

အာစရိယ   ထေရဝံသပုဒ်ပါနံ-အရှင်မဟာကဿပ အစရှိသော ထေရ်တို့၏
ပဏာမ   အန္တယ်ကို ထင်ရှားပြတော်မူတတ်ကုန်သော၊ ဝါ-အရှင်မဟာ
                          ကဿပ အစရှိသော ထေရ်တို့၏ အန္တယ်၏ မီးရှူးသဖွယ် ဖြစ်
 တော်မူကုန်သော၊ ဝိနယက္ကမေ-ဝိနည်း အစဉ်၌၊ ထိရာနံ-မြဲမြန်ခိုင်ခန့်၊ တည်တံ့
 တော်မူတော်မူကုန်သော၊ ပုဗ္ဗာစရိယသီဟာနံ-ရှေးဆရာမြတ်တို့အား၊ ကတဉ္စလိ-
 ပြုအပ်ပြီးသော လက်အုပ်ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍) နမော-ရှိခိုးခြင်းကို၊ ကတ္တာ-
 ပြုပြီး၍လည်းကောင်း။

အတော် အသားကျမှ ပရမတ်ထွက်ကိုလည်းကောင်း နည်းရရှိမျှ သင်ပြကြပါလေ၊ ဤ၌ ကျယ်
 ဝန်းမည်စိုး၍ ထို စာထွက်များကို ပြတော့မည် မဟုတ်ပါ။

- [နိယာမိ]   ၁။ အနုသန္ဓေဆို၊ လိုရင်းကိုကောက်၊ ဓိပ္ပာယ်လှောက်၊ ထို့နောက်
                         စာထွက်ပြ။
- ၂။ ၏ ဌပနာ၊ နည်း ပုစ္ဆာ၊ လောမှာ အဘောဂ။
- ၃။ အဖြေဂ္ဂကာ၊ မေးပုစ္ဆာ၊ လျော်စွာ တင်ထုတ်ပြ။
- ၄။ အဖြေရှောင်ကွင်း၊ လျော်ရာနင်း၊ သွင်းလေ အဘောဂ။

ဒွန်၏ရှေ့နောက်။   ။သမာသ်ဒွန်ဖြစ်စေ ဝါကျဒွန်ဖြစ်စေ ဒွန်၏ ရှေ့နောက်ပုဒ်များကို
 ပုဒ်တိုင်း လိုက်၍ စပ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် “ဝန္တနာစ+မာနောစ+ပူဇာစ+သက္ကာရောစ-ဝန္တနာမာန
 ပူဇာသက္ကာရာ”ဟူသော ဒွန်ပုဒ်နောက်ရှိ ဘာဇနံ ပုဒ်ကို ပုဒ်တိုင်းနှင့်ယှဉ်၍ “ဝန္တနာဘာဇန၊
 မာန ဘာဇန၊ ပူဇာဘာဇန၊ သက္ကာရဘာဇန”ဟု မှတ်၊ “ဝန္တနာမာန ပူဇာသက္ကာရဘာဇန”ပုဒ်ကို
 လည်း “ဗုဒ္ဓံ ဓမ္မံ သံယံ” ပုဒ်တိုင်းသို့ လိုက်၍ စပ်။ [ဒွန်၏ ရှေ့နောက်၊ ပုဒ်နှစ်ထောက်မှာ၊
 ပုဒ်တိုင်းသာ၊ ယှဉ်ကာစပ်ရမိ။-နိယာမိ။]

အာစရိယမဏာမ။   ။ရတနတ္ထယမဏာမကို ပြုပြီး၍ အာစရိယပဏာမကို
 ပြလိုသော ကြောင့် “ထေရဝံသပုဒ်ပါနံ” စသည်ကို မိန့်၊ “အရှင်မဟာကဿပ စသော
 ထေရ်တို့၏ အန္တယ် ကို ထင်ရှားပြတတ် (မီးရှူးသဖွယ်ဖြစ်ကြ)ကုန်သော ဝိနည်းအစဉ်၌
 ခိုင်မြဲတော်မူကြကုန်သော ရှေးဆရာတို့ အားလည်း လက်အုပ်ချီမိုး ရှိခိုးပါ၏”ဟုလို။

ဝိနယက္ကမေ။   ။ဝိနည်းပါဠိတော် အစဉ်၊ အဋ္ဌကထာ အဖွင့် အစဉ်၊ အဆုံးအဖြတ်
 အစဉ်၌၊ ထိရာ-ခိုင်မြဲကြသည်။ [“ပုဗ္ဗာစရိယသီဟာနံ”၌ သီဟသဒ္ဓါ အမြတ်အနက်ဟော၊ နံ
 ဝိဘတ်ကား နမောယောဂ သမ္ပဒါနံ ဖြစ်သည်။]

ကတဉ္စလိ။   ။“အဉ္စလိ (၁၉၆)” မောဂ္ဂုလ္လာန်သုတ်ဖြင့် အဉ္စဓာတ်နောင် အလိပစ္စည်း
 သက်၍ “အဉ္စလိ”ဟု ဣကာရန္တပုဒ်၊ အဉ္စတိ ဘတ္တိ ပကာသေတိ အနေနာတိ အဉ္စလိ-ဆည်း
 ကပ်မှုကို ပြကြောင်း လက်အုပ်၊ ကတော+အဉ္စလိ ယေနာတိ ကတဉ္စလိ။ [ဆန္ဒာရုက္ခဏဒီယ-
 ဟု ဋီကာ ဆိုသည်ကို ဆင်ခြင်။]

သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိ၏ နာမည် မဟေသိနာ-မဟာက္ကသိ၊ မုနိထွတ်တင်၊ ဘုရားရှင်သည်။ အနဝဇ္ဇာနံ-အပြစ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ-သမာဓိပညာ တရားတို့၏။ ပါမောက္ခံ-အဦးအစ၊ ပဓာနဖြစ်သော၊ မောက္ခပဝေသာယ-နိဗ္ဗာန်သို့ ဝင်ခြင်းငှာ၊ မုခံ-ခံတွင်းသဖွယ် ဖြစ်သော၊ ဝါ-တံခါးပေါက်သဖွယ် ဖြစ်သော၊ ယံပါတိမောက္ခံ-အကြင် ပါတိမောက် ခေါ်၊ သိက္ခာပုဒ်သီလတော်ကို၊ ပကာသိတံ-ထင်ရှားပြအပ်ပြီ။

နာမည်စသည်။ ။အာစရိယပဏာမကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိ၏ နာမည်နှင့် အကျိုးကိုလည်းကောင်း၊ ထိုပါဠိကို ဟောတော်မူသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ (ပြည့်စုံပုံ)ကိုလည်း ကောင်း ပြတော်မူလိုသော အရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသဆရာသည် “ပါမောက္ခ အနဝဇ္ဇာနံ” အစရှိ သော ဂါထာကို မိန့်။ [ဤဂါထာ၌ ပါတိမောက္ခဖြင့် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ (ဖွင့်ထိုက်သော ပါဠိတော်)ကို ပြ၏။ ပါမောက္ခ အနဝဇ္ဇာနံ မုခံ မောက္ခပဝေသာယဖြင့် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိတော်၏ အကျိုး အာနိသင် (ဂုဏ်)ကို ပြ၏။ မဟေသိနာဖြင့် ဒေသကပုဂ္ဂိုလ်နှင့် (ထို ပုဂ္ဂိုလ်လည်း သာမန် ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်၍) သမ္ပတ္တိကို ပြသည်။]

အနဝဇ္ဇာနံ။ ။“အပြစ် မရှိ” ဟု ဆိုလျှင် ကုသိုလ်သာ မက၊ အပြစ်မရှိသော အဗျာကတ ဓမ္မတို့နှင့်ပင် ဆိုင်၏။ “ဆန့်ကျင်ဘက်” ဟု ဆိုရာ၌ကား ကုသိုလ်တရားများနှင့်သာ ဆိုင်သည်။ အနဝဇ္ဇာနံ၌ (အ)သည် (အကုသလာကဲ့သို့) ဝိရုဒ္ဓ အနက်ဟော၊ [ဝဇ္ဇိတဗျာတိ ဝဇ္ဇာ=ရှောင်ကြဉ် ထိုက်သော အပြစ်တို့၊ ဝဇ္ဇာယေဝ အဝဇ္ဇာ (အ အတွက်အနက် မရှိ၊) န+အဝဇ္ဇာ အနဝဇ္ဇာ။]

ဓမ္မာနံ။ ။ကုသိုလ်ဟူသည်လည်း သိက္ခာ ၃ ပါးဖြင့် ချုံးလိုက်လျှင် သီလ သမာဓိ ပညာ ၃ မျိုးသာတည်း။ ထိုတွင် ပါမောက္ခံ စသည်တို့၏ အရ သီလကို ယူရမည်ဖြစ်၍ ပါရိသေသ နည်းအားဖြင့် ဓမ္မာနံ-အရတွင် သမာဓိ ပညာကိုသာ ယူရတော့သည်။

မုခံ။ ။ထို သမာဓိ ပညာ တရားတို့၏ အဦးအစ ပါမောက္ခဖြစ်သော သီလသည် နိဗ္ဗာန်ဝင်ဖို့ရာ ခံတွင်း၊ သို့မဟုတ် တံခါးသဖွယ် ဖြစ်၏။ ခံတွင်းမပါလျှင် အစာမဝင်၍ အဆီ ဩဇာ ကိုယ်မှာ မပြန့်တော့သကဲ့သို့ သီလမပါလျှင်လည်း သမာဓိ ပညာတို့ မဝင်နိုင်ကြ။ သမာဓိ ပညာ မဝင်နိုင်လျှင် သာသနာတော်၏ အရသာဖြစ်သော ဈာန် မဂ် ဖိုလ် အဆီ ဩဇာ မပြန့် နိုင်၊ တစ်နည်း-တံခါးမရှိလျှင် အိမ်တွင်း မဝင်နိုင်သကဲ့သို့ သီလမရှိလျှင်လည်း နိဗ္ဗာန်သို့ မဝင် နိုင်။

ပါတိမောက္ခံ။ ။သိက္ခာပုဒ် သီလကိုလည်းကောင်း၊ ထိုသီလများကို ပြသော ဒွေမာတိကာ ပါဠိတော်ကိုလည်းကောင်း “ပါတိမောက်”ဟု ခေါ်သည်။ ယခုပြမည့် ကင်္ခါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာ သည် ထို ဒွေမာတိကာ ပါဠိတော်ကို အကျဉ်းအားဖြင့် ဖွင့်ပြသော အဋ္ဌကထာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤအဋ္ဌကထာကို “မာတိကာအဋ္ဌကထာ”ဟုလည်း ခေါ်ကြ၏။

ဤ အဋ္ဌကထာ၏ ဖြစ်ကြောင်း နိမိတ် သုရတေန-ကောင်းသောအမှု၌ မွေ့လျော်ထသော၊ နိဝါတေန-နှိမ့်ချအပ်သော ကိုယ်အမူအရာ နှုတ်အမူ အရာ ရှိထသော၊ သုစိသလ္လေခဝုတ္တိနာ-စင်ကြယ် သန့်ရှင်း၊ ခေါင်းပါးသော အသက်မွေးခြင်းရှိထသော၊ ဝိနယာစာရယုတ္တေန-ဝါရိတ္တ သီလ စာရိတ္တသီလနှင့် ယှဉ်ထသော၊ ဝါ-ဝိနည်းအကျင့်နှင့် ယှဉ်ထသော၊ သောဏ ဂ္ဏေရေန-သောဏထေရ်သည်၊ ယာစိတော-ရိသေလေးမြတ်၊ တောင်းပန်အပ် သည်၊ ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍၊ ဝါ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ (ဝတ္ထယိဿာမိ ဌ္ဗိစပ်။)

နိမိတ္တ။ ။သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိ၏ အမည် စသည်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဤ သံဝဏ္ဏနာ အဋ္ဌကထာ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အကြောင်းနိမိတ်ကို ပြတော်မူလိုသော အရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ ဆရာသည် “သုရတေန”အစရှိသော ဂါထာကို မိန့်၊ [သောဏထေရ်၏ တောင်းပန်ခြင်း ဟူသော အကြောင်းကို “နိမိတ္တ”ဟု ဆိုသည်၊ ဤကျမ်း ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အကြောင်းကား သောဏ ထေရ်၏ တောင်းပန်ခြင်းပင်-ဟူလို။]

သုရတေန။ ။သုသဒ္ဓါသည် သောဘန အနက်ဟော၊ သောဘနေ+ရတော သုရတော၊ “ဒုရ်” ဟု သက္ကတ၌ရှိသော ဒု သည် နောက်ပုဒ် အစ၌ သရရှိလျှင် “ဒုရက္ခာတော”အစရှိသည် ဖြင့် (ရ်)လာ၏။ နောက်၌ ဒွေဘာဝဋ္ဌာနရှိလျှင် “ဒုဒ္ဓသံ”စသည်ဖြင့် ဒွေဘော်ရောက်၏။ ထို ၂ မျိုး မရှိလျှင် ဒီယပြု၍ “ဒုရမံ”ဟု ဖြစ်၏။ သု ဥပသာရကား မူလကပင် “သု”ဟုသာ ရှိ သောကြောင့် ဒီယ မဖြစ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ ဒီယပြု၍ “သုရတေန”ဟူသည်ကို စဉ်းစားပါ။

နိဝါတေန။ ။နိဝဏ္ဏော (နိရုဒ္ဓေါ ဝါ) ဝါတော ယသ္မာတိ နိဝါတော-လေ၏ ဆုတ်နစ် ရာ (ချုပ်ရာ) အရပ် (လေညိမ်သော အရပ်)။ ထို အရပ်ကဲ့သို့ ငြိမ်သက်သော ကိုယ်အမူအရာ နှုတ်အမူအရာ ရှိသူကိုလည်း “နိဝါတ”ဟု ဆို၏။ အဓိပ္ပာယ်ကား-“အစွယ်ကျိုးပြီး မြွေ၊ ဦးချို ကျိုးပြီးနွား၊ ခြေသုတ်ပုဆိုး” အလားကဲ့သို့ တက်ကြွား ဝင့်ဝါခြင်း မရှိဘဲ နှိမ့်ချအပ်သော ကိုယ် နှုတ် အမူအရာ ရှိသူ-ဟု ဆိုလိုသည်။

သုစိသလ္လေခ ဝုတ္တိနာ။ ။“ဝတ္ထတိ ဧတာယာတိ ဝုတ္တိ”၊ ဝုတ္တိသဒ္ဓါသည် “ဇီဝနံ ဝုတ္တိ ဇီဝိကာ” အဘိဓာန်နှင့် အညီ ခန္ဓာကိုယ်၏ ဖြစ်ကြောင်း (အသက်မွေးမှု)ကို ဟော၏။ ထို ဝုတ္တိသည် လောကအလိုက် မင်းအပြစ်ကင်း၍ သာသနာတော်အလိုက် ဝိနည်းအပြစ်ကင်း ၍ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်လျှင် သုစိဖြစ်၏။ သုစုတီတိ သုစိ၊ ဒိဝါဒိ သုစ ဓာတ်၊ ဣပစ္စည်း၊ ပစ္စည်း အသုံးအဆောင် မများအောင် စွန့်လွှတ် လျှူဒါန်း၍ မိမိမှာ ခေါင်းခေါင်းပါးပါး သုံးစွဲနေလျှင် သလ္လေခ ဖြစ်၏။ သလ္လိခတိ-ပစ္စည်း ပရိက္ခရာနည်းပါးအောင် ခြစ်ပစ်တတ်၏။ ဣတိ သလ္လေခေါ။ သုစိစ+သလ္လေခေါစ သုစိသလ္လေခါ-တို့၊ သုစိသလ္လေခါ+ဝုတ္တိ ယဿာတိ သုစိသလ္လေခဝုတ္တိ။

ကျမ်း၏အကျိုးစသည် တတ္ထ-ထို ပါတိမောက်၌၊ သဗ္ဗာတကဒါနံ-လွန်စွာ ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်း ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-ရဟန်း တို့၏၊ ကင်္ခါဝိတရဏတ္ထာယ-ယုံမှားခြင်း၏ လွန်မြောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ တဿ- ထို ပါတိမောက်၏၊ ဝဏ္ဏနံ-ဖွင့်ကြောင်း ဖွင့်ရာဖြစ်သော၊ ပရိပုဏ္ဏ ဝိနိစ္ဆယံ-ပြည့်စုံ သော အဆုံးအဖြတ် စကားရပ်ရှိသော။

မဟာဝိဟာရဝါသီနံ-မဟာဝိဟာရ၌ နေလေ့ရှိကုန်သော ထေရ်တို့၏၊ ဝါ-မဟာ ဝိဟာရဝါသီ ဂိုဏ်းသားတို့၏၊ ဝါစနာမဂ္ဂနိဿိတံ-ပို့ချခြင်း၏ အစဉ်ကို မှီသော၊

အကျိုးစသည်။ ။ဤ အဋ္ဌကထာ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အကြောင်း နိမိတ်ကို ပြုပြီး ၍ ယခုအခါ၌ ကျမ်း၏အကျိုး၊ ကျမ်းပြုပုံအစီအစဉ်၊ ကျမ်း၏ မှီရာ၊ ကျမ်း၏အမည်တို့ကို ပြ တော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် “တတ္ထ သဗ္ဗာတကဒါနံ”အစရှိသော ၂ ဂါထာကိုမိန့်။ [ထို ဂါထာတို့၌ တတ္ထ သဗ္ဗာတကဒါနံ ဘိက္ခုနံ ကင်္ခါဝိတရဏတ္ထာယဖြင့် ပကရဏပယောဇန (ကျမ်း၏ အကျိုး ပယောဇ၍)ကိုလည်းကောင်း၊ ပရိပုဏ္ဏဝိနိစ္ဆယံသုဘံ-တို့ဖြင့် ကရုဏာပုကာရ (ကျမ်းပြုပုံ အစီအစဉ်)ကိုလည်းကောင်း၊ မဟာဝိဟာရဝါသီနံ ဝါစနာမဂ္ဂနိဿိတံ-ဖြင့် နိဿယ (ကျမ်း၏ မှီရာ) ကိုလည်းကောင်း၊ ကင်္ခါဝိတရဏံ-ဖြင့် သညာ (ကျမ်း၏အမည်) ကိုလည်း ကောင်း ပြ၏။]

သဗ္ဗာတ ကင်္ခါနံ။ ။ကခိ (ကင်္ခါ) ဓာတ်၊ အပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိဇောတက အာပစ္စည်း၊ ကင်္ခါနံ ကင်္ခါ၊ သဗ္ဗာတာ+ကင်္ခါ ယေသံတိ သဗ္ဗာတကင်္ခါ၊ ပုဒ်အနေအထား၌လည်းကောင်း၊ ပုဒ်၏ အနက် အဓိပ္ပာယ်၌လည်းကောင်း၊ ဝိနည်း အဆုံးအဖြတ်၌လည်းကောင်း၊ ယုံမှားသံသယ ဖြစ်နေကြသော ရဟန်းများကို “သဗ္ဗာတကင်္ခါ”ဟု ဆိုသည်။ သဗ္ဗာတကင်္ခါနံ ဘိက္ခုနံပုဒ်တို့ကို ကင်္ခါဝိတရဏတ္ထာယဝယ် ကင်္ခါဟူသော ဂမကသမာသ်ပုဒ် တစ်စိတ်၌စပ်။

ကင်္ခါဝိတရဏတ္ထာယ။ ။ဝိပုဗ္ဗ၊ တရုဓာတ်သည် လွန်မြောက်ခြင်း အနက်ကို ဟော၏၊ ဝိတရိယတေ-လွန်မြောက်ခြင်း၊ ဝိတရဏံ-ခြင်း၊ ကင်္ခါယ+ဝိတရဏံ ကင်္ခါဝိတရဏံ။ [“ဘာဝ သာဓန၊ နောက်ပုဒ်ပြ၊ ရှေ့ကပုဒ်နှင့်၊ ဆဋ္ဌိတွဲမြဲ”-နိယာမ်။]

ပရိပုဏ္ဏဝိနိစ္ဆယံ။ ။ပရိပုဗ္ဗ-ပြည့်စုံ၏၊ ဣတိ ပရိပုဏ္ဏော၊ ငိနိစ္ဆိယတေ-ဆုံးဖြတ် အပ်၏၊ ဣတိ ဝိနိစ္ဆယော (ဆုံးဖြတ်အပ်သော အဆုံး အဖြတ်စကား)၊ ဝိ+နိပုဗ္ဗ၊ စိဓာတ်၊ အ ပစ္စည်း၊ ပရိပုဏ္ဏော+ဝိနိစ္ဆယော ယဿာတိ ပရိပုဏ္ဏဝိနိစ္ဆယာ။

မဟာဝိဟာရ ဝါသီနံ။ ။မဟန္တော ဝိဟာရော မဟာဝိဟာရော-ကြီးကျယ်သော ကျောင်းတိုက်၊ ဝသန္တိ သီလေနာတိ ဝါသီနော၊ မဟာဝိဟာရော+ဝါသီနော မဟာဝိဟာရ ဝါသီနော၊ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသတို့လက်ထက်၌ သီဟိုဠ်ကျွန်းဝယ် ဇေတဝနဝါသီနိကာယ၊ အဘယဂိရိဝါသီ နိကာယ၊ မဟာဝိဟာရဝါသီနိကာယ၊ ဟု နိကာယ (ဂိုဏ်း) ၃ မျိုးရှိ၏၊ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသသည် မဟာဝိဟာရဝါသီ နိကာယ၌ ပါဝင်၏။

ဝါ-ပို့ချအပ်သော အဋ္ဌကထာအစဉ်ကို မှီသော၊ သုဘံ-အနက်သဒ္ဓါတို့နှင့် ပြည့်စုံသဖြင့် တင့်တယ်ကောင်းမြတ်သော၊ နာမေန-အမည်အားဖြင့်၊ ကင်္ခါဝိတရဏီ-ကင်္ခါဝိတရဏီမည်သော အဋ္ဌကထာကို၊ ဝတ္ထယိဿာမိ-ဖြစ်စေပေအံ့၊ ဣတိ-ရတနတ္ထယပဏာမ စသည်ကို ပြဆိုရာ စကားရပ် အပြီးသတ်သတည်း။

ဝါစနာမဂ္ဂနိဿိတံ။ ။ဝစဓာတ်၊ ကာရိတ် ဇောပစ္စည်း ကျေ၊ ယု ပစ္စည်းဖြင့် “ဝါစီယတေ-ဆိုစေခြင်း၊ ဝါစနာ-ဆိုစေခြင်း” ဟု ဖြစ်၏။ “ဆိုစေခြင်း” ဟူသည် ဆရာက တပည့်ကို အဆိုခိုင်းခြင်း (ပို့ချပေးခြင်း) တည်း၊ (တစ်နည်း) ဝါစီယတေ-ဆိုစေအပ်၏။ ဝါ-ပို့ချအပ်၏။ ဣတိ ဝါစနာ၊ “ဆိုစေအပ်သူ” ကား တပည့်တည်း၊ သို့သော် တစ်ရံတစ်ခါ ကာရိတ် ပစ္စည်း၏ ကံကို မဟောဘဲ ဓာတ်၏ ကံကို ဟောသောကြောင့် ဆိုအပ်သော စကားကို (အဋ္ဌကထာကို) “ဝါစနာ” ဟု ယူ၊ ဝါစနာယ-ဆိုစေခြင်း စို့ချခြင်း၏၊ ဝါ-ဆိုစေအပ် ပို့ချအပ်သော အဋ္ဌကထာ၏+ မဂ္ဂေါ-လမ်းစဉ်တည်း၊ ဝါစနာမဂ္ဂေါ-စဉ်၊ ဝါစနာမဂ္ဂ-ကို၊ ဝါ-ကို+နိဿိတာ-မှီသည်တည်း၊ ဝါစနာ မဂ္ဂနိဿိတာ-သည်၊ (ကင်္ခါဝိတရဏီ ရ၏။)

ကင်္ခါဝိတရဏီသုဘံ။ ။ဝိတရတိ ဧတ္ထ ဟောယဝါတိ ဝိတရဏီ (အဋ္ဌကထာပုဒ်ကို ငဲ့၍ ဣတ္ထိလိန်) ကင်္ခါယ+ဝိတရဏီ ကင်္ခါဝိတရဏီ၊ [ကရဏသာဓံ၊ အဓိကရဏသာဓံ၊ နောက်ပုဒ်မှတ်၊ ရှေ့ပါဌ်ဆဋ္ဌိ တွဲမြဲပြီး-နိယာမ်] သောဘတိ-တင့်တယ်၏။ ဣတိ သုဘာ၊ အနက်အဓိပ္ပာယ် ပြည့်စုံသဖြင့်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါအနေအထား ကောင်းသဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနက်ထင်လွယ်သဖြင့်လည်းကောင်း တင့်တယ်သည်။ “ကောင်းမြတ်သည်” ဟူလို။

ဝတ္ထယိဿာမိ။ ။တချို့စာ၌ “ဝဏ္ဏယိဿာမိ” ဟု ရှိ၏။ “တဿ ဝဏ္ဏနံ” ဟု ပါခဲ့ပြီး “အဖွင့်ဖြစ်သော ကင်္ခါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာကို ဖွင့်အံ့” ဟု အနက်အဓိပ္ပာယ် ထပ်သောကြောင့် “ဝတ္ထယိဿာမိ” သာ သင့်၏။ “အဖွင့်ဖြစ်သော ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာကို ဖြစ်စေပေအံ့” ဟူလို။

ဣတိ။ ။ “ဣတိ ဟေတု ပကာရေသု” စသော အဘိဓာန်လာ ဣတိ သဒ္ဓါ၏ အနက် တို့တွင် ပရိသမာပန-ပြီးဆုံးခြင်း အနက်ဟောတည်း၊ ရတနတ္ထယ ပဏာမ၊ ပုဗ္ဗာစရိယပဏာမ၊ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိ၏ အကျိုးအာနိသံသ၊ ဒေသကပုဂ္ဂိုလ်၊ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိဓမ္မ၊ ဤ အဋ္ဌကထာ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ နိမိတ္တ (ဝါ-အဘိယာစကပုဂ္ဂိုလ်) ဤ အဋ္ဌကထာ၏ မှီရာနိဿယ၊ ဤ အဋ္ဌကထာ၏ အကျိုးပယောဇဉ်၊ ကရဏပွကာရ၊ သညာ၊ ဝတ္ထယိဿာမိ ဟူသော ပဋိညာဉ်များကို ပြဆိုရာဖြစ်သော စကားရပ် အပြီးသတ်ပြီး-ဟူလို။

ဂန္ထာရမ္မ အဖွင့်ပြီး၏။

နိဒါနဒွေသအဖွင့်

တတ္ထ-ထို “ပါတိမောက္ခံ ပကာသိတံ” ဟူသော ပါဠိ၌၊ ပါတိမောက္ခန္တိ (ပဒဿ)-ပါတိမောက္ခံဟူသော ပုဒ်၏၊ ပ+အတိ+မောက္ခန္တိ (ပဒစ္ဆေဒေါ)-ပ+အတိ+မောက္ခံဟု ပုဒ်ဖြတ်ခြင်းကို၊ (ကာတဗော-ပြုထိုက်၏) အတိပမောက္ခံ အတိသေဋ္ဌံ အတိဥတ္ထမံ-အလွန်မြတ်သည်၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အနက်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဣမိနာဝစနတ္ထေန-ဤ သဒ္ဓါနက်အားဖြင့်၊ ဧကဝိဓံ-တစ်ပါးသာ အဖွင့်ရှိသည်။

အနုသန္ဓေ။ ။ရတနတ္ထယ ပဏာမ စသည်နှင့်တကွ သညာ စသည်တို့ကို ပြပြီး၍ ယခု အခါ၌ “တဿ(ပါတိမောက္ခဿ) ဝဏ္ဏနံ ကင်္ခါဝိတရဏီ ဝတ္ထယိဿာမိ”ဟူသော ပဋိညာဉ် အားလျော်စွာ ပဋိညာတ ပကရဏကို ပြုတော်မူလိုသော အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသဆရာသည် “တတ္ထ ပါတိမောက္ခန္တိ”စသည်ကို မိန့်။ [ပဋိညာတ-ဝန်ခံအပ်ပြီးသော+ပကရဏ-ကျမ်း။] ဤ “တတ္ထ ပါတိမောက္ခန္တိ”မှ စ၍ “ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ”အဆုံးတိုင်အောင် စကားသည် “ပါတိမောက္ခံ ပကာသိတံ၊ တဿ ဝဏ္ဏနံ ကင်္ခါဝိတရဏီ ဝတ္ထယိဿာမိ”ဟူသော သင်္ခေပကို အကျယ်ပြသော စကားတည်း-ဟု မှတ်။

[နိယာမံ] တတ္ထဓိုလျက်၊ စကားတက်မှု၊ မှတ်ယူ ဝိတ္တာရ။

တတ္ထ အစွဲ။ ။ကျမ်းဆရာတို့သည် ဂန္ဓာရမ္မအခန်းကို ပြပြီးနောက် ဆိုင်ရာပါဠိတော်ကို စ၍ ဖွင့်လိုသောအခါ “တတ္ထ”ဟု စချီလေ့ရှိကြ၏။ ထို တတ္ထမျိုးဖြင့်လည်း ဂန္ဓာရမ္မတွင် ပါဝင် ခဲ့သော သက်ဆိုင်ရာပုဒ်ကို စွဲလေ့ရှိကြသည်။ သီလက္ခန္ဓာ အဋ္ဌကထာ၏ အစ၌ တတ္ထဖြင့် ဂန္ဓာရမ္မတွင် ပါဝင်သော ဒီဃဿ အာဂမဝရဿ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိကို စွဲ၏။ အဋ္ဌသာလိနီ အစ၌ တတ္ထဖြင့် အဘိဓမ္မဿ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိကို စွဲ၏။ ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ အစ၌ ကား “တံ ဝဏ္ဏယိဿံ ဝိနယန္တိ ဝုတ္တတ္တာ” ဟု တိုက်ရိုက် ပါနေသောကြောင့် တတ္ထဖြင့် “ထို ဂါထာတို့၌”ဟု စွဲ၏။ ဤ၌ကား ပါရာဇိကဏ်၌ကဲ့သို့ တိုက်ရိုက် မပါသောကြောင့် တတ္ထဖြင့် “ပါတိမောက္ခံ ပကာသိတံ” ကို ပြန်၍ စွဲရသည်။ ဤ ဋီကာသစ်၌ “တသ္မိ ဂါထာပဒေ”ဟု စွဲသည် မှာ ဋီကာကြီးများ၏ ဖွင့်ပုံနှင့် မညီပါ။

ဖွင့်ဖို့ရာ အစဉ်။ ။ ၁-ပါတိမောက္ခသဒ္ဓါ၏ ဝစနတ္ထ၊ ၂-ပါတိမောက် သရုပ်အပြား၊ ၃-ဂန္ထပါတိမောက် သရုပ်အပြား၊ ၄-ဥဒ္ဓေသ အပြား၊ ၅-နိဒါနဒွေသ စသော ထို ဥဒ္ဓေသတို့၏ (အစ အဆုံး) အပိုင်းအခြား၊ ဤ အားလုံးကို ရှေးဦးစွာ သတ်မှတ်ပြီးမှ ပြခဲ့သော အစဉ်အတိုင်း ဖွင့်သွားလိမ့်မည်။ ထို အစဉ်တို့တွင် ပါတိမောက္ခသဒ္ဓါ၏ ဝစနတ္ထကို ပြလို၍ “ပါတိမောက္ခန္တိ” အစရှိသော ပါဠိကိုမိန့်။

ဝစနတ္ထော သရူပေါစ၊ ဂန္ထဒွေသ ပရိစ္ဆေဒေါ၊
 ဝတ္ထပေတွာ တံ သဗ္ဗံ၊ ဝတ္ထယိဿတိ ဝဏ္ဏနံ။

(သမာနံ) ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ သီလ ဂန္ထဘေဒန-သီလ ပါတိမောက် ဂန္ထ ပါတိမောက်တို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ ဒုဝိဓံ-၂ ပါး အပြားရှိသည်၊ ဟောတိ-၏။

တထာဟိ-ထို စကားမှန်၏။ (တစ်နည်း) တထာဟိ-ထို စကားကို ချဲ့ဦးအံ့၊ “ပါတိမောက္ခသံဝရ သံဝုတော ဝိဟရတီ” တိစ-ပါတိမောက္ခသံဝရ သံဝုတော ဝိဟရတီ”ဟူသော ပါဠိရင်း၌လည်းကောင်း၊ “အာဒိမေတံ၊ မုခမေတံ၊ ပါမောက္ခ မေတံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ၊ တေန ဝုစ္စတိ ပါတိမောက္ခ”န္တိစ-ရပ်၌လည်းကောင်း၊ ဣတိ အာဒိသု - ဤသို့ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (ဣတိ တစ်လုံးကျေ၊) သီလ-

ပါတိမောက္ခန္တိ။ ။ဤ “ပါတိမောက္ခန္တိ”ကို သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ (ဖွင့်ထိုက်သော=ဖွင့်ဖို့ရာဖြစ် သော) ပုဒ်ဟု ခေါ်၏။ “ပအတိမောက္ခံ၊ ပေ၊ အတ္ထော” ကို သံဝဏ္ဏနာ(အဖွင့်) ဟု ခေါ်၏။ သံဝဏ္ဏနာ၌ “အတ္ထော”ဟု ပါလျှင် “မည်သည့် ပုဒ်၏ အနက်ပါနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိရကား “ပါတိမောက္ခန္တိ ပဒသ”ဟု သမ္ပန်ခံမြဲ ဖြစ်၏။

[နိယာမံ] သံဝဏ္ဏနာ၊ အတ္ထောပါမူ၊ သဒ္ဓါသံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ဝါစကသညံ၊ မုဗျ သမ္ပန် ခံမြဲတည်း။

ပအတိမောက္ခံ၊ ပေ၊ အတိဥတ္ထမံ။ ။ပါတိမောက္ခံကို “ပ+အတိ+မောက္ခံ”ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ အနက်ပေးသောအခါ ပနှင့် အတိဥပသာရကို ရှေ့နောက်ပြောင်းလွှဲ၍ “အတိပမောက္ခံ”ဟု ဖြစ်၏။ အတိသည် “အတိဝိယ (အလွန်အကဲ)” အနက်ဟော၊ ပမောက္ခံသည် “သေဋ္ဌအနက် ဟော”ဟု သိစေလို၍ “အတိသေဋ္ဌ”ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် “သေဋ္ဌ”၌ ပသတ္တကို သပြုထားသောကြောင့် “အလွန်ချီးမွမ်းအပ်”ဟု သဒ္ဓါနက် ဖြစ်သော်လည်း ပြောရိုး (ဝေါဟာရ) အနက်အားဖြင့် “အတိ ဥတ္ထမ-အလွန် အမြတ်”ဟု ထပ်၍ ဖွင့်ပြသည်။

ဣတိ၊ ပေ၊ ဒုဝိဓံ။ ။စနတ္ထကို ပြပြီး၍ ပါတိမောက္ခ၏ သရုပ်အပြားကို ပြလိုသော ကြောင့် “ဣတိ၊ ပေ၊ ဟောတိ” ဟု မိန့်၊ “အလွန် အမြတ်” ဟူသော သဒ္ဓါနက်အားဖြင့် ပါတိမောက္ခ တစ်မျိုးသာ ရှိသော်လည်း သီလပါတိမောက် ဂန္ထပါတိမောက်အားဖြင့် ၂ မျိုးပြား သည်-ဟူလို၊ ဧကဝိဓံ ဒုဝိဓံတို့၌ ဝိဓသဒ္ဓါသည် ကောဋ္ဌာသ (အဖို့အစု) အနက်ဟော တည်း၊ တစ်ပါးသည် အပြား မဟုတ်သောကြောင့် “တစ်ပါးသာ အဖို့ရှိ”ဟု ပေး၍ ၂ ပါး၌ကား ပြား၍ ရသောကြောင့် “၂ ပါး အပြားရှိ”ဟု ပေးကြသည်၊ ပိသံဒ္ဓါသည် တစ်ခုထည်းဖြစ်သည်ကို နှစ်သက်ဖွယ် မဟုတ်ကြောင်း ပြသော အရုဗျတ္ထဇောတက တည်း၊ ဧကဝိဓံ၌ သိဝိဘတ်သည် လက္ခဏအနက်ကို မဟောနိုင်သောကြောင့် လက္ခဏ အနက်ဟောသော မာနပစ္စည်းဖြင့် “သမာနံ” ဟု ထည့်ရသည်။ [အရူစိ+အတ္ထ-အရုဗျတ္ထ-မနှစ်သက်အပ်သော အနက်။]

သီလကို၊ ပါတိမောက္ခန္တိ-ပါတိမောက္ခဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ [ပါတိမောက္ခ သံဝရ သံဝုတော-ပါတိမောက္ခ သံဝရ သီလဖြင့် စောင့်စည်းအပ်သည်။ (ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍၊) ဝိဟရတိ-၏။.....ဧတံ-ဤ သီလသည်၊ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-ကုသိုလ်တရားတို့၏၊ အာဒိ-အစတည်း၊ ဧတံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ၊ မုခံ-ခံတွင်းတည်း၊ ဝါ-ဝင်ရာ တံခါး ပေါက်တည်း၊ ဧတံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ၊ ပါမောက္ခံ-အဦးအစ ပမာနတည်း၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ ပါတိမောက္ခန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ] ဥဘယာနိ ခေါပနဿ ပါတိမောက္ခာနိ

တထာဟိ။   “သီလဂန္ထဘေဒတော ဒုဝိဓံ” ဟူသော မိမိစကားကို ခိုင်မြဲစေလို၍ “တထာဟိ”စသည် မိန့်၊ ဤအလို “တထာ (တံ ဝစနံ)-ထို စကားသည်၊ ဟိ-မှန်၏”ဟု ပေး၊ “ဣတိ ဣမိနာ၊ ပေ၊ ဟောတိ”ဟူသော ရှေ့ဝါကျသည် ဒဠိယ (ခိုင်မြဲအောင်ပြုအပ်သော) ဝါကျ၊ ပါတိမောက္ခသံဝရမှ စ၍ “ဂန္ထော ပါတိမောက္ခန္တိ ဝုစ္စတိ” တိုင်အောင် ၂ ဝါကျသည် ဒဠိကရဏ ဝါကျ၊ တထာဟိကား ဒဠိကရဏဇောတက ဟု ခွဲ။

တစ်နည်း။   “သီလ ဂန္ထဘေဒတော ဒုဝိဓံ” ဟူသော အကျဉ်းကို အကျယ်ချဲ့လို၍ “တထာဟိ”စသည် မိန့်၊ ဤအလို “တထာ (တံ ဝစနံ)-ထို စကားကို၊ ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့”ဟု ပေး၊ နိဿယ၌ကား အကျဉ်းဆုံး အနက်ပေးထားသည်၊ ဤနည်း၌ ရှေ့ဝါကျသည် သင်္ခေပဝါကျ၊ နောက် ၂ ဝါကျသည် ဝိတ္ထာရဝါကျ၊ တထာဟိကား ဝိတ္ထာရဇောတက ဟု ခွဲ၊ [“တထာဟိမှာ၊ ဉာပကာ၊ ရံခါ ချဲ့မြဲစွဲ”နိယာမ်နှင့်အညီ ဉာပကဟေတု ဝါကျပေးနည်းလည်း ရှိသေး၏၊ နောက်မှ ပြအံ့။]

ပါတိမောက္ခ သံဝရ သံဝုတော။   “[ဤ ပါဠိသည် ဘိက္ခုနောဝါဒက သိက္ခာပုဒ်လာ ပါဠိတည်း၊] သံဝရဏံ သံဝရော-စောင့်စည်းခြင်း၊ “စောင့်စည်း”ဟူသည် ကိုယ် နှုတ်တို့ဖြင့် သိက္ခာပုဒ် သီလတော်ကို မလွန်ကြူးခြင်းတည်း၊ ပါတိမောက္ခမေဝ+သံဝရော ပါတိမောက္ခ သံဝရော၊ သံဝရိယတေတိ သံဝုတော၊ ပါတိမောက္ခသံဝရေန+သံဝုတော ပါတိမောက္ခသံဝရ သံဝုတော-ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလက ထို ရဟန်းကို မလွန်ကြူးအောင် စောင့်ရှောက်ထား အပ်သည်”ဟူလို၊ ဤ ပါဠိ၌ “ပါတိမောက္ခ”အရ သီလကို ရ၏၊ ထို့ကြောင့် သီလကို ပါတိမောက် ဟု ခေါ်ရခြင်း၏ သာဓက ဖြစ်၏၊ “အာဒိမေတံ” စသော သာဓကကား မဟာဝါ ဥပေါသထ ကုန္တက ပါဠိတော်တည်း။

ဥဘယာနိ၊ ပေ၊ ဂန္ထော။   “ဤ ပါဠိလည်း ဘိက္ခုနောဝါဒက သိက္ခာပုဒ်ပင်တည်း၊ [“ဝိတ္ထာရေနာတိ-ဥဘတောဝိဘင်္ဂေန သဒ္ဓိ” အဋ္ဌကထာ။-ဒွေမာတိကာခေါ်သော ပါတိမောက် ကို “ယောပနာတိ ယော ယာဒိသော”စသည်ဖြင့် အကျယ်ချဲ့ပြသော ပါဠိတော်ကို ဝိဘင်္ဂ (ဝိဘင်း) ဟု ခေါ်၏၊ ဘိက္ခု-ဘိက္ခုနိ ပါတိမောက်ကို ချဲ့သော ဝိဘင်း ၂ ပါးကို “ဥဘတော ဝိဘင်း”ဟု ခေါ်သည်။ ထို ပါဠိတော်ကိုပင် ပုဒ်အချင်းချင်း ဆက်စပ် ထုံးစွဲအပ်သောကြောင့်

ဝိတ္တာရေန သွာဂတာနိ ဟောန္တိ”တိ အာဒိသု-“ဥဘယာနိ ခေါပနဿ၊ ပေ၊ ဟောန္တိ”
 ဤသို့ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ ဂန္ဓော-ကျမ်းစာကို၊ ပါတိမောက္ခန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-
 ၏၊ [အဿ-ထို ဘိက္ခုနော ဝါဒကရဟန်း၏၊ ဥဘယာနိ-ဘိက္ခု ဘိက္ခုနီအားဖြင့်
 ၂ ပါးကုန်သော၊ ပါတိမောက္ခာနိ-တို့သည်၊ ဝိတ္တာရေန-အကျယ် ဥဘတော ဝိဘင်း
 နှင့်တကွ၊ သွာဂတာနိ-ကောင်းစွာ နှုတ်၌ လာကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။]

တတ္ထ-ထို သီလပါတိမောက် ဂန္ဓပါတိမောက် ၂ ပါးတို့တွင်၊ သီလံ-သည်၊
 (ပါတိမောက္ခံ၌ တုလျတ်လိင်္ဂိတ်စပ်) ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နံ-ထို သီလကို၊
 ပါတိရက္ခတိ-စောင့်ရှောက်၏၊ တံ-ထို စောင့်ရှောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အာပါယိ
 ကာဒိဟိ-အာပါယိက ဒုက္ခ အစရှိကုန်သော၊ ဒုက္ခေဟိ-ဒုက္ခတို့မှ၊ ဝါ-တစ်နည်း၊
 အတ္တာနုဝါဒိဟိ - အတ္တာနုဝါဒဘေး အစရှိကုန်သော၊ ဘယေဟိ - ဘေးတို့မှ၊

“ဂန္ဓ” ဟု ခေါ်၏။ “ဂန္ဓိယတေ-စိကုံး ထုံးဖွဲ့အပ်၏၊ ဣတိ ဂန္ဓော၊ [သက္ကတ၌ “ဂြန္ဓ” ဟု ရှိသော
 ကြောင့် “ဂြန်း” ဟု ရေးခဲ့ရာမှ ကာလကြာ၍ “ကျမ်း” ဟု ရေးသားခေါ်ဝေါ်ကြသည်။] ဤ
 သာကေဝါကျ ၂ ရပ်တွင် ရှေ့ဝါကျသည် တစ်ဖို့ တစ်ပက္ခဖြစ်၍ ပက္ခဝါကျ၊ နောက်ဝါကျသည်
 အခြားတစ်ပက္ခ ဖြစ်၍ ပက္ခန္တရဝါကျမည်၏။ [အန္တရ-တစ်ပါး တခြားဖြစ်သော+ပက္ခ-အဖို့။]

တတ္ထ သီလံ။ ။ပါတိမောက္ခ၏ သရုပ် ၂ ပါးကို ပြုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပါတိမောက္ခ
 အမည်ရခြင်း၏ အကြောင်း ပဝတ္တိနိမိတ်ကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် “တတ္ထ
 သီလံ”စသည်ကို မိန့်။ [ဤ တတ္ထမျိုး၌ “တတ္ထချီလျက်”စသော နိယာန်နှင့် မဆိုင်၊ “တတ္ထ
 အစွဲ၊ စိတ်မရဲမှု၊ နောက်လွဲအရာ၊ အစိတ်ရှု၊ ရောယု ပေါင်း၍စွဲ”နှင့်အညီ နောက်၌ရှိသော
 သီလ-ဂန္ဓ ၂ မျိုးကို ပေါင်း၍ စွဲရသည်။]

ပါတိရက္ခတိ၊ တံ မောက္ခေတိ။ ။“စောင့်ရှောက်ခြင်း အနက်ဟော ပါဓာတ် တိ
 ဝိဘတ်”ဟု သိစေလို၍ ပါတိကို ရက္ခတိ ဟု ဖွင့်သည်၊ “တံ မောက္ခေတိ”ဖြင့် “မောက္ခေတိတိ
 မောက္ခံ၊ ပါတိ+မောက္ခံ-ပါတိမောက္ခံ”ဟု ဒုတိယာတပျရိသ်ကို ပြ၏၊ မောက္ခံ၌ “လွတ်ခြင်း
 အနက် ဟော မောက္ခ ဓာတ်၊ ကာရိတ်ပစ္စည်း ကျေ၊ အ ပစ္စည်း”ဟု သိစေလို၍ “မောစေတိ”ဟု
 ဖွင့် သည်၊ [ဤ “ပါတိ+မောက္ခံ”၌ ပါတိကား (ဝသဝတ္တိ ကဲ့သို့) ကတ္တားဟော တိပစ္စယန္တ
 ကိတ်ပုဒ် တည်း၊ “ပါတိရက္ခတိတိ ပါတိ”ဟု ပြ။]

အာပါယိကာဒိဟိ။ ။အပါယေသု+နိဗ္ဗတ္တံ အာပါယိကံ=အပါယ်တို့၌ ဖြစ်သော ဆင်းရဲ၊
 အာဒိဖြင့် သံသရာဝင်၌ ဖြစ်တတ်သော ဇာတိဒုက္ခ ဇရာဒုက္ခ စသည်ကို ယူ။

မောက္ခေတိ၊ မောစေတိ-လွတ်မြောက်စေတတ်၏။ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ မိမိကို စောင့်ရှောက် သူကို အာပါယိက ဒုက္ခ၊ (သို့မဟုတ်) အတ္တာနုဝါဒဘေး စသည်တို့မှ လွတ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ပါတိမောက္ခ-မည်၏။ ဂန္ဓော ပန-ပါဠိတော် ကျမ်းစာကိုကား၊ ဂန္ဓဿ-ကျမ်းစာ၏။ (ဟိတ်၏ သမ္ပန် ခံ) တဿ ပါတိမောက္ခဿ-ထို သီလပါတိမောက်ကို၊ ဇောတကတ္တာ-ထွန်းပြတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပါတိမောက္ခန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ပန-ဆက်ဦးအံ့၊ အာဒိမိ-အစ၌၊

အတ္တာနုဝါဒါဒိဟိဝါ။ ။အတ္တနော-မိမိကို (ကိုယ့်ကိုယ်ကို) အနုဝါဒေါ-စွပ်စွဲခြင်း၊ အတ္တာနုဝါဒေါ-ခြင်း၊ မိမိကိုယ်ကို မိမိက ပြန်၍ (“ငါဟာ သီလပျက်နေတဲ့ သူပါလား” စသည်ဖြင့်) စွပ်စွဲခြင်း၊ အာဒိဖြင့် ပရာနုဝါဒ (သူတစ်ပါးက မိမိကို စွပ်စွဲခြင်း) ဒဏှာ (မင်း၏ ငွေဒဏ် ကြိမ်ဒဏ် အရိုက်အနှက် ခံရခြင်း) ဒုဂ္ဂတိ (အပါယ်ဒုဂ္ဂတိ၌ ဖြစ်ရခြင်း)ဘေးတို့ကို ယူ၊ ဤ၌ ဝါသဒ္ဓါသည် သမုစ္စယတ္ထ မဟုတ်၊ “ဒုက္ခေဟိ-ဘယေဟိ”ဟု အပါဒါန် ၂ မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုး ထည့်ရမည်ဟု ပြသော ဝိကပ္ပနတ္ထတည်း၊ မှန်၏-ဒဏှာဘေး ဒုဂ္ဂတိဘေးတို့သည် အာပါယိကာဒိ ဒုက္ခများနှင့် အရတူပင်တည်း၊ သမုစ္စယတ္ထဆိုလျှင် တစ်ခု လုံးလုံး မရမတူနိုင်။

ဂန္ဓောပန ပေ၊ ဝုစ္စတိ။ ။“မိမိကို စောင့်ရှောက်သူကို (ပြန်၍စောင့်ရှောက်သောအားဖြင့်)ဘေးဒုက္ခတို့မှ လွတ်စေနိုင်သောကြောင့် သီလကို ပါတိမောက္ခခေါ်ပါစေတော့၊ ဒွေမာတိကာ ပါဠိတော် ကျမ်းစာကိုကား အဘယ့်ကြောင့် ပါတိမောက္ခ ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း”ဟု မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် “ဂန္ဓောပန”စသည် မိန့်၊ ပနသဒ္ဓါ ပက္ခန္တရဇောတက၊ ဂန္ဓောကို ဝုစ္စတိ၌ စပ်။

ဟိတ်၏ သမ္ပန်။ ။“ဇောတကတ္တာ”ဟိတ်၏ စပ်ဆိုက်ရာ ကြိယာသည် ဝုစ္စတိတည်း၊ ထို ဝုစ္စတိ၏ ကံဖြစ်သော “ဂန္ဓော”ကို ဇောတကတ္တာ၏ သမ္ပန်အဖြစ်ဖြင့် “ဂန္ဓဿ”ဟု ပြင်၍ ထည့်ရသည်၊ “ကျမ်းစာ၏ (ကျမ်းစာက) ထွန်းပြတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ကျမ်းစာကိုလည်း ပါတိမောက္ခ ဟု ဆိုအပ်သည်”ဟူလို။

[နိယာမံ] ဟိတ်ဆိုက်လေရာ၊ ကြိယာ၏၊ ကံ ကတ္တာကို၊ ဟိတ်၏ သမ္ပန်ခံမြို့။

ပါတိမောက္ခဿ။ ။ဇောတက၌ ဇုတဓာတ်၊ ဣပစ္စည်း၊ ဤသို့ ဣပစ္စည်းရှိရာ၌ “ယု ဣ တု မှိ၊ ပစ္စည်းပြီ၊ ဆဋ္ဌိ ကံနေစေ”-နှင့် အညီ “တဿဝါတိ မောက္ခဿ”ဟု ဆဋ္ဌိကံ ထားရသည်။

ဘာဝသမ္ပန် ဣသမ္ပန်။ ။ဇောတေတိတိ ဇောတကော (ဂန္ဓော-ရစေ), ဇောတကဿ+ဘာဝေါ ဇောတကတ္တံ၊ ထည့်ခဲ့သော ဂန္ဓဿသည် ဣ ၌ စပ်လာရသောကြောင့် ဣ ၏ သမ္ပန် တည်း၊ (လာ သမ္ပန်လည်း ဟူ၏) “ဇောတကဿ”ကား ဘာဝေါ၌ စပ်ရသောကြောင့်

ဝုတ္တော-ဆိုအပ်ပြီးသော၊ ဝစနုတ္တော-ဝစနုတ္တသည်၊ ဥဘိန္နံပိ-သီလပါတိမောက်
ဂန္ထပါတိမောက် ၂ ပါးတို့ကိုလည်း၊ သာဓာရဏော-အတူတကွ ဆောင်နိုင်သည်၊
(တစ်နည်း-ဥဘိန္နံပိ-တို့နှင့်လည်း၊ သာဓာရဏော-ဆက်ဆံသည်) ဟောတိ-၏။

ဘာဝသမ္ပန်တည်း၊ ဤ ဘာဝသမ္ပန်နှင့် ဣ သမ္ပန် ၂ မျိုးသည် လိန်ချင်း ဝုစ်ချင်းလည်း တူ၊
အရကောက် ချင်းလည်း တူရိုးတည်း။

[နိယာမ်] ဘာဝသမ္ပန်၊ ဣ သမ္ပန်၊ လာဟန် လိင်ဝုစ်တူ၊
ဘာဝရှေ့ပုဒ်၊ လာသည့်ပုဒ်၊ မယုတ် အရတူ။

ဝုစ္စတိ။ ။ပါဠိတော် (ကျမ်းစာ)ကို “ပါတိမောက်”ဟု ခေါ်ရာ၌ ကျမ်းစာသည် မိမိကို
အရကျက်၍ စောင့်ရှောက်နေသူကို ဘေးဒုက္ခတို့မှ မလွတ်စေနိုင်သောကြောင့် “ပါတိမောက္ခ”
ဟု အစစ်မုချ နာမည်မရနိုင်၊ အနက်သီလ၏ ပါတိမောက္ခအမည်ကို သီလကို ထွန်းပြ (ဟောပြု)
တတ်သော ထို ပါဠိကျမ်းစာ (သဒ္ဒါ)၌ တင်စား၍ ကာရဏူပစာရအားဖြင့်သာ ပါတိမောက္ခ
အမည်ရသည်-ဟု ပြလိုသောကြောင့် “ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဝါ-ဆိုရတော့တာဘဲ”ဟု လေသံ
ပျော့ပျော့နှင့် မိန့်၏၊ သီလကို ပါတိမောက္ခ ဟု အမည်မှည့်ခဲ့ရာ၌ကား မုချ (အစစ်) နာမည်
ဖြစ်၍ “ဝုစ္စတိ”သဒ္ဒါမထည့်ဘဲ “သီလံ၊ ပေ၊ ပါတိမောက္ခ”ဟု ခပ်တင်းတင်း မိန့်ခဲ့သည်။

[နိယာမ်။] ဝုစ္စတိ ဝုတ္တံ၊ နာမံ ရှိရာ၊ ဥပစာ၊ မြို့စွာ ဉာဏ်ဖြင့်ရှု။

အာဒိမိ ပန။ ။ပါတိမောက္ခဟူသော အမည်သည် ဂန္ထအတွက် မုချနာမည်
မဟုတ်ဘဲ ဥပစာ (ရုဇ္ဈိ) နာမည်ဖြစ်လျှင် အစ၌ပြုခဲ့သော “အတိပမောက္ခ အတိသေဋ္ဌံ
အတိဥတ္တမံ” ဟူသော ပါတိမောက္ခ၏ ဝစနုတ္တသည် သီလပါတိမောက် တစ်မျိုးနှင့်သာ ဆိုင်၍
ဂန္ထပါတိမောက်နှင့် မဆိုင်ဟု မှတ်ရမည်လော”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “အာဒိမိ ပန”စသည်
မိန့်၊ “အစ၌ ပြုခဲ့သော ဝစနုတ္တသည် သီလ-ဂန္ထပါတိမောက် ၂ မျိုးလုံးနှင့် ဆိုင်သည်”ဟုလို၊
ဥပမာ-ဘုရားရှင်၏ မြင့်မြတ်ခြင်းကြောင့် ဘုရားရှင်အနက်ကို ဟောသော “ဘဂဝါ”သဒ္ဒါလည်း
မြင့်မြတ်သော သဒ္ဒါ ဖြစ်ရသကဲ့သို့တည်း။ [“ဘဂဝါတိ ဝစနံ သေဋ္ဌံ၊ ဘဂဝါတိဝစန မုတ္တမံ”-
ပါရာဇိကဏ်။]

သာဓာရဏော။ ။ဓာရယတိ-ဆောင်တတ်၏၊ ဝါ-ဆောင်နိုင်၏၊ ဣတိ ဓာရဏော၊
သဟ+ဓာရဏော သဓာရဏော၊ (သဟကို သပြု။) ဤသို့ ဖြစ်ပြီးနောက် သွတ္တံ၌ အဏ်(ဏ)
ပစ္စည်း သက်၍ ဝုဒ္ဓိပြုပြီးမှ “သာဓာရဏော”ဟု သက္ကတအဘိဓာန်၌ ပြီးစေ၏၊ “အစ၌ပြုခဲ့သော
ဝစနုတ္တသည် သီလပါတိမောက် ဂန္ထပါတိမောက် ၂ မျိုးလုံးကိုပင် အတူဆောင်နိုင်သည်”ဟုလို၊
ဤသို့ အတူဆောင်နိုင်သည်ကိုပင် “ဆက်ဆံသည်”ဟု အနက်ပေးလေ့ရှိကြသည်။

တတ္ထ-ထို သီလပါတိမောက် ဂန္ထပါတိမောက် ၂ ပါးတို့တွင်၊ အယံ ဝဏ္ဏနာ-
 ဤ ဆိုအပ်လတုံသော အဖွင့် အဋ္ဌကထာသည်၊ သီလပါတိမောက္ခဿာပိ-သီလ
 ပါတိမောက်အတွက်လည်းကောင်း၊ ဂန္ထပါတိမောက္ခဿာပိ-အတွက်လည်း
 ကောင်း၊ ယုဇ္ဇတိ-သင့်၏၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဂန္ဓေ-ကျမ်းစာကို၊ ဝဏ္ဏိတေ-ဖွင့်ဆိုအပ်သော်၊
 ဝါ-ဖွင့်ဆိုလိုက်လျှင်၊ တဿ-ထို ကျမ်းစာ၏၊ အတ္ထော-အနက်ဖြစ်သော သီလ
 သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝဏ္ဏိတော-ဖွင့်ဆိုအပ်တော့သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ ပန-ဆက်၊
 တံ ဧတံ ဂန္ထပါတိမောက်-ထို ဂန္ထပါတိမောက်သည်၊ ဘိက္ခုပါတိမောက်-လည်း
 ကောင်း၊ ဘိက္ခုနိပါတိမောက်-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒုဝိဓံ-ရှိသည်၊ ဟောတိ-
 ၏၊ တတ္ထ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ သုဏာတု မေ ဘန္ဓေ ၊ပေ၊ အာဒိကံ-သုဏာတု မေ

ဂန္ဓေဟိ။ ။“ပါဠိတော် ဂန္ထကိုဖွင့်သော သံဝဏ္ဏနာဖြစ်၍ ဂန္ထပါတိမောက်အတွက် သင့်
 သည်မှာ ရှိပါစေတော့၊ သီလပါတိမောက်အတွက်ကား အဘယ်နည်းဖြင့် သင့်ပါသနည်း”ဟု
 မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဂန္ဓေဟိ” စသည် မိန့်၊ ဂန္ဓ (ပါဠိ)တို့ ဖွင့်လိုက်လျှင် ထို ဂန္ဓ၏ အနက်
 ဖြစ်သော သီလကိုလည်း ဖွင့်ရာရောက်သောကြောင့် “ဟိ-ဆိုခဲ့သော စကားမှန်သည်”ဟုလို့၊
 ဤသို့ ကျမ်းတက်လျှင် ရှေ့ဝါကျကို ဒဠိယ၊ ဤဝါကျကို ဒဠိကရဏ ဟု ခွဲ၊ ဤ ဟိကို
 “ဒဠိကရဏ ဇောတက”ဟု မှတ်၊ “ဟိ-မှန်၏”ဟုပေး၊ တစ်နည်း “ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဂန္ဓ
 ၊ပေ၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အယံ သံဝဏ္ဏနာ ၊ပေ၊ ယုဇ္ဇတိ”ဟု ပေးလျှင် ရှေ့ဝါကျသည်
 ဖလ၊ ဤ ဝါကျသည် ဟေတုဝါကျ ဟု ခွဲ၊ ဤ ဟိကို “ဟေတု ဇောတက”ဟု မှတ်။

တံပနေ တံ။ ။“သီလပါတိမောက် ဂန္ထပါတိမောက်ဟု ပါတိမောက် သရုပ် အပြားကို
 သိရပါပြီ၊ ဂန္ထပါတိမောက်ကား အဘယ်နှစ်ပါး ပြားပါသနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့်
 “တံ ပနေတံ” စသည်ကို မိန့်၊ ဂန္ထပါတိမောက် ၂ ပါး ပြားသည်-ဟုလို့၊ ရှေ့ဝါကျသည် အားထုတ်
 အပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် အာရဒ္ဒဝါကျ၊ ဤဝါကျကား ဆက်၍ အားထုတ်အပ်သောကြောင့်
 ဝါကျရမ္မ၊ ပနကား ဝါကျရမ္မဇောတက။

[နိယာမ်] ပြတ်ပြီးခဲ့ရာ၊ ဆက်၍လာ၊ ဝါကျရမ္မပင်။

တတ္ထ သုဏာတု မေ။ ။ထို ပါတိမောက် ၂ ပါး၏ ဥဒ္ဒေသအပြားကို ပြလို၍ “တတ္ထ”
 စသည် မိန့်၊ ဤ ဝါကျသည် ရှေ့ပါတိမောက် ၂ ပါးကို ဥဒ္ဒေသ အပြားဖြင့် ချဲ့သောကြောင့်
 ဝိတ္ထာရလည်းသင့်၊ စကားမပြတ် ဆက်သောကြောင့် ဥပနာသလည်းသင့်၊ ရှေ့ဝါကျကို သင်္ခေပ၊
 သို့မဟုတ် အာရဒ္ဒဝါကျ ဟု မှတ်၊ ဥပ-ကပ်၍+နာသ-အပ်နှံထားအပ်သော ဝါကျ။

[နိယာမ်] မပြတ်စပ်ကာ၊ ဆက်၍လာ၊ ဥပနာသတွင်။

၊ပေ၊ အစရှိသော၊ ပဉ္စဟိ-ကုန်သော၊ ဥဒ္ဒေသ ပရိစ္ဆေဒေဟိ-ဥဒ္ဒေသ အပိုင်း အခြားတို့ဖြင့်၊ ဝဝတ္ထိတံ-ပိုင်းခြားအပ်သော ပါတိမောက်သည်၊ ဘိက္ခုပါတိမောက္ခ-မည်၏။ သုဏာတု မေ အယျေ၊ ပေ၊ အာဒိကံ၊ စတူဟိ-ကုန်သော၊ ဥဒ္ဒေသ ပရိစ္ဆေဒေဟိ၊ ဝဝတ္ထိတံ-သည်၊ ဘိက္ခုနိပါတိမောက္ခ-မည်၏။ တတ္ထ-ထို ပါတိမောက် ၂ ပါးတို့ တွင်၊ ဘိက္ခုပါတိမောက္ခ-၌၊ ပဉ္စဥဒ္ဒေသာ နာမ-ငါး ဥဒ္ဒေသတို့မည်သည်၊ နိဒါ နုဒ္ဒေသော-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဝိတ္ထာရုဒ္ဒေသော-လည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသည်တို့တည်း။

တတ္ထ-ထို ငါးပါးတို့သော ဥဒ္ဒေသတို့တွင်၊ နိဒါနုဒ္ဒေသော-နိဒါနုဒ္ဒေသသည်၊ ဝါ-ကို၊ သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော၊ ပေ၊ ဖာသု ဟောတိ၊ [ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ခေါ အာယသ္မန္တော နိဒါနံ] တတ္ထာယသ္မန္တေ ပုစ္ဆာမိ၊ ပေ၊ ဓာရယာမိတိ-သုဏာတု မေ ဘန္တေ၊ ပေ၊ ဓာရယာမိဟူ၍၊ ဝတ္တာ-ရွတ်ဆိုပြီး၍၊ ဥဒ္ဒိဋ္ဌံခေါ၊ ပေ၊ အာဒိနာ- ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ခေါ၊ပေ၊အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ အဝသေသေ-ကြွင်းသော ဥဒ္ဒေသကို၊

ပဉ္စဥဒ္ဒေသာ နာမ။ ။ဥဒ္ဒိသိယတေ-ရွတ်ပြအပ်၏။ ဣတိ ဥဒ္ဒေသော၊ နိဒါနုမေဝ+ ဥဒ္ဒေသော-နိဒါနုဒ္ဒေသော။ [“ဥဒ္ဒိသိယတိ သရူပေန ကထိယတိ ဧတ္ထ ဧတေနာတိဝါ ဥဒ္ဒေသော” ဟု ဋီကာသစ် ဝိဂ္ဂဟပြု၏။ “သရုပ်အားဖြင့် ရွတ်ဆိုအပ်ရာ (ရွတ်ဆိုအပ်ကြောင်း) ဖြစ်သောကြောင့် ဥဒ္ဒေသမည်၏”ဟု ဆိုလိုသတတ်၊ နိဒါနိး၌ သရုပ်အားဖြင့် မဆိုသောကြောင့် ထို ဝိဂ္ဂဟကို စဉ်းစားသင့်၏။ ပါရာဇိကုဒ္ဒေသ စသည်တို့နှင့်သာ ထို ဝိဂ္ဂဟ သင့်လျော်သည်။]

တတ္ထ နိဒါနုဒ္ဒေသော။ ။ဥဒ္ဒေသ ၅ ပါးတွင် တစ်ပါးပါး၏ အစအဆုံး အပိုင်းအခြား ကို ပြလို၍ “တတ္ထ နိဒါနုဒ္ဒေသော”စသည် မိန့်၊ ဤ နိဒါနုဒ္ဒေသောကို “ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ဟောတိ”၌ စပ်၊ ဥပုသ်နေ၌ ဥပုသ်ပြုသောအားဖြင့် ပါတိမောက် ရွတ်ပြသောအခါ “သုဏာတု မေ”မှ စ၍ “ဝေမေတံ ဓာရယာမိ”ဟု ရွတ်ဆိုရသည်။ ထို့နောက် ကျန်သော ပါရာဇိကစသည်ကို သုတသဒ္ဓါဖြင့် ကြားစေအပ်၊ (ရွတ်ဆိုအပ်)လျှင် နိဒါနုဒ္ဒေသ ပါတိမောက် ရွတ်နည်းဖြစ်၏။

မှတ်ချက်။ ။ကင်္ခါဋီကာများ လက်ထက်က စာများဝယ် “အာဝိကတာ ဟိဿ ဖာသု ဟောတိ” နောက်၌ “ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ခေါ အာယသ္မန္တော နိဒါနံ” ဟူသော စကားရပ် မပါ၊ ထို့ကြောင့် “ယံ ပနေတ္ထ နိဒါနုဒ္ဒေသ ပရိစ္ဆေဒံ ဒဿေန္တေန သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော၊ ပေ၊ အာဝိ ကတာ ဟိဿ ဖာသု ဟောတိ”တိ ဣဓာဂတနိဒါနပါဠိ ဒဿေတွာ တဒနန္တရံ ဥဒ္ဒေသကာလေ ဝတ္ထုဗ္ဗဿာ ပိ (ပါတိမောက်ပြသောအခါ ထည့်၍ဆိုထိုက်သည်လည်း ဖြစ်သော) ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ခေါ အာယသ္မန္တောတိ ဣမဿ ပါဌဿ ယောဇနံ အကတွာ “တတ္ထာယသ္မန္တေ ပုစ္ဆာမိ”တိ အာဒိနာ အနုဿာဝနာဒိက မေဝ ယောဇေတွာ ဒဿိတံ” ဟု မိန့်ပြီးလျှင် “တံ ပန-ထို စကားသည်ကား၊

သုတေနေ-သုတသဒ္ဓါဖြင့်၊ သာဝိတေ-ကြားစေအပ်ပြီးသော်၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌော-ရွတ်ပြအပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပါရာဇိကုဒ္ဓေသာဒီနံ-ပါရာဇိကုဒ္ဓေသ အစရှိသည်တို့၏၊ ပရိစ္ဆေဒါ-အပိုင်းအခြားတို့ကို၊ နိဒါနဿ-နိဒါန်း၏၊ အာဒိတော-အစမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ပါရာဇိကာဒီနိ-ပါရာဇိက အစရှိသည်တို့ကို၊ ဩသာပေတွာ-ပြီးဆုံးစေ၍၊ ယောဇေတဗ္ဗာ-ယှဉ်စေထိုက်ကုန်၏၊ ဝိတ္ထာရော-ဝိတ္ထာရုဒ္ဓေသသည်၊ ဝိတ္ထာရောယေဝ-ဝိတ္ထာရပင်တည်း၊ ဝါ-အကျယ် ရွတ်ပြအပ်သော ပါတိမောက်ပင်တည်း။

ပန-ဆက်၊ “အဝသေသံ သုတေနေ သာဝေတဗ္ဗ”န္တိ-ဟူ၍၊ ဝစနတော-ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ ပါရာဇိကုဒ္ဓေသာဒီနံ-ပါရာဇိကုဒ္ဓေသ အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယသ္မိ-အကြင် ဥဒ္ဓေသသည်၊ ဝိပွကတေ-မပြီးဆုံးသေးမီ၊ အန္တရာယော-အန္တရာယ်

ပရိပုဏ္ဏ နိဒါနပါဠိဒဿန ပုဗ္ဗကံ-ပြည့်စုံသော နိဒါန်းပါဠိကိုပြခြင်းလျှင် လိုရင်းပမာန ရှိသော၊ နိဒါနုဒ္ဓေသ ပရိစ္ဆေဒ ဒဿနတ္ထံ-နိဒါနုဒ္ဓေသ အပိုင်းအခြားကို ပြရခြင်း အကျိုးရှိသော စကားတည်း”ဟု ဋီကာသစ် မိန့်လေသည်၊ ယခု စာအုပ်များ၌ကား ထို စကားတိုက်ရိုက်ပါနေပြီ ဖြစ်၍ စိစစ်နေဖွယ် မလို၊ တိုက်ရိုက်ပါသည် ဖြစ်စေ၊ မပါသည် ဖြစ်စေ၊ ဥပုသ်ပြုသော အခါ၌မူ ထိုစကားကို ထည့်၍ ရွတ်ပြရမည်သာ။

သုတေနေ သာဝိတေ။ ။ “ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ခေါ အာယသ္မန္တော နိဒါနံ၊ သုတာ ခေါပနာယသ္မန္တော ဟိ စတ္တာရော ပါရာဇိကာ ဓမ္မာ၊ သုတာ တေရသ သံယာဒိသေသာ ဓမ္မာ ၊ပေ၊ သုတာ သတ္တ အဓိကရဏသမထာ ဓမ္မာ၊ ဧတ္ထကံ တဿ ဘဂဝတော ၊ပေ၊ သိက္ခိတဗ္ဗံ၊ နိဒါနုဒ္ဓေသော” ဤသို့ “သုတာ” စသည်ဖြင့် ကြားစေခြင်း ရွတ်ဆိုခြင်းကို “သုတေနေ သာဝိတေ”ဟု ဆိုသည်။ [“သာဝိတေ- ကြားစေ”ဟူသည် အများကြားအောင် ရွတ်ဆိုခြင်းပင်တည်း၊] ပါရာဇိကုဒ္ဓေသ စသော ၄ ဥဒ္ဓေသ တို့၌လည်း သုတ သဒ္ဓါဖြင့် ကြားစေပုံကို ဤနည်းမှီး၍ သိပါ၊ အကျယ်ကို ဘိက္ခုပါတိမောက် ဘာသာဋီကာအဆုံး၌ ပြထားသည်၊ ဝိတ္ထာရုဒ္ဓေသကား ပါဠိအကုန် ရွတ်ပြခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဝိတ္ထာရော ဝိတ္ထာရောယေဝ”ဟု မိန့်သည်။

ဝိပွကတေ။ ။ ပကရိယိတ္ထ-အပြားအားဖြင့် ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတိ ပကတော၊ န+ပကတော ဝိပွကတော-အပြားအားဖြင့် ပြုအပ်ပြီး မဟုတ်၊ “ပြုတုန်း ပြုဆဲ၊ မပြီးဆုံးသေး”ဟူလို၊ ဝိပွကတေ-အပြားအားဖြင့် ပြုအပ်ပြီး မဟုတ်လသော် (သဒ္ဓတ္ထာ) ဝါ-မပြီးသေးမီ (အဓိပ္ပာယ်ထွ)။ [သီလက္ခန် ဋီကာသစ်၌ကား “ပကာရေန+ကရဏံ ပကတံ၊ တတော+ဝိဂတော ဝိပွကတာ-အပြားအားဖြင့် ပြုခြင်းမှ ကင်းသောစကား” ဟုလည်းကောင်း၊ “ဝိဂတံ ပကတံ ယသာတိ ဝိပွကတံ= ကင်းသော အပြားအားဖြင့် ပြုခြင်းရှိသောစကား” ဟုလည်းကောင်း ဆို၏၊ မည်သို့ပင်ကြံကြံ၊ မပြီးသေးသော

သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်) တေန-ထို မပြီးဆုံးသေးသော ဥဒ္ဓေသ
 နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ အဝသေသံ-ကြွင်းသော ပါတိမောက်ကို၊ သုတေန-သုတပုဒ်ဖြင့်၊
 သာဝေတဗ္ဗံ-ကြားစေထိုက်၏။ ပန-ဆက်၊ နိဒါနုဒ္ဓေသေ-သည်၊ အနိဋ္ဌိတေ-မပြီး
 ဆုံးသေးမီ၊ သုတေန-ဖြင့်၊ သာဝေတဗ္ဗံနာမ-ကြားစေဖွယ်မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ။

ပစ္စုပ္ပန်ကိစ္စကို “ဝိပွကတ” ခေါ်သည် ဟု မှတ်၊ “ဝတ္ထုမာနောတိ သော ဝုတ္ထော၊ သောဝ
 ဝိပွကတောတိစ”-ဘေဒစိန္တာ (၃၁၄)။]

အန္တရာယော။ ။ အန္တရေ-ခန္ဓာအစဉ်၏ အကြား၌၊ ဝါ-အလုပ်ကိစ္စ မပြီးမှီအကြား၌၊
 အယတိ-ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏”နှင့်အညီ အန္တရာယ်မည်သော ဘေးရန်ကို ဥပေါသထက္ခန္ဓက
 ပါဠိတော်၌ ရာဇန္တရာယ် စသည်ဖြင့် ၁၀ ပါး လာ၏။ အကျယ်ကို ထို ပါဠိတော်မှာ ရှု
 ပါတိမောက် ဘာသာဋီကာ နောက်ဆက်တွဲမှာလည်း ဆောင်ပုဒ်နှင့် တကွ ပြထားပြီ။ [သုတ
 ပုဒ်ဖြင့် ကျန်သမျှကို သိမ်း၍ ရွတ်ဆိုခြင်းလည်း ဤ အန္တရာယ် ၁၀ ပါးတွင် တစ်ပါးပါးဖြစ်မှ
 အပ်သည်၊ အန္တရာယ်မရှိဘဲ သုတဖြင့် မသိမ်းကောင်း။]

အဝေသေသံ သုတေန သာဝေတဗ္ဗံ။ ။ ဥပေါသထက္ခန္ဓက၌ သုရားဟော ပါဠိတော်
 တည်း၊ ဤပါဠိတော်၌ “အဝေသေသံ-ကြွင်းကျန်သော ပါတိမောက်”ဟူရာဝယ် “အဘယ်မှ+
 အဘယ်နှင့် တကွ ကြွင်းကျန်သနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ပါရာဇိကုဒ္ဓေသာဒိသု၊ ပေါ
 တေန သဒ္ဓိ အဝေသေသံ”ဟု မိန့်၊ “ရွတ်အပ်ပြီးဥဒ္ဓေသမှ+ရွတ်၍ မပြီးသေးသော ဥဒ္ဓေသနှင့်
 တကွ ကြွင်းကျန်သမျှအားလုံး” ဟူလို၊ ပါရာဇိကတို ရွတ်၍ မပြီးမီ အန္တရာယ်ဖြစ်လာလျှင်
 ပါရာဇိကနှင့်တကွ ကျန်ပါတိမောက်ကို သုတသဒ္ဓါဖြင့် ကြားသိစေပါ။ ပါရာဇိကအားလုံး ရွတ်ဆို
 ပြီး၍ သံဃာဒိသေသံ ရွတ်နေစဉ် အန္တရာယ်ဖြစ်လာလျှင် သံဃာဒိသေသံနှင့်တကွ ကျန်သမျှကို
 သုတဖြင့် ကြားသိစေပါ။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် သိလေ။

နိဒါနုဒ္ဓေသေ ၂၀၊ နတ္ထိ။ ။ သုတာ ခေါ် ပနာယသုက္ခေဟိ စတ္တာရော ပါရာဇိကာ
 ဓမ္မာ-အရှင်ဘုရားတို့သည် ပါရာဇိကအာပတ် ၄ ပါးတို့ကိုလည်း ကြားအပ်ပါကုန်ပြီ” ဟူရာ၌
 နိဒါနိးတွင် “ယဿ သိယာ အာပတ္ထိ”ဟူသော ပါဠိကို ရွတ်တုန်းက အာပတ်အားလုံးပင်
 အကျဉ်းချုပ် ကြားအပ်ခဲ့ပြီးကို ရည်ရွယ်၍ “သုတာ-ကြားအပ်ပါကုန်ပြီ”ဟု ဆိုသည်၊ နိဒါနိးမျှ
 မပြီးသေးဘဲ “သုတံ ခေါပနာယသုက္ခေဟိ နိဒါနိ-နိဒါနိးကို ကြားအပ်ပါပြီ”ဟု မဆိုနိုင်၊ ထို့ကြောင့်
 “နိဒါနိးမျှ မပြီးသေးလျှင် သုတသဒ္ဓါဖြင့် ကြားစေဖွယ် မရှိ၊ (သုတသဒ္ဓါဖြင့် သိမ်းခွင့်မရ)”ဟု
 မိန့်သည်၊ [နိဒါနိးမပြီးမီ အန္တရာယ်ပေါ်လာလျှင် ဥပုသ်ပြု ကိစ္စ ရပ်လိုက်ရုံသာ၊ ထို ရပ်ခြင်း
 ကြောင့်လည်း အာပတ် မသင်။]

ပန-ဆက်၊ ဘိက္ခုနီပါတိမောက္ခေ-၌၊ အနိယတုဒ္ဓေသော-သည်၊ ပရိဟာယတိ-ယုတ်လျော့၏။ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာ၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ပဉ္စဟိစေဝ-၅ ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ စတူဟိစ-ကုန်သော၊ ဥဒ္ဓေသ ပရိစ္ဆေဒေဟိ-ဥဒ္ဓေသ အပိုင်းအခြားတို့ဖြင့်၊ ဝဝတ္ထိတာနံ - ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သော၊ ဒွိန္ဒုမ္မိ-၂ ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဧတေသံပါတိမောက္ခာနံ-တို့၏၊ အယံ ဝဏ္ဏနာ-၍ ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတံ။ ။

ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ၊ ဧတ္ထ-၂ ပါးသော ပါတိမောက်တို့တွင်၊ ဘိက္ခုပါတိမောက္ခေ-သည်၊ ပဌမံ-ပဌမဖြစ်၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဘိက္ခုပါတိမောက်၏ ပဌမ၏ အဖြစ်ကြောင့်) တာဝ-ဘိက္ခုနီပါတိမောက်မှ ရှေးဦးစွာ၊ တဿ-ထို ဘိက္ခုပါတိမောက်ကို၊ ဝဏ္ဏနတ္ထံ-ဖွင့်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ “သုဏာတု မေ တိ အာဒီနံ ၊ ပေ၊ သုဏန္တ မေ”တိ-ဟူသော၊ ဣဒံ-၂ ဂါထာစကားကို၊ (မယာ-ငါသည်) ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ [“သုဏာတု မေ”တိ အာဒီနံ-သုဏာတု မေ အစရှိကုန်သော၊ ပဒါနံ-ပုဒ်တို့၏၊ အတ္ထနိစ္ဆယံ-အနက် အဆုံးအဖြတ်ကို၊ သီလသမ္ပန္နော-သီလနှင့် ပြည့်စုံ

အနိယတုဒ္ဓေသော ပရိဟာယတိ။ ။ အနိယတသိက္ခာပုဒ်များ၌ အာပတ်အထူးပညတ်ချက် မပါ၊ ဝိနည်းဆုံးဖြတ်ရာ၌ လက္ခဏာ (ဆုံးဖြတ်ပုံနည်း) ကို ပြတော်မူလို၍ အနိယတသိက္ခာပုဒ်များကို ပညတ်တော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို နည်းအတိုင်း ဘိက္ခုနီများလည်း လိုက်နာရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဘိက္ခုနီပါတိမောက်၌ အနိယတုဒ္ဓေသ မပါတော့ချေ။ [ဆောင်ပုဒ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ အနိယတအဆုံးမှာ ရှု။]

သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။ ။ ထို အနိယတုဒ္ဓေသ ယုတ်လျော့ခြင်းမှ ကြွင်းသော ဥဒ္ဓေသ ၄ ပါးနှင့်၊ ထို ၄-ပါး၏ အပိုင်းအခြားဟူသော အစီအရင်မှာ ဘိက္ခုပါတိမောက်အတွက် ဆိုအပ်သော အစီအရင်နှင့် အတူပင်တည်း။

အတ္ထနိစ္ဆယံ။ ။ အတ္တာနံ-သဒ္ဓါနက် အဓိပ္ပာယ်နက်တို့ကို+နိစ္ဆယော-ဆုံးဖြတ်ကြောင်း စကားတည်း။ အတ္ထနိစ္ဆယော-အနက်တို့ကို ဆုံးဖြတ်ကြောင်း စကား၊ ထို စကားကိုပင် “ဝိမတိစ္ဆေဒနီ”စကား ဟု ခေါ်၏။ [ဝိမတိ-ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို+ဆေဒနီ-ဖြတ်တောက်တတ်သော စကား။]

သီလသမ္ပန္နာ။ ။ သီလနှင့် မပြည့်စုံသော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သီလအကြောင်း အရာကိုပြသော စကားကို မနာလိုကြ၊ [ဒုဿီလဿ သီလကထာ ဒုက္ကထာ-သီလမရှိသူအတွက် သီလနှင့် စပ်သောစကားသည် မကောင်းစကားတည်း - အာဠာဝကသံယုတ် အဋ္ဌကထာ]

ကုန်သော၊ သိက္ခာကာမာ-သိက္ခာကို လိုလားကုန်သော၊ ဘိက္ခုဝေါ-ရဟန်းတို့သည်၊ မေ-ငါ၏၊ (သန္တိကာ-အထံမှ၊ ဋီကာသစ်) သုဏန္ဒ-နာယူကြကုန်လော၊ ဝါ-နာယူ လေ့ကျက် ဆောင်ရွက်မှတ်သား ကြကုန်လော။]

ဟိ-ချဲ့၊ ဧတ္ထ-ဤဂါထာ၌၊ (တစ်နည်း)၊ ဧတ္ထ-ဤ သုဏာတု မေ အစရှိသော သဒ္ဒါတို့တွင်၊ သုဏာတူတိ ဣဒံ-သုဏာတု ဟူသော ဤ သဒ္ဒါသည်၊ သဝဏာ ဏတ္တိဝစနံ-ကြားနာခြင်း၌ တိုက်တွန်းမှုကို ဟောသော သဒ္ဒါတည်း၊ မေတိ-မေ

ထို့ကြောင့် “သီလသမ္ပန္နာ သိက္ခာကာမာ သုဏန္ဒ-သီလနှင့် ပြည့်စုံ၍ (သီလ-သမာဓိ-ပညာ) သိက္ခာ ၃ ပါးကို ရရှိလိုသော ရဟန်းများ နာယူကြပါ”ဟု ဥပယောဇဉ် (တိုက်တွန်းမှု) ပြုသည်။

ဧတ္ထ ဟိ။ ။ “သုဏာတု မေတိအာဒိနံ ပဒါနံ အတ္တနိစ္ဆယံ သုဏန္ဒ” ဟူသော ဥပယောဇဉ်အားလျော်စွာ “သုဏာတု မေ”စသော ပုဒ်တို့၏ အတ္တနိစ္ဆယကို အကျယ်ပြုလိုသော ကြောင့် “ဧတ္ထ ဟိ” စသည် မိန့်၊ ဟိ-ဝိတ္ထာရဇောတက၊ “ဧတ္ထ-ဤ ဂါထာ၌”ဟု စွဲလျှင် “သုဏာတူတိ၊ မေတိ၊ ဘန္တေတိ”စသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်တိုင်း၌ အပေါင်းအာဓာရ၊ သုဏာတူ တိ စသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်တို့ကား အစိတ် အာဓေယံ ဟု စပ်၊ “ဧတ္ထ-ဤ သုဏာတု မေ စသော သဒ္ဒါတို့တွင်” ဟု စွဲလျှင် သုဏာတူတိစသည်၌ နိဒ္ဒါရဏသမုဒါယ+နိဒ္ဒါရဏီယ စပ်၊ [“သုဏာတုမေတိ အာဒိနံ ပဒါနံ အန္တရေ”ဟု ဖွင့်သောဋီကာသစ်လည်း နိဒ္ဒါရဏကို ဖွင့်ခြင်းသာတည်း။]

သုဏာတူတိ။ ။ဤသို့ ဣတိသဒ္ဒါဖြင့် တည်ထားအပ်သော ပုဒ်မျိုးကို သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ (ဖွင့်ထိုက်သော-ဖွင့်စရာ ကောင်းသော) ပုဒ်ဟု ခေါ်၏၊ ဣတိသဒ္ဒါသည် အဘိဓာန်လာ “ဣတိ ဟေတု၊ ပေ၊ ပဒတ္ထဿ ဝိပလ္လာသေ သမာပနေ”ဟူသော အနက်တို့တွင် ပဒတ္ထဝိပလ္လာသနိပါတ် ပုဒ်တည်း၊ “သုဏာတု-နာပါလော”ဟု ပေးရသော အနက်ကို ဖောက်ပြန်စေသော နိပါတ်ပုဒ်-ဟူလို့ ထို “သုဏာတု”ပုဒ်လည်း “သုဏာတု”ဟူသော သဒ္ဒါသည်ပင် ထို ပုဒ်၏အနက်ဖြစ်သော ကြောင့် “သဒ္ဓပဒတ္ထက”ပုဒ်မည်တော့၏၊ သဒ္ဓါယေဝ ပဒတ္ထော ယံသာတိ သဒ္ဓပဒတ္ထကံ- သဒ္ဓါသာလျှင် ပုဒ်နက်ရှိသော ပုဒ်၊ ထို့ကြောင့် “သုဏာတူတိ-နာပါလော ဟူသည်”ဟု အနက် မပေးဘဲ “သုဏာတု ဟူသည်၊ ဝါ-သုဏာတုဟူသော သဒ္ဒါသည်”ဟု ပေးရသည်။

သဝဏာဏတ္တိဝစနံ။ ။ဤ ပုဒ်မျိုးကို “သံဝဏ္ဏီယတိ အတ္ထော ဧတာယာတိ သံဝဏ္ဏနာ” နှင့်အညီ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အနက်ကို ဖွင့်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် “သံဝဏ္ဏနာ”ဟု ခေါ်၏၊ အာဏာပနံ-စေခိုင်း (တိုက်တွန်း) ခြင်း၊ အာဏတ္တိ-ခြင်း၊ [အာဏာပေတိ၌ အာဏာဓာတ်သည် “ပေသန-စေခိုင်းခြင်း”အနက်ကို ဟော၍ ဏာပေ ပစ္စည်းသည် အနက်သီးခြား မဟော နိုင်ရကား၊ သွတ္ထဖြစ်သကဲ့သို့ “အာဏာပနံ” ၌လည်း အာဏာဓာတ်၊ သွတ္ထ၌ ဏာပေ ပစ္စည်း+ယု

ဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ပါတိမောက် ရွတ်ပြသော ပုဂ္ဂိုလ်-ဟူလို) သာဝေတိ-ကြားစေ၏၊ တဿ-ထို ကြားစေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အတ္တ နိဒ္ဒေသဝစနံ-မိမိကို ညွှန်ပြသော သဒ္ဒါတည်း၊ ဘန္တေတိ-ဘန္တေဟူသော သဒ္ဒါသည်၊

ပစ္စည်း၊ အာဏတ္တိ၌ကား အာဏဓာတ်၊ တိပစ္စည်း၊ ဒွေဘော်လာ၊ သူယတေ-ကြားနာခြင်း၊ သဝဏံ-ခြင်း၊ (သက္ကတ၌ “ဩဝဏ”ဟု သ+ရ တွဲလျက်ရှိ၍ ဣကြီးပြန်) သဝဏေ-ကြားနာခြင်း ကိစ္စ+အာဏတ္တိ-တိုက်တွန်းခြင်းတည်း၊ သဝဏာဏတ္တိ-ခြင်း၊ သဝဏာဏတ္တိယာ-ကို+ဝစနံ- သဝဏာဏတ္တိဝစနံ။

မှတ်ချက်။ ။ သုဏာတု၌ တုဝိဘတ်သည် အာဏာတျာသိဋ္ဌေ နုတ္တကာလေ ပဉ္စမိသုတ် မျိုးဖြင့် အာဏတ္တိအနက်၌ သက်သောကြောင့် “အာဏတ္တိ ဝစနံ”ဟု ဆိုသည်။ ထို အာဏတ္တိ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို သဒ္ဒနိတိ-အာချာတသုတ္တမာလာ (၁၆) သုတ်ဖြင့် ရှင်းလင်းစေရာ၏။ “အာဏာပနံ အာဏတ္တိ၊ သာ ဧဝ သဒ္ဒသတ္ထေ နိယောဂေါတိ နာမံ ဝုတ္တံ၊ နိယောဂေါစ နာမ အနာဒရပုဗ္ဗကော သဒ္ဒသတ္ထေ အဓိပ္ပေတော၊ ဣစ ပန အနာဒရ ပုဗ္ဗကောဝါ ဟောတု အာဒရပုဗ္ဗကောဝါ၊ ဥဘယထာပိ အာဏတ္တိလက္ခဏော နိယောဂေါ အဓိပ္ပေတော၊ (သို့သော် ဤသုတ်အရာ၌ အနာဒရပုဗ္ဗက ဖြစ်ဖြစ် အာဒရ ပုဗ္ဗကဖြစ်ဖြစ်၊ ၂ ပါးစုံအားဖြင့်လည်း အာဏတ္တိလက္ခဏာ ရှိသော နိယောဂ ကို အလိုရှိအပ်၏)။ ဤသို့ ဆိုသောကြောင့် “သံယော” ဟူသော ကတ္တားကို ထောက်၍ သုဏာတု အရ အာဒရပုဗ္ဗက (လေးစားခြင်း ရှေးရှိသော) နိယောဂအာဏတ္တိကို ယူသင့်သည်။

ဋီကာသစ်။ ။ ဋီကာသစ်ကား-ဤသို့ မစိစစ်ဘဲ အာဏတ္တိအရ “အာဏာသံနှင့် စေခိုင်းခြင်း အာဏတ္တိ” ဟု ယူ၍ “ဘဂဝတော အာဏတ္တိ၊ န ဥဒ္ဒေသကဿ-ဘုရားရှင်၏ အာဏတ္တိ ဖြစ်သည်။ ပါတိမောက် ရွတ်ပြသော ရဟန်း၏ အာဏတ္တိမဟုတ်” ဟု ဆိုသွားလေ သည်။ “သုဏာတု မေ-တပည့်တော်၏ (စကားကို) နားထောင်တော်မူပါ” ဟု ပါတိမောက် ရွတ်ပြသော ရဟန်းက တိုက်တွန်းနေပါလျက် ဘုရားရှင်၏ အာဏတ္တိဟု ဆိုခြင်းကို လက်ခံ လိုက်လျှင် ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီး နောက်မှ ပဌမသံဂါယနာတင်ရာဝယ် အရှင်မဟာ ကဿပ-စသော ထေရ်တို့၏ “သုဏာတု မေ” စံသော အာဏတ္တိကိုကား မည်သူ၏ အာဏတ္တိ ဟု ဆိုကြမည်နည်း။

အတ္တနိဒ္ဒေသဝစနံ။ ။ မေ သဒ္ဒါသည် (တပည့်တော်-ဟု) မိမိကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဒါ ဖြစ်သည်။ “အတ္တ=မိမိ”ဆိုတာ ဘယ်သူလဲ-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “ယော သာဝေတိ၊ တဿ”ဟု မိန့်၊ “ပါတိမောက်ကို ကြားစေသော (ကြားအောင် ရွတ်ပြနေသော) ပုဂ္ဂိုလ်-ဟူလို။ [နိဒ္ဒိသိယတိ ဧတေနာတိ နိဒ္ဒေသော=ညွှန်ပြကြောင်း၊ အတ္တနော+နိဒ္ဒေသော=အတ္တနိဒ္ဒေသော၊ အတ္တနိဒ္ဒေ သော စ+သော+ဝစနံစာတိ-အတ္တနိဒ္ဒေသဝစနံ၊ ဝစနံကိုကား “ဝစတိတိ ဝစနံ=ဟောတတ်

သဂါရဝ သပ္ပတိဿ ဝစနံ-ရိသေခြင်းနှင့် တက္ကဖြစ်သော မှီခိုအားထားခြင်းနှင့် တက္ကဖြစ်သော လေးစားလောက်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို ဟောသောသဒ္ဓါတည်း။ သံယောတိ-သံယောဟူသော သဒ္ဓါသည်။ ပုဂ္ဂလသမူဟာဝစနံ-ပုဂ္ဂိုလ် အပေါင်းကို ဟောသော သဒ္ဓါတည်း။

စ-ဆက်၊ သဗ္ဗမေဝ-အလုံးစုံသာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဧတံ-ဤ သုဏာတု မေ အစရှိသော စကားသည်၊ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသကေန-ပါတိမောက် ရွတ်ပြသော ရဟန်းသည်၊ ဝတ္ထုဗ္ဗဝစနံ-ဆိုထိုက်သော စကားတည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသံ-ကို၊ အနုဇာနန္တေန-ခွင့်ပြုတော်မူလသော်၊ (ဧတံ-ဤ သုဏာတု

သောသဒ္ဓါ" ဟု ဝုတ္တကတ္ထုသာဓံပြု၊ "ဝုစ္စတိ အတ္ထော ဧတေနာတိ ဝစနံ-အနက်ကို ဟောတတ်သောသဒ္ဓါ" ဟု အဝုတ္တကတ္ထုသာဓံသော်လည်း ပြု။]

သဂါရဝသပ္ပတိဿဝစနံ။ ။ဘန္တေ ဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သော သံယာသည် အများ၏ လေးစားခြင်းကို ခံရသောကြောင့် သဂါရဝလည်း ဟုတ်၏။ သဟ+ဂါရဝေန+ယော ဝတ္ထုတိတိ သဂါရဝေါ၊ အများ၏ မှီခိုခြင်းနှင့် တက္ကဖြစ်သောကြောင့် သပ္ပတိဿလည်း ဟုတ်၏။ ပတိဿံ၌ ပတိပုဗ္ဗ သိဓာတ် အ ပစ္စည်း ကြံ၍ "ပတိဿယနံ-မှီခိုအားထားခြင်း၊ ပတိဿော-ခြင်း"ဟု ပြု၊ (ပတိပုဗ္ဗ သုဓာတ်ဖြင့် ပတိဿ ပြီးသောနည်းကား ဤ နေရာနှင့် မလျော်၊) သဟ+ပတိဿေန+ ယော ဝတ္ထုတိတိ သပ္ပတိဿော၊ သဂါရဝေါစ+သော သပ္ပတိဿောဓာတိ သဂါရဝသပ္ပတိဿော (သံယော)၊ တဿ+ဝစနံ သဂါရဝသပ္ပတိဿဝစနံ။

ပုဂ္ဂလသမူဟာဝစနံ။ ။ဤ စကားဖြင့် သံယ သဒ္ဓါသည် အပေါင်း အနက်ကို ဟောသော အနိပ္ပန္နပိဋိပဒိကပုဒ် ဟု ပြသည်။ "သမာနာနံ ဂဏော ဝဂ္ဂေါ၊ သံယော သတ္ထောတု ဇန္တုနံ" အဘိဓာန်နှင့် အညီတည်း။ "သမဂ္ဂံ ကမ္မံ သမုပဂစ္ဆတိတိ သံယော" ဟု ပြုရိုးပြုစဉ် ဝစနတ္ထ ပြုလျှင်ကား နိပ္ပန္နပိဋိပဒိက ပုဒ်တည်း။

သဗ္ဗမေဝစေတံ။ ။"သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော"ဟူသော ဤ စကားသည် အဘယ်သူ ရွတ်ရမည့် စကားပါနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "သဗ္ဗမေဝ စေတံ" စသည် မိန့်၊ ဤ စကားအားလုံးသည် ပါတိမောက်ရွတ်ပြသော ရဟန်းက ရွတ်ဆိုရမည့် စကားဖြစ်သည်-ဟူလို၊ [ဥဒ္ဓိသတီတိ ဥဒ္ဓေသကော၊ ပါတိမောက္ခုဿ-ကို၊ ဥဒ္ဓေသကော-ရွတ်သော (ပြသော) ရဟန်းတည်း၊ ပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသကော-ဟန်း၊ ဥပေါသထက္ခန္ဓက ပါဠိတော်၌ "ဥဒ္ဓိသိဿာမိတိ အာစိက္ခိဿာမိ (ပြောပြပေအံ့)၊ ဒေသေဿာမိ (ဟောပြပေအံ့) ပညပေဿာမိ (အပြားအားဖြင့် သိစေပေအံ့) ၊ပေ၊ ပကာသယိဿာမိ (ပြပေအံ့)"ဟု ရှိသောကြောင့် "ပါတိမောက်+ပြ"ဟု ပြောလေ့ရှိကြ၏။ အမှန်မှာ-သိစေခြင်း၊ သိအောင်ရွတ်ပြခြင်းပင်တည်း။]

မေ အစရှိသော စကားကို) ရာဇဂဟေ-၌၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်မြို့၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ သုဏာတု မေ အစရှိသော စကား၏ ပါတိမောက္ခဒွေသက ရဟန်းသည် ရွတ်ပြထိုက်သော စကား၏အဖြစ်ကြောင့်) ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ ပါတိမောက္ခ-ကို၊ ဥဒ္ဓိသံတိ-၏၊ တေန-ထို ပါတိမောက်ရွတ်ပြသော ရဟန်းသည်၊ (ဝတ္ထုဗ္ဗံ၌စပ်) သံယထွေရော-သံယထေရ်သည်၊ သစေ ဟောတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်) အာဝုသောတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ-ဆိုထိုက်၏၊ နဝကတရော-သီတင်း ငယ်သည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ပါဠိယံ-ပါဠိတော်၌၊ အာဝတနယေ နေဝ-လာသော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဘန္တေတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ “ထေရာဓေယျံ ပါတိမောက္ခံ” တိ-“ထေရာဓေယျံ ပါတိမောက္ခံ” ဟူ၍၊ ဝစနတော-ဟော

ဘဂဝတော ဟိ။ ။ပါတိမောက် ရွတ်ပြသော ရဟန်းက ဆိုရမည့်စကားဖြစ်ကြောင်းကို ခိုင်မြဲစေလို၍ “ဘဂဝတော တိ”စသည် မိန့်၍ ဤ “သုဏာတု မေ ဘန္တေ”စသော စကားသည် ပါတိမောက်ရွတ်ပြခြင်း (ဥပုသ်ပြုခြင်း)ကို ခွင့်ပြုတော်မူလသော် (ခွင့်ပြုတော်မူတုန်းက) ဘုရားရှင် မိန့်တော်မူအပ်သော စကားဖြစ်၏။ ထိုသို့ မိန့်တော်မူရာဝယ် “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ ပဋိပလေန သံယော ဉာပေတဗ္ဗော-သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော”စသည် ဖြင့် ပါတိမောက် ရွတ်ပြမည့် ဗျတ္တ ပဋိပလဘိက္ခုက သိစေရ ရွတ်ပြရမည်”ဟု ပါ၏။ ထို့ကြောင့် “သုဏာတု မေ”စသော စကားအားလုံးသည် ပါတိမောက္ခဒွေသက ရဟန်းက ရွတ်ဆိုရမည့် စကားဖြစ်ကြောင်း မှန်သည်-ဟူလို။ [နောက်၌ “တသ္မာ”ရှိသောကြောင့် “တသ္မာ ရှေ့၊ ဟိတ်ကို တွေ့၊ ပြား၍ ရှိမှခံ”ဟူသော နိယာမနှင့် အညီ “ဟိ(ယသ္မာ)-အကြင်ကြောင့်”ဟု လေး၍၊ ကရုဏာဝါကျ လုပ်ပြီးလျှင် “သဗ္ဗမေဝ”စသော ရှေ့ဝါကျကို ဖလဝါကျ လုပ်၍ (ဝါကျဉာဏ်ရှိ သူတို့အတွက်) တစ်နည်း အနက်ပေးလေဦး။]

တသ္မာ ၊ပေ၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ။ ။တသ္မာ၌ တသဒ္ဓါဖြင့် “သဗ္ဗမေဝ”စသော မူလ ဒဠီယဝါကျကို ပြန်၍ စွဲရသည်။ “ဘဂဝတော ဟိ” စသော ဝါကျမှာ ထောက်ခံရုံ အကူအညီ ဒဠီကရဏမျှ ဖြစ်၍ ပဓာန မဟုတ်သောကြောင့် တသဒ္ဓါဖြင့် ညွှန်ပြဖွယ် မလို၊ နိဿယအနက်ကျယ် စွဲပုံ ကြည့်ပါ။ ဤ တသ္မာကိုလည်း ဝတ္ထုဗ္ဗံ ၂ ပုဒ်လုံး၌ စပ်၊ သုဏာတု မေ စသော စကားအားလုံး ပင် ပါတိမောက္ခဒွေသက ပုဂ္ဂိုလ်က ရွတ်ဆိုရမည့် စကားဖြစ်သောကြောင့် ပါတိမောက် ရွတ်ပြသော ရဟန်းသည် သံဃာတွင် အကြီးဆုံး မဟာထေရ်ဖြစ်လျှင် ပါဠိတော်ရှိတိုင်း “ဘန္တေ”ဟု မဆိုဘဲ “သုဏာတု မေ အာဝုသော” ဟု ဆိုရမည်။ မဟာထေရ်၏ အောက် ဒုတိယထေရ်မှစ၍ အငယ်ဆုံးတိုင်အောင် ငယ်သူက ပါတိမောက် ရွတ်ပြသူဖြစ်လျှင် ပါဠိအတိုင်း “ဘန္တေ” ဟု ပင် ဆိုရမည်-ဟူလို။

မူခြင်းကြောင့်၊ သံဃတ္ထေရောဝါ - သံဃထေရ်သံသင်္ဂဟသော်လည်းကောင်း၊ ပါတိမောက္ခံ၊ ဥဒ္ဓိသေယျ-၏၊ [ပါတိမောက္ခံ-ကို၊ ထေရာဓေယျ-ထေရ်ကြီးနှင့် စပ်သည်ကို၊ (ဘဝိတုံ-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ အနုဇာနာမိ-၏၊) “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခုဝေ၊ ပေ၊ ပါတိမောက္ခံ”တိ-“အနုဇာနာမိ၊ ပေ၊ ပါတိမောက္ခံ”ဟူ၍၊ ဝစနတော-ကြောင့်၊ နဝကတရောဝါ-သော်လည်း၊ ပါတိမောက္ခံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိသေယျ-၏၊ [ဘိက္ခုဝေ-တို့၊

သံဃတ္ထေရောဝါ ဟိ။ ။ “တသ္မာ၊ ပေ၊ ဝတ္ထဗ္ဗံ” စသော စကားကို ခိုင်မြဲစေလို၍ “သံဃတ္ထေရော ဝါ ဟိ”စသည် မိန့်၊ ဟိ-ဒဋ္ဌိကရဏာဇောတက၊ ဝါသဒ္ဓါ၊ ၂ ခုကား ဝိကပ္ပနတ္ထ တည်း၊ ဥပေါသထက္ခန္ဓကဋ္ဌိ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခုဝေ ထေရာဓေယျံ ပါတိမောက္ခံ”ဟု ဟော တော်မူခြင်းကြောင့် ပါတိမောက္ခံရွတ်ပြုမှု၌ အကြီးဆုံးထေရ်နှင့် စပ်ဆိုင်ရကား အကြီးဆုံး ထေရ်သော်လည်း ပါတိမောက္ခံ ရွတ်ပြုရမည်၊ အကြီးဆုံးထေရ်က မပြုနိုင်လျှင် “အနုဇာနာမိ၊ ပေ၊ တဿာဓေယျံ ပါတိမောက္ခံ”ဟု ဟောတော်မူခြင်းကြောင့် ထို့အောက် အငယ်တစ်ပါးပါး သော်လည်း ရွတ်ပြုရမည်၊ ထို့ကြောင့် “တသ္မာ”စသော ရှေ့စကားမှန်သည်၊ ဟူလို။

ထေရာဓေယျံ။ ။ ထေရ+အာဓေယျံ၊ အာပုဗ္ဗ၊ ဓာ ဓာတ်၊ ဣပစ္စည်း၊ ဓာတွန် အာနှင့် တကွ ယျေပြု၍ “အာဓေယျ”ဟု ပြီးသောပုဒ်တည်း၊ အာဓာရသည် ဆောင်ထားအပ်သော (အာဓာရ၌မှီသော) အာဓာရယ်အနက်ကို အာဓေယျသဒ္ဓါက ဟော၏၊ ဤ၌လည်း “တဿာ ဓေယျံ”ဟု လာလတ်သောပါဌ်ကို ထောက်၍ “ထေရဿ-ထေရ်၏၊ ဝါ-ထေရ်သည်၊ အာဓေယျ- ဆောင်အပ်သော ပါတိမောက္ခံတည်း၊ ထေရာဓေယျ-မောက်”ဟု သဒ္ဓါနက် ကြံပါ။ “ထေရ်သည် ဆောင်အပ်”ဟူရာ၌၊ “ထေရ်သည် ဆောင်ယူအပ်၊ တာဝန်ယူအပ်”ဟု ဆိုလို သည်၊ ဤသို့ ဆောင်အပ်သည်ကိုပင် “ထေရာယတ္ထံ-ထေရ်၏(ထေရ်နှင့်)စပ်သော ဥစ္စာ”ဟု အဓိပ္ပာယ် ဆိုရသည်၊ [ထေရဿ+အာယတ္ထံ ထေရာယတ္ထံ၊ “ယဿဝါ ပရိဂ္ဂဟော”သုတ်၌ ပရိဂ္ဂဟောကို “အာယတ္ထော”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဤ အာယတ္ထံကို ပရိဂ္ဂဟအနက်ယူ၍ “ဥစ္စာ”ဟု အဓိပ္ပာယ် မှတ်။]

ထေရာဓိကံ။ ။ ဥပေါသထက္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာ၌ကား “ထေရာဓိကန္တိ ထေရာဓိနံ၊ ထေရာယတ္ထံ ဘဝိတုန္တိ အတ္ထော”ဟု ပါဌ်ရှိ၏၊ ထေရာဓေယျံကိုကား “မူကွံ ပါဌ်တစ်မျိုး”ဟု ဆိုသည်၊ ထို၌ “ထေရော+အဓိကော ယဿာတိ ထေရာဓိကံ=ထေရ်ဟူသော အကြီးအကဲ ရှိသော ပါတိမောက္ခံ (သဒ္ဓတ္ထံ)၊ “ထေရ်နှင့်စပ်သော ဥစ္စာ”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက် ကြံပါ။ [အဓိနံ ၌လည်း “အဓိ+ဣနံ”ဟု ပုဒ်ခွဲ၍ ဣနသဒ္ဓါ၊ ပဘူ (အစိုးရ အနက်ဟော)ဟု ထောမနိဓိ ဆိုသည်၊ “ထေရာဓိနံ-ထေရ်ဟူသော အလွန် အစိုးရသူရှိသည်ကို”ဟု ကြံပါ။] တဿာဓေယျံ ၌လည်း ဤနည်း မှီး၍ “တဿာဓိကံ”ဟု ပါဌ်တစ်မျိုး ရှိသင့်ရာသော်လည်း သဒ္ဓါနည်း မကောင်းပါ။

တက္က-ထို ပရိသတ်၌၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ဗျတ္တော-ပါတိမောက် နှုတ်တက်သဖြင့် ထက်မြက်၏။ ပဋိဗလော-ပီသစွာ ရွတ်စွမ်းနိုင်၏။ ပါတိမောက္ခ-ကို၊ တဿ-ထို ရဟန်း၏။ အာဓေယျ-ဆောင်ထိုက်သော ဥစ္စာကို၊ ဝါ-စပ်သောဥစ္စာကို၊ ဘဝိတုံ-ငှာ၊ အနုဇာနာမိ-၏။]

ပန - ကား၊ သံယောတိ ဣမိနာ ပဒေန - သံယောဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့်၊ အဝိသေသတော-အထူးမမ သာမညအားဖြင့်၊ ပုဂ္ဂလသမူဟော-ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းကို၊ ကိဉ္စာပိဝုတ္တော-အကယ်၍ကား ဆိုအပ်ပါပေ၏။ အထခေါ-ထိုသို့ပင် ဆိုအပ်

မှတ်ချက်။ ။ဤ အဖွင့်စကားရပ်သည် ဥပုသ်ပြုသောအခါ ပါတိမောက်ရွတ်ပြခန်းနှင့်ဆိုင်သော အဖွင့်စကားတည်း။ ထို့ကြောင့် အကြီးဆုံး မဟာထေရ်သည် နိဒါနုဒ္ဒေသနှင့် ပါရာဇိကုဒ္ဒေသ ၂ ပါးမျှ ကျကျနန နှုတ်တက်ရလျှင် ထို ပါတိမောက်ကို မဟာထေရ် စိုးပိုင်၏။ မဟာထေရ် ရွတ်ပြလိုလျှင် ရွတ်ပြနိုင်၏။ မရွတ်ပြလိုလျှင် သီတင်းငယ်ကို တိုက်တွန်းနိုင်၏။ ထို ၂ ဥဒ္ဒေသမျှ ကျနုဗ္ဗမရလျှင် နှုတ်တက်ရသော အခြားထေရ်ငယ်က စိုးပိုင်၏။ ဒုတိယထေရ်စသော သီတင်းငယ်က ပါတိမောက် ရွတ်ပြနိုင်သည်-ဟု မှတ်၊ ဤကားအဋ္ဌကထာ အဆိုအတိုင်းတည်း။ [ထို အဆိုသည် စာအုပ် ပေစာ မပေါ်မီက အဆိုအတိုင်း ဖြစ်၏။ ယခုလို စာအုပ်ပေါများသော ခေတ်၌ကား စာအုပ်ဖတ်၍ ပါတိမောက် ပြနိုင်သောကြောင့် “အမြဲတန်းပင် မဟာထေရ် စိုးပိုင်၏”ဟု ကြံသင့်သည်။]

သံယောတိ ဣမိနာ ပန။ ။သုဏာတု၊ မေ၊ ဘန္တေ ပုဒ်တို့၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ သံယောပုဒ်၏ ရသင့်သမျှ အနက်တို့ကို ထုတ်ပြသော အတ္ထုဒ္ဓါရနှင့်တကွ အဓိပ္ပေတတ္ထ (အလိုရှိအပ်သော) သံဃာကို ဖွင့်ပြတော်မူလိုသောကြောင့် “သံယောတိ ဣမိနာ ပန”ဟု မိန့်၊ ပန-ပက္ခန္တရဇောတက၊ “မည်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အပေါင်း”ဟု ဝိသေသန (အထူးမ၍) မဆိုလျှင် သံယောပုဒ်က သတ္တဝါဟူသမျှတို့၏ အပေါင်းကို ဟောနိုင်၏။

အဝိသေသတော။ ။“မဟတာ ဘိက္ခုသံယေန သဒ္ဓိ” စသော ပါဠိ၌ “ဘိက္ခု” ဟု ဝိသေသနပါရှိသကဲ့သို့ ဤ “သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော” ၌ ဝိသေသန မပါခြင်းကို “အဝိသေသတော”ဟု ဆိုသည်။ [“အဝိသေသေနာတိ နဝိသေသေန၊ ဝိဟာရ ဘာဝသာမညေနာတိ အတ္ထော”-သာရတ္ထဋီကာ၊ ဝိဟာရတိ ပုဒ်အဖွင့်။]

ကိဉ္စာပိ ဝုတ္တော အထခေါ။ ။အကယ်၍ကား သံယောပုဒ်က သတ္တဝါအပေါင်းဟူသမျှကို ဟောနိုင်ပါပေ၏။ သို့သော် ဒက္ခိဏေယျသံဃာ သမ္ပတိသံဃာ ဟု ၂ မျိုး ရှိသည်တွင် ဤဥပုသ်အရာ၌ သမ္ပတိသံဃာကိုသာ သံယောအရ အလိုရှိအပ် (ယူအပ်)၏-ဟု မှတ်၊ ကိဉ္စာမိသည် သံယပုဒ်က အနက်အများဟောနိုင်ကြောင်းကို ချီးမြှောက်သော အနုဂ္ဂဟတ္ထဇောတကနိပါတ်၊ အထခေါကား ထို အများအနက်ကို မနှစ်သက်နိုင်ကြောင်း ပြသော အရုဗ္ဗတ္ထ

ပါသော်လည်း၊ သော-ထို သံဃာသည်၊ ဒက္ခိဏေယျ သံဃော-ယျ သံဃာလည်း
 ကောင်း၊ သမ္မုတိ သံဃောစ-တိ သံဃာလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒုဝိဓော
 ဟောတိ၊ တတ္ထ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ အဋ္ဌအရိယပုဂ္ဂလသမူဟော-ရှစ်ပါးသော
 အရိယာပုဂ္ဂိုလ် အပေါင်းကို၊ ဒက္ခိဏေယျ သံဃောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏။
 အဝိသေသေန-အထူးမမ၊ သာမညအားဖြင့်၊ ဘိက္ခုသမူဟော-ရဟန်း အပေါင်း-
 ကို၊ သမ္မုတိ သံဃောတိ-သမ္မုတိသံဃာဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။ သော-ထို သမ္မုတိ
 သံဃာကို၊ ဧတ္ထ-ဤ “သုဏာတု မေ” အစရှိသော ပါဠိ၌၊ အဓိပ္ပေတော-
 အလိုရှိအပ်၏။

ပန-ဆက်၊ သော ဧသ (ဧသော) - ထို သမ္မုတိသံဃာသည်၊ ကမ္မဝသေန-
 ဝိနည်းကံနှင့် စပ်သဖြင့်၊ [ဝသသဒ္ဓါ အာယတ္တ အနက်ဟော ဟု ကြံ] စတုဝဂ္ဂေါ-

ဇောတကနိပါတ်၊ ဤ အထခေါကို “သော ဣဓ အဓိပ္ပေတော”၌ လှမ်းစပ်။

[နိယာမ်] ကိစ္ဆာဝိနည်း၊ ယဒိဝိ ကာမဉ္စ၊ ရှေ့ဝါကျမှာ၊ ရှိလေရာ၊ နောက်မှာ
 တထာပိ ဟု၊ နိပါတောနှင့်၊ အထခေါ ပန ရှိနေကျ။

ဒက္ခိဏေယျသံဃော။ ။ဒက္ခိဏိ ဝုဗ္ဗန္တိ သတ္တာ ဧတာယာတိ ဒက္ခိဏာ၊ [“ဒက္ခဓာတ်၊
 ဣန နံ ပစ္စည်း၊ နံ ချေ နကို ဣပြု။] တတ္ထဝါတို့၏ တမလွန်ဘဝ၌ ကြီးပွားကြောင်း အလှူ
 ဒါနကို “ဒက္ခိဏာ”ဟု ခေါ်၏။ ဒက္ခိဏံ အရဟတိတိ ဒက္ခိဏေယျော-လှူသမျှ အလှူကို
 အကျိုးရစေနိုင်ရကား အရိယာသံဃာတော်ကို “ဒက္ခိဏေယျသံဃာ (အလှူကို ခံယူထိုက်
 သော သံဃာ)”ဟု ခေါ်၏။

သမ္မုတိသံဃော။ ။မနဓာတ် တိပစ္စည်းဖြင့် “မတိ”ဟု ပြီးသကဲ့သို့ သံပုဗ္ဗ မုန-
 ဉာဏေ”ဟူသော ဓာတ်၊ တိ ပစ္စည်းဖြင့် “သမ္မုတိ”ဟု ပြီး၏။ သမံ-အညီအညွတ် (သဘောတူ)+
 မုနိယတေ (မုညတေ)-သိအပ် (အသိအမှတ် ပြုအပ်၏)။ ဣတိ သမ္မုတိ၊ သမ္မုတိစ+သာ+
 သံဃောဓာတိ သမ္မုတိသံဃော၊ ဤသမ္မုတိသံဃော အရ၌ (အဝိသေသေန-အရိယာ ဟု
 လည်း၊ ပုထုဇဉ် ဟု လည်းကောင်း အထူးဆိုခြင်းမှ ကင်းသဖြင့်၊) ရဟန်းအပေါင်း သာမညကို
 ယူရ သည်။ သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၌ သံဃောအရလည်း ဤ သမ္မုတိသံဃာပင်တည်း။

သော ပနေသ။ ။ဤ ပန မျိုးကား စကားမပြတ်ဘဲ ဆက်၍ ပြကြောင်းကို ထွန်း
 ပြသော ဥပနာသ ဇောတက နိပါတ်တည်း။ သော ဧသ ဟု သဗ္ဗနာမ် ၂ ခု ရှိရာ၌ နောက်
 ပုဒ်အတွက် အနက်မဲ့ (အနက် မရှိ) ဟု ယူ၍ “သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၊ ဆင့်၍ထုတ်မှု၊ နောက်ပုဒ်တစ်ခု၊
 အနက်မဲ့သာများသတည်း”ဟု နိယာမ် ဆိုကြ၏။ သို့သော် ကျမ်းဆရာကိုယ်တိုင်ကမူ “သော-
 ဧသ (ဧသော)-ထို ဆိုအပ်ပြီးသော ဤ သမ္မုတိသံဃာသည်” ဟု ဆိုလိုဟန် တူသည်။ သော-

စတုဂ္ဂ သံဃာလည်းကောင်း၊ ပေ၊ အတိရေကဝီသတိဝဂ္ဂေါ-လည်းကောင်း၊ ကူတိ-သို့၊ ပဉ္စဝိဓော-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တတ္ထ-ထို ငါးပါးတို့တွင်၊ စတုဂ္ဂေန- စတုဂ္ဂသံဃာသည်၊ ဥပသမ္ပဒါပဝါရဏာ အတ္တနာနိ-ဥပသမ္ပဒါကံ၊ ပဝါရဏာကံ၊ အတ္တနကံတို့ကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ သံဃကမ္မံ-ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ ပဉ္စဝဂ္ဂေန-သည်၊ မဇ္ဈိမေသု-မဇ္ဈိမ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဇနပဒေသု-ဇနပုဒ်တို့၌၊ (တစ်နည်း) မဇ္ဈိမေသု ဇနပဒေသု-မဇ္ဈိမတိုင်းတို့၌၊ ဥပသမ္ပဒဉ္စ-ဥပသမ္ပဒါကံကိုလည်းကောင်း၊ အတ္တနကမ္မဉ္စ-အတ္တနကံကိုလည်းကောင်း၊ ထပေတွာ သဗ္ဗံ သံဃကမ္မံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ ဝီသတိ ဝဂ္ဂေန-သည်၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခု သော၊ သံဃကမ္မံ- ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ န နဝဋ္ဋတိ-မအပ်သည် မဟုတ်၊ အပ်သည်သာ၊ အတိရေက ဝီသတိဝဂ္ဂေန-သည်၊ တထာ-ထို့ အတူတည်း။

ပန-ဆက်၊ သော-ထို အတိရေက ဝီသတိဝဂ္ဂသံဃာကို၊ [ဝုတ္တော၌ စပ်။] စတုဂ္ဂါဒိနာ-စတုဂ္ဂအစရှိသော၊ သံဃေန-သည်၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက်သော၊ ကမ္မံ-

ဖြင့် ပြီးခဲ့ပြီး အတိတ်ဖြစ်ကြောင်းကို ညွှန်ပြ၍၊ ဧသ-ဖြင့် ယခုသုံးစွဲရမည့် သံဃာကို ပြသည်၊ ထို သမ္ပတိသံဃာသည် ဝိနည်း ကံနှင့် စပ်၍ ၅ မျိုး ပြား၏၊ စတုန္ဒ-ရဟန်း ၄ ပါးတို့၏+ ဝဂ္ဂေါ-အပေါင်းတည်း၊ စတုဂ္ဂေါ-ရဟန်း ၄ ပါး အပေါင်းဖြစ်သော သံဃာ၊ “ပဉ္စဝဂ္ဂ” စသည် ၌လည်း နည်းတူ။

န နဝဋ္ဋတိ။ ။ဤသို့ ပဋိသေခ ၂ ခု ရှိရာ၌ နိဿယပေးသလို မခွဲဘဲ အနက်ပေး လျှင် ဝဋ္ဋတိပုဒ်၏ အနက်အတိုင်း ထွက်အောင်ပေးရ၏။ “န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်သည်ကား၊ န-မဟုတ်”ဟု ခွဲပေးလျှင် “ဝဋ္ဋတိ ဧဝ-အပ်သည်သာ” ဟု ကြိယာနောင် ဧဝ ထည့်၍ ပေးရိုး ပြုကြသည်။

[နိယာမိ] **နှစ်ရပဋိသေ၊ ခွဲဝေမရှိ၊ နက်ပေးဘိမူ၊ ပကတိအနက်၊ ထွက်အောင် သမ္မန်မြို့။**
မပေါင်းရောဘဲ၊ ခွဲ၍တစ်ခါ၊ သမ္မန်ပါမူ၊ ကြိယာနောင်၊ ဧဝဆောင်မြို့။

သော ပန ပေ၊ ဝုတ္တော။ ။ဝိနည်းကံ ပြုပုံ အမျိုးမျိုးဖြင့် ခွဲခြားသော အခါ ဝီသတိ ဝဂ္ဂသံဃာအထိသာ သီးခြားပြုနိုင်သော ကံများကို တွေ့ရ၏။ အတိရေက ဝီသတိဝဂ္ဂသံဃာ၏ သီးခြားကံကို မတွေ့ရ၊ သို့ပါလျက် အဘယ်အကျိုးငှာ အတိရေက ဝီသတိဝဂ္ဂ သံဃာကို ဆို အပ်ပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “သော ပန ပေ၊ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တော”ဟု မိန့်သည်။

ကို၊ ဦးနကတရေန-ယုတ်လျော့သော သံဃာသည်။ ကာတုံ-ငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ အတိရေကေန ပန-ပိုလွန်သော သံဃာသည်ကား၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။ ဣတိ (ဣမဿ အတ္ထဿ)-ဤ အနက်ကို၊ ဒဿနတ္ထံ-ပြခြင်း အကျိုးငှာ၊ ဝုတ္တော-ဆို အပ်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ-ဤ ဥပုသ်အရာ၌၊ စတုဝဂ္ဂံ-စတုဝဂ္ဂံသံဃာ ကို၊ ဥပါဒါယ - အစပြု၍၊ သဗ္ဗောပိ-လည်း ဖြစ်သော၊ သမ္မုတိသံဃော-ကို၊ အဓိပ္ပေတော-၏။ အဇ္ဈပေါသထောတိ-ကား၊ အဇ္ဈ-ယနေ့သည်၊ ဥပေါသထ ဒိဝသော- ဥပုသ်နေ့တည်း၊ ဧတေန - ဤ ဥပေါသထောဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ အနု

“စတုဝဂ္ဂံသံဃာ ပြုကောင်းသော ဥပုသ်ကံစသည်၌ ၄ ပါးအောက် မလျော့စေရ၊ ပိုလျှင် သာ ပိုစေ”ဟု လည်းကောင်း၊ ထို့အတူ နောက်နောက် ကံများ၌လည်း “ပိုသာပိုစေ မလိုစေ နှင့်”ဟု လည်းကောင်း ပြခြင်းအကျိုးငှာ အတိရေကဝိသတိဝဂ္ဂံသံဃာကို ဆိုရပါသည်-ဟူလို။

အဇ္ဈ ဥပေါသထဒိဝသော။ ။အဇ္ဈပုဒ်ကို သတ္တမုတ္တ (သတ္တမိဝိဘတ် အနက် ရှိသော) နိပါတ်ပုဒ် ဟု သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ဆိုကြ၏။ သို့သော် အဇ္ဈနှင့် ဥပေါသထောသည် အရတူ၏။ အရတူလျှင် ဝိဘတ်လည်း တူမြဲတည်း။ ထို့ကြောင့် ဤနေရာ၌ “ပဌမန္တနိပါတ်” ဟု ကြံ၍ “အဇ္ဈ-ယနေ့သည်”ဟု ပေးလိုက်သည်။ အဇ္ဈပုဒ်၌ ပဌမာဝိဘတ်ကျေ။ “အဇ္ဈတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ” ပါဠိ၌ကား “အဇ္ဈ-ယနေ့ကို”ကိုဟု ဒုတိယာဝိဘတ် အကျော်ကြံရသည်။ ဥပေါသထ သဒ္ဒါသည် “ဥဒ္ဒေသေ ပါတိမောက္ခဿ” စသည်ဖြင့် အနေကတ္ထဝဂ် အဘိဓာန်၌ လာသည့် အတိုင်း အနက်များစွာကို ဟောနိုင်၏။ ထို အနက်တို့တွင် “ဥပုသ်နေ့” အနက်ဟော ဟု သိစေလို၍ ဥပေါသထောပုဒ်ကို “ဥပေါသထဒိဝသော”ဟု ဖွင့်သည်။

ဝစနတ္ထ။ ။ဥပ+ဝသ-ထ၊ ဥပသဒ္ဒါသည် ဥပေတအနက်ဟော၊ ဧတ္ထ-ဤနေ့၌၊ ဥပေတာ-သီလနှင့် ပြည့်စုံကုန်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဝသန္တိ-နေကြကုန်၏။ ဣတိ-ဤသို့ သီလနှင့် ပြည့်စုံ၍ နေရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သော-ထို နေ့သည်၊ ဥပေါသထော-မည်၏။ ဤကား သာသနာတွင်း ဥပုသ်နေ့ကို ဟောသော ဥပေါသထ၏ ဝစနတ္တတည်း။ သာသနာပ လူတို့၏ ဥပုသ်နေ့ကို ဟောရာ၌ကား “ဧတ္ထ-ဤနေ့၌၊ အနုသနာဒိနာ-လုံးလုံး အစာမစားကြောင်း အကျင့်နှင့်၊ (ဝါ-နို့ရည်သောက်ရုံ ပျားရည်သောက်ရုံဖြင့် နေခြင်းဟူသော အကျင့်နှင့်၊) ဥပေတာ-ပြည့်စုံကုန်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဝသန္တိ-နေကုန်၏။ ဣတိ ဥပေါသထော”ဟု ပြ။

ဧတေန ပေါ ပဋိက္ခိပတိ။ ။မည်သည့်သဒ္ဒါ မဆို ဥပလက္ခဏ-ပဓာန စသော နည်းတို့ဖြင့် တိုက်ရိုက်မဆိုအပ်သော အနက်များ ပါဝင်နိုင်၏။ ထို ပါဝင်နိုင်သော အနက် များသည် မလိုအပ်သော အနက် ဖြစ်နေပြန်မူ ဧဝသဒ္ဒါ တိုက်ရိုက်ပါလျှင် (သို့မဟုတ်၊ ရသင့်၍

ပေါသထ ဒီဝသံ-ဥပုသ်နေ့ မဟုတ်သော နေ့ကို၊ ပဋိက္ခိပတိ-ပယ်မြစ်၏။ ပန္နရသော တိ ဣမိနာ-ပန္နရသောဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ အညံ-ပန္နရသီ ဥပုသ်မှ တစ်ပါးသော၊ ဥပေါသထဒီဝသံ-ကို၊ ပဋိက္ခိပတိ-၏။ ဟိ-ချဲ့၊ ဒီဝသဝသေန-နေ့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-နေ့နှင့်စပ်သဖြင့်၊ ဥပေါသထာ-ပုသ်တို့သည်၊ စာတုဒ္ဒသိကော-စာတုဒ္ဒသိက ဥပုသ်လည်းကောင်း၊ ပန္နရသိကော-လည်းကောင်း၊ သာမဂ္ဂိ ဥပေါသထော-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ တယော-၃ မျိုးတို့တည်း၊ ဧဝံ-သို့၊ တယော-ကုန်သော၊ ဥပေါသထာ-တို့ကို၊ (ဘဂဝတာ-သည်) ဝုတ္တာ-ကုန်ပြီ။ [“ဥပေါသထက္ခန္ဓကဉ္စိ ဟောတော်မူအပ်သည်”ဟူလို။]

ထည့်ထားလျှင်) ထို ဧဝံဖြင့် ကန်ကွက် ပယ်ရှားနိုင်၏။ ဧဝ သဒ္ဓါ မပါလျှင် အညတ္တာ ပေါဟန (အညတ္ထ-အခြား အနက်ကို+အပဩဟန-ပယ်ရှားကြောင်း)နည်းဖြင့်လည်း ပယ်ရှားနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ဧဝမပါသော “ဥပေါသထော”ပါဌ်ဖြင့် ဥပုသ်နေ့ မဟုတ်သော အခြားနေ့များကို အညတ္တာပေါဟနနည်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ဧဝ သဒ္ဓါထည့်၍ ဖြစ်စေ ပယ်နိုင်သည်။ ပန္နရသောဖြင့် စာတုဒ္ဒသိ၊ သာမဂ္ဂိ ဥပုသ်နေ့တို့ကို ပယ်ရာ၌လည်း ဤနည်းပင်။

**သဒ္ဓေါပလက္ခဏာဒီဟိ၊ ပတိတတ္ထေ နိဝတ္တိတံ။
ကရောတေဝဖလတ္တေန၊ အညတ္တာပေါဟနေန ဝါ။**

သဒ္ဓေါ - သဒ္ဓါဟူသမျှသည်၊ ဥပလက္ခဏာဒီဟိ - ဥပလက္ခဏာနည်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ပတိတတ္ထေ-သိအပ်သော အနက်သည်၊ (သတိ-သော်) ဧဝဖလတ္တေန ဝါ-ဧဝ သဒ္ဓါ၏ အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အညတ္တာပေါဟနေန ဝါ-အညတ္တာပေါဟနနည်းဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ နိဝတ္တိတံ-နစ်စေခြင်းကို၊ ကရောတိ-ပြုနိုင်၏။-ဘေဒစိန္တာ။

ဒီဝသဝသေန ဟိ။ ။“အညံ ဥပေါသထဒီဝသံ”ဟူသော ဘာသာအရ အခြား ဥပုသ်နေ့များ ရှိသေးကြောင်း သိရသဖြင့် ထို ဥပုသ်နေ့အားလုံးကို ပေါင်းရုံး ချဲ့ပြလို၍ “ဒီဝသဝသေန ဟိ” စသည် မိန့်၊ ဝသသဒ္ဓါသည် ပဘုတ္တ (အစိုးရသူ၏ အဖြစ်) အာယတ္တတာ (သူတစ်ပါးနှင့် စပ်သည်၏ အဖြစ်) အာယတ္တ (သူတစ်ပါး၏ စပ်ဆိုင်သော ဥစ္စာ) အဘိလာသ (အလို) အနက်တို့၌ ဖြစ်၏။ ဒီဝသဝသေန၌ ဝသသဒ္ဓါကား အာယတ္တတာ အနက်၌ ဖြစ်သည်။ “နေ့နှင့်စပ်၍ ဥပုသ် ၃ မျိုး ရှိသည်”ဟူလို။

ဝိဂ္ဂဟ။ ။စတုဒ္ဒသန္ဓံ-၁၄ ရက်တို့၏+ပူရဏီ-ပြည့်ကြောင်း တိထိတည်း၊ စာတုဒ္ဒသိ၊ စာတုဒ္ဒသိယံ+နိယုတ္တော-ယှဉ်သော ဥပုသ်တည်း၊ (တစ်နည်း) ကာဝဗ္ဗော-ပြုထိုက်သော ဥပုသ်တည်း၊ စာတုဒ္ဒသိကော၊ ပန္နရသိကော၌လည်း နည်းတူ၊ “သာမဂ္ဂိယံ-သံဃာ၏ ညီညွတ်ရာ နေ့၌+ကာတဗ္ဗော-ပြုထိုက်သော+ဥပေါသထော-ဥပုသ်တည်း၊ သာမဂ္ဂိဥပေါသထော-ဥပုသ်။ [ဋီကာသစ်ဝိဂ္ဂိဟ်။]

တတ္ထ-ထို ၃ ပါးသော ဥပုသ်တို့တွင်၊ (စာတုဒ္ဒသိကာ၊ ပန္နရသိကာ၊ သာမဂ္ဂိ ဥပေါသထောတို့၌ စပ်) ဟေမန္တ ဂိမှ ဝဿာနာနံ-ဆောင်း၊ နွေ့၊ မိုး ဟူကုန်သော၊ တိဏ္ဏံ-၃ ပါးကုန်သော၊ ဥတူနံ-ဥတုတို့၏။ တတိယ သတ္တမ ပက္ခေသု-တတိယ ပက္ခ သတ္တမပက္ခတို့၌၊ ဒွေဒွေ-၂ ဥပုသ် ၂ ဥပုသ်တို့ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ဝါ-ပြုခြင်းကြောင့်၊ ဆ-၆ ဥပုသ်တို့သည်၊ စာတုဒ္ဒသိကာ-စာတုဒ္ဒသိ ဥပုသ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) အဝသေသာ-ကြွင်းကုန်သော၊ အဋ္ဌာရသ-တစ်ဆယ့်ရှစ်ဥပုသ်တို့သည်၊ ပန္နရသိကာ-ပန္နရသိက ဥပုသ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ဧဝံ-ဤသို့လျှင် ကေသံဝစ္စရေ-တစ်နှစ်၌၊ စတုဝိသတိ-နှစ်ဆယ့် လေးပါးသော၊ ဥပေါသထာ-ဥပုသ်နေ့တို့သည်၊ (ဟောန္တိ-နံ၏။) ဣဒံ-ဤ အကျင့်သည်၊ တာဝ-ဝိကတိ စာရိတ္တမှ ရှေးဦးစွာ၊ ပကတိ စာရိတ္တ-ပကတိ စာရိတ္တတည်း၊ ဝါ-ကျင့်ရိုး ကျင့်စဉ်တည်း၊ ပန-ကား၊ (ပကတိစာရိတ္တမှ တစ်ပါး၊ ဝိကတိ စာရိတ္တကား) အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ၊ ပေ၊ ဥဒ္ဓိသိတုန္တိ-ဟူ၍။

တတ္ထ ၊ ပေ၊ ဥတူနံ။ ။ စာတုဒ္ဒသိက စသော ဥပုသ်နေ့များကို ထပ်၍ အကျယ်ပြလိုသောကြောင့် “တတ္ထ” စသည် မိန့်၊ တစ်နှစ်အတွင်း၌ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁ ရက်မှစ၍ တပေါင်းလပြည့်အထိ ဟေမန္တ (ဆောင်း) ဥတု၊ တပေါင်းလပြည့်ကျော် ၁ ရက်နေ့မှစ၍ ဝါဆိုလပြည့်အထိ ဂိမှ (နွေ့) ဥတု၊ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁ ရက်မှစ၍ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်အထိ ဝဿာန (မိုး) ဥတု၊ ဤသို့ ဥတု ၃ မျိုး ရှိ၏။

ဆ စာတုဒ္ဒသိကာ။ ။ “**ကူး၊ ယုန်၊ ခေါင်၊ ကျွတ်၊ တော်၊ တွဲ၊ မစုံရက် အမြီ**” ဟု ဆိုရိုးအတိုင်း တာကူးမှ စ၍ တစ်လခြား တစ်လခြား ရက်မစုံ လများ ဖြစ်၏။ ထို မစုံ ၆ လ၏ လကွယ်နေ့တိုင်း စာတုဒ္ဒသိက ဥပုသ်နေ့ချည်း ဖြစ်၏။ ဥတုအားဖြင့် ပိုင်းလျှင် တစ်ဥတု၌ စာတုဒ္ဒသိက ၂ ဥပုသ် ရှိ၏။ ဆောင်း ဥတုတွင် တတိယပက္ခ ဖြစ်သော နတ်တော်လကွယ်နေ့နှင့် သတ္တမပက္ခဖြစ်သော တပို့တွဲလကွယ်နေ့သည် စာတုဒ္ဒသိက ဥပုသ်နေ့တည်း။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် သိလေ၊ ထို ၆ ဥပုသ်မှ ကြွင်းသော ၁၈ ဥပုသ်သည် ပန္နရသိက ဥပုသ်များတည်း။ ဤသို့ တစ်နှစ်လျှင် ၁၂ လ အတွက် ၂၄ ဥပုသ် ရှိသည်။

ပကတိ စာရိတ္တံ။ ။ ပကတိယာ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်၊ ဝါ-ရိုးရာအားဖြင့်၊ စာရိတ္တ-ကျင့်အပ်သော (သတ်မှတ်အပ်သော) အကျင့်တည်း။ ပကတိစာရိတ္တ-ကျင့်၊ ဤသို့ တစ်နှစ်လျှင် စာတုဒ္ဒသိက ၆ ဥပုသ်၊ ပန္နရသိက ၁၈ ဥပုသ်ဟု သတ်မှတ်ချက်သည် ရိုးရာကျင့်စဉ်ဖြစ်သော သတ်မှတ်ချက် ဖြစ်သည်-ဟူလို။

အနုဇာနာမိ ၊ ပေ၊ ဥဒ္ဓိသိတုံ။ ။ ဘုရားရှင် လက်ထက်တော်၌ “ပါတိမောက် ရွတ်ပြု၍ ဥပုသ်ပြုရမည်” ဟု ပံ့ပိုးတော်မူသောအခါ(ရှစ်ရက်မြောက်) အဋ္ဌမိဥပုသ်၊ (၁၄ ရက်

ဝစနတော-ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ အာဂန္တုကေဟိ အာဝါသိကာ နံ အနုဝတ္တိတဗ္ဗန္တိ အာဒိ ဝစနတောစ-“အာဂန္တုကေဟိ |ပေ၊ အနုဝတ္တိတဗ္ဗံ” အစရှိ သော စကားကို ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ တထာရူပ ပစ္စယေ- ထိုသို့ သဘောရှိသော အကြောင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ အညသိမ္ပိ-အခြားလည်း ဖြစ်သော၊ စာတုဒ္ဒသေ-တစ်ဆယ့်လေးရက်မြောက်နေ့၌၊ ဥပေါသထံ-ကို၊ ကာတု- ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏၊ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ပက္ခဿ-ပက္ခ၏၊ သကိ-တစ်ကြိမ်၊ (တစ်နည်း)

အဖိတ်နေ့၊ စာတုဒ္ဒသီဥပုသ်၊ (၁၅ ရက် လပြည့် လကွယ်) ပန္နရသီဥပုသ်-ဟု တစ်ပက္ခလျှင် ၃ ကြိမ်ကျ ဥပုသ်ပြုကြလေသည်။ ထိုအခါ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ သကိ ပက္ခဿ” စသည် ဖြင့် စာတုဒ္ဒသီဖြစ်စေ၊ ပန္နရသီဖြစ်စေ တစ်မျိုးမျိုး ဥပုသ်ကို တစ်ပက္ခလျှင် တစ်ကြိမ်သာ ပြု ရမည်ဟု မိန့်တော်မူသည်။ ဤအမိန့်တော်အတိုင်း အာဂန္တုကနှင့် အာဝါသိကတို့ အယူဝါဒ ကွဲပြားနေလျှင် တစ်ဘက်ဘက်ကလိုက်၍ ဥပုသ်ပြုဖို့ရာ အခွင့်အရေး ပေါ်လာသည်။

အာဂန္တုကေဟိ |ပေ၊ အာဒိဝစနတော။ ။ဥပမာ-မြန်မာပြည် အောက်ပိုင်း သံဃာ များနှင့် အထက်ပိုင်း သံဃာများသည် ယခုနှစ် ဝါထပ်ထိုက်-မထပ်ထိုက် ဝါဒကွဲပြားကြလျှင် ဥပုသ်ပြုရာနေ့ချင်းလည်း ကွဲပြားကြတော့မည်။ ထို အခါ အောက်ပြည် သံဃာအချို့ အထက် မြန်မာပြည် ကျောင်းတိုက် တစ်ခုသို့ရောက်လာလျှင် အာဂန္တုက အောက်သံဃာ အလိုအား ဖြင့် ပန္နရသီဥပုသ် အလှည့်ဖြစ်နေ၍၊ အာဝါသိက အထက်သံဃာအလိုအားဖြင့် စာတုဒ္ဒသီ ဥပုသ် အလှည့်ဖြစ်နေခဲ့သော် “ထို ပက္ခ၌ မည်သည့်ဥပုသ် ပြုရမည်နည်း၊ စာတုဒ္ဒသီလား၊ ပန္နရသီလား”ဟု ယုံမှားဖွယ် ရှိ၏။ ထိုအခါ အာဂန္တုက အာဝါသိကတို့ အနည်း အများလိုက်၍ ဆုံးဖြတ်ရမည်။

၁။ သစေ အာဝါသိကာ ဗဟုတရာ ဟောန္တိ၊ အာဂန္တုကေဟိ အာဝါသိကာနံ အနု ဝတ္တိတဗ္ဗံ = အာဝါသိကဘက်က များနေလျှင် အာဂန္တုကတို့သည် အာဝါသက အလို လိုက်ရမည်။ “အာဝါသိကတို့၏ စာတုဒ္ဒသီဥပုသ်ကိုပင် ပြုရမည်။ စာတုဒ္ဒ သိက ဥ တ်ထားလျှင် မတားမြစ်ရ”ဟူလို။

၂။ သစေ သမသမာ ဟောန္တိ၊ အာဂန္တုကေဟိ အာဝါသိကာနံ အနုဝတ္တိတဗ္ဗံ= အရေအတွက် ညီမျှနေပြန်လျှင်လည်း အာဂန္တုကတို့သည် အာဝါသိကအလို လိုက်ရမည်။ [ဤနည်းအတိုင်း အာဂန္တုကတို့က စာတုဒ္ဒသီဥပုသ်ဟု အယူရှိ၍ များနေရာ၌ အာဂန္တုကအလို လိုက်ရ၏။] ဤသို့ အမျိုးမျိုး ဟောတော်မူသော ကြောင့် “အာဒိဝစနတောစ” ဟု အာဒိဖြင့် မိန့်သည်။

တထာရူပပစ္စယေ သတိ။ ။ဤသို့ ဥပုသ်နေ့ချင်း ဝါဒကွဲပြားရာမှ စာတုဒ္ဒသိက ဥပုသ်ဟု အယူရှိသောဘက်က များခြင်း၊ သို့မဟုတ် အာဝါသိကဖြစ်၍ အရေအတွက်ညီမျှ

သင်္ကေ ပက္ခသံ-တစ်ပက္ခလျှင် တစ်ကြိမ်၊ စာတုဒ္ဒသေဝါ-၁၄ ရက်မြောက်နေ့၌ သော်လည်းကောင်း၊ ပန္နရသေဝါ-တစ်ဆယ့် ငါးရက်မြောက်နေ့၌သော်လည်းကောင်း၊ ပါတိမောက္ခံ - ကို၊ ဥဒ္ဓိသိတုံ - ငှာ၊ အနုဇာနာမိ-၏၊ အာဂန္တုကေဟိ-အာဂန္တုကရဟန်းတို့သည်၊ အာဝါသိကာနံ-တို့၏၊ (အလိုသို့) အနုဝတ္တိတပဗ္ဗံ-လိုက်ရာ၏၊ ဝါ-လိုက်ရမည်။]

ပန-ဆက်၊ ပုရိမဝသံ-ပုရိမဝါပတ်လုံး၊ ဝုတ္တာနံ-နေပြီးကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ ပုဗ္ဗ ကတ္တိက ပုဏ္ဏမာ-သီတင်းကျွတ် လပြည့်နေ့သော်လည်းကောင်း၊ (ဣတိ၌ လှမ်းစပ်) တေသံယေဝ-ထို ပရိမဝသံ ဝုတ္တရဟန်းတို့၏ပင်၊ ဘံဏ္ဍနကာရကေ

နေခြင်းသည် စာတုဒ္ဓသိက ဥပုသ်ပြုဖို့ရာ ထူးသောအကြောင်းတစ်ရပ် ဖြစ်၏။ ဤသို့ ထူးသောအကြောင်း ရှိလာလျှင် မိမိတို့၏ အလိုအားဖြင့် စာတုဒ္ဓသိက မဟုတ်သော်လည်း စာတုဒ္ဓသိက ဥပုသ်ပင် ဖြစ်ရတော့သည်။ ဤသို့ ဝိကတိစာရိတ္တ-အထူးပြုကျင့်အပ်သော အကျင့်အားဖြင့် ရိုးရာ စာတုဒ္ဓသိက ၆ ဥပုသ်အပြင် စာတုဒ္ဓသိက ဥပုသ်တစ်မျိုး တိုး၍လာပြန်ရကား "အညသ္မိပိ စာတုဒ္ဓသေ ဥပေါသထံ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ" ဟု မိန့်သည်။

ပန္နရသီ ဝါဒက္ခံ။ ။အာဂန္တုကနှင့် အာဝါသိကတို့တွင် တစ်ဖက်က ပန္နရသီ ဥပုသ်နေ့သည် တစ်ဖက်အလိုအားဖြင့် လပြည့်ကျော် ၁ ရက်၊ သို့မဟုတ် လဆန်းတစ်ရက် ဖြစ်နေတတ်သေး၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ရာ၌ ပြုကျင့်ရမည့် စာရိတ္တကိုလည်း ဝိနည်းမဟာဝါ ဥပေါသထက္ခန္ဓကမှာ ရှုပါ။

ပုရိမဝသံ ဝုတ္တာနံ ပန။ ။အဇ္ဈပေါသထော ပန္နရသော ပါဠိကို ဖွင့်နေသော အရာငှာနဖြစ်၍ ဥပုသ်အကြောင်းကိုသာ ဆက်လက် ပြသင့်သော်လည်း ဥပုသ်နေ့နှင့် စပ်၍ ပဝါရဏာနေ့ကိုလည်း (သွားရင်း ဟန်လွဲ) ပြလိုသောကြောင့် "ပုရိမဝသံ ဝုတ္တာနံ ပန" စသည် မိန့်၊ ဤ ပုရိမဝသံ ဝုတ္တာနံကို ပုဗ္ဗကတ္တိကပုဏ္ဏမာ၌ စပ်၊ "ပုရိမဝါကျွတ်သော ရဟန်းတို့၏ သီတင်းကျွတ်လပြည့်"ဟူလို၊ ဤ ပုဗ္ဗကတ္တိက ပုဏ္ဏမာကိုလည်း ဧဝါတိဝယ် ဣတိ၌ စပ်၊ ထို့ကြောင့် "လည်းကောင်း"ဟု ပေးရသည်။

ဝစနတ္ထ။ ။ဗိယတိ ပဗိယတိ ဧတေနာတိ မာ၊ နေ့ရက်ကို နှိုင်းချိန်ရေတွက်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် လကို "မာ"ဟု ခေါ်၏။ လတစ်ဝက်ရှိလျှင် ၈ ရက်၊ လပြည့်လျှင် လဆန်း ၁၅ ရက်၊ လကွယ်လျှင် လဆုတ် ၁၅ ရက်၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် လ ၏အနေအထားကို ကြည့်၍ နေ့ရက်ကို ရေတွက် မှတ်သားရသည်-ဟူလို၊ မာဓာတ်၊ အပစ္စည်း၊ သိကို အာပြု၊ (ပုလ္လိန်) ပုဏ္ဏော+မာ ဧတ္တာတိ ပုဏ္ဏမာ (တိထိကို ဝဲ၍) ဣတ္ထိလိန်၊ ကတ္တိကာ (ကြတ္တိကာ) နက္ခတ်သည် ပုဗ္ဗ-ပစ္စိမ ၂ မျိုး ရှိ၏။ စန်းလသည် သီတင်းကျွတ်လပြည့်၌ ပုဗ္ဗကတ္တိကာနက္ခတ်နှင့် ယှဉ်၏။ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်၌ ပစ္စိမကတ္တိကာနှင့် ယှဉ်၏။ ပုဗ္ဗကတ္တိကာယ+နိယုတ္တော-ပုဗ္ဗကတ္တိကော (မာသော)၊ ပုဗ္ဗကတ္တိကဿ+ပုဏ္ဏမာ-ပုဗ္ဗကတ္တိကပုဏ္ဏမာ။

ဟိ-ခိုက်ရန်ပြုတတ်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ဥပဒ္ဒါတာ-နှောက်ယှက်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍) ပဝါရဏံ-ကို၊ သစေ ပစ္စုကတ္တိမုနိ-အကယ်၍ အထက်သို့ ငင်ကုန်အံ့၊ အထ-ထိုသို့ ငင်ကုန်လသော်၊ ပုဗ္ဗကတ္တိကမာသဿ-သီတင်းကျွတ်လ၏။ ကာဠ ပက္ခ စာတုဒ္ဒသော ဝါ - ၁၄ ရက်မြောက်နေ့သော်လည်းကောင်း၊ ပစ္စိမကတ္တိက ပုဏ္ဏမာ ဝါ-တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့သော်လည်းကောင်း၊ ပစ္စိမဝဿံ-ပစ္စိမဝါ ပတ်လုံး၊ ပုဏ္ဏနံစ-တို့၏လည်းကောင်း၊ ပစ္စိမကတ္တိက ပုဏ္ဏမာဇေ-တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်နေ့သာလျှင်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမေ တယော-၍ ၃ နေ့တို့သည်၊ ပဝါ ရဏာဒိဝသာပိ-ပဝါရဏာနေ့တို့သည်လည်း၊ ဟောန္တိ-နိ၏။ ဣဒမ္ပိ-၍ အကျင့် သည်လည်း၊ ပကတိစာရိတ္တံ - ပင်တည်း၊ ဝါ - ပင်တည်း၊ ပန-ဆက်၊ တထာရူပ

တေသံယေဝ ၊ပေ၊ ပစ္စိမကတ္တိကပုဏ္ဏမာဝါ။ ။ တေသံယေဝကို ကာဠပက္ခ

စာတုဒ္ဒသောဝါ၊ ပစ္စိမကတ္တိက ပုဏ္ဏမာဝါ၌ စပ်၊ ပုရိမဝါကပ်၍ ဝါကျွတ်သော အခါ သီတင်း ကျွတ်လပြည့်နေ့၌ ပဝါရဏာပြုခွင့် ရှိသော်လည်း ကျောင်းတိုက်အနီးအပါး၌ သူတစ်ပါးကို ရန်စ ဖော်ကားတတ်သော ရဟန်းများက ထို သီတင်းကျွတ်လပြည့် ပဝါရဏာကို မပြုဖြစ် အောင် ဟန့်ထားလိမ့်မည်ဟု သတင်းကြားလျှင် သူတို့မလာခင် ပဝါရဏာ ပြုနိုင်လျှင် ပြု မပြု နိုင်အောင် အခက်အခဲ တွေ့လျှင်ကား ထို လပြည့်နေ့၌ ပဝါရဏာ မပြုသေးဘဲ "ဥပုသ်သာ ပြုကြစို့၊ သီတင်းကျွတ်လကွယ်နေ့ကျမှ စာတုဒ္ဒသီ ပဝါရဏာ ပြုကြစို့"ဟု ဥတ်ထားရာ၏။ ၎င်းသို့ ပဝါရဏာပြုဖို့ရာ လကွယ်နေ့ ရွှေ့လိုက်ခြင်းကို "ပစ္စုကတ္တမုန (ပတိ+ဥ+ကမုန) အထက် သို့ ငင်ခြင်း" ဟု ဆိုသည်။ ထို သီတင်းကျွတ်လကွယ်နေ့သည် စာတုဒ္ဒသီပဝါရဏာ နေ့ဖြစ်၏။

သီတင်းကျွတ်လကွယ်နေ့၌လည်း အနှောက်အယှက်တွေ့ပြန်လျှင် တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်နေ့သို့ ရွှေ့နိုင်၏။ ထို တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့သည် ပန္နရသီပဝါရဏာ နေ့ ဖြစ်၏။ ၎င်းသို့ ရန်သူနှောက်ယှက်၍ ရက်ရွှေ့ရသော ပဝါရဏာနေ့က (တစ်နေ့မဖြစ်လျှင် တစ်နေ့ ဖြစ်ဖို့ရာ) နှစ်နည်းရှိသောကြောင့် "ကာလပက္ခ စာတုဒ္ဒသော ဝါ၊ ပစ္စိမကတ္တိက ပုဏ္ဏမာ ဝါ" ဟု ဝိကပ္ပနတ္ထ ဝါသဒ္ဓါဖြင့် မိန့်သည်။ [ရှေ့ "ပုဗ္ဗကတ္တိက ပုဏ္ဏမာ"၌ကား တစ်နေ့ထည်းသာ ရှိသောကြောင့် ဝါသဒ္ဓါ မပါဘဲ မိန့်သည်။ အချို့ စာအုပ်များ၌ ဝါသဒ္ဓါ ပါနေသည်ကား ပါ၌ပျက်။]

ပစ္စိမ ၊ပေ၊ ပုဏ္ဏမာ ဧဝါတိ။ ။ "ဧဝါတိ"ဟု စာအုပ်များ၌ ဝါပါနေ၏။ အပိုသာ။]

ပစ္စိမဝါကျွတ်သော ရဟန်းများအတွက် ပဝါရဏာနေ့သည် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့် တစ်နေ့ ထည်းသာ ရှိ၏။ ပုရိမဝါကျွတ်သော ရဟန်းများကဲ့သို့ ပစ္စုကတ္တမုန (ရက်ရွှေ့မှု) မပြုနိုင်-ဟူလို့ မှန်၏-တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်မှ နောက်ကာလသည် ပဝါရဏာပြုဖို့ ခေတ်မဟုတ်တော့၊ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်နေ့ကား မဖြစ်ဖြစ်အောင် ပဝါရဏာပြုရမည့် နေ့တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဧဝသဒ္ဓါဖြင့် တထစ်ချ သတ်မှတ်ပြုသည်။

ပစ္စယေ-သည်။ သတိ-သော်၊ ဒိန္နံ-၂ ပါးကုန်သော၊ ကတ္တိကပုဏ္ဏမာနံ-သီတင်းကျွတ် လပြည့် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်တို့၏။ ပုရိမေသု-ရှေး ဖြစ်ကုန်သော၊ စာတုဒ္ဒသေ-သုပိ-၁၄ ရက်မြောက်နေ့တို့၌လည်း၊ ပဝါရဏံ-ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။

ပန-ကား၊ ယဒါ-၌၊ ကောသမ္မကက္ခန္ဓကေ-ကောသမ္မကခန္ဓက၌၊ အာဂတနယေန-လာသောနည်းဖြင့်၊ သံယေ-သည်။ ဘိန္ဓေ-ကွဲပြီးလသော်၊ တသ္မိံ ဘိက္ခုသ္မိံ-ထို ဥက္ခိတ္တက ရဟန်းကို၊ ဩသာရိတေ-သံယာဘောင်သို့ သွင်းခေါ်အပ်ပြီးသော်၊ သံယော-သည်။ တဿဝတ္ထုဿ-ထို အဓိကရုဏ်း၏ တည်ရာအကြောင်း၏။

ဣမေ တယောံ ပဝါရဏာဒိဝသာပိ။ ။သီတင်းကျွတ်လပြည့်၊ လကွယ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်၊ ဤ ၃ နေ့တို့သည် ပြခဲ့သော ဥပုသ်ပြုရာ နေ့ ၂၄ တွင် ပါဝင်သောကြောင့် ပဝါရဏာပိ၌ ပိသဒ္ဓါသည် “ပြခဲ့သော ဥပုသ်နေ့သာ မက၊ ပဝါရဏာနေ့လည်း ဟုတ်၏”ဟု ပေါင်းသော သမ္ပိတ္တနတည်း။ [“ဣဒမ္ပိံ ဩပေ၊ ပဝါရဏံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ”တို့၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဥပုသ်ပြုပုံ အတိုင်းပင်တည်း။]

ယဒါပန ကောသမ္မကက္ခန္ဓကေ။ ။စာတုဒ္ဒသိက၊ ပန္နရသိကဥပုသ်တို့ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သာမဂ္ဂဥပုသ်ကို ပြလိုသောကြောင့် “ယဒါ ပန”စသည် မိန့်၊ ဝိနည်းမဟာဝါ ပါဠိဘော်၌ “ကောသမ္မကက္ခန္ဓက”ဟု ရှိ၏။ ထို ခန္ဓက၌ သုတ္တန်ဆောင် ဂိုဏ်းနှင့် ဝိနည်းမိရိဂိုဏ်းဟု ၂ ဂိုဏ်းသော သံယာများသည် စေ့စပ်၍ မရနိုင်လောက်အောင် ကွဲပြား၏။ ခိုက်ရန်မူ ဖြစ်မည်စိုး၍ ဥပုသ်စသော ကံများလည်း မပြုနိုင်ဘဲ ရပ်ဆိုင်းထားရ၏။ ဤသို့ အကြီးအကျယ် သံယာကွဲပြားပုံ ပါရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “ကောသမ္မကက္ခန္ဓကေ အာဂတနယေန ဘိန္ဓေ သံယေ”ဟု မိန့်သည်။

ဩသာရိတေ တသ္မိံ ဘိက္ခုသ္မိံ။ ။ထိုသို့ သံယာကွဲခါနီးတုန်းက ဝိနည်းမိရိဘက် သံယာများသည် သုတ္တန်ဘက်က သံယာတို့၏ ခေါင်းဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်ကို အာပတ်မရှုမှုကြောင့် (အပေါင်း အသင်း မပြုဖို့ရန်) ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် သံယာမှ ဖယ်ထုတ်ထားကြ၏။ ထို့နောက် ဖယ်ထုတ်ခံရသော ရဟန်းသည် အာပတ်ကို (အာပတ်သင့်တာ အမှန်ပင် ဖြစ်၏-ဟု) ရှုသော အခါ မိမိတို့ဘက်သား သံယာများကပင် ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် သံယာတွင်းသို့ သွင်းရသည်။ ထိုသို့ သွင်းပြီးနောက် တစ်ဘက်သံယာသို့ သွား၍ “အာပတ်သင့်တာ မှန်ကြောင်း၊ အာပတ်မရှုမှုကြောင့် နှင်ထုတ်မှုဟာ တရားနည်းလမ်းကျကြောင်း၊ ယခု ပြန်၍ သွင်းပြီးကြောင်း”ကို လျှောက်ထားရသည်။

သံယောံ ဩပေ၊ သာမဂ္ဂိံ ကရောတိ။ ။ထိုအခါ ၂ ဘက် သံယာအားလုံး စည်းဝေး၍ နဂိုသံယာ ကွဲခြင်း၏ အကြောင်း ဝတ္ထုကို ရှာလျှင် အာပတ်သင့်ပါလျက် “အာပတ်အမှန်

ဝူပသမာယ-ငြိမ်းအေးခြင်းငှာ၊ သံယဿ-သံဃာ၏၊ သာမဂ္ဂိ-ညီညွတ်ခြင်းကို၊ ကရောတိ-၏၊ တဒါ-သံဃာညီညွတ်ရာ ထိုအခါ၌၊ တာဝဒေဝ-သံဃာညီညွတ်ရာ ထို ခဏ၌ပင်၊ ဥပေါသထော-ကို၊ ကာတဗ္ဗော-ပြုထိုက်၏၊ ပါတိမောက္ခံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗံ-ရွတ်ပြုထိုက်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝစနတော-ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ စာတုဒ္ဓသ ပန္နရသေ-၁၄ ရက် ၁၅ ရက်တို့ကို၊ ထပေတွာ-၍၊ အညောပိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ယော ကောစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ဒိဝသော-နေ့သည်၊ သာမဂ္ဂိဥပေါသထ ဒိဝသော နာမ-သာမဂ္ဂိဥပုသ်နေ့မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပန-ဆက်၊ ပုရိမဝသံ-ပုရိမဝါပတ်လုံး၊ ဝုတ္တာနံ-နေပြီးကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ ကတ္တိကမာသဗ္ဗန္တရေ - သီတင်းကျွတ်လပြည့် တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်တို့၏

ဘဲ” ဟု မရှုမှုကို တွေ့ရ၏။ ထိုအကြောင်းရင်းဝတ္ထု အေးငြိမ်းသွားအောင် ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် သံဃာညီညွတ်မှုကို ပြုရသည်။

တဒါ ၊ပေ၊ သာမဂ္ဂိဥပေါသထောနာမ။ ။ထို ကမ္မဝါစာပြီးလျှင် ပြီးခြင်းပင် (သံဃာ အစည်းအဝေး မဖျက်ဘဲ) တဆက်တည်း ဥပုသ်ပြုကြရသည်။ ဤဥပုသ်ကို “သာမဂ္ဂိဥပုသ်”ဟု ခေါ်၏။ ဤ သာမဂ္ဂိဥပုသ်နေ့ကား စာတုဒ္ဓသီဥပုသ်နေ့ ပန္နရသီဥပုသ်နေ့ ၂ မျိုးမှ တစ်ပါး ဘယ်နေ့မဆို ဖြစ်နိုင်သည်။ [“တာဝဒေဝ ဥပေါသထော ကာတဗ္ဗော၊ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗံ”ကား ကောသမ္ပကက္ခန္ဓက ပါဠိတော်တည်း။]

ပုရိမဝသံ ၊ပေ၊ ပဝါရဏာဒိဝသောနာမ။ ။[အချို့စာ၌ ပုရိမ မပါဘဲ “ဝသံ ဝုတ္တာနံ ပန”ဟု ရှိ၏။ ပစ္ဆိမဝသံဝုတ္ထသံဃာများအတွက် ပဝါရဏာနေ့မှာ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့် တစ်နေ့တည်းသာ ရှိသောကြောင့် ဤ သာမဂ္ဂိပဝါရဏာ ပြုခွင့်ရှိသော သံဃာသည် ပုရိမဝသံဝုတ္ထ ဖြစ်ကြောင်း သိသာ၏။ ပါလျှင်လည်း သာ၍ ရှင်း၏။] ဤစကားလည်း သာမဂ္ဂိဥပုသ်နှင့်စပ်၍ သာမဂ္ဂိပဝါရဏာကိုပါ သွားရင်းဟန်၌ ပြလို၍ ဆိုအပ်သော စကားဖြစ်သည်။

ကတ္တိကမာသဗ္ဗန္တရေ အယမေဝ။ ။မဇ္ဈိမဒေသ အခေါ်အားဖြင့် သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် တစ်ရက်မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်အထိကို “ကတ္တိကမာသ”ဟု ခေါ်၏။ အယမေဝဖြင့် “ထပေတွာ စာတုဒ္ဓသေ ပန္နရသေ အညောပိ ယောကောစိ ဒိဝသော”ကို ပြန်ညွှန်းသည်။ ကတ္တိကမာသအတွင်း၌ စာတုဒ္ဓသီပဝါရဏာ ပန္နရသီပဝါရဏာ ၂ ရက်ကို ချန်၍ ကျန် မည်သည့်ရက်မဆို (သံဃာ ကွဲပြားပြီးနောက် ညီညွတ်သောအခါ ပြုရသော ပဝါရဏာ ဖြစ်လျှင်) သာမဂ္ဂိပဝါရဏာနေ့ ဖြစ်သည်-ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။ဤ ပြဆိုသည့်အတိုင်း အကြီးဒေကျယ် သံဃာကွဲပြား ပြီးနောက် ပြန်၍ ညီညွတ်ရာ နေ၌သာ သာမဂ္ဂိဥပုသ်-သာမဂ္ဂိပဝါရဏာ ပြုခွင့်ရ၏။ မကြီးမကျယ်သော ကွဲပြားမှု

အကြား၌၊ အယမေဝ-ဤ သံဃာညီညွတ်ရာ နေ့သည်ပင်၊ သာမဂ္ဂိ ပဝါရဏာ ဒီဝသောနာမ-သာမဂ္ဂိ ပဝါရဏာနေ့ မည်သည်၊ ဟောတိ-၏။

ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ တီသု-ကုန်သော၊ ဣမေသု ဒီဝသေသု-ဤ နေ့တို့တွင်၊ ပန္နရသောတိ ဣမိနာ-ဖြင့်၊ အညံ-ပန္နရသီ ဥပုသ်နေ့မှ တစ်ပါးသော၊ ဥပေါသထ ဒီဝသံ-ကို၊ ပဋိက္ခိပတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အဇ္ဈပေါသထောတိ ဝစနေန-အဇ္ဈ ပေါသထောဟူသော သဒ္ဓါဖြင့်၊ ယွာယံ (ယော အယံ) အနုပေါသထဒီဝသော- အကြင် ဥပုသ်နေ့ မဟုတ်သော နေ့ကို၊ ပဋိက္ခိတ္တော-ပယ်မြစ်အပ်ပြီ၊ တသ္မိ-ထို ဥပုသ်နေ့မဟုတ်သော နေ့၌၊ ဥပေါသထော-ကို၊ န ကာတဗ္ဗောယေဝ-မပြုထိုက် သည်သာ၊ ပန-ဆက်၊ အညော-ပန္နရသီ ဥပုသ်နေ့မှ တစ်ပါးသော၊ ယော အယံ ဥပေါသထဒီဝသော-သည်၊ (အတ္ထိ-၏) တသ္မိ-ထို ဥပုသ်နေ့၌၊ ဥပေါသထော- ကို၊ ကာတဗ္ဗော-၏၊ ပန-ဆက်၊ ကရောန္တေန-ပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စာတုဒ္ဒသိ

တို့ ညီညွတ်ရာ၌ကား ဤ သာမဂ္ဂိဥပုသ် ပဝါရဏာ မပြုရ၊ ထို့ပြင် ညီညွတ်ရာနေ့သည် ရိုးရာ ဥပုသ်နေ့ဖြစ်လျှင် စာတုဒ္ဒသိ ပန္နရသီဥပုသ် ပဝါရဏာပင် ပြုရသည်။

ဣတိ |ပေ၊ ပဋိက္ခိပတိ။ ။“ဒီဝသဝသေန ဟိ”အစချီ၍ ချဲ့ခဲ့သော ဝိတ္တာရစကား သည် ဤတွင် ပြီးဆုံးပြီ ဖြစ်၍ နိဂုံးအုပ်လိုသောကြောင့် “ဣတိ |ပေ၊ ပဋိက္ခိပတိ”ဟု မိန့်သည်၊ ပြန်၍ ဖုံးသော နိဂုံးဖြစ်သည့်အတွက် “ပန္နရသောတိ ဣမိနာ အညံ ဥပေါသထဒီဝသံ ပဋိက္ခိ ပတိ”ဟု အကျဉ်းတုန်းက မူလစကားအတိုင်း ပြန်၍ အုပ်ထားသည်၊ အဋ္ဌကထာကြီးများ၌ ကား ဤ နေရာမျိုးဝယ် “တေန ဝတ္ထံ ပန္နရသောတိ ဣမိနာ အညံ ဥပေါသထဒီဝသံ ပဋိက္ခိ ပတိတိ”ဟု ဆိုလေ့ရှိသည်။

တသ္မာ |ပေ၊ ဝတ္ထဗ္ဗံ။ ။တသ္မာကို ဝတ္ထဗ္ဗံ၌ လှမ်းစပ်၊ တသ္မာ-ထိုသို့ ပန္နရသော ဟူသော ဤပါဠိဖြင့် အခြားဥပုသ်နေ့ကို ပယ်ခြင်းကြောင့်၊ ကရောန္တေန-အခြား ဥပုသ်နေ့၌ ဥပုသ်ပြုလိုသော သံဃာသည်၊ စာတုဒ္ဒသိဥပုသ်နေ့ဖြစ်လျှင် “အဇ္ဈပေါသထော ပန္နရသော” အစား “အဇ္ဈပေါသထော စာတုဒ္ဒသော”ဟု ဆိုရမည်၊ သာမဂ္ဂိဥပုသ်နေ့ဖြစ်လျှင် “အဇ္ဈပေါ သထော သာမဂ္ဂိ”ဟု ဆိုရမည်-ဟူလို။

ယွာယံ |ပေ၊ တသ္မိ ဥပေါသထော ကာတံဗ္ဗော။ ။အဇ္ဈပေါသထော၌ ဥပေါသထ သဒ္ဓါဖြင့် ဥပုသ် မဟုတ်သော နေ့ကို ပယ်အပ်ပြီ၊ (ရှေ့အကျဉ်း စကား၌ “ဧတေန အနုပေါ သထဒီဝသံ ပဋိက္ခိပတိ”ဟု ပယ်ခဲ့ပြီ-ဟူလို) ထို အနုပေါသထ၌ ဥပုသ် မပြုရ၊ န-ကာတဗ္ဗော ယေဝ၌ ဧဝသညံ သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏတည်း၊ ဧကန်မုချ မပြုရ၊ ပြုလျှင် “နစ ဘိက္ခဝေ အနု

ကော-စာတုဒ္ဒသိက ဥပုသ်သည်။ သစေ ဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်) “အဇ္ဈပေါသထော စာတုဒ္ဒသော”တိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထဗွံ-ဆိုထိုက်၏။ ဝါ-ဆိုရမည်။ သစေ သာမဂ္ဂိဥပေါသထော ဟောတိ၊ (ဧဝံသတိ) “အဇ္ဈပေါသထော သာမဂ္ဂိ”တိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထဗွံ-၏။ ဝါ-မည်။

ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လန္တိဇတ္ထ-ယဒိ ၊ပေ၊ ကလ္လံဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဣမဿ ကမ္မဿ-ဤ ဥပုသ်ကံ၏။ ပတ္တော-ဆိုက်ရောက်လာသော၊ ဝါ-လျောက်ပတ်သော၊ ကာလော-အခါသည်။ (အတ္ထိ-၏)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့-လျောက်ပတ်သော အခါရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တံ-ထို ဥပုသ်ကံသည်) ပတ္တကာလံ-မည်၏။ ပတ္တကာလမေဝ-လျောက်ပတ်သောအခါ ရှိသော ကံ သည်ပင်၊ ပတ္တကလ္လံ-မည်၏။

ပေါသထေ ဥပေါသထော ကာတဗ္ဗော အညဏှိ သံဃဿာမဂ္ဂိယာ၊ ယော ကရေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋေသု”ဟူသော ပါဠိတော်အရ ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်သည်-ဟူလို၊ “ယော ပနာယံ အညော ဥပေါသထဒိဝသော”ဖြင့် အည ဥပေါသထဒိဝသံကို ပြန်၍ညွှန်းသည်။ ထို အည ဥပေါသထ ဒိဝသကား ပန္နရသိက ဥပုသ်မှ အခြားသော စာတုဒ္ဒသိကနှင့် သာမဂ္ဂိဥပုသ်တည်း၊ ထို အည ဥပေါသထဒိဝသ၌ ဥပုသ်ပြုကောင်း၏။ “ကရောန္နေန-ထို အခြားဥပုသ်နေ၌ ဥပုသ်ပြုလိုသော သံဃာသည်” ဟု စာသွား ဆက်နေပုံနှင့် အဓိပ္ပာယ်ဆက်သွယ်နေပုံကို သတိပြုပါ။

မူကွဲပါဌ်ပျက်။ ။ဤသို့ အခြား ၂ ဥပုသ်အတွက် ပြနေသော အရာဖြစ်သောကြောင့် “အဇ္ဈပေါသထော စာတုဒ္ဒသောတိ ဝတ္ထဗွံ”၏ နောက်၌ “သစေ ပန္နရသိကော ဟောတိ၊ အဇ္ဈပေါသထော ပန္နရသောတိ ဝတ္ထဗွံ”ဟု အချို့စာအုပ်၌ ပါနေသည်မှာ သက်သက် အပိုသာ တည်း၊ ပါဠိမှာ တိုက်ရိုက်ပါနေပြီး ဖြစ်၍ “အဇ္ဈပေါသထော ပန္နရသော”ဟူသော စကားကို တမင်လာ မှာထားဖွယ်လည်း မလို။

ပတ္တော ၊ပေ၊ ပတ္တကလ္လံ။ ။မောဂ္ဂုလ္လာန် ဆဋကဏှ (၆)သုတ်ဝယ် ပတ္တကာလ၏ ပုံစံကို ပြရာ၌ “ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ၊ သံယော ဥပေါသထံ ကရေယျ”ကိုလည်း ပြ၏။ ထို ပတ္တကလ္လံဟူသည် ရောက်လာသော အချိန်ကို (အချိန်တန်ကြောင်း) ပြောခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပတ္တော-ဆိုက်ရောက်လာသော”ဟု သဒ္ဒတ္ထ ပေးသည်။ ထို “ဆိုက်ရောက်လာသော အချိန်”ဟူသည်လည်း ဥပုသ်ပြုဖို့ရန် သင့်တော်သော (လျောက်ပတ်သော) အချိန်တည်း၊ ထို့ ကြောင့် နောက် “ကမ္မပတ္တာ”၌ ပတ္တာကို “ယုတ္တာ အနုရူပါ”ဟု အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ “ပတ္တော ကာလော ဣမဿ” ၌ အတ္ထိကိုငဲ့၍ ဣမဿကို “အား” ဟု သမ္ပဒါန်နက် ပေးကြ၏။ သမာသ်ပုဒ်တစ်စိတ် “ကာလော” နှင့် ဣမဿတို့ သံ+သာမိ စပ်နိုင်ရကား “၏” ဟု သမ္ပန်နက် ပေးလိုက်၏။ နောက်၌လည်း ဤနည်းမိုးပါ။ ပတ္တကာလော ဧဝံ၌ ဧဝံသဒ္ဒါဖြင့် သုတ္တအနက်၌ ဣပစ္စည်း (ဝိမာဂိ၌ ယ ပစ္စည်း) သက်ကြောင်းကို ပြ၍

တဒေတံ-ထို ပတ္တကလ္လကံကို၊ ဣဓ-ဤ ဥပုသ်အရာ၌၊ စတူဟိ-ကုန်သော၊ အင်္ဂီဟိ-အင်္ဂါတို့ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတံ-သိမ်းယူအပ်၏။ ယထာ (ယေန ကာရဏေန)-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ တဒေတံ-ကို၊ ဣဓ-၌၊ စတူဟိ၊ အင်္ဂီဟိ၊ သင်္ဂဟိတံ၊ တထာ (တေန ကာရဏေန)-ထို အကြောင်းကြောင့်၊ အဋ္ဌကထာစရိယာ-အဋ္ဌကထာ ဆရာတို့သည်၊ ဥပေါသထော ၊ပေ၊ ပတ္တကလ္လန္တိ ဝုစ္စတီတိ-ဥပေါသထော ၊ပေ၊ ဝုစ္စတီဟူ၍၊ အာဟု-ဆိုကြကုန်ပြီ။ [ဥပေါသထော-ဥပုသ်နေ့သည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်အံ့၊) ယာဝတိကာ-အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု-ပကတတ် ရဟန်းတို့သည်၊ ကမ္မပတ္တာ-ကံအားလျောက်ပတ်ကုန်၏၊ (တာဝတိကာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခုစ-တို့သည်လည်း၊ ဟတ္ထပါသံ-ဟတ္ထပါသံကို၊ အဝိဇဟိတွာ-မစွန့်မူ၍၊ ဧက သီမာယံ-တစ်သိမ်ထည်း၌၊ ဌိတာ-တည်နေကုန်အံ့၊) သဘာဂါပတ္တိယောစ-သဘာဂအာပါတ်တို့သည်လည်း၊ နဝိဇန္တိ-မရှိကုန်အံ့၊ ဝဇ္ဇနိယာ-ဟတ္ထပါသံမှ ကြဉ်ဖယ်ထိုက်ကုန်သော၊ ပုဂ္ဂလာစ-လူ အစရှိသော နှစ်ကျိပ် တစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း၊ တသ္မိ-ထို သံဃာ၏ ဟတ္ထပါသံ၌၊ န ဟောန္တိ-မရှိကုန်အံ့၊

“ပတ္တကာလသု+ဘာဝေါ”ဟူသော ဘောအနက်ကို တားမြစ်သည်။ ၎င်း ချေ၍ “ပတ္တကာလ+ယ”ဟု ဖြစ်သောအခါ လျှောက် လပြု၊ ဒွေဘော်လာ။ [သုတ္တအနက်ကို သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ရှုပါ။]

ပတ္တကလ္လ ရွတ်ကြပုံ။   ။ဤပုဒ်ကို “ပတ္တကံလ”ဟု နိဂ္ဂဟိတ်သံဖြင့် ရွတ်လေ့ရှိကြ၏။ သို့သော် ဗုဒ္ဓဗောဓ-သန္တိ၊ ၄၉ သုတ်၌ သာနုနာသိက-လ၊ နိရုနုနာသိက-လ၊ ဟု ၂ မျိုး ခွဲ၏။ ထိုတွင် င-ဥ -ဏ-န-မနှင့် နိဂ္ဂဟိတ်တို့သည် မူလကပင် နာသိကဌာန်၌ ဖြစ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် ထို င-စသော အက္ခရာ ၆ လုံးမှ ဖြစ်သော လ သည် သာနုနာသိကတည်း။ “နိဂ္ဂဟိတ်သံ ရွတ်ရမည်” ဟူလို၊ သလ္လိနေဘံ၊ သလ္လက္ခဏာ စသော ပုဒ်၌ (သလံ) မျိုးတည်း။ ထိုသို့ မဟုတ်သော ဤ ပတ္တကလ္လ၌ (ကလံ) မျိုးသည် နိရုနုနာသိက (လ) တည်း။ “နိဂ္ဂဟိတ်သံ မရွတ်ရ” ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် “ယဿ-တဿ”တို့ကို ရွတ်သကဲ့သို့ “ကလ္လ”ကို ရွတ်ကြ၏။ တချို့ကလည်း သန္တိအရာ၌ ပုဒ်စပ်-ပုဒ်ဖြတ် ၂ မျိုးလုံး ကံမပျက်သောကြောင့် “ပရိပုဏ္ဏသ-ဟု လည်းကောင်း၊ “ပရိပုဏ္ဏံ+အဿ” ဟု လည်းကောင်း ရွတ်နိုင်သကဲ့သို့ “ပတ္တကာလံ” ဟု မူရင်းပုဒ်ရင်းဖြင့်လည်း ရွတ်ဖတ်ကြသည်။

တဒေတံ ဣဓ ၊ပေ၊ သင်္ဂဟိတံ။   ။ထို ပတ္တကလ္လကံကို ဤ ဥပုသ်အရာ၌ အင်္ဂါ ၄ ပါးဖြင့် သိမ်းယူအပ်၏။ [အခြား ကံများ၌ကား ဤ ၄ ပါး မဟုတ်၊ အခြား တစ်မျိုးဖြစ်သောကြောင့် “ဣဓ” ဟု ဆိုသည်။] ထို အင်္ဂါ ၄ ပါးကို အဋ္ဌကထာဆရာ၏ “ဥပေါသထော

(စတူဟိ၊ အင်္ဂေဟိ၊ သင်္ဂဟိတ်-သိမ်းယူအပ်သော ဥပုသ်ကံကို) ပတ္တကလ္လန္တိ-ပတ္တကလ္လ ဟူ၍၊ ဝါ-လျောက်ပတ်သော အခါရှိသော ကံဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။]

တတ္ထ-ထို ဂါထာ၌၊ ဥပေါသထောတိ-ကား၊ တီသု-ကုန်သော၊ ဥပေါသထ ဒိဝသေသု-တို့တွင်၊ အညတရ ဥပေါသထ ဒိဝသော-တစ်ပါးပါးသော ဥပုသ်နေ့ သည်၊ (ဟောတိ-အံ့) ဟိ-မှန်၊ တသ္မိ-ထို တစ်ပါးပါးသော ဥပုသ်နေ့သည်၊ သတိ-ဖြစ်လသော်၊ ဝါ-ဖြစ်မှ၊ သံဃဿ-၏၊ ဣဒံ ဥပေါသထကမ္မံ-သည်၊ ပတ္တကလ္လံ နာမ-မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ (တသ္မိ - ထို တစ်ပါးပါးသော ဥပုသ်နေ့သည်) အသတိ-မဖြစ်လသော်၊ (သံဃဿ၊ ဣဒံ ဥပေါသထကမ္မံ၊ ပတ္တကလ္လံနာမ) န ဟောတိ-မဖြစ်နိုင်၊ (ဤသို့ ရှေ့ဝါကျမှ ပုဒ်များကို လိုက်ပေး၊) ယထာ (ယေန ကာရဏေန)-ကြောင့်၊ တသ္မိ အသတိ သံဃဿ ဣဒံ ဥပေါသထကမ္မံ ပတ္တကလ္လံ နာမ န ဟောတိ၊ (တထာ တေန ကာရဏေန-ကြောင့်၊ ဘဂဝါ-သည်) “နစ ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋ္ဌဿာ” တိ-နစ၊ ပေ၊ သာဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။ [ဘိက္ခဝေ-

ယာဝတိကာစ ဘိက္ခူ”စသော ဂါထာဖြင့် သိရာ၏၊ ၁-ဥပုသ်နေ့ဖြစ်ခြင်း၊ ၂-သံဃာဥပုသ် ဖြစ်၍ အနည်းဆုံး ၄ ပါးသော ရဟန်းတို့၏ တစ်သိမ်ထည်း၌ ဟတ္ထပါသ်အတွင်း ရှိနေခြင်း၊ ၃-ထို ရဟန်းတို့၌ သဘာဝအာပတ် မရှိခြင်း၊ ၄-ဝဇ္ဇနီယပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ၂ တောင့်ထွာ ဟတ္ထပါသ် အတွင်း၌ မရှိခြင်း၊ ဤ ၄ ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ဥပုသ်ကံကို “ပတ္တကလ္လ (ဆိုက်ရောက်လာ သော အချိန်အခါရှိသော-ဥပုသ်ပြုဖို့ အချိန်တန်သော) ကံ” ဟု ဆိုအပ်၏၊ ဤ ဂါထာ၏ အကျယ်ကို ကိုယ်တိုင် ချဲ့ပြလတုံ၊ ထို အကျယ်ကို ကြည့်၍ ထည့်သင့်သမျှ ပုဒ်များကို ထည့် လျက် ဂါထာကို အနက်ပေးထားသည်။ [ဤ ဂါထာကို ဆန်းစစ်၍ မရ၊ ကျွမ်းကျင်သူတို့ ဆန်းစစ်ကြပါလေ။]

တတ္ထ ဥပေါသထောတိ။ ။ဂါထာ၏ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို အကျယ်ပြုလို၍ “တတ္ထ” စသည် မိန့်၊ ဤ ဝိတ္ထာရဝါကျကား “ဝဇ္ဇနီယာစ ပုဂ္ဂလာ တသ္မိ န ဟောန္တိ” ၏ အဖွင့်-“ဧတေဟိ ပိ ဝဇ္ဇနီယာ” တိုင်အောင်တည်း၊ ထို ဝိတ္ထာရဝါကျကြီးတွင် “ဥပေါသထောတိ၊ ပေ၊ ဥပေါသထ ဒိဝသော”သည် ဒဠိယဝါကျ၊ “တသ္မိ သတိ”စသော ဝါကျကား ဒဠိကရဏဝါကျ၊ ဟိ-ကား ဒဠိကရဏ ဇောတကတည်း၊ ဤ ဒဠိကရဏ ဝါကျသည်ပင် နောက်ဝါကျကို ထောက်လျှင် အန္ဓယဝါကျ၊ “နာသတိ”ကား ဗျတိရေက ဝါကျတည်း၊ ဤ “နာသတိ”ဝါကျသည် နောက် ဝါကျကို ထောက်၍ သာဓုဝါကျ၊ ယထာဟ-စသော နောက်ဝါကျကား သာဓကဝါကျ၊ ဤ ဝါကျများ၌ စာသွားလည်း ရှင်း၏၊ အဓိပ္ပာယ်လည်း ပတ်လျောက်အတိုင်းပင် သိသာ၏။

န စ ဘိက္ခဝေ။ ။ပါဠိကား ဥပေါသထက္ခန္ဓက အဆုံးမှာ လာသော ပါဠိတည်း၊ ဤ ပါဠိ၏ ရှေ့၌ “န ဘိက္ခဝေ ပါရိဝါသိက ပါရိသုဋ်ဒါနေန ဥပေါသထော ကာတဗ္ဗော” ဟု

တို့၊ အနုပေါသထေစ-ဥပုသ် မဟုတ်သော နေ့၌လည်း၊ ဥပေါသထေ-ကို၊ န
ကာတဗ္ဗော-ထိုက်၊ ယော-သည်၊ (အနုပေါသထေ-၌၊ ဥပေါသထံ-ကို) ကရေယျ-
ပြုအံ့၊ (တဿ-၏) ဒုက္ကဋ္ဌဿ-ဒုက္ကဋ္ဌ အာပတ်သို့၊ အာပတ္တိ-ရောက်ခြင်းသည်၊
ဟောတိ-၏။]

ယာဝတိကာစ ဘိက္ခု ကမ္မပ္ပတ္တာတိ-ကား၊ ယတ္တကာ-အကြင်မျှအတိုင်းအရည်
ရှိကုန်သော၊ သဗ္ဗန္တိမေန-အလုံးစုံတို့၏ အဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ပရိစ္ဆေဒေန-အပိုင်း
အခြားဖြင့်၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ပကတတ္တာ-ပကတတ် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-
တို့သည်၊ တဿ ဥပေါသထကမ္မဿ-အား၊ ပတ္တာ ယုတ္တာ အနုရူပါ-လျောက်ပတ်

ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “နစ”၌ စသည် ရှေ့အနက်၌ (ဥပုသ် မပြုကောင်းချင်း သဘောတူ၍) ပေါင်း
သော သမ္ပိဏ္ဏနတည်း။ “ပါရိဝါသိက ပါရိသုဒ္ဓိဒါနဖြင့် ဥပုသ် မပြုကောင်းရုံသာ မက၊ ဥပုသ်
နေ့ မဟုတ်သော နေ့၌လည်း ဥပုသ် မပြုကောင်း”ဟူလို။ [ပါဠိတော်၌ “အညတြ သံယ
သာမဂ္ဂိယာ”ဟု ပါသေး၏။ ဤ၌ လိုရင်းကိုသာ အဋ္ဌကထာဆရာ ပြထားဟန်တူသည်။]

ယာဝတိကာစ ပေ၊ ကမ္မပ္ပတ္တာ။ ။ “ယာဝတာ”သည် အနိယမပရိစ္ဆေဒတ္ထ နိပါတ်၊
ယာဝတာ+ယေသံ အတ္ထိတိ ယာဝတိကာ-အကြင်မျှလောက် အပိုင်းအခြားရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု-
တို့၊ ဤ ယာဝတိကာကိုပင် “ယတ္တကာ”ဟု ဖွင့်သည်။ ယံ ပရိမာဏံ ယေသံတိ ယတ္တကာ၊
ပရိမာဏအနက်၌ တကပစ္စည်း သက်၊ “ကမ္မဿ+ပတ္တာ ကမ္မပ္ပတ္တာ”ဟု ပြုစေလို၍ “တဿ
ဥပေါသထကမ္မဿ+ပတ္တာ”ဟု ဖွင့်၊ ထို ပတ္တာလည်း ယုတ္တာနှင့် အနက်တူ၊ ထို ယုတ္တာလည်း
ယှဉ်ခြင်းအနက်ဟော မဟုတ်၊ “အသင့်-အလျော်”အနက်ဟော ဟု သိစေလို၍ “အနုရူပါ”
ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။

သဗ္ဗန္တိမေန ပေ၊ ပကတတ္တာ။ ။ သဗ္ဗေသံ-၅ ပါး၊ ၆ ပါး စသော ရဟန်းတို့၏+
အန္တော-အဆုံးတည်း၊ သဗ္ဗန္တော-ဆုံး၊ သဗ္ဗန္တေ+နိယုတ္တာ-သဗ္ဗန္တိမော “သဗ္ဗန္တိမ ပရိစ္ဆေဒ”
ဟူသည် (သံယာ ဥပုသ်ကို ပြနေသောအရာဖြစ်၍) ပကတတ်ရဟန်း ၄ ပါးတည်း။ “သံယ
ဥပုသ်၌ အနည်းဆုံး သံယာသည် ပကတတ်ရဟန်း ၄ ပါး ရှိရမည်၊ ၄ ပါး အထက်၌ကား
ရာ-ထောင် စသည် များချင်သလောက် များနိုင်သည်”ဟူလို။ [ပါရာဇိကကျသူလည်း မဟုတ်၊
အာပတ်ကို မရှု၊ မကျခြင်း၊ ဓိတ္တာအယုံကို မစွန့်ခြင်းကြောင့် ဥက္ခိတ္တကံ ပြုအပ်သူလည်း မဟုတ်
သော ရိုးရိုး ရဟန်းကို “ပကတတ္ထ (ပကတတ်) ရဟန်း”ဟု ခေါ်၏။ ပကတော+အတ္တာ
ယေသံတိ ပကတတ္တာ၊ ယေသံ-အကြင် ရဟန်းတို့၏၊ ပကတော-ပဌမ အတိုင်းပြုအပ်သော၊
ဝါ-ပင်ကိုယ်အတိုင်း ဖြစ်သော၊ အတ္တာ-သဘောသည်၊ ဝါ-သီလသည်၊ အတ္ထိ၊ ဣတိ ပက
တတ္တာ-တို့မည်၏။]

ကုန်၏။ တေစ-ထို ရဟန်းတို့သည်လည်း၊ ဟတ္ထပါသံ-ကို၊ အဝိဇယိတွာ-၍၊ ဧက သီမာယံ-၌၊ ဌိတာ-တည်နေကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-န်အံ့။

စ-ဆက်၊ ဒောသီမာ နာမ-၍ သိမ်မည်သည်၊ ဗဒ္ဒသီမာ-ဗဒ္ဒသိမ်လည်း ကောင်း၊ အဗဒ္ဒသီမာ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒုဝိဇာ-၂ ပါး အပြားရှိသည်၊ ဟောတိ-၏။ တတ္ထ-ထို ၂ ပါးသော သိမ်တို့တွင်၊ ဧကာဒသ-တစ်ဆယ့်တစ်ပါး ကုန်သော၊ ဝိပုတ္တိသီမာယော-ဝိပုတ္တိသိမ်တို့ကို၊ အတိက္ကမိတွာ-လွန်၍၊ တိဝိဓ သမ္ပတ္တိယုတ္တာ-၃ ပါးအပြားရှိသော သမ္ပတ္တိနှင့် ယှဉ်သော၊ နိမိတ္တေန-နိမိတ် တစ်ခုဖြင့်၊ နိမိတ္တံ-နိမိတ်တစ်ခုကို၊ သမ္ပန္နိတွာ-ဆက်စပ်၍၊ သမ္ပတာ-သမုတ်အပ် သော၊ သီမာ-သိမ်သည်၊ ဗဒ္ဒသီမာနာမ-မည်၏။ ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ အတိဗုဒ္ဓိကာ-အလွန် ကျဉ်းငယ်သော သိမ်လည်းကောင်း၊ အတိမဟန္တိ-အလွန်ကြီးကျယ်သော သိမ် လည်းကောင်း၊ ခဏ္ဍနိမိတ္တာ-ကျိုးပြတ်သော နိမိတ်ရှိသော သိမ်လည်းကောင်း၊ ဆာယာနိမိတ္တာ-အရိပ်ဟူသော နိမိတ်ရှိသော သိမ်လည်းကောင်း၊ ဗဟိသီမေ- သိမ်ပြင်ဘက်၌၊ ဌိတာ သမ္ပတာ-တည်လျက် သမုတ်အပ်သော သိမ်လည်း ကောင်း၊ နဒိယာ-မြစ်၌၊ သမ္ပတာ-လည်းကောင်း၊ သမုဒ္ဒေ-သမုဒ္ဒရာ၌၊ သမ္ပတာ-

တေစ |ပေ၊ ဌိတာ။ ။သံယာဥပုသ်၌ ပကတတ် ရဟန်းတို့သည် အချင်းချင်း ဟတ္ထ ပါသ်ကို မစွန့်ဘဲ တစ်သိမ်ထည်း၌ ရှိနေကြမှ ပတ္တကလ္လကံ ဖြစ်သည်။ သံယာ ၄ ပါးတွင် ၃ ပါးသာစည်းဝေးလျက် ကျန်တစ်ပါး၏ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိကို ဆောင်၍ သံယဥပုသ် မပြုရ ပကတတ် ရဟန်း ၄ ပါး ရှိလျှင်ကား အခြားရဟန်းများ၏ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိကို (ရာထောင် မက၊ များစေကာမူ) ဆောင်ယူ၍ သံယဥပုသ် ပြုနိုင်သည်-ဟူလို။

ဟတ္ထပါသ။ ။ဟတ္ထဿ+ပါသော (သမိပေါ) ဟတ္ထပါသော-လက်၏ အနီးအရပ်၊ ဟတ္ထော+ပသတိ ဖုသတိ အသို့ ဌာနေတိဝါ ဟတ္ထပါသော-လက်၏ ထိလောက်ရာ အရပ်၊ (လမ်းလှမ်းမှီ အရပ်)၊ (ပါစိကျာဒိယောဇနာ, ပဝါရဏာ သိက္ခာပုဒ်) တစ်နည်း-ပါသ သဒ္ဓါ သည် (ကွင်း) အနက်ကို ဟော၏။ လက် ၂ ဘက်ကို ကွင်းလုပ်၍ ယူနိုင်လောက်ရာ အရပ်ကို "ဟတ္ထပါသ်"ဟု ကြံကြသေး၏။ ထို ဟတ္ထပါသ်ကို "၂ တောင့်ထွာ ဝေးသော အရပ်"ဟု ဖွင့် ကြသည်။ [ဟတ္ထပါသ်တိုင်းပုံကို ထို ပဝါရဏာ သိက္ခာပုဒ်ကျမှ သိရလတံ့။]

သီမာစနာမေသာ။ ။"ဧကသီမာယံ"ဟူသော စကားနှင့်စပ်၍ သိမ်အကြောင်းကို ဆက်ပြလိုသောကြောင့် "သီမာစ နာမေသာ" စသည်မိန့်၊ [စကား မပြတ်ဘဲ ဆက်၍ ပြသော ဥပနာသ ဝါကျတည်း။] သီမာသဒ္ဓါသည် မရိယာဒါ (အပိုင်းအခြား) အနက်ကို ဟော၏။ သီယတေ ဗဇ္ဈတေ-သီသန့်ပိုင်းခြား ဖွဲ့ထားအပ်၏။ ဣတိ သီမာ၊ သီဓာတ် မ ပစ္စည်း၊ သိ၌

လည်းကောင်း၊ ဇာတဿရေ-ဇာတဿရအိုင်၌၊ သမ္မတာ-လည်းကောင်း၊ သီမာယ-မိမိသိမ်ဖြင့်၊ သီမံ-သူတစ်ပါးသိမ်ကို၊ သမ္ဘိန္ဒန္တေန-ဆက်စ... ၇၃၇။ ဝါ-ဆက်စပ်သော သံဃာသည်၊ သမ္မတာ-လည်းကောင်း၊ သီမာယ-မိမိသိမ်ဖြင့်၊ သီမံ-သူတစ်ပါးသိမ်ကို၊ အဇ္ဈောတ္ထရန္တေန-လွှမ်း မိုးလျက်၊ ဝါ-လွှမ်းမိုးသော သံဃာသည်၊ သမ္မတာ-သမုတ်အပ်သောသိမ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဣမာ-ဤ သိမ်တို့သည်၊ ဧကာဒသဟိ အာကာရေဟိ သီမာတော ကမ္မာနိ ဝိပစ္စန္ဓိတိ-ဧကာဒသဟိ၊ ပေ၊ ဝိပစ္စန္ဓိဟူ၍၊ ဝစနတော-ကြောင့်၊ (ပရိဝါ၊ ကမ္မဝဂ်၌ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့် ဟူလို) ဝိပတ္တိသီမာယော နာမ- ဝိပတ္တိသိမ်တို့ မည်၏။

တတ္ထ - ထို ဝိပတ္တိသိမ်တို့တွင်၊ ယတ္ထ-အကြင် သိမ်၌၊ ဧကဝီသတိ-၂ ကျိပ် ၁ ပါးသော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ နိသီဒိတုံ-ထိုင်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောန္တိ-မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ (သာ-ထို သိမ်သည်) အတိဗုဒ္ဓိကာ နာမ-အတိဗုဒ္ဓိကာ သိမ်မည်၏။ ယာ-အကြင် သိမ်ကို၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံး အားဖြင့်၊ ကေသဂ္ဂမတ္တေနာပိ-တစ်ဆံဖျားမျှ

ဒီယပြုဟု ရူပသိဒ္ဓိ ဆို၏။ သမုတ်၍ ဖြစ်စေ၊ မသမုတ်ဘဲ ဖြစ်စေ သီးသန့်ခွဲခြား၍ ဖွဲ့ထား အပ်သောအရပ်သည် “သီမာ” မည်၏။ ထိုသိမ်သည် ကမ္မဝါစာဖြင့် ဖွဲ့ထားအပ်လျှင် ဗဒ္ဒ သိမ်၊ ကမ္မဝါစာဖြင့် မဖွဲ့အပ်လျှင် အဗဒ္ဒသိမ်၊ ဟု ၂ မျိုး ပြား၏။ [ဗဇ္ဈတေ-ကမ္မဝါစာဖြင့် ဖွဲ့ထားအပ်၏။ ဣတိ ဗဒ္ဓါ၊ ဗဒ္ဓါစ+သာ+သီမာစာတိ ဗဒ္ဓသီမာ။]

တတ္ထ ပေ၊ ဗဒ္ဒသီမာနာမ။ ။ထို သိမ် ၂ မျိုးကို ချဲ့ပြလို၍ “တတ္ထ”စသည် မိန့်၊ ထိုတွင် ဗဒ္ဒသိမ်ကို ပြရာ၌ “ဧကာဒသ ဝိပတ္တိသီမာ”စသည်တို့ကို အသီးအသီး ချဲ့ပြလို၍ “အတိဗုဒ္ဓိကာ ပေ၊ ဣမာ ဟိ”စသည် မိန့်၊ ဟိ ဝိတ္ထာရဇောတက၊ ဤ ဟိ၏ အကျယ်ချဲ့ရာ နယ်ကား တိဝိဓသမ္ပတ္တိယုတ္တ အဖွင့် အဆုံး “ဥတ္တိဒုတိယ ကမ္မဝါစာယ သမ္မတာ” တိုင်အောင် တည်း။ အတိဗုဒ္ဓိကာ-စသည်ကိုပင် တစ်ဖန်ထပ်၍ ချဲ့လိုသောကြောင့် “တတ္ထ အတိဗုဒ္ဓိကာ နာမ”စသည် မိန့်၊ ဤ တတ္ထ၏ အကျယ်ချဲ့ရာနယ်ကား-နောက် “သီမာယ သီမာ အဇ္ဈောတ္ထရိ တာနာမ ဟောတိ”တိုင်အောင်တည်း။

အတိဗုဒ္ဓိကာ သိမ်။ ။သံဃကံတို့တွင် ဝီသတိဝဂ္ဂ သံဃာပြုရမည့် အဋ္ဌာနကံ၌ သံဃာအများဆုံး ဖြစ်၏။ ထို ကံ၌ ကံပြုသော သံဃာ (အဋ္ဌာန်သွင်းရမည့် ရဟန်းနှင့်တကွ) ၂ ကျိပ် တစ်ပါးရှိ၏။ ထို အကျဉ်းဆုံး သိမ်သည် ရဟန်း ၂၁ ပါး ဆန့်ရမည်၊ ၂၁ ပါးမျှ မဆန့် လျှင် အတိဗုဒ္ဓိကာ (အလွန်ကျဉ်းသော) သိမ်ပျက်မည်၏။ [ဣတ္ထိလိန်အရာ၌ က အက္ခရာ နောက်ရှိလျှင် (အ)ကို ဣပြုမြဲ ဖြစ်၍ “ဗုဒ္ဓိကာ”ဟု ပါဠိမှန်ရှိပါစေ၊ ဥပမာ-“ဒါယိကာ၊ ဥပါသိကာ” ပုဒ်မျိုးကဲ့သို့တည်း။]

ဖြင့်လည်း၊ တိယောဇနံ-၃ ယူဇနာကို၊ အတိတ္တမိတ္တာ-လွန်၍၊ သမ္မတာ-သမုတ် အပ်၏။ (သာ-သည်၊) အတိမဟန္တိ နာမ-အတိမဟန္တိ သိမ်မည်၏။

အယဋိတနိမိတ္တာ-မဆက်စပ်အပ်သော နိမိတ်ရှိသော သိမ်ကို၊ ခဏ္ဍနိမိတ္တာ နာမ-ခဏ္ဍနိမိတ္တာ သိမ်မည်၏ ဟူ၍၊ [“ခဏ္ဍနိမိတ္တာနာမာတိ” ဟု ဆိုသင့်လျက် က္ကတိ ကြေ။] ပုစ္ဆတိ-၏၊ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ-အရှေ့အရပ်၌၊ နိမိတ္တံ-နိမိတ်ကို၊ ဝါ-သိမ်၏ အမှတ်အသားကို၊ ကိတ္တေတွာ-ကောင်းစွာ ပြောဆိုပြီး၍၊ (နိမိတ္တံ ကိတ္တေတွာ-နိမိတ်ကြားပြီး၍) အနုက္ကမေနေဝ-အစဉ်အားဖြင့် သာလျှင်၊ ဒက္ခိဏာယ ဒိသာယ-တောင်အရပ်၌လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆိမာယဒိသာယ-အနောက် အရပ်၌လည်းကောင်း၊ ဥတ္တရာယ ဒိသာယ-မြောက် အရပ်၌လည်းကောင်း၊ ကိတ္တေတွာ-ပြီး၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ-၌၊ ပုဗ္ဗကိတ္တိကံ-ရှေး၌ ပြောအပ်ပြီးသော နိမိတ်ကို၊ ပဋိကိတ္တေတွာ-တစ်ဖန် ပြော ဆိုပြီး၍၊ ထပေတုံ-တန်ရပ်ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ ဧဝံ-ဤသို့ ပြောဆိုအပ်သော်၊ ဝါ-ဤသို့ နိမိတ်ကြားအပ်သော်၊ အက္ခဏ္ဍနိမိတ္တာ-မကျိုးမပြတ်သော နိမိတ်ရှိသောသိမ်မည်

အတိမဟန္တိသိမ်။ ။“အနုဇနာနာမိ .ဘိက္ခဝေ တိယောဇနပရမံ သိမ် သမ္မနိတုံ”ဟု (ဥပေါသထက္ခန္ဓကဋ္ဌ) အလွန်ဆုံး ၃ ယူဇနာ အထိသာ ကြီးကျယ်သော သိမ်ကို ခွင့်ပြုတော် မူသောကြောင့် ၃ ယူဇနာထက် တစ်ဆံဖျားမျှ ပိုလွန်သွားလျှင် အကျယ်လွန်သွားသော (အတိ မဟန္တိ-အတိမဟတိ) သိမ်ပျက် မည်၏။ ဤ သိမ်ပျက်များ၌ ပြုအပ်သောကံလည်း အလ မမြောက်။

ပုရတ္ထိမာယ ။ပေ၊ အခဏ္ဍနိမိတ္တာ။ ။ခဏ္ဍနိမိတ်ဖြစ်ပုံကို မပြုမီ အခဏ္ဍနိမိတ္တ ဖြစ် ပုံကို ပြလို၍ “ပုရတ္ထိမာယ” စသည် မိန့်၊ နောက်၌ လာမည့် သိမ်နိမိတ် ၈ မျိုးတွင် အရပ် ၄ မျက်နှာ၌ တစ်မျိုးမျိုး ထားရာ၏။ ထို့နောက် သံဃာစည်းဝေး၍ ရှေးဦးစွာ ရှေးသိမ်ဟောင်း များ ရှိခဲ့သော် ယခု သမုတ်မည့် သိမ်အသစ်နှင့် ရောစပ်မှု သမ္မေဒ၊ လွှမ်းမိုးမှု အဇ္ဈေတ္တရဏ အပြစ် ဖြစ်မည်စိုး၍ သိမ်နုတ် ကမ္မဝါစာဖတ်လျက် သိမ်နုတ်ကြသည်။ ထို့နောက် သိမ်သမုတ် လိုသော အခါ နိမိတ်ကြားရာ၏။ [သိမ်၏ အမှတ်အသားကို “နိမိတ္တ” ဟု ခေါ်၏၊ နိမိဒတိ သဉ္ဇာနာတိ ဧတေနာတိ နိမိတ္တံ-လျင်စွာ မှတ်နိုင်ကြောင်း အမှတ်အသား။] မည်သည့်အရပ် ၌ မည်သည့်အမှတ်အသားရှိကြောင်း ပြောပြခြင်းကို “နိမိတ်ကြား”ဟု ခေါ်ကြသည်။ ထို နိမ်တ် ကြားရာဝယ် သံယုအလယ်၌ နေ၍ ဝိနည်းခိုရ်တစ်ပါးက (မည်သည့် နိမိတ်ရှိသည်-ဟု သိ ထားသော) တစ်ပါးပါးကို မေးရာ၏။ [ဤနေရာ၌ “ကျောက်နိမိတ်”ဆိုကြပါစို့။]

ဝိနည်းခိုရ်မေး။ ။ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ ကိ နိမိတ္တံ-ဤသိမ်၏ အရှေ့အရပ်က အမှတ်အသားဟာ ဘာလဲ။

သည်။ ဟောတိ-၏။ ပန-ဗျတိရိတ်ကား။ အနုက္ကမေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ အာဟရိတ္တာ-
 နိမိတ်ပြောမှုကို ဆောင်၍၊ ဥတ္တရာယ ဒိသာယ-၌၊ နိမိတ္တံ-ကို၊ ဝါ- ကို၊ ကိတ္တေတ္တာ-
 ၍၊ တထေဝ-ထို မြောက် အရပ်၌သာ၊ သစေ ထပေတိ-အကယ်၍ တန့်ရပ်ထား
 အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ခဏ္ဍနိမိတ္တာ နာမ-သည်။ ဟောတိ၊ ယာ-အကြင်သိမ်ကို၊
 အနိမိတ္တုပဂံ-နိမိတ်အဖြစ်သို့ မကပ်ရောက်သော၊ ဝါ-နိမိတ် မလောက်သော၊
 တစသာရရက္ခံဝါ-အခွဲဟူသော အနှစ်ရှိသော သစ်ပင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊
 ခါဏုကံဝါ-သစ်ငုတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပံသုပုဉ္ဇဝါလုကပုဉ္ဇာနံ-မြေပုံ သဲပုံတို့
 တွင်၊ အညတရံ ဝါ-တစ်မျိုးမျိုးကို သော်လည်းကောင်း၊ အန္တရာ-အကြား၌၊ ဧက

တစ်ပါးက ဖြေ။

။ပါသာဏော ဘန္တေ-ကျောက်ပါ ဘုရား။

ဝိနည်းစိုရ် နိမိတ်ကြား။

။ဧသော ပါသာဏော နိမိတ္တံ-အဲဒီ ကျောက်ဟာ သိမ်၏ အမှတ်အသား ဖြစ်သည်။

ဤသို့ တောင်-အနောက်-မြောက်-အစဉ်အတိုင်း မေး-
 ဖြေ-ကြား-သွားပြီးလျှင် အရှေ့အရပ်၌ ပဌမကြားအပ်
 ပြီး နိမိတ်ကိုထပ်၍ မေး-ဖြေ-ကြား-ပြီးမှ တန့်ရပ်လိုက်ရာ
 ၏။ ဤသို့ ပြုအပ်သောသိမ်ကို “မကျိုးမပြတ်ဆက်စပ်
 သော နိမိတ်ရှိသော သိမ်”ဟု ဆိုအပ်၏။

သစေ ပန ပေ၊ ခဏ္ဍနိမိတ္တာနာမ။

။ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အရှေ့အရပ် နိမိတ်ကို

ထပ်၍ မကြားဘဲ မြောက်အရပ် နိမိတ်ကို ကြား၍ အပြီးတွင် တန့်ရပ်လိုက်လျှင်ကား မြောက်
 အရပ် နိမိတ်နှင့် အရှေ့အရပ် နိမိတ်အကြား၌ ပြတ်နေသောကြောင့် “ခဏ္ဍနိမိတ္တ ဝိပတ္တိ
 သိမ်ပျက်”တစ်မျိုး ဖြစ်လေတော့၏။ ဆရာများကလက်ထပ် သင်ပြသင့်ပါသည်။ [“ကိတ္တ-
 သံသဒ္ဒေ (ကောင်းစွာ အသံပြုခြင်း၌)”ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိ၏။]

မှတ်ချက်။

။သိမ်နိမိတ်ကြားရာ၌ ဥပေါသထက္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာဝယ် “ဧသော
 ပဗ္ဗတော နိမိတ္တံ”ဟု အဝေးဟော် စတုသဒ္ဒါဖြင့် လာ၏။ ယခု သီးသန့်ထုတ်ထားသော ကမ္မဝါစာ
 တို့၌လည်း ‘ဧသော’ဟု ပင်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ကျမ်းစာအလို သိမ်နေရာအတွင်း၌ နေ၍ နိမိတ်
 ကြားရာ၏။ ယခု ခေတ်၌ကား ၂ ပါးလည်း မက၊ ၃ ပါးလည်းမက၊ နာမည်ကြီးပုဂ္ဂိုလ်တွေ
 သိမ်နေရာ အစွန်အဖျားသွား၍ သွား၍ ပတ်ပတ်လည် နိမိတ်ကြားလေ့ရှိ၏။ ထိုထုံးစံမှာ
 ဘယ်တုန်းက ဘယ်အကျိုးမြော်၍ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည် မသိ၊ ထိုသို့ ကြားခြင်းကို အပြစ်ရှိသည်-
 ဟု မဆိုလိုပါ။ သို့ရာတွင် တာဝန်ပိုသည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်၏။ ၃ ယူဇနာကျယ်သော သိမ်သမုတ်
 ကိစ္စဖြစ်ပါမူ ထို ပုဂ္ဂိုလ်များ ဘယ်လိုသွား၍ နိမိတ်ကြားကြမည်တဲ့နည်း၊ ထို့ပြင်-သိမ်နိမိတ်၏
 အနားရောက်နေပါလျှင် “ဧသော” နေရာဝယ် “အယံ-ကူဒံ” စသည်ဖြင့် ပြင်၍ ဆိုသင့်ပါသည်။

နိမိတ္တံ-နိမိတ်တစ်ခုကို၊ ကတ္တာ-၍၊ သမ္မတာ-၏၊ သာ-ထို သိမ်သည်၊ အပရာပိ-အခြား တစ်မျိုးလည်းဖြစ်သော၊ ခဏ္ဍနိမိတ္တာ နာမ-သိမ်မည်၏။

ပဗ္ဗတစ္ဆယာဒီနံ-တောင်ရိပ် အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယံ ကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ဆာယံ-အရိပ်ကို၊ နိမိတ္တံ-နိမိတ်ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ သမ္မတာ-သမုတ် အပ်သော သိမ်သည်၊ ဆာယာနိမိတ္တာ နာမ-ဆာယာနိမိတ္တာသိမ်မည်၏၊ သဗ္ဗေန-အလုံးစုံသော အပြားအားဖြင့်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံအကုန်အစင်၊ (တစ်နည်း) သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ-အချင်းခပ်သိမ်း၊ နိမိတ္တာနိ-တို့ကို၊ အကိတ္တေတွာ-ကောင်းစွာ မပြောဆိုမှု၍၊ သမ္မတာ-သည်၊ အနိမိတ္တာနာမ-အနိမိတ္တာသိမ်မည်၏၊ ဗဟိသီမေ-သိမ်ပြင်ဘက်၌၊ (သိမ်နေရာ၏ အပြင်ဘက်၌-ဟူလို) ဌိတသမ္မတာ နာမ-တည်လျက် သမုတ်အပ် သော သိမ်မည်သည်၊ နိမိတ္တာနိ-တို့ကို၊ ကိတ္တေတွာ- ပြီး၍၊ နိမိတ္တာနံ-တို့၏၊ ဗဟိ-ပြင်ဘက်၌၊ ဌိတေန-တည်သော သံဃာသည်၊ သမ္မတာ-သမုတ်အပ်သော သိမ်တည်း။

နဒိယာ-မြစ်၌လည်းကောင်း၊ သမုဒ္ဒေ-သမုဒ္ဒရာ၌လည်းကောင်း၊ ဇာတဿ ရေ-အလိုလိုဖြစ်သော အင်းအိုင်၌လည်းကောင်း၊ သမ္မတာ နာမ-သမုတ်အပ်သော သိမ်မည်သည်၊ ဧတေသု နဒီအာဒီသု-ဤ မြစ်အစရှိသည်တို့၌၊ သမ္မတာ-သမုတ် အပ်သော သိမ်တည်း၊ ဟိ-မှန်၏၊ သာ-ထို သိမ်သည်၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ သမ္မတာ-သမုတ်အပ်သည်၊ (သမာနာ)ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ သဗ္ဗာ ဘိက္ခဝေ နဒီ အသီမာ၊ သဗ္ဗော သမုဒ္ဒေါ အသီမော၊ သဗ္ဗော ဇာတဿရော အသီမော တိ-“သဗ္ဗာ ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ အသီမော”ဟူ၍၊ ဝစနတော-ဟောတော်မူ

အပရာပိ ပေ၊ သမ္မတာ။ ။နိမိတ်မလောက်သော အခွံလျှင်အနှစ်ရှိသော ထန်းပင် အုန်းပင် စသည်ကို ဖြစ်စေ၊ သစ်ငုတ်တို့ကို ဖြစ်စေ၊ မြေပုံ သံပုံ တစ်ခုခုကို တောင် နိမိတ်ပြု၍ ဖြစ်စေ သမုတ်အပ်သော သိမ်လည်း ထို နိမိတ်တစ်ခုအတွက် နိမိတ်မဟုတ်သော ကြောင့် ကျိုးပြတ်သော နိမိတ်ရှိသော သိမ်တစ်မျိုးပင် မည်၏။ [“ဤနေရာ၌ကား နိမိတ် ၃ ခု ကြိမ်ပြု၍ သမုတ်အပ်သော သိမ်၌သာ နိမိတ်တစ်ခု အထမမြောက်၍ ခဏ္ဍနိမိတ္တ ဖြစ်ရ သည်၊ နိမိတ် ၄ ခု၊ ၅ ခုစသည် ထား၍ သမုတ်လျှင်ကား ထို နိမိတ်ပျက်သော်လည်း ဘေး ၂ ဘက် နိမိတ်ကို အဖြောင့်တန်း၍ ရသမျှ၌ သိမ်အစစ် ဖြစ်ပါသေး၏”ဟု ဋီကာသစ် ဆို သည်။]

သဗ္ဗာနဒီ အသီမာ။ ။“သဗ္ဗာ ဘိက္ခဝေ နဒီ အသီမာ”စသည်ကား ဥပေါသထ ကုန္ဒက ပါဠိတော်တည်း၊ ထို အဋ္ဌကထာ၌ “ယာကာစိ နဒီလက္ခဏပ္ပတ္တာ နဒီ (နိမိတ္တာနိ ကိတ္တေတွာ ဧတံ ပဒ္ဒသိမံ ကရောမာတိ) ကတာပိ အသီမာဝ ဟောတိ၊ သာ ပန အတ္တနော

ခြင်းကြောင့်၊ အသမ္မတာဝ-သမုတ်အပ်သည် မမည်သည်သာလျှင်၊ ဝါ-သမုတ်အပ်ရာ မရောက်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သဗ္ဗာ-အလုံးစုံသော၊ နဒိ-မြစ်သည်၊ (တစ်နည်း)၊ သဗ္ဗာနဒိ-မြစ်ဟူသမျှသည်၊ အသီမာ-ဗဒ္ဒသိမ် မဖြစ်၊ သဗ္ဗော-သော၊ သမုဒ္ဒေါ-သမုဒ္ဒရာသည်၊ (တစ်နည်း)၊ သဗ္ဗောသမုဒ္ဒေါ-သမုဒ္ဒရာဟူသမျှသည်၊ အသီမာ-ဗဒ္ဒသိမ် မဖြစ်၊ သဗ္ဗော-သော၊ ဇာတဿရော-ဇာတဿရအိုင် ဟူသမျှသည်၊ အသီမာ-ဗဒ္ဒသိမ် မဖြစ်။]

အတ္တနော-မိမိ၏၊ သီမာယ-သိမ်ဖြင့်၊ ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့၏၊ သီမံ-သိမ်ကို၊ သမ္ဘိန္ဒန္တေန-ဆက်စပ်လျက်၊ ဝါ-ဆက်စပ်သော သံဃာသည်၊ သမ္မတာ-သမုတ်အပ်သော သိမ်သည်၊ သီမာယ သီမံ သမ္ဘိန္ဒန္တေန သမ္မတာ နာမ-သီမာယ သီမံ သမ္ဘိန္ဒန္တေန သမ္မတာ သိမ်မည်၏။ ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ ပေါရာဏကဿ-ရှေး၌ ဖြစ်သော၊ ဝိဟာရဿ-ကျောင်းတိုက်၏၊ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ-အရှေ့အရပ်၌၊ အမ္မောစေဝ-သရက်ပင် လည်းကောင်း၊ ဇမ္ဗူစ-သပြေပင်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒွေ-နှစ်ပင်ကုန်သော၊ ရုက္ခာ-သစ်ပင်တို့သည်၊ အညမညံ-အချင်းချင်း၊ သံသဋ္ဌဝိဋ္ဌပါ-ရောယှက်သော အကိုင်း အခွရှိကုန်သည်၊ သစေ ဟောန္တိ-အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့၊ [ဤ “သံသဋ္ဌဝိဋ္ဌပါ” ပါဠိဖြင့် သစ်ပင် ၂ ပင် အလွန်နီးကပ်နေကြောင်းပြ၏၊] တေသု-ထို သစ်ပင်တို့တွင်၊ အမ္မဿ-သရက်ပင်၏၊ ပစ္ဆိမဒိသာဘာဂေ-အနောက်

သဘာနေဝ ဗဒ္ဒသီမာသဒိသာ၊ သဗ္ဗမေတ္တ သံဃကမ္မံ ကာတံ ဝဇ္ဇတိ”ဟု မိန့်၏၊ မြစ်ထည်း၌ ကျောက်စသော နိမိတ်ကို ထား၍ နဒိသိမ် သမုတ်အပ်ပါသော်လည်း သိမ် မမည်၊ (ဗဒ္ဒသိမ် မဟုတ်)၊ နဂိုအတိုင်းပင် သံဃကံ ပြုကောင်းသော ဥဒတုက္ခေပသိမ် ဖြစ်နေသည်-ဟူလို၊ သမုဒ္ဒဇာတဿရတို့၌လည်း နည်းတူ။

သမုဒ္ဒေါ ဇာတဿရော။   ။သဗ္ဗော သမုဒ္ဒေါ-သမုဒ္ဒရာ .၄ စင်းရှိရာတွင် ဘယ် သမုဒ္ဒရာ မဆို ဗဒ္ဒသိမ် သမုတ်လို့ မဖြစ်၊ [မည်သူမျှ မတူးရဘဲ ရှေးက ရေစား၍ အိုင်ဖြစ်နေသော အင်းအိုင်ကို “ဇာတော-အလိုလိုဖြစ်သော+သရော-အင်းအိုင်တည်း” အရ ဇာတဿရ ဟု ခေါ်၏၊] မည်သည့် ဇာတဿရ မဆို၊ ဗဒ္ဒသိမ် သမုတ်လို့ မဖြစ်။

အသီမော။   ။သမုဒ္ဒေါ-ဇာတဿရောတို့ နောက်၌ “အသီမော”ဟု ယခုစာများ၌ တွေ့ရ၏၊ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌ အထူးမဖွင့်ကြ၊ “သီမာ”ပုဒ်သည် နိစ္စက္ကတ္ထိလိန် ပုဒ်တည်း၊ “န+သီမာ”ဟု ကမ္မဓာရဲတွဲလျှင်လည်း မူလလိန် မပြောင်း၊ ထို့ကြောင့် “အသီမော” သည် မူလလိန် “သီမာ”ပင် ဖြစ်မည်ထင်သည်။

အရပ် အဖို့၌၊ ဇေယျ-သပြေပင်သည်၊ သစေဟောတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ ဝိဟာရ သီမာစ-ကျောင်းတိုက်၏ သိမ်သည်လည်း၊ ဇေယျ-သပြေပင်ကို၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ ကတွာ-ပြု၍၊ အဗ္ဗ-သရက်ပင်ကို၊ ကိတ္တေတွာ-ကောင်းစွာ ပြောဆို၍၊ ဝါ-နိမိတ် ကြား၍၊ ဗဒ္ဓါ-ဖွဲ့အပ်သည်၊ သစေ ဟောတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ အထပစ္ဆာ-ထိုမှ နောက်၌၊ တဿ ဝိဟာရဿ-ထို ရှေးကျောင်းတိုက်၏၊ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ-အရှေ့အရပ်၌၊ ဝိဟာရေ-ကျောင်းတိုက်သစ်ကို၊ ကတေ-ပြုအပ်သော်၊ သိမ်-သိမ် ကို၊ ဗန္ဓန္တာ-ဖွဲ့ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ တံ အဗ္ဗ-ထို နိမိတ် ပြုအပ်ပြီးသော သရက်ပင်ကို၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ ကတွာ-၍၊ ဇေယျ-အနောက်သိမ်တွင်းရှိ သပြေ ပင်ကို၊ ကိတ္တေတွာ-၍၊ ဝါ-၍၊ သစေ ဗန္ဓန္တိ-အကယ်၍ ဖွဲ့ကုန်အံ့၊ ဧဝံသတိ- ဤသို့ ဖြစ်ကုန်လသော်၊ သီမာယ-မိမိသိမ်ဖြင့်၊ သီမာ-သူတစ်ပါးသိမ်သည်၊ ဝါ- ကို၊ သမ္ဘိန္တာ-ရောစပ်အပ်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။

အတ္တနော-၏။ သီမာယ-ဖြင့်၊ ပရေသံ-တို့၏၊ သိမ်-ကို၊ အဇ္ဈောတ္ထရန္တေန- လွှမ်းမိုးလျက်၊ ဝါ-လွှမ်းမိုးသော သံဃာသည်၊ သမ္မတာ-သည်၊ သီမာယ သမံ အဇ္ဈောတ္ထရန္တေန သမ္မတာနာမ-သီမာယ သမံ အဇ္ဈောတ္ထရန္တေန သမ္မတာသိမ်မည် ၏။ ဟိ- ချဲ့၊ ပရေသံ-တို့၏၊ ဗဒ္ဓသိမ်-ဗဒ္ဓသိမ်ကို၊ သကလံဝါ-အလုံးစုံကိုသော် လည်းကောင်း၊ တဿာ-ထိုဗဒ္ဓသိမ်၏၊ ပဒေသံဝါ-တစ်စိတ် တစ်ဖို့ကိုသော်လည်း

သမ္ဘိန္တာ။ ။ဘိဒဓာတ်သည် ဖျက်ဆီးခြင်းအနက်ကို ဟောရိုးဖြစ်သော်လည်း သင်္ဂတ အနက်ဟော သံ ဥပသာရကြောင့် ရောစပ်ခြင်းအနက်ကို ဟောရသည်။ “အသမ္ဘိန္တခတ္ထိယ ကုလ-အခြားအမျိုးနှင့် မရောစပ်သော မင်းမျိုး”ဟူရာ၌ကဲ့သို့တည်း။

သိမ်ခြင်းရောပုံ။ ။ဤသိမ်ခြင်း ရောစပ်ပုံကို ပြရာ၌ “အရှေ့ဘက်က သရက်ပင် အနောက်ဘက်က သပြေပင်ရှိပုံ၊ ထိုနှစ်ပင်၏ အနောက်ဘက်၌ ပဌမကျောင်းတိုက်တည်ပုံ၊ ထိုကျောင်းတိုက် တစ်ရပ်လုံးကို ခြံ၍ မဟာသိမ် သမုတ်ရာ၌-အရှေ့ဘက်သရက်ပင်ကို ရုက္ခ နိမိတ်ကြား၍ သမုတ်ပြီးဖြစ်နေပုံ ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုသစ်ပင်နှစ်ပင်၏ အရှေ့ဘက်၌ ကျောင်း တိုက်သစ်တည်ပြန်ရာ ထိုကျောင်းတိုက်ကို မဟာသိမ်သမုတ်ရာ၌ အနောက်ဘက်သပြေပင် ကို နိမိတ်ကြား၍ သမုတ်ပြန်သဖြင့် သိမ်ခြင်းရောသွားပုံကိုလည်းကောင်း၊ မှန်း၍ကြည့်ပါ။

တဿာပဒေသံ။ ။ရဟန်း ၄ ပါး ဥတ်ထား၍ ကံပြုလောက်သော အရပ်ကို “တဿာပဒေသံ-ထိုသိမ်ဟောင်း၏ တစ်စိတ်တရပ်”ဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် သိမ်ဟောင်း၏ ကံပြုလောက်ရာ တစ်စိတ်အရပ်ကိုဖြစ်စေ၊ သိမ်ဟောင်းတစ်ခုလုံးကို ဖြစ်စေ၊ လွှမ်းမိုး၍ သိမ် သမုတ်လျှင် အဇ္ဈောတ္ထရဏအဖြစ်သင့်၏။ သိမ်ဟောင်း၏ ကံပြုလောက်သော တစ်စိတ်ကို

ကောင်း၊ အန္တော-၌၊ ကတ္တာ-၍၊ အတ္တနော-၏၊ သီမံ-ကို၊ စေ သမ္ပန္နတိ-အကယ်၍ သမုတ်အံ့၊ (သံပုဗ္ဗ မနဓာတ်ဖြစ်၍ “သမ္ပနတိ”ဟုသာ ရှိသင့်မည်ထင်သည်။) ဧဝံသံတိ-သော်၊ သီမာယ-ဖြင့်၊ သီမာ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ အဇ္ဈောတ္ထရိတာ နာမ-လွှမ်းမိုးအပ်သည်မည်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဧကာဒသ-တစ်ဆယ့်တစ်ပါးကုန်သော၊ ဣမာ ဝိပတ္တိသီမာယော-ဤဝိပတ္တိသိမ်တို့ကို၊ အတိတ္တမိတ္တာ-ကျော်လွန်၍၊ သမ္ပတာ-သော၊ သီမာ-သည်၊ ဗဒ္ဒသီမာ-ဗဒ္ဒသိမ်မည်၏၊ [ဣတိ စသည်ကား နိဂုံးဝါကျဖြစ်၍ ရှေ့စကားကို ပြန်လှည့်ဖို့ရာ “သီမာ ဗဒ္ဒသီမာနာမ”ဟု ထည့်သည်။]

တိဝိသေမ္ပတ္တိယုတ္တာတိ-တိဝိသေမ္ပတ္တိယုတ္တာဟူသည်ကား၊ နိမိတ္တသမ္ပတ္တိယာ-နိမိတ်၏ ပြည့်စုံခြင်းနှင့်လည်းကောင်း၊ [ပဗ္ဗတာဒီနံ နိမိတ္တာနံ သမ္ပတ္တိ-နိမိတ္တသမ္ပတ္တိ၊] ပရိသသမ္ပတ္တိယာ-ပရိသတ်၏ ပြည့်စုံခြင်းနှင့်လည်းကောင်း၊ ကမ္မဝါစာ သမ္ပတ္တိယာစ-ကမ္မဝါစာ၏ ပြည့်စုံခြင်းနှင့်လည်းကောင်း၊ ယုတ္တာ-ယှဉ်သော (သီမာ-သည်၊ ဗဒ္ဒသီမာ-ဗဒ္ဒသိမ်မည်၏။) တတ္ထ-ထို ၃ ပါးသော သမ္ပတ္တိတို့တွင်၊ နိမိတ္တသမ္ပတ္တိယာ-နိမိတ်၏ ပြည့်စုံခြင်းနှင့်၊ ယုတ္တာနာမ-ယှဉ်သော သိမ်မည်သည်၊ (ကိတ္တေတွာ သမ္ပတာ လှမ်းစပ်) ပဗ္ဗတနိမိတ္တံ-တောင်နိမိတ်လည်းကောင်း၊ ပါသာဏနိမိတ္တံ-ကျောက်နိမိတ်လည်းကောင်း၊ ဝနနိမိတ္တံ-တောနိမိတ်လည်းကောင်း၊ ရုက္ခနိမိတ္တံ-သစ်ပင်နိမိတ်လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂနိမိတ္တံ-လမ်းနိမိတ်လည်းကောင်း၊ ဝမ္ဗိကနိမိတ္တံ-တောင်ပို့နိမိတ်လည်းကောင်း၊ နဒီနိမိတ္တံ-မြစ်နိမိတ်လည်းကောင်း၊ ဥဒကနိမိတ္တံ-ရေနိမိတ်လည်းကောင်း၊ [“ပဗ္ဗတောဝ နိမိတ္တံ ပဗ္ဗတနိမိတ္တံ”စသည်ပြု၊] ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝုတ္တေသု-ဥပေါသထက္ခန္ဓက၌ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော၊ အဋ္ဌသု-ကုန်သော၊ နိမိတ္တေသု-တို့တွင်၊ တသ္မိံ တသ္မိံ ဒိသာဘာဂေ-ထိုထို အရပ်အဖို့၌၊

(တစ်ဆံမျှလောက်ဖြစ်စေ) ဆက်စပ်၍ သိမ်သမုတ်လျှင် သမ္ပေဒအံ့ပြစ်ဖြစ်၏။ [သမ္ဘိန္ဒန္တိတိယတ္ထ စတူဟိ ဘိက္ခုဟိ နိသီဒိတံ န သက္ကာ၊ တတ္ထ ကတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ကေသဂ္ဂမတ္တဗ္ဗိ အန္တောသီမာယံ ကရောန္တာ သမ္ဘိန္ဒန္တိ၊ စတုန္တံ ဘိက္ခုနံ ပဟောနကတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ သကလဗ္ဗိ အန္တော ကရောန္တာ အဇ္ဈောတ္ထရန္တိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (ဝိမတိ)။]

မှတ်ချက်။ ။ဤဝိမတိ၌ ၃ ပါးကံပြုလောက်ကို မပြသော်လည်း ၃ ပါး ဥ တ်ထား၍ ပြုရသော ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ကံကိုပါ ကံပြုလောက်သော အရပ်တွင် သွင်းပါ။ ဤသို့ အဇ္ဈောတ္ထရဏ-သမ္ပေဒပြုရာ၌ ရှေးသိမ်ဟောင်း၊ မပျက်ပါ။ နောက်အသစ်သာ အထမမြောက်သော ဝိပတ္တိသိမ်ပျက် ဖြစ်ရပါသည်။ မှန်၏-ရှေးသိမ်ဟောင်းသည် တမင်လာ နုတ်ပစ်မှသော်လည်းကောင်း၊ သာသနာက္ခယမှသော်လည်းကောင်း ပျက်ရသည်။

ယထာလဒ္ဓါနိ-အကြင်အကြင် ရအပ်ကုန်သော၊ နိမိတ္တုပဂါနိ-နိမိတ်အဖြစ်သို့ ကပ်
 ရောက်ကုန်သော၊ ဝါ-နိမိတ်လောက်ကုန်သော၊ နိမိတ္တာနိ-တို့၊ (သမ္မာကိတ္တေတွာ-
 ဌံ ၈၀)၊ “ပုရတ္ထိမာယဒိသာယ ကိ နိမိတ္တံ၊ ပဗ္ဗတော ဘန္တေ၊ ဧသော ပဗ္ဗတော
 နိမိတ္တံ” နိ အာဒိနာ-“ပုရတ္ထိမာယ၊ ပေ၊ နိမိတ္တံ” အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊
 သမ္မာ-မဖောက်မပြန်၊ ဝါ-မှန်ကန်အောင်၊ ကိတ္တေတွာ-ကောင်းစွာ ပြောဆိုပြီး၍၊
 ဝါ-နိမိတ်ကြားပြီး၍၊ သမ္မတာ-သမုတ်အပ်သော သိမ်တည်း။

တသ္မိတသ္မိတံ ဒိသာဘာဂေ ယထာလဒ္ဓါနိ။   ။နိမိတ်ရှစ်မျိုးတွင် ဘယ်နိမိတ်မဆို
 အဆင်သင့် ရရာနိမိတ်ကို သိမ်နိမိတ် ပြုနိုင်သည်။ အရပ် ၄ မျက်နှာဖြစ်စေ၊ အရပ် ရှစ်မျက်နှာ
 ဖြစ်စေ နိမိတ်တို့ကို သတ်မှတ်ရာ၌ သစ်ပင်နိမိတ် တစ်မျိုးထည်း၊ ရေနိမိတ် တစ်မျိုးထည်း၊
 စသည်ဖြင့် တစ်မျိုးထည်းကိုလည်း သတ်မှတ်နိုင်၏။ အရှေ့အရပ်၌ သစ်ပင်၊ တောင်အရပ်၌
 တော၊ အနောက်အရပ်၌ တောင်၊ မြောက်အရပ်၌ ရေ၊ ဤသို့ နိမိတ်အမျိုးမျိုး ရော၍လည်း
 သတ်မှတ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် “ယထာ လဒ္ဓါနိ-ရရာနိမိတ်များ”ဟု ဆိုသည်။

[ဆောင်] **တောင်-ကျောက်-တော-သစ်၊ လမ်း-ဖြစ်-တောင်ပို၊ မြစ်-ရေတို့၊
 မှတ်ဖို့ နိမိတ်ရှစ်။**

နိမိတ်အနည်းအများ။   ။နိမိတ်ထားရာ၌ ၂ ခုထည်း မထားရ၊ ၂ ခုထည်းထားလျှင်
 အလျားလိုက်ဖြစ်၍ ဘေးဘက်၌ သိမ်အပိုင်းအခြားကို မသိနိုင်၊ ၃ ခုထားလျှင် ၃ ထောင့်သိမ်
 ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် နိမိတ် ၃ ခုမှစ၍ အထက်၌ အလိုရှိသလောက် နိမိတ်များများ ထားနိုင်
 သည်။ ယခုကာလ၌ အရပ်ရှစ်မျက်နှာဝယ် နိမိတ်ရှစ်ခု ထားလေ့ရှိကြ၏။

မေး၊ ဖြေ ကြား။   ။“ပဗ္ဗတော ဘန္တေ”စသည်ဖြင့် ဖြေရာ၌ ရဟန်း-သာမဏေ-
 လူဝတ်ကြောင်၊ မည်သူမဆို ဖြေနိုင်ပါသည်။ “ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ ကိ နိမိတ္တံ၊ ပေ၊ ဥတ္တရာယ
 အနုဒိသာယ ကိ နိမိတ္တံ”စသည်ဖြင့် မေး-ဖြေ-ကြားပြီးနောက် မူလအရပ်ကိုဖျက်၍ “ပုရတ္ထိ
 မာယ ဒိသာယ ကိ နိမိတ္တံ”စသည်ဖြင့် မေး၊ ဖြေ၊ ကြားပါလေ။ ထိုသို့ မေးဖြေရာ၌ မြန်မာစကား
 ဖြင့်လည်း မေးနိုင် ဖြေနိုင်ပါသည်။

သမ္မာကိတ္တေတွာ။   ။ထိုသို့ မေး၊ ဖြေ၊ ကြားရာ၌ နာမည်အပြောင်းအလွဲမပြုဘဲ
 (ဥပမာ ကျောက်နိမိတ်ကို ပါသာဏောမှ “ပဗ္ဗတော”ဟု အပြောင်းအလွဲ မပြုဘဲ) နိမိတ်မဟုတ်
 သော .အရာဝတ္ထုတို့၏ နာမည်ကိုလည်း မသုံးစွဲဘဲ၊ ရှိနေသောနိမိတ်နှင့် နာမည်ကို အမှန်
 အတိုင်း ပြောခြင်းကို “သမ္မာကိတ္တေတွာ”ဟု ဆိုသည်။

သမ္မတာ။   ။သိမ်သမုတ်ကမ္မဝါစာ ရွတ်ဖတ်ခြင်းကိုပင် “သမ္မတာ-ကောင်းစွာ အသိ
 အမှတ်ပြုအပ်-သမုတ်အပ်”ဟု ခေါ်၏။ “ဗဒ္ဓါ-ဖွဲ့အပ်”ဟူရာ၌လည်း ကမ္မဝါစာ ရွတ်ဖတ်ခြင်း

တကြ-ထိုရှစ်ပါးသော နိမိတ်တို့၌၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်လတုံသော နည်းဖြင့်၊ သင်္ခေပတော-အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်၊ [အကျယ်မှာ အဋ္ဌကထာကြီး၌ ပါပြီး ဟူလို့၊] နိမိတ္တုပဂတာ-နိမိတ်အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝါ-နိမိတ်လောက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-သိထိုက်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ သုဒ္ဓပံသု သုဒ္ဓပါသာဏ ဥဘယမိဿကဝသေန-သက်သက်သော မြေတောင်၊ သက်သက်သော ကျောက်တောင်၊ ၂ ပါးစုံရောသော စောင်တို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ တိဝိဓောပိ-၃ ပါးအပြားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ပဗ္ဗတော-သည်၊ ဟတ္ထိပ္ပမာဏတော-ခုနစ်တောင်ဆင်၏ ပမာဏရှိသောတောင်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်ဖြစ်သော တောင်သည်၊ နိမိတ္တုပဂေါ-နိမိတ်အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်၏၊ ဝါ-နိမိတ်လောက်၏၊ တတော-ထို ခုနစ်တောင်ဆင်၏ ပမာဏရှိသော တောင်အောက်၊ သြမကတရော-ငယ်သောတောင်သည်၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်။

ပင်တည်း။ ထိုနိမိတ်များဖြင့် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်အပ်သော အရပ်ကို "သီးခြားအရပ်"ဟု ဘုရားအမိန့်တော် ကမ္မဝါစာ ရွတ်ဖတ်၍ ဖွဲ့စည်းထားအပ်သည်-ဟူလို့၊ ၃ သိမ်သမုတ်ကမ္မဝါစာကို ဥပေါသထက္ခန္ဓက၌လည်းကောင်း၊ ယခုခေတ် သီးခြားထုတ်နှုတ်ထားသော ကမ္မဝါတို့၌လည်းကောင်း ရှုပါ။ ထို ကမ္မဝါစာ ရွတ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် ဗျတ္တ ပဋိဗလ (ကမ္မဝါစာ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို နားလည်၍ ဌာန်ကရိုဏ်းပီသစွာ ရွတ်စွမ်းနိုင်သော) ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရမည်။

နိမိတ္တုပဂတာ။   ။နိမိတ္တံ-နိမိတ်အဖြစ်သို့+ဥပဂစ္ဆန္တိ-ကပ်ရောက်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ နိမိတ္တုပဂါနိ-တို့မည်၏၊ နိမိတ္တုပဂါနိ-နိမိတ်အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော တောင် စသည်တို့၏+ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်၊ နိမိတ္တုပဂတာ-မည်၏။

ဟတ္ထိပ္ပမာဏတော။   ။ဟတ္ထိနော+ပမာဏံ ဟတ္ထိပ္ပမာဏံ၊ (ဆင်၏ပမာဏ-ဆင်၏ အတိုင်းအရှည်)၊ ဟတ္ထိပ္ပမာဏံ ယဿာတိ ဟတ္ထိပ္ပမာဏော-ဆင်၏ အတိုင်းအရှည်ရှိသော တောင်၊ ဆင်လောက်ကြီးသော တောင်၊ ရိုးရိုးဆင်၏ ပမာဏသည် ၇ တောင်၊ သို့မဟုတ် ၇ တောင်ထွာ ရှိ၏၊ [ဟတ္ထိပန သတ္တရတနော အမုဋ္ဌရတနောဝါ-ဋီကာ။] ဆက်ဦးအံ့-ဆင်ပမာဏထက်ကား ကြီးချင်သလောက်ကြီးနိုင်၏၊ ထို့အောက်ငယ်လျှင် တောင်နိမိတ်မလောက်တော့၊ ကျောက်နိမိတ်တွင် ပါဝင်သွားလိမ့်မည်၊ ဆက်နေသော တောင်အများကိုလည်း နိမိတ် ၂ ခု ၃ ခု မပြုနိုင်၊ နိမိတ်တစ်ခုသာ ပြုနိုင်၏၊ ထိုတောင်၏ တစ်ပိုင်းသည် သိမ်အတွင်း ရောက်နေလျှင်လည်း တောင်နိမိတ်မပြုရ၊ တောင်ပေါ်ရှိသော သစ်ပင်စသည်ကိုသာ နိမိတ်ပြုရသည်၊ မှန်၏ နိမိတ်ဟူသည် သိမ်၏အပိုင်းအခြား အမှတ်အသားဖြစ်ရကား နိမိတ်တစ်ခုလုံး သိမ်ပြင်ဘက်၌သာ တည်ရှိစေရသည်။

ပါသာဏနိမိတ္တေ-ကျောက်နိမိတ်၌၊ အယောဂုဠုမ္ပိ-သံတွေ့ခဲ့သည်လည်း၊ ပါသာဏသင်္ခမေဝ-ကျောက်ဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့သာလျှင်၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယောကောစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ (သံဖြစ်ဖြစ် ကျောက်ဖြစ်ဖြစ်-ဟူလို) ပါသာဏော-သည်၊ ဥက္ကံသေန (ဥက္ကံသဝသေန)-အလွန်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဟတ္ထိပ္ပမာဏတော-၇ တောင်ဆင်၏ ပမာဏရှိသော ကျောက်မျှ၊ သြမကတရံ-ယုတ်လျော့သော ကျောက်ကို၊ အာဒိကတွာ-အစပြု၍၊ ဟေဠိမပရိစ္ဆေဒေန-အောက်ဆုံးအပိုင်းအခြားဖြင့်၊ ဒွတ္တိသပလဂုဠုပိဏ္ဍပရိမာနော-၃၂ ပိုလ်ရှိသော တင်လဲခဲပမာဏရှိသော ကျောက်သည်၊ နိမိတ္တုပဂေါ-၏။ ဝါ-၏။ တတော-ထို ၃၂ ပိုလ်ရှိသော တင်လဲခဲပမာဏရှိသော ကျောက်အောက်၊ ခုဒ္ဒကတတော-ငယ်သော ကျောက်သည်၊ န နိမိတ္တုပဂေါ-နိမိတ်အဖြစ်သို့ မရောက်၊ ဝါ-နိမိတ်မလောက်၊ ပန-ဆက်၊ ပိဋ္ဌိပါသာဏော-ကျောက်ဖျာသည်၊ အတိမဟန္တော-အလွန်ကြီးသည်၊ (သမာနော)ပိ-သော်လည်း၊ ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏။

ဝနနိမိတ္တေ-၌၊ အန္တောသာရေဟိ-အတွင်း၌ အနှစ်ရှိကုန်သော၊ ရှုက္ခေဟိဝါ-သစ်ပင်တို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အန္တောသာရမိဿကေဟိ-အတွင်း၌ အနှစ်ရှိ

ဒွတ္တိသပလဂုဠုပိဏ္ဍ

။လောကဿ-လူအပေါင်း၏၊ ဝိမတိ-တွေးတောခြင်းကို၊

ပလတိ(ဘူဝါဒိ) ပါလေတိ (စုရာဒိ)-စောင့်ရှောက်တတ်၏၊ ဣတိ ပလော-(ပိုလ်)မည်၏။ ထိုပိုလ်သည် "ကေပလံနာမ ဒသကာဠုန္တိ ဝဒန္တိ-တစ်ပိုလ်လျှင် ဆယ်ကာဠုရှိ၏"ဟု ဋီကာဆို၏။ "တစ်ကာဠုကို မည်မျှရှိ၏"ဟု မပြုခဲ့၊ လောကီကျမ်းတို့၌ကား "တစ်ပိုလ်သည် အချိန် ၄ ကျပ်သားရှိ၏"ဟု တညီတညွတ်ထည်း ဆို၏။ "၃၂ ပိုလ်"ဟူသည် တစ်ရာနှစ်ဆယ့်ရှစ်ကျပ်သား အချိန်ရှိ၏။ ထိုမျှ အချိန်စီးသော ထန်းလျက်(ကြံသကာ)အခဲကို "ဒွတ္တိသပလဂုဠုပိဏ္ဍ"ဟု ဆိုသည်။ ထိုသကာခဲနှင့် အရွယ်ခြင်းညီမျှသော ကျောက်တုံး သံတုံးသည် အငယ်ဆုံး ကျောက်နိမိတ်တည်း။ ထိုအရွယ်မှ စ၍ ဆင်လောက်မကြီးသေးသမျှ ကျောက်သည် ကျောက်နိမိတ်တွင် ပါဝင်နိုင်၏။ "ဆင်လောက်ကြီးလျှင် တောင်နိမိတ်ဖြစ်သွားသည်"ဟူလို၊ ကျောက်တုံးမဟုတ်ဘဲ ကျောက်ဖျာဖြစ်မှု အလွန်ကြီးသော်လည်း တောင်မဟုတ်တော့ရကား ကျောက်နိမိတ်တွင် ပါဝင်ရလေသည်။ သို့ရာဝယ် ကျောက်ဖျာတစ်ပိုင်းကို သိမ်တွင်းသွင်းလိုလျှင် ထိုကျောက်ဖျာကို နိမိတ်မလုပ်ရ။

အန္တောသာရမိဿကေဟိ။

။အန္တော+သာရော ယေသံတိ အန္တောသာရာ=အတွင်း၌

အနှစ်ရှိသော (သပြေ-သရက်-ပိန္နဲ-မန်ကျည်း) စသော သစ်ပင်တို့၊ အန္တောသာရေဟိ+မိဿကာ အန္တောသာရမိဿကာ-အတွင်း၌ အနှစ်ရှိသော သစ်ပင်များနှင့်ရောနေသော အတွင်း၌ အနှစ်မရှိသော (ထန်း-အုန်းစသော) သစ်ပင်တို့ ဤအန္တောသာရမိဿကဖြစ်ရာ၌ ၄ ပင်ရှိတောဝယ်

သော သစ်ပင်တို့နှင့် ရောကုန်သော၊ ရုက္ခေဟိဝါ-တို့ဖြင့်ဇသင်္ဂလည်းကောင်း၊ စတု
 ပဉ္စရုက္ခမတ္တံပိ-၄ ပင် ၅ ပင်မျှ ရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဝနံ-တောသည်၊ နိမိတ္တု
 ပင်-၏၊ တတော-ထို ၄ ပင် ၅ ပင်ရှိသော တောအောက်၊ ဥနကတရံ-ယုတ်လျော့
 သော တောသည်၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်။

ဇီဝန္တောယေဝ-အသက်ရှင်သည်သာလျှင်လည်း ဖြစ်သော၊ အန္တောသာရော
 (ဇေ)-အတွင်း၌ အနှစ်ရှိသည်သာလျှင်လည်း ဖြစ်သော၊ ဘူမိယံ-မြေ၌၊ ပတိဋ္ဌိ
 တော-တည်သော၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ဥဗ္ဗေဓတော-အစောက်
 အားဖြင့်၊ အဋ္ဌင်္ဂုလော-လက်ရှစ်သစ် ရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ပရိဏာဟတော-
 လုံးပတ်အားဖြင့်၊ သူစိဒဏ္ဍကပ္ပမာဏောပိ-သီဟိုဠ်ကညစ်ရိုး ပမာဏရှိသည်လည်း
 ဖြစ်သော၊ ရုက္ခော-သစ်ပင်သည်၊ နိမိတ္တုပင်၊ တတော-ထို အမြင့် လက်ရှစ်သစ်၊
 လုံးပတ်သီဟိုဠ်ကညစ်ရိုး ပမာဏရှိသော သစ်ပင်အောက်၊ ဥနကတရော-ယုတ်
 လျော့သော သစ်ပင်သည်၊ ဝါ-ငယ်သော သစ်ပင်သည်၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်။

“အန္တောသာရသစ်ပင်က ၃ ပင်၊ အန္တောသာရမဟုတ်သော သစ်ပင်က တစ်ပင်ရှိရမည်”ဟု
 လည်းကောင်း၊ ၅ ပင်ရှိရာ၌ “အန္တောသာရ ၃ ပင်၊ အန္တောသာရမဟုတ်က ၂ ပင် ပါနိုင်သည်”
 ဟုလည်းကောင်း ဋီကာဆို၏။ ဤစကားစဉ်အရ အနည်းဆုံး အန္တောသာရ သစ်ပင် ၃ ပင်နှင့်
 အခြားသစ်ပင်များရှိလျှင် တောနိမိတ်လောက်ပြီ၊ လုံးလုံး အနှစ်မရှိသော မြက်တော၊ (တစ
 သာရ) အခေါက်သာ အနှစ်ပါသော ထန်း-အုန်း-ခနီ-ကွမ်းသီးတောတို့ကား ဝနနိမိတ်
 မလောက်။

ရုက္ခနိမိတ်။   ။ဇီဝန္တောယေဝဖြင့် သေနေသောသစ်ပင်ကို ကန့်၊ အန္တောသာရော
 ဖြင့် တစသာရသစ်ပင်ကို ကန့်၊ ဤ၌လည်း ဇေကို လိုက်စေ၊ “ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌိတော” ဖြင့်
 အိုး၌ ထည့်ထားအပ်သော သစ်ပင်ကို ကန့်၊ ထို့ကြောင့် အိုးထည်း၌ ထည့်ထားအပ်
 သော သစ်ပင်ကို မြေချ၍စိုက်ကာ ရေဝပ်စရာရှိအောင် ကံသင်း(ကစင်း)ဖွဲ့၍ ရေလောင်းပြီး
 မှ နိမိတ်လုပ်ကြသည်၊ အမြစ်သစ် အရွက်သစ် ထွက်အောင်ကား ဆိုင်းငံ့ဖွယ်မလိုတော့ပါ။

သူစိဒဏ္ဍကပ္ပမာဏော။   ။အမြင့် လက်ရှစ်သစ်ကား ထင်ရှားပြီ၊ “လုံးပတ်အားဖြင့်
 ပေစာရေးသော ကညစ်ရိုးတန် ပမာဏရှိရမည်”ဟု ဆိုရာ၌ “သီဟဋ္ဌဒီပေ လေခနဒဏ္ဍပ္ပမာ-
 ဏော-သီဟိုဠ်ကညစ်ရိုးတန် ပမာဏရှိ၏”ဟု ဆိုကြ၏။ ထို သီဟိုဠ်ကညစ်ရိုးလည်း လက်သန်း
 ပမာဏ တုတ်သတတ်၊ ဤ ရုက္ခနိမိတ်ကြားရာ၌ “ရုက္ခော ဘုန္တေ”ဟု သာမညနာမည်ဖြင့်
 လည်းကောင်း၊ အမ္မရုက္ခော-စသော ဝိသေသ နာမည်ဖြင့်လည်းကောင်း ဖြေနိုင် ကြားနိုင်၏
 ဟု ဆို၏။ ပါဠိလိုမတတ်လျှင် မြန်မာလိုလည်း “သပြေပင်ပါဘုရား”ဟု ဖြေနိုင် “ထို သပြေပင်
 သည် အရှေ့အရပ်၌ ဤသိမ်၏ နိမိတ်” ဟု ကြားနိုင်ပါသည်။ [ပရိ (သမန္တတော)-ပတ်ဝန်း
 ကျင်၌ + နယုတ်-ဖွဲ့အပ်၏။ ဣတိ ပရိဏာဟော၊ ပရိပုဗ္ဗ နယဓာတ်၊ ဣ ပစ္စည်း၊ ရ ကြောင့်
 နကို ဣပြု။]

မဂ္ဂေါ-သည်။ ဇယံမဂ္ဂေါဝါ-သလုံးမြင်းခေါင်းဖြင့် သွားထိုက်သော လမ်းသည် မူလည်း၊ ဝါ-ခြေသွားလမ်းသည်မူလည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ သကဋမဂ္ဂေါဝါ-လှည်းဖြင့် သွားထိုက်သော လမ်းသည်မူလည်း၊ ဝါ-လှည်းသွားလမ်း သည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ ယော-အကြင်လမ်းသည်၊ ဝိနိဗ္ဗိဇ္ဈိတွာ-ထုတ်ချင်း ထွင်းဖောက်၍၊ ဒွေတီဏိ ဂါမခေတ္တာနိ-၂ ခု ၃ ခုသော ဂါမခေတ်တို့သို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏။ တာဒိ သော-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဇယံသတ္တ သကဋသတ္တေဟိ-ခြေကုန်သည် လှည်းကုန်သည်တို့သည်။ ဝလဂ္ဂိယမာနောယေဝ-သုံးစွဲအပ်ဆဲဖြစ်သော လမ်းသည်သာ၊ နိမိတ္တုပဂေါ၊ အဝလဂ္ဂိတော-မသုံးစွဲအပ်သော လမ်းသည်။ န ဝဇ္ဇတိ-မအပ်။

ပန-ကား၊ ဝမ္ဘိကော-တောင်ပို့သည်။ ဟေဋ္ဌိမ ပရိစ္ဆေဒေန-အောက်ထစ်ဆုံး အပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ တံ ဒိဝသံ-ထို နေ၌၊ ဇာတော-ဖြစ်သော၊ ဝါ-ပေါက်သော၊ အဋ္ဌင်္ဂုလုဗ္ဗေဓော-လက်ရှစ်သစ် အစောက်ရှိသော၊ ဂေါဝိသာဏမတ္တာပိ-နွားချို

လမ်းနိမိတ်။ ။ဇယံ-ခြေသလုံး (မြင်းခေါင်း)၊ ခြေသလုံးဖြင့် ခြေထောက်တစ်ခုလုံးကို ယူ၊ အဝယဂ္ဂ (ဧကဒေသျှ) ပစာရတည်း။ ဇယံဟိ-ခြေသလုံးတို့ဖြင့်၊ ဝါ-ခြေ ၂ ဘက်တို့ဖြင့်+ဂန္တဗ္ဗော-သွားထိုက်သော+မဂ္ဂေါ-လမ်းတည်း၊ ဇယံမဂ္ဂေါ-ခြေသွားလမ်း၊ သကဋေန+ဂန္တဗ္ဗော+မဂ္ဂေါ သကဋမဂ္ဂေါ၊ “ဒွေ တီဏိ ဂါမခေတ္တာနိ”ဟူသော ပါဠိဖြင့် ဂါမ၏ ပတ်လည်လမ်းအတိုများသည်လည်းကောင်း၊ တောသွား မြစ်ချောင်းသွား လမ်းများသည်လည်းကောင်း နိမိတ် မဖြစ်-ဟု ပြသည်။

ဇယံ ပေ၊ ဝဋ္ဌဦယမာနော။ ။ဇယံဟိ+ဝစ္ဆန္တော-သွားသော+သတ္တာ-ကုန်သည် အပေါင်းတည်း၊ ဇယံသတ္တာ၊ သကဋေန ဝစ္ဆန္တော သံတ္တာ သကဋသတ္တာ၊ ဝဋ္ဌဇိ (ဝလဇိ) ဓာတ်သည် ပရိဘောဂ (သုံးစွဲခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ “ဝဋ္ဌဦယမာနော”ဟု ပစ္စုပ္ပန်ဟောမာန ပစ္စည်းဖြင့် ဆိုသောကြောင့် “အသုံးပြုနေသော လမ်းကိုသာ လမ်းနိမိတ်လုပ်ရသည်။ ရှေးတုန်းက အသုံးပြုဘူးသော်လည်း ထို နိမိတ်လုပ်ချိန်၌ အသုံးမပြုဘဲ ပစ်ထားလျှင် လမ်းနိမိတ်မပြုရ”ဟု ပြသည်။ ကြွင်းသော မှတ်ဖွယ်ကို အဋ္ဌကထာကြီး၌လည်းကောင်း၊ ဋီကာများ၌လည်းကောင်း ရှုပါ။

တောင်ပို့နိမိတ်။ ။“ဝမ္ဘိကော”ဟု စချိပြီးဖြစ်သောကြောင့် “ဂေါဝိသာဏမတ္တာပိ” နောက်၌ “ဝမ္ဘိကော”မရှိသင့်၊ မှန်၏-ရှေ့နိမိတ်များ၌ “ရုက္ခော၊ မဂ္ဂေါ”ဟု စချိပြီးလျှင် နောက်ထပ် ရုက္ခော၊ မဂ္ဂေါ မပါတော့ချေ၊ အကယ်၍ အာဓိရထားလိုလျှင်လည်း “ဝနနိမိတ္တေ”စသည်ကဲ့သို့ “ဝမ္ဘိကနိမိတ္တေ”ဟု ထားရာ၏။ အရတူသောပုဒ်များ၌ ထိုကဲ့သို့ ဝိဘတ် ၂ မျိုးလည်း မထားကောင်း၊ “အဋ္ဌင်္ဂုလုဗ္ဗေဓော” ဖြင့် အစောက် (အမြင့်) ပမာဏကို ပြ၍ “ဂေါဝိသာဏ

ပမာဏရှိသော တောင်ပို့သည်လည်း၊ နိမိတ္တပုဂ္ဂေါ၊ တတော-ထို အရှည် လက်ရှစ်
 သစ် လုံးပတ် နွားချိုပမာဏရှိသော တောင်ပို့အောက်၊ ဩမကတရော-ယုတ်လျော့
 သော တောင်ပို့သည်၊ န ဝဋ္ဋတိ အဗဒ္ဒသီမာလက္ခဏေ-အဗဒ္ဒသိမ်၏ လက္ခဏာ
 ဌ၊ ယံ နဒိ-ကို၊ ဝက္ခာမ-ဆိုကုန်ဦးအံ၊ သာ-ထို မြစ်သည်၊ နိမိတ္တပုဂ္ဂေါ၊ အညာ-
 အခြားသော မြစ်သည်၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်။

ဥဒကံ-ရေသည်၊ (နိမိတ္တပုဂံဌံ၊ စပ်)၊ ယံ-အကြင်၊ ရေသည်၊ အသန္တမာနံ-
 မစီးဘဲ၊ အာဝါဋ္ဌ ပေါက္ခရဏီ တဋ္ဌာက ဇာတဿရ လောကီသမုဒ္ဒါဒီသု-ရေတွင်း၊
 ရေကန်၊ တစ်ဖက်သည်ကန်၊ အလိုလို ဖြစ်သောအိုင်၊ ဆားဇန် သမုဒ္ဒရာ အိုင်၊
 အစရှိသည်တို့၌၊ ဌိတံ-တည်၏၊ တံ-ထို ရေကို၊ အာဒိကတွာ-အစပြု၍၊
 အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ တင်္ဂဏေယေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ ပထဝီယံ-
 မြေ၌၊ ခဏိတေ-တူးအပ်သော၊ အာဝါဋ္ဌကေ-တွင်းငယ်၌၊ ယဇ္ဇေဟိ-အိုးတို့ဖြင့်၊

မတ္တာ"ဖြင့် ပုံသဏ္ဍာန်ကို ပြ၏၊ ထိုသို့ ပုံသဏ္ဍာန်ပြသဖြင့် လုံးပတ်ပမာဏကိုလည်း ခန့်မှန်း
 ၍ ရနိုင်သည်၊ ပိသဒ္ဓါသည် ဂရဟာဇောတက၊ ထိုမျှလောက် သေးငယ်သော တောင်ပို့သော်
 မှ နိမိတ်လောက်သေး၏၊ ထို့ထက်ကြီးလျှင် (ဟိမဝန္တာတောင်လောက်ပင် ရှိစေကာမူ) နိမိတ္တ
 ပဝဖြစ်ကြောင်းမှာ ပြောစရာမလို-တူလို။

အသန္တမာနံ။ ။ "ဧတံ (ကူမံ) ဥဒကံ နိမိတ္တံ"ဟု ရေနိမိတ်ကြားသော အခါ မစီးသော
 ရေသာလျှင် "ဧတံ"ဟု ညွှန်ပြလိုဖြစ်၏။ စီးသောရေကား "ဧတံ"ဟု ညွှန်ပြပြီးလျှင် ပြီးခြင်း
 အခြားရေတစ်မျိုး စီးလာ၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် နိမိတ်ကြားအပ်သော ရေကတစ်မျိုး ကမ္မဝါစာ
 ဖတ်ခိုက်ရေကတစ်မျိုး ဖြစ်နေလိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့် "အသန္တမာနံ"ဟု မိန့်သည်။

လောကီသမုဒ္ဒေ။ ။ "လောကီ-ဆားရေရှိသော+သမုဒ္ဒ"ဟူသည် နောက် ဇာတဿရ
 အိုင် အခန်း၌ ပြလတုံသော သမုဒ္ဒရာကြီးမှ ခွဲထွက်လာ၍ ရေအိုင်ဖြစ်နေသော ဆားဇန်ရေ
 အိုင်တည်း၊ [လောကီတိ သမုဒ္ဒေါဒကဿ ဥပ္ပတ္တိဝေဂနိန္ဒော မာတိကာကာရေန ပဝတ္တနကော-
 သမုဒ္ဒရာရေ၏ ဖြစ်သောအဟုန်ကြောင့် နိမ့်ဝှမ်းသော မြောင်းငယ် ပုံသဏ္ဍာန်အားဖြင့်
 ဖြစ်သော ရေအိုင်သည် "လောကီ"မည်၏။-ဝိမတိ။] ဆားချက်သူတို့သည် တတ်လာသော
 သမုဒ္ဒရာရေကို ပြန်မကျအောင် ကံသင်းလုပ်၍ ဆည်းတားကြ၏၊ ထိုဆည်းတားအပ်သော
 သမုဒ္ဒရာရေလည်း လောကီသမုဒ္ဒပင်ဖြစ်ရာ၏။

တင်္ဂဏေယေဝ ခဏိတေ။ ။ ထိုသို့ မစီးသော ရေဖြစ်လျှင် မြစ်၊ ချောင်း၊ အိုင်၊ ကန်၊
 တွင်းတို့၌ တည်သောရေသာ နိမိတ်လောက်သည်မဟုတ်သေး၊ သိမ်သမုတ်ခါနီးမှ တူးအပ်သော
 တွင်းငယ်၌ လောင်းထည့်ထားသောရေလည်း ကမ္မဝါစာဆုံးသည့်တိုင်အောင် တည်နေလျှင်
 နိမိတ်လောက်၏၊ [အထက်အောက်မှ သဲသောင်ဆည်းသဖြင့် မစီးသောရေဖြစ်မူ မြစ်ထဲက
 ရေလည်း နိမိတ်ဖြစ်နိုင်သည်သာ။]

အာဟရိတ္တာ-ဆောင်ယူ၍၊ ပူရိတမ္ပိ-ပြည့်စေအပ်သော ရေသည်လည်း၊ ယာဝကမ္ပဝါစာပရိယောသာနာ-ကမ္ပဝါစာ ဆုံးသည့်တိုင်အောင်၊ သံဏ္ဍာဟမာနကံ-တည်လသော်၊ နိမိတ္တုပဂံ-၏၊ ဝါ-၏၊ ဣတရံ-ဆိုအပ်ပြီးသော ရေမှတစ်ပါးသော၊ သန္ဓမာနံဝါ-စီးသော ရေသည်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တပရိစ္ဆေဒကာလံ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပိုင်းအခြားရှိသော ကာလပတ်လုံး (ကမ္ပဝါစာဆုံးသည့်တိုင်အောင်)၊ အတိဋ္ဌန္တံဝါ-မတည်သော ရေသည်လည်းကောင်း၊ ဘာဇနဂုတံဝါ-အိုး၊ ခွက်၊ စသည်၌ တည်သော ရေသည်လည်းကောင်း၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ နိမိတ္တုပဂတာ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ (“တကြေဝံ သင်္ခေပတော နိမိတ္တုပဂတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ” ပြန်လှည့်)။

ပရိသာသမ္ပတ္တိယာ-နှင့်၊ ယုတ္တာနာမ-ယှဉ်သော သိမ်မည်သည်၊ (သမ္ပတာ၌ စပ်)၊ သဗ္ဗန္တိမေန-အလုံးစုံသော အပိုင်းအခြားတို့၏ အဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ပရိစ္ဆေဒေန-ဖြင့်၊ စတူဟိ-န်သော၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ သန္နိပတိတ္တာ-စုဝေး၍၊ (သမ္ပတာ၌ စပ်)၊ ယာဝတိကာ-ကုန်သော၊ တသ္မိံ ဂါမခေတ္တေ-ထို ဂါမခေတ်၌၊ ဗဒ္ဒသိမ်ဝါ- ဗဒ္ဒသိမ် သို့သော်လည်းကောင်း၊ နဒိသမုဒ္ဒဇာတဿရေဝါ-တို့သို့သော်လည်းကောင်း၊ အနောက္ကမိတ္တာ-မသက်ရောက်မူ၍၊ ဌိတာ-န်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ (သန္တိ-အံ့)။

ဣတရံ ပေ၊ နဝဋ္ဋတိ။ ။ ချောင်း၊ လယ်သို့ ရေသွင်းသော ရေမြောင်း၊ မြစ်၊ သမုဒ္ဒရာ တို့၌ စီးနေသော ရေသည်လည်းကောင်း၊ ကမ္ပဝါစာ ဆုံးသည့်တိုင်အောင် မတည်သော ရေသည်လည်းကောင်း၊ အိုး၊ ခွက် လှေတို့၌ ထည့်ထားအပ်သော ရေသည်လည်းကောင်း နိမိတ် မဖြစ်ထိုက်၊ [ရေနိမိတ်ပြုပြီးနောက် ခမ်းခြောက်သွားတတ်ရကား ထိုနိမိတ်နေရာ၌ သဲပုံ၊ ကျောက်ပုံ၊ ကျောက်တိုင်၊ အသားတိုင် တစ်ခုခုကို သိမ်၏ အမှတ်အသား ပြုထားရသည်၊ ယခုကာလ၌ လှပသော ကျောက်တိုင်များကို စိုက်ထားကြသည်။]

ပရိသာသမ္ပတ္တိယာ ယုတ္တာနာမ။ ။ တိဝိသေမ္ပတ္တိအရတွင် နိမိတ္တသမ္ပတ္တိကို ပြုပြီး၍ ပရိသာသမ္ပတ္တိကို ပြလိုသောကြောင့် “ပရိသာသမ္ပတ္တိယာ” စသည်မိန့်၊ သီမာသမ္ပတိကံသည် စတုဂ္ဂတရကဏီယကံတွင် ပါဝင်ရကား အနည်းဆုံး ပကတတ်ရဟန်း ၄ ပါးရှိလျှင် သိမ်သမုတ် နိုင်ပြီ၊ ထို့ကြောင့် “စတူဟိ ဘိက္ခုဟိ သန္နိပတိတ္တာ သမ္ပတာ” ဟု မိန့်သည်၊ ဤ ၄ ပါးကား အောက်ထစ်ဆုံး အပိုင်းအခြား ဖြစ်၏၊ ထို့ထက်ကား အလိုရှိသလောက် များနိုင်၏။

တသ္မိံ ဂါမခေတ္တေ။ ။ သူကြီးတစ်ယောက် အခွန်အတုပ် ကောက်ယူခွင့်ရှိသော အရပ်သည် (၂ ရွာ ၃ ရွာရှိသော်လည်း) ဂါမခေတ် တစ်ခေတ်မည်၏၊ ထို ဂါမခေတ်နယ် သည် ရဟန်းအားလုံး စုရုံး၍ ကံပြုနိုင်သော “ဂါမသိမ်” တစ်မျိုး ဖြစ်နေ၏။

ဗဒ္ဒသိမ် ပေ၊ အနောက္ကမိတ္တာ။ ။ ထို့ကြောင့် ဗဒ္ဒသိမ်အသစ် သမုတ်ရာသို့ မလာနိုင်-မလာလိုသော ရဟန်းများကို ဗဒ္ဒသိမ်ရှိလျှင် ထိုသိမ်တွင်းသို့ ဝင်နေစေရာ၏၊ ထို ဂါမခေတ် နယ်၌ မြစ်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ဇာတဿရအိုင်ရှိလျှင် ထိုအတွင်းသို့ ဝင်နေစေရာ၏၊ ထိုသို့ ဝင်မနေ

သဗ္ဗေ-နိသော၊ တေ-ထို ရဟန်းတို့ကို၊ ဟတ္ထပါသေ-၌၊ ကတ္တာ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဆန္ဒ-ကို၊ အာဟရိတ္တာဝါ-ဆောင်၍ သော်လည်းကောင်း၊ သမ္မတာ-သမုတ်အပ်သော သိမ်တည်း။

ကမ္မဝါစာသမ္ပတ္တိယာ-နှင့်၊ ယုတ္တာနာမ-မည်သည်၊ သုဏာတု မေ ဘန္တေ၊ ပေ၊ ကိတ္တိတာတိ အာဒိနာ-သုဏာတု မေ၊ ပေ၊ ကိတ္တိတာ အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ဝုတ္တာယ-ဟောတော်မူအပ်သော၊ ပရိသုဒ္ဓါယ-ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာယ-ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့်၊ သမ္မတာ-သမုတ်အပ်သော သိမ်တည်း၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဧကာဒသ-နိသော၊ ဝိပတ္တိသီမာယော-တို့ကို၊ အတိက္ကမိတ္တာ-၍၊ တိဝိဓသမ္ပတ္တိယုတ္တာယ-သော၊ နိမိတ္တေန နိမိတ္တံ သမ္ပန္နိတ္တာ၊ သမ္မတာ-သော၊ သီမာ-ကို၊ ဗဒ္ဒသီမာတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

သော ရဟန်းအားလုံးကိုကား သိမ်သစ်သမုတ်ရာသို့ လာ၍ ဟတ္ထပါသ်စပ်အောင် နေစေရသည်။ သို့မဟုတ် သဘောတူကြောင်း ဆန္ဒရအောင် ဆောင်ယူရသည်။ ဤအစီအစဉ် ပြည့်စုံမှ ပရိသာသမ္ပတ္တိယုတ္တာ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ နယ်ရှိရဟန်းအားလုံးကို သိမ်း၍ သမုတ်ခြင်းကို “နယ်သိမ်း ၍ သမုတ်ခြင်း”ဟု ခေါ်ကြသည်။

မှတ်ချက်။

။ယံပိ ဧကသ္မိယေဝ ဂါမခေတ္တေ ဧကံ ပဒေသံ “အယံ ဝိသုံဂါမော ဟောတူ”တိ ပရိစ္ဆိန္နိတ္တာ ရာဇာ ကဿစိ ဒေတိ၊ သောပိ ဝိသုံဂါမသီမာ-ဟောတိယေဝ-ဘုရင်-သို့မဟုတ် ဘုရင်ကိုယ်စား အာဏာရှိသူက ဂါမခေတ် တစ်ခုအတွင်းမှာပင် သီးခြား ကန့်သတ်၍ “ဤနေရာသည် ဝိသုံဂါမ (အခွန်အကောက်လွတ် သီးခြားရွာ)ဖြစ်စေ”ဟု တစ်စုံတစ်ယောက်အားပေး၏။ ထို နေရာလည်း ဂါမသိမ်ငယ် တစ်ခုဖြစ်တော့၏။ ဤသို့ အဋ္ဌကထာကြီး ဆိုသောကြောင့် ယခုကာလ၌ အာဏာပိုင်သူထံ “ဝိသုံဂါမ”အပိုင်ရအောင် တောင်းခံကြသည်။ ထိုသို့ အပိုင်ရလျှင်ပင် ကံကြီး တံငယ် ပြုနိုင်ပြီ။ သို့သော် နောင်ခါ အစိုးရတစ်မျိုးပြောင်း၍ နောက်အစိုးရက ပြန်သိမ်းလျှင် ပျက်ပြယ်သွားနိုင်ရကား ခိုင်မြဲအောင် ဗဒ္ဒသိမ်သမုတ်ကြ ပြန်လေသည်။ အချို့ဆရာတော်များကား ဝိသုံဂါမ ပေးပုံကို အားမရ၍ ဗဒ္ဒသိမ် သမုတ်သောအခါ မူလဂါမခေတ်ရှိ ရဟန်းများကို ပြုခဲ့သည့်အတိုင်း နယ်သိမ်း၍ သမုတ်ကြသည်။

ကမ္မဝါစာ၊ ပေ၊ ယုတ္တာနာမ။

။ပရိသာသမ္ပတ္တိကို ပြပြီး၍ ကမ္မဝါစာသမ္ပတ္တိကို ပြလိုသောကြောင့် “ကမ္မဝါစာသမ္ပတ္တိယာ”စသည် မိန့်၊ “အာဒိနာ နယေန”အရ ဥပေါသထက္ခန္ဓက၌ ဟောတော်မူအပ်သော “ယဒိ သံယဿ ပတ္တကလ္လံ၊ ပေ၊ ဧဝမေတံ ဓာရယာမိ”တိုင်အောင် ယူ၊ ဤသို့ “ဥတ္တိဒေသ-ကမ္မဝါစာဒေသ”မရှိအောင် ပါဠိတော်လာတိုင်း ရွတ်ဆိုအပ်သဖြင့် ပရိသုဒ္ဓဖြစ်သော ဥ တ်ကမ္မဝါစာသည် ကမ္မဝါစာသမ္ပတ္တိဖြစ်၏။ [“ဧဝံ ဧကာဒသ” စသည်ကား “တတ္ထ ဧကာဒသ ဝိပတ္တိသီမာယော” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အကျယ်စကားကို ပြန်အုပ်သော နိဂုံးတည်း။]

ခဏ္ဍသီမာ-ခဏ္ဍသိမ်လည်းကောင်း၊ သမာနသံဝါသကသီမာ-သမာနသံဝါသကသိမ်လည်းကောင်း၊ အဝိပ္ပဝါသသီမာ-အဝိပ္ပဝါသသိမ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤ နာမည်သည်၊ တဿာယေဝ-ထို ဗဒ္ဒသိမ်၏ပင်၊ ပဘောဒေါ-နာမည် အထူးအပြားတည်း။

ပန-ကား၊ အဗဒ္ဒသီမာ-အဗဒ္ဒသိမ်သည်၊ ဂါမသီမာ-ဂါမသိမ်လည်းကောင်း၊ သတ္တဗုဒ္ဓရသီမာ-သတ္တဗုဒ္ဓရသိမ်လည်းကောင်း၊ ဥဒကုက္ကေပသီမာ-ဥဒကုက္ကေပသိမ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တိဝိမာ-၃ ပါး အပြားရှိ၏။ တတ္ထ-ထို ၃ ပါးတို့တွင်၊ ယာဝတာ-အကြင်မျှလောက်သော အရပ်သည်၊ ဧကံ-သော၊ ဂါမခေတ္တံ-ဂါမခေတ်

ခဏ္ဍသီမာ ၊ပေ၊ ဘောဒေါ။ ။ကျောင်းတိုက်တစ်ခုလုံးကို ဗဒ္ဒသိမ် သမုတ်လျှင် ထို သိမ်ကို “မဟာသိမ်” ဟု ယခုအခါ ခေါ်ကြ၏။ ထိုသို့ “မဟာသိမ်” သမုတ်လျှင် ကျောင်းတိုက်တွင်းရှိ သံဃာအားလုံး ကံ ပြုတိုင်း စုရုံးရသဖြင့် တာဝန်ကြီးလေး၏။ ထို့ကြောင့် ပရိဝါသ-မာနတ်စသော ကံများ၌ သံဃာအားလုံးမပါဘဲလည်း ကံပြီးစေခြင်းငှာ ကျောင်းတိုက်၏ သင့်တော်ရာ အရပ်တစ်ခုကို ပိုင်းဖြတ်၍ မဟာသိမ် မသမုတ်မှီ “ခဏ္ဍသိမ်” သမုတ် ထားတတ်ကြ၏။ ထို့နောက်မှ ခဏ္ဍသိမ်နေရာကို (သီမန္တရိတ်နှင့်တကွ) ကွင်းချန်၍ မဟာသိမ်သမုတ်ကြရသည်။

သမာနသံဝါသက။ ။ထိုပြခဲ့သော ဗဒ္ဒသိမ် သမုတ်ရာ၌ ပဌမကမ္မဝါစာသည် “သမာနသံဝါသ-တူသော ကံကြီးကံငယ် ရှိအောင်” သမုတ်ကြောင်း ကမ္မဝါစာဖြစ်၏။ ထိုကမ္မဝါစာဖြင့် သမုတ်အပ်သောကြောင့် ဗဒ္ဒသိမ်ကိုပင် “သမာနသံဝါသကသိမ်” ဟုလည်း ခေါ်နိုင်၏။ [သမာန-တူသော+သံဝါသ-အတူတကွ နေကြောင်း ကံကြီးကံငယ် ရှိရာသိမ်။]

အဝိပ္ပဝါသ။ ။ထို ကမ္မဝါစာ အပြီးတွင် အဝိပ္ပဝါသကမ္မဝါစာဖြင့် နောက်ထပ် သမုတ်ပြန်၏။ ထိုကမ္မဝါစာ၏ တန်ခိုးကြောင့် ထို သိမ်အတွင်းမှာ (၃ ယူဇနာ ကျယ်စေကာမူ) တိစိဝရိတ်အဓိဋ္ဌာန် တင်ထားအပ်သော သင်္ကန်းနှင့် ဝေးကွာ၍ နေခွင့်ရ၏။ ထို ဒုတိယအကြိမ် သမုတ်အပ်သော သိမ်ကိုလည်း “အဝိပ္ပဝါသ သိမ်” ဟု ခေါ်၏။ [အဝိပ္ပဝါသ-တိစိဝရိတ် အဓိဋ္ဌာန် တင်၍ ထားအပ်သော သင်္ကန်းနှင့် (ထုံးစံအတိုင်းဆိုလျှင် အရှုဏ်တက်ချိန်မှာ ဒုတိယ ကထိန သိက္ခာပုဒ်အရ-ဝေးကွာ၍ မနေရ၊ ဤသိမ်အတွင်း၌ကား) ကင်းကွာ၍ နေသော်လည်း နေသည် မမည်ကြောင်း-နိသဂ္ဂိမထိုက်ကြောင်း ဖြစ်သောသိမ်။] ဤ “ခဏ္ဍ၊ သမာနသံဝါသက၊ အဝိပ္ပဝါသသိမ်” ဟူသည် တသီးတခြား မဟုတ်၊ ပြခဲ့သော ဗဒ္ဒသိမ်ပင် ဖြစ်ရကား (ထမနဲနှင့် ယာဝုအလား) နာမည်သာ ကွဲပြားသောကြောင့် “ခဏ္ဍသီမာ ၊ပေ၊ ပဘောဒေါ” ဟု မိန့်သည်။

ဂါမခေတ္တံ။ ။ခေတ္တသဒ္ဒါသည် လယ် စသော အနက်ကို ဟောသော်လည်း ဤနေရာ၌ (“ဇာတိခေတ် အာဇာခေတ်” ဟူရာ၌ကဲ့သို့) သူကြီး၏ ဩဇာအာဏာ ပြန့်နှံ့ရာ နယ်ကို “ခေတ္တ” ဟု မှတ်၊ ဂါမောယေဝ+ခေတ္တံ ဂါမခေတ္တံ-ရွာနယ်၊ ထိုရွာနယ်ဟူသည် တစ်ရွာထည်းသာ

သည်၊ (ဟောတိ-၏) အယံ-ဤ ဂါမခေတ် တစ်ခေတ် အရပ်သည်၊ ဂါမသီမာ နာမ-၏။

အဂါမကေ-ရွာ မရှိသော၊ အရညေ-တော၌၊ သမန္တာ-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ သတ္တ-ခုနစ်ခုကုန်သော၊ အပ္ပန္တရာ-အပ္ပန္တရတို့သည်၊ သတ္တပ္ပန္တရသီမာနာမ-၏။ တတ္ထ-ထို “အဂါမကေ အရညေ” အစရှိသော ဝါကျ၌၊ အဂါမကံ-ရွာ မရှိသော၊ အရည် နာမ-တော မည်သည်ကို၊ (လဗ္ဘတိ-၌စပ်)၊ ဝိဉ္ဇာဋ္ဌဝိအာဒိသုဝါ-ဝိဉ္ဇာတော အစရှိ သည်တို့၌လည်းကောင်း၊ သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ-သမုဒ္ဒရာအလယ်၌၊ မစ္ဆဗန္ဓာနံ-တံငါသည် တို့၏။ အဂမနပထေသု-နေချင်းပြန်ခေါက် မသွားရောက်နိုင်သော လမ်းရှိကုန် သော၊ ဒီပကေသုဝါ-ကျွန်းငယ်တို့၌လည်းကောင်း၊ လဗ္ဘတိ-ရအပ်၏။

မက၊ သူကြီးတစ်ပိုင် နယ်မြေအတွင်း၌ ရွာအများရှိသော်လည်း ဂါမခေတ် တစ်ခေတ်သာ၊ ထို ဂါမခေတ်သည် (ကမ္မဝါစာဖြင့် မဖွဲ့ရဘဲ အလိုလို ပိုင်းခြားကန့်သတ်ပြီး ဖြစ်နေရကား) ဂါမသီမမည်၏။ [နိဂုံးတစ်နယ်ဟူသော နိဂမခေတ်၊ မြို့နယ်တစ်နယ်ဟူသော နဂရခေတ်ကို လည်း ဤဂါမခေတ်၌ သွင်းယူရသည်။] ရွာ-နိဂုံး-မြို့ အထူးကိုကား ဆရာမြတ်တို့ ဆောင်ပုဒ် အတိုင်း မှတ်ရာ၏။

- [ဆောင်] ၁။ တံတိုင်းမလုံ၊ ဈေးသာစုံ၊ နိဂုံအမည်ပေး၊
- ၂။ တံတိုင်းရံပြု၊ ဈေးလည်းစု၊ မြို့ဟုခေါ်ရန်ရေး၊
- ၃။ တံတိုင်းဈေးနာ၊ မရှိပါ၊ ရွာသာမည်လေသေး။

ဝိဉ္ဇာဋ္ဌဝိ။ ။ဝိဉ္ဇာ+အဋ္ဌဝိ၊ သတ္တတ၌ ဝိဇာတ်၊ ယတ်ပစ္စည်း၊ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ “ဝိဇ္ဇ” ဟု ရှိ၏။ ပါဠိ၌ ဈ ကို ဈ ပြု၍ “ဝိဉ္ဇ”ဟု ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယအလယ်ခေါင်၌ အရှေ့အနောက် အလျားရှည်သော တောင်တန်းတည်း၊ ထိုတောင်တန်းကြောင့် အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်း တောင်ပိုင်း ဟု ကွဲပြားရကား “ဝိဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ ဝိဉ္ဇော၊ ဧတေန-ဤ တောင်ဖြင့်၊ ဝိဇ္ဇတိ-တောင်ပိုင်း မြောက်ပိုင်း ကွဲပြားရ၏။ ဣတိ ဝိဉ္ဇော-မည်၏။ (တစ်နည်း) ဝိဇ္ဇတိ-အလယ်၌ ထွင်းဖောက် တတ်၏။ ဣတိ ဝိဉ္ဇော။

ထို တောင်တန်း၌ရှိသော တောကိုလည်း ဌာနုပစာရအားဖြင့် “ဝိဉ္ဇာဋ္ဌဝိ”ဟု ခေါ်သည်။ အဋ္ဌန္တိ ယတ္ထ စရိမေ ဝယသီတိ အဋ္ဌဝိ၊ ယတ္ထ-အကြင် တောသို့၊ စရိမေ ဝယသီ-နောက်ဆုံး အရွယ်၌၊ အဋ္ဌန္တိ-တရားကျင့်ရန် သွားကြရကုန်၏။ ဣတိ အဋ္ဌဝိ၊ အဋ္ဌဓာတ်၊ အဝိပစ္စည်း၊ (ဤ) ပစ္စည်း ထပ်သက်လျှင် “အဋ္ဌဝိ” ဟု ဒီဃလည်း ရှိ၏။ ဝိဉ္ဇောစ+သော+အဋ္ဌဝိဓာတိ ဝိဉ္ဇာဋ္ဌဝိ (ဝိ)။

တတ္ထ |ဝေ၊ လဗ္ဘတိ။ ။အပ္ပန္တရတစ်ခုလျှင် ၂၈ တောင်ရှိ၏။ ပရိသတ် ပြင်ဘက်၌ ထုတ်ချင်းပေါက် ၁၄ အပ္ပန္တရ (အတောင် ၃၉၂) ရှိသော အရပ်ကို (ပရိသတ်ပါ တွက်လျှင်

သမန္တာ သတ္တပ္ပန္တရတိ-သမန္တာ သတ္တပ္ပန္တရဟူသည်ကား၊ မဇ္ဈေ-၌၊ ဌိတာနံ-
 တည်သော ရဟန်းတို့၏၊ သဗ္ဗဒိသာသု-အလုံးစုံသော အံရပ် ၄ မျက်နှာတို့၌၊
 သတ္တ-ကုန်သော၊ အပ္ပန္တရာ-တို့သည်၊ ဝိနိဗ္ဗေဓေန - ထုတ်ချင်းပေါက်အားဖြင့်၊
 စုဒ္ဒသ-၁၄ အပ္ပန္တရတို့သည်၊ ဟောန္တိ-နိဗ္ဗာန်၏၊ တတ္ထ-ထို “သတ္တပ္ပန္တရ”ဟူသော ပါဠိ
 ၌၊ ဧကံ-သော၊ အပ္ပန္တရံ-အပ္ပန္တရသည်၊ အဋ္ဌဝီသတိ ဟတ္ထပမာဏံ- ၂၈ တောင်
 ပမာဏရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ စ-ဆက်၊ အယံ သီမာ-ဤ သတ္တပ္ပန္တရ သိမ်သည်၊
 ပရိသဝသေန-ပရိသတ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝဗ္ဗတိ-ကျယ်ပွား၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
 သမန္တာ-ပတ်ဝန်းကျင်၏၊ ပရိသပရိယန္တတော-ပရိသတ်၏ အဆုံးမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊
 အပ္ပန္တရပရိစ္ဆေဒေါ-အပ္ပန္တရ အပိုင်းအခြားကို၊ ကာတဗ္ဗော-ပြုထိုက်၏၊ ပန-ဆက်၊
 ဒွေ-၂ ဘက်ကုန်သော၊ သံယာ-တို့သည်၊ ဝိသံ-သီးခြား၊ ဥပေါသထာဒိကမ္မံ-ဥပုသ်
 အစရှိသော ကံကို၊ သစေ ကရောန္တိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဒွိန္နံ-ကုန်သော၊ သတ္တပ္ပန္တရ
 နံ-သတ္တပ္ပန္တရ သိမ်တို့၏၊ အန္တရေ-အကြား၌၊ အညံ-အခြားသော၊ ဧကံ-တစ်ခု
 သော၊ သတ္တပ္ပန္တရံ-ကို၊ ဥပစာရတ္ထာယ-သိမ်၏ ဥပစာအကျိုးငှာ၊ ထပေတဗ္ဗံ-ချန်
 ထားထိုက်၏။

ပန-ကား၊ (တစ်နည်း)၊ ပန-သတ္တပ္ပန္တရ သိမ်မှတစ်ပါး၊ ဥဒကုက္ခေပသိမ်ကို
 ဆိုဦးအံ့၊ ယာ သော-အကြင် သိမ်ကို၊ (ဝုတ္တာ-၌စပ်)၊ သဗ္ဗာ ဘိက္ခဝေ နဒီ-အသီမာ
 တိ အာဒိနာ-အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ နဒီ အာဒိနံ-မြစ် အစရှိသည်တို့၏၊
 သီမာဘာဝံ-ဗဒ္ဒသိမ်၏ အဖြစ်ကို၊ ပဋိက္ခိပိတ္တာ-ပယ်မြစ်တော်မူပြီး၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊
 နဒိယာ ဝါ ဘိက္ခဝေ-ပေ၊ ဧကူပေါသထာတိ-“နဒိယာ ဝါ ပေ၊ ဧကူ သထာ”
 ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ-(ဥပေါသထကုန္တက၌) ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ -အယံ-ဤသိမ်သည်၊
 ဥဒကုက္ခေပသီမာနာမ-ဥဒကုက္ခေပ သိမ်မည်၏။ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ နဒိယာဝါ-မြစ်၌

ထို့ထက်ပင်-ကျယ်ရမည်ဖြစ်ရကား) တောငယ်လျှင် ထိုအပ္ပန္တရ-မရနိုင်သောကြောင့် “ဝိဇ္ဈတော-
 သမုဒ္ဒရာအလယ် ကျွန်းငယ်တို့၌သာ ရနိုင်သည်”ဟု ဆိုသည်၊ အဂမနပထ-ဟူ သည် နေ့ချင်း
 မပြန်နိုင်သော လမ်းရှိသော တောတည်း၊ နေ့ချင်းပြန်နိုင်မှုကား-ထိုကျွန်းသည် နီးရာဝါမတွင်
 ပါဝင်၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဝိဇ္ဈာဋ္ဌဝိအာဒိသု၌ အာဒိဖြင့်လည်း နေ့ချင်းမပြန်နိုင်သော-တောဟူသမျှကို
 ယူသင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။သက္ကတအဘိဓာန်၌ “အဘိဂတံ+အန္တရံ အဘျန္တရံ-ရှေးရှုရောက်အပ်
 သော အကြားအရပ်၊ အလယ်ခေါင်အရပ်”ဟု ရှိ၏၊ ဤ၌-ရဟန်းအများ ရှေးရှုရောက်အပ်သော
 အရညသိမ် ဖြစ်လောက်သောအရပ်ကို “အပ္ပန္တရ”ဟု ခေါ်။

သော်လည်းကောင်း၊ သမုဒ္ဒေဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ ဇာတဿရေဝါ-၌သော်
 လည်းကောင်း၊ ယံ-အကြင်အရပ်ကို၊ မဇ္ဈိမဿ-အားကြီးသူ အားငယ်သူတို့၏
 အလယ်၌ဖြစ်သော၊ ဝါ-အား အလယ်အလတ်ရှိသော၊ ပုရိသဿ-၏၊ သမန္တာ-
 ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ဥဒကုက္ခေပါ-ရေကျရာ -အရပ်ဖြင့်၊ (ပဋိစ္စိန္တံ-ပိုင်းခြားအပ်၏။)
 အယံ-ဤ ရေကျရာအရပ်ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သောအရပ်သည်၊ တတ္ထ-ထို မြစ်၊
 သမုဒ္ဒရာ၊ ဇာတဿရအိုင်တို့၌၊ သမာနသံဝါသာ-တူသော သံဝါသရှိ၏၊ ဧကူ
 ပေါသထာ-တူသော ဥပုသ်ရှိ၏။]

တတ္ထ-ထို မြစ်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ဇာတဿရအိုင်တို့တွင်၊ (နဒီနာမ - သမုဒ္ဒေါ-
 ဇာတဿရော နာမတို့၌ စပ်) ယဿာ-အကြင် ခေါ်ဝေါ်ရိုးမြစ်၏၊ (သောတံ-
 ၌စပ်) ဓမ္မိကာနံ-တရားစောင့်ကုန်သော၊ ရာဇနံ-တို့၏၊ ကာလေ-အခါ၌၊ ဝါ-
 လက်ထက်၌၊ အန္ဓမုမာသံ-လခွဲတိုင်းကို သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-လခွဲ တစ်ကြိမ်
 ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အနုဒသာဟံ-၁၀ ရက်တိုင်းကို သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-
 ၁၀ ရက် တစ်ကြိမ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အနုပဗ္ဗာဟံ-၅ ရက်တိုင်းကိုသော်လည်း
 ကောင်း၊ ဝါ-၅ ရက် တစ်ကြိမ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အနတိတ္ထမိတ္တာ-မလွန်မှု
 ၍၊ ဒေဝေ-မိုးသည်၊ ဝဿန္တေ-ရွာလသော်၊ ဝလာဟကေသု-တိမ်တိုက်တို့သည်၊
 ဝိဂတမတ္တေသု-ကင်းကာမျှ ဖြစ်ကုန်လသော်၊ သောတံ-ရေအယဉ်သည်၊ ပစ္ဆိမ္မတိ-
 ပြတ်စဲ၏၊ အယံ-ဤ ခေါ်ဝေါ်ရိုးမြစ်သည်၊ နဒိသချီ-မြစ်ဟူသော အရေအတွက်
 သို့၊ န ဂစ္ဆတိ-မရောက်။

ပန-အန္ဓယကား၊ ယဿာ-အကြင်မြစ်၏၊ ဤဒိသေ-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊
 (လခွဲ တစ်ကြိမ်စသည် မိုးရွာသော-ဟူလို) သုဉ္ဇိကာလေ-မိုးကောင်းရာ အခါ၌၊
 ဝဿာနဿ-မိုးဥတု၏၊ စတုမာသေ-၄ လတို့ပတ်လုံး၊ သောတံ-သည်၊ န ပစ္ဆိမ္မတိ-

သမာနံ ပေ၊ ဧကူပေါသထာ။ ။သမာနော+သံဝါသော (အတူနေထိုင်ရာဖြစ်သော
 ကံကြီးကံငယ်သည်) ယတ္ထာတိ သမာနသံဝါသာ (သီမာ)၊ ဧကော+ဥပေါသထော ယတ္ထာတိ
 ဧကူပေါသထာ...ဥပုသ်ကံကို သီးခြား ယူထားသောကြောင့် "သမာနသံဝါသာ" ၌ သံဝါသ
 ဖြင့် ဥပုသ်ကံမှ ကြွင်းသော ကဗျားကိုသာ ပါရိသေသနည်းအားဖြင့် ယူ။

အနုအမုမာသံ။ ။အနုသဒ္ဓါသည် ဝိစ္ဆာအနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ "အနု
 အနု"ဟု ၂ ထပ်ပြထားသည်၊ သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ကား "အနု+အမုမာသံ အမုမာသံ" ဖွင့်၏၊
 မည်သို့ပင် ဖွင့်ဖွင့်၊ အန္ဓမုမာသံ၌ ဝိစ္ဆာသမာသ်အနက် ပေးရခြင်းသာ လိုရင်းတည်း၊ အနု
 ဒသာဟံ-အနုပဗ္ဗာဟံ တို့၌လည်း နည်းတူ။

မပြတ်စဲ၊ ယတ္ထ-အကြင်မြစ်၌၊ တိတ္ထေနဝါ-ဆိပ်ကမ်းဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ အတိတ္ထေနဝါ-ဆိပ်ကမ်းမဟုတ်သော အရပ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဩတရိတ္တာ-သက်ဆင်း၍၊ (“ဩတရိတ္တာတိ ပါဠိသေသော” ဋီကာ)၊ သိက္ခာကရဏီယေ-သိက္ခာကရဏီယ၌၊ ဝါ-သေခိယသိက္ခာပုဒ်၌၊ [သေခိယသိက္ခာပုဒ်များကိုပင် “ဣတိ သိက္ခာကရဏီယာ” ဟု ပါသောကြောင့် “သိက္ခာကရဏီယ” ဟု နာမည်တပ်သည်။] အာဂတလက္ခဏေန-လာသော လက္ခဏာဖြင့်၊ တိမဏ္ဍလံ-ပုံဆစ်ခူးဝန်း ၂ ဘက်၊ ချက်ဟူသော အဝန်း ၃ ပါးကို၊ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ-ဖုံးလွှမ်း၍၊ [“ဖုံးအောင်ဝတ်၍] အန္တရဝါသကံ-သင်းပိုင်ကို၊ အနုက္ခိပိတွာ-မမြောက်မူ၍၊ ဥတ္တရန္တိယာ-တက်သွားသော၊ ဘိက္ခုနိယာ-ရဟန်းမ၏၊ ဧကဒ္ဒင်္ဂုလမတ္တံပိ-လက်တစ်သစ် ၂ သစ်မျှလည်း၊ အန္တရဝါသကော-သင်းပိုင်ကို၊ တေမိယတိ-ရေစွပ်အပ်၏၊ အယံ-ဤမြစ်သည်၊ သမုဒ္ဒွဝါ-သို့သော်လည်း၊ ပဝိသတု-ဝင်ပစေ၊ တဠာကံဝါ-တစ်ဘက်ဆည်ကန်သို့ သော်လည်း၊ ပဝိသတု-စေ၊ [သမုဒ္ဒရာသို့ဝင်သွားသော်လည်း သမုဒ္ဒရာမမည်၊ တဠာကသို့ ဝင်သွားသော်လည်း တဠာကမမည်-ဟူလို] ပဘဝတော-စ၍ ဖြစ်ရာ အရပ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ နဒီနာမ-မည်၏၊ သမုဒ္ဒေါ-သည်၊ ပါကဋ္ဌောယေဝ-ထင်ရှားသည်သာ။

ပန-ကား၊ (သမုဒ္ဒရာကို ပြပြီး၍ ဇာတဿရကို ဆိုဦးအံ့-ဟူလို) ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ခဏီတွာ-တူး၍၊ အကတော-မပြုအပ်သော၊ သယံဇာတော-အလိုလိုဖြစ်သော၊ ယော သောဗ္ဗော-အကြင် ထူးအိုင်သည်၊ သမန္တတော-ပတ်ဝန်းကျင်မှ၊ အာဂတေန-လာသော၊ ဥဒကေန-ရေဖြင့်၊ ပူရိတော-ပြည့်သည်၊ (ဟုတွာ-၍) တိဋ္ဌတိ-တည်၏၊ ယတ္ထ-အကြင် ထူးအိုင်၌၊ နဒီယံ-၌၊ ဝုတ္တပကာရေ-အန္တဒ္ဒမာသံစသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော၊ ဝဿကာလေ-မိုးအခါ၌၊

ဘိက္ခုနိယာ။ ။ဘိက္ခုနိဝိဘင်း၌ မြစ်၏လက္ခဏာကို ဟောထားသောကြောင့် “ဘိက္ခုနိယာ” ဟု ဆိုထားသည်။ ဘိက္ခုများအတွက်လည်း နဒီလက္ခဏာမှာ သဘောတူပင်တည်း။

ဇာတဿရ။ ။“ဇာတော-အလိုလိုဖြစ်သော+သရော-ရေအိုင်တည်း” နှင့်အညီ ကေနစိ ခဏီတွာ အကတော (မည်သူမျှ = တောဝက်စသော တိရစ္ဆာန်သော်မှ မတူးလုပ်ရဘဲ) တောင်ကျရေစသည် စား၍ အလိုလို အိုင်ဖြစ်သွားသော ရေအိုင်သည်လည်းကောင်း၊ မြစ်-သမုဒ္ဒရာကမ်းတို့ကို လွှမ်းကျော်ဖောက်ခွဲ၍ ထွက်လာသော မြစ်ရေ သမုဒ္ဒရာရေစားသဖြင့် (ကာလကြာသောအခါ မြစ်-သမုဒ္ဒရာနှင့်မဆက်ဘဲ) သီးခြား ရေမြောင်းဖြစ်သွားသော အိုင်သည်လည်းကောင်း မိုး ၄ လတည်းရှိလျှင် ဥဒကုက္ခေပသိမ် ဖြစ်နိုင်ရာ ဇာတဿရမည်၏။

ဥဒကံ-သည်။ သန္တိဋ္ဌတိ-ကောင်းစွာတည်၏။ အယံ-ဤ ထူးအိုင်သည်။ ဇာတဿ ရောနာမ-ဇာတဿရအိုင်မည်၏။ နဒိဝါ-မြစ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သမုဒ္ဒံဝါ- သမုဒ္ဒရာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဘိန္ဒိတွာ-ဖောက်၍၊ နိက္ခန္တ ဥဒကေန-ထွက် သောရေသည်။ ခတော-တူးအပ်သော၊ ယောပိ သောဗ္ဗော-သည်လည်း၊ ဇတံ လက္ခဏံ-ဤမိုးလေးလပတ်လုံး ရေတည်ခြင်းဟူသော လက္ခဏာသို့၊ ပါပုဏာတိ- ရောက်၏။ အယမ္ပိ-ဤထူးအိုင်သည်လည်း၊ ဇာတဿရေယေဝ-ဇာတဿရအိုင် မည်သည်သာ။

ယံ မဇ္ဈိမဿ ၊ပေ၊ ဥဒကုက္ခေပါတိ-ကား၊ ယံ ဌာနံ-အကြင် အရပ်ကို၊ ထာမ မဇ္ဈိမဿ-အား အစွမ်းအားဖြင့် အလယ်အလတ်၌ဖြစ်သော၊ ဝါ-အား အလယ် အလတ်ရှိသော၊ ပုရိသဿ-၏၊ သမန္တတော-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ဥဒကုက္ခေပေန- ရေပစ်ချရာ အရပ်ဖြင့်၊ ပရိစ္ဆိန္နံ-ပိုင်းခြားအပ်၏။ (အယံ-ဤ ဥဒကုက္ခေပဖြင့် ပိုင်း ခြားအပ်သော အရပ်သည်။ တတ္ထ-ထို မြစ်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ဇာတဿရအိုင်တို့၌၊ သမာန သံဝါသာ-၏၊ ဧကုပေါသထာ-၏။ (ပါဠိတော်ရင်းအတိုင်း နိယမဝါကျကို ယူ၍ စပ်။)

သောဗ္ဗော။ ။ဣဒါဒိမောဂ္ဂုလ္လာနံ (၁၂၉) သုတ်၌ သဒဓာတ် ဘပစ္စည်း၊ သ၏ အကို ဩပြု၊ ဒိကို ဗိပြု၍ “သောဗ္ဗော”ဟု ရှိ၏။ သီဒန္တိ ဧတ္ထာတိ သောဗ္ဗော-ကျရောက်သူတို့၏ နစ်မြုပ်တတ်ရာ ဖြစ်သော ရေအိုင်၊ [သီဒဓာတ် ဟု လည်း ဆိုကြ၏။ ဣကို ဩပြု၊] ထောမနိဓိ ၌ သွကြဓာတ်၊ ယဉ် ပစ္စည်းဖြင့် ဆီဒ္ဒ (အပေါက် အခေါင်း) အနက်ဟော “သွကြ”ဟု ရှိ၏။ ဤ သောဗ္ဗသည် ကန်သင်း (ကဇင်း) လုံးဝမရှိ။ [“သောဗ္ဗတိ သဗ္ဗတော ခိန္နတဋ်”-အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ (၆-၁-၂၄)။]

မှတ်ချက်။ ။ရေနိမိတ်ကို ပြရာ၌ “လောဏီသမုဒ္ဒ”ဟု ဆိုခဲ့၏။ ထိုလောဏီသမုဒ္ဒ ဟူသည် သမုဒ္ဒရာမှခွဲထွက်၍ ရေတက် ရေကျအဖြစ်ဖြင့် စီးနေသော ရေ မဟုတ်သော ဤ ဆားငန်ချောင်းပင် ဖြစ်ရာ၏။ ထို့ကြောင့် မြစ်-သမုဒ္ဒရာတို့မှ ခွဲထွက်သော ချောင်းကို သီးခြား မပြသော ဥပေါသထက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ၌ “လောဏီပိ ဇာတဿရေ သင်္ချေမေဝ ဂစ္ဆတိ”ဟု လောဏီနာမည်ဖြင့် ပြထားသည်။

ယံ ၊ပေ၊ ဥဒကုက္ခေပါတိ။ ။“နဒိယာ ဝါ ဘိက္ခဝေ”စသော ပြခဲ့သော ပါဠိတော်၌ နဒိ၊ သမုဒ္ဒ၊ ဇာတဿရတို့ကို ဖွင့်ပြီး၍ “ယံ ၊ပေ၊ ဥဒကုက္ခေပါ”ဟူသော ပါဠိတော်ကို ဖွင့်လို သောကြောင့် “ယံ”စသည် မိန့်၊ ဤအဖွင့်ဖြင့် “ယံ”ဟူသော ပယောဂဝန္တ သဗ္ဗနာမ်ဝယ် “ဌာနံ” ဟု ယှဉ်ဘက်ထည့်၍ “ပရိစ္ဆိန္နံ”ဟုလည်း ပါဌသေသကြိယာ ထည့်ပါဟု လည်းကောင်း၊ ဥဒကု က္ခေပါ၌ သွာ ဝိဘတ်လည်း ကရိုဏ်းအနက် သက်ကြောင်း (တစ်နည်း-နာကို အာပြုထား ကြောင်း) သိပါ ဟုလည်းကောင်း ပြသည်။

တတ္ထ-ထိုသမန္တာဥဒကုက္ခေပါဟူသော ပါဠိ၌၊ (ဥဒကုက္ခေပေါနာမ-လှမ်းစပ်) ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အက္ခရတ္တာ-အန်ကြူးသူတို့သည်၊ ဝါ-ကစား သမားတို့သည်၊ ဒါရုဂဠ-သစ်သားလုံးကို၊ ခိပန္နိ-ပစ်ကြကုန်၏၊ ဧဝံ-ဤ သစ်သား လုံးကို ပစ်ချပုံ အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဥဒကံဝါ-ရေကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါလုကံ ဝါ-သဲကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-ကောက်ယူ၍၊ မဇ္ဈိမေန- သော၊ ပုရိသေန-သည်၊ သဗ္ဗထာမေန-အလုံးစုံသော အားဖြင့်၊ ခိပိတဗ္ဗံ-ပစ်ချ ရာ၏၊ တတ္ထ-ထိုသို့ပစ်ချရာ၌၊ (ပတတိ၌စပ်)၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ခိတ္တံ-ပစ်ချ အပ်သော၊ ဥဒကံဝါ-ရေသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါလုကံဝါ-သဲသည်သော်လည်း ကောင်း၊ ပတတိ-ကျ၏၊ အယံ-ဤ ကျရာအရပ်သည်၊ ဥဒကုက္ခေပေါနာမ-ဥဒကု က္ခေပမည်၏။

အယံ တတ္ထ သမာနသံဝါသာ ဧက္ကပေါသထာတိ-အယံ တတ္ထ ၊ပေ၊ ဧက္က ပေါသထာ ဟူသည်ကား၊ တေသု နဒိအာဒိသု-ထို မြစ်အစရှိသော အရပ်တို့၌၊

တတ္ထ, ယထာ။ ။ထာမေန-အားအစွမ်းအားဖြင့်+မဇ္ဈိမော-အားကြီးသူ အားငယ်သူ တို့၏ အလယ်၌ဖြစ်သူတည်း၊ ထာမမဇ္ဈိမော-သူ၊ ထို ထာမမဇ္ဈိမရှိသူသည် ရေကို (သဲကို) အဘယ်ပုံ ပစ်ချရပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “တတ္ထ”စသည် မိန့်၊ ထိုဝါကျ၌ ပါဠိလျှောက် အဓိပ္ပာယ်ထင်ရှားပြီ၊ ရေမရှိသောအခါ သဲကိုပစ်ရမည်ဖြစ်၍ “ဝါလုကံ”ဟု ဆိုသည်၊ “အက္ခ ရတ္တာ ဒါရုဂဠ ခိပန္နိ”ဟု ဆိုသဖြင့် ရေ-သဲကို ပစ်သောအခါ လက်ကို အထက်မြှောက်ဖွယ် မလို၊ ကစားသမားများ သစ်သားလုံး အန်စာပစ်သလို လက်ကို အောက်ချလျက် ပစ်ရမည်။

အက္ခရတ္တာ။ ။ဓုဗ္ဗ (ဟိံသာယံ) ဓာတ်, တစ်နည်း-ဓူရ (ဝေ-ဂတီသု) ဓာတ်, တ ပစ္စည်း၊ ဓုဗ္ဗတိ (ဓူယုတိ)-မိမိကိုလည်းကောင်း, သူတစ်ပါးကိုလည်းကောင်း ညှင်းဆဲ နှိပ်စက်တတ်၏၊ ဣတိ ဓုတ္တော၊ အက္ခေန-ကြွေအန် စသော ကစားဖွယ် ဝတ္ထုဖြင့်+ဓုတ္တော-တည်း၊ အက္ခရတ္တာ- ကြွေအန် စသော ကစားဖွယ်ဖြင့် ညှင်းဆဲတတ်သူ၊ ဝါ-ကစားကြူးသူ-အလွန်အကြူး ကစား သူ။

ဥဒကုက္ခေပ။ ။ဥက္ခိပိယတိ ဧတ္ထာတိ ဥက္ခေပေ၊ [“ယတ္ထ ပတတိ, အယံ ဥဒကုက္ခေ ပေါနာမ”ထောက်၍ အဓိကရဏသာဓန ပြု၊ ရှေ့ဝါကျ၌ “ဥဒကံ ဝါလုကံ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ” လည်း ဥက္ခေပါ၌ ဥ၏ အဖွင့်တည်း၊ ဥဒကဿ-ရေ၏၊ ဝါ-ကို၊ ဥက္ခေပေါ-ကောက်ယူ ပစ်ချ အပ်ရာ အရပ်တည်း၊ ဥဒကုက္ခေပေါ-ရပ်။]

မှတ်ချက်။ ။ဥဒကုက္ခေပသိမိ၌ ရေ (သဲ) ပစ်ချပုံကို ပြထားသော်လည်း ထိုသို့ ရေ (သဲ) ပစ်ချမှ သိမ်ဖြစ်သည် မဟုတ်၊ ကံပြုမည် ဟု ရဟန်းများ ဆင်းသွားလျှင်ပင် ရဟန်းများ တည်နေရာ ပတ်ဝန်းကျင် ရေ (သဲ) ကျလောက်ရာ အရပ်သည် အလိုလို သိမ်ဖြစ်တော့၏။

ဥဒကုက္ကေပ ပရိစ္ဆိန္နာ-ဥဒကုက္ကေပဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော၊ အယံ သီမာ-သည်၊ သမာနသံဝါသာစေတ-တူသော သံဝါသလည်းရှိ၏။ ဧကူပေါသထာစ-တူသော ဥပုသ်လည်းရှိ၏။ ပံန-ဆက်၊ အယံ-ဤဥဒကုက္ကေပသိမ်ကို၊ ဧတေသံ နဒီအာဒိနံ-ဤ မြစ်အစရှိသည်တို့၏၊ အန္တောယေဝ-အတွင်း၌သာ၊ လဗ္ဘတိ-ရအပ်၏။ ဗဟိ-အပြင်ဘက်၌၊ န (လဗ္ဘတိ)-မရအပ်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ နဒီယာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ သုမုဒ္ဒေဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ယတ္ထကံ ပဒေသံ-အကြင်မျှလောက် အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်ကို၊ ပကတိဝဿကာလေ-ပကတိမိုးရွာရာ မိုးအခါ၌၊ စတူသု၊ မာသေသု-တို့၌၊ ဥဒကံ-သည်၊ ဩတ္ထရတိ-လွှမ်းမိုး၏။ သမုဒ္ဒေ-၌၊ ယသ္မိံ ပဒေသေ-၌၊ ပကတိဝီစိယော-ပကတိလှိုင်းတို့သည်၊ ဩတရိတွာ-သက်လျော့၍၊ သဏ္ဍဟန္တိ-ကောင်းစွာတည်ကုန်၏။ တတော-ထိုအရပ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ကပ္ပိယဘူမိ-အပ်သော မြေတည်း၊ (“ဥဒကုက္ကေပသိမ်ပြုဖို့ရာ အပ်သော မြေ” ဟူလို၊) တတ္ထ-ထို ကပ္ပိယဘူမိ၌၊ ဌတွာ-၍၊ ဥပေါသထာဒိကမ္ပံ-ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။

(ဒုဗျဋ္ဌိကာလေဝါ-မိုးခေါင်ရာ အခါ၌သော်လည်းကောင်း၊ ဂိမ္မေဝါ-နွေအခါ၌သော်လည်းကောင်း၊ နဒီ ဇာတဿရေသု-တို့သည်၊ သုက္ကေသု-ခန်းခြောက်ကုန်သော်လည်း၊ သာယေဝ-ထို မြေအရပ်သည်ပင်၊ ကပ္ပိယဘူမိ-ကပ္ပိယဘူမိတည်း။

အယံ တတ္ထ။ ။ “နဒီယာဝါ ဘိက္ခဝေ” စသော ပါဠိတော်ဝယ် “ယံ၊ ပေ၊ ဥဒကုက္ကေပါ” တိုင်အောင် ဖွင့်ပြပြီး၍ “အယံ တတ္ထ” စသည်ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “အယံ တတ္ထ” စသည် မိန့်။

တသ္မာ နဒီယာဝါ၊ ပေ၊ ကပ္ပိယဘူမိ။ ။ “နဒီ-ဇာတဿရတို့၌ မိုးမှန်မှန်ရွာသော မိုးကာလဝယ် ရေလွှမ်းသော အရပ်မှစ၍ အတွင်းကျသော အရပ်သာ ကပ္ပိယဘူမိဖြစ်၏။ အလွန်မိုးကောင်းမှ မိုးရေလွှမ်းသော အရပ်သည် ကပ္ပိယဘူမိ မဟုတ်” ဟု ပကတိဝဿကာလေ၌ ပကတိသဒ္ဓါဖြင့် ပြ၏။ “သမုဒ္ဒရာ၌ တက်ရိုးတက်စဉ် လှိုင်းတက်၍ ပြန်ကျပြီးနောက် ငြိမ်သက်စွာ တည်နေသော အရပ်၏ အတွင်းဘက်သာ ကပ္ပိယဘူမိ ဖြစ်၏။ တစ်ရံတစ်ခါ လေမုန်တိုင်းကျသဖြင့် အလွန်အကျွံ လှိုင်းတက်ပြီးနောက် ပြန်ကျသော်လည်း နဂိုအနေ ရောက်အောင် မကျသော အရပ်သည် ကပ္ပိယဘူမိ မဟုတ်” ဟု ပကတိဝီစိယော၌ ပကတိသဒ္ဓါဖြင့် ပြသည်။

သာယေဝ ကပ္ပိယဘူမိ။ ။ ဤတသဒ္ဓါဖြင့် မိုး ၄ လ ရေလွှမ်းမိုးရိုး ဖြစ်သော နဒီ ဇာတဿရ အရပ်နှင့် ရိုးရိုးလှိုင်းတက်ပြီးနောက် ပြန်ကျ၍ ငြိမ်သက်စွာတည်သော သမုဒ္ဒရာ အရပ်၏ အတွင်းဘက်ပင် ညွှန်ပြသည်။ [ကပ္ပိယ-ဥဒကုက္ကေပသိမ် ပြုဖို့ရာအပ်သော+ဘူမိ-မြေအရပ်။]

ပန-ဆက်၊ သုက္ခေ-ခမ်းခြောက်သော၊ ဇာတဿရေ-၌၊ ဝါပိ-ရေကန်ကို၊ သစေ ခဏန္တိ-အကယ်၍ တူးကုန်အံ့၊ (ဧဝံ ခဏန္တေသု)ဝါ-ဤသို့ တူးကုန်သော်လည်း ကောင်း၊ ဝပ္ပံ-စိုက်ပျိုးမှုကို၊ သစေ ကရောန္တိ-အံ့၊ (ဧဝံ ကရောန္တေသု)ဝါ-သော် လည်းကောင်း၊ တံဌာနံ-သည်၊ ဂါမခေတ္တံ-သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်တော့၏။

ပန-ဆက်၊ ယာဇော-အကြင် မြေအရပ်ကို၊ ကပ္ပိယဘူမိတိ-ကပ္ပိယဘူမိ ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီ၊ တတော-ထို မြေအရပ်မှ၊ ဗဟိ-ပြင်ဘက်၌၊ ဥဒကုက္ခေပသီမာ- သည်၊ နဂစ္ဆတိ-မသွား၊ အန္တောယေဝ-အတွင်း၌သာ၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တဿာ-ထို ကပ္ပိယဘူမိ၏၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ ပရိသပရိယန္တတော-ပရိသတ် အစွန်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ သမန္တာ-၌၊ ဥဒကုက္ခေပ ပရိစ္ဆေဒေါ-ဥဒကုက္ခေပ အပိုင်း အခြားကို၊ ကာတဗ္ဗော-ပြုထိုက်၏။

ပန-ဆက်၊ ဒွေ-၂ ဘက်ကုန်သော၊ သံယာ-တို့သည်၊ ဝိသု-သီးခြား၊ ဥပေါ သထာဒိကမ္ပံ-ကို၊ သစေ ကရောန္တိ-န်အံ့၊ (ဧဝံကရောန္တေသု-သော်၊) ဒွိန္ဒံ-၂ ခုကုန် သော၊ ဥဒကုက္ခေပါနံ-ဥဒကုက္ခေပတို့၏၊ အန္တရေ-အကြား၌၊ အညော-သော၊ ဧကော-သော၊ ဥဒကုက္ခေပေါ-ကို၊ ဥပစာရတ္ထာယ-ဥပစာအကျိုးငှာ၊ ထပေတံဗ္ဗော- ချန်ထားထိုက်၏၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အယံ ဥဒကုက္ခေပ သီမာစ-ကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တပ္ပန္နရသီမာစ-ဆိုအပ်ပြီးသော သတ္တပ္ပန္နရသိမ်ကို လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ ဌိတောံကာသတော-တည်ရာအရပ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ- ၍၊ လပ္ပတိ-၏၊ ပရိစ္ဆေဒပ္ပန္နရေ-အပိုင်းအခြား၏ အတွင်း၌၊ ဟတ္ထပါသံ-ကို၊ ဝိဇ ဟိတွာ-စွန်၍၊ ဌိတောပိ-တည်သော ရဟန်းသည်လည်းကောင်း၊ ပရိစ္ဆေဒတော- မှ၊ ဗဟိ-၌၊ အညံ-သော၊ တတ္ထကံယေဝ-ထိုမျှလောက် အတိုင်းအရှည်ရှိသည် သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ပရိစ္ဆေဒံ-ကို၊ [ဥဒကုက္ခေပ အပိုင်းအခြား၊ သတ္တပ္ပန္နရ အပိုင်း အခြားကို-ဟူလို။] အနတိက္ကမိတွာ-မလွန်မူ၍၊ ဌိတောပိ-တည်သော ရဟန်းသည်

အယံ ဟိ ၊ပေ၊ သီမာစ။ ။ “အယံဟိ သတ္တပ္ပန္နရ သီမာစ ဥဒကုက္ခေပသီမာစ” ဟု ယခုစာအုပ်များ၌ တွေ့ရ၏၊ ဥဒကုက္ခေပသိမ်ကို ဆိုနေသော ဌာနဖြစ်၍ ဥဒကုက္ခေပကိုသာ “အယံ”ဟု စွဲနိုင်၏၊ သတ္တပ္ပန္နရကို “အယံ”ဟု မစွဲနိုင်၊ ထို့ကြောင့် “အယံဟိ ဥဒကုက္ခေပသီမာ စ သတ္တပ္ပန္နရသီမာစ”ဟု ရှိသင့်မည်ထင်သည်။

အယံဟိ သတ္တပ္ပန္နရ ၊ပေ၊ ကမ္ပံ ကောပေတိ။ ။ “ရှေ့၌ပြခဲ့သော သတ္တပ္ပန္နရ သိမ်၊ ဤဥဒကုက္ခေပသိမ်တို့၌ အဘယ်ကြောင့် ဥပစာအတွက် သတ္တပ္ပန္နရ အပို၊ ဥဒကုက္ခေပ အပို ထားရပါသနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “အယံ ဟိ” စသည်မိန့်၊ အစွန်ဆုံး ပရိသတ်မှ နဂ္ဍ

လည်းကောင်း၊ ကမ္မ-ကို၊ ကောပေတိ-ပျက်စေနိုင်၏။ (တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဒွိန္ဒ ဥဒကု
 က္ဗေပါနံ အန္တရေ အညော ဇင်ကာ ဥဒကုက္ခေပေါ ဥပစာရတ္ထာယ၊ ထပေတဗ္ဗော-
 ချန်ထားထိုက်၏။) [ရှေ့ဝါကျ ပြန်လှည့်၍ ဖလဝါကျထည့်သည်။] ဣဒံ-ဤ အဆုံး
 အဖြတ်သည်။ သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု-အလုံးစုံသော အဋ္ဌကထာတို့၌၊ သန္နိဋ္ဌာနံ-အဆုံး
 အဖြတ်တည်း။ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ အပဒ္ဒသီမာ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။ [ဤ ဧဝံစသည်
 ကား အပဒ္ဒသီမိ၏နိဂုံး၊] ဣတိ-သို့၊ ပဒ္ဒသီမာပဒ္ဒသီမဝသေန-ပဒ္ဒသီမိ၊ အပဒ္ဒသီမိ
 တို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ ဒုဝိဓံ-သော၊ ဣမံ သီမံ-ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ “တေစ
 ခေါ၊ ပေါ၊ ဌိတာတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ကို၊ မယာ-သည်၊ ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ၊ ဝါ-ခဲ့ပြီ။
 [“ယာဝတိကာ ဘိက္ခု၊ ကမ္မပ္ပတ္တာ” အဖွင့်တုန်းက ဆိုခဲ့ပြီ-ဟူလို။]

သတ္တဗုဒ္ဓရ-ဥဒကုက္ခေပကို ပိုင်းခြားရ၏။ ထို သီမိအပိုင်းအခြား အတွင်း၌ ဟတ္ထပါသ် မစပ်ဘဲ
 နေသောရဟန်း၊ ထို သီမိဥပစာကို မလွန်ဘဲ နေသောရဟန်းသည် ကံပျက်စေနိုင်၏။ ထို့ကြောင့်
 ဥပစာအပိုတစ်ခု ထားရသည်-ဟူလို။

သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု သန္နိဋ္ဌာနံ။ ။ပဒ္ဒသီမိများ၌ သီမိအတွင်းမှာ ဟတ္ထပါသ်မစပ်ဘဲ
 နေသောရဟန်းသာ ကံကို ပျက်စေ၏။ သိမိပြင်ဘက် သီမန္တရိက်၌ နေသောရဟန်းသည် ကံကို
 မပျက်စေနိုင်။ ဤဥဒကုက္ခေပနှင့် သတ္တဗုဒ္ဓရသီမိတို့၌ “အညံ တတ္ထကံယေဝ ပရိစ္ဆေဒနံ
 အနတိက္ကမိတ္တာ ဌိတောပိ ကမ္မံ ကောပေတိ-ဥပစာ၊ အပိုင်းအခြားကို မလွန်ဘဲ နေသူလည်း
 ကံပျက်စေနိုင်၏”ဟူသော စကားသည် မလွန်လွန်းပါလော-ဟု စောကြောဖွယ် ရှိသောကြောင့်
 “သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု သန္နိဋ္ဌာနံ”ဟု မိန့်သည်။ မဟာအဋ္ဌကထာစသော အဋ္ဌကထာတိုင်း၏ အဆုံး
 အဖြတ် ဖြစ်သောကြောင့် စောဒကံတက်နေဖွယ် မလို၊ ဤ အဆိုအတိုင်းသာ မှတ်ရမည်-
 ဟူလို။

သာရတ္ထဋီကာ။ ။ယံ ပန ဝုတ္တံ မာတိကာဋ္ဌကထာယံ (ဒွေမာတိကာ၏ အဖွင့်ဖြစ်
 သော ကင်္ဂါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာ၌) “ပရိစ္ဆေဒဗုဒ္ဓရေ၊ ပေါ၊ ကမ္မံ ကောပေတိ၊ ဣဒံ သဗ္ဗဋ္ဌကထာ
 သု သန္နိဋ္ဌာနံ”န္တိ၊ တတ္ထ (ထို အဋ္ဌကထာစကား၌) “အညံ တတ္ထကံယေဝ ပရိစ္ဆေဒံ အနတိက္က
 မိတ္တာ ဌိတောပိ ကမ္မံ ကောပေတိ”တိ ဣဒံ နေဝပါဠိယံ န အဋ္ဌကထာယံ ဥပလတ္တတိ”ဟု
 ပယ်ပြီးလျှင် “ယဒိ စေတံ ဒွိန္ဒံ သံယာနံ ဝိသုဝိသု ဥပေါသထာဒိကမ္မကရဏာဓိကာရေ ဝုတ္တတ္တာ
 ဥဒကုက္ခေပတော ဗဟိ အညံ ဥဒကုက္ခေပံ အနတိက္ကမိတ္တာ ဥပေါသထာဒိကရဏတ္ထံ ဌိတော
 သံယော သီမာသမ္မေဒသမ္ဘဝတော ကမ္မံ ကောပေတိတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန ဝုတ္တံ သိယာ၊
 ဧဝံသတိ ယုဇ္ဇေယျ”ဟု “ပဒ္ဒမသံယာ၏ ဥဒကုက္ခေပမှ အပြင်ဘက်၌ ဥဒကုက္ခေပ တစ်ခုကို
 မလွန်ဘဲ ကံပြုမည်ဟု တည်နေသော သံယာသည် ဥဒကုက္ခေပသီမိ ၂ ခု သမ္မေဒ (စပ်မှု)
 ဖြစ်ဖွယ် ရှိသောကြောင့် ကံကို ပျက်စေ၏”ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် ဆိုလျှင် ထို စကား သင့်စရာ
 ရှိ၏-ဟု ဖာထေး၍ ဆိုသွားလေသည်။

ဟိ-မှန်၊ စတုသု-ကုန်သော၊ တေသု ဘိက္ခုလု-တို့သည်၊ ဧကသီမာယံ-
 တစ်သိမ်ထည်း၌၊ ဟတ္ထပါသံ-ကို၊ အဝိဇေတိက္ခာ-မစွန့်မူ၍၊ ဌိတေသွေဝ-တည်ကုန်
 သော်သာလျှင်၊ သံဃဿ-၏၊ တံ ဥပေါသထကမ္မံ-သည်၊ ပတ္တကလ္လံနာမ-ပတ္တ
 ကလ္လမည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတရထာ-တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်
 ဖြစ်လသော်၊ (ဟတ္ထပါသံကို စွန့်၍ တည်ကုန်လသော်-ဟူလို)၊ သံဃဿ-၏၊ တံ
 ဥပေါသထကမ္မံ-သည်၊ ပတ္တကလ္လံနာမ-သည်၊ န (ဟောတိ)-မဖြစ်၊ ယထာဟ-
 အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း၊ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ဥဒ္ဓိသိတုံတိ-
 ဟူ၍၊ အာဟ-ဟောတော်မူပြီ၊ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ စတုန္နံ-၄ ပါးကုန်သော ရဟန်းတို့
 အား၊ ဝါ-တို့၏၊ ပါတိမောက္ခံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိသိတုံ-ငှာ၊ အနုဇာနာမိ-၏၊ “စတုန္နံ ဘိက္ခုနံ”
 ဟု တချို့စာရှိ၏၊ ဥပေါသထကမ္မံက ပါဠိတော်၌ “ဘိက္ခုနံ” မပါ။]

သဘာဂါပတ္တိယော စ နဝိဇ္ဇန္တိတိ ဧတ္ထ-ဤပါဌ်၌၊ (သဘာဂါတိ ဝုစ္စတိ-၌ စမ်း)
 သဗ္ဗော-သော၊ သံဃော-သည်၊ ဝိကာလဘောဇနာဒိနာ-ဝိကာလဘောဇန အစရှိ
 သော၊ ဝါ-နေလွဲအခါ၌ စားခြင်းအစရှိသော၊ သဘာဂဝတ္ထုနာ-သဘောတူသော

န ဣတရထာ။ ။ဤ ဝါကျမျိုးသည် ဗျတိရေက၊ ရှေ့ဝါကျသည် အနွယဝါကျ၊
 ဣတရထာပုဒ်သည် အပါဒါနိဌံသော အပါဒါနီပုဒ်တည်း၊ ရှေ့အနွယဝါကျ၏ အနက်ကို
 အပါဒါနိ ခံရသည်၊ ထို့ပြင်-“ဣတရထာ-တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်” ဟု ပေးပြီး
 နောက် စပ်ပုဒ်မရှိရကား “အတ္ထေ ဂယုမာနေ”စသော လက္ခဏာ+လက္ခဏာဝတ္ထုပုဒ်များကိုလည်း
 ထည့်ရသည်၊ ထို့ကြောင့် ဤ ထုံးစံအရ စုံလင်စွာ အနက်ပေးလိုလျှင် “ဣတရထာ-၄ ပါးသော
 ရဟန်းတို့ တစ်သိမ်ထည်း၌ ဟတ္ထပါသံကို မစွန့်မူ၍ တည်ကြခြင်းဟူသော အခြင်းအရာမှ
 တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (အတ္ထေ-၄ ပါးသော ရဟန်းတို့ ဟတ္ထပါသံကို စွန့်၍
 တည်ကြခြင်းဟူသော အနက်ကို+ဂယုမာနေ-ယူအပ်သော်) ဤသို့ ပေးရသည်၊ နိဿယ၌
 ကား အလွယ်ဆုံး ပေးထား၏၊ ဤမျှသော စကားအစဉ်ဖြင့် ယာဝတိကာစ ဘိက္ခု ကမ္မပ္ပတ္တာ
 နှင့်စပ်၍ ဆိုအပ်သော သိမ်အပြား ပြီးပြီ။

[ဆောင်] ဣတရထာ, အညထာပုဒ်, ထုတ်၍ရှိက, လက္ခဏနှင့်,
 လက္ခဏဝန်, ဤ ၂ တန်ကို, အမှန်သွင်းလျက်, အနက်
 သမ္ပနိ,...အပါဒါနိမှာ, အနွယာကို, ခံကာမလွဲ, ထားလေပြီ။

သဘာဂါပတ္တိယော။ ။ဂါထာ၌ “ယာဝတိကာစ ဘိက္ခု ကမ္မပ္ပတ္တာ”ကို ဖွင့်ပြီး၍
 “သဘာဂါပတ္တိယောစ နဝိဇ္ဇန္တိ”ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “သဘာဂါပတ္တိယော”စသည် မိန့်၊
 သမာနော+ဘာဂေါ တောသံတိ သဘာဂါ=တူသော အဖို့ရှိသော အာပတ်တို့၊ (သမာန-ကို

ဝတ္ထုကြောင့်၊ ယံ လဟုကာပတ္တိ-အကြင်-လဟုကအာပတ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်
 ၏။ ဧဝရူပါ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ဝတ္ထုသဘာဝါ-ဝတ္ထုအားဖြင့် တူသောအဖို့
 ရှိသော၊ (သာ အာပတ္တိ-ကို) သဘာဝါတိ-သဘာဝါဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ ပန-
 ဆက်၊ ဝိကာလဘောဇန ပစ္စယာ-နေလွဲအခါ၌-စားခြင်းဟူသောအကြောင်း
 ကြောင့်၊ အာပန္နံ-သင့်ရောက်အပ်သော၊ အာပတ္တိသဘာဝံ-အာပတ်အားဖြင့် တူ
 သော အဖို့ရှိသောအာပတ်ကို၊ အနတိရိတ္တဘောဇနပစ္စယာ-အနတိရိတ္တ ဘောဇန
 ကို စားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ အာပန္နံသ-သင့်ရောက်သော ရဟန်း၏။
 သန္တိကေ-၌၊ ဒေသေတံ-ဒေသနာပြောခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏။

ပန-ဆက်၊ သဘာဝါပတ္တိယာ-သဘာဝအာပတ်သည်၊ သတိ-သော်၊ တေဟိ
 ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ ဧကော-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ သာမန္တာ-အနီးဖြစ်သော၊ အာဝါသာ-

သပြု။) ထို သဘာဝသည် ဝတ္ထုသဘာဝ၊ အာပတ္တိသဘာဝ ဟု ၂ မျိုးရှိ၏။ ရဟန်း ၂ ပါး
 ၃ ပါး စသည်တို့ ညစာစားမိ၍ ဝိကာလဘောဇနပါစိတ်အာပတ် သင့်ကြရာ၌ ထို အာပတ်
 ကို (အာပတ်သင့်ခြင်း၏ အကြောင်းဝတ္ထုချင်း သဘောတူသောကြောင့်) ဝတ္ထုသဘာဝ ဟု
 ခေါ်၏။ [ဝတ္ထုတော-ဝတ္ထုအားဖြင့်+သဘာဝါ-သဘောတူသော အာပတ်တို့တည်း၊ ဝတ္ထု
 သဘာဝါ-တို့၊] ရဟန်းတစ်ပါး၌ ဝိကာလဘောဇနပါစိတ်အာပတ် သင့်၏။ အခြားတစ်ပါး၌
 အနတိရိတ္တဘောဇနကို စားခြင်းကြောင့် ပါစိတ်အာပတ်သင့်၏။ ထို ပါစိတ် ၂ မျိုးသည်
 ပါစိတ်တူသော အာပတ်နာမည်ချင်းသာ တူ၏။ အကြောင်းဝတ္ထုခြင်းကား မတူ၊ ထို အာပတ်
 များကို “အာပတ္တိသဘာဝ” ဟု ခေါ်သည်။ [အာပတ္တိယာ-အာပတ်အားဖြင့် + သဘာဝါ-
 အာပတ္တိသဘာဝါ။]

ယံသဗ္ဗော |ဝေ၊ သဘာဝါတိ။ ။ထို သဘာဝအာပတ် ၂ မျိုးတွင် “ဤ သဘာဝါ
 အာပတ္တိယော အရ ဝတ္ထုသဘာဝ အာပတ်ကို ယူ”ဟု ပြလို၍ “ဧဝရူပါ ဝတ္ထုသဘာဝါ-သဘာဝါ
 တိ ဝုစ္စတိ”ဟု မိန့်သည်။ [သဘောတူ ဝတ္ထုကြောင့် သံဃာဒိသေသံ (ဂရုက) အာပတ် သင့်
 လျှင်လည်း သဘာဝါပတ္တိပင်တည်း။]

လဟုကာပတ္တိ။ ။[“လဟုကေန ဝိနယကမ္မေန ဝိသုဇ္ဇနတော လဟုကာပတ္တိ-
 သံဃာဒိသေသံအာပတ် သင့်ရာ၌ကဲ့သို့ ကြီးလေးသော ဝိနည်းကံ မပြုရဘဲ၊ ပေါ့သော ဝိနည်း
 ကံဖြင့် စင်ကြယ်နိုင်ခြင်းကြောင့် ထုလွှစဉ်းစသော အောက်အာပတ် ၅ ဖုံသည် လဟုကာပတ္တိ
 မည်၏”-ဋီကာ] -ဤဋီကာ အလိုအားဖြင့် (အကျိုး ဝိနည်းကံ၏ လဟုက အမည်ကို အကြောင်း
 အာပတ်ပေါ်၌ တင်စား၍) ဖလူပစာရအားဖြင့် အာပတ်ကို “လဟုကအာပတ်” ဟု ခေါ်၏။

ကျောင်းတိုက်သို့ [သာမန္တ အာဝါသံ၊ သံဗိပ ဝိဟာရန္တိ အတ္ထော ဋီကာ၊ ဒုတိယာမှ ပဉ္စမိဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ။] သဇ္ဇကံ-တူသော နေ့ရှိသည် မည်လောက်အောင်၊ ဝါ-နေ့ချင်းပြန်၊ ပါပေတဗ္ဗော-စေလွှတ်ထိုက်၏၊ (ကိ-အဘယ်သို့ မှာ၍ စေလွှတ် ရမည်နည်း၊) အာပုသော-ငါ့ရှင်၊ ဝစ္ဆ-သွားချေ၊ တံ အာပတ္တိ-ထို အာပတ်ကို၊ ပဋိကရိတွာ-ကုစားပြီး၍၊ အာဝစ္ဆ-ပြန်လာခဲ့လော၊ မယံ-တို့သည်၊ တေ-သင်၏၊ သန္တိကေ-၌၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ပဋိကရိသာမ-ကုစားကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ မှာ၍ စေလွှတ်ထိုက်၏။

ဧဝံ-ဤသို့၊ ဧတံ-ဤ ရဟန်းတစ်ပါးပါးကို စေလွှတ်ခြင်းကို၊ စေလဘေထ-အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ရလသော်၊ ဧတံ-ဤရခြင်းသည်၊ ကုသလံ-ကောင်း၏၊ နော စေလဘေထ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့မရလသော်၊) ဗျတ္တေန-ဥတ်နှုတ်တက်သဖြင့် ထက်မြက်သော၊ ပဋိပလေန-ဌာန်ကရိုဏ်းကို ပီသတ္တ ရွတ်စွမ်းနိုင်သော၊ ဘိက္ခုနာ-သည်၊ သံယော-ကို၊ ဉာပေတဗ္ဗော-သိစေထိုက်၏၊ (ကိ-နည်း၊) ဘန္တေ-တို့၊ သံယော-သည်၊ မေ-၏၊ (ဝစနံ-ကို) သုဏာတု-နားစိုက်တော်မူပါ၊ သဗ္ဗော-သော၊ အယံ သံယော-ဤသံဃာသည်၊ သဘာဝံ-တူသောအဖို့ရှိသော၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပန္နော- ရောက်နေပါပြီ၊ ယဒါ-၌၊ အညံ-သော၊ သုဒ္ဓံ-စင်ကြယ်သော၊ အနာပတ္တိကံ-အာပတ်မရှိသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ပသိဿတိ-တွေ့ရလတုံ၊ တဒါ-၌၊ သံယော-သည်၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ သန္တိကေ-၌၊ တံ အာပတ္တိ-ကို၊ ပဋိကရိဿ တိ-ကုစားပါလိမ့်မည်၊ ဣတိ-သို့၊ (ဉာပေတဗ္ဗော-၏) ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-ပြောပြီး၍၊ ဝါ-ဥတ်ထား ပြီး၍၊ ဥပေါသထော-ကို၊ ကာတဗ္ဗော-ထိုက်၏။

သဘာဝါပတ္တိယာ ပန သတိ။

။သဘာဝအာပတ်ရှိနေလျှင် အချင်းအချင်း

ဒေသနာမကြားကောင်း၊ ဒေသနာလည်း မခံကောင်း၊ ကြားသူ၊ ခံသူ ၂ ပါးလုံးပင် ဒုက္ကဋ် အာပတ်သင့်၏၊ ထို့ကြောင့် သဘာဝအာပတ်ရှိလျှင် ဒေသနာမပြော မကြားဘဲ ရဟန်းတစ်ပါး ကို အနီးကျောင်းသို့ ဒေသနာကြားဖို့ လွှတ်ပါဟု ဆိုသည်၊ ခရီးဝေးခြင်း၊ လမ်းမှာ ဘေးရန်ရှိခြင်း ကြောင့် မလွှတ်နိုင်လျှင် (အဋ္ဌကထာလာသည့်အတိုင်း) ဥတ်ကား၍ (သံဃာအားလုံးကို အသိ ပေး၍) ဥပုသ်ပြုရသည်။

သစ္စကံ။

။သမာနော+အဇ္ဈ ယဿာတိ သဇ္ဇကံ၊ [ယဿ-အကြင် စေလွှတ်ခြင်း၏၊

သမာနော-တူသော+အဇ္ဈ-နေ့သည်၊ အတ္တိ-၏၊] သမာသန္တ-ကပစ္စည်း၊ ကြိယာပိသေသန အနက်၌ ဒုတိယာသက်။

ပန-ဆက်၊ (သံယော-သည်၊) ဝေမတိကော-ယုံမှားသံသယ၌ ယှဉ်သည်၊ ဝါ-ယုံမှားသံသယရှိသည်၊ [ဝိမတိယံ+နိယုတ္တော ဝေမတိကော၊ သဘာဂအာပတ် ရှိလေသလား၊ မရှိလေသလားဟု ယုံမှားသံသယရှိသည်-ဟူလို၊] သစေ ဟောတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ဘန္တေ-တို့၊ သံယော-သည်၊ မေ-၏၊ ဝစနံ-ကို၊ သုဏာတု-ပါ၊ သဗ္ဗော-သော၊ အယံ သံယော-သည်၊ သဘာဂါယ-သော၊ အာပတ္တိယာ-၌၊ ဝေမတိကော-ယုံမှားသံသယ၌ ယှဉ်ပါ၏၊ ဝါ-ရှိပါ၏၊ ယဒါ-၌၊ နိဗ္ဗေမတိကော-ယုံမှားသံသယ၌ မယှဉ်သည်၊ ဝါ-မရှိသည်၊ ဘဝိဿတိ-လတံ၊ တဒါ-၌၊ တံ အာပတ္တိ-ကို၊ ပဋိကရိဿတိ-လတံ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ ဝါ-၍၊ ဥပေါသထော-ကို၊ ကာတဗ္ဗော-၏။

ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ သဘာဂအာပတ်သင့်သော သံယာအပေါင်း၌၊ ဝါ-တွင်၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ သဘာဂံ-သော၊ တံ အာပတ္တိ-ကို၊ ဒေသေတု-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ ဣတိ-သို့၊ မညမာနော-မှတ်ထင်သည်၊ (ဟုတွာ) ဧကဿ-တစ်ပါးသော ရဟန်း၏၊ သန္တိကေ-၌၊ သစေ ဒေသေတိ-အကယ်၍ ဒေသနာ ပြောအံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ဒေသိတာ-ဒေသနာပြောအပ်သော အာပတ်သည်၊ သုဒေသိတာဝ - ကောင်းစွာပြောအပ်သည်သာ၊ (ဟောတိ-၏၊) ပန-ထိုသို့ပင် သုဒေသိတဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အညံ-သော၊ [ဒုက္ကဋ် ၌စပ်၊ အဋ္ဌကထာရင်း၌ “အာပတ္တိ” မပါ၊] ဒေသနာပစ္စယာ-ဒေသနာပြောခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဒေသကောစ-ဒေသနာပြောသော ရဟန်းလည်းကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဟဏပစ္စယာ-အာပတ်ကို ခံယူခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပဋိဂ္ဂါဟကောစ-အာပတ်ခံယူ သော ရဟန်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဥဘောပိ-၂ ပါးသော ရဟန်းတို့သည် လည်း၊ ဒုက္ကဋ်-ဒုက္ကဋ်အာပတ်သို့၊ အာပဇ္ဇန္တိ-ကုန်၏၊ တံ-ထို ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊

ကောစိ |ပေ၊ သုဒေသိတာဝ။ ။တစ်တိုက်လုံး သဘာဂအာပတ်သင့်သော သံယာ တွင် တစ်ပါးပါးက သဘာဂအာပတ်ရှိသူချင်း ဒေသနာပြောကောင်းသည်ဟု ထင်၍ ဒေသနာ ပြောလျှင် “ဒေသိတာ သုဒေသိတာဝ-ဒေသနာပြောအပ်သော အာပတ်သည် ကောင်းစွာပြော အပ်သည်ပင် ဖြစ်၏၊ အာပတ်မှ စင်ကြယ်သွား၏” ဟူလို။

အညံ ပန |ပေ၊ အာပဇ္ဇန္တိ။ ။သို့သော်....ဒေသနာပြောသော ရဟန်းသည် “န ဘိက္ခဝေ သဘာဂါ အာပတ္တိ ဒေသေတဗ္ဗာ၊ ယော ဒေသေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿ”ဟူသော သိက္ခာပုဒ်တော်အရ ဒုက္ကဋ်အသစ် သင့်၏၊ ဒေသနာခံသော (အာပတ်ကို လက်ခံသော) ပုဂ္ဂိုလ် မှာလည်း “န ဘိက္ခဝေ သဘာဂါ အာပတ္တိ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ”စသော သိက္ခာပုဒ်တော်အရ ဒုက္ကဋ်အာပတ် ထပ်၍သင့်၏။

နာနာဝတ္ထုကံ-အထူးထူးသော အကြောင်းဝတ္ထုရှိသည်။ ဟောတိ-၏။ တသ္မာ-ထို့
 ကြောင့်၊ အညမည-အချင်းချင်း၊ ဒေသေတဗ္ဗ-ဒေသနာပြောနိုင်၏။ ဝါ-ဒေသနာ
 ပြောကောင်း၏။ ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ဒေသနာပြောခြင်းဖြင့်၊
 ဒွေ-ကုန်သော၊ တေ-ထို ရဟန်းတို့သည်၊ နိရာပတ္တိကာ-အာပတ်မရှိကုန်သည်၊
 ဟောန္တိ-ကုန်၏။ တေသံ-ထို ရဟန်းတို့၏။ သန္တိကေ-၌၊ သေသေဟိ-ကြွင်းသော
 ရဟန်းတို့သည်၊ သဘာဂါပတ္တိယော-သဘာဂ အာပတ်တို့ကို၊ ဒေသေတဗ္ဗာဝါ-

တံ နာနာဝတ္ထုကံ။

။ထို နောက်ထပ်သင့်အပ်သော ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည် ဒေသနာ
 ပြောသူမှာ ပြောခြင်း (ဒေသနာကြားခြင်း) ဟူသော ဝတ္ထုကြောင့်သင့်၏။ ဒေသနာခံသူမှာ
 ခံခြင်းဝတ္ထုကြောင့် သင့်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဒုက္ကဋ်သည် နာနာဝတ္ထုက (ကွဲပြားသော အကြောင်း
 ဝတ္ထုရှိသော) အာပတ်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ထို ဒုက္ကဋ်ကို အချင်းချင်း ဒေသနာပြောနိုင် ခံယူ
 နိုင်သည်။ [နာနာ-ကွဲပြားသော+ဝတ္ထု ယဿာတိ နာနာဝတ္ထုကံ (ဒုက္ကဋ်)။]

ထင်ရှားစေအံ့။

။“ဦးတိဿနှင့် ဦးနာဂတို့မှာ ဝိကာလဘောဇနကြောင့် သဘာဂ
 အာပတ်သင့်ကြပြီ” ဟု ဆိုကြပါစို့။ ဦးတိဿသည် ထို ဝိကာလဘောဇနအာပတ်ကို ဦးနာဂထံ
 ဒေသနာပြော၏။ ဦးတိဿမှာ ဝိကာလဘောဇန ပါစိတ်အာပတ် စင်ကြယ်သွားပြီ။ သို့သော်
 သဘာဂအာပတ်ကို ဒေသနာပြောမှုကြောင့် ဒုက္ကဋ်အာပတ် အသစ်သင့်ပြန်၏။ ဦးနာဂမှာ
 လည်း ဝိကာလဘောဇနပါစိတ်နှင့် ဒေသနာခံမှုကြောင့် ဒုက္ကဋ်ဟု အာပတ် ၂ ခုရှိနေ၏။ ထို
 ၂ ခုလုံးပင် ဦးတိဿထံ ဒေသနာပြောလျှင် ပြေပျောက်၏။ ဘာကြောင့်နည်း.....ဦးတိဿမှာ
 သဘောတူအာပတ် မရှိသောကြောင့်တည်း။

မှတ်ချက်။

။[၁-ဦးတိဿ၊ ၂-ဦးနာဂ။] ယခုကာလ၌ (၁) က (၂) ထံ ဒေသနာပြော၊
 (၂)က (၁)ထံ ပြန်၍ ဒေသနာပြော၊ တစ်ဖန် (၁)က (၂)ထံ ထပ်၍ ဒေသနာပြောကြရိုးရှိ၏။
 သို့သော် သဘာဂအာပတ်မရှိလျှင် (၁)က (၂)ထံ ဒုတိယထပ်၍ ပြောဖွယ်မလိုပါ။ သဘာဂ
 အာပတ်ရှိသောကြောင့် ဒုတိယထပ်၍ ပြောဖွယ်လိုလျှင် ဒေသနာပြောမှု ဝတ္ထုတစ်ခုထည်း
 ရှိသောကြောင့် “သမ္ပဟုလာ နာနာဝတ္ထုကာ”မဟုတ်၊ ဧကဝတ္ထုက-ဧကာပတ္တိသာ ဖြစ်သည်။
 သို့သော် “ပိုလို့မလွန်နိုင်”ဟူသော သဘောဖြင့် ထိုအတိုင်း လိုက်၍ “သမ္ပဟုလာ နာနာ
 ဝတ္ထုကာ”ဟု ဆိုကြသည်။

တေသံ ၊ပေ၊ အာရောစေတဗ္ဗာဝါ။

။[ပြခဲ့သော နည်းအားဖြင့် ထို ၂ ပါးမှာ အာပတ်
 စင်ကြယ်ပြီဖြစ်ရကား အခြားရဟန်းများသည် ထို ၂ ပါးအထံ၌ သဘာဂအာပတ်ကို ဒေသနာ
 ပြောနိုင်ပြီ။ ဒေသေတဗ္ဗာဖြင့် လဟုကအာပတ်များကို ပြ၏။ အာရောစေတဗ္ဗာဖြင့် ဂရုက
 (သံယာဒိသေသံ) အာပတ်ကို ပြသည်။

ဒေသနာလည်း ပြောနိုင်ကုန်၏၊ အာရောစေတဗ္ဗာဝါ-ထင်စွာလည်း ပြောပြနိုင်ကုန်၏။

တေ-ထို ရဟန်းတို့သည်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအတိုင်း၊ အကတွာ-မပြုမူ၍၊ ဥပေါသထံ-ကို၊ သစေ ကရောန္တိ-အကယ်၍ ပြုကုန်အံ့၊ (ဧဝံ ကရောန္တေသု-ဤသို့ ပြုကုန်လသော်၊) “ ပါရိသုဒ္ဓိ အာယသ္မန္တော အာရောစေထာ ” တိ အာဒိနာ-“ ပါရိသုဒ္ဓိ ၊ပေ၊ အာရောစေထ ” အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ သာပတ္တိကဿ-အာပတ်နှင့်တကွ ဖြစ်သောရဟန်း၏၊ ဥပေါသထကရဏေ-ဥပုသ် ပြုခြင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပညတ်တော်မူအပ်သော၊ ဒုက္ကဋ်-သို့၊ အာပဇ္ဇန္တိ-ကုန်၏။

သစေ တေ ဧဝံ အကတွာ ဥပေါသထံကရောန္တိ။ ။“တေ”ဖြင့် သံယာကို မညွှန်းဘဲ “သစေ ပနေတ္ထ ကောစိ ၊ပေ၊ တေသံ သန္တိကေ သေသေဟိ ၊ပေ၊ အာရောစေတဗ္ဗာဝါ” ဝါကျ တို့၌ ပါဝင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များကို ညွှန်းသည်။ “ဧဝံ”ဖြင့် အနီးဆုံးဆိုခဲ့သော ထို ပုဂ္ဂိုလ်များ ပြုလုပ်ပုံ အခြင်းအရာကို ပြ၏။ ထို ပုဂ္ဂိုလ်များ လုပ်ပုံကား (၁) သဘာဝ အာပတ်ကို ဒေသနာပြောကောင်း၏ ဟု မှတ်ထင်သော တစ်ပါးက စ၍ ဒေသနာပြောခြင်း၊ (၂) အချင်းချင်း ဒေသနာပြောခြင်း၊ (၃) ကြွင်းရဟန်းများက ထို ၂ ပါးအထံ ဒေသနာ ပြောခြင်းတည်း။ ထို ရဟန်းများသည် ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် မပြုဘဲ ဥပုသ်ပြုကြလျှင်....

ပါရိသုဒ္ဓိ ၊ပေ၊ ဒုက္ကဋ် အာပဇ္ဇန္တိ။ ။ဒုက္ကဋ်အာပတ်သို့ ရောက်ကြ၏။ [အာဒိနာ နယေနကို ပညတ္တံ-၌စပ်၍] “သာပတ္တိကဿ ဥပေါသထကရဏေ ပညတ္တံ ဒုက္ကဋ်” ဟူရာ၌ အာပတ်နှင့်တကွ ဥပုသ်ပြုသော ရဟန်းအတွက် သီးခြား ပညတ်အပ်သော ဒုက္ကဋ်အာပတ် မရှိပါ။ သို့သော် “ပါရိသုဒ္ဓိ အာယသ္မန္တော အာရောစေထ-အရှင်ဘုရားတို့.....အာပတ်မှ စင်ကြယ်ကြောင်းကို ပြောကြပါ”ဟု တိုက်တွန်းသော စကားသည် “မပြောလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်” ဟု ပညတ်ရာ ရောက်၏။

အာဒိနာ နယေနဖြင့် “ယဿ သိယာ အာပတ္တိ၊ သော အာဝီကရေယျ”ဟူသော စကား၊ ဥပုသ်ပြုရာသို့ မလိုက်နိုင်လျှင် ပါရိသုဒ္ဓိပေးဖို့ရန် ခွင့်ပြုသော စကား၊ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြုဖို့ရန် ခွင့်ပြုသောစကား၊ ဤစကားတော်များကို ယူပါ။ မှန်၏-ထို စကားများ၌ “အာပတ်ရှိလျှင် ထင်စွာပြုပါ”ဟု ဆိုသဖြင့် အာပတ်ရှိလျက် ထင်စွာမပြုလျှင်လည်းကောင်း၊ အာပတ်ရှိလျက် ပါရိသုဒ္ဓိ (စင်ကြယ်ကြောင်း) ပေးလျှင်လည်းကောင်း၊ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြုလျှင်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်အာပတ်ဟု ပညတ်ရာ ရောက်သည်။

သာရတ္ထဋီကာ။ ။နနုစ “န ဘိက္ခဝေ သာပတ္တိကေန ဥပေါသထော ကာတဗ္ဗောယော ကရေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ်ဿာ”တိ ဧဝံ သာပတ္တိကဿ ဥပေါသထကရဏေ ဝိသုပညတ္တာ အာပတ္တိ န ဒိဿတိ ၊ပေ၊ ကိဉ္စာပိ ဝိသုပညတ္တာ အာပတ္တိ န ဒိဿတိ၊ အထခေါယဿ သိယာ အာပတ္တိ၊ သော အာဝီကရေယျာတိ ဝဒန္တေန အတ္တတော (လိုရင်းအနက် အားဖြင့်-မိန့်တော်မူလိုရင်းအားဖြင့်) ပညတ္တာယေဝါတိ အဓိပ္ပာယော။ (ဥပေါသထက္ခန္ဓက ပါဠိတော်)။

သဗ္ဗော-သော၊ သံယော-သည်၊ သဘာဂါပတ္တိယာ-သည်၊ သတိ-ရှိလသော်၊
 ဝုတ္တံဝိဓိ-ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်ကို၊ အကတွာ-၍၊ ဥပေါသထံ-ကို၊ သစေ
 ကရောတိ-အံ့၊ (ဧဝံကရောန္တေ-သော်၊) ဝုတ္တနယေနော-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်
 သာလျှင်၊ သဗ္ဗော-သော၊ သံယော-သည်၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ တသ္မာ-
 ကြောင့်၊ သဘာဂါပတ္တိယာ-သည်၊ သတိ-သော်၊ သံယဿ-၏၊ (ကမ္မံ-ဥပုသ်ကံ
 သည်၊) ပတ္တကလ္လံ နာမ-ပတ္တကလ္လမည်သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊
 သဘာဂါပတ္တိယောစ န ဝိဇ္ဇန္တိတိ-သဘာဂါ၊ ပေ၊ ဟူ၍၊ (အာစရိယေဟိ-အဋ္ဌကထာ
 ဆရာတို့သည်၊) ဝုတ္တံ-မိန့်ဆိုအပ်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဧတာသု သဘာဂါပတ္တိသု-ဤ
 သဘာဂအာပတ်တို့သည်၊ အဝိဇ္ဇမာနာသု-ထင်ရှားမရှိကုန်လသော်၊ ဝိသဘာဂါ
 ပတ္တိသု-ဝိသဘာဂအာပတ်တို့သည်၊ ဝိဇ္ဇမာနာသုပိ-ထင်ရှားရှိပါကုန်သော်လည်း၊
 ပတ္တကလ္လံ-ပတ္တကလ္လသည်၊ ဟောတိယေဝ-ဖြစ်သည်သာ။

သစေ သဗ္ဗော သံယော ဝုတ္တံဝိဓိ အကတွာ။   ။ဤဝါကျ၌ “သဗ္ဗော သံယော”
 ဟူသည် “သဗ္ဗော သံယော ဝိကာလဘောဇနာဒိနာ” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော သံယာ
 အားလုံးတည်း၊ ဝုတ္တံဝိဓိဖြင့် “သဘာဂါပတ္တိယာ ပန သတိ တေဟိ ဘိက္ခုဟိ” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်
 ခဲ့သော အစီအစဉ်ကို ဆိုလို၏။ ထို အစီအစဉ်ကား-(၁) ရဟန်းတစ်ပါးကို အနီးကျောင်းတိုက်
 သို့ လွှတ်၍ ဒေသနာပြောစေခြင်း၊ (၂) ထိုသို့ လွှတ်ခွင့်မရလျှင် သဘာဂါပတ္တိဥ တ်ထားခြင်း၊
 (၃) ဝေမတိကဖြစ်နေလျှင် ဝေမတိကဥ တ်ထားခြင်းတည်း၊ ထို အစီအစဉ်များကို မပြုဘဲ
 ဥပုသ်ပြုလျှင်.....(ဝုတ္တနယေနော) “ပါရိသုဒ္ဓိံ အာယသ္မန္တော အာရောစေထ” စသော ဆိုအပ်
 ပြီးသော နည်းအတိုင်းပင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သို့ ရောက်ကြ၏။

တသ္မာ၊ ပေ၊ ပတ္တကလ္လံ နာမ န ဟောတိ။   ။“တသ္မာ”၌ တ သဒ္ဓါဖြင့် “သစေ တေ
 ဧဝံ အကတွာ” စသော ဝါကျ၊ “သစေ သဗ္ဗော သံယော” စသော ဝါကျတို့ကို ညွှန်ပြ၏။ ထို
 ဝါကျများသည် အနိယမကာရဏဝါကျ၊ တသ္မာ-စသော ဝါကျကား နိယမမလဝါကျတည်း၊
 “တသ္မာ-ထိုသို့ ရဟန်းတို့၏ ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း မပြုဘဲ ဥပုသ်ပြုလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သို့
 ရောက်ခြင်း၊ အလုံးစုံသော သံယာ၏ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအစဉ်ကိုမပြုဘဲ ဥပုသ်ပြုလျှင်
 ဒုက္ကဋ်အာပတ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်” ဟု အကျယ်စွဲပါ၊ အချုပ်မှာ-သဘာဂအာပတ်ရှိနေလျှင်
 အချင်းချင်း ဒေသနာ မပြောကောင်း၊ ဥပုသ်လည်း မပြုကောင်းသောကြောင့် “ပတ္တကလ္လ
 မဖြစ်” ဟု ဆိုလိုသည်။

ဝိသဘာဂါပတ္တိသု ဝိဇ္ဇမာနာသုပိ။   ။သံယာအားလုံးမှာ သဘာဂအာပတ်
 မရှိလျှင်၊ ဝိသဘာဂအာပတ်များ ရှိနေသော်လည်း ဥပုသ်ကံမှာ ပတ္တကလ္လ ဖြစ်သည်သာ၊

ဝဇ္ဇနိယာစ-ပုဂ္ဂလာ တသ္မိံ န ဟောန္တိတိ-ဝဇ္ဇနိယာစ |ပေ၊ န ဟောန္တိဟူသည် ကား၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သဂဟဋ္ဌာယ-လူဝတ်ကြောင့်နှင့် တကွဖြစ်သော၊ ပရိသာယ-၌၊ [ပါတိမောက္ခံ-ကို၊ န ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗံ-မရွတ်ပြထိုက်၊ ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ ဥဒ္ဓိသေယျ-ရွတ်ပြအံ့၊ တဿ-၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌဿ-ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သို့၊ အာပတ္တိ-ရောက်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊] ဣတိ-သို့၊ ဝစနတော-ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ (ဝိညာတော-သိအပ်သော) (ဝစနတော၏ စပ်ပုဒ်ထည့်) ဂဟဋ္ဌာ-လူဝတ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ နိသိန္နပရိသာယ-ထိုင်နေရာ ပရိသတ်၌၊ ပါတိမောက္ခံ-ကို၊ န ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗံ-ထိုက်၊ ဣတိ အာဒိနာ-ဤသို့ အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော၊ (“ဣမေ ဝိသတိစ”၌ စပ်၊ အချို့စာ၌ ဝုတ္တတ္တာ ဟု ရှိ၏၊ မကောင်း၊) ဘိက္ခုနိ-ရဟန်းမလည်းကောင်း၊ သိက္ခမာနာ-သိက္ခမာန်လည်းကောင်း၊ သာမဏေရော-သာမဏေလည်းကောင်း၊ သာမဏေရိ-သာမဏေမလည်းကောင်း၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာတကော-သိက္ခာချသူလည်းကောင်း၊ အန္တိမဝတ္ထုအဇ္ဈာပန္နကော - အဆုံးစွန်ဝတ္ထုသို့ ရောက်သူလည်းကောင်း၊ ဝါ-

ဘာကြောင့်နည်း၊-ဝိသဘာဝအာပတ်သည် အချင်းချင်း ဒေသနာပြောကောင်းသော အာပတ်ဖြစ်သည့်အတွက် အချင်းချင်း ဒေသနာ ပြောရုံဖြင့် (နောက်ထပ် အာပတ်အသင့် မခံရဘဲ) စင်ကြယ်နိုင်ရကား ပါရိသုဒ္ဓိဖြစ်ဖွယ် ရှိသောကြောင့်တည်း၊ ထိုသို့ ဒေသနာပြောကောင်းပါလျက် မပြောဘဲ ဥပုသ်ပြု (ပါတိမောက်ရွတ်ဆို-ကြားနာ)လျှင်ကား ဥပုသ်ကံ မပျက်သော်လည်း ထို ရဟန်းများ၌ (ပါရိသုဒ္ဓိ အာယသုန္တော အာရောစေထ”စသော နည်းအတိုင်း ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ် သင့်ကြရလေသည်။)[ယခုခေတ်၌ ငွေစသော နိသဂ္ဂိဝတ္ထုကြောင့် သင့်သော အာပတ်သည် ဝတ္ထုမစွန့်သမျှ အာပတ်မစင်ကြယ်၊ အာပတ်မစင်ကြယ်ဘဲ ဥပုသ်ပြုလျှင် ဤဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သင့်မည်သာ။]

ဝဇ္ဇနိယာစ။ ။ “ဥပေါသထော ယာဝတိကာစ”စသော ဂါထာ၌ “သဘာဝါပတ္တိယောစ နဝိဇ္ဇန္တိ”ကို ဖွင့်ပြီး၍ “ဝဇ္ဇနိယာ |ပေ၊ န ဟောန္တိ”ကို ဖွင့်လိုသောကြောင့် “ဝဇ္ဇနိယာ” စသည် မိန့်၊ “သ ဂဟဋ္ဌာယ ပရိသာယာတိ”၌ ဣတိ သဒ္ဓါသည် အာဒိ အနက်ဟောတည်း၊ ထို ဣတိဖြင့် “ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗံ၊ ယော ဥဒ္ဓိသေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ” ဟူသော ပါဠိတော်ကို ယူ၊ သာရတ္ထဋီကာ၌လည်း “ပရိသာယာတိ”ဟု သာတွေ့ရ၏၊ ယခုအခါ အချို့စာအုပ်များ၌ကား “ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ”တိုင်အောင် အပြည့်အစုံ ရှိ၏။ [ဂေဟေ-၌ ၎င်း၌+တိဋ္ဌတိ-တည်နေတတ်၏၊ ဣတိ ဂဟဋ္ဌာ၊ ပေ၌ ဧကို (အ)ပြု။]

ဘိက္ခုနိယာ |ပေ၊ အာဒိနာ။ ။ ဘိက္ခုနိယာကို နိသိန္န၌ စပ်၊ “ဘိက္ခုနိ၏+ထိုင်နေရာ” ဟူလို၊ နိသိဒတိ ဧတ္တာတိ နိသိန္နာ၊ နိသိန္နာစ+သာ+ပရိသာစာတိ နိသိန္နပရိသာ၊ အာဒိနာ၌ အာဒိဖြင့် “ယော ဥဒ္ဓိသေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ”မှစ၍ “န ဘိက္ခဝေ ဥဘတော ဗျဉ္ဇနကဿ |ပေ၊ ဒုက္ကဋ္ဌဿ”တိုင်အောင် ယူ။

ပါရာဇိကကျသူလည်းကောင်း၊ အာပတ္တိယာ-ကို၊ အဒဿနေ-မရှုခြင်းကြောင့်၊ ဥက္ခိတ္တကော-နှင့်ထုတ်အပ်သော ရဟန်းလည်းကောင်း၊ အာပတ္တိယာ-ကို၊ အပုဋိကမ္မေ-မကုစားခြင်းကြောင့်၊ ဥက္ခိတ္တကော-လည်းကောင်း၊ ပါပိကာယ-ယုတ်မာသော၊ ဒိဋ္ဌိယာ-အယူကို၊ အပုဋိနိသဂ္ဂေ-မစွန့်ခြင်းကြောင့်၊ ဥက္ခိတ္တကော-လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဍကော-ပဏ္ဍုက်လည်းကောင်း၊ ထေယျသံဝါသကော-ထေယျသံဝါသကလည်းကောင်း၊ [ပဌမပါရာဇိက၌ အကျယ်လာလတံ။] တိတ္ထိယပတ္တန္တကော-တိတ္ထိဘောင်သို့ ပြောင်းရွှေ့သူလည်းကောင်း၊ တိရစ္ဆာနဂတော-တိရစ္ဆာန်လည်းကောင်း၊ မာတုယာတကော-အမိသတ်သူလည်းကောင်း၊ ပိတုယာတကော-အဘသတ်သူလည်းကောင်း၊ အရဟန္တယာတကော-ရဟန္တာသတ်သူလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီဒုသကော-ဘိက္ခုနီမကို ဖျက်ဆီးသူလည်းကောင်း၊ သံယဘောဒကော-သံယာသင်းခွဲသူလည်းကောင်း၊ လောဟိတုပ္ပါဒကော-ဘုရား၌ သွေးကို ဖြစ်စေသူလည်းကောင်း၊ ဥဘတောဗျဉ္ဇနကော-ဥဘတောဗျည်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိသတိ-နှစ်ဆယ်သော၊ ဣမေစ-ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဇကဝိသတိ-၂ ကျိပ်တစ်ယောက်သော၊ ပုဂ္ဂလာ-တို့သည်၊ ဝဇ္ဇနိယာနာမ-ဝဇ္ဇနိယပုဂ္ဂိုလ်တို့မည်၏။ တေ-ထို ၂ ကျိပ်တစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဟတ္ထပါသတော-မှ၊ ဗဟိကရဏဝသေန-အပပြုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗာ-ကြဉ်ဖယ်ထိုက်ကုန်၏။

ဟိ-မှန်၏။ (တစ်နည်း) ဟိယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတေသု-ဤ ၂ ကျိပ် တစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ တိဝိဓေ-သော၊ ဥက္ခိတ္တကော-ဥက္ခိတ္တက ရဟန်းသည်၊ သတိ-သော်၊ ဥပေါသထံ-ကို၊ ကရောန္တော-ပြုသော၊ သံယော-သည်၊ ပါစိတ္တိယံ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏။ သေသေသု-ကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သန္တေသု-ရှိကုန်လသော်၊ ဥပေါသထံ-ကို၊ ကရောန္တော-သော၊ သံယော-သည်၊ ဒုက္ကဋ်-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏။ (ရှေ့ဝါကျမှ ပုဒ်များကို လိုက်၍ ပေး၊) စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဝဇ္ဇနိယပုဂ္ဂလကထာ၌၊

မှတ်ချက်။ ။ဝဇ္ဇနိယ ၂ ကျိပ် တစ်ယောက်ကို ပြရာ၌ ဝဟဒ္ဒကို တစ်ခြား၊ ဘိက္ခုနီစသော ၂ ကျိပ်ကို တစ်ခြား၊ ဤသို့ ၂ စုခွဲ၍ ပြခြင်းမှာ ပါဠိနေပုံ မတူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥပေါသထကန္တကပါဠိတော်မှာပင် ဝဟဒ္ဒကို ရှေ့၌သီးခြားပြ၍ ဘိက္ခုနီစသော ၂ ကျိပ်ကို အတော်ဝေးသော ဥပေါသထကန္တက အဆုံးကျမှ သီးခြားပြသောကြောင့်လည်းကောင်း တည်း။

တေ |ပေ၊ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗာ။ ။“ဝဇ္ဇေတဗ္ဗာ-ဟတ္ထပါသံမှ ကြဉ်ဖယ်ထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ ဝဇ္ဇနိယာ”ဟု ပြု၊ [ဝဇ္ဇိဓာတ် (ဘူ-စ)] ထိုဝဇ္ဇနိယ ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ ဤဂါထာအဖွင့်၌ ပြထားပြီ၊ ထိုတွင် ဥက္ခိတ္တက ၃ ယောက်တွင် တစ်ယောက်ယောက်ပါမှန်း သိလျက် ဥပုသ်ပြုသူမှာ ပါစိတ်အာပတ်သင့်ခြင်းသည် အရိဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်

[ဧတ္တာတိ ဧတိသံ ဝဇ္ဇနိယပုဂ္ဂလကထာယံ-ဋီကာ] (တစ်နည်း) ဧတ္ထ-ဤ ၂ ကျိပ် တစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ယဿ-အကြင် နဂါး ဂဠုန်စသော လူယောင် ဖန်ဆင်းနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဥပသမ္ပဒါ-မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်ကို၊ ပဋိက္ခိတ္တာ-ပယ်မြစ်တော်မူအပ်ပြီ၊ (သော-ထို နဂါး ဂဠုန်စသော လူယောင်ဖန်ဆင်း နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်) တိရစ္ဆာနဂတောတိ-တိရစ္ဆာနဂတမည်၏၊ တိတ္ထိယာ- တိတ္ထိတို့ကို၊ ဂဟဋ္ဌေနေဝ-ဂဟဋ္ဌသဒ္ဒါဖြင့်ပင်၊ သင်္ဂဟိတာ-သိမ်းယူအပ်ကုန်၏၊ [တိတ္ထိ (အယူ) ယေသံတိ တိတ္ထိကာ၊ က ကို ယ ပြု။] ဟိ-မှန်၏၊ ဧတေပိ-ဤ တိတ္ထိတို့သည်လည်း၊ ဝဇ္ဇနိယာနာမ-တို့မည်၏၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ပတ္တကလ္လံ-ပတ္တ ကလ္လကံကို၊ စတူဟိ-ကုန်သော၊ ဣမေဟိ အင်္ဂေဟိ-တို့ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတန္တိ-သိမ်း ယူအပ်၏ ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။ [“ဧဝံ”စသည်ကား “ဥပေါသထော ယာဝတိကာစ ဘိက္ခု”စသော ဂါထာ တစ်ခုလုံး၏ နိဂုံးတည်း။]

သံယော ဥပေါသထံ ကရေယျာတိ ဣမိနာ-ယျ ဟုံသော ဤပါဌ်ဖြင့် အပရေ ပိ တယော ဥပေါသထာ သံယော ဥပေါသထော ဂဏေ ဥပေါသထော ပုဂ္ဂလေ ဥပေါသထောတိ-ထော ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ကာရကဝသေန-ပြုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ပြုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် စပ်သဖြင့်၊ တယော-၃ ပါးကုန်သော၊ ယေတေ ဥပေါသထာ-တို့ကို၊ (ဘဂဝတာ-သည်) ဝုတ္တာ-(ပရိဝါပါဠိတော်၌) ဟော တော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ တေသု-ထို ၃ မျိုးသော ဥပုသ်တို့တွင်၊ ဣတရေ-သံယ ဥပုသ် မှ တစ်ပါးကုန်သော၊ ဒွေ-၂ ပါးကုန်သော ဂဏဥပုသ် ပုဂ္ဂလဥပုသ်တို့ကို၊ ပဋိက္ခိ

နောက်၌ရှိသော ဥက္ခိတ္တသံဘောဂသိက္ခာပုဒ်အတွက် သင့်ရခြင်းတည်း၊ ဂဟဋ္ဌစသည် ပါမှန်း သိလျက် ဥပုသ်ပြုသူမှာ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်ရခြင်းကား “န ဘိက္ခဝေ သ ဂဟဋ္ဌာယ”စသော ရှေ့၌ ပြအပ်ခဲ့ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်များအတွက် သင့်ရခြင်းတည်း။

သံယောတိ |ပေ၊ ဣမိနာ။   ။သုဏာတု မေ-စသော ဥ တ်၌ “သံယဿ ပတ္တ ကလ္လံ”ကို ဖွင့်ပြီး၍ “သံယော ဥပေါသထံ ကရေယျ”ကို ဖွင့်လိုသောကြောင့် “သံယော” စသည် မိန့်၊ [ဣမိနာကို ဒီပေတိ၌စပ်] ပရိဝါပါဠိ-ဧကုတ္တရိကနယတိက၌ “တယော ဥပေါသထာ”ဟု စချီ၍ နေနှင့်စပ်သော စာတုဒ္ဒသိက၊ ပန္နရသိက၊ သာမဏိ ၃ ပါးကို ပြတော်မူပြီးလျှင် ထို့နောက် ကာရကပုဂ္ဂိုလ်နှင့်စပ်၍ သံယဥပုသ်စသော ၃ ပါးကို ပြတော်မူသောအခါ “အပရေပိ တယော ဥပေါသထာ”ဟု စချီတော်မူ၏၊ ထို့ကြောင့် အပရေပိ၏ အပါဒါန်ကို နေနှင့်စပ်သော ဥပုသ် ၃ ပါး ခံရသည်၊ ဤ အဋ္ဌကထာ၌လည်း နေနှင့်စပ်သော ဥပုသ် ၃ ပါးကို “အဇ္ဈပေါသထော ပန္နရသော”၌ ဖွင့်ပြခဲ့ပြီ။

ပိတ္တာ-ပယ်မြစ်တော်မူ၍၊ သံယေ ဥပေါသထမေဝ-သံယဥပုသ်ကိုသာ၊ ဒီပေတိ-
၏။ [အပရေပိ-ဒိဝသနှင့် စပ်၍-ပြားသောဥပုသ် ၃ ပါးမှ အခြားလည်း ဖြစ်ကုန်
သော၊ တယော-ကုန်သော၊ ဥပေါသထာ-ဥပုသ်တို့ဟူသည်။ သံယေ ဥပေါသ
ထော-သံယဥပုသ်လည်းကောင်း၊ ဂဏေ ဥပေါသထော-ဂဏဥပုသ်လည်းကောင်း၊
ပုဂ္ဂလေ ဥပေါသထော-ပုဂ္ဂလဥပုသ်လည်းကောင်းတည်း။]

ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသေယျာတိ ဣမိနာ-ယျ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်၊ အပရေပိ
တယော ဥပေါသထာ သုတ္တုဒ္ဓေသော ဥပေါသထော ပါရိသုဒ္ဓိ ဥပေါသထော
အဓိဋ္ဌာနုပေါသထောတိ-ထော ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ကတ္တဗ္ဗာကရဏဝသေန-ပြုထိုက်
သောအခြင်းအရာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-နှင့်စပ်သဖြင့်၊ တယော-ကုန်သော၊ ယေ
တေ ဥပေါသထာ-တို့ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ-န်ပြီ၊ တေသု-တို့တွင်၊ ဣတရေ-
သုတ္တုဒ္ဓေသဥပုသ်မှ တစ်ပါးကုန်သော၊ ဒွေ-၂ ပါးကုန်သော ပါရိသုဒ္ဓိ အဓိဋ္ဌာန်
ဥပုသ်တို့ကို၊ ပဋိက္ခိပိတ္တာ-၍၊ သုတ္တုဒ္ဓေသမေဝ-သုတ္တုဒ္ဓေသဥပုသ်ကိုသာ၊ ဒီပေတိ-
၏။ [အပရေပိ-ကာရကပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းဖြင့် ပြားသော ဥပုသ် ၃ ပါးမှ အခြားလည်း
ဖြစ်ကုန်သော၊ တယော-ကုန်သော၊ ဥပေါသထာ-တို့ဟူသည်။ သုတ္တုဒ္ဓေသော
ဥပေါသထော-သုတ္တုဒ္ဓေသဥပုသ်လည်းကောင်း၊ ပါရိသုဒ္ဓိ ဥပေါသထော-ပါရိသုဒ္ဓိ
ဥပုသ်လည်းကောင်း၊ အဓိဋ္ဌာနုပေါသထော-အဓိဋ္ဌာန်ဥပုသ်လည်းကောင်းတည်း။]

ပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသော-ပါတိမောက် ရွတ်ပြခြင်းကို၊ သုတ္တုဒ္ဓေသော နာမ-
သုတ္တုဒ္ဓေသမည်၏ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။ သော-ထို ပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသသည်၊ သြဝါဒ
ပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသောစ-သြဝါဒပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသလည်းကောင်း၊ အာဏာပါတိ
မောက္ခုဒ္ဓေသောစ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒုဝိဓော-၂ ပါးအပြားရှိ၏။ တတ္ထ-

သံယော ဥပေါသထံ ကရေယျ။ ။ဥပုသ်ပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ကာရကပုဂ္ဂိုလ် ဟု
ခေါ်၏။ ထို ကာရကနှင့်စပ်၍ သံယဥပုသ်၊ ဂဏဥပုသ်၊ ပုဂ္ဂလဥပုသ် ဟု ၃ မျိုးပြား၏။ ထို ၃
မျိုးတွင် “သံယော ဥပေါသထံ”ဟူသော ဤပါဠိဖြင့် “သံယဥပုသ်ကို ပြ၍၊ ကျန် ၂ ပါးမဟုတ်”
ဟု တားမြစ်သည်။

ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသေယျ။ ။ဥပုသ်ပြုပုံ (ပြုနည်း) အခြင်းအရာကို “ကတ္တဗ္ဗာကာရ”
ဟု ခေါ်၏။ ထို ကတ္တဗ္ဗာကာရနှင့်စပ်၍ သုတ္တုဒ္ဓေသဥပုသ်၊ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်၊ အဓိဋ္ဌာန်ဥပုသ်
ဟု ၃ မျိုးပြား၏။ ထိုတွင် ပါတိမောက်ပါဠိကို “သုတ္တ”ဟု ခေါ်၏။ ထို ပါတိမောက် ရွတ်ပြခြင်း
ကို “သုတ္တုဒ္ဓေသ” ဟု ခေါ်၏။ [သုတ္တဿ-ပါတိမောက်သုတ်ကို၊ ဥဒ္ဓေသော-ရွတ်ပြခြင်း။]
“ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသေယျ”ပါဠိဖြင့် သုတ္တုဒ္ဓေသဥပုသ်ကိုပြ၍၊ ကျန် ဥပုသ် ၂ ပါးကို တားမြစ်
သည်။

ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ ခန္တိပရမံ ၊ပေ၊ အနုပယာတောတိ အာဒိနာ-“ခန္တိပရမံ ၊ပေ၊ အနုပယာတော” အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော၊ တိသော-န်သော၊ ဂါထာယော-တို့သည်၊ ဩဝါဒပါတိမောက္ခနာမ-ဩဝါဒပါတိမောက်မည်၏။ [ပါရာဇိကအဋ္ဌကထာ ဝေရဉ္စကဏ္ဍ၌ အကျယ်လာလတံ၊] တံ-ထို ဩဝါဒပါတိမောက်ကို၊ ဗုဒ္ဓါဇေ-ဘုရားရှင်တို့သည်သာ၊ ဥဒ္ဓိသန္တိ-ရွတ်ပြတော်မူကြကုန်၏။ သာဝကာ-သာဝကတို့သည်၊ န ဥဒ္ဓိသန္တိ-မရွတ်ပြကြကုန်။

သုဏာတု မေ ၊ပေ၊ အာဒိနာ-သုဏာတု မေ ၊ပေ၊ အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်သော ပါတိမောက်သည်၊ အာဏာပါတိမောက္ခနာမ-မည်၏။ တံ-ထို အာဏာပါတိမောက်ကို၊ သာဝကာဇေ-တို့သည်သာ၊ ဥဒ္ဓိသန္တိ-န်၏။ ဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ န ဥဒ္ဓိသန္တိ-ရွတ်ပြတော်မူကြကုန်၊ စ-ဆက်၊ ဣဒမေဝ-ဤ အာဏာပါတိမောက်ကိုသာ၊ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ-ဤ “ပါတိမောက္ခ ဥဒ္ဓိသေယျ” ဟူသော ပါဠိ၏အနက်၌၊ ပါတိမောက္ခန္တိ-ပါတိမောက္ခဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတံ-အလိုရှိအပ်၏။

ပန-ကာ၊ ဣတရေ-သုတ္တုဒ္ဓေ ဥပုသ်မှ အခြားကုန်သော၊ ဒွေ-န်သော၊ ယေ ဥပေါသထာ-အကြင် ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ် အဓိဋ္ဌာန်ဥပုသ်တို့သည်၊ (သန္တိ-န်၏။) တေသု-ထို ၂ ပါးသော ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်၊ အဓိဋ္ဌာန်ဥပုသ်တို့တွင်၊ တာဝ-အဓိဋ္ဌာန်ဥပုသ်မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဓိဋ္ဌော-ညွှန်ပြအပ်သော) ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထော-သည်၊ အညေသ်-

ပါတိမောက် ၂ မျိုး။ ။“ခန္တိပရမံ တပေါ တိတိက္ခာ” စသော ၃ ဂါထာသည် ဘုရားရှင်၏ ဩဝါဒ (အဆုံးအမ)တော် ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပ+အတိမောက္ခ-အလွန်မြတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဩဝါဒပါတိမောက် မည်၏။ “မည်သည့်အမှုကို ပြုလျှင် ပါရာဇိက ကျစေ”စသော အမိန့်အာဏာတော်ဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ် ပါဠိတော်များသည် အာဏာပါတိမောက် မည်၏။ ဤ “ပါတိမောက္ခ ဥဒ္ဓိသေယျ” ဟူသော ပါဠိ၌ ဤအာဏာပါတိမောက်ကိုသာ ပါတိမောက်ခေါ်သည်ဟု မှတ်ပါ။

ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထော။ ။သုတ္တုဒ္ဓေသ ဥပုသ်ကိုပြုပြီး၍ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ကို ပြုလိုသောကြောင့် “ယေ ပန ဣတရေ”စသည် မိန့်၊ “ပါရိသုဒ္ဓေါ အဟံ ဘန္တေ၊ ပရိသုဒ္ဓေါတိ မံ ဓာရေထ”စသည်ဖြင့် မိမိမှာ အာပတ်မှ စင်ကြယ်ပါကြောင်း ပြောဆို (လျှောက်ထား) ခြင်းသည်ပင် ဥပုသ်ပြုခြင်း ကိစ္စဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ပါရိသုဒ္ဓိအာရောစနဥပုသ်”ဟု ဆိုသင့်လျက် အာရောစနပုဒ် ကြေသည်-ဟု ကြံ၊ [ပါရိသုဒ္ဓိယာ+အာရောစနံ-ပါရိသုဒ္ဓိအာရောစနံ၊ ပါရိသုဒ္ဓိအာရောစနံယေဝ+ဥပေါသထော ပါရိသုဒ္ဓိ ဥပေါသထော။]

အခြားရဟန်းတို့၏။ သန္တိကေ-အထံ၌၊ အာရောစနဝသေန-ပြောခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အညမည-အချင်းချင်း၊ အာရောစနဝသေန-လည်းကောင်း၊ ဒုဝိဓော-၏။ တတ္ထ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ ယွာယံ (ယော+အယံ ပါရိသုဒ္ဓိ ဥပေါသထော)-အကြင် ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ကို၊ အညေသံ-တို့၏။ သန္တိကေ-၌၊ ကရိယတိ-ပြုအပ်၏။ သောပိ-ထို ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်သည်လည်း၊ ပဝါရိတာနံစ-ပဝါရဏာ ပြုပြီးသော ရဟန်းတို့၏လည်းကောင်း၊ အပ္ပဝါရိတာနံစ-ပဝါရဏာ မပြုကုန်သော ရဟန်းတို့၏လည်းကောင်း၊ သန္တိကေ-၌၊ ကရဏဝသေန-ပြုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဒုဝိဓော-၏။ တတ္ထ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ မဟာပဝါရဏာယ-သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့၌၊ ပဝါရိတာနံ-တို့၏။ သန္တိကေ-၌၊ ပစ္ဆိမိကာယ-ပစ္ဆိမဝိကပ် ရာနေ့၌၊ ဥပဂတေနဝါ-ဝိကပ်သော ရဟန်းသည်လည်းကောင်း၊ အနုပဂတေနဝါ-ဝါမကပ်သော ရဟန်းသည်လည်းကောင်း၊ ဆိန္ဒဝသေနဝါ-ပြတ်သော ဝါရှိသော ရဟန်းသည်လည်းကောင်း၊ ကာယသာမဂ္ဂိ-ကာယသာမဂ္ဂိကို၊ ဒတ္တာ-ပေး၍၊ ပရိသုဒ္ဓေါ အဟံ ဘန္တေ၊ ပေ၊ ဓာရေထာတိ-“ပရိသုဒ္ဓေါ၊ ပေ၊ ဓာရေထ”ဟူ၍၊ တိက္ခတ္တံ-၃ ကြိမ်၊ ဝတ္တာ-လျှောက်၍၊ ကာတဗ္ဗော-၏။ (နောက်ဝါကျမှ ယူ၍ ထည့်သည်။)

ပန-ကာ၊ စာတုမာသိနိယံ-မိုး ၄ လ အဆုံး၊ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်နေ့၌၊ ပဝါရိတာနံ-တို့၏။ သန္တိကေ-၌၊ ပုရိမိကာယ-ပုရိမ ဝါကပ်ရာနေ့၌၊ ဥပဂတေနဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ အနုပဂတေနဝါ၊ ဆိန္ဒဝသေနဝါ၊ ကာယသာမဂ္ဂိ-ကာယသာမဂ္ဂိကို၊ ဒတ္တာ-ပြီး၍၊ [ဤစကားဖြင့် ဟတ္ထပါသံစပ်ခြင်းကို ဆိုသည်။] ပရိသုဒ္ဓေါ၊ ပေ၊ ဓာရေထာတိ-“ပရိသုဒ္ဓေါ၊ ပေ၊ ဓာရေထ”ဟူ၍၊ တိက္ခတ္တံ၊ ဝတ္တာ၊ ကာတဗ္ဗော-

ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထော ဒုဝိဓော။   ။“အညာရောစန၊ အညမညာရောစန” ဟု ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြုနည်း ၂ မျိုး ရှိ၏။ မိမိနှင့် ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြုတတ် မဟုတ်သောကြောင့် “အည” ဟု ခေါ်ရသော အခြားရဟန်းများ၏ အထံ၌ ပါရိသုဒ္ဓိပြောခြင်းသည် အညာရောစနမည်၏။ အချင်းချင်းပြောခြင်းသည် အညမညာရောစနမည်၏။

သောပိ ဒုဝိဓော။   ။အညာရောစန ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်သည် ပဝါရိတ ပုဂ္ဂိုလ်များ အထံ၌ပြုခြင်း၊ အပဝါရိတပုဂ္ဂိုလ်များအထံ၌ ပြုခြင်းအားဖြင့် ၂ မျိုး ပြားပြန်၏။ ထိုတွင် ပစ္ဆိမဝိကပ်သော ရဟန်း၊ ဝါ မကပ်ရသော ရဟန်း၊ ဝါကျိုးသော ရဟန်းသည် သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့၌ ပဝါရဏာပြု၍ ပြီးကြသော ရဟန်းများအထံ၌ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ် ပြုရ၏။ ပုရိမဝိကပ်သောရဟန်း၊ ဝါမကပ်သောရဟန်း၊ ဝါကျိုးသောရဟန်းသည် ပစ္ဆိမဝိကပ်၍ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့် ဝုဠပဝါရဏာနေ့၌ ပဝါရဏာပြုပြီးသော (ပစ္ဆိမဝါသား) ရဟန်းများ

[ဘန္တေ-တို့၊ အဟံ-တပည့်စော်သည်၊ ပရိသုဒ္ဓေါ-အာပတ်မှ စင်ကြယ်ပါ၏၊ မ-
ကို၊ ပရိသုဒ္ဓေါတိ-အာပတ်မှ စင်ကြယ်သူဟူ၍၊ ဓာရေထ-မှတ်တော်မူပါကုန်။]

ပန-ကား၊ ပဝါရဏာဒိဝသံ-ပဝါရဏာနေ့ကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ အညသ္မိ-
ပဝါရဏာနေ့မှ အခြားသော၊ ကာလေ-၌၊ အာဝါသိကေဟိ-အာဝါသိက ရဟန်း
တို့သည်၊ ပါတိမောက္ခေ-ကို၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌမတ္တေ-ရွတ်ပြအပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လသော်လည်း
ကောင်း၊ ပရိသာယံ-ပရိသတ်သည်၊ အဝုဋ္ဌိတာယဝါ-မထသေးမိသော်လည်း
ကောင်း၊ ဧကစ္စာယ-အချို့သော၊ ပရိသာယ-သည်၊ ဝုဋ္ဌိတာယဝါ-ထပြီးသော်လည်း
ကောင်း၊ သဗ္ဗာယ-သော၊ ပရိသာယ-သည်၊ ဝုဋ္ဌိတာယဝါ-လည်းကောင်း၊ (ဤ
“လည်းကောင်း” ၄ ခုကို အာဂစ္ဆန္တိ ၌စပ်) အညေ-အခြားကုန်သော၊ သမသမာ
ဝါ-အညီအမျှသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ထောကတရာဝါ-နည်းသည်သော်လည်း

အထံ၌ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ် ပြုရသည်၊ ဤကား ပဝါရိတပုဂ္ဂိုလ်များ အထံ၌ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ် ပြုရ
ပုံတည်း၊ [ဤနည်း၌ ပါဝါရိတပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြုမည့် ရဟန်းထက် အရေအတွက်
များသော်လည်း များစေ၊ တန်းတူသော်လည်း ဖြစ်စေရသည်၊ ထို့ကြောင့် “ပဝါရိတာနံ” ဟု
ဗဟုဝစ် ထား၍ ပါရိသုဒ္ဓိပြုမည့်ဘက်၌ “ဥပဂတေန” စသည်ဖြင့် ဧကဝစ် ထားသည်။]

မှတ်ချက်။ ။ “ဝါမကပ်သော ရဟန်း”ဟူရာ၌ ဝါဆိုနေ့လွန်မှ ရှင်သာမဏေပြု၍
ရဟန်းခံသောပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝါဆိုနေ့၌ သတိမရသဖြင့် ဝါ မဆိုလိုက်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဋီကာ၌
“အနုပဂတောနာမ-တတ္ထေဝ (ထို ပဝါရဏာနေ့ကျမှ) ဥပသမ္ပန္နော၊ အသတိယာ ပုရိမိကာယ
အနုပဂတောဝါ”ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုတွင် တတ္ထေဝကို ဥပလက္ခဏ (မှတ်၍ပြသော စကား)ဟု
မှတ်၊ ဝါဆိုနေ့လွန်မှ ရှင်-ရဟန်း ဖြစ်သူလည်း အနုပဂတ(ဝါမကပ်ရသော) ပုဂ္ဂိုလ်ပင်တည်း၊
ဝါဆိုမိ သာမဏေပြုခဲ့သူကား ဝါဆိုနိုင်၏၊ ပဝါရဏာ မတိုင်မီ ရဟန်းဖြစ်လျှင် ပဝါရဏာလည်း
ပြုနိုင်သည်။

မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ။ ။ဧကော ပရိပုဏ္ဏဝသော သာမဏေရော၊ သော စေ ပစ္ဆိမိ
ကာယ ဥပသမ္ပန္နတိ၊ ဂဏပူရဏောစေဝ ဟောတိ၊ အာနိသံသဉ္စ လဘတိ၊-(ကထိနက္ခန္ဓက)။
[“ပရိပုဏ္ဏဝသောတိ ပရိပုဏ္ဏဝီသတိဝသော၊ အစ္ဆိန္ဒဝသော ဝါ”-ယောဇနာ။] ဤ၌ “အစ္ဆိန္ဒ
ဝသော-ဝါမကျိုးသူ”ဟု ဆိုသဖြင့် သာမဏေများ ဝါဆိုရကြောင်း သိသာ၏၊ ဝါဆိုနိုင်လျှင်
ပဝါရဏာ မပြုမီ ရဟန်းဖြစ်မှု ပဝါရဏာပြုခွင့်လည်း ရ၏၊ ထို့ကြောင့် ကထိန်အာနိသင်လည်း
ရသည်။

ထပေတွာ ပန ပဝါရဏာဒိဝသံ။ ။ပဝါရိတပုဂ္ဂိုလ်များအထံ၌ ပြုအပ်သော ပါရိ
သုဒ္ဓိဥပုသ်ကို ပြုပြီး၍ အပ္ပဝါရိတ ပုဂ္ဂိုလ်များအထံ၌ ပြုအပ်သော ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ကို ပြုလို
သောကြောင့် “ထပေတွာ ပန”စသည် မိန့်၊ ပဝါရဏာနေ့ မဟုတ်သော အခြားဥပုသ်နေ့များ
၌ အာ-ဝါသိကရဟန်းတို့ ပါတိမောက်ရွတ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လသော် အာဂစ္ဆကရဟန်းများ ရောက်
လာကြလျှင် ထို အာဂစ္ဆကရဟန်းတို့သည် (အာဝါသိကတို့နှင့်) အရေအတွက် တူလျှင်လည်း

ဖြစ်ကုန်သော၊ (တရ-အနက် မရှိ) ယေ-အကြင် အာဂန္တုကရဟန်းတို့သည်၊ အာဂန္တုန္တိ-လာကုန်၏။ တေဟိ-ထို အာဂန္တုကရဟန်းတို့သည်၊ တေသံ-ထို အာဝါသိကရဟန်းတို့၏။ သန္တိကေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ [“ပရိသုဒ္ဓေါ အဟံ ဘန္တေ”အစရှိသော နည်းဖြင့်-ဟူလို] ပါရိသုဒ္ဓိ-ပါရိသုဒ္ဓိကို၊ အာရောစေတဗ္ဗာ-ပြောဆိုလျှောက်ထားထိုက်၏။

ကောင်း၊ နည်းလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ အာဝါသိကတို့အထံ၌ ဥပုသ်ပြုကြရ၏။ ထို ဥပုသ်ပြုရာအရပ်မှ အာဝါသိကတို့ မထသေးမီလည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် တချို့တစ်ဝက် ထပြီးမှ သော်လည်းကောင်း အာဂန္တုကတို့ ရောက်လာကြပြန်လျှင်လည်း ထိုနည်း အတိုင်းပြု။ အာဝါသိကတို့အားလုံး ထသွားပြီးမှ ရောက်လာကြလျှင်ကား သိမ့်ပြင်ဘက်၌ တွေ့ရာတစ်ပါးပါး (တေရသကဏ်၌ ရသမျှစု၍) ဥပုသ်ပြု။

ဋီကာများ။ ။ဗဟိသီမာဂတာယ ပရိသာယ တေသု ယဿကဿစိ သန္တိကေ (အနဓိဋ္ဌိတေဟိ-အခြားနေရာက အဓိဋ္ဌာန်ဥပုသ် မပြုခဲ့ဘူးသေးသူအားလုံး) ပါရိသုဒ္ဓိ အာရောစေတံ ဝဋ္ဋတီတိ ဝဒန္တိ။-ဝိမတိ၊.....ဧကစ္စေ သန္တိပါတေတွာ ပဝါရေတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ ဥတ္တိံ ထပေတွာ ကတ္တဗ္ဗသံယကမ္ပံဘာဝါ ဝဂ္ဂံ န ဟောတိ၊ (ဥ တ်ထား၍ ပြုရသော သံယကမဟုတ်ခြင်းကြောင့် သိမ့်ပြင်ဘက်၌ ရသမျှစု၍ ပြုသော်လည်း ဝဂ္ဂကံ မဖြစ်) ဥပေါသထေပိ ဒေသေဝနယော။-ပဝါရဏက္ခန္ဓက၊ တေရသကဏ်။

မှတ်ချက်။ ။ဤဝါကျ၌ ဥဒ္ဓိဋ္ဌမတ္တေ အဝုဋ္ဌိတာယဝါ စသည်ဖြင့် “လည်းကောင်း” ၄ ချက်ကို မူတည်၍ သမသမာဝါ-ထောကတရာဝါ ၂ ချက်နှင့် တွဲဘက်မြောက်ယူလျှင် ဥပေါသထက္ခန္ဓကပါဠိတော်လာတိုင်း ဝါကျပေါင်း ရှစ်ဝါကျဖြစ်၏။

အာဂန္တုကတို့ များနေလျှင်။ ။ဤ အဋ္ဌကထာ၌ ပြအပ်သော နည်းသည် အာဂန္တုကတို့က သမသမ-ထောကတရဖြစ်ရာ၌ ပြအပ်သောနည်းတည်း။ အာဂန္တုကတို့သည် ဥပုသ်ပြုပြီးသော အာဝါသိကတို့ထက် အရေအတွက်များနေလျှင် နောက်ထပ်ပါတိမောက် ရွတ်ပြု၍ ဥပုသ်ပြုကြရမည်။ အထညေ အာဂန္တုကာ ဘိက္ခု။ အာဂန္တုန္တိ ဗဟုတရာ၊ တေဟိ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုဟိ ပုန ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗံ-ဥပေါသထက္ခန္ဓကပါဠိတော်။ [ဤ နေရာဝယ် ဥပေါသထက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ၌ အထူးမဖွင့်သော်လည်း အလားတူဖြစ်သော ပဝါရဏက္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာ၌ “ပုန ပဝါရေတဗ္ဗံတိ ပုန ပုဗ္ဗကိစ္စံ ကတွာ ဥတ္တိံ ထပေတွာ သံယတ္ထေရတော ပဋ္ဌာယ ပဝါရေတဗ္ဗံ”ဟု “ပုဗ္ဗကိစ္စနှင့် ဥ တ်ထားပြီးမှ ပဝါရဏာပြုပါ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ဤ ဥပုသ်နောက်ထပ် ပြုရာ၌လည်း “ပုဗ္ဗကိစ္စနှင့် ဥ တ်ထားမှု ပြုရဦးမည်”ဟု သိသာ၏။]

မှတ်ချက်။ ။“န ဧကသ္မိံ ဥပေါသထဂ္ဂေ ဒွေဥတ္တိယော ထပေတဗ္ဗာ” ဟူသော ဥပေါသထက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာစကား၌ “ဒွေ ဥတ္တိံ”ဟူသည် ဥပေါသထဥ တ်နှင့် ပဝါရဏာဥ တ် ၂ မျိုးတည်း။ ဥပုသ်ပြုရာဌာနတစ်ခုမှာ ဥပေါသထဥ တ်ချည်း ၂ ခါမထားရ-ဟု ဆိုလိုရင်းမဟုတ်။

ပန-ကား၊ ယော အယံ-အံကြင် ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ကို၊ အညမည-ချင်း၊ အာရော
 စနဝသေန-ဖြင့်၊ ကရိယတိ-၏။ သော-ထို ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်သည်၊ ဥတ္တိ-ဥ တ်ကို၊
 ထပေတွာစ-ထား၍ လည်းကောင်း၊ အတ္ထပေတွာစ-မထားမူ၍ လည်းကောင်း၊
 ကရဏဝသေန-ဖြင့်၊ ဒုဝိစော-၏။ တတ္ထ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ ယသ္မိ အာဝါသေ-
 အကြင် ကျောင်းတိုက်၌၊ တယော ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဝိဟရန္တိ-နေကုန်အံ့၊ တေသု-
 ထို ရဟန်းတို့သည်၊ ဥပေါသထာဒိဝသေ-၌၊ သန္နိပတိတေသု-စုဝေးကုန်လသော်၊
 (တစ်နည်း) သန္နိပတိတေသု-န်သော၊ တေသု-ထို ရဟန်းတို့တွင်၊ ဧကေန-သော၊
 ဘိက္ခုနာ-သည်၊ (ထပိတာယ၌ စပ်) သုဏန္တ မေ၊ ပေ၊ စာတုဒ္ဒသောတိ ဝါ-ဟူ
 ၍ လည်းကောင်း၊ သုဏန္တ မေ၊ ပေ၊ ပန္နရသောတိ ဝါ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝတ္တာ-
 ဆိုပြီး၍၊ ယဒါယသ္မန္တာနံ၊ ပေ၊ ကရေယျာမာတိ ဝါ-ကရေယျာမ ဟူ၍၊ ဥတ္တိယာ-
 ကို၊ ထပိတာယ-ထားအပ်ပြီးသော်၊ ထေရေန-ထေရ်ဖြစ်သော၊ (အကြီးဆုံး
 ဖြစ်သော) ဘိက္ခုနာ-သည်၊ (ဝတ္ထဗွံ၌စပ်) ဧကံသံ-တစ်ခုသော လက်ဝဲအဖို့၌၊
 ဝါ-လက်ဝဲတစ်ဖက် ပခုံးထက်၌၊ ဥတ္တရာသင်္ဂီ-အပေါ်ရံဧကသီကို၊ ကရိတွာ-ပြု
 ၍၊ ဝါ-တင်ထား၍၊ ဥတ္တဋ္ဌိကံ-ဆောင့်ကြောင့်၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ အဗ္ဗလိ-လက်အုပ်ကို၊
 ပဂ္ဂဟေတွာ-ချီမြှောက်၍၊ ပရိသုဒ္ဓေါ၊ ပေ၊ ဓာရေထာတိ-ထ ဟူ၍၊ တိက္ခတ္ထိ-၃
 ကြိမ်၊ ဝတ္ထဗွံ-ဆိုရာ၏။ ဝါ-ဆိုရမည်၊ ဣတရေဟိ-ထေရ်မှတစ်ပါးသော ရဟန်း
 တို့သည်၊ ဘန္တေတိ-ဘန္တေဟူ၍၊ ဝတ္တာ-ပြီး၍၊ ဧဝမေဝ-ဤအတိုင်းသာလျှင်၊ ဝတ္ထဗွံ-
 ၍၊ ဝါ-ရမည်၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဥတ္တိ-ကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ ကာတဗ္ဗော-ပြုထိုက်
 ၍၊ [(ဥ တ်ပါဠိအနက်) အာယသ္မန္တာ-အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ မေ-တပည့်တော်၏။

ယောပနာယံ ပေ၊ ဒုဝိစော။ ။ အညာရောစန ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ကို ပြုပြီး၍
 အညမညာရောစန ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ကို ပြုလိုသောကြောင့် “ယောပနာယံ” စသည် မိန့်၊ ဤ
 အညမညာရောစန ဥပုသ်လည်း ဥ တ်ထား၍ ပြုအပ်သော ဥပုသ်-ဥ တ်မထားဘဲ ပြုအပ်သော
 ဥပုသ် ဟု ၂ မျိုးရှိသည်။

တေသု ပေ၊ ကာတဗ္ဗော။ ။ ဥပုသ်ပြုမည့်နေ၌ ရဟန်း ၃ ပါးရှိလျှင် သိမ်သို့ သွား
 ၍ တစ်ပါးက “သုဏန္တ မေ အာယသ္မန္တာ အဇ္ဈပေါသထော ပန္နရသော၊ ယဒါ ယသ္မန္တာနံ
 ပတ္တကလ္လံ၊ မယံ အညမညံ ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထံ ကရေယျာမ” ဟု ဥ တ်ထားရာ၏။ [စာတုဒ္ဒသီ
 ဖြစ်လျှင် “စာတုဒ္ဒသော” ဟု ဆို၊ ဤ ဥ တ်ကို [သံဃာမပြည့်ဘဲ ၃ ပါးဝိုက်သောရုံသော
 ကြောင့်] “ဂဏဥ တ်” ဟု ခေါ်၏။ ထားပြီးနောက် အကြီးဆုံးက သင်္ကန်းကို လက်ကတော့တင်
 ၍ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင် လက်အုပ်ချီပြီးလျှင်-“ပရိသုဒ္ဓေါ အဟံ အာဝုသော၊ ပရိသုဒ္ဓေါတိ မံ
 ဓာရေထ” ဟု ဆို၍ ဥပုသ်ပြုရသည်။

(ဝစနံ-စကားကို) သုဏန္ဒ-နားစိုက်တော်မူပါကုန်၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ စာတုဒ္ဒသော-သော၊ (ပန္နရသော-သော) ဥပေါသထော-တည်း၊ အာယသုန္တာနံ-တို့၏၊ (ကမ္ပ-ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ကံသည်) ပတ္တကလ္လံ-သည်၊ ယဒိ (သိယာ)-အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်) မယံ-တို့သည်၊ အညမညံ-အချင်းချင်း၊ ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထံ-ကို၊ ကရေယျာမ-ပြုကုန်ရာပါ၏၊ ဝါ-ပြုကြပါကုန်စို့။ ပန-ကား၊ ယတ္ထ-အကြင် ကျောင်းတိုက်၌၊ ဒွေ ဘိက္ခု၊ ဝိဟရန္တိ-န်အံ၊ တကြ-၌၊ ဥတ္တိ-ကို၊ အတ္ထပေတွာ-၍၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ပါရိသုဒ္ဓိ-ပါရိသုဒ္ဓိကို၊ အာရောစေတဗ္ဗာ-ပြောဆိုထိုက်၏၊ ဝါ-ရမည်၊ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထော-ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်တည်း။

ပန-ကား၊ ဧကောဝ-တစ်ပါးထည်းသာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခု၊ သစေဟောတိ-အကယ်၍ရှိအံ၊ (ဧဝံသတိ) သဗ္ဗံ-သော၊ ပုဗ္ဗကရဏီယံ-ပုဗ္ဗကဏီယကို၊

ယတ္ထပန ပေ၊ အာရောစေတဗ္ဗာ။   ။ဥ တ်ထား၍ ပြုရသော ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ကို ပြုပြီး၍ ဥ တ်မထားဘဲ ပြုရသော ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ကို ပြုလိုသောကြောင့် “ယတ္ထ ပန”စသည် မိန့်၊ ကျောင်း၌ ၂ ပါးသာရှိလျှင် ဂဏဉ် တ် မထားတော့ဘဲ (ဝုတ္တနယေနေဝ-သင်္ကန်းလက်ကတော့တင်၊ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်၊ လက်အုပ်ချီ၍-“ပရိသုဒ္ဓေါ အဟံ ပေ၊ ဓာရေတိ” ဟု ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်) ဆို၍ အချင်းချင်း ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ် ပြုရသည်၊ [အာရောစေတဗ္ဗာ၏ နောက်၌ “ဣတိ အယံ ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထော”ကား ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်အတွက် နိဂုံးဝါကျတည်း၊] ဤပါရိသုဒ္ဓိ ၂ မျိုးသည် ကာရကပုဂ္ဂိုလ်နှင့်စပ်၍ ဂဏဉ်ပုသ်လည်း မည်၏။

မှတ်ချက်။   ။ဤ ဥ တ်မထားဘဲ ပြုရသော ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်၌ သိမ်အတွင်းမှာသာ ပြုကောင်းသည် မဟုတ်၊ သိမ့်ပြင်ဘက်၌လည်း ပြုကောင်း၏၊ ဘာကြောင့်နည်း-ဥ တ်မထားရသောကြောင့်တည်း။ [“ဥတ္တိ ထပေတွာ ကတ္ထဗ္ဗသံယကမ္မာဘာဝါ ဝဂ္ဂံ န ဟောတိ”ဟု ပြခဲ့သော ပဝါရဏာက္ခန္ဓက တေရသဏီဋီကာကို ထောက်။] ၃ ပါး ၄ ပါးစသည် ရှိနေလျှင် ဤပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ် မပြုကောင်း၊ နောက်၌ ထင်ရှားလိမ့်မည်။

သစေ ပန ဧကောဝ ပေ၊ ကတွာ။   ။ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ် ပြုပုံကို ပြုပြီး၍ အဓိဋ္ဌာန် ဥပုသ်ပြုပုံကို ပြုလိုသောကြောင့် “သစေ ပန”စသည် မိန့်၊ တစ်ပါးထည်းသာ နေသောကျောင်း၌ ညနေ (သိမ့်မဟုတ် ည) ဥပုသ်ပြုနေကျ အချိန်ဝယ် “တံမြက်လှည်းခြင်း” စသော ပြု၍ ဖြစ်နိုင်သမျှ ပုဗ္ဗကရဏီယကို ပြုရဦးမည်။ [ဋီကာ၌ “ပုဗ္ဗကရဏီယန္တိ သမ္ပဇ္ဇနာဒိ နဝဝိဓံ”ဟု ဖွင့်သော်လည်း ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိဆောင်ခြင်း စသော နောက် ၅ ပါးကား ပြု၍ မဖြစ်၊ ဖြစ်သမျှလည်း အပိုပင်၊ ပါဠိတော်၌လည်း “သော ဒေသော (ထို အများလာတတ်ရပ် နေရာကို) သမ္ပဇ္ဇိတွာ ပါနီယံ ပရိဘောဇနီယံ ဥပဋ္ဌာပေတွာ အာသနံ ပညပေတွာ ပဒိပံ ကတွာ နိသီဒိ တဗ္ဗံ”ဟုသာ ရှိ၏။]

ကတ္တာ-ပြုပြီး၍၊ အညေသံ-အခြားရဟန်းတို့၏၊ အနာဂမနံ-မလာခြင်းကို၊ ဥ တွာ-
 သိ၍၊ ဝါ-သိမှ၊ အဇ္ဇ မေ |ပေ၊ စာတုဒ္ဒသောတိဝါ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဇ္ဇ မေ
 ဥပေါသထော ပန္နရသောတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝတ္တု-ဆိုပြီး၍၊ အဓိဋ္ဌာမိတိ-
 အဓိဋ္ဌာမိဟူ၍၊ ဝတ္တုဗွံ-ဆိုရာ၏၊ ဝါ-ဆိုရမည်၊ အယံ-ဤ ဥပုသ်သည်၊ အဓိဋ္ဌာနု
 ပေါသထော-တည်း၊ (အယံ-စသည်ကား အဓိဋ္ဌာန်ဥပုသ်အတွက် နိဂုံးတည်း။)
 ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ကတ္တဗ္ဗာကာရဝသေန-ပြုထိုက်သော အခြင်းအရာနှင့်စပ်သဖြင့်၊
 တယော ဥပေါသထာ-တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-န်၏၊ (ဤကား ကတ္တဗ္ဗာကာရဥပုသ် ၃
 မျိုးအတွက် နိဂုံးတည်း။) ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊
 နဝ-န်သော၊ ဥပေါသထာ-တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဒီဝိတာ-ပြအပ်ကုန်ပြီးသည်၊
 ဟောန္တိ-န်၏၊ (ဤကား ဥပုသ် ၉ မျိုးလုံးအတွက် နိဂုံးတည်း။) :

တေသု-ထို ၉ ပါးသော ဥပုသ်တို့တွင်၊ ဒိဝသဝသေန-ဖြင့်၊ ပန္နရသိကော-
 လည်းကောင်း၊ ကာရကဝသေန-ဖြင့်၊ သံယုပေါသထော-လည်းကောင်း၊ ကတ္တ
 ဗ္ဗာကာရဝသေန-ဖြင့်၊ သုတ္တုဒ္ဒေသော-ဥပုသ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊
 တိလက္ခဏာသမ္ပန္နော-၃ ပါးသော လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ဥပေါသထော-ကို၊
 ဣမ-ဤ သုဏာတု မေ အစရှိသော ဥ တ်၌၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌော-ညွှန်ပြအပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊
 ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

တသ္မိ-ထို သုတ္တုဒ္ဒေသ သံယုဥပုသ်သည်၊ ပဝတ္တမာနေ-ကျောင်းတိုက်အတွင်း
 တည်ရှိပါလျက်၊ ဥပေါသထံ-ကို၊ အကတ္တာ-၍၊ ဥပေါသထေ-ဥပုသ်နေ့ဖြစ်သော၊
 တဒဟု-ထိုနေ့၌၊ အညံ-အခြားသော၊ အဘိက္ခုကံဝါ-ရဟန်းမရှိမူလည်း ဖြစ်သော၊

အညေသံ |ပေ၊ ဝတ္တုဗွံ။ ။ထိုသို့ ပုဗ္ဗကရဏကို ပြုပြီးနောက် အခြားအာဂန္တုကများ
 လာ-မလာကို စောင့်မျှော်ပြီးမှ မလာကြောင်းသိလျှင် “ယနေ့ ငါ၏ စာတုဒ္ဒသီဥပုသ်ဖြစ်သည်၊
 (သို့မဟုတ်-ပန္နရသီဥပုသ်ဖြစ်သည်)”ဟု ခိဋ္ဌာန်ရမည်။ [ဤ အဋ္ဌကထာ၌ စိတ်ထည်းမှာ ခိဋ္ဌာန်
 ရုံတွင် မကဘဲ “ဝတ္တာ ဝတ္တုဗွံ”ဟု ရှိ၏၊ ပါဠိတော်၌ကား-“အဇ္ဇ မေ ဥပေါသထော-ယနေ့
 ငါ့အတွက် ဥပုသ်နေ့”ဟု ခိဋ္ဌာန်ရမည် ဟုသာ လာ၏၊ အဋ္ဌကထာကြီး၌လည်း “အဇ္ဇ မေ
 ဥပေါသထော ပန္နရသောတိဝိ အဓိဋ္ဌာတုံ ဝဋ္ဋတိ”ဟုသာ လာသည်၊ သို့သော် စိတ်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်
 ရုံသာ မကဘဲ နှုတ်ပါဆိုမှုကြောင့် အပြစ်မရှိရကား ကဒီအဋ္ဌကထာအတိုင်း နှုတ်ဖြင့် ဆို၍
 လည်း ခိဋ္ဌာန်နိုင်ပါ၏။]

တသ္မိ ပဝတ္တမာနေ |ပေ၊ ဒုတ္တုဗွံ။ ။ထိုသို့ မိမိနေရာကျောင်း၌ သံယုဥပုသ်ရှိပါ
 လျက် သံယုဥပုသ် မပြုဘဲ သံယာမရှိသောကျောင်းတိုက်သို့၊ သို့မဟုတ်-သံယာရှိသော်လည်း
 အယူချင်း မတူကြသဖြင့် နာနာသံဝါသက (ကံ အတူပြု၍ မရသော) သံယာရှိရာ ကျောင်းသို့

(ဝါကို လိုက်စေ) နာနာသံဝါသကေဟိ-နာနာသံဝါသက ရဟန်းတို့ဖြင့်၊ သဘိက္ခုကံ
 ဝါ-ရဟန်းရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အာဝါသံဝါ-နေရာကျောင်းတိုက်သို့လည်း
 ကောင်း၊ အနာဝါသံဝါ-နေရာမဟုတ်သော ဇရပ်တန်ဆောင်းစသည်သို့လည်း
 ကောင်း၊ ဝါသက္ကာယ-ညဉ့်အိပ် ညနေအကျိုးငှာ၊ သံယေန-သံယာကို၊ အညတြ-
 ကြဉ်၍လည်းကောင်း၊ အန္တရာယာ-အန္တရာယ် ဆယ်ပါးတစ်ပါးပါးကို၊ အညတြ-
 ကြဉ်၍လည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသော ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ ဟောတိ-
 ၏။

လည်းကောင်း၊ ကျောင်းမဟုတ်သော အလုပ်တဲ (ဇရပ်) စသည်သို့လည်းကောင်း [“အနာဝါ
 သောနာမ နဝကမ္မသာလာဒိကော ယောကောစိ ပဒေသော”-အဋ္ဌကထာ။] သံယာလောက်
 သော အဖော်မပါဘဲ-အန္တရာယ်လည်း မရှိဘဲ ညဉ့်အိပ်နေဖို့ရာ (ဥပုသ်ပြုမိ နေချင်းပြန်မဟုတ်
 သော သွားခြင်းဖြင့်) မသွားကောင်း၊ သွားလျှင်ဒုက္ကဋ် အာပတ်သင့်၏။ [နာနာသံဝါသကနှင့်
 စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို မဟာဝါ-စမေယျက္ခန္ဓကနှင့် ကောသမ္မကက္ခန္ဓကပါဠိတော် အဋ္ဌကထာတို့ကို
 ကြည့်ပါ။ ဓမ္မဝါဒိဘက်ဖြစ်စေ၊ အဓမ္မဝါဒိဘက်ဖြစ်စေ အယူဝါဒမတူလျှင် ကံကြီးကံငယ် အတူ
 မပြုရ။]

အဋ္ဌကထာ အကြွင်းများ

- ၁။ ဧဝံ သစေ ဝိဟာရေ ဥပေါသထံ ကရောန္တိ၊ ဥပေါသထာဓိဋ္ဌာနတ္ထံ သိမာပိ နဒီပိ
 နဂန္တဗ္ဗာ-ကျောင်းတိုက်မှာ သံယာဥပုသ် ပြုနေကျဖြစ်လျှင် အဓိဋ္ဌာန်ဥပုသ်ပြုလို
 ၍ ဗဒ္ဒသိမ်-သို့မဟုတ် မြစ်သို့လည်း မသွားကောင်း။ [“ဂရုက သံယာဥပုသ်ကို
 ကြဉ်၍ လဟုက အဓိဋ္ဌာန်ဥပုသ် မပြုရ” ဟုလို့။]
- ၂။ သစေ ပနေတ္ထ ကောစိ ဘိက္ခု ဟောတိ၊ တဿ သန္တိကေ ဂန္တံ ဝဋ္ဋတိ=ထို သိမ်
 ထို မြစ်၌ ရဟန်းတစ်ပါးပါးရှိလျှင် ထိုသူ့အထံ သွားကောင်း၏။ [“တဿ သန္တိကံတိ
 ဣဒံ ဂဏုပေါသထဋ္ဌာနတော ဂစ္ဆန္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ”-ဝိမတိ။]
- ၃။ ဝိသဋ္ဌဥပေါသထာပိ အာဝါသာ ဂန္တံ ဝဋ္ဋတိ၊ ဧဝံ ဂတော အဓိဋ္ဌာတုံပိ လဘတိ=
 ဥပုသ်လုံးလုံး မပြုဘဲ ဥပုသ်ကို စွန့်လွှတ်ထားသော (သံယာရိ) ကျောင်းတိုက်
 မှလည်း သံယာမပါဘဲ အာဝါသ-အနာဝါသသို့ သွားကောင်း၏။ ဤသို့ သွားသူ
 သည် တစ်ပါးထည်းသွားလျှင် အဓိဋ္ဌာန်ဥပုသ်လည်း ပြုကောင်း၏။

မှတ်ချက်။ ။“ဝိသဋ္ဌ ဥပေါသထကျောင်းတိုက်”ဟူသည် တတိယသံဂါယနာ မတင်မီ
 တိတ္ထိဘောင်မှလာသော ရဟန်းတို့၏ နောက်ယှက်မှုကြောင့် အသောကာရုံကျောင်းတိုက်
 ကြီးဝယ် ၇ နှစ်မျှ ဥပုသ်မပြုဘဲ ရပ်စဲထားရသော ကျောင်းတိုက်မျိုးတည်း၊ ဝိသဋ္ဌဥပေါသထ
 ကျောင်းတိုက်မှ သွားကောင်းလျှင် လုံးလုံး သံယာဥပုသ် ပြုလေ့မရှိသော ကျောင်းတိုက်မှ
 လည်း သံယာမပါဘဲ အခြားအာဝါသသို့ သွားကောင်း၏-ဟု မှတ်ချက် ရပြန်၏။

ကိံ သံဃဿ ပုဗ္ဗကိစ္စတိ (ဣမိနာ)-ကိံ ၊ပေ၊ ပုဗ္ဗကိစ္စဟူသော ဤ ပါဠိဖြင့်၊ (ပုစ္ဆတိ-၌စပ်) သံဃော ဥပေါသထံ ကရေယျာတိ-“သံဃော ၊ပေ၊ ကရေယျ” ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဥပေါသထကရဏာ သမ္ပန္နန္ဓေန-ဥပေါသထကရဏာ ကြိယာနှင့် စပ်သဖြင့်သာလျှင်၊ ဝုတ္တဿ-ဆိုအပ်ပြီးသော၊ သံဃဿ-“သံဃော”အရ-သံဃာ သည်၊ (ကတံကိ-၌စပ်) ဥပေါသထေ-ကို၊ ကတ္တဗ္ဗေ-ပြုထိုက်သော်၊ ယံ တံ-အကြင် ပုဗ္ဗကိစ္စသည်၊ အနုဇာနာမိ ၊ပေ၊ သမ္ပဇ္ဇိတံ အာဒိနာ-“အနုဇာနာမိ ၊ပေ၊ သမ္ပဇ္ဇိတံ” အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ပါဠိယံ-ပါဠိတော်၌၊ အာဂတံ-လာပြီ၊ အဋ္ဌကထာသုစ- တို့၌လည်း၊ သမ္ပဇ္ဇနီ ပဒိပေါစ ၊ပေ၊ ပုဗ္ဗကိစ္စန္တိ ဝုစ္စတိတိ- “သမ္ပဇ္ဇနီ ၊ပေ၊ ဝုစ္စတိ”

၄။ အာရညကေနပိ ဘိက္ခုနာ ဥပေါသထ ဒီဝသေ ဂါမေ ပိဏ္ဏာယ စရိတွာ အတ္တနော ဝိဟာရမေဝ အာဂန္တဗ္ဗံ=တောနေ ရဟန်းသည် ဥပုသ်နေ၌ ရွာထည်းသို့ ဆွမ်းခံဝင် ပြီးနောက် မိမိကျောင်းသို့ ပြန်လာခဲ့ပါ။.....သစေ အည် ဝိဟာရံ ဩက္ကမတိ၊ တတ္ထေဝ ဥပေါသထံ ကတွာဝ အာဂန္တဗ္ဗံ၊ အကတွာ နဝဋ္ဋတိ = အခြား သံဃာရှိကျောင်းသို့ (ဆွမ်းခံသွားရင်း) ဝင်မိလျှင် ထို ကျောင်း၌ သံဃာ့ဥပုသ် ပြုပြီးမှသာ ပြန်လာရ မည်၊ မပြုဘဲ မပြန်လာကောင်း။

မှတ်ချက်။ ။ဤစကားအရ “တစ်ပါး ၂ ပါး ၃ ပါးမျှသာရှိသော တောကျောင်း၌ နေသော ရဟန်းသည် ဂါမအတွင်းရောက်ရုံမျှဖြင့် သံဃာ့ဥပုသ်ပြုဖို့ မလိုသေး၊ သံဃာရှိရာ ကျောင်းသို့ ဝင်မိမှသာ သံဃာ့ဥပုသ်ပြုရမည်” ဟု သိသာ၏။ သို့ဖြစ်လျှင် “ဂါမခေတ် တစ်ခေတ် လုံးသည် သံဃာ့ဥပုသ်ပြုဖို့ရာ နယ်မဟုတ်၊ မိမိတို့ အသီးအသီး ကျောင်းတိုက်တစ်ခုသာ သံဃာ့ဥပုသ် ပြုရာနယ်” ဟု မှတ်ချက်ရပြန်သည်။

အချုပ်မှတ်ဖွယ်။ ။ကျောင်းတိုက်၌ သံဃာရှိလျှင် (အန္တရာယ် ၁၀ ပါးတွင် တစ်ပါး ပါးလည်း မရှိလျှင်) သံဃာ့ဥပုသ်သာ ပြု၊ အခြားဥပုသ်ပြုလျှင် အဓမ္မကံ စသော ၄ မျိုးတွင် အဓမ္မကံဖြစ်၏။ ၂ ပါးတစ်တွဲ သိမ်ထည်းသွား၍လည်း မပြုကောင်း၊ အဓမ္မကံပင်၊ သံဃာ့ ဥပုသ်ပြုရာ၌လည်း အန္တရာယ်မရှိဘဲ ပါတိမောက်အကျဉ်းပြုလျှင် “န ဘိက္ခဝေ အသတိ အန္တရာယေ သံခိတ္တေန ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗံ၊ ယော ဥဒ္ဓိသေယျ၊ အာပတ္တိံ ဒုက္ကဿ” ဟူ သော ပညတ်တော်အရ ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်ကြ၏။ ယခုအခါ စာအုပ်တွေ ရှိနေပြီဖြစ်၍ အကျယ်မရလျှင် စာအုပ်ကြည့်၍ အကျယ်ရွတ်ပြနိုင်ပါသည်။

အချို့ဆရာများ။ ။ဝိနည်းဓိရ်ပုဂ္ဂိုလ်အချို့ကား ဥပုသ်နေသွားစရာကိစ္စရှိလျှင် အရဏ် မတက်ခင် ခဏ္ဍာသိမ်ထည်းဝင်နေ၍ အရဏ်တက်သောအခါ အဓိဋ္ဌာန်ဥပုသ်-သို့မဟုတ် ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ် ပြု၍ ခရီးသွားလေ့ရှိကြ၏။ “ကျောင်းတိုက်တစ်ခုဝယ် ၄ ပါးရှိလျှင် သံဃာ့ဥပုသ် ပြု ရမည်” ဟူသော အဓိန့်တော်အရ သိမ်ထည်းဝင်နေရုံမျှဖြင့် ကျောင်းတိုက်ပြင်ဘက် မရောက် နိုင်သောကြောင့် ထိုနည်းကို မိမိ အားမရပါ။ ထိုသို့ ပြုလုပ်လေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကား “သိမ် တစ်ခုကို အာဝါသတစ်ခု” ဟု ယူလိုကြလေသည်။

ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဒွိဟိ-န်သော၊ နာမေဟိ-နာမည်တို့ဖြင့်၊ နဝဝိဓံ-သော၊ (ယံ တံ) ပုဗ္ဗကိစ္စံ-အကြင် ပုဗ္ဗကိစ္စကို၊ (အာစရိယေဟိ-အဋ္ဌကထာဆရာတို့သည်) ဒသိတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ တံ-ထို ပုဗ္ဗကိစ္စကို၊ ကတံ ကိ-ပြုအပ်ပါပြီလော၊ ဣတိ-သို့၊ (ပါတိမောက္ခဒွေသကော-ပါတိမောက္ခဒွေသက ရဟန်းသည်) ပုစ္ဆတိ-မေး၏၊ (သမ္ပဇနီ-စသော ၂ ဂါထာ၏ အနက်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။)

ဟိ - မေးသင့်၏၊ (တစ်နည်း) ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-ထို ပုဗ္ဗကိစ္စကို၊ အကတ္တာ-၍၊ ဥပေါသထံ-ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ-မအပ်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ပုဗ္ဗကိစ္စကို မပြုဘဲ ဥပုသ်ပြုခြင်းငှာ မအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ထေရေန-ထေရ်သည်၊ အာဏတ္ထေန-စေခိုင်းအပ်သော၊ အဂီလာနေန-ဂီလာန မဟုတ်သော၊ ဘိက္ခုနာ-သည်၊ ဥပေါသထာဂါရံ-ဥပုသ်ကျောင်းဆောင်ကို၊ သမ္ပဇိတဗွံ-တံမြက်လှည်းထိုက်၏၊ ဝါ-ရမည်၊ ပါနိယံ - သောက်ရေကိုလည်းကောင်း၊

ကိ သံဃဿ ပုဗ္ဗကိစ္စံတိ။

။သုဏာတု မေ-စသော ဥတ်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ကိ သံဃဿ-စသည်ကို ဖွင့်လိုသောကြောင့် “ကိ သံဃဿ”စသည်ကို မိန့်၊ ပုဗ္ဗကိစ္စံ၏ စပ်ပုဒ်ကို “ကတံ”ဟု ထည့်စေလိုသောကြောင့် နောက်၌ “ကိ တံ ကတံတိ ပုစ္ဆတိ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုတံ၏ အနိယမကိုလည်း “ယံ တံ၊ ပေ၊ ပုဗ္ဗကိစ္စံ ဒသိတံ” ဟု ပြသည်၊ ထို၌ “ယံ တံ” ကို “ပါဠိယံ အာဂတံ”၌လည်းကောင်း၊ “ဒသိတံ”၌လည်းကောင်း စပ်၊ “အကြင် ပုဗ္ဗကိစ္စသည် ပါဠိတော်၌ လာ၏၊ အကြင် ပုဗ္ဗကိစ္စကို အဋ္ဌကထာတို့၌လည်း ပြအပ်ပြီ”ဟူလို။ [ယံ တံ၏ ရှေ့၌ “ဥပေါသထေ ကတ္တဗ္ဗေ”သည် စာသွားမကောင်း။]

ပုဗ္ဗကရဏ၊ ကိစ္စ။

။“သံဃဿန္နိပါတော ပဌမံ ကတ္တဗ္ဗတ္တာ ပုဗ္ဗကရဏံ။ [ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက်၏၊ ဣတိ ကရဏံ၊ ပုဗ္ဗေ-သံဃာ မစည်းဝေးမီ ရှေး၌+ကရဏံ-ပြုထိုက်သော အလုပ်တည်း၊ ပုဗ္ဗကရဏံ-လုပ်၊] ပုဗ္ဗကရဏတော ပစ္စာ ကတ္တဗ္ဗံပိ (ပုဗ္ဗကရဏနောက်မှ ပြုရသော်လည်း) ဥပေါသထကမ္ပတော ပဌမံ ကတ္တဗ္ဗတ္တာ ပုဗ္ဗကိစ္စံ”-ဋီကာ။ [ကတ္တဗ္ဗံတိ ကိစ္စံ၊ ပုဗ္ဗေ-ဥပုသ်မပြုမီ ရှေး၌+ကိစ္စံ-ပြုထိုက်သော အလုပ်တည်း၊ ပုဗ္ဗကိစ္စံ-လုပ်။]

ဥပေါသထာဂါရံ သမ္ပဇိတဗွံ။

။ဘုရားလက်ထက်တော်၌ ဥပုသ်ကျောင်းဆောင်ကို တံမြက်မလှည်း၍ အမှိုက်ရှုပ်နေသောကြောင့် ဥပုသ်ပြုလာသော အာဂန္တုက ရဟန်းတို့က ကဲ့ရဲ့ကြသဖြင့် “ဥပုသ်ပြုမည့်နေရာ၌ တံမြက်လှည်းရမည်”ဟု ပညတ်တော်မူ၏၊ ထို့ကြောင့် နာယကထေရ်က တာဝန်ပေးထားသော ရဟန်းသည် ဥပုသ်ကျောင်းဆောင်ကို တံမြက်လှည်းရမည်၊ တံမြက်စည်း မရှိလျှင် (တစ်ခြားကျောင်းက ခေတ္တယူစရာမျှမရှိလျှင်) သစ်ခက်ကို သာမဏေစသူတို့အား ကပို့ခိုင်း၍ ထိုသစ်ခက်ဖြင့် လှည်းရမည်၊ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ လှည်းစရာမရမှသာ မလှည်းဘဲ ထားကောင်းသည်။

ပရိဘောဇနီယံ-သုံးရေကိုလည်းကောင်း၊ (ခြေဆေးရေကို ဆိုသည်။) ဥပဋ္ဌာပေ တဗ္ဗံ-တည်ထားထိုက်၏။ ဝါ-ရမည်။ အာသနံ-နေရာကို၊ ပညပေတဗ္ဗံ-ခင်းထိုက် ၏။ ဝါ-ခင်းထားရမည်။ ပဒီပေါ-မီးကို၊ ကာတဗ္ဗော-ပြုထိုက်၏။ ဝါ-ရမည်။ အ ကရောန္တော-(စေခိုင်းအပ်ပါလျက် ထို ၄ ပါးသော ကိစ္စကို) မပြုသော ရဟန်းသည်။

ပါနီယံ ပေ၊ ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗံ။

။ဥပုသ်နေ့၌ သောက်စရာ ရေ၊ ခြေဆေးစရာ သုံးရေ မရှိသဖြင့် ဥပုသ်ပြုလာသော အာဂန္တုကရဟန်းတို့ ကဲ့ရဲ့မှုကြောင့် “သောက်ရေ သုံးရေ တည် ထားရမည်”ဟု ပညတ်တော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် နာယကထေရ် စေခိုင်းအပ်သော ရဟန်းက တည်ထားရမည်။ [ရှေးခေတ်က ရာဇဂြိုဟ်တစ်ပြည်လုံးကိုပင် သိမ်သမုတ်ထားသဖြင့် ထို သိမ် အတွင်း၌ ကျောင်းတိုက်ပေါင်းများစွာ ပါဝင်ရကား ထို ကျောင်းတိုက်မှ သံဃာအားလုံး ပေါင်းစု ၍ ဥပုသ်ပြုရသည်။]

အာသနံ ပညပေတဗ္ဗံ။

။ဥပုသ်ပြုရာ အရပ်၌ နေရာခင်းထားခြင်း မရှိသောကြောင့် ရဟန်းများ ဖုံလူးရကား “နေရာ ခင်းထားရမည်”ဟု ပညတ်တော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် နာယက ထေရ်က တာဝန်ချအပ်သော ရဟန်းသည် ပိဋ္ဌဖလကာဒိအာသနံ ပညပေတဗ္ဗံ-ထိုင်ခုန် (ကုလားထိုင်)၊ ထိုင်ခုန်မရလျှင် ပျဉ်ချပ်စသော နေရာကို ခင်းထားရမည်။ အခြားကျောင်းမှ လည်း ခေတ္တယူ၍ ခင်းထားရမည်။ ထိုင်ခုန်-ပျဉ်ချပ်မရှိလျှင်.....ကဋ္ဌဿာရကေပိ တဋ္ဌိကာယော ပိ ပညပေတဗ္ဗံ-သင်ဖြူ၊ ဖျာကြမ်းတို့ကိုလည်း ခင်းနိုင်သည်။ ဖျာကြမ်းမှ မရှိလျှင် သာခါဘင်္ဂီ ကပ္ပိယံ ကာရေတွာ-သစ်ခက်တို့ကို ကပ္ပိခိုင်း၍ ခင်းထားရမည်။ ဘာမျှမရလျှင်ကား မခင်းဘဲ ထားကောင်း၏။ [ဤ၌ ထိုင်ခုန်များကို ပဌမအာသန အဖြစ်ဖြင့် ဆိုထားပုံထောက်လျှင် ရှေး ခေတ်က ဥပုသ်ပြုရာ၌ ထိုင်ခုန်ပေါ်မှာ ချမ်းသာစွာထိုင်၍ ပါတိမောက်အကျယ်ကို ရွတ်ကြ- နားထောင်ကြပုံကို မှန်းဆနိုင်ပါသည်။]

ပဒီပေါ ကာတဗ္ဗော။

။ဘုရားလက်ထက်တော်၌ အာဂန္တုကရဟန်းများ လာချိန်ကို စောင့်မျှော်၍ အတော်မှောင်မှ ဥပုသ်ပြုလေ့ရှိကြဟန် တူ၏။ ဥပုသ်ပြုရာအရပ်၌ အရောင် အလင်း (မီး) မရှိသောကြောင့် တစ်ပါးနှင့်တစ်ပါး နင်းမိကြသဖြင့် “မီးထွန်းရမည်”ဟု ပညတ် တော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် တာဝန်ချအပ်သော ရဟန်းသည် တရားသဖြင့် ရနိုင်သောနည်းဖြင့် မီးညှိထွန်းရမည်။ ထွန်းစရာမီးမရနိုင်လျှင် အိုးကင်းထည်း၌ မီးထည့်၍ ထားရမည်။ မည်သည့် နည်းနှင့်မျှ မရမှ မီးထွန်း-မထည့်ဘဲ ထားကောင်းသည်။ [နေရောင်ရှိသေးလျှင်လည်း မီး မထွန်းဘဲ ထားနိုင်၏။ မှန်း၏-မီးထွန်းမှု ပြုခြင်းမှာ အရောင်အလင်း မရသောကြောင့်သာ ဖြစ်သည်။]

အကရောန္တော ပေ၊ အာဏာပေတဗ္ဗံ။

။နာယကထေရ်က တာဝန်ပေးလျက် မလုပ်သော ရဟန်းသည် ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်၏။ နာယကထေရ်ကလည်း ပတိရူပံ ဥတ္တာ အာဏာပေတဗ္ဗံ - အလိုက်သိစွာဖြင့် ခိုင်းသင့်သူကိုမှ ခိုင်းရသည်။ ကိစ္စိ ကမ္မံ ကရောန္တော-

ဒုက္ကဋ်-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏။ ထေရေနာပိ-သည်လည်း၊ ပတိရူပံ-သင့်လျော်
လျောက်ပတ်သူကို၊ ဥ တွာ-သိ၍၊ (တစ်နည်း) ပတိရူပံ ဥ တွာ-အလိုက်သိ၍၊
အာဏာပေတဗ္ဗံ-စေခိုင်းထိုက်၏။ ဝါ-ရမည်။

ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိတို့ စေတ္တ-ဤပါငြိ၍၊ ဥပေါသထကရဏတ္ထံ-ဥပုသ်ပြုခြင်း အကျိုး
ငှာ၊ သံယေ-သည်၊ သန္တိပတိတေ-စုဝေးပြီးသော်၊ ဗဟိ-ပြင်ဘက်၌၊ (ကျောင်းတိုက်
အပြင် - မြစ်၌၊ သို့မဟုတ် သိမ်တစ်ခုခု၌) ဥပေါသထံ-ကို၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊
အာဂတေန-လာသော ရဟန်းသည်၊ သန္တိပတိတဋ္ဌာနံ-စုဝေးရာ အရပ်သို့၊ ဂန္ဓာ-
၍၊ ကာယသာမဂ္ဂိ-ကာယသာမဂ္ဂိကို၊ အဒေန္တေန-မပေးလိုလသော်၊ ဆန္ဒော-ကို၊
ဒါတဗ္ဗော-ပေးထိုက်၏။ (မဟာသိမ်ဖြစ်နေ၍ ဆန္ဒပေးရမည်-ဟူလို) ယောပိ-
အကြင် ရဟန်းသည်လည်း၊ ဂိလာနောဝါ-ဂိလာနသည်သော်လည်း၊ ဟောတိ-
၏။ ကိစ္စပ္ပသုတောဝါ-ကိစ္စ၌ အားထုတ်နေသူသည်သော်လည်း၊ ဝါ-ကိစ္စများနေ
သူသည်သော်လည်း၊ ဟောတိ-၏။ တေနာပိ-သည်လည်း၊ ပါရိသုဒ္ဓိ-ပါရိသုဒ္ဓိကို၊
ဒေန္တေန-ပေးလသော်၊ ဆန္ဒောပိ-ကိုလည်း၊ ဒါတဗ္ဗော-၏။

ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ဒါတဗ္ဗော-ပေးထိုက်သနည်း၊ ဧကဿ-သော၊ ဘိက္ခု
နော-၏။ သန္တိကေ-၌၊ (ဒါတဗ္ဗော-ထည့်ပါငြိ၍စပ်) ဆန္ဒံ ဒမ္ပိ၊ ပေ၊ အာရောစေဟီ
တိ-ဟိ ဟူ၍၊ (ဒါတဗ္ဗော-ပေးထိုက်၏။ ကထံအမေးကို ပြန်ဖြေ) [ဆန္ဒံ-ဆန္ဒကို၊
ဒမ္ပိ-ပေးပါ၏။ မေ-တပည့်တော်၏။ ဆန္ဒံ-ကို၊ ဟရ-ဆောင်ပါလော့၊ မေ-၏။ ဆန္ဒံ-
ကို၊ အာရောစေဟိ-သံဃာအား လျှောက် ထားပါလေ။] အယံ အတ္ထော-ဤ
အနက်ကို၊ ကာယေနဝါ-ကိုယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါစာယဝါ-နှုတ်ဖြင့်သော်

အခြားအလုပ်တစ်ခု လုပ်နေသူ၊ သဒါကလဿေဝ ဧကောဝါ-အခါခပ်သိမ်း (ဥပုသ်နေ့မတိုင်
မီ အလျင်ကပင်) တစ်ပါထည်း နေသူ၊ ဘာရနိတ္ထရကောဝါ-အများတာဝန် ဆောင်နေသူ၊
သရဘာဏက ဓမ္မကထိကာဒိသု အညတရောဝါ-တရားပါဠိကို ရွတ်ဆိုသူ၊ အကျယ်အဓိပ္ပာယ်
ပြော၍ တရားဟောသူ၊ အာဒိဖြင့် စာချသူ၊ ကျောင်းတိုက်မှာ အများအတွက် အကျိုးရှိသူများ
ကို မစေခိုင်းသင့်၊ အဝသေသာ ပန ဝါရေန အာဏာပေတဗ္ဗာ-ကြွင်း ရဟန်းများကိုကား
အလှည့်ကျ ခိုင်းနိုင်သည်။

ဆန္ဒံ ပေ၊ ဒါတဗ္ဗော။ ။“သမ္ပဇ္ဇနီ ပဒီပေါစ” ဂါထာကို ဖွင့်ပြီး၍ “ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိ”
စသော ဂါထာ၌ “ဆန္ဒံ”အရ ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိတိ စေတ္တံ”ဟု မိန့်၊ ဤစကား
နှင့်စပ်၍ ဆန္ဒပေးပုံ ထင်ရှားပြီ။ [ဥပုသ်ကံစသော သံဃာ့ကံများကို သဘောတူပါ၏ ဟု မိမိ
၏ အလိုဆန္ဒကို ပေးလိုက်ခြင်းကို “ဆန္ဒပေးခြင်း”ဟု ခေါ်၏။ ဤဆန္ဒကိုလည်း တစ်သိမ်ထည်း
ဖြစ်မှသာ ပေးနိုင်သည်။]

လည်းကောင်း၊ ဥဘယေနဝါ- ၂ ပါးစုံဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိညာပေတဗ္ဗော-
သိစေထိုက်၏။ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဆန္ဒော-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒိန္ဒော-ပေးအပ်ပြီးသည်၊
ဟောတိ-၏။ (ဤကား နိဂုံး)။

ပန-ကား၊ အကတူပေါသထေန-မပြုအပ်သေးသော ဥပုသ်ရှိသော၊ ဝါ-ဥပုသ်
မပြုရသေးသော၊ ဂိလာနေနဝါ- သည်သော်လည်းကောင်း၊ ကိစ္စပ္ပသုတေနဝါ-

ဆန္ဒပေး ၃ ဝါကျ။   ။ဆန္ဒပေးရာ၌ “ဆန္ဒံ ဒမ္မိ...ဆန္ဒံ မေ ဟရ...ဆန္ဒံ မေ
အာရောစေဟိ” ဟု ၃ ဝါကျရှိ၏။ “တစ်သိမ်တည်း၌ ကံပြုရာသို့ မလိုက်နိုင်သော ရဟန်းသည်
ဆန္ဒကိုပေးလိုက်ရမည်” ဟု ဘုရားအမိန့်တော်အရ “ဆန္ဒံ ဒမ္မိ” ဟု ပဌမဝါကျကို ဆိုရသည်။
ထို ဆန္ဒကို လက်ခံဆောင်ယူသွားသော ရဟန်းသည် သံဃာ့အထံရောက်အောင် မသွားလျှင်
အခြားတစ်ပါးထံ ထပ်၍ ပေးရမည့် တာဝန်ရှိ၏။ ထိုသို့ ထပ်၍ ပေးရမည့် (ပရိသမ-ပင်ပန်းမှု)
တာဝန်ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှာ “ဆန္ဒံ မေ ဟရ-တပည့်တော်၏ ဆန္ဒကို သံဃာ့ထံ
ရောက်အောင် ဆောင်ပါလေ” ဟု ဒုတိယဝါကျကို ဆိုရပြန်၏။

ဆန္ဒဆောင်ယူသွားသော ရဟန်းသည် သံဃာ၏ ဟတ္ထပါသ်ရောက်လျှင် ဆန္ဒပေးသော
ရဟန်း၏ ဆန္ဒလည်း (လျှောက်သည်ဖြစ်စေ မလျှောက်သည်ဖြစ်စေ) ရောက်ပြီးဖြစ်တော့၏။
သို့သော် ဆောင်ယူသွားသောရဟန်းသည် ထို ပေးလိုက်သော ဆန္ဒကို သံဃာအား မလျှောက်
လျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်သောကြောင့် ထိုရဟန်းမှာ အာပတ်သင့်မည်စိုး၍ “ဆန္ဒံ မေ အာရော
စေဟိ-တပည့်တော်၏ ဆန္ဒကို သံဃာအားလျှောက်ဖြစ်အောင် လျှောက်ပါလေ” ဟု တတိယ
ဝါကျကို ဆိုရပြန်သည်။ [ပါရိသုဒ္ဓိ ၃ ဝါကျ၌လည်း ဤနည်းအတိုင်းမှတ်။]

[ဆောင်]   ဆန္ဒပေးရန်၊ အမိန့်သံကြောင့်၊ ဆန္ဒံ ဒမ္မိ၊ ဆိုရိုးရှိ၏။ မိမိဆန္ဒ၊ သံဃာ
ကျအောင်၊ ဆောင်မှသာလျှင်၊ တာဝန်ကင်း၍၊ မပွင်းဆောင်လေ၊ ဆန္ဒံ
မေ တဲ့၊ တစ်ထွေဆောင်ယူ၊ မလျှောက်မူကား၊ ဆောင်သူထပ်ဆင့်၊ အာပတ်
သင့်၏။ သို့ဖြင့်ထပ်လော၊ လျှောက်လေနော ဟု၊ အာရောစေဟိ၊ မှာရိုးရှိ
သည်၊ ပါရိသုဒ္ဓိ ဤနည်းတည်း။

ကာယေန ၊ပေ၊ ဝိညာပေတဗ္ဗော။   ။ဆန္ဒပေးမည်ဟု စိတ်ထား၍ “ကာယေန-
စာရေးသောအားဖြင့် ဖြစ်စေ၊ လက်ပြ ခြေပြဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ဝါစာယ-နှုတ်ဖြင့် ပြောဆို၍ ဖြစ်စေ၊
ဥဘယေန-လက်ပြ ခြေပြလည်း လုပ်-နှုတ်ဖြင့်လည်း ပြော ၂ ပါးစုံသောအားဖြင့် ဖြစ်စေ၊
တစ်နည်းနည်းဖြင့် သိစေမှ ဆန္ဒပေးကိစ္စ အထမြောက်၏။ စိတ်ထည်းမှာသာ ရှိ၍ ဆန္ဒဆောင်
သူကို သိအောင် မလုပ်လျှင် အထမြောက်-ဟူလို၊ “အယမတ္ထော-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို”
ဟု ဆိုသောကြောင့် မြန်မာဘာသာ စသော မိမိတို့ ဆိုရိုးစကားဖြင့်လည်း ဆန္ဒပေးနိုင်၏။
“ဆန္ဒပေးပါ၏။ တပည့်တော်၏ ဆန္ဒကို ဆောင်ပါလေ၊ တပည့်တော်၏ ဆန္ဒကို သံဃာအား
လျှောက်ထားပါလေ”-ဤကား မြန်မာလို ဆန္ဒပေးပုံတည်း။

လည်းကောင်း၊ ဝါ-လည်းကောင်း၊ ပါရိသုဒ္ဓိ-ပါရိသုဒ္ဓိကို၊ ဒါတဗ္ဗာ-၏၊ ကထံ ဒါတဗ္ဗာ၊ ဧကဿ ဘိက္ခုနော ခန္တိကော ပါရိသုဒ္ဓိ၊ ဝေ၊ အာရောစေဟိတိ-“ပါရိသုဒ္ဓိ၊ ဝေ၊ အာရောစေဟိ” ဟူ၍၊ (ဒါတဗ္ဗာ-၏) [“ပါရိသုဒ္ဓိ-ပါရိသုဒ္ဓိကို၊ ဒမ္မိ” စသည်ဖြင့် ဆန္ဒအတိုင်းအနက်ပေး၊] အယံ အတ္ထော ကာယေနဝါ ဝါစာယဝါ ဥဘယေနဝါ ဝိညာပေတဗ္ဗော၊ ဧဝံ၊ ပါရိသုဒ္ဓိ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒိန္နာ-ပြီးသည်၊ ဟောတိ။

ပန-ဆက်၊ တံ-ထို ပါရိသုဒ္ဓိကို၊ ဒေန္တေန-ပေးသော ရဟန်းသည်၊ ဆန္ဒောပိ-ကိုလည်း၊ ဒါတဗ္ဗော-ပေးထိုက်၏၊ ဟိ-သာကေကား၊ အနု ဇာနာမိ၊ ဝေ၊ ကရဏီယံတိ-“အနုဇာနာမိ၊ ဝေ၊ ကရဏီယံ” ဟူသော၊ ဧတံ (သုတ္တံ)- ဤပိဋကိ၊ ဘဂဝတော-သည်၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [ဘိက္ခုဝေ-တို့၊ ဥပေါသထေ-ဥပုသ်ဖြစ်သော၊ တဒဟု-ထိုနေ့၌၊ ပါရိသုဒ္ဓိ-ကို၊ ဒေန္တေန-သည်၊ ဆန္ဒပိ-ကိုလည်း၊ ဒါတု-ငှာ၊ အနု ဇာနာမိ-၏၊ သံဃဿ-၏၊ ကရဏီယံ (ကရဏီယာနိ)-ပြုဖွယ်ကိစ္စတို့သည်၊ သန္တိ-ရှိတတ်ကုန်သေး၏။]

တတ္ထ-ထို ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိ ၂ ပါးတို့တွင်၊ ပါရိသုဒ္ဓိဒါနံ-ပါရိသုဒ္ဓိပေးခြင်းသည်၊ သံဃဿပိ-၏လည်းကောင်း၊ အတ္ထနောပိ-မိမိ၏လည်းကောင်း၊ ဥပေါသထ ကရဏံ - ဥပုသ်ပြုခြင်း ကိစ္စကို၊ သမ္မာဒေတိ - ပြီးစီးစေ၏၊ အဝသေသံ-သော၊

အကတူပေါသထေန ဝေ၊ ဒါတဗ္ဗာ။ ။ “ပါရိသုဒ္ဓိပေးခြင်း” ဟူသည် မိမိမှာ အာပတ်မှ စင်ကြယ်ပါကြောင်းကို ပြောဆိုလျှောက်ထားခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် အာပတ်ရှိလျှင် ဒေသနာပြောပြီးမှ “ပါရိသုဒ္ဓိ ဒမ္မိ” စသည်ကို ပါဠိလိုဖြစ်စေ၊ မြန်မာလိုဖြစ်စေ ဆို၍ ပေးရသည်။ [ပါရိသုဒ္ဓိ-အာပတ်မှ စင်ကြယ်ခြင်း၊ ပါရိသုဒ္ဓိ-ခြင်း၊ ပါရိသုဒ္ဓိဇေဝ+(ဏပစ္စည်း သွတ္တ) ပါရိသုဒ္ဓိ] ထို ပါရိသုဒ္ဓိကို ဂိလာနဖြစ်၍ ဥပုသ်ပြုရာ တစ်သိမ်ထည်းသို့ မလိုက်နိုင်သူ သံဃာ့ကိစ္စ ဂိလာန ကိစ္စ တရားဟောကိစ္စစသော အလုပ်ကိစ္စများနေသူတို့သာ ပေးနိုင်၏။ သက်သက် ပျင်း၍ (သို့မဟုတ် မိမိအတွက် အလုပ်ရှိ၍) မပေးနိုင်။ [ကိစ္စပွသုတောတိ ဂိလာနပဋ္ဌာကာဒိကိစ္စပွ သုတော-ဋီကာ။]

သန္တိ သံဃဿ ကရဏီယံ။ ။ ကရဏီယံ၌ သန္တိနှင့်လိုက်အောင် “ကရဏီယာနိ” ဟု ဗဟုဝစ်ဖြင့် ဆိုသင့်လျက် ဝစနဝိပလ္လာသနည်းအားဖြင့် ဗဟုဝစ်မှ ဧကဝစ်ပြန်ထားသတတ်။ [ကရဏီယာနိတိ ဝတ္ထဗ္ဗေ ဝစနဝိပလ္လာသေန-ဋီကာ။] ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိ ၂ မျိုးစုံပေးရာ၌ “ဆန္ဒ ပါရိသုဒ္ဓိ ဒမ္မိ၊ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိ မေ ဟရ၊ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိ မေ အာရောစေဟိ”-ဟု ဆိုရာ၏။ [ဆန္ဒော စ+ပါရိသုဒ္ဓိစ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိ” ဟု သမာဟာရဒ္ဒန် တွဲ၊ သမာဟာရဒ္ဒန္တေပိ ကတ္တစိ ဣတ္ထိလိဂီ ဣစ္ဆန္တိ သဒ္ဓဝိဓု။]

တတ္ထ ဝေ၊ ဒါတဗ္ဗော။ ။ ဥပုသ်နေ့၌ ဥပုသ်ပြုရာသို့ မလိုက်နိုင်သော တစ်သိမ်ထည်း မှာလည်းနေသော ရဟန်း၏ ပါရိသုဒ္ဓိ ပေးခြင်းသည် မိမိအတွက် ဥပုသ်ပြုခြင်းကိစ္စ၊ သံဃာမှာ လည်း ဝဂ္ဂကံမဖြစ်ဘဲ ဥပုသ်ကံ အထမြောက်ခြင်းကိစ္စ၊ ဤ ၂ မျိုးကို ပြီးစေ၏။ အခြားကံများ

သံဃကိစ္စ-ကို၊ န (သမ္မာဒေတိ)-မပြီးစီးစေနိုင်၊ ဆန္ဒဒါနံ-သည်။ သံဃဿေဝ-
 သံဃာ၏သာလျှင်၊ ဥပေါသထကရဏဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ သေသကိစ္စဉ္စ-ကြွင်း
 သော ကိစ္စကိုလည်းကောင်း၊ သမ္မာဒေတိ-၏၊ အတ္တဇနာ-၏၊ ဥပေါသထော ပန-
 သည်ကား၊ ဝါ-ကိုကား၊ အကတောယေဝ-မပြုအပ်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ-၏၊
 တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ပါရိသုဒ္ဓိံ ဒေန္တေန ဆန္ဒောပိ ဒါတဗ္ဗော။

ပန-ဆက်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီးသော၊ သုဒ္ဓိကစ္ဆန္တံဝါ-ပါရိသုဒ္ဓိမဖက်
 သက်သက်သော ဆန္ဒကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဣမံဝါ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိံ-၍ ဆန္ဒပါရိ
 သုဒ္ဓိကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဧကေန-တစ်ပါးသော ရဟန်းသည်၊ ဗဟူနမ္ပိ-များစွာ
 သော ရဟန်းတို့အတွက်လည်း၊ အာဟရိတုံ-ဆောင်ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ ပန-
 ဆက်၊ သော-ထို ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိံ ဆောင်ယူသော ရဟန်းသည်၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-ခရီး
 အကြား၌၊ အညံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ပဿိတွာ-တွေ့၍၊ တေန-ထို ရဟန်းသည်၊
 ယေသံ-အကြင် ရဟန်းတို့၏၊ ဆန္ဒောဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပါရိသုဒ္ဓိံဝါ-
 ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝဟိတာ-ယူအပ်ပြီ၊ တေသဉ္စ-ထို ရဟန်းတို့၏လည်း
 ကောင်း၊ အတ္တဇနာ စ-မိမိ၏လည်းကောင်း၊ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိံ-ကို၊ သစေဒေတိ-အံ့၊
 (ဧဝံသတိ-သော်၊) တဿေဝ-ထို ရဟန်း၏သာ၊ သာ-ထို ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိံသည်၊
 အာဂစ္ဆတိ-သံဃာ့ထံ မှောက်ရောက်လာ၏၊ ဣတရာပန-ရဟန်းအများ၏ အခြား
 ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိံသည်ကား၊ ဝိဋ္ဌာလသင်္ခလိကာ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိံနာမ-ကြောင်နှောင်
 သံကွင်းဆက်နှင့်တူသော ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိံမည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ သာ-ထို ဝိဋ္ဌာလ

ကိုကား မပြီးစေနိုင်၊ ဆန္ဒပေးခြင်းကားသံဃာမှာ ဝဂ္ဂကံမဖြစ်စေဘဲ ကံအားလုံးကို ပြီးစီးစေ
 နိုင်၏၊ သို့သော် မိမိ၏ ဥပုသ်ပြုခြင်း ကိစ္စကိုကား မပြီးစေနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ဥပုသ်ကံအတွက်
 ပါရိသုဒ္ဓိပေးရာ၌ အခြားကံများလည်း ပြုခွင့်ကြံလာလျှင် ပြုဖို့ရာ ဆန္ဒပါပေးလိုက်ရသည်။

သစေ ပန ပေ၊ အာရောစေတမ္ပံ။   **။ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိကို တစ်ပါးထည်းက အများ**
 အတွက် ဆောင်သွားနိုင်၏၊ သို့သော် သံဃာအစည်းအဝေး မရောက်မီ လမ်း၌တွေ့ရသော
 ရဟန်းတစ်ပါးအထံ သူတစ်ပါး၏ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိနှင့် မိမိ၏ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိကို တစ်ဆင့်ပေးလျှင်
 မိမိ၏ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိသာ သံဃာ့ထံရောက်၏၊ အများ၏ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိကား ကြောင်ကို ချည်
 သော သံကြိုး၏ ကွင်းဆက်နှင့် တူနေသောကြောင့် သံဃာ့ထံသို့ မရောက်နိုင်။ [တစ်ကွင်းနှင့်
 တစ်ကွင်း ဆက်၍ထားသော သံကွင်းကြိုး၌ ပဌမကွင်းသည် ဒုတိယကွင်းနှင့်သာ ဆက်နေ
 ၏၊ တတိယကွင်းနှင့် မဆက်၊ ဒုတိယကွင်း စသည်လည်း ထို့တူပင်၊ ၍ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိလည်း
 ပဌမပုဂ္ဂိုလ်အထံမှ ဆောင်ယူသွားသော ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်နှင့်သာ ဆက်၏၊ တတိယပုဂ္ဂိုလ်နှင့်
 မဆက်။]

သင်္ခလိက ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိသည်။ နာဂစ္ဆတိ-သံယာထံမှောက် မရောက်လာ၊ တသ္မာ-
 ကြောင့်၊ သယမေဝ-ဆောင်ယူသူကိုယ်တိုင်သာ၊ သန္နိပတိဌာန်-သံယာစည်းဝေးရာ
 အရပ်သို့၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ အာရောစေတဗ္ဗ-လျှောက်ထားရမည်၊ ပန-ဆက်၊ သဒ္ဓိစ္စ-
 စေတနာနှင့်တကွ စေ့ ဆော်၍၊ သစေ နာရောစေတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊ သော-
 ထို ရဟန်းသည်) ဒုက္ကဋ်-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိပန-သည်ကား၊ တသ္မိ-
 ထို ဆောင်သော ရဟန်းသည်၊ ဟတ္ထပါသံ-သို့၊ ဥပဂတမတ္ထေယေဝ-ကပ်ရောက်
 ကာမျှဖြစ်သော်သာလျှင်၊ အာဂတာ-ရောက်သည်၊ ဟောတိ-၏။

ဥတုက္ခာနံတိ-ဟူသည်ကား၊ ဟေမန္တာဒိနံ-ဆောင်း အစရှိကုန်သော၊ တိဏ္ဍ-
 ကုန်သော၊ (တချို့စာ၌ ပါ၏) ဥတုနံ-ဥတုတို့ကို၊ ဧတ္တကံ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်
 ရှိသော ပက္ခသည်၊ အတိက္ကန္တံ-လွန်ပြီ၊ ဧတ္တကံ-သည်၊ အဝသိဌ-ကြွင်းကျန်သေး
 ၏၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ အာစိက္ခနံ-လျှောက်ခြင်းလည်းကောင်း၊ (အချို့စာ၌ ဧဝံ
 နောက်ဝယ် ဥတုနံ ပါသည်ကား ရှေ့၌ ပါပြီးဖြစ်၍ အပို။)

သဒ္ဓိစ္စနာရောစေတိ။ ။ပေးလိုက်သော ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိကို “မလျှောက်တော့ဘူး”
 ဟူသော စိတ်ထားဖြင့် သံယာအား မလျှောက်လျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏။ ထိုကဲ့သို့ စိတ်ထား
 မရှိဘဲ အကြောင်းတစ်စုံတစ်ခုကြောင့် သို့မဟုတ် မမှန်သောကြောင့် မလျှောက်လျှင် (သဒ္ဓိစ္စ
 မဟုတ်သောကြောင့်) အနာပတ္တိ၊ လျှောက်ပုံကား-ပေးလိုက်သူ၏ နာမည်ကို မိမိအောက်ငယ်
 လျှင် “တိဿေန ဘိက္ခုနာ” ဟုလည်းကောင်း၊ မိမိထက်ကြီးလျှင် “အာယသ္မတာ တိဿေန”
 ဟုလည်းကောင်း ဖော်၍ “ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိ ဒိန္နာ၊ တမဟံ သံဃဿ အာရောစေမိ”ဟု လျှောက်
 ရမည်၊ မြန်မာလိုလည်း “ဦးတိဿသည် ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိကို ပေးလိုက်ပါပြီ၊ ထိုဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိကို
 တံပည့်တော်သည် သံဃာအား လျှောက်ပါ၏”ဟု ဆိုနိုင်၏။ [၃ ခေါက်ဆိုလေ့ရှိသော်လည်း
 စာ၌ ၃ ခေါက်မပါ] ဥပုသ်ကံမဟုတ်သော အခြားကံများ အတွက်ကား “တိဿေန ဘိက္ခုနာ
 ဆန္နော ဒိန္နော၊ တမဟံ သံဃဿ အာရောစေမိ”ဟု အလိုရှိရာ ဘာသာစကားဖြင့် ဆိုနိုင်၏။
 သံယာထံလည်း လျှောက်ရာ၏။ [ဤနေရာ၌ ပေးပုံ လျှောက်ပုံအမျိုးမျိုးကို လက်တွေ့ သင်ပြကြ
 ပါ။]

ဥတုက္ခာနံ။ ။[ဥတုနံကို+အာစိက္ခနံ၌ စပ်၊ “ဧတ္တကံ အတိက္ကန္တံ၊ ဧတ္တကံ အဝသိဌံ”
 ကား လျှောက်ပုံအခြင်းအရာတည်း၊] ဥတုကို သံဃာအားလျှောက်ရာ၌ “ဧတ္တကံ အတိက္ကန္တံ၊
 ဧတ္တကံ အဝသိဌံ”ဟု ဆိုသောကြောင့် ဥတုသာမက၊ ပက္ခကိုပါထည့်၍ (ဥပမာ) ကဆုန်လပြည့်
 ဥပုသ်ဖြစ်လျှင် “ဂိမုဥတု၊ လွန်ပြီး ၃ ပက္ခ၊ ကြွင်း ၄ ပက္ခကျန်ပါသေးသည်”ဟု လျှောက်ရ
 သည်၊ ဘုရားလက်ထက်တော်၌ ဆွမ်းခံလာသောရဟန်းတို့ကို လူများက “ယနေ့ ဘယ်နှစ်ရက်
 ပါလဲ” ဟု မေးကြရာ မဖြေနိုင်၍ ကဲ့ရဲ့ကြသောကြောင့် “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပက္ခဂဏနံ

ဘိက္ခုဂဏနာတိ-ကား၊ ဧတ္တကာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု-
 တို့သည်၊ ဥပေါသထဂ္ဂေ-ဥပုသ်ကျောင်းဆောင်၌၊ သန္နိပတိတာ-စုဝေးတည်နေပါ
 ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဘိက္ခုနံ-တို့ကို၊ ဂဏနာ-ရေတွက်ခြင်းလည်းကောင်း၊ [ဤ
 “လည်းကောင်း” ၂ ခုကို ဂါထာတွင်းရှိ “ဣတိ” ထည့်ပါ၌၌စပ်။] ဟိ-မှန်၏၊
 ဣဒမ္ပိ ဥဘယံ-ဤ ၂ ပါးစုံကိုလည်း၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍သာ၊ ဝါ-ပြုပြီးမှသာ၊ ဥပေါ
 သထော-ကို၊ ကာတဗ္ဗော-၏။

ဩဝါဒေါတိ-ကား၊ ဘိက္ခုနောဝါဒေါ-ဘိက္ခုနီတို့ကို ဂရုဓမ္မဖြင့် ဆုံးမခြင်း
 တည်း၊ ဝါ-ဘိက္ခုနီတို့ တောင်းအပ်သော ဩဝါဒတည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ဘိက္ခုနီဟိ-
 ရဟန်းမတို့သည်၊ ယာစိတံ-တောင်းအပ်သော၊ ဩဝါဒံ-ဩဝါဒကို၊ အနာရောစေ
 တွာ-မလျှောက်မူ၍၊ ဥပေါသထံ ကာတံ န ဝဋ္ဋတိ၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊

ဥဂ္ဂဟေတံ” ဟု ပညတ်တော်မူရသည်၊ ဥပုသ်နေ့၌ မည်သည့် ပက္ခဟု-တွက်ပြလျှင် ထိုဥပုသ်
 နေ့ကို မှတ်၍ ဘယ်နှစ်ရက် လွန်လာပြီ၊ (လပြည့်ကျော် ၂ ရက်ရှိပြီ-စသည်ဖြင့်) သိနိုင်စရာ
 ရှိသည်။

ဘိက္ခုဂဏနာ။ ။ကျောင်းတိုက်တွင်း၌ သံဃာမည်မျှရှိကြောင်း မသိကြသဖြင့် ကဲ့ရဲ့
 ကြသောကြောင့် “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ဂဏေတံ” ဟု ပညတ်တော်မူရသည်၊ ဥပုသ်
 နေ့၌ “သံဃာမည်မျှရှိ၏”ဟု တွက်ပြလိုက်လျှင် ထိုအရေအတွက်ကို မူထား၍ အတိုးအလျှော့
 ခန့်မှန်းနိုင်စရာရှိသည်၊ ရေတွက်ရာ၌ သိမ်အပေါက်မှာနေ၍ တစ်ပါး ၂ ပါးစသော ဂဏန်း
 စဉ်အားဖြင့်လည်း တွက်နိုင်၏၊ ဒုတ်တန်ကလေးများကို စောစောကစုပေါင်းရေတွက်ပြီးလျှင်
 သိမ်တွင်းသို့ ဝင်လာသောရဟန်းတို့အား တစ်ပါးလျှင် တစ်ချောင်းကျပေး၍ ကျန်သမျှ ဒုတ်
 တန်ကို တွက်ကြည့်လျှင်လည်း အရေအတွက် သိနိုင်၏။ [ဤဥတုက္ခာနနှင့် ဘိက္ခုဂဏနာကို
 ထေရ်ကြီးကိုယ်တိုင် ဖြစ်စေ၊ ထေရ်ကြီးက တာဝန်ပေးထားသူ ဖြစ်စေ ပြုနိုင်၏၊ ယခုအခါ၌
 ကား ပါတိမောက်ပြသော ရဟန်းက တာဝန်ယူ၍ ပြောစရာရှိသမျှကို ပြောလေ့ရှိသည်။]

ဩဝါဒေါ။ ။ဘိက္ခုနီနံ-တို့ကို+ဩဝါဒေါ-ဂရုဓမ္မတို့ဖြင့် ဆုံးမခြင်း၊ ဘိက္ခုနောဝါဒေါ-
 ခြင်း၊ (ဋီကာ)၊ “ဘိက္ခုနီဟိ-တို့သည်+ယာစိတော+ဩဝါဒေါ ဘိက္ခုနောဝါဒေါ” ဟုလည်း
 တစ်နည်းပြု၊ [ဤ၌ “ဩဝါဒေါ” ဟု ဆိုထားသော်လည်း အမှန်အားဖြင့် ဩဝါဒံယူဖို့ရန်
 ချဉ်းကပ်ခွင့်တောင်းသော စကားကို သံဃာအားလျှောက်ခြင်းသာတည်း၊ ထို အကျယ်စကားကို
 အကျဉ်းချုပ်၍ ဂါထာ၌ “ဩဝါဒေါ”ဟု မာတိကာခေါင်းစဉ်သဘောမျိုးဖြင့် ဆိုထားသည်။]

သွေ ဥပေါသထောတိ အာဂန္တာ။ ။“ယခုလာမည့်ဥပုသ်နေ့သည် စာတုဒ္ဒသိပါ
 လော၊ ပန္နရသိပါလော”ဟု ယခုမှ အမေးလာရမည် ဖြစ်သောကြောင့် “နက်ဖန် ဥပုသ်နေ့ဆို
 လျှင် ယနေ့လိုကလာ၍” ဟူသော စကားသည် မသေချာ၊ မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာ၌ “တေရသိယံ

သွေ-နက်ဖန်၊ ဥပေါသထော-ဥပုသ်နေ့တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ဆိုသင့်ရာနေ့၌၊ အာဂန္တာ-လာ၍၊ အယံ ဥပေါသထော-သည်၊ စာတုဒ္ဒသော-စာတုဒ္ဒသိက ဥပုသ်ပါလော၊ ပန္နရသော-လော၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဥပေါသထဒိဝသေ-၌၊ အာဂန္တာ-၍၊ ဘိက္ခုနီသံယော အယျ၊ ပေ၊ ဩဝါဒပသင်္ကမနန္တိ- “ဘိက္ခုနီသံယော အယျ၊ ပေ၊ ဩဝါဒပသင်္ကမနံ” ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဩဝါဒံ-ကို၊ ယာစန္တိ-တောင်းကြကုန်၏။ [အယျ-အရှင်ဘုရား၊ ဘိက္ခုနီသံယော-ဘိက္ခုနီသံယာသည်၊ ဘိက္ခုသံယဿ-ဘိက္ခုသံယာ၏၊ ပါဒေ-ခြေတို့ကို၊ ဝန္တတိ-ရှိခိုးလိုက်ပါ၏၊ ဩဝါဒပသင်္ကမနန္တိ-ဩဝါဒခံယူဖို့ရန် ချဉ်းကပ်ခွင့်ကိုလည်း၊ ယာစတိ-တောင်းလိုက်ပါ၏၊ အယျ-ရား၊ ဘိက္ခုနီသံယော-သည်၊ ဩဝါဒပသင်္ကမနံ-ကို၊ လဘတု ကိရ-ရလိုပါသတဲ့။]

တံ-ထို တောင်းအပ်သော ဩဝါဒကို၊ ဗာလဂိလာနဂမိကေ-ဖျင်းအသော ရဟန်း၊ မကျန်းမာသောရဟန်း၊ ခရီးသွားမည့် ရဟန်းတို့ကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ အညော-အခြားသူသည်၊ (နလဘတိ-၌စပ်၊) အာရညိကော-တော၌ နေလေ့ရှိသော ရဟန်းသည်၊ သစေပိဟောတိ-အကယ်၍ပင် ဖြစ်စေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိသော်လည်း၊) အပုဋိဂ္ဂဟေတု-မခံယူခြင်းငှာ၊ န လဘတိ-မရ။

တသ္မာ - ထို့ကြောင့်၊ ယေန - အကြင် ရဟန်းသည်၊ သော-ထို ဩဝါဒကို၊ ပဋိဂ္ဂဟိတော-ခံယူအပ်ပြီ၊ တေန ဘိက္ခုနာ-သည်၊ ဥပေါသထဂ္ဂေ-ဥပုသ်ကျောင်း

ယေဝ အာဂန္တာ=၁၃ ရက်နေ့ကပင် လာ၍”ဟု အသေအချာ ဆိုလေသည်။ ထိုသို့ အမေးခံရသော ရဟန်းကလည်း “စာတုဒ္ဒသီဥပုသ်-သို့မဟုတ် ပန္နရသီဥပုသ်”ဟု ပြောလိုက်ရသည်။

ဥပေါသထဒိဝသေ အာဂန္တာ။ ။ဥပုသ်နေ့၌ (ဥပုသ်ပြုချိန် မတိုင်မီ ရဟန်းတစ်ပါး ပါးထံ လာ၍ “ဘိက္ခုနီသံယော”စသည်ဖြင့်) ဩဝါဒခံဖို့ရန် ချဉ်းကပ်ခွင့်ကို တောင်းရသည်။ [ထို ချဉ်းကပ်ခွင့် အတောင်းလာသော (အလျင်တစ်နေ့က ဥပုသ်နေ့ကိုလည်း အမေးလာသော) ဘိက္ခုနီတို့သည် အဖော်ပါသော ၂ ပါး ၃ ပါးဖြစ်စေရမည်။]

ဗာလဂိလာနဂမိကေ။ ။ဘိက္ခုနီတို့၏ ခွင့်တောင်းသောစကားကို လက်ခံလာသော ရဟန်းသည် ဥပုသ်ပြုသံယာ စည်းဝေးမိသောအခါ ပါတိမောက်ပြမည့်ရဟန်းအား လျှောက်ထားရမည်။ ပါတိမောက်ပြသော ရဟန်းကပြန်၍ ပြောလိုက်သော စကားကိုလည်း ဘိက္ခုနီတို့အား တစ်ဖန် ပြန်၍ပြောရဦးမည်။ ထိုသို့ ရေရေလည်လည် မပြောတတ်လောက်အောင် ဖျင်းအသူကို “ဗာလ”ဟုလည်းကောင်း၊ ဥပုသ်ပြု မလိုက်နိုင်သူကို “ဂိလာန”ဟုလည်းကောင်း၊ ဥပုသ်နေ့နှင့် နောက်တစ်နေ့၌ ခရီးသွားမည့်သူကို “ဂမိက”ဟုလည်းကောင်း ခေါ်၏။ [နောက်တစ်နေ့ကား ဘိက္ခုနီတို့အား ပြန်၍ ပြောရမည့်နေ့ဖြစ်သည်။]

ဆောင်၌၊ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသကော-ပါတိမောက် ရွတ်ပြသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဧဝံ-
 သို့၊ ဝတ္ထဗ္ဗော-လျှောက်ထိုက်၏၊ (ကိ-နည်း၊) ဘိက္ခုနိသံယော၊ ပေ၊ ဩဝါဒူပသင်္က
 မနန္တိ-“ ဘိက္ခုနိသံယော၊ ပေ၊ ဩဝါဒူပသင်္ကမနံ” ဟူ၍၊ (ဝတ္ထဗ္ဗော-၏၊ ရှေးအတိုင်း
 အနက်ပေး၊) ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသကေန-ပါတိမောက်ရွတ်ပြသော ရဟန်းသည်၊
 ဝတ္ထဗွဲ-ပြောဆိုရာ၏၊ (ကိ) ဘိက္ခုနောဝါဒကော-ဘိက္ခုနောဝါဒကဟူ၍၊ သမ္ပတော-
 သမုတ်အပ်ပြီးသော၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ အတ္ထိ-
 ရှိပါသလော၊ ဣတိ (ဝတ္ထဗွဲ) 'ဘိက္ခုနောဝါဒကော-ဟူ၍၊ သမ္ပတော-သော၊
 ကောစိ-သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ၊ တတော-ထိုသို့ရှိလသော်၊ ဝါ-
 ခြင်းကြောင့်၊ တေန-ထို ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသကရဟန်းသည်၊ သော-ထို ဩဝါဒ
 ပဋိဂ္ဂါဟကရဟန်းကို၊ ဝတ္ထဗ္ဗော-ပြောဆိုထိုက်၏၊ (ကိ) ဣတ္ထန္နာမော-ဤအမည်ရှိ
 သော၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းကို၊ ဘိက္ခုနောဝါဒကော-ဟူ၍၊ သမ္ပတော-ပြီ၊ တံ-ထို ရဟန်း
 သို့၊ ဘိက္ခုနိသံယော-သည်၊ ဥပသင်္ကမတု-ချဉ်းကပ်လော၊ ဣတိ (ဝတ္ထဗ္ဗော)။

ဘိက္ခုနောဝါဒကော သမ္ပတော ကောစိ ဘိက္ခု (လိုက်) သစေ နတ္ထိ၊ တတော-
 ထိုသို့ မရှိလသော်၊ ဝါ-ထိုသို့ မရှိခြင်းကြောင့်၊ တေန-ထို ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသက
 ရဟန်းသည်၊ ပုစ္ဆိတဗွဲ-ရာ၏၊ (ကိ)၊ ကော အာယသ္မာ-အဘယ်အရှင်သည်၊ ဘိက္ခု
 နိယော-တို့ကို၊ ဩဝဒိတံ-ငှာ၊ ဥဿဟတိ-စွမ်းနိုင်ပါသနည်း၊ ဣတိ (ပုစ္ဆိတဗွဲ)၊
 ကောစိ-သည်၊ သစေ ဥဿဟတိ-အံ၊ သောပိစ-ထို စွမ်းနိုင်သော ရဟန်းသည်
 လည်း၊ အဋ္ဌဟိ-ကုန်သော၊ အင်္ဂေဟိ-အင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမ္ပန္နာဂတော-သည်၊ (သစေ
 ဟောတိ၊ ဧဝံသတိ) [အင်္ဂါရှစ်ပါးကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ ဘိက္ခုနောဝါဒဝင်
 ဩဝါဒသိက္ခာပုဒ်၌ ရှု] တံ-ထို ရဟန်းကို၊ တုတ္ထေဝ-ထို အရပ်၌ပင်၊ သမ္ပနိတ္တာ-
 ၍၊ ဩဝါဒပဋိဂ္ဂါဟကော-ဩဝါဒပဋိဂ္ဂါဟက ရဟန်းကို၊ ဣတ္ထန္နာမော၊ ပေ၊ ဥပ
 သင်္ကမတုတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထဗ္ဗော-ပြောဆိုထိုက်၏။

ပန - ဗျတိရိတ်ကား၊ ကောစိ - တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ သစေ န ဥဿ
 ဟတိ-အကယ်၍ မစွမ်းနိုင်အံ့၊ (ဧဝံသတိ - သော်၊) ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသကေန-
 သည်၊ (ဝတ္ထဗွဲ ဌိစပ်၊) ဘိက္ခုနောဝါဒကော-ဟူ၍၊ သမ္ပတော-သော၊ ကောစိ-
 သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဘိက္ခုနိသံယော-သည်၊ ပါသာဒိကေန-ကြည်ညို
 ဖွယ်ကိုဆောင်သော ကိုယ် နှုတ် စိတ်ဖြင့်၊ သမ္ပာဒေတု-သီလ သမာဓိ ပညာ၊ ၃
 ပါးသောသိက္ခာကို ပြီးစီးစေလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထဗွဲ-ရာ၏၊ ဟိ-အကျိုးကား၊
 ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော “ပါသာဒိကေန သမ္ပာဒေတု” ဟူသော

စကားဖြင့်၊ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတံ-သိက္ခာ ၃ ပါးဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော၊ သကလံ-
အလုံးစုံသော၊ သံသနံ-သာသနာတော်သည်၊ ဝါ-ကို၊ အာရောစိတံ-ပြောပြအပ်
သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်တော့၏။

တေနာပိ အိက္ခနာ-ထို သြဝါဒ ပဋိဂ္ဂါဟက ရဟန်းသည်လည်း၊ သာဓူတိ-
ကောင်းပါပြီဟူ၍၊ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ-ဝန်ခံပြီး၍၊ ပါဠိပဒဒိဝသေ-အထွက်တစ်ရက်နေ့
၌၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့အား၊ အာရောစေတံ-ရာ၏၊ ဘိက္ခုနီ သံယေနာပိ-သည်လည်း၊
တာ ဘိက္ခုနီယော-ထို ဘိက္ခုနီတို့ကို၊ [ဥပုသ်နေ့မတိုင်မီက အမေးသွားသော
ဘိက္ခုနီ-ဥပုသ်နေ့၌ ခွင့်တောင်းလျှောက်ထားသွားသော ဘိက္ခုနီတို့ကို “တာ
ဘိက္ခုနီယော” ဟု ဆိုသည်၊] ပေသေတဗ္ဗ-စေလွှတ်ထိုက်ကုန်၏၊ (ကိ-အဘယ်သို့
မှာ၍ စေလွှတ်ထိုက်ကုန်သနည်း၊) အယျေ-ရှင်မတို့၊ ဂစ္ဆထ-သွားကြကုန်၊ ပုစ္ဆထ-
မေးချေကြကုန်၊ (ကိ-အဘယ်သို့ မေးရာသနည်း၊) အယျ-အရှင်ဘုရား၊ ဘိက္ခုနီ
သံယော-သည်၊ သြဝါဒပုသင်္ဂဟိ-ကို၊ လဘတိကိ-ရပါသလော၊ ဣတိ-ဤသို့
မေးရာ၏၊ ဣတိ-ဤသို့မှာ၍ စေလွှတ်ထိုက်၏၊ (ဣတိ-တစ်လုံးကျေ၊)

တာဟိ-ထို ဘိက္ခုနီတို့သည်၊ အယျေ-အရှင်မ၊ သာဓူ-ကောင်းပါပြီ၊ ဣတိ
သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ တံ ဘိက္ခု ဥပသင်္ဂဟိတွာ “ကိ အယျ၊ ပေ၊ သင်္ဂဟိ” န္တိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ၊
ဝတ္ထပွဲ-လျှောက်ရာ၏၊ တေန-ထို သြဝါဒပဋိဂ္ဂါဟက ရဟန်းသည်၊ နတ္ထိ၊ ပေ၊
သမ္မာဒေတူတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထပွဲ-ပြောဆိုရာ၏၊ တာဟိ-ထို ဘိက္ခုနီတို့သည်၊ အယျ-
ရား၊ သာဓူ-ကောင်းပါပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ-ဝန်ခံရာ၏၊ ဣဒဉ္စ-“တာဟိ”
ဟူသော ဤဗဟုဝစ်ကားကိုလည်း၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းသည်၊ အာဂတာနံ-
နံသော၊ ဒွိန္နိဝါ-၂ ယောက်သော ဘိက္ခုတို့၏သော်လည်းကောင်း၊ တိဏ္ဏံဝါ-သော်
လည်းကောင်း၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်၏၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ တာသု-
ထို ဘိက္ခုနီတို့တွင်၊ ဧကာယ-သော၊ ဘိက္ခုနီယာ-သည်၊ ဝတ္ထပွဲစေ-လျှောက်လည်း

ပါသာဒိကေန သမ္မာဒေတု။ ။ပါသာဒိကေနာတိ ပသာဒါဝဟေန နိဒ္ဒေါသေန
(အပြစ် မရှိသော) ကာယဝစီမနောကမ္မေန သမ္မာဒေတူတိ တိဝိဓသိက္ခံ သမ္မာဒေတု၊
(ဋီကာသစ်)။ ဤဋီကာသစ်၌ မနောကံကိုထည့်၍ ဖွင့်ထားပုံတွေ့ရ၏၊ မဟာဝါဠပဇ္ဇာယ်
ပေးခန်း၌ကား “ပါသာဒိကေနာတိ ပသာဒါဝဟေန ကာယဝစီ ပယောဂေန”ဟု တေရသကဏ်
ဖွင့်၏၊ သမာဓိနှင့် ပညာ သိက္ခာ ၂ ပါးကို မနောကံဖြင့် ပြီးစေရသောကြောင့် မနောကံပါဖွင့်
သော ဋီကာသစ်က ပို၍ကောင်းသကဲ့သို့ ထင်သည်။

လျှောက်ရာ၏။ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗစ-ဝန်ခံလည်း ဝန်ခံရာ၏။ ဣတိရာ-အခြားသော ဘိက္ခုနီတို့သည်၊ တဿာ-ထိုလျှောက်ထားဝန်ခံသော ဘိက္ခုနီ၏။ သဟာယိကာ- အဖော်မတို့တည်း။

ပန-ဆက်၊ ဘိက္ခုသံယောဝါ-ဘိက္ခုသံယာသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီ သံယောဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ သစေ န ပူရတိ-အကယ်၍ မပြည့်အံ့၊ (ဧဝံသတိ ဝါ-ဤသို့ တစ်ဖက်ဖက်က သံယာမပြည့်သော်လည်းကောင်း၊) ဥဘယတောပိ- ဥဘက်လုံး၌လည်း၊ ဂဏမတ္တမေဝါ-ဂိုဏ်းမျှသည်သာလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလမတ္တံ (ဧဝ)ဝါ-ပုဂ္ဂိုလ်မျှသည်သာလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ သစေ ဟောတိ၊ (ဧဝံသတိဝါ-ဤသို့ ဂိုဏ်းမျှ သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂိုလ်မျှဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊) တကြ- ထိုသို့ ဖြစ်ရာ၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတံကား၊ ဝစနက္ကမော-စကားအစဉ်တည်း။

(၁) နိဂိုဏ်း၊ ကျသံဃာ။ ။ “ဘိက္ခုနီယော အယျ ဘိက္ခုသံဃဿ ၊ပေ၊ ဩဝါဒုပသင်္ကမန” န္တိ-ဘိက္ခုနီယော အယျ ဘိက္ခုသံဃဿ ၊ပေ၊ ဩဝါဒုပသင်္ကမန”ဟူ ၍၊ (ဝတ္တဗ္ဗံ-လျှောက်ရာ၏။)

(၂) နိပုဂ္ဂိုလ်၊ ကျသံဃာ။ ။ “အဟံ အယျ ဘိက္ခုသံဃဿ ၊ပေ၊ ဩဝါဒု ပသင်္ကမန” န္တိ-ဟူ၍၊ (ဝတ္တဗ္ဗံ။)

(၃) နိသံဃာ၊ ကျဂိုဏ်း။ ။ “ဘိက္ခုနီသံယော အယျ အယျာနံ ၊ပေ၊ ဩဝါဒုပသင်္ကမန” န္တိ-ဟူ၍၊ (ဝတ္တဗ္ဗံ။)

(၄) နိဂိုဏ်း၊ ကျဂိုဏ်း။ ။ “ဘိက္ခုနီယော အယျ အယျာနံ ၊ပေ၊ ဩဝါဒု ပသင်္ကမန” န္တိ-ဟူ၍၊ (ဝတ္တဗ္ဗံ။)

(၅) နိပုဂ္ဂိုလ်၊ ကျဂိုဏ်း။ ။ “အဟံ အယျ အယျာနံ ၊ပေ၊ ဩဝါဒုပသင်္က မန” န္တိ-ဟူ၍၊ (ဝတ္တဗ္ဗံ။)

(၆) နိသံဃာ၊ ကျပုဂ္ဂိုလ်။ ။ “ဘိက္ခုနီသံယော အယျ အယျဿ ၊ပေ၊ ဩဝါဒုပသင်္ကမန” န္တိ-ဟူ၍၊ (ဝတ္တဗ္ဗံ။)

သစေ ပန။ ။ ဥ ဘက်သံဃာ အပြည့်ရှိရာ၌ ဩဝါဒဆိုင်ရာကို ပြုပြီး၍ ဥ ဘက် မပြည့် တစ်ဖက်ဖက်၌သာ သံဃာပြည့်ရာ၌လည်းကောင်း၊ ဥ ဘက်လုံး ဂိုဏ်းချည်း၊ ရှိရာ- ပုဂ္ဂိုလ်ချည်းရှိရာ၌လည်းကောင်း၊ ဩဝါဒဆိုင်ရာကို ပြလိုသောကြောင့် “သစေ ပန” စသည် မိန့်။ [ဤပါဠိများဝယ် အဋ္ဌကထာ၌ကား ကတ္တာချည်း သန့်သန့် ကြိယာချည်း သန့်သန့် ထား၊ သဖြင့် မကွဲမပြားဘဲ ဖြစ်နေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဆိုင်ရာကတ္တာနှင့် ကြိယာများကို တွဲဖက်၍ ပြလိုက်ပါသည်။ အကျယ်ကို အလိုရှိလျှင် အဋ္ဌကထာကြီး၌ ဘိက္ခုနောဝါဒဝဂ် ပဌမသိက္ခာ ပုဒ်အဖွင့်ကို ကြည့်ရှုကြပါလေ။]

(၇) နိဂိုဏ်း၊ ကျုပုဂ္ဂိုလ်။ ။ “ဘိက္ခုနီယော အယျ အယျဿ၊ ပေ၊ ဩဝါဒူပသင်္ကမန”န္တိ-ဟူ၍၊ (ဝတ္ထဝံ)။

(၈) နိဂိုဏ်း၊ ကျုပုဂ္ဂိုလ်။ ။ “အဟံ အယျ အယျဿ၊ ပေ၊ ဩဝါဒူပသင်္ကပသင်္ကမန”န္တိ-ဟူ၍၊ (ဝတ္ထဝံ)။ [၂ ဖက်သံဃာပြည့် ပဌမဝါရနှင့်ပေါင်းလျှင် အားလုံး ၉ ဝါရရှိ၏။ အဋ္ဌကထာကြီး၌ ဘိက္ခုနုပဿယ များစွာမှ စုပေါင်း၍ ဘိက္ခုနီတစ်ယောက်ကိုစေလွှတ်ပုံ၊ ထို ဘိက္ခုနီက လျှောက်ပုံပါသေး၏။]

တေနာပိ ဘိက္ခုနာ-ထို ဩဝါဒပဋိဂ္ဂါဟကရဟန်းသည်လည်း၊ ဥပေါသထကာလေ-ဥပုသ်ပြုရာ အခါ၌၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝတ္ထဝံ-လျှောက်ရာ၏။ (ကိ).....

(၁) နိဂိုဏ်း၊ ဘိက္ခုသံဃာ။ ။ “ဘိက္ခုနီယော ဘန္တေ ဘိက္ခုသံဃဿ၊ ပေ၊ ဩဝါဒူပသင်္ကမန”တိ-ဟူ၍၊ (ဝတ္ထဝံ)။

(၂) နိပုဂ္ဂိုလ်၊ ကျုသံဃာ။ ။ “ဘိက္ခုနီ ဘန္တေ ဘိက္ခုသံဃဿ၊ ပေ၊ ဩဝါဒူပသင်္ကမန”တိ-ဟူ၍၊ (ဝတ္ထဝံ)။

(၃) နိသံဃာ၊ ကျုဂိုဏ်း။ ။ “ဘိက္ခုနိသံဃော ဘန္တေ အာယသ္မန္တာနံ၊ ပေ၊ သင်္ကမန”တိ-ဟူ၍၊ (ဝတ္ထဝံ)။

(၄) နိဂိုဏ်း၊ ကျုဂိုဏ်း။ ။ “ဘိက္ခုနီယော ဘန္တေ အာယသ္မန္တာနံ၊ ပေ၊ ဩဝါဒူပသင်္ကမန”တိ-ဟူ၍၊ (ဝတ္ထဝံ)။

(၅) နိပုဂ္ဂိုလ်၊ ကျုဂိုဏ်း။ ။ “ဘိက္ခုနီ ဘန္တေ အာယသ္မန္တာနံ၊ ပေ၊ ဩဝါဒူပသင်္ကမန” တိ - ဟူ၍၊ (ဝတ္ထဝံ)။ [“ ဘိက္ခုနိသံဃော ဘန္တေ အယျဿ ” စသော နောက်ဝါကျ ၃ ဝါကျ မရ။]

ဥပေါသထဂ္ဂေ ပိ-ဥပုသ်ကျောင်းဆောင်၌လည်း၊ ပါတိမောက္ခဒ္ဒေသကေန ဝါ-သည့်သော်လည်းကောင်း၊ (သံဃာ့ဥပုသ်ကို ရည်ရွယ်သည်)၊ ဥတ္တိတ္ထပနကေန ဝါ-ဥတ်ထားသော ရဟန်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ (၃ ပါးရှိ ၈၈၁ဥပုသ်ကို ရည်ရွယ်သည်)၊ ဣတရေန-ဩဝါဒပဋိဂ္ဂါဟကရဟန်းမှ တစ်ပါးသော၊ ဘိက္ခုနာ ဝါ-ရဟန်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ (၂ ပါးရှိ ၈၈၂ဥပုသ်ကို ရည်ရွယ်သည်)၊ သမ္ပတော-သမုတ်အပ်သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သစေ အတ္ထိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ ပုရိမနယေနေဝ-ရှေးနည်းဖြင့်သာလျှင်၊ တံ-ထို ရဟန်းသို့၊ ဘိက္ခုနိသံဃော-သည်၊ (ဥပသင်္ကမတု-လော၊ နောက်ကြိယာနှင့်တွဲ)၊ တံ-သို့၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊

(ဥပသင်္ကမန္တ) တံ ဘိက္ခုနီ ဥပသင်္ကမတု၊ ဣတိ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ (သမ္ပတော ဘိက္ခု) သစေ နတ္ထိံ (ဧဝံသတိံ)၊ ပါသာဒိကေန ဘိက္ခုနီသံယော သမ္မာဒေတု၊ (နောက် ကြိုယာနှင့်တွဲ) ပါသာဒိကေန ဘိက္ခုနီယော သမ္မာဒေန္တု၊ ပါသာဒိကေန ဘိက္ခုနီ သမ္မာဒေတု၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တဗ္ဗံ-ရာ၏။ သြဝါဒပုဋိဂါဟကေန-သည်၊ ပါဠိပဒေ- အထွက်တစ်ရက်နေ့၌၊ တံ - ထို သြဝါဒကို၊ ပစ္စာဟရိတွာ-တစ်ဖန်ဆောင်၍၊ တထေဝ-ထိုမှာလိုက်သည့် အတိုင်းပင်၊ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ (ဘိက္ခုနီတို့အား ပြောရမည်- ဟူလို) အယ်-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤအဋ္ဌကထာ၌၊ သင်္ခေပဝိနိစ္ဆယော- အကျဉ်း အဆုံးအဖြတ်တည်း၊ (နိဂုံး) ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဘိက္ခုနီဟိ-တို့သည်၊ ယာစိ တံ-တောင်းအပ်သော၊ သြဝါဒ-ကို၊ အာရောစေတွာဝ-လျှောက်ပြီး၍သာ၊ ဝါ-မှ သာ၊ ဥပေါသထော-ကို၊ ကာတဗ္ဗော-ပြုထိုက်၏။ တေန-ကြောင့်၊ (ဆန္ဒ-ပါရိသုဒ္ဓိ- ဥတ်-ဘိက္ခုဂဏနာ-သြဝါဒတို့ကို လျှောက်ပြီးမှ ဥပုသ်ပြုထိုက်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်) “ဆန္ဒ ပေ၊ ဝုစ္စတီ”တိ-ဟူ၍၊ (အာစရိယေဟိ-အဋ္ဌကထာ ဆရာတို့ သည်) ဝုတ္တံ-ပြီ။

ပါရိသုဒ္ဓိ အာယသ္မန္တော အာရောစေထာတိ-ထ ဟူသည်ကား၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ ပရိသုဒ္ဓဘာဝံ-အာပတ်မှ စင်ကြယ်သူ၏ အဖြစ်ကို၊ အာရောစေထ-ပြော ကြပါကုန်၊ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိဿာမိတိ ဣဒံ-မိ၊ ဟူသော ဤဝါကျသည်၊ ပါရိ သုဒ္ဓိအာရောစနဿ-ပါရိသုဒ္ဓိ ပြောခြင်း၏၊ ကာရဏဝစနံ-အကြောင်းပြစကား တည်း၊ ဟိ-မှန်၏၊ န ဘိက္ခဝေ သာပတ္တိကေန ပေ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ-

အတ္တနော ပရိသုဒ္ဓဘာဝံ။ ။အတ္တနောသည် အပိုထည့်ပါငှ၊ ပရိသုဒ္ဓဘာဝံဖြင့် ပါရိ သုဒ္ဓိ၌ ပရိပုဗ္ဗ၊ သုဓဓာတ်၊ တိပစ္စည်း ဘောဟောဟု ပြ၏။ ပရိသုဇ္ဈနံ ပရိသုဒ္ဓိ၊ ပရိသုဒ္ဓိဝေ ပါရိသုဒ္ဓိ၊ ဣပစ္စည်း သုတ္တံ။

ကာရဏဝစနံ။ ။“ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိဿာမိ”သည် “ပါရိသုဒ္ဓိ အာရောစေထ”ဟု တိုက်တွန်းရခြင်း၏ အကြောင်းပြ (ကာရဏဝါကျ) ဖြစ်သည်။ “ပါတိမောက်ရွတ်ပြတော့မည် ထို့ကြောင့် မိမိမှာ အာပတ်မှ စင်ကြယ်ပါကြောင်း ပြောကြပါ။ အာပတ်မှမစင်ကြယ်ဘဲ ပါတိမောက်နာလျှင် ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ် ထပ်သင့်ပါလိမ့်မည်”ဟူလို၊ [“န ဘိက္ခဝေ သာပတ္တိကေန” စသော ပါဠိကား ပါတိမောက္ခထပနက္ခန္ဓက ပါဠိတော်တည်း။ ထို၌ “ဘိက္ခုနာ” မပါ။]

မှတ်ချက်။ ။“ပါရိသုဒ္ဓိ အာရောစေထ”၌ အာပတ်မရှိလျှင် တိတ်တိတ်နေခြင်း၊ အာပတ်ရှိလျှင် ဒေသနာပြောခြင်းကို “ပါရိသုဒ္ဓိ အာရောစန”ဟု မှတ်၊ ဤအဓိပ္ပာယ်ကိုပင် “ယဿသိယာ အာပတ္တိ၊ သော အာဝိကရေယျ၊ အသန္နိယာ အာပတ္တိယာ တုဏှိ ဘဝိတဗ္ဗံ” ဟု ထပ်၍ ပြောလိမ့်မည်။

“န ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ အာပတ္တိံ ဒုက္ကဋဿ” ဟူ၍၊ ဝစနတော-မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ အပရိသုဒ္ဓေဟိ-အာပတ်မှ မစင်ကြယ်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ပါတိမောက္ခ-ကို သောတုံ-နာခြင်းငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ-မအပ်၊ တေန-ကြောင့်၊ ပါရိသုဒ္ဓိံ အာယသ္မန္တော အာရောစေထ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိဿာမိတိ-မိ ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သာပတ္တိကေန-အာပတ်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ (ဘိက္ခုနာ-သည်၊) ပါတိမောက္ခ-ကို၊ န သောတဗ္ဗ-မနာထိုက်၊ ဝါ-မနာရ၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ (သာပတ္တိကော-အာပတ်နှင့်တကွဖြစ်သည်၊ ဟုတ္တာ၊ ပါတိမောက္ခ-ကို) သုဏေယျ-အံ၊ (သာပတ္တိကဿ-အာပတ်နှင့်တကွဖြစ်လျက်၊ ပါတိမောက္ခ-ကို၊ သုဏန္တဿ-နာသော၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏) ဒုက္ကဋဿ-သို့၊ အာပတ္တိ-ရောက်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)။]

ဧတ္ထ-ဤပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိဿာမိဟူသောပါဠိ၌၊ (ဌတ္တာ-တန်ရပ်၍၊ စောဒကဿ-စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စောဒနာ-စောဒနာခြင်းသည်၊) သိယာ-ဖြစ်ရာ၏၊ (ကိံ) သံယော၊ ပေ၊ ဥဒ္ဓိသေယျာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ-(နာမယောဂဖြင့်) မိန့်တော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဓာပိ-ဤဝါကျ၌လည်း၊ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိဿတိတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္တဗ္ဗံ-(နာမယောဂဖြင့်ပင်) မိန့်တော်မူထိုက်၏၊ ဟိ-အကျိုးကား၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ (“ဥဒ္ဓိသိဿတိ”ဟု နာမယောဂဖြင့်) မိန့်တော်မူခြင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ ပုဗ္ဗေန-ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသေယျဟူသော ရှေ့စကားနှင့်၊ အပရိ-ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိဿတိဟူသော နောက်စကားသည်၊ သန္နိယတိ-ဆက်စပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏၊ ဣတိ (စောဒနာ သိယာ၊ ပရိဟာရော-အဖြေကို၊ မယာ-သည်၊) ဝုစ္စတေ-ဆိုအပ်၏၊ ဝါ-ဆိုဦးအံ့၊ ဝစနမတ္ထမေဝ-သဒ္ဓါမျှသာလျှင်၊ ဧတံ-ဤ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိဿာမိဟူသော စကားသည်၊ နသန္နိယတိ-ဆက်စပ်ခြင်းသို့ မရောက်၊ လက္ခဏ

ဧတ္ထ သိယာ။ ။“ဧတ္ထ သိယာ၊ ရှိတုံပါမူ၊ ကြိယာဝိသေသန၊ သဗ္ဗန္တဟု၊ ကတ္ထ၊ ၃ ပါး၊ ထည့်ငြားမလွဲ၊ သဗ္ဗန်မြီ” ဟု နိယံဆို၍ “ဧတ္ထ-ဌ၊ (ဌတ္တာ စောဒကဿ စောဒနာ) သိယာ” ဟု ပုဒ် ၃ မျိုးထည့်၍ အနက်ပေးရိုး ပြုကြ၏၊ [သန္နိယတိကို “သန္နာနံ ဝစ္စတိ” ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် “သန္နိ”ဟူသော နာမ်ပုဒ်နောင် ဝစ္စတိအနက်၌ ဤယ ပစ္စည်း သက်ထားသော နာမဓာတ်ဟု ပြသည်။]

ဝုစ္စတေ။ ။“ဝုစ္စတေပုဒ်၊ အဖြေထုတ်ရာ၊ အာဓာရလည်းကောင်း၊ တစ်ကြောင်း သဗ္ဗန်၊ ကံနှင့်ကတ္တား၊ ထည့်ငြားမလွဲ၊ သဗ္ဗန်မြီ” ဟု နိယံဆို၍ “(ဧတ္ထ စောဒကဿ-၏) ပရိဟာရော မယာ) ဝုစ္စတေ” ဟု ပုဒ် ၄ ပါးထည့်လျက် အနက်ပေးလေ့ရှိကြ၏၊ သို့မဟုတ်

တော ပန-သဘောလက္ခဏာအားဖြင့်ကား၊ သမေတိ-ရှေ့နောက် ညီညွတ်၏၊
 တိ-မှန်၏၊ သံဃဿ၊ ပေ၊ ပါတိမောက္ခန္တိ-ဟူသော၊ ဣဒံ-ဤစကားသည်၊ ဧတ္ထ-
 ဤ ပါတိမောက်ရွတ်ပြရာ၌၊ လက္ခဏံ-သဘောလက္ခဏာတည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
 ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိဿာမိတိ-ဟူသော၊ ဣဒမေဝ-ဤစကားကိုသာ၊ ဧတ္ထ-ဤ ဝါကျ
 ၌၊ ဝတ္ထုပ္ပံ-ဆိုထိုက်၏၊ [သံဃဿ-၏၊ သာမဂ္ဂိယာ-ညီညွတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဂဏဿ-
 ၏၊ သာမဂ္ဂိယာ၊ ပုဂ္ဂလဿ-ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါး၏၊ ဥဒ္ဓေသာ-ရွတ်ဆိုခြင်းကြောင့်၊
 သံဃဿ-သံဃာအားလုံးသည်၊ ပါတိမောက္ခံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဥဒ္ဓိန္ဒြ-ရွတ်ပြအပ်
 သည်၊ ဟောတိ-၏။]

တံ၊ ပေ၊ ကရောမာတိ (ဧတ္ထ)-မ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ တန္တိ-တံ ဟူသည်ကား၊
 ပါတိမောက္ခံ-ကို၊ (သုဏောမ မနသိကရောမတို့၌ စပ်) သဗ္ဗေဝ သန္တာတိ-ကား၊
 ယာဝတိကာ-ကုန်သော၊ တဿာ ပရိသာယ-ထို သံဃာပရိသတ်၌၊ ထေရာစ-
 ဆယ်ဝါရပြီး ထေရ်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ နဝါစ-ငါးဝါမကြွယ် သီတင်းငယ်လည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ မဇ္ဈိမာစ-ငါးဝါပြည့်မတ် သီတင်းလတ်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ (မယံ-
 တပည့်တော်တို့သည်၊ သုဏောမ-နားစိုက်ကြပါကုန်စို့) သာဓုကံ သုဏောမာတိ-
 ကား၊ အဋ္ဌိ-ပါတိမောက်ဖြင့် အလိုရှိသည်ကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ မနသိ-စိတ်၌၊ ကရိတ္တာ-

“စောဒကဿ”ဟူသော သမ္မုနိသည် စပ်ပုဒ်မရှိ၊ ပရိဟာရော၌ စပ်ဖို့ရာလည်း “စောဒကဏိ
 +အဖြေ” မဟုတ်၍ မစပ်နိုင်။

လက္ခဏတော သမေတိ။ ။လက္ခဏာဟူသည် သဘောတည်း၊ [လက္ခဏံ သံဘာဝေါ-
 ဋီကာ] ကိစ္စတစ်ခု၌ တစ်ယောက်လုပ်သည်ကို အများသဘောတူလျှင် အများလုပ်ပင် ဖြစ်
 သကဲ့သို့ ဤ၌လည်း သံဃဿ သာမဂ္ဂိယာ=၅ ပါးစသည် ရှိရာ၌ တစ်ပါးက ပါတိမောက်
 ရွတ်ပြသည်ကို ၄ ပါးစသော သံဃာက ညီညွတ်စွာ သဘောတူလျှင် “သံဃော ပါတိမောက္ခံ
 ဥဒ္ဓိသတိ=သံဃာရွတ်ပြသည်ပင်”မည်၏၊ ဂဏဿ=သာမဂ္ဂိယာ=၄ ပါးရှိရာ၌ တစ်ပါးက ‘ရွတ်
 သည်ကို ၃ ပါးဂိုဏ်းက သဘောတူညီညွတ်လျှင်လည်း “သံဃော ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသတိပင်”
 မည်၏၊ ဤကား အစစ်အမှန် သဘောလက္ခဏာတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိဿာ
 မိ” ဟု ဤနေရာ၌ ဆိုအပ်သော စကားသည် “သံဃော၊ ပေ၊ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသေယျ” ဟု-
 ရှေ့၌ဆိုအပ်ခဲ့သော စကားနှင့် သဘောလက္ခဏာအားဖြင့် ညီညွတ်ပါ၏။-ဟူလို။

အဋ္ဌိ-၊ ပေ၊ သမန္နာဟရာမ။ ။ “အဋ္ဌိ-ကတ္တာ မနသိကရိတ္တာ”သည် သာဓုကံ၏
 အဖွင့် “သောတဒ္ဓါရ၊ ပေ၊ သမန္နာဟရာမ” ကား သုဏောမ၏ အဖွင့်၊ အတ္ထော-ယဿ
 အတ္ထိတိ အတ္ထိ၊ ယဿ-အကြင်ကြားနာခြင်း၏၊ အတ္ထော-ပါတိမောက်ဖြင့် အလိုသည်၊ ဝါ-

ပြု၍၊ ဝါ-ထား၍၊ သောတဒ္ဓါရဝသေန-သောတဒ္ဓါရ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံ အကုန်အစင်၊ စေတသာ-စိတ်ဖြင့်၊ [“သဗ္ဗစေတသာ - အလုံးစုံသော စိတ်ဖြင့်” ဟုလည်း ရှိ၏။] သမန္နာဟရာမ-ကောင်းစွာ ဆောင်ကြပါကုန်စို့၊ မနသိကရော မာတိ-ကား၊ ဧကဂ္ဂစိတ္တာ-တစ်ခုထည်းသော အာရုံရှိသော စိတ်ရှိကြကုန်သည်၊ (အဂ္ဂသဒ္ဓါ အာရုံအနက်ဟော၊) ဟုတွာ၊ စိတ္တေ-၌၊ ထပယာမ-ထားကြပါကုန်စို့။

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-၍ သာဓုကံ သုဏောမ၊ မနသိကရောမဟူသော ပါဠိ၌၊ “ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိဿာမီ” တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သုဏာထ မနသိကရောထာတိ-ထ၊ ဟူ၍၊ ဝတ္တံ-ဆိုခြင်းငှာ၊ ယုတ္တံဝိယ-သင့်သကဲ့ သို့၊ ကိစ္ဆာပိ ဒိဿတိ-အကယ်၍ကား ထင်ရ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် ထင်ရပါသော်လည်း၊ (တံ-ထို သုဏာထ၊ မနသိ ကရောထဟူသော စကားသည်) သံယော ဥပေါသထံ

စီးပွားသည်၊ (ဟိတံ ကတွာ-အနုဋီကာ) အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဣတိ တံ (သဝနံ) အတ္ထိ၊ နပုလ္လိန် ဣကာရန္တ၊ ထွ ကို ဌပြု။ “အဋ္ဌိ ကတွာ”ဟု ကြိယာဝိသေသန ဖွင့်သောကြောင့် သာဓုကံ၌ ဒုတိယာလည်း ကြိယာဝိသေသနဟု ပြသည်။ “သာဓုက” သဒ္ဓါကား သုန္ဒရအနက် ဒဠိကမ္မ အနက်ဟော ဖြစ်သင့်၏။ “သာဓုက-ကောင်းမွန်စွာ၊ ဝါ-စွဲစွဲမြဲမြဲ”ဟု ပေး၊ “အဋ္ဌိ ကတွာ” ဟု သည်-လိုလိုချင်ချင်နာခြင်း မိမိမှာ အကျိုးရှိအောင် နာခြင်းတည်း။ [ဋီကာ၌ အတ္ထသဒ္ဓါ ဥစ္စာ အနက်ဟော ကြ၍ “မိမိဥစ္စာကို ကဲ့သို့ ပြု၍”ဟုလည်း ဖွင့်သေး၏၊ ထိုအလို သာဓုသဒ္ဓါ ဒဠိကမ္မအနက်ဟော။]

ဧကဂ္ဂံ ပေ၊ ထပယာမ။ ။မနသိကို စိတ္တေ၊ ကရောမကို ထပယာမ ဟု ဖွင့်၏။ “စိတ်၌+ပြု”ဟူသည် မြန်မာလို စိတ်စိုက်ခြင်းတည်း။ ပါတိမောက် ရွတ်ဆိုသံကို “သုဏောမ-သောတဒ္ဓါရဝိထိဖြင့် ကြားနာရုံတွင်”မကဘဲ၊ “ဧကဂ္ဂတာ ကျ၍ သမာဓိရအောင် မနောဒ္ဓါရ ဝိထိဖြင့် စိတ်စိုက်ထားကြပါစို့”-ဟူလို။ [ဆောင်ပုဒ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာမှာ ရှူ။]

ဥဒ္ဓိသိဿာမိနှင့် သုဏောမ။ ။“ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိဿာမိ-တပည့်တော် ပါတိမောက် ရွတ်ပြပါတော့မည်”ဟူသော စကားကိုထောက်လျှင် “သုဏာထ-အရှင်ဘုရား တို့ နားစိုက်ကြပါ”ဟု ဆိုမှ အမြီးအမောက် ရှေ့နောက်တဲ့၍ “သုဏောမ၊ မနသိ ကရောမ” တို့ကား ဥဒ္ဓိသိဿာမိနှင့် ရှေ့နောက်မတဲ့ဟု ထင်ရ၏။ သို့သော် “သံယော ဥပေါသထံ ကရေယျ၊ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသေယျ”၌ သံယောအရတွင် ပါတိမောက်ရွတ်ပြသော ရဟန်းလည်း ပါဝင် ခဲ့သောကြောင့် “သုဏာထ”ဟု သူတစ်ပါးတို့ကိုသာ မတိုက်တွန်းဘဲ တပည့်တော် အပါအဝင် ဖြစ်သော သံယာအားလုံးတို့သည် “သုဏောမ-နားစိုက်ကြပါစို့”ဟု ဆိုမှ အမြီးအမောက် ရှေ့ နောက်တဲ့သည်။ “ပါတိမောက်ပြသော ရဟန်းမှာ ရွတ်ဆိုခြင်းကိစ္စ နားထောင်ခြင်းကိစ္စ ၂ ကိစ္စရှိ၍၊ ကျန်သံယာများမှာ နားထောင်ခြင်း တစ်ကိစ္စသာရှိသည်”ဟူလို။

ကရေယျာတိ ဣမိနာ-ယျ၊ ဟူသော ဤစကားနှင့်၊ နသမေတိ-မညီညွတ်၊ ဟိ-
 ချဲ့၊ ဧတံ-ဤဥပုသ်ပြုခြင်းသည်၊ သမဂ္ဂဿ-သော၊ သံဃဿ-သံဃာ၏၊ ဥပေါသထ
 ကရဏံ-ဥပုသ်ပြုခြင်းတည်း၊ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသကောစ-ပါတိမောက်ပြသော
 ရဟန်းသည်လည်း၊ သံဃပရိယာပန္နောဝ-သံဃာတွင် အကျုံးဝင်သည်သာ၊ ဣတိ-
 ဤသို့လျှင်၊ အဿ-ထို ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသက ရဟန်း၏၊ သံဃပရိယာပန္နတ္တာ-
 သံဃာတွင် အကျုံးဝင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (“ဣတိ တသ္မာ သံဃပရိယာ
 ပန္နတ္တာ” ဟုလည်း ဆို) သုဏောမ မနသိကရောမာတိ ဣဒမေဝ-မ၊ ဟူသော
 ဤ စကားသည်သာ၊ ဝါ-ကိုသာ၊ ဝတ္တံ-ငှာ၊ ယုတ္တံ-သင့်၏။

ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ပရိသုဒ္ဓိံ၊ ပေ၊ အာရောစေထာတိ-ထ ဟူ၍၊ ယံ-အကြင်
 စကားကို၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုစကား၌၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာဖြင့်၊ ပါရိသုဒ္ဓိံ
 အာရောစနံ-ပါရိသုဒ္ဓိကို လျှောက်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တံ-ထို အခြင်းအရာ
 ကို၊ ဒသေတံ-ငှာ၊ ယဿ၊ ပေ၊ အာဝိကရေယျာတိ-ယျ၊ ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်
 မူပြီ။

တတ္ထ-ထို ယဿသိယံ အာပတ္တိံ၊ သော အာဝိကရေယျ ဟူသောပါဠိ၌၊
 ယဿသိယာတိ-ကား၊ ယဿ-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ (သန္တာန်၌) ဆန္ဒ-ခြောက်ပါး
 ကုန်သော၊ အာကာရာနံ-အကြောင်းတို့တွင်၊ အညတံ-ရေန-တစ်ပါးပါးသော
 အကြောင်းကြောင့်၊ အာပန္နာ-သင့်ရောက်အပ်သော၊ အာပတ္တိံ-သည်၊ ဘဝေယျ-
 ရှိအံ့၊ ဟိ-ချဲ့၊ အာပတ္တိံ-သို့၊ အာပဇ္ဇန္တော-သင့်ရောက်လသေခံ၊ ဝါ-သင့်ရောက်သော
 ရဟန်းသည်၊ အလဇ္ဇိတာ-အရှက်မရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အညာ

အာကာရာနံ။ ။ “အာကာရော ကာရဏေ ဝုတ္တော” အဘိဓာန်နှင့်အညီ ဤ အာကာရ
 သဒ္ဓါသည် ကာရဏအနက်ဟောတည်း၊ အတ္တနော-၏၊ ဖလံ-ကို၊ အာ(ဘူသော) ကရောတိ
 တိ (လွန်စွာပြုတတ်သောကြောင့်) အာကာရော၊ ထိုအကြောင်း ၆ ပါးကို အကျယ်ပြလိုသော
 ကြောင့် “အာပတ္တိံ ဟိ” စသည်မိန့်။

အလဇ္ဇိတာ။ ။ နုတ္တံ+လဇ္ဇာ ယဿာတိ အလဇ္ဇိ=(မကောင်းမှုကို ပြုခြင်း၌-အာပတ်
 သင့်ခြင်း၌) ရှက်ခြင်းမရှိသူ၊ အလဇ္ဇိနော+ဘာဝေါ၊ အလဇ္ဇိတာ၊ တတိယတ္ထေ ဟိ ဣဒံ ပစ္စတ္တ
 ဝစနံ=“အလဇ္ဇိတာယ” ဟု ဆိုလိုလျက် တတိယာအနက်၌ ပဌမာသက်ထားသည်၊-ဋီကာ၊ နိဒါနုး
 အဆုံး “အာဝိကတာ” အဖွင့်၌လည်း “အလဇ္ဇိတာတိ အာဒိသုဝိယံ ဟိ ဣဒမ္ပိ ကရဏတ္ထေ
 ပစ္စတ္တဝစနံ” ဟု အဋ္ဌကထာ ဖွင့်လတံ။

ဏတာ-ဉာဏ်မရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကုက္ကုစ္စာပကတတာ-ကုက္ကုစ္စ သည် ပင်တိုယ်သဘောမှ ကင်းအောင်ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း ကောင်း၊ ဝါ-ကုက္ကုစ္စနှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အကပ္ပိ ယေ-မအပ်သော အရာ၌၊ ကပ္ပိယသည်တာ-အပ်၏ဟု အမှတ်ရှိသူ၏ အဖြစ် ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကပ္ပိယေ-အပ်သောအရာ၌၊ အကပ္ပိယသည်တာ-မအပ် ဟု အမှတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သတိသမ္မောသာ-သတိပျောက် ကင်း မေ့လျော့ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဆဟိ-ကုန်သော၊ ဣမေဟိ အာကာရေဟိ-ဤအကြောင်းတို့ကြောင့်၊ အာပဇ္ဇတိ-သင့်ရောက်၏။

ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ အလဇ္ဇိတာယ-ကြောင့်၊ အာပဇ္ဇတိ-သင့်ရောက်သ နည်း၊ အကပ္ပိယဘာဝံ-မအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝါ-မအပ်မှန်းကို၊ ဇာနန္တောယေ ဝ-သိလျက်သာလျှင်၊ မဒ္ဒိတ္တာ-နင်းချေ၍၊ ဝီတိက္ကမံ-ကျူးလွန်မှုကို၊ တရောတိ- ၏၊ (ဧဝံ-လျှင်၊ အလဇ္ဇိတာယ-ကြောင့်၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ ဤသို့ နိဂုံးဝါကျရှိလျှင် ကောင်း၏၊ မရှိလျှင် ထည့်လေ၊ နောက်၌ တိုက်ရိုက်ရှိ၏) စ-သာဓကကား၊ သဒ္ဓိစ္စ ပေ၊ အလဇ္ဇိပုဂ္ဂလောတိ-လော၊ ဟူသော၊ ဧတံ (သုတ္တံ)-ဤပါဠိကို၊ ဘဂဝတာပိ- သည်လည်း၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [သဒ္ဓိစ္စ-စေတနာနှင့်တကွ စေ့ဆော်၍၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ အာပတ္တိ-သင့်ရောက်အပ်သော အာပတ်ကို၊ ပရိဂ္ဂဟတိ-ဒေသနာ မပြောဘဲ လျှို့ဝှက်ထား၏၊ အဂတိဂမနဉ္စ-အဂတိလိုက်ခြင်းသို့လည်း၊ ဂစ္ဆတိ- ရောက်၏၊ ဧဒိသော-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အလဇ္ဇိပုဂ္ဂလော-အလဇ္ဇိ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆတိ-၏၊.....ပရိဝါပါဠိတော်။]

သဒ္ဓိစ္စ ပေ၊ အာပတ္တိ။ ။သံ-စေတနာနှင့်တကွ+စိစ္စ (စေတေတ္တာ)-စေ့ဆော်၍၊ မလုပ်ကောင်းမှန်းသိလျက် အာပတ်သင့်ခြင်း၊ “သင့်ပေစေ” ဟူသော စိတ်ထားတည်း၊ ဤ စိတ်ထားမျိုးဖြင့် အာပတ်သင့်အောင်လုပ်လျှင် အလဇ္ဇိ၏လက္ခဏာ၊ (အလဇ္ဇိပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ကြောင်း အထိမ်းအမှတ်) ဖြစ်၏။

ပရိဂ္ဂဟတိ။ ။ထိုသို့ အာပတ်သင့်ပြီးမှ နောင်တရံ၍ အာပတ်ကို ဒေသနာပြောလျှင် အလဇ္ဇိလက္ခဏာမရှိတော့၊ ထိုသို့ ဒေသနာမပြောဘဲ လျှို့ဝှက်ထားခြင်းကား အလဇ္ဇိဖြစ်မြဲ ဖြစ်၏။

အဂတိဂမနဉ္စ။ ။[အဂတိ-မရောက်ထိုက် (မလားထိုက်)သော အမှုသို့+ဂမန-ရောက် ခြင်း။] အများဆိုင် ပစ္စည်းဥစ္စာ၊ ရာထူးစသည်ကို ခွဲဝေပေးရာ၌ မတရားခွဲဝေမှုကို “အဂတိ လိုက်ခြင်း”ဟု ခေါ်၏၊ ဤ အဂတိလိုက်ခြင်းလည်း အလဇ္ဇိလက္ခဏာတည်း။

ကထံ အညာဏတာယ၊ အာပဇ္ဇတိ-နည်း၊ အညာဏာပုဂ္ဂလော-ဉာဏ်မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ မန္တော-နံညံသည်။ မောမူဟော-အလွန်တွေဝေသည်။ (ဟုတ္တာ) ကတ္တ ဗ္ဗကတ္တဗ္ဗ-ပြုထိုက် မပြုထိုက်သောအမှုကို၊ အဇာနန္တော-မသိခြင်းကြောင့်၊ အကတ္တ ဗ္ဗ-မပြုထိုက်သော အမှုကို၊ ကရောတိ-ပြု၏။ ကတ္တဗ္ဗ-ပြုထိုက်သော အမှုကို၊ ဝိရာဇေတိ-ချွတ်လွဲစေ၏။ ဧဝံ၊ အညာဏတာယ အာပဇ္ဇတိ၊ ကထံ ၊ပေ၊ အာပဇ္ဇတိ၊ ကပ္ပိယာကပ္ပိယံ-အပ်သောအရာ မအပ်သောအရာကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ကုက္ကုစ္စေ-ဝိနယကုက္ကုစ္စသည်။ ဥပ္ပန္နေ-သော်၊ ဝိနယဓရံ-ဝိနည်းခိုရ်ကို၊ ပုစ္ဆိတွာ၊ (ကပ္ပိယံ-အပ်သည်။ စေ ဟောတိ၊ ဧဝံသတိ) ကတ္တဗ္ဗ-ပြုထိုက်သည်။ သိယာ-၏။ (အကပ္ပိယံ-မအပ်သည်။ စေဟောတိ ဧဝံသတိ) န ကတ္တဗ္ဗ-မပြုထိုက်၊ အယံပန-ဤ ပုဂ္ဂိုလ် သည်ကား၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ ဣတိ၊ မဒ္ဒိတွာ-နင်းချေ၍၊ ဝီတိတ္တမတိယေဝ-ကျူးလွန် သည်သာ၊ ဧဝံ ၊ပေ၊ အာပဇ္ဇတိ။

ကထံ ၊ပေ၊ အာပဇ္ဇတိ၊ အစ္စမံသံ-ဝံသားကို၊ (မအပ်သောအသားကြီး ဆယ်ပါး တွင် ပါဝင်သော ဝံသတ္တဝါ၏ အသားကို) သူကရမံသန္တိ-ဝက်သားဟူ၍၊ ခါဒတိ-

အဂတိ ၄ ပါး။ ။အဂတိလိုက်ကြောင်း တရားကား ဆန္ဒ (ချစ်ခြင်း) ဒေါသ (မုန်းခြင်း-သို့မဟုတ် ယုတ်တစ်ရက် စိတ်ဆိုးခြင်း) ဘယ (သူ့ကို အကောင်းမပေးလျှင်၊ ရာထူး မပေးလျှင် ရန်မူမည်ကို ကြောက်ခြင်း) မောဟ (နားမလည်ခြင်း) အားဖြင့် အကြောင်း ၄ ပါး ရှိ၏။

အညာဏတာ။ ။[နတ္ထိ+ဉာဏံ ယဿာတိ အညာဏော] ဆရာအထံ၌ မေးမြန်း စုံစမ်းခြင်းလည်း မရှိ၊ ကျမ်းစာကိုလည်း မသင်ဘူးသဖြင့် ဝိနည်းနှင့် စပ်၍ပြုအပ်-မပြုအပ် ကို မသိသူသည် အညာဏမည်၏။ မသိလျှင် မပြုဘဲနေရာ၏။ မသိဘဲနှင့် “ဟိုဟာပြု သည် ဟာပြု” ပြုလျှင် အာပတ်ကို ကျူးလွန်မိတတ်သည်။ ရှေးက ရဟန်းကလေးတစ်ပါးသည် ဒုတိယ ပါရာဇိကကို ပြုမိပြီးသော်လည်း ပါရာဇိကကျမှန်း မသိ၊ နေောင်ခါ စာသင်မှ ပါရာဇိကကျမှန်း သိ၍ ငိုရှာလေသတဲ့။

ကုက္ကုစ္စာပကတတာ။ ။“အပ်လေသလား၊ မအပ်လေသလား” ဟု ယုံမှားသံဆယ ဖြစ်မှုကို “ကုက္ကုစ္စ” ဟု ခေါ်၏။ [တရားကိုယ်မှာ စဉ်းစားသောအားဖြင့် ဖြစ်သော တချို့အရာ ၌ ဉာဏ်၊ တချို့အရာ၌ တုသိုလ်-အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်း။ အဘိဓမ္မာ၌လာသော ကုက္ကုစ္စ စေတသိက် မဟုတ်။] ကုက္ကုစ္စေန-ကုက္ကုစ္စသည်+အပကတော-ပင်ကိုယ်သဘောမှ ကင်းအောင် ပြုအပ်သူသည် “ကုက္ကုစ္စာပကတ” မည်၏။ ထိုသို့ ကုက္ကုစ္စဖြစ်နေလျှင် ဝိနည်း-နားလည်သူကို မေးရာ၏။ မမေးဘဲ ပြုလျှင်အပ်သော အရာကို ပြုမိသော်လည်း ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်သေး၏။ မအပ်သောအရာဖြစ်လျှင်ကား ဆိုင်ရာအာပတ်မှလည်း မလွတ်။ [နောက် ၃ ပါး ထင်ရှားပြီ။]

ခဲစား၏။ ဝိကာလေ-နေလွဲအခါ၌၊ ကာလသညာယ-စားချိန်ဟူသော အမှတ်ဖြင့်၊ ဘုဂ္ဂတိ-စား၏။ ဧဝံ ၊ပေ၊ အာပဇ္ဇတိ၊ ကထံ ၊ပေ၊ အာပဇ္ဇတိ၊ သူကရမံသံ ၊ပေ၊ ဝိကာလသညာယ-နေလွဲအခါဟူသော အမှတ်ဖြင့်၊ ဘုဂ္ဂတိ-၏။ ဧဝံ ၊ပေ၊ အာပဇ္ဇတိ၊ ကထံ ၊ပေ၊ အာပဇ္ဇတိ၊ သဟသေယျစိဝရဝိပ္ပဝါသသံဒီနိ-သဟသေယျအာပတ်၊ စိဝရဝိပ္ပဝါသအာပတ် အစရှိသည်တို့သို့၊ သတိသံမောသာ-သတိပျောက်ကင်း မေ့လျော့ခြင်းကြောင့်၊ အာပဇ္ဇတိ-၏။ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဆန္ဒ-ကုန်သော၊ ဣမေသံ အာကာရာနံ - တို့တွင်၊ အညတရေန-တစ်ပါးပါးသော အကြောင်းကြောင့်၊ အာပန္နာ-သင့်ရောက်အပ်သော အာပတ်သည်၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏ (သန္တာန်-၌) သိယာ-ရှိအံ့၊ (“သော အာဝိကရေယျ”-ဟု ပါဠိတော်၌ လှမ်းစပ်)။

အာပတ္တိတိ (ပဒဿ)-အာပတ္တိဟူသော ပုဒ်၏၊ သတ္တန္တံ-၇ ဖုံကုန်သော၊ အာပတ္တိက္ခန္ဓာနံ-အာပတ်အစုတို့တွင်၊ အညတရာ-တစ်ပါးပါးသော၊ အာပတ္တိ-သည်၊ ထေရဿဝါ-ဆယ်ဝါရပြီး ထေရ်မူလည်းဖြစ်သော၊ နဝဿဝါ-သော၊ မဇ္ဈိမဿဝါ-သော၊ (ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏ သန္တာန်၌)၊ သိယာ-ရှိအံ့၊ (ပါဠိတော် နှင့်စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အနက်၊ သော အာဝိကရေယျာတိ-ကား၊ သော-ထို အာပတ်ရှိသော ရဟန်းသည်၊ တံ အာပတ္တိ-ကို၊ ဒေသေတု-ဒေသနာပြောပါလော၊ ပကာသေတု-ထင်ရှားပြပါလော၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

သဟ ၊ပေ၊ ဝိပ္ပဝါသသံဒီနိ။ ။လူမိန်းမ ရှိသောအရပ်၌ သတိမထားဘဲ ညဉ့်အိပ်မိခြင်း၊ အဓိဋ္ဌာန်တင်ထားသော သင်္ကန်းနှင့် ညဉ့်ကင်း၍ နေခြင်းတို့ကြောင့် သင့်အပ်သော အာပတ်သည် သတိမထားခြင်းကြောင့် သင့်သော အာပတ်တည်း။ အာဒိဖြင့် ဒဿဟာတိက္ကန္တ စသည်ယူ။ [အညာဏတာအတွက် လုံးလုံးမသိခြင်းကြောင့် အာပတ်သင့်ရ၏။ သံတိသမ္မောသ အတွက်ကား အာပတ် သင့်တတ်မှန်းသိပါလျက် သတိမထားခြင်းကြောင့် သင့်ရသည်။]

အာပတ္တိတိ။ ။တချို့စာ၌ ဣတိမပါဘဲ “အာပတ္တိ သတ္တန္တံ” စသည်ဖြင့် ပါဠိရှိ၏ “ယဿ သိယာတိ” ဟု စတည်၍ ယဿသိယာကို ဖွင့်ပြီးလျှင် အာပတ္တိကို ဖွင့်လိုသောကြောင့် “အာပတ္တိတိ”ဟု ရှိခြင်းသာကောင်း၏။

သော အာဝိကရေယျ။ ။ဇယျဝိဘတ်၏ အဇ္ဈိဋ္ဌ (တိုက်တွန်းခြင်း) အနက်ကို သိစေလို၍ “ဒေသေတု” ဟု ပဉ္စမိဝိဘတ်ဖြင့် ဖွင့်သည်။ “ဒေသေတုဂါ ပကာသေတုဂါ” ဟု တချို့စာမူ၌ တွေ့ရ၏။ “ဝုတ္တံ ဟောတိ” ထားပုံကိုထောက်လျှင် ဒေသေတုကိုပင် “ပကာသေတု”ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဟန်တူ၏။ ဋီကာ၌လည်း “ပါရာဇိက ဒေသနာ နာမ ဘိက္ခုဘာဝဿ ပရိစ္စာဂေါ၊

အသန္တိယာ အာပတ္တိယာတိ-ကား၊ ယဿပန-အကြင် ရဟန်း၏ကား၊ ဧဝံ-
 ဤဆိုအပ်ပြီးသော ၆ ပါးသော အကြောင်းတို့တွင် တစ်ပါးပါးသော အကြောင်း
 ကြောင့်၊ အနာပန္နာ ဝါ-မသင့်ရောက်အပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ယာ) အာတ္တိ-
 သည်၊ (အတ္တိ-ရှိ၏) ပန-ကား၊ အာပဇ္ဇိတွာစ-သင့်ရောက်ပြီး၍လည်း၊ ဝုဋ္ဌိတာဝါ-
 ထမြောက်အပ်ပြီးမူလည်းဖြစ်သော၊ (ဒေသိတာဝါ-ဒေသနာပြောအပ်ပြီးမူလည်း၊
 ဖြစ်သော၊ အာရောစိတာဝါ-ထင်စွာ ပြောအပ်ပြီးမူလည်းဖြစ်သော၊) (ယာ)
 အာပတ္တိ (အတ္တိ) တဿ-ထို ရဟန်း၏၊ သာ အာပတ္တိ-သည်၊ အသန္တိနာမ-အသန္တိ
 မည်သည်၊ ဟောတိ။

ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဝါ-ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ အာပတ္တိယာ-သည်၊ အသန္တိ
 ယာ-ထင်ရှားမရှိလသော်၊ တုဏှိ-ဆိတ်ဆိတ်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဝါ-ဖြစ်ပါလော၊
 တုဏှိ၊ ဝေ၊ ဝေဒိဿာမိတိ-ကား၊ ဟိ-အကြင်ကြောင့်၊ တုဏှိဘာဝေန-ဆိတ်ဆိတ်

ဝုဋ္ဌာနံ ပန (သံဃာဒိသေသံ အာပတ်မှ ထခြင်းကိုကား) ဒေသနာဝိသေသတ္တာ (ဒေသနာ
 အထူး၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဒေသနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ”ဟု ဒေသေတုအရတွင်၊ ပါရာဇိက-သံဃာဒိသေသံ
 ဒေသနာကိုပါ ထည့်သွင်းထား၏။ ထို့ကြောင့် ပကာသေတုဖြင့် ထင်ရှားပြုဖို့ရာ အခြားအာပတ်
 မရှိတော့ရကား “ဝါ” မပါခြင်းသာ ကောင်းမည်ထင်သည်။ [ဥပေါသထက္ခန္ဓက ပါဠိတော်၌
 လည်း ဝါမပါဘဲ “သော အာဝိကရေယျာတိ-သော ဒေသယျ၊ သော ဝိဝရေယျ၊ သော ဥတ္တာနီ
 ကရေယျ၊ သော ပကာသေယျ”ဟု ပရိယာယ် အဖြစ်ဖြင့်သာ ဖွင့်ထား၏။ ထိုပါဠိတော်မှ
 အစနှင့် အဆုံး ၂ ပုဒ်ကိုယူ၍ “ဒေသေတု ပကာသေတု”ဟု ဤအဋ္ဌကထာဆိုသည်။]

အသန္တိယာ အာပတ္တိယာတိ။ ။သန္တိအာပတ္တိကို ဖွင့်သောပါဠိတော်၌ “အဇ္ဈာပန္နာဝါ
 ဟောတိ၊ အာပဇ္ဇိတွာဝါ အဝုဋ္ဌိတာ”ဟု သာရှိ၏။ ထိုကို ပြောင်းပြန်ပြု၍ အသန္တိ အာပတ္တိကို
 “ဧဝံ အနာပန္နာဝါ အာပတ္တိ၊ အာပဇ္ဇိတွာ စ ပန ဝုဋ္ဌိတာဝါ”ဟု ပဌမဖွင့်၏။ ဤအလို အဝုဋ္ဌိတာ
 ၌ ဂရုက လဟုက ၂ မျိုးလုံး ပါဝင်သကဲ့သို့၊ ဝုဋ္ဌိတာ၌လည်း ဂရုက လဟုက ၂ မျိုးလုံး ပါဝင်
 သင့်၏။ ထို့နောက်မှ ဝုဋ္ဌိတာကို ထပ်ဆင့်၍ လဟုကအတွက် ဒေသိတာဝါဟု လည်းကောင်း၊
 ပံရိဝါသံ မာနတ် မဆောက်တည်ရသေးသော (ဆောက်တည်ချိန်လည်း မရသေးသော) ဂရုက
 အာပတ်အတွက် အာရောစိတာဝါ ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်သည်-ဟု ကြံပါ။ [“အာပဇ္ဇိတွာ ဝါ
 ဝုဋ္ဌိတောတိ ဧတ္ထ ဒေသနာရောစနာနမ္ပိ သင်္ဂဟိတော”-ဝိမတိ၊ ဥပေါသထက္ခန္ဓ။] .

တုဏှိဘာဝေနာပိ။ ။အပိသဒ္ဓါဖြင့် “တပည့်တော်အာပတ်မှ စင်ကြယ်ပါ၏” ဟု
 ဣတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်းကို ပေါင်း၏။ ထိုသို့ ပေါင်းဖို့ရာ အပိသဒ္ဓါကို ထည့်၍ ဖွင့်ထားသည်။

ဖြစ်ခြင်းဟူသော၊ ကာရဏေနပိ-အကြောင်းကြောင့်လည်း၊ အဟံ-သည်၊ အာယသ္မန္တေ-တို့ကို၊ ပရိသုဒ္ဓါ ဣစ္စေ-အာပတ်မှ စင်ကြယ်သူတို့ဟူ၍သာလျှင်၊ ဇာနိဿာမိ-သိမှတ်ရပါလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (“တုဏှိ-ဆိတ်ဆိတ်၊ ဘဝိတဗ္ဗ-လော” ဟု ရှေ့ပြန်လှည့်။) [တချို့စာ၌ “ဣတိ” မပါ၊ ထိုအလို “ဟိ-တိုက်တွန်းပါ၏” ဟု ပေး။]

ယထာ |ပေ၊ ဟောတီတိ-ကား၊ ဧကမေကော-တစ်ယောက်တစ်ယောက်သည်၊ (ဗျာကရေယျ-၌စပ်) ဝါ-တစ်ယောက်စီ တစ်ယောက်စီကို၊ (ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သည်၊ သမာနော-ဖြစ်လသော်၊) ဗျာကရေယျယထာ-ဖြေဆိုရာသကဲ့သို့၊ ဧကမေကော ပုဋ္ဌော (သမာနော), ဒေ-ဤသူသည်၊ မံ-ငါ့ကို၊ ပုစ္ဆတိ-မေး၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဥ တ္တာ-သိ၍၊ ဗျာကရေယျ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ။

ဧဝမေဝ |ပေ၊ ဟောတီတိ ဧတ္ထ-ဟောတီဟူသော ဤပါဠိ၌၊ တာဝ-အပရေ ဆရာတို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ-ကုန်သော၊) ဧကစ္စေ-အချို့ကုန်သော၊ အာစရိယာ

“ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှ သိရမည် မဟုတ်ပါ။ ဆိတ်ဆိတ် နေခြင်းကြောင့်လည်း အာပတ်မှ စင်ကြယ်ကြောင်းကို သိရပါလိမ့်မည်”ဟူလို။

ပစ္စေကပုဋ္ဌဿ။ ။ပါဠိတော်၌ ဝေယျာကရဏံကိုခွဲ၍ ဆဋ္ဌိယန္တရီ၏၊ အဋ္ဌကထာ၌ ကား ဗျာကရေယျခွဲ၍ “ပုဋ္ဌော”ဟု ပဌမန္တထားသည်၊ ပစ္စေကကို “ပတိ+ဧက”ဟု ဖြတ်၊ ပတိ သဒ္ဓါဝိစ္စာဇောတက၊ “ပတိ+ဧကော ပစ္စေကံ” ဟု ဝိစ္စာအဗျယိဘောပြု၊ ပစ္စေကံ-တစ်ယောက်စီ တစ်ယောက်စီ+ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သူ (အမေးခံရသူ) တည်း၊ ပစ္စေကပုဋ္ဌော-သူ၊ ဤဝစနတ္ထ နှင့်အညီ “ဧကေနေကော” ၌ “ဧကမေကော” ဟုရှိလျှင် ကောင်း၏၊ ဘာကြောင့်နည်း..... တစ်ယောက်စီ မေးခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပစ္စေက၌လည်း “ဧက+ဧကံ” ဟု ဝိစ္စာဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း၊ နောက်၌လည်း “ဧကမေကေန”ဟု ဝိစ္စာကို အသုံးပြုလတုံ၊ [ဧက+ဧကဟု အပြီးတွင် (မံ) လာ၍ “ဧက မေကံ”ဟု ဖြစ်၏။] နောက်၌လည်း “ဧကမေကံ”ဟု ဖြစ်၏။ [နောက်ဝါကျ၌လည်း ဧက မေကော ဟု ရှိပြီးဖြစ်၍ “ပစ္စေကပုဋ္ဌော”ဟု ပစ္စေကပါခြင်းသည် အပိုသာ၊ ထိုဝါကျသည် ရှေ့ဝါကျကိုပင် အဓိပ္ပာယ်ပေါ်လွင်အောင် ပြသော ဥဇုကထာ (တပ္ပါကဋီကရဏ) ဝါကျတည်း၊ [ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ, စကားရှိက, ဥဇုက။-နိယာမံ။]

ဧဝမေဝ |ပေ၊ ဟောတီ။ ။ဧဝရူပါယ ပရိသာယကို အနုဿာဝိတံ၌စပ်၊ ဤသို့ သဘောရှိသော သံယုပရိသတ်၌ (ဂုဏ်အသရေရှိ ပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သံဃာအများဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း တစ်ပါးစီမေးဖို့ မသင့်ပါ။) ဥ ကြိမ်တိုင်အောင် သာ မေးအပ်ပါသည်-ဟူလို။ [သုဓာတ်သည် သက္ကတ၌ “ဩ”ဟု ရှိ၏။] ပါဠိ၌ ရံ ပျောက်၍

ဝေဝံ ဝဒန္တိ (ကံ)...ဝေဝေဝ-ဤအတူသာလျှင်၊ ဣမိဿာ ဘိက္ခုပရိသာယ-ဤ
 ရဟန်းပရိသတ်၌၊ ယဿ ပေ၊ ဝေဒိဿာမီတိ-မိ၊ ဟူ၍၊ တိက္ခတ္ထံ-၃ ကြိမ်၊ အနု
 သာဝိတံ-အဖန်ဖန် ကြားသိစေအပ်သော၊ ယဒေတံ (ဝစနံ)-အကြင် စကားသည်၊
 (အတ္ထိ) တံ-ထို စကားသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဧကမေကေန-တစ်ပါးတစ်ပါးသည်၊ (ဇာနိ
 တဗ္ဗံ၌စပ်) ဒေ-ဤရဟန်းသည်၊ မံ-ငါ့ကို၊ ပုစ္ဆတိ-မေး၏၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဇာနိ
 တဗ္ဗံ-သိထိုက်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဣတိ (ဝဒန္တိ-နံ၏) တံ-ထို
 စကားသည်၊ န ယုဇ္ဇတိ-မသင့်၊ ကသ္မာ-နည်း၊ အတ္ထဗျဉ္ဇနဘေဒတော-အနက်
 သဒ္ဓါအားဖြင့် ကွဲပြားခြင်းကြောင့်တည်း။

ဟိ-ချဲ့၊ အနုဿာဝနံ နာမ-အနုဿာဝနမည်သည်၊ ဒုတိယမ္ပိ-တေမတ္ထံ ဝဒါမိ
 တိ အာဒိသုဝိယ-မိ၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌ကဲ့သို့၊ အတ္ထတောစ-အနက်အားဖြင့်
 လည်းကောင်း၊ ဗျဉ္ဇနတောစ-သဒ္ဓါအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဘိန္တံ-မကွဲမပြား
 သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်ရ၏၊ ယဿသိယာတိ အာဒိဝစနတ္ထယံ ပန-ယဿသိယာ
 အစရှိသော စကား ၃ ခွန်း အပေါင်းသည်ကား၊ အတ္ထတောပိ-လည်းကောင်း၊
 ဗျဉ္ဇနတောပိ-လည်းကောင်း၊ ဘိန္တံ-ကွဲပြားနေ၏၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အနက်
 သဒ္ဓါအားဖြင့် ကွဲပြားနေသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) အဿ-ထို စကား ၃ ခွန်း
 အပေါင်း၏၊ အနုဿာဝနတ္ထံ-အနုဿာဝန၏ အဖြစ်သည်၊ ဝါ-အဖန်ဖန် ကြားသိ
 စေအပ်သော စကား၏ အဖြစ်သည်၊ န ယုဇ္ဇတိ-မသင့်။

ဒွေဘော်ရောက်ရသောကြောင့် “အနုဿာ”ဟု ရှိရသည်၊ အနု-အဖန်ဖန်+သာဝိတံ-ကြားသိ
 စေအပ်သော စကားတည်း။ အနုဿာဝိတံ-အဖန်ဖန် ကြားသိစေအပ်သော စကား၊ “ကြားသိ
 စေ”ဟူသည်လည်း ကြားအောင် ပြောခြင်းတည်း။]

ကေစ္စေဝါဒ။

။ထို ယာဝတတိယ အနုဿာဝနဂါကျ၌ ဝါဒအမျိုးမျိုးရှိ၏။ ကေစ္စေ
 ဆရာတို့က “(၁) ယဿ သိယာ အာပတ္တိ၊ သော အာဝိကရေယု၊ (၂) အသန္တိယာ အာပတ္တိယာ
 တုဏှိ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ (၃) တုဏှိဘာဝေန ခေါ ပနာယသ္မန္တေ ပရိသုဒ္ဓါတိ ဝေဒိဿာမီ” ဤ ၃
 ဝါကျကိုပင် ယာဝတတိယအနုဿာဝန ဟု ဆိုကြ၏။

တံ နယုဇ္ဇတိ။

။သို့သော် ထိုစကား မသင့်၊ ဘာကြောင့်နည်း-[ကမ္မဝါစာ ၃ ကြိမ်
 ဖတ်ရာဝယ် အနက်တူ သဒ္ဓါတူ ၃ ခေါက်ရွတ်ရသကဲ့သို့၊ အနက်တူ သဒ္ဓါတူ ၃ ကြိမ်၊ ကြားသိ
 စေမှသာ “ယာဝတတိယအနုဿာဝန”ဖြစ်နိုင်၏။ ဤ “ယဿသိယာ အာပတ္တိ” စသော ၃
 ဝါကျကား အနက်-သဒ္ဓါ မတူသောကြောင့် ယာဝတတိယအနုဿာဝန မဖြစ်၊ ဤသို့ဆို၍ ထို
 ဝါဒကို အဋ္ဌကထာဆရာ ပယ်လေသည်။

၈-လဒ္ဒဒေါသ ထင်ရှားပြအံ့၊ ဧတံ-ဤ စကား ၃ ခွန်းသည်၊ ယာဝတတိယာ နုဿာဝနံ-ယာဝတတိယာနုဿာဝနသည်၊ ယဒိသိယာ၊ (ဧဝံသတိ)၊ နိဒါနုဒ္ဒေသေ- နိဒါနုဒ္ဒေသသည်၊ အနိဋ္ဌိတေပိ-မပြီးသေးမိလည်း၊ အာပတ္တိ-သည်၊ သိယာ-ဖြစ်ရာ ၎င်း၊ ဝါ-သင့်ရာ၏၊ အနာပတ္တိက္ခေတ္တေ-အာပတ်မသင့်ရာ ခေတ်၌၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပဇ္ဇိတုံ-ငှာ၊ န ယုတ္တံ-မသင့်။

အပရေ - ဧကစ္စေဆရာတို့မှ တစ်ပါးသော ဆရာတို့သည်၊ (အာဟု၌ စပ်၊) အနုဿာဝိတန္တိပဒဿ-ဟူသော ပုဒ်၏၊ အနုဿာဝေတဗ္ဗန္တိ-အဖန်ဖန် ကြားသိစေ ထိုက်ဟူသော၊ အတ္တိ-အနက်ကို၊ ဝိကပ္ပေတွာ-ထူးထူးဆန်းဆန်း ကြံဆ၍၊ [ထုံးစံ မဟုတ်သောကြောင့် “ဝိကပ္ပေတွာ” ဟု ဆိုသည်။] ယာဝတတိယန္တိ ကုဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ (ဝုတ္တံ၌ စပ်၊) ဥပရိဥဒ္ဒေသာဝသာနေ-အထက်ပါရာဇိကုဒ္ဒေသ၏ အဆုံး၌၊ ကစ္စိတ္ထ ပရိသုဒ္ဓါ၊ ပေ၊ တတိယမ္ပိ ပုတ္တမိတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ဤစကား ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟု-ဆိုကြကုန်ပြီ၊ တမ္ပိ-

မှတ်ချက်။ ။ “တေနဿ အနုဿာဝနတ္ထယံ” ဟု တချို့စာရှိ၏၊ မကောင်း၊ ဘာကြောင့်နည်း၊..... အဿဟူသော သမ္ပန်နှင့် အနုဿာဝနတ္ထယံဟူသော သမ္ပန္နိတို့အရ မပြားသောကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “အနုဿဝနဿ+ဘာဝေါ” ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ “အနုဿာဝနတ္ထံ” ဟု ပါဠိမှန်ရှိစေ၊ “ထိုစကား ၃ ရပ်၏+အနုဿဝနအဖြစ်” ဟူလို။

ယဒိစေတံ။ ။ ဤစကားကား (ဧကစ္စေဝါဒ၌ ရအပ်သောအပြစ်ကို ပြသော) လဒ္ဒဒေါသ ဝါကျတည်း၊ ဧကစ္စေဆရာတို့ အလိုအတိုင်း “ယဿသိယာ အာပတ္တိ” စသော ၃ ဝါကျကို ယာဝတတိယာနုဿာဝန ဟု ဆိုလျှင် “ယာဝတတိယံ အနုဿာဝိယမာနေ၊ ပေ၊ သမ္ပဇာနမုသာဝါဒဿ” အရ ယာဝတတိယာနုဿာဝန ကိစ္စပြီးလျှင် နိဒါန်းမဆုံးခင်ပင် အာပတ် သင့်ရလိမ့်မည်၊ နိဒါန်းဆုံးမှ အာပတ်သင့်ရာခေတ်ဖြစ်သောကြောင့် နိဒါန်းမဆုံးခင် အာပတ် သင့်ဖွယ်ရှိခြင်းသည် လဒ္ဒဒေါသ (ရအပ်သော အပြစ်ပင်) ဖြစ်သည်-ဟူလို။ [ယဒိ နောကံမှ၊ နိပါတ်ပြု၊ လဒ္ဒဒေါသစ္စ-နိယာမံ။]

ဥပရိဥဒ္ဒေသာဝသာနေ။ ။ “ဥပရိဥဒ္ဒေသ” ဟူသည် ပါရာဇိကုဒ္ဒေသတည်း၊ ဘာကြောင့်နည်း-ဥပေါသထက္ခန္ဓက ပါဠိတော်ရင်း၌ “ကစ္စိတ္ထ ပရိသုဒ္ဓါ” စသော ယာဝတတိယာ နုဿဝန ပါဠိတော်သည် နိဒါနုဒ္ဒေသ အဆုံးမှာ မပါဘဲ၊ ပါရာဇိကုဒ္ဒေသ ပါဠိအဆုံးမှာသာ ပါသောကြောင့်တည်း။ [ယခု စာများ၌ နိဒါနုဒ္ဒေသအဆုံးမှာလည်း တွေ့နေရသည်မှာ အဋ္ဌကထာ စကားအရ ထည့်ထားသောကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ “ပါရာဇိကုဒ္ဒေသာ ဝသာနေ” ဟု ဖွင့်သည်။]

ထို စကားသည်လည်း၊ နယုဇ္ဇတိ၊ ကသ္မာ-နည်း၊ အတ္ထယုတ္တိနံ-အနက် ယုတ္တိတို့၏၊ အဘာဝတော-မရှိခြင်းကြောင့်တည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဣဒံ ပဒံ-ဤပုဒ်ကို၊ ကေစိ-အချို့ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အနုဿာဝိတန္တိ-ဟူ၍၊ သဇ္ဈယန္တိ-သရဇ္ဈာယံကြကုန်၏၊ ကေစိ-တို့သည်၊ အနုဿာဝေတန္တိ-ဟူ၍၊ (သဇ္ဈယန္တိ) ဥဘယံဝါပိ (ဥဘယံ+ဝ+အပိ)- ၂ ပါးစုံသာလျှင်လည်းဖြစ်သော၊ ဧတံ-ဤပုဒ်သည်၊ အတိတကာလမေဝ-အတိတ်ကာလကိုသာ၊ ဒီပေတိ-ပြ၏၊ အနာဂတံ-အနာဂတ်ကာလကို၊ နဒီပေတိ၊ စ-လဒ္ဒဒေါသံ ထင်ရှားပြအံ့၊ အဿ-ထို အနုဿာဝိတံဟူသော ပုဒ်၏၊ အယံ အတ္ထော-ဤ အနုဿာဝေတံတံဗ္ဗဟူသော အနက်သည်၊ ယဒိသိယာ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အနုဿာဝိတံဟေသတိတိ-တိ၊ ဟူ၍၊ ဝဒေယျ-ဟောတော်မူရာ၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ဣာဝ-ယုတ္တိအဘာဝမှ ရှေးဦးစွာ၊ အတ္တာဘာဝတော-အနုဿာဝေတံဗ္ဗဟူသော အနက်၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ န ယုဇ္ဇတိ-မသင့်။

အတ္ထယုတ္တိနံ။ ။အတ္ထောစ+ယုတ္တိစ အတ္ထယုတ္တိယော၊ “အနုဿာဝေတံဗ္ဗ-လာလတံ ပါရာဇိကုဒ္ဒေသအဆုံး၌ ကြားသိစေထိုက်သည်” ဟူသော အနာဂတ်အနက်၏ အဖြစ်နိုင်ခြင်းသည် “အတ္ထ အဘာဝ”မည်၏။ ထိုအနက် ဖြစ်နိုင်စေကာမူ ထိုအနက်က အသင့်ယုတ္တိ မရှိခြင်းသည် ယုတ္တိအဘာဝမည်၏။

ဣဒံ ဟိ။ ။ထို ၂ မျိုးတွင် အတ္ထအဘာဝကို ချဲ့လို၍ “ဣဒံ ဟိ” စသည် မိန့်၊ ဤပုဒ်ကို တချို့က “အနုဿာဝိတံ”ဟု ရွတ်၍ တချို့က “အနုဿာဝေတံ”ဟု ရွတ်ကြ၏။ ထိုသို့ ရွတ်ကြရာ၌ “အနု+သု+ဏေ+တ”ဖြစ်၍ ကာရိတ်အတိုင်း “ဝေတံ”လည်းသင့်၏။ ကာရိတ်ပုဒ်ကဲ့သို့ ဧကို ဣပြု၍ “ဝိတံ”လည်းသင့်၏။ ထို ၂ ပုဒ်လုံး၌ တ ပစ္စည်းသည် “ဘာဝကမ္မေသုတ” အရ အတိတ်ဟောချည်းတည်း၊ အပရေဆရာတို့ဆိုသလို “အနာဂတ်ဟော တ ပစ္စည်းမရှိ” ဟူလို။ [“ဥဘယံဝါပိ” နေရာဝယ် တချို့စာ၌ ဝါ မပါ။ သာ၍ရှင်း၏။]

ယဒိစသ ပေ၊ ဟေသတိတိ။ ။အကယ်၍ အနာဂတ်ဟော ဖြစ်စေလိုလျှင် “အနုဿာဝိတံ (ဝေတံ) ဟေသတိ”ဟု အနာဂတ်ဟော အာချာတ်ကြိယာဖြင့် ဟောတော်မူသင့်၏။ ထိုသို့ အနာဂတ်ကြိယာဖြင့် ဟောတော်မူလျှင် “ကိတာ ဓာတုတ္ထသမ္ပန္နံ၊ ဟောန္တိ ကာလန္တရေသ္မပိ”ဟူသော ကုစ္စာယနုသာရနှင့်အညီ အပဓာနကိတ်ပစ္စည်းထို့သည် ပဓာနဖြစ်သော အာချာတ်ဓာတ်နက်တစ်မျိုးနှင့် စပ်ရသောအခါ မိမိတို့ ဟောနေကျ အနက်မှတစ်ပါး ထို အာချာတ်အလို လိုက်၍ ဟောရသောကြောင့် သာဝိတံ၌ တပစ္စည်းလည်း “ဟေသတိ” အလိုကျ အနာဂတ်အနက်ကိုပင် ဟောရပေလိမ့်မည်။ ယခုသော်ကား “အနုဿာဝိတံ ဟေတိ” ဟု ပါဠိတော်မှာ ရှိသောကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်အနက်သို့သာ လိုက်ခွင့်ရှိတော့သည်-ဟူလို။

စ-ကား၊ (“အတ္ထအဘာဝမှတစ်ပါး ယုတ္တိအဘာဝကား” ဟူလို၊) ဧတံ-ဤ အနုဿာဝိတံဟူသော ပုဒ်သည်၊ ဥဒ္ဒေသာဝသာနေ-ပါရာဇိကုဒ္ဒေသ၏ အဆုံး၌၊ ဝစနံ-ကစို့တ္ထ ပရိသုဒ္ဓါဟူသောစကားကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်၊ ယဒိ သိယာ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) န အာဝိကရိဿာမီတိ-မိ ဟူ၍၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဥပ္ပါဒေန္တဿ-ဖြစ်စေသောရဟန်း၏၊ နိဒါနေ-သည်၊ သမတ္ထေပိ-ပြီးဆုံးပါသော် လည်း၊ ဝုတ္တမုသာဝါဒေါ-ဟောတော်မူအပ်သော မုသာဝါဒသည်၊ န သိယာ-မဖြစ် တော့ရာ၊ ကသ္မာ-နည်း၊ ယာဝတတိယံ အနုဿာဝိယမာနေတိ-နေ၊ ဟူ၍၊ ဝစန တော-ပစ္စုပ္ပန်မာနပစ္စည်းဖြင့် ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်တည်း၊ ယာဝတတိယန္တိ- ဟူသော၊ ဣဒံ ဝစနမေဝ-ဤစကားသည်ပင်၊ နိရုတ္တကံ-အနက်မရှိသည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏၊ ကသ္မာ-နည်း၊ နိဒါနုဒ္ဒေသေ-၌၊ ယာဝတတိယာနုဿာဝနဿ-ယာဝ တတိယာနုဿာဝန၏၊ အဘာဝတော-မရှိခြင်းကြောင့်တည်း၊ ဝါ-မပါခြင်းကြောင့် တည်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ယုတ္တိအဘာဝတောပိ-ယုတ္တိ၏ မရှိခြင်းကြောင့်လည်း၊ န ယုဇ္ဇတိ။

ပန-ပရဝါဒမှတစ်ပါး သကဝါဒကိုဆိုဦးအံ့၊ ယာဝတတိယံ အနုဿာဝိတံ ဟောတီတိ ဣဒံ-တိ၊ ဟူသော ဤစကားသည်၊ လက္ခဏဝစနမတ္တံ-ပါတိမောက်၏

ယဒိဧတံ |ပေ၊ ဝစနတော။ ။အတ္ထအဘာဝကို ချဲ့ပြီး၍ ယုတ္တိအဘာဝကို ချဲ့လို သောကြောင့် “ယဒိ ဧတံ” မိန့်၊ ယာဝတတိယံ အနုဿာဝိတံ”သည် ပါရာဇိကအဆုံးက “ကစို့တ္ထပရိသုဒ္ဓါ” စသည်ကို ရည်ရွယ်သော စကားဖြစ်ပြန်လျှင် “ရှိသောအာပတ်ကို အာဝိ ကရဏ မပြုတော့ဘူး”ဟု စိတ်ဖြစ်သောရဟန်းမှာ နိဒါန်းဆုံးသော်လည်း မုသာဝါဒဒုက္ကဋ် အာပတ် မသင့်တော့ရာ၊ ဘာကြောင့်နည်း-“ယာဝတတိယံ အနုဿာဝိယမာနေ”-ဟု ပစ္စုပ္ပန် ဟော မာနပစ္စည်းဖြင့် ပြထားသောကြောင့်တည်း။

ယာဝ |ပေ၊ အဘာဝတော။ ။ပစ္စုပ္ပန်ဟော မာနပစ္စည်းဖြင့် ပြထားသည့်အတွက် နိဒါန်းအဆုံး “ကစို့တ္ထ ပရိသုဒ္ဓါ”ဟု ယာဝတတိယ အနုဿာဝန ပြုသောအခါ “အာဝိကရဏ မပြုတော့ဘူး”ဟု စိတ်ဖြစ်သူမှာ အာပတ်သင့်မှာပေါ့-ဟု ဆိုအံ့၊ နိဒါန်းအဆုံးမှာ (ပါဠိတော် ရင်း၌) ထို ပါဠိမပါသောကြောင့် “ယာဝတတိယံ”ဟူသော ဤစကားလည်း (ဥဒ္ဒေသအဆုံးကို ရည်ရွယ်ထားလျှင်၊ နိဒါန်းအဆုံးအတွက်) သက်သက် အနက်မရသော နိရုတ္တကစကားသာ ဖြစ်ဖွယ်ရှိတော့သည်-ဟူလို။

ယာဝ |ပေ၊ လက္ခဏဝစနမတ္တံ။ ။“ယာဝတတိယံ အနုဿာဝိတံ”ဟူသော ဤ စကားသည် “ဥဒ္ဒေသအဆုံးက ကစို့တ္ထ ပရိသုဒ္ဓါစသည်ကို ရည်ရွယ်သော စကားမဟုတ်လျှင် အဘယ်သို့သော စကားပါနည်း” ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဣဒံ ပန လက္ခဏဝစနမတ္တံ”

သဘောလက္ခဏာကိုပြသော စကားမျှတည်း။ တေန-ထို ယာဝတတိယံ အနုဿာ
 ဝိတံ ဟောတိဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ ဣမံ အတ္ထံ-ကို၊ ဒဿေတိ-ပြတော်မူ၏။ (ကိ-
 အဘယ်အနက်ကို၊ ဒဿေတိ-နည်း။) ဣဒံ ပါတိမောက္ခံနာမ-ဤပါတိမောက်
 မည်သည်ကို၊ ယာဝတတိယံ-သုံးကြိမ်တိုင်အောင်၊ အနုဿာဝိယတိ-အဖန်ဖန်
 ကြားသိစေအပ်၏။ တသ္မိံ-ထို ပါတိမောက်ကို၊ ယာဝတတိယံ-သုံးကြိမ်တိုင်အောင်၊
 အနုဿာဝိယမာနေ-အဖန်ဖန် ကြားသိစေအပ်သော်၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊
 သရမာနော-သင့်သောအာပတ်ကို အမှတ်ရပါလျက်၊ သန္တိ-ထင်ရှားရှိသော၊
 အာပတ္တိံ-ကို၊ နာဝိကရောတိ-ထင်စွာမပြုအံ့၊ တဿ-ထို ရဟန်း၏၊ ယာဝတတိယာ
 နုဿာဝနာ ဝသာနေ-ယာဝတတိယာနုဿာဝန၏ အဆုံး၌၊ သမ္ပဇာနမုသာဝါ
 ဒေါ-သမ္ပဇာနမုသာဝါဒ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-ဤ အနက်ကို၊
 ဒဿေတိ။

တဒေတံ-ထို ပါတိမောက်သည်၊ (ဟောတိ၌ စပ်) ဝါ-ကို၊ (အနုဿာဝိတံ ၌
 စပ်) ယံထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အနုဿာဝိတံ-အဖန်ဖန် ကြားသိစေ
 အပ်သည်၊ (သမာနံ-သော်) ယာဝတတိယံ-တိုင်အောင်၊ အနုဿာဝိတံ နာမ-
 အဖန်ဖန် ကြားသိစေအပ်သည်မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တံ-ထို အခြင်းအရာကို၊
 ဒဿေတံ-ငှာ၊ တတ္ထာယသုန္တေ ပုစ္ဆာမိတိအာဒိ-မိ၊ အစရှိသော စကားကို၊ ဝုတ္တံ-
 ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ တံ ဒေတံ-ထို တတ္ထာယသုန္တေ ပုစ္ဆာမိ အစရှိသော
 စကားကို၊ ပါရာဇိကာဒီနံ-ပါရာဇိက အစရှိသည်တို့၏၊ အဝသာနေ-အဆုံး၌၊
 ဒိဿတိ-တွေ့မြင်အပ်၏၊ နိဒါနာဝသာနေ-နိဒါန်း၏ အဆုံး၌၊ န (ဒိဿတိ) နိဒါနာ
 ဝသာနေ-၌၊ ကိဉ္စာပိ န ဒိဿတိ-အကယ်၍ကား မတွေ့မြင်အပ်၊ အထခေါ-
 ထိုသို့ပင် မတွေ့မြင်အပ်ပါသော်လည်း၊ ဥဒ္ဒေသကာလေ-ပါတိမောက် ရွတ်ပြရာ
 အခါ၌၊ အာဝိကတာဟိဿ ဖာသု ဟောတိတိ-တိ၊ ဟူ၍၊ ဝတ္တာ-ရွတ်ဆိုပြီး၍၊
 ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ပေ၊ ပုစ္ဆာမိတိ အာဒိနာ-မိ၊ အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ (ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေ

ဟု မိန့်၊ “ယာဝတတိယံ အနုဿာဝိတံ” ဟူသော စကားသည် ပါတိမောက်၏ ထုံးစံသဘော
 လက္ခဏာကိုပြသော စကားဖြစ်သည်-ဟူလို၊ ထို သဘောလက္ခဏာကို ပြလို၍ “တေန ဣမ
 မတ္ထံ” စသည် မိန့်၊ ဤ ပါတိမောက်ဆိုတာ ၃ ကြိမ် ရွတ်ဆိုရရိုး ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ပါတိမောက်
 ရွတ်နေစဉ်မှာ “ရှိသော အာပတ်ကို အာဝိကရဏ မပြုတော့ဘူး” ဟု စိတ်ဖြစ်လျှင် ကစိုက္က
 ပရိသုဒ္ဓါစသော ယာဝတတိယာနုဿာဝန အဆုံးမှာ ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်ပါသည်-ဟူလို။

သကေန-ပါတိမောက်ရွတ်ပြသော ရဟန်းသည်။ ဝတ္ထုဗ္ဗမေဝ-ဆိုထိုက်သည်သာ၊ ဝါ-ဆိုရမည်သာ၊ ဟိ-လဒ္ဒဂုဏ်ကို ဆိုဦးအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့ ဆိုအပ်သော်၊ နိဒါနံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ သုဥဒ္ဓိဋ္ဌ-ကောင်းစွာ ရွတ်ပြအပ်သည်၊ ဝါ-အပြည့်အစုံ ရွတ်ပြအပ်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ အညထာ-တစ်ပါးသောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်လသော်၊ (ဥဒ္ဓိဋ္ဌ ခေါ် အာယသ္မန္တော နိဒါနံ အစရှိသော စကားကို ဆိုခြင်းဟူသော အခြင်းအရာမှတစ်ပါး၊ မဆိုခြင်းအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်လသော် ဟူလို၊) ဒုဥဒ္ဓိဋ္ဌ-မကောင်းသဖြင့် ရွတ်ပြအပ်သည်၊ ဝါ-မပြည့်မစုံ ရွတ်ပြအပ်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။

စ-ဆက်၊ ဣမမေဝအတ္ထံ-ဤအနက်ကိုပင်၊ သန္တာယ-၍၊ ဥပေါသထက္ခန္ဓကေ-၌၊ ယာဝတတိယံ ၊ပေ၊ ဟောတိတိ-တိ၊ ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ [ယာဝတတိယံ အနုဿာဝိတံ ဟောတိတိ-ယာဝတတိယံ အနုဿာဝိတံ ဟောတိဟူသည်ကား၊ သင်္ကမ္ပိ-တစ်ကြိမ်လည်း၊ အနုဿာဝိတံ-သည်၊ ဝါ-အဖန်ဖန် မေးအပ်သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ ဒုတိယမ္ပိ-လည်း၊ အနုဿာဝိတံ ဟောတိ၊ တတိယမ္ပိ-လည်း၊ အနုဿာဝိတံ ဟောတိ။] ဣတိ အယံ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အဆုံးအဖြတ်သည်၊ ဧတ္ထ-ဤ ယာဝတတိယံ အနုဿာဝိတံ ဟောတိဟူသော ပါဠိ၌၊ အာစရိယပရမ္မရာဇာဘဝော-ဆရာအဆက်ဆက် အားဖြင့် ဆောင်ရွက်အပ်သော၊ ဝိနိစ္ဆယော-အဆုံးအဖြတ်တည်း။

ဣမမေဝအတ္ထံ။ ။“တတ္ထာယသုန္တေ ပုစ္ဆာမိ ကစ္စိတ္ထ ပရိသုဒ္ဓါ-စသော စကားသည် သာ ‘ယာဝတတိယာနုဿာဝန စကားဖြစ်၏”ဟု ငါဆိုအပ်သော ဤအနက်ကိုပင်-ဟု ဣမမေဝအတ္ထံအတွက် အနက်ကျယ်မှတ်ပါ၊ ဥပေါသထက္ခန္ဓကပါဠိတော်၌ “သင်္ကမ္ပိ အနုဿာဝိတံ” စသော ၃ ချက်သော စကားတော်နှင့် ကစ္စိတ္ထပရိသုဒ္ဓါ-၃ ချက်ပါသော ဤစကားသည် ထပ်မံ၏၊ ထို့ကြောင့် “ယာဝတတိယံ အနုဿာဝိတံ” အရ ယာဝတတိယာ နုဿာဝန စကားဟူသည် အခြားမဟုတ် “ကစ္စိတ္ထ ပရိသုဒ္ဓါ” ဟု ၃ ကြိမ် မေးသောစကားပင် ဖြစ်သည်-ဟူလို။

အာစရိယ ၊ပေ၊ ဝိနိစ္ဆယော။ ။နိဒါနုဒ္ဓေသ၌ “ဥဒ္ဓိဋ္ဌခေါမှ စ၍ ဧဝမေတံဓာရယာမိ” တိုင်အောင် ပါဠိတော်မှာ တိုက်ရိုက်မပါသော်လည်း ပါတိမောက်ရွတ်ပြသောအခါ ထည့်၍ ရွတ်ရမည်ဟူသော အဆုံးအဖြတ်, “ကစ္စိတ္ထ ပရိသုဒ္ဓါ” ဟူသော အမေးစကား ၃ ကြိမ်သည်ပင် “ယာဝတတိယာနုဿာဝန စကားဖြစ်၏”ဟူသော အဆုံးအဖြတ်သည် အဋ္ဌကထာကြီးတို့၌ တိုက်ရိုက်မပါသောကြောင့် အဘယ်မှ ရအပ်သော အဆုံးအဖြတ် ဖြစ်ပါသနည်း ဟု မေးဖွယ်ရှိရကား “အာစရိယ ၊ပေ၊ ဝိနိစ္ဆယော” ဟု မိန့်သည်၊ “ဆရာအဆက်ဆက် ဆောင်ရွက်လာသော

ယောပန |ပေ၊ ဟောတီတိ-တိ၊ ဟူသည်ကား၊ အဿ-ထို ရဟန်း၏၊ သမ္မဇာန မုသာဝါဒေါ-သမ္မဇာနမုသာဝါဒသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တေန-ထို သမ္မဇာနမုသာဝါဒ ကြောင့်၊ အဿ-ထို ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌာပတ္တိ-ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သည်၊ ဟောတိ၊ ပန-ဆက်၊ သာစ-ထို ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သည်လည်း၊ မုသာဝါဒလက္ခဏေန-မုသာဝါဒ၏ သဘောလက္ခဏာကြောင့်၊ န (ဟောတိ)-ဖြစ်သည် မဟုတ်၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ သမ္မဇာန |ပေ၊ ဟောတီတိ-တိ၊ ဟူသော၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဣမိနာဝစနေန-ဤ စကားတော်ကြောင့်၊ ဝစီဒ္ဓါရေ-ဝစီဒ္ဓါရ်၌၊ အကိရိယ သမုဋ္ဌာနာပတ္တိ-အကိရိယ သမုဋ္ဌာန်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

စ-သာဓကကား၊ အနာလပန္နော |ပေ၊ စိန္တိတာတိ-တာ၊ ဟူသော၊ ဧတံ-ဤ ဂါထာစကားကို၊ (အာယံသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေနပိ-သည်လည်း၊) ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူ အပ်ပြီ၊ [(ယော-အကြင် ရဟန်းသည်) ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ မနုဇေန-

အဆုံးအဖြတ်ဖြစ်သည်" ဟူလို။ [အာစရိယပရမ္မရာယ+အာဘတော အာစရိယပရမ္မရာ ဘတော၊ "သောစ+သော+ဝိနိစ္ဆယောစာတိ" ဟု ကမ္မဓာရဲဆက်။]

သာစဓေါ။ ။သမ္မဇာနမုသာဝါဒဖြစ်လျှင် "သမ္မဇာနမုသာဝါဒေ ပါစိတ္တိယံ" အရ ပါစိတ်အာပတ်သာ ဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ် ဖြစ်ရပါ သနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "သာစ" စသည်မိန့်၊ ထို ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သည် "မဆိုမိကာလ ဆိုဆဲ ကာလ၌ သိလျက် မုသားပြောခြင်း"ဟူသော မုသာဝါဒလက္ခဏာကြောင့်သင့်ရသော အာပတ် မဟုတ်၊ ဥပေါသထက္ခန္ဓက၌ "သမ္မဇာနမုသာဝါဒေ ကိ ဟောတိ၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ ဟောတိ"ဟု သီးခြား ပညတ်မှုအပ်သော စကားတော်ကြောင့် သင့်အပ်သော အာပတ်ဖြစ်သည်။

ဝစီဒ္ဓါရေ အကိရိယသမုဋ္ဌာနာပတ္တိ။ ။တိတ်တိတ်နေလျှင် မနောဒွါရ၌သာ ဖြစ်၏၊ မနောဒွါရ၌ ဖြစ်လျှင်လည်း "မနောဒွါရေ အာပတ္တိနာမ နတ္ထိ"နှင့် အညီ အာပတ် မသင့်ထိုက်၊ တိတ်တိတ်နေပါလျက် သင့်ရသော ဤအာပတ်သည် အဘယ်ဒွါရ၌ ဖြစ်ပါသနည်း ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "ဝစီဒ္ဓါရေ-ဝစီဒ္ဓါရ်၌ သင့်၏"ဟု မိန့်သည်၊ စကားမပြောပါဘဲ အဘယ့်ကြောင့် ဝစီဒ္ဓါရ်၌ သင့်ရပါသနည်းဟု တစ်ဆင့်မေးဖွယ်ရှိ၍ "အကြိယ သမုဋ္ဌာနာ"ဟု ဝိသေသန (မ) ပြန်သည်၊ "သန္တိအာပတ္တိ အာဝိကာတဗ္ဗာ" ဟု တိုက်တွန်းသည့်အတိုင်း "အာပတ်ရှိလျှင် ဒေသနာပြော-ထင်စွာပြု" တစ်မျိုးမျိုးကို နှုတ်ဖြင့် ပြောသင့်ပါလျက် မပြောခြင်းကြောင့် နှုတ် အပြစ်နှင့် ဆိုင်သောအာပတ်သင့်ရသည်-ဟူလို။ [အကြိယံ-ပြုသင့်သော ပြောဆိုမှုကို မပြုခြင်း ဟူသော+သမုဋ္ဌာနံ-ဖြစ်ကြောင်းသည်၊ (ယဿာ အတ္တိတိ) အကြိယသမုဋ္ဌာနာ။]

လူနှင့်တကွ၊ ဝါစာ(ဝါစာယ)-နှုတ်မြွက်သဖြင့်၊ အနာလပန္နော-မပြောဆိုသည်၊ (ဟောတိ-၏)၊ ပရေ-စကားပြောဘက်မှတစ်ပါး အခြားသူတို့ကို၊ (သန္ဓာယ-ရည်မှန်း၍)၊ ဂိရံစ-စကားသံကိုလည်း၊ နော-ဘဏေယျ-မပြောမဆိုရာ၊ (သော-ထိုရဟန်းသည်)၊ ဝါစသိကံ-ဝစီဒွါရ၌ ဖြစ်သော၊ န ကာယိကံ-ကာယဒွါရ၌ ဖြစ်သည်မဟုတ်သော၊ (အာပတ္တိ-သို့)၊ အာပဇ္ဇေယျ-ရောက်ရာ၏၊ ဧသာပဉ္စာ-ဤပြဿနာကို၊ ကုသလေဟိ-ဝိနည်းကျမ်းကျင် ပညာရှင်တို့သည်၊ စိန္တိတာ-ကြံအပ်ပြီ။]

အန္တရာယိကောတိ-ကား၊ (သမ္ပဇာနမုသာဝါဒဿ-သမ္ပဇာနမုသာဝါဒ၏၊ တာသမ္ပန်ခံ)၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရ ဝတ္ထုတာယ-ဝိပုဋ္ဌိသာရ၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပါမောဇ္ဇာဒိသမ္ဘဝံ-ပါမောဇ္ဇာအစရှိသည်တို့၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကို၊ နိဝါရေတွာ-တားမြစ်

အနာလပန္နော။ ။“ကေနစိ မနုဇေန ဝါစာယ အနာလပန္နော”-ဋီကာ၊ ဝါစာယ ဟု ဆိုလိုလျက် ယကို ချေထားသည်။ [တစ်နည်း-တတိယာမှ ပဌမာပြန်သော ဝိဘတ္တိဝိပုလ္လာသ။]

ဂိရံ နောစ ပရေ။ ။“အာလပန္နော မနုဇေန”ဟု ဆိုခဲ့ပြီ မနုဇ (အတူပြောဘက်လူ) ကို အပါဒါန်ခံ၍ အတူစကားပြောဘက်မှ တစ်ပါးသူတို့ကို “ပရေ”ဟု ဆိုသည်။ “ဣမေ သောသန္တိတိ ပရပုဂ္ဂလံ သန္ဓာယ-ဤသူတို့ ကြားကြလိမ့်မည် ဟု အခြားပုဂ္ဂိုလ်ကို မှန်း၍”-ဋီကာ၊ ဤအတိုင်း သန္ဓာယထည့်၍ အနက်ပေးသည်။ တစ်စုံတစ်ယောက်နှင့်မျှ တိုက်ရိုက် မပြောဘဲ “ကြားလိုသူ ကြားရော”ဆိုသော သဘောဖြင့် တစ်ယောက်ထည်း စကားပြောခြင်း တည်း။

ပဉ္စာမေသာ။ ။(မိ) အာဂုံ၊ “ပဉ္စော တီသု” ဟု ၁၁၅ အဘိဓာန်၌ ၃ လိန် ဟု ဆို၏။ ဋီကာ၌ “ပဉ္စာ မေသာတိ လိင်္ဂဗျတ္တယေန ဝုတ္တံ-ပုလိန်မှ ဣတ္ထိလိန်ပြန်ထားသဖြင့် ဆိုအပ်ပြီ” ဟူသည်ကို ဆင်ခြင်။

အန္တရာယိကော။ ။အန္တရ+ဣဓာတ်, အပစ္စည်း၊ အန္တရေ-သတ္တဝါ ဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သော ခန္ဓာအစဉ်၏ အလယ်အကြား၌+အယတိ (ဂစ္ဆတိ)-ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏။ ဣတိ အန္တရံယော၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိ အနတ္ထော-ဒိဋ္ဌဓမ္မိကစသော စီးပွားမဲ့အကြောင်းတည်း၊ “ဈာန် မဂ် ဖိုလ်ရခြင်း၏ အကြောင်းမဟုတ်ခြင်း” ဟူလို၊ [အန္တရာယေ+နိယုတ္ထော-အန္တရာယိကော။]

ဝိပုဋ္ဌိသာရ ဝတ္ထုတာယ။ ။ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်သောအခါ ဒေသနာမပြောလျှင် ထိုအာပတ်ကိုတွေး၍ တအံ့နွေးနွေး ပူဆွေးတတ်သော ဝိပုဋ္ဌိသာရ (ဓုက္ကုစ္စ) ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ကဋ်အာပတ်ကို ဝိပုဋ္ဌိသာရ၏ တည်ရာဝတ္ထုဟု ဆိုသည်။ ပါမောဇ္ဇာဒိ၌ အာဒိဖြင့် ပီတိ-

၍၊ ပဌမဇ္ဈာဒီနံ-ပဌမဈာန် အစရှိသည်တို့၏။ (အန္တရာယ၌ စပ်)၊ ဝါ-တို့ကို၊ (အဓိဂမာယ၌ စပ်)၊ အဓိဂမာယ-ရခြင်းငှာ၊ အန္တရာယကရော-အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သော၊ (“ဓမ္မော-အာပတ်ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ ဝုတ္တော”ဟူသော ပါဠိတော်၌ စပ်။)

တသ္မာတိ-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အနာဝိကတသင်္ခါတော-အနာဝိကတ ဟု ဆိုအပ်သော၊ [အချို့စာ၌ “အနာဝိကရဏသင်္ခါတော-ထင်စွာမပြုခြင်းဟု ဆိုအပ်သော” ဟု ပါဠိရှိ၏။ မုသာဝါဒေါပုဒ်နှင့် အရမတူသောကြောင့် မကောင်း။] အယံ သမ္ပဇနမုသာဝါဒေါ-သည်၊ အန္တရာယိကော-ဈာန် မဂ် ဖိုလ်၏ အန္တရာယ်၌ ယှဉ်သည်၊ ဝါ-ကို ပြုတတ်သည်၊ ဟောတိ-၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ထင်စွာမပြုအပ်သော မုသာဝါဒ၏ အန္တရာယ်က၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဝိကာတဗ္ဗာ ၌စပ်)၊ သရမာနေနာတိ-ကား၊ အတ္တနိ-မိမိ၌၊ သန္တိ-ထင်ရှားရှိသော၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ဇာနန္တေန-သိသော၊ ဝိသုဒ္ဓါပေက္ခေနာတိ-ကား၊ ဝုဋ္ဌာတုကာမေန-အာပတ်မှ ထခြင်းငှာ လိုလားသော၊ ဝိသုဒ္ဓိတုကာမေန-အာပတ်မှ စင်ကြယ်ခြင်းငှာ လိုလားသော၊ (ဘိက္ခုနာ-၌စပ်)၊ သန္တိ-အာပတ္တိတိ-ကား၊ အာပဇ္ဇိတွာ - သင့်ရောက်ပြီး၍၊ အဝုဋ္ဌိတာ-မထအပ်သေးသော၊ အာပတ္တိ-ကို၊ (အာဝိကာတဗ္ဗာ ၌စပ်။)

ပဿဒ္ဓိ-သုခ-ယထာဘူတ ဉာဏ်တို့၏ မဖြစ်ခြင်းကို ယူ၊ ဤနည်းအားဖြင့် ဒုက္ကဋ်အာပတ်ကို အန္တရာယ (စီးပွားမဲ့အကြောင်း)ကို ပြုနိုင်သော “အန္တရာယ်က”ဟု ခေါ်သည်။

သရမာနေနာတိ။ ။ “ဇာနန္တေန”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “သရ-ဂတိစိန္တာယ”ဟူသော ဓာတ်နက်တွင် စိန္တာ (သိမှတ်ခြင်း) အနက်ကို ပြ၏။ မိမိမှာ အာပတ်သင့်မှန်းသိလည်း သိအမှတ်လည်းရသူ-ဟူလို၊ ဤစကားဖြင့် “ဤမုသာဝါဒ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည် သံစိတ္တက (စိတ်ပါမှ သင့်အပ်သော) အာပတ်ဖြစ်၏။ အာပတ်သင့်စဉ်က သင့်မှန်းမသိခဲ့လျှင် ပါတိမောက် ပြခိုက်၌ ထင်စွာမပြုသော်လည်း ဤ ဒုက္ကဋ်မသင့်”ဟု ဆိုလိုသည်။

ဝုဋ္ဌာတုကာမေန။ ။ ဒေသနာပြောသောအားဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ပရိဝါသ်ဆောက်တည်သောအားဖြင့်၊ ဖြစ်စေ၊ ထမြောက်ခြင်းငှာ လိုလားသူတည်း၊ ဤသို့ ဝုဋ္ဌာနဖြစ်ခြင်းသည်ပင် အာပတ်မှ စင်ကြယ်သောကြောင့် “ဝိသုဒ္ဓိတုကာမေန”ဟု ဝိသုဒ္ဓါပေက္ခေန ပုဒ်ရင်းအတိုင်း အဓိပ္ပာယ် ထပ်ဖွင့်သည်။ ဝိသုဒ္ဓိ+အပေက္ခော-ဝိသုဒ္ဓါပေက္ခော၊ [ဋီကာ၌ ဝုဋ္ဌာတုကာမေနဖြင့် သံဃာဒိသေသ်မှ ထလိုသူ၊ ဝိသုဒ္ဓိတုကာမေနဖြင့် ဒေသနာဂါမ် အာပတ်မှ စင်ကြယ်လိုသူ၊ ဟု ဖွင့်၏။ ဝုဋ္ဌာနပုဒ်ဖြင့် ဒေသနာဂါမ် ဝုဋ္ဌာနဂါမ်အာပတ် ၂ မျိုးလုံး ယူနိုင်ကြောင်း ရှေ့၌ ပြခဲ့ပြီ။ အဋ္ဌကထာ၌လည်း “အာပဇ္ဇိတွာ အဝုဋ္ဌိတာ အာပတ္တိ”ဟု နောက်နား၌ ဖွင့်ပြထား၏။]

အာဝိကတဗ္ဗာတိ-ကား၊ သံဃမဇ္ဈေဝါ-၄ ပါးစသော သံဃာအလယ်၌သော်
 လည်းကောင်း၊ ဂဏမဇ္ဈေဝါ-၂ ပါး ၃ ပါး ဂိုဏ်း အလယ်၌သော်လည်းကောင်း၊
 ဧကပုဂ္ဂလောဝါ-တစ်ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ပကာသေတဗ္ဗာ-
 ထင်စွာပြုထိုက်၏။ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ အနန္တရဿပိ-အခြား
 မဲ့လည်းဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ (ဝတ္ထုဗွဲ-၌စပ်)။ “အာဝုသော-အရှင်ဘုရား၊
 အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ ဣတ္ထန္နာမံ-ဤအမည်ရှိသော၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပန္နော-
 ရောက်ပြီ၊ ဣတော-ဤဥပုသ်ပြုရာအရပ်မှ၊ ဝုဋ္ဌဟိတွာ-ထ၍၊ တံ အာပတ္တိ-ကို၊
 ပဋိကရိဿာမိ-ကုစားပါအံ့”။ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထုဗွဲ-လျှောက်ရာ၏။ ဝေမတိကော-
 ယုံမှားခြင်းရှိသည်၊ သစေဟောတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိပိ-ဤသို့ ဖြစ်ပြန်
 သော်လည်း)၊ အာဝုသော-ရား၊ အဟံ-သည်၊ ဣတ္ထန္နာမာယ-သော၊ အာပတ္တိယာ-
 ၌၊ ဝေမတိကော-ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိပါ၏။ ယဒါ-၌၊ နိဗ္ဗေမတိကော-ယုံမှား
 ခြင်းမရှိသည်၊ ဘဝိဿာမိ-ဖြစ်ပါလိမ့်မည်၊ တဒါ-၌၊ တံ အာပတ္တိ-ကို၊ ပဋိကရိဿာ
 မိ-အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထုဗွဲ-လျှောက်ရာ၏။

အာဝိကတာ |ပေ၊ ဟောတိတိ ဧတ္ထ-တိ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ အာဝိကတာတိ-
 ကား၊ အာဝိကတာယ - ထင်စွာပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပကာသိတာယ-

အာဝိကတဗ္ဗာ။

။ “သံဃမဇ္ဈေဝါ” စသော အဖွင့်သည် ဥပေါသထက္ခန္ဓကံပါဠိ
 အတိုင်း အဖွင့်တည်း၊ ပါတိမောက်မပြခင် အာပတ်ကို ဒေသနာ ကြားလိုလျှင် သံဃာ့ထံ
 ဂိုဏ်းထံ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးထံ ကြားနိုင်၏။ ဤဒေသနာ ကြားနည်းကား ဘယ်ခါမဆို (ဥပုသ်ပြုနှင့်
 မဆိုင်သော အခါမှာလည်း) ကြားနိုင်သော နည်းတည်း၊ နိသဂ္ဂိပဌမသိက္ခာပုဒ်၌ ဤနည်းကို
 တွေ့ရလိမ့်မည်၊ “အန္တမသော အနန္တရဿပိ ဘိက္ခုနော |ပေ၊ ဝတ္ထုဗွဲ”ကား ပါတိမောက် ရွတ်
 ပြနေတုန်းမှာ ပြုရသော ဒေသနာကြားပုံတည်း။

ကင်္ခါဋီကာသစ်၌-ဥပုသ်ကျောင်းဆောင်ရှိ သံဃာအားလုံးထံ ထင်စွာပြုမှုကို ရည်ရွယ်
 ၍ “သံဃမဇ္ဈေဝါ” ဟုလည်းကောင်း၊ မိမိ၏ ဟိုဘက် သည်ဘက် ၂ ပါးကို ရည်ရွယ်၍
 “ဂဏမဇ္ဈေဝါ” ဟုလည်းကောင်း၊ မိမိ၏ အခြားမဲ့ တစ်ပါးကိုရည်ရွယ်၍ “ဧကပုဂ္ဂလေ ဝါ”
 ဟုလည်းကောင်း ဆိုကြောင်းကို “ဥပေါသထဂ္ဂေ သံဃဿ အာရောစနဝသေန သံဃမဇ္ဈေ
 ဝါ တတ္ထေဝ ဥဘတော နိသိန္နာနံ အာရောစနဝသေန ဂဏမဇ္ဈေဝါ အနန္တရဿ အာရောစန
 ဝသေန ဧကပုဂ္ဂလေဝါ ပကာသေတဗ္ဗာ” ဟု ဖွင့်၏။ ထိုအဖွင့်ကိုကား “အန္တမသော အနန္တရဿ
 ပိ ဘိက္ခုနော” ဟု ဧကပုဂ္ဂလအတွက် နောက်ထပ်လာသော စကားဖြင့် စဉ်းစားကြပါလေ။

ထင်ရှားပြအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဘာဝပွမာန ဘာဝလောပ-ကြံ) ဣတိ အတ္ထော၊ ဟိ-မှန်၊ ဣဒမ္ဗိ-ဤအာဝိကတာဟူသော ပုဒ်သည်လည်း၊ ကရုဏတ္ထေ-ကရိုဏ်းဝိဘတ်၏ ဟိတ်အနက်၌၊ ပစ္စတ္တဝစနံ-ပဌမာဝိဘတ်ရှိသော ပုဒ်တည်း၊ ဟိတိ-ဟိ ဟူသောပုဒ်သည်၊ နိပါတမတ္တံ-အနက်မရ နိပါတ်မျှသာတည်း၊ အဿာတိ-ကား၊ ဧတဿ ဘိက္ခုနော-အား၊ ဝါ-၏။

ဗာသုဟောတိတိ-ကား၊ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနံ-ပဌမဈာန် အစရှိသည်တို့ကို၊ အဓိဂမာယ-ရခြင်းငှာ၊ ဗာသု-ချမ်းသာလွယ်ကူသည်၊ ဟောတိ-၏၊ အဝိပုဋိသာရ မူလကာနံ-နှလုံး မသာမယာမဖြစ်ခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိကုန်သော၊ ဝါ-နှလုံးသာ ရွှင်ခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိကုန်သော၊ ပါမောဇ္ဇာဒီနံ-ပါမောဇ္ဇ အစရှိသည်တို့၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ သုခါ-လွယ်ကူသော၊ ပဋိပဒါ-အကျင့်သည်၊ သမ္ပဇုတိ-ပြည့်စုံ၏၊ ဣတိ အတ္ထော။

ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ ကင်္ခါဝိတရဏိယာ-ကင်္ခါဝိတရဏီ မည်သော၊ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ-ပါတိမောက်အဖွင့်၌၊ နိဒါနဝဏ္ဏနာ-နိဒါန်းအဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

အာဝိကတာ ဟိဿ။   ။အာဝိကတာ၌ ပဌမာသည် ဟိတ်အနက်၌ သက်၊ ဥပမာ-အလဇ္ဇိတာ၌ ပဌမာကဲ့သို့တည်း၊ [ဋီကာ၌ကား “ကတ္တရိဟေတံ ပစ္စတ္တဝစနံ-ဗာသု ကဲ့သို့ ကတ္တားအနက်၌ ပဌမာ”ဟု ဖွင့်၏၊ အဋ္ဌကထာ၏ အဘောဂမဟုတ်၊ သဒ္ဓါစုည်းကမ်းလည်း မကျ။]

ဟိ ဣတိ နိပါတမတ္တံ။   ။အဋ္ဌကထာ၌ ဟိကို နိပါတမတ္တဟု ဖွင့်၏၊ မတ္တဖြင့် ဖွင့်သမျှ၌ အနက်မရှိ-ဟု ပြသည်၊ ဤနေရာ၌ကား ဟိကို “ဖလဇောတက”ဟု အဋ္ဌကထာမှ တစ်နည်းကြံရလျှင် သင့်မည်ထင်သည်၊ ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း-ထင်စွာပြုခြင်းကြောင့် ဗာသုအကျိုး ရပုံကို ပြသော ဝါကျဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

ဗာသု။   ။ပဌမဇ္ဈာနာဒီနံ၌ အာဒိဖြင့် ဒုတိယစသော ဈာန်အားလုံးနှင့် မဂ် ဖိုလ်ကိုယူ၊ အဝိပုဋိသာရမူလကာနံ ပါမောဇ္ဇာဒီနံကား ဝိပုဋိသာရစသော မှကောင်းသော အကြောင်းများ၏ ပြောင်းပြန်-ကောင်းသော အကြောင်းများတည်း၊ ထို အကြောင်းများကြောင့် ဈာန် မဂ် ဖိုလ်ကို ရအောင်အားထုတ်ရာ၌ ချမ်းသာလွယ်ကူသော သုခပဋိပဒါ ဖြစ်စေရာရှိပါသည်-ဟူလို၊ [“နိဒါနေ ဥတ္တိတ္ထပနံ”စသော ပိဏ္ဏတ္ထ ၅ ပါးကို ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

ပဌမပါရာဇိက အဖွင့်

ဣဒါနိ-နိဒါန်းကို ဖွင့်ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ နိဒါနန္တရေ-နိဒါန်း၏ အခြားမဲ့၌၊ တကြိမ် မေ စတ္တာရောတိအာဒိ-တကြိမ် မေ စတ္တာရော အစရှိသော၊ ယဒေတံ ပါရာဇိကကဏ္ဍ-အကြင် ပါရာဇိက အခန်းသည်၊ (အတ္ထိ-၏) တတ္ထ-ထို ပါရာဇိက အခန်း၌၊ (အတ္ထော-ကို၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) တကြာတိ-ကား၊ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိ သာမိတိ-မိ၊ ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္ထေ-ဆိုအပ်ပြီးသော်၊ တသ္မိံ ပါတိမောက္ခေ-ထို ပါတိမောက်၌၊ ဣမေတိ-ဣမေဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ ဣဒါနိ-၌၊ ဝတ္ထဗ္ဗာနံ-ဆိုထိုက် ကုန်သော အာပတ်တို့ကို၊ ဝါ-ဆိုတော့မည့် အာပတ်တို့ကို၊ အဘိမုဒိကရဏံ-ရှေးရှုပြုကြောင်း သဒ္ဓါတည်း၊ စတ္တာရောတိ-စတ္တာရောဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ ဂဏန ပရိစ္ဆေဒေါ-ဂဏန်းကို ပိုင်းခြားကြောင်း သဒ္ဓါတည်း။

ဣဒါနိ ၊ပေ၊ တတ္ထ။ ။ဣဒါနိကို ယဒေတံအတွင်းမှာ မစပ်နိုင်၊ တတ္ထနောက် ၌ ထည့်အပ်သော ဝေဒိတဗ္ဗော၌ စပ်၊ ထို အစပ်ကို ရလိုသောကြောင့်ပင် “အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော”ဟု ထည့်ရသည်၊ နိဒါနနန္တရံကို ဘာဝနပုံသက (ကြိယာဝိသေသန)ဟု ကြိ၍ “နိဒါနနန္တရံ ကတ္တာ-နိဒါန်းကို အခြားမဲ့ပြု၍”ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ဝိဘတ်ကို သတ္တမုတ္တကြိ၍ “၌”ဟုလည်း ပေးရိုးရှိကြသည်။

ဣမေတိ ၊ပေ၊ ကရဏံ။ ။ဣမသဒ္ဓါသည် အနီးဆုံးအနက်ကိုဟောသော သမိ ပတ္ထဝါစကတည်း၊ ထိုသို့ အနီးအနက်ကို ဟောရာ၌ ဆိုအပ်ပြီးကို ငဲ့သော ဝုတ္ထာပေက္ခ၊ ဆို အပ်လတ်ကို ငဲ့သော ဝုစ္စမာနာပေက္ခ ဟု ၂ မျိုး ရှိရာတွင် ဝုစ္စမာနာပေက္ခ ဟု ပြလိုသော ကြောင့် “ဣမေတိ ဣဒါနိ ဝတ္ထဗ္ဗာနံ”စသည်မိန့်၊ “ဣမေသည် ယခု အနီးကပ်၍ ဆိုအပ်တော့ မည့် ပါရာဇိကတို့ကို ရှေးရှုပြုသော (ညွှန်ပြသော) သဒ္ဓါဖြစ်သည်”ဟူလို၊ [အဘိမုဒဿ+ ကရဏံ အဘိမုဒကရဏံ”ဟု ဖြစ်သင့်လျက် တပ္ပါကဋီကရဏ ကဲ့သို့ ဤပစ္စည်းသက်ထား၏။]

ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ။ ။၁-ဟု ဆိုလျှင် ၂ မဟုတ်၊ ၃ မဟုတ် စသည်ဖြင့် အခြား ဂဏန်းတို့နှင့် မရေအောင် ပိုင်းခြားထား၏၊ ထို့ကြောင့် “စတ္တာရော-၄”ဟူသော သင်္ချာလည်း ၃ ပါး ၅ ပါးစသည်မဟုတ်၊ ၄ ပါး ဟု ဂဏန်းကို ပိုင်းခြားကန့်သတ်သော သဒ္ဓါဖြစ်သည်၊ ဂဏန်းသင်္ချာတိုင်း၌ ဤနည်းချည်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ရှေးနိဿယများ၌ “ဒွါရသ-တစ်ဆယ့် နှစ်ပါးတို့သည်၊ သိယုံ-ဖြစ်ကုန်၏”ဟု ရှိရာ၌ “တတော-ထို တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးအောက်၊ ဝါ-ထက်၊ ဥိနာဓိကာနိ-အယုတ် အလွန်တို့သည်၊ နသိယုံ-မဖြစ်ကုန်”ဟု အပိုစွက်၍ အနက်ပေး ကြသည်။ [ဂဏနာယ-ဂဏန်းသင်္ချာကို+ပရိစ္ဆေဒေါ-ပိုင်းခြား ကန့်သတ်ကြောင်း သဒ္ဓါတည်း၊ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ-ဒွါ။]

ပါရာဇိကာတိ-ကား၊ ဧဝံ နာမကာ-ဤသို့ ပါရာဇိကအမည်ရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာတိ-ကား၊ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ ဥဒ္ဓေသံ အာဂစ္ဆန္တိတိ-ကား၊ သရူပေန-သရုပ်အားဖြင့်၊ ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗတံ-ရွတ်ပြထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ အာဂစ္ဆန္တိ-ရောက်ကုန်၏၊ နိဒါနေဝိယ-နိဒါန်း၌ကဲ့သို့၊ ယဿသိယာ အာပတ္တိတိ-တ္တိ၊ ဟူသော၊ သာဓာရဏဂစန မထွေ့န-အာပတ်အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသော သဒ္ဓါမျှဖြင့်၊ (ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗတံ-သို့ န အာဂစ္ဆန္တိ-ရောက်ကုန်သည် မဟုတ်၊) ယောပနာတိ-ကား၊ ရဿ ဒီယာဒိနာ-

သရူပေန ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗတံ။ ။မေထုန်မှီဝဲလျှင် ပါရာဇိကအာပတ်သင့်၏။ သူတစ်ပါး ဥစ္စာ ခိုးလျှင် ပါရာဇိကအာပတ်သင့်၏။ ဤသို့ သရုပ်သကောင် ထုတ်ဖော်၍ ရွတ်ပြခြင်းကို “သရူပေန ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗတံ”ဟု ဆိုသည်။ နိဒါန်း၌ “ယဿ သိယာ အာပတ္တိ”ဟု အာပတ်အများနှင့် ဆက်ဆံသော အာပတ္တိသဒ္ဓါဖြင့်သာ ဆို၍ “မည်သို့ ပြုလျှင်မည်သည့် အာပတ်”ဟု သရုပ်မဖော်ခဲ့၊ ဤ၌ကား ထိုသို့ သရုပ်မဖော် မဟုတ်၊ သရုပ်ဖော်၍ (အကောင်အထည် ဖော်၍) ရွတ်ပြမည်-ဟူလို၊ [န နိဒါနေဝိယ-စသည်ကား သရူပေန၏ ပြောင်းပြန်ပြုသော ဝိသဒ္ဓိသူပမာ စကားတည်း။]

ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗတံ။ ။“ဥဒ္ဓေသံ”ဟူသော ပါဠိကို “ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗတံ”ဟု ဖွင့်၏။ ထိုသို့ဖွင့်သောကြောင့် “ဥဒ္ဓိသိယတေတိ ဥဒ္ဓေသော”ဟု ကမ္မသာဓနကိုလည်းကောင်း၊ ထိုကမ္မသာဓနအရ ရွတ်ပြအပ်သော အာပတ်ကို တိုက်ရိုက် မကောက်ဘဲ ရွတ်ပြအပ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ဘာဝအနက်ကို ကောက်ပါဟုလည်းကောင်း သိစေ၏။ ထို ဘာဝအရ “ရွတ်ပြအပ်သော ပါရာဇိက၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ”ဟူသည် “ယောပန ဘိက္ခု”စသည်ဖြင့် သရုပ်ဖော်၍ ရွတ်ဆိုခြင်း ကြိယာပင်တည်း။

မှတ်ချက်။ ။ဤသို့ ဘာဝသဒ္ဓါတိုက်ရိုက် မပါဘဲ ဘာဝအနက်ကို အရယူရခြင်းကို “ဘာဝပုဓာန-ဘာဝအနက်ကို ပဓာနယူရသော နည်း”ဟုလည်းကောင်း၊ “ဥဒ္ဓေသဘာဝ”ဟု ဆိုလိုလျက် ဘာဝပုဒ်ကျေနေသော “ဘာဝလောပ”ဟုလည်းကောင်း ဆိုကြသည်။ ချဲ့ဦးအံ့-ဤနေရာ၌ ဘာဝပုဓာန၊ သို့မဟုတ် ဘာဝလောပ မကြံလျှင် “ဣမေ ဓမ္မာ ဥဒ္ဓေသံ အာဂစ္ဆန္တိ-ဤ အာပတ်တို့သည် ရွတ်ပြအပ်သော အာပတ်သို့” ဟု ကတ္တားနှင့် ကံ အရမကွဲဘဲ ရှိရာ၏။ တစ်ဝါကျတည်း၌ အရမကွဲလျှင် ကတ္တား+ကံ ဟု ၂ မျိုး မနေကောင်း၊ ထို့ကြောင့် ကတ္တားနှင့် ကံ အရကွဲအောင် “ဣမေ ဓမ္မာ ဥဒ္ဓေသံ-ဤအာပတ်တို့သည် ရွတ်ပြအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ရွတ်ပြခြင်းကြိယာသို့”ဟု ဘာဝပုဓာန (သို့မဟုတ်) ဘာဝလောပ ကြံရသည်။

ယောပနာတိ။ ။ယောကို (မည်သူမည်ဝါဟု မသတ်မှတ်အပ်သော) အနိယမအနက်ဟောဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားအောင် “ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်”ဟု ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ ယောကိုသာဖွင့်၍ ပနကို မဖွင့်သောကြောင့် ပနအတွက် အနက်ထူး မရှိ။

အပူ အရှည် အစရှိသော၊ လိင်္ဂါဒိဘေဒေန-အသွင်သဏ္ဍာန် အစရှိသော အပြား အားဖြင့်၊ ယော ကောစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော။ (ဘိက္ခု၌စပ်၊)

ဘိက္ခုတိ-ကား၊ [ဤ ဘိက္ခုတိ၏ လိုရင်း (သံဝဏ္ဏနာ) အဖွင့်ကား အဆုံး၌ ဥပသမ္ပန္နောတည်း၊] ဧဟိဘိက္ခုဥပသမ္ပဒါ-ဧဟိဘိက္ခုဥပသမ္ပဒါလည်းကောင်း၊ (နောက်ပုဒ်များ၌လည်း ဤနည်းအတိုင်းပေး၊) ၊ပေ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မူပသမ္ပဒါ-

ယောပုဒ်ကို တန်ဆာဆင်ပေးသော ပဒါလင်္ကာရနိပါတ် ဟု သိရ၏။ “ယော ကောစိ-အမှတ် မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်” ဟူရာ၌ ပဌမပါရာဇိကဝိဘင်းမှာပါသည့်အတိုင်း အသွင်သဏ္ဍာန်အား ဖြင့် ပုသုလည်း ပါဝင်၊ မြင့်ရှည်သူလည်း ပါဝင်၏။ ဒီဃာဒိ၌ အာဒိဖြင့် ပါရာဇိကအဋ္ဌကထာ အတိုင်း ကာဠ (မဲသူ) ဩဒါတ (ဖြူသူ) စသည်များကိုလည်းကောင်း၊ နဝကမ္မစသည်များကို လည်းကောင်း ယူ၊ လိင်္ဂါဒိ၌ အာဒိဖြင့် ယုတ္တ (အားထုတ်အပ်သော အလုပ်)، ဇာတိ၊ နာမ၊ ဂေါတ္တ၊ စသည်တို့ကို ယူ ထိုအသွင် အလုပ်ရှိသူများသည် “ယော ကောစိ”အရတွင် ပါဝင် ကြ၏။

ဥပသမ္ပဒါ။ ။ဥပရိဘူတာ-အထက်တန်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော+သမ္ပဒါ-ပြည့်စုံခြင်း၊ ဥပသမ္ပဒါ-အထက်တန်းဖြစ်သော ပြည့်စုံခြင်း၊ “ရဟန်းဖြစ်ခြင်း”ဟူသည် လောက၌ ရှိသမျှ သော (ဆွေမျိုး စည်းစိမ်၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ ရာထူးဂုဏ်သိမ်၏ပြည့်စုံခြင်း၊ စသော) ပြည့်စုံခြင်း တို့ထက် အထက်တန်း အရောက်ဆုံး ပြည့်စုံခြင်းတည်း။ ထို ဥပသမ္ပဒါသည် ရှစ်မျိုးပြား၏။

ဧဟိဘိက္ခု-သရဏဂမန။ ။ဘုရားရှင်၏ “ဧဟိဘိက္ခု” စသော စကားတော်မျှဖြင့် ပဉ္စင်းဖြစ်ခြင်းသည် “ဧဟိဘိက္ခုပသမ္ပဒါ”မည်၏။ ဘုရားပွင့်ခါစ၌ (ယခုကာလကဲ့သို့ ကမ္မဝါစာ ခွင့်မပြုသေးဘဲ) သရဏဂုဏ် ၃ ပါးမျှဖြင့် ပဉ္စင်းဖြစ်ခြင်းသည် “သရဏဂမနပသမ္ပဒါ”မည်၏။

ဩဝါဒပဋိဂ္ဂဟဏ။ ။အရှင်မဟာကဿပသည် တောထွက်လာစ၌ ဘုရားရှင်နှင့် တွေ့သောအခါ “တသ္မာတိဟ တေ ကဿပ ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ-တိဗ္ဗံ မေ ဟိရောတ္တပုံ ပစ္စုပဋိတံ ဘဝိဿတိ ထေရေသု နဝေသု မဇ္ဈိမေသုစာတိ”စသည်ဖြင့် ဘုရားရှင် ပေးတော်မူအပ်သော ဩဝါဒကို လက်ခံ၏။ ထိုသို့ ဩဝါဒကို လက်ခံခြင်းကြောင့် ခွင့်ပြုအပ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သည် “ဩဝါဒပဋိဂ္ဂဟဏပသမ္ပဒါ”မည်၏။

ပဉ္စဗျာကရဏ။ ။သောပါက သာမဏေသည် ၇ နှစ်သား အရွယ်၌ ဘုရားရှင် မေးအပ်သော ပြဿနာကို ဖြေဆိုနိုင်၏။ ဘုရားရှင်သည် အားရတော်မူ၍ ထိုအရွယ်မှာပင် ရဟန်းပြုဖို့ ခွင့်ပြုတော်မူ၏။ ဤသို့ ပြဿနာကို ဖြေဆိုနိုင်ခြင်းကြောင့် ခွင့်ပြုအပ်သော ပဉ္စင်း အဖြစ်သည် “ပဉ္စဗျာကရဏပသမ္ပဒါ”မည်၏။

အဋ္ဌဂရုဓမ္မပဋိဂ္ဂဟဏ။ ။ဂရုဓမ်ရှစ်ပါးကို လက်ခံခြင်းကြောင့် မိထွေးတော် ဂေါတမိအား ခွင့်ပြုအပ်သော ဘိက္ခုနီ ပဉ္စင်းအဖြစ်သည် “အဋ္ဌ ဂရုဓမ္မ ပဋိဂ္ဂဟဏပသမ္ပဒါ” မည်၏။

လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ အဋ္ဌသု-ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ဣမာသု ဥပသမ္ပဒါသု-ဤ ဥပသမ္ပဒါတို့တွင်၊ ဥတ္တိစတုတ္ထေန-ဥ တ်ဟူသော လေးကြိမ်မြောက်ရှိသော၊ အကု ပေနေ-မဖျက်အပ် မဖျက်နိုင်သော၊ ဌာနာရဟေန-ဥပသမ္ပဒကံပြုခြင်း၏ တည်ရာ

ဒူတေနုပသမ္ပဒါ။ ။အမူကာသီ ပြည့်တန်ဆာမသည် ဘိက္ခုနီပြုလိုပါလျက် လူဆိုး များ၏ လမ်းက ဖျက်ဆီးမည်မှ ကြောက်သောကြောင့် တမန်လွတ်၍ ပြုခွင့်တောင်းရာ ထို တမန်ဖြင့်ပင် ခွင့်ပြုအပ်သော ဘိက္ခုနီပဉ္စင်း အဖြစ်သည် “ဒူတေနုပသမ္ပဒါ”မည်၏။

အဋ္ဌဝါစိက။ ။ဘိက္ခုနီဖြစ်လိုလျှင် ထုံးစံအားဖြင့် ဘိက္ခုနီတို့အထံ၌ ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာနှင့်၊ ဘိက္ခုတို့အထံ၌ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာ ရွတ်ဆိုရ၏။ ဤသို့ ဥ တ်လျှင် ၄ ကြိမ် မြောက်ရှိသော ကမ္မဝါစာ ၂ ကြိမ်အားဖြင့် ရှစ်ကြိမ်ပြည့်မှ ပဉ္စင်းဖြစ်သောကြောင့် “အဋ္ဌဝါစိ ကုပသမ္ပဒါ”မည်၏။

ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မ။ ။ရဟန်းယောကျ်ားကား ဥ တ်လျှင် ၄ ကြိမ်မြောက်ရှိသော ကမ္မဝါစာဖြင့် ပဉ္စင်းဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ယခုအခါ ပဉ္စင်းဖြစ်ကြခြင်းသည် “ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မပသမ္ပဒါ”မည်၏။ [ဥတ္တိ+စတုတ္ထံ ယသာတိ ဥတ္တိစတုတ္ထံ-ဥ တ်လျှင် ၄ ကြိမ်မြောက် ရှိသော ကံ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထံ+တံ+ကမ္မံစာတိ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မံ။]

ဥပသမ္ပဒါ ၊ ပေ၊ အကုပေနေ။ ။ပဌမဆုံး ဥပဇ္ဈာယ် ယူစေမှုမှ စ၍ ကမ္မဝါစာရွတ်ဆို မှု ဩဝါဒပေးမှုအထိ အားလုံးကိစ္စကို “ဥပသမ္ပဒါကမ္မ-ရဟန်းခံမှု”ဟု ခေါ်၏။ ထိုကိစ္စ၌ ဝတ္ထု- ဥတ္တိ-အနုသာဝန-သီမာ-ပရိသတ်၊ ဤ ၅ ရပ် ပြည့်စုံမှ အကုပေ (တစ်စုံတစ်ယောက်မျှ မဖျက်နိုင် မကန့်ကွက်နိုင်သော) ကိစ္စဖြစ်သည်။ [ဝတ္ထု စသည်၏ အကျယ်မှာ နောက်၌ လာ လိမ့်မည်၊ န ကုပေ-မဖျက်ဆီးအပ် မဖျက်ဆီးနိုင်၊ ဣတိ အကုပုံ။]

ဌာနာရဟေန။ ။ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာ ဥပသမ္ပဒါကမ္မဿ ကာရဏတ္တာ ဌာနံ နာမ၊ ဌာနသဒ္ဓါသည် အကြောင်းကာရဏ အနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာဟူသော ရဟန်းခံ ကမ္မဝါစာသည် ဥပသမ္ပဒါကံ၏ တည်ရာအကြောင်းဖြစ်သော ကြောင့် ဌာနမည်၏။ ဝတ္ထုဒေါသာဝိနိမုတ္တကမ္မံ-(အကျယ်လာလတ်အတိုင်း) ဝတ္ထု၏ အဖြစ် စသည်တို့မှ လွတ်သောကံကို၊ ဌာနာရဟန္တိ ဝုတ္တံ၊ ဝတ္ထာဒိ ဒေါသယုတ္တဿ ကမ္မဿ သဘာဝ တော့ ကမ္မဝါစာရဟန္တာဘာဝါ-(ဘာကြောင့် ဝတ္ထုဒေါသစသည်မှ လွတ်သောကံကို ဌာနာ ရဟန္တံ ဟု ဆိုအပ်သနည်း) ဝတ္ထုစသော အပြစ်နှင့်ယှဉ်သော ရဟန်းခံ ကံ၏ ပင်ကိုယ်သဘော အားဖြင့် ကမ္မဝါစာအား ထိုက်တန်သည် အဖြစ် (ဂုဏ်) မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။.....(ဝိမတိ။)

ဆိုလိုရင်း။ ။ဤဝိမတိနှင့် သဘောတူပင် သာရတ္ထလည်း ဖွင့်၏။ ဤဒီကာများ အတိုင်း “ရဟန်းခံ ကမ္မဝါစာသည် ဌာနမည်၏။ ရဟန်းခံကိစ္စတစ်ခုလုံးသည် (ဝတ္ထုစသည်မှာ အပြစ်ကင်း၍ သန့်ရှင်းလျှင်) ထိုကမ္မဝါစာကို ရွတ်ဆိုထိုက်၍ “ဌာနာရဟ” ဖြစ်၏။ ဝတ္ထုစသည်

အကြောင်းဖြစ်သော ကမ္မဝါစာအားထိုက်တန်သော၊ ဥပသမ္ပဒါကမ္မေန-ဥပသမ္ပဒါ ကံဖြင့်၊ ဥပသမ္ပန္နော-မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်သူတည်း။

ပန-ဆက်၊ တဿ ကမ္မဿ-၏၊ ဝတ္ထုဥတ္တိအနုဿာဝန သီမာပရိသာသမ္ပတ္တိ ဝသေန-ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိ၊ ဥတ္တိသမ္ပတ္တိ၊ အနုဿာဝနသမ္ပတ္တိ၊ သီမာသမ္ပတ္တိ၊ ပရိသာ သမ္ပတ္တိတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ အကုပ္ပတာ-မဖျက်အပ် မဖျက်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ တတ္ထ-ထို ဝတ္ထု၊ ဥတ္တိ၊ အနုဿာဝန၊ သီမာ၊ ပရိသာသမ္ပတ္တိတို့တွင်၊ ဝတ္ထုတိ-ကား၊ ဥပသမ္ပဒါ ပေက္ခော-ပဉ္စင်းအဖြစ်ကို ရှုငဲ့သော၊ ဝါ-ရဟန်းလောင်း ဖြစ်သော၊ ပုဂ္ဂလော-ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဥိနဝီသတိဝသံ- ယုတ်လျော့သော အနှစ် ၂၀ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-အသက် ၂၀ မပြည့်သေးသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ အန္တိမဝတ္ထု အဇ္ဈာပန္နပုဗ္ဗံ-အန္တိမဝတ္ထုသို့ ရောက်ဘူးသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဏ္ဍကာဒယော-ပဏ္ဍုက်အစရှိကုန် သော၊ ဇကာဒသ-တစ်ကျိပ် တစ်ယောက်ကုန်သော၊ အဘဗ္ဗပုဂ္ဂလေ စ- အဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထပေတွာ-၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ တတ္ထ-ထို ဥိနဝီသတိဝသံ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ပဋိသန္နိဂ္ဂဟဏာတော-ပဋိသန္ဓေယူရာ

က အပြစ်မကင်းလျှင် ထိုကမ္မဝါစာကိုပင် ရွတ်ခြင်းငှာ မထိုက်သောကြောင့် “ဌာနာရဟ မဖြစ်” ဟု ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်ကို မှတ်။

ဥပသမ္ပန္နော။ ။ဥပသဒ္ဒါသည် ဥပရိ အနက်ဟောတည်း။ ဥပရိဘာဝံ-မြင့်မြတ် သူ၏အဖြစ်သို့၊ ဝါ-အထက်တန်း သမ္ပတ္တိသို့ + သမ္ပန္နော-ကောင်းစွာ ရောက်သူတည်း။ ဥပ သမ္ပန္နော-သူ၊ ဤဥပသမ္ပန္နောနှင့် ဘိက္ခုသည် အရတူတည်း။ [ဥပသမ္ပန္နောကို သီဟိုဠ်သံဖြင့် “ဥပစင်း”ဟု ပြန်၍၊ မြန်မာက “ဥပစင်း”ဟု ခေါ်ရာမှ “ဦးပဉ္စင်း”ဟု ပြောင်းလွဲလာသည်၊ တချို့ကား-ဝတ္ထု၊ ဥတ္တိ၊ အနုဿာဝန၊ သီမာ၊ ပရိသတ်၏ ပြည့်စုံခြင်း ငါးမျိုးကို ရည်ရွယ်၍ “ပဉ္စ အင်္ဂါနိ ယဿာတိ ပဉ္စဂေါ၊ ဥတ္တမော+ပဉ္စဂေါ ဥပဉ္စဂေါ”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ “ဦးပဉ္စင်း”ဟု ခေါ်ကြောင်း ကြံကြံဖန်ဖန် ပြောကြသေး၏။]

တတ္ထဝတ္ထုတိ ။ပေ၊ ပုဂ္ဂလော။ ။ဝတ္ထု ဥတ္တိစသော အင်္ဂါ ၅ ပါးကို ချဲ့လို၍ “တတ္ထ”စသည် မိန့်၊ ဥပသမ္ပဒါကံသည် အချုပ်အားဖြင့် ရဟန်းလောင်းပုဂ္ဂိုလ်ပေါ်၌တည်၏။ ထို့ကြောင့် ရဟန်းလောင်းပုဂ္ဂိုလ်သည် “ဝသတိ ဧတ္ထာတိ ဝတ္ထု”ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ဝတ္ထုမည်၏။ [ဧတ္ထ-ဤပုဂ္ဂိုလ်၌၊ ဝသတိ-(ဥပသမ္ပဒါကံစွ) တည်နေရ၏။] ထိုရဟန်းလောင်း ကို ပါဠိလို “ဥပသမ္ပဒါပေက္ခ”ဟု ခေါ်၏။ [ဥပသမ္ပဒံ-အထက်တန်း ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဝါ-ရဟန်း အဖြစ်ကို၊ အပေက္ခာတိ-ရှုငဲ့နေ၏၊ ဣတိ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော။]

အခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ အပရိပုဏ္ဏံ ဝိသတိဝသော-မပြည့်သေးသော အနှစ် ၂၀ ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဦးစီသတိ ဝသောနာမ-မည်၏။ စတုန္ဒ-ကုန်သော၊ ပါရာဇိကာနံ-ပါရာဇိကတို့တွင်၊ အညတရံ-တစ်ပါးပါးသော ပါရာဇိကသို့၊ အဇ္ဈာပန္နပုဗ္ဗော-ရှေး၌ ရောက်သူသည်၊ ဝါ-ရောက်ဘူးသူသည်၊ အန္တိမဝတ္ထုအဇ္ဈာပန္နပုဗ္ဗောနာမ-မည်၏။ ပဏ္ဍကာဒယော-ပဏ္ဍုက် အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဝဇ္ဇနီယပုဂ္ဂလကထာယံ-ဝဇ္ဇနီယပုဂ္ဂလကထာ၌၊ (မယာ-သည်) ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ကုန်ပြီ၊ တေသု - ထို တစ်ကျိပ်တစ်ယောက်သော အဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ အာသိတ္တပဏ္ဍကဗ္ဗ-အာသိတ္တပဏ္ဍုက်ကိုလည်းကောင်း၊ ဥဿူယံပဏ္ဍကဗ္ဗ-ကိုလည်းကောင်း၊ ထပေတွာ-၍၊ [၎င်းပုဂ္ဂိုလ် ၂ ယောက်ကား အဘဗ္ဗ မဟုတ်၊ ရဟန်းပြုကောင်း၏] သြပတ္တမိကပဏ္ဍကော-ကိုလည်းကောင်း၊ နပံသက ပဏ္ဍကော-ကိုလည်းကောင်း၊ ပဏ္ဍကဘာဝပက္ခေ-ပဏ္ဍုက်ဖြစ်ရာ ပက္ခ၌၊ ဌိတော-တည်သော၊ ပက္ခပဏ္ဍကောစ-ပက္ခပဏ္ဍုက်ကိုလည်းကောင်း၊ [ပဏ္ဍုက်မဟုတ် သောပက္ခ၌ အဘဗ္ဗမဟုတ်] ဣဓ-ဤအဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်အရာ၌၊ အဓိပ္ပေတော-အလိုရှိအပ်၏။ [ဤပဏ္ဍုက်များ၏ အကျယ်ကို သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ ဝိထိမုတ်ပိုင်း၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ပန-ကား၊ ထေယျသံဝါသကော-ထေယျသံဝါသကသည်၊ လိင်္ဂိတ္ထေနကော-လိင်္ဂိတ္ထေနကလည်းကောင်း၊ သံဝါသတ္ထေနကော-လည်းကောင်း၊ ဥဘယတ္ထေနကော-လည်းကောင်း၊ ဣတိ တိဝိဓော၊ တတ္ထ-ထို ၃ ပါးတို့တွင်၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရှင် ရဟန်းပြုပြီး၍၊ ဘိက္ခုဝဿာနိ-ရဟန်းဝါတို့ကို၊ န ဂဏေတိ-မရေတွက်၊ ယထာဝုဗ္ဗံ-ကြီးစဉ်ငယ်လိုက်၊ ဘိက္ခုနံဝါတို့၏လည်းကောင်း၊ သာမဏေရာနံ ဝါ-တို့၏လည်းကောင်း၊ ဝန္တနံ-ရှိခိုးခြင်းကို၊

ထေယျသံဝါသကော။ ။ထေနေတိ-ခိုးတတ်၏၊ ဣတိ ထေနော၊ ထေနံဿ+ဘာဝေါ ထေယျ-ခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ (ခိုးလိုစိတ်)၊ ထေယျေန+သံဝါသော ယဿာတိ ထေယျသံဝါသကော၊ (ကပစ္စည်း သွတ္ထ) = ခိုးလိုစိတ်ဖြင့် ပေါင်းသင်းခြင်းရှိသူ၊ ထိုထေယျသံဝါသကသည် ၃ မျိုးရှိ၏။ “လိင်္ဂ-ရဟန်း သာမဏေအသွင်ကို+ထေနေကော-ခိုးတတ်သူသည်၊ လိင်္ဂိတ္ထေနကော-မည်၏။ သံဝါသံ+ထေနေကော-သံဝါသထေနေကော၊ ဤ ၃ မျိုး အကျယ်ကို ချဲ့လို၍ “တတ္ထ”စသည် မိန့်။

ယောသယံ |ပေ၊ လိင်္ဂိတ္ထေနကော။ ။“သယံ ပဗ္ဗဇိတွာ”ဖြင့် ဘိက္ခုအသွင်ပုံသော လိင်္ဂကို ခိုးကြောင်းပြ၏။ “န ဘိက္ခုဝဿာနိ”စသည်ဖြင့် ရဟန်းကောင်းတို့နှင့် ပေါင်းသင်းမှုဟူသော သံဝါသကို မခိုးကြောင်း ပြ၏။

န သာဒယတိ-မသာယာ၊ အာသနေန-နေရာဖြင့်၊ န ပဋိဗာဟတိ-မတားမြစ်၊ ဥသေါ သထာဒီသု-ဥပုသ်ကံ အစရှိသည်တို့၌၊ န သန္နိဿတိ-မတွေ့မြင်အပ်၊ ဝါ-မပါဝင်၊ အယံ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အသုဒ္ဓစ္စိတ္တတာယ-မစင်ကြယ်သော စိတ်ရှိသူ၏ အဖြစ် ဖြင့်၊ လိင်္ဂမတ္ထဿေဝ-အသွင်မျှ၏သာ၊ ဝါ-အသွင်မျှကိုသာ၊ ထေနိတံတ္တာ-ခိုးအပ် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ လိင်္ဂတ္ထေနကော နာမ-လိင်္ဂထေနကမည်၏။

ပန-ကား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရှင်ဖြစ် စေအပ်သော၊ ဝါ-ရှင်ပြုပေးအပ်သော၊ သာမဏေရော-သာမဏေအစစ်သည်၊ သမာနော-ဖြစ်ပါလျက်၊ ကာသာယာနိ-သင်္ကန်းတို့ကို၊ အပနေတွာ-ဖယ်ရှား၍၊ တေသု-ထို သင်္ကန်းတို့၌၊ သ ဥဿာဟောဝ-အားထုတ်ခြင်းရှိသည်သာလျှင်၊ (ပြန်၍ဝတ်ရန် အားထုတ်ခြင်းရှိသည်သာလျှင်-ဟူလို) ဟုတွာ၊ မေထုနံဓမ္မံ-မေထုန် အကျင့်ကို၊ ပဋိသေဝိတွာ-မှီဝဲပြီး၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ နိဝါသေတွာ-ဝတ်၍၊ သာမဏေရ ဘာဝံ-သာမဏေ၏ အဖြစ်ကို၊ ပဋိဇာနာတိ-ဝန်ခံ၏၊ အယံ-ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ ဒိန္နုလိင်္ဂဿ-ပေးအပ်သောအသွင်၏၊ ဝါ-ကို၊ အပရိစ္စတ္တတ္တာ- မစွန့်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န လိင်္ဂတ္ထေနကော-လိင်္ဂတ္ထေနက မဟုတ်၊ လိင်္ဂီနု ရှုပံသံ-အသွင်အားလျောက်ပတ်သော၊ သံဝါသဿ-ပေါင်းသင်းဆက်ဆံခြင်း၏၊ ဝါ-ခြင်းကို၊ သာဒိတတ္တာ-သာယာအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နာပိသံဝါသတ္ထေန ကော-သံဝါသတ္ထေနကလည်းမဟုတ်၊ အန္တိမဝတ္ထုအဇ္ဈာပန္နကေပိ-အန္တိမဝတ္ထု အဇ္ဈာပန္နကပုဂ္ဂိုလ်၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-ဤနည်းပင်တည်း၊ [ပါရာဇိက ကျသူ လည်း လိင်္ဂတ္ထေနကလည်း မဟုတ်၊ သံဝါသထေနကလည်း မဟုတ်-ဟူလို။]

စခေါ-အနွယကား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သာမဏေရော-သာမဏေ အစစ်သည်၊ သမာနော-ဖြစ်ပါလျက်၊ ဝိဒေသံ-အရပ်တစ်ပါးသို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဘိက္ခု ဝဿာနိ-တို့ကို၊ ဂဏေတိ-ရေတွက်၏၊ ယထာပုနံ၊ပေ၊ သန္နိဿတိ-တွေ့မြင်အပ်၏။

ယောစခေါ၊ ပေ၊ သံဝါသတ္ထေနကော။ ။မဖြစ်ခြင်း၏ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော အနွယကို ပြသောကြောင့် (စ) ကို အနွယ ဇောတကဟု ကြံလိုက်သည်။ [လိင်္ဂတ္ထေနကမှ တစ်ပါး သံဝါသထေနကကိုပြသော ပက္ခန္ဓရလည်း ကြံသင့်၏။] “သာမဏေရော သမာနော”ဖြင့် ရဟန်းတော်များက ရှင်သာမဏေပြုပေးအပ်သော သာမဏေဖြစ်၍ လိင်္ဂ (အသွင်) ကို မခိုး ကြောင်းပြ၏။ “ဝိဒေသံ၊ ပေ၊ ဘိက္ခုဝဿာနိ ဂဏေတိ” စသော ပါဠိဖြင့် သံဝါသကို ခိုးကြောင်း ပြသည်။

ဝါ-ပါဝင်၏။ အယံ-ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သံဝါသမတ္တသေဝ-ပေါင်းသင်းဆက်ဆံခြင်း မျှ၏သာ။ ဝါ-ကိုသာ။ ထေနိတတ္တာ-ကြောင့်။ သံဝါသထွေနကော နာမ-မည်၏။ ဟိ-မှန်။ ဘိက္ခုဝဿ ဂဏှနာဒိကော-ရဟန်းဝါကို ရေတွက်ခြင်းအစရှိသော၊ သဗ္ဗောပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ကြိယာဘေဒေါ-အမူအရာအထူးကို၊ ဣမသ္မိံ အထွေ-ဤသံဝါသထွေနကောဟူသော ပုဒ်၏အနက်၌၊ သံဝါသောတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။ သိက္ခံ-ကို၊ ပစ္စက္ခာယ-ပယ်စွန့်ပြီး၍၊ ဝါ-ချပြီး၍၊ မံ-ကို၊ ကောစိ- တစ်စုံ တစ်ယောက်သည်။ န ဇာနာတိ-မသိသေး၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း၊ ပဋိပဇ္ဇန္တေပိ-ပြုကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်၌လည်း၊ ဒေသဝ နယော-တည်း။ (ရဟန်းဝါ ရေတွက်မှု စသည်ကို ပြုကျင့်သူသည် သံဝါသထွေနက ပင်ဖြစ်သည်-ဟူလို။)

ပန-ကား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သယံ ပဗ္ဗဇ္ဇိတွာ ၊ပေ၊ သန္နိဿတိ၊ အယံ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ လိင်္ဂိဿစေဝ-အသွင်၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်း ကောင်း၊ သံဝါသဿစ-ပေါင်းသင်းဆက်ဆံခြင်း၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်း ကောင်း၊ ထေနိတတ္တာ-ကြောင့်၊ ဥဘယထွေနကောနာမ-မည်၏။ ဓုရနိက္ခေပ ဝသေန-ဝန်ချခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (သင်္ကန်းကို ပြန်မဝတ်တော့ဟု ဆုံးဖြတ်မှုကို “ဓုရနိက္ခေပ”ဟု ဆိုသည်။) ကာသာယာနိ-တို့ကို၊ အပနေတွာ-ပယ်ရှား၍၊ အန္တိမ ဝတ္ထု-သို့၊ (ပါရာဇိကအမှုသို့-ဟူလို၊) အဇ္ဈာပဇ္ဇိတွာ-ရောက်ပြီး၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ တာနိ-ထိုသင်္ကန်းတို့ကို၊ အစ္စာဒေတွာ-ဖုံးလွှမ်း၍၊ (ဤစကားဖြင့် လိင်္ဂိထွေနက ဖြစ်ကြောင်းပြသည်။) ဧဝံ-ဤသို့၊ ပဋိပဇ္ဇန္တေပိ-ပြုကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်၌လည်း၊ ဒေသဝ နယော-တည်း။ [ဧဝံဖြင့် ရဟန်းဝါ ရေတွက်မှုစသည်ကို ညွှန်ပြသည်။] တိဝိဓောပိ- ၃ ပါး အပြားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ အယံ ထေယျသံဝါသကော-ဤ ထေယျ သံဝါသကကို၊ ဣမ-ဤ အဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်အရာ၌၊ အဓိပေတော-၏။

ဘိက္ခုဝဿ ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။   ။“ပါရာဇိကော ဟောတိ အသံဝါသော အဖွင့် များ၌ ဧကကမ္မ၊ ဧကဒ္ဒေသ၊ သမသိက္ခာကို သံဝါသ ဟု ဆို၏။ ဤနေရာ၌ “ဘိက္ခုဝဿာနိ ဂဏေတိ”စသည်ဖြင့် ဆိုခဲ့သောစကားသည် မှန်ပါ၏လော-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဘိက္ခု ဝဿ ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော”ဟု မိန့်၊ ရဟန်းဝါကို ရေတွက်ခြင်း (“တစ်ဝါရပြီ-၂ ဝါရပြီ”စသည် ဖြင့် ရေတွက်၍ ပြောခြင်း) စသော အမူအရာသည် ရဟန်းအစစ်တို့နှင့် အတူတကွ ပေါင်းသင်း နေထိုင်ကြောင်း ဖြစ်ရကား ဤနေရာ၌ “သံဝါသ”ဟု သိထိုက်သောကြောင့် “ဘိက္ခုဝဿာနိ ဂဏေတိ”စသော စကားသည် မှန်၏-ဟူလို။

ပန-ကား၊ တိဝိဓံ-သော၊ ဣမံ-ဤထေယျသံဝါသက ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ထပေတ္တာ-
 ချန်ထား၍၊ ရာဇဒ္ဓိက္ခ ကန္တာရ ရောဂ ဝေရိ ဘယေနဝါ-မင်းဘေး၊ ငတ်မွတ်ခေါင်း
 ပါးခြင်းဘေး၊ ခရီးခဲဘေး၊ ရောဂါဘေး၊ ရန်သူဘေးကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊
 စီဝရာဟဏတ္ထံဝါ-သင်္ကန်းကို ဆောင်ယူခြင်းအကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း၊ ယော-
 အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣမံ-ဤသာသနာတော်၌၊ လိဂီ-အသွင်ကို၊ အာဒိယတိ-
 ယူ၏။ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ သော-ထိုသူသည်၊ သုဒ္ဓမာနသော-စင်ကြယ်
 သော စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ) သံဝါသံ-ရဟန်းဝါ ရေတွက်ခြင်းစသော သံဝါသကို၊
 နာဓိဝါသေတိ-လက်မခံ၊ ဝါ-မသာယာ၊ တာဝ-ထိုမျှလောက်၊ ဧသ-ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို၊
 ထေယျသံဝါသကောနာမ-ထေယျသံဝါသကမည်၏ ဟူ၍၊ န ဝုစ္စတိ-မဆိုအပ်။

ပန-ကား၊ ယော-သည်၊ ဥပသမ္ပန္နော-ရဟန်းသည်၊ (သမာနော-လျက်၊)
 တိတ္ထိယဘာဝံ-တိတ္ထိ၏အဖြစ်ကို၊ ပတ္ထယမာနော-တောင့်တသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊)
 သယံဝါ-ကိုယ်တိုင်သော်လည်း၊ ကုသစီရာဒိကံ-သမန်းမြက်အဝတ်အစရှိသော၊

ရာဇ ၂၀၀၊ အာဒိယတိ။ ။ ဘယပုဒ်ကို ရာဇစသော ပုဒ်တို့နှင့်လည်း တွဲ၊ “**ဒွန်၏**
နောက်၌၊ ရှိသောပုဒ်၊ ယှဉ်လိုက်ပုဒ်တိုင်းသာ” ပင်တည်း။ မင်းပြစ် မင်းဒဏ်ကြောက်၍
 ကိုယ့်ဘာသာ သင်္ကန်းဝတ်ခြင်း၊ ဒုဗ္ဗိက္ခကပ်နှင့်ကြုံ၍ သင်္ကန်းဝတ်သူမှ စားစရာ ရနိုင်သော
 ကြောင့်...ခရီးခဲ (ခရီးကြမ်း) သွားလာရာ၌ သင်္ကန်းဝတ်သူမှ အဖော်များက ခေါ်သွားလိုသော
 ကြောင့်...အနာရောဂါဖြစ်ရာ၌ ရောဂါကို သင်္ကန်းဝတ်သူမှ ဆေးကုပေးမည့်သူ ရှိသောကြောင့်၊
 သို့မဟုတ် ရောဂန္ဓရကပ် အတွင်း၌ အစားအသောက် ချောင်စေလိုသောကြောင့်...ရန်သူက
 သတ်မည်ဟု လိုက်၍ ရှာရာ၌ ထိုရန်သူဘေးကြောင့် တစ်နေရာ သွား၍ သိက္ခာချပြီးနောက်
 ထိုသင်္ကန်းတို့ကို မထားခဲ့လို့ ဝတ်သွားလျှင်လည်း လူဆိုးများ လုမည်ကို စိုးရသောကြောင့်
 ဤပြုခဲ့သော အကြောင်း တစ်ခုခုကြောင့် ကိုယ့်ဘာသာ သင်္ကန်းဝတ်ခြင်းတည်း။

သံဝါသံ နာဓိဝါသေတိ။ ။ ထိုသို့အကြောင်းအားလျော်စွာ သင်္ကန်းဝတ်ရသော်
 လည်း (မိမိကိုယ်ကို ရှင်သာမဏေဟုလည်းကောင်း၊ ရဟန်းဟုလည်းကောင်း၊ အခြားရဟန်း
 သာမဏေအပေါ်၌ လှည့်ပတ်လိုစိတ် မရှိဘဲ) သန့်ရှင်းသော စိတ်ရှိသောကြောင့် ရဟန်း
 သာမဏေများနှင့် တွေ့လျှင် မှန်သည့်အတိုင်း ပြောပြ၍ ရဟန်းဝါ ရေတွက်ပြောပြမှုစသည်ကို
 မပြုလျှင် ထေယျသံဝါသက ၃ မျိုးလုံးပင် မဖြစ်။ [ဤ၌ ရာဇ ဘယစသည်ကြောင့် “ငါ့ကို
 ရဟန်းထင်ပါစေ” ဟု လူဝတ်ကြောင်တို့အား လှည့်ပတ်လိုစိတ်ကား ရှိရပေမည်၊ သို့သော်
 ထိုစိတ်သည် “ရဟန်းများကို လှည့်ပတ်လိုစိတ် မဟုတ်ရကား သုဒ္ဓစိတ် (သန့်ရှင်းသော
 စိတ်ပင်တည်း)။” [“ဂီတိ မံ သမဏောတိ ဇာနန္တူ” တိ ဝဇ္ဇနစိတ္တေ သတိပိ ဘိက္ခုနံ ဝဇ္ဇတုကာမ
 တာယ အဘာဝတော ဒေါသော နတ္ထိ-ဋီကာ။]

တိတ္ထိယလိင်္ဂီ-တိတ္ထိအသွင်ကို၊ အာဒိယတိ၊ တေသံ-ထိုတိတ္ထိတို့၏၊ သန္တိကေဝါ-
 ဌ်သော်လည်း၊ ပဗ္ဗဇတိ-ရှင် ရဟန်းပြု၏၊ နဂ္ဂေါ-အချီးနီးသည်၊ ဟုတ္တာဝါ-သော်
 လည်း၊ အာဇီဝကာနံ - အာဇီဝကတို့၏၊ သန္တိကံ - သို့၊ ဂန္ဓာ - ၍၊ တေသံ-တို့၏၊
 ဝတာနိ-ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်၍ နေခြင်းအစရှိသော အကျင့်တို့ကို၊ [ဥက္ကဋ္ဌိကပု
 ဓာနာဒိနိ ဝတာနိ-ဋီကာ] အာဒိယတိ၊ အယံ-ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တိတ္ထိယပက္ကန္တကော
 နာမ-မည်၏။

ပန-ကား၊ မနုဿဇာတိကံ-လူဇာတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ထပေတွာ-၍၊ အဝသေ
 သော-ကြွင်းသော၊ သဗ္ဗောပိ-အလုံးစုံသော သတ္တဝါသည်လည်း၊ (နဂါး ဂဠုန်
 နတ် သိကြားအားလုံး-ဟူလို) တိရစ္ဆာနဂတောနာမ-တ မည်သည်၊ ဟောတိ-
 ၏၊ ယေန-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မနုဿဇာတိကာ-လူဇာတ်ဖြစ်သော၊ ဇနေတ္ထိ-
 အမိရင်းကို၊ သယမ္ပိ-ကိုယ်တိုင်လည်း၊ မနုဿဘူတေနေဝ-လူဖြစ်၍ ဖြစ်သည်သာ
 လျှင်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ သဗ္ဗိစ္စ-သတ္တဝါဟုသိသော သညာနှင့်တကွ သေစေလိုသော
 စေတနာဖြင့် စေ့ဆော်၍၊ ဇီဝိတာ-ဇီဝိတိန္ဒြေမှ၊ ဝေါရောပိတာ-ခွင်းအပ်ပြီ၊ အယံ-
 ဤပုဂ္ဂိုလ် သည်၊ မာတုယာတကောနာမ-က မည်၏၊ ပိတုယာတကေပိ-
 ပိတုယာတက၌ လည်း၊ ဒေသဝနယော-ဤနည်းပင်တည်း၊ ယေန-
 အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အန္တ မသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ဂိဟိလိင်္ဂေ-
 လူအသွင်၌၊ ဌိတော-တည်သည်၊ သမာနောပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဝါ-
 ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ မနုဿဇာတိကော- သော၊ ဒိဏာသဝေါ-ရဟန္တာကို၊
 ပေ၊ အယံ၊ အရဟန္တယာတကောနာမ-မည်၏။

မနုဿဇာတိကာ ဇနေတ္ထိ။   ။ လူဇာတ်ရှိသူကိုသတ်မှ သာ၍ အပြစ်ကြီးသော
 ကြောင့် “မနုဿဇာတိကာ”ဟုလည်းကောင်း၊ မွေးစားသော အမိကို တားမြစ်လို၍ “ဇနေတ္ထိ”
 ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်၊ ဇနေတိ-ဖြစ်စေတတ် (မွေးပေးတတ်)၏၊ ဣတိ ဇနေတ္ထိ။ [ဇနဓာတ်၊
 ကာရိတ်ဇော၊ တိ။]

မနုဿဘူတေနေဝ။   ။ လူဘဝသည် ကောင်းကောင်း ဆိုးဆိုး အမျိုးမျိုးကံကို
 ထက်ထက်သန်သန် ပြုနိုင်ရာဘဝတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဘုံရားအလောင်းများသည် လူဘဝဖြင့်
 ပါရမီများစွာကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူကြသည်၊ အကုသိုလ်ကံလည်း လူဘဝဖြင့် ပြုမှ အပြစ်ကြီး
 သည်၊ ထို့ကြောင့် “သယံပိ မနုဿဘူတေနေဝ”ဟု ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် “မနော+ဥဿန္တံ
 ယေသံတိ မနုဿာ=ထက်မြတ်သော စိတ်ဓာတ်ရှိသူတို့”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုရသည်။

ပန်-ကား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပကတတ္ထံ-ပကတတ်ဖြစ်သော၊ ဝါ-ပင်ကိုယ်သဘောရှိသော၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ တိဏ္ဍံ-၃ ပေါက်ကုန်သော၊ မဂ္ဂါနံ-မဂ်တို့တွင်၊ အညတရသ္မိ-အမှတ်မရှိ တစ်ခုခုသော၊ မဂ္ဂေ-၌၊ ဒုသေတိ-ဖျက်ဆီး၏၊ အယံ-သည်၊ ဘိက္ခုနီဒူသကောနာမ-မည်၏၊ ယော-သည်၊ ဒေဝဒတ္တောဝိယ-ဒေဝဒတ်ကဲ့သို့၊ သာသနံ-သာသနာတော်ကို၊ ဥဒ္ဓမ္မံ-ဓမ္မမှ ကင်းသည်ကို၊ ဝါ-ဓမ္မမဟုတ်သည်ကို၊ ဥဗ္ဗိနယံ-ဝိနည်းမှ ကင်းသည်ကို၊ ဝါ-ဝိနည်း မဟုတ်သည်ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ စတုန္ဒံ-ကုန်သော၊ ကမ္မာနံ-ကံတို့တွင်၊ [အပလောကနကံ၊ ဥတ္တိကံ၊ ဥတ္တိဒုတိယကံ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထကံတို့တွင်] အညတရဝသေန-တစ်ပါးပါးသော ကံ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သံယံ-သံဃာကို၊ ဘိန္ဒုတိ-ခွဲ၏၊ အယံ-သည်၊ သံဃဘေဒကောနာမ-မည်၏၊ ဝါ-သံဃာကို သင်းခွဲသော ရဟန်းမည်၏။

ယော-သည်၊ ဒေဝဒတ္တော ဝိယ-ကဲ့သို့၊ ဒုဋ္ဌစိတ္တေန-ဝဓကစေတနာသည် ဖျက်ဆီးအပ်သော စိတ်ဖြင့်၊ [ဇီဝကသည် သွေးခြေအူသော ခြေတော်ကို ခွဲပေးရာ၌ ဤဒုဋ္ဌစိတ် မရှိ] ဝဓကစိတ္တေန-သတ်ကြောင်း စိတ်ဖြင့်၊ ဝါ-သတ်လိုသူ၏ စိတ်ဖြင့်၊ တထာဂတဿ-၏၊ ဇီဝမာနကသရီရေ-သက်တော်ရှင်ဆဲ ကိုယ်တော်၌၊ ခုဒ္ဒကမက္ခိကာယ-ယင်ငယ်သည်၊ ပိဝနမတ္တံပိ-သောက်အပ်သော အတိုင်းအရှည်ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဝါ-သောက်လောက်ရုံမျှလည်း ဖြစ်သော၊ လောဟိတံ-သွေးကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ-ဖြစ်စေ၏၊ အယံ-သည်၊ လောဟိတုပ္ပါဒကောနာမ-မည်၏၊ ဝါ-သွေးကို ဖြစ်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။

ယဿ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဣတ္ထိနိမိတ္တုပ္ပါဒနကမ္မတောစ-ဣတ္ထိနိမိတ် ဖြစ်စေတတ်သော ကံကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပုရိသနိမိတ္တုပ္ပါဒနကမ္မတောစ-ပုရိသနိမိတ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော ကံကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥဘတော- ၂ ပါးသော ကံကြောင့်၊ ဒုဝိဓမ္မိ- ၂ ပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဗျဉ္ဇနံ-ဗျည်းသည်၊ ဝါ-အင်္ဂါဇာတ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏၊ ဝါ-ပါ၏၊ အယံ-သည်၊ ဥဘတော ဗျဉ္ဇနကောနာမ-မည်၏။ [ဥဘတော- ၂ ပါးသော ကံကြောင့်+ဥပုန္ဒံ-ဗျဉ္ဇနံ- ၂ မျိုးသော ဗျည်း (အင်္ဂါဇာတ်) သည်၊ အတ္ထိ ဣတိ ဥဘတော ဗျဉ္ဇနကော။]

ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ တေရသ-၁၃ ယောက်ကုန်သော၊ ဣမေ ပုဂ္ဂလာ-ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဥပသမ္ပဒါယ-ဥပသမ္ပဒါကံ၏၊ အဝတ္ထု-တည်ရာမဟုတ်၊ [ဝတ္ထုမဟုတ်ချင်းတူသောကြောင့် “ အဝတ္ထု ” ဟု ဧကဝုစ်ရှိရမည်၊ တချို့က “-အဝတ္ထု ” ဟု

ဗဟုဝစ်ဖြင့် ရေးကြ၏။ မကောင်း၊ ပန-အန္ဓယကား၊ ဣမေ-ဤ ၁၃ ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ထပေတွာ-၍၊ အညသ္မိ-အခြားသော၊ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခေ-ပဉ္စင်းလောင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ ဥပသမ္ပဒါကမ္မ-သည်၊ ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိဝသေန-ဝတ္ထု၏ ပြည့်စုံခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ အကုပ္ပံ ဟောတိ။

ကထံ-လျှင်၊ ဥတ္တိသမ္ပတ္တိဝသေန-ဥတ်၏ ပြည့်စုံခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ အကုပ္ပံ-သည်၊ ဟောတိ-နည်း၊ (ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊) ဝတ္ထုသံဃပုဂ္ဂလ ဥတ္တိနံ-ဝတ္ထု၊ သံဃာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဥတ်တို့ကို၊ အပရာမသနာနိ-မသုံးသပ်ခြင်းတို့လည်းကောင်း၊ ပစ္စာ-ကမ္မဝါစာနောက်မှ၊ ဥတ္တိတ္ထပနဉ္စ-ဥတ်ထားခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တာဝ-အနုဿာဝနဒေါသ၏ ရှေးဦးစွာ၊ ဣမေ ဗုဒ္ဓ-ဤငါးပါးတို့သည်၊ ဥတ္တိဒေါသာ-ဥတ္တိဒေါသတို့မည်၏၊ တတ္ထ-ထို ၅ ပါးတို့တွင်၊ အယံ ဣတ္ထိနာမောတိ-မောဟူ၍၊ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခေ-ပဉ္စင်းလောင်းကို၊ အကိတ္တနံ-မရွတ်ဆိုခြင်းသည်၊ ဝတ္ထုအပရာမသနာနာမ-မည်၏၊ ဝါ-ဝတ္ထုကို မသုံးသပ်ခြင်း မည်၏၊ သုဏာတု၊ ပေ၊ သံဃောတိ ဧတ္ထ-ယောဟူသော် ဤပါဌ်၌၊ သုဏာတု 'မေဘန္တေတိ-ဟူ၍၊ ဝတွာ-ရွတ်ဆိုပြီး၍၊ သံဃောတိ-ဟူ၍၊ အဘဏာနံ-မရွတ်ဆိုခြင်းသည်၊ သံဃအပရာမသနာနာမ-မည်၏၊ ဝါ-သံဃာကို မသုံးသပ်ခြင်းမည်၏၊ ဣတ္ထိန္နာမဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခေတိ-ဟူ၍၊ ဥပဇ္ဈာယဿ-ကို၊ အကိတ္တနံ-သည်၊ ပုဂ္ဂလအပရာမသနာနာမ-မည်၏၊ ဝါ-ပုဂ္ဂိုလ်ကို မသုံးသပ်ခြင်းမည်၏၊ သဗ္ဗေန-အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံ အကုန်အစင်၊ (တစ်နည်း) သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ-အချင်းခပ်သိမ်း၊ ဥတ္တိယာ-ကို၊ အနုစွာရဏံ-မရွတ်ဆိုခြင်းသည်၊ ဥတ္တိအပရာမသနာနာမ-မည်၏၊ ဝါ-ဥတ်ကို မသုံးသပ်ခြင်းမည်၏။

ဥတ္တိသမ္ပတ္တိဝသေန။ ။ ဉာပနံ-သိစေခြင်း၊ ဝါ-သိစေကြောင်း စကား၊ ဥတ္တိ-ခြင်း၊ ဝါ-စကား၊ [ဉာဓာတ်၊ ကာရိတ်ကျေ၊ တိ] “သုဏာတု၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပဒါဒေယျ၊ ပေ၊ ဥပဇ္ဈာယေန-ယခုအခါ ပဉ္စင်းလောင်း မည်သူကို မည်သည့် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာဖြင့် ပဉ္စင်းပြုပေးချိန် တန်ပါပြီ” ဟု သံဃာကို အသိပေးခြင်းသည် ဥတ္တိမည်၏။ [ထိုဥတ်၌ “အယံ နာဂေါ” မပါလျှင် ဝတ္ထုအပရာမသနာ၊ “သံဃော” မပါလျှင် သံဃအပရာမသနာ၊ “အာယသ္မတော တိဿဿ” မပါလျှင် ပုဂ္ဂလ အပရာမသနာ၊ ဥတ်ကို လုံးလုံးမရွတ်ဘဲ ကမ္မဝါစာကိုသာ ၄ ကြိမ်ရွတ်လျှင် ဥတ္တိအပရာမသနာမည်၏။]

ပဌမ-ရှေးဦးစွာ၊ ကမ္မဝါစ-ကမ္မဝါစကို၊ နိဋ္ဌာပေတွာ-ပြီးဆုံးစေပြီး၍၊ ဧသာ ဥတ္တိတိ-ဟူ၍၊ ဝတွာ-၍၊ ခမတိ သံယဿာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဥတ္တိကိတ္တနံ- ဥတ်ကို ပြောဆိုခြင်းသည်၊ ပစ္ဆာဥတ္တိတ္ထပနံနာမ-မည်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမေဟိ ဒေါသေဟိ-ဤအပြစ်တို့မှ၊ ဝိမုတ္တာယ-လွတ်သော၊ ဥတ္တိယာ-နှင့်၊ သမ္ပန္နံ-ပြည့်စုံ သော ဥပသမ္ပဒါကံသည်၊ ဥတ္တိသမ္ပတ္တိဝသေန-ဥတ်၏ ပြည့်စုံခြင်း၏ အစွမ်း အားဖြင့်၊ အကုပ္ပံ၊ ဟောတိ။

အနုဿာဝနဝသေန-ကမ္မဝါစ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အကုပ္ပတာယပိ-မဖျက်ဆီးအပ် သည်၏ အဖြစ်၌လည်း၊ ဝတ္ထုသံယပုဂ္ဂလာနံ-တို့ကို၊ အပရာမသနာနိ-မသုံးသပ် ခြင်းတို့လည်းကောင်း၊ သာဝနာယ-ကမ္မဝါစကို၊ ဟာပနံ-ယုတ်လျော့စေခြင်း လည်းကောင်း၊ အကာလေ-မသင့်သော အခါ၌၊ သာဝနံ-ကြားသိစေခြင်းလည်း ကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမေ ပဉ္စ-တို့သည်၊ အနုဿာဝနဒေါသာ-တို့မည်၏၊ ဘတ္ထ- ထိုငါးပါးတို့တွင်၊ ဝတ္ထာဒီနံ-ဝတ္ထု အစရှိသည်တို့ကို၊ အပရာမသနာနိ-တို့သည်၊ ဥတ္တိယာ-၌၊ ဝတ္ထသဒိသာနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပရာမသနနှင့် တူကုန်သည် သာ၊ ပန-ဆက်၊ တီသု- ၃ ကြိမ်ကုန်သော၊ အနုဿာဝနာသု-ကမ္မဝါစတို့တွင်၊

ပဌမံ ပေ၊ ပစ္ဆာ ဥတ္တိတ္ထပနံနာမ။   ။ “ပဌမံ ကမ္မဝါစံ နိဋ္ဌာပေတွာ” ၌ “ဥပ သမ္ပန္နော သံယေန နာဂေါ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန” တိုင်အောင် ကမ္မဝါစကို ပြီးဆုံးစေ၍-ဟု မှတ်၊ [“ခမတိ သံယဿ” စသည်ကား နောက်ဆုံးမှ လာလိမ့်မည်] “ဧသာ ဥတ္တိတိ ဝတွာ” ၌ “သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော” မှစ၍ ဥတ်ပါဠိ အပြည့်အစုံ ရွတ်ပြီးမှ “ဧသာ ဥတ္တိ” ဟု ဆို၍-ဟုမှတ်၊ [အနုဿာဝနာနန္တရမေဝ သကလံ ဥတ္တိ ဝတွာ ပရိ ယောသာနေ “ဧသာ ဥတ္တိ” တိ ဝတွာတိ အဓိပ္ပာယော-ဝိမတိ၊ ပရိဝါ ကမ္မဝဂ္ဂ] “ခမတိ သံယဿ” ၌လည်း “ခမတိ သံယဿ၊ တသ္မာ တုဏှိ၊ ဧဝမေတံ ဓာရယာမိ” ဟု မှတ်၊ ပရိဝါ အဋ္ဌကထာ၌ ဤအတိုင်းပင် ပါသည်။

အနုဿာဝနဝသေန။   ။ အနု အနု+ သာဝိယတေ ဧတာဟိတိ အနုဿာဝနာ၊ ဧတာဟိ-ဤ ၃ ကြိမ်သော ကမ္မဝါစတို့ဖြင့်၊ အနု အနု-အဖန်ဖန်၊ သာဝိယတေ-(သံယာကို) ကြားသိစေအပ်၏၊ ဣတိ-ထိုသို့ အဖန်ဖန် ကြားသိစေအပ်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တာ ကမ္မဝါစာယော-တို့သည်၊ အနုဿာဝနာ-တို့မည်၏၊ ကမ္မဝါစာ ၃ ကြိမ်တည်း၊ [ကမ္မဝါစာ သာမန်ယူလျှင် “အနုဿာဝနံ” ဟု နုပုလ္လိန်လည်းရှိ၏၊] ၃ ကြိမ်တိုင်အောင် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ကြားသိစေခြင်းဟူသည် “ယဿာ ယသ္မတော ခမတိ၊ သော တုဏှဿ၊ ယဿ နက္ခမတိ သော ဘာသေယျ-ဤပဉ္စင်းပြုပေးမှုကို သဘောတူလျှင် တိပ်တိပ်နေပါ၊ သဘောမတူလျှင် ပြောကြပါ” ဟု သံယာကြားအောင် ၃ ကြိမ်ပြောခြင်းတည်း။

ယတ္ထကတ္တစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ကမ္မဝါစာ၌၊ ဧတေသံ-ဤ ဝတ္ထု ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ အပရာမသနံ-သည်၊ အပရာမသနမေဝ-အပရာမသနပင်တည်း။

ပန-ကား၊ သဗ္ဗေန-အားဖြင့်၊ သဗ္ဗံ-အစဉ်၊ (တစ်နည်း) သဗ္ဗေနသဗ္ဗံ-အချင်း ခပ်သိမ်း၊ ကမ္မဝါစံ-ကို၊ အဝတ္တာ-၍၊ စတုက္ခတ္တံ-၄ ကြိမ်၊ ဥတ္တိကိတ္တနမေဝ- ဥတ်ကို ရွတ်ဆိုခြင်းသည်ပင်၊ (သာဝနာယဟာပနံ နာမ-မည်၏၊ နောက်လှမ်း စပ်) အထဝါ-ထို့ပြင်တစ်နည်းကား၊ ကမ္မဝါစာဗုဒ္ဓိရေး-ကမ္မဝါစာ၏အတွင်း၌၊ အက္ခရဿဝါ-အက္ခရာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပဒဿဝါ-ပုဒ်ကိုသော်လည်း ကောင်း၊ အနုစ္စာရဏံ-မရွတ်ဆိုခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဒုရုစ္စာရဏံဝါ-မမှန်မကန် ရွတ်ဆိုခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သာဝနာယဟာပနံ နာမ-သာဝနာယ ဟာပန မည်၏၊ ဝါ-ကမ္မဝါစာကို ယုတ်လျော့စေခြင်းမည်၏၊ သာဝနာယ-ကမ္မဝါစာ၏၊ အနောကာသေ-အခွင့်မဟုတ်သောအခါ၌၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ ဥတ္တိံ-ကို၊ အထပေ တွာ-မထားမှု၍၊ အနုဿာဝနကရဏံ-ကမ္မဝါစာကို ပြုခြင်းသည်၊ အကာလေ သာဝနံ-အကာလေသာဝနမည်၏၊ ဝါ-မသင့်သောအခါ၌ ကမ္မဝါစာကိုကြားသိစေ ခြင်းမည်၏။

ဣတိ-လျှင်၊ ဣမေဟိဒေါဟိ-ဤအပြစ်တို့မှ၊ ဝိမုတ္တာယ-လွတ်သော၊ အနုဿာဝနာယ-ကမ္မဝါစာနှင့်၊ သမ္ပန္နံ-ပြည့်စုံသော ဥပသမ္ပဒါကံသည်၊ အနုဿာ ဝနသမ္ပတ္တိဝသေန-ကမ္မဝါစာ၏ ပြည့်စုံခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အကုပ္ပံ ဟောတိ၊ ပန- ကား၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ ဝုတ္တံ-ပြီးသော၊ ဝိပတ္တိသီမာလက္ခဏံ-ဝိပတ္တိသိမ်၏ လက္ခဏာကို၊

အထဝါ ပေ၊ ဒုရုစ္စာရဏံဝါ။ ။ကမ္မဝါစာကို လုံးလုံးမရွတ်ခြင်း၊ (၃ ကြိမ်ရွတ် ရမည့် အရာဝယ် ၁ ကြိမ် ၂ ကြိမ်မျှ ရွတ်ခြင်း)တို့သာ “သာဝနာယဟာပန”မည်သည် မဟုတ် သေး၊ အခြားနည်းများလည်း “သာဝနာယဟာပန”ပင် ဟု ပြလို၍ “အထဝါ”စသည် မိန့်၊ ကမ္မဝါစာအတွင်း၌ “သုဏာ.....မေ”ဟု တုအက္ခရာကို မရွတ်ခြင်း၊ “သုဏာတု.....သံယော”ဟု မေပုဒ်ကို မရွတ်ခြင်း (စသည်) သည် အက္ခရဿဝါ ပဒဿဝါ အနုစ္စာရဏ မည်၏၊ ဒုရုစ္စာရဏာ- ဒု-မမှန်မကန်+ဥစ္စာရဏာ-ရွတ်ဆိုခြင်း၊ သိထိလကို ဓနိတ ရွတ်ခြင်း၊ နိဂ္ဂဟိတကို ဝိမုတ္တရွတ် ခြင်းစသည်ဖြင့် ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိ ဆယ်ပါးအတိုင်း မရွတ်ဘဲ အလွဲလွဲ အချော်ချော်ရွတ်ခြင်း၊ “သုဏာတု”ဟု ရွတ်ရမည်ကို “သုဏာဋ္ဌ”ဟု ဌာန်လွဲ၍ ရွတ်ခြင်းများ ပါဝင်၏၊ အချုပ်မှာ- သဒ္ဓါနည်း မမှန်သော ရွတ်သံဟူသမျှ ဒုရုစ္စာရဏာချည်းတည်း။ [ပရိဝါ-ကမ္မဝဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့ကို ကြည့်ပါ။]

သမတိက္ကန္တယ-လွန်မြောက်သော၊ သီမာယ-၌၊ ကတံ-ပြုအပ်သော ဥပသမ္ပဒါကံသည်၊ သီမာသမ္ပတ္တိဝသေန-သိမ်၏ ပြည့်စုံခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အကုပ္ပံ ဟောတိ။

ပန-ကား၊ ယာဝတိကာ ၊ပေ၊ ကမ္မပုတ္တာ၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ အနာဂမနံ-မလာခြင်းလည်းကောင်း၊ (ဥပသမ္ပဒါကံဝယ် ပစ္စန္နရာဇ်၌ ရဟန်း ၅ ပါး မရှိခြင်းကို ဆိုသည်။) ဆန္ဒာရဟာနံ-ဆန္ဒထိုက်သော ရဟန်းတို့၏၊ ဆန္ဒဿ-ကို၊ အနာဟရဏံ-မဆောင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ သမ္ပဒီဘူတာနံ-မျက်မှောက်ဖြစ်၍ဖြစ်သော ရဟန်းတို့၏၊ ပဋိက္ခောသနံ-တားမြစ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ (“ဤ ကံကို တပည့်တော် မနှစ်သက်ပါ”ဟု ပါဝင်သော ရဟန်းတစ်ပါးပါးက တားမြစ်ခြင်းလည်းကောင်း၊) ဣတိ-သို့၊ ဣမေ တယော-ဤ ၃ ပါးတို့သည်၊ ပရိသဒေါသာ-ပရိသတ်၏ အပြစ်တို့မည်၏၊ တေဟိ-ထို အပြစ်တို့မှ၊ ဝိမုတ္တာယ-သော၊ ပရိသာယ-၌၊ ကတံ-သည်၊ ပရိသာသမ္ပတ္တိဝသေန-ပရိသတ်၏ ပြည့်စုံခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အကုပ္ပံ ဟောတိ။

ပန-ကား၊ ကာရဏာရဟတ္တာ-ဥပသမ္ပဒါကံပြုခြင်း၏ အကြောင်းအား ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သတ္ထုသာသနာရဟတ္တာ-မြတ်စွာဘုရား ဆုံးမတော်မူအပ်သော ဥတ်ကမ္မဝါစာအား ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဌာနာရဟံနာမ-ဟ မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အကုပ္ပေန-သော၊ ဌာနာရဟေန-သော၊ ဥတ္တိစတုတ္ထေန-ဥတ်လျှင် ၄ ကြိမ်မြောက်ရှိသော၊ ဣမိနာဥပသမ္ပဒါကမ္ပေန-ဤဥပသမ္ပဒါကံဖြင့်၊ ဥပသမ္ပန္နော-မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ရောက်၏၊ အယံ-ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ [ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာဖြင့် ပဉ္စင်းဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်-ဟူလို] ဣမ-ဤ လောကဝဇ္ဇ ပဌမပါရာဇိကအရာ၌၊ ဘိက္ခုတိ-ဘိက္ခုဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတော-၏၊ ပဏ္ဍတ္တိဝဇ္ဇေသုပန-ပဏ္ဍတ္တိဝဇ္ဇ

ကာရဏာ ၊ပေ၊ ဌာနာရဟံနာမ။ ။ရှေ့၌ “အကုပ္ပေန ဌာနာရဟေန ဥပသမ္ပန္နော” ဟု ဆိုခဲ့၏။ ထိုစကားကို ချဲ့လို၍ “ကာရဏာရဟတ္တာပန”စသည် မိန့်၊ ဌာနသည် ကာရဏ၏ ပရိယာယ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ကာရဏာရဟတ္တာ”ဟု ဖွင့်သည်။ “သတ္ထုသာသန”ဟူသည် ဘုရားရှင် ဆုံးမတော်မူအပ်သော ပြည့်စုံသော ဥတ်ကမ္မဝါစာတည်း၊ ပြခဲ့သော ဥတ္တိသမ္ပတ္တိအနုသာဝနာသမ္ပတ္တိဖြစ်လျှင် “သတ္ထုသာသန”ဖြစ်၏။ [သတ္ထုသာသနနာမ ဥတ္တိသမ္ပဒါစေဝ အနုသာဝနသမ္ပဒါစ၊-ပရိဝါ-ကမ္မဝဉ္စ၊ သာရတ္ထ။] ဤအတိုင်း နိဿယ၌ အနက်ပေးသည်၊ ဌာနာရဟ၏ အနက်ကို ရှေး၌ ဖွင့်ခဲ့ပြီ။

အယံ ၊ပေ၊ အဓိပ္ပေတော။ ။ယခု ဖွင့်ပြရာ ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်သည် လောက၌ အပြစ်ရှိသော လောကဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ယောပန ဘိက္ခု”၌ ဘိက္ခု

သိက္ခာပုဒ်တို့၌ကား၊ အညေပိ-ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာဖြင့် ရဟန်းဖြစ်သူမှတစ်ပါး
သော ရဟန်းတို့သည်လည်း၊ သင်္ဂဟံ-သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-န်၏။

ဘိက္ခုနံ၊ ပေ၊ သမာပန္နောတိ-နော ဟူသည်ကား၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ အဓိသီလ
သင်္ခါတာ-အဓိသီလဟုဆိုအပ်သော၊ ယာသိက္ခာ-အကြင်သိက္ခာပုဒ်သည်၊ (အတ္ထိ)
တစ္ဆ-ထို သိက္ခာသို့လည်းကောင်း၊ (သမာပန္နော၌ စပ်) စ-ကား၊ ယတ္ထ-အကြင်
သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဧတေ-ဤရဟန်းတို့သည်၊ သဟဇီဝန္တိ-အတူတကွ ဖြစ်ကြရကုန်၏၊
(အာဇီဝန္တိ-ရှိလျှင် သာ၍ကောင်းသည်၊) သံဟဇီဝိကာ-တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်
သည်၊ သဘာဂဝုတ္တိနော-သဘောတူသော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-န်၏၊
ဘဂဝတာ-သည်၊ ပညတ္တသိက္ခာပဒသင်္ခါတံ-ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်

အရ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာဖြင့် ရဟန်းဖြစ်သော ဘိက္ခုကို ယူရမည်၊ ဘာကြောင့်နည်း...
ဤဘိက္ခုသာ ပါရာဇိကမှုကို ကျူးလွန်တတ်သောကြောင့်တည်း၊ ဧဟိဘိက္ခုပသမ္ပဒါဖြင့် ရဟန်း
ဖြစ်သူသည် ရဟန္တာတည်း၊ ဩဝါဒပုဋိဂ္ဂဟဏူပသမ္ပဒါ၊ ပဉ္စာဗျာကရဏူပသမ္ပဒါစသည်ဖြင့်
ရဟန်းဖြစ်သော ရဟန္တာဟုတ် မဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း ဤကဲ့သို့သော လောကုဝဇ္ဇ
သိက္ခာပုဒ်များကို မကျူးလွန်ကြ။

ပဏ္ဍတ္တိဝဇ္ဇေသု၊ ပေ၊ ဂစ္ဆန္တိ။ ။အညေအရ ဥတ္တိစတုတ္ထကံဖြင့် ရဟန်းဖြစ်သူမှ
တစ်ပါးသော ဧဟိဘိက္ခုပသမ္ပဒါစသည်ဖြင့် ရဟန်းဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များကို ယူ၊ ပညတ်တော်
ကြောင့် အပြစ်ရသော ပဏ္ဍတ္တိဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်များ၌ကား ကျူးလွန်စိတ်မရှိဘဲလည်း အာပတ်
သင့်ရသောကြောင့် ထို ရဟန္တာများလည်း ဘိက္ခုအရတွင် ပါဝင်ကြရသည်၊ မှန်၏-ရဟန္တာ
ပုဂ္ဂိုလ်သည် မယ်တော်နှင့် ခမည်းတော် ကွဲကွာနေသည်ကို တရားဟော၍ ဝေပေးမိလျှင်
သဗ္ဗရိတ္တအာပတ် သင့်၏၊ တစ်မိုးတစ်ရံတည်းသော နေရာ၌ ညဉ့်အခါ အိပ်ပျော်စဉ် မာတုဂါမ
ဝင်၍အိပ်လျှင် သဟသေယျအာပတ်သင့်၏။

ယာ ဘိက္ခုနံ၊ ပေ၊ တစ္ဆ။ ။“အဓိသီလ သင်္ခါတာ သိက္ခာ”ဖြင့် သိက္ခာ၏ သရုပ်
ကို ပြ၏၊ သိက္ခိတဗျာ-ကျင့်ထိုက်၏၊ ဣတိ သိက္ခာ၊ ထို သိက္ခာသည် အဓိသီလ အဓိစိတ္တ
အဓိပညာ ဟု ၃ ပါးရှိ၏၊ ဤနေရာ၌ အဓိသီလတည်း၊ အဓိသီလဟူသည် လူများ၏ ကျင့်ရိုး
ကျင့်စဉ်သီလထက် သာလွန်သော “ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလ”ခေါ် ဝိနည်း ပါဠိတော်၌လာ
သော သီလအားလုံးတည်း၊ အဓိကံ-ငါးပါး ရှစ်ပါး ဆယ်ပါးသီလတို့ထက် သာလွန်သော၊
သီလံ-တည်း၊ အဓိသီလံ။

ယတ္ထ၊ ပေ၊ သာဇီဝံ။ ။ယတ္ထ သဟ ဇီဝန္တိဖြင့် သာဇီဝ၏ ဝစနတ္ထကို ပြ၏၊
သာဇီဝ-သ+အာဇီဝ၌ သသည် သဟ၏ ကာရိယ၊ သဟ+အာဇီဝန္တိ ယတ္ထာတိ သာဇီဝံ (သိက္ခာ
ပဒံ) “ဧကဇီဝိကာ သဘာဂဝုတ္တိနော ဟောန္တိ”ဖြင့် သဟဇီဝန္တိ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ပြသည်၊ “သဟ

ဟု ဆိုအပ်သော၊ တံ သာဇိဝံစ-ထို သာဇိဝသို့လည်းကောင်း၊ တတ္ထ-ထို သိက္ခာဇိဝ၌၊ သိက္ခာနဘာဝေန-ကျင့်လေ့ရှိသူ၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ သမာပန္နော-ကောင်းစွာ ရောက်ပြီ၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနံ၊ ပေ၊ သမာပန္နော-နန္ဒ မည်၏။ သမာပန္နောတိ-ဟူသည်ကား၊ သိက္ခာ-သိက္ခာကို၊ ပရိပူရေန္တော-ဖြည့်ကျင့်သည်၊ ဟုတွာ-ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ သာဇိဝံ-သိက္ခာပုဒ်ဟူသော သာဇိဝကို၊ အဝိတိက္ကမန္တော-မလွန်ကျူးသည်၊ ဟုတွာစ-လည်းကောင်း၊ တဒုဘယံ-ထို ၂ ပါးစုံသို့၊ ဥပဂတော-ကပ်ရောက်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဣတိ အတ္ထော။

သိက္ခာ၊ ပေ၊ အနာဝိကတွာတိ-တွာ ဟူသည်ကား၊ ယံ သိက္ခာ-သို့၊ သမာပန္နော-ပြီ၊ တံ-ထို သိက္ခာကို၊ အပဋိက္ခိပိတွာ-မပယ်စွန့်မှု၍၊ ယံစ သာဇိဝံ-အကြင် သိက္ခာပုဒ်ဟူသော သာဇိဝသို့လည်း၊ သမာပန္နော-ပြီ၊ တသ္မိ-ထို သိက္ခာပုဒ်ဟူသော သာဇိဝ၌၊ ဒုဗ္ဗလဘာဝံ-အားမရှိသူ၏ အဖြစ်ကို၊ အပ္ပကာသေတွာ-ထင်စွာ မပြုမှု၍၊ (မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျ၌ စပ်)။

ဇိဝန္တိ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ပြသည်။ “သဟ အာဇိဝန္တိ-အတူတကွ အသက်ကို ဖြစ်စေကြခြင်း” ဟူသည် ရဟန်းစစ်စစ်ဟူသမျှ ထိုသိက္ခာပုဒ်ကို သဘောတူကျင့်ကြခြင်းတည်း။

သိက္ခာပဒသင်္ဂါတံ သာဇိဝဉ္စ။ ။ ဤပါဌ်ဖြင့် သာဇိဝ၏ သရုပ်ကို ပြ၏။ ပါတိမောက်ခေါ် ဝိနည်းပိဋက၌လာသော သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်များကို “သာဇိဝ”ခေါ်သည်-ဟူလို။ [“ယောပန ဘိက္ခု၊ ပေ၊ ပါရာဇိကော ဟောတိ အသံဝါသော”သည် သာဇိဝ၊ ထို သိက္ခာပုဒ်တော်အရ မေထုနံမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် အဓိသီလသိက္ခာ။] ဤ သာဇိဝဉ္စ ကိုလည်း သမာပန္နော ၌စပ်၊ [“တဉ္စ+သာဇိဝဉ္စ”ကို ထောက်၍ “သိက္ခာစ+သာဇိဝံစ သိက္ခာသာဇိဝံ”ဟု ခွန်သမာသ် တွဲ၊ သိက္ခာသာဇိဝံ+သမာပန္နော-သိက္ခာသာဇိဝသမာပန္နော။]

သိက္ခာ၊ ပေ၊ ဥပဂတော။ ။ဤစကားဖြင့် သိက္ခာသာဇိဝ သမာပန္နော အရ သိက္ခာသို့ ရောက်ပုံ၊ သာဇိဝသို့ ရောက်ပုံကို ပြ၏။ သီလသိက္ခာကို ဖြည့်သူသည် သိက္ခာသို့ ရောက်သူ မည်၏။ သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော် ပါဠိကို (အမိန့်အာဏာတော်ကို) မကျူးလွန်သူသည် သာဇိဝသို့ ရောက်သူမည်၏။ [အကျယ်ကို ပါတိမောက် ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

သိက္ခာ၊ ပေ၊ အပဋိက္ခိပိတွာ။ ။ပစ္စက္ခာယ၌ ပတိ+အာပုဗ္ဗ၊ ခါဓာတ်၊ တွာပစ္စည်း၊ [“ပစ္စက္ခာတာ”စသည် ထောက်၍ ခါဓာတ်ဟု မှတ်]၊ ထို ပတိ+အာ ခါဓာတ်သည် ပဋိက္ခိပုန (ပယ်ခြင်း) အနက်ဟောဟု ပြလို၍ “ပဋိက္ခိပိတွာ”ဟု ဖွင့်၊ ထိုသီလသိက္ခာကို မပယ်မစွန့်ခြင်းကို “သိက္ခာ မချခြင်း”ဟု ခေါ်ကြ၏။

တသ္မိံ၊ ပေ၊ အပ္ပကာသေတွာ။ ။ဒုဗ္ဗလဘာဝံ ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “ဒုဗ္ဗလဿ+ဘာဝေါ ဒုဗ္ဗလံ”ဟု ပြ၊ ထို သိက္ခာပုဒ်တော်များကို မလွန်ကျူးမိအောင် စောင့်စည်းထိမ်းသိမ်း

တတ္ထ-ထိုသိက္ခာ အပစ္စက္ခာယဟူသော ပါဠိ၌၊ စိတ္တံ၊ ဝေပ၊ ဝိဇာနနဝသေန-
 စိတ်၊ ခေတ်၊ ကာလ၊ ပယောဂ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိဇာနနတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ သိက္ခာယ-
 သိက္ခာကို၊ ပစ္စက္ခာနံ-စွန့်ခြင်းကို၊ ဥ တွာ-သိ၍၊ တဒဘာဝေန-ထို စိတ်၊ ခေတ်၊
 ကာလ၊ ပယောဂ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိဇာနနတို့၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ အပစ္စက္ခာနံ-ကို၊
 ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ကထံ-အဘယ်သို့ သိထိုက်သည်၊ ဟိ-အဖြေကား၊ (တစ်နည်း)
 ဟိ-ချဲ့၊ ဥပသမ္ပန္နဘာဝတော-ဦးပဉ္စင်း၏အဖြစ်မှ၊ စဝိတုကာမတာစိတ္တေနေဝ-
 ရွေ့လျောလိုသူ၏ အဖြစ်ဟူသော စိတ်ဖြင့်သာလျှင်၊ သိက္ခာ ပစ္စက္ခာနံ-သိက္ခာကို
 ပယ်စွန့်ခြင်းသည်၊ ဝါ-သိက္ခာချခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဒဝါ-အဆော့တလျှင်
 လည်းကောင်း၊ ရဝါစ-ချွတ်ချော်သဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဘဏန္တဿ-ပြောဆိုမိသူ၏၊
 (သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ န ဟောတိ) ဧဝံ-သို့၊ စိတ္တဝသေန-ဖြင့်၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ၊
 တဒဘာဝေန-ထိုစိတ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ (သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ န ဟောတိ)။

တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ (စိတ်မှတစ်ပါး ခေတ်ကား၊) ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ ပစ္စက္ခာမိ-ပယ်စွန့်
 ၏၊ ဓမ္မံ၊ ဝေပ၊ သံသံ၊ ဝေပ၊ သိက္ခာ-သိက္ခာကို၊ ဝေပ၊ ဝိနယံ-ဝိနည်းကို၊ ဝေပ၊ ပါတိ
 မောက္ခံ-ပါတိမောက်ကို၊ ဝေပ၊ ဥဒ္ဒေသံ-ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသကို၊ ဝေပ၊ ဥပဇ္ဈာယံ-
 ဥပဇ္ဈာယ်ကို၊ ဝေပ၊ အာစရိယံ-ဆရာကို၊ [ကမ္မဝါစာဆရာစသည်ကို] သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ-
 အတူနေတပည့်ကို၊ ဝေပ၊ အန္တေဝါသိကံ-အနီးနေတပည့်ကို၊ ဝေပ၊ သမာနုပဇ္ဈာယကံ-
 တူသော ဥပဇ္ဈာယ်ရှိသူကို၊ ဝေပ၊ သမာနာစရိယကံ-တူသော ဆရာရှိသူကို၊ ဝေပ၊
 သဗြဟ္မစရိ-အတူတကွ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်လေ့ရှိသူကို၊ ဝါ-သီတင်းသုံးဘော်

ထားဖို့ရာ စိတ်၏ အားဟု ဆိုအပ်သော သဒ္ဓါ ဝီရိယ သတိ ပညာ စသော တရားတို့ ထက်ထက်
 သန်သန် မရှိတော့ခြင်းကို “ဒုဗ္ဗလျ”ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့ ဒုဗ္ဗလျဖြစ်နေကြောင်းကိုလည်း သူတစ်ပါး
 အား ထင်ရှားအောင် မပြောပြဘဲ-ဟူလို။

ဒဝါ, ရဝါစ။   “ဒဝါတိ သဟသာ (အဆော့တလျှင်-အမြန်) ရဝါတိ ဝိရန္တိတာ”
 ဟု ဋီကာ အများဖွင့်ကြ၏။ “ဗုဒ္ဓံ န ပစ္စက္ခာမိ”စသည်ဖြင့် ကဗျာကယာဆိုရာ၌ န မပါဘဲ
 “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ”ဟု ဆိုခြင်းမျိုးသည် ဒဝါဘဏနမည်၏။ ဤသို့ ကဗျာကယာအမြန်ဆိုရာ၌
 ဉာဏ်ထက်သူပင် ဖြစ်သော်လည်း လွဲမှားတတ်သည်။ စကားကို ရှင်းလင်းပြတ်သားအောင်
 မပြောနိုင်၍ “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ”စသည်ဖြင့် အများမှား အယွင်းယွင်း ပြောမိခြင်းသည် ရဝါဘဏန
 မည်၏။ ဤရဝါဘဏန အပြောမျိုးကား ဉာဏ်ထိုင်းသူ ဌာန်ကရိုဏ်းကျအောင် မရွတ်နိုင်သူ
 များ၏ အပြောမျိုးတည်း။

ကို၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တာနံ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော၊ (ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ပဒ
 ဘာဇနီ၌ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော၊) ဗုဒ္ဓါဒိနံ-ဗုဒ္ဓအစရှိကုန်သော၊ စုဒ္ဓသန္ဓံ-
 ၁၄ ပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ (ဣတိ-၌စပ်၊) မံ-ကို၊ ဂီဟိတိ-လူဟူ၍၊ ဓာရေဟိ-မှတ်
 လော၊ ဥပါသကောတိ-သီတင်းသည်ဟူ၍၊ |ပေ၊ အာရာမိကောတိ-အာရာမိစောင့်
 ဟူ၍၊ |ပေ၊ သာမဏေရောတိ-သာမဏေဟူ၍၊ |ပေ၊ တိတ္ထိယောတိ-တိတ္ထိဟူ၍၊
 |ပေ၊ တိတ္ထိယသာဝကောတိ-တိတ္ထိ၏ တပည့်ဟူ၍၊ |ပေ၊ အဿမဏောတိ-ရဟန်း
 မဟုတ်ဟူ၍၊ |ပေ၊ မံ၊ အသကျပုတ္တိယောတိ-သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော်
 မဟုတ်သူဟူ၍၊ ဓာရေဟိ-လော၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တာနံ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်
 သော၊ ဂီဟိအာဒိနံ-ဂီဟိ အစရှိကုန်သော၊ အဋ္ဌန္တံစ-၈ ပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-
 သို့၊ ဒွါဝိသတိယာ-၂၂ ပါးသော၊ ဣမေသံ ခေတ္တပဒါနံ-၍ ခေတ်ပုဒ်တို့တွင်၊
 သဝေဝစနဿ-ဝေဝစ ပရိယာယ်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ ယဿကဿစိ-အမှတ်
 မထားတစ်ပါးပါးသော ပုဒ်၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ (သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ-၌စပ်၊) တေသု-
 ထို ၂၂ ပါးသော ခေတ်ပုဒ်တို့တွင်၊ ယံကိစ္စိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ပုဒ်ကို၊
 ဝတ္တုကာမဿ-ဆိုလိုလျက်၊ ယံကိစ္စိ-ကို၊ ဝဒတော-ဆိုသော ရဟန်း၏၊ သိက္ခာ

ခေတ္တ။ ။ကောက်ပင်တို့၏ စည်ပင်ရာ လယ်ကို ခေတ္တဟု ခေါ်သကဲ့သို့ သိက္ခာ
 ချခြင်း၏ အထမြောက်ရာဖြစ်သောကြောင့် “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ”စသော ဝါကျ ၂၂ ပါးကိုလည်း
 သဒ္ဓိသုပစာအားဖြင့် “ခေတ္တ”ဟု ခေါ်၏။ [ယထာ လောကေ သဿာနံ ဝိဂ္ဂဟနဋ္ဌာနံ ခေတ္တန္တိ
 ဝုစ္စတိ၊ ဧဝံ ဣမာနိဝိ ဗုဒ္ဓါဒိနိ ပဒါနိ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဿ ဝိဂ္ဂဟနဋ္ဌာနတ္ထာ ခေတ္တန္တိ ဝုစ္စတိ-
 ဋီကာ] ဓမ္မံ-သံယံ-သိက္ခံ စသည်၌ ပစ္စက္ခာမိ မပါသင့်၊ အစနှင့် အဆုံးသာ ပစ္စက္ခာမိ ပါသင့်၏။
 အာဒိ+အန္တဒိပကနည်းတည်း။

သဝေဝစနဿ။ ။ တစ်ခုတည်းသော အနက်၌ပင် အမျိုးမျိုးဟောနိုင်သော သဒ္ဓါ
 သည် ဝေဝစနမည်၏။ [ဝိဝိဓံ+ဝစနံ ဝိဝစနံ-အထူးထူးသော သဒ္ဓါ၊ ဝိဝစနမေဝ ငွေဝစနံ၊
 သုတ္တံ၌ ဣပစ္စည်း၊] ဗုဒ္ဓ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သော ဒသဗလော စသောသဒ္ဓါ၊ ဓမ္မ၏ ပရိယာယ်
 ဖြစ်သော သွာက္ခာတော စသောသဒ္ဓါများသည် ဝေဝစနမည်၏။ ထိုဝေဝစနဖြင့် “ဒသဗလံ
 ပစ္စက္ခာမိ၊ သွာက္ခာတံ ပစ္စက္ခာမိ” စသည် ဆို၍ ချလျှင်လည်း ခေတ်သို့ ရောက်သည်သာ။

ယံကိစ္စိ |ပေ၊ ဝဒတော။ ။ ထိုခေတ်တွင် ပါဝင်သော ပုဒ်ဖြစ်လျှင် မည်သည့်
 ပုဒ်ဖြင့် ဆိုဆို ခေတ်တည်းရောက်၏။ “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ” ဆိုမည်ကြံ၍ “ဓမ္မံ ပစ္စက္ခာမိ” ဟု
 ဆိုမိလျှင်လည်း ခေတ်တွင် ပါဝင်သည်-ဟူလို။ [ထိုခေတ်ပုဒ် မဟုတ်သော ရုက္ခစသောပုဒ်ဖြင့်
 “ရုက္ခံ ပစ္စက္ခာမိ၊ ဝိဟာရံ ပစ္စက္ခာမိ” စသည် ဆို၍ချလျှင် သိက္ခာမကျ။]

ပစ္စက္ခာနံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ရုက္ခာဒိနံ-သစ်ပင် အစရှိသည်တို့၏၊ အညတ်ရဿ-
 တစ်ခုခု၏၊ နာမံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ပစ္စာစိက္ခန္ဓသံ-ပယ်စွန့်သော ရဟန်း၏၊
 (သိက္ခာ-ပစ္စက္ခာနံ နဟောတိ) ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ခေတ္တဝသေန-ခေတ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊
 ပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ၊ တဒဘာဝေန - ထိုခေတ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ (ပစ္စက္ခာနံ
 နဟောတိ။)

တတ္ထ-ထိုခေတ်ပုဒ်တို့၌၊ ပစ္စက္ခာမိတိစ-မိဟူ၍ လည်းကောင်း၊ မံ ဓာရေဟိတိစ-
 ဟိဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သော၊ ယဒေတံ ဝတ္ထမာနကာလဝံစနံ-အကြင်
 ဝတ္ထမာနကာလကို ဟောသော သဒ္ဓါသည်၊ (အတ္ထိ) [ဤအနိယမကို “တေသံ” ကျမှ
 ပေါင်း၍ နိယမပြုလိမ့်မည်] မေ-အား၊ ဗုဒ္ဓေန-ဖြင့်၊ အလံ-တော်ပြီ၊ ဝါ-ရှိပါစေ
 တော့၊ မေ-အား၊ ဗုဒ္ဓေန-ဖြင့်၊ ကိ န-အဘယ်ပြုဖွယ် ရှိအံ့နည်း၊ မေ-အား၊ ဗုဒ္ဓေန-
 ဖြင့်၊ န အတ္ထော-အကျိုးမရှိ၊ ဝါ-အလိုမရှိ၊ အဟံ-သည်၊ ဗုဒ္ဓေန-မှ၊ သုမုတ္ထော-
 ကောင်းစွာလွတ်ပြီ၊ ဣတိ အာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ အာချာတဝသေန-
 အာချာတ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ကာလံ-ကာလကို၊ ဝါ-ကြိုယာကို၊ အနာမသိတွာ-
 မသုံးသပ်မှု၍၊ (အာချာတ်ကြိုယာ မပါဘဲ-ဟူလို) စုဒ္ဓသဟိ-၁၄ ပုဒ်ကုန်သော
 ပုရိမေဟိ ပဒေဟိ-ဗုဒ္ဓစသော ရှေ့ပုဒ်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ- ယောဇေတွာ-ယှဉ်စပ်၍၊
 ဝုတ္တာနိ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော၊ အလံ မေတိ အာဒိနိ-အလံ မေ အစရှိကုန်
 သော၊ စတ္တာရိ-ကုန်သော၊ ယာနိ ပဒါနိ-တို့သည်၊ (သန္တိ) [ဗုဒ္ဓစသော ၁၄ ပုဒ်ကို
 တည် “အလံ မေ ဗုဒ္ဓေန” စသော ၄ ပုဒ်ဖြင့် မြှောက်၊ ပုဒ်ပေါင်း ၅၆ ဖြစ်သည်]၊
 သဝေဝစနာနံ-ကုန်သော၊ တေသံယေဝ-ထိုပုဒ်တို့၏ပင်၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ ပစ္စက္ခာနံ
 ဟောတိ၊ ပစ္စက္ခာသိ-ပယ်စွန့်ခဲ့ပြီ၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ပစ္စက္ခိသံ-
 ပယ်စွန့်အံ့၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ မံ-ကို၊ ဓာရေသိ-သင်မှတ်ခဲ့ပြီ၊ [အတိ တုမှ
 ယောဂဖြစ်၍ အဇ္ဇတ္တနိ ဩကို ဣပြုထားသည်] ဣတိဝါ၊ ဓာရေဿသိ-မှတ်ရ
 လတုံ၊ ဣတိဝါ၊ အဟံ-သည်၊ ပစ္စက္ခေယျံ-စွန့်ရပါမူကား၊ ယံနူန-ကောင်းလေစွ။

ကာလ။ ။ ကာလမှန်မှလည်း သိက္ခာကျ၏၊ ဝတ္ထမာနကာလကိုလည်းကောင်း၊
 အာချာတ်ကြိုယာကို မသုံးသပ်ဘဲ “အလံ” ဟု ဆိုအပ်သော အနာမဋ္ဌကာလကို လည်းကောင်း
 “ကာလ”ဟု ခေါ်၏၊ “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ”ဟု ပစ္စုပ္ပန်ကာလ ကြိုယာဖြင့်ဖြစ်စေ “အလံ မေ ဗုဒ္ဓေန၊
 အလံ မေ ဒသဗလေန”ဟု အနာမဋ္ဌကြိုယာဖြင့်ဖြစ်စေ ချမှ သိက္ခာကျ၏၊ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာသိ
 (အတိတ်) ပစ္စက္ခိသံ (အနာဂတ်) ပစ္စက္ခေယျံ (ပရိကပ္ပ-ကြံခြင်း) ကြိုယာဖြင့်ချလျှင် ကာလမှန်
 သောကြောင့် သိက္ခာမကျ။

စွန့်ရပါမူကား၊ ယံ နှုန-ကောင်းလေစွ။ က္ကတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ က္ကတိ အာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိကုန်သော၊ အတိတာနာဂတပရိကပ္ပဝစနာနိ-အတိတ် အနာဂတ် ပရိကပ္ပသဒ္ဒါတို့ကို၊ ဘဏန္တဿ-ရွတ်ဆိုသော ရဟန်း၏။ (ပစ္စက္ခာနံ န ဟောတိ) ဧဝံ-လျှင်၊ ဝတ္တမာနကာလဝသေနစ-ဝတ္တမာန်ကာလ၏ အစွမ်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ အနာမဋ္ဌကာလဝသေနစ-မသုံးသပ်အပ်သော ကာလ၏အစွမ်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ (အလံ မေ ဗုဒ္ဓေန-စသည်ကို ဆိုလိုသည်။) ပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ၊ တဒဘာဝေန-ထိုဝတ္တမာန်၊ အနာမဋ္ဌကာလတို့၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ (ပစ္စက္ခာနံ န ဟောတိ။)

ပန-ကား၊ ပယောဂေါ-ပယောဂသည်။ ကာယိကော-ကာယဒွါရ၌ ဖြစ်သော ပယောဂလည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုယ်အမူအရာလည်းကောင်း၊ ဝါစသိကောစ-ဝစီဒွါရ၌ ဖြစ်သော ပယောဂလည်းကောင်း၊ ဝါ-နှုတ်အမူအရာလည်းကောင်း၊ က္ကတိ ဒုဝိဓော၊ တတ္ထ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိတိ အာဒိနာ-မိ အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ယာယ ကာယစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ဘာသာယ-ဘာသာဖြင့်၊ ဝစီဘေဒံ-စကားလုံး အထူးအပြားကို၊ ဝါ-နှုတ်မြွက်မှုကို၊ ကတွာ-၍၊ ဝါစသိကပ္ပယောဂေနဝ-ဝစီဒွါရ၌ ဖြစ်သော ပယောဂဖြင့်သာလျှင်၊ ဝါ-နှုတ် အမူအရာဖြင့်သာလျှင်၊ ပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ၊ အက္ခရလိခနံဝါ-အက္ခရာရေးခြင်း မူလည်းဖြစ်သော၊ ဝါ-စာရေးခြင်းမူလည်းဖြစ်သော၊ ဟတ္ထမုဒ္ဒါဒိဒဿနံဝါ-လက်ချောင်း တွန့်ခြင်းအစရှိသည်ကို ပြခြင်းမူလည်းဖြစ်သော၊ ကာယပ္ပယောဂံ-ကာယဒွါရ၌ ဖြစ်သော ပယောဂကို၊ ဝါ - ကိုအမူအရာကို၊ ကရောန္တဿ-၏။

ပယောဂ။   ။ ပယုဉ္ဇနံ - အားထုတ်ခြင်း၊ ပယောဂေါ - ခြင်း၊ ထိုပယောဂသည် ကာယေ+ပဝတ္ထော+ကာယိကော-ကိုယ်၌ဖြစ်သော (ကိုယ်ဖြင့်ပြုအပ်သော) ပယောဂ၊ ဝစံသိ+ပဝတ္ထော+ဝါစသိကော-နှုတ်၌ဖြစ်သော ပယောဂဟု ၂ မျိုးရှိ၏။

ယာယ ကာယစိ ဘာသာယ။   ။ “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ” စသည်ဖြင့် ပါဠိလိုဆိုမှ သိက္ခာ ကျသည် မဟုတ်၊ မြန်မာဘာသာ၊ ရှမ်းဘာသာစသော (နားထောင်သူ၏ နားလည်သော) ဘာသာစကားဖြင့် ချနိုင်၏။ နှုတ်ဖြင့် မဆိုဘဲ “စာရေး၍သော်လည်းကောင်း၊ လက်ပြ၍သော်လည်းကောင်း၊ ကာယိကပယောဂဖြင့် ချလျှင်” သိက္ခာမကျ။

အက္ခရ ခေ၊ ဒဿနံဝါ။   ။ အက္ခရဿ-ကို+လိခနံ-ရေးခြင်း၊ အက္ခရလိခနံ-ခြင်း၊ ဟတ္ထဿ-လက်ချောင်းကို၊ မုဒ္ဒါ-တွန့်စေခြင်း၊ ဟတ္ထမုဒ္ဒါ-ခြင်း၊ ဟတ္ထအရ-လက်တစ်ခုလုံး ရသော်လည်း ဧကဒေသျှပစာရအားဖြင့် လက်ချောင်းကို လှူ၊ မုဒ္ဒါသဒ္ဒါ၏ အနက်များစွာတွင် သင်္ကေတန အနက်လည်း ထောမနိဓိ၌ ပါ၏။ မုဒ္ဒါဒိ၌ အာဒိဖြင့် လက်ချောင်းကို ဆန့်ခြင်း၊

(ပစ္စက္ခာနံ န ဟောတိ။) ဧဝံ-သို့၊ ဝါစသိကပ္ပယောဂေန-ဝေဒနီဒွါရံ ဖြစ်သော ပယောဂဖြင့်သာလျှင်၊ ပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ၊ တဒဘာဝေန-ထိုဝါစသိက ပယောဂ၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ (ပစ္စက္ခာနံ န ဟောတိ။)

ပန-ကား၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပစ္စက္ခာတိ-သိက္ခာကို ပယ်စွန့်၏၊ (သောစ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း၊) ယဿ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ (အထံ၌၊) ပစ္စက္ခာတိ-၏၊ (သောစ-ထိုသိက္ခာစွန့်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း၊) ဣတိ ဒုဝိဇော၊ တတ္ထ-ထိုပယ်စွန့်တတ်သူ ပယ်စွန့်ရာဖြစ်သူတို့တွင်၊ ယော-အကြင်၊ ပစ္စက္ခာတိ-၏၊ သော-သည်၊ ဥမ္မတ္ထကဒိတ္တစိတ္တဝေဒနာဋ္ဌာနံ-သည်းခြေပျက်သဖြင့် ရူးသူ၊ ဘီလူးပစ်လွှင့်အပ်သော စိတ်ရှိသူ၊ ဝေဒနာနှိပ်စက်အပ်သူတို့တွင်၊ အညတရော-တစ်ယောက်ယောက်သည်၊ သစေ နဟောတိ-အကယ်၍ မဖြစ်အံ့၊ ယဿ ပန-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏ (အထံ၌) ကား၊ ပစ္စက္ခာတိ-ပယ်စွန့်၏၊ သော-ထိုသိက္ခာချရာ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မနုဿဇာတိကော-လူဇာတ်ရှိသည်၊ သစေ-ဟောတိ-အံ့၊ ဥမ္မတ္ထကာ ဒီနံ-သူရူး အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရောစ-တစ်ယောက်ယောက်သည်လည်း၊ န ဟောတိ-မဟုတ်အံ့၊ သမ္ပုဗ္ဗိဘူတောစ-မျက်မှောက်ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်လည်း၊ (သစေ ဟောတိ-အံ့၊ ဧဝံသတိ-သော်၊) (လူဇာတ်ရှိသူ ဟုတ်ခြင်း၊ ဥမ္မတ္ထကစသူ မဟုတ်ခြင်း၊ မျက်မှောက်အတူ နေဖြစ်ရခြင်း ဤအင်္ဂါ ၃ ပါးနှင့် ညီညွတ်သော်-ဟူလို၊) သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ၊ ဟိ-မှန်၊ အသမ္ပုဗ္ဗိဘူတဿ-မျက်မှောက် မဟုတ်သူဖြစ်၍ ဖြစ်သူအား၊ (အာရောစနံ-၌ စပ်၊) ဒုတေနဝါ-တမန်ဖြင့်သော် လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဍေနဝါ-စာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အာရောစနံ-ပြောဆို

လက်ယက်ခြင်း၊ ဦးခေါင်းငြိမ်ခြင်း စသည်ကို ယူ၊ [အဓိပ္ပာယ်ဝိညာပနော-မိမိအလိုကို သို့စေ တတ်သော၊ အင်္ဂုလိသင်္ကောစနာဒိကော-လက်ချောင်းကို တွန့်စေခြင်း အစရှိသော၊ ဟတ္ထ ဝိကာရော-လက်၏ ထူးခြားသော အပြုအမူသည်၊ ဟတ္ထမုဒ္ဒါ-မည်၏-ဇီကာ။]

ဥမ္မတ္ထက ၊ပေ၊ ဝေဒနဋ္ဌာနံ။ ။သည်းခြေပျက်၍ ရူးနေသူသည် ဥမ္မတ္ထကာ ဘီလူး သရဲစသည် လှန့်သဖြင့် စိတ်ယုံလွင့်နေသူသည် ဒိတ္တစိတ္တမည်၏၊ ဒုက္ခဝေဒနာ (ရောဂါ) အပြင်း အထန် ခံစားနေရသဖြင့် မိမိကိုယ်တိုင် ဘာကိုပြောဆိုနေမှန်း မသိသူသည့် (ယောင်ယမ်း ပြောဆိုနေသူသည်) ဝေဒနဋ္ဌမည်၏။ [အတိဝိယ+မတ္တော ဥမ္မတ္ထော-အလွန်မေ့နေသူ၊ ဝါ-ရူးသူ၊ ဥမ္မတ္ထောယေဝ ဥမ္မတ္ထကော၊ ဒိတ္တံ+စိတ္တံ ယဿာတိ ဒိတ္တစိတ္တော၊ အင်္ဂီယတေ-နှိပ်စက်အပ်၏၊ ဣတိ အဋ္ဌော၊ ဝေဒနာယ+အဋ္ဌော ဝေဒနဋ္ဌော။]

ခြင်းသည်၊ နရုဟတိ-မသက်ရောက်၊ (သိက္ခာမကျ-ဟူလို) ဧဝံ-သို့၊ ယထာပုတ္တ
ပုဂ္ဂလဝသေန-အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပစ္စက္ခာနံ
ဟောတိ၊ တဒဘာဝေန-ထိုဆိုအပ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ ပစ္စက္ခာနံ
န ဟောတိ။

ဝိဇာနနိပိ-သိခြင်းသည်လည်း၊ နိယမိတာနိယမိတဝသေန-မှတ်သားအပ်
သောပုဂ္ဂိုလ် မမှတ်သားအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အပြားဖြင့်၊ ဒုဝိဇာ-၏၊ တတ္ထ-ထို
၂ ပါးတို့တွင်၊ ယဿ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ယေသံ-တို့အား၊ (အာရော
စေတိ-ပြောအံ့၊ ဣတိ-သို့) နိယမိတွာ-မပြောမီ မှတ်သားပြီး၍၊ ဣမဿ-ဤ
မှတ်သားအပ်သူအား၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဣမေသံ-ဤမှတ်သားအပ်ပြီးသူတို့အား၊
အာရောစေမိ-ပြောအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဝဒတိ-ပြောဆိုအံ့၊ တေ-ထိုအပြောခံ
ရသူတို့သည်၊ (သစေနှင့်တွဲသော ဇာနန္တိ-၌စပ်)၊ ပကတိယာ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်၊
လောကေ-၌၊ မနုဿာ-လူတို့သည်၊ ဝစနံ-ကို၊ သုတွာ-ကြား၍၊ အာဝဇ္ဇနသမယေ-
ဆင်ခြင်ရာအခါ၌၊ ဇာနန္တိ ယထာ-သိကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ တဿ-ထိုသိက္ခာ
ချသော ရဟန်း၏၊ ဝစနာနန္တရမေဝ-စကား၏အခြားမဲ့၌ပင်၊ (ဇာနန္တိ-၌ စပ်)၊
တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ (သိက္ခာပစ္စက္ခာန ဘာဝံ-၌ စပ်)၊ အယံ-ဤရဟန်းသည်၊
ဥတ္တဏ္ဏိတော-ပျင်းရိ၏၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဂိဟိဘာဝံ-လူ့အဖြစ်
ကို၊ ပတ္ထယတိ-တောင့်တ၏၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ ယေနကေနစိ-အမှတ်မထား
တစ်ပါးပါးသော၊ အာကာရေန-အခြင်း အရာအားဖြင့်၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဘာဝံ-
သိက္ခာချခြင်း ရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ သစေ ဇာနန္တိ-အကယ်၍ သိကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊
သိက္ခာ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပစ္စက္ခာတာဝ-ပယ်စွန့်အပ်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ-၏။

အထ-သို့မဟုတ်၊ အပရဘာဂေ-၌၊ ဣမိနာ-ဤရဟန်းသည်၊ ကိ-အဘယ်ကို၊
ပုတ္တံ-ဆိုအပ်ပါလိမ့်မည်နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-ကြံပြီး၍၊ (တွေးပြီးမှ)၊ (သစေ)
ဇာနန္တိ-အံ့၊ အညေဝါ-မှတ်သားအပ်သူမှတစ်ပါး၊ အခြားသူတို့သည်သော်လည်း၊
(သစေ) ဇာနန္တိ (ဧဝံသတိ) သိက္ခာ အပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ၊ ပန - ကား၊

နိယမိတာနိယမိတ။ ။ ဤသိက္ခာချကြောင်း စကားကို “ဦးဖြူအား ပြောမည်၊
သို့မဟုတ် ဤနေရာ၌ နေသူအားလုံးအား ပြောမည်” ဟု မှတ်သားအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်
“နိယမိတ”မည်၏။ ထိုသို့ မမှတ်သားအပ်သူသည် “အနိယမိတ” မည်၏။ မှတ်သား၍ ချရာ၌
ထိုမှတ်သားအပ်သူသိမှ ကျ၏။ မမှတ်သားဘဲ ချရာ၌ကား တစ်ယောက်ယောက် သိလျှင်

(နိယမိတမှတစ်ပါး အနိယမိတကား-ဟူလို၊) အနိယမေတွာ-မည်သူမည်ဝါဟု မမှတ်သားမူ၍၊ အာရောစေန္တိယ-၏၊ (သိက္ခာ-၌ စပ်၊) ဝါ-သည်၊ (ပစ္စက္ခာတာ-၌ စပ်၊) ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာလျှင်၊ (သိက္ခာချသော စကား၏အခြားမဲ့၌ပင်-ဟူလို၊) ယောကောစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ မနုဿဇာတိကော-လူဇာတ် ရှိသူသည်၊ ဝစနတ္ထံ-စကား၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ (သစေ) ဇနာတိ၊ (ဧဝံသတိ၊) သိက္ခာ ပစ္စက္ခာတာ ဟောတိ၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဝိဇနနဝသေန-ဖြင့်၊ ပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ၊ တဒဘာဝေန-ထိုဝိဇနန၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ (ပစ္စက္ခာနံ န ဟောတိ။)

ပန-ဆက်၊ ယော-အံ့ကြင်သူသည်၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ဒဝါယပိ-ရယ်မြူးခြင်းအကျိုးငှာလည်း၊ ပစ္စက္ခာတိ-ပယ်စွန့်၏၊ တေန-ထိုသူသည်၊ သိက္ခာ အပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ၊ ဣတိ-လျှင်၊ ဝုတ္တပ္ပကာရာနံ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိကုန်သော၊ ဣမေသံ စိတ္တာဒီနံ-ဤစိတ်အစရှိသည်တို့၏၊ ဝသေနဝါ-အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗသော-အလုံးစုံသော အပြားအားဖြင့်၊ အပစ္စက္ခာ နေနဝါ- သိက္ခာမချခြင်း အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သိက္ခာ-ကို၊ အပစ္စက္ခာယ-

(သိ) ဆိုရာ၌လည်း ရိုးရိုးစကား ပြောရာ၌ ပြောပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက် ဆိုလိုသော အကြောင်း အရာကို နားလည်ခြင်းမျိုးတည်း၊ ပြောပြီးနောက် တော်တော်ကြာ၍ စဉ်းစားမှ နားလည်ခြင်း သည် " အသိ " မမည်။

အန္တမသော ၊ပေ၊ **န ပစ္စက္ခာတိ**။ ။ သိက္ခာချရာ၌ စိတ်မပါသောကြောင့် မကျခြင်း၊ ခေတ်မဟုတ်သောကြောင့် ၊ပေ၊ ကာလမဟုတ်သောကြောင့် ၊ပေ၊ ဝစိပယောဂ မဟုတ်သောကြောင့် ၊ပေ၊ ဥမ္မတ္တကစသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ၊ပေ၊ မသိခြင်းကြောင့် မကျခြင်း၊ ပြောင်လျှောင်သောအားဖြင့် ချခြင်းကြောင့် မကျခြင်းဟု အမျိုးမျိုးရှိရာ၊ ပြောင်လျှောင် ရယ်ရွှင်ဖို့ အကျိုးငှာ ချခြင်းသည် နောက်ဆုံးတည်း၊ ထို့ကြောင့် "အန္တမသော ဒဝါယပိ" ဟု မိန့်သည်၊ ထိုဒဝအကျိုးငှာသော့မှလည်း သိက္ခာကို မချသူလည်း သိက္ခာ အပစ္စက္ခာယတွင် ပါဝင်သည်-ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။ တချို့စာအုပ်၌ (န) မပါ၊ ပစ္စက္ခာတိဟူသာ ပါ၏၊ နောက် နိဂုံးဝါကျ၌ "သဗ္ဗသောဝါ အပစ္စက္ခာနေန" သည် ဤဝါကျကို ရည်ရွယ်သော စကားဖြစ်၍ (န) ပါမှ ရှေ့နောက် ညီမည်၊ ဒဝါယ၌လည်း ရှေ့၌ဖွင့်ခဲ့သော "သဟသာ-အဆောတလျင်" အနက်ကို မယူဘဲ "ဒဝါယပိတိ ကိဋ္ဌာဓိပ္ပာယေနပိ-ကစားလိုသဖြင့်လည်း"ဟု ဋီကာဖွင့်အတိုင်း အနက်ယူပါ။ ["ပရိဟာသော ဒဝေါ ဒိဋ္ဌာ"ဟု ပုလ္လိန်ရှိသောကြောင့် ဒဝါယ၌ တဒတ္ထသမ္ပဒါနံ သဝိဘတ်ကို အာယပြုထားသည်ဟု ကြံ၊ "ကိဋ္ဌာဓိပ္ပာယေန"ကား အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်တည်း။]

မပယ်စွန့်မူ၍၊ (ပဋိသေဝေယျ-၌ စပ်)၊ စ-ကား၊ (သိက္ခိ အပစ္စက္ခာယအဖွင့်မှ တစ်ပါး ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတ္တာ၏ အဖွင့်ကား-ဟူလို) သိက္ခာပစ္စက္ခာနဿေဝ- သိက္ခာချကြောင်း စကား၏ပင်၊ အတ္ထဘူတံ-အနက်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ ဧကစွံ-အချို့ သော၊ ဒုဗ္ဗလျံ-သိက္ခာပုဒ်ကို ဖြည့်ကျင့်မှု၌ အားမရှိသူ၏ အဖြစ်ကို၊ အနာဝိကတ္တာ- ထင်စွာမပြုမူ၍၊ (ပဋိသေဝေယျ-၌ စပ်။)

မေထုနံ ၊ပေ၊ သေဝေယျာတိ ဧတ္ထ-ယျ ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ မေထုနံ ဓမ္မန္တိ-ဓွံ ဟူသည်ကား၊ ရာဂပရိယုဋ္ဌာနေန-ရာဂထကြွခြင်းအားဖြင့်၊ သဒိသာနံ-တူကုန် သော၊ ဥဘိန္ဒံ-မိန်းမ ယောက်ျား ၂ ဦးသားတို့၏၊ ဓမ္မံ-အကျင့်ကို၊ ပဋိသေဝေယျာ တိ-ယျဟူသည်ကား၊ ပဋိသေဝေယျ-မှီဝဲအံ့၊ (ပဋိအနက်မရှိ) အဇ္ဈာပဇ္ဇေယျ-လွမ်း မိုး၍ ရောက်အံ့၊ ဝါ-လွန်ကျူးအံ့၊ အန္တမသောတိ-ကား၊ သဗ္ဗန္တိမေန-အလုံးစုံတို့၏

စိတ္တာဒိနံဝေသနံ စသည်။ ။ ဤပုဒ်ကို အပစ္စက္ခာနေန၌ စပ်၊ သိက္ခာချသော်လည်း စိတ် ခေတ်စသော အင်္ဂါ ၆ ပါး အပြည့်အစုံဖြင့် မချခြင်းကို “စိတ္တာဒိနံဝေသနံ အပစ္စက္ခာနံ” ဟု ဆိုသည်။ “သဗ္ဗသော ဝါ ပန အပစ္စက္ခာနေန” ကား လုံးလုံးကိုယ် မချခြင်း၊ အယုတ်သဖြင့် ပြတ်ရယ် ပြောင်လှောင်လို၍ သော်မှ မချခြင်းတည်း။ ဤအပစ္စက္ခာနေနသည် အပစ္စက္ခာယ၏ သရုပ်ပြ သရူပက္ခာဝိသေသနတည်း။

သိက္ခာပစ္စက္ခာနဿေဝ ၊ပေ၊ အနာဝိကတ္တာ။ ။ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မသည် သိက္ခာချ စကား၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ပြသော ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မ-မဖော်ပြသော ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဟု ၂ မျိုး ရှိ၏။ “ယံနူနာဟံ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခေယျံ-ဘုရားကို စွန့်ရလျှင် ကောင်းမှာဘဲ”ဟူသော စကား သည် ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မသာ ဟုတ်၏။ သိက္ခာပစ္စက္ခာ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို မပြု၊ “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ” ဟူသော ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မကား သိက္ခာပစ္စက္ခာ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ဖော်ပြသည်။ ထို့ကြောင့် “သိက္ခာပစ္စက္ခာနဿေဝ အတ္ထဘူတံ ဧကစွံ ဒုဗ္ဗလျံ” ဟု ဧကစွသဒ္ဒါဖြင့် မိန့်သည်။ [သိက္ခာပစ္စက္ခာနဿာတိ-ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိတိ အာဒိသိက္ခာပစ္စက္ခာနဝစနဿ။-သာရတ္ထ။]

မေထုနံ ဓမ္မတိ ၊ပေ၊ ဓမ္မံ။ ။ အဖိုအမ (ယောက်ျား မိန်းမ) ကိုဟောသော မိထုနံ သဒ္ဒါကို နပုံလိန်ဟု ဆို၍ “မိထုနေန-ကြောင့်+နိဗ္ဗတ္တံ-ဖြစ်သောအမှုသည်၊ မေထုနံ” ဟု နပုံလိန်ပင် ထောမနိဓိ၌ ဆို၏။ “ရာဂပရိယုဋ္ဌာနေန သဒိသာနံ”ဟု ဖွင့်သော အဋ္ဌကထာ အလိုအားဖြင့် မိထုနံသဒ္ဒါသည် သဒိသအနက်ဟောဟု ဆိုလိုဟန်တူ၏။ ထိုအလို “မိထုနာနံ+ ဣဒံ-ရာဂထကြွခြင်း တူသူနှစ်ယောက်တို့၏+ဥစ္စာတံည်း၊ မေထုနံ” ဟု ပြု၍ “မေထုနမေဝ+ ဓမ္မော မေထနဓမ္မော” ဟု သာရတ္ထဆိုသည်။ ဤဋီကာ၌ကား “မိထုနာနံ+အယ် မေထုနေ”ဟု ပုလ္လိန်ပြု၏။

အဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ပရိစ္ဆေဒေန-အပိုင်းအခြားဖြင့်၊ တိရစ္ဆာနဂတာယပီတိ-ပိ
 ဟူသည်ကား၊ ပဋိသန္ဓိဝသေန-ပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ တိရစ္ဆာနေသု-တို့၌၊ ဂတာ
 ယပီ-ပါဝင်သော အမ၏ မဂ်၌လည်း၊ [ဤနေရာ၌ “အယမေတ္ထ အနုပညတ္တိ”ဟု
 တချို့စာရှိ၏။ နောက်၌ သီးခြား လာဦးမည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ သိက္ခ အပစ္စက္ခာ
 ယလည်း အနုပညတ်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဤ၌ မလို။]

ပါရာဇိကော ဟောတီတိ-တိ ဟူသည်ကား၊ ပရာဇိတောဝ-သာသနာတော်မှ
 ဆုံးရှုံးစေအပ်တော့သည်သာ၊ ပရာဇယံ-ဆုံးရှုံးခြင်းသို့၊ အာပန္နော-ရောက်တော့
 သည်သာ၊ (ဟောစိ-၏။)

အသံဝါသောတိ-သော ဟူသည်ကား၊ ဧတ္ထ-ဤ ဧကကမ္မ အစရှိသည်၌၊
 ပကတတ္တာ-ပကတတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-ပင်ကိုယ်သဘော သီလရှိကုန်သော၊
 ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သဟ-တကွ၊ ဝသန္တိ-နေကြရကုန်၏၊ (နေဆိုသည်မှာ အတူတကွ
 ပြုခြင်း ကျင့်ခြင်းတည်း။) ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (ပကတတ်ရဟန်းတို့ အတူတကွ
 နေကြရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဧကကမ္မာဒိကော-ဧကကမ္မအစရှိသော၊ (အာဒိဖြင့်

ပါရာဇိကော။

။ပရာသဒ္ဓါပပဒ ဇိဓာတ်၊ ကာရိတ်ကြေ၊ ပရာဇိယတေ-(သာသနာ
 ဝယ် ထပ်၍ ရဟန်းပြုခွင့် မရလောက်အောင် သူ၏ လွန်ကျူးမှုက) ဆုံးရှုံးစေအပ်၏။ ဣတိ
 ပရာဇိတော၊ ဤသို့ ဖြစ်ပြီးမှ ပ ဥပသာရ၏ အကို ဝုဒ္ဓိ၊ တကို ကပြု၊ [ပရာဇိတသဒ္ဓေါ ဥပ
 သဂ္ဂဿ ဝုဒ္ဓိံ ကတ္တာ တကာရဿစ ကကာရံ ကတ္တာ၊ ပါရာဇိကောတိ နိဒ္ဒိဋ္ဌော-သာရတ္ထ၊
 ပဌမပါရာဇိကအဖွင့်၊ ဤစကားအရ “ပရာဇယံ အာပန္နော”ကို အဓိပ္ပာယ်ထွေ ဟု မှတ်၊
 အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယပီ၏ အဖွင့်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာမှာ ရှု။]

အသံဝါသော။

။“ပကတတ္တာ ဘိက္ခု သဟ”စသော ပါဠိဖြင့် သံဝါသော၏
 ဝစနတ္ထနှင့် အဘိဓေယျ (အရကောက်)ကို ပြ၏။ သံ ဥပသာရသည် သဟအနက်ဟောဖြစ်၍
 “ဝသန္တိ ဧတ္တာတိ ဝါသော၊ သဟ+ဝါသော သံဝါသော”ဟု ဝစနတ္ထပြုပြီးလျှင် ပကတတ်ရဟန်း
 ဟူသမျှတို့ အတူတကွ နေထိုင်ရာ ဧကကမ္မ၊ ဧကုဒ္ဓေသ၊ သမသိက္ခာ ဤ ၃ ပါးကို အရကောက်
 ပါ-ဟူလို၊ အပလောကနက် စသော တံ ၄ မျိုးသည် “ကတ္ထဗ္ဗန္တိ ကမ္မံ၊ ဧကတော+ကမ္မံ ဧက
 ကမ္မံ”အရ ပကတတ်ရဟန်းတို့ အတူတကွ ပြုထိုက်သောကြောင့် “ဧကကမ္မံ”မည်၏။ နိဒ္ဒိဋ္ဌေသ
 စသော ပါတိမောက္ခဒ္ဓေသ ၅ ပါးသည် “ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗောတိ ဥဒ္ဓေသော၊ ဧကတော ဥဒ္ဓေသော
 ဧကုဒ္ဓေသော” အရ ပကတတ်ရဟန်းတို့ အတူတကွ ရွတ်ပြအပ်သောကြောင့် “ဧကုဒ္ဓေသ”
 မည်၏။ ဝိနည်းတော်၌ လာသော သိက္ခာပုဒ်တော် အားလုံးသည် “သိက္ခိတဗ္ဗောတိ သိက္ခာ၊
 သမံ+သိက္ခာ သမသိက္ခာ” အရ လဇ္ဇိရဟန်း ဟူသမျှတို့ အညီအမျှ ကျင့်ထိုက်သောကြောင့်

ဧကုဒ္ဒေ သမသိက္ခာတို့ကို ယူ၍ တိဝိဓောပိ-၃ ပါး အပြားရှိသော အနက်သည် လည်း၊ သံဝါသောနာမ-သ မည်၏။ သော-ထို သံဝါသသည်၊ တေန-ထို ပါရာဇိက ကျသော ရဟန်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-ထိုပါရာဇိက ကျသူသည်) အသံဝါသော-သ မည်၏။ ဟိ-မှန်၊ ဒေ-ဤပါရာဇိကကျသူသည်၊ သံယကမ္မေသု-သံယကံတို့၌၊ ဂဏပူရကောပိ-ဂိုဏ်းကို ပြည့်စေတတ်သူသည် လည်း၊ န ဟောတိ-မဖြစ်တော့၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ တာဝ-ဝိနိစ္ဆယမှ ရှေးဦး စွာ၊ ပဒဝဏ္ဏနာ-ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်တည်း။

ပန-ကား၊ ကား၊ (ပဒဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး ဝိနိစ္ဆယကား) အယံ-ဤဆိုအပ်လတ် ကား၊ ဧတ္ထ-ဤပဌမပါရာဇိက၌၊ ဝိနိစ္ဆယော-အဆုံးအဖြတ်တည်း၊ ဟိ-ချေ၊ ဣတ္ထိ ယော-မိန်းမတို့သည်၊ ဝါ-အမတို့သည်၊ မနုဿာမနုဿ တိရစ္ဆာန်ဂတဝသေန- လူ၊ လူနှင့်တူသော ဘီလူးနတ်၊ တိရစ္ဆာန်တို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ တိသော-၃ ယောက်တို့တည်း၊ တာသံ-ထို အမတို့၏၊ ဝစ္စမဂ္ဂ ပဿာဝမဂ္ဂ မုခမဂ္ဂဝသေန- ဝစ္စမဂ်၊ ပဿာဝမဂ်၊ မုခမဂ်တို့၏အပြားအားဖြင့်၊ ဝါ-ကျင်ကြီးလမ်းပေါက်၊ ကျင်ငယ်လမ်းပေါက်၊ ပါးစပ်လမ်းပေါက်တို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ [ဝစ္စဿ+မဂ္ဂေါ ဝစ္စမဂ္ဂေါ၊ ပဿာဝမဂ္ဂလည်း နည်းတူ၊ မုခမဝေ+မဂ္ဂေါ၊ မုခမဂ္ဂေါ-ဟု ပြု။] တယော တယော-၃ မဂ် ၃ မဂ်တို့ကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ နဝမဂ္ဂါ-၉ မဂ်တို့လည်းကောင်း၊ (ဣတိဧဝံ ၌စပ်) ဥဘတော ဗျဉ္ဇနကာနံ-ဥဘတောဗျည်းတို့၏၊ တထာ-ထို့အတူ ၉ မဂ်တို့လည်းကောင်း၊ ပုရိသာနံ ပန-အထီးတို့၏ကား၊ ဝစ္စမဂ္ဂ မုခမဂ္ဂဝသေန- ဖြင့်၊ ဒွေဒွေ-၂ မဂ် ၂ မဂ်တို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဆမဂ္ဂါ-၆ မဂ်တို့လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဍကာ-ပဏ္ဍုက်တို့၏၊ တထာ-ထို့အတူ ၆ မဂ်တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိဧဝံ-သို့၊ တိသ-၃ဝ သော၊ မဂ္ဂါ-မဂ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ။)

တေသု-ထို ၃ဝ သော မဂ်တို့တွင်၊ အတ္တနောဝါ-မိမိ၏လည်းကောင်း၊ ပရေသံ ဝါ-သူတစ်ပါးတို့၏လည်းကောင်း၊ ယဿကဿစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊

“သမသိက္ခာ”မည်၏။ ပါရာဇိကကျသူမှာ ထိုသံဝါသ ၃ မျိုးလုံးမရှိသောကြောင့် “နတ္ထိ+ သံဝါသောယေန”ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် “အသံဝါသ” မည်၏။ [ယေန-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် တကွ၊ သံဝါသော-ဧကကမ္မ၊ ဧကုဒ္ဒေသ၊ သမသိက္ခာဟူသော သံဝါသသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ။]

အတ္တနောဝါ။ ။လမ္ဗိ-အင်္ဂါဇာတ်ရှည်သူ၊ မုဒုပိဋ္ဌိက-နည့်သော ကျောက်ကုန်းရှိသူ များသည် ကိုယ့်အင်္ဂါဇာတ်ဖြင့် ကိုယ့်မဂ်သို့သွင်းနိုင်၊ ငွေ၍ အင်္ဂါဇာတ်ကို စုတ်နိုင်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် မျိုးကို ရည်ရွယ်၍ “အတ္တနောဝါ” ဟု ဆိုသည်။

မဂ္ဂဿ-မဂ်၏။ (သာမည)။ သန္တတဿဝါ-ဖုံးလွှမ်းရစ်ပတ် သွင်းထားအပ်သော မဂ်၏လည်းကောင်း၊ အသန္တတံဿဝါ-မဖုံးလွှမ်း မရစ်ပတ် မသွင်းထားအပ်သော မဂ်၏လည်းကောင်း၊ (ဝိသေသ၊ ဤသာမည ဝိသေသပုဒ်တို့ကို “အလ္လောကာသေ” ၌ စပ်) ပန-သည်သာမကသေး၊ ပရေသံ-အခြားကုန်သေး၊ (ပြခဲ့ပြီးသော ပရေသံ စသည်ဖြင့် ရှင်သူ၏မဂ်ကို ပြ၏၊ ဤပရေသံစသည်ဖြင့်ကား သေသူ၏မဂ်ကို ပြသည်။) မတာနမ္ပိ-သေသူတို့၏လည်း၊ (သာမည) အက္ခာယိတဿဝါ-ခွေး မြေခွေးတို့ လုံးလုံးမခဲစားအပ်သော မဂ်၏လည်းကောင်း၊ ယေဘုယျေန-များသော အားဖြင့်၊ အက္ခာယိတဿဝါ-တစ်ဝက်ကျအောင် မခဲစားအပ်သေးသော မဂ်၏ လည်းကောင်း၊ (ဝိသေသ) ပကတိဝါတေန-ပကတိလေသည်၊ အသမ္ပုဋ္ဌေ-မတွေ့ထိအပ်သော၊ အလ္လောကာသေ-စိုစိုဖတ်ဖတ်လတ်ဆတ်သော အရပ်၌၊ ယောဘိက္ခါ-သည်၊ ဧကတိလဗီဇမတ္တံပိ-နှမ်းတစ်စေ့မျှလည်း ဖြစ်သော၊ အတ္တနော-၏။ အင်္ဂဇာတံ-အင်္ဂါဇာတ်ကို၊ (သာမည) သန္တတံဝါ-ဖုံးလွှမ်းရစ်ပတ်အပ်သည်မူ လည်းဖြစ်သော၊ အသန္တတံဝါ-မဖုံးလွှမ်း မရစ်ပတ်အပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော အင်္ဂါဇာတ်ကို၊ သေဝနစိတ္တေန-မှီဝဲကြောင်း စိတ်ဖြင့်၊ ဝါ-မှီဝဲလိုသောစိတ်ဖြင့်၊ ပဝေသေတိ-သွင်းအံ့၊ ပရေနဝါ-အခြားသူသည်မူလည်း၊ ပဝေသိယမာနော-သွင်း စေအပ်သော်၊ (မာနေ-မကောင်း) ပဝေသန ပဝိဋ္ဌ ဌိတ ဥဒ္ဓရဏေသု-သွင်းခြင်း၊ သွင်းပြီးခြင်း၊ တန့်ရပ်ခြင်း၊ နှုတ်ခြင်းတို့တွင်၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါး သော ကိစ္စကို၊ သာဒယတိ-အံ့၊ အယံ-ဤ ရဟန်းသည်၊ ပါရာဇိကာပတ္တိံ-သို့၊ အာပန္နောနာမ-ရောက်သူမည်သည်၊ ဟောတိ-၏။ အယံ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။

သန္တတဿ။ ။သန္တရိယတေ-ဖုံးလွှမ်းရစ်ပတ် သွင်းထားအပ်၏။ ဣတိ သန္တတော (မဂ္ဂေါ)၊ ယေနကေနစိ ဝတ္ထေနဝါ ပဏ္ဍေနဝါ (သစ်ရွက်) ဝါကပဋ္ဌေနဝါ (လျှော်ပြား) စမ္မေန ဝါ တိပုသိသာဒီနံ ပဋ္ဌေနဝါ (ခဲပုတ်စသော ပါးလှုပ်သောအပြား) ပလိဝေဋ္ဌေတွာ (ရစ်ပတ်၍ ဖြစ်စေ) အန္တော ပဝေသေတွာဝါ (အတွင်းသွင်း၍ ဖြစ်စေ) ပဋိစ္စန္ဓဿ (ဖုံးအုပ်ထားသော မဂ်၏။)

မှတ်ချက်။ ။“ယောဘိက္ခါ၊ ပေ၊ ပဝေသေတိ”ဟု ဆိုသောကြောင့် ကိုယ်တိုင်သွင်း ရာ၌ သာယာ-မသာယာကို စဉ်းစားဖွယ်မလို၊ နှမ်းတစ်စေ့ခန့်ဝင်လျှင် ပါရာဇိကကျ၏။ “ပရေန ဝါ၊ ပေ၊ သာဒယတိ”ဟု ဆိုသောကြောင့် သူတစ်ပါးတို့က အတင်းသွင်းစေရာ၌ကား ပဝေသန စသော ၄ ကိစ္စတွင် တစ်ပါးပါးအခိုက်၌ သာယာမှ ပါရာဇိက ကျသည်၊ မသာယာလျှင် မကျ-ဟု မှတ်။

တာဝ-သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယမှ ရှေးဦးစွာ၊ ဧတ္ထ-ဤပဌမပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်၌၊ အသာဓာရဏဝိနိစ္ဆယော-အခြားသိက္ခာပုဒ်တို့နှင့် မဆက်ဆံသော အဆုံးအဖြတ် တည်း။

ပန-ကား၊ သဗ္ဗသိက္ခာပဒါနံ-အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့၏။ သာဓာရဏ ဝိနိစ္ဆယတ္ထံ-(ပရိဝါ၌ လာသော) ဆက်ဆံသော ဝိနိစ္ဆယအကျိုးငှာ၊ အယံ-ဤဆို အပ်လတံကား၊ မာတိကာ-မာတိကာတည်း။ ဝါ-အကျဉ်းချုပ်ခေါင်းစဉ်တည်း။ နိဒါနံ-နိဒါန်းကိုလည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလံ-ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုကို လည်းကောင်း၊ ပညတ္တိဝိမိမေဝစ-ပညတ်အပြားကိုလည်းကောင်း၊ အာဏတ္တာပတ္တိ နာပတ္တိဝိပတ္တိ-အာဏတ္တိ၊ အာပတ္တိ၊ အနာပတ္တိ၊ ဝိပတ္တိကိုလည်းကောင်း၊ အင်္ဂမေဝ စ-အင်္ဂါကိုလည်းကောင်း၊ သမုဋ္ဌာနဝိမိ-သမုဋ္ဌာန်အပြားကိုလည်းကောင်း၊ ကြိယ သညာစိတ္တေဟိ-ကြိယ၊ သညာ၊ စိတ်တို့ဖြင့်၊ နာနတ္ထံ-ထူးသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း ကောင်း၊ ဝဇ္ဇကမ္မပဘေဒဉ္စ-ဝဇ္ဇအပြား၊ ကမ္မအပြားကိုလည်းကောင်း၊ ဇာထာ- ထိုမှတစ်ပါး၊ တိကဒ္ဒယဝိမိ-တိုက် ၂ ပါးအပေါင်း၏ အပြားကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တရသဓာ-၁၇ ပါး အပြားအားဖြင့်၊ ဌိတံ-တည်သော၊ သာဓာရဏံ-သိက္ခာပုဒ် အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသော၊ ဣဒံ လက္ခဏံ-ဤအမှတ် အသားကို၊ ၃ တွာ-သိပြီး ၍၊ မေဓာဝီ-သည်၊ တတ္ထတတ္ထ-ထိုထိုသိက္ခာပုဒ်၌၊ ယထာရဟံ-စွာ၊ ယောဇေယျ- ယှဉ်စေရာ၏၊ ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ (မာတိကာ-တည်း၊ ဤသို့ရှေ့စကား ပြန်လှည့်။)

တတ္ထ-ထို မာတိကာတို့တွင်၊ နိဒါနံနာမ-မည်သည်၊ ဝေသာလိ၊ ပေ၊ သက္က ဘဂ္ဂါနံ-ဝေသာလီပြည်၊ (ရာဇဂြိုဟ်ပြည်-စသည်ပေးလေ၊) သက္ကတိုင်း၊ ဘဂ္ဂတိုင်း တို့၏၊ ဝသေန-အပြားအားဖြင့်၊ သတ္တဝိဝိမိ-ရှိသော၊ ပညတ္တိဋ္ဌာနံ-ပညတ်တော်မူရာ အရပ်တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ဣဒံ-ဤ ခုနစ်ဋ္ဌာနသည်၊ သဗ္ဗသိက္ခာပဒါနံ-တို့၏၊ နိဒါနံ- တည်း၊ [နိဒါနိ-အရပ်အားဖြင့် မထင်ရှားသော သိက္ခာပုဒ်ကို ထင်ရှားအောင် ညွှန်ပြတတ်၏၊ ဣတိ နိဒါနံ-သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ရာအရပ်။] ယံယံ-အကြင်အကြင် ရှင်သုဒ္ဓိန္ဒစသူကို၊ အာရပ္ပ-အကြောင်းပြု၍၊ တံတံ သိက္ခာပုဒ်-ထိုထို သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပညတ္တံ-ပညတ်တော်မူအပ်၏၊ (သောသော-ထိုထို ရှင်သုဒ္ဓိန္ဒစသူသည်) ပုဂ္ဂလော နာမ-မည်၏၊ [အာဒိကမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်-ဟူလို၊ ထို အာဒိကမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘိက္ခု အတွက် ၂၃ ယောက်၊ ဘိက္ခုနီအတွက် ၇ ယောက်သာ ရှိ၏၊ ဋီကာသစ်မှာ ဝါထာပါသည်။] တဿ တဿ ပုဂ္ဂလဿ-ထိုထို ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အဇ္ဈာစာဓော- လွန်ကျူးမှုကို၊ ဝတ္ထုနာမ-ဝတ္ထုမည်၏ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ [သိက္ခာပုဒ်၏ တည်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် လွန်ကျူးမှုကို “ဝတ္ထု”ဟု ခေါ်၏။]

ပညတ္တိဝိဓိတိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဠိ၌ ပညတ္တိ-ပညတ်သည်၊ ပညတ္တိ ၊ပေ ဥဘတော ပညတ္တိဝသေန-မူလံပညတ်၊ အနုပညတ်၊ အနုပုန္နပညတ်၊ သဗ္ဗတ္ထ ပညတ်၊ ပဒေသပညတ်၊ သာဓာရဏပညတ်၊ အသာဓာရဏပညတ်၊ ဧကတော ပညတ်၊ ဥဘတောပညတ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ နဝဝိဓာ-ရှိ၏။ တတ္ထ-ထို ၉ ပါး တို့တွင်၊ ဒေါသေ-အဖြစ်သည်၊ အနုပုန္နေ-မဖြစ်ပေါ်မီ၊ ပညတ္တာ-ပညတ်အပ်သော ပညတ်သည်၊ အနုပုန္နပညတ္တိနာမ-မည်၏။ သာ-ထို အနုပုန္နပညတ်သည်၊ အဋ္ဌ ဂရုဓမ္မ ပဋိဂ္ဂဟဏဝသေန-ရှစ်ပါးသော ဂရုဓမ္မကို လက်ခံခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဘိက္ခုနီနိယေဝ-ရဟန်းမတို့ အတွက်သာ၊ အာဂတာ-လာ၏။ အညတြ-အခြား သိက္ခာပုဒ်၌၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဝိနယဓရပဉ္စမေန-ဝိနည်းဓိုရ်လျှင် ငါးပါးမြောက်ရှိသော၊ (ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာကို ဝိနယဓရ ခေါ်သည်)၊ ဂဏေန-ဂိုဏ်းဖြင့်၊ ဥပသမ္ပဒါ-ဦးပဉ္စင်း အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဂုဏဂုံဏူပါဟနာ-အထပ်ထပ်သော ဖိနပ်တို့ကို စီးခြင်း လည်းကောင်း၊ ဓုဝနာနံ-အမြဲရေးချိုးခြင်းလည်းကောင်း၊ စမ္ပတ္ထရဏံ-သားရေးအခင်း လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတေသံ-ဤသိက္ခာပုဒ်တို့နှင့်၊ ဝသေန-စပ်သဖြင့်၊ စတုပ္ပိဓာ-၄ ပါးအပြားရှိသော ပညတ်သည်၊ ပဒေသပညတ္တိနာမ-မည်၏။ ဟိ- မှန်၊ မဇ္ဈိမဒေသယေဝ-မဇ္ဈိမအရပ်၊ အစိတ်အပိုင်း၌သာ၊ ဧတေဟိ-ဤသိက္ခာပုဒ် တို့ကြောင့်၊ အာပတ္တိ-သည်၊ ဟောတိ-၏။ တေသုပိ-ထိုသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်လည်း၊ ဓုဝနာနပဋိက္ခေပမတ္ထမေဝ-အမြဲရေးချိုးခြင်းကို ပယ်ကြောင်း သိက္ခာပုဒ်မျှသည် သာ၊ ပါတိမောက္ခေ-၌၊ အာဂတံ-၏။ [နာနသိက္ခာပုဒ်ကို ဆိုသည်၊ ကျန်သိက္ခာပုဒ် ၃ ပါးကား စမ္ပက္ခန္ဓက၌ လာသည်။] တတော-ထိုလေးပါးသော ပညတ်မှ၊ အညာ- အခြားသော၊ ပဒေသပညတ္တိနာမ-မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ သဗ္ဗာနိ- အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ သဗ္ဗတ္ထပညတ္တိယေဝ-သဗ္ဗတ္ထပညတ်ချည်းသာ၊ ဟောန္တိ- ကုန်၏။

ပညတ္တိဝိဓိ။ ။ပညဝိယတေ-ပညတ်အပ် (ထားအပ်)၏။ ဣတိ ပညတ္တိ၊ ပညတ္တိယာ-၏+ဝိဓိ (ဝိဓာ)-အပြားတည်း၊ ပညတ္တိဝိဓိ၊ အနု (ပစ္စာ)+ပညတ္တိ အနုပညတ္တိ၊ ထိုအနုပညတ်ကို ထောက်၍ ပဌမပညတ်ကို မူလပညတ်ဟု ခေါ်၏။ အနုပုန္နေ-အကြောင်း ဝတ္ထု မဖြစ်ပေါ်မီ+ပညတ္တိ-ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်သည်၊ အနုပုန္နပညတ္တိ-မည်၏။ သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံ (မဇ္ဈိမ-ပစ္စန္ဒရအရပ်)၌+ပညတ္တိ-သဗ္ဗတ္ထပညတ္တိ၊ ပဒေသေ-မဇ္ဈိမဒေသဟူသော အစိတ်အပိုင်းအရပ်၌၊ ပညတ္တိ-ပဒေသပညတ္တိ၊ သာဓာရဏာ-ဘိက္ခု ဘိက္ခုနီ ၊ ဘက်လုံးနှင့်ဆက်ဆံသော+ပညတ္တိ-သာဓာရဏပညတ္တိ၊ နံ+သာဓာရဏပတ္တိ-အသာဓာရဏ

သာဓာရဏပညတ္တိဒုက္ခ-သာဓာရဏပညတ္တိဒုက္ခသည်လည်းကောင်း၊ ဧက
 တောပညတ္တိဒုက္ခ-သည်လည်းကောင်း၊ အတ္တတော-အနက်သဘောအားဖြင့်၊
 ဧကံ-တူ၏။ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ အနုပုဗ္ဗပညတ္တိ-အနုပုဗ္ဗပညတ်ကိုလည်းကောင်း၊
 သဗ္ဗတ္ထပညတ္တိဒုက္ခ-ဒုက္ခကိုလည်းကောင်း၊ ဧကတော-ပညတ္တိဒုက္ခ-ဒုက္ခကို
 လည်းကောင်း၊ ထပေတွာ-၍၊ သေသာနံ-ကုန်သော၊ စတုန္ဒံ-ကုန်သော၊ ပညတ္တိနံ-
 တို့၏။ ဝါ-တို့နှင့်၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-စပ်သဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော
 သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဝိနိစ္ဆယော-အဆုံးအဖြတ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

အာဏတ္တာပတ္တိနာပတ္တိဝိပတ္တိန္တိ ဧတ္ထ-တ္တိဟူသော ဤပါဌ၌၊ အာဏာပနံ-
 စေခိုင်းခြင်းကို၊ အာဏတ္တိတိ-ဟူ၍၊ 'ဝုစ္စတိ-၏။ အာပတ္တိတိ-တ္တိဟူသည်ကား၊
 ပုဗ္ဗပုယောဂါဒိဝသေန-ပုဗ္ဗပယောဂ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ အာပတ္တိ
 ဘေဒေါ-အာပတ်အပြားတည်း၊ အနာပတ္တိတိ-ဟူသည်ကား၊ အဇနနာဒိဝသေန-
 အဇနန အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အနာပတ္တိ-အာပတ်သို့ မရောက်ခြင်းတည်း၊
 ဝါ-အာပတ် မသင့်ခြင်းတည်း၊ ဝိပတ္တိတိ-ဟူသည်ကား၊ သီလ၊ ပေ၊ အာဇိဝိပတ္တိနံ-

ပညတ္တိ၊ ဧကတော-တစ်ဘက်သော ဘိက္ခု၊ သို့မဟုတ် ဘိက္ခုနီ၌၊ ပညတ္တိ-ဧကတောပညတ္တိ၊
 ဥဘတော-၂ ဘက်လုံး၌၊ ပညတ္တိ-ဥဘတောပညတ္တိ။

တသ္မာ၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ။ တသ္မာ-ထိုသို့ အနုပုဗ္ဗပညတ်၏ အဋ္ဌဂရုဓမ္မ
 ပဋိဂ္ဂဟဏ တစ်ပါးသာရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိနယဓရ ပဉ္စမဂိုဏ်းဖြင့် ရဟန်းပြု
 ပေးခြင်းစသော ၄ ပါးမှတစ်ပါး ကျန်သိက္ခာပုဒ်များ၏ သဗ္ဗတ္ထပညတ်ချည်း ဖြစ်သောကြောင့်
 လည်းကောင်း၊ ဧကတောပညတ္တိဒုက္ခ၏ သာဓာရဏပညတ္တိဒုက္ခနှင့် သဘောတူသောကြောင့်
 လည်းကောင်း၊ [သာဓာရဏပညတ်ဟု ဆိုလျှင် ဥဘတောပညတ်ဖြစ်ကြောင်း၊ အသာဓာရဏ
 ပညတ်ဟုဆိုလျှင် ဧကတောပညတ်ဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်သောကြောင့်-ဟူလို။] ထို ၅ ရပ်အတွက်
 သိက္ခာပုဒ်တို့၌ အထူးစိစစ်ဖွယ် မလိုရကား ထို ၅ ပါးကိုချန်၍ ပညတ္တိ၊ အနုပညတ္တိ၊
 သာဓာရဏပညတ္တိ၊ အသာဓာရဏပညတ္တိ ၄ပါးဖြင့်သာ သိက္ခာပုဒ်တိုင်း၌ အဆုံးအဖြတ်ကို
 ပြမည်-ဟူလို။

အာပတ္တိဘေဒေါ။ ။ ပုဗ္ဗပယောဂအာပတ်၊ သဟပယောဂအာပတ်စသောအားဖြင့်
 အာပတ် အထူးအပြားကို "အာပတ္တိ" ဟု ဆို၏။ ဘေဒဟူသော နောက်ပုဒ်ချေထားသည်-
 ဟူလို။ [အာပတ္တိဘေဒေါဟေတ္ထ ဥတ္တရပဒလောပေန အာပတ္တိတိ ဝုတ္တော-ဋီကာ။]

ဝိပတ္တိ။ ။ [ဝိပုဗ္ဗ-ပဒေတေ၊ တိပစ္စည်းဖြင့် ဝိပတ္တိသာ ပါဌမှန်၊ ဒွေဘာဝဌာန မဟုတ်
 သောကြောင့် "ဝိပုတ္တိ" ကား ပါဌပျက်၊] ပျက်စီးခြင်းကို "ဝိပတ္တိ" ဟု ခေါ်၏။ ပါရာဇိကနှင့်
 သံယာဒိသေသ်-အာပတ်ကို သီလဝိပတ္တိ (သီလပျက်ခြင်း) ဟု ခေါ်၏။ ထုလ္လစ္စဉ်းစသော

သီလဝိပတ္တိ၊ ပေ၊ အာဇီဝဝိပတ္တိတို့တွင်၊ အညတရာ-တစ်ပါးပါးသော ဝိပတ္တိတည်း၊ ဣတိ-လျှင်၊ ဣမာသံ အာဏတ္တာဒိနိပိ-ဤအာဏတ္တိ အစရှိသည်တို့၏လည်း၊ ဝါ-တို့နှင့်လည်း၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ ဝါ-စပ်သဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-တို့၌၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သဗ္ဗသိက္ခာပဒေသု-အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ အာပတ္တိနိ-တို့၏၊ အင်္ဂိ-အကြောင်းအင်္ဂါကို၊ အင်္ဂန္တိ-အင်္ဂဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-၏။

သမုဋ္ဌာနဝိမိတိ-ဟူသည်ကား၊ သဗ္ဗာပတ္တိနိ-တို့၏၊ ကာယော-ကိုယ်လည်းကောင်း၊ ဝါစာ-နှုတ်လည်းကောင်း၊ ကာယဝါစာ-ကိုယ်နှုတ်လည်းကောင်း၊ ကာယစိတ္တိ-ကိုယ် စိတ်လည်းကောင်း၊ ဝါစာ စိတ္တိ-နှုတ် စိတ်လည်းကောင်း၊ ကာယဝါစာစိတ္တိ-ကိုယ် နှုတ် စိတ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧကင်္ဂိက၊ ပေ၊ တိဝဂီကာနိ-တစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိကုန်၊ ပေ၊ ၃ ပါးသော အင်္ဂါရှိကုန်သော၊ ဣမာနိ ဆ-ဤ ၆ ပါးတို့သည်၊ သမုဋ္ဌာနာနိနာမ-သမုဋ္ဌာန်တို့ မည်၏၊ ယာနိ-ယင်း သမုဋ္ဌာန်တို့ကို၊ သိက္ခာပဒသမုဋ္ဌာနာနိပိ-သိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာန်တို့ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္ဆန္တိ-နိ၏၊ တတ္ထ-ထို ၆ ပါးသော သမုဋ္ဌာန်တို့တွင်၊ ပုရိမာနိ-ရှေးဖြစ်ကုန်သော၊ တီဏိ-၃ ပါးသော သမုဋ္ဌာန်တို့သည်၊ အစိတ္တကာနိ-အစိတ္တက သမုဋ္ဌာန်တို့တည်း၊ ဝါ-စိတ်မရှိသော သမုဋ္ဌာန်တို့တည်း၊ ပစ္ဆိမာနိ-နောက်ဖြစ်ကုန်သော၊ (တီဏိ-တို့သည်) သစိတ္တကာနိ-သစိတ္တက သမုဋ္ဌာန်တို့တည်း၊ ဝါ-စိတ်နှင့်တကွဖြစ်သော သမုဋ္ဌာန်တို့တည်း၊ တေသု-ထို သမုဋ္ဌာန်တို့တွင်၊ ဧကေနဝါ-တစ်ပါးသော်လည်းဖြစ်သော၊ ဒွိဟိဝါ-၂ ပါးသော်လည်း ဖြစ်ကုန် သော၊ ပေ၊ ဆဟိဝါ-ကုန်သော၊ သမုဋ္ဌာနေဟိ-တို့ကြောင့်၊ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ သမုဋ္ဌဟန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ပစ္ဆသမုဋ္ဌာနာနာမ-ငါးပါးသော သမုဋ္ဌာန်ရှိသော အာပတ် မည်သည်၊ နတ္ထိ။

အာပတ် ၅ ပုံကို အာစာရဝိပတ္တိ (အကျင့်ပျက်ခြင်း) ဟု ခေါ်၏။ သဿတ ဥစ္ဆေဒအဖို့ ၂ ပါးကို ယူသော အန္တဂ္ဂါဟိကဒိဋ္ဌိနှင့် ကြွင်းသောမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟူသမျှကို ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ (အယူပျက်ခြင်း-အသိညဏ်ပျက်ခြင်း)ဟု ခေါ်၏။ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း ပျက်ခြင်းကို အာဇီဝဝိပတ္တိဟု ခေါ်၏။

သမုဋ္ဌာန။ ။အာပတ်သင့်ခြင်း၏ အကြောင်းကို “သမုဋ္ဌာန”ဟု ခေါ်၏။ [သမုဋ္ဌာတိ ဧတေနာတိ သမုဋ္ဌာနံ] ထို သမုဋ္ဌာန်သည် “ကိုယ်ရယ်၊ နှုတ်ရယ်၊ ကိုယ် နှုတ်ရယ်...ကိုယ်စိတ်၊ နှုတ် စိတ်၊ ကိုယ် နှုတ် စိတ်”အားဖြင့် ၆ ပါးရှိ၏။ ထိုတွင် ရှေ့ ၂ ပါးသည် အင်္ဂါတစ်ပါးစီ ရှိသောကြောင့် ဧကင်္ဂိကသမုဋ္ဌာန်၊ တတိယ စတုတ္ထ ပဉ္စမ ၃ ပါးသည် (ကိုယ် နှုတ်၊ ကိုယ်စိတ်၊ နှုတ်စိတ်အားဖြင့်) ဒုဝဂီကသမုဋ္ဌာန်၊ ဆဋ္ဌကား တိဝဂီကသမုဋ္ဌာန်တည်း၊ ရှေ့ ၃ ပါးသည်

တတ္ထ-ထို ဧကသမုဋ္ဌာန် အစရှိသည်တို့တွင်၊ ဧကသမုဋ္ဌာနာ နာမ-တစ်ခုသော သမုဋ္ဌာန်ရှိသော အာပတ်မည်သည်၊ စတုတ္ထေန-စတုတ္ထဖြစ်သော၊ သမုဋ္ဌာနေနစ- သမုဋ္ဌာန်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဆဋ္ဌေန-ဆဋ္ဌဖြစ်သော၊ သမုဋ္ဌာနေန စ- လည်းကောင်း၊ သမုဋ္ဌာတိ-၏၊ အညေဟိ-အခြားသော သမုဋ္ဌာန်တို့ကြောင့်၊ န (သမုဋ္ဌာတိ)-မဖြစ်၊ ဒွိသမုဋ္ဌာနာနာမ-မည်သည်၊ ပဌမစတုတ္ထဟိ-ပဌမ စတုတ္ထ ဖြစ်ကုန်သော၊ သမုဋ္ဌာနေနဟိစ-တို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ န သမုဋ္ဌာတိ၊ [တိသမုဋ္ဌာနာ စတုသမုဋ္ဌာနာ ဆသမုဋ္ဌာနာတို့ကိုလည်း နည်းမှီးပေးပါလေ။]

ဧဝံ-လျှင်၊ ဧကသမုဋ္ဌာနာ-တစ်ပါးသော သမုဋ္ဌာန်ရှိသော အာပတ်သည်၊ တိဝိဓာ-၃ ပါးအပြားရှိ၏၊ ဒွိသမုဋ္ဌိတာ- ၂ ပါးသော အကြောင်းတို့ကြောင့်ဖြစ် သော အာပတ်သည်၊ ပဉ္စမာ-၏၊ တိစတုရောဌာနာ-၃ ပါး ၄ ပါးသော အကြောင်း ရှိသော အာပတ်သည်၊ ဒွိဓာ-၏၊ ဆသမုဋ္ဌိတာ-၆ ပါးသော အကြောင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သော အာပတ်သည်၊ ဧကဓာ-တစ်ပါးသာ အဖို့ရှိ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

သမုဋ္ဌာနဝသေန-သမုဋ္ဌာနသီသ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-အဦးအစ ပဓာန သမုဋ္ဌာန် ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ သဗ္ဗာဝ-အလုံးစုံသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ အာပတ္တိယော- တို့သည်၊ တေရသ-တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ တာ-ထိုအာပတ်တို့သည်၊ ပဌမပညတ္တိ သိက္ခာပဒဝသေန-ရှေးဦးစွာ ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်နှင့် စပ်သဖြင့်၊ သမုဋ္ဌာန တော -သမုဋ္ဌာန်အားဖြင့်၊ ပဌမ ပါရာဇိကသမုဋ္ဌာနာ-ပဌမပါရာဇိက သမုဋ္ဌာန်

စိတ်မပါသောကြောင့် အစိတ္တက၊ နောက် ၃ ပါးကား သစိတ္တကတည်း။ [“သမုဋ္ဌဟတိ ဧတေနာတိ သမုဋ္ဌာနံ၊ ဧကံ+သမုဋ္ဌာနံ ဧတိဿာ” အရကား တစ်ပါးသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော အာပတ်သည် “ဧကသမုဋ္ဌာနာ” မည်၏။]

သမုဋ္ဌာနဝသေန။   ။ “သမုဋ္ဌာနသီသ ဝသေန” ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ “သမုဋ္ဌာနသီသ” ဟု ဆိုလိုလျက် သီသပုဒ်ကျေသည်-ဟု ကြံ၊ “ပဌမပါရာဇိကသမုဋ္ဌာနာ” ဟု ဆိုလျှင် ပဌမ ပါရာဇိကကို သီသပြု၍ (ခေါင်းတပ်၍) ဆိုအပ်သော စကားဖြစ်ရကား ပဌမပါရာဇိကနှင့် အလားတူ ကိုယ်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော အာပတ်ဟူသမျှ ပါဝင်သည်။

ပဌမပညတ္တိသိက္ခာပဒဝသေန။   ။ သမုဋ္ဌာန်ခေါင်းတပ်ရာ၌လည်း ပဌမဆုံး ပညတ် အပ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို ခေါင်းတပ်ထားသည်၊ ဥပမာ-ကိုယ်စိတ်ကြောင့် သင့်သော အာပတ်တို့တွင် ပဌမပါရာဇိကသည် ပဌမပညတ်ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ပဌမပါရာဇိကကို ခေါင်းတပ်သည်-ဟူလို။

ရှိသော အာပတ်လည်းကောင်း၊ အဒိန္နာဒါနသမုဋ္ဌာနာ-အဒိန္နာဒါန သမုဋ္ဌာန်ရှိသော အာပတ်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနနညာတ သမုဋ္ဌာနာ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တေရသ-တစ်ဆယ့်သုံးပါးကုန်သော၊ နာမာနိ-အမည်တို့ကို၊ လဘန္တိ-ရကုန်၏။

တတ္ထ-ထို ၁၃ ပါးသော သမုဋ္ဌာန်တို့တွင်၊ ယာ-အကြင်အာပတ်သည်၊ ကာယစိတ္တတော-ကိုယ်စိတ်ကြောင့်၊ သမုဋ္ဌာတိ-၏၊ အယံ-ဤအာပတ်သည်၊ ပဌမပါရာဇိက သမုဋ္ဌာနာနာမ-ပဌမပါရာဇိက သမုဋ္ဌာန်ရှိသော အာပတ်မည်၏၊ ယာ-သည်၊ သစိတ္တကေဟိ-စိတ်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော၊ ပေ၊ ဆဟိဗိ-၆ ပါးသော သမုဋ္ဌာန်တို့ကြောင့်လည်း၊ ပေ၊ ဆဋ္ဌေနေဝ-၆ ခုမြောက် သမုဋ္ဌာန်ကြောင့်သာလျှင်၊ ပေ၊ တတိယ ဆဋ္ဌေဟိ-တတိယ ဆဋ္ဌ သမုဋ္ဌာန်တို့ကြောင့်၊ ပေ၊ ပဉ္စမနေဝ-၅ ခုမြောက် သမုဋ္ဌာန်ကြောင့်သာ၊ ပေ၊ အစိတ္တကေဟိ-စိတ်မရှိကုန်သော၊ ပေ၊ အနနညာတသမုဋ္ဌာနာနာမ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏၊ ဣတိ-လျှင်၊ ဣမဿ သမုဋ္ဌာနဝိဓိနောပိ-ဤသမုဋ္ဌာန်အပြား၏လည်း၊ ဝါ-နှင့်လည်း၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-စပ်သဖြင့်၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗျော-၏။

ကြိယ ပေ၊ နာနတ္တန္တိ-တို့ဟူသည်ကား၊ ဧတေဟိ ကိရိယာဒီဟိ-ဤကိရိယ အစရှိသည်တို့ကြောင့်၊ သဗ္ဗပတ္တိနိ-တို့၏၊ နာနာဘာဝံ-ထူးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗျော၊ ဟိ-ချဲ့၊ သဗ္ဗပတ္တိယော-တို့သည်၊ ကိရိယဝသေန-ကိရိယ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝါ-ကိရိယအပြားအားဖြင့်၊ ပဉ္စဝိဓာ-၅ ပါးအပြားရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ သေယျထိဒံ-ငါးပါးတို့ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ယာ အာပတ္တိ-

ပဌမပါရာဇိက သမုဋ္ဌာနာ။   ။[“အာပတ္တိ” ကို၎်၍ “သမုဋ္ဌာနာ” ဟု ထားသည်၊ သိက္ခာပဒံကို ၎်လျှင် “သမုဋ္ဌာနံ” ဟု ထားရမည်၊] ပဌမပါရာဇိကံ+သမုဋ္ဌာနံ ဧတိသာတိ ပဌမပါရာဇိကသမုဋ္ဌာနာ-ပဌမပါရာဇိကဟူသော သမုဋ္ဌာန်သိသရှိသော အာပတ်၊ “ပဌမပါရာဇိက၏ ဖြစ်ကြောင်း သမုဋ္ဌာန်နှင့်တူသော သမုဋ္ဌာန်ရှိသော အာပတ်” ဟူလို့၊ “အာဒိန္နာဒါန သမုဋ္ဌာနာ” စသည်လည်း နည်းတူ။

ကိရိယတော့ စသည်။   ။“ပြုခြင်းကြောင့်” ဟူရာ၌ “မပြုသင့်သော လွန်ကျူးမှုကို ပြုခြင်းကြောင့်ဟု မှတ်၊ ထို့ကြောင့် နောက်၌ “ဝိတိက္ကမံ ကရောန္တဿ” ဟု ဆိုသည်၊ “အကိရိယတော-မပြုခြင်းကြောင့်” ဟူရာ၌ကား “ပြုသင့်သော ဖြည့်ကျင့်မှုကို မပြုခြင်းကြောင့်” ဟု သိသာ၏၊ ထို့ကြောင့် “ကတ္တဗ္ဗံ အကရောန္တဿ” ဟု ဆိုသည်၊ ဤနည်းကို မှီး၍ “ကိရိယာကိရိယတော” စသည်ကို သိလေ။

သည်။ ကိရိယတော-မပြုထိုက်သော လွန်ကျူးမှုကို ပြုခြင်းကြောင့်၊ (နော ဝိတိက္ကမံ ကရောန္တဿ-ကြည့်)၊ သမုဋ္ဌာတိ-၏။ (သာ) အာပတ္တိ-သည်။ အတ္တိ-၏။ ပေ၊ အကိရိယတော-မပြုထိုက်သော ဖြည့်ကျင့်မှုကို မပြုခြင်းကြောင့်၊ (နောက် ကတ္တဗ္ဗံ အကရောန္တဿ-ကြည့်)၊ ပေ၊ ကိရိယာကိရိယတော-မပြုထိုက်သော လွန်ကျူးမှုကို ပြုခြင်း၊ ပြုထိုက်သော ဖြည့်ကျင့်မှုကို မပြုခြင်းကြောင့်၊ ပေ၊ သိယာ-ရံခါ။ ကိရိယတော-မပြုထိုက်သော လွန်ကျူးမှုကို ပြုခြင်းကြောင့်၊ သိယာ-ရံခါ၊ အကိရိယတော-မပြုထိုက်သော ဖြည့်ကျင့်မှုကို မပြုခြင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ကိရိယာကိရိယတော-ကြောင့်၊ ပေ၊ ဣတိ (ပဉ္စဝိဇာ-ဟောန္တိ ဤသို့ ရှေ့ပြန်လှည့်၍ စပ်။)

တတ္ထ-ထို ၅ ပါးတို့တွင်၊ ယာ-အကြင် အာပတ်သည်။ ကာယေနဝါ-ကိုယ်ဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ဝါစာယဝါ-ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပထဝိဓနနာဒီသုဝိယ-မြေတူးခြင်း အစရှိသည်တို့၌ကဲ့သို့၊ ဝိတိက္ကမံ-လွန်ကျူးမှုကို၊ ကရောန္တဿ-ပြုသော ရဟန်း၏။ (သန္တာန်၌) ဟောတိ-၏။ အယံ-ဤအာပတ်သည်။ ကိရိယတော-ကြောင့်၊ သမုဋ္ဌာတိနာမ-ဖြစ်သည်မည်၏။ ပေ၊ ပဌမကထိနာပတ္တိဝိယ-ပဌမကထိန အာပတ်ကဲ့သို့၊ ယာ-သည်။ ကာယဝါစာယ-ဖြင့်၊ ကတ္တဗ္ဗံ-မပြုထိုက်သော ဖြည့်ကျင့်မှုကို၊ အကရောန္တဿ-မပြုသော ရဟန်း၏ သန္တာန်၌၊ ပေ၊ အကိရိယတော-ကြောင့်၊ သမုဋ္ဌာတိနာမ-၏။ အညာတိကာယ-ဆွေမျိုးမတော်သော၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏။ ဟတ္ထတော-လက်မှ၊ စီဝရပုဋိဂ္ဂဟဏာပတ္တိဝိယ-သင်္ကန်းကို ခံယူခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သော အာပတ်ကဲ့သို့၊ ယာ-သည်။ ကရောန္တဿစ-မပြုထိုက်သော လွန်ကျူးမှုကို ပြုသော ရဟန်း၏ (သန္တာန်၌)လည်းကောင်း၊ အကရောန္တဿစ-မပြုထိုက်သော ဖြည့်ကျင့်မှုကို မပြုသောရဟန်း၏ (သန္တာန်၌) လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ကိရိယာကိရိယတော-ကြောင့်၊ ပေ၊ ရူပိယပဋိဂ္ဂဟဏာပတ္တိဝိယ-ရွှေ ငွေကို ခံယူခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သော အာပတ်ကဲ့သို့၊ ပေ၊ သိယာ-ရံခါ၊ ကိရိယတော-ကြောင့်၊ သိယာ-ရံခါ၊ အကိရိယတော-ကြောင့်၊ ပေ၊ ကုဋိကာရာပတ္တိဝိယ-ကုဋိကာရ အာပတ်ကဲ့သို့၊ ပေ၊ သိယာ-ရံခါ၊ ကရောန္တဿစ-လည်းကောင်း၊ သိယာ-ရံခါ၊ အကရောန္တဿစ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ သမုဋ္ဌာတိနာမ-မည်၏။

စ-ကား၊ (ကြိယာနာနတ္ထမှတစ်ပါး သညာနာနတ္ထကား-ဟူလို) သဗ္ဗာပတ္တိယော-တို့သည်၊ သညာဝသေန-သညာ၏ အပြားအားဖြင့်၊ သညာဝိမောက္ခာ-သညာဝိမောက္ခ အာပတ်လည်းကောင်း၊ နော သညာဝိမောက္ခာ-လည်းကောင်း၊

ဣတိ ၊ပေ၊ တတ္ထ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ ယတော-အကြင်အာပတ်မှ၊ ဝိတိက္ကမ သညာယ - လွန်ကျူးကြောင်းသညာ၏၊ ဝါ-လွန်ကျူးလိုသော သညာ၏၊ အဘာဝေန-မရှိခြင်းကြောင့်၊ မုစ္စတိ-လွတ်၏၊ အယံ-ဤအာပတ်သည်၊ သညာ ဝိမောက္ခာ-သညာဝိမောက္ခာ အာပတ်မည်၏၊ ဝါ-ဝိတိက္ကမသညာ၏ မရှိခြင်း ကြောင့် လွတ်မြောက်ခြင်းရှိရာ အာပတ်မည်၏၊ ဣတရာ-အခြားသော အာပတ် သည်၊ နော သညာဝိမောက္ခာ-မည်၏၊ ဝါ-ဝိတိက္ကမသညာ၏မရှိခြင်းကြောင့် လွတ် မြောက်ခြင်းရှိရာ မဟုတ်သောအာပတ်မည်၏။

စ-ကား၊ (သညာနနတ္ထမှတစ်ပါး စိတ္တနာနတ္ထကား၊) ပုန-တစ်ဖန်၊ သဗ္ဗာဝိ- အလုံးစုံသော အာပတ်တို့သည်လည်း၊ စိတ္တဝသေန-စိတ်၏ အပြားအားဖြင့်၊ ဝါ- စိတ်နှင့်စပ်သဖြင့်၊ သစိတ္တကာ-သစိတ္တကအာပတ်လည်းကောင်း၊ အစိတ္တကာစ- အစိတ္တကအာပတ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ ၊ပေ၊ သစိတ္တကသမုဋ္ဌာနဝသေန- သစိတ္တက သမုဋ္ဌာန်၏ အစွမ်းကြောင့်သာလျှင်၊ သမုဋ္ဌာတိ-၏၊ အယံ-ဤအာပတ် သည်၊ သစိတ္တကာ-သစိတ္တက အာပတ်မည်၏၊ ယာ-သည်၊ အစိတ္တကေနဝါ- အစိတ္တက သမုဋ္ဌာန်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ သစိတ္တကမိဿကေနဝါ- သစိတ္တကနှင့်ရောသော သမုဋ္ဌာန်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ၊ပေ၊ အစိတ္တကာ- ၏။

သညာဝိမောက္ခာ။ ။“ယတော ၊ပေ၊ မုစ္စတိ” ထောက်၍ “သညာယ+အဘာဝေန ဝိမောက္ခော ယတောတိ သညာဝိမောက္ခာ” ဟု အဘာဝအလယ်ပုဒ်ကျေသော ပဉ္စမိဗဟုဗ္ဗိဟိ ဝိဂ္ဂဟ ပြု၊ ကျူးလွန်လိုသော ဝိတိက္ကမသညာ၏ မရှိခြင်းကြောင့် လွတ်မြောက်ခြင်းရှိရာဖြစ်သော အာပတ်၊ နတ္ထိ+သညာ ဝိမောက္ခော ယတောတိ နော သညာဝိမောက္ခာ=ဝိတိက္ကမသညာ၏ မရှိခြင်းကြောင့် (မရှိသော်လည်း) လွတ်မြောက်ခြင်းရှိရာ မဟုတ်သောအာပတ်။

မှတ်ချက်။ ။သာရတ္ထဋီကာ-သမုဋ္ဌာန်စသည် အဖွင့်၌ “သိက္ခာပဒံ”ကို အရ ကောက်ရသောကြောင့် “ယဿာတိ”ဟု ဆဋ္ဌိဗဟုဗ္ဗိဟိလုပ်သော်လည်း ဤ၌အာပတ်ကို အရ ကောက်ရသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ “ယတော”ဟု အဋ္ဌကထာရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း ပဉ္စမိသာ သင့်သည်၊ ကင်္ခါဋီကာသစ်၌ “ယဿာတိ”ဟု သာရတ္ထအတိုင်းဆိုသည်ကို ဆင်ခြင်။

သစိတ္တကာ။ ။သဟ+စိတ္တေန ယာ ဝတ္တတိတိ သစိတ္တကာ=ကျူးလွန်လိုသော စိတ် နှင့်တကွ သင့်ရသော (စိတ်မပါလျှင် မသင့်ရသော) အာပတ်တည်း၊ နတ္ထိ+စိတ္တံ ယဿာတိ အစိတ္တကာ=ကျူးလွန်လိုသော စိတ်မရှိသော (စိတ်မပါသော်လည်း သင့်ရသော သဟသေယျ စသော) အာပတ်တည်း၊ ညဉ္ဇိအခါ မိမိအိပ်ပျော်နေစဉ် တစ်မိုးတစ်ရံထည်း၌ မာတုဂါမဝင်၍ အိပ်လျှင် စိတ်မပါသော်လည်း သင့်သောအာပတ်မျိုးတည်း၊ ထို အာပတ်မျိုး၌ စိတ်မပါတော်မူ

ဝဇ္ဇကမ္မပွဘေဒန္တိ ဧတ္ထ-၌၊ သံဗ္ဗာပတ္တိယော-တို့သည်၊ ဝဇ္ဇဝသေန-အပြစ်၏ အပြားအားဖြင့်၊ ဝါ-နှင့်စပ်သဖြင့်၊ လောကဝဇ္ဇာ-လောကဝဇ္ဇာအာပတ်လည်း ကောင်း၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ တတ္ထ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ ယဿာ-အကြင် အာပတ်၏၊ သစိတ္တကပက္ခေ-သစိတ္တကအဖို့၌၊ စိတ္တံ-သည်၊ အကုသလ မေဝ-အကုသိုလ်ချည်းသာ၊ ပေ၊ လောကဝဇ္ဇာ-လောကဝဇ္ဇာအာပတ်မည်၏၊ ဝါ-လောက၌ အပြစ်ရှိသော အာပတ်မည်၏၊ သေသာ-ကြွင်းသော အာပတ်သည်၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာ-ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာအာပတ်မည်၏၊ ဝါ-ပညတ်တော်ကြောင့် အပြစ်ရှိသော အာပတ်မည်၏။

စ-ကား၊ (ဝဇ္ဇပွဘေဒမှတစ်ပါး ကမ္မပွဘေဒကား) သဗ္ဗာ-အလုံးစုံသောအာပတ် တို့သည်၊ ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မ တဒုဘယဝသေန-ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ ထို ၂ ပါးစုံ သော ကံတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ ပေ၊ တတ္ထ-ထို ၃ ပါးတို့တွင်၊ ကာယဒွါရ-

သင့်သေး၏၊ စိတ်ပါလျှင် အဘယ်မှာ ဆိုဖွယ်ရှိအံ့နည်း၊ ထို့ကြောင့် “ယာ အစိတ္တကေနဝါ သစိတ္တမိဿကေနဝါ သမုဋ္ဌာတိ” ဟု မိန့်သည်၊ ဤစကားအရ “သစိတ္တက အာပတ်ထက် အစိတ္တကအာပတ်က သင့်လွယ်သည်” ဟု မှတ်။

မှတ်ချက်။

။သညာဒုက်ကို အာပတ်မှ လွတ်မြောက်ရေး အာပတ်မသင့်ရေးကို ရှေးရှု၍ ဆို၏၊ သစိတ္တကဒုက်ကိုကား စိတ်မပါဘဲလည်း သင့်နိုင်ကြောင်းကို ပြသဖြင့် အာပတ် မှ မလွတ်နိုင်ရေးကို ရှေးရှု၍ပြသည်-ဟု မှတ်။ [သညာဒုက် အနာပတ္တိမုခေန ဝုတ္တံ၊ သစိတ္တက ဒုက် အာပတ္တိမုခေနာတိ ဒဋ္ဌဗွံ-ဋီကာ။]

ဝဇ္ဇဒုက္ခက။

။သစိတ္တကပက္ခေပုဒ်၌ “သစိတ္တက” အရ “စိတ်” ဟူသည် “ဤအမှုကို မပြုကောင်း၊ ပြုလျှင် အာပတ်သင့်၏” ဟု အာပတ်ကို သိသောစိတ်၊ “ယခု မည်သည့်အမှုကို ငါပြုနေသည်” ဟု ဝတ္ထုကိုသာ သိ၍ အာပတ်သင့်မှန်းမသိသောစိတ် ဟု ၂ မျိုးရှိ၏၊ ဥပမာ-ဝိနည်း၌နားမလည်၍ ဘုရားလှူဖို့ ပန်းခူးနေသော ရဟန်းသည် ပန်းခူးနေမှန်း သိ၏၊ အမှတ် တမဲ့နေသည်မဟုတ်၊ သို့သော် “ဤ ပန်းခူးခြင်းကြောင့် အာပတ်သင့်၏” ဟုကား မသိရှာချေ၊ ဤအရာမျိုးကို “ဝတ္ထုသိ” ဟုသာ ဆိုရသည်၊ ထိုသို့ စိတ်ပါရာဇ် အကုသိုလ်စိတ် တစ်မျိုးထည်း ကြောင့်သာ သင့်ရသော အာပတ်သည် လောကဝဇ္ဇာမည်၏၊ ဥပမာ-ပဌမပါရာဇိက အာပတ် မျိုးတည်း၊ ဝဇ္ဇိတဗွတ် ဝဇ္ဇ-ရှောင်ထိုက်သော အပြစ်၊ လောကေ+ဝဇ္ဇံ ယဿာတိ လောကဝဇ္ဇာ၊ သဟသေယျ စသော အာပတ်သည် စိတ်မပါဘဲလည်း သင့်၏၊ စိတ်ပါပြန်လည်း ကုသိုလ်စိတ်၊ အကုသိုလ်စိတ်၊ အဗျာကတစိတ် ၃ မျိုးပါနိုင်၏၊ အကုသိုလ်ကြောင့် သင့်ရာ၌ အကုသိုလ်ပြစ် ရှိသော်လည်း အာပတ်မှာ လောကဝဇ္ဇာမဟုတ်၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာ အာပတ်သာတည်း၊ ပဏ္ဏတ္တိယာ-ပညတ်တော်ကြောင့်+ဝဇ္ဇံ ယဿာတိ အတ္တိတိ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာ။

ကာယဒွါရ၌၊ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗာ-သင့်ရောက်ထိုက်သော အာပတ်ကို၊ ကာယကမ္မန္တိ-မ္ပံ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဝစီဒွါရေ-၌၊ ပေ၊ ဥဘယတ္ထ-၂ ပါးသော ကာယဒွါရ ဝစီဒွါရ၌၊ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗာ-ကို၊ ကာယကမ္မန္တိစ-ကာယကမ္ပံဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝစီကမ္မန္တိစ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (ဝုစ္စတိ) မနောဒွါရေ-မနောဒွါရ၌၊ အာပတ္တိနာမ-အာပတ်မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမိနာဝဇ္ဇကမ္မပုဘေဒေနပိ-ဤ ဝဇ္ဇအပြား၊ ကမ္မအပြားအားဖြင့်လည်း၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

တိကဒ္ဓယဝိမိန္တိ-ကား၊ ကုသလတ္တိက ဝေဒနာတ္တိကဝိမိ-ကုသလတိက်၊ ဝေဒနာ တိက်အပြားကို၊ (ဥ တ္တာ ယောဇေယျ-ထည့်စပ်) ဟိ-ချဲ့၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပဇ္ဇ မာနော-ရောက်လသော်၊ ဝါ-ရောက်သောရဟန်းသည်၊ အကုသလစိတ္တော-အကုသိုလ်စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)ဝါ-ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ကုသလာဗျာကတ စိတ္တော-ကုသိုလ်စိတ်၊ အဗျာကတစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ (ကုသလတ္တိကဝိမိမှတစ်ပါး၊ ဝေဒနာတ္တိက ဝိမိကား) ဒုက္ခဝေဒနာသမင်္ဂီ-ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ပြည့်စုံသည်၊ (ဟုတ္တာ)ဝါ-သော် လည်းကောင်း၊ ဣတရဝေဒနာဒ္ဓယ သမင်္ဂီ-ဒုက္ခဝေဒနာမှတစ်ပါး အခြားဝေဒနာ

ကာယကမ္မန္တိ ဝုစ္စတိ။

။ကာယဒွါရ၌ဖြစ်သော အကြောင်းတံ၏ “ကာယကမ္ပံ” ဟူသော နပုလ္လိန်အမည်ကို အာပတ်ပေါ်၌ တင်စားထားသော (ကာရဏူပစာရ)အားဖြင့် အာပတ်ကိုလည်း “ကာယကမ္ပံ”ဟု ဆိုနိုင်ရကား “အာပဇ္ဇိတဗ္ဗာ ကာယကမ္မန္တိ ဝုစ္စတိ”ဟု မိန့်သည်။ [ဥပစာတင်သမျှ၌ မူလလိန်ဝှစ် မပျက်စေရ။]

မှတ်ချက်။

။“မနောဒွါရေ အာပတ္တိနာမ နတ္ထိ”တိ ဣဒံ ယေဘုယျဝသေန ဝုတ္တံ၊ ဥပနိက္ခိတ္တသာဒယနာဒီသု အာပတ္တိသမ္ဘဝတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ”ဟု ဋီကာဆို၏။ သို့သော် အနီး၌ ချထား၍ လျှအပ်သော ရွှေငွေကို ကိုယ်နှုတ်ဖြင့် ပယ်ထိုက်လျက် မပယ်ခြင်းကြောင့် သင့်ရကား မနောဒွါရအာပတ်မဟုတ်၊ ကာယဝစီဒွါရေသု အကြိယသမုဋ္ဌာနာအာပတ်သာ ဖြစ်သင့်၏။ ဥပမာ-အာပတ်ရှိလျက် ဆိတ်ဆိတ်နေသူမှာ ပါတိမောက်နာရာ၌ သင့်သောအာပတ်ကဲ့သို့ တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာစကားကို ဆင်ခြင်ပါ။

အကုသလစိတ္တော စသည်။

။ပါရာဇိက၊ သုက္ကဝိသဋ္ဌိ စသော အာပတ်သို့ အကုသိုလ်စိတ်ဖြင့် ရောက်၏။ ပဒသောဓမ္မ၊ ဓမ္မဒေသနာစသော အာပတ်သို့ ကုသိုလ်စိတ်ဖြင့် (ရဟန္တာဖြစ်လျှင် အဗျာကတစိတ်ဖြင့်) ရောက်၏။ လွန်ကျူးလိုစိတ် မရှိဘဲ ညဉ့်အခါ (မိမိ အိပ်ရာကျောင်းသို့ ဓာတုဂါမဝင်၍ အိပ်ခြင်း စသည်ကြောင့်) သဟသေယျအာပတ်သို့ ဘဝင်စိတ်ဟူသော အဗျာကတစိတ်ဖြင့် ရောက်၏။

ဒုက္ခဝေဒနာသမင်္ဂီဝါစသည်။

။ဒုဋ္ဌဒေါသစသော အာပတ်သို့ ဒုက္ခဝေဒနာသမင်္ဂီ ဖြစ်၍ ရောက်၏။ ပဌမပါရာဇိကစသော အာပတ်သို့ သုခဝေဒနာသမင်္ဂီဖြစ်၍ ရောက်၏။ ထို ပဌမပါရာဇိကစသော အာပတ်သို့ပင် (လောဘမူဉ်ပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ်ဖြင့်-လွန်ကျူးရာ၌)

၂ ပါးအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံသည်။ (ဟုတွာ)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ အာပဇ္ဇတိ-
 ရောက်၏။ ဧဝံသန္တေပိ-ဤသို့ ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ (လဗ္ဘတိ၌ စပ်) သဗ္ဗသိက္ခာ
 ပဒေသု-တို့၌၊ အကုသလစိတ္တဝသေန-အကုသိုလ်စိတ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဧကံ-တစ်ပါး
 သော၊ စိတ္တံ-သည်။ (ဟောတိ-ဖြစ်၏။) ကုသလာဗျာကတာနံ-ကုသိုလ် အဗျာကတ
 တို့၏။ ဝသေန-ဖြင့်၊ (ကုသလာဗျာကတ စိတ္တဝသေန-ဟု လည်းပါဌ်ရှိ၏။) ဒွေ-
 နံသော၊ စိတ္တာနိ-တို့သည်။ (ဟောန္တိ-နံ၏။) သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသော စိတ်တို့၏။
 ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနာဝသေန-ဒုက္ခဝေဒနာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဧကာ-တစ်ပါးသော၊
 ဝေဒနာ-သည်။ (ဟောတိ)၊ သုခဥပေက္ခာဝသေန-သုခဝေဒနာ ဥပေက္ခာဝေဒနာ
 တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဒွေ (ဝေဒနာ ဟောန္တိ) သဗ္ဗာသံ-အလုံးစုံသော ဝေဒနာတို့၏။
 ဝသေန-ဖြင့်၊ တိသော-နံသော၊ ဝေဒနာ-တို့သည်။ (ဟောန္တိ) ဣတိ-သို့၊ အယ
 မေဝ ပဘေဒေါ-ဤအထူးအပြားကိုသာ၊ လဗ္ဘတိ-အပ်၏။ အညော-အခြားသော၊
 (ပဘေဒေါ-ကို၊ န လဗ္ဘတိ။)

[နိဒါနံ ပုဂ္ဂလံ ဝတ္ထု-စသော ဂါထာ၌ တိကဒ္ဒယဝိဓိ တိုင်အောင် အကျယ်
 ပြပြီး၍ “လက္ခဏံ ပေ၊ ယထာရဟံ”ဟူသော ဂါထာ၏ အနက်ကို ပြလိုသော
 ကြောင့် “လက္ခဏံ”စသည် မိန့်၊] လက္ခဏံ ပေ၊ ဥ တွာတိ-တွာ ဟူသည်ကား၊
 နိဒါနာဒိ ဝေဒနာတ္တိက ပရိယောသာနံ-နိဒါနိးအစ ဝေဒနာတိက်အဆုံးရှိသော၊
 သတ္တရသပ္ပကာရံ-၁၇ ပါးအပြားရှိသော၊ ဣဒံ လက္ခဏံ-ဤလက္ခဏာကို၊ ဇနိတ္တာ-
 သိပြီး၍၊ ယောဇေယျ ပေ၊ ယထာရဟန္တိ-ဟံ ဟူသည်ကား၊ ပဏ္ဍိတော-သော၊

ဥပေက္ခာ ဝေဒနာသမင်္ဂီဖြစ်၍လည်း ရောက်၏။ [သုခသမင်္ဂီဖြစ်၍ ရောက်လေသမျှ၌ ဥပေက္ခာ
 သမင်္ဂီဖြစ်၍လည်း ရောက်နိုင်သောကြောင့် “ဣတရဝေဒနာ ဒွယသမင်္ဂီဝါ” ဟု လုံး၍ဆို
 သည်။]

ဧဝံသန္တေပိ။

။ဆိုခဲ့ပြီးသော စကားသည် အာပတ်အားလုံးအတွက် လုံး၍ဆိုအပ်
 သော စကားဖြစ်၍ “ဧဝံသန္တေပိ”ဟု မိန့်သည်။ ဧဝံသန္တေပိ-ဤသို့ မည်သည့်အာပတ်အတွက်
 ဟု မသတ်မှတ်ဘဲ “အကုသလစိတ္တောဝါ အာပဇ္ဇတိ ဒုက္ခဝေဒနာ သမင်္ဂီဝါ”စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်
 ပါသော်လည်း...ဧကစိတ္တသိက္ခာပုဒ်၊ ဒွိစိတ္တသိက္ခာပုဒ်၊ တိစိတ္တသိက္ခာပုဒ်ဟု လည်းကောင်း၊
 ဧကဝေဒနသိက္ခာပုဒ်၊ ဒွိဝေဒနသိက္ခာပုဒ်၊ တိဝေဒနသိက္ခာပုဒ်ဟုလည်းကောင်း ကွဲပြားသေး
 သည်-ဟူလို၊ [န အညော-ဤအပြားမှတစ်ပါး၊ ဧကဒွိစိတ္တသိက္ခာပုဒ်၊ ဧကတိစိတ္တသိက္ခာပုဒ်၊
 ဒွိတိစိတ္တသိက္ခာပုဒ်ဟုလည်းကောင်း၊ ဧကဒွိဝေဒနဧကတိဝေဒန၊ ဒွိတိဝေဒနသိက္ခာပုဒ်ဟု
 လည်းကောင်း အပြားမရှိ-ဟူလို။]

ဘိက္ခု-သည်။ တသ္မိံ တသ္မိံ သိက္ခာပဒေ-ထိုထို သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဣဒံ လက္ခဏံ-ကို၊ ယထာနုရူပံ-အကြင်အကြင် လျော်သည့်အတိုင်း၊ ဝါ-လျော်သလို၊ ယောဇေယျ-ယှဉ်စေရာ၏။ ဣတိအတ္ထော၊ ပန-ဆက်၊ တံ-ထို လက္ခဏာသည်။ ဝါ-ကို၊ အယောဇိတံ-မယှဉ်စေအပ်သည်။ (သမာနံ-သော်)၊ ဒုဗ္ဗိဇာနံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်သည်။ ဝါ-မသိနိုင်သည်။ ဟောတိ-၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ နံ-ထိုလက္ခဏာကို၊ သဗ္ဗသိက္ခာပဒါနံ-တို့၏။ အသာဓာရဏာဝိနိစ္ဆယ ပရိယောသာနေ-အသာဓာရဏ ဝိနိစ္ဆယ၏ အဆုံး၌၊ ဣမံ မာတိကံ-“နိဒါနံ ပုဂ္ဂလံ ဝတ္ထု”စသော ဤမာတိကာကို၊ အနုဒ္ဓရိတွာဝ-မထုတ်ဆောင်မူ၍သာလျှင်၊ ယောဇေတွာ-ယှဉ်စေ၍၊ ဒဿယိဿာမ-ပြကုန်တော့အံ့။

ပန-ဆက်၊ ဣဓ-ဤ ပဌမပါရာဇိက၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတံ့ကား၊ အဿ-ထို ၁၇ ပါးသော လက္ခဏာကို၊ ယောဇနာ-ယှဉ်စေခြင်းတည်း၊ ဝါ-ယှဉ်စပ်၍ ပြပုံတည်း၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ဤ ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို)၊ ဝေသာလိယံ-ဝေသာလိယံမြို့၌၊ သုဒိန္နတ္ထေရံ-သုဒိန္နထေရ်ကို၊ အာရဗ္ဗ-အကြောင်းပြု၍၊ မေထုန ဝိတိက္ကမနဝတ္ထုသ္မိံ-မေထုနလွန်ကြူးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တိ-ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤပဌမပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်၌၊ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေ ယျာတိ-ယျဟူသော၊ အယံ-ဤပညတ်သည်။ ပညတ္တိ-မူလပညတ်တည်း၊ သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယာတိစ-ယ ဟူသော ပညတ်လည်းကောင်း၊ အန္တမသော တိရစ္ဆာန ဂတာယ ဝိတိစ-ပိ ဟူသော ပညတ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ (ဣတိ တစ်လုံးကျေ) ဒွေ-ကုန်သော၊ အနုပညတ္တိယော-အနုပညတ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ-ကုန်၏။)

စ-ဆက်၊ ဧသ အနုပညတ္တိနာမ-ဤ အနုပညတ်မည်သည်၊ အညဝါဒက သိက္ခာပဒါဒိသု ဝိယ-အညဝါဒက သိက္ခာပုဒ် အစရှိသည်တို့၌ကဲ့သို့၊ အာပတ္တိကရာ - အာပတ်ကို ပြုတတ်သော အနုပညတ်သည်လည်း၊ ဟောတိ - ရှိ၏။

ဣဓ ပနဿ ယောဇနာ။ ။ ဤစကားသည် ပဌမပါရာဇိကအတွက် နိဒါန၊ ပုဂ္ဂလ၊ ဝတ္ထုစသော ၁၇ ပါးကို ပြလို၍ စချီသော စကားတည်း။ မှန်၏-“ဝေသာလိယံ” စသည်၌ ဝေသာလိယံဖြင့် ဒေသနိဒါန်းကိုလည်းကောင်း၊ သုဒိန္နတ္ထေရ်ဖြင့် ပုဂ္ဂလကိုလည်းကောင်း၊ မေထုနဝိတိက္ကမနဝတ္ထုသ္မိံဖြင့် ဝတ္ထုကိုလည်းကောင်း ပြ၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပညတ္တိဝိမိ အာဏတ္တာပတ္တိ နာပတ္တိ စသည်ကို စိစစ်ပါလေ။

အာပတ္တိကရာ စသည်။ ။ ထိုအနုပညတ်ကြောင့် အာပတ်ထပ်၍ တိုးလာရာ၌ တချို့ အနုပညတ်သည် အာပတ်အသစ်ကို ပြု၏။ ဥပမာ-အညဝါဒက သိက္ခာပုဒ်၌ ဝိဟေသက အနုပညတ်ကြောင့် သီးခြားအာပတ်ကို ပညတ်ရသကဲ့သို့တည်း။ တချို့ အနုပညတ်သည်

အညတြ၊ ပေ၊ ဣတိ အာဒိကာ ဝိယ-အညတြ သုပိနန္တာ အစရှိသော အနုပညတ်သည်ကဲ့သို့၊ အနာပတ္တိကရာစ-အာပတ်မသင့်ခြင်းကို ပြုတတ်သော အနုပညတ်သည်လည်း၊ (ဟောတိ-ရုံ၏။) အဒိန္နာဒါနာဒိသု ဝိယ-အဒိန္နာဒါန သိက္ခာပုဒ် အစရှိသည်တို့၌ကဲ့သို့၊ အာပတ္တိဥပတ္တမ္ဘကရာစ-အာပတ်ကို ထောက်ပံ့မှုပြုတတ်သော အနုပညတ်သည်လည်း၊ (ဟောတိ-၏။) ပန-အတ္ထုဒ္ဓါရသာမညမှတစ်ပါး၊ အတ္ထုဒ္ဓေသ ဝိသေသကို ဆိုဦးအံ့၊ ဣဓ-ဤပဌမပါရာဇိက၌၊ ဥပတ္တမ္ဘကရာတိ-ဥပတ္တမ္ဘကရ အနုပညတ်ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗျာ-၏။ ပန-ဆက်၊ ယတ္ထ-အကြင်သိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုပညတ္တိ-သည်၊ အတ္ထိ-၏။ တတ္ထ-ထိုအနုပညတ်ရှိရာ သိက္ခာပုဒ်၌၊ အယံ အနုပညတ္တိတိ-ဟူ၍၊ ဧတ္ထကမေဝ-ဤမျှလောက်ကိုသာ၊ ဒဿယိဿာမ-ပြကုန်တော့အံ့၊ ပန-ဆက်၊ အနုပညတ္တိ-ကို၊ ထပေတွာ-၍၊ အဝသေသာ-ကြွင်းသောပညတ်သည်၊ ပညတ္တိယေဝ - မူလပညတ်ချည်းသာတည်း၊ ဣတိ၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗျာ-၏။

ဘိက္ခု-ယောကျ်ားရဟန်းကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ဥပ္ပန္နဝတ္ထုသို့ယေဝ-ဖြစ်သော အကြောင်းကြောင့်ပင်၊ (ပညတ္တိတော-၌ စပ်၊) ယာ၊ ပေ၊ ပဋိသေဝေယျာတိ-ယျဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဘိက္ခုနီနိပိ-ရဟန်းမတို့၏ အတွက်လည်း၊ ပညတ္တိတော-ပညတ်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ သာဓာရဏပညတ္တိ-သာဓာရဏပညတ်တော်တည်း၊ ဝါ-ဘိက္ခုဘိက္ခုနီ ၂ ပါးစုံနှင့် ဆက်ဆံသော ပညတ်တော်တည်း၊ အာဏတ္တိယာ-စေခိုင်းခြင်းအားဖြင့်၊ အနာပဇ္ဇနတော-မရောက်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-အာပတ်မသင့်ခြင်းကြောင့်၊ (“အနာပဇ္ဇိတဗျတော-မရောက်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်”ဟု လည်းပါဌ်ရှိ၏။) အနာဏတ္တိကံ-အနာဏတ္တိကသိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ဝါ-စေခိုင်းခြင်းမရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ [နတ္ထိ+အာဏတ္တိယဿာတိ အနာဏတ္တိကံ (သိက္ခာပဒ်)] ပန-ထိုသို့ပင် အနာဏတ္တိကဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဘိက္ခု-အခြားရဟန်းကို၊ အာဏာပေန္တော-စေခိုင်းသော ရဟန်းသည်၊ အကပ္ပိယ သမာဒါနာပတ္တိတော-အကပ္ပိယသမာဒါန ဒုက္ကဋ်အာပတ်မှ၊ ဝါ-မအပ်သော အရာ၌ဆောက်တည် စေခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်အပ်

အာပတ်မသင့်အောင် ပြု၏။ ဥပမာ-သုက္ကဝိသဋ္ဌိ သိက္ခာပုဒ်၌ “အညတြ သုပိနန္တာ” ဟူသော အနုပညတ်ကဲ့သို့တည်း၊ တချို့ အနုပညတ်သည် မူလပညတ်ကို ခိုင်မြဲအောင် ပြု၏။ အဒိန္နာဒါန ဒုတိယပါရာဇိက၌ “ဂါမာဝါ အရညာဝါ” အနုပညတ်မျိုးတည်း၊ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ “အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယဝိ” စ သော အနုပညတ်တို့လည်း “တိရစ္ဆာန်မ၌သော်မှ မမှီဝဲရ” စသည်ဖြင့် ခိုင်မြဲအောင် ပြုသည်။

သော ဒုက္ကဋ်အာပတ်မှာ န မုစ္စတိ-မလွတ်။ [ဤစကားအရ ဝိနည်းနှင့် မအပ်သော အရာကို သူတစ်ပါးအား ခိုင်းလျှင် “အကပ္ပိယသမာဒါန ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့် သည်” ဟုမှတ်။]

မေထုနရာဂေန-မေထုနရာဂဖြင့်၊ ကာယသံသဂ္ဂေ-ကိုယ်ကို နှီးနှောခြင်း ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်-ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ) ဇီဝမာနကသရီရဿ-အသက် ရှင်ဆဲကိုယ်၏၊ ဝုတ္တပ္ပကာရေ-ဆိုအပ်ပြီးသော ၃၀ အပြားရှိသော၊ [ဝုတ္တပ္ပကာရေ တိသမဂ္ဂေ၊ ဆိန္နေတိ ဣမိနာ သမ္ပန္နော] မဂ္ဂေ-မဂ်ကို၊ တစာဒီနိ-အရေ အစရှိသည် တို့ကို၊ အနဝသေသေတွာ-မကြွင်းကျန်စေမူ၍၊ သဗ္ဗသော-ကြွင်းမဲ့ဥသည့် အလုံးစုံ အားဖြင့်၊ ဆိန္နေ-ဖြတ်အပ်ပြီးသော်၊ နိမိတ္တသဏ္ဍာနမတ္တံ-နိမိတ် သဏ္ဍာန်မျှသည်၊ သစေပိ ပညာယတိ-အကယ်၍မူလည်း ထင်ရှားသေးအံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ တတ္ထ-ထိုနိမိတ် သဏ္ဍာန်မျှ၌၊ (ပဝေသေန္တဿာပိ-၌ စပ်)၊ အန္တမသော-ဖြင့်၊ အင်္ဂဇာတေ-မိမိ အင်္ဂါဇာတ်၌၊ ဥဋ္ဌိတံ-ပေါက်သော၊ အနဋ္ဌကာယပုသာဒံ-မပျက် သေးသော ကာယပသာဒရှိသော၊ ပီဠကံဝါ-အဖုကိုသော်လည်းကောင်း၊ စမ္ပခိလံဝါ-အရေပိုင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အရေငုတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ [စမ္ပခိလန္တိ-စမ္ပခဏှံ (အရေ အပိုင်းအစ)၊ ဥဏ္ဍိဝဏ္ဏောတိပိ (ကျက်နို့) ဝဒန္တိ။] ပဝေသေန္တဿာပိ-သွင်းသော ရဟန်း၏လည်း၊ သေဝနစိတ္တေ-မေထုန မှီဝဲလိုစိတ် သည်၊ [မေထုနသေဝနစိတ္တေ] သတိ-ရှိလတ်သော်၊ ပါရာဇိကံ-သည်၊ ဟောတိ-၏။

နဋ္ဌကာယပုသာဒံ-ပျက်ပြီးသော ကာယပသာဒရှိသော၊ သုက္ခပီဠကံဝါ- ချောက်သော အဖုကိုသော်လည်းကောင်း၊ မတစမ္ပဝါ-သေသော အရေကိုသော် လည်းကောင်း၊ (စိုစိုဖတ်ဖတ် မဟုတ်ဘဲ ချောက်နေသော အရေ-ဟူလို)၊ လောမံ- ဝါ-အမွေးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပဝေသေန္တဿ-၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) နိမိတ္တ သဏ္ဍာနမတ္တမ္ပိ-နိမိတ်သဏ္ဍာန်မျှကိုလည်း၊ အနဝသေသေတွာ-မကြွင်းစေမူ၍၊ သဗ္ဗသော-အားဖြင့်၊ မဂ္ဂေါ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဥပ္ပါဋိတော-ခွဲထုတ်အပ်ပြီးသည်၊ သစေ (ဟောတိ)-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) တတ္ထ-ထိုခွဲထုတ်အပ်ရာ အရပ်၌၊ ဥပက္ကမတော-

တစာဒီနိ။ ။ နိမိတ္တပဒေသေ ဗဟိ ဌိတာနိ ဆဝိစမ္ပာနိ (နိမိတ်၏ ဘေး၌တည်သော အရေပါး အရေထူတို့ကို) အနဝသေတွာ-နိမိတ္တသဏ္ဍာနမတ္တံ ပညာယတိတိ (ဟူသော ဤစကားကို) နိမိတ္တမံသဿ ပန-နိမိတ်အသား၏လည်းကောင်း၊ အပ္ပန္နရေ ဆဝိမံသဿစ- အတွင်း၌ အရေအသား၏လည်းကောင်း၊ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ ဝုစ္စတိ။

လုံ့လပြုသော ရဟန်း၏။ ဝဏသင်္ဃေပဝသေန-အနာ၌ သီးယူခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ထုလ္လစ္စယံ-သည်၊ (ဟောတိ) မနုဿာနံ-၄ မျိုးသော လူတို့၏၊ [ဣတ္ထိ၊ ပုရိသ၊ ပဏ္ဍက၊ ဥဘတောဗျဉ္ဇနကဝသေန စတုပ္ပိဓာနံ မနုဿာနံ-ဋီကာ] အကိစ္ဆာသ ကဏ္ဍိဒ္ဒဝတ္တိကောသေသု-မျက်လုံးပေါက်၊ နှာခေါင်းပေါက်၊ နားပေါက်၊ သို့အိမ် တို့၌လည်းကောင်း၊ [သိုအိမ်ဟူသည် လိန်အိတ်-အင်္ဂါဇာတ်၏ အရေအိတ်တည်း၊] သတ္တကေန-ဓားငယ်ဖြင့်၊ ကတဝဏောဝါ-ပြုအပ်သော အနာ၌လည်းကောင်း၊ (ဥပက္ကမတော-၏) တထာ-ထိုအတူ ထုလ္လစ္စဦးအာပတ်သည်၊ (ဟောတိ) စ- သည်သာမကသေး၊ ဟတ္ထိအဿာဒိနံ-ဆင်၊ မြင်း အစရှိကုန်သော၊ (ဟတ္ထိအဿာ ဒိနံတိ-ဂေါဏ၊ ဂဒြဘ၊ သြဋ္ဌ၊ မဟိသာဒိနံ) တိရစ္ဆာနာနံ-တိရစ္ဆာန်ကြီးတို့၏၊ ဝတ္တိကောသနာသပုဋေသု-သို့အိမ်၊ နှာခေါင်းဖုတို့၌၊ (ဥပက္ကမတော) ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ) တိရစ္ဆာနာနံ ပန-ကြီးကြီး ငယ်ငယ် အသွယ်သွယ်သော တိရစ္ဆာန်တို့၏ ကား၊ [တိရစ္ဆာနာနံ ပနာတိ သဗ္ဗေသံပိ (ဟတ္ထိအဿ စသည်နှင့် ကြွင်းအားလုံး၊)] အကိစ္ဆာနာသဝဏောသု-မျက်လုံး၊ နား၊ နှာခေါင်း၊ အာနာတို့၌လည်းကောင်း၊ အဟိမစ္ဆာဒိနံ-မြွေ ငါး အစရှိသည်တို့၏၊ ပဝေသနပုမာဏဝိရဟိတေ-သွင်း လောက်ရာ ပမာဏမှကင်းသော၊ အနုနိမိတ္တေ-ငယ်သော နိမိတ်၌လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသော လူ တိရစ္ဆာန်တို့၏၊ ဥပကစ္ဆကာဒိသု-လက်ကတီးကြား အစရှိကုန်သော၊ သေသသရီရေသု-ကြွင်းသော ကိုယ်တို့၌လည်းကောင်း၊ (ဥပက္ကမတော) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ-၏။)

မတသရီရေ-သူသေကောင်၌၊ နိမိတ္တေ-နိမိတ်၌၊ ဥပမုခါယိတတော-ငွေ၊ မြေခွေးတို့ ထက်ဝက်ခဲစားအပ်ပြီးသော နိမိတ်မျှ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ယာဝ-အကြင်မျှ လောက်၊ (နိမိတ္တံ-နိမိတ်သည်) ကုထိတံ-ဖူးဖူးကြွရောင်၊ ပုတ်ဟောင်းသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်သေး၊ တာဝ-ထိုမပုတ်သေးသမျှ၊ (ဥပက္ကမတော-၏) ထုလ္လစ္စယံ

ဝဏသင်္ဃေပဝသေန။ ။ ဝဏော-အနာ၌+သံခိပနံ-သွင်းယူခြင်း၊ ဝဏသင်္ဃေပေါ- ခြင်း၊ “ဝဏ” ဟု ဆိုရာ၌ နိမိတ်သဏ္ဍာန်မျှ မကျန်အောင် ခွာထုတ်ထားအပ်ရာ အရပ်လည်း ပါဝင်သည်-ဟူလို။ [ဝဏသင်္ဃေပဝသေန-ဋီကာ။]

မတ ဝေံ ကုထိတံ။ ။ ဇီဝမာနကသရီရ၌ လုလ္လုပြုသော ရဟန်း၏ အာပတ် အပြားကို ဖြပြီး၍ မတသရီရ၌ လုလ္လုပြုသော ရဟန်း၏ အာပတ်အပြားကို ပြလိုသောကြောင့် “မတသရီရေ” ရသည်မိန့်၊ ကုထိတံ (ပူဂလိဘာဝံ ဝစ္ဆတိ) တိ ကုထိတံ၊ ကုထ-ပူတိ သံကိလေသေ။ [“ဥဒ္ဓါမာတကာဒိဘာဝေန ကုထံ န ဝေတိ၊ အလ္လံ (စိုစို ဖတ်ဖတ် လတ်ဆတ်သေး၏)” ဋီကာ။]

(ဟောတိ) ကုထိတေ-ဖူးဖူးကြွရောင် ပုပ်ဟောင်သော နိမိတ်၌၊ (ဥပက္ကမတော) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ။)

ဝဋ္ဋကေ-လုံးအောင်ပြုအပ်သော၊ ဝါ-လုံးနေအောင် ဖွင့်အပ်သော၊ မုခေ-
ပါးစပ်၌၊ အတ္ထုပန္တိ-နံပါးထက်အောက် အာစောက်အားဖြင့် ငါးပါးသော အရပ်ကို
မထိအောင်၊ (ပဝေသန္တဿ-၌ ကြိယာဝိသေသန စပ်) အင်္ဂဇာတံ-အင်္ဂါဇာတ်ကို၊
ပဝေသန္တဿ-၏။ တထာ-ထို့အတူ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဩဋ္ဌတော-
နှုတ်ခမ်းမှ၊ ဗဟိ-အပြင်ပ၌၊ နိက္ခန္တိဇိဝါယဝါ-ထွက်သော လျှာ၌သော်လည်းကောင်း၊
ဒန္တေသုဝါ-သွားတို့၌သော်လည်းကောင်း၊ (ဥပက္ကမတော)၊ ပေ၊ နိမိတ္တတော-နိမိတ်
မှ၊ ဗဟိ-၌၊ ပတိတမံသပေသိယံ-ကျသော အသားတစ်၌၊ ပေ၊ ဣတိ အယံ-ဤ
ဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤ ပဌမပါရာဇိက၌၊ အာပတ္တိဘေဒေါ-အာပတ်အပြား
တည်း။

အဇာနန္တဿ-သူတစ်ပါးပြုအပ်သော လုံ့လကို မသိသောရဟန်း၏လည်း
ကောင်း၊ အသာဒယန္တဿ-မသာယာသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တ
ကဿ-ရူးသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ခိတ္တစိတ္တဿ-ဘီလူးပစ်လွှင့်အပ်သော
စိတ်ရှိသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဝေဒနာဋ္ဌဿ-ဒုက္ခဝေဒနာ လွန်စွာနှိပ်စက်
အပ်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အာဒိကမ္ပိကဿ-အစဆုံး လွန်ကျူးမှု၌ ယှဉ်
သော ရှင်သုဒိန်၏လည်းကောင်း၊ [အာဒိကမ္ပိကာနံ-ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်၊
ဤပဌမပါရာဇိကတွင် ရှင်သုဒိန်မှတစ်ပါး အခြား အာဒိကမ္ပိကပုဂ္ဂိုလ်များ မရှိသော
ကြောင့် အာဒိကမ္ပိကဿဟု ရှိသောပါဠိသာ အမှန်။] အနာပတ္တိ-အာပတ်သို့
မရောက်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ-၏။)

ပန-ဆက်၊ တတ္ထ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ နိဒ္ဒိ-အိပ်ပျော်
ခြင်းသို့၊ ဩက္ကန္တတ္တာ-သက်ရောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပရေန-သူတစ်ပါးသည်၊
ကတံပိ-ပြုအပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဥပက္ကမံ-လုံ့လကို၊ န ဇာနာတိ-မသိလိုက်၊
သော-ထိုရဟန်းသည်၊ အဇာနန္တော-အဇာနန္တမည်၏၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊
ဇာနိတ္တာပိ-သိ၍လည်း၊ ဝါ-သိပင်သိသော်လည်း၊ န သာဒယံတိ-မသာယာ၊ သော-

ဝဋ္ဋကတော။ ။ကရိယတေတိ ကတံ၊ ဝဋ္ဋ-လုံးအောင်၊ ဝါ-ဝိုင်းအောင်၊ ကတံ-ပြုအပ်
သော ပါးစပ်တည်း၊ ဝဋ္ဋကတံ-စပ်၊ ပါးစပ်ကို မဟဘဲထားလျှင် ပြားနေ၏၊ ဟလျှင်ဝိုင်းနေ၏၊
ထို့ကြောင့် ဝဋ္ဋကတေကို "ဝိဝဋ္ဌေ-ဖွင့်အပ်သော"ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။

သည်။ အသာဒယန္တော-န္တမည်၏။ ယော-သည်။ ပိတ္တဝသေန-သည်းခြေ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အတေကိစ္ဆံ-မကုစားထိုက်သော၊ ဥမ္မာဒံ-ရူးသွပ်ခြင်းသို့၊ ပတ္တော-ရောက်၏။ သော-သည်။ ဥမ္မတ္တကော-က မည်၏။

ယက္ခေဟိ-ဘီးလူးတို့သည်။ ကတစိတ္တဝိက္ခေပေါ-ပြုအပ်သော စိတ်၏ ပျံ့လွင့်ခြင်းရှိသော ရဟန်းသည်။ ခိတ္တစိတ္တော-တ္တ မည်၏။ စ-ဆက်၊ ဒွိန္ဒမ္ပိ-၂ ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဧတေသံ-ဤ ဥမ္မတ္တက၊ ခိတ္တစိတ္တကို၏။ အဂ္ဂိ သုဝဏ္ဏ ဂုဏစန္ဒနာ ဒီသု-မီးနှင့် ရွှေ၊ မစင်နှင့် စန္ဒကူးအစရှိသည်တို့၌၊ သမပ္ပဝတ္တိဘာဝေန-အညီအမျှဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ အဇနနဘာဝေါဝ-သိခြင်း မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်သာ၊ ပမာဏံ-အရူးဟုတ် မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ကြောင်း ပမာဏတည်း။ ယော-သည်။ အဓိမတ္တဝေဒနာယ-လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဝေဒနာဖြင့်၊ အာတုရတ္တာ-နာကျင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကိဉ္စိ-ဘာကိုမျှ၊ န ဇာနာတိ-မသိ၊ သော-သည်။ ဝေဒနန္တော-ဋ္ဌ မည်၏။ ယော-အကြိဝ ရဟန်းသည်။ တသ္မိတသ္မိ ဝတ္ထုသ္မိ-ထိုထို ဝတ္ထု၌၊ (မေထုန်မှု-စသည်၌) အာဒိဘူတော-အစဖြစ်၍ဖြစ်၏။ သော-ထို ရဟန်းသည်။ အာဒိကမ္ပိကော-က မည်၏။

ပန-ကား၊ အယံ အာပတ္တိ-ဤ ပဌမပါရာဇိကအာပတ်သည်။ စတုသု-န်သော၊ ဝိပတ္တိသု-ဝိပတ္တိတို့တွင်၊ သီလဝိပတ္တိ-တ္တိတည်း၊ တဿာ-ထို ပဌမပါရာဇိကအာပတ်၏။ အင်္ဂါနိ-အင်္ဂါတို့သည်။ သေဝနစိတ္တံ-မှီဝဲကြောင်းစိတ်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မှီဝဲလိုသောစိတ်လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂေန-မိမိမဂ်ဖြင့်၊ မဂ္ဂပဋိပါဒနဉ္စ-သူမဂ်တွင်းသို့ ထိရောက်စေခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝါ-သွင်းခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧဒေ-၂ ပါးတို့တည်း။ သမုဋ္ဌာနာဒိတော-သမုဋ္ဌာန် အစရှိသောအားဖြင့်၊ (ဝိနိစ္စယော၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်လတုံသောနည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-သည်။ ပဌမပါရာဇိကသမုဋ္ဌာန်-ပဌမပါရာဇိက သမုဋ္ဌာန်ရှိ၏။ ကိရိယံ-မပြုထိုက်သော လွန်ကျူးမှုကို ပြုခြင်းရှိ၏။ သညာဝိမောက္ခံ-ဝိတိက္ကမသည်၏။ မရှိခြင်းကြောင့် လွတ်မြောက်

ဥမ္မတ္တက။ ။ဥမ္မဇုတိ-မေ့မှူး ရူးသွပ်၏။ ဣတိ ဥမ္မတ္တော၊ ဥမ္မတ္တောယေဝ ဥမ္မတ္တကော၊ သည်းခြေပျက်၍ ရူးသူသည် အမြဲရူး၏။ ဘီလူးဖမ်းစား၍ ရူးသူကား တစ်ရံတစ်ခါ သတိရသေး၏။

အယံ ပန အာပတ္တိ။ ။“သော အာဒိကမ္ပိကော”၏ နောက်၌ “အယံ ပန အာနာပတ္တိ” ဟု ရှိ၏။ အာနာပတ္တိဝါရ၏ နိဂုံးဝါကျဟုလည်း ယူဆကြ၏။ သို့သော် ထိုကဲ့သို့ နိဂုံးမျိုး၌ “ပန” ပါလေ့မရှိ၊ ထို့ကြောင့် “အယံ ပန အာပတ္တိ စတုသု၊ ပေ၊ သီလဝိပတ္တိ”ဟု နောက်ဝါကျအတွက် တက်သော “ပန”ဟု မှတ်။

ခြင်းရှိ၏။ သစ်ထွက်-စိတ်နှင့်တကွဖြစ်၏။ လောကဝဇ္ဇ-လောက၌ အပြစ်ရှိ၏။ ကာယကမ္မ-ကာယကံရှိ၏။ အကုသလစိတ္တံ-အကုသိုလ်စိတ်ရှိ၏။ ဒွိဝေဒနံ-၂ ပါးသော ဝေဒနာရှိ၏။ ဣတိ-အသာဓာရဏဝိနိစ္ဆယအပြီးတည်း။

စ-ဆက်။ ဣမာနိ သမုဋ္ဌာနာဒိနိနာမ-ဤသမုဋ္ဌာနံ အစရှိသည်တို့မည်သည်၊ အာပတ္တိယာ-အာပတ်၏အတွက်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။ သိက္ခာပဒဿ-သိက္ခာပုဒ်၏အတွက်၊ န (ဟောန္တိ)-မဖြစ်ကုန်၊ ပန-ထိုသို့ပင် မဖြစ်ပါသော်လည်း၊ (အာပတ်၏အတွက်သာဖြစ်၍ သိက္ခာပုဒ်၏အတွက် မဖြစ်ပါသော်လည်း) ဝေါဟာရသုခတ္ထံ-ခေါ်ဝေါ်ရာ၌ လွယ်ကူခြင်းအကျိုးငှာ၊ သဗ္ဗဋ္ဌကထာသု-အလုံးစုံသော အဋ္ဌကထာတို့၌၊ သိက္ခာပဒသီသေန-သိက္ခာပုဒ်ကို ခေါင်းတပ်သဖြင့်၊ ဒေသနာ-ဒေသနာသည်၊ အာဂတာ-လာပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အညေသုပိ-အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဧဝရူပေသု-ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ ဌာနေသု-အရာတို့၌၊ ဗျူနေ-သဒ္ဓါ၌၊ အာဒရ်-လေးစားခြင်းကို၊ အကတွာ-၍၊ အဓိပ္ပေတမေဝ-အလိုရှိအပ်သော အနက်ကိုသာ၊ ဂဟေတဗ္ဗံ-ယူထိုက်၏။

ဟိ-မှန်၊ အတ္ထံ-အနက်ကို၊ နာထော-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊ အဝေါစ-ဟောတော်မူပြီး၊ လောကဟိတော-လောက၏ အစီးအပွားဖြစ်တော်မူသော၊ မဟေသီ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဗျူဇနံ-သဒ္ဓါကို၊ (သရဏံ-၍၊ န အဝေါစ-ဟောတော်မူမူ) တသ္မာ-ကြောင့်၊ အက္ခရေသု-အက္ခရာတို့၌၊ ဝါ-အက္ခရာပုဒ်ပါ၌တို့၌၊ ရတိ-မွေ့လျော်ခြင်းကို၊ အကတွာ-မပြုမူ၍၊ မတိမာ-ပညာရှိသည်၊ အတ္ထေ-အနက်၌၊ မတိ-မိမိပညာကို၊ နိဝေသေယျ-သွင်းထားရာ၏။ ဣတိ-ဤကား တိုက်တွန်းခြင်းတည်း... ပဌမပါရာဇိကံ-ပဌမပါရာဇိကသည်၊ သမတ္ထံ-ပြီးပြီ။

ကိရိယံ။ ။ကရဏံ-မပြုထိုက်သော လွန်ကျူးမှုကိုပြုခြင်း၊ ကိရိယံ-ခြင်း၊ ကိရိယံဿ အတ္တိတိ ကိရိယံ-မပြုထိုက်သော လွန်ကျူးမှုကို ပြုခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်။ [“ကိရိယဟူသော စကားကို ယေဘုယျ”ဟု ဋီကာဆို၏။ သူများက အတင်းကြိရာ၌ မပြုဘဲ သာယာလျှင်လည်း အကိရိယပါရာဇိကပင်တည်း တဲ့။]

သိက္ခာပဒသီသေန။ ။သိက္ခာပုဒ်ကို ခေါင်းတပ်၍ “သမုဋ္ဌာနံ”စသည်ဖြင့် ရှေးအဋ္ဌကထာတို့ ဆိုထားသောကြောင့် ဤ၌လည်း အာပတ္တိကို မငဲ့ဘဲ သိက္ခာပဒဒဲ့၍ နပုလ္လိန်ဖြင့် ဆိုရပါသည်-ဟူလို။

ဒုတိယပါရာဇိက

ဒုတိယဝေ-ဒုတိယပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဂါမာဝါ အရညာဝါတိဇေတ္ထ-ဝါ ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (“အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော” ဟု ထည့်၍) [“ဇေတ္ထာတိ ဧတေသု ဒွိသု-ထို ဂါမ အရည ၂ ပါးတို့တွင်” ဟု ဋီကာရှိုသော်လည်း ရိုးရာမဟုတ်၊] သဗ္ဗော ပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ဧကကုဋီကာဒိဘေဒေါ-ဧကကုဋီက အစရှိသော အပြားရှိသော၊ ပရိက္ခိတ္တောဝါ-တံတိုင်း၊ စည်း စသည်ဖြင့် ကာရံအပ်သော ရွာကို လည်းကောင်း၊ အပရိက္ခိတ္တောဝါ-တံတိုင်း၊ စည်း စသည်ဖြင့် မကာရံအပ်သော ရွာကိုလည်းကောင်း၊ သမနုဿောဝါ-လူရှိသော ရွာကိုလည်းကောင်း၊ အမနုဿော ဝါ-လူမရှိသောရွာကိုလည်းကောင်း၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ အတိရေကစာတုမာသ နိဝိဋ္ဌော-၄ လထက်လွန်သော ကာလပတ်လုံးတည်နေသော၊ ယောကောစိ-အမှတ် မရှိ အလုံးစုံသော၊ သတ္ထောပိ-ကုန်သည်အပေါင်းကိုလည်း၊ ဝါ-ကုန်သည် အပေါင်း ၏ တည်နေရာအရပ်ကိုလည်း၊ ဂါမောတိ-ရွာဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဂါမဉ္ဇ-ရွာကို လည်းကောင်း၊ ဂါမူပစာရဉ္ဇ-ရွာ ဥပစာကိုလည်းကောင်း၊ ထပေတွာ-၍၊ အဝသေသံ-ကြွင်းသော အရပ်သည်၊ အရညံနာမ-တော မည်၏။

ဧကကုဋီကာဒိဘေဒေါ။   ။ ဧကော=ကုဋီ (အိမ်) ယတ္ထာတိ ဧကကုဋီကော၊ ဧကကုဋီကော+အာဒိ ယေသန္တိ ဧကကုဋီကာဒယော၊ တေ+ဘေဒါ ယဿာတိ ဧကကုဋီကာဒိ ဘေဒေါ၊ အာဒိဖြင့် ပါဠိတော်၌ လာသော ဒွိကုဋီက၊ တိကုဋီက၊ စတုတ္ထုဋီက ဂါမ စသည် တို့ကို ယူ။

သမနုဿ စသည်။   ။ သဟ+မနုဿေတိ ယတ္ထာတိ သမနုဿော၊ နတ္ထိ+မနုဿာ ယတ္ထာတိ အမနုဿော၊ အတိရေကစာတုမာသံ+နိဝိဋ္ဌော အတိရေကစာတုမာသနိဝိဋ္ဌော၊ ယောကောစိဖြင့် “ဇယ်သတ္ထဖြစ်စေ၊ သကဋသတ္ထဖြစ်စေ၊ မြင်း၊ လားတို့၌ ဝန်တင်၍ သွားသော အသတ္ထဖြစ်စေ၊ မည်သည့်ကုန်သည် မဆို” ဟု ပြ၏။ သဟ+အတ္ထေန-(ဥစ္စာဘဏ္ဍာနှင့်) ယော ဝတ္ထတိတိ သတ္ထော=ဇောင်းဖို့ရာ ဥစ္စာဘဏ္ဍာနှင့် တကွဖြစ်သော ကုန်သည်အပေါင်း။ [ထိုသတ္ထ၏ တည်နေရာ အရပ်ကို ဌာနုပစာအားဖြင့် “သတ္ထ” ဟု ဆိုသည်။]

မှတ်ချက်။   ။ “အမနုဿဂါမ-လူမရှိသော ရွာ” ဟူရာ၌ သူပုန်းဘေးစသည်ကြောင့် ခေတ္တရှောင်တိမ်းနေကြသဖြင့် ပြန်လာဦးမည်ဖြစ်သော လူမရှိခိုက်ရွာကို ဆိုလိုသည်။ တစ်ခါတည်း မပြန်လာသော အသွားမျိုးဖြင့် ထွက်သွားကြလျှင်ကား ဂါမ မဟုတ်၊ အရညံတွင် ပါဝင်တော့၏။ နိဂမ၊ နဂရ၊ ဇနပဒနှင့် ထို၏ဥပစာများလည်း ဂါမအရတွင် ပါဝင်ကြသည်။

တတ္ထ-ထိုဂါမ အရညတို့၌၊ အသမ္မောဟတ္ထံ-မတွေ့ဝေခြင်း အကျိုးငှာ၊ ယရံ-
 အိမ်လည်းကောင်း၊ ယဂ္ဂပစာရော-အိမ်၌ ဥပစာလည်းကောင်း၊ ဂါမော-လည်း
 ကောင်း၊ ဂါမူပစာရော-လည်းကောင်း၊ ဣတိ အယံ ဝိဘာဂေါ-ဤဝေဘန်အပ်
 သော အထူးကို၊ ဝေဒိတဗေဗျာ-၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ နိဗ္ဗကောသဿ-တံစက်မြိတ်၏၊
 ဥဒကပတနဌာနဗ္ဗန္တရံ-ရေကျရာအရပ်၏ အတွင်းအရပ်သည်၊ ယရံနာမ-ယရ
 မည်၏၊ ပန-ကား၊ ဒွါရေ-အိမ်တံခါး၌၊ ဌိတော-တည်သော၊ မာတုဂါမော-မာတုဂါမ
 သည်၊ ယံ ဘာဇနဓောဝနုဒကံ-အကြင် ခွက်ဆေးရေကို၊ ဆဋ္ဌေတိ-စွန့်ပစ်၏၊
 တဿ-ထို ခွက်ဆေးရေ၏၊ ပတနဌာနံစ-ကျရာအရပ်သည်လည်း၊ (အတ္ထိ)၊
 မာတုဂါမေနေဝ-မ သည်ပင်၊ အန္တောဂေဟေ-အိမ်တွင်း၌၊ ဌိတေန-တည်လျက်၊
 ပကတိယာ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်၊ (အားကုန်လွှဲဖို့ မလို၊ ပင်ကိုယ် ရိုးရာအားဖြင့်-
 ဟူလို) ဗဟိ-ပြင်ဘက်သို့၊ ခိတ္တဿ-ပစ်လွှင့်အပ်သော၊ သုပ္ပဿဝါ-မန်း၏လည်း
 ကောင်း၊ ဝါ-စကော၏လည်းကောင်း၊ သံမုဇ္ဇနိယာဝါ-တံမြက်စည်း၏လည်း
 ကောင်း၊ ပတန ဌာနံစ-ကျရာအရပ်သည်လည်း၊ (အတ္ထိ) ယရဿ-၏၊ ပုရတော-
 ရှေ့၌၊ ဒွိသု ကောဏေသု-၂ ထောင့်တို့၌၊ သမ္ပန္နိတွာ-ဆက်စပ်၍၊ ရုက္ခသုစိဒ္ဓါရံ-
 သစ်ချောင်းလျှို တံခါးကို၊ (အလယ်၌ သစ်သားတုံးအရှည်ကို အပေါက်ဖောက်၍
 ထိုအပေါက်၌ သစ်သားချောင်း၊ သို့မဟုတ် ဝါးချောင်းတို့ကို လျှိုထားသော တံခါး-
 ဟူလို) ထပေတွာ-တပ်ထား၍၊ 'ဂေါရူပါနံ-နွားအပေါင်းတို့၏၊ ပဝေသန
 နိဝါရဏတ္ထံ-ဝင်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ကတပရိက္ခေပေါစ-ပြုအပ်သော
 အကာအရံသည်လည်း၊ (အတ္ထိ) သဗ္ဗောပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ အယံ-ဤ
 အရပ်သည်၊ (ခွက်ဆေးရေ ကျရာအရပ်၊ မန်း (စကော) တံမြက်စည်းကျရာအရပ်၊
 ဝင်းခပ် ထားရာအရပ်သည်၊) ယဂ္ဂပစာရော နာမ-၏။

ပန-ကား၊ သဗ္ဗန္တိမံ-အလုံးစုံသော အိမ်တို့၏၊ အဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ယံ ယရံ-
 သည်၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ တဿ ယရဿ-၏၊ တာဒိသေ-ထိုကဲ့သို့ရှိအပ်သော၊

ယရ၊ ယဂ္ဂပစာရ။   ။ "နိဗ္ဗကောသဿ ၊ပေ၊ ယရံနာမ" ဖြင့် အိမ်၏ အပိုင်း
 အခြားကို ပြ၏၊ "ယံ၊ ပန ၊ပေ၊ ပတနဌာနဋ္ဌ" ဖြင့် အကာအရံ (ဝင်း) မရှိသော အိမ်၏
 ဥပစာကို ပြ၏၊ "မာတုဂါမေနေဝ ၊ပေ၊ ပတနဌာနဋ္ဌ" ဖြင့် ဝင်းမရှိသော အိမ်၏ ဥပစာကိုပင်
 တစ်နည်း ပြ၏၊ "ယရဿ ၊ပေ၊ ကတပရိက္ခေပေါစ" ဖြင့် ဝင်းရှိသော အိမ်၏ ဥပစာကို
 ပြ၏။ ["ပုရတော ဒွိသု ကောဏေသု" ကား အများအားဖြင့် ရှေ့မျက်နှာသာဒေါင့်၌ တံခါးပေါက်
 ထားတံတံ၍ ဆိုအပ်သော စကားတည်း၊ ဘယ်ဘက်မှာ တံခါးပေါက် ထားထား၊ ထိုမျှလောက်
 အရပ်ကို ဥပစာဟု မှတ်ပါ-ဟူလို။]

ယရူပစာရေးအိမ့်ဥပစာ၌၊ ငြိတဿ-တည်သော၊ ထာမမဇ္ဈိမဿ-အားစွမ်းအားဖြင့် အလယ်အလတ်၌ ဖြစ်သော၊ ပုရိသဿ-၏၊ ဝါ-သည်၊ (ခိတ္တဿ-၌ စပ်)၊ ယထာ- အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တရုဏမနုဿာ-နုပျိုသော လူတို့သည်၊ ဝါ-ကာလ သားတို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ပလံ-အားစွမ်းကို၊ ဒသေန္တာ-ပြလိုကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ) ဗာဟု-လက်မောင်းကို၊ ပသာရေတွာ-ဆန့်တန်း၍၊ လေဉ္စ-ခဲကို၊ ခိပန္တိ-ပစ်ကြကုန်၏၊ ဧဝံ-ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (ဤကာလသားတို့ အားစွမ်းပြသော ခဲပစ်နည်းအားဖြင့်) ခိတ္တဿ-ပစ်လွှင့်အပ်သော၊ လေဉ္စဿ-၏၊ ပတနဋ္ဌာနဗ္ဗန္တရံ- ကျရာအရပ်၏ အတွင်းအရပ်သည်၊ ဂါမောနာမ-၏၊ တင်တာ-ထို ပဌမခဲတစ်ကျမှ၊ အညဿ-အခြားသော၊ လေဉ္စပါတဿ-ခဲကျရာအရပ်၏၊ အဗ္ဗန္တရံ-အတွင်းအရပ် သည်၊ ဂါမူပစာရောနာမ-၏၊ ပန-အမှာစကားချပ်ညှပ်လိုက်ဦးအံ့၊ ပတိတဿ- ကျပြီးသော၊ လေဉ္စနော-၏၊ ပဝတ္တိတွာ-လိမ့်၍၊ ဂတဋ္ဌာနံ-သွားရာအရပ်ကို၊ န ဂဟေတဗ္ဗံ-မယူထိုက်၊ (ဂါမ၊ ဂါမူပစာရအတွင်း မသွင်းယူထိုက်။)

ပန-ကား၊ (အပရိက္ခိတ္တဂါမ ဂါမူပစာရမှတစ်ပါး၊ ပရိက္ခိတ္တဂါမ-ဂါမူပစာရကား၊) ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ-၏၊ ပရိက္ခေပေါယေဝ-အကာအရံသည် ပင်၊ ဂါမဿ-၏၊ ပရိစ္ဆေဒေါ-အပိုင်းအခြားတည်း၊ တဿ-ထိုရွာ၏၊ ဒေ-၂ ခုကုန် သော၊ ဣန္ဒြိဗိလာ-တံခါးခုံတို့သည်၊ သစေ ဟောန္တိ-အကယ်၍ ရှိကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) အဗ္ဗန္တရိမေ-အတွင်း၌ဖြစ်သော၊ ဣန္ဒြိဗိလေ-တံခါးခုံ၌၊ ငြိတဿ-တည်သော ယောက်ျား၏၊ လေဉ္စပါတဗ္ဗန္တရံ-ခဲကျရာအရပ်၏ အတွင်းအရပ်သည်၊ ပေါ၊ ဟိ- မှန်၊ ပဒဘာဇနေပိ-ပဒဘာဇနီ၌လည်း၊ ဣမိနာဝနယေန-ဤနည်းဖြင့်သာ၊ ပေါ၊ တတ္ထ-ထို ပရိက္ခိတ္တဂါမူပစာရ အပရိက္ခိတ္တ ဂါမူပစာရတို့တွင်၊ အပရိက္ခိတ္တဿ- အပ်သော၊ ဂါမဿ-၏၊ ယွာယံ (ယော အယံ) ဥပစာရော-အကြင် ဥပစာကို၊ (မယာ) ဒသိတော-ပြအပ်ပြီ၊ တဿ-ထို အပရိက္ခိတ္တဂါမူပစာရ၏၊ ဝသေန-

ဂါမ၊ ဂါမူပစာရ။   ။ “ယံ ပန သဗ္ဗန္တိမံ ယရံ၊ ပေါ၊ ပတနဋ္ဌာနဗ္ဗန္တရံ” ဖြင့် ရွာအပိုင်း အခြားကို ပြ၏၊ တစ်ရွာလုံးတွင် အစွန်ဆုံးကျသောအိမ်၏ ဥပစာမှ ပစ်အပ်သော ခဲတစ်ခဲ အရပ်သည် အကာအရံ (ရွာစည်း) မရှိသော ဂါမ၏ အပိုင်းအခြားဖြစ်သည်၊ ထို ခဲတစ်ကျ အရပ်မျှ နောက်ထပ် ပစ်အပ်သော ခဲတစ်ကျအရပ်သည် ရွာ၏ ဥပစာတည်း၊ “ပရိက္ခိတ္တဿ ပေါ၊ ဂါမူပစာရောနာမံ” ဖြင့် အကာ (အစည်း) ရှိသော ရွာ၏ ဂါမနှင့် ဂါမူပစာရကို ပြသည်။

ဖြင့်၊ ဝိကာလေဂါမပ္ပဝေသနာဒိသု-ဝိကာလေဂါမံပ္ပဝေသန အစရှိသော သိက္ခာပုဒ် တို့၌၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ပံရိစ္ဆန္တိတဗ္ဗာ-ပိုင်းခြားထိုက်၏။ ဣတိ-သို့၊ ဣမံ ဂါမပ္ပ-လည်းကောင်း၊ ဣမံ ဂါမူပစာရဉ္စ-ဤရွာ့ဥပစာကိုလည်းကောင်း၊ ထပေတွာ-၍၊ အဝသေသံ-ကြွင်းသော အရပ်သည်၊ ဣမသ္မိံ သိက္ခာပဒေ-၌၊ အရည်နာမ-ညမည်၏။

စ-ဆက်၊ ဂါမာဝါ အရညာဝါတိ ဧတံ-ဝါဟူသော ဤစကားသည်၊ ဒေသနာ မတ္တမေဝ-ဒေသနာမျှသာတည်း၊ ဝါ-ဒေသနာ၏ ဦးခေါင်းမျှသာတည်း၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ဣမေသံ-ဤဂါမအရညတို့၏၊ ပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ-အပိုင်းအခြားကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ငယ ဃရယရူပစာရဂါမူပစာရာ-အကြင် အိမ်၊ အိမ်ဥပစာ၊ ရွာ့ဥပစာတို့ကို၊ (မယာ-သည်) ဝုတ္တာ-ကုန်ပြီ၊ တတောပိ-ထိုအိမ်၊ အိမ်ဥပစာ၊ ရွာ့ဥပစာမှလည်း၊ ပါရာဇိကဝတ္ထု-တ္ထုကို၊ အဝဟရန္တဿ-အယုတ်အားဖြင့် ဆောင်ယူသော ရဟန်း၏၊ ဝါ-ခိုးသော ရဟန်း၏၊ ပါရာဇိကံ-က အာပတ်သည်၊ ဟောတိ ယေဝ-သည်သာ။

အဒိန္နန္တိ-နံဟူသည်ကား၊ အညဿ-မိမိမှတစ်ပါး အခြားသော၊ မနုဿ ဇာတိကဿ-လူဇာတ်ရှိသူ၏၊ သန္တကံ-ဥစ္စာကို၊ (အာဒိယေယျ-၌ စပ်) ထေယျ သင်္ခါတန္တိ ဧတ္ထ-တံဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ထေနောတိ-ထေနော ဟူသည်ကား၊ စောရော-ခိုးသူတည်း၊ ထေနဿ-ခိုးသူ၏၊ ဘာဝေါ-

တတ္ထ ဒေဝ၊ ပရိစ္ဆိန္တိတဗ္ဗာ။ ။ ဤကား (စကားစပ်သဖြင့်) ဝိကာလေဂါမပ္ပဝေသန သိက္ခာပုဒ်အတွက် မှတ်ချက်ကို ပြသော စကားတည်း။ ဝိကာလေ ဂါမပ္ပဝေသနသိက္ခာပုဒ်၌ အပရိက္ခိတ္တဂါမ၏ ဥပစာသို့ ဝင်မိလျှင်၊ အာပတ်သင့်၏-ဟူလို၊ [အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဥပစာရံ ဩက္ကန္တဿ အာပတ္တိံ ပါစိတ္တိယဿ၊-ထိုသိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်၊]-အကယ်၍ အကံအရံ ရှိလျှင်ကား “ပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ပရိက္ခေပံ အတိက္ကမန္တဿ (အကာအရံကျော်မိမ္မ) အာပတ္တိံ ပါစိတ္တိယဿ” ဟု မိန့်တော်မူသည်။

အညဿ မနုဿဇာတိကဿ။ ။ ဒန္တပေါဏသိက္ခာပုဒ်၌ မိမိဥစ္စာပင် ဖြစ်သော်လည်း အကပ်မခံအပ်သော အာဟာရကို “အဒိန္န”ဟု ဆိုအပ်၏။ ဤပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်၌ကား “မိမိမှတစ်ပါး အခြားသော တိရစ္ဆာန် စသူလည်း မဟုတ်သော လူဇာတ်ရှိသူ၏ ဥစ္စာသည် အဒိန္နမည်၏။ ထိုဥစ္စာလည်း ကိုယ်ဖြင့် လက်ထိလက်ရောက်ဖြစ်စေ၊ နှုတ်ဖြင့် “ရောယူယော့” ဟု မိန့်တော်မူသော ဥစ္စာရှင်ကိုက ကျေကျေနပ်နပ် ပပေးအပ်သော ဥစ္စာ ကျား၊ ထို့ကြောင့် “အညဿ မနုဿဇာတိကဿ သန္တကံ” ဟု အဋ္ဌကထာ၌လည်းကောင်း၊ “သန္တကံတိ ကာယေနဝါ ဝါစာယာဂါ န ဒိန္နံ” ဟု ဋီကာ၌လည်းကောင်း ဖွင့်သည်။

ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာတည်း၊ ထေယျ-ခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ၊ ဧတံ-ဤထေယျ ဟူသော အမည်သည်၊ အဝဟရဏစိတ္တဿ-ခိုးကြောင်းစိတ်၏၊ နာမံ-အမည် တည်း၊ သင်္ခါ-သင်္ခါဟူသော ပုဒ်လည်းကောင်း၊ သင်္ခါတံ-သင်္ခါတံဟူသော ပုဒ် လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤ ပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်းသည်၊ အတ္ထတော-အနက်အားဖြင့်၊ ဧတံ-တူ၏၊ သညာနိဒါနာဟိ ပပဉ္စသင်္ခါတိ အာဒိသု ဝိယ-သင်္ခါ အစရှိသော ဝါဒီရပ်တို့၌ကဲ့သို့၊ ဧတံ-ဤသင်္ခါ သင်္ခါတံဟူသော ပုဒ် ၂ ပါး အပေါင်းသည်၊ ကောဋ္ဌာသဿ-အစု၏၊ နာမံ-တည်း၊ [ပပဉ္စသင်္ခါ-သံသရာကို ချဲ့ထွင်တတ်သော တဏှာမာနဒိဋ္ဌိအစုတို့သည်၊ သညာနိဒါနာဟိ-သညာလျှင် အရင်းခံရှိကုန်၏၊] ထေယျဉ္စ-ခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ စိတ်လည်း ဟုတ်၏၊ တံ-ထိုခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ စိတ်ဟူသည်၊ သင်္ခါတဉ္စ-အစုလည်း ဟုတ်၏၊ ဣတိ-ဤ ၂ ပါးသော သတ္တိကြောင့်၊ ထေယျသင်္ခါတံ-တမည်၏၊ ထေယျစိတ္တသင်္ခါတော- ခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ စိတ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ဧကော-တစ်ခုသော၊ စိတ္တ ကောဋ္ဌာသော-စိတ်အစုတည်း၊ ဣတိ အတ္ထော။

ထေယျသင်္ခါတံ။

။ထေနေကိ-ခိုးတတ်၏၊ ဣတိ ထေနေ၊ (ထေနေဓာတ်၊ ဘူဝါဒိ၊ စုရာဒိ-အပစ္စည်း၊) ထေနေဿ+ဘာဝေါ ထေယျ-ခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းစိတ်၊ ဣပစ္စည်းသက်၊ နကို ချေ၍ “ထေယံ” ဟု ထောမနိမိ၌ ယတစ်လုံးထည်း ရှိ၏၊ ပါဠိ၌ကား ယတစ်လုံးလာ၍ “ထေယျံ” ဟု ရှိ၏၊ သင်္ခါ၊ သင်္ခါတံ ၂ ပုဒ်လုံးပင် “ကောဋ္ဌာသ-အစု” အနက်ကို ဟော၏၊ ပပဉ္စသင်္ခါ၌ သင်္ခါသဒ္ဓါ ရှိ၏၊ ဤ၌ “သင်္ခါတံ” ဟု ရှိ၏၊ သင်္ခါ၌ အပစ္စည်း၊ သင်္ခါတံ၌ တပစ္စည်း၊ ဤသို့ ပစ္စည်းသာ ကွဲ၏၊ အနက်မှာမူ အတူပင်၊ [သံ-(သမ္ပိဏ္ဏေတွာ) ပေါင်း၍+ခါယတိ- ပြောဆို ရေတွက်အပ်၏၊ ဣတိ၊ သင်္ခါ-သင်္ခါမည်၏၊ သင်္ခါတံ-သင်္ခါတလည်းမည်၏၊ “သဘောတူသောကြောင့် တစ်ပေါင်းတည်း ရေတွက်ရသော အစု” ဟူလို။]

ဓာတ်ဦးဆုံး-

သုဉ္စာကို ယူရာ၌ ဝိသာသဂ္ဂါဟ-အကျွမ်းဝင်၍ ယူကြောင်း စိတ်အစု၊ တာဝကာလိကဂ္ဂါဟ-ငှား၍ ယူကြောင်းစိတ် အစု၊ ဤသို့ စိတ်အစု အမျိုးမျိုးရှိသည်တွင် ထိုရိုးရိုးသားသား ယူလိုသော စိတ်အစုကို တားမြစ်လို၍ “ထေယျသင်္ခါတံ” ဟု ဝိသေသန (မ) သည်၊ တစ်စိတ်တည်းဖြင့် ယူ၍ မဖြစ်၊ စိတ်ပေါင်း ဝီထိပေါင်းများစွာ စုမိမှ ယူ၍ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “စိတ်အစု” ဟု ဆိုသည်။

ပပဉ္စသင်္ခါ။

။ပစိ-ဝိတ္တာရေ (ချဲ့ခြင်း)၊ ပပစ္စန္ဒိ-သံသရာကို ချဲ့တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ပပဉ္စာ (တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတို့တည်း) ထိုတရားများကြောင့် သံသရာ၌ ကြာရှည်စွာ ကျင်လည်နေရသဖြင့် ထိုတရားတို့ကို “သံသရာချဲ့တရား” ဟု ဆိုရသည်၊ ပပဉ္စာဝေ+သင်္ခါ- ပပဉ္စသင်္ခါ။

စ-ဆက်၊ ဧဝံ-ဤထေယျသင်္ခါတံဟူသော ပါဠိသည်၊ ကရုဏတ္ထေ-ကရိုဏ်း-
 ဝိဘတ်၏ အနက်၌၊ ပစ္စတ္ထဝံစနံ-ပဌမာဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဓါတည်း၊ တသ္မာ-
 ကြောင့်၊ ထေယျသင်္ခါတေန-ခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ စိတ်အစုဖြင့်၊ ဣတိ-
 သို့၊ အတ္ထတော-ဖြင့်၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-၏၊ စ-ဆက်၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ထေယျ
 သင်္ခါတေန-ဖြင့်၊ အာဒိယတိ-ယူ၏၊ သော-သည်၊ ယံသ္မာ-ကြောင့်၊ ထေယျစိတ္တော-
 ခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ စိတ်ရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဗျဉ္ဇနံ-
 သဒ္ဓါကို၊ အနာဒိယိတ္တာ-အလေးအမြတ်အားဖြင့် မယူမူ၍၊ ဝါ-ဂရုမစိုက်မူ၍၊
 အတ္ထမေဝ-လိုရင်းအနက်ကိုသာ၊ ဒဿေတံ-ပြတော်မူခြင်းငှာ၊ ထေယျစိတ္တော
 အဝဟံရဏံစိတ္တောတိ-တ္တောဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အဿ-ထိုထေယျသင်္ခါတံဟူသော
 ပုဒ်၏၊ ပဒဘာဇနံ-ပဒဘာဇနီကို၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အာဒိယေယျာတိ-ကာ၊ ပဉ္စဝိသံတိယာ- ၂၅ ပါးသော၊ အဝဟာရာနံ-အယုတ်
 အားဖြင့် ဆောင်ယူခြင်းတို့တွင်၊ ဝါ-ခိုးခြင်းတို့တွင်၊ အညတရဝံသေန-တစ်ပါးပါး
 သော ဆောင်ယူခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဟရေယျ-ဆောင်ယူအံ့၊ ပန-ဆက်၊ တေ
 အဝဟာရာ-ထိုခိုးယူခြင်းတို့ကို၊ (သလ္လက္ခေတဗ္ဗာ-၌ စပ်၊) ပဉ္စ-ငါးပါးကုန်သော၊
 ပဉ္စကာနိ-ပဉ္စကတို့ကို၊ သမောဓာနေတွာ-ပေါင်း၍၊ သာဓုကံ-ကောင်းစွာ၊
 သလ္လက္ခေတဗ္ဗာ-မှတ်သားထိုက်ကုန်၏၊ ပဉ္စ-ငါးပါးကုန်သော၊ ပဉ္စကာနိနာမ-ပဉ္စက-
 တို့မည်သည်၊ နာနာဘဏ္ဍပဉ္စကံ-ဏ္ဍ၊ ပဉ္စကလည်းကောင်း၊ (ဧကဘဏ္ဍ စသည်
 လည်း ဤနည်းအတိုင်းပေး၊) ထေယျာဝဟာရပဉ္စကံ- ရ ပဉ္စကလည်းကောင်း၊
 ဣတိ-ဤသည်တို့တည်း၊ တတ္ထ-ထိုငါးပါးသော ပဉ္စကတို့တွင်၊ ပုရိမာနိ-ရှေးဖြစ်-
 ကုန်သော၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ပဉ္စကာနိ-တို့ကို၊ ဧတဿေဝပဒဿ-ဤ အာဒိယေယျ

ဗျဉ္ဇနံ အနာဒိယိတ္တာ။ ။ ဒုတိယပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်၌ လာသော ပုဒ်များကို
 အကျယ်ဖွင့်သော ပါဠိတော်ကို ပဒဘာဇန (ပဒဘာဇနီ) ဟု ခေါ်၏။ ထိုပဒဘာဇနီ၌ သင်္ခါတ
 ပုဒ်၏ အနက်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဌမာဝိဘတ်၏ အနက်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဤအဋ္ဌကထာ
 ဖွင့်သကဲ့သို့) အသေးစိတ် မပြဘဲ လိုရင်းကိုသာ ထေယျစိတ္တော အဝဟရဏံ စိတ္တောဟု ဖွင့်ပြ
 တော်မူ၏။ ထိုသို့ သဒ္ဓါအစုံအလင် မဖွင့်ပြခြင်းကို ဗျဉ္ဇနံ အနာဒိယိတ္တာ-သဒ္ဓါကို အလေး
 အမြတ်မပြု၊ ဂရုမစိုက်ဟု ဆိုသည်။

နာနာဘဏ္ဍပဉ္စက။ ။ နာနာဝိမံ+ဘဏ္ဍံ (အဘိဓာန်၌ နပုလ္လိန်) 'ဧတဿာံတိ
 နာနာဘဏ္ဍံ၊ သဝိညာဏက၊ အဝိညာဏကအားဖြင့် အထူးထူးသော ဘဏ္ဍာရှိသော (ပဉ္စက)
 ပဉ္စန္ဒ-ငါးမျိုးသော ခိုးခြင်းတို့၏+သမ္မဟော-အပေါင်းတည်း၊ ပဉ္စကံ-အပေါင်း၊ ပဉ္စ+ပရိမာဏံ
 အဿာံတိ ဝါ ပဉ္စကံ-ငါးခုအတိုင်းအရှည်ရှိသော ခိုးခြင်း၊ နာနာဘဏ္ဍမေဝ+ပဉ္စကံ
 နာနာဘဏ္ဍပဉ္စကံ။

ဧတသေဝပဒဿ-ဤအာဒိယေယျဟူသော ပုဒ်၏ပင်၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ ဝုတ္တာနံ-
 ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော၊ အာဒိယေယျ၊ ပေ၊ ဌာနာစာဝေယျာတိ-ယျ ဟူကုန်
 သော၊ ဣမေသံ ပဒါနံ-ဤပုဒ်တို့၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ လဗ္ဘန္တိ-ရအပ်ကုန်၏၊ တတ္ထ-
 ထို ရှေးပဉ္စက ၂ ပါးတို့တွင်၊ နာနာဘဏ္ဍပဉ္စကံ-က ကို၊ သဝိညာဏကော ဝိညာ
 ဏကဝသေန-သဝိညာဏကဘဏ္ဍာ၊ အဝိညာဏကဘဏ္ဍာတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဒဌဗ္ဗ-
 ၏၊ ဣတရံ-အခြားသော ဧကဘဏ္ဍပဉ္စကကို၊ (သဝိညာဏကဝသေနဝ-
 သဝိညာဏကဘဏ္ဍာ၏အစွမ်းအားဖြင့်သာ၊ ဒဌဗ္ဗ-၏။)

ကထံ-အဘယ်သို့ မှတ်ထိုက်သနည်း. . . အာဒိဇ္ဈယျာတိ-ကား၊ (ယော-
 အကြင်ရဟန်းသည်၊) အာရာမံ-သစ်သီးအာရာမံ၊ ပန်းအာရာမံကို၊ ဝါ-သစ်သီးခြံ၊
 ပန်းခြံကို၊ အဘိယုဉ္စတိ-မိမိဥစ္စာ ဖြစ်ဖို့ရာဟု လွန်စွာအားထုတ်အံ့၊ (သဒ္ဓတ္ထ၊) ဝါ-
 တရားစွဲအံ့၊ (အဓိပ္ပာယတ္ထ၊) (တဿ-၏။) ဒုက္ကဋ္ဌာ-ဒုက္ကဋ္ဌမည်သော၊ အာပတ္တိ-
 အာပတ်သည်၊ အဿ-ဖြစ်၏၊ (တစ်နည်း) ဒုက္ကဋ္ဌဿ-ဒုက္ကဋ္ဌမည်သော လွန်ကျမှု
 သို့၊ အာပတ္တိ-ရောက်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ-၏။) [ဒုက္ကဋ္ဌသင်္ခါတာ အာပတ္တိ
 ဘဝေယျ၊ အထဝါ-ဒုက္ကဋ္ဌသညိတဿ ဝီတိက္ကမဿ အာပဇ္ဇနံ။]

ယော-သည်၊ သာမိကဿ-ဥစ္စာရှင်၏၊ ဝိမတိ-တွေးတောခြင်းကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ-
 ဖြစ်စေအံ့၊ ပေ၊ သာမိကော-သည်၊ မယံ-ငါ၏ ဥစ္စာသည်၊ န ဘဝိဿတိ-မဖြစ်

ဧကဘဏ္ဍပဉ္စကစသည်။   ။ဧကံ-သဝိညာဏက၏ အစွမ်းဖြင့် တစ်ပါးသော+
 ဘဏ္ဍံ ယဿာတိ ဧကဘဏ္ဍံ၊ ဧကဘဏ္ဍမေဝ+ပဉ္စကံ ဧကဘဏ္ဍပဉ္စကံL....သဟဇ္ဈေန-မိမိ
 လက်ကြောင့်+နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်သော ပယောဂသည်၊ သာဟတ္ထိကော-က မည်၏၊ သာဟတ္ထိ
 ကေန-(အစဆုံး) သာဟတ္ထိက ပယောဂဖြင့်+လက္ခိတံ-မှတ်သားအပ်သော ပဉ္စကံသည်၊
 သာဟတ္ထိကပဉ္စကံ-မည်၏။ [“အာဒိလဒ္ဓနာမတိကံ”ဟူရာ၌ကဲ့သို့ အစပုဒ်ဖြင့် ရအပ်သော
 အမည်ရှိသော ပဉ္စကတည်း။]

ပုဗ္ဗပယောဂေန။   ။စေခိုင်းအပ်သူ၏ မခိုးမို့ ရှေ့၌ဖြစ်သော အာဏာပကပုဂ္ဂိုလ်၏
 ပယောဂဖြင့်+လက္ခိတံ+ပဉ္စကံ ပုဗ္ဗပယောဂပဉ္စကံ၊ ထေယျာဝဟာရေန-ခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း
 ဖြစ်ရာ ပုန်းလျှိုး ကွယ်လျှိုးခိုးခြင်းဖြင့်+လက္ခိတံ+ပဉ္စကံ ထေယျာဝဟာရပဉ္စကံ။

ဝိမတိ။   ။“ငါ၏အာရာမံကို ငါရမရပါမလား၊ မရဘဲများနေလေမလား” ဟု
 တွေးတောမှုကို ဖြစ်စေလောက်အောင် “တရားသူကြီးများထံသို့ ထွက်ဝင် သွားလာခြင်း၊
 ရှေ့နေငှားခြင်း၊ မတရားသက်သေရှာခြင်း၊ စသည်ကို ပြုနေ၏”-ဟူလို။

တော့လတံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ဓုရ်-ဝန်ကို၊ ဝါ-လုံလဝီရိယကို၊ နိက္ခိပတိ-လျှော့ချလိုက်အံ့၊
 (တဿ-ထို့၊ တရားစွသော ရဟန်း၏၊) ၊ပေ၊ ဟရေယျာတိ-ယျ ဟူသည်ကား၊
 (ယော-သည်၊) အညဿ-အခြားသူ၏၊ ဘဏ္ဍ-ဘဏ္ဍာကို၊ ဟရန္တော-ဆောင်ယူ
 သွားစဉ်၊ (တစ်စုံတစ်ယောက်အား တစ်ဆင့်ပေးဖို့ရန် မိမိတံ အပ်နှံလိုက်သော
 ဘဏ္ဍာကို ယူသွားစဉ်) သီသေ-ဦးခေါင်း၌၊ ဘာရ်-ဝန်ကို၊ ထေယျစိတ္တော-ခိုးသူ၏
 ဖြစ်ကြောင်းစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ) အာမသတိ-သုံးသပ်အံ့၊ (တဿ) ဒုက္ကဋ်-
 သည်၊ (ဟောတိ) ဖန္ဒာပေတိ-လှုပ်ရှားစေအံ့၊ ၊ပေ၊ ခန္ဓ-ပခုံးသို့၊ ဩရောပေတိ-
 လျှော့ချအံ့၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ-၏)။

အဝဟရေယျာတိ-ကား၊ ဥပနိက္ခိတ္တံ-အပ်နှံထားအပ်သော၊ ဘဏ္ဍ-ကို၊
 (စောင့်ရှောက်ဖို့ရန် ခေတ္တအပ်နှံထားအပ်သော ဘဏ္ဍာကို)၊ မေ-ငါ၏၊ ဘဏ္ဍ-
 ကို၊ ဒေဟိ-ပြန်ပေးလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုစ္စမာနော-ပြောဆိုအပ်သော်၊ “အဟံ-
 ငါသည်၊ န ဂဏှာတိ-မယူ၊” ဣတိ-သို့၊ ဘဏတိ-ပြောဆိုအံ့၊ ၊ပေ၊ ဣရိယာပထံ
 ဝိကောပေယျာတိ-ယျ ဟူသည်ကား၊ သဟဘဏ္ဍဟာရကံ-ဘဏ္ဍာကို ဆောင်ယူ
 သူနှင့် တကွဖြစ်သောဘဏ္ဍာကို၊ (ဘဏ္ဍာကို ထမ်းသွားသော လူပါ-ဟူလို၊)
 နေဿာမိ-ဆောင်ယူအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ပဌမပါဒ်-ပဌမခြေလှမ်းကို၊
 အတိတ္တာမေတိ-မိမိလိုရာ ဘက်သို့လွန်စေအံ့၊ (ဘဏ္ဍာထမ်းသွားသူ၏ သွားမြဲ
 လမ်းမှ မိမိ ခေါ်ဆောင်လိုရာဘက်သို့ ပဌမခြေတစ်လှမ်း လွန်စေအံ့-ဟူလို) ၊ပေ၊
 ဒုတိယပါဒ်-ဒုတိယခြေလှမ်းကို၊ ၊ပေ၊ ဌာနာစာဝေယျာတိ-ယျ ဟူသည်ကား၊
 ထလဋ္ဌ-ကုန်း၌တည်သော၊ ၊ပေ၊ ဌာနာ-တည်နေရာအရပ်မှ၊ စာဝေတိ-ရွေ့စေအံ့၊
 ၊ပေ၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ တာဝ-ဧကံဘဏ္ဍပဉ္စကမ္ပ ရှေးဦးစွာ၊ နာနာဘဏ္ဍပဉ္စကံ-
 ကို၊ ဝေဒိတဗွံ-၏။

ဓုရ် နိက္ခိပတိ။ ။ဓုရ်ကို ဥဿာဟံဟု ဖွင့်၏၊ ဓုဗ္ဗတိ ဟိသတိ-မိမိကိန်းရာ သတ္တဝါကို
 ညှဉ်းဆဲသကဲ့သို့ ပြုတတ်၏၊ ဣတိ ဓုရော၊ ဝီရိယဖြစ်သောအခါ ဝီရိယရှင်သည် ပင်ပန်းရကား
 ဝီရိယသည် မိမိကိန်းရာ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ညှဉ်းဆဲရာရောက်၏၊ [ဓုဗ္ဗ-ဟိသာယံ၊ အ ပစ္စည်း။ “ယုဂေ-
 ဓိကာရေ ဝီရိယေ၊ ပိဓာနေ စာန္တိကေဓုရော”-အဘိဓာန် (၁၀၀၄)။ သတ္တတ၌ “ဓုရ်ဗ”ဓာတ်၊
 ဣတ္ထိလိန်၊ တရားတွေ့ဘယ် ရဟန်းကို ကြောက်သောပြောနှင့် ဟာရပရဖို့ရန် မကျိုးစားတော့
 ဆဲ ဝီရိယလျှော့ချလိုက်ခြင်းကို “ဓုရမ္ပိယုပ”ဟု ခေါ်သည်။ ဤသို့ ဓုရ်၊ မက္ခပပြုရာ၌ နိုင်သူက
 လည်း “ပြန်မပေးတော့အံ့”ဟု လည်းပေးတမ်းနှင့် ဖွဲ့၍ “ဓုရ်” ဟု ခေါ်ပေ၍ အားမထုတ်
 ကောင်း”ဟုလည်းကောင်း၊ ၂ ဘက်လုံး စိတ်ပန်းပွင့်ကံ ပုံတို့မှ ပါရာဇိကံ၊ ၂၂၊ ၂၄။

ပန-ကား၊ သသာမိကဿ-ပိုင်ရှင်ရှိသော၊ ဒါသဿဝါ-ကျွန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တိရစ္ဆာနဂတဿဝါ-တိရစ္ဆာန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယထာဂုတ္တေန-အကြင် အကြင်ဆိုအပ်ပြီးသော၊ အဘိယောဂါဒိနာ-တရားစွဲခြင်း အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ အာဒိယနဟရဏ အဝဟရဏ ဣရိယာပထဝိကော ပန ဌာနာ စာဝနဝသေန-တရားစွဲ၍ယူခြင်း၊ ဆောင်ယူသွားစဉ် ခိုးစိတ်ဝင်၍ ဆောင်ယူခြင်း၊ အပ်နှံထားအပ်သော ဘဏ္ဍာကိုဆောင်ခြင်း၊ ဣရိယာပုဒ်ကို ပျက်စေခြင်း၊ တည်ရာ အရပ်မှ ရွှေ့စေခြင်းတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ ဧကဘဏ္ဍပဉ္စကံ-ကို၊ ဝေဒိတဗွံ-၏။

သာဟတ္ထိကပဉ္စကံ-က ဟူသည်၊ ကံတမံ-အဘယ်နည်း၊ သာဟတ္ထိကော-က ခိုးခြင်းလည်းကောင်း၊ အာဏတ္ထိကော-လည်းကောင်း၊ နိသဂ္ဂိယော-ယ ခိုးခြင်းလည်းကောင်း၊ အတ္တသာဓကော-က ခိုးခြင်းလည်းကောင်း၊ ဓုရနိက္ခေပေါ-ပ ခိုးခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသည်တို့တည်း၊ တတ္ထ-ထို ၅ ပါးတို့တွင်၊ ပရံသ-သူတစ်ပါး၏၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ သဟတ္ထာ-မိမိလက်ဖြင့်၊ (ယံ) အဝဟရတိ-အကြင် ခိုးယူ၏၊ (အယံ-ဤ ခိုးယူခြင်းသည်) သာဟတ္ထိကော နာမ-က ခိုးခြင်းမည်၏၊ ဝါ-မိမိလက်ဖြင့် ဖြစ်သောခိုးခြင်းမည်၏၊ အသုကဿ-ထိုမည်သူ၏၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ အဝဟရ-ခိုးချေလော၊ ဣတိ-သို့၊ အညံ-အခြားသူကို၊ (ယံ) အာဏာပေတိ-အကြင် စေခိုင်း၏၊ (အယံ-ဤ စေခိုင်းခြင်းသည်) အာဏတ္ထိကော နာမ-က ခိုးခြင်းမည်၏၊ ဝါ-စေခိုင်းခြင်းဖြင့် ဖြစ်သောခိုးခြင်းမည်၏၊ သုကံယာတက ပရိကပ္ပိ

သာဟတ္ထိက စသည်။ ။ သဟတ္ထေန-မိမိလက်ဖြင့်+နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်သော ခိုးခြင်းတည်း၊ သာဟတ္ထိကော-ခြင်း၊ (ကိုယ်တိုင် ခိုးခြင်း)၊ အာဏတ္ထိယာ+နိဗ္ဗတ္တော အာဏတ္ထိကော၊ နိသဂ္ဂနံ-ပစ်လွှတ်ခြင်း၊ နိသဂ္ဂေါ-ခြင်း၊ (ခိုးသောအားဖြင့် တစ်နေရာသို့ ပစ်လွှတ်ခြင်း)၊ နိသဂ္ဂေါယေဝ နိသဂ္ဂိယော၊ ကကို ယပြု။

သုကံယာတက ဗဟိနိပါတန။ ။ “သုကံ” ဟူသည် မင်းအားပေးထိုက်သော အခွန်တည်း၊ ထိုအခွန်ကို ကောက်ယူဖို့ရာ တောင်ကြားလမ်း စသည်တို့၌ ကင်းတဲထား၏၊ ထိုကင်းတဲထားရာအရပ်သည် (အခွန်ကို မပေးဘဲသွားသူတို့၏ ဖျက်ဆီးရာဌာနဖြစ်သောကြောင့်) သုကံယာတမည်၏၊ သုကံ- တတော ဟနန္တိတိ သုကံယာတံ (ပါရာဇိကဋ္ဌကထာ)၊ တတော-ထိုကင်းထားရာ အရပ်မှ၊ သုကံ-မင်းအားပေးထိုက်သော အခွန်ကို၊ ဟနန္တိ-မပေးဘဲ ဖျက်ဆီး၍ သွားကြကုန်၏၊ ဣတိ-ထိုသို့ ကင်းခွန်ကို ဖျက်ဆီးသွားကြရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ-ထို အရပ်

တောကာသာနံ-ကင်းခွန်ကောက်ရာ အရပ်၊ ကြံဆအပ်သော အရပ်တို့၏။ အန္တော-အတွင်း၌၊ ဌတ္တာ-တည်၍၊ ဗဟိ-အပြင်ဘက်သို့၊ နိပါတနံ-ကျစေခြင်း သည်၊ နိသဂ္ဂိယော နာမ - ယ ခိုးခြင်းမည်၏။ ဝါ-စွန့်ပစ်ခြင်းဟူသော ခိုးခြင်း မည်၏။

အသုကဿ-၏။ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ (အဝဟရ၌ စပ်)၊ ယဒါ-၌၊ (အဝဟရိတုံ-ငှာ) သက္ကာတိ-စွမ်းနိုင်၏။ တဒါ-၌၊ အဝဟရ-ခိုးဆောင်လော၊ ဣတိ-သို့၊ အညံ-ကို၊ (ယံ) အာဏာပေတိ-၏။ (အယံ-ဤ စေခိုင်းခြင်းသည်) အတ္ထသာဓကော နာမ-က ခိုးခြင်းမည်၏။ ဝါ-ပါရာဇိကဟူသော အကျိုးကို ပြီးစေတတ်သော ခိုးခြင်း မည်၏။ တတ္ထ-ထိုသို့ စေခိုင်းရာ၌၊ ပရော-အခြားသူသည်၊ အနန္တရာယိကော- အန္တရာယ်မရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ တံ-ထို ဥစ္စာကို၊ သစေ အဝဟရတိ-အကုယ်၍ ခိုးဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ ခိုးဖြစ်လသော်) အာဏာပကဿ-စေခိုင်းသော ရဟန်း ၏။ အာဏတ္တိက္ခဏေယေဝ-စေခိုင်းရာ ခဏ၌ပင်၊ ပေ၊ ဝါပန-သည်သာမကသေး၊ ပရဿ-၏။ တေလကမ္ဘိယာ-ဆီအိုး၌၊ ပဒါဂ္ဂနကတေလံ-တစ်မတ်ထိုက်တန်သော

သည်၊ သုဏ်ယာဝံ-မည်၏။ ကင်းထားရာသို့ ရောက်အခါ အကောက်ခွန် မပေးလို၍ ကင်းစောင့်မမြင်ခိုက် အပြင်ဘက်သို့ ပစ်လွှင့်လိုက်ခြင်းသည် နိသဂ္ဂိယံ ခိုးခြင်းတည်း။

ပရိတပိကတောကာသ ဗဟိနိပါတနံ။ ။ သူတစ်ပါးကျောင်းသို့ ရောက်သွားစဉ် လိုချင်ဖွယ် ပစ္စည်းတစ်ခုကိုမြင်၍ တံခါးပေါက်မရောက်ခင် ဥစ္စာရှင်တို့မြင်လျှင် “ခေတ္တ ကြည့် လို၍ ယူတာပါ”ဟု ပြောပြီး ပြန်ပေးမည်၊ မမြင်လျှင် ယူသွားမည်”ဟု ကြံ၍ ထို ကြံဆအပ် သော တံခါးပေါက်အရပ်သို့ ရောက်သောအခါ ပြင်ဘက်သို့ လှမ်းပစ်လိုက်၏။ ထို ပစ်လိုက် ခြင်းလည်း နိသဂ္ဂိယံ ခိုးခြင်းပင်တည်း။ [လှမ်းမပစ်ဘဲ ယူမြဲယူသွားလျှင်ကား သာဟတ္တိက ခိုးခြင်းတွင် ပါဝင်၏။]

အတ္ထသာဓကေ။ ။ ကြိယာသိဒ္ဓိတော-ခိုးခြင်းအမှုအရာ၏ ပြီးစီးရာအခါမှ၊ ပုရေတရ မေဝ-ရှေးဦးကပင်၊ ပါရာဇိကာပတ္တိသင်္ခါတံ-သော၊ အတ္ထံ-အကျိုးကို၊ သာဓေတိ-ပြီးစေတတ် ၏။ ဣတိ အတ္ထသာဓကော၊ ဤအလို “မခိုးမိကပင် ပါရာဇိကအကျိုးကို ပြီးစေတတ်သော ခိုးခြင်း”ဟု ရေး၊ [ဤစေခိုင်းခြင်း အတ္ထသာဓကနှင့် ရှေ့အာဏတ္တိကအထူးကား-အာဏတ္တိက၌ ချက်ခြင်း ခိုးဖို့ရာ စေခိုင်း၏။ ဤအတ္တိသာဓကကား နောင်တတ်နိုင်သော အခါမှ ခိုးဖို့ရန် စေခိုင်းခြင်းတည်း။ ဤသို့ ချက်ခြင်းကာလ-နောင်အခါကာလအားဖြင့် ထူးကြသည်။]

ပရဿဝါ ပန ပေ၊ ပါရာဇိကံ။ ။ သူတစ်ပါး၏ ဆီအိုးကို ဖျက်ဆီးလို၍ ဖိနပ်ကို ချလိုက်လျှင် ဖိနပ်က ဆီတွေကို စုတ်ယူ၏။ ထိုသို့ စုတ်ယူရာ၌ တစ်မတ်တန်ဆီကို ကေန် မုတ်ယူနိုင်လောက်လျှင် ထိုဖိနပ်သည် လတ်ပွလွတ်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် (ဆီမစုတ်ရသေးမီ)

ဆီကို၊ အဝသံ-မဇ္ဈတ်၊ ပိဝနကာနိ-သောက်လှတဲ့ကုန်သော၊ ဝါ-စုတ်လှတဲ့ကုန်သော၊ ဥပါဟနာဒိနိ-ဖိနပ် အစရှိသည်တို့ကို၊ ပက္ခိပတိ-ထည့်အံ့၊ (စံသတိ-ဤသို့ ထည့်လတ်သော်၊ ဥပါဟနာဒိမိ-ဖိနပ် အစရှိသည်သည်။) ဟတ္ထတော-မှ၊ မုတ္တမတ္တေယေဝ-လွတ်ကာမျှဖြစ်လတ်သော်သာ၊ ပါရာဇိကံ ဟောတိ။

ပန-ကား၊ ဓုရနိက္ခေပေါ - ပ ခိုးခြင်းကို၊ အာရာမာဘိယောဂဥပနိက္ခိတ္တဘဏ္ဍာဝသေန-သူတစ်ပါး၏ အရာမ်ကို မိမိဥစ္စာဖြစ်ဖို့ရာ တရားစွဲခြင်း၊ မိမိအထံ အပ်နှံထားအပ်သော ဘဏ္ဍာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗျော-၏၊ တာဝကာလိကဘဏ္ဍာဒေယျာဒိနိ - တာဝကာလိကဘဏ္ဍာ၊ အစားပေးထိုက်သော ဘဏ္ဍာတို့ကို၊ အဒေန္တဿ ပိ-မပေးသော ရဟန်း၏လည်း၊ ဧသေဝနယော-တည်း၊ (ဤဓုရနိက္ခေပ ခိုးခြင်းပင်-ဟူလို) ဣတိ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ သာဟတ္ထိက ပဉ္စကံ-က တည်း။

ပါရာဇိက ကျနှင့်၏၊ ဤအတ္ထသာဓကကား အချခိုင်းခြင်း သာဓက၊ ကိုယ်တိုင်ချခြင်း သာဟတ္ထိကလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ [ဥပါဟနာဒိနိ-၌ အာဒိဖြင့် ဆီကို စုတ်တတ်သော အဝတ်ဖြူသားရေပိုင်း စသည်ကို ယူ။]

မုက္ခံ။ ။ “မုတ္တမတ္တေယေဝ” ဟု အဋ္ဌကထာကြီးနှင့် စာအများ ရှိ၏၊ ဥပါဟနာဒိနိကို ထောက်၍ “မတ္တေသေဝ” (မတ္တေသု+ဧဝ) ဟုလည်း ပြင်ကြ၏။ တကယ်ချသောအခါ ဥပါဟနကို ဖြစ်စေ၊ ဒုက္ကလသာဓကကို ဖြစ်စေ၊ စမ္မဒဏ္ဍာကို ဖြစ်စေ၊ တစ်ခုခုသာ ချရမည် ဖြစ်သောကြောင့် လက်ကလွတ်သော အရာဝတ္ထုလည်း တစ်ခုသာဖြစ်ထိုက်ရကား “မုတ္တမတ္တေယေဝ” ဟု ဧကဝုစ်သာ ပါဌ်မှန်တည်း။

ဓုရနိက္ခေပေါ။ ။ အာရာမ်ကို တရားစွဲရာ၌ ဥစ္စာရှင်က “ငါတော့ရှုံးမှာဘဲ၊ ငါ အာရာမ်ကို ရတော့မှာ မဟုတ်” ဟု စိတ်အားလျော့လျှင် တရားစွဲသူမှာ ဓုရနိက္ခေပ ခိုးခြင်းဖြစ်၏။ အပ်နှံထားအပ်သော ဘဏ္ဍာကို ပြန်တောင်းရာ၌ “ငါ့ထံ မအပ်ပါဘူး” ဟု ငြင်းခြင်း၊ “ရမှာ မဟုတ်ပါဘူး” ဟု ဥစ္စာရှင်၏ ရဖို့ရန် ကြိုစားမှု လုံ့လကို လျှော့ချခြင်းသည် ပြန်မပေးသူမှာ ဓုရနိက္ခေပ ခိုးခြင်း ဖြစ်၏။ [အာပတ်သင့်ကြောင်း ဖြစ်ရကား ဥစ္စာရှင်၏ ဓုရနိက္ခေပ အမှုကို ခိုးခြင်းတစ်မျိုး-ဟု ဆိုသည်။]

တာဝံ ပေါ၊ အဒေန္တဿာပိ။ ။ “တာဝကာလိက” ဟူသည် ခေတ္တခဏ ငှားရမ်းအပ်သော ဘဏ္ဍာတည်း။ တာဝကာလံ-ထိုတရားစွဲရာကလပတ်လုံး၊ ဝါ-အခိုက်အတန့်၊ ဂဟိတံ-ငှား၍ ယူအပ်သော ဘဏ္ဍာတည်း။ တာဝကာလိကံ-ဏ္ဍာ၊ “ဘဏ္ဍာဒေယျ” ဟူသည် မိမိကြောင့် ပျက်စီးသွားသော သူ့ဥစ္စာအတွက် အစားပေးအပ်သော ဘဏ္ဍာ၊ သို့မဟုတ် ဘဏ္ဍာ၏ တန်ဖိုးတည်း။ ဒါတဠုတိ ဒေယျံ၊ ဘဏ္ဍာမေဝ+ဒေယျံ ဘဏ္ဍာဒေယျံ-အစားပေးအပ်သော ဘဏ္ဍာ၊ (တစ်နည်း) ဘဏ္ဍာသု-ပျောက်ပျက်သော ဘဏ္ဍာ၏၊ ဒေယျံ-အစားပေးထိုက်သော တန်ဖိုး

- ပုဗ္ဗပယောဂပဉ္စကံ-ဟူသ်သည်။ ကတမံ-နည်း ပုဗ္ဗပယောဂေါ-ပုဗ္ဗပယောဂ
 ခိုးခြင်းလည်းကောင်း၊ သပယောဂေါ-လည်းကောင်း၊ သံဝိဒါဝဟာရော-လည်း
 ကောင်း၊ သင်္ကေတကမ္မံ-ကမ္မ ခိုးခြင်းလည်းကောင်း၊ နမိတ္တကမ္မံ-လည်းကောင်း၊
 ဣတိ-ဤသည်တို့တည်း။ တတ္ထ-ထို ၅ ပါးတို့တွင်၊ အာဏတ္တိဝသေန-စေခိုင်းခြင်း၏
 အစွမ်းဖြင့်၊ ပုဗ္ဗပယောဂေါ-ကို၊ ဝါ-စေခိုင်းအပ်သူ၏ မခိုးမိ ရှေ့အဖို့၌ ဖြစ်သော
 စေခိုင်းတတ်သူ၏ စေခိုင်းခြင်း ပယောဂကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။ ဌာနာ-တည်နေရာမှ၊
 စာဝနဝသေနစ-ရွှေ့စေခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခိလာဒီနိ-ငုတ်တိုင်
 အစရှိသည်တို့ကို၊ သင်္ကာမေတ္တာ-ပြောင်းရွှေ့၍၊ ခေတ္တာဒိဂ္ဂဟဏာဝသေနစ-လယ်
 အစရှိသည်ကို ယူခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သဟပယောဂေါ-ကို၊
 ဝါ-ခိုးခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ပယောဂကို၊ ပေ၊ အသုကံနာမ-ထိုမည်သော၊ ဘဏ္ဍ-
 ကို၊ အဝဟရိဿာမ-ခိုးချေကြစို့၊ ဣတိ-သို့၊ သံဝိဒဟိတ္တာ-သဘောတူ စီစဉ်၍၊
 သံမန္တယိတ္တာ-သဘောတူ တိုင်ပင်၍၊ အဝဟရဏံ-သည်၊ သံဝိဒါဝဟာရောနာမ-
 ၏။ ဝါ-တိုင်ပင်၍ ခိုးခြင်းမည်၏။ ဟိ-မှန်၊ ဧဝံ-သို့၊ သံဝိဒဟိတ္တာ-သဘောတူစီစဉ်၍။

တည်း။ ဘဏ္ဍဒေယျံ-ဘဏ္ဍာ၏ အစားပေးထိုက်သော တန်ဖိုးတည်း။ [ဘဏ္ဍဒေယျန္တိ-ယံ ပရဿ
 နဌံ၊ တဿ မူလံဝါ (တန်ဖိုး)လည်းကောင်း၊ တဒေဝဝါ ဘဏ္ဍံ ဒါတဝံန္တိ အတ္ထော၊] ထိုဥစ္စာများကို
 ပြန်၍ မပေးလျှင်လည်းကောင်း၊ အစားမပေးလျှင်လည်းကောင်း ဥစ္စာရှင်၏ ဝန်ချမှုကြောင့်
 ပါရာဇိက ကျ၏။

ပုဗ္ဗပယောဂ။ ။ သူတစ်ပါးကို ခိုင်းကြောင်း ကာယပယောဂ-ဝစီပယောဂသည်
 (စေခိုးအပ်သူ မခိုးမိ ရှေ့အဖို့၌-ဖြစ်ရကား) “ပုဗ္ဗောစ+သော+ပယောဂေါစ”-ဟူသော ဝစနတ္ထ
 ကြောင့် ပုဗ္ဗပယောဂ မည်၏။ စေခိုင်းအပ်သူက ကေန်ခိုင်းမည်ဖြစ်လျှင် စေခိုင်းသူမှာ ခိုင်း
 စဉ်ကပင် ပါရာဇိက ကျနှင့်သောကြောင့် ပုဗ္ဗပယောဂသည် ခိုးခြင်းတစ်မျိုး ဖြစ်ရတော့၏။

သဟပယောဂ။ ။ ပယောဂေန-ခိုးယူကြောင်း (လိမ်၍ ယူကြောင်း၊ အနိုင်အထက်
 နှိပ်စက်၍ ယူကြောင်း) ပယောဂနှင့်၊ သဟ-တကွ၊ ဝတ္ထတိတိ သဟပယောဂေါ၊ ငွေအိုး
 စသည်ကို နဂိုနေရာမှ ရွှေ့ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါး၏ လယ်ယာဘက်မှ မြေကို
 ကိုယ့်ဘက် ချဲ့ယူလို၍ ဒိလ (ငုတ်တိုင်) ကို ရွှေ့ခြင်း၊ ပေကြိုးကိုချဲ့၍ တိုင်းခြင်း၊ ကံသင်းကို
 ချဲ့၍ ဖို့ခြင်း၊ ဝဇီကု တိုးချဲ့၍ ခတ်ခြင်းစသော ပယောဂကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပါရာဇိကကျ၏။

သံဝိဒါဝဟာရ။ ။ သူ့ဥစ္စာ ယူဖို့ရန် ၃ ပါး ၄ ပါး သဘောတူ တိုင်ပင်၍
 တစ်ပါးကယူလျှင် သဘောတူရဟန်းအားလုံး ပါရာဇိကကျ၏။ [သံဝိဓာယ-သဘောတူ စီစဉ်၍၊
 ဝါ-တိုင်ပင်၍ + အဝဟာရော-သံဝိဒါဝဟာရော၊ ဝိဓာယကို သုတ်ကြီးဖြင့် (မောဂ္ဂဏ္ဍာန်၌

ဝါ-သဘောတူ တိုင်ပင်၍၊ ဂတေသု-သွားသူတို့တွင်၊ ဧကေနာပိ-တစ်ပါးသော ရဟန်းသည်လည်း၊ တံသို့ ဘဏ္ဍေ-ကို၊ ဌာနာ-တည်နေရာမှာ၊ စာဝိတေ-ရွှေစေ အပ်သော်၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့၏၊ အဝဟာရာ-ခိုးခြင်းတို့သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။

သဗ္ဗနနကမ္မံ-သိမှတ်ကြောင်းဖြစ်သော အမှုသည်၊ သင်္ကေတကမ္မံနာမ-၏။ ဟိ-ချဲ့၊ ပုရေဘတ္တာဒိသု-နံနက် အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယံ ကိစ္ဆိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ကာလံ-အချိန်ကို၊ ပရိစ္ဆိန္နိတ္တာ-ပိုင်းခြားသတ်မှတ်၍၊ အသုကသ္မိ- ထိုမည်သော၊ ကာလေ-အချိန်၌၊ ဣတ္ထန္နာမံ-ဤအမည်ရှိသော၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ အဝဟာရ-ခိုးလော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တော-ပြောဆိုအပ်သူသည်၊ သင်္ကေတတော- ချိန်းချက် သတ်မှတ်အပ်သော အခါမှာ၊ အပစ္စာ အပုရေ-နောက်လည်း မကျ၊ ရှေ့လည်း မကျ၊ တပြိုင်နက်သော ခဏ၌၊ တံ-ထိုဘဏ္ဍာကို၊ သစေ အဝဟာရတိ- အကယ်၍ ခိုးဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) သင်္ကေတကာရကဿ-ချိန်းချက်မှုကို ပြုသော ရဟန်း၏၊ သင်္ကေတကာရကတ္ထဏေယေဝ - ချိန်းချက်မှုကို ပြုရာခဏ၌ပင်၊ အဝဟာရော-သည်၊ (ဟောတိ။)

သညုပ္ပါဒနတ္ထံ-အမှတ်သညာကို ဖြစ်စေခြင်း အကျိုးငှာ၊ အက္ခိန္နိက္ခဏနာဒိ နိမိတ္တကရဏံ-မျက်စိမှတ်ခြင်း အစရှိသော အရိပ်နိမိတ်ကို ပြုခြင်းသည်၊ နိမိတ္တ ကမ္မံနာမ-၏။ ဟိ-ချဲ့၊ ဧဝံ-သို့၊ ကတနိမိတ္တတော-ပြုအပ်ပြီးသော အရိပ်နိမိတ်မှာ

တံဒမိနံဒိနိသုတ်ဖြင့်) ဝိဒိပြု၊ နောက်အကို အာဒိယပြု၊ တစ်နည်း-ဝိဒါပြု။ [သံဝိဓာယ+ အဝဟာရော၊ သျာဒိ သျာဒိနေကတ္တံတိ သမာသော၊ ဝိဓာယဿ ဝိဒါဒေသော၊ သံဝိဒါဝဟာ ရော၊ မောဂ္ဂုလ္လာန် ပဋိကာ။]

သင်္ကေတကမ္မံ။ ။ ကိတဓာတ်သည် ဉာဏအနက်ကိုလည်း ဟော၏။ သံတိတတိ ဧတေနာတိ၊ သံကေတော-နံနက်ကာလစသော ကာလအပိုင်းအခြားဖြင့် သိမှတ်ကြောင်း အမှတ်အသား (အချိန်းအချက်)၊ သင်္ကေတဿ-အချိန်းအချက်ကို၊ ကမ္မံ-ပြုခြင်းသည်၊ သင်္ကေတကမ္မံ၊ “မည်သည့်အချိန် (၁၀ နာရီအချိန်) ခိုးလော” ဟု အချိန်ကို သတ်မှတ်၍ အခိုးခိုင်းခြင်းတည်း၊ ထိုသတ်မှတ်ထားသော အချိန်အတိုင်း အတိအကျခိုးမှ ခိုင်းသူမှာ ပါရာဇိက ကျသည်၊ ရှေ့ကျ၍ဖြစ်စေ၊ နောက်ကျ၍ဖြစ်စေ ခိုးလျှင် ခိုင်းသူမှာ ပါရာဇိက မကျ။

နိမိတ္တကမ္မံ။ ။ မိဒဓာတ်သည် မေဓာ (လျှင်စွာသိခြင်း) အနက်ကိုလည်း ဟော၏။ သက္ကတ၌ မိဒဓာတ်ဟု ဆို၏။ နိမိဇ္ဇတိ သဗ္ဗာနာတိ ဧတေနာတိ နိမိတ္တံ-သိမှတ်ကြောင်းဖြစ် သော မျက်စိမှတ်ခြင်း၊ လက်ပြ ခြေပြ ပြုလုပ်ခြင်းစသော အမှတ်အသားတည်း၊ ထိုအမှတ် အသားကိုပင် အရိပ်နိမိတ်ဟု ခေါ်ကြ၏။ “ခိုးဖို့ရာ အခွင့်သင့်သောအခါ ငါက မျက်စိမှတ်

အပစ္စာ အပုရေ-၌၊ ယံ-အကြင်ဘဏ္ဍာကို၊ အဝဟရ-ခိုးလော့၊ ဣတိ-သို့၊ ပုတ္တော-
 ပြောဆိုအပ်သူသည်၊ တံ-ထိုဘဏ္ဍာကို၊ သစေ အဝဟရတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ၊) နိမိတ္တ
 ကာရကဿ - အရပ်နိမိတ်ကို ပြုသော ရဟန်း၏၊ နိမိတ္တက္ခဏေယေဝ - ၌ပင်၊
 အဝဟာရော (ဟောတိ၊) ဣတိ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ပုဗ္ဗပယောဂပဉ္စကံ-
 တည်း။

ထေယျာဝဟာရပဉ္စကံ-ဟူသည်၊ ကတမံ-နည်း၊ ထေယျာဝဟာရော-ရ
 လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ကုသာဝဟာရော-ရလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသည်တို့တည်း၊
 တတ္ထ-ထို ၅ ပါးတို့တွင်၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ သန္နိန္ဒ္ရဒါဒိနိ-အိမ်ခြံစပ်ကို
 ဖောက်ဖျက်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ အဒိသမာနော-မမြင်အပ်သည်၊
 ဝါ-အမြင် မခံသည်၊ ဝါ-ပုန်းလျှိုးကွယ်လျှိုး၊ (ဟူတွာ၊) အဝဟရတိ-၏၊ ဝါ-
 တစ်နည်း၊ ကုဋ္ဌမာနကုဋ္ဌကဟာပဏာဒီဟိ-ကောက်ကျစ် စဉ်းလဲသော ချင့်တောင်း
 ချင့်ခွက်၊ ကောက်ကျစ် စဉ်းလဲသော အသပြာစသည်တို့ဖြင့်၊ ဝဉ္ဇေတွာ-
 လှည့်ပတ်၍၊ ဂဏှာတိ-ယူ၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ဂဏှတော-ယူသော၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊
 အဝဟာရော-ကို၊ ထေယျာဝဟာရောတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-ပုန်းလျှိုးကွယ်လျှိုး လိမ်လည်
 လှည့်ပတ်၍ ခိုးခြင်းဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ပန-ကား၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဂါမယာတကာဒယော ဝိယ-ရွာကို
 လုယက်ဖျက်ဆီးသော ဓားပြ အစရှိသူတို့ကဲ့သို့၊ ပသယု - လွမ်းမိုးနှိပ်စက်၍၊
 ဗလက္ကာရောန - အားရှိသူ၏ အဖြစ်ကို ပြုခြင်းအားဖြင့်၊ ဝါ - နိုင်ထက်ကလူ

ပြလိုက်မည်၊ သင်က ထိုအရပ်နိမိတ်ကို ကြည့်၍ ခိုးယူပေတော့” စသည်ဖြင့် ပြောဆိုထား၍
 အချိန်ကျသောအခါ ထိုအရပ်နိမိတ်ကို ပြု၍ ပြခြင်းသည် “နိမိတ္တဿ+ကမ္မံ” အရ “နိမိတ္တ
 ကမ္မံ” မည်၏။

ထေယျာဝဟာရ။   “ထေနဿ+ဘာဝေါ ထေယျံ၊ ထေယျန-ခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း
 ဖြစ်ရာ ပုန်းလျှိုးကွယ်လျှိုး ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသော အမှုမျိုးဖြင့်+အဝဟာရော-ထေယျာဝ
 ဟာရော၊ (ပသယျာဝဟာရကဲ့သို့ ဓားပြတိုက်ခြင်းမျိုး မဟုတ်ဘဲ) ပုန်းလျှိုးကွယ်လျှိုး လုပ်၍
 ညံ့အခါ သူတစ်ပါး၏ အိမ်အဆက် အစပ်ကို ဖောက်၍ ခိုးခြင်း၊ ကုဋ္ဌကဟာပဏ-မမှန်သော
 ငွေတို့ဖြင့် ရောင်းချ-ဝယ်ယူခြင်းများတည်း။

ပသယျာဝဟာရ။   “ပပုဗ္ဗ၊ သဟဓာတ်သည် အဘိဘဝန အနက်ကို ဟော၏၊
 တွာပစ္စည်း ယပြု၊ ဟနင့်ယ ရှေ့ နောက်ပြန်၊ ပသယု-ဥစ္စာရှင်ကို လွမ်းမိုးနှိပ်စက်၍၊ အဝဟာ
 ရော-ဆောင်ယူခြင်း၊ ပသယျာဝဟာရော-ခြင်း၊ တစ်အိမ်ကိုဖြစ်စေ၊ ရွာလုံးကျွတ် ဖြစ်စေ၊ ဓားပြ
 တိုက်သော ဂါမယာတက (ရွာဖျက်) လူဆိုးတို့၏ ယူခြင်းမျိုးနှင့် ရသင့်သော အခွန်အတုပ်ထက်

ပြုမူခြင်းဖြင့်၊ ပရေသံ-တို့၏၊ သန္တကံ-ကို၊ ဂဏှာတိ-ယူ၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ရာဇဘဋ္ဌာဒယော ဝိယ-မင်းမှုထမ်း အစရှိသူတို့ကဲ့သို့၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ပတ္တဗလိတော-ရောက်သော အခွန်အတုပ်ထက်၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်ပင်၊ (အနိုင်အထက် နှိပ်စက်၍ပင်-ဟူလို၊) 'အဓိကံ-ပိုလွန်သော' အခွန်အတုပ်ကို၊ ဂဏှာတိ-၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ဂဏှတော-သော၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ အဝဟာရော-ကို၊ ပသယှာဝဟာရောတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒတဗ္ဗော-၏။

ပန-ကား၊ (ပသယှာဝဟာရမှတစ်ပါး၊ ပရိကပ္ပိဝဟာရကား)၊ ပရိကပ္ပေတွာ-ကြံဆ၍၊ ဂဟဏံ-ယူခြင်းသည်၊ ပရိကပ္ပိဝဟာရောနာမ-မည်၏၊ သော-ထိုပရိကပ္ပိဝဟာရသည်၊ ဘဏှောကာသဝသေန-ဘဏှာကို ကြံဆခြင်း၊ အရပ်ကို ကြံဆခြင်း၏ အပြားအားဖြင့်၊ ဒုဝိစော-၏၊ တတြ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ဘဏှပရိကပ္ပေါ-ခြင်းတည်း၊ သာဋကတ္တိကော-အဝတ်ဖြင့် အလိုရှိသော ရဟန်းသည်၊ အန္တောဂဗ္ဘံ-အခန်းတွင်းသို့၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်ပြီး၍၊ (ပရိကပ္ပေတွာ-၌ စပ်၊) သာဋကော-အဝတ်ပိုင်းသည်၊ သစေ ဘဝိဿတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဂဏှိဿာမိ-အံ့၊ သုတ္တံ-ချည်သည်၊ သစေ (ဘဝိဿတိ၊ ဧဝံသတိ) န ဂဏှိဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ပရိကပ္ပေတွာ-ကြံပြီး၍၊ အန္တကာရေ-အမိုက်မှောင်၌၊ ပသိဗ္ဗကံ-ပခြင်ကို၊ ဝါ-ဖာကို၊ ဂဏှာတိ-ယူ၏၊ တတြ-ထိုပခြင်၌၊ ဝါ-ထိုဖာ၌၊ သာဋကော-သည်၊ စေ ဟောတိ၊ (ဧဝံသတိ) ဥပ္ပိရေယေဝ-မြောက်ယူရာ၌ခဏ၌ပင်၊ ပေ၊ ရက္ခတိ-ပါရာဇိကမှ စောင့်သေး၏၊ ဗဟိ-အပြင်ဘက်သို့၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်ပြီး၍၊ မုဗ္ဗိတွာ-ဖြေ၍၊ သုတ္တန္တိ-ဟူ၍၊ ဥတွာ-သိပြီး၍၊ ဝါ-သိခြင်းကြောင့်၊ ပုန-ဖန်၊ အာဟရိတွာ-ဆောင်၍၊ ထပေတိ-ပြန်ထားအံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ ပြန်ထားလတ်သော်၊) ရက္ခတိယေဝ-ပါရာဇိကမှ စောင့်သေးသည်ပင်။

အပိုအမို ချိန်းချောက်၍ မင်းမှုထမ်းတို့၏ ယူခြင်းမျိုးတည်း။ [ယခုအခါ ရပ်ရွာဘုန်ကြီး အချို့သည် ငါပြောသလို အလှူငွေ မထည့်လျှင် သပိတ်မှောက်မည်" စသည်ဖြင့် ချိန်းချောက်၍ အလှူငွေ ထည့်စေကြ၏။ ထိုအမှုလည်း (မပေးချင်ပဲ ပေးမလျှင်) ပသယှာဝဟာရပင်တည်း။]

ပရိကပ္ပိဝဟာရော။   ။ပရိကပ္ပေန-(ဘဏှာကိုဖြစ်စေ၊ အရပ်ကိုဖြစ်စေ) ကြံဆခြင်းအားဖြင့်+အဝဟာရော-ခိုးခြင်းသည်၊ ပရိကပ္ပိဝဟာရော--မည်၏၊ ဘဏှံဿ+ပရိကပ္ပိ ဘဏှပရိကပ္ပေါ-ဘဏှာကို ကြံဆခြင်း၊ ဩကာသဿ+ပရိကပ္ပေါ-ဩကာသပရိကံပေါ။

သုတ္တန္တိ-ဟူ၍၊ ဥ တွာ-သိ၍လည်း၊ (ဂစ္ဆတိ-၌ စစ်)၊ ယံ-အကြင်အရာဝတ္ထုကို၊ လန္တံ-ရအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုရအပ်သော အရာဝတ္ထုကို၊ ဂဟေတဗ္ဗံ-ယူထိုက်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဂစ္ဆတိ-ယူသွားအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပဒဝါရေန-ခြေလှမ်း အကြိမ်အားဖြင့်၊ ကာရေတဗ္ဗော-ပြုစေထိုက်၏၊ ဝါ-ဆုံးဖြတ်ထိုက်၏၊ (ပဌမခြေလှမ်း၌ ထုလွှစွဉ်း၊ ဒုတိယခြေလှမ်း၌ ပါရာဇိက-ဟူလို)၊ ဘူမိယံ-၌၊ ထပေတွာ-ချထားပြီး၍၊ (ချည်-ဟု သိပြီးမှ ချထားပြီး၍)၊ ဂဏှာတိ-ကောက်ယူအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဥဒ္ဓါရေ-မြှောက်ယူရာခဏ၌ပင်၊ ပေ၊ စောရော စောရောတိ-သူခိုး သူခိုးဟူ၍၊ အနုပန္နော-ဥစ္စာရှင်တို့က လိုက်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဆဋ္ဌေတွာ-စွန့်ပစ်၍၊ ပလာယတိ-ပြေး၏၊ (ပဌမအခန်းထည်းမှ ယူလာစဉ် ဥစ္စာရှင်တို့လိုက်၍ ချပြေး၏)၊ (ဧဝံသတိ)၊ ရက္ခတိ-၏၊ သာမိကာ-ဥစ္စာရှင်တို့သည်၊ ဒိသွာ-တွေ့၍၊ ဂဏှန္တိ-ယူသွားကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ရက္ခတိယေဝ-သည်ပင်။

အညော-ဥစ္စာရှင်မှ အခြားသော၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ စေ ဂဏှာတိ-အကယ်၍ ကောက်ယူသွားအံ့၊ (ဧဝံသတိ၊ အဝဟာရကဿ-မူလ ခိုးလာသော ရဟန်း၏)၊ ဘဏှာဒေယျံ-ယျသည်၊ ဝါ-ဘဏှာ၏ တန်ဖိုးသည်၊ ဝါ-အစားပေးထိုက်သော ဘဏှာသည်၊ (ဟောတိ) သာမိကေသု-တို့သည်၊ နိဝတ္ထေသု-ပြန်နစ်ကုန်လတ်သော်၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ ပဂေဝ-ရှေးမဆွကပင်၊ ဧတံ-ဤပခြပ်ကို၊ ဝါ-ဤဖာကို၊ မယာ-သည်၊ ဂဟိတံ-ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ မမ-၏၊ သန္တကံ-ဥစ္စာဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဂဏှန္တိ-ယူသော ရဟန်း၏လည်း၊ ဘဏှာဒေယျမေဝ-ယျပင်တည်း၊ တတ္ထ-ထိုသို့ ခိုးယူရာ၌၊ “သစေ၊ ပေ၊ ဂဏှိဿာမိ”တိ အာဒိနာ-မိ အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ပဝတ္ထော--သော၊ ယွာယံ-(ယော + အယံ) ပရိကပေါ-ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ အယံ-ဤကြံဆ၍ ခိုးခြင်းသည်၊ ဘဏှပရိကပေါနာမ-၏။

ပန-ကား၊ ဩကာသပရိကပေါ-ပွကို၊ ပေ၊ ဧကစ္စော-အချို့သော ရဟန်းသည်၊ ပရပရိဝေဏာဒိနိ-သူတစ်ပါး၏ ပရိဝုဏ် အစရှိသည်တို့သို့၊ ပဝိဋ္ဌော-ဝင်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ လောဘနေယျံ-လောဘ၏ အာရုံဖြစ်သော၊ ဝါ-လိုချင်စရာကောင်းသော၊ ဘဏှံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဂဗ္ဘဒ္ဓါရ၊ ပေ၊ ရက္ခမူလာဒိ ဝသေန-အခန်းတံခါးပေါက်၊ ဆင်ဝင်စမုခ်၊ ပြဿဒ်အောက်ထပ်၊ တံခါးမုခ်၊ သစ်ပင်အနီးအောက် အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပရိစ္ဆေဒံ-အပိုင်းအခြားကို၊

ကတွာ-၍၊ မဲ-ကို၊ ဧတ္တန္တရေ-ဤအတွင်း၌၊ သစေ ပဿိဿန္တိ-အကယ်၍ မြင်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ၊) ဒဠုကာမတာယ-ကြည့်ရှုလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဝိစရန္တော ဝိယ-လှည့်လည်သူကဲ့သို့၊ ဒဿာမိ-ပြန်ပေးအံ့၊ နောစေ ပဿိဿန္တိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ၊) ဟံရိဿာမိ-ဆောင်ယူသွားအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ပရိကပ္ပေတိ-ကြံဆ၏၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ (အဝဟာရော-၌ စပ်၊) တံ-ထိုဘဏ္ဍာကို၊ အာဒါယ-၍၊ ပရိကပ္ပိတပရိစ္ဆေဒံ-ကြံဆအပ်သော အပိုင်းအခြားကို၊ အတိက္ကန္တမတ္တေ-လွန်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လသော်၊ အဝဟာရော-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တနယေန-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ (“သစေ မဲ ဧတ္တန္တရေ ပဿိဿန္တိ၊ ပေ၊ ဟရိဿာမိ”ဟု ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်) ပဝတ္ထော-သော၊ ယွာယံ (ယော+အယံ) ပရိကပ္ပေါ-သည်၊ (အတ္ထိ၊) အယ်-ဤကြံဆ၍ ခိုးယူခြင်းသည်၊ ဩကာသပရိကပ္ပေါနာမ-၏၊ ဝါ-အရပ်ကို ကြံဆ၍ ခိုးခြင်းမည်၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ဒိန္နံပိ-န်သော၊ ဣမေသံ ပရိကပ္ပိနံ-တို့၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ ပရိကပ္ပေတွာ-၍၊ ဂဏှတော-ယူသောရဟန်း၏၊ အဝဟာရော-ကို၊ ပရိကပ္ပိဝဟာရောတိ-ရ ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ပန-ကား၊ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ-ဖုံးအုပ်၍၊ အဝဟရဏံ-ခြင်းသည်၊ ပဋိစ္ဆန္ဒာဝဟာရောနာမ-၏၊ [ပဋိစ္ဆန္ဒဿ-ဖုံးအပ်သော ဝတ္ထုကို+အဝဟာရော ပဋိစ္ဆန္ဒာဝဟာရော။] သော-ထို ပဋိစ္ဆန္ဒာဝဟာရကို၊ ဧဝံ၊ ပေ၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ဥယျာနာဒိသု-ဥယျာဉ်အစရှိသော အရပ်တို့၌၊ ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့၏၊ ဝါ-သည်၊ ဩမုဉ္ဇိတွာ-ချွတ်၍၊ ထပိတအင်္ဂုလိမုဒ္ဒိကာဒိနိ-ထားအပ်သော လက်စွပ်၊ အစရှိသည်တို့ကို၊ ဒိသွာ-၍၊

ဂစ္ဆဒ္ဓါရ ပေ၊ ရက္ခမူလာဒိဝေသန။   ။ဒွါရထက် ပမုခသည် ဝေး၏၊ ပမုခထက် ဟေဋ္ဌာပါသာဒသည် သာ၍ ဝေး၏၊ ၂ ထပ်ကျောင်းဖြစ်၍ “ဟေဋ္ဌာပါသာဒ”ဟု ဆိုသည်၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရက္ခမူလတိုင်အောင် အဆင့်ဆင့်ဝေးသောအရပ်ကို စိတ်ဖြင့် မှတ်သားပိုင်းခြားခြင်းတည်း၊ အချို့ခိုးသူက ဒွါရကို ပိုင်းခြား၏၊ တချို့ခိုးသူက ပမုခကို ပိုင်းခြား၏-စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး ပိုင်းခြားပုံကို ပြသော စကားဖြစ်သည်။

တဿ ပေ၊ အဝဟာရော။   ။အဝဟာရောင့်၍ “တဿ”ဟု ထားသည်၊ အတိက္ကန္တမတ္တေ၏ ကတ္တာလည်း ထိုတုသဒ္ဓါ၏ အနက်ပင်တည်း၊ “တသ္မိ”ဟု ပြင်၍ စပ်ပါ၊ တစ်နည်း-အတိက္ကန္တံ တ ပုစ္ဆည်းကို ဘောအနက်ဟော ကြံ၍ “တဿ အတိက္ကန္တံ-ထိုသူ၏ လွန်ခြင်း”ဟုလည်း စပ်နိုင်၏။

ပစ္စာ-နောက်၌၊ ဝါ-မှ၊ ဂဏှိသာမိ-အံ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ပံသုနာဝါ-မြူပုံဖြင့်
 သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဖုံဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဍေနဝါ-သစ်ရွက်ဖြင့်သော်
 လည်းကောင်း၊ ပဋိစ္စာဒေတီ-ဖုံးအံ၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှအတိုင်း
 အရှည်ရှိသော ဖုံးခြင်းဖြင့်၊ ဥဒ္ဓါရော-ကြွမြောက်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ-မရှိသေး၊ ဣတိ-
 ထို့ကြောင့်၊ အဝဟာရော-သည်၊ နတာဝဟောတိ-မဖြစ်သေး။

ယဒါ ပန-၌ကား၊ သာမိကာ-တို့သည်၊ ဝိစိနန္ဒာ-ရှာဖွေကုန်လသော်၊
 အပဿိတွာ-မတွေ့မူ၍၊ ဝါ-မတွေ့ခြင်းကြောင့်၊ သွေ-၌၊ ဇာနိဿာမ-
 သိကုန်တော့အံ၊ ဣတိ-သို့၊ သာလယာဝ (သ + အာလယာဝ) - တွယ်တာခြင်း
 ရှိကုန်သည်သာလျှင်၊ (ဟုတွာ)၊ ဂတာ-သွားကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-န်အံ၊ အထ-
 ပြန်သွားကြရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ (အဝဟာရော၌ စပ်၊) ဝါ-သည်၊
 (ဥဒ္ဓရတော၊ ဂဏှန္ဓဿတို့ ၌ စပ်၊) တံ-ထို ဖုံးထားအပ်သော ဘဏ္ဍာကို၊
 ဥဒ္ဓရတော-ကြွမြောက်လသော်၊ [ဝါ-သော၊ အဿ-၏၊] ဥဒ္ဓါရေ-ကြွမြောက်ရာ
 အခါ၌၊ အဝဟာရော-သည်၊ (ဟောတိ၊) ပဋိစ္စန္ဓကာလေယေဝ-ဖုံးအပ်ရာ
 အခါ၌ပင်၊ ဧတံ-ဤဥစ္စာသည်၊ မမ-၏၊ သန္တကံ-ဥစ္စာဖြစ်ပြီ၊ ဣတိသညာယ
 ဝါ - ဤသို့သော အမှတ်သညာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ (“ဣတိ-ဤသို့၊
 သကသညာယဝါ-မိမိဥစ္စာဟူသော အမှတ်သညာ ဖြင့်သော်လည်းကောင်း”-ဟု
 တချို့စာရှိ၏၊) ဒါနိ-၌၊ တေ-ထို ဥစ္စာရှင်တို့သည်၊ ဂတာ-ပြန်သွားကုန်ပြီ၊ ဣဒံ-
 ဤ ဘဏ္ဍာသည်၊ ဆဋ္ဌိတဘဏ္ဍံ-စွန့်ပစ်အပ်သော ဘဏ္ဍာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊
 ပံသုကူလသညာယ ဝါ-ပံသုကူဟူသော အမှတ်သညာ ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊
 ဂဏှန္ဓဿ-ယူလသော်၊ ဘဏ္ဍဒေယျံ-ဘဏ္ဍဒေယျသည်၊ (ဟောတိ-၏။)

တေသု-ထိုဥစ္စာရှင်တို့သည်၊ ဒုတိယ တတိယ ဒိဝသေ-ဒုတိယ တတိယနေ့၌၊
 အဂန္တာ-၍၊ ဝိစိနိတွာ-ရှာဖွေ၍၊ အဒိသွာ-မတွေ့မူ၍၊ ဝါ-ခြင်းကြောင့်၊ ဓုရနိက္ခေပံ-
 ဝန်ချမှုကို၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ (“ရမှာမဟုတ်တော့ပါဘူး” ဟု ဝန်ချမှုကို ပြုပြီး၍)

ပစ္စာဂဏှိသာမိ ၊ပေ၊ **ပဋိစ္စာဒေတီ**။ ။ယခုခွင့်၍ကောက်လျှင် မြင်မည်ဖိုး၍ မယူ
 သေးဘဲ ဖုံး-သို့မဟုတ် သစ်ရွက်ဖြင့် ဖုံးထားသည်၊ ဘဏ္ဍာကို နေရာမှ မရွေ့စေသောကြောင့်
 အဝဟာရ မဖြစ်သေး၊ ဥဒ္ဓါရော နတ္ထိဖြင့် ဌာနာစာဝန မဖြစ်ကြောင်းပြသည်။]

ဂတေသုပိ ဘဏ္ဍဒေယျမေဝ။ ။“ရှာမတွေ့၍ “ရမှာမဟုတ်တော့ပါဘူး”ဟု
 ဓုရနိက္ခေပပြု၍ ပြန်သွားကြမှ ယူလျှင် အပြစ်မရှိသည် မဟုတ်ပါလော”ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍
 “ဂတေသုပိ-ပြန်သွားပြီးကုန်သော်လည်း”ဟု သမ္ဘာဝနာပိနှင့် တကွဆို၍ ဘဏ္ဍဒေယျအဖြစ်
 မြဲစေလိုသောကြောင့် ဘဏ္ဍဒေယျမေဝ-ဟု “စေ”နှင့်တကွ ဆိုသည်။

ဂတေသုဝိ-ပြန်သွားပြီးပါကုန်သော်လည်း၊ (ပြန်သွားပြီးမှလည်း-ဟူလို၊) ဂဟိတံ-ယူအပ်သော ဘဏ္ဍာသည်၊ ဘဏ္ဍာဒေယျမေဝ-ယျ ပင်တည်း၊ ပစ္စာ-၌၊ ဝါ-မှ၊ ဥ-တွာ-၍၊ (ရဟန်း ယူမှန်းသိ၍၊) စောဒိယမာနဿ-စောဒနာအပ်သည်ဖြစ်၍၊ ဝါ-တောင်းအပ်သည်ဖြစ်၍၊ အဒဒတော-မပေးသော ရဟန်း၏၊ သာမိကာန-ဥစ္စာရှင်တို့၏၊ ဓုရနိက္ခေပေ-ဝန်ချရာအခါ၌၊ ဝါ-ခြင်းကြောင့်၊ အဝဟာရော-သည်၊ ဟောတိ၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (အဝဟာရော၊ ဟောတိ - ဖြစ်ရသနည်း၊) ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တဿ-ထို ရဟန်း၏၊ ပယောဂေန-ဂ ကြောင့်၊ (ဖုံးထားခြင်းကြောင့်-ဟူလို၊) တေဟိ-ထို ဥစ္စာရှင်တို့သည်၊ န ဒိဋ္ဌိ-မတွေ့အပ်၊ (တသ္မာ အဝဟာရော ဟောတိ။)

ယောပန-အကြင် ရဟန်းသည်ကား၊ တထာရူပံ-ထိုသို့ သဘောရှိသော ဘဏ္ဍံ-ကို၊ ယထာဋ္ဌာနေ-အကြင် အကြင်တည်မြဲတိုင်းသော အရပ်၌၊ ဌိတံယေဝ-တည်သောဘဏ္ဍာကိုပင်၊ (ပဝေသေတိ-၌ စပ်၊) အပ္ပဋိစ္ဆာဒေတွာ-မဖုံးမှု၍၊ ထေယျစိတ္တော-ခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ၊) ပါဒေန-ခြေဖြင့်၊ အတ္တမိတွာ-နင်း၍၊ ကဒ္ဒမေဝါ-ရွံ့ညွှန်၌ သော်လည်းကောင်း၊ ဝါလုကာယဝါ-သဲ၌သော်လည်းကောင်း၊ ပဝေသေတိ-ဝင်စေအံ့၊ ဝါ-သွင်းအံ့၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ (အဝဟာရော စပ်၊) ဝါ-သည်၊ ပဝေသိမတ္ထေယေဝ-သွင်းအပ်ပြီးကာမျှသော် သာလျှင်၊ အဝဟာရော-သည်၊ (ဟောတိ-၏။)

ပန-ကား၊ ကုသံ-ကမ္မည်း(ကဗျည်း)ကို၊ သင်္ကာမေတွာ-ပြောင်းရွှေ့၍၊ အဝဟ ရဏံ-သည်၊ ကုသာဝဟာရောနမ-၏၊ သောပိ-ထို ကုသာဝဟာရကိုလည်း၊ ဧဝံ၊ ပေ၊ ဝိလိဝမယံဝါ-နီးဖြင့် ပြုအပ်သည်မှလည်းဖြစ်သော၊ တာလပဏ္ဏမယံဝါ-ထန်းရွက်ဖြင့် ပြုအပ်သည်မှလည်းဖြစ်သော၊ ကတသညာဏံ-ပြုအပ်သော အမှတ်

ပစ္စာ၊ ပေ၊ အဝဟာရော။ ။ “ဘဏ္ဍာဒေယျမေဝ”ဟူသော စကားကိုပင် ထင်ရှားအောင် ဆက်ပြသော စကားတည်း၊ မှန်၏-ဤ၌ ပြုအပ်သော ဘဏ္ဍာဒေယျသည် ဥစ္စာရှင်တို့က တောင်း၍မပေးလျှင် ဓုရနိက္ခေပပြုသောအခါ ခိုးခြင်းဖြစ်တော့၏၊ “တန်ဖိုးလိုကဲ့၍ ဒုက္ကဋ်၊ ထုလ္လစွဉ်း၊ ပါရာဇိကအာပတ် ဖြစ်တော့သည်”ဟူလို၊ [တချို့ ဘဏ္ဍာဒေယျကား ခိုးရာမရောက်၊]

ပဝေသိတမတ္ထေ။ ။ တပစ္စည်း၏ အတိတ်အနက်ကြောင့် “သွင်းပြီးလျှင် ပြီးခြင်း”ဟု ဆိုလိုက်သည်၊ ခြေဖြင့် နှိပ်၍ သွင်းလိုက်သောအခါ ဌာနာစာဝနဖြစ်သောကြောင့် သွင်းပြီးလျှင် ပြီးခြင်း ပါရာဇိကျသည်-ဟူလို။

အသားရှိသော (စာရေးထားသော-ဟူလို) ယံကိဉ္စိ-သော၊ ကုသံ-ကဗျဉ်းကို၊ ဝါ-
 မဲကို၊ ပါတေတွာ-ကျစေ၍၊ ဝါ-ချ၍၊ စီဝရေ-သင်္ကန်းကို၊ ဘာဇိယမာနေ-ဝေဘန်
 အပ်သော်၊ အတ္တနော-၏၊ ကောဋ္ဌာသဿ-အဖို့၏၊ သမိပေ-၌၊ ဌိတံ-သော၊
 သမုတ္တတရံ ဝါ-နည်းသော အဖို့ရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (သံ+အတ္တတရံ၊ သံသဒ္ဓါ
 အပူအနက်ဟော၊ တရ အနက်မရှိ) မဟတ္တတရံဝါ-များသော အဖိုးရှိသည်မူ
 လည်းဖြစ်သော၊ အဇ္ဈေန-အဖိုးအားဖြင့်၊ သမသမံဝါ-ထပ်တူညီမျှသည်မူလည်း
 ဖြစ်သော၊ ပရဿ-၏၊ ကောဋ္ဌာသံ-ကို၊ ဟရိတုကာမော-ဆောင်ယူလိုသည်၊
 (ဟုတွာ) အတ္တနော-၏၊ ကောဋ္ဌာသေ-၌၊ ပတိတံ-ကျပြီးသော၊ ကုသံ-မဲကို၊
 ပရဿ-၏၊ ကောဋ္ဌာသေ-၌၊ ပါတေတုကာမတာယ-ကျစေလိုသည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊ ဥဒ္ဓရတိ-ထုတ်ဆောင်အံ့၊ ဝါ-ကြွမြောက်အံ့၊ တာဝ ရက္ခတိ-ပါရာဇိကမှ
 စောင့်သေး၏ ၊ပေ၊ ပါတေတိ-ကျစေအံ့၊ (ပါတိတေ-ကျစေအပ်ပြီးသော်-ဟု
 တချို့ စာရှိ၏) ရက္ခတေဝ-ပါရာဇိကမှ စောင့်သေးသည်သာ။

ယဒါ ပန-၌ကား၊ တသ္မိ-ထိုမဲသည်၊ ပတိတေ-ကျပြီးလတ်သော် ၊ပေ၊ ဥဒ္ဓရတိ-
 အံ့၊ ဥဒ္ဓရမတ္ထေ-ကြွမြောက်အပ်ပြီးကာမှ၌ ၊ပေ၊ အတ္တနော-၏၊ ကောဋ္ဌာသေ-၌၊
 ပါတုတေကာမတာယ-ကြောင့်၊ ပဌမတရံ-ရှေးဦးစွာ၊ ပရကောဋ္ဌာသတော-မှ၊
 ကုသံ-ကို၊ သစေ ဥဒ္ဓရတိ-အံ့၊ ဥဒ္ဓါရေ-ကြွမြောက်ရာအခါ၌၊ ရက္ခတိ-ပါရာဇိကမှ
 စောင့်သေး၏၊ ပါတနေ ပိ-ကျစေရာအခါ၌လည်း၊ ရက္ခတိ-၏၊ အတ္တနော
 ကောဋ္ဌာသတော ၊ပေ၊ ဥဒ္ဓရတော-ထုတ်ဆောင်သော ရဟန်း၏၊ ဥဒ္ဓါရေယေဝ-
 ထုတ်ဆောင်ရာ ခဏ၌သာ၊ ရက္ခတိ-ပါရာဇိကမှစောင့်၏၊ တံ-ထိုမဲကို၊ ၊ပေ၊
 မုတ္တမတ္ထေ-လွတ်အပ်ကာမှ၌၊ အဝဟာရော (ဟောတိ) ဣတိ အယံ-ဤဆို
 အပ်ပြီးကား၊ ကုသာဝဟာရော-တည်း၊ ဣတိ-လျှင်၊ “အာဒိယေယျာတိ ၊ပေ၊
 ဟရေယျာ”တိ-ယျ ဟူသော၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ (မယာ) ဝုတ္တံ၊ တဿ-
 ထိုစကား၏၊ အတ္ထော-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပကာသိတော-ထင်ရှားပြအပ်ပြီးသည်၊
 ဟောတိ-၏။

ယထာရူပေတိ-ပေ ဟူသည်ကား၊ ယာဒိသေ-အကြင်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊
 အဒိန္နာဒါနေတိ-ကား၊ အဒိန္နဿ-မပေးအပ်သော၊ ပရသန္တကဿ-သူတစ်ပါး
 ဥစ္စာကို၊ ဂဟဏေ-ယူခြင်းကြောင့်၊ ရာဇာနောတိ ဣဒံ-နော ဟူသော ဤစကား
 ကို၊ ဗိမ္ဗိသာရံယေဝ-ဗိမ္ဗိသာရမင်းကိုသာ၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဝုတ္တံ-မိန့်အပ်ပြီ၊ အညေပန-
 အခြားမင်းတို့သည်ကား၊ တထာ-ထို ဟောတော်မူအပ်သော အခြင်းအရာအား
 ပြု၍၊ (ဟနေယျံဝါ ဝန္တေယျံဝါ-စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသည့်အတိုင်း) ကရေယျံ

ဝါ = ပြုမူလည်း ပြုကုန်ရာ၏။ န ကရေယျံ ဝါ-မပြုမူလည်း မပြုကုန်ရာ၊ ဣတိ-
ထို့ကြောင့်၊ တေ - ထို အခြားမင်းတို့သည်၊ ပမာဏံ-လိုရင်းပမာဏသည်၊ န -
မဟုတ်ကုန်။

ဟနေယျံဝါတိ-ဝါ ဟူသည်ကား၊ ဟတ္ထာဒိဟိ-လက် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊
ပေါထေယျံဝါ-ပုတ်ခတ်မူလည်း ပုတ်ခတ်ကုန်ရာ၏။ သထ္တေန-လက်နက်တစ်စုံ
တစ်ရာဖြင့်၊ ဆိန္ဒေယျံဝါ-ဖြတ်မူလည်း ဖြတ်ကုန်ရာ၏။ ဗန္ဓေယျံဝါတိ-ကား၊ ရုဇ္ဈ
ဗန္ဓနာဒိဟိ-နှောင်ဖွဲ့ကုန်ကြောင်း ကြီးအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဗန္ဓေယျံဝါ-နှောင်ဖွဲ့မူ
လည်း နှောင်ဖွဲ့ကုန်ရာ၏။ ပဗ္ဗာဇေယျံဝါတိ-ကား၊ နိဟရေယျံဝါ-နှင်ထုတ်မူလည်း
နှင်ထုတ်ကုန်ရာ၏။ စောရောသိ၊ ပေ၊ ထေနောသီတိ-သိ ဟူကုန်သော၊ ဣမေဟိ
ဝံစနေဟိ-ဤစကားတို့ဖြင့်၊ ပရိဘာသေယျံဝါ-ကြိမ်းမောင်းမူလည်း ကြိမ်းမောင်း
ကုန်ရာ၏။ [ပရိဘာသေယျံတိ ပဒံ အဇ္ဈာဟရိတဗ္ဗံ-သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်၌ ထည့်
ရသောပုဒ်။] ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ ကိဒိသဿ-
အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ အဒိန္နဿ-မပေးအပ်သော သူဥစ္စာကို၊ အာဒါနေ-
ယူခြင်းကြောင့်၊ ရာဇာနော-မင်းတို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ကရောန္တိ-ပြုကြကုန်သနည်း၊
ပါဒဿဝါ-တစ်မတ်သော အကပ္ပိယဘဏ္ဍာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပါဒါရဟဿ
ဝါ-တစ်မတ်ထိုက်တန်သော ကပ္ပိယဘဏ္ဍာ၊ အကပ္ပိယဘဏ္ဍာကိုသော်လည်း
ကောင်း၊ (အာဒါနေ ရာဇာနော ဧဝံ ကရောန္တိ။)

ရာဇာနော။ ။ဒုတိယပါရာဇိကကို ဗိမ္ဗိသာရမင်း၏ တိုင်းပြည်၌ ပညတ်တော်မူ
သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရှေးရာဇသတ်နှင့်အညီ စီရင်သော တရားမင်းဖြစ်သောကြောင့်
လည်းကောင်း၊ ရာဇာနော-အရ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကို ရည်ရွယ်၍ မိန့်တော်မူသည်။

ရုဇ္ဈဗန္ဓနာဒိဟိ။ ။ဗဇ္ဈတေ အနေနာတိ ဗန္ဓနံ-ဖွဲ့ချည် ချုပ်နှောင်ကြောင်း၊ ရုဇ္ဈ+
စ + သာ + ဗန္ဓနဉ္စာတိ ရုဇ္ဈဗန္ဓနံ၊ အာဒိသဒ္ဓေန အဒ္ဓုဗန္ဓန (ထောင်ကြီး)၊ သင်္ခလိကာဗန္ဓန
(သံကွင်း-လက်ထိပ်) ယရဗန္ဓန (အချုပ်ထောင်) နဂရဗန္ဓန-ဤမြို့မှ အခြားမသွားရ-ဟု
(မြို့အနှောင်)၊ ပုရိသဂုတ္တိနံ (ယောက်ျား-ရဲသား အစောင့်များကို)၊ ဂဟဏံ။

ပါဒ။ ။ပေါရာဇကဿ ကဟာပဏဿ စတုတ္ထော' ဘာဂေါ ပါဒေါ-ရှေးငွေ
တစ်ကျပ်၏ ၄ ခုမြောက် တစ်ဘို့ (၄ ပုံ-၁ ပုံ) သည် ပါဒမည်၏။ [နိလကဟာပဏံကို "ရှေး
ငွေတစ်ကျပ်"ဟု ဆို၏။ နိလကဟာပဏစပ်ပုံကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

တထာရူပံ ။ပေါ အာဒိယမာနောတိ-နော ဟူသည်ကား၊ ဘိက္ခု-သည်၊ တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ (သဇိဝ နိဇ္ဇိဝံ-၌ စပ်၊ ဤတာဒိသံမှ စ၍ ဘဏ္ဍံ တိုင်အောင်ကား တထာရူပံ၏ အဖွင့်၊) ပေါရာဏကဿ-ရှေး၌ဖြစ်သော၊ ကဟာ ပဏဿ-နိလကဟာပဏ၏၊ ဝါ-အသပြာ အစစ်၏၊ ပါဒိဝါ-တစ်မတ်မူလည်း ဖြစ်သော၊ ပါဒါရဟံ ဝါ-တစ်မတ်တန်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဘဏ္ဍံ-ဘဏ္ဍာဖြစ်သော၊ အဒိန္နံ-ဥစ္စာရှင်တို့ မပေးအပ်သော၊ (ဤ အဒိန္နံ-မှစ၍ သဇိဝ နိဇ္ဇိဝံတိုင်အောင် ကား အဒိန္န၏ အဖွင့်၊) ဘူမိအာဒိသု-မြေ အစရှိသော အရပ်တို့တွင်၊ (ပါဠိတော် ၌ ဘူမဋ္ဌံ ထလဋ္ဌံ စသည်ရှိသောကြောင့် ဘူမိအာဒိသု - ဟု ဆိုသည်၊) ယတ္ထ ကတ္တစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အရပ်၌၊ ဌိတံ-သော၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ သဇိဝနိဇ္ဇိဝံ-သဇိဝ နိဇ္ဇိဝံဖြစ်သော ဥစ္စာကို၊ ဝါ-အသက်ရှိ၊ အသက်မဲ့ဥစ္စာကို၊ ဝုတ္တပကာရာနံ - ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိကုန်သော၊ (ဝုတ္တပကာရာနံ - မှစ၍ အဝဟရန္တော တိုင်အောင်ကား အာဒိယမာနော-၏ အဖွင့်၊) အဝဟာရာနံ- ၂၅ ပါးသော ခိုးခြင်းတို့တွင်၊ ယေနကေနစိ-သော၊ အဝဟာရေန-ဖြင့်၊ အဝဟရန္တော- ခိုးယူလသော်၊ ပါရာဇိကော-သာသနာတော်မှ ဆုံးရှုံးစေအပ်သူသည်၊ ဝါ- ပါရာဇိကကျသူသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဝံတော-ထို တစ်မတ်၊ တစ်မတ်တန်ထက်၊ အတိရေကတရသ္မိ-ပိုလွန်သော ဥစ္စာ၌၊ ဝါ-ပိုလွန်သော ဥစ္စာကို ခိုးယူရာ၌၊ ဝါဒေါ- ပါရာဇိက ဟု ပြောဆိုဖွယ်သည်၊ ကောပန-အဘယ်မှာ ရှိတော့အံ့နည်း၊ ဣတိ- အသာဓာရဏ ဝိနိစ္ဆယအပြီးတည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ဤ ဒုတိယပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို) ရာဇဝဟေ-ရာဇဂြိုဟ် မြို့၌၊ ဓနိယထွေရံ-ဓနိယထေရ်ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ရညော-ဗိမ္ဗိသာရမင်း၏၊ ဒါရူနိ- သစ်တော်တို့ကို၊ အဒိန္နံ-မပေးအပ်သော ဥစ္စာကို၊ အာဒိယန ဝတ္ထုသ္မိ-ယူခြင်းဟူ သော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဂါမာဝါအရညာဝါတိ

တထာရူပံ အဒိန္နံ။ ။တထာရူပံ၏ စပ်ပုဒ်ကို အဒိန္နံဟု တိုက်ရိုက်ပြသဖြင့် 'ယထာ ရူပေတုန်းကလည်း အဒိန္နာဒါနေဝယ် အဒိန္နပုဒ်တစ်စိတ်၌ စပ်၊ ထိုသို့ သဘောရှိသော အဒိန္န ဝတ္ထုဟူသည် ပါဒ (တစ်မတ်သော အကပ္ပိယဋ္ဌေ) ပါဒါရဟ (တစ်မတ်တန်သော အဝတ်စသော ကပ္ပိယဘဏ္ဍာနှင့်၊ ပုလဲ-ရွှေစသော အကပ္ပိယဘဏ္ဍာတည်း။)

ကောပနဝါဒေါ။ ။ပါဒ-ပါဒါရဟဘဏ္ဍာသည် ပါရာဇိကကျစေလောက်သော အနည်းဆုံး ဝတ္ထုတည်း၊ ထို့ထက် ပိုလွန်သောဘဏ္ဍာကို ခိုးရာ၌ ပါရာဇိကကျကြောင်းမှာ ပြောစရာပင် မလို-ဟူလို၊ ဤဝါကျမျိုးကား အများကို ပြသော သမ္ဘာဝနာဝါကျတည်း။

အယံ-ဝါ ဟူသော ဤပညတ်သည်၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ ဝါ-နောက်ထပ် ထည့်အပ်
 သော ပညတ်တည်း၊ သာဓာရဏပညတ္တိ-ဘိက္ခု ဘိက္ခုနီတို့နှင့် ဆက်ဆံသော
 ပညတ်တည်း၊ သာဏတ္တိကံ-စေခိုင်းခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊
 ဟရဏတ္ထာယ-ခိုးယူခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဂမနာဒိကေ-သွားခြင်း အစရှိသော၊ (အာဒိ
 ဖြင့် အဖော်ရှာခြင်း၊ ခိုးဖို့ကြိယာရှာခြင်း အစရှိသည်တို့ကို ယူ၊) ပုဗ္ဗပယောဂေ-
 ဂ ကြောင့်၊ ဒုတ္တဋ္ဌံ၊ အာမသနေ-ပစ္စည်းကို သုံးသပ်ခြင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ပါရာဇိက
 ဝတ္ထုနော-တ္ထု ကို၊ ဖန္ဒာပနေ-လှုပ်ရှားစေခြင်းကြောင့်၊ ပေ၊ အာဒိယန္တဿ-
 ယူသောရဟန်း၏၊ မာသကေ ဝါ-တစ်ပဲ၌လည်းကောင်း၊ ဝါ-တစ်ပဲသော ဥစ္စာကို
 ယူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဦးနုမာသကေ ဝါ - တစ်ပဲအောက် ယုတ်လျော့
 သော ဥစ္စာ၌လည်းကောင်း၊ ဝါ-တစ်ပဲအောက် ယုတ်လျော့သောဥစ္စာကို ယူခြင်း
 ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အတိရေ မာသကေဝါ-တစ်ပဲထက် ပိုလွန်သော ဥစ္စာ
 ၌လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဦးနုပစ္စမာသကေဝါ- ၅ ပဲအောက်
 ယုတ်လျော့ ဥစ္စာ၌လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပစ္စမာသကေ
 ဝါ- ၅ ပဲ၌လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အတိရေက ပစ္စမာသကေ
 ဝါ- ၅ ပဲ ထက်ပိုလွန်သော ဥစ္စာ၌လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပေ၊
 ပါရာဇိကံ-သည်၊ (ဟောတိ-၏။)

သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ခိုးခြင်းတို့၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော-၌စပ်၊) ဂဟဏ
 ကာလဝသေန ၈ - ခိုးယူရာကာလ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဂဟဏဒေသ

ရာဇဂဟေ ပေ၊ ဒါရူနိ အဒိန္နံ။   ။နိဒါနံ ပုဂ္ဂလံ ဝတ္တံ-စသည်ကို ပြုလို၍
 “ရာဇဂဟေ” စသည် မိန့်၊ သစ်တုံးတွေများသောကြောင့် “ဒါရူနိ” ဟု ဗဟုဝစ်ထား၍၊ မပေးအပ်
 သော ဥစ္စာအဖြစ်ဖြင့် ဇာတ်တူသောကြောင့် ဇာတျာပေက္ခနည်းအားဖြင့် ထိုသစ်တို့ကိုပင်
 “အဒိန္နံ” ဟု ဧကဝစ်ဆိုသည်၊ အာဒိယန၌ အဒိန္နံကို သာမညကံ၊ ဒါရူနိကို ဝိသေသကံ
 အဖြစ်ဖြင့် စပ်။

ဂဟဏကာလ ပေ၊ ပရိဟိနဝသေန။   ။ဂဟဏကာလ-ခိုးယူရာကာလ၏
 တန်ဖိုးကိုလိုက်၍ ဆုံးဖြတ်ရမည်၊ ထို ခိုးယူရာကာလ၏ ချွေ-ထို ခိုးယူရာကာလ၏ နောက်မှ
 အတိုး-အဆုတ် တန်ဖိုးကို မလိုက်ရ၊ မှန်၏-ပစ္စည်းဝတ္ထုသည် ရှားသောအခါ အဖိုးတန်၏၊
 ပေါသောအခါ အဖိုးလျော့၏၊ ဂဟဏဒေသ-ခိုးယူရာအရပ်၏ တန်ဖိုးလိုက်၍ ဆုံးဖြတ်ရမည်၊
 မှန်၏-ပစ္စည်းဝတ္ထုသည် မူလဖြစ်ရာအရပ်၌ တန်ဖိုးနည်း၍ တစ်ခြားအရပ်သို့ ရောက်သွားလျှင်
 တန်ဖိုးတိုးသွားတတ်၏၊ ပရိဘောဂ-သုံးစွဲခြင်းရှိ-မရှိလိုက်၍ ဆုံးဖြတ်ရမည်၊ မှန်၏-အသစ်
 စက်စက်၏- တန်ဖိုးသည် တစ်ရက်တစ်လေ သုံးစွဲမိလျှင် လျော့သွား၏။

ဝသေန စ-ခိုးယူရာဒေသ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပရိဘောဂ ဘာဇန ပရိဝတ္တနာဒီဟိ သုံးစွဲခြင်း၊ ခွက်ပြောင်းခြင်း အစရှိသည်တို့ကြောင့်၊ ပရိဟိနာ ပရိဟိနဝသေန စ - လျော့ခြင်း၊ မလျော့ခြင်းတို့၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဝေဒိတဗော-၏။

သကသညိဿ-မိမိဥစ္စာဟု အမှတ်ရှိသူ၏လည်းကောင်း၊ ဝိဿာသဂ္ဂါဟေ- အကျွမ်းဝင်၍ ယူခြင်း၌လည်းကောင်း၊ တာဝကာလိကေ-အခိုက်အတန့် ငှားရမ်း၍ ယူခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ပေတပရိဂ္ဂဟေ-ပြိတ္တာတို့ သိမ်းပိုက်အပ်သော ဥစ္စာ၌လည်းကောင်း၊ (“ပေတ”အရတွင် နတ်များလည်း ပါဝင်၏။) တိရုတ္ထာနဂတ ပရိဂ္ဂဟေ-တိရုတ္ထာန်တို့ သိမ်းပိုက်အပ်သော ဥစ္စာ၌လည်းကောင်း၊ ပံသုကူလ သညိဿ-ပံသုကူဟု အမှတ်ရှိသူ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနဉ္စ-သူရူးအစရှိသူ တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ-အနာပတ်သည်၊ (ဟောတိ-၏။) သီလဝိပတ္တိ-တ္တိ တည်း။

အညဿ-မိမိမှတစ်ပါး အခြားသော၊ မနုဿဇာတိကဿ-လူဇာတ်ရှိသူ၏။ ဝသေန-ဖြင့်၊ (ပရပုဒ် တစ်စိတ်၌) ပရပရိဂ္ဂဟိတံ-သူတစ်ပါးတို့ သိမ်းပိုက်အပ်သော ဥစ္စာလည်းကောင်း၊ ပရပရိဂ္ဂဟိတသညိတာ-သူတစ်ပါးတို့သိမ်းပိုက်အပ်သော ဥစ္စာဟု အမှတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဂရုပရိက္ခာရော-တစ်မတ်၊ တစ်မတ်တန်ထက် ပိုလွန်သည်ဖြစ်၍ ကြီးလေးသော ပရိက္ခရာလည်းကောင်း။

တာဇနပရိဝတ္တန-ဆို စသော ဝတ္ထုသည် တစ်အိုးမှ တစ်အိုးသို့ ပြောင်းလိုက်လျှင် မူလ တန်ဖိုး လျော့သွား၏။ ပရိဝတ္တနာဒီဟိ၌ အာဒိဖြင့် ဆန်စသည်တို့ကို ပြာခြင်း၊ ထို ဆန်မှ တစ်လုံး ၂ လုံး ပယ်ထုတ်ခြင်း၊ ကျောက်ခဲကလေးများကို ရွေးပစ်ခြင်း၊ ထောပတ်စသည်တို့မှ ပိုးကောင်ကလေးများကို ထုတ်ပစ်ခြင်း စသည်ကိုယူ၊ ထို မျှလောက်ဖြင့်လည်း နဂိုတန်ဖိုး လျော့နိုင်၏။

ဝိဿာသဂ္ဂါဟေ။ ။အကျွမ်းဝင်၍ ယူရာ၌ “၁-သန္နိဋ္ဌ (တွေ့မြင်ဘူးသော) မိတ်ဆွေ ဖြစ်ခြင်း ၂-သမ္ဘတ္တ (အတူစားသောက်ဘက် ရင်းနှီးသော) မိတ်ဆွေဖြစ်ခြင်း၊ ၃-အလိုရှိသော အခါ ယူနိုင်သည်ဟု ပြောဘူးခြင်း၊ ၄-ဥစ္စာရှင်က အသက်ရှင်တုန်းဖြစ်ခြင်း၊ ၅-ယူလျှင် ဝမ်းမြောက် (သဘောတူ)ခြင်း၊ ဤသို့ အင်္ဂါ ၅ ပါးရှိ၏။ ဤ ၅ ပါးကား အင်္ဂါအားလုံး သိမ်းကြုံး ထား အပ်သော အင်္ဂါဖြစ်သည်။ ထိုတွင်-၄-၅ အင်္ဂါ ၂ ပါးနှင့် ရှေ့ ၃ ပါးတွင် တစ်ပါးပါးတွဲ၍ အင်္ဂါ ၃ ပါးသာ လိုရင်းဟု မှတ်၊ ထို့ကြောင့် အောက်ပါအတိုင်း ၃ ဝါရ ခွဲပါ။

- (က) သန္နိဋ္ဌော, ဇီဝတိ, ဂဟိတေ အတ္တမနော။
- (ခ) သမ္ဘတ္တော, ဇီဝတိ, ဂဟိတေ အတ္တမနော။
- (ဂ) အာလပိတော, ဇီဝတိ, ဂဟိတေ အတ္တမနော။

ထေယျစိတ္တံ-ခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းစိတ်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တပ္ပကာရာနံ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိကုန်သော၊ အဝဟာရာနံ-၂၅ ပါးသော ခိုးခြင်းတို့၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ အဝဟရဏဂ္ဂ-ခိုးခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိပဉ္စ-ဤငါးပါးတို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤ ဒုတိယပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း။

အဒိန္နာဒါန သမုဋ္ဌာနံ-အဒိန္နာဒါနသမုဋ္ဌာန်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ကိရိယံ-မပြုထိုက်သော လွန်ကျူးမှုကို ပြုခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ သဉ္စာဝိမောက္ခံ-ဝိတိက္ကမသညာ၏ မရှိခြင်းကြောင့် လွတ်မြောက်ခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ သစိတ္တကံ-စိတ်နှင့်တကွဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ လောကဝဇ္ဇံ-လောက၌ အပြစ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ကာယကမ္မံ-ကာယကံရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ဝစီကမ္မံ-တည်း၊ အကုသလစိတ္တံ-အကုသိုလ်စိတ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ (လောဘမူဒေါသမူစိတ်ဖြင့် ခိုးယူ ဖျက်ဆီးခြင်းကြောင့် အကုသိုလ်စိတ်ရှိသည်-ဟူလို၊) တိဝေဒနံ- ၃ ပါးသော ဝေဒနာရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ (သုခ-ဥပေက္ခာ-ဒေါမနဿ ဝေဒနာတို့တွင် တစ်ပါးပါးဖြင့် ခိုးယူဖျက်ဆီးသည်-ဟူလို။) ဣတိ-သာဓာရဏ ဝိနိစ္ဆယအပြီးတည်း။

ဒုတိယပါရာဇိကံ-သည်။

သတ္တမံ-ပြီးပြီ။

တတိယပါရာဇိက

တတိယေ-တတိယပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ' ဝေဒိတဗျော) သဒ္ဓိစ္စာတိ-စ္စ ဟူသည်ကား၊ သံစေတေတွာ သဒ္ဓိံ စေတေတွာ-တကွစေ့ဆော်၍၊ ပါဏောတိသညာယ-သတ္တဝါဟူသော အမှတ်သညာနှင့်၊ သဒ္ဓိံယေဝ-တကွသာ လျှင်၊ နံ-ထိုသူ့ကို၊ ဝဓာမိ-သတ်အံ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဂေတေတနာယံ-သတ်ကြောင်း

သံ စေတေတွာ သဒ္ဓိံ စေတေတွာ။ ။သံ+စေတေတွာ-ဟူသော ပဌမသံဝဏ္ဏနာ ဖြင့် သဒ္ဓိစ္စကို "သံ+စိစ္စ"ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရကြောင်း၊ စိစ္စ၌ စုရာဒိ စိတဓာတ်၊ တွာံ ပစ္စည်းဖြစ်ကြောင်းကို သိရ၏။ တွာကို ရစ္စ ပြု၍ စိရင်၊ "သဒ္ဓိံ စေတေတွာ"ဟူသော ဒုတိယသံဝဏ္ဏနာ ဖြင့် သံ ဥပသာရ၏ သဟ (သဒ္ဓိံ)အနက်ကို သိရပြန်သည်။

စေတနာဖြင့်၊ စေတေတွာ-စေ့ဆော်၍၊ ပကပ္ပေတွာ-ပြုစီမံ၍။

မနုဿဝိဂ္ဂဟန္တိ-ဟံ ဟူသည်ကား၊ ကလလတော-ကလလရေကြည်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဇီဝမာနက မနုဿဇာတိက သရီရံ-အသက်ရှင်ဆဲ ဖြစ်သောလူဇာတ်ရှိသူ၏ ကိုယ်ကို၊ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျာတိ-ကား၊ ကလလကာလေပိ-ကလလရေကြည်အခါ၌လည်း၊ တာပနမဒ္ဒနေဟိဝါ-ပူစေခြင်း၊ နိဝိနယ်ခြင်းတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဘောသဇ္ဇသံပါဒနေနဝါ-ကိုယ်ဝန်ကျဆေးပေးခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ တတော-ထို ကလလရေကြည်အခါမှ၊ ဥဒ္ဓိပိ-အထက်ဖြစ်သော နောက်၌လည်း၊ တဒနူရူပေန-ထို အမြှုပ်၊ သားတစ်အစရှိသည်တို့အားလျော်သော၊ ဥပက္ကမေနဝါ-လုံ့လဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဇီဝိတာ-ဇီဝိတိန္ဒြေမှ၊ ဝိယောဇေယျ-ခွင်းအံ့။

ပန-ဆက်၊ ဣမဿ အတ္တဿ-ဤအနက်ကို၊ [သဒ္ဓိစ္စ မနုဿဝိဂ္ဂဟံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျာတိ ဣမဿ အတ္တဿ=သညာနှင့်တကွ စေ့ဆော်၍ ဇီဝိတိန္ဒြေမှ

ပါဏောတိ |ပေ၊ ပကပ္ပေတွာ။ ။ဤ တတိယသံဝဏ္ဏနာဖြင့် သဒ္ဓိ၏ သဟာဒိယောဂကိုလည်းကောင်း၊ စေတေတွာ၏ အနက်ကိုလည်းကောင်း သိရပြန်၏။ “သံ (သဒ္ဓိ)-သတ္တဝါဟု သိမှတ်သောသညာနှင့်တကွ + စေတေတွာ - ဝဓကစေတနာဖြင့် စေ့ဆော်၍” ဟု ပေး၊ ပကပ္ပေတွာကား စိတဓာတ်၏ အနက်ကို အဓိပ္ပာယ်ထပ်ခြင်းတည်း။ “ပကပ္ပေတွာ-သတ်ဖို့ရန် စီစဉ်၍” ဟု အဓိပ္ပာယ်မှတ်ပါ-ဟူလို၊ [စုရာဒိ ကပ္ပဓာတ်၊ ဝိမိ-ပြုစီမံခြင်း။] ဤ သဒ္ဓိစ္စကို ဥဿုက္ကကြိယာ ဟု ဆို၏။ နောက်ကြိယာ၌ စပ်ဖို့ရန် အားထုတ်ခြင်းရှိသော ကြိယာဝိသေသန-ဟူလို။

ဇီဝိ |ပေ၊ သရီရံ။ ။ကလလရေကြည်တည်ရာအခါမှစ၍ အသက်ရှင်ဆဲ လူအစစ်၏ကိုယ်။ [ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဓါသည် သရီရ၏ ပရိယာယ်၊] “ဝိဂ္ဂဟ”ဟု လာသမျှ၌ အရောင်ဆောင် ကိုယ်ကိုမရ၊ လူအစစ်ဖြစ်သူ၏ ကိုယ်ကိုရ၏။ ထို့ကြောင့် “မနုဿဇာတိက သရီရံ”ဟု ဖွင့်သည်။

တာဒနူရူပေန။ ။“ပဋ္ဌမံ ကလလံ ဟောတိ၊ ကလလာ ဟောတိ အဗ္ဗုဒ္ဓံ၊ အဗ္ဗုဒ္ဓါ ဇာယတေ ပေသိ၊ ပေသျှာ နိဗ္ဗတ္တတေ ယနော”စသည်နှင့် အညီ ကလလရေကြည် နောက်၌ အဗ္ဗုဒ (အမြှုပ်)၊ ပေသိ (သားတစ်) စသည်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုအမြှုပ်စသည် ပျက်အောင် လုလ္လုပြုခြင်း-ဟူလို။ [ဤ အဋ္ဌကထာ၌ ဝဗ္ဘသေယျကကို ရည်ရွယ်၍ “ကလလတော ပဋ္ဌာယ” စသော စကားကို ယေဘုယျနည်းဖြင့် ဆိုထားသည်၊ သြပပါတိက သံသေဒဇ ဝိဂ္ဂဟ (ကိုယ်)ကို သတ်လျှင်လည်း ပါရာဇိကံပင်။]

ဝေါရောပေယျ။ ။ဝိ+အဝ+ရူဟဓာတ်၊ ဣာပေပစ္စည်း၊ အဝကို သြ၊ ရူဟမှ ဟကို ချေ၍ “ဝေါရောပေ”ဟု ဖြစ်၏။ “ဝိယောဇေယျ”ဟု သဒ္ဓါနက် ဖြစ်၏။ ထို ဝိယောဇေယျကို “မယျဉ်စေအံ့” ဟု ပေးသင့်၏။ “မယျဉ်စေ” ဟူသည်ကို “ကိုယ်ကိုအသက်နှင့် ကွဲအောင်

ခွင်းအံ့-ဟူသော ဤအနက်ကို] အာဝိသာဝတ္ထံ-ထင်စွာဖြစ်စေခြင်း အကျိုးငှာ၊ ပါဏော-ပါဏကို၊ ပေ-ပါဏာတိပါတော-ပါဏာတိပါတကို၊ ပေ၊ ပါဏာတိပါတီ-ပါဏာတိပါတီ ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ပေ၊ ပါဏာတိပါတဿ-ပါဏာတိပါတ၏။ ပယောဂေါ-ပယောဂကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။ တတ္ထ-ထို ပါဏ အစရှိသည်တို့တွင်၊ ပါဏောတိ-ကား၊ ဝေါဟာရတော-ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုရိုးအားဖြင့်၊ သတ္တော-သတ္တဝါတည်း၊ ပရမတ္ထတော-ပရမတ္ထအားဖြင့်၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ-ဇီဝိတိန္ဒြေတည်း၊ ယာယစေတနာယ-အကြင် စေတနာဖြင့်၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္စေဒကံ - ဇီဝိတိန္ဒြေကို ဖြတ်တတ်သော၊ ပယောဂံ - ကာယပယောဂ ဝစီပယောဂကို၊ သမုဋ္ဌာပေတိ-ဖြစ်စေ၏။ သာ စေတနာ-ထို စေတနာသည်၊ ပါဏာတိပါတောတိ-တ မည်၏။ (ဣတိသဒ္ဓါ-နာမ ဝါစက) ဝုတ္တစေတနာယ-ဆိုအပ်ပြီးသော စေတနာနှင့်၊ သမင်္ဂိပုဂ္ဂလော-ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပါဏာတိပါတီတိ-တီ မည်၏။

ပါဏာတိပါတဿ ပယောဂေါတိ-ကား၊ ပါဏာတိပါတဿ-တ ၏။ ပယောဂါ-ဂ တို့သည်၊ သာဟတ္ထိကော-က ပယောဂလည်းကောင်း၊ နိသဂ္ဂိယော-ယ ပယောဂလည်းကောင်း၊ အာဏတ္ထိကော-က ပယောဂလည်းကောင်း၊ ထာဝရော-ရ ပယောဂလည်းကောင်း၊ ဝိဇ္ဇာမယော-ယ ပယောဂလည်းကောင်း၊ ဣဒ္ဓိမယော-ယ ပယောဂလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဆ-၆ ပါးတို့တည်း၊ [ဤ သာဟတ္ထိကော စသော ပယောဂတို့၏ သဒ္ဓတ္ထကို သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ၊ ဝိထိမုတ်ပိုင်း၌ ပြထားပြီ။] တတ္ထ - ထို ၆ ပါးတို့တွင်၊ သာဟတ္ထိကောတိ - ကား၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊

“ခွင်း-ခွဲ”ဟု ပြန်မာပြန်ကြ၏။ [“ပုဗ္ဗ-ရှေ့ဗျဉ်းကို၊ သရေန-သရမှ၊ ဝိယောဇယေ-ခွင်းရာ၏” ကဲ့သို့တည်း၊ ဋီကာ၌ “အပနေယျ-ပယ်ရှားအံ့”ဟု ဖွင့်ခြင်းမှာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သာ။]

ဝေါဟာရ၊ ပရမတ္ထ။ ။ “သတ္တဝါ”ဟု အများခေါ်ရိုး အနက်ကို “ဝေါဟာရ”ဟု ခေါ်၏။ ထို အနက်သည် အစစ်အမှန်ရှာလျှင် မရနိုင်၊ အစစ်အမှန် ရနိုင်သော အနက်ကို “ပရမတ္ထ”ဟု ခေါ်၏။ ရုပ်ဇီဝိတ နာမ်ဇီဝိတဟူသော ဇီဝိတိန္ဒြေ ၂ ပါးသည် “ပါဏ”အရ အစစ်အမှန် ရှာ၍ရသော ပရမတ္ထအနက်တည်း။

ပါဏာတိပါတီ။ ။ ပါဏဿ+အတိပါတော-ပါဏာတိပါတော၊ ပါဏာတိ ပါတော ယဿ အတ္ထိတိ ပါဏာတိပါတီ-သတ္တဝါကို လျင်စွာကျစေကြောင်း စေတနာရှိသူ။

သေစေသူ၏၊ ဝါ-သတ်သူ၏၊ ကာယေနဝါ-ကိုယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကာယပဋိဗဒ္ဓေနဝါ-ကိုယ်နှင့်စပ်သော ဝတ္ထုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပဟရဏံ-ပုတ်ခတ်ခြင်းတည်း၊ နိသဂ္ဂိယောတိ-ယော ဟူသည်ကား၊ ဒုရေ-အဝေး၌၊ ဌိတံ-တည်သူသို့၊ မာရေတုကာမတာယ-သေစေလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ၊ပေ၊ ဥသုသတ္တိယန္တပါသာဏာဒီနံ - မြား၊ လှံ၊ ယန္တရားကျောက် အစရှိသည်တို့ကို၊ နိသဇ္ဇနံ-ပစ်လွှင့် ခြင်းတည်း။

တတ္ထ-ထိုသာဟတ္ထိက နိသဂ္ဂိယ ပယောဂတို့တွင်၊ ဧကေကော-တစ်ပါးတစ်ပါးသည်၊ ဥဒ္ဓိသာနုဒ္ဓိသဘောဒတော-ရည်မှန်းခြင်း၊ မရည်မှန်းခြင်း၏ အပြားအားဖြင့်၊ ဒုဝိဓော၊ တတ္ထ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ ဥဒ္ဓိသကေ-ရည်မှန်းခြင်းရှိသော ပယောဂ၌၊

ကာယ၊ ကာယပဋိဗဒ္ဓ။ ။လက်၊ ခြေ၊ ဒူး စသည်တို့ဖြင့် ထိုးကြိတ်တိုက်ခိုက်၍ သတ်ခြင်းသည် ကာယဖြင့် ပုတ်ခတ်ခြင်းတည်း။ [“ကာယ” ဟူရာ၌ တစ်ကိုယ်လုံးကို မယူရ ကိုယ်၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော လက်စသည်ကို ဧကဒေသျှပစာရအားဖြင့် ယူရသည်။] လက်၌ ကိုင်ထားသော ဓား၊ သံလျှက်စသည်ဖြင့် သတ်ခြင်းသည် ကာယပဋိဗဒ္ဓဖြင့် ပုတ်ခတ်ခြင်းတည်း။ [သာဟတ္ထိက၌ ဥပလက္ခဏနည်းဖြင့် ဟတ္ထကို မှတ်၍ ဆိုထားသည်၊ လက်သာမက ခြေ၊ ဒူး စသည်နှင့် ဓားစသည်ကိုပါ ဟတ္ထအရတွင် ယူရမည်ဟု မှတ်။]

ကာယေန ၊ပေ၊ နိသဇ္ဇနံ။ ။လှံ စသည်ကို ကိုယ်ဖြင့် (ကိုယ်၏ အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်သော လက်ဖြင့်) ပစ်လွှင့်ခြင်းသည် ကာယေန နိသဇ္ဇနမည်၏။ မြား၊ ယန္တရားကျောက် စသည်ကို လေးစသည်ဖြင့် မစ်လွှင့်ခြင်းသည် ကာယပဋိဗဒ္ဓေနနိသဇ္ဇနမည်၏။

ယန္တပါသာဏ။ ။သက္ကတ၌ ယကြိ-ပါဠိ၌ ယတိ “သင်္ကောစေ” ဓာတ်နောင် အပစ္စည်း၊ နိဂ္ဂဟိတံလာ၍ “ယန္တံ” ဖြစ်၏။ “ယန္တေတိ-တွန့်ဆုတ် (လည်ပတ်) တံတံ၏၊ ဣတိ၊ ယန္တံ-ယန္တရားမည်၏” ဟု ကြံ၊ [ရူပသိဒ္ဓိ၌ “ယမုဓာတ်၊ ဩဏံပစ္စည်း” ဟု ဆို၏။] ယန္တေန-ဖြင့်၊ (နိသဋ္ဌော-လွှတ်အပ်သော)+ပါသာဏော-ယန္တပါသာဏော။

ဆက်ဦးအံ- ကျောက်ဖြင့် ဖိသတ်ရာ၌ တချို့မှာ လက်ဖြင့်တွန်းချ၏၊ တချို့ကား ယန္တရား ခေါ် စက်ဖြင့် တွန်းချ၏။ ဤ၌ နိသဂ္ဂိယပယောဂခန်းဖြစ်၍ စက်ဖြင့် တွန်းချအပ်သော ပါသာဏကို ပြသည်။ [သိလာတိ ပါသာဏော ၊ပေ၊ ဟတ္ထေနဝါ ယန္တေနဝါ ပဝိဇ္ဇိတုံ (လှိုမ့်ချခြင်းငှာ) န ဝဋ္ဋတိ-တတိယပါရာဇိက-သိလာဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ။]

ဥဒ္ဓိသာနုဒ္ဓိသဘောဒတော။ ။ဥဒ္ဓိသနံ-ရည်မှန်းခြင်း၊ ဥဒ္ဓိသော-ခြင်း၊ အနုဒ္ဓိသ-မရည်မှန်းခြင်း၊ တေသံ+ဘာဝေါ-၊ ဋီကာ၌ “ဥဒ္ဓိဿ+အနုဒ္ဓိဿ” ဟု တွာပစ္စယန္တပုဒ်ကို ယူ၍ “ဥဒ္ဓိဿာနုဒ္ဓိဿဘောဒတောတိ ဥဒ္ဓိသိတွာစ အနုဒ္ဓိသိတွာစ ပဝတ္တိဘောဒေန-ရည်မှန်း၍ ဖြစ်ခြင်း၊ မရည်မှန်းဘဲ ဖြစ်ခြင်းတို့၏ အပြားအားဖြင့်” ဟု ဖွင့်၏။ နောက်၌ ဥဒ္ဓိသကေ ထောက်လျှင် “ဥဒ္ဓိသာနုဒ္ဓိသဘောဒတော” ပါဠိက ကောင်း၏။

[ဥဒ္ဓိသော ဧတံဿ အတ္ထိတိ ဥဒ္ဓိသကော၊ ပယောဂေါ၊] ယံ-အကြင်သူကို၊ ဥဒ္ဓိသ-ရည်မှန်း၍၊ ပဟရတိ-ပုတ်ခတ်၏၊ တသေဝ-ထိုသူ၏သာ၊ မရဏေန-သေခြင်းကြောင့်၊ ကမ္မဗဒ္ဓေါ-ဖွဲ့ကြောင်းဖြစ်သော ပါဏာတိပါတကံသည်၊ ဝါ-ပါဏာတိပါတကံဖြင့် ဖွဲ့ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ-၏) ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ မရတု-သေပစေ၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အနုဒ္ဓိသကေ-ရည်မှန်းခြင်း မရှိသော ပယောဂ၌၊ ပဟာရပစ္စယာ-ပုတ်ခတ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ယဿ ကဿစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်၏၊ မရဏေန-ကြောင့်၊ ကမ္မဗဒ္ဓေါ (ဟောတိ) စ-ဆက်၊ ဥဘယတ္ထာပိ-၂ ပါးစုံသော သာဟတ္ထိက၊ နိသဂ္ဂိယတိ၌လည်း၊ ပဟရိတမတ္ထေဝါ-ပုတ်ခတ်အပ်ကာမျှ၌မူလည်း၊ မရတု-သေပစေ၊ ပစ္ဆာဝါ-နောက်၌မူလည်း၊ တေနေဝ ရောဂေန-ထိုရောဂါကြောင့်ပင်၊ မရတု-သေပစေ၊ ပဟရိတမတ္ထေယေဝ-ပုတ်ခတ်အပ်ကာမျှ၌ပင်၊ [တချို့စာ၌ “ပဟရိတက္ခဏေယေဝ-ပုတ်ခတ်အပ်ရာ ခဏ၌ပင်” ဟု ရှိ၏၊] ကမ္မဗဒ္ဓေါ (ဟောတိ။)

အာဏတ္ထိကောတိ-ကာ၊ အသုကံနာမ-ထိုမည်သူကို၊ မာရေဟိ-သတ်ချေလော၊ ဣတိ-သို့၊ အညံ-အခြားသူကို၊ အာဏာပေန္တဿ-စေခိုင်းသော ရဟန်း၏၊ အာဏာပနံ-စေခိုင်းခြင်းတည်း၊ (တစ်နည်း) အာဏာပနံ-စေခိုင်းခြင်းသည်၊ အာဏတ္ထိကောတိ-ကမည်၏၊ တတ္ထ-ထိုသို့ စေခိုင်းရာ၌၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုလည်းကောင်း၊ ကာလော-အခါလည်းကောင်း၊ ဩကာသော-အရပ်လည်းကောင်း၊ အာဝုဇ်-လက်နက်လည်းကောင်း၊ ဣရိယာပထော-ဣရိယာပုတ်လည်းကောင်း၊ ကြိယာဝိသောသော-အမူအရာ အထူးလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမေ ဆ-ဤ ၆ ပါးတို့သည်၊ အာဏတ္ထိနိယာမကာ-စေခိုင်းခြင်းကို သတ်မှတ်တတ်သော အကြောင်းတို့တည်း။ [နိပုဗ္ဗ၊ ယမုဓာတ်သည် ဝိနိစ္ဆယ (ဆုံးဖြတ်ခြင်း-သတ်မှတ်ခြင်း) အနက်ဟော၊ ဣကြောင့် “နိယာမက”ဟု ဖြစ်၏။]

တတ္ထ-ထိုဝတ္ထု စသည်တို့တွင်၊ ဝတ္ထုတိ-ကာ၊ ပုဂ္ဂလော-တည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ယံ ပုဂ္ဂလံ-ကို၊ မာရေဟိ-သတ်ချေလော၊ ဣတိ-သို့၊ အာဏတ္ထော-စေခိုင်းအပ်သူသည်၊ တမေဝ-ထိုညွှန်ပြအပ်သူကိုပင်၊ သစေ မာရေဟိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ သတ်ဖြစ်လတ်သော်၊ အာဏာပကဿ-စေခိုင်းသော ရဟန်း၏၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ))

ကမ္မဗဒ္ဓေါ။   ။ဗဒ္ဓတိ ဧတေနာတိ ဗဒ္ဓေါ၊ ကမ္မမေဝ+ဗဒ္ဓေါ ကမ္မဗဒ္ဓေါ-ဖွဲ့ကြောင်း ပါဏာတိပါတကံသည်၊ တစ်နည်း-ဗဒ္ဓနံ ဗဒ္ဓေါ၊ ကမ္မနာ-ဗဒ္ဓေါ ကမ္မဗဒ္ဓေါ-ပါဏာတိပါတကံဖြင့် ဖွဲ့ခြင်းသည်၊ (အဿ-ထိုသူမှာ၊ ဟောတိ-၏)-ဋီကာ။

အထ-သို့မဟုတ်၊ အညံ-ညွှန်ပြအပ်သူမှ တစ်ပါး အခြားသူကို၊ (သစေ) မာရေတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိဝါ-ဤသို့ အခြားသူကို သတ်သော်လည်းကောင်း၊) တံ-ထိုညွှန်ပြအပ်သူဟူ၍၊ မညမာနော-မှတ်ထင်သည်၊ (ဟုတ္တာ) အညံ-အခြားသူသို့၊ (သစေ) မာရေတိ၊ (ဧဝံသတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) အာဏာပကော-စေခိုင်းသော ရဟန်းသည်၊ မုစ္စတိ-အာပတ်မှ လွတ်၏။ ပန-ထိုသို့ပင် လွတ်ပါသော်လည်း၊ ဣမံ-ဤသူကို၊ မာရေဟိ-သတ်လော၊ ဣတိ-သို့၊ အာဏတ္ထေ-စေခိုင်းအပ်ရာ အခါ၌၊ အာဏာပကဿ - စေခိုင်းသော ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ။) [ဤ ဒုက္ကဋ်အာပတ်ကို “အကပ္ပိယသမာဒါနပန (မအပ်ရာ၌ ဆောက်တည်စေမှု) ဒုက္ကဋ်” ဟု ခေါ်သည်။]

ကာလောတိ-ကာ၊ ပုရေဘတ္တာဒိကာလော-နံနက် အစရှိသော အခါတည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ပုရေဘတ္တံ မာရေဟိတိ-ဟူ၍၊ ဝါ - နံနက်အခါ သတ်လောဟူ၍၊ အာဏတ္ထော-စေခိုင်းအပ်သူသည်၊ ပုရေဘတ္တမေဝ-၌ပင်၊ သစေ မာရေတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ၊) အာဏာပကဿ-၏ ၊ပေ၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ ယံ ပုရေဘတ္တံ-အကြင် နံနက်အခါကို၊ နိယမိတံ-ပိုင်းခြားသတ်မှတ်အပ်ပြီ၊ (လဆန်း ၁ ရက် နံနက်စသည်ဖြင့် သတ်မှတ်ခြင်းကို ဆိုသည်) တတော-ထိုသတ်မှတ်အပ်သော အခါမှ၊ ပစ္စာဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ ပုရေဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (သစေ) မာရေတိ၊ (ဧဝံသတိ) အာဏာပကော-သည်၊ မုစ္စတိ-၏၊ ဣမိနာ နယေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော အာဏတ္တိနိယာမကတို့၌၊ ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ဣမိနာ ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ။ဂါထာ၌ ဝတ္ထုနှင့် ကာလကိုသာ အကျယ်ပြုရသေး၏၊ ဩကာသစသည်တို့၏ အကျယ်ကို မပြုရသေး၊ ထိုဩကာသ စသည်ကို ညွှန်ပြလိုသောကြောင့် “ဣမိနာ ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော”ဟု မိန့်၊ ဩကာသ-ဟူသည် “ရွာ၊ တော၊ အိမ်၊ တံခါးပေါက်” စသော အရပ်တည်း၊ ရွာ၌ သတ်ဟု ခိုင်းပါလျက် တော၌ သတ်လျှင် ခိုင်းသူမှာ (အာပတ်မှ) လွတ်၏” စသည်ဖြင့် သိလေ။

အာဂုဓ။ ။သံလျှက်၊ မြား၊ လှံ-စသော လက်နက်တည်း၊ “မြားဖြင့် ပစ်၍သတ်” ဟု ခိုင်းပါလျက် လှံဖြင့်ထိုး၍သတ်လျှင် ခိုင်းသူမှာ လွတ်၏။

ဣရိယာပထ။ ။သွားခြင်း၊ အိပ်ခြင်း-စသော ဣရိယာပုတ်တည်း၊ “သွားနေတုန်းသတ်” ဟု ခိုင်းပါလျက် အိပ်နေတုန်းသတ်လျှင် ခိုင်းသူမှာ လွတ်၏။

ကိရိယာဝိသေသ။ ။ပစ်ခတ်ခြင်း၊ ခုတ်ဖြတ်ခြင်း-စသော သတ်ပုံအမူအရာတည်း၊ “ပစ်ခတ်၍ သတ်” ဟု ခိုင်းပါလျက် ခုတ်ဖြတ်၍သတ်လျှင် ခိုင်းသူမှာ အာပတ်မှ လွတ်၏။

ထာဝရောတိ-ကား၊ အသံဟာရိမေန-မပြောင်းရွှေ့အပ် မပြောင်းရွှေ့နိုင်သော၊ ဥပကရဏေန-အဆောက်အဦးဖြင့်၊ မာရေတုကာမဿ-သေစေလိုသော ရဟန်း၏၊ ဩပါတခဏနံ-တွင်းတူးခြင်းလည်းကောင်း၊ အပသေေန သံဝိဓာနံ-မှီရာကို စီမံထားခြင်းလည်းကောင်း၊ အသိအာဒိနံ-သံလျက် အစရှိသည်တို့ကို၊ ဥပနိက္ခိပနံ-အနီး၌ ချထားခြင်းလည်းကောင်း၊ တဠာကာဒိသု-တစ်ဘက်သည်ကံ အစရှိသည်တို့၌၊ ဝိသသမ္ပယောဇနံ-အဆိပ်ကို ယှဉ်စေခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝါ-အဆိပ်ခတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ရူပပဟာရော-ရုပ်အဆင်းကို အနီးသို့ ဆောင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝမာဒိ-ဤသို့ အစရှိသော ပယောဂတည်း၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထာပိ-ဤထာဝရပယောဂ၌လည်း၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာလျှင်၊ ဥဒ္ဓိသာနုဒ္ဓိသဘေဒေါ-ရည်မှန်းခြင်း မရည်မှန်းခြင်း အပြားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဝိဇ္ဇာမယောတိ-ကား၊ မာရဏတ္ထိ-သေစေခြင်း အကျိုးငှာ၊ ဝိဇ္ဇာပရိဇပ္ပနံ-ဂါထာမန္တာန်ကို မန်းမှုတ်ခြင်းတည်း၊ ဣဒ္ဓိမယောတိ-ကား၊ ကမ္မဝိပါကဇာယ-ကံ၏ အကျိုးကြောင့် ဖြစ်သော၊ ဣဒ္ဓိယာ-ကို၊ ပယောဇနံ-ယှဉ်စေခြင်းတည်း၊ ဝါ-သုံးစွဲခြင်းတည်း၊ [ဝိဇ္ဇာမယ ဣဒ္ဓိမယ အကျယ်ကို သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ ပါဏာတိပါတခန်း၌ ပြထား၏။]

ဆုတ္တဟာရကံ ဝါဿ၊ ပရိယေသေယျာတိ ဧတ္ထ-ယျဟူသော ဤပါဌ်၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဟရတိ-ဆောင်တတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဟာရကံ-ကမည်၏၊ ကိံ-အဘယ်ကို၊ ဟရတိ-နည်း၊ (ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း) ဇီဝိတံ-အသက်ကို၊ (ဟရတိ-၏၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း) [“ဓားထဲ အသက်ပါသွား

အသံဟာရိမေန ပေ၊ ဩပါတခဏနံ။   ။[သံဟရဏံ-ကောင်းစွာဆောင်ခြင်း၊ ဝါ-ပြောင်းရွှေ့ခြင်း၊ သံဟာရော-ခြင်း၊ သံဟာရေန-ဖြင့်၊ နိဗ္ဗတ္တံ-ဖြစ်သော အဆောက်အဦးတည်း၊ သံဟာရိမံ-ဦး၊ န + သံဟာရိမံ အသံဟာရိမံ။] အဝပတန္တိ ဧတ္ထာတိ ဩပါတော၊ ဩပါတဿ-ကျရောက်ရာတွင်းကို+ခဏနံ-(ကျသူတို့မတက်နိုင်အောင်) တူးထားခြင်း၊ ဩပါတခဏနံ-ခြင်း။

အပသေေန သံဝိဓာနံ။   ။အပသိယတိ-မှီအပ်၏၊ ဣတိ အပသေေနံ။ [အပပုဗ္ဗသိဓာတ်၊ ယူ။] အပသေေနဿ-မှီရာ ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်၊ ခုတင်၊ ထိုင်ခုံ၊ ပျဉ်ချပ်၊ တိုင် စသည်ကို+သံဝိဓာနံ-(မှီသူကို ထိုးမိအောင်၊ ပြတ်သွားအောင်) ရဲတင်း၊ လှံ၊ စူး စသည် စိုက်လျက် စီမံထားခြင်း။

ရူပပဟာရော။   ။ထို ရုပ်အဆင်းကို မြင်ရ၍ လန့်ပြီးသေအောင်၊ သို့မဟုတ် လှပသော ရုပ်အဆင်းရှိသူကို မရ၍ သေအောင် “ရူပဿ-ဆိုးဝါးသော တစ္ဆေ၊ သူ့ရဲစသော ရုပ်ကို၊ ဝါ-လှပသောရုပ်ကို+ဥပဟာရော-အနီးသို့-ဆောင်ယူခြင်း၊ ရူပပဟာရော-ခြင်း၊ [အာဒိဖြင့် သဒ္ဓါပဟာရ စသည် ယူ။]

သည်” ဟု ပြောကြရာ၌ ဒါးက အသက်ကို ဆောင်သွားခြင်းမျိုးတည်း။] အထဝါ-
 ထို့ပြင်တစ်နည်းကား၊ ဟရိတဗ္ဗ-ဆောင်ထိုက်၏။ ဣတိ ဟာရကံ၊ ဥပနိက္ခိပိတဗ္ဗ-
 အနီး၌ ချထားထိုက်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ သတ္တဉ္စ-လက်နက်လည်းဟုတ်၏။ တံ-
 ထိုလက်နက်ဟူသည်၊ ဟာရကဉ္စ-အသက်ကို ဆောင်တတ်သည်လည်း ဟုတ်၏။
 ဝါ-ဆောင်ယူချထားထိုက်သည်လည်း ဟုတ်၏။ ဣတိ-ဤ ၂ ပါးသော သတ္တိ
 ကြောင့်၊ သတ္တဟာရကံ-မည်၏။ အဿာတိ-ကား၊ မနုဿဝိဂ္ဂဟဿ-လူ့ကိုယ်၏။

ပရိယေသေယျာတိ-ကား၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြုအပ်သော်၊
 (သတ္တိ-လက်နက်ကို) လတ္တတိ-ရအပ် ရနိုင်၏။ တထာ-ထို ရနိုင်လောက်သော
 အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကရေယျ-ပြုအံ့၊ (ရတဲ့နည်းနဲ့ ပြုအံ့-ဟူလို) ဥပနိက္ခိပေယျ-

အထဝါ။ ။ဣ၊ ပစ္စည်းသည် များသောအားဖြင့် ကတ္တားအနက်ကို ဟောသော
 ကြောင့် ကတ္တားဟော ပဌမနည်းကို ပြပြီး၍၊ ကံ ဟောနည်းကို ပြလိုသောကြောင့် “အထဝါ”
 စသည် မိန့်၊ “ဗဟုလံ ကတ္တုဘိဓာယကော” ဟု ဗဟုလံ သဒ္ဓါကြောင့် အနည်းငယ်အားဖြင့်
 ဣ၊ ပစ္စည်းသည် ကံ စသော သာဓကကိုလည်း ဟောနိုင်၏ ဟု သိသာ၏။ [ကမ္မသာဓကောဝါယံ
 ဟာရကသဒ္ဓေါ ဗဟုလံဝိဓာနေန (ဗဟုလံ သဒ္ဓါကို စီရင်ခြင်း ဆိုခြင်းကြောင့်) တတ္ထာပိ (ထို
 ကံအနက်၌လည်း) ဣ၊ ပစ္စယဿ သိဇ္ဈနတောတိ အာဟ-အထဝါတိ အာရဒ္ဓံ။]

ယထာ ၊ပေ၊ ဥပနိက္ခိပေယျ။ ။[“ယထာ လတ္တတိ” ဟု ကံကို ပဓာနရသော
 ကြိုယာဖြင့် သာရတ္ထရှိ၏။ ထိုရှိပုံက ကောင်း၏။] “ပရိယေသေယျ-ရှာ” ဟူသည် လက်နက်ကို
 ကိုယ်တိုင်လုပ်၍ ဖြစ်စေ၊ ဝယ်၍ဖြစ်စေ၊ ငှား၍ဖြစ်စေ ရနိုင်သောနည်းဖြင့် ရအောင် ပြုခြင်း
 တည်း။ ထို့ကြောင့် “ယထာ လတ္တတိ၊ တထာ ကရေယျ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ ကိုယ့်
 ဘာသာကိုယ် ရှာ၍ရရှိဖြင့် ပါရာဇိကအပြစ် မဖြစ်နိုင်၊ ရှာပြီး၍ သေစေလိုသူ၏ အနီး၌
 ချထားမှသာ (ထိုသူ သေမည်ဖြစ်လျှင်) ပါရာဇိကအပြစ် ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် “ဥပနိက္ခိပေယျ”
 ဟု အပြီးအဆုံးရောက်သော အနက်ကို ဖွင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ယထာ လတ္တတိ၊ တထာ ကရေယျာတိ အဓိပ္ပာယ်တ္ထမာဟ၊ ဥပနိက္ခိ
 ပေယျာတိ ပရိယေသေယျာတိ၊ ဣမဿ သိခါပတ္ထမတ္ထံ ဒေသေတိ၊-(သာရတ္ထ)၊ ဤသို့ ဋီကာ
 တို့၌ ဥပနိက္ခိပေယျအဖွင့်ကို “အထွဋ်အထိပ် အပြီးအဆုံးရောက်သော အနက်ပြ” ဟု ဆိုကြ
 ၏။ ယခုကာလ၌ကား “ဓာတူနံ အတ္တာတိသယေန ယောဂေါ” ဟူသော နိရုတ္တိလက္ခဏာနှင့်
 အညီ “အတ္တာတိသယနည်း” ဟု ဆို၍ “ပရိယေသေယျ-ရှာမှီး၍ အနီး၌ ချထားအံ့” ဟု အနက်
 ပေးကြသည်။ သို့သော် “အတ္တာတိသယ” ဟူသည် ဓာတ်တို့၏ ဟောရိုးအနက်မှတစ်ပါး အခြား
 အနက်အပိုတည်း၊ ထို့ကြောင့် အတ္တာတိသယနည်း ဆိုသည်ကို စဉ်းစားပါ။ [အကျယ်ကို ကစွည်း
 ဘာသာဋီကာ တေသုဝုဒ္ဓိသုတ်မှာ ရှု။]

အနီး၌ ချထားအံ့၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဧတေန-ဤ “သတ္တဟာရကံ ဝါဿ ပရိယေသေယျ” ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ ထာဝရပယောဂံ-ဂ ကို (ရှာထားသောလက်နက် မပျက်သမျှ အသုံးချနိုင်သောကြောင့် ထာဝရပယောဂ-ဟု ဆိုသည်။) ဒသေတိ-ပြု၏။ ဟိ-လဒ္ဒဒေါသ ထင်ရှားပြအံ့၊ ဣတရထာ-ဤသို့ မဟုတ်လျှင်၊ ပရိယိဋ္ဌမတ္တေနေ-ရှားမှီးအပ်ပြီးကာမျှဖြင့်ပင်၊ (ပရိယိဋ္ဌ-၌ တပစ္စည်းကြောင့် အတိတ်အနက် ပေါ်အောင်ပေး။) ပါရာဇိကော-သာသနာတော်မှ ဆုံးရှုံးစေအပ်သူသည်၊ ဝါ-ပါရာဇိကကျသူသည်၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာ၏။ ဧတံစ-ဤ ရှာမှီးအပ်ပြီးကာမျှဖြင့် ပါရာဇိကကျခြင်းသည်လည်း၊ န ယုတ္တံ-မသင့်၊ ပန-ဆက်၊ အဿ-ဤ သတ္တဟာရကံ ဝါဿ ပရိယေသေယျ ဟူသောပုဒ်၏။ ပဒဘာဇနေ-၌၊ ဗျဉ္ဇနံ-သဒ္ဒါကို၊ အနာဒိယိတွာ-အလေးအမြတ်အားဖြင့် မယူမူ၍၊ ဝါ-ဂရုမစိုက်မူ၍၊ ဧတ္ထ-ဤ သတ္တဟာရကံ ဝါဿ ပရိယေသေယျဟူသောပါဠိ၌၊ ထာဝရပယောဂ သင်္ဂဟိတံ-ထာဝရပယောဂ၌ သွင်းယူအပ်သော၊ ယံ သတ္တံ-အကြင် လက်နက်သည်၊ (အတ္ထိ) တဒေဝ-ထို

ဣတရထာဟိ။ ။လဒ္ဒဒေါသကို ပြလို၍ “ဣတရထာ ဟိ” စသည် မိန့်၊ “ပရိယေသေယျ”၌ “ရှာမှီး၍ အနီး၌ ချထားခြင်း”ဟူသော အနက်မှတစ်ပါး “ရှာမှီးရုံမျှ”ဟူသော အနက်ကို ယူအပ်သည်ရှိသော... “ပရိယိဋ္ဌမတ္တ-ရှာမှီး၍ ပြီးကာမျှဖြင့် ပါရာဇိကကျ၏”ဟူသော မလိုအပ်သော အနက်တည်းဟူသောအပြစ် ရစရာရှိသည်-ဟူလို။ [ဤသို့ ဆိုအပ်ပြီးအနက်မှ ပြောင်းပြန်အနက်ကို ပြသောကြောင့်၊ ဤလဒ္ဒဒေါသဝါကျကို ဗျတိရေကဝါကျ၊ ရှေးဝါကျကို အန္တယဝါကျဟု ခေါ်၏။ ဣတရထာသည် အပါဒါန်နှင့်သော အပါဒါန်နိပုဒ်ဖြစ်ရကား ရှေ့အန္တယဝါကျစကားကို အပါဒါန်ခံပါ။ ထို့ကြောင့် “ဣတရထာ-ရှာပြီး၍ အနီး၌ ချထားခြင်းဟူသော အနက်မှ တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အတ္ထေ-ရှာရုံသာ ရှာပြီးခြင်းဟူသော အနက်ကို (လက္ခဏဝန္တ) ဂယုမာနေ-ယူအပ်သော် (လက္ခဏ)”ဟု စပ်ပုဒ်ထည့်၍ အနက်ကျယ်ပေးကြသည်။ ဆိုင်ရာ နိယာမကို သိမ်ခန်းအဆုံး အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

နိယာမံ။ ။ဣတရထာ၊ အညထာနောက်၊ ဟိ-ပနနှင့်၊ စတစ်လုံး ရောက်သော်၊ လဒ္ဒဒေါသ-ဗျတိရိက် ဟု အမည်ပေးပြီ။

ပဒဘာဇနေ ။ပေ၊ ဝုတ္တံ။ ။ပါရာဇိကကဏ်ပါဠိတော် ပဒဘာဇနိ၌ကား ပရိယေသေယျ၏ အနက်ကို သဒ္ဒါနှင့်လျော်အောင် အပြည့်အစုံ မဖွင့်တော့၊ ထိုသို့ မဖွင့်ခြင်းကို “ဗျဉ္ဇနံ အနာဒိယိတွာ”ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့ သဒ္ဒါအနေကို ဂရုမစိုက်ဘဲ ထာဝရပယောဂတွင် ပါဝင်သော လက်နက်များကိုသာ “အသိဝါ” စသည်ဖြင့် ပြထားတော်မူသည်။ [အာဒိဖြင့် “သတ္တိဝါ ဘေန္တိ (ခက်ရင်း)ဝါ”စသော ပါဠိတော်ကြည့်၍ ယူပါ။]

လက်နက်ကိုသာ၊ ဒသေတုံ-ပြတော်မူခြင်းငှာ၊ အသိဝါတိ အာဒိ-အသိဝါ အစ ရှိသော ပါဠိရပ်ကို၊ ဝုတ္တံ။

မရဏာဝဏ္ဏံ ဝါ သံဝဏ္ဏေယျာတိ-ကား၊ ဝါစာယ ဝါ-နှုတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ တာလပဏ္ဏာဒီသု-ထန်းရွက်အစရှိသည်တို့၌၊ လိခိတွာဝါ-ရေး၍သော်လည်းကောင်း၊ (ပကာသေယျ၌ စပ်၊) ယော-အကြင်သူသည်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-ဒီပုံ ဒီနည်း၊ မရတိ-သေအံ့၊ [ဧဝံဖြင့် “လက်နက် တစ်စုံတစ်ခုဖြင့် သေခြင်း၊ အဆိပ်သောက်၍ သေခြင်း၊ ကြီးဆွဲချ၍ သေခြင်း”စသည်ကို ညွှန်ပြသည်] သော-ထိုသူသည်၊ ဓနံ-ဥစ္စာကို၊ လဘတိ-ရ၏၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဣတိအာဒိနာ-ဤသို့ အစရှိသော၊ [အာဒိဖြင့် “ယသံဝါ လဘတိ၊ သဂ္ဂံဝါ ဂစ္ဆတိ”စသည်ကို ယူ] နယေန- ဖြင့်၊ မရဏေ-သေခြင်း၌၊ ဂုဏံ-ဂုဏ်ကို၊ ပကာသေယျ-ထင်ရှားပြအံ့၊ ဧတေန-ဤ “မရဏာဝဏ္ဏံဝါ သံဝဏ္ဏေယျ”ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော၌ စပ်၊) အဒိန္နာဒါနေ-အဒိန္နာဒါန သိက္ခာပုဒ်၌၊ အာဒိယေယျာတိ-အာဒိယေယျ ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပရိယာယ ကထာယ-ပရိယာယ်စကားဖြင့်၊ မုစ္စတိယထာ-အာပတ်မှ လွတ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဣဓ-ဤ မနုဿဝိဂ္ဂဟ သိက္ခာပုဒ်၌၊ န-မဟုတ်၊ [“နယိဓ ဧဝံ”ကိုပင် ထင်ရှားအောင် ဆက်ပြလို၍ “သံဝဏ္ဏေယျာတိ” စသည်ကို မိန့်] ပန-ဆက်၊ သံဝဏ္ဏေယျာတိ-ယျ ဟူ၍၊ ဝစနတော-ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပရိယာယ ကထာယပိ-ဖြင့်လည်း၊ န မုစ္စတိ-အာပတ်မှ မလွတ်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အယံ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

မရဏာယဝါ သမာဒါပေယျာတိ-ကား၊ သတ္တံဝါ-လက်နက်ကိုမူလည်း၊ အာဟရ-ဆောင်လော့၊ ဣတိအာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ မရဏတ္ထာယ-သေခြင်း

ဧတေန ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ။ဗုတိယပါရာဇိက၌ “အာဒိယေယျ-ယူအံ့” ဟု ဆိုသောကြောင့် ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ ခိုင်း၍ဖြစ်စေ ယူမှ ပါရာဇိက ကျ၏၊ “မည်သည့် အရပ်၌ ဥစ္စာတွေ့ရှိ၏၊ ခိုးဖို့လည်း လွယ်၏၊ ခိုးဝံ့သူများ မရှိလေရောသလား”ဟု ခိုးစေလို၍ ပရိယာယ် စကားကို ပြောသော်လည်း အာပတ်မှ လွတ်၏၊ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ကား “သံဝဏ္ဏေယျ-သေခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးကို ထင်ရှားပြအံ့”ဟု ဆိုသောကြောင့် ကိုယ်တိုင်မသတ်၊ သူတစ်ပါးကိုလည်း မခိုင်းဘဲ သေချင်လာအောင် “မည်သည့်နည်းဖြင့် သေလျှင် ဥစ္စာရ၏၊ နတ်ပြည်ရောက်၏” စသည်ဖြင့် ပရိယာယ်စကား ပြောရုံဖြင့်လည်း (သေလျှင်) ပါရာဇိက ကျ၏။

သတ္တံဝါ ၊ပေ၊ ဂါဟာပေယျ။ ။“သတ္တံ အာဟရ-လက်နက်ကို+ဆောင်” ဟူရာ၌ “လက်နက်ဖြင့် ကိုယ့်ကိုယ်ကို သတ်ပါလား”ဟု ဆိုလိုသည်၊ အာဒိဖြင့် “အဆိပ်သောက်ပါလား။

အကျိုးငှာ၊ ဥပါယံ-နည်းလမ်းကို၊ ဂါဟာပေယျ-ယူစေအံ့၊ ဧတေန-ဤ မရဏာယ ဝါ သမာဒါပေယျ-ဟူသောပါဠိဖြင့်၊ အာဏတ္တိက ပယောဂံ-ဂ ကို၊ ဒဿေတိ-၏။ အမ္ဘောပုရိသာတိ ဧတံ-အမ္ဘောပုရိသာ ဟူသော ဤစကားသည်၊ အာလပနံ-ခေါ်ဝေါ်ကြောင်း စကားတည်း၊ ကိ တုယှိမိနာတိ အာဒိ-ကိ တုယှိမိနာ အစရှိသော စကားသည်၊ သံဝဏ္ဏနာကာရနိဒဿနံ-ထင်ရှားပြပုံ အခြင်းအရာကို ညွှန်ပြကြောင်းစကားတည်း၊ (မရဏဝဏ္ဏံဝါ သံဝဏ္ဏေယျ-အရ ထင်ရှားပြပုံ အခြင်းအရာကို ပြသော စကားဖြစ်သည်-ဟူလို။)

ဣတိ စိတ္တမနောတိ-ကား၊ ဣတိစိတ္တော-ဤသို့သော စိတ်ရှိသည်၊ ဣတိ မနော-ဤသို့သော စိတ်ရှိသည်၊ မတံ ၊ပေ၊ သေယျောတိဧတ္ထ-ယျော ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဝုတ္တမရဏစိတ္တော-ဆိုအပ်ပြီးသော သေခြင်း၌ စိတ်ရှိသည်၊ မရဏမနော-သေခြင်း၌ စိတ်ရှိသည်၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ ဣတိ စိတ္တမနောဟူသော ပါဠိ၌၊ မနောတိ ဣဒံ-မနောဟူသော ဤပုဒ်ကို၊ စိတ္တဿ-

---

ကြီးဆွဲချပါလား" စသည်ကို ယူ၊ မရဏတ္ထာယဖြင့် မရဏာယ၌ တဒတ္ထသမ္ပဒါနိအနက်၌ သက်သော သဝိဘတ်၏ အာယ-ဟု ပြ၏၊ ဂါဟာပေယျ-ဖြင့် "သမာဒါပေယျ"၌ သံ+အာပုဗ္ဗ၊ ဒါဓာတ် ဣာပေ ပစ္စည်း၏ အနက်ကို ပြ၏၊ ကံပုဒ် တိုက်ရိုက်မပါသောကြောင့် "ဥပါယံ"ဟု ကံပုဒ်ထည့်၍ ဖွင့်သည်။ [ဥပဂန္ဓာ အယတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ ဥပါယော-ဆိုင်ရာ အကျိုးသို့ ကပ်၍+ဖြစ်တတ်သော အကြောင်းနည်းလမ်းတည်း၊ ဥပပုဗ္ဗ၊ အယဓာတ်၊ ယဉ်(ဏ) ပစ္စည်း၊ ဤ ဥပါယကိုပင် ဥပါယ်တမြည် (အကြောင်းတစ်မျိုး)ဟု ခေါ်ကြသည်။]

မတံ တေ ၊ပေ၊ အတ္ထော။   ။ဣတိစိတ္တမနော၌ ဣတိဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော အနက်ကို ပြလို၍ "မတံ တေ ၊ပေ၊ ဝုတ္တမရဏ စိတ္တော"ဟု မိန့်သည်။ "မတံ တေ ဇိဝိတာ သေယျော"တုန်းက ဆိုအပ်ခဲ့သော မရဏကို ဣတိသဒ္ဓါက ပြန်၍ ညွှန်ပြသည်-ဟူလို။

ဧတ္ထ စ မနောတိ။   ။"ဣတိစိတ္တမနော"ဝယ် စိတ္တတွင် မပြီးဘဲ "မနော"ဟု ထပ်ဆိုရာ၌ ပုနရုတ္တိဒေါသ မရောက်ပါလော-ဟု နေဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ဧတ္ထစ"စသည် မိန့်၊ [ပုန-ထပ်၍+ဥတ္တိဒေါသ-ဆိုခြင်းကြောင့် အပြစ်၊] စိတ္တသဒ္ဓါသည် "ဝိစိတ္တ"ဟူသော အနက်ကိုလည်း ဟောရကား ထိုအနက်ကို ယူမည်စိုး၍ စိတ္တသဒ္ဓါ၏ အနက်ထင်ရှားအောင် "မနော"ဟု အနက်ဖွင့်ရခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ပုနရုတ္တိဒေါသ မရောက်ပါ-ဟူလို၊ "ယံ စိတ္တံ၊ တံ မနော-အကြင် အရာသည် စိတ်မည်၏၊ ထိုအရာသည် မနမည်၏"ဟူသော ပဒဘာဇနီလည်း စိတ်နှင့် မနတို့ အရတူကြောင်းကိုပင် ပြသည်။

စိတ္တသဒ္ဓါ၏။ အတ္တဒီပနတ္ထံ-အနက်ကို ထင်ရှားပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ တေနေဝ-ထို့ကြောင့်ပင်၊ အဿ-ဣတိစိတ္တမနောဟူသော ဤပုဒ်၏။ ပဒဘာဇနေ-၌၊ “ယံ စိတ္တံ၊ တံ မနော”တိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ဟောတော်မူပြီ။ [ယံ-အကြင် သဘောတရားသည်၊ စိတ္တံ-စိတ်မည်၏။ တံ-ထို စိတ်မည်သော သဘောတရားသည်၊ မနော-မနမည်၏။]

စိတ္တသင်္ကပေါတိ-ကား၊ ဝိစိတ္တသင်္ကပေါ-ထူးဆန်းသော သင်္ကပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ဟုတ္တာ-၍) [သိက္ခာပုဒ်ပါဠိ “သံဝဏ္ဏေယျ သမာဒါပေယျ”တို့၌ စပ်] ဧတ္တာပိ-ဤ စိတ္တသင်္ကပေါဟူသော ပါဠိ၌လည်း၊ ဣတိသဒ္ဓေါ-ဣတိသဒ္ဓါကို၊ အာဟရိတဗ္ဗော-ဆောင်ယူထိုက်၏။ စ-ဆက်၊ သင်္ကပေါတိ ဧတံ-ပေါ ဟူသော ဤအမည်သည်။ ‘သံဝိဒဟနမတ္တဿ-သံဝိဒဟန သာမည၏။ နာမံ-တည်း၊ ဝိတက္ကသေဝ-ဝိတက်တစ်ခု၏သာ၊ န (နာမံ)-အမည်မဟုတ်၊ တဉ္စသံဝိဒဟနံ-ထို သံဝိဒဟနဟူသည်လည်း၊ ဣမသ္မိအတ္ထေ-ဤ စိတ္တသင်္ကပေါပုဒ်၏ အနက်၌၊ သညာ စေတနာ ဓိပ္ပိယေဟိ-သညာ၊ စေတနာ၊ အလိုအကြံတို့ဖြင့်၊ သင်္ဂဟံ-သိမ်းယူအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣတိစိတ္တသင်္ကပေါတိဧတ္ထ-၌၊ (ဧဝမတ္ထ-မှ ဧတ္ထ-နှင့်ယှဉ်၊ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၌ စပ်) “မတံ ပေ၊ သေယျော”တိ ဧတ္ထ-ယျော ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဝုတ္တမရဏသညီ-ဆိုအပ်ပြီးသော သေခြင်း၌ ဖြစ်သော သညာရှိသည်၊ မရဏစေတနော-သေခြင်း၌ဖြစ်သော စေတနာရှိသည်၊ မရဏာဓိပ္ပိယော-သေခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုအကြံရှိသည်။ (ဟုတ္တာ) ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ဟိ-ဆက်၊ ပဒဘာဇနေပိ-၌လည်း၊ အယမေဝနယော-ဤနည်းကိုပင်၊ ဒဿိတော-ပြတော်မူအပ်ပြီ။

ဝိစိတ္တသင်္ကပေါ။   ။စိတ္တသင်္ကပေါ၌ စိတ္တသဒ္ဓါကား “ဝိစိတ္တ-ထူးထွေ ဆန်းပြား” ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ဝိစိတ္တ”ဟု ဖွင့်သည်။ သင်္ကပုဂ္ဂိုလ်သည် အခြားနေရာ၌ “ဝိတက်”ကိုသာ ဟောသော်လည်း ဤနေရာ၌ ဝိတက်လည်းပါသော သံဝိဒဟနသာမညကို ဟော၏။ “သံဝိဒဟန”ဟူရာ၌လည်း သညာ၊ စေတနာ၊ အဓိပ္ပိယ ၃ နက်တည်း၊ ဣတိသဒ္ဓါ လိုက်စေ၍ “ဣတိစိတ္တသင်္ကပေါ-ဤသေခြင်း၌ (အမျိုးမျိုးအစားစားဖြစ်၍) ဆန်းပြားသော သညာ စေတနာ ဝိတက်ရှိသည်”ဟူလို။ [အဓိပ္ပိယော နာမ ဝိတက္ကော-ဋီကာ။]

သံဝိဒဟန မတ္တဿ။   ။မတ္တသဒ္ဓါသည် သာမညအနက်ကို ဟော၏။ “သံဝိဒဟန သာမည”ဟူသည်လည်း သညာဖြင့် သိမှတ်ခြင်း၊ စေတနာဖြင့် စေ့ဆော်ခြင်း၊ အဓိပ္ပာယ်ခေါ်ဝိတက်ဖြင့် ကြံခြင်း ၃ မျိုးလုံးတည်း။ [ဣမိနာ သံဝိဒဟနံ နာမေတ္ထ (နာမ+ဧတ္ထ) န ဝိဇာနံ (ဟုတ်) တိ ဒဿတိ။]

ဧတေန-ဤ ဣတိစိတ္တမနော စိတ္တသင်္ကပ္ပေါဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ မရဏစိတ္တာ ဒီဟိ-သေခြင်း၌ဖြစ်သော စိတ်အစရှိသည်တို့နှင့်၊ ဝါ-သေစေလိုသော စိတ်အစရှိသည်တို့နှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊ “ဧကာဟံ ပပေ ဒဠန္တိ” အာဒိနာ-ဧကာဟံ ပပေ ဒဠ အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ မမ္ပဲ-ကို၊ ဘာသန္တဿ-ဟောသောရဟန်း၏၊ သံဝဏ္ဏနာနာမ-သေခြင်း၏ဂုဏ်ကို ထင်ရှားပြခြင်းမည်သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ ဒဿေတိ-၏၊ [ဝီရိယံ-ဝီရိယကို၊ ဒဠ-မြဲမြဲစွာ၊ အာရဘတော-အားထုတ်သူ၏၊ ဧကာဟံ-တစ်ရက်မျှ၊ ဇီဝိတံ-အသက်ရှင်ခြင်းသည်၊ သေယျာ-မြတ်၏၊ “ဤသို့ တရားစကား ပြောရာ၌ သေစေလိုသော စိတ် မရှိသောကြောင့် မရဏဝဏ္ဏကို ထင်ရှားပြရာ မရောက်”ဟူလို။]

အနေကပရိယာယေနာတိ-ကား၊ နာနာပွကာရေန-အထူးထူးသော အပြားရှိသော၊ ဥစ္စာဝစေန-ကြီးကျယ် မကြီးကျယ်သော၊ ဝါ-ထင်ရှားမထင်ရှားသော၊ ကာရဏေန-ဖြင့်၊ (သံဝဏ္ဏေယျ၊ သမာဒါပေယျ-တို့၌ စပ်) ပုန-တစ်ဖန်၊ မရဏ

ဥစ္စာဝစေန။ ။အခြားနေရာ၌ “ဥစ္စ-အမြတ် အကောင်း၊ အဝစ-မယုတ် အညံ့”ကို ဟောရိုးဖြစ်သော်လည်း ဤနေရာ၌ “ကြီးကြီးမားမား ထင်ရှားသော အကြောင်းကို ဥစ္စာကာရဏ၊ သေးသေးငယ်ငယ် မထင်ရှားသော အကြောင်းကို အဝစကာရဏ”ဟု ယူပါ။ [“ဥစ္စာဝစေဟိ အာကာရေဟိတိ မဟန္တာမဟန္တေဟိ ဥပါယေဟိ”-ပါရာဇိကဋ္ဌကထာ၊ “ပါကဋ္ဌတ္တာ ဩဠာရိကတ္တာစ ဥစ္စာကာရတာ အပါကဋ္ဌတ္တာ အနောဠာရိကတ္တာစ အဝစာကာရတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ”-သာရတ္ထ။]

သံဝဏ္ဏန။ ။“ကိံ တုယိမိနာ ပါပကေန ဒုဇ္ဈိဝိတေန-မကောင်းသော ဤ ဆင်းရဲစွာ အသက်ရှင်နေခြင်းဖြင့် ဘာအကျိုးရှိအံ့နည်း”ဟု အသက်ရှင်နေခြင်း၏ အပြစ်ကို ပြခြင်းသည် ကြမ်းတမ်းသော အဝစာကာရဖြင့် မရဏဝဏ္ဏကို ပြောဆိုခြင်းတည်း။ “သေလျှင် နတ်ပြည်ရောက်လိမ့်မည်”စသည်ဖြင့် သေခြင်း၌ အကျိုးပြခြင်းသည် မကြမ်းသော ဥစ္စာကာရဖြင့် မရဏဝဏ္ဏကို ပြောဆိုခြင်းတည်း။

သမာဒါဝန။ ။မုဋ္ဌိဇာဏုနိပေါထနာဒီဟိ မရဏသမာဒါပနဝသေန ဥစ္စာကာရ တာ-လက်သီးဖြင့် ထိုးသတ်ခြင်း၊ ခူးဖြင့် တိုက်သတ်ခြင်း-စသည်တို့ဖြင့် သေဖို့ရာ ဆောက်တည်စေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဥစ္စာကာရတာ (ထင်ရှားသော ကြမ်းလည်းကြမ်းတမ်းသော အကြောင်း၏ အဖြစ်ကို) သိပါ။ ဧကတော ဘုဉ္ဇန္တဿ နခေ ဝိသံ ပက္ခိပိတ္တာ မရဏာဒိသမာဒါပနဝသေန အဝစာကာရတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ-အတူတကွ ဆွမ်းစားစဉ် လက်သည်း၌ အဆိပ်ထည့်၍ သူစားသောအစာ၌ မသိအောင် ခတ်ခြင်းအားဖြင့် မထင်ရှားသောအကြောင်းကို သိထိုက်၏။ [ပါရာဇိကဋ္ဌကထာ။]

ဝဏ္ဏံတိ အာဒိ - ဣံ အစရှိသော စကားသည်၊ နိဂမန ဝစနံ-နိဂုံးစကားတည်း။ ပါရာဇိကော ဟောတီတိ-ကား၊ တင်္ခါဏူပပန္နံပိ-ထိုခဏ၌ ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ မနုဿဝိဂ္ဂဟံ-လူဇာတ်ရှိသူ၏ ကိုယ်ကို၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ ဇီဝိတာ-ဇီဝိတိန္ဒြေမှ၊ ဝေါရောပေန္တော-ခွင်းသောရဟန်းသည်၊ ပါရာဇိကော ဟောမိ၊ ဣတိ-အသာ ဓာရဏ ဝိနိစ္ဆယအပြီးတည်း။

[သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယကို ပြလို၍ “ဝေသာလိယံ” စသည် မိန့်] (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ- ဤ မနုဿဝိဂ္ဂဟသိက္ခာပုဒ်ကို၊) ဝေသာလိယံ-၌၊ သမ္ပဟုလေ-များစွာကုန်သော၊ ပေ၊ အညမည-ချင်း၊ ဇီဝိတာ-မှ၊ ဝေါရောပနဝတ္ထုသ္မိ-ခွင်းခြင်းဟူသော အကြောင်း ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤ မနုဿဝိဂ္ဂဟသိက္ခာပုဒ်၌၊ မရဏဝဏ္ဏံဝါတိ အယံ- ဝါ ဟူသော ဤပညတ်သည်၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ သာဓာရဏပညတ္တိ-တည်း၊ သာဏတ္တိကံ-စေခိုင်းခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သောသိက္ခာပုဒ်တည်း။

မာရဏတ္ထာယ-သေစေခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဩပါတက္ခဏနာဒိသု-တွင်းတူးခြင်း အစရှိသော ပယောဂတို့ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်-ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ) အနော ဒိဿ-မည်သူမည်ဝါဟု မရည်မှန်းမှု၍၊ ခတေ-တူးအပ်သော၊ ဩပါတေ-တွင်း၌၊ ယဿကဿစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်၏၊ ပတနေပိ-ကျခြင်းကြောင့်လည်း၊ ပေ၊ ယက္ခ ပေတတိရစ္ဆာနဂတ မနုဿဝိဂ္ဂဟာနံ-ဘီလူး ပြိတ္တာ တိရစ္ဆာန်ဖြစ်လျက် လူယောင်ဆောင်ထားသော လူ့ကိုယ်တို့၏လည်းကောင်း၊ [မနုဿဝိဂ္ဂ (လူ့ကိုယ် ဖြစ်သော) နဂသုပဏ္ဏာဒိသဒိသော တိရစ္ဆာနဂတော တိရစ္ဆာနဂတမနုဿ ဝိဂ္ဂဟော။] တိရစ္ဆာနဂတဿစ-တိရစ္ဆာန်၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိယံ-ဒုက္ခ၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-ပင်တည်း၊ မနုဿဇာတိကဿ-၏၊ ပေ၊ ယက္ခဒီနံ- တို့၏၊ မရဏေ-ကြောင့်၊ တထာ-ထို့အတူ ထုလွှစဉ်းအာပတ်သည်၊ (ဟောတိ) ပန-အထူးကား၊ တိရစ္ဆာနဂတ မရဏေ-တိရစ္ဆာန်၏ သေခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ) [သဒ္ဓိစ္စပါဏ သိက္ခာပုဒ်အရ သင့်သည်] မနုဿမရဏေ-ကြောင့်၊ ပါရာဇိကံ-တည်း၊ ဣတိဣမိနာနယေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ပယောဂတို့ ၌၊ (သဗ္ဗတ္ထာတိ အပဿေန သံဝိဓာနာဒိသု သဗ္ဗေသု ပယောဂေသု-ဋီကာ) ပယောဂဘေဒဝသေန-ပယောဂ အထူးအပြား၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အာပတ္တိဘေဒေါ- အာပတ်အထူးအပြားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

အသဒ္ဓိစ္စ-သတ္တဝါဟုသိသော သညာနှင့်တကွ မစေ့ဆော်မှု၍၊ မာရေန္တဿ-
 သေစေသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အဇာနန္တဿ-မသိသည် ဖြစ်၍၊ (မာရေန္တ
 သ-၏လည်းကောင်း၊) န မရဏာဓိပ္ပါယဿ-သေခြင်း၌ အလိုမရှိသည်ဖြစ်၍၊
 (မာရေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဥပ္ပတ္တကာဒီနံစ-ရူးသောရဟန်း အစရှိသူတို့၏
 လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ-အနာပတ်သည်၊ ဝါ-အာပတ်သို့ မရောက်ခြင်းသည်၊
 (ဟောတိ) တတ္ထ-ထို အသဒ္ဓိစ္စအစရှိသော ပုဒ်တို့တွင်၊ အသဒ္ဓိစ္စာတိ-ကား၊ ဣမိနာ
 ဥပက္ကမေန - ဤလုံ့လဖြင့်၊ ဣမံ-ဤသူကို၊ မာရေမိ-သေစေအံ့၊ ဣတိ-သို့၊
 အစေတေတွာ-မစေ့ဆော်မှု၍၊ ကတေန-ပြုအပ်သော၊ ဥပက္ကမေန-လုံ့လကြောင့်၊
 မုသလုဿာပန ဝတ္ထုသ္မိဝိယ-မုသလုဿာပနဝတ္ထုကဲ့သို့၊ (မုသလ-ကျည်ပွေ့+
 ဥဿာပန-ထောင်ထားခြင်း၊) ပရေ-သူတစ်ပါးသည်၊ မတေပိ-သေပါသော်လည်း၊
 အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ) အဇာနန္တဿာတိ-ကား၊ ဣမိနာ-ဤ အရာဝတ္ထုဖြင့်၊
 အယံ-ဤသူသည်၊ မရိဿတိ-သေလတံ့၊ ဣတိ-သို့၊ အဇာနန္တဿ-မသိသော
 ရဟန်း၏၊ ဥပက္ကမေန-လုံ့လကြောင့်၊ ဝိသဂတ ပိဏ္ဏပါတ ဝတ္ထုသ္မိဝိယ-ဝိသဂတ
 ပိဏ္ဏပါတဝတ္ထု၌ကဲ့သို့၊ [ဝိသဂတ-ရောက်သော အဆိပ်ရှိသော (အဆိပ်ခတ်ထား
 သော)+ပိဏ္ဏပါတ-ဆွမ်း၊] ပရေ-သည်၊ မတေပိ-သော်လည်း၊ အနာပတ္တိ-သည်၊
 (ဟောတိ-၏။)

တတ္ထ အသဒ္ဓိစ္စာတိ။

။အသဒ္ဓိစ္စ၊ အဇာနန္တ၊ န မရဏာဓိပ္ပါယ ၃ ပါး၏ ထုံးခြား
 ပုံကို အကျယ်ပြုလို၍ "တတ္ထ"စသည်မိန့်၊ တစ်စုံတစ်ခု ပယောဂ(လုံ့လ)ပြုသော်လည်း သူတစ်ပါး
 သေစေလိုသော စေတနာမပါဘဲ ပြုခြင်းကို "အသဒ္ဓိစ္စ"ဟု ခေါ်သည်။ ထိုသို့ ပြုခြင်းကြောင့်
 သူတစ်ပါးသေသော်လည်း အနာပတ္တိ၊ ရဟန်းတစ်ပါးသည် ရွာတွင်းရှိ ဆွမ်းစားဇရပ်ဝယ် နေရာ
 ခင်းသောအခါ (အချင်းချင်းမှီ၍ ထောင်ထားသော) ကျည်ပွေ့ (၇ပွေ့) ၂ ခုတွင် တစ်ခုကို
 ယူလိုက်လေရာ၊ ကျန်တစ်ခု လည်း၍(လဲ၍) ကလေးငယ်၏ ဦးခေါင်းပေါ် ကျသဖြင့် ကလေး
 သေသွားလေ၏။ သို့သော် ကျည်ပွေ့တစ်ခုကိုယူမှု လုလုပြုစဉ်က၊ "ငါပြုသောလုလုကြောင့်
 ကလေးသေလိမ့်မည်"ဟု အမှတ်မထားမိသောကြောင့် အာပတ်မသင့်ပါ။ [အသဒ္ဓိစ္စာတိ ဣဒံ
 ဥပက္ကမဿ-ကို၊ အသလ္လကွဏ်-သေစေလိမ့်မည် ဟု အမှတ်မထားခြင်းကို၊ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ-
 ဋီကာ။]

အဇာနန္တဿ။

။"ဤအရာဖြင့် သေလိမ့်မည်"ဟု မသိခြင်းကို "အဇာနန္တ"ဟု ခေါ်၏။
 ထိုသို့ မသိသော ရဟန်း၏ တစ်စုံတစ်ရာလုံ့လကြောင့် သူတစ်ပါးသေသွားသော်လည်း
 အနာပတ္တိ၊ ရဟန်းတစ်ပါးသည် အဆိပ်ခတ်ထားသော ဆွမ်းကိုရခဲ့၏။ အဆိပ်ခတ်ထားမှန်း
 ကား မသိရှု၊ ဆွမ်းစားကျောင်းယူလာခဲ့၍ ရဟန်းတို့အား ဦးဦးဖျားဖျားကို လှူလေသည်။

န မရဏာဓိပ္ပာယဿာတိ-ကာ၊ မရဏံ-သူတစ်ပါး၏ သေခြင်းကို၊ အနိစ္စန္တ
 သ-အလိုမရှိသော ရဟန်း၏၊ ဥပက္ကမေန-ကြောင့်၊ ဘေသဇ္ဇဝတ္ထုသ္မိဝိယ-ဝတ္ထု
 ဌ်ကဲ့သို့၊ ပေ၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ အသဗ္ဗိစ္စာတိအာဒိသု-စွ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊
 ဝိနိစ္စယော-ကို၊ ဝေဒိတဗျော-၏၊ သီလဝိပတ္တိ-သီလဝိပတ္တိတည်း။

မနုဿဇာတိကပါဏော-လူဇာတ်ရှိသော သတ္တဝါလည်းကောင်း၊ ပါဏသညိ
 တာ-သတ္တဝါဟု အမှတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝကေစိတ္တံ-သတ်သူ၏ စိတ်
 လည်းကောင်း၊ ဝါ-သတ်ကြောင်းစိတ်လည်းကောင်း၊ ဥပက္ကမော-လုံ့လပြုခြင်း
 လည်းကောင်း၊ တေန-ထို လုံ့လကြောင့်၊ မရဏံစ-သေခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-
 သို့၊ ဧတ္ထ-ဤမနုဿဝိဂ္ဂဟသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဣမာနိပဗ္ဗ-ဤငါးပါးတို့သည်၊ အင်္ဂါနိ-
 အင်္ဂါတို့တည်း၊ အဒိန္နာဒါနသမုဋ္ဌာနံ-န သမုဋ္ဌာန်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ပေ၊
 ဒုက္ခဝေဒနံ-ဒုက္ခဝေဒနာရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ဣတိ-သာဓာရဏဝိနိစ္စယ အပြီး
 တည်း။.....တတိယပါရာဇိကံ-သည်၊ သမတ္တံ-ပြီးပြီ။

စားမိသော ရဟန်းအားလုံး သေကြ၏၊ သို့သော် "ဤဆွမ်း၌ အဆိပ်ပါကြောင်း" မသိသော
 ကြောင့် လျှာသောရဟန်းမှာ အာပတ်မသင့်၊ [အဇာနန္တဿာတိ ဣဒံ မရဏသံဝတ္ထနိက ဥပ
 ကရဏဿ - သေခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော အဆောက်အဦးကို၊ အဇာနန္တံ-မသိခြင်းကို၊
 သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။]

န မရဏာဓိပ္ပာယဿ။ ။သူတစ်ပါး၏ သေခြင်းကို အလိုမရှိဘဲ လုံ့လပြုမိ၍
 သူတစ်ပါးသေသော်လည်း အနာပတ္တိ၊ ရဟန်းတစ်ပါးသည် ကိုယ်ဝန်မတည်သော မိန်းမ၏
 တောင်းပန်မှုကြောင့် ကိုယ်ဝန်တည်ဆေး ပေးလေ၏၊ ထိုမိန်းမ သေရှာလေသည်၊ ဤဝတ္ထု၌
 ရဟန်း၏ လှုံ့ဆော်မှုပယောဂလည်း ပါ၏၊ သီလည်း သိ၏၊ သို့သော် သေစေလိုသောစိတ်
 မရှိသောကြောင့် အာပတ် မသင့်၊ [န မရဏာဓိပ္ပာယဿာတိ ဣဒံ ဥပက္ကမံ ဇာနန္တဿာဝိ
 မရဏာဓိပ္ပာယဿ အဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။]

တတိယပါရာဇိက အဖွင့်
 ပြီးပြီ။

စတုတ္ထပါရာဇိက အဖွင့်

စတုတ္ထ-စတုတ္ထပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော) အနဘိဇာနန္တိ-ကား၊ သကသန္တာနေ-မိမိသန္တာန်၌၊ အနုပုန္ဒြတ္တာ-မဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အတ္တနိ-မိမိ၌၊ အတ္တိဘာဝ-ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝါ-ရှိကြောင်းကို၊ အဇာနန္တော-မသိပါဘဲလျက်၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မတိ-ကား၊ ဥတ္တရိမနုဿာနံ-မြတ်သောလူ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဈာယိနဉ္စေဝ-ဈာန်ဝင်စားနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဈာန်ရ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လည်းကောင်း၊ အရိယာနဉ္စ-အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လည်းကောင်း၊ ဓမ္မ-တရားကို၊ (သမုဒါစရေယျ-၌စပ်။)

အတ္ထုပနာယိကံတိ-ကား၊ မယိ-၌၊ အတ္တိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ သမုဒါစရန္တော-ပြောဆိုလျက်၊ (ပြောဆိုသောအားဖြင့်-ဟူလို့) အတ္တနိ-၌၊ တံ-ထို ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို။

အနဘိဇာနံ။   ။“အဇာနန္တော” ဖြင့် “န+အဘိဇာနံ” ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်တကွ အဘိအနက် မရှိကြောင်း၊ နံ ၌ အံ သည် အန္တပစ္စည်း၏ ကာရိယ (အပြု) ဖြစ်ကြောင်းပြ၏။ ထို အနဘိဇာနံ၏ ကံကို ပြလို၍ “အတ္တနိ အတ္တိဘာဝ”ဟု မိန့်သည်။ ရှိမှန်း မသိခြင်းလည်း ရှိလျက်နှင့် မသိခြင်း၊ မရှိကိုယ် မရှိသောကြောင့် မသိခြင်းဟု ၂ မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် မရှိကိုယ် မရှိခြင်းကြောင့် မသိခြင်း-ဟု ပြလို၍ “သကသန္တာနေ အနုပုန္ဒြတ္တာ”ဟု မိန့်သည်။

ဥတ္တရိ ၂၀၀၊ ဓမ္မော။   ။ဥတ္တရိ-နိပါတ်၊ “ဥတ္တရိစ+တေ+မနုဿာစာတိ ဥတ္တရိမနုဿာ-ဈာန်မရသော ပုထုဇဉ်များထက် မြတ်သော လူ”ဟူသည် ဈာန်ရသော ဈာယိပုဂ္ဂိုလ်၊ အရိယာဖြစ်ပြီးပုဂ္ဂိုလ်များတည်း။ “ဈာယိနံ၊ အရိယာနံ”ဟု အဘိဓေယျပြသည်။ [ဈာယန္တိတိ ဈာယိနော] “ဥတ္တရိမနုဿာနံ+ဓမ္မော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော”ဟု ဆဋ္ဌိတပျူရိသ်ပြု။ ဈာန်ရသူတို့တွင် လူက များသောကြောင့် တဗ္ဗာဟုလွှဲနည်းအားဖြင့် “မနုဿ”ဟု ဆိုထား၏။ နတ်ဗြဟ္မာများ၏ ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားလည်း ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မပင် ဟူလို့၊ [မနုဿာနံ-ရိုးရိုး လူတို့၏၊ ဓမ္မော-ကုသလကမ္မပထတရား ၁၀ ပါးတည်း၊ မနုဿဓမ္မော၊ မနုဿဓမ္မာနံ-တို့ထက်၊ ဥတ္တရိ-မြတ်သော ဈာန် မဂ် ဖိုလ်တရားတည်း၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော”ဟုလည်း တစ်နည်းပြုကြ၏။]

အတ္ထုပနာယိကံ။   ။ဥပနေတိတိ ဥပနာယိကော-ကပ်၍ဆောင်တတ်သူ၊ အတ္တနိ-၌+ဥပနာယိကော-ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို ကပ်၍ ဆောင်တတ်သူတည်း။ အတ္ထုပနာယိကော-သူ၊ ဤသို့ ပြလို၍ “အတ္တနိ+တံ+ဥပနေတိ”ဟု ဖွင့်၏။ “မယိ အတ္တိ”တိ ကား ကပ်၍ ဆောင်ယူပုံ

ဥပနေတိ-ကပ်ဆောင်တတ်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ အတ္ထုပနာယိကကော-က မည်၏။ ဝါ-တစ်နည်း၊ အဟံ-သည်၊ ဧတ္ထ-ဤ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ၌၊ သန္နိဿာမိ-ကောင်းစွာ ထင်၏။ ဣတိ-သို့၊ သမုဒါစရန္တော-လျက်၊ အတ္တာနံ-ကို၊ တတ္ထ-ထို ဥတ္တရိမနုဿ ဓမ္မ၌၊ ဥပနေတိ၊ ဣတိ၊ အတ္ထုပနာယိကော၊ တံ-ထို ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို၊ အတ္ထု ပနာယိကံ-မိမိ၌ ကပ်ဆောင်၍၊ ဝါ-မိမိကို ကပ်ဆောင်၍၊ ဧဝံ-ဤသို့ မိမိ၌ ကပ်ဆောင်မှုကို၊ ဝါ-ဤသို့ မိမိကို ကပ်ဆောင်မှုကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ သမုဒါစရန္တော- လျက်၊ ဣတိ-သို့၊ သမ္ပန္နော-ပုဒ်တို့၏ ဆက်စပ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ-၏။)

အလမရိယ ဉာဏဒဿနံတိ ဧတ္ထ-နံ ဟူသောဤပါဠိ၌၊ မဟဂ္ဂတလောကုတ္တရ ပညာ-မဟဂ္ဂတလောကုတ္တရာပညာသည်၊ ဇာနနဋ္ဌေန-သိတတ်သည်၏ အဖြစ် ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်၊ ဉာဏံ-ဉာဏမည်၏။ စက္ခုနာ-ပကတိမျက်စိဖြင့်၊ ဒိဋ္ဌမိဝ-မြင်အပ်သကဲ့သို့၊ ဓမ္မ-တရားကို၊ ပစ္စက္ခကရဏတော-မျက်မှောက်ပြုခြင်း အားဖြင့်၊ ဒဿနဋ္ဌေန-မြင်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်၊ ဒဿနံ-န မည်၏။ ဣတိ-ဤ ၂ ပါးသော သတ္တိကြောင့်၊ ဉာဏဒဿနံ-န မည်၏။ အရိယံဝိသုဒ္ဓိ-စင်ကြယ်သော၊ ဥတ္တမံ-မြတ်သော၊ ဉာဏဒဿနံ-ဉာဏ်အမြင်တည်း၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ဉာဏဒဿနံ-မည်၏။ ဈာနာဒိဘောဒေ-ဈာန် အစရှိသော အပြားရှိသော၊ [အာဒိဖြင့် ပါဠိတော်မှာလာသည့် အတိုင်း ဝိမောက္ခ၊ သမာဓိ၊ သမာပတ္တိတို့ကို ယူ။] ဧတ္ထဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ-၌၊ အလံ ပရိယတ္တံ-စွမ်းနိုင်သော၊

အခြင်းအရာကိုပြသော အာကာရ စကားတည်း။ “သမုဒါစရန္တော”ဖြင့် တကယ် ကပ်ရောက် လာအောင် ဆောင်ယူနိုင်သည် မဟုတ်၊ နှုတ်အပြောအားဖြင့်သာ ဆောင်ယူနိုင်သည်-ဟု ပြသည်။

တစ်နည်း။   ။အတ္တာနံ-ကို+ဥပနေတိ-ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ၌ (ရောက်သွားအောင်) ကပ်ဆောင်တတ်၏။ ဣတိ အတ္ထုပနာယိကော၊ “အဟံ တတ္ထ သန္နိဿာမိ”ကား ကပ်ဆောင်ပုံ အခြင်းအရာကို ပြသော အာကာရစကားတည်း။ သမုဒါစရန္တောဖြင့် နှုတ်အပြောအားဖြင့်သာ ဆောင်နိုင်ပုံကို ပြ၏။ “တံ အတ္ထုပနာယိကံ”ဖြင့် နဂိုပါဠိရှိတိုင်း ဒုတိယာဝိဘာကျွန်ခံပါဟု ပြ၏။ ဧဝံ ကတ္တာဖြင့် ထို ဒုတိယာဝိဘာတ်သည် ကြိယာဝိသေသန အနက်ဟောဟု ပြ၏။ “သမုဒါ စရေယျ”ဖြင့် ထို ဝိသေသန၏ စပ်ရာ (ပါဠိတော်ရင်း) ကြိယာကို ပြသည်။

အလ ၂၀၆၊ ဒဿနံ။   ။ဉာဏအရ မဟဂ္ဂတံဈာန်နှင့် လောကုတ္တရာစိတ်၌ ယှဉ်သော ပညာတို့ကောက်၊ ထိုပညာသည် “ဇာနာတိတိ ဉာဏံ”အရ သိတတ်သောကြောင့် ဉာဏမည်၏။ “သိ”ဟူရာ၌ မျက်စိဖြင့် မြင်နေရသကဲ့သို့ “ဒိဋ္ဌသိ” ဟု ပြလို၍ “ဒဿနံ” ဟု ဉာဏကို အထူးပြုသည်။ “ပဿတိ-မျက်စိဖြင့် မြင်နေရသကဲ့သို့ ဆိုင်ရာအာရုံတရားကို

ကိလေသဝိဒ္ဓိသနသမတ္တံ-ကိလေသာကို ဖျက်ဆီးခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော၊ အရိယ ဉာဏဒဿနံ-စင်ကြယ်သော ဉာဏ်အမြင်သည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ကိလေသာကို ဖျက်ဆီးခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော စင်ကြယ်သော ဉာဏ်အမြင်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) သော-ထို ဥတ္တရိမနုဿ ဓမ္မသည်၊ အလမရိယ ဉာဏဒဿနော-န မည်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ အသံ-ထို ဥတ္တရိ မနုဿဓမ္မ၏၊ အလံ-ကိလေသာကို ဖျက်ဆီးခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော၊ အရိယဉာဏဒဿနံ-စင်ကြယ်သော ဉာဏ်အမြင် သည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ၊ (သော-ထို ဥတ္တရိ မနုဿဓမ္မသည်)၊ အလမရိယ ဉာဏဒဿနော-၏၊ အလမရိယ ဉာဏဒဿနံ-ကိလေသာကို ဖျက်ဆီးခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော စင်ကြယ်သော ဉာဏ်အမြင်ရှိသော၊ တံ-ထို ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို၊ (သမုဒါစရေယျ-၌ စပ်။)

သမုဒါစရေယျာတိ-ကား၊ ဥတ္တပ္ပကာရံ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော၊ ဧတံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ-မှ ကို၊ အတ္ထုပနာယိကံ-မိမိ၌ ကပ်ဆောင်သည်ကို၊ ဣတွံ-၍၊ ကာယေနဝါ-ကိုယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါစာယဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ တဒုဘယေနဝါ-ထို ကိုယ်နှုတ် ၂ ပါးစုံဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိညုဿ-နားလည် သော၊ မနုဿဇာတိကဿ-အား၊ အာရောစေယျ-အံ့၊ ဣတိ၊ ပေါပဿာမိတိ ဧတံ-

မြင်တတ်၏။ ဣတိ ဒဿနံ၊ ဉာဏဉ္စ+တံ+ဒဿနဉ္စာတိ ဉာဏဒဿနံ၊ ထို ဉာဏဒဿနသည် ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာသည့်အတွက် ပရိသုဒ္ဓိဖြစ်သောကြောင့် ကာမာဝစရဉာဏ်ထက် မြတ် ၏။ အရိယံ+ဉာဏဒဿနံ အရိယဉာဏဒဿနံ၊ [“ကိလေသေဟိ+အာရကာတိ အရိယံ”ဟု ပြု၊ နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် “အာရကာ”ပုဒ်မှ အရိယပြီး၏။ အရိယသဒ္ဓေါ စေတ္တ ပရိသုဒ္ဓ ပရိယာယော-အရိယနှင့် ပရိသုဒ္ဓအနက်တူ ပရိယာယ်၊ ဥတ္တမကား အဓိပ္ပာယ်အနက်။]

အလံပရိယတ္တံ။   ။အလံသဒ္ဓါသည် ပရိယတ္တအနက်ဟော၊ ပရိယတ္တဟူသည် လည်း “သမတ္တ” စွမ်းနိုင်သောအရာတည်း၊ ထို့ကြောင့် အလံကို ပရိယတ္တံ ဟု ဖွင့်၍ ပရိယတ္တံ ကို “ကိလေသဝိဒ္ဓိသနသမတ္တံ” ဟု ဖွင့်သည်။ အလံ-(ကိလေသာကို ဖျက်ဆီးခြင်း၌ စွမ်းနိုင် သော)+အရိယဉာဏဒဿနံ ဧတ္တာတိ အလမရိယဉာဏဒဿနံ၊ ဤသို့ သတ္တမိ ဗဟုဗ္ဗိဟိ ပြုသော ပဌမနည်း၌ ဉာဏ်နှင့် + ယှဉ်ဘက် ဈာန် မဂ် ဖိုလ်တို့၏ အာဓာရ+အာဓာယ် (ဥပနိဿယပစ္စည်း+ပစ္စယုပ္ပန်) အဖြစ်ကို ရည်ရွယ်၏။ ဆဒ္ဓိဗဟုဗ္ဗိဟိပြုသော နောက်နည်း၌ ကား “သမ္ပန်+သမ္ပန္နိ၊ သဟဇာတ-အညမညပစ္စည်း+ပစ္စယုပ္ပန်”အဖြစ်ကို ရည်ရွယ်သည်။

ဝိညုဿ မနုဿ ဇာတိကဿ။   ။ဤစကားသည် ပြောရမည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်ပြ သော စကားတည်း၊ ပြောအပ်သော ဘာသာစကားကို နားလည်သူသည် ဝိညုမည်၏။ ဘာသာ စကားကို နားမလည်သူ၊ ဘာသာစကားကို နားလည်သော်လည်း ဆိုလိုသော အဓိပ္ပာယ်ကို

မိ ဟူသော ဤစကားသည်၊ သမုဒါစရဏာကာရနိဒဿနံ-ပြောဆိုပုံ အခြင်းအရာကို ညွှန်ပြကြောင်းစကားတည်း။ [“နိဒဿနမေတံ” ဟု အဋ္ဌကထာကြီး၌ “နိ” ပါသည်။ “ဣတိ ဇာနာမိ” ဟု နိဒဿနတ္ထ ဣတိသဒ္ဓါကို ရည်ရွယ်သောကြောင့် “နိ” ပါမှလည်း ကောင်းမည်။] (ကသွာ-ကြောင့်၊ ဝိညာယတိ-သိအပ်သနည်း။) ဟိ (ယသွာ)-ကြောင့်၊ အတ္တုပနာယိကံ-ကို၊ ကတ္တု-၍၊ အညာပဒေသေန-သူတစ်ပါးကို ညွှန်ပြခြင်းနှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊ သမုဒါစရန္တော-ပြောဆိုလသော်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ “ဣတိ ဇာနာမိ၊ ဣတိ ပဿာမိ” ဟူ၍၊ သမုဒါစရတိ-ပြောဆို၏။ (တသွာ-ကြောင့်၊ ဣတိ ဇာနာမိ ဣတိ ပဿာမိတိ ဧတံ-သည်။ သမုဒါစရဏာကာရနိဒဿနံ-ပြောဆိုပုံ အခြင်းအရာကို ညွှန်ပြကြောင်း စကားတည်း။) ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ-

နားမလည်သော ကလေး၊ လူအ တို့သည် ဝိညုမဟုတ်၊ ထို ဝိညုလည်း လူဇာတ်ရှိသူ ဖြစ်ရမည်။ နတ် ဗြဟ္မာ၊ ပေတ-ယက္ခ-တိရစ္ဆာနတို့သည် ပြောထိုက်သူ (ပြောလို့ အာပတ်သင့်စေနိုင်သူ)များ မဟုတ်ကြ။

ဝိနာအညာပဒေသေန။   ။[အညာ-သူတစ်ပါးကိုကဲ့သို့+အပဒေသ-ညွှန်ပြခြင်း။]

“ယော တေ ဝိဟာရေ ဝသတိ၊ သော ပဌမသဗ္ဗာနဿ လာဘီ=(ကိုယ့်ကိုယ်ကိုပင် “ငါ” ဟု တိုက်ရိုက် မပြောဘဲ သူတစ်ပါးအနေရောက်အောင် ပရိယာယ်ဖြင့်) သင်ဒကာရဲ့ကျောင်းနေဘုန်းကြီးဟာ ပဌမဗျာန်ရသူဖြစ်တယ်။ ပေ၊ ရဟန္တာဖြစ်တယ်” ဟု ပြောခြင်းတည်း။ ထိုသို့ ပရိယာယ်ဖြင့် ပြောရာ၌ ပါရာဇိကအာပတ် မသင့်၊ ထုလ္လစ္စဉ်းအာပတ်သာ သင့်သည်။ [စတုတ္ထပါရာဇိကဝတ္ထုကို ကြည့်ပါ။]

မှတ်ချက်။   ။ပရိယာယ်စကားဖြင့် တတိယပါရာဇိက၌သာ အာပတ်သင့်၏။

အခြား ပါရာဇိက၌ မသင့်၊ အာဏတ္တိဖြင့် ဒုတိယနှင့် တတိယပါရာဇိက၌သာ သင့်၏။ အခြား ၂ ပါး၌ မသင့်၊ ထို့ကြောင့် ခုဒ္ဒသိက္ခာ၌ မိန့်ပုံမှာ—

ပရိယာယောစ အာဏတ္တိ၊ တတိယေ ဒုတိယေ ပန၊
 အာဏတ္တိယေဝ သေသေသု၊ ဒွယမေတံ န လဗ္ဘတိ။

ဝါကျရှင်း။   ။ဤအခန်း၌ ဝါကျရှုပ်၏။ ထို့ကြောင့် ရှင်းပြဦးအံ့။ “အတ္တုပနာယိကံ

ဟိ ပေ၊ သမုဒါစရတိ” ဝါကျနှင့် “တသွာ ပေ၊ ဧဝံဒိတဗ္ဗော” ဝါကျကို “ကာရဏံ+ဖလ” ဟု တစ်ဆက်ထည်း မယူဘဲ “တသွာရှေ၊ ဟိတံကိုတွေ့၊ ပြား၍ ရှိမှန်” နှင့်အညီ အတ္တုပနာယိကံစသော ဝါကျကို ရှေ့ဝါကျနှင့် ကာရဏံ+ဖလ စပ်ပါ။ အကြင်ကြောင့် အတ္တုပနာယိက ပြု၍ ပြောသော ရဟန်းသည် ဤသို့ (ဣတိ ဇာနာမိ၊ ဣတိ ပဿာမိ ဟု) ပြော၏။ ထို့ကြောင့် ဣတိ ဇာနာမိ၊ ဣတိ ပဿာမိသည် ပြောပုံအခြင်းအရာကို ညွှန်ပြသော စကားဖြစ်ကြောင်း သိရသည်-ဟူလို။

၏။ [ဉာဏ်ပေးတို့ ဝါကျဖြစ်၍ ဝိညာဏ်-ဟု ထည့်သည်။] တသွား-ကြောင့်၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ ယွာယံ ၊ပေ၊ သမာပန္နောတိအာဒိဘေဒေါ-အကြင် ပဌမံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိ၊ သမာပဇ္ဇာမိ သမာပန္နော အစရှိသော အပြားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော၊ သော သဗ္ဗော-ထို အလုံးစုံသော အပြားသည်၊ ဣဓေဝ-ဤ ဣတိဇာနာမိ၊ ဣတိ ပဿာမိ ဟူသောပုဒ်၌ပင်၊ သင်္ဂဟံ-သိမ်းယူအပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက် ၏။ 'ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ဟိ-မှန်၊ ဣတိ ၊ပေ၊ ပဿာမိတိ-မိ ဟူ၍၊ ဝဒန္တော-ပြောဆိုလသော်၊ ဝါ-ပြောဆိုသော ရဟန်းသည်၊ ဣဒံ ဝစနမတ္ထမေဝ-ဤ ဣတိ ဇာနာမိ၊ ဣတိ ပဿာမိ ဟူသော စကားမျှကိုသာ၊ န ဝဒတိ-ပြောဆိုသည် မဟုတ်၊ အထခေါ-အဟုတ်ကား၊ ဣမိနာစ ကာရဏေန-ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း၊ ဣမိနာစကာရဏေန-လည်း၊ အယံ ဓမ္မော-ဤတရားသည်၊ မယိ-၌၊ အတ္ထိ-ရှိ၏။ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒီပေတိ-ပြ၏။ စ-ဆက်၊ သမာပဇ္ဇတိအာဒိနိ-ဇ္ဇိ အစရှိသည်တို့ကို၊ ဝဒန္တေန-ပြော သော ရဟန်းသည်၊ သမာပဇ္ဇနာဒီဟိ-ဝင်စားနိုင်ခြင်း အစရှိကုန်သော၊ ကာရဏေ ဟိ-အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ အတ္ထိတာ-ရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒီပိတာ-

တသွာ ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ။ဤ၌ တသွာကား "တသွာထို၊ ဟိတ်၏ဖိုလ်၊ စွဲဆို မြီထုံးစံ" နှင့်အညီ ဖလဝါကျကို လှမ်းစွဲ၊ "တသွာ-ထိုသို့ ဣတိဇာနာမိ၊ ဣတိပဿာမိ ဟူသော စကား၏ နိဒဿနာကာရ စကားဖြစ်သောကြောင့်.....ပဒဘာဇနီဝယ် ဟောတော်မူအပ်သမျှ အားလုံးကို ဣတိဇာနာမိ၊ ဣတိပဿာမိ၌ သိမ်းကြုံးယူရမည်ဟု သိပါ"ဟူလို။

ဣတိ ၊ပေ၊ ဒီပေတိ။ ။ဣတိ ဇာနာမိ ဣတိ ပဿာမိသည် ပြောပုံကိုပြသော နိဒဿနာကာရ စကားဟု ဆိုပြီး၊ "တကယ်ပြောသောအခါ ဣတိဇာနာမိ ဣတိပဿာမိ" ဟုသာ ပြောပါသလောဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ဣတိ ၊ပေ၊ ဒီပေတိ"ဟု မိန့်၊ ဟိသဒ္ဓါသည် ပြတ်ပြီးကို ဆက်သော ဝါကျရမ္မဇောတက ဟု ကြံ၊ တကယ်ပြောသောအခါ "ဣတိဇာနာမိ ဣတိပဿာမိ"လောက်သာ ပြောသည် မဟုတ်၊ "ဤအကြောင်းကြောင့် ဤမည်သော တရား သည် ငါ့မှာရှိ၏"ဟု အဓိပ္ပာယ် နားလည်အောင်ပြောသည်-ဟူလို။

သမာပဇ္ဇတိ ၊ပေ၊ ဟောတိ။ ။ပဒဘာဇနီ၌ "ဣတိဇာနာမိ ဣတိပဿာမိ" ပုဒ်ကို "ပဌမံဈာနံ သမာပဇ္ဇိ" စသည်ဖြင့် ဖွင့်ပြသည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ ဖွင့်ပြသောကြောင့် "မယိ အတ္ထိတိ ဒီပေတိ-ဟူသော စကားသည် မှန်ပါ၏လော"ဟု မေးဖွယ်ရှိရကား "သမာပဇ္ဇိန္ဒိ" စသည်ကို မိန့်၊ သမာပဇ္ဇိ စသော ပါဠိဖြင့်လည်း "မိမိမှာ ထိုတရားရှိကြောင်းကိုပင် ပြသည်၊ ထို့ကြောင့် "မယိ အတ္ထိတိ ဒီပေတိ"ဟူသော စကားသည် မှန်၏-ဟူလို၊ [တေန ဝုတ္တံ စသည်

ပြအပ်သည်။ ဟောတိ-၏။ တေန-ကြောင့်၊ ယွာယံ ၊ပေ၊ ဝတ္ထတိတိ-တိ ဟူ၍၊ (မယာ) ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊ ဝါ-ဆိုခဲ့ပြီ။

တတော ၊ပေ၊ သမယေနာတိ-ကား၊ တတော အာရောစိတကာလတော-ထို ပြောပြအပ်ရာ အခါမှ၊ အညတရသ္မိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ကာလေ- ဌိ၊ (ဧဝံ ဝေဒယျ-၌ စပ်၊) တေ-ဤ တတော အပရေန သမယေနဟူသော စကား သည်၊ ဣတိ-ဤသိက္ခာပုဒ် ပါဠိတော်အတိုင်း၊ အာပတ္တိပဋိဇာနိကကာလ နိဒဿနံ- အာပတ်ကို ဝန်ခံရာအခါကို ပြကြောင်းစကားတည်း၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ အယံ- ဤရဟန်းသည်၊ အာရောစိတက္ခဏေဝ-ပြောအပ်ရာ ခဏ၌ပင်၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏။ ပန-ဆက်၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပန္နော-ရောက်ပြီးသော ရဟန်းသည်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ပရေန-သူတစ်ပါးသည်၊ စောဒိတော-စောဒနာအပ်သည်၊ (သမာ နော)ဝါ-ဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ အစောဒိတော-မစောဒနာအပ်သည်၊ (သမာ နော)ဝါ-လည်းကောင်း၊ ပဋိဇာနာတိ-ဝန်ခံ၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သမနုဂ္ဂါဟီယ မာနောဝါ အသမနုဂ္ဂါဟီယမာနောဝါတိ-ဝါ ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ အာပန္နောတိ-ကား၊ အာရောစိတက္ခဏေဝ-ပင်၊ ပါရာဇိကံ-ပါရာဇိကအာပတ် သို့၊ အာပန္နော-ရောက်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ ဝေဒယျ-၌ စပ်။)

ကား ဆိုခဲ့ပြီးသော စကားကို ပြန်၍ ဖုံးသော နိဂုံးဝါကျတည်း၊ [“တေနဝုတ္တတိ အာဒိ နိဂမနံ” ဋီကာ။] ဤနေရာမျိုး၌ အောက်ပါနိယာမ်ကို ဆိုပါ။

[နိယာမ်] တေနဝုတ္တံ၊ ဟညံပါဌ်ပြန်က၊ လဒ္ဒဂုဏ်ပြ၊ ဆိုကုန်ကြ၏။
နိဂုံးထင်လှ နောတတ္ထ။..... (စံကျောင်း)

ဣတိ ၊ပေ၊ ဒဿနမေတံ။ ။ဣတိဖြင့် “အဇာနမေဝ အဝစ်”စသော ဝန်ခံပုံ စကားကို ညွှန်ပြသည်။ “တတော အပရေနသမယေန”၌ သမယသည် အာပတ်ကို ဝန်ခံရာ အခါတည်း၊ အာပတ်ကား ဝန်ခံရာအခါကျမှ သင့်သည် မဟုတ်၊ ပြောတုန်းကပင် သင့်ခဲ့ပြီ- ဟူလို။ [အာရောစိတက္ခဏေဝ၌ ဧဝံဖြင့် ဝန်ခံရာကာလကို ကန့်။]

သမနုဂ္ဂါဟီယမာနောဝါ။ ။သံ+အနုပဗ္ဗ၊ ဂဟဓာတ်၊ ကာရိတ် ငြောပစ္စည်း၊ ယ ပစ္စည်း၊ မာနပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော သမနုဂ္ဂါဟီယမာနောပုဒ်သည် “ကောင်းစွာလျော်အောင် ယူစေအပ်သော်”ဟု သဒ္ဒတ္ထထွက်သော်လည်း “စောဒိယမာနော”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွေသာ ထင်ရှား ၏။ ထို့ကြောင့် “စောဒိတော အစောဒိတော”ဟု ဖွင့်သည်။ “သူတစ်ပါးက မေးအပ်သည် ဖြစ် စေ၊ မဲမေးအပ်ဘဲဖြစ်စေ ဝန်ခံသည်”ဟူလို။

ဝိသုဒ္ဓါပေက္ခာတိ-ကား၊ အဲတ္တနော-၏၊ ဂိဟိဘာဝါဒိကံ-လူ့အဖြစ် အစရှိ
 သော၊ ဝိသုဒ္ဓိ-စင်ကြယ်ကြောင်းကို၊ အပေက္ခမာနော-ရှုမြော်သည်၊ ဣစ္ဆမာနော-
 လိုလားသည်၊ (ဟုတ္တာ၊ ဝဒေယျ-၌ စပ်) ဟိ-ချဲ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)-
 ကြောင့်၊ (အယဉ္ဇိ ယသ္မာ-ဟု ယသ္မာပါနေသည်ကား အပိ၊ စာသွားရိုးရာ မကျ၊)
 အယံ-ဤသူသည်၊ ပါရာဇိကံ-ကသို့၊ အာပန္နော-ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့
 ပါရာဇိကကျပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ ဘိက္ခုဘာဝေ-၌၊ ဌတ္တာ-တည်၍၊ ဈာနာ
 ဒီနိ-ဈာန် အစရှိသည်တို့ကို၊ အဓိဂန္တု-ရခြင်းငှာ၊ အဘဗ္ဗော-မထိုက်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊
 (ဈာန်စသည်ကို မရနိုင်သောကြောင့်)၊ အဿ-ဤသူ၏၊ ဘိက္ခုဘာဝေါ -
 သည်၊ ဝိသုဒ္ဓိ နာမ - စင်ကြယ်ကြောင်း မည်သည်၊ န ဟောတိ-မဟုတ်၊ ပန -
 အန္တယကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဂိဟိ ဝါ-လူဝတ်ကြောင်သည် သော်လည်းကောင်း၊
 ဥပါသကာရာမိကသာမဏေရာနံ-ဥပါသကာ၊ အာရာမ်စောင့်၊ သာမဏေတို့တွင်၊
 အညတရော ဝါ-တစ်ယောက်ယောက်သည် သော်လည်းကောင်း၊ ဟုတ္တာ-၍၊
 ဒါနာဒီဟိ-ဒါန အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ သဂ္ဂမဂ္ဂံဝါ-နတ်ပြည်လမ်းကိုသော်လည်း
 ကောင်း၊ ဈာနာဒီဟိ - ဈာန် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဝါ - ဈာန် မဂ် ဖိုလ်တို့ဖြင့်၊
 မောက္ခမဂ္ဂံဝါ-နိဗ္ဗာန်လမ်း ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အာရာဇေတုံ-ပြီးစေခြင်းငှာ၊
 ဘဗ္ဗော-ထိုက်သေး၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အဿ-ထိုသူ၏၊ ဂိဟိအာဒိဘာဝေါ-
 လူအစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်သည်၊ ဝိသုဒ္ဓိ နာမ - စင်ကြယ်ကြောင်း မည်သည်၊
 ဟောတိ-၏၊ တေန - ကြောင့်၊ ဂိဟိ ၊ပေ၊ အပေက္ခမာနောတိ-ဂိဟိ ၊ပေ၊
 အပေက္ခမာနော ဟူ၍၊ (မယာ-သည်) ဝုတ္တံ။

ဧဝံဝဒေယျာတိ - ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ ဘဏေယျ-ပြောအံ့၊ ကထံ-အဘယ်သို့
 ပြောရာသနည်း၊ အဇနမေဝံ အာဝုသောတိ အာဒိ - သော အစရှိသည်ဟူ၍၊
 ဘဏေယျ-အံ့၊ တတ္ထ-ထို အဇနမေဝံ အာဝုသော အစရှိသော ပါဠိ၌၊ အဇနန္တိ-

ဝိသုဒ္ဓါပေက္ခာ။ ။ဝိသုဇ္ဈတိ တောယာတိ ဝိသုဒ္ဓိ၊ တောယ-ဤလူ့အဖြစ်
 စသည်ဖြင့်၊ ဝိသုဇ္ဈတိ-ပါရာဇိက အာပတ်မှ စင်ကြယ်ရ၏၊ ဣတိ-ထိုသို့ ပါရာဇိကအာပတ်မှ
 စင်ကြယ်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သာ-ထို လူ့အဖြစ်စသော အဖြစ်သည်၊ ဝိသုဒ္ဓိ-မည်၏၊
 ရဟန်းအဖြစ်ကို မစွန့်သမျှ အာပတ်မှ မစင်ကြယ်၊ ရဟန်းအဖြစ်ကို စွန့်၍ လူ့အဖြစ်စသည်ကို
 ယူခြင်းသာ အာပတ်မှ စင်ကြယ်ကြောင်း ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် လူ့အဖြစ်၊ ဥပါသကာ၊ အာရာမ်
 စောင့်၊ သာမဏေအဖြစ်ကို “ဝိသုဒ္ဓိ”ဟု ခေါ်သည်။ [“စာဂေါ ယော ဘိက္ခုဘာဝဿ၊ သာ
 ပါရာဇိကဒေသနာ”-ခုဒ္ဒသိက္ခာ။]

ကား၊ အဇာနန္ဒော-မသိပါဘဲလျက်၊ အပဿန္တိ-ကား၊ အပဿန္တော-မမြင်ပါဘဲ
 လျက်၊ တုစ္ဆံမုသာဝိလပီတိ-ကား၊ အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ ဝစနတ္ထဝိရဟတော-
 သဒ္ဓါနက်မှ ကင်းခြင်းကြောင့်၊ တုစ္ဆံ-အချီးနှီးသော စကားကို၊ ဝုဇ္ဇနာဓိပ္ပာယ်တော-
 လိမ်လည်ခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုကြောင့်၊ ဝါ-လိမ်လည်လိုခြင်း ကြောင့်၊ မုသာ-
 ချွတ်ယွင်းသော စကားကို၊ ဝိလပီ-ပြောဆိုမိပါပြီ၊ အဘဏီ-ပြောဆိုမိပါပြီ၊ ဣတိ
 ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ [ဝိလပီ-အရ ကယောင်ကတမ်း ပြောဆိုခြင်းကို ယူမည်စိုး၍
 “အဘဏီ” ဟု ဖွင့်သည်။]

အညတြ အဓိမာနာတိ-ကား၊ တိလက္ခဏံ-၃ ပါးသော လက္ခဏာသို့ အာရော
 ပေတွာ-တင်၍၊ သင်္ခါရေ-သင်္ခါရတရားတို့ကို၊ သမ္ပဿန္တဿ-သုံးသပ်သော၊ အာရဒ္ဓ
 ဝိပဿကဿ-အားထုတ်အပ်သော ဝိပဿနာရှိသော ရဟန်း၏၊ (အချို့စာများ
 ၌ ဘိက္ခုနော-ဟု တိုက်ရိုက်ပါ၏။) အပတ္တေပတ္တသညိတာ သင်္ခါတော-အပတ္တ
 ပတ္တသညိတာဟု ဆိုအပ်သော၊ ဝါ-မရောက်အပ်သေးသော ဈာန် မဂ် ဖိုလ်တရား
 ၌ ရောက်အပ်ပြီဟု မှတ်ထင်ခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ယွာယံ
 အဓိမာနော-အကြင် အဓိမာနသည်၊ ဝါ-အကြင်ရောက်အပ် ရအပ်ပြီဟု မှတ်ထင်
 ခြင်းသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ တံ အဓိမာနံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ ဧဝံလံ-

အဇာနမေဝံ |ပေ၊ အာဒိ။ ။မေဝံ၌ “မေဝံ”ဟုလည်း ဋီကာတို့၌ မူကွဲရှိ၏။ သာ၍
 ကောင်းသကဲ့သို့ ထင်သည်။ “အာဝုသောတိ အာဒိ”နေရာ၌ “အာဒိ”ဟုလည်း တချို့စာရှိ၏။
 ကထံ အမေးနှင့်လိုက်အောင် “အာဒိတိ-အစရှိသည်ဟူ၍” ဟု ဣတိအကြေကြံ၍ အနက်ပေးရ
 သောကြောင့် “အာဝုသော အာဒိ”သာ စာသွား ရှိရာကျသည်။

ဝစနတ္ထဝိရဟ |ပေ၊ ဝိလပီ။ ။“ပဌမံ ဈာန် သမာပဇ္ဇိ-ပဌမဈာန်ကို ငါဝင်စား
 ပြီ”ဟု ဆိုရာ၌ “ပဌမဈာန်ကို ဝင်စားခြင်း”ဟူသော အနက်မှန်သည် သူ့မှာမရှိ၊ ထိုသို့ သဒ္ဓါ
 သာရှိ၍ အနက်မှန် မရှိခြင်းကို “တုစ္ဆံ”ဟု ခေါ်သည်။ လိမ်လို့ ညာလိုသော စိတ်စေတနာကို
 “မုသာ”ဟု ခေါ်၏။ ဤအဖွင့်အတိုင်း “တုစ္ဆံ-အနက်မမှီး၊ အချီးနှီးသော၊ မုသာ-လိမ်လည်လို
 ခြင်း ချွတ်ယွင်းသော”ဟု ပေး။

အဓိမာနာ။ ။အပတ္တေ ပတ္တသညိတာ-မရောက်အပ်သေးသော ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်
 တရား၌ (ဝိပဿနာကို အလွန်အမင်း အားထုတ်၍ လက္ခဏာရေး ၃ ပါးထင်ရှားနေသူဖြစ်ရ
 ကား) ရောက်အပ်ပြီ၊ ရအပ်ပြီဟု မှတ်ထင်မှုကို “အဓိမာန” ဟု ခေါ်သည်။ [“အဓိဂတော

အဓိမာန်မဖက် သက်သက်၊ ပါဝိစ္ဆတာယ-ယုတ်မာသော အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ သမုဒါစရေယျ-အံ့၊ အယမ္ဗိ-သည်လည်း
၊ပေ၊ ဣတိ အတ္ထော၊ (ဣတိ-သာဓာရဏာဝိနိစ္ဆယအပြီးတည်း။)

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ဤဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဝေသာလိယံ-၌၊
ဝဂ္ဂမုဒါတိရီယေ-ဝဂ္ဂမုဒါမြစ်ကမ်း၌ နေကုန်သော၊ ဘိက္ခု အာရဗ္ဗ၊ တေသံ-ထို
ရဟန်းတို့၏၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာရောစနဝတ္ထုသ္မိံ-ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို ပြောပြခြင်း
ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤဥတ္တရိမနုဿ သိက္ခာပုဒ်၌၊
အညတြအဓိမာနာတိ-နာဟူသော၊ အယံ-ဤပညတ်သည်၊ အနုပညတ္တိံ ၊ပေ၊
ပုဌမံဈာနံ သမာပုဇ္ဇိတိ အာဒိနာ-ဇ္ဇိ အစရှိသော၊ နယေန ၊ပေ၊ ဈာနာဒိဓမ္မံ-
ဈာန် အစရှိသော တရားကို၊ အာရောစေန္တဿ-ပြောသော ရဟန်း၏၊ (ပါရာဇိကံ-
၌ စပ်)၊ ယဿ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ အာရောစေတိ-၏၊ သော-ထိုပြောရာပုဂ္ဂိုလ်
သည်၊ မနုဿဇာတိကော-လူဇာတ်ရှိသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ အနန္တရမေဝ-
ပြောခြင်း၏ အခြားမဲ့၌ပင်၊ အယံ-ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဈာနလာဘီ-ဈာန်ကို ရခြင်း
ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဝါ-ဈာန်ရပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊
အရိယော-အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ယေနကေနစိ-
အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ အာကာရေန-အခြင်းအရာဖြင့်၊ တမတ္ထံ-ထိုအနက်
အဓိပ္ပာယ်ကို၊ သစေ ဇာနာတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ဖြစ်လတ်သော်)၊ [လူဇာတ်ရှိသူ
ဖြစ်ခြင်း၊ အဓိပ္ပာယ်ကို သိခြင်းဖြစ်လတ်သော်-ဟူလို]၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ) ၊ပေ၊

ဣတိ-ရအပ်ပြီဟူ၍+မာနော-မှတ်ထင်ခြင်းတည်း၊ အဓိမာနော-ခြင်း၊ မိမိမှာ ရှိနေသော
ကာမာဝစရ သီလ သမာဓိ ပညာ ပညာထက် ပိုလွန်၍ အထင်ကြီးသောကြောင့် “အဓိကော+
မာနော-အဓိမာနော-လွန်ကဲသော မှတ်ထင်ခြင်း” ဟုလည်း ပြုကြ၏၊ အညတြ၏ ယှဉ်ရာဖြစ်၍
ပဉ္စမိဝိဘတ်ဖြင့် “အဓိမာနာ”ဟု ရှိသည်၊ ထို ပဉ္စမိလည်း ကံ အနက်၌သက်။]

မှတ်ချက်။ ။အညတြ-ဝိနာ နိပါတ်ပုဒ်တို့၏ ယှဉ်ရာ၌ ဒုတိယာ တတိယာ ပဉ္စမိ
ဝိဘတ်များ ထိုက်သလိုသက်နိုင်၏ ဟု သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ဆို၏။

[နိယာမ] အညတြဝိနာ၊ နိပါတာ၏၊ ယှဉ်ရာမှန်လှ၊ ယင်းပဒဝယ်၊
ဒု-တ-ပဉ္စမိ သက်မြီတည်း။

ပန-ဆက်၊ ယော၊ ပေ၊ ပဌမံဈာနံ-သို့၊ သမာပဇ္ဇိ-ရောက်ပြီ၊ ဝါ-ဝင်စားနိုင်ပြီ၊ ဣတိ အာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ အညာပံဒေသေန-အခြားသူကဲ့သို့ ညွှန်ပြခြင်းဖြင့်၊ အာရောစေန္တဿ-၏၊ သစေ ဇာနာတိ၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)။

အဓိမာနေန-ရအပ်ပြီ ဟု မှတ်ထင်ခြင်းကြောင့်၊ အာရောစေန္တဿ-ပြောသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အနုလ္လပနာမိပ္ပိယဿ-ကြားဝါ၍ ပြောဆိုခြင်း၌ အလို မရှိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနံစ-သူရူးအစရှိသူတို့၏လည်း ကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ပေ၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဿ-မ္မ-၏၊ အတ္တနိ-၌၊ အသန္တတာ-မရှိသည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပါပိစ္ဆတာယ-ယုတ်မာသော အလိုရှိသူ၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ တဿ-ထို ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို၊ အာရောစနံ-ပြောပြခြင်းလည်းကောင်း၊ အနညာပံဒေသော-သူတစ်ပါးကို မညွှန်ပြခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ မနုဿဇာတိ၊ ကတာ-လူဇာတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ တင်္ခါဏဝိဇာနနံ-ထို ပြောရာခဏ၌ သိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတ္ထ-ဤဥတ္တရိမနုဿဓမ္မသိက္ခာမှန်၌၊ ဣမာနိ ပဉ္စ-တို့သည်၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ သမုဋ္ဌာနာဒီနိ-သမုဋ္ဌာန်အစရှိသည်တို့သည်၊ အဒိန္နာဒါနေ-အဒိန္နာဒါနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တသဒိသာနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော သမုဋ္ဌာန် အစရှိသည်တို့နှင့်တူကုန်သည်သာ၊ ဣတိ-သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယအပြီးတည်း။... စတုတ္ထ ပါရာဇိကံ-သည်၊ သမတ္တံ-ပြီးပြီ။

ပါပိစ္ဆတာယ။ ။ပါပါ+ဣစ္ဆာ ယဿာတိ ပါပိစ္ဆော၊ ပါပိစ္ဆဿ+ဘာဝေါ ပါပိစ္ဆတာ၊ ပစ္စည်း လာဘ်နှင့် ဂုဏ်ပကာသနကို လိုးလားသော တဏှာလောဘပြဋ္ဌာန်းသော စိတ်တည်း။

အနုလ္လပနာမိပ္ပိယဿ။ ။ဥလ္လပနံ [ဥ-သီလအံသက် ကိုယ်မှထွက်အောင်+ လပနံ-ပြောခြင်း၊] ဝါ-ကြားဝါ၍ ပြောခြင်း၊ ဥလ္လပနေ-၌၊ အဓိပ္ပာယော-အလိုဆန္ဒတည်း၊ ဥလ္လပနာမိပ္ပာယော၊ နတ္ထိ+ဥလ္လပနာမိပ္ပာယော ယဿာတိ အနုလ္လပနာမိပ္ပာယော-ကြားဝါ၍ ပြောလိုစိတ်မရှိဘဲ အကြောင်းအားလျော်စွာ ပြောမိသောရဟန်း။

စတုတ္ထပါရာဇိက အဖွင့်
ပြီးပြီ။

နိဂုံးအဖွင့်

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ် ၊ပေ၊ ဓမ္မာတိ ဣဒံ-ဗ္ဗာ ဟူသော ဤစကားသည်၊ ဣဓ-ဤဘိက္ခု
 ပါတိမောက်၌၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌပါရာဇိက ပရိဒီပနမေဝ-သရုပ်အရ ထုတ်ပြအပ်ပြီးသော
 ပါရာဇိကကိုသာ ထင်ရှားပြကြောင်းစကားတည်း၊ (အခြားပါရာဇိကများ ရှိသေး၏-
 ဟူလို၊) ပန-ဆက်၊ သမောဓာနေတ္တာ-ပေါင်း၍၊ သဗ္ဗာနေဝ-အလုံးစုံသာလျှင်
 ဖြစ်ကုန်သော၊ စတုဝီသတိ- ၂၄ ပါးသော၊ ပါရာဇိကာနိ-က တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-
 ကုန်၏၊ စတုဝီသတိ-သော၊ ကတမာနိ-အဘယ်ပါရာဇိကတို့ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-
 နည်း၊) တာဝ-အဘဗ္ဗဘာဝ ပါရာဇိက စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ ပါဠိယံ-ပါဠိတော်
 ၌၊ အာဂတာနိ-နိသော၊ ဘိက္ခုနိ-ရဟန်းယောက်ျားတို့၏၊ စတ္တာရိ-၄ ပါးသော
 ပါရာဇိကတို့လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနိနိ-ရဟန်းမတို့၏၊ အသာဓာရဏာနိ-ဘိက္ခု
 တို့နှင့် မဆက်ဆံကုန်သော၊ စတ္တာရိ-တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ အဋ္ဌ-ရှစ်ပါး
 တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)။

တာနိ-ထို ရှစ်ပါးသော ပါရာဇိကတို့သည်၊ ဧကာဒသန္ဒ-တစ်ကျိပ်တစ်ယောက်
 ကုန်သော၊ ပဏ္ဍကာဒီနိ-ပဏ္ဍုက် အစရှိသူတို့၏၊ အဘဗ္ဗဘာဝသင်္ခါတေဟိ-ရဟန်း
 မဖြစ်ထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ဧကာဒသဟိ-သော၊
 ပါရာဇိကေဟိ-က တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဧကူနဝီသတိ-တစ်ခုယုတ် ၂၀ သည်၊
 (ဟောန္တိ - နိ၏၊) ဂိဟိဘာဝံ-လူ့အဖြစ်ကို၊ ပတ္ထယမာနာယ-တောင့်တသော၊
 ဘိက္ခုနိယာ-မ ၏၊ ဝိဗ္ဘန္တဘာဝ ပါရာဇိကေန-လူထွက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော
 ပါရာဇိကနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဝီသတိ-၂၀ သည်၊ (ဟောန္တိ) အပရာနိပိ-အခြားလည်း

ပဏ္ဍကာဒီနိ။ ။အာဒိဖြင့် ဝုဇ္ဇနိယအခန်း၌ ပြခဲ့သော “ပဏ်, ထေ, ပက်, ဆာနံ,
 ပဗ္ဗာနနံ, ခူသံ-ဥဘောဗျဉ်း”ဟူသော တစ်ကျိပ်တစ်ယောက်တွင် ထေ-စသော တစ်ကျိပ်ကို
 ယူ။ [ထို တစ်ကျိပ်တစ်ယောက်သည် ရဟန်းမပြုကောင်းတောရကား ပါရာဇိကကျပြီးသူများ
 နှင့် တူကြတော့၏။]

ဂိဟိဘာဝံ ၊ပေ၊ ဝီသတိ။ ။ဘိက္ခုနိသည် လူ့အဖြစ်ကို အလိုရှိ၍ လူဝတ်
 ကြောင်တို့၏ အဝတ်ကို ဝတ်လိုက်လျှင် သိက္ခာကျပြီး ဖြစ်တော့၏။ နောက်ထပ် ရဟန်းပြုခွင့်
 လည်း မရ၊ ထို့ကြောင့် ထိုလူဝတ်ကြောင်၏ အဝတ်ကိုဝတ်ခြင်းသည် ပါရာဇိကကျခြင်းနှင့်
 တူသောကြောင့် (သဒ္ဓိသူပစာရဟူသော ပရိယာယ်အားဖြင့်) ပါရာဇိကတစ်မျိုးဖြစ်ရသည်။

ဖြစ်ကုန်သော၊ (စတ္တာရိ-၌ စပ်)၊ လမ္ဗိ-ရှည်သော အင်္ဂါဇာတ်ရှိသော ရဟန်းလည်းကောင်း၊ မုဒုပိဋ္ဌကော-နူးညံ့သော ကျောက်ကုန်းရှိသောရဟန်းလည်းကောင်း၊ (ယော-အကြင် ရဟန်းသည်) ပရဿ-၏၊ အင်္ဂါဇာတ်-အင်္ဂါဇာတ်ကို၊ မုဒေန-ပါးစပ်ဖြင့်၊ ဂဏှာတိ-စုတ်ယူ၏၊ (သောစ-လည်းကောင်း)၊ (ယော)၊ ပေ၊ အဘိနိသီဒတိ-ဖိ၍ ထိုင်၏၊ (သောစ-လည်းကောင်း)၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စတုန္ဒ-၄ ပါးကုန်သော၊ ဣမေသံ-ဤ ပါရာဇိကတို့၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ စတ္တာရိ-၄ ပါးတို့ကို၊ အနုလောမ ပါရာဇိကာနိတိ-ပါရာဇိကတို့ဟူ၍၊ ဝါ-မေထုနပါရာဇိက အားလျော်သော ပါရာဇိကတို့ဟူ၍၊ ဝဒန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ စတ္တာရိ-န်သော၊ ဣမာနိစ-ဤပါရာဇိကတို့လည်းကောင်း၊ ပုရိမာနိ-ရှေးဖြစ်ကုန်သော၊ ဝိသတိစ-၂၀ သော ပါရာဇိကလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ သမောဓာနေတွာ-ပေါင်း၍၊ သဗ္ဗာနေဝ-အလုံးစုံသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ စတုဝိသတိ -၂၄ ပါးသော၊ ပါရာဇိကာနိ-တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-န်၏။

န လဘတိ၊ ပေ၊ သံဝါသံတိ-ကား၊ ဥပေါသထာဒိဘေဒံ-ဥပုသ် အစရှိသော အပြားရှိသော၊ သံဝါသံ - သ ကို၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ န လဘတိ-မရတော့၊ ယထာ၊ ပေ၊ ပစ္ဆာတိ-ကား၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေးဖြစ်သော၊ ဂိဟိကာလေ-လူဖြစ်ရာ အခါ၌လည်းကောင်း၊ အနုပသမ္ပန္နကာလေ စ-သာမဏေဖြစ်ရာ အခါ၌လည်းကောင်း၊ (န လဘတိ)ယထာ-ကဲ့သို့၊ ပစ္ဆာ-ပါရာဇိက ကျပြီးသည်မှနောက်၌၊ ပါရာဇိကံ-သို့၊ အာပန္နောပိ-ရောက်သော ရဟန်းသည်လည်း၊ တထေဝ-ထို့အတူသာလျှင်၊ (န လဘတိ-မရ)။

လမ္ဗိစသော ၄ ပါး။   ။လမ္ဗော ယဿ အတ္တိတိ လမ္ဗိ-တွဲရရှိရှည်လျားသော အင်္ဂါဇာတ်ရှိသူ၊ ရှည်လျားရုံဖြင့် ပါရာဇိကမဖြစ်၊ ရှည်လျား၍ ကိုယ့်ဝစ္စမက်ကို သွင်းမှ၊ သို့မဟုတ် ငုံ့၍စုတ်မှ ပါရာဇိကဖြစ်၏၊ မုဒု+ပိဋ္ဌိ ယဿာတိ မုဒုပိဋ္ဌိကော-နူးညံ့သော ကျောက်ကုန်းရှိသူ၊ (ခါးပျော့သူ)၊ နူးညံ့ပျော့ပျောင်းရုံဖြင့် ပါရာဇိကမဖြစ်၊ နူးညံ့ပျော့ပျောင်းသည့်အတွက် မိမိဝစ္စင် မုဒမက်သို့ အင်္ဂါဇာတ်ကိုသွင်းမှ ပါရာဇိကဖြစ်၏၊ သူတစ်ပါးအင်္ဂါဇာတ်စုတ်သူ၊ သူတစ်ပါးအင်္ဂါဇာတ်ပေါ် ဖိ၍ (မိမိမက်အတွင်းဝင်အောင်) ထိုင်သူများလည်း ပါရာဇိကတည်း၊ ဤ ၄ ပါးကို မေထုနဓမ္မ (ပဌမ) ပါရာဇိကအားလျော်သောကြောင့် အနုလောမပါရာဇိက ဟု ခေါ်ကြသည်၊ ထို့ကြောင့် အားလုံး ပါရာဇိကပေါင်း ၂၄ ပါး ဖြစ်သည်။ [ဆောင်ပုဒ်ကို ပါတိမောက် ဘာသာဋီကာ မှာ ရှု။]

ယထာ ပုဗ္ဗေ၊ ပေ၊ တထေဝ။   ။န လဘတိ ဘိက္ခုဟိ သဒ္ဓိ သံဝါသံ၊ ယထာ ပုရေ တထာပစ္ဆာ”ဟု ပါဠိတော်ရင်းအတိုင်း “န လဘတိယထာ၊ တထေဝ န လဘတိ”ဟု ထည့်၍ စပ်ပါ-ဟူလို။

အသံဝါသောတိ-ကား၊ တဿ-ထို ရဟန်း၏၊ ဘိက္ခုဟိ သဒ္ဓိ၊ ဥပေါသထာဒိ
 ဘေဒေါ-ဥပုသ်အစရှိသော အပြားရှိသော၊ သံဝါသော-သံဝါသသည်၊ နုတ္ထိ-မရှိ၊
 ဣတိ-အပြီးတည်း။ [“အသံဝါသော ဟောတိ” ဟု ယခု စာများ၌ တွေ့ရ၏။
 “အသံဝါသောတိ” ဟု အဋ္ဌကထာကြီး၌ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ (တည်ပါဌ်) အဖြစ်ဖြင့်
 ရှိ၏။ ထို အရှိက ကောင်းသည်။]

တတ္ထာ ၊ပေ၊ ပုစ္ဆာမိတိ-ကား၊ စတူသု-န်သော၊ တေသုပါရာဇိကေသု-တို့၌၊
 အာယသ္မန္တေ-တို့ကို၊ ကစ္စိတ္ထပရိသုဒ္ဓါတိ-ကစ္စိတ္ထ ပရိသုဒ္ဓါဟူ၍၊ ပုစ္ဆာမိ-မေးပါ၏။
 ကစ္စိတ္တာတိ (ပဒဿ)-၏၊ ကစ္စိ+ဧတ္တာ (တိ ပဒစ္ဆေဒေါ)-ကစ္စိ+ဧတ္တဟု ပုဒ်ဖြတ်ခြင်း
 ကို၊ (ကာတဗ္ဗော-၏) စတူသု-ကုန်သော၊ ဧတေသု ပါရာဇိကေသု-တို့၌၊ ကစ္စိ-
 အသို့နည်း၊ ပရိသုဒ္ဓါ-အာပတ်မှ စင်ကြယ်ကြပါကုန်၏လော၊ ဣတိ အတ္ထော-
 ဤကား အနက်၊ အထဝါ-ကား၊ ကစ္စိတ္ထပရိသုဒ္ဓါတိ-ကစ္စိတ္ထပရိသုဒ္ဓါဟူသော ဝါကျ
 ၏၊ ကစ္စိ-နည်း၊ ပရိသုဒ္ဓါ-အာပတ်မှ စင်ကြယ်သူတို့သည်၊ အတ္ထ-ဖြစ်ပါကုန်၏
 လော၊ ဘဝထ-ဖြစ်ပါကုန်၏လော၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အနက်၊ သဗ္ဗတ္ထ-
 အလုံးစုံသော ဝါကျတို့၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-
 ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

ကင်္ခါဝိတရဏိယာ-ကင်္ခါဝိတရဏီ မည်သော၊ ပါတိမောက္ခ ဝဏ္ဏနာယ-
 ပါတိမောက်၏အဖွင့်၌၊ ပါရာဇိကကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ-ပါရာဇိကကဏ္ဍ၏ အဖွင့်သည်၊
 နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

ကစ္စိတ္ထ။ ။ပဌမနည်း၌ “ကစ္စိ+ဧတ္ထ” ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ ဧကိုချေ၏၊ ဒုတိယနည်း၌
 “ကံစ္စိ+အတ္ထ” ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ (အ) ကို ချေ၏၊ အတ္ထကိုလည်း “အသဓာတ်၊ ထ ဝိဘတ်” ဟု
 ပြလို၍ “ဘဝထ”ဟု ဖွင့်သည်။

ပါရာဇိက အဖွင့်
 ပြီးပြီ။

သံဃာဒီသေသ အဖွင့်

**သုက္ကဝိသဋ္ဌိ
သိက္ခာပုဒ်**

ဣမေ ခေါ ပနာတိ-ဣမေ ခေါ ပနဟူသော သဒ္ဓါသည်၊
ဣဒါနိ-၌၊ ဝတ္တဗ္ဗာနံ-ဆိုထိုက်ကုန်သော အာပတ်တို့ကို၊
အဘိမုခိကရဏံ-ရှေးရှုပြုကြောင်း သဒ္ဓါတည်း၊ အာယသ္မ

န္တောတိ-န္တော ဟူသောသဒ္ဓါသည်၊ သန္နိပတိတာနံ-စည်းဝေးရောက်လာသော
ရဟန်းတို့ကို၊ ပိယဝစနေန - ချစ်ဖွယ်စကားဖြင့်၊ အာလပနံ-ခေါ်ဝေါ်ကြောင်း
သဒ္ဓါတည်း၊ တေရသာတိ-သ ဟူသောသဒ္ဓါသည်၊ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ-တည်း၊
သံဃာဒီသေသာ တိ-ကား၊ ဧဝံနာမကာ-ဤသို့ သံဃာဒီသေသ်အမည်ရှိကုန်သော၊
ဓမ္မာတိ-ကား၊ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ ဥဒ္ဒေသံ အာဂစ္ဆန္တိတိ-ကား၊ သရူပေန-
ဖြင့်၊ ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗတံ-ရွတ်ပြထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်သို့၊ အာဂစ္ဆန္တိ-ကုန်၏၊ နိဒါနေ
ပိယ-နိဒါန်း၌ကဲ့သို့၊ “ယဿ သိယာ အာပတ္တိ”တိ-တ္တိဟူသော၊ သာဓာရဏ
ဝစနမတ္ထေန-အာပတ်အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသော သဒ္ဓါမျှဖြင့်၊ (ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗတံ-သို့)
န (အာဂစ္ဆန္တိ)-ရောက်ကုန်သည်မဟုတ်။

အဿာ-ထို သုက္ကဝိသဋ္ဌိ၏၊ သံဝိဇ္ဇတီ-ထင်ရှားသော၊ စေတနာ-နာ သည်၊
(အတ္ထိ) ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ ထင်ရှားသော စေတနာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
(သာ-ထို သုက္ကဝိသဋ္ဌိသည်၊) သံစေတနာ-နာ မည်၏၊ သံစေတနာဝ-ထင်ရှားသော
စေတနာရှိသော သုက္ကဝိသဋ္ဌိသည်ပင်၊ သံစေတနိကာ-ကာ မည်၏၊ (ဏိက-ပစ္စည်း

အာယသ္မန္တောတိ။

။“အာယု ယဿ အတ္ထိ”ဟူသော ဝစနတ္ထအတိုင်းဆိုလျှင်
“အသက်ရှည်သူ-အသက်ကြီးသူ”သာ ရသော်လည်း ဤနေရာ၌ကား ထိုဝစနတ္ထကို မလိုက်ဘဲ
(အထင်ရဋ္ဌိအားဖြင့်) ကြီးကြီးငယ်ငယ် အားလုံးကိုပင် ခေါ်သောစကားလုံးဖြစ်၏၊ ထိုသို့ ခေါ်ရာ
၌လည်း “မြတ်မြတ်နိုးနိုး ခေါ်သော စကားဖြစ်သည်”-ဟု သိစေလို၍ “ပိယဝစနေန အာလပနံ”
ဟု မိန့်သည်၊ ပိယာယိတဗ္ဗတိ ပိယံ-ချစ်အပ် ချစ်ဖွယ်၊ ပိယံစ+တံ+ဝစနဉ္စာတိ ပိယဝစနံ၊
တေရသ စသော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်မှာ ပါရာဇိကကဏ္ဍ အတိုင်းပင်။

သံဝိဇ္ဇတီ စေတနာ။

။“သံ+စေတနာ”ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ သံသဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇမာနတ္ထော-
သံ သဒ္ဓါသည် ဝိဇ္ဇမာန အနက်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် သံ၏ ပရိယာယ်ဖြင့် “သံ ဝိဇ္ဇတီ+စေတနာ
(လွတ်ခြင်း၌ သာယာသော ရှေ့အဖို့ စေတနာ) အဿာ”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုသည်၊ [ဂုဏဝတိ၊ ဂစ္ဆတိ
တို့ကဲ့သို့ “သံဝိဇ္ဇတီ”ဟု ဤကာရန္တရှိစေ၊] ဤဝိဂ္ဂဟ၌ “ရှိ”ဟူသောအနက်ကို ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်
ကပင် ဟောပြီးဖြစ်၍ ဏိကအတွက် အနက်သီးခြား မရှိတော့။

အနက် သီးခြားမရှိ-ဟူလျှင်) ဝါ-တစ်နည်း၊ အဿာ-ထိုသုက္ကဝိသဋ္ဌိ၏၊ သံစေတနာ- ထင်ရှားသော စေတနာသည်၊ အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သာ-ထို သုက္ကဝိသဋ္ဌိ သည်၊ သံစေတနိကာ-မည်၏။

သုက္ကဝိသဋ္ဌိတိ-ကာ၊ သုက္ကဿ-သုက်ကို၊ ဝိသဋ္ဌိ-စွန့်လွှတ်ခြင်းတည်း၊ ရာဂူ ပတ္တန္တာဒီသု-ရာဂကြောင့် အင်္ဂါဇာတ်၏ တောင့်မာခြင်းအစရှိသော အကြောင်းတို့ တွင်၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အကြောင်းကြောင့်၊ အင်္ဂါ ဇာတေ-သည်၊ ကံမညတံ-လွတ်စေခြင်းအမှု၌ ခံသည်၏အဖြစ်သို့၊ ပတ္တေ-ရောက် လသော်၊ ဝါ-ရောက်ရာအခါ၌၊ အာရောဂျာဒီသု-အာရောဂျ အစရှိသောအကျိုး တို့တွင်၊ ယံကိစ္ဆိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အကျိုးကို၊ အပဒိသိတွာ-ရည်စူး ၍၊ အဇ္ဈတ္တရူပါဒီသု-အဇ္ဈတ္တရုပ် အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယတ္ထကတ္ထစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါး၌၊ မောစနဿာဒ စေတနာယ-လွတ်စေခြင်း၌ သာယာသော စေတနာ ဖြင့်၊ နိမိတ္တေ-၌၊ ဥပတ္တမန္တဿ-လုံ့လပြုသော ရဟန်း၏၊ (စာဝနာ-၌စပ်) အာသယ ဓာတုနာနတ္ထတော-သလိပ်၊ သည်းခြေ၊ သွေး၊ ပြည်ဟူသော အာသယ၊ ပထဝီ

သဗ္ဗေတနာဝါ။

။ဤဒုတိယနည်း၌ကား “သံဝိဇ္ဇမာနာ+စေတနာ သဗ္ဗေတနာ”

ဟု ကမ္မဓာရဲ သမာသ်တွဲ၊ ထို့နောက် အဿတ္ထိအနက်၌ ဣကသက်၍ “သဗ္ဗေတနာ အဿာ အတ္ထိ”ဟု ကမ္မဓာရဲ အတွင်းငုတ်သော အဿတ္ထိတဒ္ဓိတိပြုသည်။ သုက်ကို လွတ်စေရာ၌ နိုး သောအခါ လွတ်စေခြင်း၊ အိပ်ပျော်နေစဉ် အိပ်မက်မက်၍ လွတ်စေခြင်း ဟု ၂ မျိုးရှိ၏။ နိုးသောအခါ လွတ်စေခြင်း၌ စေတနာ အထင်အရှားရှိ၏။ အိပ်မက်မက်၍ လွတ်စေရာ၌ စေတနာရှိသော်လည်း ထို စေတနာသည် အာပတ်သင့်ကြောင်း အင်္ဂါဟု ဆိုရလောက်အောင် မထင်ရှား။ ထိုသို့ မထင်ရှားသော စေတနာကို တားမြစ်လို၍ “သံ-ထင်ရှားသော”ဟု ဝိသေသန ပြုရသည်။

သုက္ကဝိသဋ္ဌိ။

။ဝိ ပုဗ္ဗ၊ သဇ္ဇဓာတ်သည် စာဂ (စွန့်လွှတ်ခြင်း) အနက်ဟော၊ တိ

ပစ္စည်း၊ ဝိသဇ္ဇနံ-စွန့်လွှတ်ခြင်း၊ ဝိသဋ္ဌိ-စွန့်လွှတ်ခြင်း၊ သဇ္ဇဓာတ်ဖြစ်၍ သဋ္ဌိ ဒွေဘော် မလို၊ ဋ္ဌိ၌သာ လိုသည်။ [“လွတ်”ဟု ပုဂ္ဂိုလ်၏ လုံ့လပယောဂ ထင်ရှားအောင် အနက်ပေးပါ။ “လွတ်” ဟု မပေးပါနှင့်။]

ရာဂူပတ္တန္တာဒီသု။

။သုက်ကို လွတ်စေရာ၌ အချိန်အခါကိုလည်းကောင်း၊ အလိုဆန္ဒ

ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပါယ (လွတ်စေခြင်း၏ အကြောင်း)ကိုလည်းကောင်း၊ အလို၏တည်ရာကို လည်းကောင်း ပြလို၍ ရာဂူပတ္တန္တာဒီသု-စသည်မိန့်၊ မှန်၏-ရာဂူပတ္တန္တဓမ္မသော အကြောင်းတို့ တွင် တစ်ပါးပါးကြောင့် အင်္ဂါဇာတ်တောင့်တင်း၍ လွတ်စေမှု ဖြစ်နိုင်လောက်အောင် ခံငြား သောအခါ၌သာ လွတ်စေနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “ရာဂူပတ္တန္တာဒီသု ပေ၊ ပတ္တေ”ဖြင့် ကာလကို ပြသည်။ [ရာဂေ-ကြောင့်+ဥပတ္တန္တေ-အင်္ဂါဇာတ်၏ တောင့်မာခြင်း၊ အာဒိဖြင့် ဝစ္စ၊ ပဿာဝ၊ ဝါတ၊ ဥစ္စာလိင်္ဂပိုးကိုက်ခြင်းတို့ကို ယူ။]

အစံရှိသော ဓာတ်, ရသ အစရှိသောဓာတ်တို့၏ ထူးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နီလာဒိဝသေန-အညို အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ ဒသဝိဓေသု-၁၀ ပါး အပြားရှိကုန်သော၊ သုက္ကေသု-သုက်တို့တွင်၊ ယဿကဿစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံ တစ်ခုသော၊ သုက္ကဿ-ကို၊ ဌာနာ-တည်နေရာမှ၊ စာဝနာ-ရွှေ့စေခြင်းတည်း၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်၊ [“သုက္ကဝိသဋ္ဌိ၏ အဓိပ္ပာယ်နက်”ဟူလို။]

အညတြ သုပိနန္ဒာတိ-ကား၊ သုပိနေ-အိပ်မက်၌၊ ယာ သုက္ကဝိသဋ္ဌိ-အကြင် သုက်လွတ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ရှိ၏။ တံ-ထိုအိပ်မက်၌ သုက်လွတ်ခြင်းကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ (သိက္ခာပုဒ်တွင်းက သုက္ကဝိသဋ္ဌိ-၌ စပ်၊ သုပိနန္ဒာ၌ အန္တသဒ္ဓါ လည်း အနက်သီးခြား မရှိ၊) သံဃာဒိသေသောတိ-ကား၊ သုပိနန္ဒာ-အိပ်မက်၌ သုက်လွတ်ခြင်းကို၊ အညတြ-၍၊ သံစေတနိကာ-ထင်ရှားသော စေတနာရှိသော၊ ယာ သုက္ကဝိသဋ္ဌိ-သည်၊ (အတ္ထိ-၏။) အယံ-ဤသုက်လွတ်ခြင်းသည်၊ သံဃာဒိသေ သောနာမ-မည်သော၊ အာပတ္တိနိကာယော-အာပတ်အပေါင်းသည်၊ (ဟောတိ၊) ဣတိ (အယံ)-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ အတ္ထော-သိက္ခာနှင့် ပါဠိတော်၏ အနက်တည်း။ [သိက္ခာပုဒ်ပါဠိ၌ တစ်ပုဒ်နှင့်တစ်ပုဒ် ယှဉ်စပ်ပြသော ယောဇနတ္ထ-ဟူလို။]

အဓိပ္ပာယ်၊ ဥပါယ။   ။ထိုသို့လွတ်စေရာ၌လည်း ရောဂါကင်းစေလိုခြင်း၊ သုခ ခံစားလိုခြင်းစသော အကျိုးတစ်မျိုးမျိုးကို အလိုရှိ၏။ ထိုအလိုကို “အာရောဂျာဒိသု ယံကိဉ္စိ အပဒိသိတွာ” ဖြင့် ပြ၏။ ထိုအလို (အဓိပ္ပာယ်) ဖြင့် အဇ္ဈတ္တရုပ် (ကိုယ့်ကိုယ် အင်္ဂါ၌ဖြစ်စေ၊) ဗဟိဒ္ဓရုပ် (သူ့ကိုယ်အင်္ဂါ၌ဖြစ်စေ၊) ၂ ပါးစုံ၌ဖြစ်စေ လုံ့လပြုရသေး၏။ အာကာသ (ဟင်းလင်း အပြင်) ၌သော်လည်း ခါးကို လှုပ်စေရသေး၏။ ထို့ကြောင့် “အဇ္ဈတ္တရူပါဒိသု၊ ပေ၊ ဥပက္ကမန္တဿ” ဖြင့် ဥပါယ (သုက်ကို လွတ်စေခြင်း၏ အကြောင်း)ကို ပြ၏။

ဝတ္ထု။   ။အလိုဆန္ဒ၏ တည်ရာကို “ဝတ္ထု”ဟု ခေါ်၏။ ထိုဝတ္ထုကို “နီလာဒိဝသေန” ဖြင့် ပြ၏။ ငါ၏သုက်သည် နီလ-ညိုလေသလား၊ ပီတ-ဝါလေသလား၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် စုံစမ်း လို၍ လွတ်စေ၏။ ထို့ကြောင့် နီလ စသည်ကို စုံစမ်းလိုခြင်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်၏ “တည်ရာ ဝတ္ထု” ဟု ခေါ်သည်။ ထို အားလုံး၏ အကျယ်ကို သုက္ကဝိသဋ္ဌိပါဠိတော် အဋ္ဌကထာတို့၌ တိုက်ရိုက်ပြထား၏။ [အာသယဓာတုနာနတ္တ၌ ပိတ္တသေမှ ပုဗ္ဗလောဟိတ ၄ ပါးကို အာသယ ဟု ခေါ်၏။ ပထဝီစသော ၄ ပါး၊ ရသ (အရည်) သောဏိတ (သွေး)စသော ၇ ပါးကို “ဓာတု”ဟု ခေါ်သည်။ ထို အာသယဓာတ်တို့၏ ကွဲပြားခြင်းကြောင့် နီလ ပီတ စသောအားဖြင့် သုက်အဆင်းလည်း ၁၀ မျိုးကွဲပြားသည်။]

ပန-သောနေတ္ထမှတစ်ပါး၊ ဝစနတ္ထကို ဆိုဦးအံ့၊ ဧတ္ထ-ဤ သံဃာဒိသေသော ဟူသော ပုဒ်၌၊ ဝစနတ္ထော-တ္ထ ကို၊ (ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) အဿ (အာပတ္တိနိကာယ သာ)-ဤအာပတ်အပေါင်း၏၊ အာဒိမ္မိစေဝ-အစ၌လည်းကောင်း၊ သေသေစ-အစမှ ကြွင်းသော အလယ် အဆုံး၌လည်းကောင်း၊ သံယော-ကို၊ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော-အလိုရှိထိုက်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ဝါ-ထိုသို့ အစ၊ အစမှကြွင်းသော အလယ် အဆုံး ၌ သံဃာကို အလိုရှိထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သော-ထို အာပတ်အပေါင်း သည်) သံဃာဒိသေသော-သ မည်၏၊ ကိ-အဘယ်အနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-သည်၊ ဟောတိ-နည်း၊ ဣမံ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပဇ္ဇိတွာ-ရောက်ပြီး၍၊ ဝုဋ္ဌာတု ကာမဿ-ထလိုသော ရဟန်း၏၊ ယံတံ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနံ-အကြင် အာပတ်မှ ထခြင်း သည်၊ (အတ္ထိ) တဿ-ထို အာပတ်မှထခြင်း၏၊ ပရိဝါသ ဒါနတ္ထာယ-ပရိဝါသ ပေးခြင်းအကျိုးငှာ၊ အာဒိမ္မိစေဝ-၌လည်းကောင်း၊ အာဒိတော-မှ၊ သေသေ-ကြွင်း သော၊ (မဇ္ဈေ၊ အဝံသာနေ-တို့၌စပ်) မာနတ္ထဒါနတ္ထာယ-မာနတ်ပေးခြင်းအကျိုး ငှာ၊ မဇ္ဈေ(စ)-၌လည်းကောင်း၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ မူလာယပဋိကဿနေန-အရင်းသို့

သံဃာဒိသေသော။ ။ “သံဃ+အာဒိ+သေသ” ဟု ခွဲ၊ အဋ္ဌကထာ၌လာသော ဝစနတ္ထကို ဝိဂြိုဟ်ပြ ဟု ယူ၍ “အာဒိစ+သေသောစ အာဒိသေသာ၊ သံယော+အာဒိသေသေ သု အဿာတိ သံဃာဒိသေသော” ဟု ဝိဂြိုဟ်စစ်ပြု၊ အဿ-ထိုအာပတ်အပေါင်း၏၊ အာဒိ သေသေသု-အစ၊ အစမှကြွင်းသော အလယ် အဆုံးတို့၌၊ သံယော-သံဃာသည်၊ အတ္ထိ၊ ဣတိ၊ သံဃာဒိသေသော၊ (အာပတ္တိနိကာယော)။

ကိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ။ ဤ ဝိဂြိုဟ်အရ အာပတ်အပေါင်းသာ ရ၏၊ အမှန်အားဖြင့် အာပတ်မှာ သံဃာမလို၊ အာပတ်မှ ထမြောက်မှုကိစ္စ၌သာ သံဃာလို၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုဝိဂြိုဟ် ၏ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ်ကို ပြလိုသောကြောင့် “ကိ ဝုတ္တံ” စသည် မိန့်၊ ဆိုလိုရင်းကား-အာပတ္တိ ဝုဋ္ဌာန၏ သံဃာဒိသေသ အမည်ကို အာပတ်ပေါ်၌ တင်စား၍ ဖလူပစာရအားဖြင့် အာပတ် ကိုလည်း “သံဃာဒိသေသ” ဟု ခေါ်သည်။ [အာပတ်သင့်သောကြောင့် အာပတ်မှ ထမှုဖြစ်ရ ကား အာပတ်ကို အကြောင်း၊ အာပတ်မှ ထမှုကို အကျိုး-ဟု ဆိုသည်။]

တဿ အာဒိမ္မိစေဝ ၊ ပေ၊ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော။ ။ အာပတ် ထမြောက်ခြင်း၏ အစ၌ သံဃာက ပရိဝါသပေးရ၏၊ အလယ်၌ မာနတ်ပေးရ၏၊ [မာနတ်ကျင့်နေစဉ် သံဃာဒိသေသ ထပ်သင့်ပြန်လျှင် အရင်းအစပြန်၍ မူလာယပဋိကဿနေခေါ် (ညဉ့်မဖုံးလျှင် မာနတ်ပြန်၍ ပေး၊ ညဉ့်ဖုံးလျှင်) ပရိဝါသနှင့်တကွ မာနတ်ပါ ပေးရ၏၊ ထို့ကြောင့် မဇ္ဈေကိစ္စ၌ “မူလာယ ပဋိကဿနေနဝါ သဟ မာနတ္ထာယ” ဟု တစ်နည်း ပြပြန်သည်။] အဆုံး၌ သံဃာက အတ္တန် သွင်းပေးရသည်။

ငင်ခြင်းနှင့်၊ သဟ-တက္က၊ မာနတ္တဒါနတ္ထာယ-ဌာ၊ (မဇ္ဈေဝ-လည်းကောင်း၊) အဗ္ဘာ
 နတ္ထာယ-အဗ္ဘာန်သွင်းခြင်းအကျိုးငှာ၊ အဝသာနေစ-၌လည်းကောင်း၊ သံယော-
 ကို၊ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-မှန်၊ ဧတ္ထ-ဤကံတို့တွင်၊ (ပရိဝါသဒါနကံ၊ မာနတ္တဒါနကံ၊
 မူလာယမဋီကဿနေန သဟ မာနတ္တဒါနကံ၊ အဗ္ဘာနကံတို့တွင်) ဧကမ္ပိကမ္ပံ-
 တစ်ပါးပါးသော ကံသည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ သံယေန-နှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊
 ကာတုံ-ငှာ၊ န သတ္တာ-မတတ်ကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ပေ၊ သံဃာဒိသေသော-
 မည်၏၊ ဣတိ-အသာဓာရဏ ဝိနိစ္ဆအပြီးတည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ သေယျသတံ-က ရဟန်းကို အာရဗ္ဗ ဥပတ္တမိတ္တာ-
 လုလ္လပြု၍၊ အသုစိ မောစနဝတ္ထုသ္မိ-သုက်ကို လွတ်စေခြင်းဟူသော အကြောင်း
 ကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပဒံ၌၊ အညတြသုပိနန္တာတိ-န္တာ ဟူသော၊ အယံ-
 ဤပညတ်သည်၊ ပေ၊ အနာဏတ္တိကံ-တည်း၊ ပန-ထိုသို့ အနာဏတ္တိက ဖြစ်ပါ
 သော်လည်း၊ ပရေန-သူတစ်ပါးသည်၊ ဝါ-ကို၊ (ကာရေတွာ-၌ စပ်)၊ အတ္တနော-
 ၏၊ အင်္ဂဇာတေ-၌၊ ဥပတ္တမံ-လုလ္လကို၊ ကာရေတွာ-ပြုစေ၍၊ ဝါ-အပြုခိုင်း၍၊ သစေ
 မောစာပေတိ-အကယ်၍ လွတ်စေအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အာပတ္တိယေဝ-အာပတ်သည်
 ပင်၊ ဟောတိ-၏၊ (တချို့စာ၌ အာပဇ္ဇတိယေဝ-ဟု ရှိ၏)၊ ပေ၊ အာကာသေ-၌၊
 ကဋိကမ္ပနေနပိ-ခါးကို လှုပ်ခြင်းဖြင့်လည်း၊ နိမိတ္တေ-၌၊ ဥပတ္တန္တဿ-လုလ္လပြုသော
 ရဟန်း၏၊ (သုတ္တံ-သည်)၊ သစေ န မုစ္စတိ-အကယ်၍ မလွတ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊
 ထုလ္လစွယံ (ဟောတိ)။

ပန-ဆက်၊ အန္တမသော၊ ယံ-အကြင်သုက်ကို၊ ဧကာ-တစ်ကောင်သော၊ ခုဒ္ဒက
 မက္ခိကာ - ယင်ငယ်သည်၊ ပိဝေယျ - သောက်လောက်ရာ၏၊ တတ္ထကံ ပိ-ထိုမျှ
 အတိုင်းအရှည်ရှိသော သုက်သည်လည်း၊ ဌာနတော-တည်နေရာမှ၊ သစေ မုစ္စတိ-
 အကယ်၍ လွတ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဒကသေတံ-ကျင်ငယ်ချောင်းသို့၊ ဝါ-အင်္ဂါဇာတ်
 သို့၊ အနောတိဇ္ဈေ ပိ-မသက်ရောက်သေးပါသော်လည်း၊ ပေ၊ ပန-ဆက်၊
 ဌာနတော-မှ၊ စုတံ-ရွှေ့သောသုက်သည်၊ အဝဿမေဝ-မချွတ်ဧကန်သာလျှင်၊
 ဒကသေတံ-သို့၊ ဝါ-သို့၊ ဩတရတိ-သက်ရောက်တော့၏၊ [ဒကသေတံ
 ပဿာဝမဂ္ဂံ၊ အင်္ဂဇာတပုဒေသန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ] တသွာ-ကြောင့်၊ ဒကသေတံ
 ပေ၊ သံဃာဒိသေသောတိ-သော ဟူ၍၊ အဋ္ဌကထာသု-တို့၌၊ ဝုတ္တံ-မိန့်အပ်ပြီ၊
 [ဒကသေတံ-သို့၊ ဝါ - သို့၊ ဩတိဏ္ဏမတ္ထေ - သက်ရောက်ပြီးကာမျှ ဖြစ်သော
 သုက်သည်၊ ဗဟိ-သို့၊ နိက္ခန္တေ ဝါ - ထွက်သော်လည်းကောင်း၊ ပေ] စ-ဆက်၊

အနုပတ္တမန္တဿ-လုံမပြုသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အမောစနာဓိပ္ပါယဿ စ-လွတ်စေခြင်း၌ အလိုမရှိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ သုပိနံ-ကို ပဿန္တဿ စ-မြင်မက်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-တို့၏လည်းကောင်း၊ (အသုစိမ္မိ-သုက်သည်) မုတ္တေပိ-လွတ်သော်လည်း၊ အနာပတ္တိ-အနာပတ်သည်၊ (ဟောတိ-၏) သီလဝိပတ္တိ-တည်း၊ စေတနာ-လွတ်စေခြင်း၌ သာယာသော စေတနာလည်းကောင်း၊ ဥပတ္တမော-လုလ္လုပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ မုစ္စနံ-လွတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ တီဏိ-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤ သုတ္တဝိသဋ္ဌိသိက္ခာပုဒ်၌ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ သမုဋ္ဌာနာဒိနိ-သမုဋ္ဌာန် အစရှိသည်တို့ သည်၊ ပဌမပါရာဇိကေ-၌၊ ဝုတ္တသဒိသာနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော သမုဋ္ဌာန်စသည် တို့နှင့် တူကုန်သည်သာ၊ ဣတိ- သာဓာရဏဝိနိစ္ဆ အပြီးတည်း၊.....သံယာဒိသေသ ကဏ္ဍေ-ဏ္ဍ ၌၊ ပဌမသိက္ခာပဒ်-ပဌမသိက္ခာပုဒ်သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

၂။ ကာယသံသဂ္ဂ ဒုတိယေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗော) ဩတိဏ္ဏော သိက္ခာပုဒ် တိ-ကာ၊ ယက္ခာဒိဟိ-တိလူးအစရှိသူတို့သည်၊ သတ္တာ- သတ္တဝါတို့ကို၊ (ဩတိဏ္ဏော)ဝိယ-သက်ရောက်အပ်ကုန် သကဲ့သို့၊ ဝါ-ပူးဝင်အပ်ကုန်သကဲ့သို့၊ (တထာ-ထို့အတူ) အန္တော-အတွင်း၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တေန-ဖြစ်သော၊ ရာဂေနဝါ-ရာဂသည်သော်လည်း၊ ဩတိဏ္ဏော-သက်ရောက်အပ်

ဩတိဏ္ဏောတိ။ ။ဤပုဒ်၌ ကမ္မသာဓ် ကတ္တုသာဓ် ၂ မျိုးကို ပြထား၏။ ထိုတွင် ယက္ခာဒိဟိ ၊ပေ၊ ဩတိဏ္ဏောဖြင့် ကမ္မသာဓ်ကို ပြ၏။ ကိတ်ပုဒ်တစ်ခု၏ ကတ္တားကို (ယက္ခာ ဒိဟိ ရာဂေနတို့ကဲ့သို့) အဝုတ္တကတ္တား ဖွင့်ပြထားလျှင် ကမ္မသာဓ်ပြုရသည်။ [“သံဝဏ္ဏေ ကြာတံ၊ ရှိသည့်ပုဒ်ကို၊ အဝုတ်ကတ္တား၊ ဖွင့်ပြထားမှု၊ ပြုငြားကမ္မ-သာဓေတည်း-လင်္ကာ။] ဩတရီယတေ-သက်ရောက်အပ်၏။ ဣတိ-ဤ ကမ္မသာဓ် ဝစနတ်ကြောင့်၊ ဩတိဏ္ဏော-မည်၏။ ဘီလူးက လူကို ပူးဝင်သောအခါ ဘီလူးသည် လူသို့ သက်ရောက်အပ် ပူးဝင်အပ် သကဲ့သို့ ထို့အတူ ရာဂစိတ် ဖြစ်နေသောအခါ ရာဂသည် ရဟန်း၏ ခန္ဓာကိုယ်သို့ သက်ရောက် အပ် (ရဟန်းမှာ ရာဂဘီလူး အပူးခံအပ်)လျက် ရှိသည်။

ကူပါဒိနိ ၊ပေ၊ ရာဂံ ဩတိဏ္ဏော။ ။ဤနည်း၌ (ကူပါဒိနိ-ရာဂံတို့ကိုထောက်၍) ကတ္တုသာဓ် ပြုစေလိုကြောင်း သိရ၏။ [“ဖွင့် ဒုတိယာ၊ ကံရှိရာဝယ်၊ မှန်စွာကတ္တု၊ ဝိဂြိဟံ ပြုလော-လင်္ကာ။] ဩတရတိ-ကျရောက်တတ်၏။ ဣတိ-ဤကတ္တုသာဓ် ဝစနတ်ကြောင့်၊ ဩတိဏ္ဏော-မည်၏။ လူသည် ရေတွင်း ရေကန်ထဲသို့ ကျနေသကဲ့သို့၊ ထိုအတူ ရာဂစိတ် ဖြစ်နေသောအခါ ရဟန်းသည် ရာဂတည်းဟူသော တွင်းသို့ သက်ဆင်းကျရောက်လျက် ရှိသည်။

သည်။ (ဟုတ္တာ) ကူပါဒီနိ-တွင်း အစရှိသည်တို့သို့၊ သတ္တာ-တို့သည်။ (ဩတိဏ္ဏာ) ဝိယ-ကျရောက်ကုန်သကဲ့သို့ (တထာ) အသမပေက္ခိတွာ-ဟုတ်မှန်သော သဘောကို မဆင်ခြင်မှု၍၊ ရဇနိယေ-တပ်မက်ဖွယ်ကောင်းသော၊ ဌာနေ-အရာ၌၊ ဝါ-အာရုံ၌၊ ရဇ္ဇန္တော-တပ်မက်သည်၊ ဝါ-ကျရောက်သည်။ (ဟုတ္တာ, သမာပဇ္ဇေယျ-၌ စပ်) ဇေတံ-ဤ ဩတိဏ္ဏာသဒ္ဓါသည်။ ကာယသံသဂ္ဂရာဂသမင်္ဂိသ-ကာယသံသဂ္ဂရာဂနှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန်း၏၊ အဓိဝစနံ-အထက်၌ဖြစ်သော သဒ္ဓါတည်း၊ ဝါ-အမည်တည်း။

ဝိပရိဏတေန စိတ္တေနာတိ-ကား၊ ပရိသုဒ္ဓဘဝင်ံ သန္တတိသင်္ခါတံ-စင်ကြယ်သော ဘဝင်အစဉ်ဟုဆိုအပ်သော၊ ပကတိံ-ပင်ကိုယ်သဘောကို၊ ဝိဇဟိတွာ-စွန့်၍၊ အညထာ-တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပဝတ္တေန-ဖြစ်သော၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဝိရူပံ-ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်၊ ပရိဏတေန-ပြောင်းလွဲသော၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပရိဝတ္တမာနံ-ပြောင်းလွဲလသော်၊ ဝါ-ပြောင်းလွဲသောစိတ်သည်၊ ဝိရူပံ-ဖောက်ပြန်သည်၊ ဟောတိ၊ ဇေတံ-ဤ အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝုတ္တရာဂဝသေန-ဆိုအပ်ပြီးသော ကာယသံသဂ္ဂရာဂ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပရိဝတ္တောတွာ-ပြောင်းလွဲ၍၊ ဌိတေန-တည်သော၊ စိတ္တေန-ဖြင့်၊ (သမာပဇ္ဇေယျ-၌ စပ်) ဣတိ အတ္ထော။

အသမပေက္ခိတွာ။   “ယထာသဘာဝံ-ဟုတ်မှန်သော အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အသုဘသဘောကို+အနုပ ပရိက္ခိတွာ-မဆင်ခြင်မှု၍”-ရူပါရုံစသော နှစ်သက်ဖွယ်အာရုံကို တွေ့လျှင် အနိစ္စစသည်ဖြင့် ဆင်ခြင်လိုက်မှ ရာဂမဖြစ်ဘဲရှိသည်။ ထိုသို့ မဆင်ခြင်လျှင် ရာဂတွင်းသို့ သက်ဆင်းကျရောက်တော့၏။

ဝိပရိဏတေန။   “ဝိကို “ဝိဇဟိတွာ”ဟု လည်းကောင်း၊ ပရိဏတေနကို “အညထာ ပဝတ္တေန-ဘဝင် အစဉ်မှ တစ်မျိုးတစ်ဖုံအားဖြင့်ဖြစ်သော”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်သည်။ ပဋိသန္ဓေမှစ၍ ပါလာသော ဘဝင်အစဉ်သည် လောဘစသော အညစ်အကြေးတို့မှ ကင်းရကားသန့်ရှင်းစင်ကြယ်၏။ “ထို သန့်ရှင်းသော စိတ်အစဉ်ကို စွန့်၍ တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ပြောင်းလွဲလာသော စိတ်”-ဟူလို။

ဝိရူပံဝါ ပရိဏတေန။   “ဝိကို “ဝိရူပံ” ဟု တစ်နည်း ဖွင့်၏။ ရာဂစိတ်သည် ရိုးသားသော စိတ်မဟုတ်၊ ဖောက်ပြန်သော စိတ်တည်း။ ပရိဏတေနကို “ပရိဝတ္တောတွာ ဌိတေန” ဟု ဖွင့်၏။ ကုသိုလ်စိတ်လည်း ဘဝင်အစဉ်မှ ပြောင်းလွဲ၏။ သို့သော် ထို ပြောင်းလွဲခြင်းသည် ဖောက်ပြန်သော ပြောင်းလွဲခြင်း မဟုတ်၊ ဤရာဂစိတ်၏ ဘဝင်အစဉ်မှ ပြောင်းလွဲခြင်းကား ဖောက်ပြန်သော ပြောင်းလွဲခြင်း ဖြစ်သည်-ဟူလို။

မာတုဂါမေန သဒ္ဓိတိ-ကာ၊ တဒဟုဇာတာယဝိ-ထိုနေ၌ မွေးဖွားသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဇီဝမာနက မနုဿိတ္ထိယာ-အသက်ရှင်ဆဲဖြစ်သော လူမိန်းမနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တက္ခ၊ (သမာပဇ္ဇေယျ-၌ စပ်) ကာယသံသဂ္ဂံ သမာပဇ္ဇေယျာတိ-ကာ၊ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏာဒိ-လက်ကို ကိုင်ခြင်း အစရှိသော၊ ကာယသမ္ပယောဂံ-ကိုယ်ဖြင့် စပ်ယှက်ခြင်း သို့၊ ကာယမိဿိဘာဝံ-ကိုယ်ဖြင့် ရောနှောခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်သို့၊ သမာပဇ္ဇေယျ-ရောက်အံ့၊ ပန-ဆက်၊ ဟတ္ထဂ္ဂါဟံဝါတိ အာဒိ-ဝါ အစရှိသော သဒ္ဓါသည်၊ အဿ-ထို ကာယသံသဂ္ဂပုဒ်၏၊ ဝိတ္ထာရေန-အကျယ်အားဖြင့်၊ အတ္တနိဒဿနံ-အနက်ကို ပြကြောင်းသဒ္ဓါတည်း။

[ဟတ္ထ၊ ဝေဏီ၊ အညတရအင်္ဂတို့၏ အထူးကို ပြလို၍ “တတ္ထ”စသည်ကို မိန့်သံည်] တတ္ထ-ထို ဟတ္ထ ဝေဏီ အညတရအင်္ဂတို့တွင်၊ ကပ္ပရတော-တစ်တောင် ဆစ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ယာဝအဂ္ဂနခါ-လက်သည်းဖျားတိုင်အောင်သော အရပ်သည်၊ ဟတ္ထောနာမ-တ္ထ မည်၏၊ ဝေဏီနာမ-ဏီ မည်သော၊ ဧတံ-ဤအမည်သည်၊ ဝိနန္ဒိတွာဝါ-ဖွဲ့၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဖွတ်မြီးထိုး၍ သော်လည်းကောင်း၊ အဝိနန္ဒိတွာဝါ-မဖွဲ့မူ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဖွတ်မြီးမထိုးဘဲသော်လည်းကောင်း၊ (ကတကေသကလာပဿ-၌ စပ်) သုဒ္ဓကေသေဟိ ဝါ-သက်သက်သော ဆံတို့ဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ (ကတ-၌စပ်) နီလာဒိဝဏ္ဏသုတ္တံ၊ ကုသုမ၊ ကဟာပဏမာလာ၊ သုဝဏ္ဏစီရက၊ မုတ္တာဝဠိအာဒိသု-အညါအစရှိသော အဆင်းရှိသောချည်၊ ပန်းမျိုးစုံ၊ ငွေပန်း၊ ရွှေကြိုးတန်ဆာ၊ ပုလဲသွယ် အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရမိဿေဟိဝါ-တံစပါးပါးဖြင့် ရောနှောအပ်သော ဆံတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကတကေသကလာပဿ-ပြုအပ်သော ဆံစည်း၏၊ အဓိဝစနံ-အမည်တည်း။

ကာယသံသဂ္ဂံ။ ။ကာယေန-ကိုယ်အားဖြင့်+သံသဂ္ဂေါ-ရောစပ်ခြင်းတည်း၊ ကာယသံသဂ္ဂေါ-ခြင်း၊ [ကိုယ်၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော လက်စသည်ကို ဧကဒေသျူပစာရ အားဖြင့် “ကာယ”ဟု ခေါ်ထားသည်။] လက်ကိုဆွဲလျှင် လက်တည်းဟူသော ကိုယ်အားဖြင့် တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် ရောနေ၏၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် သိလေ၊ ထို့ကြောင့် “ဟတ္ထဂ္ဂဟဏာဒိ ၊ပေ၊ သမာပဇ္ဇေယျ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ကာယသမ္ပယောဂံကို “ကာယဘာဝံ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။

ဝေဏီနာမ ၊ပေ၊ အဓိဝစနံ။ ။ဝေဏေဓာတ်သည် ဝတိအနက်ကိုလည်း ဟော၏၊ ပေဏတိ (ကလာပဘာဝံ ဝဋ္ဌတိ)-အပေါင်းအစည်း၏ အဖြစ်သို့ ရောက်၏၊ ဣတိ ဝေဏီ၊ (ဣ ပစ္စည်း) ဤ ပစ္စည်းသက်၍ “ဝေဏီ” လည်း ရှိ၏၊ ထို ဝေဏီဟူသည် “ဝိနန္ဒိတွာ ဝါ

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝေဏီဂ္ဂဟဏေန-ဝေဏီသဒ္ဓါဖြင့်၊ လောမေဟိ-အမွေးတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ကေသာပိ-ဆံချည်မျှင်တို့ကိုလည်း၊ ဂဟိတာယေဝ-ယူအပ်ကုန်သည်သာ၊ ဣတိ - ဤသို့လျှင်၊ ဝုတ္တလက္ခဏဿ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ ဟတ္ထဿ-ကို၊ ဂဟဏံ-ကိုင်ခြင်းသည်၊ ဟတ္ထဂ္ဂါဟော-ဟ မည်၏။ ဝေဏီယာ-ဆံစည်းကို၊ ပေ၊ အဝသေသဿ-ဟတ္ထဝေဏီတို့မှကြွင်းသော၊ သရီရဿ-ကိုယ်ကို၊ ပရာမသနံ-သုံးသပ်ခြင်းသည်၊ အညတရဿ ပေ၊ ပရာမသနံ နာမ-န မည်၏။ ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ တံ ဟတ္ထဂ္ဂါဟံ ဝါ-ထို လက်ကို ကိုင်ခြင်းသို့သော်လည်းကောင်း၊ (တံ) ဝေဏီဂ္ဂါဟံ ဝါ-ထို ဆံစည်းကို ကိုင်ခြင်းသို့ သော်လည်းကောင်း၊ အညတရဿ အညတရဿ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ အင်္ဂဿ-အင်္ဂါကြီးငယ်ကို၊ (တံ) ပရာမသနံ ဝါ - ထို သုံးသပ်ခြင်း သို့သော် လည်းကောင်း၊ သမာပဇ္ဇေယျ-အံ့၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ သံယာဒိသေသော နာမ-သော၊ အာပတ္တိနိကာယော-သည်၊ ဟောတိ-၏။ ဣတိ-အသာဓာရဏ ဝိနိစ္ဆယအပြီးတည်း။

အဝိနန္ဒိတ္တာ ဝါ ကတကေသကလာပ-ဖွတ်မြီးထိုးပြီး စည်းထားသော ဆံစည်း၊ ဖွတ်မြီးမထိုးဘဲ စည်းထားသော ဆံစည်းတည်း။

ဝိနန္ဒိတ္တာ။   ။“ဝိ-ထူးထူးဆန်းဆန်း+နန္ဒ-ဖွဲ့စည်းခြင်း”ဟူသည် ဆံပင်များကို သုံးစု ခွဲ၍ ဖွတ်မြီးကဲ့သို့ ဖွဲ့ထုံးထားခြင်းတည်း။ [“ဝိနန္ဒိတ္တာတိ-တိဟိ ဝဇ္ဇိဟိ ဂန္ထိတ္တာ”-ဋီကာ။] ဤ ဋီကာ၌ တိဟိ ဝဇ္ဇိဟိဖြင့် ဆံပင်တို့ကို ၃ စုခွဲထားခြင်း၊ ဂန္ထိတ္တာဖြင့် ထို ၃ စုကို ဖွဲ့စည်းထားခြင်းကို ပြ၏။ ယခုကာလ ဖွတ်မြီးထိုးထားခြင်းမျိုးပင်တည်း။ “ကတကလာပဿ”ဖြင့် ထိုသို့ ဖွတ်မြီး ထိုးပြီးနောက် စု၍ စည်းထားခြင်းဟု ပြ၏။ “အဝိနန္ဒိတ္တာ ကတကလာပဿ”ကား ဖွတ်မြီးမထိုးဘဲ ရိုးရိုး စည်းထားသော ဆံစည်းတည်း။

သုဒ္ဓကေသေဟိဝါ အညတရ မိဿေဟိဝါ။   ။ထိုသို့ ဆံကို စုစည်းရာ၌ ဘာမျှ မပါဘဲစည်းခြင်းကို “သုဒ္ဓကေသေဟိဝါ ကတ”ဟု ဆို၏။ နိလာဒိဝဏ္ဏသုတ္တ-အညါ အရွှေ စသော အဆင်းမျိုးစုံပါသော ချည်မြင်၊ (ယခုခေတ် သိုးမွေးချည်) ကုသုမ-ပန်းအမျိုးမျိုး၊ ကဟာပဏ မာလာ-ငွေပန်းကုံး၊ သုဝဏ္ဏစီရက-ရွှေအစဉ် (ရွှေကြိုး) [သုဝဏ္ဏစီရကန္တိ သုဝဏ္ဏ ပါဠိ၊ မုတ္တာဝဠိ-ပုလဲသွယ်၊ အာဒိဖြင့် မဏိ (သီးကုံးထားသော ပတ္တမြား)ကိုယူ၊ ထို အားလုံး ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်ပါ၏။ ဤအားလုံးတွင် တစ်မျိုးဖြစ်စေ၊ ၂ မျိုး ၃ မျိုးဖြစ်စေ ရော၍ စည်းထားသော (စုစည်း၍) ဖားယားချထားသော ဆံစည်းကို “ဝေဏီ”ဟု ခေါ်၏။ ကလာပ သဒ္ဓါသည် အထုံးကိုမဟော၊ အစည်းကို ဟောသည်။ [ကုလားမများ ဆံ မထိုးဘဲ ဖားယားချ ထားပုံကို သတိပြုပါ။ သို့ရာဝယ် မြန်မာလို ထုံးထားလျှင်လည်း ဝေဏီပင် မည်နိုင်ပါ၏။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ဥဒါယိတ္ထေရံ-ကို၊ အာရဗ္ဘ-၍၊ ကာယသံသဂ္ဂ သမာပဇ္ဇနဝတ္ထုသ္မိ-ကိုယ်ဖြင့် နီးနှောခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ဣတ္ထိယာ-၌၊ ဣတ္ထိသညိနော-မိန်းမဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ အန္တမသော-ဖြင့်၊ လောမေန-မိမိ အမွေးဖြင့်၊ လောမံ-မာတုဂါမ၏ အမွေးကို၊ ဖုသန္တဿာပိ-ထိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဣတ္ထိယာ-သည်၊ ဝါ-ကာ ဖုသိယမာနဿ-ထိအပ်သည်ဖြစ်၍၊ သေဝနာဓိပ္ပာယေန-မှီဝဲခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုဖြင့်၊ ဝါ-မှီဝဲလိုသဖြင့်၊ ဝါယမိတွာ-လုံ့လပြု၍၊ ဖဿံ-အတွေ့ကို၊ ပဋိဝိဇောနန္တဿ ဝါ-သိသော ရဟန်းလည်းကောင်း၊ သံဃာဒိသေသော-သည်၊ (ဟောတိ-၏)။

ပန-ဆက်၊ ဧကေန-တစ်ဖက်သော၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ ဒုတိယေန-၂ ခုမြောက်ဖြစ်သော၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ ဒီဝသံပိ-တစ်နေ့ပတ်လုံးလည်း၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထို အရပ်၌၊ ဖုသန္တဿ-ထိုသောရဟန်း၏၊ ဧကာဝ-တစ်ချက်သာ လျှင်ဖြစ်သော၊ အာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ-၏)၊ အဂ္ဂဟေတွာ-မကိုင်မူ၍၊ ဖုသန္တော ပန-ထိသော ရဟန်းသည်ကား၊ သီသတော-ဦးခေါင်းမှ၊ ယာဝပါဒါ-ခြေတိုင်အောင်၊ [တာဝမလျှီ] ကာယတော-မှ၊ ဟတ္ထံ-ကို၊ အမောစေန္တောယေဝ-မလွှတ်စေဘဲသာ၊ သစေ ဖုသတိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပေ၊ ဧကာဝ-သော၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ) ပဉ္စန္ဒ-ငါးချောင်းကုန်သော၊ အင်္ဂုလီနံ-လက်ချောင်းတို့ကို၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းထည်း၊ ဂဟဏေပိ-ကိုင်ခြင်း၌လည်း၊ ဧကာဝ (အာပတ္တိ ဟောတိ) ပန-ဆက်၊ နာနိတ္ထိနံ-အမျိုးမျိုးသော မိန်းမ ၅ ယောက်တို့၏၊ ပံဉ္စဂုံလိယော-ငါးခုသော လက်ချောင်းတို့ကို၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းထည်း၊ သစေ ဂဏှာတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ပဉ္စ-ငါးချက်ကုန်သော၊ အာပတ္တိယော (ဟောန္တိ)။

ဣတ္ထိယာ-၌၊ ဝေမတိကဿစ-ယုံမှားခြင်းရှိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ (မိန်းမ ဟုတ်လေသလား၊ မဟုတ်လေသလားဟု ယုံမှားခြင်းရှိသော ရဟန်း-ဟူလို) ပဏှာက ပုရိသ တိရစ္ဆာနဂတသညိဿစ-ပဏှာက၊ ယောက်ျား၊ တိရစ္ဆာန်ဟု အမှတ်ရှိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ထုလ္လစွယံ(ဟောတိ) ကာယေန-ရဟန်း၏ ကိုယ်ဖြင့်၊ ကာယပဋိပဒ္ဓေန-မိန်းမ၏ ကိုယ်နှင့်စပ်သော ဝတ္ထုနှင့်၊ (သဒ္ဓိ စ-တကွ

ဣတ္ထိယာ ဖုသိယမာနဿ။ ။မိန်းမက မိမိကို ထိလာသောအခါ ကာယသံသဂ္ဂ ရာဂဖြင့် လုလ္လုပြုလျှင် သံဃာဒိသေသိ။ “လုံ့လမပြုလျှင် သူ၏ အတွေ့ကို သာယာနေသော်လည်း အနာပတ္တိ”ဟု နောက်၌ ဆိုလတံ့။ [ကာယပယောဂ ဝစီပယောဂမပါဘဲ စိတ်ဖြင့် သာယာသည့်အတွက် မနောဒွါရေ အနာပတ္တိ-ဟူလို။]

လည်းကောင်း၊) အမနုဿိတ္ထိ ပဏ္ဏကေဟိ-ဘီလူးမ နတ်မ၊ ပဏ္ဏုက်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ
 စ - လည်းကောင်း၊ ကာယသံသဂ္ဂေ ပိ - ကာယသံသဂ္ဂ ပြုရာ၌လည်း၊ တထာ-
 ထို့အတူ ထုလွှစွဉ်းအာပတ်သည်၊ (ဟောတိ-၏။) [တထာဖြင့် ထုလွှစွယံကို
 ပြန်ညွှန်းသည်။]

ပန-ကား၊ (ထုလွှစွဉ်းခေတ်မှတစ်ပါး၊ ဒုက္ကဋ်ခေတ်ကား၊) ကာယပဋိဗဒ္ဓေန-
 ရဟန်း၏ ကိုယ်နှင့်စပ်သော ဝတ္ထုဖြင့်၊ မနုဿိတ္ထိယာ-လူမ၏၊ ကာယပဋိဗဒ္ဓါဒိသု-
 ကိုယ်နှင့်စပ်သော ဝတ္ထုအစရှိသည်တို့၌လည်းကောင်း၊ (အာဒိဖြင့် ကာယပဋိဗဒ္ဓ
 ဖြစ်သော အကျိ၌ ထိုးထားသော ပန်းစသော ပဋိဗဒ္ဓကို ယူ၊) ပုရိသကာယ ဖုသနာ
 ဒိသုစ-ယောက်ျား၏ ကိုယ်ကို ထိခြင်းအစရှိသည်တို့၌လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်
 (ဟောတိ) ဣတ္ထိယာ-သည်၊ ဝါ-က၊ ဖုသိယမာနဿ-ထိအပ်သည်ဖြစ်၍၊ သေဝနာ
 ဓိပ္ပာယဿာပိ-မှီဝဲခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုရှိပါသော်လည်း၊ ဝါ-မှီဝဲလိုပါသော်လည်း၊
 ကာယေန-ဖြင့်၊ အဝါယမိတွာ-လုလ္လမပြုဘဲ၊ ဖဿံ-အတွေ့ကို၊ ပဋိဝိဇာနန္တဿ-
 သိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ မောက္ခာဓိပ္ပာယေန-လွတ်ခြင်း၌ဖြစ်သော အလို
 ဖြင့်၊ ဝါ-လွတ်လိုသဖြင့်၊ ဣတ္ထိ-ကို၊ ဖုသန္တဿ-ထိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊
 အံသန္တိစ္စ-သညာနှင့်တကွ မစေ့ဆော်မှု၍၊ (ဖုသန္တဿ-မတော်တဆ ထိမိသော
 ရဟန်း၏ လည်းကောင်း၊) အံသတိယာ-သတိကင်းသဖြင့်၊ ဝါ-အမှတ်တမဲ့၊
 (ဖုသန္တဿ-ထိမိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) အဇာနန္တဿ-ထိမှန်းကို မသိ
 သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အသာဒယန္တဿ-သိပင်သိသော်လည်း မသာယာ
 သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံစ-လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊
 (ဟောတိ)။

မနုဿိတ္ထိ-လူ မိန်းမလည်းကောင်း၊ ဣတ္ထိသည်တာ-မိန်းမဟု အမှတ်ရှိသူ၏
 အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ကာယသံသဂ္ဂေါ-ဂ လည်းကောင်း၊ တေနရာဂေန-ထို
 ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့်၊ ဝါယာမော-လုံ့လပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ ဟတ္ထဂ္ဂါဟာဒိ
 သမာပဇ္ဇနံ-လက်တို့ကိုင်ခြင်း အစရှိသောအမှုသို့ ရောက်ခြင်းလည်းကောင်း၊
 ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ပဉ္စ-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ သမုဋ္ဌာနာ
 ဒိနိ-တို့သည်၊ ပဌမပါရာဇိကေ-၌၊ ဝုတ္တသဒိသာနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော သမုဋ္ဌာန်
 စသည်တို့နှင့် တူကုန်သည်သာ၊ ဣတိ-သာဓာရဏာ ဝိနိစ္ဆယအပြီးတည်း။...
 ဒုတိယသိက္ခာပဒ်-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

မောက္ခာဓိပ္ပာယေန။   ။မိန်းမတစ်ယောက်ကဖြစ်စေ၊ အများကဖြစ်စေ ဖမ်းမည်ဟု
 လာစဉ် သူ့လက်မှ လွတ်စေလို၍ မိန်းမကို တွန်းဖယ်သော၊ သို့မဟုတ် လက်ကာ၍ ထွက်ပြီး
 သော ရဟန်းမှာ မိန်းမကို ထိသော်လည်း အနာပတ္တိ။

၃။ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာ သိက္ခာပုဒ်

တတိယေ-၌၊ ဩတိဏ္ဏတာစ-ရာဂဘီလူး ဝင်ပူးသက် ရောက်အပ်သူ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ရာဂ တွင်းသို့ သက်ဆင်းကျရောက်သူ၏ အဖြစ်ကိုလည်း ကောင်း၊ ဝိပရိဏာတစိတ္တတာစ-ဖောက်ပြန်သော စိတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်ကိုလည်း ကောင်း၊ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစသာဒရာဂဝသေန-ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာ၌ သာယာသော ရာဂ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ (ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌ ကာယသံသဂ္ဂရာဂ၊ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစသာဒရာဂ၊ ဤသို့ ထူးသည်-ဟူလို။) မာတုဂါမန္တိ-ကား၊ ဒုဋ္ဌုလ္လာဒုဋ္ဌုလ္လ သလ္လက္ခဏသံမတ္ထံ-ရုန့်ရင်းသော စကား၊ မရုန့်ရင်းသောစကားကို မှတ်သားခြင်း ၌ စွမ်းနိုင်သော၊ မနုဿိတ္ထိံ-လူမိန်းမကို၊ (ဩဘာသေယျ-၌ စပ်)၊ ဒုဋ္ဌုလ္လာဟိ ဝါစာဟိတိ-ကား၊ ဝစ္စမဂ္ဂ၊ ပဿာဝမဂ္ဂ၊ မေထုနမဗ္ဗ ပဋိသံယုတ္တာဟိ-ဝစ္စမဂ်၊ ပဿာဝမဂ်၊ မေထုန်အကျင့်နှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊ ဝါစာဟိ-တို့ဖြင့်၊ (ဝစ္စမဂ်နှင့် စပ်သောစကား၊ ပဿာဝမဂ်နှင့် စပ်သောစကား၊ မေထုန်အကျင့်နှင့် စပ်သော စကား၊ ဤသို့ ၃ မျိုး-ဟူလို၊ ဝစ္စမဂ္ဂပဿာဝမဂ္ဂေ-ဟု ရှိသည်ကား ပါဌ်ပျက်)၊ ဩဘာသေယျာတိ-ကား၊ အဝဘာသေယျ-လွမ်းမိုး၍ ပြောဆိုအံ့၊ ဝါ-ယုတ်ယုတ် မာမာ ပြောဆိုအံ့၊ ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏ၊ ယာစန၊ အာယာစန၊ ပုဉ္စန၊ ပဋိပုဉ္စန၊ အာစိက္ခဏာ နုသာသန အက္ခောသနဝသေန-ချီးမွမ်းခြင်း၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ တောင်းခြင်း၊ တောင့်တ

မာတုဂါမ။

။ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌ မွေးခါစမှစ၍ မိန်းမဟူသမျှကို ယူရသော်လည်း ဤ၌ ဒုဋ္ဌုလ္လ-အဒုဋ္ဌုလ္လစကားကို နားလည်သော မိန်းမကို ယူ၊ ကြီးသော်လည်း နားမလည် သော ဖျင်း-အသော မိန်းမ၊ ပါးနပ်သော်လည်း ဘာသာစကားချင်း မတူ၍ ပြောစကားကို နားမလည်သော မိန်းမများကို ဤ သိက္ခာပုဒ်၌ မယူရ။

ဒုဋ္ဌုလ္လာဟိ။

။ဒု+ထူလာ ဒု (ဒုဋ္ဌ)စ-ကိလေသာသည် ဖျက်ဆီးအပ်သည်လည်း ဟုတ်၏+သာ-သည်+ထူလာစ-ရုန့်ရင်း ကြမ်းတမ်းသည်လည်း ဟုတ်၏။ ဣတိ ဒုဋ္ဌုလ္လာ၊ [ထကို ဌပြု၊ ဒွေဘော်လာ၊ ဦကို ရဿပြု] ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာဟူသည် ဝစ္စမဂ် ပဿာဝမဂ် မေထုန်နှင့် စပ်သော စကားတည်း။

ဩဘာသေယျ။

။အဝ+ဘာသေယျ၊ အဘိဓာန်လာ အဝ၏ အနက်များစွာ တို့တွင် ပရိဘဝ-လွမ်းမိုးခြင်းအနက် ဖြစ်သင့်၏။ "ရဟန်းကောင်း အမျိုးကောင်းသားတို့ စောင့် စည်းရမည့် အကျင့်ကို လွမ်းမိုး၍ ယုတ်ယုတ်မာမာ ပြောသည်"ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် "ဩဘာသေ ယျာတိ အဇ္ဈာစာရော (လွမ်းမိုး၍ ကျင့်ခြင်း-လွန်ကျူးခြင်း) ဝံစွတိ"ဟု ပါဠိတော်ဖွင့်သည်။

ခြင်း၊ မေးခြင်း၊ ရှေးရှုမေးခြင်း၊ မေးအပ်သည်ဖြစ်၍ ပြောပြခြင်း၊ မမေးအပ်ဘဲ သွန်သင်ခြင်း၊ ဆဲရေးခြင်းတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ နာနပုကာရံ-အထူးထူးသော အပြား ရှိသော၊ အသဒ္ဓမ္မဝစနံ-မသူတော်တို့၏ စကားကို၊ ဝဒေယျ-ပြောအံ့။

ယထာတံတိ ဧတ္ထ-ယထာတံ ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ တံတိ-တံဟူသော ပုဒ်သည်၊ နိပါတမတ္တံ-နိပါတ်မျှသာတည်း၊ (အနက်အထူးမရှိ-ဟူလို) ယုဝါ-လုလင်ပျိုသည်၊ ယုဝတိ-မိန်းမပျိုကို၊ (ဩဘာသတိ) ယထာ-လွမ်းမိုး၍ ပြောသကဲ့သို့၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဧတေန-ဤ ယထာတံ ယုဝါယုဝတိဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ ဩဘာသ နေ-လွမ်းမိုး၍ ပြောဆိုခြင်း၌၊ နိရာသင်္ဂံ-ဘာဝံ-ရှုံ့ရှားခြင်း မရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ ဒသေတိ-၏၊ မေထုနပသံဟိတာဟိတိ ဣဒံ-ဟိ ဟူသော ဤစကားသည်၊ ဒုဋ္ဌုလ္လ ဝါစာယ-ရုန့်ရင်းသော စကား၏၊ သိခါပတ္တလက္ခဏဒဿနံ-အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်

ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏ။ ။ဝစ္စမဂ် ပဿာဝမဂ်ကို ရည်းစား၍ “ဣတ္ထိလက္ခဏာဖြစ်သော တင့်တယ်သော လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံပါပေတယ်”ဟု ချီးမွမ်းခြင်းသည် ဝဏ္ဏ၊ “ဣတ္ထိလက္ခဏာ ဖြစ်သော တင့်တယ်သော လက္ခဏာနှင့် မပြည့်စုံ”ဟု ကဲ့ရဲ့ခြင်းသည် အဝဏ္ဏ။

ယာစန။ ။“ငါ့အား မေထုန်ပေးစမ်းပါ။ မေထုန်ပေးထိုက်တယ်”ဟု တောင်းခြင်း။

အာယာစန။ ။“ဘယ်တော့များ သင့်၏ မိခင်က ငါ့ကြည်ညိုပျံ့မလဲ၊ သင်၏မေထုန် ကို ဘယ်တော့များ ရပျံ့မလဲ”ဟု တောင့်တခြင်းသည် အာယာစန။

ပုစ္ဆန။ ။“သင့်ရဲ့ ယောက်ျားကို ဘယ်လို မေထုန်ပေးသလဲ”ဟု မေးခြင်းတည်း။

ပဋိပုစ္ဆန။ ။“သင်၏ယောက်ျားအား မေထုန်ကို ဒီလိုပေးတယ် မဟုတ်လား”ဟု ရှေးရှု ပြု၍ မေးခြင်း။

အာစိက္ခဏ။ ။“မေထုန်ကို ဘယ်လိုပေးလျှင် လင် ချစ်တတ်သလဲ”ဟု မာတုဂါမက မေးအပ်သည်ဖြစ်၍ “မေထုန်ကို ဒီပုံ ဒီနည်းပေးလျှင် လင်ကချစ်တယ်”ဟု ပြောခြင်း။ [မမေးဘဲ ပြောလျှင် အနုသာသန (သွန်သင်ခြင်း-နည်းလမ်းညွှန်ပြခြင်း)မည်၏။]

အက္ခောသန။ ။“အနိမိတ္တာသိ-နိမိတ် မပါတဲ့ ကောင်မ၊ နိမိတ္တမတ္တာသိ- (ပြည့်ပြည့်စုံစုံ မပါဘဲ) နိမိတ်ရာကလေးမျှ ပါတဲ့ကောင်မ” စသည်ဖြင့် ဆဲခြင်း။

သိခါပတ္တလက္ခဏဒဿန။ ။ဒုဋ္ဌုလ္လစကားဟူသမျှတွင် မေထုန်နှင့်စပ်သော စကားသည် ရုန့်ရင်းဆုံး ကြမ်းတမ်းဆုံးဖြစ်ကြောင်းပြသော စကားဖြစ်သည်။ ဝစ္စမဂ် ပဿာဝ မဂ်နှင့်စပ်သော စကားများကို ဒုဋ္ဌုလ္လမဟုတ် ဟု မဆိုလို။

သော လက္ခဏာကို ပြကြောင်းစကားတည်း။ သံယာဒိသေသောတိ-ကား၊ ဒွိန္ဒု-
 န်သော၊ မဂ္ဂါနံ-ဝစ္စမဂ် ပဿာဝမဂ်တို့၏။ ဝသေန-ဖြင့်၊ ဝဏ္ဏဝဏ္ဏေဟိဝါ-ချီးမွမ်း
 ခြင်း ကဲ့ရဲ့ခြင်းတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ မေထုနယာစနာဒိဟိဝါ-မေထုန်တောင်း
 ခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သိခရဏီ-အသားစွန်း ထွက်သော
 ကောင်မသည်၊ အသိ-ဖြစ်၏။ သံဘိန္နာံ-ဝစ္စမဂ် ပဿာဝမဂ် ရောစပ်နေသော
 ကောင်မသည်၊ အသိ-၏။ ဥဘတော ဗျဉ္ဇနကာ-ဥဘတောဗျည်းမသည်၊ အသိ-
 ၏။ (ဥဘတောဗျဉ္ဇနိကာ-ဟု ရှိမှ သာ၍ကောင်းမည်) ဣတိ-သို့၊ တီသု-၃ ပါး
 ကုန်သော၊ ဣမေသု-ဤစကားတို့တွင်၊ အညတရေန-တစ်ပါးပါးသော၊ အက္ခောသ
 ဝစနေန ဝါ - ဆဲရေးကြောင်း စကားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ မာတုဂါမံ-ကို၊
 ပေါ၊ အာပတ္တိနိကာယော - သည်၊ ဟောတိ-၏။ ဣတိ-အသာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ
 အပြီးတည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေါ၊ ဩဘာသနဝတ္ထုသ္မိ-ယုတ်ယုတ် မာမာ ပြောဆိုခြင်း
 ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ပေါ၊ ဟတ္ထမုဒ္ဓါယပိ-လက်ချောင်းချီးသဖြင့်လည်း၊
 (တချို့စာ၌ ဟတ္ထမုဒ္ဓိယာပိ-လက်ဆုပ်ဖြင့်လည်း” ဟု ရှိ၏) ဝုတ္တနယေန-ဆိုအပ်
 ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ဩဘာသန္တဿ-ယုတ်ယုတ်မာမာ ပြောသောရဟန်း၏။ သာ-
 ထိုပြောအပ်သော မိန်းမသည်၊ တမတ္ထံ-ထိုအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ တသ္မိယေဝခဏေ-
 ထို ပြောပြီးရာ ခဏ၌ပင်၊ သစေ ဇာနာတိ-အံ့၊ (တော်တော်ကြာမှ မဟုတ်၊ ပြော
 ပြီးလျှင်ပြီးချင်း သိအံ့-ဟူလို) (ဧဝံသတိ) ပေါ၊ ပဏ္ဏကေ-၌၊ ပဏ္ဏကသညာယ-
 ပဏ္ဏုက်ဟူသော အမှတ်သညာဖြင့်၊ (ဩဘာသန္တဿ-၏) ပေါ၊ တသ္မိယေဝ-
 ထို ပဏ္ဏုက်၌ပင်၊ ဣတ္ထိသညိနော-မိန်းမဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ဩဘာသန္တဿ)
 ပေါ၊ ပုနပ္ပုနံ-အထပ်ထပ်၊ ဩဘာသန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊ သမ္ပဟုလာ-များစွာ
 ကုန်သော၊ ဣတ္ထိယော-တို့ကို၊ ဧကဝါစာယ-တစ်ခွန်းတည်းသော စကားဖြင့်၊
 ဩဘာသန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊ ဝါစာဂဏနာယစေဝ-စကား အရေအတွက်
 အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဣတ္ထိဂဏနာယ စ-လည်းကောင်း၊ အာပတ္တိယော
 (ဟောန္တိ) ယံ ဣတ္ထိ-ကို၊ ဩဘာသတိ-၏။ သာ-ထိုပြောအပ်သော မိန်းမသည်၊
 သစေ န ဇာနာတိ-အကယ်၍ နားမလည်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)
 အကျွန်ုပ်-ညှပ်ရိုး ၂ ဘက်၏အောက်ဖြစ်သော၊ ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလံ-ပုဆစ်ဒူးဝန်း
 ၂ ဘက်၏ အထက် (အရပ်)ကို၊ အာဒိဿ-ရည်စူး၍၊ ဝဏ္ဏာဒိဘဏနေ-ချီးမွမ်းခြင်း
 အစရှိသည်ကို ပြောဆိုခြင်းကြောင့်၊ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ။)

ပဏ္ဏကေ-၌၊ (ဝဏ္ဏာဒိဘဏနေ-ကြောင့်) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) ဥပ္ပက္ခကံ-ညှပ်ရိုး
 ၂ ဘက်၏ အထက်အရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ အစောဇာဏုမဏ္ဍလံ-ပုဆစ်ဒူးဝန်း
 ၂ ဘက်၏ အောက်အရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကာယပဋိဗဒ္ဓိစ-ကိုယ်နှင့်စပ်သော
 အဝတ်စသည်ကိုလည်းကောင်း၊ အာဒိဿ-၍၊ ဝဏ္ဏာဒိဘဏနေ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-
 အလုံးစုံသော ပြောဆိုခြင်း၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) အတ္ထ ဓမ္မ အနုသာသနိ ပုရေက္ခာ
 ရာနံ-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ရှေးရှုပြုသောရဟန်း၊ ပါဠိကို ရှေးရှုပြုသောရဟန်း၊
 ဆုံးမခြင်းကို ရှေးရှုပြုသောရဟန်းတို့၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနိဗ္ဗ-တို့၏လည်း
 ကောင်း၊ ပေ၊ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစဿာဒရာဂေါ-ဂ လည်းကောင်း၊ တေန ရာဂေန-ထို
 ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစဿာဒရာဂဖြင့်၊ ဩဘာသနံ-လည်းကောင်း၊ တင်္ခဏဝိဇာနနံ-ထို ခဏ၌
 သိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣမာနိပဉ္စ၊ ဧတ္ထ၊ အင်္ဂါနိ ပေ၊ ဒွိဝေဒနံ - ၂ ပါးသော
 ဝေဒနာရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ဣတိ - သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။.....
 တတိယသိက္ခာပဒ်-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

၄။ အတ္တကာမ ပါရိစရိယသိက္ခာပုဒ် စတုတ္ထေ-၌၊ ဩတိဏ္ဏတာစ-ဏ္ဏ၏ အဖြစ်ကို
 လည်းကောင်း၊ ဝိပရိဏာတစိတ္တတာ စ - တ္တ၏
 အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အတ္တကာမပါရိ
 စရိယာဝသေန-ယာရာဂ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ မာတုဂါမဿ သန္တိကေတိ-
 ကား၊ ဒုဋ္ဌုလ္လောဘာသနေ-န သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ-ဆိုအပ်ပြီးသော
 အပြားရှိသော၊ ဣတ္ထိယာ-၏၊ သမိပေ-အနီး၌၊ အတ္တကာမ ပါရိစရိယာယာတိ-
 ကား၊ မေထုနဓမ္မသင်္ခါတေန-မေထုန်အကျင့်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ကာမေန-ကာမဖြင့်၊
 ပါရိစရိယာ-ပြုစုလုပ်ကျွေး ခြင်းတည်း၊ ကာမပါရိစရိယာ-ကာမဂုဏ် ဟု မေထုန်မှု

အတ္တဓမ္မာနုသာသနိ ပုရေက္ခာရာနံ။   ။“အနိမိတ္တာ သိ”စသော ပါဠိကို ပို့ချနေ
 သော ရဟန်း၊ စာအံနေသောရဟန်းသည် ဓမ္မပုရေက္ခာရမည်၏။ ထိုပါဠိများ၏အနက်အဓိပ္ပာယ်
 ကို ပို့ချပြောပြနေသောရဟန်း၊ ထိုပါဠိများ၏ အဋ္ဌကထာကို ရွတ်အံနေသောရဟန်းသည်
 အတ္တပုရေက္ခာရမည်၏။ “ယခုဘဝမှာ အနိမိတ္တ ဖြစ်နေရတယ်၊ ဥဘတောဗျဉ်း ဖြစ်နေရတယ်၊
 နောင်ဘဝ၌ ဒီလိုမဖြစ်ရအောင် မမေ့မလျော့ နေပါ”စသည်ဖြင့် ဆုံးမသောရဟန်းသည် အနု
 သာသနိပုရေက္ခာရ မည်၏။

ဒွိဝေဒနံ။   ။ဒေါသဖြင့် ဆဲလျှင် ဤသိက္ခာပုဒ်နှင့် စပ်သော အပြစ်မရှိ၊ ရာဂဖြင့်
 ပြုံးတုန်းတုန်း လုပ်၍ “သိခရဏီ သိ” စသည်ဖြင့် ဆဲရာ၌သာ ဤသိက္ခာပုဒ်နှင့်စပ်သော
 အပြစ်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ဒွိဝေဒနံအရ သောမနဿ-ဥပေက္ခာကို ယူ။

ဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်း၊ အတ္တနော-၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊ ကာမပါရိစရိယာ-ကာမဂုဏ် ဟု မေထုန်မှုဖြင့် ပြု စုလုပ်ကျွေးခြင်းတည်း၊ အတ္တကာမပါရိစရိယာ-မိမိအကျိုးငှာ ကာမဂုဏ်ဟု မေထုန် မှုဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်း။

ဝါ-တစ်နည်း၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ ကာမိတာ ဣစ္ဆိတာ-အလိုရှိအပ်သော ပါရိစရိယာတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အတ္တကာမာ-မာ မည်၏၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ မေထုန်ရာဂဝသေန-ဂ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပတ္တိတာ-တောင့်တအပ်သော ပါရိစရိယာ တည်း၊ ဣတိ အတ္တော၊ အတ္တကာမာစ-မိမိသည် အလိုရှိအပ်သည်လည်း ဟုတ်၏၊ သာ-ထို မိမိအလိုရှိအပ်သောအရာဟူသည်၊ ပါရိစရိယာစ-ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်း လည်း ဟုတ်၏၊ ဣတိ-ဤ ၂ ပါးသော သတ္တိကြောင့်၊ အတ္တကာမပါရိစရိယာ- မည်၏၊ တဿာအတ္တကာမပါရိစရိယာယ-ထို မိမိအကျိုးငှာ ကာမဂုဏ်ဟု မေထုန် မှုဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်း၏၊ (ပဌမနည်း၊) ဝါ-မိမိသည် အလိုရှိအပ်သော ပြုစုလုပ် ကျွေးခြင်း၏၊ (ဒုတိယနည်း၊) ဝဏ္ဏံ ဘာသေယျာတိ-ကား၊ ဂုဏ်-ဂုဏ်ကို၊ အာနိသံ သံ-အာနိသင်ကို၊ ပကာသေယျ-ထင်ရှားပြအံ့။

ဧတဒဂ္ဂတိ အာဒိ-ဂ္ဂ အစရှိသော စကားသည်၊ တဿာအတ္တကာမ ပါရိစရိယာ ယ-ထို အတ္တကာမ ပါရိစရိယာ၏၊ ဝဏ္ဏံဘာသနာကာရနိဒဿနံ-ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြောဆိုပုံအခြင်းအရာကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်း၊ တကြ-ထို ဧတဒဂ္ဂ အစရှိ သော စကားရပ်၌၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတံ့ကား၊ ပဒသမ္ပန္နဝသေနေဝ-ပုဒ်တို့ကို ဆက်စပ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ သင်္ခေပတ္တော-အကျဉ်းချုပ် အနက်တည်း၊ ယာ-အကြင် မိန်းမသည်၊ ပါဏာတိပါတာဒိဟိ-တ အစရှိသည်တို့မှ၊ ဝိရဟိတတ္တာ- ကင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သီလဝန္တံ-သီလရှိသော၊ မေထုန်ဓမ္မာ-မေထုန်အကျင့်

မေထုန ၂၀၀၊ ပါရိစရိယာ။   ။ဤပဌမနည်း၌ “ကာမအရ မေထုန်အကျင့်ကို ယူ၍၊ ပါရိစရိယာနှင့် တတိယာတပျူရိသ် တွဲပါ”ဟုလည်းကောင်း “အတ္တနှင့် ကာမပါရိစရိယာ ကိုလည်း တဒတ္တသမ္ပဒါနတ္ထစတုတ္ထိတွဲပါ”ဟုလည်းကောင်း သိရ၏၊ ပရိစရဏံ-ပြုစုလုပ်ကျွေး ခြင်း၊ ပရိစရိယာ-ခြင်း၊ ပရိစရိယာယေန ပါရိစရိယာ၊ (ဏ ပစ္စည်း သွတ္ထ)၊ ကာမေန+ပါရိစရိယာ ကာမပါရိစရိယာ၊ အတ္တနော-မိမိ အကျိုးငှာ+ကာမပါရိစရိယာ အတ္တကာမပါရိစရိယာ။

အတ္တနာ ဝါ။   ။ဤဒုတိယနည်း၌ “ကာမိယံတေတိ ကာမာ-လိုလားတောင့်တ အပ်၊ အတ္တနာ+ကာမာ အတ္တကာမာ-မိမိသည် လိုလားတောင့်တအပ်၊ အတ္တကာမာစ+သာ+ ပါရိစရိယာစာတိ အတ္တကာမပါရိစရိယာ-[ထို လုပ်ကျွေးခြင်းဟူသည် မိမိအား မေထုန်ပေးခြင်း တည်း။]

မှ၊ ဝိဟရဟိတတ္တာ-ကြောင့်၊ ဗြဟ္မစာရိ-မြတ်သော မေထုနဝိရတိအကျင့်ကို ကျင့်လေ့ရှိသော၊ တဒုဘယေန ပိ-ထို ၂ ပါးစုံဖြင့်လည်း၊ ကလျာဏဓမ္မ-ကောင်းသော ကိုယ်ကျင့်တရားရှိသော၊ မာဒိသံ-ငါကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကို၊ ဇတေန ဓမ္မေန-ဤ မေထုန်အကျင့်ဖြင့်၊ ပရိစရေယျ-ပြုစုလုပ်ကျွေးအံ့၊ အဘိရာမေယျ-ပျော်မွေ့စေအံ့၊ ဧဝံ-သို့၊ မာဒိသံ-ကို၊ ပရိစရန္တိယာ-ပြုစုလုပ်ကျွေးသော၊ တဿာ-ထို မိန်းမ၏၊ ယာ အယံ ပါရိစရိယာနာမ-အကြင် ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်းမည်သည်၊ (အတ္ထိ) ဧတံ (ဇော)-ဤ ပြုစုလုပ်ကျွေးသည်၊ ပါရိစရိယာနံ-တို့တွင်၊ အဂ္ဂံ (အဂ္ဂါ)-အမြတ်ဆုံးတည်း၊ ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ သင်္ခေပံတ္ထော-တည်း။

မေထုနပသံဟိတေန သံဃာဒိသေသော တိ-ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ အတ္တကာမပါရိစရိယာယ-ယာ၏၊ ဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်ကျေးဇူးကို၊ ဘာသန္တောစ-ပြောပြန်သော်လည်း၊ တံ-သင်သည်၊ မယံ-အား၊ မေထုနဓမ္မံ-ကို၊ ဒါတံ-ငှာ၊ အရဟသိ-ထိုက်၏၊ ဣတိ အာဒိနာ-သော၊ မေထုနပဋိသံယုတ္တေန-မေထုန်နှင့် စပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဝစနေန-ဖြင့်၊ (ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌လည်း ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ပဋိသံယုတ္တေန-ဟု ဧဝံပါရသည်။) ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ ဘာသေယျ-အံ့၊ တဿ-၏၊ သံဃာဒိသေသော-သည်၊ (ဟောတိ) ဣတိ-အသာဓာရဏဝိနိစ္ဆယအပြီးတည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ၊ပေ၊ အတ္တကာမပါရိစရိယာယ-ယာ ၏၊ ဝဏ္ဏဘာသန ဝတ္ထုသိက္ခာ-ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြောဆိုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ၊ပေ၊ ဝုတ္တနယေန-ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ၊ပေ၊ ပဏ္ဏကေ-၌၊ ပဏ္ဏကသညိနောပိ-ပဏ္ဏက်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍လည်း၊ (ပဏ္ဏံ-ကို၊ ဘာသန္တဿ)-ထုလ္လစွယ်၊ တသ္မိယေဝ-ထို ပဏ္ဏက်၌ပင်၊ ဣတ္ထိသညိနော-မိန်းမဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တဿ) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) စိဝရာဒီဟိ-သင်္ကန်းအစရှိကုန်သော၊ ဝတ္ထုကာမေဟိ-ဝတ္ထုကာမတို့ဖြင့်၊ ပါရိစရိယာယ-၏၊ ဝဏ္ဏံ-ကို၊ ဘာသန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ၊ပေ၊ အတ္တကာမပါရိစရိယာယ-ယာကို၊ ရာဂေါ-

သီလ ၊ပေ၊ ကလျာဏဓမ္မံ။ ။မေထုန်ကျင့်ခြင်းဟူသော အဗြဟ္မစရိယမှ ရှောင်ကြဉ်သူကို “ဗြဟ္မစာရိ”ဟု ဆို၍ ပါဏာတိပါတစသော ကြွင်းသော ဒုသီလအဖြစ်မှ ရှောင်ကြဉ်သူကို “သီလဝန္တ”ဟု ဆိုသည်။ ထို ပါဏာတိပါတ စသည်တို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း မေထုန်မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းဟူသော ၂ ပါးစုံဖြင့် ကောင်းသော အကျင့်ရှိသူကို “ကလျာဏဓမ္မ”ဟု ဆိုသည်။

တပ်မက်ခြင်းလည်းကောင်း၊ တေန ရာဂေန-ထို အတ္တကာမပါရိစရိယာရာဂဖြင့်၊ ဝဏ္ဏဘဏနံ-လည်းကောင်း၊ တင်္ဂဏဝိဇာနနံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ပဉ္စ-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ သမုဋ္ဌာနာဒီနိ-တို့သည်၊ ဒုဋ္ဌုလ္လောဘာသ နေ-၌၊ ဝုတ္တသဒိသာနေဝ-တည်း၊ ဣတိ-သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။..... စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

၅။ သဗ္ဗရိတ္တ သိက္ခာပဒံ

ပဉ္စမေ-၌၊ သဗ္ဗရိတ္တိတိ-ကား၊ [ပဉ္စမေနှင့် သဗ္ဗရိတ္တိန္တိကို အပေါင်း အာဓာရ+အစိတ် အာဓာယ်-စပ်] ဣတ္ထိ ပုရိသာနံ-မိန်းမ ယောက်ျားတို့၏၊ အန္တရေ-အလယ်၌၊

သံစရဏဘာဝံ-လှည့်လည်သွားလာခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်သို့၊ ဝါ-အောင်သွယ်ခြင်းသို့၊ သမာပဇ္ဇေယျာတိ-ကား၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ ပဋိဂ္ဂဟဏ ဝိမံသန ပစ္စာဟရဏာနိ- ဝန်ခံခြင်း၊ စုံစမ်းခြင်း၊ ပြန်၍ဆောင်ခြင်းတို့ကို၊ ကရောန္တော-လျက်၊ အာပဇ္ဇေယျ- ရောက်အံ့၊ ဣတ္ထိယာဝါတိ အာဒိ-ဝါ အစရှိသော ဝါကျသည်၊ သမာပဇ္ဇနာကာရ နိဒဿနံ-ကောင်းစွာ ရောက်ပုံအခြင်းအရာကို ညွှန်ပြကြောင်း ဝါကျတည်း၊ တတ္ထ- ထို ဣတ္ထိယာဝါ ပုရိသမတိ အစရှိသော ဝါကျ၌၊ ဣတ္ထိယာဝါ ပုရိသမတိတိ- ကား၊ ပုရိသေနဝါ-ယောက်ျား ကိုယ်တိုင်သည်သော်လည်းကောင်း၊ တဿ-ထို ယောက်ျား၏၊ မာတာပိတာဒီဟိ ဝါ-အမိ၊ အဘအစရှိသူတို့သည်သော်လည်း ကောင်း၊ ပေသိတော-စေခိုင်းအပ်သည်၊ (ဟုတွာ) ပုရိသဿ-၏၊ မတိ အဓိပ္ပာယ်- အလိုကို၊ ဣတ္ထိယာ-အား၊ အာရောစေယျ-ပြောအံ့၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ပုရိသဿ ဝါ ဣတ္ထိမတိတိ-ကား၊ ဣတ္ထိယာဝါ-မိန်းမကိုယ်တိုင်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အာရောစေယျ-အံ့၊ ဣတိ အတ္ထော။

သဗ္ဗရဏဘာဝံ။ ။“သဗ္ဗရဏံ-မိန်းမ ယောက်ျား ၂ ဦးသားတို့အလယ်၌ (သွားလိုက်လာလိုက်) လှည့်လည်ခြင်း၊ သဗ္ဗရော-ခြင်း၊ (ဘောအနက်၌ အ ပစ္စည်း၊) သဗ္ဗရော တေဿ၊ အတ္ထိတိ သဗ္ဗရိ-လှည့်လည်ခြင်း ရှိသူ၊ သဗ္ဗရိနော ဘာဝေါ သဗ္ဗရိတ္တံ”ဤသို့ ပြုစေလို ၍ “ဣတ္ထိပုရိသာနံ အန္တရေ သဗ္ဗရဏဘာဝံ”ဟု ဖွင့်သည်။

သမ္မာ ပေ၊ အာပဇ္ဇေယျ။ ။သမာပဇ္ဇေယျ၌ သံကို “သမ္မာ”ဟု ဖွင့်၏၊ ထို “သမ္မာ- ကောင်းစွာ”ဟူသည် စေခိုင်းသည်ကို ပဋိဂ္ဂဟဏ (ကောင်းပြီ စုံစမ်းပေးမည် ဟု) ဝန်ခံခြင်း၊ ဝိမံသန-သွား၍ဖြစ်စေ၊ မိမိထံလာသောအခါ ဖြစ်စေ စုံစမ်းခြင်း၊ ပစ္စာဟရဏ-သဘောကျ လျှင် ကျကြောင်း၊ မကျလျှင် မကျကြောင်းကို ပြန်၍ဆောင်ခြင်း၊ ဤ ၃ ပျိုးတည်း ဟု သိစေလို ၍ သမ္မာကိုပင် “ပဋိဂ္ဂဟဏ ပေ၊ ကရောန္တော”ဟု ဖွင့်သည်။

ဇာယတ္တနေဝါ ဇာရတ္တနေဝါတိ-ကား၊ ဇာယဘာဝေဝါ-မယား၏ အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မယားဖြစ်စေ လိုခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဇာရဘာဝေဝါ-လင်၏ အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-လင်ဖြစ်စေလိုခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ (အာရောစေယျ-၌ စပ်) ဟိ-ချဲ့၊ ပုရိသဿ-၏၊ မတိ-ကို၊ ဣတ္ထိယာ-မိန်းမအား၊ အာရောစေန္တော-ပြောသော ရဟန်းသည်၊ ဇာယတ္တနေ-မယား၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-မယားဖြစ်စေလိုခြင်းကြောင့်၊ အာရောစေတိ-၏၊ ၊ပေ၊ ဇာရတ္တနေ - လင်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ - လင်ဖြစ်စေလိုခြင်းကြောင့်၊ အာရောစေတိ-၏။

အပိစ-ဤနည်းသာမကသေး၊ ပုရိသဿေဝ-၏သာလျှင်၊ ၊ပေ၊ အာရောစေန္တော-သည်၊ ဇာယတ္တနေ နိဗ္ဗာနရိယဘာဝေဝါ-အမြဲမယား၏အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အမြဲမယား ဖြစ်စေလိုခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အာရောစေတိ-၏၊ ဇာရတ္တနေ မိစ္ဆာစာရဘာဝေဝါ-မိစ္ဆာစာရမယား၏ အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်း၊ ဝါ-ခေတ္တမယား ဖြစ်စေလိုခြင်းကြောင့်သော်လည်း၊ (မိစ္ဆာစာရိဘာဝေ-ဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည်) အာရောစေတိ-၏၊ တေနေဝ-ထို့ကြောင့်ပင်၊ အဿ-ထို ဇာယတ္တနေဝါ ဇာရတ္တနေဝါဟူသော ပုဒ်၏၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ ဇာယတ္တနေဝါတိ ၊ပေ၊ ဘဝိဿသီတိ-သိ ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [ဇာယတ္တနေဝါတိ-ကား၊ ဇာယာ-အမြဲမယားသည်၊ ဘဝိဿသိ-ဖြစ်လတံလော၊ ဇာရတ္တနေဝါတိ-ကား၊ ဇာရိ-သားရောက်မယားသည်၊ ဝါ-ခေတ္တမယားသည်၊ ဘဝိဿသိ-လော။] ဧတေနေဝဥပါယေန-ဤနည်းဖြင့်ပင်၊ ၊ပေ၊ ပတိ-အမြဲလင်သည်၊ ဘဝိဿသိ-လော၊ ဇာရော-သားရောက်လင်သည်၊ ဘဝိဿသိ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တဗ္ဗတာ-ဆိုထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။ [“ပတိ ဘဝိဿတိ ဇာရော ဘဝိဿတိ”ဟု ပဒဘာဇနီ၌ တိုက်ရိုက်မပါသောကြောင့် “ဝတ္တဗ္ဗတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ”ဟု မိန့်သည်။]

ဇာယာဘာဝေဝါ။ ။ “ဇာယာယ+ဘာဝေါ ဇာယတ္တနံ”ဟု ပြုစေလို၍ “ဇာယဘာဝေဝါ”ဟုလည်းကောင်း၊ “ဇာရဿ+ဘာဝေါ ဇာရတ္တနံ”ဟု ပြုစေလို၍ “ဇာရဘာဝေဝါ”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်သည်၊ ဤနည်း၌ ဇာရကို “လင်”ဟု ပေး၊ သ္မိဝိဘတ်ကား နိမိတ်အနက်၌ သက်။ [ဇာရဘာဝေဝိ ပတိဘာဝေ၊ နိမိတ္တဇ္ဇေစေတံ ဘုမ္မဝစနံ။]

အပိစ။ ။ ပဒဘာဇနီ၌လာသော နည်းကို ပြလို၍ “အပိစ”စသည် မိန့်၊ ဤနည်း၌ ဇာယာအရ အမြဲမယားကို ယူစေလို၍ “နိဗ္ဗာနရိယဘာဝေ”ဟု ဖွင့်၏၊ “ဇာရာ”အရ ခေတ္တမယားကို ယူစေလို၍ “မိစ္ဆာစာရဘာဝေဝါ”ဟု ဖွင့်သည်။

အန္တမသော တင်္ဂဏိကာယပီတိ-ပိ ဟူသည်ကား၊ သဗ္ဗန္တိမေန-အလုံးစုံတို့၏ အဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ပရိစ္ဆေဒေန-ဖြင့်၊ ယာ အယံ-အကြင် မယားကို၊ တင်္ဂဏေ-တစ်ခဏ၌၊ မုဟုတ္တမတ္တေ-တစ်မုဟုတ်မျှ၌၊ သံဝသိတဗ္ဗတော-ပေါင်းဖော်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တင်္ဂဏိကာတိ-ကာ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ မုဟုတ္တိကာ-တစ်မုဟုတ်မျှ ပေါင်းဖော်ထိုက်သော မယားတည်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ တဿာပိ-ထို တစ်မုဟုတ်မျှ ပေါင်းဖော်ထိုက်သော မယားအားလည်း၊ (အာရောစေန္တဿ-၅၀)၊ မုဟုတ္တိကာ-မုဟုတ္တိကာ မယားသည်၊ ဘဝိဿသိ-လော၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ပေ၊ အာရောစေန္တဿ-၏၊ သံဃာဒိသေသော် (ဟောတိ)၊ ဧတေနော ဥပါယေန-ဤနည်းဖြင့်ပင်၊ မုဟုတ္တိကော-မုဟုတ္တိကလင်သည်၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဣတိ-အသာဓာရဏ ဝိနိစ္ဆယအပြီးတည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို)၊ ပေ၊ သဗ္ဗရိတ္တံ-သို့၊ သမာပဇ္ဇနဝတ္ထုသ္မိ-ကောင်းစွာ ရောက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အန္တမသော တင်္ဂဏိကာယ ပီတိ-ပိ ဟူသော၊ အယံ-ဤပညတ်သည်၊ ဧတ္ထ-ဤ သိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ သာဓာရဏပညတ္တိ-တည်း၊ ပတိဂ္ဂဏှာတိ-ဝန်ခံ၏၊ ဝိမံသတိ-စုံစမ်း၏၊ အန္တေဝါသိ-အနီးနေတပည့်ကို၊ ပစ္စာဟရာပေတိ-ပြန်ဆောင်စေ၏၊ ဝါ-ပြန်ပြောစေ၏၊ ဣတိ ဣမိနာနယေန-ဖြင့်၊ သာဏတ္တိကံ-စေခိုင်းခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်တည်း။

နာလံဝစနိယာယ-အလံဝစနိယယာ မဟုတ်သော မိန်းမကို၊ အညတြ-၍၊ ယာယကာယစိ-အမှတ်မရှိတစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ ဣတ္ထိယာ-အား၊ အန္တမသော-

တင်္ဂဏိကာယ။   ။ တံခဏေ-ထိုခဏ၌+သံဝသိတဗ္ဗာ-ပေါင်းဖော်ထိုက်သော မယားတည်း၊ တင်္ဂဏိကာ-မယား၊ ထိုတင်္ဂဏိကာ မယားဟူသည် “ဓနက္ကိတာ”စသော မယား ဆယ်ယောက်တွင် “မုဟုတ္တိကာ”ခေါ်သော ပြည့်တန်ဆာမတည်း၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “မုဟုတ္တိကာတိ အတ္ထော”ဟုလည်းကောင်း၊ ဋီကာ၌ “မုဟုတ္တိကာတိ ဂဏိကာ”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်သည်။

ဧတေနော ဥပါယေန။   ။ “တင်္ဂဏိကာယပိ” ဟု မိန်းမကို ပြထားခြင်းသည် နိဒဿနနည်းတည်း၊ “မိန်းမ၏ အလိုကို ယောက်ျားထံ ပြောရာ၌လည်း ဤနည်းဖြစ်နိုင်၏” ဟု ပြလို၍ “ဧတေနော ဥပါယေန”စသည် မိန့်။

နာလံ ဝစနိယာယံ   ။ ဝစနိယာယ-အောင်သွယ် ပြောဆိုခြင်းငှာ+အလံ-ထိုက်သော မိန်းမတည်း၊ အလံဝစနိယာ-မ၊ သမီးခင်မွန်း မဖြစ်သေး၍သော်လည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် အရပ်ထုံးစံအတိုင်း လဖက်ကမ်း၍ ကွာခြင်းစသည်ဖြင့် ကွာပြီးဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း

ဖြင့်၊ မာတုယာပိ-အားလည်း၊ ပေ၊ အာရောစေန္ဓော-သည်၊ ဓနက္ခိတာ-ဥစ္စာဖြင့်
 ဝယ်ယူအပ်သော၊ ဘရိယာ-သည်၊ ဟောတိ ကိရ - ဖြစ်ပါလော့တဲ့၊ ဣတိ-သို့၊
 ဝတ္ထုကာမော-ပြောလိုသည်၊ (သမာနောပိ-ဖြစ်ပါလျက်လည်း၊) ဆန္ဒဝါသိနီ
 အာဒိသု-နိမယား အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရာကာရေန-တစ်ပါးပါးသော
 အခြင်းအရာဖြင့်၊ အာရောစေတွာ-၍၊ တာယ-ထို မိန်းမသည်၊ သာဓူတိ-ဟူ၍၊
 သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆိတေပိ- ဝန်ခံအပ်သော်လည်းကောင်း၊ အသမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆိတေပိ-ဝန်မခံအပ်သော်
 လည်းကောင်း၊ ပုနာဂန္ဓာ-ပြန်လာ၍၊ ယေန-အကြင် ယောက်ျားသည်၊ ပဟိတော-
 စေလွှတ်အပ်ပြီ၊ တဿ-အား၊ တံ ပဝတ္တိ-ထို အကြောင်းကို၊ သုစေ အာရောစေတိ-
 ပြောအံ့၊ (ဧဝံသတိ) သံယာဒိသေသံ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ ပန-ဆက်၊ သာ-
 ထိုမိန်းမသည်၊ တဿ-ထိုယောက်ျား၏၊ ဘရိယာ-သည်၊ ဟောတုဝါ-ဖြစ်မှုလည်း
 ဖြစ်ပစေ၊ မာ ဟောတုဝါ-မဖြစ်မှုလည်း မဖြစ်ပစေ၊ ဧတံ-ဤမယားဖြစ်ခြင်း
 မဖြစ်ခြင်းသည်၊ အကာရဏံ-အကြောင်း မဟုတ်။

ယဿာ-အကြင်မိန်းမ၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ပသေိတော-စေခိုင်းအပ်သည်၊
 (ဟုတွာ) တံ-ထိုမိန်းမကို၊ အဒိသွာ-မတွေ့မှု၍၊ အညတရဿ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံ
 တစ်ယောက်သော၊ အဝဿာရောစနကဿ-မချွတ် ပြောမည့်သူအား၊ အာရော
 စေဟိတိ-ပြောလိုက်ပါဟူ၍၊ ဝတွာ-မှာခဲ့၍၊ သစေ ပစ္စာဟရတိ-အကယ်၍
 ပြန်ဆောင်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ပိ - ဤသို့မှာ၍ ပြန်ဆောင်သော်လည်း၊ အာပဇ္ဇတိ

ပြောဆိုခြင်းငှာ ထိုက်သော မိန်းမသည် “အလံဝစနိယာ” မည်၏၊ ထိုမိန်းမမျိုး မဟုတ်လျှင်
 (တစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက် စိတ်ချင်းမတွဲ၍ ခေတ္တကွဲနေသူမျိုး ဖြစ်လျှင်) နာလံဝစနိယာ
 မည်၏၊ [ဒေသစာရိတ္ထဝသေန-အရပ်ထုံးစံအားဖြင့်၊ ပဏ္ဍဒါနာဒိနာ-လဘက်ပေးကမ်းခြင်း
 အစရှိသည်ဖြင့်၊ အပရိစ္စတ္တံ-မစွန့်အပ် (မကွာအပ်) သော မယားကို၊ ဝိနာ-၍၊-ဋီကာ။] ထို
 နာလံဝစနိယာ မိန်းမကို ကြဉ်ထား၍ ကွာရှင်းပြီး မိခင်အား အဘယောက်ျား၏ အလိုကို
 ပြောလျှင်ပင် (ရဟန္တာဖြစ်စေကာမူ) သံယာဒိသေသ သင့်၏။ [ဓနက္ခိတာ-စသော မိန်းမများကို
 သဂြိုဟ်ဆိုင်ရာ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ အဖွင့်မှာ ရှု။]

သစေပိ ပေ၊ ပစ္စာဟရတိ။   ။ “တစ်ဆင့် ပြောလိုက်ပါဟု မှာခဲ့၍ အကျိုး
 အကြောင်းကို ပြန်၍ပြောပြရာ၌ ဝိမံသနမူကို တိုက်ရိုက် မပြုရသောကြောင့် အင်္ဂါ ၃ ပါး
 မစုံသည် မဟုတ်ပါလော့၊ ထိုသို့မစုံလျှင် သံယာဒိသေသ မသင့်သည် မဟုတ်လော့” ဟု
 စောဒနာဖွယ်လိုသောကြောင့် “သစေပိ” ဟု ဂရဟာဇောတက ပိသဒ္ဓါနှင့်တကွ ဆိုသည်။

ယေဝ-အာပတ်သို့ ရောက်သည်သာ၊ ပန-ကား၊ မာတုရက္ခိတံ-အမိစောက်ရှောက် အပ်သော မိန်းမကို၊ ပြုဟိ-ပြောပေးစမ်းပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မှာ၍၊ ပေသိ တဿ-စေခိုင်းအပ်သော ရဟန်း၏၊ (ဝိသင်္ဃေတံ-၌ စပ်) ဝါ-သည်၊ (ဝဒန္တဿ-၌ စပ်) ဝန္တာ-၍၊ အည-မာတုရက္ခိတာ မိန်းမမှ အခြားသော၊ ပိတုရက္ခိတာဒိသု-ပိတုရက္ခိတာမိန်းမ အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရံ-တစ်ယောက်ယောက်ကို၊ ဝဒန္တဿ-ပြောလသော်၊ ဝိသင်္ဃေတံ-ချွတ်ယွင်းခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏။

ပုရိသဿဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ ဣတ္ထိယာဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ ဝစနံ-ကို၊ သာဓူဟိ-ကောင်းပြီဟူ၍၊ ၊ပေ၊ ပဋိဂ္ဂဏိတွာ-ဝန်ခံပြီး၍၊ တဿာ ဣတ္ထိယာဝါ-ထို ညွှန်ပြအပ်သော မိန်းမအားသော်လည်းကောင်း၊ (တဿ) ပုရိသဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ အာရောစေတွာဝါ-ကိုယ်တိုင် ပြော၍သော်လည်းကောင်း၊ အာရောစာပေတွာဝါ-သူတစ်ပါးကို ပြောစေ၍သော်လည်းကောင်း၊ ပန-တစ်ဖန်၊ (အာရောစန္တဿ အာရောစာပေန္တဿ-တို့၌စပ်) ယေန-အကြင်ယောက်ျားသည်၊ ပေသိတော-အပ်၏၊ တဿ-ထိုယောက်ျားအား၊ တံပဝတ္ထိ-ကို၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ အာရောစန္တဿဝါ-ပြောသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အညေန-အခြားသူကို၊ အာရောစာပေန္တဿဝါ-၏လည်းကောင်း၊ သံဃာဒိသေသော (ဟောတိ) ဟိ-မှန်၊ ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ပြန်၍ ပြောခြင်း ပြောစေခြင်းမျှဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂဏာတိ ၊ပေ၊ ပစ္စာဟရတိတိ-တိဟူသော၊ ဣဒံ အင်္ဂုတ္တယံ-ဤ အင်္ဂါ ၃ ပါး အပေါင်းသည်၊ သမ္မာဒိတမေဝ-ပြီးစေအပ်သည်သာ၊ ဟောတိ။

ပန-ကား၊ ဣတော-ဤ အင်္ဂါ ၃ ပါးမှ၊ ယေဟိ ကေဟိစိ-အမှတ်မရှိကုန်သော၊ ဒွိဟိ-န်သော၊ အင်္ဂေဟိ-တို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဏကေစ-ပဏ္ဏကြက်၌ကား၊ အင်္ဂုတ္တယေနပိ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ) ဧကေန-တစ်ပါးသော အင်္ဂါကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ သံဃဿဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ စေတိယဿဝါ-စေတီ၏သော်လည်းကောင်း၊ ဝိလာနဿဝါ-န ၏သော်လည်းကောင်း၊

ဝိမံသနအမှုကို ကိုယ်တိုင် မပြုရသော်လည်း မှာခဲ့လျှင်ပင် ဝိမံသန အမှုကို ပြုရာရောက်သော ကြောင့် သံဃာဒိသေသံသို့ ရောက်သည် ဟူလို။ [ဝိကို ဧဝံသတိပိ ဟု ရွှေ့ထိုင်စေ။]

မာတုရက္ခိတံ ၊ပေ၊ ဝိသင်္ဃေတံ။ ။“မာတုရက္ခိတာ၊ ပိတုရက္ခိတာ၊ မာတာ ပိတုရက္ခိတာ”စသော အပျို့ ၁၀ ယောက်ကိုလည်း ကာမေသုမိစ္ဆာစာရခန်းဆိုင်ရာ သင်္ဂြိုဟ် အဖွင့်မှာ ရှု။ “မာတုရက္ခိတာ အပျို့ကို ပြေးပေးပါ”ဟု စေခိုင်းအပ်ပါလျက် ပိတုရက္ခိတာ အပျို့ကို သွား၍ ပြောလျှင် မူလအချိန်းအချက်လွဲ၏၊ ထို့အတူ မာတာပိတုရက္ခိတာ စသည်ကို ပြောလျှင်လည်း ဝိသင်္ဃေတံပင်။

ကိစ္စေန-ကြောင့်၊ ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ၊ပေ၊ အနာပတ္တိ၊
 ယေသံ-အကြင် မိန်းမယောက်ျားတို့၏အတွက်၊ သဗ္ဗရိတ္တံ-အောင်သွယ်ခြင်းသို့၊
 သမာပဇ္ဇတိ-၏၊ တေသံ-တို့၏၊ မနုဿဇာတိကတာ-လူဇာတ်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်
 လည်းကောင်း၊ အလံဝစနိယတာ-ပြောဆိုထိုက်သူတို့၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝါ-
 အောင်သွယ်ထိုက်သူတို့၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဏှန ၊ပေ၊ ပစ္စာဟရဏာနိ-
 တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ပဉ္စ-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း။

ဆသမုဋ္ဌာနံ-၆ ပါးသော သမုဋ္ဌာန်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ပဏ္ဏတ္တိဝါ-ဤ
 သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အလံဝစနိယဘာဝံဝါ-ပြောဆို
 အောင်သွယ်ထိုက်သူ၏ အဖြစ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဇနန္တဿ-မသိသည်
 ဖြစ်၍၊ ကာယဝိကာရေန-ကိုယ်၏ ထူးခြားသော အမှုအရာဖြင့်၊ သာသနံ-နှုတ်မှာ
 စကားကို၊ ဂဟေတွာ-ယူပြီး၍၊ တထေဝ-ထို့အတူ ကာယဝိကာရဖြင့်ပင်၊ ဝိမံ
 သိတွာ-စုံစမ်းပြီး၍၊ တထေဝ-ပင်၊ ပစ္စာဟရန္တဿ-ပြန်ဆောင်သော ရဟန်း၏၊

သံဃဿဝါ ၊ပေ၊ အနာပတ္တိ။ ။လူ၏ အစေအခိုင်းခံမှုနှင့် စပ်၍ အပ်သောအရာ
 ကို ပြလိုသောကြောင့် “သံဃဿဝါ”စသည်မိန့်၊ သံဃာအတွက် ကျောင်းဆောက်လို၍၊
 သို့မဟုတ် ကျောင်းဆောက်နေဆဲဖြစ်၍ ကျောင်းဒါလိကာမအထံသို့ လက်သမားအခ-ပန်းရံ
 အခ ပေးလိုက်ဖို့ရန် ရဟန်းကို စေလွှတ်လျှင် ရဟန်းကသွား၍ ပြောကောင်း၏၊ စေတီ ကိစ္စ၊
 ဝိလာနကိစ္စကြောင့် စေလွှတ်ရာ၌လည်း ဤနည်းပင်တည်း၊ ထိုသို့ သံဃကိစ္စစသည် မဟုတ်ဘဲ
 လူတို့၏ အခိုင်းခံလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏။

အလံဝစနိယတာ။ ။အလံဝစနိယာနံ-ပြောဆိုထိုက် အောက်သွယ်ထိုက်သူတို့၏+
 ဘာဝေါ-အလံဝစနိယတာ။ [ဋီကာသစ်၌ကား “န နာလံဝစနိယတာ”ဟု ပါ၌ရှိ၏၊ ထိုပါ၌ကို
 ပင် အတည်ပြု၍ “နိဝါရဏတ္ထော ဟိ ဧတ္ထ အလံသဒ္ဓေါ၊ န+အလံ ဝစနိယာ နာလံဝစနိယာ-
 မပြောဆိုထိုက်သူများ မဟုတ်ကြ၊ န+နာလံဝစနိယာ-န နာလံဝစနိယာ၊ တေသံ+ဘာဝေါ န
 နာလံဝစနိယတာ”ဟု ပြု၍ “အလံဝစနိယတာ ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ ဟောတိ”ဟု အလံဝစနိယတာနှင့်
 အနက်တူ ဟု ဆိုလေသည်၊ သဒ္ဓါသွားရှုပ်သလောက် အဓိပ္ပာယ်အပိုမထွက်ရကား “အလံ
 ဝစနိယတာ”ပါ၌သာလျှင် ရှင်းလင်းပေသည်။]

ဆသမုဋ္ဌာနံ။ ။ကာယတောသမုဋ္ဌာန်ကို ပြလို၍ “ပဏ္ဏတ္တိ ဝါ ၊ပေ၊ ကာယတော
 သမုဋ္ဌာတိ”ဟုလည်းကောင်း၊ ဝါစာတောသမုဋ္ဌာန်ကိုပြလို၍ “ဣတ္ထန္နာမာ ၊ပေ၊ ဝါစာတော
 သမုဋ္ဌာတိ”ဟုလည်းကောင်း၊ ဝါစာတော သမုဋ္ဌာန်ကို တစ်နည်းပြပြန်လို၍ “ဝါစာယ ၊ပေ၊
 ဝါစာတော သမုဋ္ဌာတိ”ဟုလည်းကောင်း မိန့်သည်။

ကာယတော-ကြောင့်၊ သမုဋ္ဌာတိ-ဖြစ်၏။ ဣတ္ထန္နာမာ-ဤအမည်ရှိသော မိန်းမသည်။ အာဂမိဿတိ-လာပါလိမ့်မည်။ တဿာ-ထို မိန်းမ၏။ စိတ္တံ-ကို။ ဇာနေယျာဝံ-သိလိုက်ပါကုန်။ ဝါ-သိအောင်စုံစမ်းလိုက်ပါကုန်။ ဣတိ-သို့။ ဂေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော ယောက်ျားသည်။ ဝုတ္တော-သည်။ (ဟူတွာ) သာဓူတိ-ကောင်းပြီဟူ၍။ သမ္ပဋိစ္စိတွာ-၍။ အာဂတံ-လာသော၊ တံ-ထို မိန်းမကို။ ဝတွာ-ပြောပြီး၍။ ပုန-တစ်ဖန်။ တသ္မိံ ပုရိသေ-သည်။ အာဂတေ-သော်၊ အာရောစေန္တဿ-၏။ ကာယေန-ဖြင့်၊ ကိစ္ဆိ-တစ်စုံတစ်ခုသော ဝိကာရကို။ [ကဿစိ-ဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။ ကိစ္ဆိနိပါတ်သော်လည်း ကြုံ] အကတတ္တာ-မပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါစတော-ကြောင့်၊ သမုဋ္ဌာတိ-၏။ ဝါစာယ-ဖြင့်၊ သာဓူတိ-ဟူ၍။ သာသနံ-ကို။ ဂဟေတွာ-၍။ အညေန-(စုံစမ်းမှုမှ) အခြားသော၊ ကရဏိယေန-ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊ တဿာ-ထို မိန်းမ၏။ ယရံ-သို့။ ဂန္နာဝါ-သွား၍ သော်လည်းကောင်း၊ အညတ္ထ-အခြားအရပ်သို့၊ ဂမနကာလေ-သွားရာအခါ၌၊ တံ-ထို မိန်းမကို။ ဒိသ္မာဝါ-မြင်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝစီဘေဒေန-နှုတ်မြွက်သဖြင့်၊ ဝီမံသိတွာ-စုံစမ်းပြီး၍၊ ပုနပိ-လည်း၊ အညေနဝ-(ပြန်ပြော မှုမှ) အခြားသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကာရဏေန-ကြောင့်၊ တတော-ထို ရောက်ရာအရပ်မှ၊ အပက္ကမ္မ-ဖဲခဲ၍၊ ကဒါစိဒေဝ-တစ်ရံတစ်ခါ၌သာ၊ တံ ပုရိသံ-ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ အာရောစေန္တဿာပိ-ပြောသော ရဟန်း၏လည်း၊ ဝါစတော-ကြောင့်၊ သမုဋ္ဌာတိ-၏။

ပန-ကား၊ ပဏ္ဏတ္တိ-ဤသိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်ကို၊ အဇနန္တဿ-သော၊ ဒီကာသဝဿာပိ-ရဟန္တာပင်ဖြစ်သော်လည်း၊ (အနာဂါမ်စသည်နှင့် ပုထုံဇဉ်များကို မဆိုထားဘိ-ဟူလို) ပိတု-ခမည်းတော်၏။ ဝစနေန-ဖြင့်၊ ဂန္နာ-၍။ အလံဝစနိယံ-ပြောဆိုစေ့စပ်ခြင်းကိုထိုက်သော၊ မာတရံပိ-ကိုလည်း၊ ဧဟိ-လာပါလော၊ မေ-၏။ ပိတရံ-ကို၊ ဥပဋ္ဌာဟိ-လုပ်ကျွေးလှည့်ပါလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍။ ပစ္စာဟရန္တဿ-ပြန်ဆောင်သော ရဟန်း၏။ ကာယဝါစတော-ကြောင့်၊ သမုဋ္ဌာတိ-၏။ တီဏိ-န်သော၊ ဣမာနိ-ဤ သမုဋ္ဌာန်တို့သည်၊ အစိတ္တကသမုဋ္ဌာနာနိ-အစိတ္တကသမုဋ္ဌာန်တို့တည်း။

အလံဝစနိယံ မာတရဗ္ဗိ။   ။စိတ်ဆိုး၍ ခေတ္တ ကွဲနေသူမဟုတ်ဘဲ၊ ထုံးစံအတိုင်း ခမည်းတော်နှင့် ကွာရှင်းထားသော မယ်တော်-ဟူလို၊ မာတရဗ္ဗိ-၌ ပိဖြင့် "အခြားမိန်းမကို မဆိုထားဘိ၊ မယ်တော်အရင်းကိုလည်း"ဟု သမ္ဘာဝနာပြုသည်။

ပန-ကာ၊ တဒုဘယံ-ထို ၂ ပါးစုံကို [သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်နှင့် အလံစနိယ အဖြစ် ၂ ပါးစုံကို-ဟူလို။] ဇာနိတွာ-၍၊ ဧတေဟေဝ တီဟိနယေဟိ-ဤ ၃ မျိုးသော နည်းတို့ဖြင့်ပင်၊ သမာပဇ္ဇန္တဿ-ကောင်းစွာရောက်သော ရဟန်း၏၊ တာနေဝ တီဏိ-ထို ၃ မျိုးတို့သည်ပင်၊ တဒုဘယဇာနနစိတ္တေန-ထို ၂ ပါးစုံကို သိသော စိတ်ဖြင့်၊ သစိတ္တကာနိ-သစိတ္တက သမုဋ္ဌာန်တို့တည်း၊ ကိရိယံ၊ နော သညာ ပိမောက္ခ-ဝိတိတ္တမသညာ မရှိသော်လည်း လွတ်မြောက်ခြင်း မရှိသော သိက္ခာပုဒ် တည်း၊ [သိက္ခာပုဒ်တော်ကို လွန်ကျူးလိုသော သညာ (စိတ်) မရှိဘဲ ရဟန္တာသော်မှ သင့်ရသည်-ဟူလို]၊ ပေ၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ကုသလာဒိဝသေန-ကုသိုလ်အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ တီဏိ-ကုန်သော၊ စိတ္တာနိ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ မိဘ ၂ ပါး ချမ်းသာစေလိုသော ကုသိုလ်စိတ်၊ ကြိယာစိတ်ဖြင့်လည်း သင့်၏-ဟူလို။) သုခါဒိဝသေန-ဖြင့်၊ တိသော-ကုန်သော၊ ဝေဒနာ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ဣတိ-သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း... ပဉ္စမသိက္ခာပဒ်-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

၆။ ကုဋိကာရ သိက္ခာပုဒ် ဆဋ္ဌေ-၌၊ သညာစိကာယ ပနာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ သယံပဝတ္တိတယာစနာ - မိမိကိုယ်တိုင် ဖြစ်စေအပ်သော တောင်းခြင်းကို၊ သညာစိကာ နာမ-သညာစိကာမည်၏ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ (ပန-အနက် မရှိ၊) တသွာ-ကြောင့်၊ သညာစိကာယာတိ-ယ ဟူသော ပါဠိ၌၊ အတ္တနော-၏၊ ယာစနာယ-တောင်းခြင်းဖြင့်၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ သယံ-တိုင်၊ ယာစိတကေဟိ-တောင်းအပ်ကုန်သော၊ ဥပကရဏေဟိ-ပဲခွပ်၊ ပုဆိန်

သယံ ပေ၊ ဝုစ္စတိ။ ။ “သံ+ယာစိကာ” ၌ သံသည် “မိမိဟူသော အနက်ကို ဟောသော တတိယအနက်၌ ဖြစ်သော နိပါတ်ပုဒ်တည်း” ဟုလည်းကောင်း၊ “ယာစိကာ” ၌ ဣပုစ္စည်းသည် “ဘော အနက်ဟော” ဟုလည်းကောင်း၊ သံ+ယာစိကာ ၂ ပုဒ်အလယ်၌ “ပဝတ္တိတာပုဒ် ကျေသော မဇ္ဈေလောပီ သမာသံ” ဟုလည်းကောင်း သိစေလို၍ “သယံ+ပဝတ္တိတ+ယာစနာ” ဟု ဖွင့်။ [“ယာစနာ-ယာစိကာ၊ (ဣကြောင့် ဣလာ၊ ယကို ကပြု) သယံ+ပဝတ္တိတ+ယာစိကာ သံယာစိကာ” ဟု ပြု။]

အတ္တနော ပေ၊ အတ္ထော။ ။ “မိမိကိုယ်တိုင် ဖြစ်စေအပ်သော တောင်းခြင်း” ဟူသည် “မိမိ၏+တောင်းခြင်း” ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “တသွာ ပေ၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ” ဟု ဥဇုကတ္တကို ဖွင့်ပြီးလျှင်၊ ထိုတောင်းခြင်းကြိယာဖြင့် ကုဋိကို ပြုလုပ်၍ မဖြစ်၊ တောင်းအပ်သော ပဲခွပ်၊ ပုဆိန် စသော အဆောက်အဦးတို့ဖြင့်သာ ပြုလုပ်၍ ဖြစ်သောကြောင့် “သယံ ယာစိတကေဟိ ဥပကရဏေဟိတိ အတ္ထော” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက် ဖွင့်သည်။

အစရှိသော အဆောက်အဦးတို့ဖြင့်၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-
 ဤသို့တောင်းရာ၌၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ပရပရိဂ္ဂဟိတံ-
 သူတစ်ပါးတို့ သိမ်းပိုက်အပ်သော ဥစ္စာကို၊ မူလစ္ဆေဒဝသေန-အခြေအမြစ်ကို
 ဖြတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ယာစိတုံ-ငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ-မအပ်၊ ပန-အန္တယကား၊ တာဝ
 ကာလိကံ-ထိုသုံးဆောင်ရာ ကာလပတ်လုံး ယူအပ်သည် မည်လောက်အောင်၊
 ဝါ-အခိုက်အတန့်၊ (ယာစိတုံ- ငှာ) ဝဇ္ဇတိ-၏။

သဟာယတ္ထာယ-အဖော်သဟဲအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ ကမ္မကရဏတ္ထာယ-
 အလုပ်လုပ်ခြင်း အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ ပုရိသံ-ကို၊ ဒေထ-ပေးပါကုန်၊ ဣတိ
 ဝတ္ထု ဝဇ္ဇတိ၊ ပုရိသတ္တကရံပိ-ပုရိသတ္တကရကိုလည်းကောင်း၊ ယာစိတုံ ဝဇ္ဇတိ၊
 ပုရိသတ္တကရောနာမ-ကရမည်သည်၊ ဝဇ္ဇတိအာဒိနာ-လက်သမား အစရှိသော၊
 ပုရိသေန-သည်၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက်သော၊ ဟတ္ထကမ္ပံ-ဟတ္ထကမ်တည်း၊ ဝါ-လက်ဖြင့်
 ပြုအပ်သော အမှုတည်း၊ တံ ပုရိသတ္တကရံ-ကို၊ ဒေဟိ-ပေးပါလော၊ ဣတံဝါ-
 ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထကမ္ပံ-ကို၊ ဒေဟိ-လော၊ ဣတံဝါ-လည်းကောင်း၊
 ဝတ္ထံ-၍၊ ယာစိတုံ ဝဇ္ဇတိ၊ ဟတ္ထကမ္ပံနာမ-ဟတ္ထကမ်မည်သည်၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခု
 သော၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုသည်၊ န ဟောတိ-မဟုတ်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဘန္တေ-ရားတို့၊
 ကိန္တိ-အဘယ်အကျိုးငှာ၊ အာဂတာ-လာကုန်သည်၊ အတ္ထ-ဖြစ်ပါကုန်သနည်း၊
 ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတေဝါ-မေးအပ်သော်လည်းကောင်း၊ အပုစ္ဆိတေဝါ-သော်လည်း
 ကောင်း၊ ယာစိတုံ ဝဇ္ဇတိ၊ ဝိညတ္တိပစ္စယာ-တောင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊
 ဒေါသော-အညာတက ဝိညတ္တိ အပြစ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် အပြစ်မရှိပါ

မူလစ္ဆေဒ။ ။ သူပိုင်ဥစ္စာအဖြစ်မှ လွတ်စေ၍ မိမိအပိုင်ဖြစ်အောင် ပြုခြင်းကို
 “မူလစ္ဆေဒ- အရင်းအမြစ်ကို ဖြတ်ခြင်း”ဟု ဆိုသည်။ ဤသို့ မူလစ္ဆေဒဖြစ်အောင် ဉာတိပဝါရိတ
 မဟုတ်သူ ထံမှ တောင်းလျှင် အညာတကဝိညတ္တိ ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်၏။

ပုရိသတ္တကရော။ ။ ပုရိသောယေဝ ပုရိသတ္တံ၊ ပုရိသတ္တေန-ယောက်ျားသည်၊ ကရော-
 ပြုထိုက်သော ကိစ္စတည်း၊ ပုရိသတ္တကရော၊ ဤပုရိသတ္တကရကိုပင် “ဟတ္ထကမ္ပံ”ဟုလည်း
 ခေါ်၏။ ဟတ္ထေန-လက်ဖြင့်+ကတ္တဗ္ဗံ-သော+ကမ္ပံ-အလုပ်ကိစ္စတည်း၊ ဟတ္ထကမ္ပံ-လက်ဖြင့်
 ပြုအပ်သော လက်သမားကိစ္စ စသည်၊ ဟတ္ထကံ (လက်အလုပ်) ကို တောင်းပြီးမှ၊ သူတို့က
 “ဘာလုပ်ရမှာ ပါလဲ”ဟု မေးလျှင် ပိုင်ရှင်မရှိသော တောမှ သစ်ပင်ကို ညွှန်ပြ၍ “သစ်သား
 ကပွဲပေးပါ၊ ညောင်ခေါက် ကပွဲပေးပါ” စသည်ဖြင့် ခိုင်းကောင်း၏။

သော်လည်း၊ မိဂလုဒ္ဒကာဒယော-သားမုဆိုး အစရိသူတို့ကို၊ သကကမ္မ-မိမိ မုဆိုး အလုပ်ကို၊ န ယာဓိတဗ္ဗာ-မတောင်းထိုက်ကုန်၊ ဝါ-မတောင်းကောင်းကုန်။

ကုဋိန္ဒိ-ကား၊ ဥလ္လိတ္တာဒိသု-ဥလ္လိတ္တာ အစရိသော ကုဋိတို့တွင်၊ အညတရ်-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ကုဋိကို (ကာရယမာနေန-၌ စပ်) တတ္ထ-ထို ဥလ္လိတ္တာ အစရိသော ၃ မျိုးသော ကုဋိတို့တွင်၊ ဥလ္လိတ္တာနာမ-ဥလ္လိတ္တာ ကုဋိမည် သည်၊ ထမ္ဘတုလာပိဋ္ဌသင်္ဃာတဝါတပါနုမ္မတ္တိဒ္ဒါဒိဘောဒံ-တိုင်၊ ထုပ်လျောက်၊ တံခါးဘောင်၊ လေသောက်ပြုတင်း၊ အခိုးထွက်ပေါက် အစရိသော အပြားရှိသော၊ အလေပေါကာသံ-မလိမ်းကျထိုက်သော အရပ်ကို၊ ထပေတွာ-၍၊ အဝသေသေ-ကြွင်းသော၊ လေပေါကာသေ-လိမ်းကျထိုက်သော အရပ်၌၊ (လိတ္တာ-၌ စပ်) ကုဋေဟိ-နံရံတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ဃဋေတွာ-စပ်၍၊ ဆဒနဿ-အမိုး၏၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ သုဓာယဝါ-အင်္ဂတေဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ မတ္တိကာယဝါ-မြေညက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ လိတ္တာ-လိမ်းကျအပ်သော ကုဋိတည်း၊ အဝလိတ္တာနာမ-

သကကမ္မ။

။ မုဆိုးတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ဖြစ်သော သတ်ဖြတ်မှုကို “သက-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော+ ကမ္မ-အလုပ်”ဟု ဆိုသည်။ မုဆိုးစသူတို့ထံ ဟတ္ထကမ် တောင်းလိုလျှင် ကိစ္စကို ပြောပြ၍ “ကျောင်းမှာ မည်သည့်အလုပ်ရှိ၏၊ ထိုအလုပ်၌ ဟတ္ထကမ်ကို ပေးပါ”ဟု ခိုင်းရမည်။ ထိုသို့ ကိစ္စကို မပြောလျှင် သူတို့လုပ်နေကျ “ဟတ္ထကံ” ဖြစ်သော သတ်မှုကို ပြုပေးလိမ့်မည်-ဟူလို။

ဥလ္လိတ္တာ။

။ ဥသဒ္ဓါသည် ဥဒ္ဓံအနက်ဟော၊ ဥဒ္ဓံ မုခံ-အထက်သို့ ရှေးရှု+လိတ္တာ-အင်္ဂတေ (သို့မဟုတ် မြေညက်) တို့ဖြင့် သုတ်လိမ်းအပ်သော ကုဋိတည်း။ ဥလ္လိတ္တာ-ကုဋိ၊ အုတ်စိပြီးလျှင် အတွင်းဘက်၌ အင်္ဂတေ-မြေညက် သုတ်လိမ်းသောအခါ အောက်ခြေမှ စ၍ အထက်သို့ တိုးကာတိုးကာ သုတ်လိမ်းသွားရသတတ်၊ ထို့ကြောင့် “ဥလ္လိတ္တာနာမံ၊ ပေ၊ အန္တော သုဓာယဝါ မတ္တိကာယဝါ လိတ္တာ”ဟု ဖွင့်သည်။

ထမ္ဘ ပေ၊ အလေပေါကာသံ။

။ အင်္ဂတေ သုတ်ရိုးမဟုတ်သော သစ်သားနှင့် ဝါတပါန (လေသောက် ပြုတင်းပေါက်) နေရာ၊ မီးခိုးထွက်ပေါက် နေရာများကို “အလေပေါကာသံ”ဟု ဆိုသည်။ [ယခုခေတ်၌ကား ဝါတပါန-ဓူမစ္ဆိဒ္ဒတို့၌ အင်္ဂတေ ကိုင်ကြသည်။] န လိဗ္ဗိယတေ-မသုတ်လိမ်းအပ်၊ (မသုတ်လိမ်းထိုက်)၊ ဣတိ အလေပေါ၊ အလေပေါစ+သော+ဩကာသောစာတိ အလေပေါကာသော၊ သုဓာနှင့် မတ္တိကာ ၂ မျိုးသာ ပြသောကြောင့် ထို ၂ မျိုးသာ လိမ်းကျကြောင်း ဖစ္စည်းဝတ္ထုတည်း၊ ပျာ-နွားချေးစသည်တို့ သုတ်လိမ်းမှုမှာ ဤကုဋိပြုလုပ် ရာ၌ “လေပ” အမည် မရ-ဟု ဆိုလိုသည်။

မည်သည်၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်၊ [အလေပေါကာသကို ချန်၍ ကျန်လေပေါကာသဟူသမျှ၌ နံရံနှင့်အမိုးစပ်အောင် သုတ်လိမ်းခြင်းကိုပင် “ဝုတ္တနယေနေဝ” ဟု ညွှန်းသည်။ ထို့ကြောင့် “တထေဝ” ဟု တချို့စာ ပါနေသည်မှာ အံ့ပိုသော၊ ဤပါဠိကိုပင် ကိုး၍ပြသော တေရသကဏ်၌လည်း “တထေဝ” မပါ။] ဆဒနဿ-၏၊ ဗဟိ-အပ၌၊ လိတ္တာ-လိမ်းကျံအပ်သော ကုဋိတည်း၊ ဥလ္လိတ္တာ ဝလိတ္တာနာမ-မည်သည်၊ တထေဝ-သာလျှင်၊ ဆဒနဿ-၏၊ အန္တောစ-အတွင်း၌ လည်းကောင်း၊ ဗဟိစ- အပ၌လည်းကောင်း၊ လိတ္တာ - လိမ်းကျံအပ်သော ကုဋိတည်း။

ကာရယမာနေနာတိ-ကား၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ကရောန္တေနဝါ-ပြုသူမူလည်း ဖြစ်သော၊ အာဏတ္တိယာ-စေခိုင်းခြင်းဖြင့်၊ ကာရာပေန္တေနဝါ-ပြုစေသူမူလည်းဖြစ် သော၊ (ဘိက္ခုနာ-၌ စပ်၊) အဿာမိကံတိ-ကား၊ [နတ္ထိ+သာမိ+ဧတိဿာံတိ အဿာမိကာ] ကာရေတာ-ဆောက်လုပ်စေတတ်သော၊ ဒါယကေန-ကျောင်းရှင် ဒါယကာမှ၊ ဝိရဟိတံ-ကင်းသော၊ အတ္တုဒ္ဓေသံတိ-ကား၊ ဧသာ-ဤကုဋိသည်၊ ‘မယျ- ၏၊ ဝါသာဂါရံ-နေရာကျောင်းတည်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့ ဧတိဿာ-ဤကုဋိ၏၊ အတ္တာ- မိမိဟူသော၊ ဥဒ္ဓေသော-ညွှန်ပြအပ်သူသည်၊ (အတ္တိ) ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ မိမိဟူသော ၊ ညွှန်ပြအပ်သူ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သာ-ထိုကုဋိသည်၊ အတ္တုဒ္ဓေသာ - သာမည်၏၊ အတ္တုဒ္ဓေသံ - မိမိဟူသော ညွှန်ပြထိုက်သူရှိသော၊ ဝါ - မိမိဖို့ဖြစ်သော၊ တံ - ထိုကုဋိကို၊ (ကာရယမာနေန-၌ စပ်၊) ပမာဏိကာ

အဝလိတ္တာ။ ။ အဝသဒ္ဓါသည် “အောက်” ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ အဓောမုခံ+ လိတ္တာ အဝလိတ္တာ၊ အပြင်ဘက်၌ အင်္ဂတေ (သို့မဟုတ် မြေညက်) တို့ဖြင့် သုတ်လိမ်းသော အခါ အထက်ကစ၍ အောက်သို့ ဆင်းကာဆင်းကာ သုတ်လိမ်းကြရသတတ်၊ ယခုခေတ် အင်္ဂတေ ကိုင်ရာ၌ကား အတွင်းရော အပြင်ပါ အထက်မှစ၍ ကိုင်ကြသည်၊ [အတွင်း အပြင် ၂ ဘက်လုံးပင် အင်္ဂတေ (သို့မဟုတ် မြေညက်) ကိုင်ထားသော ကုဋိကို ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တာဟု ခေါ်သည်။]

ကာရယမာနေနာတိ။ ။ “အာဏတ္တိယာ ကာရာပေန္တေန” ကား ကာရယမာနေန၏ ပဒတ္တ (တိုက်ရိုက် ပုဒ်နက်) တည်း၊ “သယံ ကရောန္တေန” ကား ကာရယမာနေန၏ သာမတ္တိ ယတ္တ (အပိုပြစွမ်းနိုင်သော အနက်) တည်း၊ ကာရယမာနေန-သူတစ်ပါးကို စေခိုင်းသူသော်မှ ပမာဏိက ကုဋိကိုသာ ပြုစေရလျှင် ကိုယ်တိုင်လုပ်သူမှာ အထူးပြောဖွယ် မရှိ၊ ပမာဏိက ကုဋိကိုသာ ပြုရမည်-ဟူလို၊ [သယံ ကရောန္တေနာတိ ဣမိနာ သာမတ္တိယတော (ကာရယ မာနေနဟူသော ပုဒ်က ကရောန္တေန အနက်ကို ပြစွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်) လဗ္ဘမာနံ အတ္ထံ အာဟ။]

ကာရေတဗ္ဗတိ - ကား၊ ပမာဏယုတ္တာ-ပမာဏနှင့် ယှဉ်သော ကုဋီကို၊ ကာရေ တဗ္ဗ-ပြုစေထိုက်၏။ [ပမာဏေန+ယုတ္တာ ပမာဏိကာ။]

တတြိဒံပမာဏံတိ-ကား၊ တဿာကုဋီယာ-၏။ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်လတုံကား၊ ပမာဏံ-ဏတည်း၊ ဒီဃသောတိ-ကား၊ ဒီဃတော-အလျားမှ၊ ဒွါဒသဝိဒတ္ထိယော သုဂတဝိဒတ္ထိယာတိ ဧတ္ထ-တ္ထိယာ ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ သုဂတဝိဒတ္ထိနာမ-သုဂတ ဝိဒတ္ထိမည်သည်။ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ဝါ-ယခုလက်ထက်၌၊ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ- မဇ္ဈိမပုရိသ၏။ တိသော ဝိဒတ္ထိယော-တည်း၊ ဝဗုဏိဟတ္ထေန-လက်သမား အတောင်ဖြင့်၊ ဒီဃဗျော ဟတ္ထော-အခွဲဖြင့် ၊ တောင်သည်၊ ဝါ-တစ်တောင်ထွာ သည်၊ ဟောတိ-၏။ ပန-ဆက်၊ မိနန္တေန-တိုင်းတာသော ရဟန်းသည်၊ ကုဋီယာ- ၏။ ဗဟိကုဋေ-နံရံပြင်ဘက်၌၊ ပဌမံ-စွာ၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်သော၊ ဝါ-လိမ်းကျ အပ်သော၊ မဟာမတ္တိကပရိယန္တံ-ကြီးသော မြေညက်၏ အဆုံးကို၊ အဂ္ဂဟေတွာ- မယူမူ၍၊ ထုသပိဏ္ဍာပရိယန္တေန-ဖွဲ့နှင့်ရောသော မြေဆိုင်ခဲ၏ အဆုံးဖြင့်၊ ဒွါဒသ ဝိဒတ္ထိယော- ၁၂ ထွာတို့ကို၊ မိနောတဗ္ဗာ-တိုင်းတာထိုက်ကုန်၏။ ထုသပိဏ္ဍာကေန- ဖွဲ့နှင့်ရောသော မြေဆိုင်ခဲဖြင့်၊ အနတ္ထိကော-အလိုမရှိသည်။ (ကုဋီလုပ်သူက အလိုမရှိသည်) သစေ ဟောတိ-အံ့၊ မဟာမတ္တိကာလေပေနေဝ-ကြီးစွာသော မြေညက်ကို သုတ်လိမ်းခြင်းဖြင့်သာလျှင်၊ (သစေ) နိဋ္ဌာပေတိ - အကယ်၍

တဿာ ကုဋီယာ။ ။တကြကို “တဿာ” ဟု ဖွင့်သဖြင့် သမ္ပန်အနက်၌ ကြပစ္စည်း သက်ကြောင်းကို သိစေ၏။ မှန်၏-ကြပစ္စည်းသည် ပဌမာဝိဘတ်၏ အနက် စသည်ဖြင့် အနက် များစွာ၌ သက်နိုင်၏။

ဒီဃတော။ ။“ဒီဃသော၌ သောပစ္စည်းသည် ပဉ္စမိအနက်၌ သက်၏” ဟု သိစေလို၍ “ဒီဃတော” ဟု ဖွင့်၏။ တိုင်းတာသော အရာဖြစ်၍ ပမာဏတ္ထအပါဒါန်တည်း။

သုဂတဝိဒတ္ထိနာမ။ ။“မဇ္ဈိမပုရိသ၏ ၃ ထွာ၊ လက်သမားအတောင်အားဖြင့် တစ်တောင့်ထွာသည် ဘုရားရှင်တစ်ထွာတော်တည်း” ဟု ဆိုရာ၌ မဇ္ဈိမပုရိသကိုလည်းကောင်း၊ လက်သမားအတောင်ကိုလည်းကောင်း စုံစမ်းမေးမြန်းကြပါလေ။

မဟာမတ္တိကပရိယန္တံ။ ။အင်္ဂတေကိုင်သကဲ့သို့ အပေါ်က ထူထူမြေညက် သုတ်လိမ်း ထားသည်ကို “မဟာမတ္တိကာ” ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်။ တချို့က ထိုမြေညက်ကြီး၏ အပေါ်မှာ ထပ်၍ ထုသပိဏ္ဍာကို သရွတ်ကျသောကြောင့် “ထုသပိဏ္ဍာ အဆုံးနှင့် တိုင်းရမည်” ဟု ဆိုသည်။ [ထုသေန-ဖွဲ့နှင့်+မိဿကော-ရောသော+ပိဏ္ဍော-မြေဆိုင်ခဲတည်း၊ ထုသပိဏ္ဍော-ခဲ။]

ပြီးဆုံးစေအံ့၊ (ဧဝံ သတိ-ဤသို့ ဖြစ်လသော်၊) သွေဝ-ထိုမဟာမတ္တိကာလေပ
သည်ပင်၊ ပရိစ္ဆေဒေါ-တည်း။

တိရိယန္တိ-ကာ၊ ဝိတ္တာရတော-အနံမှ၊ သတ္တန္တရာတိ-ကာ၊ ကုဋ္ဌဿ-နံရံ၏။
ဗဟိအန္တိ-ပြင်ဘက် အစွန်းကို၊ အဂ္ဂဟေတွာ-၍၊ အပ္ပန္တရိမေန-အတွင်း၌ဖြစ်သော၊
အန္တေန-အစွန်းဖြင့်၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ သုဂတဝိဒတ္ထိယော-ဘုရားရှင်၏ အထွာ
တော်တို့သည်၊ ပမာဏံ-တည်း၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤကုဋ္ဌိ၌၊
ကေသဂ္ဂမတ္တိပိ-တစ်ဆံဖျားမျှလည်း၊ (ဝဗ္ဗေတုံ-၌ စပ်၊) ဒီဃတော-မှ၊ ဟာပေတွာ-
ယုတ်လျော့စေ၍၊ တိရိယံ-ကို၊ ဝဗ္ဗေတုံဝါ-တိုးချဲ့ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ တိရိယ
တော-မှ၊ ဟာပေတွာ၊ ဒီဃံ-အလျားကို၊ ဝဗ္ဗေတုံဝါ-လည်းကောင်း၊ န ဝဋ္ဋတိ၊
ဥဘတော ဝဗ္ဗေန-အလျား အနံ ၂ ဘက်လုံးကို တိုးချဲ့ခြင်း၌၊ ဝါဒေါ-မအပ်ဟု
ပြောဆိုဖွယ်သည်၊ ကောပန-အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း၊ ပန-ဆက်၊ ယာ-အကြင်
ကုဋ္ဌိသည်၊ ဒီဃတော-မှ၊ သဠိဟတ္ထာပိ-အတောင် ၆၀ ရှိသည်လည်း၊ ဟောတိ-
အံ့၊ တိရိယတော-မှ၊ တိဟတ္ထာဝါ- ၃ တောင်ရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဦနက
စတုဟတ္ထာ ဝါ-၄ တောင်အောက် ယုတ်လျော့သော ပမာဏရှိသည်သော် လည်း
ကောင်း၊ ဟောတိ-အံ့၊ ယတ္ထ-အကြင်ကုဋ္ဌိ၌၊ ပမာဏယုတ္တော-ဏနှင့် ယှဉ်သော၊
မဇ္ဈော-ညောင်စောင်းသည်၊ [ပကတိအထွာဖြင့် ၉ ထွာရှိသော ညောင်စောင်းသည်
ပမာဏယုတ္တ ဖြစ်၏၊ ပမာဏယုတ္တောတိ ပကတိဝိဒတ္ထိယာ နဝ ဝဒတ္ထိပ္ပမာဏော။
ဋီကာ။] ဣတောစိတောစ-ဤဘက် ဤဘက်၌လည်း၊ ဝါ-ဤဘက် ဟိုဘက်မှ
လည်း၊ န ပရိဝဋ္ဋတိ-မလှည့်သာ၊ ပစ္ဆိမကောဋီယာ-နောက်ဆုံး အစွန်းအားဖြင့်၊
စတုဟတ္ထဝိတ္တာရာ- ၄ တောင်အပြန့် အကျယ်ရှိသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ [ကုဋ္ဌိ၏
အနံ အကျဉ်းဆုံးမှာ ၄ တောင်ဖြစ်သောကြောင့် “စတုဟတ္ထဝိတ္တာရာ န ဟောတိ”
ဟု ဆိုသည်၊] အယံ - ဤ ကုဋ္ဌိသည်၊ ကုဋ္ဌိသင်္ချီ-ကုဋ္ဌိဟူသော အရေအတွက်သို့၊

သတ္တန္တရာ။   ။ [သတ္တ+အန္တရာ] အန္တရာကို “အပ္ပန္တရိမေန အန္တေန” ဟု
ဖွင့်သောကြောင့် သွာသည် နာဝိဘတ်အနက်၌ သက်၊ တစ်နည်း-နာကို အာပြု၊ အလျားတိုင်း
သော အခါ နံရံ၏ ပြင်ဘက် အစွန်ဖြင့် တိုင်းရသော်လည်း အနံတိုင်းသော အခါ၌မူ နံရံ၏
အတွင်းအစွန်ဖြင့် တိုင်းရမည်-ဟူလို။

ဧတ္ထစ ပေ၊ န ဝဋ္ဋတိ။   ။ သိက္ခာပုဒ်၌ ပြထားသော အလျားအနံ ပမာဏသည်
အလွန်ဆုံး ပမာဏဖြစ်ရကား ထိုပမာဏထက် အလျားက ဖြစ်စေ အနံက ဖြစ်စေ ဆံခြည်
ဖျားမျှ မပိုစေရ-ဟူလို။

န ဂစ္ဆတိ-မရောက်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။ [ပမာဏ မလောက်သောကြောင့် ဆောက်လုပ်သူမှာ အာပတ်မသင့်-ဟူလို။]

ဘိက္ခု။ ၊ပေ၊ ဝတ္ထုဒေသနာယာတိ-ကား၊ ယသ္မိံ ပဒေသေ-အကြင်အရပ်၌၊ ကုဋီ-ကို၊ ကာရေတုကာမော-ဆောက်လုပ်စေလိုသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တံ-ထို အရပ်ကို၊ သောဓေတာ-သုတ်သင်ပြီး၍၊ [သမတလံ သီမာမဏ္ဍလသဒိသံ ကတ္တာ- ညီညွတ်သော အပြင်ရှိ၍ သိမ်အဝန်းနှင့် တူအောင်ပြု၍၊] ပဒဘာဇနေ-၌၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ သံဃံ-ကို၊ တိက္ခတ္တံ- ၃ ကြိမ်၊ ယာစိတ္တာ-တောင်းပန်ပြီး၍၊ (နေတဗ္ဗာ-၌ စပ်၊) သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ သံဃပရိယာပန္နာဝါ-သံဃာ၌ အကျုံးဝင် သော ရဟန်းတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သံဃေန-သည်၊ သမ္မတာ-ကုန်သော၊ ဒွတ္တယော-၂ ပါးသော်လည်း ဖြစ်ကုန်၊ ၃ ပါးသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု ဝါ-တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်သို့၊ ဝတ္ထုဒေသနတ္ထာယ-ကုဋီ နေရာကို ညွှန်ပြဖို့ရာ၊ နေတဗ္ဗာ-ပင့်ဆောင်ထိုက်ကုန်၏။

တေဟိ ၊ပေ၊ သပရိက္ကမနန္တိ-ကား၊ တေဟိ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ ကိပိလ္လိကာ ဒီနံ-ပိုးရွ အစရှိသော သတ္တဝါတို့၏၊ အာသယာဒိဟိ-နေရာ အစရှိကုန်သော၊ တေရသဟိ-ကုန်သော၊ ဥပဒ္ဒဝေဟိ-ဘေးရန်တို့မှလည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗဏ္ဍာပရုဏ္ဏ နိဿိတာဒိဟိ-ကောက်၌မို့သော အရပ်၊ ပဲ၌မို့သော အရပ်အစရှိကုန်သော၊ သောဋ္ဌသဟိ - န်သော၊ ဥပဒ္ဒဝေဟိ - မှလည်းကောင်း၊ ဝိရဟိတတ္တာ - ကင်း သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အနာရမ္ဘံ - နှိပ်စက်တတ်သော ဘေးရန် မရှိ၊ (ဣတိ

သဗ္ဗေဝါ သံဃပရိယာပန္နာ။ ။ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနိ၌ “သစေ သဗ္ဗေ သံယော ဥဿဟတိ ကုဋီဝတ္ထု ဩလောကေတံ” ဟု ရှိသောကြောင့် “သဗ္ဗေဝါ သံဃ ပရိယာပန္နာ” ဟု ဆိုသည်။

သံဃေနဝါ ၊ပေ၊ ဘိက္ခု။ ။“နောစေ ၊ပေ၊ တေ ယာစိတ္တာ သမ္ပနိတဗ္ဗာ” ဟု ရှိသော ကြောင့် “သံဃေနဝါ ၊ပေ၊ ဘိက္ခု” ဟု ဆိုသည်။ [“ဒွေတယော” ဟု ရှိသည်ထက် “ဒွေဝါ တယောဝါ” ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ “ဒွတ္တယော” ဟု ရှိလျှင် သာ၍ကောင်း၏။]

တေရသဟိ၊ သောဋ္ဌသဟိ။ ။ကိပိလ္လိကစသည်တို့၏ နေရာဖြစ်သော သု ပါးသော အာသယကို “ကိပိလ္လိကာနံ အာသယော ဟောတိ၊ ဥပစိကာနံဝါ” စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗဏ္ဍနိဿိတ စသော ၁၆ ပါးကို ပုဗ္ဗဏ္ဍနိဿိတံ ဝါ ဟောတိ၊ အပရုဏ္ဍနိဿိတံ ဝါ စသည်ဖြင့် လည်းကောင်းပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက် ပြထားပြီ။

အနာရမ္ဘံ။ ။နတ္ထိ+အာရမ္ဘော ဧတ္တာတိ အနာရမ္ဘံ (ဝတ္ထု)-ကုဋီကို နှိပ်စက် ဖျက်ဆီးမည့် ဘေးရန် မရှိသော နေရာ။

သလ္လက္ခေတ္တော-၌ စပ်)၊ ဒွိဟိ ဝါ-၂ ကောင်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ စတူဟိဝါ-
 ၄ ကောင်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဗလိဗဒ္ဓေဟိ-နွားလားတို့နှင့်၊ ယုတ္တေန-
 ကပ်ယှဉ်အပ်သော၊ သကဋေန-လှည်းဖြင့်၊ ဧကံ စက္ကံ-လှည်းဘီး တစ်ဘီးကို၊
 နိဗ္ဗောဒကပတနဋ္ဌာနေ-တံစက်မြိတ်ရေ ကျရာအရပ်၌၊ ဧကံ (စက္ကံ)-ကို၊ ဗဟိ-
 တံစက်မြိတ်ပြင်ဘက်၌၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ ဝါ-ထား၍၊ အာဝိဇ္ဇိတု-လှည့်ခြင်းငှာ၊ သတ္တု
 ဧကယုတာယ-တတ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သပရိက္ကမနံ-၂ ကောင်ကပ်
 လှည်း၊ ၄ ကောင်ကပ်လှည်းတို့ဖြင့် လှည့်ပတ်လောက်ရာ ဥပစာရှိ၏၊ ဣတိ-သို့၊
 သလ္လက္ခေတ္တော-မှတ်သား၍၊ သံဃပဟောနကာ-သံဃာလောက်ကုန်သည်၊ သစေ
 ဟောန္တိ-န်အံ၊ (သံဃာကုန် လိုက်ကြည့်၍ သံဃာလောက်လျှင်-ဟူလို၊) (ဧဝံ
 ဟောန္တေသု) တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌သာလျှင်လည်းကောင်း၊ (ဒေသေတဗ္ဗံ-၌ စပ်)၊
 (သံဃပဟောနကာ-န်သည်) နေစေ ဟောန္တိ၊ ဧဝံ ပဟောန္တေသု-သော်၊ [ပင့်တုန်းက
 ၂ ပါး ၃ပါးသာ ပင့်သွား၍ သံဃာမလောက်လျှင်-ဟူလို၊] သံဃမရွံ-သံဃ
 အလယ်သို့၊ ဂန္ဓာ-သွား၍လည်းကောင်း၊ တေန ဘိက္ခုနာ-သည်၊ ယာစိ တေဟိ-
 တောင်းပန်အပ်သော ရဟန်းတို့သည်၊ [ယာစိတေန-တောင်းပန်အပ်သော သံဃာ
 သည်] ဥတ္တိဒုတိယေန-ဥတ်လျှင် ၂ ကြိမ်မြောက်ရှိသော၊ ကမ္မေန-ကမ္မ ဝါစာဖြင့်၊
 ဝတ္ထု-ကုဋိနေရာကို၊ ဒေသေတဗ္ဗံ - ညွှန်ပြထိုက်၏၊ သာရမ္ပေ စေတိ အာဒိ-

သပရိက္ကမနံ။ ။ ပရိတော ကမတိ ဂစ္ဆတိ ဧတ္တာတိ ပရိက္ကမနံ-၂ ကောင်ကပ်လှည်း၊
 ၄ ကောင်ကပ်လှည်းဖြင့် လှည့်ပတ်လောက်ရာ ဥပစာ၊ သဟံ+ပရိက္ကမနေန ယံ+ဝတ္ထတိတိ
 သပရိက္ကမနံ (ဝတ္ထ)။

သစေ သံဃပဟောနကာ။ ။ သံဃာ-သို့မဟုတ် သံဃာက သမုတ်အပ်သော ၂ ပါး
 ၃ ပါးသည် ကုဋိဆောက်လုပ်မည့် နေရာသို့ လိုက်သွား၍ သင့်-မသင့်ကို ကြည့်ပြီးနောက်
 ထိုနေရာက အနာရမ္ပ-သပရိက္ကမန မဟုတ်လျှင် “ဤနေရာ၌ မပြုပါလင့်” ဟု တားမြစ်ရာ၏၊
 အနာရမ္ပ-သပရိက္ကမနဖြစ်လျှင်ကား ထိုကျောင်းရှင် ရဟန်းက နေရာကို ညွှန်ပြဖို့ရန် သံဃာထံ
 တောင်းပန်ရသေး၏၊ ထိုအခါ သံဃာပြည့်လျှင် ထိုနေရာမှာပင် ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် ညွှန်ပြရာ၏၊
 သံဃာမပြည့်လျှင် သံဃာရှိရာသို့ သွား၍ တောင်းပန်ရ၊ ညွှန်ပြရသည်။

ယာစိတေဟိ။ ။ ဤအဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌ “ယာစိတေဟိ” ဟု ရှိသော်လည်း
 သံဃာထံ တောင်းပန်ရမည်ဖြစ်၍ “ယာစိတေန-တောင်းပန်အပ်သော သံဃာသည်” ဟု ရှိလျှင်
 သာ၍ သင့်မည်ထင်သည်။

သာရမ္ဘေ စေ အစရှိသော ဝါကျကို၊ ပဋိပက္ခနယေန-ဆန့်ကျင်ဘက်နည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗွံ-၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) အာဠဝိယံ-အာဠဝိမြို့၌၊ အာဠဝိကာ-အာဠဝိမြို့၌ နေကုန်သော ၊ပေ၊ သညာစိကာယ-ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေအပ်သော တောင်းခြင်းဖြင့်၊ ကုဋိကရဏဝတ္ထုသ္မိံ-ကုဋိကို ဆောက်လုပ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ ၊ပေ၊ အဒေသိတဝတ္ထုကံ-မညွှန်ပြအပ်သော ကုဋိနေရာရှိသော၊ ပမာဏာတိတ္တန္တံ-ပမာဏကို လွန်သော၊ ကုဋိ-ကို၊ ကာရေဿာမိ-အံ၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဥပကရဏတ္ထံ-အဆောက်အဦး အလို့ငှာ၊ အရည်-သို့၊ ဂမနတော-သွားရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ သဗ္ဗပယောဂေသု- အလုံးစုံသော ပယောဂတို့ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ။)

ဣဒါနိ-၌၊ ဒ္ဓိဟိ- ၂ ခဲကုန်သော၊ ပိဏ္ဏေဟိ-အင်္ဂတေတို့ဖြင့်၊ ဝါ-မြေညက်ခဲတို့ဖြင့်၊ နိဋ္ဌာနံ-ပြီးဆုံးခြင်းသို့၊ ဂမိဿတိ-ရောက်တော့လတံ၊ ဣတိ-ဤသို့ ဆိုထိုက်ရာ အခါ၌၊ တေသု-ထို ၂ ခဲတို့တွင်၊ ပဌမပိဏ္ဏဒါနေန-ပဌမအခဲကို ပေးခြင်းကြောင့်၊ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ) ဒုတိယဒါနေန-ဒုတိယအခဲကို ပေးခြင်းကြောင့်၊ လေပေ-လိမ်းကျံကြောင်း အင်္ဂတေမြေညက်သည်၊ ယဋိတေ-ဆက်စပ်လသော်၊ အဒေသိကဝတ္ထုကာဇေဝါ-မညွှန်ပြအပ်သော ကုဋိရာ ရှိသည်သာလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ (ဇေ-ဖြင့်ပမာဏာတိတ္တန္တံကို ကနံ၊) ပမာဏာတိတ္တန္တာဇေဝါ-ပမာဏကို လွန်သည်သာလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ (ဤဇေ-ဖြင့် အဒေသိတဝတ္ထုကကို ကနံ၊) သစေ ဟောတိ၊ (ဇေံ သတိ၊) ဇကော-တစ်ချက်သော၊ သံဃာဒိသေသော-သံဃာဒိသေသ်သည်လည်းကောင်း၊ ဒွေ- ၂ ချက်ကုန်သော၊ ဒုက္ကဋ္ဌာနိစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ၊) ဥဘယဝိပန္နာ-၂ ပါးစုံတို့မှ ချို့တဲ့သော ကုဋိသည်၊ (သစေ ဟောတိ၊ ဇေံ သတိ၊) ဒွေ၊ သံဃာဒိသေသာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒွေ၊ ဒုက္ကဋ္ဌာနိစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)။

လေပေ ယဋိတေ။ ။အတွင်း လိမ်းကျံမှုပြုလျှင် အတွင်း၌ လိမ်းကျံသင့်သမျှ အရပ်အားလုံး နံရံ-အမိုးတို့ကို စပ်အောင်၊ အပြင်လိမ်းကျံမှု ပြုလျှင်လည်း အပြင်နံရံ-အမိုးတို့ကို စပ်အောင်၊ လိမ်းကျံမိလျှင်.....[သံဃာဒိသေသော၊ ဒုက္ကဋ္ဌာနိ တို့၌ စပ်။]

ဥဘယဝိပန္နာ။ ။ဥဘယေဟိ-ကုဋိရာကို ညွှန်ပြစေခြင်း၊ ပမာဏကို မလွန်ခြင်း ၊ မျိုးတို့မှ+ဝိပန္နာ-ချို့ယွင်းသော ကုဋိ။

ပန-ဆက်၊ ဒွါရဗဒ္ဒဝါ-တံခါးဘောင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါတပါနံဝါ-လေသောက်ပြုတင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ အထပေတွာဝ-မတပ်သေးမှု၍ သာလျှင်၊ မတ္တိကာယ-ဖြင့်၊ သစေ လိမ္မတိ-အံ့၊ (ဧဝံ သတိ-ဤသို့ဖြစ်လသော်လည်းကောင်း၊) တသ္မိ-ထိုတံခါးဘောင်ကို၊ ဝါ-ထိုလေသောက်ပြုတင်းကို၊ ထပိတေစ-တပ်အပ်ပြန်သော်လည်း၊ လေပေါ-လိမ်းကျကြောင်း အင်္ဂတေ မြေညက်သည်၊ သစေ န ယဇ္ဇယတိ-အကယ်၍ မဆက်စပ်သေးအံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့မစပ်သော်လည်းကောင်း၊) တာဝရက္ခတိ-အာပတ်မှ စောင့်သေး၏၊ ပန-ဆက်၊ ပုန-ဖန၊ လိမ္မန္တဿ-လိမ်းကျသော ရဟန်း၏၊ (လေပေ-သည်၊) ယဇ္ဇိတ မတ္တေ-စပ်ကာမျှဖြစ်လသော်၊ သံဃာဒိသေသော (ဟောတိ၊) တံ-ထိုတံခါးဘောင်ကို၊ ဝါ-ထိုလေသောက်ပြုတင်းကို၊ ထပိယမာနံ-တပ်အပ်သည်ရှိသော်၊ ပံဌမဒိန္န လေပေန-ပဌမပေးအပ်သော လိမ်းကျကြောင်း အင်္ဂတေမြေညက်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ နိရန္တမေဝ-အကြားမရှိသည်သာလျှင်၊ ဟုတွာ-၍၊ သစေ တိဌတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ပဌမမေဝ-ရှေးဦးမဆွ အစကပင်၊ (တံခါးဘောင် ကျည်းခွေ၊ သို့မဟုတ် ပြုတင်းပေါက် မတပ်ခင်ကပင်-ဟူလို၊) သံဃာဒိသေသော (ဟောတိ၊) ကေဝလံ-အပရိက္ကမနမဖက် သက်သက်၊ သာရမ္မာယ-သာရမ္မ ကုဋီကို ပြုခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ၊) ကေဝလံ-သာရမ္မ မဖက် သက်သက်၊ အပရိက္ကမနာယ-အပရိက္ကမန ကုဋီကိုပြုခြင်းကြောင့်၊ တထာ-ထို့အတူ ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်၏။

အထပေတွာဝ။ ။ တံခါးဘောင် ကျည်းခွေ၊ သို့မဟုတ် လေသောက်ပြုတင်းကို ပဌမ မတပ်သေးဘဲ မြေညက်ဖြင့် ရှေးဦးစွာ လိမ်းကျလျှင်၊ တံခါးပေါက်နေရာ၊ ပြုတင်းပေါက်နေရာ တို့၌ မြေညက် မလိမ်းကျရသေး၊ မစပ်သေးသောကြောင့် “တာဝ ရက္ခတိ” ဟု ဆိုသည်။

ထပိတေစ တသ္မိ။ ။ တံခါးဘောင်၊ သို့မဟုတ် ပြုတင်းပေါက် တပ်ပြန်သော်လည်း ထိုတံခါးဘောင်နှင့်၊ သို့မဟုတ် ပြုတင်းပေါက်နှင့်တကွ လိမ်းကျပြီး မြေညက်က မဆက်စပ် သေးလျှင် အာပတ်မှ စောင့်သေး၏၊ အာပတ် မသင့်သေး-ဟူလို။

ပုန လိမ္မန္တဿ။ ။ မစပ်သေးသော နေရာ၌ နောက်ထပ် လိမ်းကျသူကို “ပုန လိမ္မန္တ”ဟု ဆိုသည်၊ နောက်ထပ် လိမ်းကျသောအခါ ပဌမလိမ်းကျပြီးနှင့် စပ်လျှင် အာပတ် သင့်၏-ဟူလို။

သစေ တံ ထပိယမာနံ။ ။ ဒွါရဗဒ္ဒ၊ သို့မဟုတ် ဝါတပါနကို ပဌမမတပ်သေးဘဲ မြေညက်ကိုသာ လိမ်းကျထားရာ၌ ဒွါရဗဒ္ဒ-ဝါတပါနတို့ကို တပ်သောအခါ အားလုံးဆက်စပ်ပြီး ဖြစ်သွားလျှင် ဒွါရဗဒ္ဒ-ဝါတပါတို့ကို မတပ်မီကပင် အာပတ်သင့်၏။

ဝိပွကတံ-အပြားအားဖြင့် ပြုခြင်းမရှိသော၊ ဝါ-မပြီးဆုံးသေးသော၊ ကုဋီ-ကို၊ အညဿ - အခြားသူအား၊ ဒိဒတောစ-ပေးသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဘူမိသမံ-မြေကြီးနှင့် ညီမျှအောင်၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဘိန္နန္တဿစ-ဖျက်ပစ်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ လေဏာ ၊ပေ၊ ဂေဟေသု-လိုက်၊ ဂူ၊ မြက်မိုးကုဋီ၊ သစ်ရွက်မိုးကျောင်းတို့တွင်၊ အညတရံ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးကို၊ ကရောန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ကုဋီပိ-ဥလ္လိတ္တာ အစရှိသော ကုဋီကိုလည်း၊ အညဿ-အခြား ရဟန်း၏၊ ဝါသတ္ထာယ-နေရာအကျိုးငှာ၊ (ကရောန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) [အတ္ထုဒ္ဒေသ မဟုတ်၍ အနာပတ္တိ-ဟူလို။] ဝါသာဂါရံ-နေရာကျောင်းကို၊ ထပေတွာ-၍၊ ဥပေါသထာဂါရာဒီသု-ဥပုသ်ကျောင်းဆောင် အစရှိသည်တို့တွင်၊ [အာဒိသဒ္ဒေန ဇန္တာယရ၊ ဘောဇနသာလာ၊ အဂ္ဂိသာလာနံ ဂဟဏံ-ဋီကာ။] အညတရတ္ထာယ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးအလို့ငှာ၊ (ကရောန္တဿစ-၏လည်း ကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနဉ္စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

ဥလ္လိတ္တာဒီနံ-တ္ထ အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရတာ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါး သော ကုဋီ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဟေဋ္ဌိမပမာဏသမ္ဘဝေါ-အောက်ထစ်ဆုံး ၄ တောင် ပမာဏ၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အဒေသိတဝတ္ထုကတာ-မညွှန်ပြ အပ်သော ကုဋီရာ ရှိသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပမာဏာတိက္ကန္တတာ-ပမာဏ ကို လွန်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အတ္ထုဒ္ဒေသိကတာ-မိမိဟူသော ညွှန်ပြ ထိုက်သူ ရှိသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝါသာဂါရတာ-နေရာကျောင်း၏အဖြစ် လည်းကောင်း၊ လေပယဋ္ဌနာ-လိမ်းကျံကြောင်း အင်္ဂတေ မြေညက်တို့၏ ဆက်စပ် ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ဆဝါ-၆ ပါးတို့သည်သော်လည်း ကောင်း၊ ဣမာနိ သတ္တဝါ-၇ ပါးတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ ဆသမုဋ္ဌာနံ-တည်း၊ ကိရိယဉ္စ-မပြုထိုက်သော လွန်ကျိုးမှုကို ပြုခြင်းရှိသည်လည်း ကောင်း၊ ကိရိယာကိရိယဉ္စ-မပြုထိုက်သော လွန်ကျိုးမှုကို ပြုခြင်း၊ ပြုထိုက်သော ဖြည့်ကျင့်မှုကို မပြုခြင်းရှိသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ) ဟိ-မှန်၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာ ပုဒ်သည်၊ ဝတ္ထု-ကုဋီနေရာကို၊ ဒေသာပေတွာ-ပြောကြားစေ၍၊ ပမာဏာတိက္ကန္တ-ပမာဏကိုလွန်သော ကုဋီကို၊ ကရောတော-ပြုသော ရဟန်း၏၊ ကိရိယတော-ကြောင့်၊ သမုဋ္ဌာတိ -ဖြစ်၏၊ အဒေသာပေတွာ - ကုဋီရာကို မညွှန်ပြစေမူ၍၊

ဆဝါ, သတ္တဝါ။ ။ အဒေသိတဝတ္ထုကတာ, ပမာဏာတိက္ကန္တတာ; ၂ မျိုးလုံးဖြစ်လျှင် အင်္ဂါ ၇ ပါးဖြစ်၏။ သံယာဒိသေသလည်း ၂ ချက် သင့်၏။ ထို ၂ မျိုးတွင် တစ်မျိုးသာဖြစ်လျှင် အင်္ဂါ ၆ ပါးဖြစ်၏။ သံယာဒိသေသလည်း တစ်ချက်သာ သင့်၏။

ကရောတော-၏။ ကိရိယာကိရိယတော-ကိရိယ၊ အကိရိယကြောင့်၊ သမုဋ္ဌာတိ-၏။ [ကုဋိရာကို မညွှန်ပြစေခြင်းသည် အကိရိယ၊ ကုဋိဆောက်လုပ်ခြင်းကား ကိရိယတည်း။] စတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ သဉ္စရိတ္ထေ-၌၊ ဝုတ္တသဒိသမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်နှင့် တူသည်သာ၊ ဣတိ-သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။... ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ်-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီးပြီ။

**၇။ ဝိဟာရကာရ သတ္တမေ-၌၊ မဟလ္လကန္တိ (ပဒဿ)-ကံဟူသော ပုဒ်၏၊
သိက္ခာပုဒ် (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) စတဿ-ဤကျောင်း၏၊
သဿာမိကဘာဝေန-ကျောင်းရှင်ဒါယကာ ရှိသည်၏**

အဖြစ်ကြောင့်၊ သညာစိတကုဋိတော-ဋီထက်၊ မဟန္တဘာဝေါ-မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်သည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-ထိုကျောင်းသည်) မဟလ္လကော-ကမည်၏၊ဝါ-တစ်နည်း၊ ဝတ္ထု-ကျောင်းနေရာကို၊ ဒေသာပေတွာ-ညွှန်ပြစေ၍၊ ပမာဏာတိက္ကမေနာပိ-ပမာဏကို လွန်ခြင်းဖြင့်လည်း၊ (ပိဖြင့် မလွန်ခြင်းကို ဆည်း) ကာတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဝါ-ထိုသို့ ပမာဏကို လွန်ခြင်း ဖြင့်လည်း ပြုနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ပမာဏမဟန္တတယပိ-ပမာဏအားဖြင့် ကြီးနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ မဟလ္လကော-လွှက်မည်၏၊ မဟလ္လကံ-မြတ်

မဟလ္လကံ။ *မဟတ္တံ-သံယာစိတကုဋိထက် မြတ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-သံယာစိတကုဋိထက် ကြီးကျယ်သည်၏အဖြစ်ကို+လာတိ-ယူတတ်၏၊ ဣတိ၊ မဟလ္လော-မည်၏၊ မဟတ္တသဒ္ဓုပပဒ+လာဓာတ်၊ အပစ္စည်း၊ ဣကို ချေ၊ လဒ္ဒေဘော်လာ၊ မဟလ္လောယေဝ မဟလ္လကော၊ (သုတ္တ ကံပစ္စည်း၊) ဤသို့သာ သဒ္ဓတ္ထ ဖြစ်၏၊ သံယာစိတကုဋိတော-စသည်ကား ထိုကျောင်း၏ သဘောကို ပြသော အဓိပ္ပာယ်တူသာ။

သဿာမိကံ ၊ပေ၊ မဟလ္လကော။ ။သဿာမိကဘာဝေနဖြင့် မဟာမည်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြ၏၊ သံယာစိတကုဋိတောဖြင့် မဟာ၏ အပါဒါန်ကို ပြ၏၊ ကျောင်းဒကာရှိသော ကြောင့် သံယာစိတကုဋိထက် မြတ်သည်၊ အထက်တန်းကျသည်-ဟူလို၊ ဤနည်းအလို “မဟာ-အမြတ်”ဟု ဥတ္တမတ္ထ ယူသင့်၏။

ယသ္မာဝါ ၊ပေ၊ မဟလ္လကော။ ။သံယာစိတကုဋိ၌ အလျားအနံ ပမာဏ ရှိရ၏၊ ဤဝိဟာရ၌ကား ကျောင်းဒယကာရှိသောကြောင့် ဒါယကာ အလိုရှိသလောက် ပမာဏ ကြီးနိုင်၏၊ ထိုသို့ သံယာစိတကုဋိထက် ပမာဏကြီးနိုင်သောကြောင့်လည်း မဟလ္လကမည်၏၊ ဤနည်းအလို “မဟာ-အကြီး”ဟု ဝုစိုအနက် ယူသင့်၏။

သည်၏အဖြစ်ကို ယူတတ်သော၊ ဝါ-ကြီးသည်၏အဖြစ်ကို ယူတတ်သော၊ တံ-
ထိုကျောင်းကို၊ (ကာရယမာနေန-၌ စပ်။)

ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အဿ-ထိုကျောင်း၏၊ တံ ပမာဏမဟန္တတ္ထိ-
ထိုပမာဏအားဖြင့် ကြီးနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ သဿာမိကတ္တာဝ-ကျောင်းရှင်
ဒါယကာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သာ၊ လဗ္ဘတိ-ရအပ်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တဒတ္ထ
ဒဿနတ္ထံ-ထို သဿာမိကတ္တဟူသော အနက်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ “မဟလ္လကော
နာမ ၊ပေ၊ ဝုစ္စတီ”တိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အဿ-ထိုမဟလ္လကံဟူသော ပုဒ်၏၊
ပဒဘာဇနေ-၌၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [သဿာမိကော-ကျောင်းရှင် ဒါယကာရှိသော ကျောင်း
ကို၊ မဟလ္လကောနာမ ဝိဟာရော-မဟလ္လကမည်သော ကျောင်းဟူ၍၊ ဝုစ္စတီ-
၏၊] သေသံ-သော၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော အစီအရင်သည်၊ ကုဋိကာရသိက္ခာပဒေ-
၌၊ ဝုတ္တသဒိသံ-ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်နှင့် တူ၏၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ-
အထူးကား၊ သဿာမိကမတ္တမေဝ-သဿာမိက၏ အဖြစ်မျှသည်သာ၊ ဝိသေသော-
အသာဓာရဏဝိနိစ္ဆယအတွက် ထူး၏။

ကောသမ္ဗိယံ-ကောသမ္ဗိမြို့၌၊ ဆန္ဒတ္ထေရံ-ဆန္ဒထေရ်ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ စေတိယ
ရုက္ခံ-စေတီဟု သမုတ်အပ်သော နတ်သစ်ပင်ကို၊ ဆေဒါပနဝတ္ထုသ္မိ-ဖြတ်စေ
ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တဘာဝေါ-ပညတ်တော်မူအပ်သည်၏
အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ အကိရိယမတ္တတော - အကိရိယမျှကြောင့်၊ သမုဋ္ဌာန
ဘာဝေါ-ဖြစ်သည်၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ [ကျောင်းရာကို ညွှန်ပြစေမှု
မပြုခြင်းကြောင့်-ဟူလို၊ မတ္တဖြင့် ကိရိယတောကို ကန့်၊ ရှေ့ သိက္ခာပုဒ်ကဲ့သို့

ယသ္မာ ပန။ ။ပမာဏကြီးနိုင်သောကြောင့် “မဟလ္လက”မည်လျှင် ပဒဘာဇနီ၌
ပမာဏကြီးနိုင်ပုံကို မပြဘဲ အဘယ့်ကြောင့် “မဟလ္လကောနာမ ဝိဟာရော သဿာမိကော
ဝုစ္စတီ”ဟု သဿာမိကအဖြစ်ကိုသာ ဖွင့်ပြတော်မူပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “ယသ္မာ ပန
၊ပေ၊ ပဒဘာဇနေ ဝုတ္တံ” ဟု မိန့်၊ ပမာဏကြီးနိုင်ခြင်း၏ မူရင်းအကြောင်းမှာလည်း သဿာမိက
အဖြစ်ပင် ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “မဟလ္လကောနာမ ၊ပေ၊ သဿာမိကော ဝုစ္စတီ”ဟု မိန့်တော်ပါ
သည်-ဟူလို။ [“ဘိက္ခုဝါ အနဘိနေယျ” ၌ ဝါ၏အနက်ကို ဋီကာဖွင့်အတိုင်း ဘာသာဋီကာ၌
ပြထားပြီ။]

စေတိယရက္ခံ။ ။စိတ္တိကတစ္ဆေန-စိတ်ကဲ့သို့ ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-
ပူဇော်မှုကို ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ စေတိယံ-မည်၏၊ စေတိယသဒ္ဓါသည် ပူဇော်အပ်
သော နတ်ကွန်း - နတ်ကြီးသော သစ်ပင်ကို ဟော၏၊ “ပူဇာရဟာနံ ဒေဝဋ္ဌာနာနမေတံ
အမိဝမနံ၊ စေတိယန္တိ+သဒ္ဓတံ+ရက္ခံ စေတိယရက္ခံ၊-(ဋီကာ)။

“ကိရိယတော” မပါ-ဟူလို] ဧကသံဃာဒိသေသတာစ-တစ်ချက်သော သံဃာဒိသေသ်၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဧတ္ထ - ဤ သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝိသေသော-သာဓာရဏ ဝိနိစ္ဆယအတွက် ထူး၏။...[ဝိသေသော- ၂ ထပ်ပါ၍ ထူးအောင် ခွဲဖေးလိုက်သည်၊ အဋ္ဌကထာကြီး၌ “ ဝိသေသော ” တစ်ခုသာ ပါ၏။] သတ္တမ သိက္ခာပဒ်-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

၈။ ဒုဋ္ဌဒေါသ အဋ္ဌမေ-၌၊ ဒုဋ္ဌောဒေါသောတိကား၊ ဒုသိတောစေဝ-ဖျက်

သိက္ခာပုဒ် ဆီးအပ်သည်လည်းကောင်း၊ ဒုသကောစ - ဖျက်ဆီးတတ်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဟိ-ချဲ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ

(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဒေါသေ-ဒေါသသည်၊ ဥပ္ပန္နေ-ဖြစ်လသော်၊ ပုဂ္ဂလော-ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ တေန ဒေါသေန-ထိုဒေါသသည်၊ ဒုသိတော-ဖျက်ဆီးအပ်သည်၊ ပကတိဘာဝံ-ပင်ကိုယ်သဘောကို၊ ဇဟာပိတော-စွန့်စေအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ ဒေါသသည် ဖျက်ဆီးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုဋ္ဌောတိ-ဋ္ဌောဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ စ-ကား၊ (ဒေါသေ ဥပ္ပန္နေ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ တေန ဒေါ သေန-ကြောင့်၊ ရှေ့ဝါကျမှ လိုက်၊) ပရံ-သူတစ်ပါးကို၊ ဒုသေတိ၊ ဝိနာသေတိ-ပျက်စီးစေတတ်၏၊ ဝါ-ဖျက်ဆီးတတ်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ ဒေါသအတွက် သူတစ်ပါးကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒေါသောတိ-သောဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဣတိ-လျှင်၊ ဒုဋ္ဌောဒေါသောတိ - ဟူသော၊ ဧတံ - ဤ

ဒုသိတောစေဝ ဒုသကောစ။ ။ ဒုဋ္ဌောကို ဒုသိတောဟု ဖွင့်သဖြင့် ဒုသဓာတ် တပစ္စည်းသည် ကံဟောဟု သိစေ၏။ “ဒုသိယတေတိ ဒုဋ္ဌော”ဟု ပြု၊ ဒေါသောကို ဒုသကောဟု ဖွင့်သဖြင့် ဒုသဓာတ် (ကာရိတ်ကျေ) ဣပစ္စည်းသည် ကတ္တားဟောဟု သိစေ၏။ “ဒုသေတိတိ ဒေါသော” ဟု ပြု၊ စေဝ+စတို့ကား “စေဝနှင့်စ၊ စုဏ္ဍိယမှာ၊ ရှေ့မှာ စေဝ, နောက်မှာ စ” နှင့်အညီတည်း။

ဥပ္ပန္နေ ဟိ။ ။ ဒုသိတဖြစ်ပုံ ဒုသကဖြစ်ပုံကို အကျယ်ပြသော ဝါကျတည်း။ ထိုဝါကျ၌ လည်း ကာရဏနှင့် ဖလ တွဲ၍ ၂ ဝါကျစီ ခွဲပါ။ “ဒုသိတော-ဒေါသသည် (ဒေါသက) ဖျက်ဆီးအပ်” ဟူသည် ဒေါသမဖြစ်မီက ကောင်းမွန်နေသော ပင်ကိုယ်သဘောကို စွန့်လွှတ်ရလောက်အောင် စိတ်ပြောင်းလွှဲစေအပ်ခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ပကတိဘာဝံ ဇဟာပိတော”ဟု ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ဖွင့်ခြင်းမှာလည်း “ဒုသ-ဝိကတေ (ဖောက်ပြန်ခြင်း)”ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိသောကြောင့် ထိုဓာတ်နက်ကို ဖွင့်ခြင်းသာတည်း။ ပရဉ္စ ဒုသေတိ-စသည်ကား ဒုသကော၏ အကျယ်တည်း။ “ဒေါသဖြစ်နေသော မိမိက ထိုဒေါသအတွက် သူတစ်ပါးကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်” ဟူလို။

ပုဒ် ၂ ပါး အပေါင်းသည်။ ဧကသေဝ-တစ်ယောက်ထည်းသာလျှင် ဖြစ်သော၊ ပုဂ္ဂလဿ- ကို၊ အာကာရနာနတ္ထေန-အခြင်းအရာ၏ ထူးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နိဒဿနံ-ညွှန်ပြကြောင်း ပုဒ်တည်း၊ အပုတီတောတိ-ကား၊ နပုတီတော-ရှေးရှုမရောက်အပ် သည်၊ ပီတိသုခါဒီဟိ-ပီတိ၊ သုခအစရှိသော တရားတို့သည်၊ ဝိဝဇ္ဇိတော-ရှောင်ကြဉ်အပ်သည်၊ န အဘိသဋ္ဌော-မပြန်နဲ့အပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊ အနုဒ္ဓိသေယျ-၌ စပ်) ဣတိ အတ္ထော-နက်။

အမူလကေနာတိ-ကား၊ ယံ-အကြင် ပါရာဇိကကို၊ [ပါရာဇိက ကျကြောင်း အမှုကိုပင် ဖလူပစာရအားဖြင့် ပါရာဇိကဟု ခေါ်ထားသည်၊] စောဒကေန-အပြစ် တင်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စုဒ္ဓိတကမ္မိ-အပြစ်တင်အပ်သော၊ ပုဂ္ဂလေ-၌၊ အဒိဋ္ဌ-မမြင်အပ်၊ အသုတံ-မကြားအပ်၊ အပရိသကီတံ-မယုံမှားအပ်၊ ဣဒံ-ဤပါရာဇိက

အာကာရနာနတ္ထေန။ ။ဒေါသက ဖျက်ဆီးထားသဖြင့် ဖောက်ပြန်နေပုံ (ရှေးရှုရုံ ဖြစ်နေပုံ) အခြင်းအရာ၊ ဖြစ်ပေါ်နေသော ဒေါသကြောင့် ဟိုလူ့ကို နှိပ်စက်ချင် ဒီလူ့ကို နှိပ်စက်ချင် ဖြစ်နေပုံ အခြင်းအရာ၊ ဤသို့ အခြင်းအရာ ထူးသောကြောင့် တစ်ယောက် ထည်းကိုပင် “ဒုဋ္ဌော” “ဒေါသော”ဟု ဝိသေသန ၂ ခု ပြုထားသည်။

အပုတီတော။ ။ပတိပုဗ္ဗ+ဣဓာတ်၊ တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ပတီတောပုဒ်၌ “ပတိ-ရှေးရှု+ဣတ-ရောက်အပ်”ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖြစ်၏။ စိတ်အစဉ်၌ ပါဝင်သည်ကို “ရှေးရှုရောက်အပ်” ဟု ဆိုသည်။ န+ပတီတော အပုတီတော၊ “အဘယ်တရားတို့သည် ရှေးရှုမရောက်အပ်သနည်း” ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “ပီတိသုခါဒီဟိ”ဟု ကတ္တားထည့်သည်။ ဒုဋ္ဌဒေါသဖြစ်နေရကား ထိုဒေါသ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ပီတိ-သုခ မေတ္တာ တရုဏာ မုဒိတာစသော တရားကောင်းတို့ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ မရောက်အပ်တော့-ဟူလို၊ “ဝိဝဇ္ဇိတော”သည် ပီတိ သုခ စသည်တို့ မယှဉ်ပုံကို ပြသောကြောင့် အပုတီတော၏ သဘာဝတ္ထ၊ “ န အဘိသဋ္ဌော ”ကား ပီတိ-သုခ စသည်တို့ စိတ်အစဉ်မှာ မပြန်နဲ့ပုံကို ပြသောကြောင့် အဓိပ္ပာယ်တ္ထတည်း၊ န အဘိသဋ္ဌောကို “န ပတ္ထဋ္ဌော”ဟု ဋီကာတို့ ဖွင့်ကြသည်။ [အဘိပုဗ္ဗ၊ သရဓာတ်၊ အပစ္စည်း။]

ယံ စောဒကေန ပေ၊ အမူလကံနာမ။ ။စောဒေတိ-အပြစ်တင်တတ်၏၊ ဣတိ စောဒကော၊ [စုဒ+ဣ။] စောဒိယတေ-အပြစ်တင်အပ်၏၊ ဣတိ စုဒ္ဓိတော၊ စုဒ္ဓိဗောယေဝ စုဒ္ဓိတကော၊ “အမူလကေန ပါရာဇိကေန”ဟု သိက္ခာပုဒ်၌ ရှိသောကြောင့် အမူလကနှင့် ပါရာဇိကသည် အရတူ၏၊ ထို့ကြောင့် “ယန္နိ ပါရာဇိကံ”ဟု ဋီကာတို့ ဖွင့်ကြသည်။ “ဣဒံ+အမူလကံနာမ”ဟု စပ်ပါ၊ အမူလက၌ မူလဟူသည် ပါရာဇိကဖြင့် စွပ်စွဲခြင်း၏ အကြောင်းရင်း တည်း၊ ပါရာဇိကမူ ပြုနေသည်ကို မြင်လျှင် ထိုမြင်ခြင်းသည် စွပ်စွဲခြင်း၏ အကြောင်းရင်းမူလ တည်း၊ တစ်ဆင့်ပြောသံကြားလျှင် ထိုကြားခြင်းသည် မူလတည်း၊ ယုံမှားသံသယဖြစ်လျှင်

သည်။ ဒဿနသဝနပရိသင်္ကတသင်္ခါတာနံ-မြင်ခြင်း၊ ကြားခြင်း၊ ယုံမှားခြင်းဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ဧတေသံ မူလာနံ-ဤအကြောင်းရင်းတို့၏၊ အဘာဝတော-မရှိခြင်းကြောင့်၊ အမူလကံနာမ-ကမည်း၏၊ ပန-ဆက်၊ တံ-ထိုပါရာဇိကသို့၊ သော-ထိုစုဒ္ဓိတကပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အာပန္နောဝါ-ရောက်သည်မူလည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ အနာပန္နောဝါ-မရောက်သည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ ဧတံ-ဤပါရာဇိကသို့ ရောက်ခြင်း မရောက်ခြင်းသည်၊ ဣမ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အပ္ပမာဏံ-လိုရင်းမဟုတ်။

စ-ချဲ့၊ ဧတ္ထ-ဤအဒိဋ္ဌ အသုတ အပရိသင်္ကတတို့တွင်၊ အဒိဋ္ဌနာမ-အဒိဋ္ဌ မည်သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ပသာဒစက္ခုနာဝါ-ပသာဒစက္ခုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာဝါ-ကျွဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အဒိဋ္ဌ-မမြင်အပ်သော အာရုံတည်း၊ အသုတနာမ-တမည်သည်ကား၊ တထေဝ-ထို့အတူ ပသာဒသောတ၊ ဒိဗ္ဗသောတ ဖြင့်ပင်၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ဝုစ္စမာနံ-ပြောဆိုအပ်သောစကားကို၊ န သုတံ-မကြားအပ်သော အာရုံတည်း၊ အပရိသင်္ကတနာမ-တ မည်သည်ကား၊ အတ္တနောဝါ-မိမိသည်သော်လည်းကောင်း၊ ပရဿဝါ-သူတစ်ပါးသည်သော်လည်းကောင်း၊ (ဒိဋ္ဌိ သုတ မုတို့၌ စပ်၊) ဒိဋ္ဌသုတမုတဝသေန-မြင်အပ်၊ ကြားအပ်၊ သိအပ်သော အာရုံ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-မြင်အပ်၊ ကြားအပ်၊ သိအပ်သော အာရုံနှင့် စပ်သဖြင့်၊ စေတသာ-စိတ်ဖြင့်၊ ဝါ-စိတ်ထည်းက၊ အပရိသင်္ကတံ-မယုံမှားအပ်

ထိုသံသယဖြစ်ခြင်းသည် စွပ်စွဲခြင်း၏ အကြောင်းရင်းမူလတည်း၊ ထိုအကြောင်းရင်း တစ်စုံ တစ်ခုမျှ မရှိဘဲ စွပ်စွဲလျှင် ထိုစွပ်စွဲကြောင်း ပါရာဇိကသည် အမူလကပါရာဇိကမည်း၏၊ “ဧတေသံ ပေ၊ မူလာနံ အဘာဝတော” ကြည့်၍ “နတ္ထိ မူလံ ယဿာတိ အမူလကံ”ဟု ပြု၊ ဒဿနသဝနကဲ့သို့ ပရိသင်္ကတ၌လည်း “ပရိသင်္ကတံ ပရိသင်္ကတံ”ဟု ဘာဝသာဓန ပြု။ [“ယံ+ဣဒံ ပါရာဇိကံ” ငဲ့၍ နပုလ္လိန် ချသည်၊ “ပါရာဇိကေန ဓမ္မေန” ကို ငဲ့လျှင် အမူလကော-ဟု ချရမည်။]

ဧတ္ထစ ပေ၊ အပရိသင်္ကတံ။ ။ ဣဒါနိ အတ္တနာ ဝုတ္တမေဝ ဒိဋ္ဌာဒိ (ဒိဋ္ဌအစရှိသည်ကို) ဝိဝေသိတံ (အကျယ်ဖွင့်ခြင်းငှာ) ဧတ္ထစာတိ အာဒိ ဝုတ္တံ-ဋီကာ၊ ဤဋီကာကျမ်းတက်ပုံကို ကြည့်၍ “ဧတ္ထ စ” စသည်ကို ဝိတ္ထာရဝါကျဟု မှတ်ပါ။ [များသောအားဖြင့် “ဧတ္ထစ” ဟု ရှိရာ၌ ဥပနာသ ဝါကျဟု အမည်မှည့်လေ့ရှိကြ၏။] “အသုတနာမ တထေဝ” ၌ “တထေဝါတိ ပသာဒ သောတေနဝါ ဒိဗ္ဗသောတေနဝါတိ ဣမမတ္ထံ အတိဒိဿတိ”ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။

ဒိဋ္ဌသုတမုတဝသေန။ ။ ဤဝိသေသနကို ကြည့်၍ “ဒိဋ္ဌ ပရိသင်္ကတံ၊ သုတ ပရိသင်္ကတံ၊ မုတပရိသင်္ကတံ ဝု မျိုးရှိကြောင်း သိပါ။ ဒိဋ္ဌ-မြင်အပ်သော အာရုံသို့+အနဂတံ-အစဉ်လိုက်သော၊ ပရိသင်္ကတံ-ယုံမှားခြင်းတည်း၊ ဒိဋ္ဌပရိသင်္ကတံ-မြင်၊ သုတ-မုတပရိသင်္ကတံ

သော အာရုံတည်း။ ဣတိဝေရူပေန-ဤသို့သဘောရှိသော။ အမူလကေန-
 အကြောင်းရင်း မရှိသော။ ဝါ-အခြေအမြစ် မရှိသော။ ပါရာဇိကေနာတိ-ကား၊
 ဘိက္ခုနော-ရဟန်းအား၊ အနုရူပေသု-လျောက်ပတ်ကုန်သော၊ ဧကုနဝီသတိယာ-
 တစ်ခုယုတ် ၂၀ သော၊ (ပါရာဇိကေသု-ကတို့တွင်၊) အညတရေန-အမှတ်မထား၊
 တစ်ပါးပါးသော ပါရာဇိကဖြင့်၊ (အနုဒ္ဓံသေယျ-စွပ်စွဲဖျက်ဆီးအံ့) ပန-ဆက်၊
 ပဒဘာဇနေ-၌၊ ပါရာဇိကုဒ္ဓေသေ-ပါရာဇိကုဒ္ဓေသ၌၊ [“ပါတိမောက် ပါရာဇိ
 ကုဒ္ဓေသ၌” ဟူလို။] အာဂတာနေဝ-တိုက်ရိုက်လာသော ပါရာဇိကတို့ကိုသာ၊
 ဂဟေတွာ-ယူတော်မူ၍၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

တို့၌လည်း နည်းတူ “မုတ”ဟူသည် ယာနု၊ ဇိဝှါ၊ ကာယ-ဝိညာဉ် ၃ ပါးဖြင့် သိအပ်သော
 ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတည်း။ ဒိဋ္ဌစသည်ကို အစဉ်လိုက်၍ ယုံမှားခြင်း သံသယဖြစ်ပုံကား-

(၁) ဘိက္ခုနှင့် မာတုဂါမတို့ ကိုယ့်ကိစ္စနှင့်ကို ချုံကြီးတစ်ခုသို့ ဝင်သွားကြ၏။ တစ်ယောက်
 နှင့် တစ်ယောက် မမြင်ကြဘဲ ကိစ္စပြီး၍ ပြန်ထွက်လာကြသည်ကို မြင်ကြသော အခြားရဟန်းတို့
 မှာ (ပါရာဇိကမူကို ပြုခဲ့ကြလေသလား-ဟု) ယုံမှားဖြစ်ခြင်းသည် ဒိဋ္ဌပရိသက္ကိတတည်း။

(၂) မှောင်မိုက်၊ သို့မဟုတ် အကွယ်အကာရှိသော အရပ်၌ ဘိက္ခုနှင့် မာတုဂါမတို့
 စကားပြောသံကို ကြား၍ အဖော်ရှိမှန်းလည်း မသိသော အခြားရဟန်းမှာ ပါရာဇိကမူကို
 ပြုကြလေသလား-ဟု ယုံမှားဖြစ်ခြင်းသည် သုတပရိသက္ကိတတည်း။

(၃) အရက်သမားတို့ ကျောင်းထဲဝင်၍ မာတုဂါမနှင့်အတူ သောက်စား ပျော်ပါးကြပြီး
 နောက်၊ ရောက်လာသော အခြားရဟန်းတို့က အရက်နဲ့ရ၍ ကျောင်းရှင်ရဟန်းပေါ်၌
 ယုံမှားခြင်း သည် မုတပရိသက္ကိတတည်း။

အတ္တနောဝါ ပရဿဝါ။ ။ထိုသို့ ပရိသက္ကိတဖြစ်ရာ၌ ကိုယ်တိုင် မြင်မှ ကြားမှ သိမှ
 ဖြစ်သည် မဟုတ်၊ သူတစ်ပါးတို့ မြင်ကြားသိ၍ မိမိအားပြောလာသဖြင့် ယုံမှားလျှင်လည်း
 “ဒိဋ္ဌ+အနုဂတံ+ပရိသက္ကိတံ”အရ ဒိဋ္ဌသို့အစဉ်လိုက်သော ပရိသက္ကိတစသည် အမည်ရ
 သည်သာ။

ဘိက္ခုနော အနုရူပေသု။ ။ပါရာဇိက နိဂုံး၌ ပြခဲ့သော ပါရာဇိက ၂၄ ပါးတွင်
 ဘိက္ခုနီတို့၏ အသာဓာရဏ ပါရာဇိက ၄ ပါးနှင့် လှူအဝတ်ကိုဝတ်သော ဘိက္ခုနီ၏ ပါရာဇိက
 ကို နှုတ်၍ ကျန် ၁၉ ပါးတွင် “သင်သည် ပဏ္ဍုတ်ဖြစ်၏” စသည်ဖြင့် စွပ်စွဲလျှင်လည်း
 “ပါရာဇိကေန ဓမ္မေန အနုဒ္ဓံသေယျ” ပင်တည်း။ ပဒဘာဇနီ၌ “စတုန္ဒ အညတရေန” ဟု
 ဟောတော်မူခြင်းမှာ ပါတိမောက် ပါရာဇိက အခန်း၌ တိုက်ရိုက်လာသော ပါရာဇိကကိုသာ
 ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်သည်။

အနန္တသေယျာတိ-ကား၊ ခံသေယျ၊ ဝိဒ္ဓိသေယျ၊ ပခံသေယျ-ဖျက်ဆီးအံ့၊ အဘိဘဝေယျ-လွမ်းမိုးနှိပ်စက်အံ့၊ ပန-ဆက်၊ တံ အနန္တသနံ-ထိုစွပ်စွဲဖျက်ဆီးခြင်းကို၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ စောဒေန္တော ပိ-စောဒနာလျက်လည်းကောင်း၊ ပရေန-သူတစ်ပါးသည်၊ ဝါ-ကို၊ စောဒါပေန္တောပိ-စောဒနာစေလျက်လည်းကောင်း၊ ကုရောတိ-ပြုနိုင်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အဿ-ထိုအနန္တသေယျပုဒ်၏၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ “စောဒေတိဝါ စောဒါပေတိဝါ”တိ-ဝါဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တံ၊ တတ္ထ-ထိုစောဒေတိဝါ စောဒါပေတိဝါဟူသော ပါဠိ၌၊ စောဒနာ-နာတို့သည်၊ ဝတ္ထုသန္ဓဿနာ-နာလည်းကောင်း၊ အာပတ္တိသန္ဓဿနာ-နာလည်းကောင်း၊ သံဝါသပုဋိက္ခေပေါ-ပလည်းကောင်း၊ သာမိစိပုဋိက္ခေပေါ-ပလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ သင်္ခေပတော-အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်၊ စတသော-၄ ပါးတို့တည်း၊ တာသု-ထို ၄ ပါးတို့တွင်၊ ဝတ္ထုသန္ဓဿနာနာမ-အာပတ်သင့်ခြင်း၏ အကြောင်းဝတ္ထုကို ပြခြင်းမည်သည်၊ တံ-သင်သည်၊ မေထုနံဓမ္မံ-မေထုန်အကျင့်ကို၊ ပဋ္ဌသေဝိ-မှီဝဲပြီ၊ ဣတိ အာဒိနာ-ရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ ပဝတ္ထာ-ဖြစ်သော စောဒနာတည်း၊ အာပတ္တိသန္ဓဿနာနာမ-အာပတ်ကို ပြခြင်းမည်သည်၊ တံ၊ မေထုနဓမ္မာပတ္တိ-မေထုနဓမ္မ အာပတ်သို့၊ အာပန္နော-ပြီ၊ ပေါ သံဝါသပုဋိက္ခေပေါ နာမ-သံဝါသကို ပယ်ခြင်းမည်သည်၊ တယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ ဥပေါသထောဝါ-ဥပုသ်သည်လည်းကောင်း၊ ပဝါရဏာဝါ-ဏာသည်လည်းကောင်း၊ သံယကမ္မံဝါ-သံယကံသည်လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ - မရှိ၊ ဣတိ ဧဝံ- သို့၊ ပဝတ္ထော-ဖြစ်သော

ခံသေယျ ၊ပေ၊ အဘိဘဝေယျ။ ။အနန္တသေယျ၌ အနုသည် အနက်သီးခြား မရှိ၊ ခံသ၏ အနက်ကို ထွန်းပြသော ဓာတုတ္ထာနုတ္တကသာ-ဟု ပြလို၍ “ခံသေယျ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဝိဒ္ဓိသေယျ-ပခံသေယျတို့ကား ခံသ၏ အနက်ကို ဖွင့်သော ဓာတုတ္ထသံဝဏ္ဏနာတည်း၊ ထိုဖျက်ဆီးခြင်းဟူသည် ပျောက်ပျက်သွားအောင် ဖျက်ခြင်း မဟုတ်၊ ထိုရဟန်းကို “လွမ်းမိုး-နှိပ်စက် ခြင်းတည်း”ဟု ပြလို၍ “အဘိဘဝေယျ”ဟု ဖွင့်သည်။

မေထုနံ ၊ပေ၊ အာဒိနာ။ ။မေထုန်မှီဝဲခြင်းသည် ပါရာဇိကကျခြင်း၏ အကြောင်း ဝတ္ထုတည်း၊ ထို့ကြောင့် “မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိ”ဟု ပြောဆို စောဒနာခြင်းကို ဝတ္ထုသန္ဓဿနာဟု ဆိုသည်၊ အာဒိဖြင့် “သင် သူဥစ္စာကို ခိုးပြီ၊ သင် လူကို သတ်ပြီ၊ သင် ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို ပြောပြီ”ဟူသော ပါရာဇိကဝတ္ထု ၃ ပါးကို ယူ။ [အာပတ္တိသန္ဓဿနာ စောဒနာပုံ ထင်ရှားပြီ။]

သံဝါသပုဋိက္ခေပေါ။ ။အတူနေထိုင်ရာဖြစ်သော ဥပုသ်၊ ပဝါရဏာ၊ အခြားသံယကံများကို “သံဝါသ”ဟု ခေါ်သည်၊ ထိုသံဝါသကို သင်နှင့်အတူ မပြုနိုင်-ဟု ပြောခြင်းသည် သံဝါသကို ပယ်ခြင်းဟူသော စောဒနာတစ်မျိုး ဖြစ်၏။

ပယ်ခြင်းတည်း။ ပန-ဆက်၊ ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ပယ်ခြင်းဖြင့်၊ သီသံ-သံဃာဒိသေသဟူသော အပြီးအဆုံးသို့၊ န ဧတိ-မရောက်သေး၊ (တွံ-သင်သည်။) အသမဏော-ရဟန်းမဟုတ်သည်။ အသိ-ဖြစ်၏။ ဣတိ အာဒိ ၀စနေဟိ-ဤသို့အစရှိသော စကားတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ယဋ္ဌိတေယေဝ-ဆက်စပ်အပ်သည်သာ၊ ဝါ-အပ်မှသာ၊ သီသံ-သံဃာဒိသေသ အာပတ်ဟူသော အပြီးအဆုံးသို့၊ ဧတိ-ရောက်၏။

သာမိစိပုဋိက္ခေပေါနာမ-ရိုသေမှုကို ပယ်ခြင်းမည်သည်။ အဘိဝါဒနံ၊ ပေ၊ ဝိဇနိ ကမ္မာဒိနံ-ရှိခိုးမှု၊ ခရီးဦးကြိုဆိုမှု၊ လက်အုပ်ချီမှု၊ အရိုအသေပြုမှု၊ ယတ်ခတ်မှု အစရှိသော အမှုတို့ကို၊ အကရဏံ-မပြုခြင်းတည်း။ တံ-ထိုမပြုခြင်းကို၊ ပဋိပိဋိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ ဝန္တနာဒိနိ-ရှိခိုးခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ကရောတော-ပြုသော ရဟန်း၏။ ဧကဿ-တစ်ပါးသော ရဟန်းကို၊ (ဝန္တနာဒိနိ-တို့ကို) အကတ္တာ-မပြုမူ၍၊ သေသာနံ-ကြွင်းသော ရဟန်းတို့ကို၊ ဝန္တနာဒိနိ-တို့ကို၊ ကရဏကာလေ-ပြုရာအခါ၌၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။ စ-ဆက်၊ ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော အဘိဝါဒနံ အစရှိသော အမှုကို မပြုခြင်းဖြင့်၊ စောဒနာနာမ-မည်သည်။ ဟောတိ-၏။ ပန-ထိုသို့ပင် စောနာမည်ပါသော်လည်း၊ ပေ၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ မမ-ငါ့ကို၊ [ဝန္တနာ၌ စပ်ရသော ဆဋ္ဌိကံတည်း။ ရှေ့ “ဧကဿ သေသာနံ” တို့၌လည်း နည်းတူ။] ဝန္တနာဒိနိ-ရှိခိုးခြင်း အစရှိသော အမှုတို့ကို၊ န ကရောသိ-မပြုသနည်း။ ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတေ ပန-မေးအပ်သော်ကား၊ ပေ၊ တသ္မာ၊ ယော ဘိက္ခု-သည်။ ဘိက္ခု-ကို၊ သမိပေ-၌၊ ဌတ္တာ-တည်၍၊ ပေ၊ ပဋိသေဝိ-ပြီ၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်

ဧတ္တာဝတာ ပေ၊ ဧတိ။ “သီသံ”ဟူသည် ဦးခေါင်းကဲ့သို့ အပြီးအဆုံး ကိစ္စတည်း။ ထိုသို့ သံဝါသကို ပယ်ရုံမျှဖြင့် အပြီးအဆုံးသို့ မရောက်သေး၊ (သံဃာဒိသေသအာပတ် မသင့် သေး-ဟူလို)။ “သင်သည် ရဟန်းအစစ် မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် သင်နှင့် ကံကြီး ကံငယ်အတူ မပြုနိုင်”ဟု ဆိုမှ သံဃာဒိသေသဟူသော အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်၏။ [သာမိစိပုဋိက္ခေပု၌လည်း နည်းတူ။]

ဧကဿ ပေ၊ ကရဏကာလေ။ ။အဘိဝါဒနအမှုကို ပြုသောရဟန်းသည် တစ်ပါးကို ချန်၍ အခြားရဟန်းများကို ပြုလျှင် ထိုချန်ထားအပ်သော ရဟန်းအတွက် သာမိစိကို ပယ်ရာ ရောက်၏။ ထိုသို့ ပယ်ခြင်းသည်ပင် စောဒနာခြင်း တစ်မျိုးဖြစ်လေသည်။

သမိပေ။ ။“ဒွါဒသဟတ္ထပမာဏေ ပဒေသေ-၁၂ တောင် အတွင်းကို သမိပ”ဟု ဋီကာ ဆိုသော်လည်း သာရတ္ထဋီကာ၌ “သမိပေ ဌတ္တာတိ ဣဒံ သမ္မုခဘာဝမတ္တဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ- မျက်မှောက်အဖြစ်မျှကို ပြသောစကား-ဟု ဆို၏။ ထိုအလို ၁၂ တောင်ထက် ဝေးသော် လည်း မျက်မှောက်တိုက်ရိုက် စောဒနာလျှင် သမိပပင်ဖြစ်သည်-ဟုမှတ်။

လည်းကောင်း၊ အသမဏော-သည်။ အသိ-၏။ ဣတိဝိ၊ ဣတိ အာဒိဟိ-ဤသို့ အစရှိကုန်သော၊ ဝစနေဟိ-တို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထမုဒ္ဒါယဇဝဝါ-လက်ချောင်းပြသဖြင့်သာလျှင်လည်းကောင်း၊ ဧတမတ္ထံ-ဤအကြောင်းအရာကို၊ ဒီပေန္တော-ပြလျက်၊ သယံဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း၊ စောဒေတိ-စောဒနာအံ့၊ ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတေသု-လူဝတ်ကြောင်၊ ရဟန်းတို့တွင်၊ အညတရေနဝါ-တစ်ယောက်ယောက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ စောဒါပေတိ-စောဒနာစေအံ့၊ အယံ (ဘိက္ခု)-သည်။ အနုဒ္ဒံသေတိနာမ-စွပ်စွဲဖျက်ဆီးသည်မည်၏။

အပွေဝနာမ ၊ပေ၊ စာဝေယျန္တိ-ကား၊ နံ ပုဂ္ဂလံ-ကို၊ ဣမမှာ သေဋ္ဌစရိယာ-ဤမြတ်သော အကျင့်မှ၊ ဝါ-ဤမြတ်သော ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ သာဝကတို့၏ အကျင့်မှ၊ ဝါ-ဤသာသနာတော်မှ၊ အပိဇေ နာမ အပနေယျ-ဖယ်ရှားနိုင် တန်ရာ၏။ အဟံ၊ ဣမံ ပုဂ္ဂလံ-ကို၊ ဣမမှာ ဗြဟ္မစရိယာ-မှ၊ သစေ စာဝေယျ-အကယ်၍ ရွှေ့လျောစေနိုင်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ ရွှေ့လျောစေနိုင်လသော်၊) ဝတ-စင်စစ်၊ သာဓု-ကောင်းသည်။ အဿ-ဖြစ်ရာ၏။ ပေ ၊ ဧတေန-ဤ“အပွေဝနာမ ၊ပေ၊ စာဝေယျ”ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ စာဝနာဓိပ္ပာယ်-သာသနာ တော်မှ ရွှေ့လျောစေလိုခြင်းကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အဝသေသာ-န်သော၊ (သတ္တ အဓိပ္ပာယာတို့၌ စပ်၊) အက္ကောသာဓိပ္ပာယော-ဆဲရဲခြင်း၌ ဖြစ်သောအလိုလည်း ကောင်း၊ ဝါ-ဆဲရဲလိုခြင်းလည်းကောင်း၊ ကမ္မာဓိပ္ပာယော-ကံပြုခြင်း၌ ဖြစ်သော

သာဓု ၊ပေ၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ။ဤဝါကျသည် “အပွေဝနာမနံ” စသော ပါဠိတော်၏ ဆိုလိုရင်း ဥဇုကတ္ထကို ဖွင့်ပြသော တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျတည်း။ [“ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ စကားရှိက၊ ဥဇုက”-နိယာမ်။] အပွေဝနာမ-စသည်ကို အနက်ပေးရာ၌ကား သံသယတ္ထမိ အပွေဝ၊ အပွေဝနာမနုတိစ”ဟူသော (၁၁၅၈) အဘိဓာန် အဗျယဝဂ်နှင့်အညီ “သာသနာတော် မှ ရွှေ့လျောသွားအောင် စောဒနာနိုင်မည်၊ မစောဒနာနိုင်မည် မသေချာသော သံသယအနက် ကိုသာ ပေးသင့်၏” ထို့ကြောင့် “အပိဇေနာမ စာဝေယျ-ရွှေ့လျောစေနိုင်တန်ရာ၏”ဟု အနက် ပေးသည်။ [ဗြဟ္မံ (သေဋ္ဌံ)+စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ၊ ဗြဟ္မာနံဝါ+စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ။]

ကမ္မာဓိပ္ပာယော။ ။အာပတ်ဖြင့် စောဒနာပြီးနောက် တဇ္ဇနိယစသော ကံ တစ်မျိုး မျိုးကို ပြုလိုခြင်းသည် ကမ္မာဓိပ္ပာယတည်း။ [ကမ္မေ-ကံ၌၊ (ဝါ-ကံပြုခြင်း၌)+ပဝတ္ထော+ အဓိပ္ပာယော ကမ္မာဓိပ္ပာယော။]

အလိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ကံပြုလိုခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝုဋ္ဌာနာဓိပ္ပာယော-အာပတ်မှ ထခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-အာပတ်မှ ထစေလိုခြင်းလည်းကောင်း၊ ဥပေါသထထပနာဓိပ္ပာယော-ဥပုသ်ကို တန့်ထားခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဥပုသ်တန့်ထားလိုခြင်းလည်းကောင်း၊ ပဝါရဏာထပနာဓိပ္ပာယော-ပဝါရဏာကို တန့်ထားခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ပဝါရဏာ တန့်ထားလိုခြင်းလည်းကောင်း၊ အနုဝိဇ္ဇနာဓိပ္ပာယော-မေးစိစစ်ခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-မေးစိစစ်လိုခြင်းလည်းကောင်း၊ ဓမ္မကထာဓိပ္ပာယော-တရားစကား ပြောဆိုခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-တရားဟောလိုခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ သတ္တ-န်သော၊ အဓိပ္ပာယာ-အလိုတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပဋိက္ခိတ္တာ-ပယ်မြစ်အပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-န်၏။

တတော ၊ပေ၊ သမယေနာတိ-ကား၊ ယသ္မိံ သမယေ-၌၊ အနုဒ္ဓံသိတော-စွပ်စွဲဖျက်ဆီးအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တတော-ထိုစွပ်စွဲဖျက်ဆီးအပ်ရာ အခါမှ၊ အညသ္မိံ-အခြားသော၊ သမယေ-အခါ၌၊ သမုနုဂ္ဂါဟီယမာနောဝါတိ-ကား၊ အနုဝိဇ္ဇကေန-မေးစိစစ်တတ်သော ဝိနည်းခိုရ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တေ-သင်သည်၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ဒိဋ္ဌ-မြင်အပ်သနည်း၊ ဣတိ အာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ အနုဝိဇ္ဇယ မာနော ဥပပရိက္ခိယမာနော-စစ်ဆေးမေးမြန်းအပ်သော်လည်းကောင်း၊ အသမနုဂ္ဂါ ဟီယမာနောဝါတိ-ကား၊ ဒိဋ္ဌာဒိသု-ဒိဋ္ဌ အရှိသည်တို့တွင်၊ [အာဒိဖြင့် သုတ-ပရိသက္ခိတို့ကို ယူ။] ဝေကနစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဝတ္ထုနာဝါ-ဝတ္ထုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အနုဝိဇ္ဇကာဒိသု-မေးစိစစ်တတ်သော ဝိနည်းခိုရ်ပုဂ္ဂိုလ် အစရှိသူတို့တွင်၊ [အာဒိဖြင့် အနုဝိဇ္ဇက ရာထူးမရသော သာမန်မေးသူကို ယူ။] ဝေကနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ ပုဂ္ဂလေနဝါ-ပုဂ္ဂိုလ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ အဝုစ္စမာနော-မပြောဆိုအပ်သော်လည်းကောင်း။

ပန-ဆက်၊ ဣမေသံ ပဒါနံ-သမနုဂ္ဂါဟီယမာနောဝါ အသမနုဂ္ဂါဟီယ မာနောဝါ ဟူသော ဤပုဒ်တို့၏၊ ပရတော-နောက်၌၊ “ဘိက္ခုစ ၊ပေ၊ ပတိဋ္ဌာတိ” တိ

ဝုဋ္ဌာနာဓိပ္ပာယော။ ။ သံယာဒိသေသအာပတ်ဖြင့် စောဒနာပြီးနောက်၊ အာပတ်သင့် ရိုးမှန်လျှင် ထိုအာပတ်မှ ထမြောက်အောင် ကုစားလို၍ စောဒနာခြင်းတည်း။ [ဝုဋ္ဌာနေ+ပဝတ္ထော+အဓိပ္ပာယော ဝုဋ္ဌာနာဓိပ္ပာယော။]

ဥပေါသထထပနာဓိပ္ပာယော။ ။ အာပတ်ဖြင့် စောဒနာ၍ အာပတ်သင့်သူဖြစ်လျှင် ဥပုသ်မပြုဘဲ တန့်ရပ်ထားဖို့ရန် စောဒနာခြင်းတည်း။ ပဝါရဏာထပနာဓိပ္ပာယ၌လည်း နည်းတူ။ [အကျယ်ကို ပါတိမောက္ခထပနက္ခန္ဓကမှာ ရှု။]

ဣမိနာ-တိဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ သမ္မန္ဓော-စပ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ (ဘိက္ခုစ ဒေါသံ ပတိဋ္ဌာတိ-၌ စပ်) “အမူလကဉ္စေဝ တံ အဓိကရဏံ ဟောတိ”ဟူသော ကြားဝါကျ၌ မစပ်လင့်-ဟူလို၊) ဟိ-ထင်ရှားအောင် ပြဦးအံ့၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ (ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ) ဧဝံ-သို့၊ သမနုဂ္ဂါဟိယမာနောဝါ-စစ်ဆေးမေးမြန်းအပ်သော် လည်းကောင်း၊ အသမနုဂ္ဂါဟိယမာနောဝါ-မစစ်ဆေး မေးမြန်းအပ်ဘဲသော် လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုစ-စွပ်စွဲသော ရဟန်းသည်လည်း၊ ဒေါသံ-အပြစ်ကို၊ ပတိဋ္ဌာတိ-စွဲ၍တည်၏၊ ပဋိစ္စ-၍၊ တိဋ္ဌတိ-၏၊ ပဋိဇာနာတိ-ဝန်ခံ၏၊ သံယာဒိ သေသော-သော၊ အာပတ္တိနိကာယော (ဟောတိ) ဣတိ (ဝုတ္တံ ဟောတိ) စ- ဆက်၊ ဣဒံ-ဤ “ဘိက္ခုစ ပေ၊ ပတိဋ္ဌာတိ၊ သံယာဒိသေသော”ဟူသော ပုဒ်ကို၊ အမူလကဘာဝဿ-အခြေအမြစ် မရှိသည်၏အဖြစ်၏၊ ပါကဋကလဒဿနတ္ထံ- ထင်ရှားရာကာလကို ပြခြင်အကျိုးငှာ၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ အာပတ္တိံ ပန- အာပတ်သို့ကား၊ အနုဒ္ဓံသိတံကဉ္စဏေယေဝ-စွပ်စွဲဖျက်ဆီးအပ်ရာ ခဏ၌ပင်၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်ခဲ့၏။

သမနုဂ္ဂါဟိယမာနော။ ။ သံ+အနုပုဗ္ဗ၊ ဂဟဓာတ် (ကာရိတ်ပစ္စည်း ကျေ) ယ၊ မာန ပစ္စည်း၊ သံ အနု ဥပသာရတို့ကြောင့် အနုဝိဇ္ဇိယအနက်ဟော၏၊ အနုပုဗ္ဗ ဝိဒဓာတ်လည်း ဝိမံသန (စုံစမ်းခြင်း၊ စစ်ဆေးမေးမြန်းခြင်း) အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “အနုဝိဇ္ဇိယမာနော၊ ဥပပရိက္ခိယမာနော”ဟု ဖွင့်သည်။ [စတုတ္ထပါရာဇိက၌ “စောဒိတော”ဟု ဖွင့်သည်မှာလည်း အနုဝိဇ္ဇိယမာနောနှင့် သဘောတူပင်။]

ပတိစ္စ ပေ၊ ပတိဇာနာတိ။ ။ “မိမိက ဒုဋ္ဌဒေါသဖြင့် လိမ်လည်၍ စွပ်စွဲမိခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သော အပြစ်ကို စွဲ၍တည်၏၊ ထိုအပြစ်မှ ရှောင်တိမ်း၍ မရတော့ဘဲ ထိုအပြစ်ကို ဝန်ခံ၏-ဟူလို” [“သံယာဒိသေသော” ကား သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်၌ ပါသော ပုဒ်ပင်တည်း၊ ဝန်ခံ သောကြောင့် သံယာဒိသေသံသင့်သည်-ဟု ပြသောပုဒ် မဟုတ်။]

ဣဒဉ္စ ပေ၊ အာပဇ္ဇတိ။ ။ “သမနုဂ္ဂါဟိယမာနောဝါ အသမနုဂ္ဂါဟိယမာနောဝါ ပတိဋ္ဌာတိ သံယာဒိသေသော”ဟု မိန့်တော်မူရကား ဝန်ခံရာအခါကျမှ သံယာဒိသေသံ သင့်၏- ဟု ထင်မှားဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဣဒဉ္စ” စသည် မိန့်၊ သမနုဂ္ဂါဟိယမာနောဝါ-စသော စကားကို အမူလကအဖြစ်၏ထင်ရှားရာအခါကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ ဆိုပါသည်၊ အာပတ်ကား စွပ်စွဲတုန်းကပင် သင့်ခဲ့ပါပြီ-ဟူလို။ [အသမနုဂ္ဂါဟိယမာနောဝါ ဒေါသံ ပတိဋ္ဌာတိ-ကား တစ်စုံ တစ်ယောက်က မစစ်ဆေးဘဲ သူ့ဘာသာ နောင်တရ၍ ဝန်ခံခြင်းတည်း။]

ပန-ဆက်၊ [သမနုဂ္ဂါဟီယမာနောဝါ အသမနုဂ္ဂါဟီယမာနောဝါနှင့် ဘိက္ခုစ
 ၂၆၅။ ပတိဋ္ဌာတိတို့ကြား၌ ကျန်ရစ်ခဲ့သော “အမူလကဉ္စေဝ ၂၆၅။ ဟောတိ” ဟူသော
 ဝါကျကို ဖွင့်လို၍ ထပ်ဆက်သည်။] အမူလကဉ္စေဝ ၂၆၅။ ဟောတိတိ ဧတ္ထ-၌၊
 ဒိဋ္ဌမူလာဒိနံ-ဒိဋ္ဌ မူလ အရှိသည်တို့၏၊ (အာဒိဖြင့် သုတမူလ၊ ပရိသင်္ကတမူလ
 တို့ကို ယူ) အဘာဝေန-မရှိခြင်းကြောင့်၊ အမူလကံ-ကမည်၏။ သမထေဟိ-
 သမထတို့သည်၊ အဓိကရဏီယဘာဝေန-စွဲ၍ ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 ဝါ- ငြိမ်းစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဓိကရဏံ-ဏမည်၏။ ဟိ-မှန်၊ ယံ-
 အကြင် ငြင်းခုံခြင်း အစရှိသော အမှုကို၊ (ဝိဝါဒါဓိကရိုဏ်း စသည်ကို ရည်ရွယ်
 သည်) အဓိကိစ္စ-စွဲ၍၊ အာရဗ္ဗ-အကြောင်းပြု၍၊ ပဋိစ္စ-ရှေးရှုရောက်၍၊ သန္ဓာယ-
 ရည်ရွယ်၍၊ (နောက်နောက်ပုဒ်သည် ရှေ့ရှေ့ပုဒ်၏ အဖွင့်) သမထာ-ထတို့သည်၊
 ပဝတ္တန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။ တံ-ထိုငြင်းခုံခြင်း အစရှိသော အမှုသည်၊ အဓိကရဏံ-မည်၏။
 ပန-ထိုသို့ပင် အဓိကရိုဏ်း ၄ ပါး ရှိပါသော်လည်း၊ ဣဓ-ဤသို့ကွာပုဒ်၌၊
 ပါရာဇိကသင်္ခါတံ - ဇိကဟု ဆိုအပ်သော၊ အာပတ္တာဓိကရဏမေဝ-အာပတ္တာ
 ဓိကရိုဏ်းကိုသာ၊ အဓိပေတံ-၏။ ဟိ-မှန်၊ တံ အဓိကရဏံ-ထို အာပတ္တာဓိကရိုဏ်း
 သည်၊ ဒိဋ္ဌာဒိဟိ - ဒိဋ္ဌ အစရှိကုန်သော၊ မူလေဟိ - အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ အမူလ
 ကဉ္စေဝ-အခြေအမြစ် မရှိသည်လည်း၊ ယဒိ ဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ) စောဒေတုံ-
 စောဒနာခြင်းငှာ၊ အာဂတော-လာသော၊ အယံ ဘိက္ခုစ-သည်လည်း၊ ဒေါသံ-

အဓိကရဏီယဘာဝေန။ ။ ဤပါဌ်ကို ထောက်၍ “အဓိကရီယတေ-သမထတို့သည်
 စွဲ၍ ပြုအပ် (ပြုထိုက်) ၏။ ဝါ-သမထတို့သည် ငြိမ်းစေအပ် (ငြိမ်းစေထိုက်) ၏။ ဣတိ
 အဓိကရဏံ” ဟု ကမ္မသာဓ်ပြု။ “ယံ ဟိ အဓိကိစ္စ” စသော ပါဌ်ဖြင့်လည်း ကမ္မသာဓနကိုပင်
 ပြသည်။ ဘာကြောင့်နည်း ။ “ယံ” ဟူသော ကံပုဒ်၏ အနက်ကိုပင် အရကေကရသောကြောင့်
 တည်း။ [အဓိကရဏဋ္ဌေနာတိ အဓိကာတဗ္ဗဋ္ဌေန (သဒ္ဓတ္ထ) သမထေဟိ ဝူပသမေတဗ္ဗဋ္ဌေနာတိ
 အတ္ထော၊ (အဓိပွာယတ္ထ)၊ ယံ အဓိကိစ္စာတိ အာဒိနာ အဓိကရဏသဒ္ဓဿ ကမ္မသာဓနတာ
 ဝုတ္တာ-ဝိမတိ။]

တစ်နည်း။ ။ “အဓိကယိရန္တိ ဧတ္တာတိ အဓိကရဏံ၊ ဧက အဓိကယိရန္တိ၊ သမထာ၊
 ကထံ အဓိကယိရန္တိ၊ သမထဝသေန- သာရတ္ထနှင့် ကင်္ခါဋီကာ၊ ဧတ္ထ-ဤအနုဝါဒ စသည်၌၊
 သမထာ-သမထတို့သည်၊ အဓိကယိရန္တိ-(ငြိမ်းစေသောအားဖြင့်) တည်ကြကုန်၏။ ဣတိ-ထိုသို့
 သမထတို့၏ တည်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဓိကရဏံ-မည်၏။ ဤနည်းကား အဋ္ဌကထာနည်းမှ
 တစ်မျိုးဖွင့်သော ဋီကာနည်းတည်း။ [ကယိရန္တိ-ဟု ကတ္တားပုဒ် ရှိမှ “ကေ” ဟူသော ပဌမန္တ
 ကတ္တားနှင့် လိုက်ရောမည်၊ “အဓိကရဏာနိ သမေန္တိတိ သမထာ” ဟု ပြု။]

အပြစ်ကို၊ ပတိဋ္ဌာတိ-စွဲ၍တည်၏။ ပဋိစ္စ-စွဲ၍၊ တိဋ္ဌတိ-တည်၏။ တုစ္ဆကံ- အချီးနှီးသော စကားကို၊ မယာ-တပည့်တော်သည်၊ ဘဏိတံ-ပြောဆိုအပ်ပါပြီ။ ဣတိ အာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝဒန္တော-ပြောဆိုလျက်၊ ပဋိ ဇာနာတိ-ဝန်ခံ၏။ တဿ ဘိက္ခုနော-၏။ အနန္တံသိတက္ခဏေယေဝ-စွပ်စွဲအပ်ရာ ခဏ၌ပင်၊ သံဃာဒိသေသော-မည်သော၊ (အာမတ္ထိနိကာယော၊ ဟောတိ) ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ သိက္ခာပဒဿ-၏။ ပဒါနုက္ကမေန-ပုဒ်အစဉ်အားဖြင့်၊ အတ္ထော-အနက်တည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ရာဇဂဟေ၊ မေတ္တိယဘူမဇကေ-မေတ္တိယဘူမဇကမမည် ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ပေ ၊ ကတူပသမ္ပဒံ-ပြုအပ်ပြီးသော ပဉ္စင်းအဖြစ်ရှိသော၊ ဝါ-ပဉ္စင်းခံပြီးသော၊ [ပဉ္စင်းဟု ဝန်ခံမှုကို “ပဉ္စင်း”ဟု ခေါ်၏။] သုဒ္ဓံဝါ-စင်ကြယ်သည်မှုလည်းဖြစ်သော၊ အသုဒ္ဓံဝါ-မစင်ကြယ်သည်မှုလည်း ဖြစ်သော၊ ပုဂ္ဂလံ-ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ (ဥ တွာ စောဒေန္တဿတို့၌ စပ်)၊ ယေန ပါရာဇိကေန-ဖြင့်၊ စောဒေတိ-၏။ တံ-ထို ပါရာဇိက အာပတ်သို့၊ အယံ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနန္တောပန္နော-မရောက်၊ ဣတိ-သို့၊ ဥ တွာ-သိလျက်၊ စာဝနာဓိပ္ပိယေန-သာသနာတော်မှ ရွေ့လျောစေခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုဖြင့်၊ ဝါ - သာသနာတော်မှ ရွေ့လျောစေလိုသဖြင့်၊ အာယသ္မာ-သည်၊ မေ-တပည့်တော်အား၊ ဩကာသံ-စောဒနာခွင့်ကို၊ ကရောတု-ပြုပါလော၊ အဟံ-သည်၊ တံ-အရှင်ကို၊ ဝတ္ထုကာမော-ပြောလိုပါ၏။ ဝါ-စောဒနာလိုပါ၏။ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဩကာသံ-ကို၊ အကာရေတွာ-မပြုစေမှု၍၊ စောဒေန္တဿ-စောဒနာသော ရဟန်း၏။ (သံဃာဒိသေသော၊ ဒုက္ကဋ်-တို့၌ စပ်)၊ သော-ထို စောဒနာအပ်သော ရဟန်းသည်၊ တဒ်ဇကေယေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ မံ-ကို၊ စောဒေတိ-၏။ ဣတိ-သို့၊ သစေ ဇာနာတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဝါစာယ ဝါစာယ-စကားတိုင်း၊ စကားတိုင်း၌၊ (စောဒနာအပ်သော ဝါကျတစ်ခုတိုင်း၊ တစ်ခုတိုင်း၌ ဟူလို) သံဃာဒိသေသော စေဝ - သည်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်စ - သည်လည်းကောင်း၊

ကတူပသမ္ပဒံ။ ။ ကတာ+ဥပသမ္ပဒါ ယဿာတိ ကတူပသမ္ပဒေါ-ပြုအပ်ပြီးသော မြင့်မြတ်သော ပြည့်စုံခြင်း (ပဉ္စင်းခံခြင်း) ရှိသူ၊ (ရဟန်းဖြစ်ပြီးသူ) ဤပါ၌ဖြင့် “ပဉ္စင်းဖြစ်ပြီး ပုဂ္ဂိုလ်ကို စွပ်စွဲမှ သံဃာဒိသေသံ” ဟု ပြ၏။ သုဒ္ဓံဝါဖြင့် စွပ်စွဲအပ်သူက ပါရာဇိကမှ စင်ကြယ်ကြောင်းကို ပြ၏။ အသုဒ္ဓံဝါဖြင့် ပါရာဇိကမှ မစင်ကြယ်ကြောင်း ပြ၏။ စွပ်စွဲရာ၌ကား စင်ကြယ်သူကို မဆိုထားဘိ၊ မစင်ကြယ်သူကိုပင် (စင်ကြယ်၏ ဟု အထင်ရှိလျက်) ဒုဋ္ဌဒေါသဖြင့် စွပ်စွဲလျှင် သံဃာဒိသေသံသင့်သည်။

(ဟောတိ-၏။) ဩကာသံ ကရေတွာ၊ စောဒေန္တဿ-၏။ သံယာဒိသေသောယေဝ-
သည်သာ၊ ဟောတိ-၏။ (ဧဝံဖြင့် ဒုက္ကဋ်ကို နစ်စေသည်။) ဟတ္ထမုဒ္ဒါယ-
လက်ချောင်းချိုးသဖြင့်၊ သမ္ပုခါ-၌၊ စောဒေန္တဿပိ-၏လည်း၊ ဧသေဝနယော-
ပင်တည်း၊ [ဟတ္ထမုဒ္ဒါ၏ အဖွင့်ကို သိက္ခာချခန်း၌ ပြန်ကြည့်။]

ပန - ကား၊ ပရုံမုခါ-မျက်ကွယ်၌၊ စောဒေန္တဿ-၏။ စောဒနာ-စောဒနာ
ခြင်းသည်၊ (ကတ္တားထည့်၊) သီသံ-အပြီးအဆုံးသို့၊ န ဧတိ-မရောက်၊ ဘိက္ခု-
သည်၊ (အာဏာပေတိ၏ ကတ္တားထည့်၊) အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ သမီပေ-၌၊ ဌတွာ-
တည်၍၊ အညံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အာဏာပေတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ သော-ထို
စေခိုင်းအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တဿ-ထို စေခိုင်းတတ်သော ရဟန်း၏၊ ဝစနေန-
ဖြင့်၊ တံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ စောဒေတိ-အံ၊ (ဧဝံ သတိ)၊ စောဒါပကဿေဝ-စောဒနာ
စေတတ်သော ရဟန်း၏သာ၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ အာပတ္တိယော - တို့သည်၊
(ဟောန္တိ)၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ သောပိ-ထို စေခိုင်းအပ်သော ရဟန်းသည်လည်း၊
မယာ-ငါသည်၊ ဒိဋ္ဌံ-မြင်အပ်သော အကြောင်းအရာသည်၊ အတ္တိ-၏၊ သုတံ-
ကြားအပ်သော အကြောင်းအရာသည်၊ အတ္တိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ဖြည့်စွက်၍၊
စောဒေတိ-အံ၊ ဒွိန္ဒိပိ- ၂ ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဇနာနံ-အာဏာပက အာဏတ္တ
ရဟန်းတို့၏၊ တထေဝ-ထိုအတူပင်၊ (ဝုတ္တနယေနကိုပင် တထေဝ-ဟု ပြန်ညွှန်
သည်။) ပေ၊ ပန-ကား၊ (စာဝနာဓိပ္ပာယမှ တစ်ပါး၊ အက္ခောသာဓိပ္ပာယကား၊)
အက္ခောသာဓိပ္ပာယေန ပေ၊ ဝဒန္တဿ-ဆဲဆိုသော ရဟန်း၏၊ ပေ၊ ကမ္မာဓိပ္ပာ
ယေန-ဖြင့်၊ ဝါ-သဖြင့်၊ အသမ္ပုခါ-၌၊ သတ္တဝိဓံပိ- ၇ ပါးအပြား ရှိသည်လည်းဖြစ်
သော၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကရောန္တဿ-၏၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ (ဟောတိ)။

ဝုဋ္ဌာနာဓိပ္ပာယေန-ဖြင့်၊ ဝါ-သဖြင့်၊ (ဝဒန္တဿ-၌ စပ်၊) တံ-သည်၊ ဣတ္ထန္နာမံ-
ဤအမည်ရှိသော အာပတ္တိ-သို့၊ အာပန္နော-ပြီ၊ တံ-ထို အာပတ်ကို၊ ပဋိကရောဟိ-
ကုစားလော၊ ဣတိ - သို့၊ ဝဒန္တဿ - ပြောဆိုသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊

ဝုတ္တနယေန။ ။ ခွင့်တောင်းခြင်း၊ ခွင့်မတောင်းခြင်းအလိုက် ဒုက္ကဋ် ပါ-မပါကိုလည်း
ကောင်း၊ ထိုခဏ၌ သိခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ စကားခွန်းတိုင်း အာပတ်ကိုလည်းကောင်း
ညွှန်ပြသည်။

သတ္တဝိဓမ္မိကမ္မံ။ ။ တဇနိယ၊ နိသယ၊ ပဗ္ဗာဇနိယ၊ ပဋိသာရဏီယနှင့် (မစွန့်-မရှု-
မကုခြင်း ၃ မျိုးကြောင့် ပြုအပ်သော) ဥက္ခေပနိယကံ ၃ မျိုးတည်း။

ဥပေါသထံ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပဝါရဏံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ထပေန္တဿ-တန့်ထားသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဩကာသကမ္မံ-ခွင့်တောင်းမှုသည်၊ နတ္ထိ၊ (ခွင့်တောင်းနေဖွယ် မလို၊) မန-ထိုသို့ပင် ခွင့်တောင်းဖွယ် မလိုပါ သော်လည်း၊ ထပနခေတ္တံ - တန့်ထားရာ ခေတ်ကို၊ ဇာနိတဗ္ဗံ - ထိုက်၏၊ အနုရိဇ္ဇကဿပိ-မေးစိစစ်တတ်သော ဝိနည်းစိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်း၊ (ဩကာသကမ္မံ နတ္ထိ-၌ စပ်၊) ဝါ-သည်လည်း၊ (ဝဒန္တဿ-၌ စပ်၊) ဝတ္ထုသ္မိ-အကြောင်းဝတ္ထုသည်၊ ဩသဋ္ဌေ-သက်ရောက်လသော်၊ [မေးစိစစ်ဖို့ရန် သံယဘောင်၌ အကြောင်းပေါ်လာလသော်၊] တဝ-သင်၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဧတံ-ဤအမှုသည်၊ အတ္ထိ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ အနုရိဇ္ဇနာဓိပ္ပာယေန-ဖြင့်၊ ဝါ-သဖြင့်၊ ဝဒန္တဿ-ပြောဆိုလသော်၊ ဝါ-ပြောဆိုသော၊ အနုရိဇ္ဇကဿပိ-၏လည်း၊ ဩကာသကမ္မံ-သည်၊ နတ္ထိ။

ဓမ္မကထိကဿပိ-တရားဟောပုဂ္ဂိုလ်၏လည်း၊ ဝါ-သည်လည်း၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣဒဗ္ဗ ဣဒ္ဓ-ဤမည် ဤမည်သော အမှုကိုလည်း၊ ကရောတိ-၏၊ အယံ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အသမဏော-ရဟန်း မဟုတ်၊ ဣတိ အာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ အနောဒိသကံ-ရည်ညွှန်ခြင်း မရှိသော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ကထေန္တဿ-ပြောဟောလသော်၊ ဝါ-သော၊ ဓမ္မကထိကဿပိ-၏လည်း၊ ဩကာသကမ္မံ နတ္ထိ၊ ပန-ကား၊ ဩဒိဿ-ရည်စူး၍၊ နိယမေတွာ-မှတ်သား၍၊ အသုကောစ အသုကောစ-ထိုမည် ထိုမည်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ အသမဏော-ရဟန်းလည်း မဟုတ်၊ အနုပါသကော-ဥပါသကာလည်း မဟုတ်၊ ဣတိ-သို့၊ သစေ ကထေတိ-

ထပနခေတ္တံ။ ။ ပါတိမောက်ပြမည့် ရဟန်းက “သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော၊ အဇ္ဈပေါသထော” စသည်ဖြင့် ဥ တ်ထားနေစဉ် “ကရေယျ”၌ “ရေ”ကို ရွတ်တုန်းအထိ ထပနခေတ်တည်း၊ ဥ တ်မထားမိလည်းကောင်း၊ ယျဟု ရွတ်လျှင်လည်းကောင်း၊ ရွတ်ပြီးနောက်လည်းကောင်း ထပနခေတ် မဲဟုတ်။ [ပဝါရဏာ ထပနခေတ်ကား သံယာအများအတွက် ဥ တ်ထားတုန်း၊ တစ်ပါးအတွက် “သံယံ ဘန္တေ” စသည်ဖြင့် ပဝါရဏာ ပြုတုန်းတည်း။]

ဩဒိဿ။ ။ အဝပုဗ္ဗ၊ ဒိသ၊ တွာ၊ မကောင်းသောစိတ်ဖြင့် ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်၍ “အဝ” ဥပသာရပုဒ်ဖြင့် ဆိုဟန်တူသည်၊ အဝကို ဩပြု၊ [ဩဒိဿ-ဟုကား မရှိနိုင်၊ “ဩဒိသော+မေတ္တာ ဖရဏာ” စသည်၌ အဝပုဗ္ဗ၊ ဓာဓာတ်၊ ဣပစ္စည်း၊ နာကို “သော” ပြုထားသော ပုဒ်တည်း။] အနောဒိသကံ ဓမ္မံ၌ “ဩဒိသနံ ဩဒိသော၊ နတ္ထိ+ဩဒိသော+ယဿာတိ အနောဒိသကော (ဓမ္မော)” ဟု ပြု။

အံ၊ (ဧဝံ သတိ)၊ အာသနတော-ထိုင်နေရာမှ၊ ဝါ-တရားဟော ပလ္လင်မှ၊ ဩရုယျ-ဆင်း၍၊ ဝါ-ဆင်းလသော်၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ဒေသေတွာ-ဒေသနာပြော၍၊ ဂန္ထဗ္ဗ-သွားရာ၏၊ ဥပ္ပတ္တကာဒိနံစ-၏လည်း၊ ပေ ၊ သီလဝိပတ္တိ။

ယံ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ စောဒေတိဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း စောဒနာ၏၊ စောဒါ ပေတိဝါ-သူတစ်ပါးကိုမူလည်း စောဒနာစေ၏၊ တဿ-ထိုစောဒနာအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဥပသမ္ပန္နောတိ-ရဟန်းဟူ၍၊ သင်္ချီပဂမနံ-ရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းလည်းကောင်း၊ တသ္မိ-ထိုစောဒနာအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၌၊ သုဒ္ဓသညိတာ-စင်ကြယ်၏ဟု အမှတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [ထိုသူ မစင်ကြယ်စေကာမူ စင်ကြယ်သူဟု မှတ်ထင်နေခြင်း] ယေန ပါရာဇိကေန-ဖြင့်၊ စောဒေတိ-၏၊ တဿ-ထို ပါရာဇိက အာပတ်၏၊ ဒိဋ္ဌာဒိဝသေန-ဒိဋ္ဌအစရှိသည် တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အမူလကတာ-အခြေအမြစ် မရှိသည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ စာဝနာဓိပ္ပာယေန-ဖြင့်၊ ဝါ-သဖြင့်၊ သမ္ပါခါ-၌၊ စောဒနာ-ခြင်းလည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုစောဒနာအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ တင်္ဂဏဝိဇာနနံ-ထိုခဏ၌ သိခြင်းလည်း ကောင်း၊ ဣတိ ၊ ပေ၊ အဒိန္နာဒါနသဒိသာနိ-အဒိန္နာဒါနသိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာန် အစရှိသည်တို့နှင့် တူကုန်၏၊ ပန-အထူးကား၊ ဧတ္ထ-ဤဒုဋ္ဌဒေါသ သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝေဒနာ-ဝေဒနာသည်၊ ဒုက္ခာယေဝ-ဒုက္ခဝေဒနာသာတည်း၊ (သူခေါ်ပေက္ခာမရှိ-ဟူလို) ဣတိ - သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။ ... အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ - သည်၊ နိဋ္ဌိတံ - ပြီးပြီ။

၉။ ဒုတိယ နဝမေ-၌၊ အညဘာဂိယဿာတိ အာဒိသု-အညဘာဂိယဿ ဒုဋ္ဌဒေါသ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဣဒံ (ဆဂလကဇာတံ)-ဤ ဆိတ်ဖိုသည်၊ (တစ်နည်း) ဣဒံ (အဓိကရဏံ)-ဤ ဆိတ်ဖိုဟူသော တည်ရာသည်၊ အညဘာဂဿ-တစ်ပါးသော အဖို့၏၊ (သန္တကံ-ဥစ္စာတည်း၊) ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ တစ်ပါးသော အဖို့၏ ဥစ္စာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (တံ-ထိုဆိတ်ဖိုသည်၊ ဝါ-ထိုဆိတ်ဖိုဟူသော တည်ရာသည်) အညဘာဂိယံ-ယ မည်၏၊ [ဤဝိဂ္ဂဟအလို ဣဒံအနက် ဣယပစ္စည်း သက်။] ဝါ - တစ်နည်း၊ အဿ - ထို ဆိတ်ဖို၏၊ ဝါ- ထို ဆိတ်ဖိုဟူသော တည်ရာ၏။

အည ၊ ပေ၊ ဝုတ္တံ ဟောတီ။ ။ “အညဘာဂိယဿ အဓိကရဏဿ”ဟု ‘သိက္ခာပုဒ်ရှိ သောကြောင့် အညဘာဂိယနှင့် အဓိကရဏသည် အရတူ၏၊ အညဘာဂိယဿကို အဋ္ဌကထာ အတိုင်း ဝိဂ္ဂဟ ၂ မျိုး ပြု၊ “အဓိကရဏ” အရ ဝိဝါဒါဓိကရိုဏ်း စသော ၄ ပါးကို မယူဘဲ “တည်ရာ”အနက်ကို ယူပါ-ဟူလို၊ ထို “တည်ရာ”ဟူသည်လည်း ဤသိက္ခာပုဒ်အရ ဆိတ်ဖို

အညဘာဂေါ-တစ်ပါးသော အဖို့သည်၊ အတ္တိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝါ-တို့သို့ တစ်ပါးသော အဖို့ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တံ-သည်၊ ဝါ-သည်) အညဘာဂိယံ-မည်၏၊ [ဤအလို အဿတ္တိအနက်၌ ဣကပစ္စည်း၊ ကကို ယ ပြု] အာဓာဇရာ-တည်ရာကို၊ အဓိကရဏန္တိ-ဏဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဝတ္ထု-နေရာတည်း၊ အဓိဋ္ဌာနံ-စွဲ၍ တည်ရာတည်း၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဟိ-ချဲ့၊ တစ်နည်း၊ ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ (ဟောတိ-၌ စပ်) အတ္ထုပ္ပတ္တိယံ-အကြောင်းဝတ္ထု၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၌၊ ဝါ - သိက္ခာပုဒ် နိဒါန်း၌၊ ယော သော-

တည်း၊ တို့ကြောင့် “ဣဒံတိ သာမညတော နပုံသကနိဒ္ဒေသေန ဆဂလကံ (ဆိတ်ဖိုကို) နိဒ္ဒိသတိ၊ ဣဒံ ဆဂလကဇာတံတိ အတ္ထော၊ (နပုလ္လိန်နှင့် လိုက်အောင် “ဇာတံ” ဟု ကုစ္စကံ သည်) အယံ ဆဂလကောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ အဓိကရဏသံဒ္ဓါပေက္ခောဝါ နပုံသကနိဒ္ဒေသော၊ ဣဒံ ဆဂလကသင်္ခါတံ အဓိကရဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ” ဟု သာရတ္ထနှင့် ကင်္ခါဋီကာတို့ ဖွင့်ကြ သည်။

မှတ်ချက်။ ။ “ဣဒံ-ဥစ္စာတည်း” ဟု ဣဒံတဒ္ဓိတ်၌ အနက်ပေးလေ့ရှိကြသော်လည်း ဤဋီကာတို့၌ကား ဣဒံ၏ စွဲနက်ကို သေချာစွာ ဖွင့်ပြကြသည်။ ဆဂလကပုဒ်သည် ပုလ္လိန်ဖြစ် သော်လည်း မည်သူမည်ဝါ-မည့်သည့်အရာဟု မသတ်မှတ်ရသေး၍ သာမညဖြစ်သောကြောင့် “ဣဒံ” ဟု နပုလ္လိန်ဖြင့် ညွှန်ပြထား၏။ အနက်တိုကား “ဣဒံ-ဤဆိတ်သည်” ဟု ပေးပါ။ တစ်နည်း- အဓိကရဏံ ငဲ့၍ နပုလ္လိန် ထားသည်။ “ဣဒံ-ဤဆိတ်ဖိုဟူသော တည်ရာသည်” ဟု ပေးပါ။ အညဘာဂဿ၏ စပ်ပုဒ် တိုက်ရိုက် မပါသောကြောင့် “သန္တကံ” ဟု ထည့်သည်။

ယော ဟိ သော။ ။ အညဟူသည် အဘယ်မှတစ်ပါးနည်း၊ ဘာဂအတွက် အဘယ် အနက်ကို ယူရမည်နည်း၊ အညဘာဂအရ အဘယ်အနက်ရသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသော ကြောင့် “ယော ဟိ သော” စသည် မိန့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗောတိုင်အောင် ဝိတ္ထာရဝါကျတည်း၊ ဟိသည် ဝိတ္ထာရဇောတကတည်း၊ တသ္မာကို ထောက်၍ ဟိသည် ဟေတုဇောတကလည်း သင့်၏။ ဤအညဘာဂိယံ သိက္ခာပုဒ်ကြောင့် နောက်နောက် ပုဂ္ဂိုလ်များသာ အာပတ်သင့်၏။ သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ရခြင်း၏ အကြောင်းဝတ္ထုတွင် ပါဝင်သော မေတ္တိယဘူမဇကတို့မှာ အာဒိကမ္ပိကပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၍ ဤသိက္ခာပုဒ်အရ အာပတ်သင့်ဖွယ် မရှိ၊ သို့သော် ထို အကြောင်းရင်းဝတ္ထု၌ပါသော ဆိတ်ဖို ဆိတ်မနှင့် အရှင်ဒဗ္ဗ-မေတ္တိယဘူမဇကတို့ကို ပုံစံပြု၍ ဖွင့်မှ အနက်အဓိပ္ပာယ် ရှင်းမည် ဖြစ်သောကြောင့် “အတ္ထုပ္ပတ္တိယံ” စသော စကားကို မိန့်သည်။

အတ္ထုပ္ပတ္တိယံ။ ။ အတ္ထုပ္ပတ္တိ-အကြောင်းဝတ္ထု၏+ဥပ္ပတ္တိ-ဖြစ်ခြင်းတည်း၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိ- ခြင်း၊ ထွက်ကို ၄ ပြု၍ “အဋ္ဌပ္ပတ္တိ”ဟု ဖြစ်၏။ သိက္ခာပုဒ်၏ နိဒါန်းဝတ္ထုကိုပင် အတ္ထုပ္ပတ္တိဟု ခေါ်သည်။ ထို အတ္ထုပ္ပတ္တိကား မေတ္တိယဘူမဇက ရဟန်းတို့သည် ရဟန္တာဖြစ်ပြီးသော မလ္လ

ဆဂလကော-အကြင် ဆိတ်ဖိုကို၊ ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တောနာမာတိ-ဒဗ္ဗမလ္လပုတ္တမည်၏ ဟူ၍၊ ဝုတ္တော-ဆိုအပ်ပြီ၊ (မေတ္တိယ၊ ဘူမဇက ရဟန်းတို့က နာမည်မှည့်အပ်ပြီ-ဟူလို) သော-ထို ဆိတ်ဖိုကို၊ ဝါ-သည်၊ မလ္လပုတ္တဿ-မလ္လာမင်းသားဖြစ်သော၊ အာယသ္မတော ဒဗ္ဗဿ-အရှင်ဒဗ္ဗ၏၊ မနုဿဇာတိစေဝ-လူဇာတ်လည်းဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုဘာဝေါစ-ရဟန်း၏အဖြစ်လည်း ဖြစ်သော၊ ယွာယံ (ယော+အယံ) ဘာဂေါ-အကြင် အဖို့သည်၊ ယွာယံ (ယော+အယံ) ကောဋ္ဌာသော-အကြင် အစုသည်၊ ယွာယံ (ယော+အယံ) ပက္ခော-အကြင် ဘက်သည်၊ (အတ္ထိ-၏၊) တတော-ထို လူဇာတ်၊ ရဟန်းအဖြစ်ဟူသော အဖို့အစုဘက်မှ၊ အညဿ-အခြားသော၊ တိရစ္ဆာနဇာတိယာစေဝ-တိရစ္ဆာန်ဇာတ်လည်း ဖြစ်သော၊ ဘာဂဿ-အဖို့၏၊ သောဋ္ဌာသဿ-အစု၏၊ ပက္ခဿ-ဘက်၏၊ (သန္တကော-ဥစ္စာသည်၊) ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အညဘာဂိယသချီ-အလဘာဂိယဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ လဘတိ-၏။

မင်းသား အရှင်ဒဗ္ဗအပေါ်၌ ရန်ညှိုးဖွဲ့ကာ အပြစ်ရှာ၍ နေကြ၏။ တစ်နေ့၌ကား ဂိဇ္ဈကုဋ် တောင်မှ ဆင်းလာကြစဉ် ဆိတ်မ၌ မေထုန်မှီဝဲနေသော ဆိတ်ဖိုကို မြင်ကြ၍ ဆိတ်ဖိုကို “မလ္လာမင်းသား ဒဗ္ဗ”ဟုလည်းကောင်း၊ ဆိတ်မကို “မေတ္တိယာဘိက္ခုနီ”ဟုလည်းကောင်း နာမည် မှည့်ကြလေသည်။ [မေတ္တိယာကား သူတို့၏ သြဝါဒခံ ဘိက္ခုနီတည်း။]

ပုဒ်ချင်းဆက်သွယ်ပုံ။   “ယော သောဆဂလကော ဝုတ္တော၊ သော”ဟုလည်းကောင်း၊ [ထို “သော” ကိုလည်း ဟောတိ၊ လဘတိ၊ အာဓာရော၊ ဝတ္ထု၊ အဓိဋ္ဌာနံ၊ ဝေဒိတဗ္ဗောတို့ တိုင်အောင် စပ်။] “ယွာယံ ဘာဂေါ ကောဋ္ဌာသော ပက္ခော၊ တတော”ဟုလည်းကောင်း ဆက်ပါ။ ဘာဂေါသည် အညဘာဂိယသ၌ပါသော ဘာဂတည်း။ ထို ဘာဂေါကို ကောဋ္ဌာသောဟု ဖွင့်၍၊ ကောဋ္ဌာသောကို ပက္ခောဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ မနုဿဇာတိ ဘိက္ခုဘာဝေါတို့ကား ဘာဂေါအရ သရုပ်ပြတည်း။ [နောက် ဘာဂဿကို ကောဋ္ဌာသဿ ပက္ခဿဖွင့်ပုံ၊ တိရစ္ဆာနဇာတိယာ-ဆဂလကဘာဝဿဟု သရုပ်ပြပုံကိုလည်း သိပါ။] ထိုတွင် “ယွာယံ ပေ၊ တတော” သည် အညဘာဂိယ၌ အည၏ အပါဒါန်ကို ထည့်၍ပြသော စကားတည်း။

ယော ဟိ သောမှစ၍ ဆဂလကဘာဝဿတိုင်အောင် “အညဘာဂဿ ဣဒံ”ဟူသော ဣဒံတဒ္ဓိတ်၏ အကျယ်တည်း။ ထိုဝါကျများကို “တသ္မာ အညဘာဂိယသချီ လဘတိ”ဟူသော ဖလဝါကျနှင့် တွဲ၊ ထိုဖလဝါကျသည် ဣတိ အညဘာဂိယံ၏ အကျယ်ဖြစ်၏။ “သောဝါ အညဘာဂေါ အဿ အတ္ထိတိ အညဘာဂိယံ”ဟူသော အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်၏အကျယ်လည်း

ဝါ-တစ်နည်း၊ အသေ-ထိုဆိတ်ဖို့၏။ သော အညဘာဂေါ-ထိုတစ်ပါးသော အဖို့သည်။ ဝါ-ထိုလူဇာတ် ရဟန်းအဖြစ်ဟူသော အဖို့မှတစ်ပါး တိရစ္ဆာန်ဇာတ်၊ ဆိတ်ဖို့၏ အဖြစ်ဟူသော အဖို့သည်။ အတ္တိ-၏။ တသွာ-ကြောင့်၊ ပေ ၊ စ-ကား၊ (အညဘာဂိယ အမည်ရပုံမှတစ်ပါး၊ အဓိကရဏအမည်ရပုံကား၊) ယသွာ-ကြောင့်၊ က္ကမံ-ဤဆိတ်ဖို့ကို၊ မယံ-ငါတို့သည်။ ဒဗ္ဗမလ္လပုတ္တံနာမ-မည်၏ဟူ၍။ ကရောမ-ပြုကြန်စွဲ၊ က္ကတိ-သို့၊ ဝဒန္တာနံ-ပြောဆိုကြကုန်သော၊ တေသံ-ထို မေတ္တိယ ဘူမဇက ရဟန်းတို့၏။ တဿာ နာမကရဏသညာယ-ထို ပြုအပ်သော အမည်သညာ၏။ အာဓာရော-တည်ရာသည်။ ဝတ္ထု-နေရာသည်။ အဓိဋ္ဌာနံ-စွဲ၍ တည်ရာသည်။ (ဟောတိ - ၏။) တသွာ - ကြောင့်၊ အဓိကရဏန္တိ - ကဟူ၍။ ဝေဒိ တဗ္ဗော-၏။

ဟိ-မှန်၏။ (တစ်နည်း) ဟိ-ချဲ့၊ [အနုဒ္ဓံသေတုံ လေသမတ္တောတိုင်အောင် အကျယ်ကို မျှော်၍ “ချဲ့” ဟု ပေးသည်]၊ တံ-ထိုတည်ရာဟူသော အဓိကရဏကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ သစ္စံ ၊ပေ၊ အဓိကရဏဿာတိ အာဒိ-သစ္စံ ၊ပေ၊ အဓိကရဏဿ အစရှိသော စကားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဝိဝါဒါဓိကရဏာ ဒီသု-ဝိဝါဒါဓိကရဏ်း အစရှိသော ၄ ပါးသော အဓိကရဏ်းတို့တွင်၊ အညတရံ-တစ်ပါးပါးကို၊ (သန္ဓာယ-၍၊ သစ္စံ ၊ပေ၊ အဓိကရဏဿာတိ အာဒိ-ကို၊ ဘဂဝတာ)၊ န ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်သည် မဟုတ်၊ ကသွာ-နည်း၊ အသမ္ဘဝတော-မဖြစ်သင့်ခြင်း

ဖြစ်ပြန်၏။ ထို “သော ဝါ” စသော ဝါကျ၌ သောဖြင့် “တိရစ္ဆာန်ဇာတိယာနှင့် ဆဂလက ဘာဝဿ” ကို ပြန်ညွှန်သည်။ နိဿယအနက်ပေးပုံ ကြည့်၍ ပြန်စွဲပုံကို သိပါ။

တံ ဟိ သန္ဓာယ။ ။ “ကထမေတံ ဝိညာယတိ အဓိကရဏန္တိ စေတ္ထံ အာဓာရော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ န ဝိဝါဒါဓိကရဏာဒီသု အညတရံ-အဓိကရဏ်ဟူသော ဤပါဌ်၌ တည်ရာဟူ သော အနက်ကို ယူထိုက်၏။ ဝိဝါဒါဓိကရဏ်း စသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါးကို မယူထိုက်” ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို အဘယ့်ကြောင့် သိရပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “တံ ဟိ သန္ဓာယ” အစရှိသော ပါဌ်ကို မိန့်၊ ထို တည်ရာ အနက်ကို ရည်ရွယ်၍ သစ္စံ ကိရ စသော စကားကို ပါဌ်တော်၌ ဘုရားရှင် မိန့်တော်မူသည်။ ဝိဝါဒါဓိကရဏ်း စသော ၄ ပါးတွင် တစ်ပါးပါးကို ရည်ရွယ်၍ မိန့်တော်မူသည် မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် “အဓိကရဏ်ဟူသော ပါဌ်၌ တည်ရာ အနက်ကို ယူထိုက်၏၊ အဓိကရဏ်း တစ်ပါးပါးဟူသော အနက်ကို မယူထိုက်” ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိရသည်-ဟူလို။

န ဟိ။ ။ “အသမ္ဘဝတော” ဟူသော ဟိတ်ကိုချဲ့လို၍ “န ဟိ” စသော ပါဌ်ကို မိန့်၊ “ကထံ တတ္ထ၊ ဟိတ်ပြနောက်မှာ၊ ဟိရောက်လာ၊ ချဲ့ကာယူကြမင်း” နှင့်အညီတည်း၊ တစ်နည်း- “န ဟိတက်ရာ၊ ဟိနက်မှာ၊ ဟိတ်ပါဒဠိစွဲ” နှင့်အညီ “ဟိ-မှန်၏။ (တစ်နည်း) ကသွာ-ကြောင့်၊

ကြောင့်တည်း။ ဟိ-ချဲ့၊ မေတ္တိယဘူမဇကာ-မေတ္တိယ၊ ဘူမဇကရဟန်းတို့သည်၊ စတုန္ဒ-န်သော၊ အဓိကရဏာန်-တို့တွင်၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ အညဘာဂိယဿ-တစ်ပါးသော အဖို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ဝါ-တစ်ပါးသော အဖို့ရှိသော၊ အဓိကရဏဿ-အဓိကရုဏ်း၏၊ ကိပ္ပိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဒေသံ-ညွှန်ပြအပ်သော၊ လေသမတ္တံ-ငြိကပ်တတ်သော အမည်မျှကို၊ န ဥပါဒိယိသု-ယူကြကုန်သည် မဟုတ်၊ စ-သည်သာ မကသေး၊ စတုန္ဒ-န်သော၊ အဓိကရဏာန်-အဓိကရုဏ်းတို့၏၊ လေသောနာမ-လေသမည်သည်၊ န အတ္ထိ-မရှိ၊ ဟိ-မှန်၊ ဇာတိလေသာဒယော-ဇာတိလေသ အစရှိသည်တို့ကို၊ ပုဂ္ဂလာနယေဝ-တို့၏သာ၊ လေသာ-လေသတို့ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တာ-န်ပြီ၊ ဝိဝါဒါဓိကရဏာဒီနံ-ဝိဝါဒါဓိကရုဏ်းအစရှိသည်တို့၏၊ လေသာ-တို့ဟူ၍၊ န ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည် မဟုတ်၊ ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တောတိ-တောဟူသော၊ တဉ္စ နာမံ-ထိုအမည်သည်လည်း၊ အညဘာဂိယာဓိကရဏဘာဝေ-အညဘာဂိယာဓိကရဏ၏အဖြစ်၌၊ ဌိတဿ-တည်သော၊ တဿ ဆဂလကဿ-၏၊ (လေသမတ္တော-၌ စပ်) ထေရံ-အရှင်ဒဗ္ဗထေရံ

န သမ္ဘတိ-မဖြစ်သင့်သနည်း” ဟု ပုဏ္ဏထည့်၍ “ဟိ-အကြင်ကြောင့်” ဟု ပေးပြီးလျှင် “လေသမတ္တော ဟောတိ” တိုင်အောင် သွား၍ “တသ္မာ န သမ္ဘတိ” ဟု ထည့်ပေး၊ ဋီကာ၌ကား- “တမေဝ အသမ္ဘဝံ ပါကဋံ ကတွာ ဒသေတုံ နဟိတိ အာဒိ ဝုတ္တံ” ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုအလို “ဟိ-ထင်ရှားအောင် ပြဦးအံ့” ဟု တပျီကဋီကရဏဇောတက ပေး။

ဇာတိလေသာဒယော ဟိ။ ။ ဣဒါနိ တုမေဝ သမတ္တေတုံ (ဆုံးဖြတ်ခြင်းငှာ၊ ခိုင်မြဲစေခြင်းငှာ-ဟူလို) ဇာတိလေသာဒယော ဟိတိ အာဒိ ဝုတ္တံ၊ ဤအလို “ဒဋ္ဌိဇောတက ဟိ” တည်း။ “စတုန္ဒံ ပေ၊ န အတ္ထိ” ဟူသော ရှေ့ဝါကျအနက်ကို “ခိုင်မြဲစေအံ့” ဟူလို၊ ဇာတိအာဒယော၌ အာဒိအရ “နာမ” စသော ဂါထာလာ ၉ ပါးကို ယူ။

**လေသာ ဇာတိ နာမ ဂေါတ္တ၊ လိင်္ဂီပတ္တိဝံသာပိစ၊
ပတ္တ စိဝရပဇ္ဈာယာ-စရိယာဝါသဝသာ ဒသ။**

ဤဂါထာနှင့် အညီ ဇာတိလေသ (ကပ်ငြိတတ်သော ဇာတ်) နာမလေသ (ကပ်ငြိတတ်သော အမည်) ဂေါတ္တလေသ၊ လိင်္ဂီလေသ၊ အာပတ္တိလေသ၊ ပတ္တလေသ၊ စိဝရလေသ၊ ဥပဇ္ဈာယ လေသ၊ အာစရိယလေသ၊ အာဝါသ (သေနာသန) လေသတည်း။ အကျယ်ကို ပါဠိတော်မှာ ရှု။ [လဟုကအာပတ်သင့်သူကို ပါရာဇိကအာပတ်ဖြင့် စောဒနာခြင်းသည် အာပတ္တိလေသတည်း။ ဤသို့ ပုဂ္ဂိုလ်အပေါ်၌ ဇာတ်စသည် တင်စားပုံကို သိပါ။] :

ကို၊ ပါရာဇိကေန ခမ္မေု ပါရာဇိကအာပတ်ဖြင့်၊ အနုဒ္ဓံသေတုံ-စွပ်စွဲနှိပ်စက်ခြင်းငှာ၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဒေသော-ညွှန်ပြအပ်သော၊ လေသမတ္ထော-ငြိကပ်တတ်သော အမည်မျှသည်၊ ဟောတိ-၏။

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ ကိစ္စိဒေသံ လေသမတ္တံ ဥပါဒါယဟူသော ပါဠိ၌၊ ဒိဿတိ၊ အပဒိဿတိ-ညွှန်ပြအပ်၏၊ အယံတိ-ဤသူဟူ၍၊ ဝေါဟရီယတိ-ခေါ်ဝေါ်အပ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ညွှန်ပြအပ်၊ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဒေသော-ဒေသမည်၏၊ ဧတံ-ဤဒေသဟူသော အမည်သည်၊ ဇာတိ အာဒီသု-ဇာတိ အစရှိသော အဖို့အစုတို့တွင်၊ အညတရကောဋ္ဌာသဿ-တစ်ပါးပါးသော အဖို့အစု၏၊ အဓိဝစနံ-အမည်တည်း၊ အညံပိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ဝတ္ထု-တည်ရာဝတ္ထုကို၊ လိဿတိ၊ သိလိဿတိ-ငြိကပ်တတ်၏၊ ဝေါဟာရမတ္ထေန-ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခြင်းမျှဖြင့်သာ၊ ဝါ-စကားအဖြစ်ဖြင့်သာ၊ ဤသကံ-အနည်းငယ်၊

ဒေသော။ ။ ဒိဿဇာတ်၊ ဣပစ္စည်း၊ “ဒိဿတိတိ ဒေသော” ဟု ပြု။ “အပဒိဿတိ” ကား၊ ဒိဿတိ၏ အဖွင့်၊ “ရှုမြင်အပ်၏” ဟု အနက်မပေးဘဲ “ညွှန်ပြအပ်၏”ဟု ပေးပါ-ဟူလို၊ “အယန္တိ ဝေါဟရီယတိ” ဖြင့် အပဒိဿတိကို ထပ်ဖွင့်သည်၊ “ညွှန်ပြ” ဟူသည်လည်း “ဤသူ” ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းတည်း၊ ဆိတ်ဖိုကို “ဒဗ္ဗမလ္လပုတ္တ” ဟူ၍ စသည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ခြင်းတည်း-ဟူလို၊ ခတ္တိယဇာတ် ရှိသူတစ်ယောက် မေထုန်မှီဝဲနေသည်ကို မြင်၍ အခြားမမှီဝဲသော ခတ္တိယ ရဟန်းတစ်ပါး အပေါ်၌ တင်စားလျှင် ထိုမှီဝဲသူကို “ခတ္တိယ” ဟု ဇာတ်နာမည်ဖြင့် ခေါ်နိုင်၏၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်ပုံကို သိပါ၊ ဆိတ်ဖိုကို ဒဗ္ဗဟု မှည့်ရာ၌ကား “နာမလေသ” ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းတည်း။

လေသော။ ။ လိသဇာတ်၊ ဣပစ္စည်း၊ ဒိဝါဒိဂုဏ်း၊ သိလိယ-ငြိကပ်ခြင်း အနက်ဟော၊ ထို့ကြောင့် “သိလိဿတိ” ဟု ဇာတ်နက် ဖွင့်သည်၊ ထိုသိလိသကိုပင် “ဤသကံ အလ္လိယတိ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ “အနည်းငယ် ငြိကပ်” ဟူရာ၌ အရာဝတ္ထုချင်း ငြိကပ်မှုကို ယူမည်စိုး၍ “ဝေါဟာရမတ္ထေန” ဟု မိန့်သည်၊ ဤ “ဝေါဟာရမတ္ထေန” သည် “ဤသကံ” ၏ အဖွင့်တည်း၊ “ဒဗ္ဗမလ္လပုတ္တ” အမည်ကို ဆိတ်ဖိုပေါ် တင်စားသောအခါ ဆိတ်ဖိုကို “ဒဗ္ဗမလ္လပုတ္တ” ဟု ခေါ်ဝေါ်ရ သောကြောင့် ခေါ်ဝေါ်ခြင်းအားဖြင့် ဆိတ်ဖိုအပေါ်၌ ငြိကပ်နေသည်-ဟူလို။

ဆက်ဦးအံ့။ ။ ဤသို့ နာမည်ခေါ်ရုံမျှဖြင့် ငြိကပ်ခြင်း (အရှင်ဒဗ္ဗဟူသော အထည် ဝတ္ထုက ဆိတ်ဖို၌ ကပ်ငြိမသွားခြင်း) ကြောင့် “လေသမတ္တ” ဟု အနည်းငယ်ဟော မတ္ထသဒ္ဒါဖြင့် သိက္ခာပုဒ် ပါဠိတော်၌ ပြသည်၊ ဤသို့ အနည်းငယ်မျှ ငြိကပ်ခြင်းဖြစ်သောကြောင့် “လေသ မတ္တံ-အမြွက်မျှကို” ဟု ရှေးကပေးကြ၏၊ “အမြွက်” ဟူသည် “အနည်းငယ်” ပင်တည်း။

အလ္လီယတိ-ငြိကပ်တတ်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ စကားအဖြစ်ဖြင့်သာ ငြိကပ် တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) လေသော-လေသ မည်၏။ ဧတံ-ဤလေသ ဟူသော အမည်သည်၊ ဇာတိ အာဒိနံယေဝ-ဇာတိ အစရှိသည်တို့တွင်ပင်၊ အညတရကောဋ္ဌာသဿ-၏။ အဓိဝစနံ-တည်း။

ပန-ဆက်၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ အညဘာဂိယဿ-ဖြစ်သော၊ ဝါ-ရှိသော၊ ယဿ အဓိကရဏဿ-အကြင် တည်ရာ၏။ ပေ၊ အနုဒ္ဓံသေယျ-စွပ်စွဲနှိပ်စက်ရာ၏။ တံ- ထို အညဘာဂိယ အဓိကရဏသည်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိဝသေနေဝ- အတ္ထုပ္ပတ္တိ၏ အစွမ်းဖြင့်ပင်၊ ဝါ-သိက္ခာပုဒ် နိဒါန်း၏ အစွမ်းဖြင့်ပင်၊ အာဝိဘူတံ- ထင်စွာဖြစ်၍ ဖြစ်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-ထို အညဘာဂိယအဓိကရဏကို၊ အဝိဘဇိတွာ-မဝေဘန်မူ၍၊ အဓိကရဏန္တိ ဝစနဿမညတော-အဓိကရဏ ဟူသော သဒ္ဓါအားဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အတ္ထုဒ္ဓါရဝသေန-ရသမျှ အနက်တို့ကို ထုတ်ပြခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပဝတ္တာနိ-န်သော၊ စတ္တာရိ-န်သော၊ ယာနိ အဓိကရဏာနိ - အကြင် အဓိကရဏ်းတို့သည်၊ (သန္တိ - န်၏။) တေသံ - ထို အဓိကရဏ်းတို့၏၊ အညဘာဂိယတာစ-တစ်ပါးသော အဖို့ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ ဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ တဗ္ဘာဂိယတာစ-ထိုအဖို့ရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဇာနိတဗ္ဗာ-၌ စပ်)၊ ဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ (အပါကဋ္ဌာ-၌ စပ်)၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အပါကဋ္ဌာ-မထင်ရှား၊ ဝိနယဓရေဟိစ-ဝိနည်းမိရ် ပုဂ္ဂိုလ် တို့သည်လည်း၊ ဇာနိတဗ္ဗာ-သိထိုက်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ထင်လည်း

ဤ၌ကား- “ဇာတိအာဒိနံ ပေ၊ နာမံ” ဟု အရကောက်ကို ပြသောကြောင့် “လေသမတ္တံ- ကပ်ငြိတတ်သော ဇာတိ အစရှိသည်တို့ကို” ဟု ပေးသည်။ [ဤ ‘လေသ’ အရလည်း (ဒေသ၏ အရကောက်တုန်းက ကဲ့သို့) ဇာတိစသော ၁၀ ပါးပင် ရသောကြောင့် “ဇာတိ အာဒိနံယေဝ” ဟု သန္နိဋ္ဌာနာဝေရဏ ဧဝဖြင့် ပြသည်။]

ပဒဘာဇနေ ပန။ ။ ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီဝယ် ဤသိက္ခာပုဒ်၌လာသော အဓိကရဏ (နာမည်တည်ရာ)၏ အကျယ်ကို မဝေဘန်ဘဲ “အဓိကရဏ” ဟူသော သဒ္ဓါ အားဖြင့် သဒ္ဓါချင်းတူနေသော ဝိဝါဒိဓိကရဏ်း စသော ၄ ပါးကိုသာ ထုတ်ပြ၍ ထို ၄ ပါး၏ အညဘာဂိယ-တဗ္ဘာဂိယ ဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ အာပတ္တာဓိကရဏအတွက် အကျယ် ကို လည်းကောင်း ပြထား၏။ ထိုပြပုံကို အညဘာဂိယ သိက္ခာပုဒ် ပါဠိတော်ကြည့်မှ ရှင်းလင်းစွာ သိနိုင်မည်။ [အညဘာဂိယ = ထို အဓိကရဏ်းမှတစ်ပါးသော အဖို့ရှိသော အဓိကရဏ်း၊ တဗ္ဘာဂိယ=ထို အဓိကရဏ်းဟူသော အဖို့ရှိသော အဓိကရဏ်း။]

မထင်ရှား၊ ဝိနည်းမိုရ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်း သိထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) တစ္ဆ-
ထိုအညဘာဂိယ အဓိကရဏကိုလည်းကောင်း၊ အဝသာနေ-အဆုံး၌၊ အာပတ္တည
ဘာဂိယေန--ယဖြင့်၊ စောဒနနိဗ္ဗ-စောဒနာခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အာပိကာတုံ-
ထင်စွာပြုခြင်းငှာ၊ အညဘာဂိယဿ ၊ပေ၊ အဓိကရဏညဘာဂိယံဝါတိ အာဒိ-
ယံ ဝါ အစရှိသော စကားကို၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တံ၊ သေသာ-သော၊ ဝိနိစ္ဆယကထာ-
ဆုံးဖြတ်ကြောင်း စကားသည်၊ အဋ္ဌမေ-အဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တသဒိသာယေဝ-
ဆိုအပ်ပြီးသည်နှင့် တူသည်သာ။

ပန-အထူးကား၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတုံကား၊ ဝိသေသော-အထူးတည်း၊ ဣဒံ-
ဤသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပေ ၊ အနုဒ္ဓံသနဝတ္ထုသ္မိ-စွပ်စွဲနိုင်စက်ခြင်းဟူသော အကြောင်း
ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ စ-သည်သာ မကသေး၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အာပတ္တည
ဘာဂိယစောဒနာယ-တစ်ပါးသော အဖို့ရှိသော အာပတ်ဖြင့်စောဒနာခြင်း၌၊
တထာသညိနော-ထိုအာပတ်သင့်၏ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (စောဒေန္တဿ) ပိ-
၏လည်း၊ အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) အင်္ဂေသုစ-တို့၌လည်း ၊ပေ၊ လေသမတ္တံ-ကို၊
ဥပါဒိယနတာ-ယူတတ်သည်၏ အဖြစ်သည်၊ ဝါ-ခြင်းသည်၊ အဓိကာ-ပိုလွန်၏၊
ဣတိ-သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။ [တချို့စာ၌ “ဥပါဒိယနတာ” နေရာဝယ်
“ဥပါဒိယနာ” ဟု ရှိ၏၊ လေသမတ္တံဟု ဒုတိယာကံရှိသောကြောင့် “ဥပါဒိယနတာ”
က ကောင်း၏၊ “ဥပါဒိယနာ” ဟု ရှိလျှင် “လေသမတ္တဿ” ဟု ရှိမှ ကောင်း
မည်။]

သေသာ ဝိနိစ္ဆယကထာ။ ။ “ပါရာဇိကေနာတိ ဘိက္ခုနော အနုရူပေသု ဧကူန
ဝိသတိယာ” အစရှိသော ဝိနိစ္ဆယစကားကို ရှေ့ဒုဋ္ဌဒေါသ သိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုခဲ့ပြီ၊ ထို့ကြောင့်
ထိုအတိုင်းပင် ဤသိက္ခာပုဒ်မှာလည်း သိပါလေ-ဟူလို။

အာပတ္တညဘာဂိယစောဒနာယ။ ။ သင့်သော အာပတ်က သံယာဒိသေသံ ဖြစ်၏၊
စောဒနာသောအခါ ပါရာဇိက အာပတ်ဖြင့် စောဒနာ၏၊ ထိုစောဒနာမှုကို “အာပတ္တည
ဘာဂိယ စောဒနာ” ဟု ခေါ်သည်၊ [အညဘာဂိယ-အမှန်သင့်သော အာပတ်မှ တစ်ပါးသော
အဖို့ရှိသော+အာပတ္တိ-မသင့်သော အာပတ်] ထိုသို့ စောဒနာရာ၌ အမှန်ပင် ပါရာဇိက
အာပတ်ထင်၍ စောဒနာလျှင် အာပတ်မဲသင့်၊ ထို့ကြောင့် “တထာသညိ-နာပိ အနာပတ္တိ”
ဟု ဆိုသည်၊ ဝိဖြင့် ဥမ္မတ္တက စသည်ကို ဆည်း။

**၁၀။ သံဃဘေဒ
သိက္ခာပုဒ်**

ဒသမေ-၌၊ သမဂ္ဂဿသံဃဿာ တိ-ကာ၊ သဟိ
တဿ - တက္ကဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုသံဃဿ - ရဟန်း
အပေါင်း၏၊ စိတ္တေနစ-စိတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊

သရီရေနစ-ကိုယ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဝိယုတ္တဿ-မကွေမကွာယှဉ်သော
ပေ၊ တေနေဝ-ထို့ကြောင့်ပင်၊ အဿ-ထိုသမဂ္ဂဿ သံဃဿဟူသော ပုဒ်၏၊
ပဒဘာဇနေ-၌၊ သမဂ္ဂေါနာမ ပေ၊ ဌိတောတိ-တောဟူ၍၊ ဝုတ္တံ [သမာနသံဝါသ
ကော-တူသော သံဝါသရှိသော၊ သမာနသီမာယံ-တူသော သိမ်၌၊ ဌိတော-
တည်သော သံဃာသည်၊ သမဂ္ဂေါနာမ သံဃော-သမဂ္ဂသံဃာမည်၏၊] ဟိ-ချဲ့၊
သမာနသံဝါသကော-တူသော ဥပုသ်ကံစသော သံဝါသရှိသော သံဃာသည်၊
သမစိတ္တကာယ-တူသော စိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ စိတ္တေန-စိတ်အားဖြင့်၊
အဝိယုတ္တော-မကွေမကွာ ယှဉ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ [ဤဝါကျဖြင့် စိတ္တသာမဂ္ဂီကို
ပြ၏၊] သမာနသီမာယံ-၌၊ ဌိတော-သည်၊ ကာယသာမဂ္ဂီ ဒါနတော-ကိုယ်အားဖြင့်
ညီညွတ်မှုကို ပေးခြင်းကြောင့် ပေ။ [ဤဝါကျဖြင့် ကာယသာမဂ္ဂီကို ပြ၏။]

ဘေဒါယ ပရက္ကမေယျာတိ-ကာ၊ ကထံနာမ-အဘယ်မည်သော နည်းဖြင့်၊
အယံ-ဤသံဃာသည်၊ ဘိဇ္ဇေယျ-ကွဲရာပါအံ့နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဘေဒနတ္ထာယ-
ကွဲပြားခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝါယမေယျ-အားထုတ်အံ့၊ ဘေဒန ပေ၊ အဓိကရဏန္တိ-
ကာ၊ ဘေဒနဿ သံဃဘေဒဿ - သံဃာ ကွဲပြားခြင်း၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊

သဟိတဿ။ ။ သဟ-ကိုယ်စိတ်အားဖြင့် တက္က+ဣတဿ-ဖြစ်သော၊ သဟိတဿ
ကိုပင် “စိတ္တေနစ ပေ၊ အတ္ထော” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက် ဖွင့်သည်၊ [ဤစကားဖြင့် “စိတ္တသာမဂ္ဂီ၊
ကာယသာမဂ္ဂီ” ဟု သာမဂ္ဂီ ၂ မျိုး ရှိကြောင်း သိပါ။]

သမာနသံဝါသကော။ ။ သမာနော (ကေပေါသထာဒိဘေဒေါ)+သံဝါသော ယဿာ
တိ သမာနသံဝါသကော၊ (သမာသန္တ ကပစ္စည်း၊) ဤစကားဖြင့် “(အယူဝါဒချင်း မတူ၍
ကံအတူ မပြုနိုင်သော) လဒ္ဓိနာနာသံဝါသကပုဂ္ဂိုလ်၊ (ဥက္ခိတ္တကကံ ပြုအပ်သော) ကမ္မနာနာ
သံဝါသက ပုဂ္ဂိုလ်များ မပါသော သံဃာ-ဟု ပြသည်။

ကာယသာမဂ္ဂီဒါနတော။ ။ ကာယေန-ကိုယ်အားဖြင့်၊ (ဝါ-တစ်နည်း၊ ကာယဿ-
ကိုယ်၏) သာမဂ္ဂီ-ညီညွတ်ခြင်း၊ ကာယသာမဂ္ဂီ-ခြင်း၊ ဤပါဌ်ဖြင့် “အချင်းချင်း ၂ တောင်ထွာ
ဟုတ္တပါသံ၌ တည်နေခြင်းဟူသော ကာယသာမဂ္ဂီကို” ပြသည်။

ကထံနာမာယံ ဘိဇ္ဇေယျ။ ။ “ကွဲ” ဟူသည် တစ်သိမ်တည်း၌ ကံပြုသောအခါ
တစ်စုစီ ခွဲ၍ ပြုခြင်းတည်း၊ [အယံ သံဃော ကေနနုခေါ ဥပါယေန (အဘယ်နည်းဖြင့်)
ဝဂ္ဂေါ ဘဝေယျ (တစ်စုစီ ဖြစ်ပါအံ့နည်း)-ငိုကာ၊ “ဝါယမေယျ-အားထုတ်” ဟူသည် အသင်း
အပင်း ရှာခြင်း၊ သီးခြား၍ ဝိုင်းဖွဲ့ခြင်းတည်း။]

သံဝတ္ထနကံ-ဖြစ်သော၊ ကာရကံ-အကြောင်းကို၊ (ပဂ္ဂယု တိဋ္ဌေယျ-၌ စပ်၊) ဟိ-
 မှန်၊ ဣမသ္မိံ ဩကာသေ-ဤသိက္ခာပုဒ် အရာ၌၊ ကာမဟေတု |ပေ၊ ကာမာဓိ
 ကရကံ-ကာမဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဣတိ အာဒိသု ဝိယ-ဤသို့ အစရှိ
 သော ပါဠိရပ်တို့၌ကဲ့သို့၊ ကာရကံ-အကြောင်းကို၊ အဓိကရဏန္တိ-ဏဟူ၍၊
 အဓိပေတံ-၏၊ တံ-ထို အဓိကရဏသည်၊ ဘေဒကရဝတ္ထုဝသေန-ကွဲပြားမှုကို
 ပြုတတ်သော အကြောင်းဝတ္ထု၏ အပြားအားဖြင့်၊ အဋ္ဌာရသဝိဓံ-၁၈ ပါး အပြား
 ရှိ၏၊ သမာဒါယာတိ-ကား၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ပဂ္ဂယု တိဋ္ဌေယျာတိ-ကား၊ သံယ
 ဘေဒဿ-သံယာကွဲပြားခြင်း၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ သံဝတ္ထနကံ-ဖြစ်သော၊ သံယ
 ဘေဒနိဗ္ဗတ္တိသမတ္ထံ-သံယာကွဲပြားမှု ဖြစ်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော၊ တံ ကာရကံ-ကို၊
 ဂဟေတွာ-၍၊ ဒီပေယျစေဝ-ထင်ရှားလည်း ပြအံ့၊ နပုဋိနိဿဇ္ဇေယျစ-စွန့်လည်း
 မစွန့်အံ့။

ဘေဒန ပေ၊ အဓိကရကံ။ ။ သံဝတ္တတီတိ သံဝတ္တနံ၊ သံဝတ္တနယေဝ သံဝတ္တနကံ၊
 သုတ္တံ၌ ကပစ္စည်း၊ “သံယဘေဒဿ အတ္ထာယ” ပါဠိဖြင့် “ဘေဒနာယ-သံယာကွဲခြင်း အကျိုးငှာ၊
 သံဝတ္တနကံ-ဖြစ်သည်တည်း၊ ဘေဒနသံဝတ္တနကံ” ဟု စတုတ္ထိတပျုရိသ်ကို ပြ၏၊ အဓိကရဏ
 သဒ္ဓါသည် ကာရဏအနက်ဟောတည်း၊ အတ္တနော ဖလံ ကရောတီတိ ကရကံ-မိမိအကျိုးကို
 ပြုတတ်သော အကြောင်း၊ အဓိကံ+ကာရကံ အဓိကရကံ-လွန်ကဲသော (ထူးသော) အကြောင်း။
 [“သံဝတ္တနကံ-ဖြစ်စေတတ်” ဟု ပေးရိုးရှိသော်လည်း “သံယဘေဒဿ အတ္ထာယ” ဟူသော
 တဒတ္တနှင့် တွဲရာ၌ ကာရိတ်ကံ မရနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗတ္တိ သမတ္ထံကို ထောက်၍
 လည်းကောင်း “ဖြစ်သော” ဟု ပေးသည်။]

ဘေဒကရဝတ္ထု။ ။ “ဘေဒ-သံယာကွဲပြားခြင်းကို + ကရ-ပြုတတ်သော + ဝတ္ထု-
 အကြောင်း” ဟူသည် “အဓမ္မကို ဓမ္မ၊ ဓမ္မကို အဓမ္မဟု ပြခြင်း၊ ဤအတူ အဝိနယ+ဝိနယ၊
 တထာဂတ အဘာသိတ+ဘာသိတ၊ တထာဂတ အနာစိဏ္ဏ+အာစိဏ္ဏ၊ တထာဂတ
 အပညတ္တ+ ပညတ္တ၊ အနာပတ္တိ+အာပတ္တိ၊ လဟုကာပတ္တိ+ဂရုကာပတ္တိ၊ ဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိ+
 အဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိ၊ သာဝသေသာပတ္တိ+အနဝသေသာပတ္တိ” ဤအစုံ ၉ ပါးတည်း၊
 အပြန်အလှန်အားဖြင့် ၁၈ ပါးဖြစ်သည်။

**ဓမ္မ ဝိနယ ဘာသိကာ-စိဏ္ဏ ပညတ္တိကာ ဒုကာ၊
 အာပတ္တိလဟု ဒုဋ္ဌုလ္လ၊ သာဝသေသ ဒုကာနိဓ။**

ပဂ္ဂယု တိဋ္ဌေယျ။ ။ ထိုအကြောင်းကို “ချိမြောက်” ဟူသည် ပုန်းလျှိုးကွယ်လျှိုး
 ကြံခြင်း မဟုတ်ဘဲ အလံကို ထားသဲကဲ့သို့ အထင်အရှား ကြံခြင်းတည်း၊ “တိဋ္ဌေယျ-တံည်”
 ဟူသည် မစွန့်လွှတ်ဘဲ စွဲမြဲတည်တံ့ခြင်းတံည်း၊ ထို့ကြောင့် ပဂ္ဂယုအတွက် “ဒီပေယျ”
 ဟုလည်းကောင်း၊ တိဋ္ဌေယျအတွက် “နပုဋိနိဿဇ္ဇေယျ”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်သည်။

ဘိက္ခုဟိံ ।ပေ၊ ဝစနီယောတိ-ကား၊ ယေ - အကြင်ရဟန်းတို့သည်၊ ပဂ္ဂယျ-
 ချိမြောက်၍၊ တိဋ္ဌန္တိ - တည်သော၊ တံ - ထိုရဟန်းကို၊ သမ္မုခါ - မျက်မှောက်၌၊
 ပဿန္တိ - မြင်ကုန်၏၊ ယေဝါ-အကြင် ရဟန်းတို့သည်မူလည်း၊ အသုကသ္မိနာမ
 ဝိဟာရေ-ထိုမည်သော ကျောင်းတိုက်၌၊ (ဘိက္ခု - သည်၊ ပဂ္ဂယျ, တိဋ္ဌတိ-၏။)
 ဣတိ-သို့၊ သုဏန္တိ-တစ်ဆင့်စကား ကြားကြကုန်၏၊ တေဟိ-ထိုမြင်ကုန် ကြားကုန်
 သော ရဟန်းတို့သည်၊ သဗ္ဗန္တိမေန-အလုံးစုံတို့၏ အဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ပရိစ္ဆေဒေန-
 အပိုင်းအခြားဖြင့်၊ အမုယောဇနမတ္တံပိ-ယူဇနာဝက် အတိုင်းအရှည်ရှိသည်မူ
 လည်းဖြစ်သော၊ မဂ္ဂံ-လမ်းခရီးကို၊ ဂန္ဓာ-၍၊ [ဝစနီယော စသည်၌-စံပ်] အနန္တရေ-
 ဧဝမဿ ဝစနီယောဟူသော စကား၏ အခြားမဲ့၌၊ မာယံသ္မာတိ အာဒိ-မာယံသ္မာ
 အစရှိသော၊ [အာဒိဖြင့် သမဂ္ဂဿ သံဃဿမှ စ၍ ဝိဟရတိတိုင်အောင်ကို ယျှ၊
 ယွာယံ (ယော+အယံ) ဝစနက္ကမော-အကြင် စကားအစဉ်ကို၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တော-
 ပြီ၊ ဧဝံ-ဤ မာယသ္မာ အစရှိသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း၊ ဝစနီယော-
 ပြောဆိုတိုက်သည်၊ အဿ-ဖြစ်၏၊ ဒိသ္မာဝါ-မြင်၍သော်လည်းကောင်း၊ သုတ္တာဝါ-
 တစ်ဆင့် ကြား၍သော်လည်းကောင်း၊ အဝဒန္တာနံ-မပြောကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊
 ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤမာယသ္မာ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ မာဣတိပဒံ-မာဟူ
 သော ပုဒ်ကို၊ ပက္ကမိတိပဒေန-ပက္ကမိဟူသော ပုဒ်နှင့်လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌာသိတိ
 ပဒေန-အဋ္ဌာသိဟူသော ပုဒ်နှင့်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ မာပရက္ကမိ-အားမထုတ်
 ပါလင့်၊ မာ အဋ္ဌာသိ-မတည်ပါလင့်၊ ဣတိ-သို့၊ ယောဇေတဗ္ဗံ-ယှဉ်စေထိုက်၏။

ဂန္ဓာပိ။ ။ ပိသဒ္ဓါသည် အဋ္ဌာနပယုတ္တ (သ္မုနေရာ မဟုတ်သော ဌာန၌+ယှဉ်စပ်အပ်
 သော) သဒ္ဓါတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အမုယောဇနမတ္တံ” သို့ ရွှေ့၍ “အမုယောဇနမတ္တံပိ” ဟု
 ယှဉ်စေရမည်၊ ထိုပိ ဖြင့် “ယူဇနာဝက် ခရီးတိုင်အောင်လည်း သွားရမည်၊ ယူဇနာဝက်အတွင်း
 ကျသော တစ်ကျောင်းတိုက်တည်း-သို့မဟုတ် ကျောင်းတိုက်ချင်း အနီးဖြစ်မှု ဆိုဖွယ်ရာ မရှိ”
 ဟု ပြသည်၊ “ဂန္ဓာ” ဟု ဆိုသောကြောင့်လည်း “ကိုယ်တိုင် သွားရမည်” ဟု သိစေ၏၊ ထို့ကြောင့်
 တမန်လွှတ်၍ စာပေး၍ ပြောဆိုသော်လည်း အာပတ်မှ မလွတ်-ဟု မှတ်။ [ပိသဒ္ဓေါ စေတ္ထ
 အဋ္ဌာနပယုတ္တော၊ ပေ၊ အမုယောဇနမတ္တံတိ ဣမိနာ ဧကဝိဟာရေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ-ပြောဆိုရ
 မည်ဟု အထူးပြောဖွယ် မလို၊ ဂန္ဓာတိ ဣမိနာ ဒုတံဝါ ပက္ကံဝါ ပေသေတွာ ဝဒတောပိ
 အာပတ္တိမောက္ခော နတ္ထိ။]

သမေတာ၊ ပါပံ၊ သံဃေနာတိ-ကာ၊ အာယသ္မာ-သည်၊ သံဃေန-သံဃာနှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ သမေတု၊ သမာဂစ္ဆတု-ပေါင်းဆုံခြင်းသို့ ရောက်ပါလော၊ ဝါ-ညီညွတ်ပါလော၊ ဧကလဒ္ဓိကော-တစ်ခုသော အယူရှိသည်၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါလော၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ကိ ကာရဏာ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း၊ ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ သမဂ္ဂေါ-ညီညွတ်သော၊ သံဃော-သည်၊ သမ္မောဒမာနော-လွန်စွာ ဝမ်းမြောက်သည်၊ အဝိဝဒမာနော-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို မပြောဆိုရသည်၊ ဧကုဒ္ဒေသော-တစ်ခုတည်းသော ပါတိမောက်ပြုခြင်းရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဖာသု-ချမ်းသာစွာ၊ ဝိဟရတိ-နေရပါ၏၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်ပါတည်း၊ တတ္ထ-ထိုသမဂ္ဂေါဟိ သံဃော အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သမ္မောဒမာနောတိ-ကာ၊ အညမည သမ္ပတ္တိယာ-အချင်းချင်း ပြည့်စုံခြင်းဖြင့်၊ သုဠ-လွန်စွာ၊ မောဒမာနော-ဝမ်းမြောက်သည်၊ [“ယထာလဒ္ဓသမ္ပတ္တိတော မာဝိဂစ္ဆန္တု” ဟု မုဒိတာ ဖြစ်ရသည်-ဟူလို] အဝိဝဒမာနောတိ-ကာ၊ အယံ-ဤသည်ကား၊ ဓမ္မော-ဓမ္မတည်း၊ (ဤကား တစ်ဘက်က ငြင်းပုံ) အယံ-ကား၊ န ဓမ္မော-ဓမ္မ မဟုတ်၊ (ဤကား အခြား တစ်ဘက်က ငြင်းပုံ) ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ န ဝိဝဒမာနော-ဆန့်ကျင်ဘက် မပြောဆိုရသည်။

အဿ-ထိုသံဃာ၏၊ ဧကော-တစ်ခုသော၊ ဥဒ္ဒေသော-ပါတိမောက္ခဒ္ဒေသ သည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ တစ်ခုသော ပါတိမောက္ခဒ္ဒေသ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ သော-ထိုသံဃာသည်၊ ဧကုဒ္ဒေသော-သမည်၏၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ပဝတ္ထပါတိမောက္ခဒ္ဒေသော-ဖြစ်သော ပါတိမောက် ရွတ်ပြခြင်း ရှိသည်၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဖာသုဝိဟရတိ-ကာ၊ သုခံ-ချမ်းသာစွာ၊ ဝိဟရတိ-နေရ၏၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဝိသုပိ-သီးခြားလည်းကောင်း၊ (သံဃာများထံ မခေါ်ဆေးဘဲ ၃ ပါး ၂ ပါးချင်း သီးခြား ပြောဆိုခြင်းကို ဆိုသည်။) သံဃမဇ္ဈေပိ-သံဃ အလယ်၌လည်းကောင်း၊ တိက္ခတ္တံ-ကြိမ်၊ ဝုစ္စမာနဿ-ပြောဆိုအပ်ပါလျက်၊ အပ္ပဋိနိသဇ္ဇတော-မစွန့်လွှတ်သော ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ) ဧဝံ သောတိ

သမာဂစ္ဆတု။ ။ သမေတု (သံ + ဧတု) ကို သမာဂစ္ဆတု (သံ + အာဂစ္ဆတု) ဟု ဖွင့်၏။ “သံသမောဓာနံ-မက္ခေမပြား တစ်သားတည်းပေါင်းမိခြင်းသို့+ဧတု=အာဂစ္ဆတု-ရောက်ပါလော” ဟူလို၊ ထို “ပေါင်းမိခြင်း” ဟူသည် “အဓမ္မကို အဓမ္မဟု သဘောတူ ယူခြင်း၊ ဓမ္မကို ဓမ္မဟု သဘောတူ ယူခြင်း” စသည်တည်းဟု သိစေလို၍ “ဧကလဒ္ဓိကော ဟောတု” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက် ဖွင့်သည်။

အာဒိမ္ပိ-ဇဝဉ္ဇ သော အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ သမနုဘာသိတဗ္ဗောတိ-ကား၊ သမနုဘာသနကမ္ပံ-သမနုဘာသနကံကို၊ ကာတဗ္ဗံ-ထိုက်၏။

ဣစ္စေတံ ကုသလန္တိ-ကား၊ ဣတိ + ဧတံ ပဋိနိသဇ္ဇနံ - ဤသို့ စွန့်ခြင်းသည်၊ ကုသလံ-ကောင်း၏၊ ခေမံ-ဘေးမရှိ၊ တဿ ဘိက္ခုနော-၏၊ သောတ္တိဘာဝေါ- ချမ်းသာသူ၏ အဖြစ် (ချမ်းသာကြောင်း) သည်၊ (ဟောတိ) နောစေ၊ ပေ၊ သံဃာ ဒိသေသောတိ ဧတ္ထ-၌၊ သမနုဘာသနကမ္ပပရိယောသာနေ-သမနုဘာသနကံ၏ အဆုံး၌၊ အပုဋိသဇ္ဇန္တဿ-မစွန့်သော ရဟန်း၏၊ သံဃာဒိသေသော (ဟောတိ) သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ် အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနပဒတ္ထမေဝ-ပေါ်လွင်သော ပုဒ်နက် ရှိသည်။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ရာဇဂဟေ-၌၊ ပေ၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ သမနုဘာသန ကမ္ပေ-သမနုဘာသနကံကို၊ ကရိယမာနေ-ပြုအပ်စဉ်၊ ဝါ-ပြုနေတုန်း၊ အပုဋိ နိသဇ္ဇန္တဿ-၏၊ ဥတ္တိပရိယောသာနေ-ဥ တ်၏အဆုံး၌၊ ပေ၊ ဒီဟိ-၂ ကြိမ် ကုန်သော၊ ကမ္ပဝါစာဟိ-စာတို့ကြောင့်၊ ဒွေ-၂ ချက်ကုန်သော၊ ထုလ္လစ္စယာ၊ (ဟောန္တိ) ယဿ၊ ပေ၊ ဘာသေယျာတိ-ယျဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ယျကာရပတ္တာယ- ယျ အက္ခရာသို့ ရောက်သော၊ တတိယကမ္ပဝါစာယ-စာကြောင့်၊ တဉ္စ ဒုက္ကဋ်- သည်လည်းကောင်း၊ (ဥ တ်အဆုံး၌ သင့်ရောက်သော ဒုက္ကဋ်ကို ပြန်ညွှန်သည်) တေစ ထုလ္လစ္စယာ-ထိုထုလ္လစ္စဉ်း အာပတ် ၂ ချက်တို့သည်လည်းကောင်း၊ (ကမ္ပဝါစာ ၂ ကြိမ်အဆုံးတွင် သင့်ရောက်သော ထုလ္လစ္စဉ်းအာပတ် ၂ ချက်ကို ပြန်ညွှန်သည်) ပဋိပဿမ္ဘန္တိ-ငြိမ်းအေးကုန်၏။ [ဒေသနာ မကြားရဘဲ အလိုလို အာပတ် ပြေသွားကြသည်-ဟူလို] သံဃာဒိသေသော ယေဝ-သည်သာ၊ တိဋ္ဌတိ-တည်

ကုသလံ ပေ၊ ဘိက္ခုနော။ ။ ကုသလံကို ခေမံဟု ဖွင့်၏။ “ခေမံ” ဟူသည်လည်း “အနဝဇ္ဇ-အာပတ်အပြစ် မရှိခြင်း” တည်း၊ ထိုအယူကို စွန့်ခြင်းကြောင့် ထိုရဟန်းမှာ အာပတ် ကင်း၍ ချမ်းသာခြင်း ဖြစ်သည်-ဟု ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် “သောတ္တိဘာဝေါ၊ ပေ၊ ဘိက္ခုနော”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက် ဖွင့်သည်။

သာဓာရဏပညတ္တိ။ ။ သံဃဘေဒက ကံကို တစ်သိမ်တည်း၌ အသီးသီး ကံပြုမှ အထမြောက်၏။ ဘိက္ခုနီကား ဘိက္ခုနှင့် နဂိုကပင် အတူ ကံပြုဘက် မဟုတ်သောကြောင့် ခွဲနေဖွယ် မလို၊ ထို့ကြောင့် ဘိက္ခုနီသည် သံဃဘေဒကကံကို မပြုနိုင်၊ သို့သော် သံဃာကွဲပြား အောင်ကား လုလ္လုပြုနိုင်သောကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ်အရ အပြစ်သင့်နိုင်ရကား သာဓာရဏ ပညတ်ဖြစ်ရလေသည်။

တော့၏။ အသမနုဘာသိယမာနဿစ-ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် မဆုံးမအပ်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ပဋိနိသဇ္ဇန္တဿစ- ဆုံးမအပ်သော်လည်း စွန့်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း ၊ပေ၊ ဘေဒါယ-ကွဲပြားခြင်းငှာ၊ ပရက္ကမနံ-အားထုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဓမ္မကမ္မေန-ဓမ္မကံဖြင့်၊ သမနုဘာသနံ-ဆုံးမခြင်းလည်းကောင်း၊ ကမ္မဝါစာပရိယောသာနံ-ကမ္မဝါစာ၏ ပြီးဆုံးခြင်းလည်းကောင်း၊ အပုဋိနိသဇ္ဇနံ-မစွန့်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ ၊ပေ၊ သမနုဘာသနသမုဋ္ဌာနံ- သမနုဘာသန သမုဋ္ဌာန်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း ၊ပေ၊ ဣတိ-သာဓာရဏ ဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။... ဒသမသိက္ခာပဒ်-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

၁၁။ ဘေဒါနဝတ္တက သိက္ခာပုဒ်   ဧကောဒသမေ - ဌှိ၊ တသေဝခေါပနာတိ - ကား၊
 ယော - အကြင်ရဟန်းသည်၊ သံယဘေဒါယ-ငှာ၊
 ပရက္ကမတိ - ၏။ တသေဝ - ထိုရဟန်း၏ပင်၊
 အနုဝတ္တကာတိ-ကား၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဒိဋ္ဌိခန္တိရူစိဂ္ဂဟဏေန-မြင်မှု၊ နှစ်သက်မှု၊
 လိုလားမှုကို ယူခြင်းအားဖြင့်၊ အနုပဋိပဇ္ဇနကာ-အစဉ်လိုက်၍ ကျင့်ကုန်သော၊
 (ဘိက္ခု-ဌှိ စပ်၊) ဝဂ္ဂံ-အစုဖြစ်ကြောင်း စကားကို၊ အသာမဂ္ဂိပက္ခိယဝစနံ-မညီမညွတ်ခြင်းအဖို့၌ ဖြစ်သူတို့၏ စကားကို၊ ဝါ-မညီမညွတ်ခြင်း အဖို့၌ဖြစ်သော စကားကို၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏၊ ဣတိ၊ ဝဂ္ဂဝါဒကာ-က တို့မည်၏။

အသမနုဘာသိယမာနဿ။   ။ သမနုဘာသနကံပြု၍ ပြောဆိုပါလျက် အယူမစွန့်မှ ဤသိက္ခာပုဒ်အရ အာပတ်သင့်၏။ သမနုဘာသနကံ မပြုဘဲ အလွတ်ဆုံးမရုံဖြင့် မစွန့်သူကား အာပတ် မသင့်သေး။

ဒိဋ္ဌိ ၊ပေ၊ ပစ္စနကာ။   ။ ဒဿနံ ဒိဋ္ဌိ-ထိုသံယဘေဒက ရဟန်း၏ အမြင်၊ ဝါ-အယူ၊ ခမနံ-နှစ်သက်ခြင်း၊ ခန္တိ-ခြင်း၊ ထိုရဟန်း၏ နှစ်သက်မှု၊ ရစနံ ရူစိ-အလိုက်၊ ဥ ပုဒ်လုံး ပရိယာယ်တည်း၊ ထိုရဟန်း၏ မြင်မှု နှစ်သက်မှု လိုလားမှု လိုက်၍ ကျင့်ကြသူများ၊ အနုဝတ္တကာကို “အနုပဋိပဇ္ဇနကာ” ဟု ဖွင့်၏။ “ဝတ္တန-ဖြစ်ခြင်း” ဟူသည် “ပတိပဇ္ဇန-ကျင့်ခြင်း” ပင်ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွ ဖွင့်သည်။

ဝဂ္ဂံ။   ။ ဝဂ္ဂသဒ္ဒါသည် “အစု” အနက်ကို ဟောသော်လည်း ဤနေရာ၌ အကျိုးဝဂ္ဂ၏ အမည်ကို အကြောင်းစကား၌ တင်စားသော ဖလူပစာရအားဖြင့် အစုကွဲကြောင်း စကားကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “အသာမဂ္ဂိပက္ခိယဝစနံ” ဟု ဖွင့်သည်။ [အသာမဂ္ဂိပက္ခေ+ဘဝါ အသာမဂ္ဂိပက္ခိယာ၊ တေသံ+ဝစနံ အသာမဂ္ဂိပက္ခိယဝစနံ၊ တစ်နည်း-ပက္ခေ+ဘဝံ ပက္ခိယံ အသာမဂ္ဂိ ပက္ခိယံ၊ တဉ္စ+တံ+ဝစနဉ္စာတိ အသာမဂ္ဂိပက္ခိယဝစနံ။]

ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တိဏ္ဍိ-၃ ပါးသော ရဟန်းတို့၏၊ ဥဒ္ဓိ-အထက် ဖြစ်သော ရဟန်းတို့သည်၊ (ဥဒ္ဓိနိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်၍ ပဌမာဗဟုဝစနန္တ ကြံ)၊ ကမ္မာ ရဟာ-ကံပြုထိုက်ကုန်သည်၊ န ဟောန္တိ-န၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)- ကြောင့်၊ သံယော-သံဃာသည်၊ သံဃဿ-၏၊ (အပေါ်၌)၊ ကမ္မ-နိဂ္ဂဟကံကို၊ န ကရောတိ-မပြုနိုင်၊ (တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ သံဃာချင်းချင်း ကံမပြုနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တိဏ္ဍိ ဥဒ္ဓိ ကမ္မာရဟာ၊ န ဟောန္တိ-န)၊ [“တသ္မာရှေ၊ ဟိတိကို တေ၊ ပြား၍ရှိမှ ခံ” နှင့် အညီ ဟိ (ယသ္မာ) ဟူသော ဟေတုဝါကျကို ကြည့်၍ ဖလဝါကျ အပိုထည့်ကာ အနက်ယောဇနာသည်။] တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ ၃ ပါးအထက် ကံမပြုနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ [“တသ္မာထို၊ ဟိတိ၏ဖိုလ်၊ စွဲဆိုမြဲထုံးစံ” နှင့်အညီ ထည့်ထားသော ဖလဝါကျကို လှမ်း၍စွဲသည်။] ဧကောဝါ၊ ပေ၊ တယောဝါတိ-ဝါဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

ဇာနာတိ နောတိ-ကား၊ အမှောက်-တပည့်တော်တို့၏၊ ဆန္ဒာဒိနိ-ဆန္ဒ အစရှိ သည်တို့ကို၊ ဇာနာတိ-သိပါ၏၊ ဘာသတိတိ-ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ ကရောမ-ပြုကြကုန်စို့၊ ဣတိ-သို့၊ အမှေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဘာသတိ-ပြောဆိုပါ၏၊ ဝါ-တိုင်ပင်ပါ၏၊ အမှောက်ပေတံ ခမတိတိ-ကား၊ ယံ-အကြင်အမှုကို၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ကရောတိ-၏၊ ဧတံ-သူပြုသမျှ ထိုအမှုသည်၊ အမှောက်ပိ-အားလည်း၊ ရုစတိ-

ဧကောဝါ၊ ပေ၊ တယောဝါ။ ။ နှိမ်ကြောင်းဖြစ်သော နိဂ္ဂဟကံကို ပြုရာ၌ ကံပြုခံရ သော ဘက်၌ ၄ ပါးရှိလျှင် သူတို့လည်း သံဃာပြည့်နေသောကြောင့် သူတို့ကလံည်း မဓမ္မဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်များကို ပြန်၍ ကံ ပြုနိုင်စရာရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ထို ၃ ပါးထက် မများရ၍ “တယောဝါ” အထိသာ ပြထားသည်။ [န ဟိ သံယော သံဃဿ ကမ္မံ ကရောတိတိ ဣဒိ နိဂ္ဂဟဝသေန ကတ္တဗ္ဗံ ကမ္မံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ဥဗ္ဗာဟိကာဒိကမ္မံ ပန (ဥဗ္ဗာဟိကာ စသော ဒျိမြောက်ကံကိုကား) ဗဟူနမ္ပိ ကာတံ ဝဇ္ဇတိယေဝ။]

အမှောက် ဆန္ဒာဒိနိ။ ။ နောကို “အမှောက်” ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် “အမှောက်” ဟူသော သမ္မန်၏ သမ္မန္တိကို “ဆန္ဒာ ရုစိတ္တံ” ဟု လိုက်စေလိုသောကြောင့် “ဆန္ဒာဒိနိ” ဟု ထည့်၍ ဖွင့်သည်။ [သမ္မန်ပုဒ်များ၏ စပ်ပုဒ်မရှိလျှင် ဤနည်းအတိုင်း လိုက်စေရာရှိလျှင် လိုက်၊ မရှိလျှင် ထည့်ရသည်။]

အမှေဟိ သဒ္ဓိ ဘာသတိ။ ။ “ဇာနာတိတိ နော” ဟူသော ရှေ့ဝါကျမှ “နော” ကို ဝိဘတ်ပြင်၍ လိုက်စေလိုသောကြောင့် နောကို “အမှေဟိ သဒ္ဓိ” ဟု ဖွင့်၏။ [ဤစကားအရ ပါဠိတော်၌ “ဇာနာတိ+နော ဘာသတိ” ဟု မဖတ်လင့်၊ “ဇာနာတိတိ နော၊ ဘာသတိ” ဟု ဖတ်ပါ။ ပဒတောပရ မဟုတ်ရာ၌ အမှကို နော မပြုနိုင်။]

နှစ်သက်ပါ၏။ သမေတာယသ္မန္တာနံ သံယေနာတိ-ကား၊ အာယသ္မန္တာနံ-အရှင် ဘုရားတို့၏။ စိတ္တံ-သည်။ [အာယသ္မန္တာနံ၏ သမ္ပန္နိ မပါသောကြောင့် “စိတ္တံ” ဟု ထည့်သည်။] သံယေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ သမေတု၊ သမာဂစ္ဆတု-ပါလော၊ ဝါ-လော၊ ဧကီဘာဝံ-တစ်ပေါင်းတည်း၏ အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတု-ရောက်ပါလော၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

သေသံ-သည်၊ ပဒတ္တတော-ပုဒ်နက်အားဖြင့်၊ ဥတ္တာနမေဝ-သည်သာ၊ ဧတ္တ- ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝိနိစ္ဆယကထာပိ-အဆုံးအဖြတ် စကားသည်လည်း၊ ဒသမေ- ဒသမသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တသဒိသာယေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော အဆုံးအဖြတ်စကားနှင့် တူသည်သာ၊ ပန-အထူးကား၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတုံကား၊ ဝိသေသော-တည်း၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပေ၊ သံယဘောဒါယ-ငှာ၊ ပရက္ကမန္တဿ-အားထုတ်သော၊ ဒေဝဒတ္တဿ-သို့၊ အနုဝတ္တနဝတ္ထုသ္မိံ-အစဉ်လိုက်၍ ကျင့်ခြင်းဟူသော အကြောင်း ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ စ-ဆက်၊ အင်္ဂေသု-အင်္ဂါတို့၌၊ တတ္ထ-ထိုဒသမသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပရက္ကမနံ-အားထုတ်ခြင်းကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ယထာ-မှတ်အပ်သကဲ့သို့) ဧဝံ-တူ၊ ဣဓ- ဤ သိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုဝတ္တနံ - အစဉ်လိုက်၍ ကျင့်ခြင်းကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ - ၏၊ ဣတိ- သာဓာရဏ ဝိနိစ္ဆယအပြီးတည်း။... ဧကောဒသမသိက္ခာပဒံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

၁၂။ ဒုပ္ပစ သိက္ခာပုဒ်

ဒွါဒသမေ-၌၊ ဒုပ္ပစ ဇာတိကောတိ-ကား၊ ဒုပ္ပစသဘာဝေါ- ခဲယဉ်းသော ဆုံးမကြောင်း စကားရှိသူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်၊ ဝတ္တံ-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊ အသက္ကုဏေယျော- မတတ်ကောင်းသည်၊ (ဟောတိ-၌ စပ်)၊ ပေ၊ ဥဒ္ဒေသပရိယာပန္နေသုတိ - ကား၊

ဒုပ္ပစဇာတိကော။ ။ “ဒု+ဝစ” ဟု ခွဲ၊ ဒုက္ခံ+ဝစော ဧတသ္မိတိ ဒုပ္ပစော=ခဲယဉ်းသော (ဆုံးမကြောင်း) စကားရှိသူ၊ (တေရသကဏံ ဝိဂ္ဂဟ) ဇာတိသဒ္ဓါသည် သဘာဝဝါစက၊ ထိုကြောင့် “ဒုပ္ပစသဘာဝေါ” ဟု ဖွင့်သည်။ “ဒုပ္ပစ” အရ ပုဂ္ဂိုလ်ရ၍ “ဇာတိ” အရ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ (အဆုံးမခက် သော) သဘောရသောကြောင့် “ဒုပ္ပစ” ၌ ဘာဝပ္ပဓာန ကြံ၍ အဆုံးမခက်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ (ဒေါသ မာနစသည်ပြဋ္ဌာန်းသော) အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ယူ ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ် ကိုပင် ဇာတိ (သဘော) ဟု ဆိုသည်။ ဒုပ္ပစော+ဇာတိ ယဿာတိ ဒုပ္ပစဇာတိကော (သမာသန္တ ကပစ္စည်း)၊ အဆုံးမခက်သူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသူ၊ ပြောဆို ဆုံးမလျှင် မနာခံသူ။

ဋီကာသစ်။ ။ “ဒုက္ခေန+ဝတ္ထဗ္ဗော အနုသာသိတုံ အသက္ကုဏေယျော သဘာဝေါ အဿ” ဟု ဖွင့်သော ဋီကာသစ်ကား “ဒုက္ခေန ဝစော ဒုပ္ပစော=ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြောဆို

ဥဒ္ဓေသေ - ပါတိမောက္ခဋ္ဌေသံဋ္ဌိ၊ ပရိယာပန္နေသု (ပရိ+အာပန္နေသု)-ထက်ဝန်းကျင် ရောက်ကုန်သော၊ အန္တောဂဓေသု-အကျုံးဝန်ကုန်သော၊ ယဿ၊ ဟေ၊ အာဝိကရေယျာတိ-ယျဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ သင်္ဂဟိတတ္ထာ-အာပတ်အားလုံး သိမ်းကျုံးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပါတိမောက္ခဿ-ပါတိမောက်၏၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ ဝတ္တမာနေသု-ဖြစ်ကုန်သော၊ (သိက္ခာပဒေသု-၌ စပ်) ဣတိ အတ္ထော။

သဟဓမ္မိကံ ဝုစ္စမာနောတိ-ကား၊ သဟဓမ္မိကေန-သီတင်းသုံးဖော်တို့ ကျင့်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ ဝါ-သီတင်းသုံးဖော်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ ဝုစ္စမာနော-ပြောဆိုအပ်သော်၊ (အဝစနိယံ ကရောတိ-၌ စပ်) စ-ဆက်၊ ဧတံ-ဤသဟဓမ္မိကံဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ ကရဏတ္ထေ-ကံရိုဏ်းအနက်၌၊ 'ဥပယောဂဝစနံ-ဒုတိယာဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဓါတည်း၊ ပဉ္စဟိ-ငါးယောက်ကုန်သော၊ 'သဟဓမ္မိကေဟိ - အတူတကွ တရားကျင့်ဘက် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သိက္ခိတဗ္ဗတ္တာ-ကျင့်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ တေသံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ သန္တကတ္တာ-

ထိုက်သည်၊ ဒုဗ္ဗစော+ဇာတိ ယဿာတိ ဒုဗ္ဗစဇာတိကော-ခဲယဉ်းစွာ ပြောဆိုထိုက်သော သဘောရှိသူ" ဟု ပြုစေလို၏။ သို့သော် "ဝစ" သဒ္ဓါသည် ဝတ္တဗ္ဗအနက်ကို ဟောလေ့မရှိသောကြောင့်လည်း ကောင်း၊ "ဝတ္တဗ္ဗ-ပြောဆိုထိုက်" ဟူရာ၌လည်း သဘောကို မရ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သာ ရသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ထိုဒီကာ-စကားကို စဉ်းစားပါ။

ဥဒ္ဓေသပရိယာပန္နေသု။ ။ ဥဒ္ဓိသီယတိ-သရုပ်အားဖြင့် ရွတ်ပြအပ်၏။ ဣတိ ဥဒ္ဓေသော၊ ပါတိမောက် သိက္ခာပုဒ်များ၊ ဥဒ္ဓေသေ-၌+ပရိယာပန္နာ-ထက်ဝန်းကျင်ရောက်ကုန်သော (ပါဝင်ကုန်သော) သိက္ခာပုဒ်တို့တည်း၊ ဥဒ္ဓေသ ပရိယာပန္နာ-တို့။

ယဿသီယာ ဟေ၊ အတ္ထော။ ။ "ဥဒ္ဓေသပရိယာပန္န" အရ၌ ဥပုသ်ပြုသောအခါ ရွတ်ပြအပ်သော ပါတိမောက်သာ ရသည်မဟုတ်လော၊ ဆိုဆုံးမသောအခါ၌ကား ပါတိမောက်သာမက ခန္ဓကတိ၌လာသော သိက္ခာပုဒ်တို့ဖြင့်လည်း ဆုံးမရသောကြောင့် ထိုသိက္ခာပုဒ်များ၏ ဥဒ္ဓေသ ပရိယာပန္န ဟုတ်-မဟုတ်ကို အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "ယဿသီယာ"စသည် မိန့်၊ ပါတိမောက် ရွတ်ပြသောအခါ နိဒါန်း၌ "ယဿ သီယာ အာပတ္တိ၊ သော အာဝိကရေယျ"ဟူသော စကားကို ရွတ်ပြရ၏။ ထိုစကားတွင် အာပတ္တိအရ၌ ခန္ဓကတိမှာ လာသော အာပတ္တိများ (သိက္ခာပုဒ်များ) လည်း ပါဝင်၏။ ထို့ကြောင့် "ဥဒ္ဓေသပရိယာပန္န" ဟူရာ၌ ဝိနည်းပိဋကတိ အရပ်ရပ်လာ သိက္ခာပုဒ်အားလုံးပင် ပါဝင်သည်-ဟူလို။

သဟဓမ္မိကံ။ ။ သဟ+ဓမ္မံ+စရန္တိတိ သဟဓမ္မိကား-အတူတကွ တရားကျင့်ဘက် ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ဝါ-သီတင်းသုံးဖော်များ၊ သဟဓမ္မိကေဟိ+သိက္ခိတဗ္ဗတိ သဟဓမ္မိကံ (သိက္ခိတဗ္ဗတိ)၊ (တစ်နည်း) သဟဓမ္မိကာနံ+ဣဒံတိ သဟဓမ္မိကံ (ဣဒံတိ) ဤ ၂ မျိုးကို ပြလို၍ "ပဉ္စဟိ ဟေ၊ ဝုစ္စမာနောတိ အတ္ထော" ဟု မိန့်။

ဥစ္စာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သဟဓိကန္တိ-ကံဟူ၍၊ လဒ္ဓနာမေန-ရ်အပ်သော အမည် ရှိသော၊ ဗုဒ္ဓပညတ္တေန - ဘုရားပညတ်တော်မူအပ်သော၊ သိက္ခာပဒနေ - ဖြင့်၊ ဝုစ္စမာနော-သော်၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဝိရမထာ၊ ပေ၊ ဝစနာယတိ-ကား၊ ယေန ဝစနေန - ဖြင့်၊ မံ - တပည့်တော်ကို၊ ဝဒထ - ပြောဆိုကြကုန်၏၊ မမ - တပည့်တော် ကို၊ တတော ဝစနတော - ထိုပြောဆိုကြောင်း စကားမှ၊ ဝိရမထ - ရှောင်ကြဉ် ကြကုန်လော၊ မံ-တို့၊ တံ ဝစနံ-ကို၊ မာ ဝဒထ-မပြောဆိုကြကုန်လင့်၊ ဣတိ ဝုတ္တိ ဟောတိ။

ဝဒတု 'သဟဓမ္မေနာတိ-ကား၊ သဟဓမ္မိကေန-သီတင်းသုံးဖော်တို့၏ ဥစ္စာ ဖြစ်သော၊ သိက္ခာပဒနေ-ဖြင့်၊ (ဝဒတု-၌ စပ်၊) ဝါ-တစ်နည်း၊ သဟဓမ္မေန- အကြောင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော၊ (ဝစနေန - ၌ စပ်၊) အညေနပိ - သိက္ခာပုဒ်မှ တစ်ပါးလည်းဖြစ်သော၊ ပါသာဒိကဘာဝသံဝတ္တနကေန-ကြည်ညိုခြင်းကို ဖြစ်စေ တတ်သည်၏ အဖြစ်အကျိုးငှာ ဖြစ်သော၊ ဝစနေန-ဖြင့်၊ ဝဒတု-ပြောပါလော။

ယဒိဒံတိ-ဒံဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ ဝုဒ္ဓိကာရဏဒဿနတ္ထေ-ကြီးပွားခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြခြင်းအနက်၌၊ (ပဝတ္ထော - သော၊) နိပါတော - နိပါတ်တည်း၊

မမဝစနာယ။ ။ “ယေန ဝစနေန” ကိုထောက်၍ “ဝစတိ အနေနာတိ ဝစနံ-ပြောဆို ကြောင်း စကား” ဟု ကရဏသာဓ် ပြု၊ “မံ ဝဒထ” ကြည့်၍ မမကိုလည်း ကံအနက်၌ ဆဋ္ဌိဟု သိ၊ “ဝစနတော” ကို ကြည့်၍ ဝစနာယ၌ စတုတ္ထိသလည်း အပါဒါန်အနက်၌ သက်။

သဟဓမ္မေနံ။ ။ “သဟဓမ္မိကေန သိက္ခာပဒေန” ဟု ပဌမဖွင့်၏၊ ဤအဖွင့်သည် “သဟဓမ္မိကံ ဝုစ္စမာနော” ဟူသော ရှေ့စကားနှင့် လိုက်ရောအောင် ဖွင့်အပ်သော အဖွင့်တည်း၊ သဟ+စရိတဗ္ဗော+ဓမ္မော-(သိက္ခာပုဒ်သည်) ယေသံ အတ္ထိတိ သဟဓမ္မာ” ဟု စရိတဗ္ဗ အလယ် ပုဒ် ကျေသော ဗဟုဗ္ဗိဟိ ပြု၊ “သဟဓမ္မာနံ+ဣဒံ သဟဓမ္မံ” ဟု တဒ္ဓိတ်ဆင့်၍ ဣပစ္စည်း အကျေကြို၊ (ဝုဒ္ဓိလည်း မပြုရ။)

သဟဓမ္မေနဝါ။ ။ ဤဒုတိယနည်း၌ကား ဓမ္မသဒ္ဓါသည် ကာရဏအနက်ဟော၊ သဟ+ဓမ္မေန ယံ ဝတ္ထတိတိ သဟ-ဓမ္မံ=(ကြီးပွားခြင်း၏) အကြောင်းနှင့် တကွဖြစ်သော စကား၊ ထို စကားဟူသည် သူတစ်ပါးတို့၏ ကြည်ညိုခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော (သိက္ခာပုဒ်၌ တိုက်ရိုက်လည်း မပါသော) စကားတည်း။ [ပသာဒံ+ဇနေတိတိ ပါသာဒိကော၊ ပါသာဒိကဿ+ ဘာဝေါ ပါသာဒိကဘာဝေါ၊ ပါသာဒိကဘာဝါယ+သံဝတ္ထတိတိ ပါသာဒိကဘာဝသံဝတ္တနကံ၊ “ဘေနသံဝတ္တနကံ” နှင့် စာသွားတူ၍ စတုတ္ထိ တပျူရိသံ ပြုသည်။]

(ကြီးပွားခြင်း၏ အကြောင်းဟူသည် အညမညဝစန၊ အညမညဝုဋ္ဌာပနတို့ပင် တည်း။) တေန - ထိုနိပါတ်ဖြင့်၊ (ဒသိတံ - ဌံ စပ်) အညမညဿ - တစ်ပါး တစ်ပါး၏။ ယံ ဣဒံ ဟိတဝစနံ - အကြင် စီးပွားကို ပြောဆိုခြင်းသည်လည်း ကောင်း၊ အာပတ္တိတော-မှ၊ ယံ ဣဒံ ဝုဋ္ဌာပနံစ-အကြင် ထစေခြင်းသည်လည်း ကောင်း၊ (အတ္ထိ-၏) တေန အညမညဝစနေန-ထိုအချင်းချင်း စီးပွားကို ပြောဆို ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ တေန အညမညဝုဋ္ဌာပနေန-ထိုအချင်းချင်း အာပတ်မှ ထစေခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ တဿ ဘဂဝတော - ၏။ ပရိသာ - ပရိသတ် သည်။ ဧဝံ သံဃာ-ဤသို့ ကြီးပွားရပါ၏။ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ (အဋ္ဌကထာကြီး၌ “ဧဝံ သံဃာတိ” ဟူသာ ပါ၏။ “ဟိ တဿ ဘဂဝတော ပရိသာ” မပါ။ ကောင်း မည် ထင်သည်။ ပရိသာယ-၏။ ဝုဒ္ဓိကာရဏံ-ကြီးပွားခြင်း၏ အကြောင်းသည်။ ဝါ-ကို၊ ဒသိတံ-ပြအပ်သည်။ ဟောတိ-၏။ ပေ ။

ဣဒံ (သိက္ခာပဒံ)-ကို ဆန္ဒထွေရုံ-ဆန္ဒထေရ်ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ အတ္တာနံ-မိမိကို၊ အဝစနိယကရဏဝတ္ထုသို့-မပြောဆိုထိုက်သူကို ပြုခြင်းဟူသော အကြောင်း ကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ စ-ဆက်၊ အင်္ဂေသု-၌၊ တတ္ထ-ထို ဒေသသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပရက္ကမနံ- ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ယထာ-ရှုမှတ်ထိုက် သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဣဓ-၌၊ အဝစနိယကရဏ တာ-မပြောဆိုထိုက်သူကို ပြုသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ-ရှုမှတ်ထိုက်၏၊ ဣတိ- သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။... ဒွံဒေသသိက္ခာပဒံ-သည်။ နိဋ္ဌိတံ-ပြီးပြီ။

၁၃။ ကုလဒူသက သိက္ခာပုဒ်

တေရသမေ-၌၊ ဂါမံဝါ နိဂမံဝါတိ ဧတ္ထ-၌၊ နဂရံပိ- မြို့သည်လည်း၊ ဂါမေ-ရွာ၌၊ အန္တောဂမမေဝ-အကျုံး ဝင်သည်သာ၊ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိတိ-ကား၊ တတ္ထ- ထိုရွာ၌၊ ဝါ-ထိုနိဂုံး၌၊ ပဋိဗဒ္ဓစိဝရာဒိပစ္စယတာယ-စပ်ဖွဲ့သော သင်္ကန်း အစရှိသော ပစ္စည်းရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ တံ-ထိုရွာကို၊ ဝါ-ထိုနိဂုံးကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ဝသတိ-

နဂရဗ္ဗိဂါမေ။ ။ နဂရဿာပိ ဂါမဝိသေသတ္တာ-မြို့ဆိုတာလည်း ရွာအထူးဖြစ်ရကား (ရွာအကြီးစားကိုပင် ဈေး-မြို့၊ နိဂုံးနှင့် ပြည့်စုံလျှင် မြို့ခေါ်ရကား) ဣဓ ဂါမဝုဟဏေနေဝ နဂရဗ္ဗိ ဝဟိတန္တိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ဂါမကို ယူခြင်းဖြင့်ပင် နဂရကိုလည်း ယူအပ်၏။ ထို့ကြောင့် “အာဟ- နဂရဗ္ဗိ ဂါမေ အန္တောဂမမေဝါတိ” ဟု ဖွင့်သည်။

တစ်နည်း။ ။ ဂါမံဝါ၌ ဝါသည် အဝုတ္တဝိကပ္ပန-တိုက်ရိုက် မဆိုအပ်သော အနက်ကို သီးခြားစီရင်ခြင်း အနက်ရှိ၏။ ထို့ဝါဖြင့် နဂရကို သီးခြားစီရင်သည်ဟု ယူ။ [“ဝါသဒ္ဓေန အနုတ္တဝိကပ္ပနတ္ထေန ဝဟဏံတိ ဧဝံ ဝုတ္တံ-ဂါမဖြင့် နဂရကိုပါ ယူ” ဟု ဆိုအပ်၏။]

နေ၏။ ပုပ္ဖဒါနာဒီဟိ-ပန်းပေးခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ မနုဿာနံ- တို့၏၊ သဒ္ဓါ-
 သဒ္ဓါစစ်ကို၊ ဝိနာသေန္တော-ပျက်စီးစေလျက်၊ ကုလာနိ-ခတ္တိယ စသော အံမျိုး ၄
 ပါး တို့ကို၊ ဒူသေတိ-ဖျက်ဆီးတတ်၏။ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ကုလဒူသကော-က
 မည်၏။ အဿ-ထိုရဟန်း၏။ မာလာဝစ္ဆရောပနာဒယော-ပန်းပင်ငယ်ကို စိုက်ခြင်း
 အစရှိကုန်သော၊ ပါပကာ-ယုတ်မာကုန်သော၊ သမာစာရာ-အကျင့်တို့သည်၊ (သန္တိ-
 န်၏။) ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ ယုတ်မာသော အကျင့်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 ပါပသမာစာရာ-ရ မည်၏။

သော ဘိက္ခုတိ - ဘိက္ခုဟူသည်ကား၊ ကုလဒူသကော - အမျိုး ၄ ပါးကို
 ဖျက်ဆီးတတ်သော၊ သော ဘိက္ခု - သည်၊ အာယသ္မာ၊ ပေ၊ ဝါသေနာတိ
 ဣမိနာ - နဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ အဿ - ထိုရဟန်း၏၊ ပဗ္ဗာဇနီယကမ္မာရဟ
 တံ - ပဗ္ဗာဇနီယကံ ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒေသေတိ - ၏၊ ပန-ဆက်၊

တတ္ထ၊ ပေ၊ ဝသတိ။ ။ “ဥပနိဿာယ-မှီ၍” ဟူရာ၌ ထိုရွာစသည်မှ သက်န်းစသော
 ပစ္စည်းများ ရသောကြောင့် ပစ္စည်းရမှုအတွက် မှီခိုနေသည်-ဟု ပြလို၍ “တတ္ထ” စသည်မိန့်။

ပုပ္ဖဒါနာဒီဟိ။ ။ ခတ္တိယ စသော အမျိုး ၄ ပါးကို ဖျက်ဆီးရာ၌ မစင်ဖြင့် ပက်၍
 ရွံညံ့ဖြင့် ပက်၍ ဖျက်ဆီးသည် မဟုတ်၊ သဒ္ဓါအစစ်ကို ပျက်စေလောက်အောင် မိမိက
 မကောင်းကျင့်ခြင်းဖြင့် ဖျက်သည်-ဟု ပြလို၍ ပုပ္ဖဒါနာဒီဟိ-စသည် မိန့်၊ ပန်းပေးခြင်း
 (အာဒိဖြင့် သစ်သီးပေးခြင်း စသည် ယူ၍) သစ်သီးပေးခြင်း စသည်ဖြင့် ဖျက်ဆီးသည်-
 ဟူလို၊ အာဒိအရ ယူဖွယ်များကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

သဒ္ဓါ ဝိနာသေန္တော။ ။ ပန်းပေးမှု စသည်ကို မပြုသော ရဟန်းကောင်းတို့အပေါ်၌
 ကြည်ညိုရမှုန်း မသိ၊ “ဒီကိုယ်တော့နယ် နှမော့လိုက်တာ၊ ပန်းကလေးတောင် မပေးရက်ဘူး”
 ဟု အပြစ်တင်ကာ အကြည်ညို ပျက်၏။ ထိုသို့ ရဟန်းကောင်းတို့အပေါ်၌ ကြည်ညိုတတ်သော
 သဒ္ဓါအစစ် ပျက်လောက်အောင် (ပန်းစသည် ပေးသော ရဟန်းက) ပြုရာရောက်သည်။

မာလာဝစ္ဆရောပနာဒယော။ ။ [ပါဠိတော်၌ “မာလာဝစ္ဆ ရောပေန္တိပိ ရောပါပေန္တိပိ”
 ကို အစပြု၍ ပါပသမာစာရမှုကို ပြသောကြောင့် “မာလာဝစ္ဆရောပနာဒယော” ဟု ဆိုသည်၊
 အာဒိအရ အကျယ်ကို ပါဠိရင်းမှာ ရှု] ပန်းပေးမှု စသည်ပြုဖို့ရာ : နန်းပင်ကလေးများကို
 ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ ခိုင်း၍ဖြစ်စေ မစိုက်ကောင်း၊ စိုက်လျှင် ပါပသမာစာရ ဖြစ်၏။ ကျောင်းတိုက်
 သာယာစေလိုခြင်းစသော အကြောင်းများကြောင့်ကား “ကပ္ပိဓမ္မံ-သိဓမ္မံ” စသော အပ်သော
 အသုံးအနှုန်းဖြင့် ပြောဆို၍ စိုက်ကောင်း၏။

ပဗ္ဗာဇနီယကမ္မကတော-ပြုအပ်ပြီးသော ပဗ္ဗာဇနီယကံရှိသော၊ ဝါ-ပဗ္ဗာဇနီယကံ အပြုခံရသော၊ ဒေသ (ဒေသော်-ဘိက္ခု) - သည်၊ (နေဝ, နလဘတိ - ၌ စပ်၊) ယသ္မိံ ဂါမေဝါ- အကြင် ရွာ၌သော်လည်းကောင်း၊ (ယသ္မိံ) နိဂမေဝါ- ၌သော်လည်းကောင်း၊ ကုလဒူသန.ကမ္မံ-နအမှုကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ ယသ္မိံ ဝိဟာရေစ-အကြင် ကျောင်း၌လည်း၊ ဝသတိ-၏၊ တသ္မိံ ဂါမေဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ (တသ္မိံ) နိဂမေဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ စရတုံ-လှည့်လည်ခြင်းငှာ၊ နေဝ လဘတိ-မရ တော့၊ (တသ္မိံ) ဝိဟာရေ-၌၊ ဝသိတုံ-ငှာ၊ န လဘတိ-တော့၊ ဧဝဉ္စ သော ဘိက္ခုတိ ဧတ္ထ-၌၊ ပဗ္ဗာဇနီယကမ္မကတော-ပြုအပ်ပြီးသော ပဗ္ဗာဇနီယကံ ရှိသူကို၊ သောတိ-သောဟူ၍၊ အဓိပေတော-၏၊ ဆန္နေန-ချစ်ခြင်းကြောင့်၊ (အဂတိ-မရောက်ထိုက် သော အမှုသို့၊ ဝါ-မပြုထိုက်သော အမှုကို)၊ ဂစ္ဆန္တိ-ရောက်ကုန်၏၊ ဝါ-ပြုကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဆန္ဒဂါမိနော-ဆန္ဒဂါမိတို့မည်၏၊ သေသေသု-ကြွင်းသော ဒေါသ ဂါမိနော အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ ဒေသနယော-ဤနည်းတည်း။

သော ဘိက္ခုတိ-ကား၊ ဆန္ဒဂါမိနောတိ အာဒိနိ-ဆန္ဒဂါမိနော အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝဒမာနော-ပြောဆို ပုတ်ခတ်သော၊ သော-ထိုရဟန်းကို၊ တဿ ဝစနဿ-ထိုစကားကို၊ ပဋိနိသဂ္ဂါယ-စွန့်ခြင်းငှာ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝစနိယော-ထိုက်၏။

ပဗ္ဗာဇနီယကမ္မကတော။ ။ ပဗ္ဗာဇီယတေ အနေနာတိ ပဗ္ဗာဇနီယံ (ကမ္မံ)-ကုလဒူသန အမှုကိုပြုရာ ရွာနှင့် နေရာကျောင်းမှ နှင်ထုတ်ကြောင်း ကံ၊ [ထို ကံ ကို ပါဠိတော်လာသည့် အတိုင်း ဥ တ်ကမ္မဝါစာဖြင့် ပြုရသည်၊] ပဗ္ဗာဇနီယကမ္မံ+ကတံ ယသ္မိံ (အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၌) ဣတိ ပဗ္ဗာဇနီယကမ္မကတော။

စရိတုံ, ဝသိတုံ န လဘတိ။ ။ ထိုရွာ-ထိုနိဂုံး-ထိုကျောင်း၌-ဆက်၍နေလျှင် ထိုရွာ-နိဂုံးမှရရှိသော ပစ္စည်း ၄ ပါးသည် ထိုရဟန်းနှင့်တကွ သီတင်းသုံးဖော်အားလုံးမှာ မအပ်စပ် သောကြောင့် ထိုရွာ-ထိုနိဂုံး-ထိုကျောင်းတို့၌ လှည့်လည်ခွင့်လည်း မရ၊ နေခွင့်လည်း မရတော့-ဟူလို။

ဆန္နေန ဂစ္ဆန္တိ။ ။ ဆန္ဒဂါမိနောပုဒ်၏ ဝိဂြိုဟ်တည်း။ ဂစ္ဆန္တိ၏ ကံကို "အဂတိ" ဟု ထည့်၊ "မရောက်ထိုက်" ဟူသည် "မပြုထိုက်" တည်း။ ဆန္ဒ-ချစ်ခြင်း၊ ဒေါသ-မုန်းခြင်း၊ ဘယ-ကြောက်ခြင်း၊ မောဟံ-နားမလည် (မသိ) ခြင်း၊ ဤအကြောင်းများကြောင့် မပြုထိုက်သော အမှုကို ပြုလျှင် "အဂတိလိုက်သည်" မည်၏။ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ကား အခြားအကြောင်းကြောင့် ခုတ္တင်္ဂအာပတ် သင့်သူများတို့တော့ မနှင်ထုတ်ဘဲ သစ်သီးပေးမှု ပန်းပေးမှု စသည်အတွက် ခုတ္တင်္ဂအာပတ်သင့်သော မိမိကိုမှ နှင့်ထုတ်သည်ကို "အဂတိ-လိုက်သည်" ဟု စွပ်စွဲသည်။

ကုလဒူသနနိဝါရဏတ္ထာယ-ကုလဒူသနမှုကို တားမြစ်ခြင်းငှာ၊ န (ဝစနီယော)-
 မြောဆိုထိုက်သည် မဟုတ်၊ ဟိ-မှန်၊ (ကုလဒူသနမှုကို တားမြစ်ဖို့ ပြောဆို
 ထိုက်သည် မဟုတ်ကြောင်း မှန်၏-ဟူလို) သော - ထို ရဟန်းသည်၊ ကုလဒူသန
 ကမ္မေန - ကုလဒူသန အမှုကြောင့်၊ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗာ - ရောက်ထိုက်ကုန်သော၊
 အာပတ္တိယော-အာပတ်တို့သို့၊ ပုဗ္ဗေ-ပဗ္ဗာဇနီယကံ မပြုမီ ရှေး၌ပင်၊ အာပန္နော-
 ရောက်ခဲ့ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ဧဝံ-လျှင်၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဝါ-သည်၊ ဝိသုပိ-သီးခြား
 လည်းကောင်း၊ သံဃမဇ္ဈေပိ-သံဃအလယ်၌လည်းကောင်း၊ ဝုစ္စမာနဿ-ပြော
 ဆိုအပ်ပါလျက်၊ အပ္ပဋိနိသဇ္ဇတော-မစွန့်လတ်သော်၊ ဝါ-လျှင်၊ အပရံ-ကုလဒူသန
 ဒုက္ကဋ်မှ တစ်ပါးသော၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)။

ဧဝံ သောတိ အာဒိ-သော အစရှိသော ပုဒ်အပေါင်းသည်လည်းကောင်း၊
 ဣတော-ဤ ဧဝံ သော အစရှိသော ပုဒ်အပေါင်းမှ၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ အဝုတ္တံစ-
 မဖွင့်ဆိုအပ်ခဲ့သော ပုဒ်အပေါင်းသည်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော ပုဒ်
 အပေါင်းသည် ၊ပေ၊ အဿဇိပုနဗ္ဗသုကေ-အဿဇိ၊ ပုနဗ္ဗသုကမည်ကုန်သော၊
 ၊ပေ၊ ဆန္ဒဂါမိတာဒိဟိ-ဆန္ဒဂါမိတာ အစရှိသည်တို့သို့၊ ပါပနဝတ္ထုသ္မိ-ရောက်စေ
 ကြောင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ၊ပေ၊ ဧဝံ - တူ၊ ဣမ - ၌၊ ဆန္ဒာဒိဟိ - ဆန္ဒ
 အစရှိသည်တို့သို့၊ ပါပနံ-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-၏၊ ဣတိ-သာဓာရဏ ဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။
 တေရသမသိက္ခာပဒံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီးပြီ။

နိဂုံး၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ၊ပေ၊ ဓာရယာမိတိ ဧတ္ထ-၌၊ (အတ္ထော-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝေဒိ
 တဗ္ဗော) ဧတေသံ (ဓမ္မာနံ)-ဤ အာပတ်တို့၏၊ (ပါဠိတော်၌လာ
 သော “တေရသ သံဃာဒိသေသာ ဓမ္မာ” မှ ဓမ္မာကို ဝိဘတ်ပြင်၍ ယူစွဲသည်၊)
 ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ အာပတ္တိ-ရောက်ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့
 ရှေးဦးစွာ သင့်ရောက်ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တေ ဓမ္မာ -ထို အာပတ်

ဧဝံ သော ၊ပေ၊ ဥတ္တာနတ္ထမေ။ ။ “ဧဝံ သော ဘိက္ခု ဘိက္ခုဟိ ဝုစ္စမာနော တထေဝ
 ပဂ္ဂဏ္ဍယျ” စံသော စကားကို “ဧဝံ သောတိ အာဒိ” ဟု ဆိုသည်၊ ဤစကားရပ်သို့ မရောက်မီ
 ရှေး၌ မဖွင့်ခဲ့သော “တဿ ခေါ ပါပကာ သမာစာရာ ဒိဿန္တိစေဝ သူယန္တိစ”စသော စကား
 ကို “ဣတော ပုဗ္ဗေ အဝုတ္တံ”ဟု ဆိုသည်၊ “အဝုတ္တံ”ဟူသည် ထင်ရှား၍ လုံးလုံး မဖွင့်ဆိုအပ်
 သော စကားရပ်တည်း၊ ယခု စာအချို့၌ “ဝုတ္တံ အဝုတ္တံ” ဟု တွေ့ရ၏၊ ဝုတ္တံ-ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးကို
 “ဥတ္တာနတ္ထမေ”ဟု ဆိုနေဖွယ် မလိုသောကြောင့် “ဝုတ္တံ”သည် အပိုသာ။

တို့သည်။ ပဌမာပတ္တိကာ-ကာတို့ မည်၏။ ပဌမံ-စွာ၊ ဝီတိက္ကမနက္ခဏေယေဝ-
 လွန်ကျူးရာ ခဏ၌ပင်၊ (ဧဝ-ဖြင့် သမနုဘာသနကံ ပြုဆဲခဏကို တားမြစ်သည်။)
 အာပဇ္ဇိတဗ္ဗာ-ရောက်ထိုက်သော အာပတ်တို့တည်း။ ပေ၊ ပန-ကား၊ ဣတရေ-
 ပဌမာပတ္တိကာ အာပတ်မှ တစ်ပါးသော အာပတ်တို့ကို၊ တတိယေစ ဒီဝသေ-
 ၃ ရက်မြောက်နေ့၌လည်းကောင်း၊ စတုတ္ထေစ ဒီဝသေ- ၄ ရက်မြောက်နေ့၌လည်း
 ကောင်း၊ (ဇရော-ဖျားနာသည်။) ဟောတိ - ၏။ ဣတိ ဧတ္ထ - ဤစကားရပ်၌၊
 (ဇရော-ကို) တံတိယကောတိ-တတိယကဟူ၍လည်းကောင်း၊ စတုတ္ထကောတိ-
 ကဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝုစ္စတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ယာဝတတိယေ- ၃ ကြိမ်
 မြောက်တိုင်အောင်သော၊ သမနုဘာသနကမ္မေ-သမနုဘာသန ကံ၌၊ (ဓမ္မာ-
 အာပတ်တို့သည်။) ဟောန္တိ - န်၏။ ဣတိ - ကြောင့်၊ ယာဝတတိယကာတိ - ကတို့
 ဟူ၍၊ ဝေဒတဗ္ဗာ-န်၏။

ယာဝတိဟန္တိ - ကား၊ ယတ္ထကာနိ - အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊
 အဟာနိ - ရက်တို့ပတ်လုံး၊ ဇာနံ ပဋိစ္ဆာဒေတီတိ - ကား၊ ဇာနန္တော - သိလျက်၊

ပဌမံ ပေ၊ ဝုစ္စတိ။ ။ သုက္ကဝိသဋ္ဌိ အာပတ်သည် ပဌမ လွန်ကျူးတုန်း၌ပင် သင့်
 ရောက်သကဲ့သို့၊ ထိုအတူ ပဌမ လွန်ကျူးတုန်း၌ သင့်ရောက်အပ်သော ဒုတိယ ဒုဋ္ဌဒေါသတိုင်
 အောင်သော အာပတ် ၉ ပါးတို့သည် ပဌမာပတ္တိကာ အာပတ်တို့တည်း။ ဣတရေကို “ယာဝ
 တတိယကာ ဝေဒိတဗ္ဗာ” ၌ စပ်၊ အခြားသော အာပတ် ၄ ပါးကို “ယာဝတတိယကာ
 အာပတ်”ဟု သိပါ-ဟူလို။

ယထာ ပေ၊ ဝုစ္စတိသည် ဥပမာနဝါကျ။ “ဧဝံ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ” ကား ဥပမေယျဝါကျ၊
 အဖျားရောဂါတစ်ခုသည် ပဌမနေ့၌ ဖြစ်ပြီး၍ ကျသွား၏။ ဒုတိယနေ့၌ မတက်လာ၊ တတိယ
 နေ့ကျမှ တက်လာပြန်၏။ ထိုအဖျားရောဂါသည် “တတိယေ-၃ ရက်မြောက်နေ့၌+ပဝတ္ထော-
 ဖြစ်သော အဖျားရောဂါတည်း” နှင့်အညီ “တတိယကံ” မည်၏။ “တစ်ရက်ခြာ ဖျားသော
 အဖျား” ဟူလို။ [ပဝတ္ထတဒ္ဓိတ်, ကပစ္စည်း၊ စတုတ္ထကော-၂ ရက်ခြာ ဖျားသော အဖျားလည်း
 နည်းတူ] ထိုအတူ လွန်ကျူးရာခဏ၌လည်းကောင်း၊ ပဌမ-ဒုတိယ သမနုဘာသန
 ကမ္မဝါစာအဆုံး၌ လည်းကောင်း၊ မဖြစ်ဘဲ တတိယ ကမ္မဝါစာဆုံးမှဖြစ်သော အာပတ်တို့သည်
 “ယာဝတတိယေ- ၃ ကြိမ်မြောက်တိုင်အောင်သော သမနုဘာသနကံ၌+ပဝတ္ထော-ဖြစ်သော
 အာပတ်တို့တည်း” နှင့်အညီ “ယာဝတတိယကံ” တို့မည်၏။

ယာဝတိဟံ။ ။ ယာဝတာ ဧတေသံ အတ္ထိတိ ယာဝတိနိ-အကြင်မျှလောက် အတိုင်း
 အရှည်ရှိသော နေ့တို့၊ ယတ္ထကာနိကို ထောက်၍ အဿတ္ထိအနက်၌ ဤပစ္စည်း၊ ယာဝတိနိ+
 အဟာနိ ယာဝတိဟံ၊ သမာဟာရဒ္ဒန်ပုဒ်” ဟု ကြိုသည်၊ (အဟမှ အကို ချေ) မှန်၏-ယာဝတိ

ပဋိစ္စာဒေတိ - ဖုံးလွှမ်း၏။ တတ္ထ - ထိုဖောက် ပဋိစ္စာဒေတိဟူသော ပါဠိ၌၊ အယံ-
 ဤ ဆိုအပ်လတံ့ကား၊ ပဋိစ္စာဒနလက္ခဏဿ - ဖုံးလွှမ်းခြင်း လက္ခဏာ၏။
 မာတိကာ-ကာတည်း၊ အာပတ္တိစ-အာပတ်သည်လည်းကောင်း၊ အာပတ္တိသညီစ-
 အာပတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-၏။ ပကတတ္ထောစ-ပကတတ်
 ရဟန်းသည်လည်းကောင်း၊ ပကတတ္ထသညီစ-ပကတတ်ရဟန်းဟု အမှတ်ရှိသည်
 လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊ အနန္တရာယိကောစ-အန္တရာယ် မရှိသည်လည်းကောင်း၊
 အနန္တရာယိကသညီစ-အန္တရာယ်မရှိဟု အမှတ်ရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊
 ပဟုစ-စွမ်းနိုင်သည်လည်းကောင်း၊ ပဟုသညီစ-စွမ်းနိုင်၏ဟု အမှတ်ရှိသည်
 လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊ ဆာဒေတုကာမောစ-ဖုံးထားလိုသည်လည်း၊ ဟောတိ-
 ၏။ ဆာဒေတိစ-ဖုံးလည်း ဖုံးထား၏။ ဣတိ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ (မာတိကာ-
 တည်း)။

တတ္ထ - ထိုမာတိကာ၌၊ အာပတ္တိစ ၊ပေ၊ သညာစာတိ - ကား၊ ယံ - အကြင်
 အာပတ်သို့၊ အာပန္နော-ရောက်ပြီ၊ သာ-ထိုအာပတ်သည်၊ တေရသန္နံ- ၁၃ ပါး
 ကုန်သော သံဃာဒိသေသံတို့တွင်၊ အညတရာ-တစ်ပါးပါးသော အာပတ်သည်၊
 ဟောတိ - ၏။ စ - ဆက်၊ သောပိ - ထိုရဟန်းသည်လည်း၊ တတ္ထ - ထိုအာပတ်၌၊
 (အာပတ္တိသညီယေဝ-၌ စပ်၊) ဝတ္ထုဝသေန-ဝတ္ထု၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဣဒံ-ဤအမှုသည်၊
 ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ နာမမတ္ထ
 ဝသေန-နာမည်မျှ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အယံ-ဤအာပတ်သည်၊ ဣတ္ထန္နာမာ-ဤအမည်

ပုဒ်သည် အတိုင်းအရှည် ပမာဏကို ဟောသောကြောင့် သင်္ချာပုဒ်နှင့် အလားတူ၏။ ဥပမာ-
 ကောဒိတော သကိဿ ကွတ္တံ့သုတ်၌ (ကောဒိအရ သင်္ချာသဘောသက်သော ကတိ-
 ဗဟုပုဒ်တို့ကိုပါ ယူ၍) “ကတိကွတ္တံ့-ဗဟုကွတ္တံ့” ဟု ရှိသကဲ့သို့တည်း။ [ဋီကာသစ်၌ကား-
 “အဟဿ ယတ္ထကော (ပရိစ္ဆေဒေါ) ယာဝတိဟံ” ဟု အဗျယ်ဘော သမာသံကြံလေ၏။
 ထိုအတိုင်းဆိုလျှင် “ယာဝတိ” ဟုဖြစ်ဖို့ ခဲယဉ်း၏။ စဉ်းစားကြပါလေ။]

ဝတ္ထု၊ နာမဝသေန။ ။ အာပတ်သင့် ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သုက်ကိုလွတ်စေ
 ခြင်း၊ ကာယသံသဂ္ဂပြုခြင်း၊ စသောအမှုကို ဝတ္ထုဟု ဆို၏။ ဤဝတ္ထုကြောင့် မည်သည့်
 အာပတ်ဟု နာမည်မတပ်သော်လည်း “ရဟန်းတို့ မပြုအပ်” ဟု သိခြင်းသည် “ဝတ္ထုဝသေန
 အာပတ္တိသည်” မည်၏။ ဝတ္ထုကိုတော့ မည်သည့်သံဃာဒိသေသံ သင့်ကြောင်း ဝတ္ထုဟု ခွဲခြား၍
 မသိဘဲ “သံဃာဒိသေသံ အာပတ်သင့်ပြီ” ဟု သံဃာဒိသေသံ နာမည်လောက်ကို သိခြင်းသည်
 “နာမမတ္ထ ဝသေန အာပတ္တိသည်” မည်၏။ မတ္ထဖြင့် ဝတ္ထုကို ကန့်။

ရှိသော၊ အာပတ္တိ-အာပတ်တည်း၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ အာပတ္တိသညီယေဝ-
 သည်သာလျှင်၊ ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ ဝါ-ဖြစ်လျက်၊ ဒါနိ-၌၊ န-ထိုအာပတ်ကို၊ ကဿစိ-
 တစ်စုံတစ်ယောက်အား၊ န အာရောစေဿံမိ-မပြောတော့အံ့၊ ဝါ-ထင်စွာ
 မပြောတော့အံ့၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဆာဒေတုကာမောဝ-သည်သာလျှင်၊ (ဟုတွာ)၊ စုရ-
 ပြောဆိုဖို့ရန် ကာဝန်ကို၊ နိက္ခိပိတွာ-ချ၍၊ အရုဏံ-အရုဏ်ကို၊ ဥဋ္ဌာပေတိ-တက်
 စေအံ့၊ အာပတ္တိ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဆန္ဒာ-ဖုံးထားအပ်သည် မည်သည်၊ ဝါ-အပ်ရာ
 ရောက်သည်၊ ဟောတိ၊ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤအာပတ်၌၊ အနာပတ္တိသညီဝါ-အာပတ်
 မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ အညာပတ္တိက္ခန္ဓသညီဝါ-
 သံဃာဒိသေသ အာပတ်မှတစ်ပါးသော အာပတ်အစုဟု အမှတ်ရှိသည်သော်
 လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကောဝါ-တွေးတော ယုံမှားခြင်းရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊
 သစေ ဟောတိ - အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ အစ္ဆန္နာဝ-မဖုံးထားအပ်သည်သာလျှင်၊
 ဟောတိ-၏။

ပကတတ္ထောတိ-ကား၊ အနုက္ခိတ္တော-ဥက္ခိတ္တပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်သော၊ သမာန-
 သံဝါသော-တူသော သံဝါသရှိသော ရဟန်းသည်၊ (ဟောတိ-၏)၊ သော-ထို
 ရဟန်းသည်၊ ပကတတ္ထသညီ-ရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်ပင်၊ စေ
 ဆာဒေတိ - အကယ်၍ ဖုံးထားအံ့၊ (ဧဝံ သတိ - ဤသို့ ဖုံးထားလတ်သော်)၊ ဆန္ဒာ-
 ဖုံးထားအပ်သည် မည်သည်၊ ဝါ - ဖုံးထားအပ်ရာ ရောက်သည်၊ ဟောတိ၊
 အနန္တရာယိကောတိ-ကား၊ ယဿ-အကြင် ရဟန်း၏၊ ဒသသု-န်သော၊ ရာဇ၊ ပေ၊
 ပြဟ္မစရိယန္တရာယေသု - မင်း အန္တရာယ်၊ ခိုးသူ အန္တရာယ်၊ မီး အန္တရာယ်၊ ရေ
 အန္တရာယ်၊ လူ အန္တရာယ်၊ တစ္ဆေ-ဘီလူး အန္တရာယ်၊ ရဲရင့်သော ခြင်္သေ့ သစ်ကျား
 စသော သားကောင်း အန္တရာယ်၊ မြွေကင်း အန္တရာယ်၊ အသက် အန္တရာယ်၊
 ပြဟ္မစရိယန္တရာယ်တို့တွင်၊ ဧကောပိ-တစ်ခုသော အန္တရာယ်သည်လည်း၊ နတ္ထိ-
 မရှိ၊ (သော-ထိုရဟန်းသည်)၊ အနန္တရာယိကော-မည်၏၊ ပေ၊ ပဟူတိ-ကား၊
 ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ သန္တိကံ - သို့၊ ဂန္တံစေဝ - သွားခြင်းငှာ

ပကတတ္ထော။ ။ ပကတော (သဘာဝဘူတော)+အတ္တာ ယဿာတိ ပကတတ္ထော၊
 န ကမ္မေတိ ဝိကတတ္ထော-ပင်ကိုယ်သဘောရှိသူ၊ ကံပြုထားသောကြောင့် ဖောက်ပြန်သော
 သဘောရှိသူ မဟုတ်၊-(ဋီကာသစ်)၊ ကံပြုထားရုံသာ မက၊ အယူဝါဒ မတူမျှ၍ လဒ္ဓိနာနာ
 သံဝါသက ဖြစ်သူလည်း ပကတတိ မဟုတ်။

လည်းကောင်း၊ အာရောစေတံ - ပြောပြခြင်း ငှာလည်းကောင်း၊ သက္ကာတိ - စွမ်း
နိုင်၏။ (သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ပဟု-ပဟုမည်၏။) ၊ပေ၊ ဆာဒေတုကာမောစ
၊ပေ၊ ဆာဒေတိစာတိ ဣဒံ (အင်္ဂဒွယ်)-စဟူသော ဤအင်္ဂါ ၂ ပါး အပေါင်းသည်၊
ဥတ္တာနမေဝ-ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်သာ။

ဟိ-ဆက်၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ သဘာဝံ-သဘောတူသော ရဟန်းကို၊
ဒိသွာ-၍၊ အယံ-ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မေ-၏။ ဥပဇ္ဈာယော-ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတည်း၊
ဣတိ ဝါ-ဤသို့ ကြံ၍သော်လည်းကောင်း၊ (အယံ-သည်၊ မေ-၏။) အာစရိယော-
ဆရာတည်း၊ (ကမ္မဝါစာဆရာ စသည်။) ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ လဇ္ဇာယပိ-
ရှက်ခြင်းကြောင့်လည်း၊ (ပိသည် အဋ္ဌာနပယုဂ်)၊ သစေ နာရောစေတိ-အံ့၊ ဝါ-
အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ ဆန္ဒာဝ-မည်သည်သာ၊ ဝါ-သည်သာ၊ ဟောတိ၊ ဟိ-မှန်၊ ဣဓ-
ဤအာပတ်ကို ထင်စွာပြုရာ၌၊ ဥပဇ္ဈာယာဒိဘာဝေါ-ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ အစရှိသည်၏
အဖြစ်သည်၊ အပ္ပမာဏံ-လိုရင်း ပမာဏမဟုတ်၊ သဘာဝမတ္တမေဝ-သဘောတူ
သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်မျှသည်သာ၊ ပမာဏံ-လိုရင်း ပမာဏတည်း၊ အယံ-ဤ
ဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဇာနံ ပဋိစ္စာဒေတီတိ ပဒဿ-တိဟူသော ပုဒ်၏၊ သင်္ခေပတော-
ဖြင့်၊ အတ္ထဝိနိစ္ဆယော-အနက်ကို ဆုံးဖြတ်ကြောင်း စကားတည်း။

တာဝတိဟန္တိ-ကား၊ တတ္ထကာနိ-ထိုမျှအတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သော၊ အဟာနိ-
ရက်တို့ပတ်လုံး၊ ပဋိစ္စာဒိတဒိဝသတော-ဖုံးထားအပ်ရာ နေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ယာဝ-
လောက်၊ အာရောစိတဒိဝသော-ပြောပြအပ်ရာ နေ့သည်၊ ဝါ-ထင်စွာ ပြုအပ်ရာ
နေ့သည်၊ (အတ္ထိ) တာဝ-ထိုမျှလောက် ကာလပတ်လုံး၊ ဒိဝသ ၊ပေ၊ သံဝစ္စရ
ဝသေန-နေ့၊ ပက္ခ၊ လ၊ နှစ်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ယတ္ထကော-အကြင်မျှလောက်သော၊
ကာလော-အခါသည်၊ အတိတ္တန္တော-လွန်ပြီ၊ တတ္ထကံကာလံ-ထိုမျှလောက်သော
ကာလပတ်လုံး ၊ပေ၊ အကာမာ ပရိဝတ္ထဗုဒ္ဓိ-ကား၊ ကာမေန၊ ဝသေန-မိမိအလို
အားဖြင့်၊ န (ပရိဝတ္ထဗုဒ္ဓိ)-ပရိဝါသံ နေရသည် မဟုတ်၊ အထခေါ-အဟုတ်ကား၊
အကာမေန၊ အဝသေန-မိမိအလို မဟုတ်ဘဲ၊ ပရိဝါသံ-ပရိဝါသံကို၊ သမာဒါယ-
ကောင်းစွာ ယူ၍၊ ဝတ္ထဗုဒ္ဓိ-နေရာ၏။

သဘာဝမတ္တမေဝ။ ။ "သဘာဝဘာဝမတ္တမေဝ" ဟု ဆိုလိုလျက် ဘာဝပုဒ် အကျ
ကြံ၊ မိမိက သူ့အား အာပတ်သင့်ကြောင်း ပြောပြလျှင် နာမည်ပျက်အောင် သူတစ်ပါးအား
တစ်ဆင့် ပြောပြမည့် (ရန်သူလို သဘောထားသူ) မဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သဘာဝပုဂ္ဂိုလ်
မည်၏။

တတ္ထ-ထိုအကာမာ ပရိဝတ္ထဗ္ဗံဟူသော ဝါကျ၌၊ (လဗ္ဘမာနော-ရထိုက်သော) ပရိဝါသော - ပရိဝါသ်သည်၊ ပဋိစ္စန္ဒပရိဝါသော-န္ဒ ပရိဝါသ်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ သမောဓာနပရိဝါသောစ-န ပရိဝါသ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ၊ တိဝိစော- ၃ ပါး အပြားရှိ၏။ (ဘိက္ခူနီတို့၏ အပဋိစ္စန္ဒပရိဝါသ်လည်း ရှိသေး၏။ ဤနေရာနှင့် မဆိုင်၍ မပြု) တတ္ထ-ထို ၃ ပါးတို့တွင်၊ တာဝ - သုဒ္ဓန္တပရိဝါသ်၊ သမောဓာန ပရိဝါသ်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌော-သော) ပဋိစ္စန္ဒပရိဝါသော-ကို၊ ယထာပဋိစ္စန္ဒာယ- အကြင်အကြင် ဖုံးထားအပ်သော၊ အာပတ္တိယာ-ကြောင့်၊ ဒါတဗ္ဗော-ပေးထိုက်၏။ ဟိ-ချဲ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ကဿစိ-အချို့ရဟန်း၏၊ ဧကာဟပုဋိစ္စန္ဒာ - တစ်ရက်ပတ်လုံး ဖုံးထားအပ်သော၊ အာပတ္တိ-သည်၊ ဟောတိ - ရှိ၏။ ကဿစိ-၏၊ ဒွိဟာဒိပုဋိစ္စန္ဒာ- ၂ ရက် အစရှိသော ကာလပတ်လုံး ဖုံးထားအပ် သော၊ (အာပတ္တိ ဟောတိ) [ဧကာဟံ-တစ်ရက်မျှ+ပဋိစ္စန္ဒာ ဧကာဟပုဋိစ္စန္ဒာ၊ ဒွိဟာ ဒယော-၂ ရက်အစရှိသော ကာလတို့ပတ်လုံး+ပဋိစ္စန္ဒာ ဒွိဟာဒိပုဋိစ္စန္ဒာ။] ပေ၊ ဧကာ-တစ်ချက်သော၊ ပေ၊ ဒွေဝါ- ၂ ချက်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တိသောဝါ- ၃ ချက်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တဒုတ္တရိဝါ-ထို့ထက်အလွန်သော်လည်းဖြစ်ကုန် သော၊ (အာပတ္တိယော ဟောန္တိ) တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပဋိစ္စန္ဒပရိဝါသ်-ကို၊ (ဒေန္တေန- နှင့် နောက် ယာစာပေတွာတို့၌ စပါ) ဒေန္တေန-ပေးသော ဝိနည်းမိရ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပဌမမေဝ-ရှေးဦးကပင်၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ (အာပတ္တိစ ဟောတိတိ အာဒိနာ နယေန) ပဋိစ္စန္ဒဘာဝံ-ဖုံးထားအပ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ၃ တွာ-၍၊ တတော-ထို သိပြီးသည်မှ နောက်၌၊ ပဋိစ္စန္ဒဒိဝသေစ-ဖုံးထားအပ်ရာ နေ့တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အာပတ္တိယောစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သလ္လက္ခေတွာ-မှတ်သား၍၊ ဧကာ-တစ်ချက်

ပရိဝါသော။ ။ ပရိ-ထက်ဝန်းကျင်+ဝါသ-ကျင့်သုံးခြင်း၊ ကျင့်ဝတ်များကို မကျိုး မပေါက်အောင် ကျင့်ခြင်းကို “ပရိဝါသ်နေခြင်း” ဟု ခေါ်သည်။

ဝသေန။ ။ ဤပါဠိဖြင့် “ကာမ” အရ ဝတ္ထုကာမ-ကိလေသာကာမတို့ကို မယူရ၊ အလိုကို ယူပါဟု သိစေ၏။ အကာမာ၌ အာလည်း နာဝိဘတ်၏ ကာရိယဟု သိစေသည်။

ပဋိစ္စန္ဒပရိဝါသော။ ။ ပဋိစ္စန္ဒာယ-ဖုံးထားအပ်သော အာပတ်ကြောင့်+ဒါတဗ္ဗော- ပေးထိုက်သော+ပရိဝါသော-ပရိဝါသ်တည်း၊ ပဋိစ္စန္ဒပရိဝါသော-ဝါသ်။ [“ပဋိစ္စန္ဒာယ အာပတ္တိယာ-သည်၊ သတိ-သော်၊ ဝါ-ရှိခြင်းကြောင့်၊ ဒါတဗ္ဗော ပရိဝါသော”-ဋီကာ။]

သော၊ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္ဒာ-နွာ အာပတ်သည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံ သတိ၊) အဟံ၊ ပေ၊ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္ဒတိ-နွံ အစရှိသည်ဟူ၍၊ (ဣတိသဒ္ဓါ အာဒျတ္ထ၊) ဧဝံ-သို့၊ ယာစာပေတွာ-တောင်းစေ၍၊ (တချို့စာ၌ “ပရိဝါသံ ယာစာပေတွာ” ဟု ရှိ၏။ ပဋိစ္ဆန္ဒပရိဝါသံဟု ရှေ့၌ ပါခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ပိုသည်။) ခန္ဓကေ-စူဠဝဂ္ဂခန္ဓက၌၊ အာဂတနယေနဝ-လာသောနည်းဖြင့်ပင်၊ ကမ္မဝါစံ-စာကို၊ ဝတွာ-ဆို၍၊ ပေ၊ [ဘန္တေ-တို့၊ အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ သဗ္ဗေတနိကံ-ရှိသော၊ သုက္ကဝိသဋ္ဌိ-ဋ္ဌိ မည်သော၊ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္ဒ-တစ်ရက်ပတ်လုံး ဖုံးထားအပ်သော၊ ဧကံ-တစ်ချက် သော၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပဇ္ဇိ-ရောက်ပါပြီ။]

အထ-သို့မဟုတ်၊ ဒွိဟတိဟာဒိပုဋိစ္ဆန္ဒ-၂ ရက် ၃ ရက် အစရှိသော ကာလ ပတ်လုံး ဖုံးထားအပ်သည်၊ (သစေ) ဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံ သတိ၊) ဒွိဟပုဋိစ္ဆန္ဒ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တိဟပုဋိစ္ဆန္ဒ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဧဝံ-သို့၊ ယာဝ စုဒ္ဓသ ဒိဝသာ-၂၄ ရက်နေ့တိုင်အောင်၊ ဒိဝသဝသေန-ဖြင့်၊ ယောဇနာ-ယှဉ်စေခြင်းကို၊ ကာတဗ္ဗာ-ထိုက်၏၊ ပဉ္စဒသဒိဝသပုဋိစ္ဆန္ဒာယ-၁၅ ရက်ပတ်လုံး ဖုံးထားအပ်သော အာပတ်သည်၊ (သတိ-ဖြစ်လတ်သော်၊) ပေ၊ တတော-ထို ၁၅ ရက်မှာ (ပရံ-၌၊) ယာဝ-လောက်၊ ဧကူနတိသတိမော-တစ်ခုယုတ် ၃၀၏၊ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ဝါ-၂၉ ရက်မြောက်ဖြစ်သော၊ ဒိဝသော (အတ္ထိ၊) တာဝ-ထို ၂၉ ရက်တိုင်အောင်၊ ပေ၊ တတော-ထို ၂၉ ရက်မှာ (ပရံ) ပေ၊ အတိရေက ဧကာဒသမာသပုဋိစ္ဆန္ဒ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဧဝံ၊ ပေ၊ သံဝစ္ဆရေ-တစ်နှစ်သည်၊ ပုဏ္ဏေ-ပြည့်လသော်၊ ဧကသံဝစ္ဆရပုဋိစ္ဆန္ဒတိ၊ ပေ၊ တတော-ထို တစ်နှစ်မှာ ပရံ-၌၊ အတိရေကသံဝစ္ဆရ

ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္ဒတိ။ ။ ဧတ္ထ ဣတိသဒ္ဓါ အာဒိအတ္ထော၊ တေန-ထို ဣတိသဒ္ဓါဖြင့်၊ “သောဟံ ဘန္တေ သံပံ ဧကိသာ အာပတ္တိယာ သဗ္ဗေတနိကာယ သုက္ကဝိသဋ္ဌိယာ ဧကာ ဟပုဋိစ္ဆန္ဒာယ ဧကာဟပရိဝါသံ ယာစာမိ” တိ ဣတိ ပါဠိသေသံ (ဤပါဠိ အကျန်ကို) သင်္ဂဏှံတိ။

မာသ။ ။ သတ္တာနံ အာယံ မိနန္တော ဝိယ သိယတိ အန္တံ ကရောတိတိ မာသော၊ (ဋီကာ) မိနန္တော ဝိယ-အသက်ကို ချင့်သကဲ့သို့၊ သိယတိ-အဆုံးပြုတတ်၏၊ ဣတိ မာသော-ပြု၊ သိဓာတ်၊ အပစ္စည်း။ [“ မိနန္တ+သ” ဟု ဆိုလိုလျက် နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့်ပြီးစေ။]

သံဝစ္ဆရ။ ။ တံတံ သတ္တံ ဓမ္မပတ္တိစ (ထိုထို သတ္တဝါ၊ ထိုထိုဓမ္မ၏ ဖြစ်ခြင်းကို) သင်္ဂမ္မ ဝဒန္တော ဝိယ (ပေါင်း၍ ပြောဆိုသကဲ့သို့) သရတိ ပဝတ္တတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ သံဝစ္ဆရော။ [“သံ+ဝဒ+သရ” ဟု ဆိုလိုလျက် ဒ ကို စ်, သ ကို ဆ ပြု၊ အပစ္စည်း။]

ပဋိစ္ဆန္နန္တိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဒွေသံဝစ္ဆရပဋိစ္ဆန္နန္တိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ယာဝသဋ္ဌိသံဝစ္ဆရ အတိရေကသဋ္ဌိသံဝစ္ဆရပဋိစ္ဆန္နန္တိ-သဋ္ဌိသံဝစ္ဆရ, အတိရေက သဋ္ဌိသံဝစ္ဆရပဋိစ္ဆန္နတိုင်အောင်၊ (ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ) တတော-ထို အတိရေက သဋ္ဌိသံဝစ္ဆရထက်၊ [တတောဝါ--ဟု ရှိ၏။ ဝါ ပိုဟန်တူ၏။] ဘိယျောပိ-အလွန် လည်း၊ ဝတ္တာ-၍၊ ယောဇနာ-ကို၊ ကာတဗ္ဗာ-ပြုထိုက်၏။

ပန-ဆက်၊ ဒွေဝါ-၂ ချက်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တိသောဝါ-န်သော၊ တဒုတ္တရိဝါ-ထို့ထက် အလွန်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ) ဧကံ အာပတ္တိန္တိ-တို့ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ ယံထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဒွေ အာပတ္တိယောတိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တိသော အာပတ္တိယောတိ- ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝတ္တဗ္ဗံ-ဆိုရာ၏။ တတော-ထို ၂ ချက် ၃ ချက်မျှ၊ ပရံ ပန- နောက်၌ကား၊ သတံဝါ-တစ်ရာသည်မူလည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ သဟသံဝါ- တစ်ထောင်သည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ သမ္ပဟုလာတိ-လာဟူ၍၊ ဝတ္တံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ နာနာဝတ္ထုကာသုပိ-နာနာဝတ္ထုကာအာပတ်တို့၌လည်း၊ “အဟံ ပေ၊ ဧကာဟပုဋ္ဌိန္ဒာယော”တိ-ယောဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဂဏနဝသေနဝါ-အရေအတွက်၏၊ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ “အဟံ ပေ၊ ဧကာဟပုဋ္ဌိန္ဒာယော”တိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ- သို့၊ ဝတ္ထုကိတ္တနဝသေနဝါ-နာမည်နှင့်တကွ ဝတ္ထုကို ပြောပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ “အဟံ ပေ၊ ဧကာဟပုဋ္ဌိန္ဒာယော”တိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ- သို့၊ နာမမတ္တဝသေနဝါ- သံဃာဒိသေသဟူသော နာမည်မျှ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။

တတ္ထ - ထို နာမမတ္တဝသေနဟူသော ပါဠိ၌၊ နာမံ-နာမည်သည်၊ သဇာတိ သာဓာရဏံ-တူသောဇာတ်ရှိသော အာပတ်နှင့် ဆက်ဆံသောနာမည်လည်း ကောင်း၊ သဗ္ဗသာဓာရဏဉ္စ-အာပတ်အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသော နာမည်လည်း ကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒုဝိမံ-ရှိ၏။ တတ္ထ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ သံဃာဒိသေသောတိ- သောဟူသော အမည်သည်၊ သဇာတိသာဓာရဏံ-တူသောဇာတ်ရှိသော အာပတ်

ဝတ္ထုကိတ္တနဝသေနဝါ။ ။ နာမေန သဟ ဝတ္ထုကိတ္တနဝသေနာတိ အတ္ထော။ [သံဃာဒိ သေသဟူသော နာမည်နှင့်တကွ သုက္ကဝိသဋ္ဌိ၊ ကာယသံသဂ္ဂ စသော ဝတ္ထု၏ အစွမ်းဖြင့်- ဟူလို] တေနေဝ ဟိ ဥပရိ နာမမတ္တဝသေနာတိ မတ္တဂ္ဂဟဏံ ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ [ထိုမတ္တသဒ္ဓါဖြင့် ဝတ္ထုကို ကန့်၊ ဝတ္ထု မပါဘဲ သံဃာဒိသေသဟူသော နာမည်မျှသာ ပါသည်-ဟူလို။]

တို့နှင့် ဆက်ဆံသော နာမည်တည်း။ အာပတ္တိတိ - တွိဟူသော အမည်သည်။ သဗ္ဗသာဓာရဏံ - အာပတ်အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသော နာမည်တည်း။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (အာပတ္တိဟူသော အမည်၏ သဗ္ဗသာဓာရဏနာမည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သမ္ပဟုလာ၊ ပေ၊ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္ဓာယောတိ-ယောဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ သဗ္ဗသာဓာရဏ နှမဝသေနာပိ-အာပတ်အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသော နာမည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် လည်း၊ (ပိဖြင့် သဇာတိသာဓာရဏကို ပေါင်း၊) ဝတ္တိ-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏။ ဟိ-မှန်၊ ဣဒံ ပရိဝါသာဒိဝိနယကမ္မံ-ဤ ပရိဝါသ် အစရှိသော ဝိနည်းကံကို၊ ဝတ္ထုဝသေန-ဝတ္ထု၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဂေါတ္ထဝသေန-အန္ဓယ်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ နာမဝသေန-နာမည်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အာပတ္တိဝသေန-အာပတ်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိယေဝ-အပ်သည်သာ။

တတ္ထ - ထို ဝတ္ထု၊ ဂေါတ္ထ၊ နာမ၊ အာပတ္တိတို့တွင်၊ သုက္ကဝိသဋ္ဌိတိ-ဋ္ဌိဟူသော အမည်သည်၊ ဝတ္ထုစေဝ-ဝတ္ထုလည်း ဟုတ်၏။ ဂေါတ္ထုစ္ဆ-အန္ဓယ်လည်း ဟုတ်၏။ သံဃာဒိသေသောတိ - သောဟူသော အမည်သည်၊ နာမဉ္ဇေဝ - ဟုတ်၏။

သုက္ကဝိသဋ္ဌိတိ။ ။ “သုက္ကဝိသဋ္ဌိ နာမာယံ (နာမ+အာယံ) - သုက္ကဝိသဋ္ဌိမည်သော ဤနာမည်သည်”-ဋီကာ၊ ဣတိသဒ္ဓေါ ဟေတ္ထ ဝစနိယတ္ထံ နိဒသေတိ-သုက္ကဝိသဋ္ဌိတိ၌ ဣတိ သံဒ္ဓါသည် သုက္ကဝိသဋ္ဌိသဒ္ဓါသည် ဟောအပ်သော အနက်ကို ညွှန်ပြ၏။ [“သုက္ကဝိသဋ္ဌိတိ-သုက္ကဝိသဋ္ဌိဟူသည်ကား” ဟု ပေးရသော ပဒတ္တဝိပလ္လာသ ဣတိ မဟုတ်-ဟူလို] သုက္ကဝိသဋ္ဌိ နာမည်ကို နိဒဿနနည်းအားဖြင့် ညွှန်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။ ကာယသံသဂ္ဂ စသော နာမည်များလည်း ဝတ္ထု-ဂေါတ္ထ နာမည်များပင်တည်း။

ဝတ္ထု၊ ဂေါတ္ထ။ ။ သုက်ကို လွတ်စေခြင်း၊ ကာယသံသဂ္ဂကို ပြုခြင်းစသော လွန်ကျူးမှုကို ဝတ္ထုဟု ခေါ်၏။ “ဂေါတ္ထ-အန္ဓယ်” ဟူသည်ကား “သုက္ကဝိသဋ္ဌိ” ဟူသမျှနှင့်သာ ဆက်ဆံ၍ ကာယသံသဂ္ဂ စသည်တို့နှင့် မဆက်ဆံအောင် စောင့်ရှောက်တတ်သော ပညတ်တစ်မျိုးတည်း။ [ဝံ+တာယတီတိ ဂေါတ္ထံ၊ သဇာတိတော-သုက္ကဝိသဋ္ဌိဟူသော မိမိဇာတ်မှ၊ အညတ္တ ကာယသံသဂ္ဂါဒိသု-ကာယသံသဂ္ဂ အစရှိသော အခြားဇာတ်တို့၌၊ ဂန္တံ အဒတ္တာ-သွားခွင့် မပေးမှု၍၊ ဗုဒ္ဓိ-သုက္ကဝိသဋ္ဌိဟု အများသိမှတ်မှုကိုလည်ကောင်း၊ ဝစနံစ-သုက္ကဝိသဋ္ဌိဟူသော သဒ္ဓါကိုလည်းကောင်း၊ (ဝံ-အဖွင့်၊) ရက္ခတိ-စောင့်ရှောက်တတ်၏။ (တာယတိ-အဖွင့်၊) ဣတိ အတ္ထော-ဋီကာ။]

သံဃာဒိသေသောတိ။ ။ သံဃာဒိသေသောနာမ+အာယံ-သံဃာဒိသေသံ အာပတ်ဟူသော ဤအမည်သည်၊ ဧတ္ထ ပန-ဤနေရာ၌ကား၊ ဣတိ သဒ္ဓေါ၊ ဝစနဝစနိယသမုဒါယံ-သံဃာဒိသေသဟူသော သဒ္ဓါ၊ ထိုသဒ္ဓါသည် ဟောအပ်သော သံဃာဒိသေသံအာပတ် ဟူသော အနက်၊ ဤ ၂ မျိုးအပေါင်းကို၊ နိဒသေတိ-၏။ (ဋီကာ)။

အာပတ္တိစ - ဟုတ်၏။ တတ္ထ - ထိုဝတ္ထု အစရှိသည်တို့တွင်၊ သုက္ကဝိသဋ္ဌိကာယ သံသဂ္ဂန္တိ အာဒိဝစနေနာပိ-ဝံ အစရှိသော သဒ္ဓါဖြင့်လည်းကောင်း၊ နာနာဝတ္ထု ကာယောတိ ဝစနေနာပိ - ယောဟူသော သဒ္ဓါဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထုစေဝ- သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဂေါတ္တဉ္စ-သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ- ကိုလည်းကောင်း၊ ဂဟိတံ-ယူအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏။ သံယာဒိသေသောတိ ဝစနေနာပိ-သောဟူသော သဒ္ဓါဖြင့်လည်းကောင်း၊ အာပတ္တိယောတိ ဝစနေနာပိ- ယောဟူသော သဒ္ဓါဖြင့်လည်းကောင်း၊ နာမဉ္စေဝ-သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ- ကိုလည်းကောင်း၊ အာပတ္တိစ - သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဂဟိတာ-ယူအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတေသု-ဤဝတ္ထုစသည် တို့တွင်၊ ယဿကဿစိ - အမှတ်မထား တစ်ပါးပါး၏။ ဝသေန - အစွမ်းဖြင့်၊ ကမ္မဝါစာ-ကို၊ ကာတဗ္ဗာ-၏။

စ-ဆက်၊ ကမ္မဝါစာပရယောသာနေ-၌၊ (သမာဒါတဗ္ဗံ-၌ စပ်)၊ အပ္ပဘိက္ခု ကော-နည်းသော ရဟန်းရှိသော၊ အာဝါသော-ကျောင်းတိုက်သည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (အပ္ပဘိက္ခုကတ္တာ-နည်းသော ရဟန်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ထည့်)၊ ရတ္တိစ္ဆေဒံ-ညဉ့်ပြတ်ခြင်းသို့၊ အနာပဇ္ဇန္တေန-မရောက်ဘဲ၊ ဝံသိတုံ-ငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်းသည်၊ (သစေ ဟောတိ-အံ့၊ ဧဝံ သတိ)၊ တတ္ထေဝ-ထို ပရိဝါသ်ပေးရာ သိမ်တန်ဆောင်း၌ပင်၊ (သမာဒါတဗ္ဗံ-၌ စပ်)၊ “ပရိဝါသ် ပေ၊ သမာဒိယာမိ”တိ-မိဟူ၍၊ တံက္ခတ္တံ-ကြိမ်၊ ဝတ္တံ-ဝတ်ကို၊ သမာဒါတဗ္ဗံ-ဆောက် တည်ရာ၏၊ ဝါ-ရမည်၊ [ပရိဝါသ်-ပရိဝါသ်ကို၊ သမာဒိယာမိ-ဆောက်တည်ပါ၏၊ ဝတ္တံ-ဝတ်ကို၊ သမာဒိယာမိ-၏။] သမာဒိယိတွာ-ပြီး၍၊ တတ္ထေဝ-၌ပင်၊ သံယဿ- အား၊ အာရော စေတွာ-လျှောက်ထား၍၊ [ဤ “အာရောစေတွာ” အရ ဝတ်ကြားပုံ စကားအစဉ်ကို ဆိုင်ရာ ပရိဝါသ်အခန်း၌ လေ့လာပါ။] ပုန-ဖန်၊ အာဂတာဂတာနံ- လာကုန် လာကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ အာရောစေန္တေန-လျှောက်ထားလျက်၊ ဝတ္ထ ဘေဒဉ္စ-ဝတ်ပြန်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အကတွာ-မပြုမူ၍၊ ပရိဝသိတဗ္ဗံ- ပရိဝါသ် နေရာ၏။

ဝတ္ထဘေဒဉ္စ။   “န ဘိက္ခဝေ ပါရိဝါသ်ကေန ဘိက္ခုနာ သာဒိတဗ္ဗံ ပကတတ္တာနံ ဘိက္ခုနံ အဘိဝါဒနံ ပစ္စုပ္ပန်ပရိဝါသ်နေသော ရဟန်းသည် ပကတတ်ရဟန်းတို့၏ ရှိခိုးမှု- ခရီးဦးကြိုမှုကို မသာယာထိုက်” စသည်ဖြင့် စူဠဝါ ပါရိဝါသ်ကခန္ဓက၌ ၉၄ ပါးသော ဝတ်တရားများကို ဟောထားတော်မူ၏။ ထိုဝတ်တရား ပျက်ကွက်လျှင် ဝတ္ထဘေဒ ဒုက္ကဋ် အာပတ် သင့်၏။

ပရိဝါသံ-ကို၊ သောဓေတုံ-သုတ်သင်ခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-သည်၊ သစေ န ဟောတိ-အံ၊ နိက္ခိတ္တဝတ္ထေန-ချထားအပ်သော ဝတ်ဖြင့်၊ ဝသိတုကာမော-နေလိုသည်၊ (သစေ) ဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံ သတိ)၊ တထေဝ-ထိုပရိဝါသံပေးရာ သိမ်တန်ဆောင်း၌ပင်၊ သံဃမဇ္ဈေဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ ဧကပုဂ္ဂလသ-တစ်ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သန္တိကေဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ ပရိဝါသံ ၊ပေ၊ နိက္ခိ ပါမိတိ-မိဟူ၍၊ ပရိဝါသော-ကို၊ နိက္ခိပိတဗ္ဗော-ချထားထိုက်၏၊ ဝါ-နိုင်သည်၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ “ပရိဝါသံ နိက္ခိပါမိ၊ ဝတ္တံ နိက္ခိပါမိ” ၂ ပုဒ်တွင်၊ ဧကပဒေနာပိ-တစ်ပုဒ်တည်းဖြင့်လည်း၊ (ပရိဝါသံ နိက္ခိပါမိ တစ်ပုဒ်တည်း၊ သို့မဟုတ် ဝတ္တံ နိက္ခိပါမိ တစ်ပုဒ်တည်းဖြင့်လည်း) ပရိဝါသော-သည်၊ ဝါ-ကို၊ နိက္ခိတ္ထော-ချထား အပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပန-ထိုသို့ တစ်ပုဒ်တည်းဖြင့်ပင် ချထားနိုင်ပါသော်လည်း၊ ဇ္ဇိဟိ-၂ ပုဒ်တို့ဖြင့်၊ (နိက္ခိတ္ထော-ချထားအပ်သည်၊ သမာနော-ဖြစ်လတ်သော်၊) သုနိက္ခိတ္ထောယေဝ-ကောင်းစွာ ချထားအပ်သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊)“မြီရာ သံပတ်” ဆိုသလို ပို၍ခိုင်မြဲသည်-ဟူလို့၊ သမာဒါနေပိ-ဆောက်တည်ခြင်း၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-တည်း၊ နိက္ခိတ္တကာလတော-ချထားအပ်ပြီးရာ အခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ပကတတ္တဋ္ဌာနေ-ပကတတ် အရာ၌၊ တိဋ္ဌတိ-တည်တော့၏။

အထ-ထိုမှနောက်၌၊ (ဝတ်ချပြီးရာ ကာလမှနောက်၌-ဟူလို့၊ အာရောစေတဗ္ဗ-၌စပ်) အနေန-ဤနိက္ခိတ္တဝတ် ဆောက်တည်သော ရဟန်းသည်၊ ပစ္စုသသမယေ-မိုးသောက်အခါ၌၊ ဧကေန - သော၊ ဘိက္ခုနာ - အဖော်ရဟန်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊

ရတ္တိစ္ဆေဒု။ ။“တယော ခေါ ဥပါလိ ပါရိဝါသိကဿ ဘိက္ခုနော ရတ္တစ္ဆေဒါသဟ ဝါသော၊ ဝိပ္ပဝါသော၊ အနာစာရော=ပရိဝါသံနေသော ရဟန်း၏ ညဉ့်ပျက်ကြောင်း ၃ ပါးရှိ၏။ ပကတတ်ရဟန်းနှင့် တစ်မိုးတစ်ရံတည်းသော ကျောင်း၌ အတူအိပ်ခြင်း၊ ပကတတ်ရဟန်းနှင့် အရုဏ်တက်ချိန်မှာ ခွဲ၍နေခြင်း၊ အခြားရဟန်းများကို မြင်လျှင် ဝတ်ဆောက်တည်နေ ကြောင်း ကို မပြောပြခြင်းတည်း၊ ထို ၃ ပါးတွင် တစ်ပါးပါး ပျက်ကွက်လျှင် ရတ္တစ္ဆေဒ ဖြစ်၏။ ထို ပျက်ကွက်သော နေ့၏ ညဉ့်အတွက် “တစ်ညဉ့်” ဟု အရေအတွက် မရတော့-ဟူလို့။

ပရိဝါသံ သောဓေတုံ။ ။ကျောင်းတိုက်အတွင်းမှာ သံဃာများလှ၍လည်းကောင်း၊ အထွက်အဝင် အာဂန္တုများလှ၍လည်းကောင်း၊ ဝတ်မပျက်အောင် မစောင့်စည်းနိုင်လျှင် ဆောက်တည်ထားသော ဝတ်ကို ချထားနိုင်၏။ အရုဏ်မတက်မီ စော်စောထ၍ ဆောက်တည် ပြီးလျှင် အရုဏ်တက်သောအခါ တစ်ညဉ့်ရနိုင်၏။ [ဝတ်ချထားချိန်၌ကား ပကတတ် ရဟန်း ဖြစ်နေ၍ မြင်မြင်သမျှ လျှောက်နေဖွယ် မလိုတော့။]

ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရံအပ်သော၊ ဝိဟာရဿ-၏။ ပရိက္ခေပတော-အကာအရံမှ၊ အပရိက္ခိတ္တဿ-မကာရံအပ်သော၊ (ဝိဟာရဿ)၊ ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနတော- အကာအရံ ထိုက်ရာအရပ်မှ၊ ဒွေလေဋ္ဌပါတေ-ခဲ ၂ ကျအရပ်တို့ကို၊ အတိတ္ထမိတ္တာ- ကျော်လွန်၍၊ မဟာမဂ္ဂတော-လမ်းကြီးမှ၊ (အများသွားလာနေကြသော လမ်းမမှ- ဟူလို)၊ ဩက္ကမ္မ-ဖဲ၍၊ ဂုဗ္ဗေနဝါ-ချုံဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝတိယာဝါ-စည်းရိုးဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပဋိစ္ဆန္ဒဋ္ဌာနေ-ဖုံးကွယ်အပ်သော အရပ်၌၊ နိသီဒိတွာ-နေ၍၊ အန္တောအရူဏေယေဝ-အရုဏ်အတွင်း၌ပင်၊ ဝတ္တံ-ကို၊ သမာဒိယိတွာ-ဆောက်တည်ပြီး၍၊ အာရောစေတဗ္ဗံ-လျှောက်ထားရာ၏။ ဝါ-ဝတ်ကြားရာ၏။ အညံ-အဖော်ရဟန်းမှ တစ်ပါးသော၊ ယံပိ ဘိက္ခု-ကိုလည်း၊ ဗဿတိ-တွေ့မြင်၏။ တဿပိ-ထိုရဟန်းအားလည်း၊ အာရောစေတဗ္ဗမေဝ-လျှောက်ထားရာသည်သာ၊ ဝါ-ဝတ်ကြားရမည်သာ၊ အရူဏေ-သည်၊ ဥဋ္ဌိတေ-တက်လတ်သော်၊ တဿ-ထိုအဖော်ရဟန်း၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဝတ္တံ-ကို၊ နိက္ခိပိတွာ-ချပြီး၍၊ ဝါ-ပြီးမှ၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂန္တဗ္ဗံ-သွားရာ၏။ ဝါ-သွားနိုင်သည်၊ [မချဘဲ သွားလျှင် ကျောင်းတိုက်ရှိ သံဃာအားလုံးကို ဝတ်ကြားနေရလိမ့်မည် - ဟူလို] သော - ထို အဖော်ရဟန်းသည်၊ ပုရေ အရူဏေယေဝ - အရုဏ်မတက်မီသာလျှင်၊ ကေနစိ - တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ကရဏီယေန-ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊ ဂတော-ပြန်သွားသည်၊ သစေ

ဒွေလေဋ္ဌပါတေ အတိတ္ထမိတ္တာ။ ။ဘိက္ခုနံ သဇ္ဈယနသဒ္ဓသဝနပစာရ ဝိဇယနတ္ထံ ဝုတ္တံ-“ခဲ ၂ ကျလွန်၍” ဟူသော ဤစကားကို ကျောင်းတိုက်တွင်းရှိ ရဟန်းများ၏ စာရွတ်သံကြားလောက်ရာ ဥပစာကို စွန့်ခြင်းငှာ ဆိုအပ်၏။ (ဒီကာ) ဤစကားကို ထောက်၍ စာရွတ်သံစသည်ကို မကြားလောက်လျှင် ကျောင်းဝိုင်း ပြင်ဘက်လောက် ရောက်ရုံဖြင့်လည်း နေကောင်း၏-ဟု ယူကြသည်။

မဟာမဂ္ဂတော ဩက္ကမ္မ။ ။မဂ္ဂပဋိပန္နဘိက္ခုနံ ဥပစာရဝိဇယနတ္ထံ-ခရီးသွားကြသော အာဂန္တရဟန်းများသည် ဝတ်နေသောရဟန်း၏ ၁၂ တောင် ဥပစာအတွင်းသို့ ရောက် လာလျှင် ထိုရဟန်းများကို ဝတ်ကြားဖို့ တာဝန်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ခရီးသွား ရဟန်းတို့၏ ဥပစာကို လွတ်ဖို့ရာ “လမ်းမကြီးမှ ဖဲ၍”ဟု ဆိုသည်။

ဂုဗ္ဗေနဝါ ဝတိယာဝါ။ ။၁၂ တောင်အတွင်း မရောက်လာသော်လည်း ရဟန်းများကို လှမ်း၍မြင်လျှင် ဝေးသော်လည်း လိုက်၍ ဝတ်ကြားရ၏။ မကြားလျှင် ဝတ္တဘေဒဒုက္ကဋ်နှင့် ရတ္တိစ္ဆေဒ ဖြစ်၏။ ဝတ်ကြားဖို့ရန် လိုက်သွားပါလျက် အာဂန္တကရဟန်းများကို မမှီလိုက်လျှင် ဝတ္တဘေဒမဖြစ်၊ ရတ္တိစ္ဆေဒဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အခြားရဟန်းများကို မမြင်မိအောင် ချုံ၊ သို့မဟုတ် စည်ရိုးဖြင့် ဖုံးကွယ်ရာမှာ နေပါ-ဟု ဆိုသည်။

(ဟောတိ၊ ဧဝံသတိ)၊ ဝိဟာရံ ဂန္ဓာ၊ သဗ္ဗပဌမံ-အလုံးစုံတို့၏ ရှေးဦးစွာ၊ ယံ ဘိက္ခု- ကို၊ ပဿတိ - တွေ့မြင်၏။ တဿ - ထိုပဌမတွေ့မြင်အပ်သော ရဟန်းအား၊ အာရောစေတွာ-လျှောက်ထား၍၊ ဝါ-ဝတ်ကြား၍၊ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ-ချရာ၏။ ဧဝံ-သို့၊ သလ္လက္ခေတွာ-ညဉ့်တို့ကို မှတ်သား၍၊ ယာဝ-လောက်၊ ရတ္တိယော-တို့သည်၊ ပူရေန္တိ-ပြည့်ကုန်၏။ တာဝ-လောက်၊ ပရိဝတ္ထဗ္ဗံ-ပရိဝါသနေရာ၏။ အယံ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ သင်္ခေပတော-အားဖြင့်၊ ပဋိစ္ဆန္တပရိဝါသဝိနိစ္ဆယော-ပဋိစ္ဆန္တ ပရိဝါသကို ဆုံးဖြတ်ကြောင်းစကားတည်း၊ ဝိတ္ထာရော ပန-ကိုကား၊ သမန္တ ပါသာဒိကာယ - ကာမည်သော၊ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ - ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်ပင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ပန-ကား၊ ဣတရေသု-ပဋိစ္ဆန္တပရိဝါသမှ တစ်ပါးကုန်သော၊ ဒွိသု- ၂ ပါးကုန် သော သုဒ္ဓန္တပရိဝါသ၊ သမောဓာနပရိဝါသတို့တွင်၊ (သုဒ္ဓန္တပရိဝါသောနာမ၊ သမောဓာနပရိဝါသောနာမ-တို့၌ စပ်) “အာပတ္တိ၊ ပေ၊ န ဇာနာတီ” တိ-တိဟူသော၊ ဣမသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ-ကြောင့်၊ ခန္ဓကေ-စူဠဝဂ္ဂခန္ဓက၌၊ အနုညာတော-ခွင့်ပြုတော်မူ အပ်သော ပရိဝါသသည်၊ သုဒ္ဓန္တပရိဝါသောနာမ-မည်၏။ သော-ထိုသုဒ္ဓန္တပရိဝါသ သည်၊ စူဠသုဒ္ဓန္တော-စူဠသုဒ္ဓန္တ ပရိဝါသလည်းကောင်း၊ မဟာသုဒ္ဓန္တော-လည်း ကောင်း၊ ဣတိ ဒုဝိဓော၊ စ-ဆက်၊ ဒုဝိဓောပိ- ၂ ပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဒေ-ဤသုဒ္ဓန္တပရိဝါသကို၊ ရတ္တိပရိစ္ဆေဒံ-ညဉ့်အပိုင်းအခြားကို၊ သကလံဝါ-အလုံးစုံ

သစေ သော၊ ပေ၊ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ။ ။အဖော်အဖြစ်ဖြင့် ပါလာသော ရဟန်းသည် ကုဋိတက်လိုခြင်း စသော ကိစ္စတစ်ခုခုကြောင့် အရုဏ်မတက်မီ ပြန်သွားအံ့၊ ဝတ်စောင့်သော ရဟန်းသည် အရုဏ်တက်ပြီးသော အခါ “ဝတ်ချအံ့” ဟု ကြည့်လတ်သော် ထိုအဖော်ကို မတွေ့လျှင် ကျောင်းတိုက်သို့ လိုက်သွား၍ ပဌမတွေ့သော (အာဂန္တုက ဖြစ်စေ၊ အာဝါသိက ဖြစ်စေ) ရဟန်းတစ်ပါးထံ ဝတ်ကြား၍ ဝတ်ချရမည်။

ဝိတ္ထာရော၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ။ပြခဲ့သော စကားရပ်သည် အကျဉ်းမျှ ဖြစ်၏။ အကျယ်ကို စူဠဝဂ္ဂခန္ဓက အဖွင့် ဝိနည်းအဋ္ဌကထာမှာ ရှုပါလေ-ဟူလို၊ ကျမ်းရင်းကိုက အကျဉ်းမျှ ဆိုထားသောကြောင့် ဤဘာသာဋီကာလည်း စာသားရှိသလောက် အကျဉ်းမျှသာ ဖွင့်ရတော့သည်။ [အတော်များစွာ သိဖွယ်ကို ဆရာများထံမှသော်လည်းကောင်း၊ ထိုအဋ္ဌကထာ ဋီကာမှသော်လည်းကောင်း ယူကြပါလေ။]

စူဠသုဒ္ဓန္တော။ ။သုဒ္ဓေါ အန္တော.ယဿာတိ သုဒ္ဓန္တော၊ စင်ကြယ်ခြင်း+အဆုံး အပိုင်း အခြားရှိသော ပရိဝါသ=စင်ကြယ်သည့်တိုင်အောင် ကျင့်ရသော ပရိဝါသ၊ ရဟန်းပြုသည့်

ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဧကစ္စဝါ-တချို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဇာနန္တဿ-မသိ
 သောရဟန်းအားလည်းကောင်း၊ အသရန္တဿ-မမှတ်မိသော ရဟန်းအားလည်း
 ကောင်း၊ တတ္ထ-ထို ညဉ့်အပိုင်းအခြား၌၊ ဝေမတိကဿ-ယုံမှားရှိသော ရဟန်း
 အားလည်းကောင်း၊ ဒါတဗ္ဗော-၏၊ ပန-ဆက်၊ အာပတ္တိပရိယန္တိ-အာပတ် အပိုင်း
 အခြားကို၊ အဟံ-သည်၊ ဧတ္တကာ-ကုန်သော၊ အာပတ္တိယော-တို့သို့၊ အာပန္နော-
 ပြု၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနာတုဝါ-သိမူလည်း သိစေ၊ မာ ဇာနာတုဝါ-မသိမူလည်း မသိစေ၊
 ဧတံ-ဤအာပတ်အပိုင်းအခြားကို သိခြင်း မသိခြင်းသည်၊ အကာရဏံ-အကြောင်း
 မဟုတ်၊ (သုဒ္ဓန္တပရိဝါသံ ပေးခြင်း၏ အကြောင်းမဟုတ်-ဟူလျှင်) တဿ-ထိုသုဒ္ဓန္တ
 ပရိဝါသံကို၊ ဒါနဝိမိ-ပေးပုံ အစီအရင်သည်၊ ခန္ဓကေ-စူဠဝဂ္ဂခန္ဓက၌၊ အာဂတော-
 လာပြီ၊ ဝိနိစ္ဆယကထာ ပန-ဆုံးဖြတ်ကြောင်း စကားကိုကား၊ ဝိတ္တာရတော-အားဖြင့်၊
 သမန္တပါသာဒိကာယံ - ကာ မည်သော ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌၊ (မယာ) ဝုတ္တာ-
 ဆိုအပ်ပြီ။

ပန - ကား၊ ဣတရော - သုဒ္ဓန္တပရိဝါသံမှ တစ်ပါးသော ပရိဝါသံသည်၊
 သမောဓာနပရိဝါသောနာမ-မည်၏၊ သော-ထို သမောဓာနပရိဝါသံသည်၊ ဩဓာန
 သမောဓာနော-ဩဓာနသမောဓာန်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-သို့၊ တိဝိဓော၊
 ဟောတိ၊ တတ္ထ - ထို ၃ ပါးတို့တွင်၊ အန္တရာပတ္တိ - အကြား အာပတ်သို့၊

နေကစ၍ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်စေ၊ အာပတ်သင့်ကြောင်း ပြောဆိုရာနေမှ စ၍ နောက်ပြန်ဖြစ်စေ
 စဉ်စားလျှင် “မည်သည့်ရက်-လ-နှစ်အထိ စင်ကြယ်၏” ဟု သိ၍ အခြား ရက်-လ-နှစ်တို့၌
 စင်ကြယ်-မစင်ကြယ်ကို မမှတ်မိ-မသိရှိသော ရဟန်းအား စင်ကြယ်သော ရက်ကို (ဤ
 ပရိဝါသံ၏) အပိုင်းအခြားပြု၍ ပေးအပ်သော ပရိဝါသံသည် စူဠသုဒ္ဓန္တပရိဝါသံမည်၏။

မဟာသုဒ္ဓန္တော။ ။ရဟန်းဖြစ်သည့် နေ့လောက်မှ စ၍ အာပတ်သင့်ကြောင်း ပြောဆို
 လျှောက်ထားသည့် နေ့တိုင်အောင် မည်သည့်ရက်၌မျှ စင်ကြယ်သည်-မစင်ကြယ်သည်ကို
 မမှတ်မိသော ရဟန်းအား ပေးအပ်သော ပရိဝါသံသည် မဟာသုဒ္ဓန္တပရိဝါသံမည်၏။ [မဟာ-
 ဝါချို့တလေရက်မျှ မသိသူအား ပေးအပ်သည်ဖြစ်၍ ကြီးကျယ်သော+သုဒ္ဓန္တော-တည်း၊
 မဟာသုဒ္ဓန္တော။]

ရက် အပို-အလို။ ။ထိုသုဒ္ဓန္တပရိဝါသံကို ယူ၍ ကျင့်သော ရဟန်းသည် စူဠသုဒ္ဓန္တ
 ယူ၍ ကျင့်နေစဉ် စင်ကြယ်သော ရက်ကို မှတ်မိလာသော အခါ နဂိုယူစဉ်က ရက်တိုနေလျှင်
 ပို၍လည်း ကျင့်နိုင်၏၊ ရက်ပိုနေလျှင် လျော့၍လည်း ကျင့်နိုင်၏၊ ထပ်၍ ပရိဝါသံတောင်းဖွယ်
 မလို၊ မဟာသုဒ္ဓန္တယူ၍ ကျင့်သူကား ပို၍ကျင့်ဖွယ် မလိုတော့၊ ရက်ပိုလျှင်သာ လျော့၍
 ကျင့်နိုင်၏၊ ဘာကြောင့်နည်း၊... ရဟန်းဖြစ်သည့်နေ့မှ စ၍ ပရိဝါသံတောင်းသည့် နေ့အထိ
 ကျင့်ဖို့မှန်း၍ ပရိဝါသံယူထားသောကြောင့်တည်း။

အာပဇ္ဇိတွာ-၍၊ ပဋိစ္စာဒေန္တဿ-ဖုံးလွှမ်းသော ရဟန်းအား၊ (မဖုံးလွှမ်းသော ရဟန်းအတွက် မာနတ်တွင် ပါဝင်လိမ့်မည်) ပရိဝုတ္တဒိဝသေ-ပရိဝါသ်နေအပ် ပြီးရာ နေ့တို့ကို၊ ဩဓုနိတွာ-ခါ၍၊ မက္ခိတွာ-ချေဖျက်၍၊ (ဩဓုနိတွာ-၏ အဖွင့်) ပုရိမာယ အာပတ္တိယာ-ရှေးအာပတ်၏၊ မူလဒိသဝပရိစ္ဆေဒေ-မူလနေ့ အပိုင်း အခြား၌၊ (သမောဒဟိတွာ-၌ စပ်)၊ ပစ္စာ-၌၊ ဝါ-မှ၊ အာပန္နံ-သင့်ရောက်အပ် သော၊ အာပတ္တိ-အာပတ်ကို၊ သမောဒဟိတွာ-သွင်း၍၊ ဒါတဗ္ဗပရိဝါသော-ပေးထိုက်သော ပရိဝါသ်ကို၊ ဩဓာနသမောဓာနောနာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

သမ္မဟုလာသု-များစွာကုန်သော၊ အာပတ္တိသု-တို့တွင်၊ ဧကာဝါ-တစ်ချက် သော်လည်းဖြစ်သော၊ ဒွေဝါ-၂ ချက်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တိသောဝါ-ကုန် သော၊ သမ္မဟုလာဝါ-များစွာသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ယာ အာပတ္တိယော- တို့ကို၊ သဗ္ဗစိရပဋိစ္စန္ဓာယော-အလုံးစုံသော အာပတ်တို့ထက် ကြာမြင့်စွာ ဖုံးထား အပ် ကုန်၏။ တာသံ-ထိုသဗ္ဗစိရပဋိစ္စန္ဓ အာပတ်တို့၏၊ အဂ္ဂေန-အပိုင်းအခြားဖြင့်၊ သမောဓာယ-ပေါင်း၍၊ တာသံ-ထိုသဗ္ဗစိရပဋိစ္စန္ဓ အာပတ်တို့၏၊ ရတ္တိပရိစ္ဆေဒ ဝသေန-ညဉ့်အပိုင်းအခြား၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အဝသေသာနံ-ကုန်သော၊ ဦနတရ ပဋိစ္စန္ဓာနံ - ယုတ်လျော့စွာ ဖုံးလွှမ်းအပ်ကုန်သော၊ အာပတ္တိနံ - တို့ကြောင့်၊ (တစ်နည်း) အာပတ္တိနံ-တို့၏၊ (ဝသေန-ကြောင့်) ဒါတဗ္ဗပရိဝါသော-ပေးထိုက်သော ပရိဝါသ်ကို၊ အဂ္ဂသမောဓာနောနာမ-အဂ္ဂသမောဓာန် မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

သမောဓာနပရိဝါသော။   ။ သမောဒဟိယတိ ဧတ္တာတိ သမောဓာနော၊ သမောဓာ နောစ-ပေါင်းအပ်ရာလည်း ဟုတ်၏+သော+ပရိဝါသောစာတိ သမောဓာနပရိဝါသော။

ဩဓာနသမောဓာန။   ။ ဩဓုနိတွာ-ပယ်ရှားခါတွက်၍+သမောဓာနော-ပေါင်းအပ်ရာ ပရိဝါသ်သည်၊ ဩဓာနသမောဓာနော-မည်၏၊ အနိက္ခိတ္တပရိဝါသ် ဆောက်တည်နေစဉ် တစ်ရက်၌ သံဃာဒိသေသ် သင့်ပြန်၏၊ ထိုအာပတ်ကိုလည်း ညဉ့်ဖုံးထားမိ၏၊ ထိုအခါ ပရိဝါသ် ကျင့်ပြီး ညဉ့်များကို ပယ်ရှားခါတွက်၍ ကြားအာပတ်ကို မူလအာပတ်ထည်း၌ ပေါင်း၍ ပရိဝါသ် ပေးရပြန်သည်၊ ထိုပရိဝါသ်သည် ဩဓာနသမောဓာန်မည်၏။

အဂ္ဂသမောဓာနော။   ။ အဂ္ဂေနကို "ရတ္တိပရိစ္ဆေဒဝသေန"ဟု ထပ်ဖွင့်၏၊ အဂ္ဂေန- အလွန်းဆုံး ဖုံးအပ်သော အာပတ်တို့၏ ညဉ့်အပိုင်းအခြားဖြင့်+ဒါတဗ္ဗော-ပေးထိုက်သော+ [အဂ္ဂသဒ္ဓါ၏ အပိုင်းအခြားအနက်ကို အဘိဓာန်၌ မတွေ့ရ၊ အဂ္ဂသဒ္ဓါ၏ အပိုင်းအခြား အနက် ကိုသာ တွေ့ရသည်။] သမောဓာနော-သမောဓာန်သည် အဂ္ဂသမောဓာနော-မည်၏။

နာနာဝတ္ထုကာယော-အထူးထူးသော ဝတ္ထုရှိကုန်သော၊ အာပတ္တိယော-တို့ကို၊
 ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ကတ္တာ-၍၊ ဒါတဗ္ဗပရိဝါသော-ကို၊ မိဿကသမော
 ဓာနောနာမ-မိဿကသမောဓာန်မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊
 တိဝိဓေပိ - ၃ ပါးအပြားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ သမောဓာနပရိဝါသေ - ဌှိ၊
 သင်္ခေပကထာ-အကျဉ်းချုပ်စကားတည်း၊ ဝိတ္တာရော ပန-ကိုကား၊ သမန္တပါသာဒိ
 ကာယံ-ကာမည်သော ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္ထော-ဆိုအပ်ပြီ၊ ပေ၊ ဣဒံ-ဤ
 ဆိုအပ်ပြီးကား၊ ပရိဝတ္ထုဗ္ဗန္တိပဒဿ-၏၊ ဝိနိစ္ဆယကထာမုခံ-ဆုံးဖြတ်ကြောင်း
 စကားအမြောက်တည်း။

ဥတ္တရိဆာရတ္တန္တိ-ကား၊ ပရိဝါသတော-ဝါသ်ထက်၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ ဆရတ္တိ
 ယော-၆ ညဉ့်တို့ပတ်လုံး၊ (ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ-၌ စပ်၊) ဘိက္ခုမာနတ္တာယာတိ-ကား၊
 ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ မာနဘာဝါယ-မြတ်နိုးကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အကျိုး
 ဌာ၊ အာရာဓနတ္တာယ-နှစ်သက်စေခြင်း အကျိုးဌာ၊ ဝါ-ကျေနပ်စေခြင်း အကျိုးဌာ၊
 ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ-ကား၊ ဝတ္တိတဗ္ဗံ-ကျင့်ရာ၏၊ ဝါ-ရမည်၊ စပန-
 ထပ်၍ဆက်ဦးအံ့၊ ဧတံ ဘိက္ခုမာနတ္တံ-ဤဘိက္ခုမာနတ္တံသည်၊ ပဋိစ္ဆန္နာပဋိစ္ဆန္န
 ဝသေန - ပဋိစ္ဆန္န မာနတ်၊ အပဋိစ္ဆန္န မာနတ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ ဒုဝိခံ-၏။

မိဿကသမောဓာနော။ ။မိဿိယန္တိ ဧတ္ထာတိ မိဿော၊ မိဿောယေဝ မိဿကော၊
 မိဿကောစ-ဝတ္ထုမတူသော အာပတ်တို့ကို ရောနှောအပ်ရာလည်း ဟုတ်၏ + သော +
 သမောဓာနောစာတိ မိဿကသမောဓာနော။ [အတ္ထသမောဓာန်၌ သုတ္တဝိသဋ္ဌိချည်း ဖြစ်စေ၊
 ကာယသံသဂ္ဂ စသည်နှင့် ရော၍ဖြစ်စေ၊ ဝတ္ထုတူ-မတူသော အာပတ်တို့ကို ရော၏၊ မိဿက
 သမောဓာန်၌ကား သုတ္တဝိသဋ္ဌိ-ကာယသံသဂ္ဂ စသည်ဖြင့် ဝတ္ထုမတူသော အာပတ်တို့ကိုသာ
 ရောသည်၊ သို့သော် ဤမိဿကသမောဓာန်၌ ဖုံးလွှမ်းရာရက်ချင်းကား တူရပေမည်၊ မတူလျှင်
 အတ္ထသမောဓာန်ပင် ဖြစ်စရာရှိ၏။]

ဆာရတ္တံ။ ။ “ဆ ရတ္တိယော ဆရတ္တံ”၊ (သမာဟာရဒွန်၊) ဆရတ္တမေဝ (သုတ္တံ၌
 ဣပစ္စည်း သက်၍) “ဆာရတ္တံ” ဟု ဋီကာသစ် ပြုသည်၊ ရတ္တိကိုကား “ရာ+တိယတိ (ဆိဇ္ဇတိ)
 ဧတ္ထာတိ ရတ္တိ-အသံ၏ ပြတ်စဲရာညဉ့်” ဟု ပြုလေ၏၊ တိဓာတ်ဟု မရှိသောကြောင့် စဉ်းစား
 သင့်၏၊ သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ “ရဉ္စန္တိ ဧတ္ထာတိ ရတ္တိ” ဟု ပြုသည်။

ဘိက္ခုမာနတ္တာယ။ ။ “မာနာနံ+ဘာဝေါ မာနတ္တံ-နှစ်သက်မြတ်နိုးသူတို့၏ အဖြစ်၊
 ဘိက္ခုနံ+မာနတ္တံ ဘိက္ခုမာနတ္တံ၊ “အာရာဓနတ္တာယ” ကား အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်တည်း၊ “မာနတ္တံ
 ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ” ၌လည်း “မာနာနံ+ဘာဝေါ မာနတ္တံ” ဟု ပြု၊ ထိုဘိက္ခုမာနတ်သည် ညဉ့်ဖုံးလွှမ်း၍
 ပရိဝါသ်နေပြီးမှ ကျင့်ရသော ပဋိစ္ဆန္နမာနတ်၊ ညဉ့်မဖုံးလွှမ်းသဖြင့် ဇာစ်ခါတည်း ကျင့်ရသော
 အပဋိစ္ဆန္နမာတ်-ဟု ၂ မျိုးရှိ၏။ “ပရိဝုတ္ထု ပရိဝါသေန ဘိက္ခုနာ ဆာရတ္တံ ဘိက္ခုမာနတ္တာယ

တတ္ထံ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏၊ အပ္ပဋိစ္ဆန္နာ-မဖုံးလွှမ်းအပ်သော၊ အာပတ္တိ-သည်၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ တဿ-ထိုရဟန်းအား၊ ပရိဝါသံ-ကို၊ အဒတွာ-မပေးမူ၍၊ မာနတ္ထမေဝ-ကိုသာ၊ ဒါတပ္ပံ-၏၊ ဣဒံ-ဤမာနတ်သည်၊ အပ္ပဋိစ္ဆန္န မာနတ္တံ-နတ်မည်၏၊ ယဿ-အကြင် ရဟန်း၏၊ ပဋိစ္ဆန္နာ-အပ်သော၊ (အာပတ္တိ) ဟောတိ-ရှိ၏၊ တဿ-ထိုရဟန်းအား၊ ပရိဝါသပရိယောသာနေ-ပရိဝါသံ၏ အဆုံး၌၊ ဒါတပ္ပံ-ပေးထိုက်သော၊ မာနတ္တံ-ကို၊ ပဋိစ္ဆန္နမာနတ္တံ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဣဒံ-ဤပဋိစ္ဆန္နမာနတ်ကို၊ ဣမ-ဤ “ဘိက္ခုမာနတ္တယ ပဋိပဇ္ဇိတပ္ပံ” ဟူသော ပါဠိ၌၊ အဓိပ္ပေတံ-၏၊ ပန-ဆက်၊ ဥဘိန္နံပိ-၂ ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဧတေသံ-ဤပဋိစ္ဆန္နမာနတ်၊ အပ္ပဋိစ္ဆန္နမာနတ်တို့ကို၊ ဒါနဝိမိ-ပေးပုံ အစီအရင်ကိုလည်း ကောင်း၊ ဝိနိစ္ဆယကထာစ-ကိုလည်းကောင်း၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ-၌၊ ဝုတ္တ နယေန-ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတံ့ကာ၊ ဧတ္ထ-ဤမာနတ်ကျင့်ရာ၌၊ သင်္ခေပေါ- အကျဉ်းချုပ်တည်း၊ အယံ-ဤမာနတ်ကျင့်သော ရဟန်းသည်၊ ပေ၊ သမာဒါတုံ- ဆောက်တည်ခြင်းငှာ၊ သစေ ဂစ္ဆတိ-အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ သဗ္ဗန္တိမေန-အလုံးစုံတို့၏ အဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ပရိစ္ဆေဒေန-ဖြင့်၊ စတူဟိ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ- ကွ၊ ပရိဝါသေ-၌၊ ဝုတ္တပ္ပကာရံ-ရှိသော၊ ပဒေသံ-အရပ်သို့၊ ဂန္ဓာ-ပြီး၍၊ မာနတ္တံ ပေ၊ သမာဒိယာမိတိ-ဟူ၍၊ သမာဒိယိတွာ-ပြီး၍၊ နေသံ-ထို အဖော်ရဟန်း တို့အား၊ အာရောစေတွာ-လျှောက်ထား၍၊ ဝါ-မာနတ်ကြား၍၊ တတော- ထိုအရပ်မှ၊ တေသု- ထို အဖော်ရဟန်းတို့သည်၊ ဂတေသုဝါ-ပြန်သွားကုန် သော်လည်းကောင်း၊ အဂတေသု ဝါ - ပြန်မသွားကုန်သော်လည်းကောင်း၊

ပဋိပဇ္ဇိတပ္ပံ” ဟု ပရိဝုတ္တပရိဝါသေနနှင့် တွဲ၍ ပါဠိတော်မှာ လာသောကြောင့် ပဋိစ္ဆန္နမာနတ်ကို ဤ “ဘိက္ခုမာနတ္တယ ပဋိပဇ္ဇိတပ္ပံ” ဝါကျ၌ အလိုရှိအပ်သည်။

စတူဟိ ဘိက္ခုဟိ။ ။ မာနတ်ကျင့်ရာ၌ အနည်းဆုံး ၄ ပါး ဂိုဏ်းရှိသော သံဃာ့ထံ ကျင့်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် “သဗ္ဗန္တိမေန ပေ၊ စတူဟိ ဘိက္ခုဟိ” ဟု ဆိုသည်။

ပရိဝါသေ ဝုတ္တပ္ပကာရံ။ ။ ပရိဝါသံ၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ကျောင်းတိုက်မှ ခဲ ၂ ကျ ကျော်လွန်သော အရပ်၊ လမ်းမကြီးမှ ဖဲ၍ ချုံစည်းရိုးတို့ဖြင့် ကွယ်ကာအပ်သော အရပ်ကို “ဝုတ္တပ္ပကာရ ပဒေသံ”ဟု ဆိုသည်။

ဂတေသု ပေ၊ ပုရိမနယေနဝ။ ။ ရဟန်း ၄ ပါးလုံး ပြန်သွားလျှင် ကျောင်းတိုက်သို့ လိုက်သွား၍ အလျင်ဆုံးတွေ့သော ရဟန်းထံ မာနတ်ကြား၍ ချရမည်၊ ၃ ပါး ပြန်သွား၍

ပုရိမနယေန-ရှေးနည်းဖြင့်၊ ပဋိပဇ္ဇိတဗွဲ-ရာ၏။ ဝါ-ရမည်၊ (ဣတိ အယံ-ကာ၊ သင်္ခေါပေါ-တည်း။)

ယတ္ထ သိယာ ဝီသတိဂဏောတိ ဧတ္ထ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော) အဿ (ဘိက္ခုသံဃဿ)-ထိုရဟန်းအပေါင်း၏။ ဝီသတိ-၂၀ သော၊ သံယော-သံဃာ ဟူသော၊ ဂဏော-ဂိုဏ်းသည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ၂၀ သော သံဃာ ဂိုဏ်း ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) သော ဘိက္ခုသံဃော-ထို ရဟန်းအပေါင်းသည်၊ ဝီသတိ ဂဏော-မည်၏။ တတြာတိ-ကာ၊ ယတြ-အကြင်သိမ်၌၊ သဗ္ဗန္တိမေန- အလုံးစုံတို့၏ အဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ပရိစ္ဆေဒေန-ဖြင့်၊ ဝီသတိဂဏော-၂၀ သော ဂိုဏ်းရှိသော၊ ဘိက္ခုသံဃော-သည်၊ အတ္ထိ-၏။ တတ္ထ-ထိုသိမ်၌။

အဗ္ဗေတဗျောတိ-ကာ၊ အဘိဇေတဗျော၊ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗျော-လက်ခံထိုက်၏။ အဗ္ဗာနကမ္မဝသေန-အဗ္ဗာနကံ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဩသာရေတဗျော-သံဃာ့ ဘောင်သို့ သွင်းထိုက်၏။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ အဂ္ဂါတဗျော-ခေါ် ထိုက်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ ပန-ဆက်၊ အဗ္ဗာနကမ္မံ-ကို၊ ပါဠိဝသေန-ဖြင့်၊ ခန္ဓကေ- စူဠဝဂ္ဂခန္ဓက၌၊ ဝိနိစ္ဆယဝသေန - အဆုံးအဖြတ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သမန္တပါသာဒိ

တစ်ပါးကျန်သေးလျှင် ထိုတစ်ပါးထံ၌ပင် ချရမည်-ဟူလို၊ [“ထိုမာနတ်ကျင့်သော ရဟန်းက အဖော်များ ရှိနေသည်” ဟု ယူဆ၍ သူ့ဘာသာ ကျင့်နေသောကြောင့် ရဟန်းများ ပြန်သွား သော်လည်း ဝိပုဝါသ အပြစ်၊ ၄ ပါးအောက် ယုတ်လျော့သော ဂိုဏ်း၌ ကျင့်ခြင်းဟူသော (ဦးနေဂဏေစရဏ) အပြစ် မဖြစ်။]

အဗ္ဗေတဗျော။ ။ “အဘိ+ဇေတဗျော” ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ အဘိဥပသာရကြောင့် ဣဓာတ် သည် သမ္ပဋိစ္ဆိနအနက်ကို ဟောနိုင်ရကား “သမ္ပဋိစ္ဆိတဗျော” ဟု ဖွင့်သည်။ ဝတ်ကျင့်စဉ်က သံဃာမှ ခွဲထုတ်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်သောကြောင့် ယခုအခါ ဝတ်ကျင့်ပြီးဖြစ်၍ ကျေနပ် နှစ်သက်ရကား “သံဃာက လက်ခံထိုက်သည်” ဟု ဆိုလိုသည်။ “လက်ခံ” ဟူသည်လည်း ဉာတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် (သံဃာတွင်းသို့ သွင်းကြောင်း) ကံပြုခြင်းတည်း။

အဂ္ဂါတဗျောဝါ။ ။ အဘိပုဗ္ဗ၊ ဣဓာတ်သည်ပင် “အဂ္ဂါန-သံဃာအတွင်းသို့ သွင်းခေါ် ခြင်း” အနက်ဟော-ဟု တစ်နည်းပြလို၍ “အဂ္ဂါတဗျော” ဟု ဖွင့်ပြန်သည်။ [အာပုဗ္ဗ+ဝေဓာတ် ဖြစ်၍ ဧကို သုတ်ကြီးဖြင့် အာပြု၊ သို့မဟုတ် ဣလာ၍ “အဂ္ဂိတဗျော=ဧကီ- အာယပြု၍ အဂ္ဂါယိတဗျော”၊ နောက်၌လည်း “အနဂ္ဂိတော (အနဂ္ဂါယိတော)” ရှိလျှင် ကောင်းမည်။]

ကာယံ-၌၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ အနတ္တိတောတိ-ကား၊ န အတ္တိတော၊ အသမ္ပဋိစ္ဆိတော-လက်မခံအပ်၊ အကတဗ္ဗာနော-မပြုအပ်သော အဗ္ဗာနကံ ရှိ၏၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ အနဂ္ဂါတော-မခေါ်အပ်၊ ဣတိ အတ္ထော။

တေစ ဘိက္ခု၊ ဂါရယှာတိ-ကား၊ ယေ-အကြင်ရဟန်းတို့သည်၊ ဥိနဘာဝံ- ၂၀ အောက် ယုတ်လျော့သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဥ တွာ-သိ၍၊ ဝါ-သိပါလျက်၊ အဗ္ဗန္တိ-လက်ခံကြကုန်၏၊ ဝါ-သွင်းခေါ်ကြကုန်၏၊ ဝါ-အဗ္ဗာန် သွင်းကြကုန်၏၊ တေ ဘိက္ခုစ-တို့ကိုလည်း၊ ဂရဟိတဗျာ-ကဲ့ရဲ့ထိုက်ကုန်၏၊ သာတိသာရာ-အလွန်အောက်မေ့ထိုက်သော အပြစ်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်၏၊ သဒေါသာ-အပြစ်နှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်၏၊ ဒုတ္တဋ်-သို့၊ အာပဇ္ဇန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ အတ္ထော။

အယံ တတ္ထ သာမိစိတိ-ကား၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ တတ္ထ-ထို သယာ ဒိသေသံ အာပတ်သင့်ရာ၌၊ အနုဓမ္မတာ-လောကုတ္တရာတရား ၉ ပါးသို့ အစဉ်လိုက်သော အဆုံးအမတည်း၊ လောကုတ္တရာဓမ္မံ-သို့၊ အနုဂတာ-အစဉ်လိုက်သော၊ ဩဝါဒအနုသာသနီ-ဩဝါဒအနုသာသနီတည်း၊ သာမိစိ-လောကုတ္တရာတရား ၉ ပါးအား လျော်သော၊ ဓမ္မတာ-ထုံးစံဓမ္မတာတည်း၊ ဧတ္ထ-ဤနိဂုံးဝါကျ၌၊ သေသံ-သည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။... ကင်္ခါဝိတရကိယာ-မည်သော၊ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ-၌၊ သံယာဒိသေသုဒ္ဓေသဝဏ္ဏနာ-သံယာဒိသေသုဒ္ဓေသ၏ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

ဂါရယှာ။ ။ “ကဲ့ရဲ့ထိုက်” ဟူရာ၌ “သ+အတိသာရ-တစ်အုံနွေးနွေးနှင့် အောက်မေ့ထိုက်သော အပြစ်+ရှိသည်” ဟု ဆိုလိုသည်။ “အပြစ်” ဟူသည်လည်း ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်ခြင်းတည်း။ [အတိသရိတဗ္ဗောတိ အတိသာရော (ဒေါသော)၊ သဟ+အတိသာရေန ယေ ဝတ္တန္တိတိ သာတိသာရာ၊ ဤသာတိသာရာပုဒ်ကိုပင် “သဒေါသာ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။]

သာမိစိ။ ။ သာမိစိသဒ္ဓါသည် အနုစ္စပိက (အလျော်-လျောက်ပတ်) ‘အနက်ကို ဟော၏၊ ‘အလျော်’ ဟူသည် လောကုတ္တရာတရားကို ရဖို့ရန် လျော်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အနုဓမ္မတာ” ဟု ဖွင့်၍ အနုကို “လောကုတ္တရာဓမ္မံ အနုဂတာ” ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် သာမိစိကို “ဓမ္မတာ” ဟု ဖွင့်သည်။

သံယာဒိသေသံအဖွင့်
ပြီးပြီ။

အနိယတုဒ္ဓေသအဖွင့်

၁။ ပဋ္ဌမအနိယတ သိက္ခာပုဒ်

အနိယတုဒ္ဓေသေ-သ ဌှိ၊ ဣမေ ခေါ ပနာတိ အာဒိ-
ဣမေ ခေါ ပန အစရှိသော ဝါကျသည်၊ ဝုတ္တနယ
မေဝ-သည်သာ၊ မာတုဂါမေနာတိ - ကား၊ တဒဟု

ဇာတာယပိ-ထိုနေ၌ မွေးဖွားသူလည်းဖြစ်သော၊ ဇီဝမာနကမနုဿိတ္ထိယာ-အသက်
ရှင်ဆဲ လူမိန်းမနှင့်၊ (သဒ္ဓိံ-၌ စပ်)၊ ဧကော ဧကာယာတိ-ကား၊ ဧကော-တစ်ပါး
တည်းသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍) မာတုဂါမသင်္ခါတာယ-မာတုဂါမဟု ဆိုအပ်
သော၊ ဧကာယ-သော၊ ဣတ္ထိယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ ရဟောတိ-ကား၊ စက္ခုဿ-၏၊
ရဟော-ကွယ်ရာ၌၊ ပါဠိယံ-၌၊ သောတဿ - နား၏၊ ရဟော - ကွယ်ရာသည်၊
ကိဉ္စာပိ အာဂတော-အကယ်၍ကား လာပါပေ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် သောတဿ

တဒဟုဇာတာယ။ ။ သော+အဟော တဒဟော-ထိုနေ၊ ဇာယိတ္ထာတိ ဇာတာ-
မွေးဖွားပြီး မိန်းမ၊ တဒဟု၌ သို့၏ ကာရိယ ဥမကျေသော အလုတ္တသမာသံ ကြံ၍ “တဒဟု+
ဇာတာ တဒဟုဇာတာ” ဟု ပြု၊ တစ်နည်း-“တဒဟု-၌၊ ဇာတာယ-မွေးဖွားပြီးသော” ဟု ဝါကျ
သော်လည်း ကြံ။

ဧကော ဧကာယ။ ။ “ယော ပန ဘိက္ခု မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ ဧကော ဧကာယ” ဟု
ပါဠိတော် ရှိ၏၊ ယော ဘိက္ခုနှင့် အရတူ “ဧကော” ဟု ထား၍ မာတုဂါမေနနှင့် အရတူ
“ဧကာယ” ဟု ထားသည်၊ [“မာတုဂါမေန” ဟု ပုလ္လိန်ရှိသော်လည်း အနက် (အတ္ထ) က
မိန်းမဖြစ်သောကြောင့် ဣတ္ထိလိန်လိုက်၍ “ဧကာယ” ဟု ထားသည်၊ ထိုသို့ လိန်မတူသော
ကြောင့် လိန်တူအောင် “မာတုဂါမသင်္ခါတာယ” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ သင်္ခါတပုဒ်ကို ထည့်၍
ဖွင့်သည်။] “ဧကော-သည်၊ (ဟုတ္တာ) ဧကာယ-သော၊ မာတုဂါမေန-မာတုဂါမဟု ဆိုအပ်သော
မိန်းမနှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ” ဟု သိက္ခာပုဒ် အနက်ပေး၊ “ဧကော ဧကာယ-တစ်ယောက်ချင်းချင်း”
ဟု ပေးကြသည်မှာ အလွယ်တကူ ပေးခြင်းသာ။

မှတ်ချက်။ ။ သီလက္ခန် ဋီကာသစ်၊ ဗြဟ္မဇာလသုတ်၊ အညမညဿ အဖွင့်၌ “ဧကော
ဧကာယ” ကို ရှုဦးပုဒ် တစ်ပုဒ်တည်းဟု ဆို၏၊ [အညမညဿာတိ ဣဒံ ရှုဦပဒံ၊ ဧကော
ဧကာယာတိ ပဒံ ဝိယ။] ထိုစကားကို စဉ်းစားသင့်၏၊ ရိုးရာဖြစ်သော သင်္ချာ သဗ္ဗနာမ် ၂
ပုဒ်ဟုပင် ထင်၏၊ စာသွားချောအောင်သာ “ဧကော + ဧကာယ ” ဟု တွဲထားဟန်တူသည်၊
[ဘိက္ခုနီခန်း၌လည်း “ယာ ပန ဘိက္ခုနီ ဧကေနော” ဟု လာဦးလတ်။]

ရဟောတိ။ ။ ရဟောအရ မျက်စိကွယ်ရာ-နားကွယ်ရာ ၂ မျိုးလုံးနှင့် ဆိုင်၏၊ သို့သော်
ဤသိက္ခာပုဒ်၌ “ပဋိစ္စန္ဓေ အာသနေ-ဖုံးကွယ်အပ်သော နေရာ” ဟု မိန့်တော်မူသောကြောင့်
“စက္ခုဿ ရဟော-မျက်စိကွယ်ရာ” ကိုသာ ယူသည်၊ ပါဠိတော် ပဒဘာဇနီ၌ “သောတဿ
ရဟော” လည်း ပါ၏၊ ထိုသို့ ပါခြင်းမှာ “ရဟော” ၏ အတ္ထုပ္ပေါရ (ရနိုင်သမျှ အနက်တို့ကို

ရဟောဟု လာပါသော်လည်း၊ စက္ခုသေဝ-စက္ခု၏သာ၊ ရဟော-ကွယ်ရာကို၊ ရဟောတိ-ရဟောဟူ၍၊ ဣဝ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အဓိပ္ပေတော-အပ်၏။

ဟိ-ချဲ့၊ ပိဟိတကဝါဠုသ-ပိတ်အပ်သော တံခါးရွက်ရှိသော၊ ဝါ-တံခါးရွက် ပိတ်ထားသော၊ ဂဗ္ဘဿ-အခန်း၏၊ ဒွါရေ-တံခါးပေါက် အနီး၌၊ နိသိန္ဓော-ထိုင်နေ သော၊ ဝိညူ-တတ်သိန်းလည်သော၊ ပုရိသော-သည်၊ သစေ ဟောတိ-အကယ်၍ ပင်၊ ရှိစေဦးတော့၊ (ဧဝံ သတိပိ) အနာပတ္တိ-အနာပတ်ကို၊ ဝါ-အာပတ် မသင့် အောင်၊ နေဝ ကရောတိ-မပြုနိုင်သည်သာ၊ ပန-အန္တယကား၊ ယတ္ထ-အကြင် အရပ် ၌၊ ဒဠု-ငှာ၊ သက္ကာ-၏၊ တာဒိသေ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော အရပ်၌၊ အန္တောဒွါဒသ ဟုတ္ထေပိ-၁၂ တောင်အတွင်းလည်း ဖြစ်သော၊ သြကာသေ-၌၊ နိသိန္ဓော-သော၊ သစက္ခုကော-မျက်စိနှင့် တကွဖြစ်သူသည်၊ ဝါ-မျက်စိ အမြင်ကောင်းသူသည်၊ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော-ပျံ့လွင့်သော စိတ်ရှိသည်၊ (သမာနော) ပိ-ဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ နိဒ္ဒါယန္တော-ငိုက်နေသည်၊ (သမာနော) ပိ-သော်လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ-ကို၊ ဝါ-အောင်၊ ကရောတိ-ပြုနိုင်၏၊ သမိပေ-၌၊ ဌိတော-တည်နေသည်၊ (သမာနော) ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အန္တော-ကန်းသူသည်၊ (အနာပတ္တိ-ကို၊ ဝါ-အောင်၊) န ကရောတိ-နိုင်၊ စက္ခုမာ-မျက်စိကောင်းသူသည်၊ (သမာနော) ပိ-သော်လည်း၊ နိပဇ္ဇိတ္တာ-လျောင်း၍၊ နိဒ္ဒါယန္တော-အိပ်ပျော်သူသည်၊ [“စက္ခုမာပိ” ဟု သမ္ဘဝနာ ပိသဒ္ဒါ ပါပြီးဖြစ်၍ “နိဒ္ဒါယန္တောပိ” ဟု ပိတစ်ခု မလိုတော့] (အနာပတ္တိ) န ကရောတိ၊ ဣတ္ထိနံ ပန-၏ကား၊ သတံပိ-တစ်ရာသည်လည်း၊ (အနာပတ္တိ) န

ထုတ်ပြခြင်း) သာတည်း။ [ရဟောသည် မနောဂိုဏ်းဝင် နာမ်ပုဒ်ဖြစ်၍ သို့ကို သုတ်ကြီးဖြင့် သြပြု၊ တစ်နည်း-“ရဟောနိပါတ်” ဟု ကြိပါ။]

နိဒ္ဒါယန္တော။ ။ နိဒ္ဒါယတိ-ဝိထိအစဉ်ကို ဖြတ်တတ်၏၊ ဣတိ နိဒ္ဒါယန္တော-မည်၏၊ [နိပုဗ္ဗ+ဒါဓာတ်သည်-အဝဓဏှန အနက်ဟော] ထိုင်၍ ငိုက်နေသူသည် ဝိထိစိတ်၏ အကြား အကြား၌ ဘဝင်ကျလျက် ရှိ၏၊ ထိုငိုက်သူကို “မျောက်မျည်းအိပ်သူ” ဟု ခေါ်၏၊ “မျောက်၏ ငိုက်မြည်းခြင်းနှင့်တူသော အိပ်ခြင်းရှိသူ” ဟု ဆိုလိုသည်၊ “နိပဇ္ဇိတ္တာ နိဒ္ဒါယန္တော” ကား တစ်ခါတည်း ဘဝင်ဆက်လျက် ရှိ၏၊ ထိုသူကို “အိပ်ပျော်သူ” ဟု ခေါ်သည်။

ဣတ္ထိနံ သတံပိ။ ။ မာတုဂါမတို့သည် အခြားတစ်ယောက်၏ မေထုန်မှုကို မပြောဘဲ ဖုံးထားလေ့ ရှိကြ၏၊ ထို့ကြောင့် မိန်းမတစ်ရာပင် ရှိသော်လည်း အဖော် မဖြစ်နိုင်။

ကရောယေဝ-သာ၊ တေန-ကြောင့်၊ ရဟောတိ ၊ပေ၊ ရဟောတိ-ဟော ဟူ၍၊
(မယာ-ငါသည်) ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ။

ပဋိစ္စန္ဓေ အာသနေတိ-ကား၊ ကုဋ္ဌာဒီဟိ-နံရံ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ [ပဒဘာဇနိ၌
ကုဋ္ဌေန ဝါ ကဝါဋေနဝါ” စသည်ဖြင့် ကုဋ္ဌကို အစထားသောကြောင့် “ကုဋ္ဌာဒီဟိ”
ဟု မိန့်သည်၊] ပဋိစ္စန္ဓောကာသေ-ဖုံးလွှမ်းအပ်သော အရပ်၌၊ (နိသဇ္ဇံ ကပ္ပေယျ-
၌ စပ်၊) အလံ ကမ္မနိယေတိ-ကား၊ (ယံ-အကြင် အရပ်သည်၊) ကမ္မက္ခမံ-မေထုန်
စသော လွန်ကျူးမှု၌ ခံ၏၊ ကမ္မယောဂံ-မေထုန်စသော လွန်ကျူးမှုအား လျောက်
ပတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တံ-ထိုအရပ်သည်၊) ကမ္မနိယံ-ယမည်၏၊ ကမ္မနိယ
ဘာဝါယ-မေထုန်အမှု၌ ခံသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အကျိုးငှာ၊ အလံ ပရိယတ္တံ-
စွမ်းနိုင်သော အရပ်တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အလံကမ္မနိယံ-မည်၏၊ အလံကမ္မနိ
ယေ-မေထုန်အမှု၌ ခံသည်၏ အဖြစ်အကျိုးငှာ စွမ်းနိုင်သော၊ တသ္မိံ-ထိုအရပ်၌၊
ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ အဇ္ဈာစာရံ-လွန်ကျူးမှုကို၊ ကရောန္တာ-ပြုသူတို့သည်၊ တံ
ကမ္မံ-ထိုမေထုန်အမှုကို၊ ကာတံ-ငှာ၊ သက္ကောန္တိ-ကုန်၏၊ တာဒိသေ-ထိုကဲ့သို့
ရှုအပ်သော အရပ်၌၊ ဣတိ အတ္ထော၊ နိသဇ္ဇံ ကပ္ပေယျာတိ-ကား၊ နိသဇ္ဇံ-ထိုင်ခြင်း
ကို၊ ကရေယျ-အံ့၊ နိသီဒေယျ-ထိုင်နေအံ့၊ ဣတိ အတ္ထော၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ
နိသဇ္ဇံ ကပ္ပေယျဟူသော ပါဠိ၌၊ သယနံပိ-အိပ်ခြင်းကိုလည်း၊ နိသဇ္ဇာယဇေ-
ထိုင်ခြင်းဖြင့်ပင်၊ သင်္ဂဟိတံ-သိမ်းယူအပ်ပြီ။

အလံ ကမ္မနိယေ။ ။ ကမ္မနိ-အမှု၌ (မေထုန်မှု-ကာယသံသဂ္ဂမှု စသည်၌)+ခမံ-
ခံသည် တည်း၊ ကမ္မနိယံ-သည်၊ ကမ္မနောင် ခမအနက်၌ ဣယပစ္စည်း၊ (နိ) လာ၊ “ခံ” ဟူသည်
ထိုအမှုကို ပြုဖို့ရာ သင့်လျော် လျောက်ပတ်သော အရပ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ကမ္မယောဂံ”ဟု
ထပ်ဖွင့်သည်၊ “ကမ္မနိယ” အရ “အရပ်” ကို ရသော်လည်း ဘာဝပ္ပဓာန ကြံ၍ မေထုန်မှုကို
ဖုံးကွယ်ခြင်းကြိယာကို ကမ္မနိယ-ဟု ယူပါဟုလည်းကောင်း၊ အလံကို ပဋိက္ခေပ အနက်ဟော
မယူဘဲ ပရိယတ္တ အနက်ဟော ယူပါ-ဟုလည်းကောင်း သိစေလို၍ “အလံ (ပရိယတ္တံ)+
ကမ္မနိယဘာဝါယ” ဟု မိန့်သည်၊ “အလံ+ကမ္မနိယာယ အလံကမ္မနိယံ” ဟု ပြု။

ဧတ္ထ ၊ပေ၊ သင်္ဂဟိတံ။ ။ အိပ်ခြင်းသည် ထိုင်ခြင်းထက် သာ၍ မေထုန်မှုနှင့် နီးစပ်
၏၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ ထိုင်ခြင်းသာ ယူသော်လည်း ထိုင်ခြင်းဖြင့် အိပ်ခြင်းကိုပါ သွင်းယူရ
သည်-ဟုလို။

သဒ္ဓေယျုဝစသာတိ-ကား၊ သဒ္ဓါတဗ္ဗဝစနာ-ယုံကြုဆည်ထိုက်သော စကားရှိသော၊ အရိယသာဝိကာ-အရိယာဖြစ်ပြီးသော သာဝိကာမသည်၊ (ဝဒေယျ-၌ စပါ) ဣတိ အတ္ထော၊ နိသဇ္ဇံ၊ ပေ၊ ပဋိဇာနမာနောတိ-ကား၊ ဧဝရူပါ-ဤသို့ အရိယာဖြစ်ပြီးသော သဘောရှိသော၊ ဥပါသိကာ-ဥပါသိကာမသည်၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ကိဉ္ဇာပိ ဝဒတိ-အကယ်၍ပင် လျှောက်စေဦးတော့၊ အထခေါ-ထိုသို့ပင် လျှောက်ပါသော်လည်း၊ ဘိက္ခု-ကို၊ နိသဇ္ဇံ-ထိုင်ခြင်း အိပ်ခြင်းကို၊ ပဋိဇာနမာနော-ဝန်ခံသော်သာ၊ ဝါ-မှသာ၊ တိဏ္ဏံ-ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ-အာပတ်တို့တွင်၊ အညတရေန-တစ်ပါးပါးသော အာပတ်ဖြင့်၊ ကာရတဗ္ဗော-ပြုစေထိုက်၏၊ ဝါ-ဆုံးဖြတ်ထိုက်၏၊ အပ္ပဋိဇာနမာနော-ဝန်မခံလတ်သော်၊ ဝါ-လျှင်၊ န ကာရတဗ္ဗော-ထိုက်၊ ဝါ-ထိုက်၊ ဣတိ အတ္ထော။

ယေနဝါ သာတိ-ကား၊ နိသဇ္ဇာဒိသု-ထိုင်ခြင်း အစရှိကုန်သော၊ အာကာရေသု-အခြင်းအရာတို့တွင်၊ ယေနဝါ အာကာရန-အကြင် အခြင်းအရာနှင့်မူလည်း၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ မေထုနာဒိနိ-မေထုန် အစရှိသော လွန်ကျူးမှုတို့သို့၊ အာရောပေတွာ-တင်၍၊

သဒ္ဓါတဗ္ဗဝစနာ။ ။ သဒ္ဓေယိကို “သဒ္ဓါတဗ္ဗ” ဟုလည်းကောင်း၊ ဝစသာကို “ဝစနာ” ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်၏။ သဒ္ဓါတဗ္ဗတိ သဒ္ဓေယျံ။ သံပုဗ္ဗ ဓာဓာတ်၊ ဣပစ္စည်း၊ ဓာတွန်အာနှင့် တကွ ဧယျ ပြု။ သဒ္ဓေယျံ+ဝစော ယသာတိ သဒ္ဓေယျုဝစသာ။ [သဒ္ဓေယျုဝစ-နောင် အာပစ္စည်းသက်၊ မနောဂိုဏ်းဖြစ်၍ (သံ) လာ။]

ပဋိဇာနမာနော။ ။ ပါဠိတော်၌ ဧဝ မပါသော်လည်း “သဗ္ဗပဒံ သာဝဓာရဏံ” ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ “ပဋိဇာနမာနော” ဟု ဧဝထည့်၍ ဖွင့်နိုင်၏။ ထိုဧဝဖြင့် “ဤမျှလောက် ယုံကြည်ထိုက်သော စကားရှိသူ အရိယာသာဝိကာမက ပြောအပ်သော်လည်း စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်က (ဟုန်မှန်ကြောင်း) ဝန်ခံမှသာ ဆိုင်ရာ အာပတ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ရမည်။ ဝန်မခံလျှင် မဆုံးဖြတ်ရ” ဟု သိစေ၏။ ထို့ကြောင့် “န အပ္ပဋိဇာနမာနောတိ” ဟု နိဝတ္ထေတဗ္ဗတ္ထကို မိန့်သည်။

ယေနဝါ။ ။ ပဌမနည်း၌ “တိဏ္ဏံ ဓမ္မာနံ၊ ပေ၊ ပါစိတ္တိယေနဝါ” ဟု အာပတ်နာမည် တပ်၍ စောဒနာပုံကို ပြ၏။ ဤနည်း၌ကား အာပတ်နာမည် မတပ်ဘဲ မာတုဂါမနှင့် အတူ နေထိုင်ပုံ အခြင်းအရာနှင့် လွန်ကျူးမှုဝတ္ထုကို ပြ၍ စောဒနာပုံကို ပြသည်။ [န ကေဝလံ တိဏ္ဏံ ဓမ္မာနံ အညတရေန စောဒနာယမေဝ (စောဒနာရာ၌သာ) ဧဝ ပဋိညာယ ကာရေတဗ္ဗော၊ အထခေါ နိသဇ္ဇာဒိနာ အာကာရေန သဒ္ဓိ စောဒနာယမ္ပိ (ပဋိညာယ ကာရေတဗ္ဗော) တိ ဒဿေတံ “ယေနဝါ၊ ပေ၊ ကာရေတဗ္ဗော”တိ ဝုတ္တံ။]

သာ ဥပါသိကာ-ထိုအရိယာဖြစ်ပြီးသော ဥပါသိကာမသည်၊ ဝဒေယျ-လျှောက်ထားစွပ်စွဲအံ့၊ (ဧဝံ သတိံ) ပဋိဇာနမာနောဝ-သော်သာ၊ ဝါ-မှသာ၊ တေန-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သော ဘိက္ခု-ကို၊ ကာတဗ္ဗော-၏၊ ဧဝရူပါယပိ-ဤသို့ အရိယာဖြစ်ပြီးသော သဘောရှိသူလည်း ဖြစ်သော၊ ဥပါသိကာယ - ၏၊ ဝစန မတ္တေန-စကားမျှဖြစ်သော၊ အာကာရေန-ဖြင့်၊ န ကာရေတဗ္ဗော-မပြုစေထိုက်၊ ဝါ-မဆုံးဖြတ်ထိုက်၊ ကသ္မာ-နည်း၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဒိဋ္ဌိနာမ-မြင်အပ်သော အရာမည်သည်၊ တထာပိ-ထိုမြင်အပ်တိုင်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း၊ ဟောတိ-ဟုတ်တတ်၏၊ အညထာပိ-မြင်အပ်တိုင်းသော အခြင်းအရာမှ တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်တည်း။

အယံ ပေ၊ အနိယတောတိ-ကား၊ တိဏ္ဏံ-ကုန်သော၊ အာပတ္တိနံ-တို့တွင်၊ ယံ အာပတ္တိဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယံ ဝတ္ထုဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပဋိဇာနာတိ-ဝန်ခံ၏၊ တဿ-ထိုအာပတ် ထိုဝတ္ထု၏၊ (တစ်နည်း) တဿာ အာပတ္တိယာဝါ-၏လည်းကောင်း၊ (တဿကို လိန်အားလျော်စွာ တဿာ-ဟု ပြင်) တဿ (ဝတ္ထုသဝါ)-တ္ထု ၏လည်းကောင်း၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ [ရှေ့၌ အာပတ်ဖြင့် စောဒနာပုံ၊ အခြင်းအရာဟူသော ဝတ္ထုဖြင့် စောဒနာပုံကို ပြခဲ့သောကြောင့် “အာပတ္တိဝါ ဝတ္ထုဝါ ဟု ဆိုသည်] ကာရေတဗ္ဗတာယ-ပြုစေထိုက် (ဆုံးဖြတ်ထိုက်) သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အနိယတော-မမြဲ။ [န+နိယတော အနိယတော (ခမ္မော)။]

မှတ်ချက်။ ။ “ယုံကြည်လောက်သူက စောဒနာသော်လည်း စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝန်ခံချက်အတိုင်းသာ ဆုံးဖြတ်ရမည်” ဟူသော စကားကို လဇ္ဇိသူတော်ကောင်းကို ရည်ရွယ်၍ မိန့်တော်မူသတတ်၊ အလဇ္ဇိပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မှု (သူက ဝန်ခံသော်လည်း) သူ၏ ရှေ့စကားနှင့် နောက်စကားကို ထောက်ထား၍ “နေဝသုဒ္ဓနာသုဒ္ဓ (စင်ကြယ်သူလည်း မဟုတ်၊ မစင်ကြယ်သူလည်း မဟုတ်)” ဟု ဆုံးဖြတ်ရမည်။

ပဋိညာ လန္တိသု ကထာ၊ အလန္တိသွတံ န ဝိစုတိံ၊
ဗဟုမ္ပိ အလန္တိ ဘာသေယျ၊ ယထာနုသန္တိတေန ကာရယေ။

ဧဝရူပါယပိ။ ။ အချို့စာ၌ “ပိတိ” ဟု ရှိ၏၊ “ဣတိ အတ္ထော” ဟု ရှေ့စကားကို ထပ်၍ အနက်ဖွင့်သောကြောင့် ဒဠိဇောတက “ဟိ” မလို။

(ဣဒံ သိက္ခာမဒံ-ကို) ၊ပေ၊ ဝုတ္တပ္ပကာရေ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော၊ [ကုဏ္ဍာဒီဟိ ပဋိစ္စန္ဓောကာသေ-ကို ပြန်ညွှန်းသည်] အာသနေ-၌၊ နိသဇ္ဇ-ထိုင်ခြင်းကို၊ ကပ္ပနဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့် ၊ပေ၊ မေထုနဓမ္မ ၊ပေ၊ သင်္ခါတေန-မေထုန်အကျင့်ကို မှီသော ကိလေသာဟု ဆိုအပ်သော၊ ရဟဿာဒေန-ဆိတ်ကွယ်ရာ၌ ဖြစ်သော သာယာခြင်းကြောင့်၊ မာတုဂါမဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္တကာမတာယ-သွားလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အက္ခိအဉ္စနာဒိတော-မျက်ရော့ကွင်းခြင်း အစရှိသော ပယောဂမ္ပါ [“အက္ခိ အဉ္စတိ (ကုလားလူမျိုးတို့ ထုံးစံအတိုင်း မျက်စိကို ညှိအောင် ဆေးလိမ်း၏) နိဝါသနံ နိဝါသေတိ” စသည်ဖြင့် ပါဠိတော် ရှိ၏] ပဋ္ဌာယ-၍၊ သဗ္ဗပယောဂေသု-တို့၌ ၊ပေ၊ ဂန္တာ-သွားပြီး၍၊ တသ္မိဝါ-ထိုရဟန်းသည်မူလည်း၊ နိသိန္ဓေ-ထိုင်ပြီးလတ်သော်၊ ဝါ-ပြီးမှ၊ ဣတ္ထိ-သည်၊ နိသီဒတု-ထိုင်ပစေ၊ တဿာဝါ-ထို မိန်းမသည်မူလည်း၊ နိသိန္ဓာယ-ထိုင်ပြီးလတ်သော်၊ ဝါ-မှ၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ နိသီဒတု-စေ၊ အပတ္တာ အပုရိမံဝါ-မနှောင်း မရှေးသော်လည်း၊ ဝါ-တစ်ပြိုင်နက် သော်လည်း၊ နိသီဒန္တ-ထိုင်ကြပစေကုန်၊ ဥဘိန္တံ-၂ ယောက်ကုန်သော ရဟန်း၊ မိန်းမတို့၏၊ နိသဇ္ဇာယ-ကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ) ပန-ဆက်၊ ကာယသံသဂ္ဂံဝါ-ဂူသို့သော်လည်းကောင်း၊ မေထုနံဝါ - မေထုန်သို့သော်လည်းကောင်း၊ သစေ သမာပဇ္ဇတိ-အကယ်၍ ရောက်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) တေသံ-ထိုကာယသံသဂ္ဂ၊ မေထုနံ တို့၏၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ကာရေတဗ္ဗော-၏၊ ဝါ-၏၊ နိပဇ္ဇနေပီ-အိပ်ခြင်း၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-တည်း။

မေထုန ၊ပေ၊ သင်္ခါတေန။ ။ ဆိတ်ကွယ်ရာ၌ အတူနေလိုသော ရာဂသာရှိ၍ မေထုန်မှီဝဲလိုသော ရာဂ မရှိသော်လည်း ထိုဆိတ်ကွယ်ရာ၌ နေလိုသော ရာဂသည် မေထုန်နှင့် အဆက်အသွယ် မကင်း၊ နောက်ဆုံး၌ မေထုန်ကိစ္စတိုင်အောင် ရောက်နိုင်စရာ ရှိသောကြောင့် “မေထုနသန္နိသိတံ ကိလေသသင်္ခါတေန” ဟု သန္နိသိတပုဒ်ကို ထည့်၍ ဝိသေသန ပြုသည်၊ [ဧတ္ထစ ရဟော နိသဇ္ဇဿံ ဒဿ အသတိပီ မေထုနရာဂဘာဝေ တပ္ပဋိပဒ္ဓကိလေသတ္တာ ဝုတ္တံ-မေထုနသန္နိသိတကိလေသသင်္ခါတေနာတိ တေနေဝ သန္နိသိတဂ္ဂဟဏံ ကတံ။]

ရဟဿာဒေန။ ။ ဣတ္ထန္တာမာယ သဒ္ဓိ ရဟော ဟသိတလပိတာဒိကံ ကရေယျတိ- ဤအမည်ရှိသော မိန်းမနှင့်အတူ ကွယ်ရာ၌ ရယ်ခြင်း-စကားပြောခြင်း၊ စသည်ကို ပြုအံ့ဟု၊ ဥပ္ပန္နအဿာဒေဟေတု-ဖြစ်သော သာယာခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ [ရဟော-၌+ ဥပ္ပန္နော-သော+အဿာဒေါ ရဟဿာဒေါ။]

ဝုတ္တပ္ပကာရေ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော၊ နိပဇ္ဇိတွာ-လျောင်း၍၊ အနိဒ္ဓါ ယန္တေ-မအိပ်သော၊ (အနန္တေ-ကန်းသူလည်း မပျံ့တ်သော၊ ဝိညုပုရိသေ-တတ်သိ နားလည်းသော ယောက်ျားဖြစ်သော) ပုရိသေ-သည်၊ ဥပစာရဂုဏ-၁၂ တောင် ဥပစာအတွင်းသို့ ရောက်သည်၊ သတိ-သော်၊ (အနာပတ္တိ ဟောတိ)၊ ဌိတုဿ- ရပ်နေသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အရဟောပေက္ခဿ-ဆိတ်ကွယ်ရာ အရပ် ကို မငဲ့ကွက်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ [ဆိတ်ကွယ်ရာ အရပ်၌ နေလိုစိတ် မရှိဘဲ ဆွမ်းခံကိစ္စ စသည်ကြောင့် ရိုးရိုးသွားသော ရဟန်း-ဟူလို]၊ အညဝိဟိတဿ စ-တစ်ပါးသော အာရုံ၌ ထားအပ်သော စိတ်ရှိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ နိသဇ္ဇနပစ္စယာ-ကြောင့်၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ) ပန-ကား၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-တို့၏၊ တီဟိပိ-ကုန်သော၊ အာပတ္တိဟိ-တို့ဖြင့်၊ (ပါရာဇိက၊ သံဃာဒိသေသံ၊ ပါစိတ် အာပတ်တို့ဖြင့်)၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ) သိယာ-အချို့အာပတ်သည်၊ (ပါရာဇိကနှင့် သံဃာဒိသေသံကို ရည်ရွယ်သည်)၊ သီလဝိပတ္တိ-တည်း၊ သိယာ- သည်၊ (ပါစိတ်အာပတ်ကို ရည်ရွယ်သည်)၊ ပေ၊ ပန-ဆုက်၊ ယံ အာပတ္တိ-ကို၊ ပဋိဇာနာတိ-ဝန်ခံ၏၊ တဿာ-ထိုဝန်ခံအပ်သော အာပတ်၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ အင်္ဂဘေဒေါ - အင်္ဂါ၏ အပြားကို၊ ဉာတဗ္ဗော-၏၊ သမုဋ္ဌာနာဒိနံ - တို့သည်။

ဝုတ္တပ္ပကာရေ ပုရိသေ။ ။ ဋီကာ၌ “ဝုတ္တပ္ပကာရေ ပုရိသေတိ အနန္တေ ဝိညုပုရိသေ” ဟု ဝုတ္တပ္ပကာရ သရုပ်ကို ဖော်၏။ ထိုဋီကာအလို အဋ္ဌကထာ၌ “အနန္တေ ဝိညုပုရိသေ” ၂ ပုဒ် တိုက်ရိုက် မပါသင့်တော့။ [သတိကို အနာပတ္တိ၌ စပ်၊ ဝိညုစ + သော + ပုရိသောစာတိ ဝိညုပုရိသော (သမာသ်အလယ်၌ ရဿ)။]

အညဝိဟိတဿ။ ။ အည-ဆိတ်ကွယ်ရာ အရပ်ဟူသော အာရုံမှ တစ်ပါးသော အာရုံ၌+ဝိဟိတ-ထားအပ်သော စိတ်ရှိသူ၊ အညသို့+ဝိဟိတံ ယဿာတိ အညဝိဟိတော။

နိသဇ္ဇနပစ္စယာ အနာပတ္တိ။ ။ ရိုးသားသောစိတ်ဖြင့် ထိုင်ခြင်းဖြစ်ရကား ထိုင်ခြင်း ကြောင့်တော့ အာပတ် မသင့်ပါ။ သို့သော် ထိုင်ပြီးမှ စိတ်ဖောက်ပြန်၍ ကာယသံသဂ္ဂ စသည် ငြုလျှင်ကား ဆိုင်ရာအာပတ် သင့်လိမ့်မည်-ဟူလို၊ ဥမ္မတ္တက၊ ခိတ္တစိတ္တ၊ ဝေဒနာဋူ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကား နိသဇ္ဇနကြောင့်သာမက ကာယသံသဂ္ဂ မေထုနတို့ကြောင့်လည်း အာပတ် မသင့်၊ ထို့ကြောင့် “ဥမ္မတ္တကာဒိနံ ပန တီဟိပိ” ဟု ဆက်သည်။

အင်္ဂဘေဒေါ ဉာတဗ္ဗော။ ။ ပါရာဇိကဟု ဝန်ခံလျှင် ပါရာဇိက အာပတ်၏ အင်္ဂါ၊ သံဃာဒိသေသံဟု ဝန်ခံလျှင် သံဃာဒိသေသံ၏ အင်္ဂါ၊ ပါစိတ်ဟု ဝန်ခံလျှင် ပါစိတ်၏ အင်္ဂါ ဤသို့ အင်္ဂါအပြားကို သိပါ-ဟူလို။

ပဌမပါရာဇိကသဒိသာနေဝ-ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာန်စသည်တို့နှင့် တူကုန်သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။..... ပဌမာနိယတသိက္ခာပဒ်-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီးပြီ။

၂။ ဒုတိယ အနိယတ သိက္ခာပုဒ်   ဒုတိယ-ဒုတိယ အနိယတသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဣတ္ထိ ပိ-မိန်းမလည်းဖြစ်သော၊ ပုရိသောပိ-ယောက်ျားလည်းဖြစ်သော၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ ဝိညူ-တတ်သိနားလည်သော၊ အနန္တော-ကန်းသူလည်းမဟုတ် သော၊ အဗမိရော-နားထိုင်းသူလည်း မဟုတ်သော၊ အန္တောဒ္ဓါဒသဟတ္ထေ- ၁၂ တောင် အတွင်းဖြစ်သော၊ ဩကာသေ-၌၊ ဌိတောဝါ-ရပ်နေသည်လည်း ဖြစ်သော၊ နိသိန္နောဝါ-သော၊ ဝိက္ခိတ္တော ပိ-အထူးထူး အပြားပြား ပစ်လွှင့်အပ် သော စိတ်ရှိသူသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ပြန်လွှင့်သော စိတ်ရှိသူသည်လည်း ကောင်း၊ နိဒ္ဒါယန္တောပိ-ငိုက်မြည်းနေသူသည် လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ-ကို၊ ကရောတိ-၏။

ပန-ဗျတိရိတ်ကား၊ ဗမိရော-နားထိုင်းသူသည်၊ စက္ခုမာ-မျက်စိအမြင်ရှိသည်၊ (သမာနော) ပိ-ဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ အန္တောဝါ-ကန်းသူသည်မူလည်း၊ အဗမိ ရော-နားမထိုင်းသည်၊ (သမာနော) ပိ-သော်လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ-ကို၊ န ကရောတိ-နိုင်၊ စ-ဆက်၊ ပါရာဇိကာပတ္တိ-ကို၊ ပရိဟာပေတွာ-ယုတ်လျော့စေ၍၊ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာပတ္တိ-ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာ အာပတ်ကို၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ ဝိသေသော-ဤသိက္ခာပုဒ်၌ အထူးတည်း၊ သေသံ-ကြွင်းသော

ဣတ္ထိပိ။ ။ မာတုဝါမတို့သည် မေထုန်မူကိုသာ တစ်ယောက်၏အပြစ်ကို အခြား တစ်ယောက်က ဖုံးလှေ့ရုံ၏၊ ကာယသသဂ္ဂ-ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာအမှုကိုကား ဖုံးလှေ့မရှိကြ၊ ဤသိက္ခာပုဒ် ၌ မေထုန်မူနှင့် မဆိုင်၊ ထို့ကြောင့် ဣတ္ထိကို အဖော်အဖြစ်၌ ထည့်ထားသည်။

အဗမိရော။ ။ နားမထိုင်းသူဖြစ်မှ ပြောအပ်သော ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာကို ကြားနိုင်ရကား အဗမိရတိုလည်း အဖော်၏ အင်္ဂါအဖြစ်ဖြင့် ဆိုထားသည်။

ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာပတ္တိ ဝုတ္တာ။ ။ ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ပဒေသာဇနီ ပါဠိတော်၌ "ပါရာဇိက အာပတ်အစား ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာ အာပတ်ကို ဟောအပ်သည်" ဟူလို၊ ကာယသံသဂ္ဂကား ပဌမ သိက္ခာပုဒ်အတိုင်း ဟောမြီဟောသည်၊ မှန်၏-ဤသိက္ခာပုဒ်၌ "သံယာဒိသေသ"အရ ကာယ သံသဂ္ဂနှင့် ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာကို ယူရသည်၊ ထို့ကြောင့် ကာယသံသဂ္ဂအတွက် အနန္တကိုလည်း ကောင်း၊ ဒုဋ္ဌုလ္လ ဝါစာအတွက် အဗမိရတိုလည်းကောင်း အဖော်အဖြစ်ဖြင့် ပြထားသည်။

ပုဒ်အပေါင်းကို၊ ပုရိမနယေနနေဝ-သာ၊ ဝေဒိတဗွံ-၏။ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ သိက္ခာပုဒ်၌၊ သမုဋ္ဌာနာဒိနိ-သမုဋ္ဌာန် အစရှိသော အစီအရင်တို့သည်၊ အဒိန္နာဒါန သဒိသာနေဝ-အဒိန္နာဒါနသိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာန်စသည်တို့နှင့် တူကုန်သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊..... ဒုတိယာနိယတသိက္ခာပဒံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီးပြီ။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာခေတိ အာဒိ-ခေါ အစရှိသော ပုဒ်အပေါင်းကို၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော နိဂုံးဝါကျတို့၌၊ (နောက်နောက် နိဂုံးဝါကျတို့၌ပါ-ဟူလို၊) ဝုတ္တနယေနေဝ-သာ၊ ဝေဒိတဗွံ-၏။ ဝါ-လေ၊ အနိယတဝဏ္ဏနာ-အနိယတ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ဣတော-ဤအနိယတုဒ္ဒေသမှ၊ ပရံ-၌၊ ဣမေခေါ ပနာတိ အာဒိ-ပန အစရှိသော ပုဒ်အပေါင်းကို၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော နိဒါန်းတို့၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-လျှင်၊ ဝေဒိတဗွံ-၏။ ဝါ-သိပါလေ။ [နောက်၌ “ဣမေခေါ ပန” စသည်ကို ဖွင့် တော့မည် မဟုတ်-ဟု မှားထားသော စကားတည်း။]

အနိယတပညတ်ရကျိုး။ ။ “အနိယတသိက္ခာပုဒ် ၂ ပါးအတွက် သီးခြားအာပတ် မရှိပါဘဲ အဘယ်အကျိုးငှာ ပညတ်တော်မူအပ်ပါသနည်း” ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား- သိက္ခာပုဒ်၌ ပြထားသော အရိယာဥပါသိကာမ ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ အခြား ယုံကြည်လောက် သူက ဖြစ်စေ၊ စောဒနာသော်လည်း စောဒနာခံရသူက “ဟုတ်မှန်ကြောင်း ဝန်ခံမှသာ အာပတ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ရမည်” ဟု ဝိနည်းဆုံးဖြတ်နည်းကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့် ပညတ် တော်မူရပါသည်။ ဘိက္ခုနီများ အတွက်လည်း ဤနည်းအတိုင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဘိက္ခုနီ ပါတိမောက်၌ အနိယတအခန်း မရှိတော့။ [ဆောင်ပုဒ်နှင့် အကျယ်ကို ပါတိမောက် ဘာသာဋီကာမှာ ရှု။]စ

အနိယတုဒ္ဒေသ အဖွင့်

ပြီးပြီ။

ဝိတ္ထာရဒ္ဒေသ

နိဿဂ္ဂိယပါစိတ် အပွင့်

၁။ **ပဌမကထိန သိက္ခာပုဒ်**   ပန-ကား၊ နိဿဂ္ဂိယေသု - နိဿဂ္ဂိယသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ တာဝ-ဧဠကလောမဝဂ်၊ ပတ္တဝဂ်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (သံဂီတဿ-သံဂါယနာ တင်အပ်သော) စီဝရဝဂ္ဂဿ-စီဝရဝဂ်၏။ ပဌမသိက္ခာပဒေ-၌၊ နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိတိ-ကား၊ သူစိကမ္မပရိယောသာနေနဝါ-အပ်ချုပ်မှု၏ ပြီးဆုံးခြင်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ (နိဋ္ဌိတေ-၌ စပ်)၊ (စီဝရ-သည်)၊ နဋ္ဌဝါ-ပျောက်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိနဋ္ဌဝါ-ပျက်သည်သော်လည်းကောင်း။

နိဿဂ္ဂိယ။   ။ နိပုဗ္ဗ၊ သဇ္ဇဓာတ်ဖြစ်၍ သ၌ ဒွေဘော် မလို၊ နိဥပသာရကလည်း “နိရ်”မှ ဖြစ်သော နိ မဟုတ်၍ ဤနိနောက်၌ ဒွေဘော် မလို၊ ထို့ကြောင့် “နိဿဂ္ဂိယ” ဟု မရှိသင့်။

နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိတိ။   ။ “နိဋ္ဌိတဉ္စ+တံ+စီဝရဉ္စ” ဟု ဋီကာသစ်၌ ကမ္မဓာရဲ ဖွင့်၏။ “ပြီးဆုံးသော သင်္ကန်းဖြစ်လတ်သော်၊ ဝါ-သင်္ကန်းပြီးဆုံးလတ်သော်” ဟု ပေး၊ နောက်၌ ‘နိဋ္ဌိတ+စီဝရသ္မိတိ’ အဋ္ဌကထာ ဖွင့်ပုံကို ရှု၍ “နိဋ္ဌိတေ” ဟု ဆိုလိုလျက် “သ္မိတိဘတ် ကျေသည်” ဟုလည်း သာရတ္ထဋီကာ ကြံ၏။ “စီဝရသ္မိတိ-သည်၊ နိဋ္ဌိတေ-ပြီးဆုံးလတ်သော်” ဟု ပေး။ [ကထိန်ခင်းသောအခါ မိမိဖွဲ့ ရအပ်သော ပိတ်ဖျင် အစရှိ၏။ ရှေးက သင်္ကန်းချုပ်ပြီးကို မလှူကြ၊ သင်္ကန်းမချုပ်ရသေးသော အဝတ်ကိုသာ လှူလေ့ရှိကြ၏။ ထိုအဝတ်နှင့် စပ်၍ တစ်နည်းနည်းဖြင့် သင်္ကန်းကိစ္စ ပြီးစီးခြင်းကို “နိဋ္ဌိတစီဝရ” ဟု ဆိုသည်။]

သူစိကမ္မပရိယောသာနေနဝါ။   ။ ချုပ်သင့်ရာ အားလုံးကို ချုပ်၍ ပြီးစီးခြင်းဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း ထို သင်္ကန်း ပြီးစီးနိုင်၏။ (ဤပုဒ်ကို နိဋ္ဌိတေ-၌ ကြိယာဝိသေသန စပ်)၊ ဝါသဒ္ဓါကား ယေနကေနစိ အာကာရေနဝါနှင့် အပြန်အလှန် ဝိကပ်ပြုသော အညမည ဝိကပ္ပနတ္ထတည်း။ နဋ္ဌဝါ စသည်တို့၏ ဝါနှင့် အညမည ဝိကပ် မပြု၊ မှန်၏-စ-ပိ-ဝါ-ဧ-စသော ပုဒ်တို့သည် ဝိကတ်တူပုဒ်၏ အနက်နှင့်သာ အချင်းချင်း ဆည်းကြ၊ ပေါင်းကြ၊ ဝိကပ်ပြုကြ၊ ကနိမြစ်ကြရိုးရှိ၏။ “စပိသဒ္ဓါ၊ ဆည်းလေရာဝယ်” စသော နိယာမ်ကို သတိပြု။

နဋ္ဌဝါ စသည်။   ။ သင်္ကန်းချုပ်နေစဉ် (သို့မဟုတ်) မချုပ်ခင် သူခိုး-ခိုးယူလုယက်၍ ပျောက်သွားခြင်း၊ ချ စသည် ကိုက်၍ ပျက်သွားခြင်း၊ မီးလောင်သွားခြင်း၊ အာသာပြတ်စဲခြင်း၊ (ကထိန်အဝတ်က သင်္ကန်း မချုပ်လောက်၍ အခြားတစ်နေရာ၌ ပေါင်းစပ်ချုပ်ဖို့ရာ မျှော်လင့်ချက် အဝတ်ရှိနေသောကြောင့် ထိုအဝတ်ကို မျှော်လင့်သော အာသာဖြစ်၍ နေခဲ့ရာ၊ ထိုအဝတ် ရသောကြောင့်ဖြစ်စေ၊ မရသောကြောင့် ဖြစ်စေ၊ အာသာပြတ်ခြင်း”ဟူလျှင်) နဋ္ဌဝါ စသည်၌ ဝါတို့သည် အညမညဝိကပ္ပနတ္ထတို့တည်း။

ကောင်း၊ ဒမုံဝါ-မီးလောင်အပ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ စီဝရာသာ-သင်္ကန်း၌ ဖြစ်သော အလိုအာသာသည်၊ ဥပစ္စိန္တာဝါ-ပြတ်စဲသည်သော်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ-အံ့) ဣတိ-သို့၊ ဣမေသု-၄ မျိုးသော ဤအခြင်းအရာတို့တွင်၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ အာကာရေနဝါ-အခြင်းအရာအားဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ စီဝရသ္မိ-သည်၊ နိဋ္ဌိတေ-ပြီးဆုံးလတ်သော်၊ စီဝရဿ-၏၊ ဝါ-ကို၊ ကရုဏာပလိဗောဓေ-ပြုကြောင်း ပလိဗောဓသည်၊ ဥပစ္စိန္န-ပြီးပြတ်လတ် သော်၊ ဣတိ အတ္ထော။

ဟိ-မှန်၊ (“သင်္ကန်းပြုကြောင်း ပလိဗောဓ ပြီးပြတ်” ဟူသော အနက်သည် မှန်၏-ဟူလို) အတ္ထတကထိနဿ-ခင်းအပ်ပြီးသော ကထိန်ရှိသော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ ယာဝ-လောက်၊ ဣမေဟာကာရေဟိ-ဤအခြင်းအရာတို့ကြောင့်၊ စီဝရပလိ ဗောဓေ-စသည်၊ န ဆိဇ္ဇတိ-မပြတ်စဲသေး၊ တာဝ-ထိုစီဝရပလိဗောဓ် မပြတ် သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး၊ ကထိနာနိသံသံ-ကထိန်အာနိသင်ကို၊ လဘတိ-ရ၏၊ [အနာမန္တာစာရော-စသည်ဖြင့် ကထိန်အာနိသင် ၅ ပါး နောက်၌ လာလတ်။]

ဥပ္ပတသ္မိ- ကထိနေတိ-ကား၊ သံဃဿ-သံဃာသည်၊ (ဥပ္ပတသ္မိ-အတ္ထတံတို့၌ စပ်) ယံ ကထိနံ-ကို၊ အတ္ထတံ-ခင်းအပ်ပြီ၊ တသ္မိ-ထိုကထိန်ကို၊ ဥပ္ပတသ္မိ-စ-နုတ် အပ်ပြီးသော်လည်းကောင်း၊ (ဓာရေတဗ္ဗ-ဆောင်ထားအပ်၊ ဆောင်ထားနိုင်၏- ဟု စပ်) တတြ-ထိုဥပ္ပတသ္မိ ကထိနေဟူသော ပါဠိ၌၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်လတ်သော နည်းဖြင့်၊ သင်္ခေပတော-အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်၊ ကထိနတ္ထာရောစ-ကထိန်ခင်းပုံကို လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပာရောစ-ကထိန်နုတ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အယံ ကထိနတ္ထာရောနာမ-ဤကထိန်ခင်းခြင်း

ယေန |ပေ၊ အာကာရေနဝါ။ ။ ဤအခြင်းအရာ ၄ မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးသော အခြင်း အရာအားဖြင့်လည်း သင်္ကန်းကိစ္စ ပြီးစီးနိုင်သည်၊ မှန်၏-အဝတ် ပျောက်ပျက် မီးလောင် သွားလျှင် သင်္ကန်းမချုပ်ရတော့သဖြင့် သင်္ကန်းနှင့်စပ်သော ကိစ္စသည် ပြီးစီးရကား “နိဋ္ဌိတ” ဖြစ်တော့၏၊ သင်္ကန်းချုပ်စို့ အဝတ်ရမည်ဟု မျှော်လင့်ချက် အာသာရှိရာမှ အဝတ်ရ၍ ချုပ်ရလျှင်လည်း နိဋ္ဌိတ ဖြစ်၏၊ မရလျှင်လည်း မချုပ်နိုင်၍ နိဋ္ဌိတပင်တည်း။

စီဝရဿ |ပေ၊ ဥပစ္စိန္နတိ။ ။ ဤပြုခဲ့သော စကားအရ တကယ်ချုပ်၍ပြီးမှ နိဋ္ဌိတ ခေါ်သည် မဟုတ်၊ သင်္ကန်းချုပ်မှုနှင့် စပ်သော တာဝန်များ ပြီးလျှင် (မချုပ်ရသေးသော်လည်း) နိဋ္ဌိတမည်သည်ပင်တည်း-ဟု သိစေလို၍ “ စီဝရဿ |ပေ၊ ဥပစ္စိန္နတိ အတ္ထော ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထု ဖွင့်သည်။ [ထိုသို့ သင်္ကန်းကိစ္စ မပြီးသေးလျှင် တပေါင်းလ မပြည့်ခင် ကထိန် အာနိသင် ၅ ပါး ရရှိရနေသေး၏။]

မည်သည်ကို၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ပုရိမဿ-ပုရိမဝါပတ်လုံး၊ ဝုတ္တာနံ-နေပြီးကုန်သော ရဟန်းတို့အား၊ အနုညာတော-ခွင်ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ သော-ထိုကထိန်ခင်းခြင်းသည်၊ သဗ္ဗန္တိမေန-အလုံးစုံတို့၏ အဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ပရိစ္ဆေဒေန-အပိုင်းအခြားဖြင့်၊ ပဉ္စန္ဒ-ကုန်သော၊ ဇနာနံ-ရဟန်းတို့အား၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ကထိန်ခင်းခြင်း၏ ပုရိမဝဿဝုတ္တ ရဟန်းတို့အားသာ ခွင့်ပြုအပ်၊ အနည်းဆုံး ငါးပါးတို့အားသာ အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ယတ္ထ-အကြင် ကျောင်းတိုက်၌၊ စတ္တာရောဝါ-၄ ပါးသော ရဟန်းတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ တယောဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဒွေဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပုရိမဝဿံ-သို့၊ ဥပဂတာ-ကပ်ရောက်ကုန်၏၊ (ဝစ်ပြင်၍ ပေးသည်) ဧကောဝါ-တစ်ပါးသော ရဟန်းသည်သော်လည်းကောင်း၊

ကထိနတ္ထာရော။ ။ “ကထိန” သဒ္ဓါသည် ခိုင်မြဲခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ “ခိုင်မြဲ” ဟူသည် “အနာမန္တစာရ” စသော အကျိုးငါးပါးကို အပြင်သို့ မရောက်စေဘဲ ကထိန်ခင်းရာ ကျောင်းတိုက်အတွင်း၌ သိမ်းသွင်း၍ ယူနိုင်ခြင်း (ခိုင်မြဲသော ကြိုးကဲ့သို့ သိမ်းသွင်း၍ ယူနိုင်လောက်အောင် ခိုင်မြဲခြင်း) တည်း။ ဤစကားအရ-“ကထိန” သဒ္ဓါသည် ထိရအနက်ကို ဟောသော “အနိပုန္ဒပိဋိပဒိကပုဒ်” ဟု မှတ်၊ [ပဉ္စာနိသံသေ အညတ္ထ ဂန္တံ အဒတွာ သင်္ဂဏှတ္ထေန ကထိနံ၊ ထိရန္တိ အတ္ထော။]

ကထိန်ခင်း။ ။ အတ္ထတ၌ အာပုဗ္ဗ ထရဓာတ်၊ တပစ္စည်း၊ အတ္ထရဏံ-ဖြန့်ခြင်း၊ အတ္တာရော-ခြင်း၊ ကထိနဿ-ကို+အတ္တာရော-ခြင်း၊ ကထိနတ္ထာရော၊ အာနိသင် ၅ ပါးကို ခိုင်မြဲစေသောကြောင့် “ကထိန” ဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သော ပညတ်တစ်မျိုးကို ကျောင်းတိုက်အတွင်း၌ (ခင်းထား-ဖြန့်ထားသကဲ့သို့) ပြန့်နှံ့အောင် ပြုခြင်းကို (ဝိနည်းထုံးစံအတိုင်း စီစဉ်ခြင်းကို) “ကထိန်ခင်းခြင်း” ဟု ခေါ်သည်။ [အတ္ထတံ+ကထိနံ ယေနာတိ အတ္ထတကထိနော။]

ပဉ္စန္ဒ ဇနာနံ။ ။ ကထိန်သင်္ကန်း ရသောအခါ ထိုသင်္ကန်းသည် သံယာက-သံယာပိုင်ဖြစ်၏။ အနည်းဆုံး ၄ ပါးရှိမှလည်း သံယာဖြစ်၏။ ထို ၄ ပါး သံယာကမှ တစ်ဆင့် တစ်ပါးအား ပေးရ၏။ ထို့ကြောင့် ကထိန်ခင်းမှုကိစ္စ၌ (ပေးမည့် သံယာ ၄ ပါး သင်္ကန်းကို ခံယူမည့် ရဟန်းတစ်ပါး) အနည်းဆုံး ၅ ပါးရှိမှ ကိစ္စပြီးစီးနိုင်သည်။

ဧတ္တာရောဝါ၊ ဟေ၊ ဧကောဝါ။ ။ ကတ္တာပုဒ်က “စတ္တာရော၊ တယော၊ ဒွေ” ဟု ဗဟုဝစ်လည်း ရှိ၊ “ဧကော” ဟု ဧကဝစ်လည်း ရှိ၏။ ထိုသို့ တစ်ဝါကျတည်းဝယ် သဘောမတူသော ဝစ်အမျိုးမျိုး ရှိရာ၌ နောက်ပုဒ်၏ ဝစ်သို့လိုက်၍ ကြိယာထားမှီးတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဧကော” လိုက်၍ “ဥဂတော” ဟု ဧကဝစ်ထားသည်။ အနက်ပေးရာ၌ကား စတ္တာရော စသည် ငဲ့၍ “ဥပဂတာ” ဟုလည်း ပြနိုင်သည်။

[နိယာစံ] နှစ်သုံး ၄ ပါး ကံ ကတ္တားနှင့် ထားသည့်အရာ၊ ကြိယာမှာ မှန်စွာ နှောထံဖြား၊ ကံ ကတ္တားနှင့် တူငြားလိန်ဝစ် အညီတည်း။

ပုရိမဝဿံ-သို့၊ ဥပဂတော-ကပ်ရောက်၏။ တတ္ထ-ထိုကျောင်းတိုက်၌၊ ပစ္ဆိမဝဿူပ
 ဂတေ-ပစ္ဆိမဝါကပ်သော ရဟန်းတို့ကို၊ ဂဏပူရကေ-ဂိုဏ်းကို ပြည့်စေတတ်သူ
 တို့ကို၊ (၅ ပါး ဂိုဏ်းပြည့်အောင် ဖြည့်သူတို့ကို-ဟူလို) ကတ္တာ-ပြု၍၊ အတ္ထရိတဗ္ဗ-
 ခင်းရာ၏။ [ပစ္ဆိမဝါ ကပ်သော ရဟန်းမရှိလျှင် အခြားကျောင်းတိုက်မှ ပင့်၍လည်း
 ဂဏပူရကပြု၍ ခင်းနိုင်သည်။]

စ-ဆက်၊ တေ-ထိုပစ္ဆိမဝါ ကပ်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ဂဏပူရကာဝ-ဂိုဏ်းကို
 ပြည့်စေသူတို့သည်သာ၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။ အာနိသံသေ-ကထိန်အာနိသင်တို့ကို၊
 န လဘန္တိ-ကုန်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ပစ္ဆိမဝါသားတို့ကို ဂဏပူရကပြု၍ ခင်းရာ
 ပစ္ဆိမဝါသားတို့ အာနိသင်ကို မရသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ ပုရိမဝဿံ-ပတ်လုံး၊
 ဝုတ္တာနံ-တို့အား၊ (သစေ ဒေတီ-၌ စပ်) ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇ္ဇိတေသု-အိမ်၌တည်သူ လူဝတ်
 ကြောင်၊ ရသေ့ရဟန်းတို့တွင်၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊
 ဓမ္မေန-နှင့်၊ သမေန-ညီညွတ်သဖြင့်၊ စီဝရံ-ကို၊ ဣမိနာ-ဤသင်္ကန်းဖြင့်၊ ကထိနံ-
 ကို၊ အတ္ထရထ-ခင်းကြပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်၍၊ သစေ ဒေတီ-အံ၊ (ဧဝံ
 သတိ) တံ-ထိုသင်္ကန်းကို၊ ခန္ဓကေ-မဟာဝဂ္ဂခန္ဓက၌၊ ဝုတ္တာယ-ဟောတော်မူအပ်
 သော၊ ဥတ္တိံ ၊ပေ၊ ကမ္မဝါစာယ-စာဖြင့်၊ ကထိနတ္ထာရာရဟဿ-ကထိန်ခင်းခြင်းကို
 ထိုက်သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ ဒါတဗ္ဗံ-ပေးထိုက်၏။ ဝါ-ရမည်။

တေန - ထိုကထိနတ္ထာရဟ ရဟန်းသည်၊ [ကထိနတ္ထာရံ -ကို + အရဟတိ-
 ထိုက်၏၊ ဣတိ ကထိနတ္ထာရော၊] တဒဟေဝ-ထိုလျှူရာနေ၌ပင်၊ ပဉ္စဝါ - ၅ ခု
 သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အတိရေကာနိဝါ-၅ ခုထက် အပိုအလွန်သော်လည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ ခဏ္ဍာနိ-အပိုင်းအပြတ်တို့ကို၊ ဆိန္နိတွာ-ဖြတ်၍၊ သံဃာဋီဝါ-

ဂဟဋ္ဌ ၊ပေ၊ ဒေတီ။ ။ ကထိန်သင်္ကန်း ပေးလျှူသူသည် လူဝတ်ကြောင်လည်း ဖြစ်နိုင်
 ၏။ ရသေ့၊ ရဟန်း (သာမဏေ - ဘိက္ခုနီ - သိက္ခမာနိ - သာမဏေမ) များလည်း ဖြစ်နိုင်၏။
 [ယောကောစိကို ဒေတီ-၌ စပ်၊ ထိုသို့ ပေးလျှူရာ၌ တရားသဖြင့် ပေးလျှူခြင်း ဖြစ်ရမည်၊
 တောင်း၍ လျှူချင်လာအောင် ပရိယာယ်စကားပြော၍ လျှူအပ်သောသင်္ကန်း မဟုတ်စေရ။]

ပဉ္စဝါ အတိရေကာနိဝါ။ ။ သင်္ကန်းချုပ်သောအခါ အနည်းဆုံး ၅ ခန်း၊ ထိုထက်
 အလွန် အလိုရှိသလောက် အခန်းများစွာ အတွက် ဖြတ်ရမည်၊ နောက် “အတ္တိန္ဒာသိပ္ပိတံ န
 ဝဋ္ဋတိ” ဟု ဆိုလတ်ဖြစ်သောကြောင့် ကထိန်သင်္ကန်းမှန်လျှင် ဖြတ်ပြီး၍ ချုပ်မှသာ ကထိန်ခင်း
 ကောင်း၏-ဟု မှတ်။

၂ လွှာ ၂ ထပ် ပေါင်းစပ်အပ်သော သင်္ကန်းကြီးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဥတ္တရာ သင်္ကန်းဝါ-အထက်၌ ကပ်အပ်သော အပေါ်ခြံကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဧကသီ ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အန္တရဝါသကောဝါ-အလယ်၌ ဝတ်အပ်သော ခါးဝတ်ကို သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-သင်းပိုင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကာတဗ္ဗော-ပြုထိုက်၏။ သေသဘိက္ခုဟိပိ-ကထိနတ္ထာရဟ ရဟန်းမှ ကြွင်းသောရဟန်းတို့သည်လည်း၊ တဿ-ထိုကထိန်ခင်းမည့် ရဟန်း၏။ သဟာယေဟိ-အဖော်တို့သည်၊ ဘဝိတဗ္ဗ- ရာ၏။ ဝါ-ရမည်၊ (ကူညီ၍ ချုပ်ပါ၊ ဆိုးပါ-ဟူလို) ကတစီဝရမေဝ-ပြုအပ်ပြီးသော သင်္ကန်းသည်သာ၊ ဝါ-သင်္ကန်းချုပ် ဆိုးပြီး အဝတ်သည်သာ၊ သစေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) သုန္နရမေဝ-ကောင်းသည်သာ၊ ပန-ဗျတိရိတ်ကား၊ အတ္ထိန္ဒာသိဗ္ဗတံ-

သံဃာဋီ။ ။ သံ-ပေါင်း၍ + ယဋိ - စပ်အပ် (ထပ်အပ်)၊ သင်္ကန်းအလွှာ ၂ ရပ်ကို ပေါင်းစပ်၍ (ထပ်၍) ထားအပ်သော သင်္ကန်းကို “သံဃာဋီ” ဟု ခေါ်၏။ သံဃဋီယတေ-၂ လွှာထပ်အပ်၏။ ဣတိ သံဃာဋီ၊ သံပုဗ္ဗ၊ ယဋ္ဌဓာတ်၊ နိပစ္စည်းဟု ကြံ။ [နရာဒိဓာတ်ဖြစ်၍ ဧပစ္စည်းလည်း ကျေ။]

ဥတ္တရာသင်္ကေ။ ။ အာသဇ္ဇတေ-ကပ်ထားအပ်၏။ ဣတိ အာသင်္ကေ။ [အာပုဗ္ဗ၊ သန္တဓာတ်၊ ဧာ] ဥတ္တရေ-အထက်အရပ်၌+အာသင်္ကေ-ကပ်ထားအပ်သော အဝတ်တည်း၊ ဥတ္တရာသင်္ကေ-ဝတ်၊ (အပေါ်ခြံ= အပေါ်ရံ) ဤဥတ္တရာသင်္ကေကိုပင် ဧကော+အံသော ဧကံသော (သင်္ကန်းကြီးကဲ့သို့ ၂ လွှာ မဟုတ်၊ တစ်လွှာတည်း)၊ “ဧကံသော ယဿာ” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဧကံပစ္စည်းဖြင့် “ဧကံသိက” ဟုလည်း ခုဒ္ဒသိက္ခာ၌ သုံး၏။ [မုဋ္ဌိတ္တိကဉ္စ တိရိယံ၊ တထာ ဧကံသိကဿပိ] “ဧကံသံ စီဝရံ ကတွာ” ကိုကြည့်၍ “ဧကံသေ-တစ်ခုသော လက်ဝဲအဖို့၌+ ကာတဗ္ဗတံ ဧကံသိကံ” ဟုလည်း ကြံ၊ ယခုအခါ၌ “ဧကသီ” ဟူသော စကားသည် ထိုပါဠိပျက် စကားတည်း။

အန္တရဝါသကော။ ။ ဝါသီယတေ-နေစေအပ် (ဝတ်အပ်) ၏။ ဣတိ ဝါသော၊ ဝါသော ယေဝ ဝါသကော၊ အန္တရေ-အလယ်၌၊ ဝါ-ခါးအရပ်၌+ဝါသော-ဝတ်အပ်သော အဝတ်တည်း၊ အန္တရဝါသကော-ခါးဝတ်၊ ဤအန္တရဝါသကေကို “သင်းပိုင်” ဟု ခေါ်ကြ၏။

သစေ ကတစီဝရမေဝ။ ။ နိဋ္ဌိတပရိကမ္မမေဝ ကထိနဒဿံ-ပြီးပြီးသော ချုပ်မှု ဆိုးမှု ပရိကမ်ရှိသော ကထိန်လျာ သင်္ကန်း၊ ယခုကာလ၌ သင်္ကန်းချုပ်ပြီး အဝတ်ကိုသာ ရလေ့ရှိ၏။ ထိုသို့ရလျှင် သင်္ကန်းချုပ်မှု ဆိုးမှုတာဝန် မရှိတော့ရကား “သုန္နရ-သာ၍ ကောင်း၏” ဟူလို၊ သင်္ကန်းမချုပ်ရသေးသော အဝတ်ကို ရလျှင်ကား ထိုကထိန်ခင်းဖို့ အဝတ်ရသော နေ့၌ပင် ပြီးစီးအောင် ချုပ်ဆိုး၍ အရုဏ်မတက်ခင် ကထိန်ခင်းနိုင်ရမည်၊ ထို့ကြောင့် “တဒဟေဝ+ ကာတဗ္ဗော” ဟု ဆိုခဲ့သည်။

မဖြတ်အပ်၊ မချုပ်အပ်သော သင်္ကန်းသည်၊ န ဝဋ္ဋတိ-ကထိန်ခင်းခြင်းငှာ မအပ်။

တေန ဘိက္ခုနာ-ထိုကထိန်ခင်းမည့် ရဟန်းသည်၊ သံဃာဋီယာ-ဖြင့်၊ အတ္ထရိတု ကာမော-ခင်းလိုသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံ သတိ) ပေါရာဏိကံ-အဟောင်း ဖြစ်သော၊ သံဃာဋီ-ကို၊ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ-ပစ္စုဒ္ဓိရံ ပြု၍၊ ဝါ-အဓိဋ္ဌာန် ရုပ်သိမ်း၍၊ ဝါ- အဓိဋ္ဌာန် ချ၍၊ နဝံ-အသစ်ဖြစ်သော၊ သယာဋီ-ကို၊ အဓိဋ္ဌဟိတွာ-အဓိဋ္ဌာန်တင်၍၊ ဝါ-ကိုယ့်ဥစ္စာဟု စွဲမြဲစွာ ဆောက်တည်၍၊ ဣမာယ ၊ပေ၊ အတ္ထရာမိတိ-မိဟူ၍၊ (ဝတွာ-ဆိုပြီး၍) အတ္ထရိတဗ္ဗ-ရာဇာ၊ [ဣမာယ သံဃာဋီယာ-ဤသင်္ကန်းကြီးဖြင့်၊ ကထိန်-ကထိန်ကို၊ အတ္ထရာမိ-ခင်းပါ၏။] ဥတ္တရာသင်္ဂ အန္တရဝါသကေသုပ-တို့၌ လည်း၊ ဧသေဝနယော-ပင်တည်း။ [ဧကသီဖြင့် ခင်းလိုလျှင် အဟောင်းကို အဓိဋ္ဌာန် ချ၊ အသစ်ကို အဓိဋ္ဌာန်တင်၍ “ဣမိနာ ဥတ္တရာသင်္ဂေန ကထိန် အတ္ထရာမိ”ဟု ဆို၍ခင်း၊ သင်းပိုင်ဖြင့် ခင်းလိုလျှင် အဟောင်းကို အဓိဋ္ဌာန်ချ၊ အသစ်ကို အဓိဋ္ဌာန် တင်၍ “ဣမိနာ အန္တရဝါသကေန ကထိန် အတ္ထရာမိ” ဟု ဆို၍ခင်း။]

တတော-ထိုကထိန်ခင်းပြီးရာ အခါမှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ တေန-ထိုကထိန်ခင်းပြီး သော ရဟန်းသည်၊ ပုရိမဝဿံ-လုံး၊ ဝုတ္ထေ-နေပြီးသူ ဖြစ်ကုန်သော၊ အန္တော သီမာဂတေ-သိမ်တွင်း၌ ရောက်ပြီးကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သို့၊ ဥပသင်္ဂမိတွာ-၍၊

ပေါရာဏိကံ ၊ပေ၊ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ။ ။ “သင်္ကန်းကြီးကို အဓိဋ္ဌာန်တင်၍ ဆောင်ထားသူ ဖြစ်လျှင် ထိုသင်္ကန်းကြီးကို အဓိဋ္ဌာန်ကျအောင် ပစ္စုဒ္ဓိရံ ပြုရမည်” ဟူလို၊ ဘာကြောင့်နည်း- ကထိန်ခင်းမည့် သင်္ကန်းကို မုချအဓိဋ္ဌာန်တင်ရသည်၊ အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်သော သင်္ကန်းလည်း ၂ ထည် မရှိကောင်း၊ ထို့ကြောင့် အဟောင်းကို ပစ္စုဒ္ဓိရံ ပြုရသည်၊ နဂိုက သင်္ကန်းကြီး မရှိသူ၊ ရှိသော်လည်း အဓိဋ္ဌာန်တင်၍ ဆောင်ထားသူ မဟုတ်ဘဲ ဝိကပ္ပနာ ပြုထားသူဖြစ်လျှင် တား ပစ္စုဒ္ဓိရံ ပြုဖွယ်ပင် မလို။

အန္တောသီမာဂတေ။ ။ ဤအရာ၌ သမုတ်အပ်သော သိမ်ကို သီမာဟု မဆိုလို၊ ဥပစာရ သိမ် (ကျောင်းတိုက်အတွင်း) ကိုသာ ဆိုလို၏၊ မှန်၏-ဥ တ် ကမ္မဝါစာဖြင့် ရွတ်ဖတ်၍ ပြုဖွယ် ကိစ္စ မဟုတ်လျှင် သမုတ်အပ်သော သိမ်အတွင်းသို့ တမင်လာ သွားနေဖွယ် မလို၊ [ယခုအခါ၌ ကား ချစ်ဆိုးပြီး သင်္ကန်းဖြစ်၍ သိမ်အတွင်းမှာ ဥ တ်ကမ္မဝါစာဖြင့် ပေးပြီးနောက် ထိုသိမ် အတွင်းမှာပင် ဆက်၍ ကထိန်ခင်းကြ၏၊ ခင်းလည်း ခင်းကောင်း၏၊ ရှေးခေတ်၌ကား- ကထိန်လျာအဝတ်ကိုသာ ရသောကြောင့် သိမ်အတွင်း၌ ဥ တ် ကမ္မဝါစာဖြင့် ပေးပြီးမှ ထို အဝတ်ကို ချုပ်ရ-ဆိုးရသဖြင့် သိမ်ပြင်ဘက်၌ အလုပ်များစွာ လုပ်ကြရလေသည်။]

“အတ္တတံ ဩပေ အနုမောဒထာ” တိ-ထဟူ၍၊ ဝတ္ထဝံ-ဆိုရာ၏။ ဝါ-ရမည်၊ [ဘန္တေ-တို့၊ သံဃဿ-သည်၊ ကထိနံ-ကို၊ အတ္တတံ-ခင်းအပ်ပါပြီ၊ ကထိနက္ကာရော-ကထိနံ ခင်းခြင်းသည်၊ ဓမ္မိကော-တရားနှင့် ယှဉ်ပါ၏။ အနုမောဒထ-အနုမောဒနာ ပြုကြ ပါကုန်၊] ထေရာနံစ-တို့အားလည်းကောင်း၊ နဝါနံစ-သီတင်းငယ်တို့အားလည်း ကောင်း၊ ဗဟူနံစ-အများတို့အားလည်းကောင်း၊ ဧကဿစ-တစ်ပါးသော ရဟန်း အားလည်းကောင်း၊ အနုရူပံ-လျှောက်ပတ်သော စကားကို၊ သလ္လက္ခေတ္တာ-မှတ်သား၍၊ ဝတ္ထဝံ-ဆိုရာ၏။ တေဟိပိ-ထိုအနုမောဒနာ ပြုသောရဟန်းတို့သည် လည်း၊ “အတ္တတံ ဘန္တေ ဩပေ ကထိနံ” တိဝါ-နံ ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ “အတ္တတံ အာဂုဿ ဩပေ ကထိနံ” န္တိဝါ-နံဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝတ္တာ-ဆိုပြီး၍၊ “ဓမ္မိကော ဩပေ အနုမောဒါမာ” တိဝါ-မဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ အနုမောဒါမိ တိဝါ-မိဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထဝံ-ဆိုရာ၏။ ပုရိမဝဿံ ဝုတ္ထေသုပိ-ပုရိမ ဝဿံဝုတ္ထ ရဟန်းတို့တွင်လည်း၊ ယေ-အကြင် ရဟန်းတို့သည်၊ အနုမောဒန္တိ-အနုမောဒနာ ပြုကြကုန်၏။ တေသံယေဝ-ထိုအနုမောဒနာ ပြုသော ရဟန်းတို့ သည်သာ၊ ကထိနံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ အတ္တတံ-ခင်းအပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-၏။

တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ တတော-ထိုအနုမောဒနာ ပြုပြီးရာ အခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ကထိနဿ-ကို၊ ယာဝ ဥတ္တာရာ-နုတ်ရာကာလ တိုင်အောင်၊ (လဘန္တိ-၌ စပ်ပါ) အနာမန္တစာရော-အနာမန္တစာရလည်းကောင်း၊ အသမာဒါနစာရော-အသမာဒါန

ထေရာနဉ္စ ဩပေ ဝတ္ထဝံ။ ။ တိုက်တွန်းအပ်သူက ထေရ (အကြီး) ဖြစ်လျှင် တစ်ပါး တည်းပင်ရှိသော်လည်း “ဘန္တေ+အနုမောဒထာ” ဟု ဆို၊ တစ်ပါးတည်းလည်း ဖြစ်၊ နဝ (အငယ်) လည်းဖြစ်လျှင် “အာဂုဿ+အနုမောဒါဟိ” ဟု ဆို၊ အငယ် အများဖြစ်လျှင် “အာဂုဿ+ အနုမောဒထာ” ဟု ဆို၊ အကြီးတစ်ပါးလောက်ပါသော အများဖြစ်လျှင်လည်း “ဘန္တေ+ အနုမောဒထာ” ဟု ဆိုပါ။

တေဟိပိ ဩပေ ဝတ္ထဝံ။ ။ အနုမောဒနာပြုသော ရဟန်းများထက် ကထိနံခံပဂ္ဂိုလ်က အကြီးဖြစ်လျှင် “ဘန္တေ” အငယ်ဖြစ်လျှင် “အာဂုဿ” ဟု ဆို၍၊ တစ်ပါးတည်းဖြစ်လျှင် “အနုမောဒါမိ” အများဖြစ်လျှင် “အနုမောဒါမာ” ဟု ဆိုပါ။

အနာမန္တစာရော။ ။ အနာမန္တတွာ - ခွင့်မပန်မူ၍ + စာရော-အိမ်တို့၌ လှည့်လည် သွားလာနိုင်ခြင်းတည်း၊ အနာမန္တစာရော-ခြင်း၊ [အစေလကဝဂ်၌ စာရိတ္တသိက္ခာပုဒ်တော် ကြောင့် အာပတ် မသင့်ခြင်း။] ထိုသိက္ခာပုဒ်၌ “စီဝရဒါနသမယ” ဟူသည် ဤအာနိသင်ရရာ အခါတည်း “အနာမန္တစာရော-ထင်ရှားရှိမှန်၊ ရဟန်းထံဝယ်၊ မပန်မကြား၊ ရွာတွင်းသို့ သွားနိုင် ခြင်းလည်းကောင်း” ဟု ပေး။

စာရလည်းကောင်း၊ ယာဝဒတ္ထစိဝရံ-ယာဝဒတ္ထစိဝရလည်းကောင်း၊ ဂဏဘောဇန-
 ဂဏဘောဇနလည်းကောင်း၊ တတ္ထ-ထိုကထိန်ခင်းရာ ကျောင်းတိုက်၌၊ ယော
 စိဝရပျံဒေါစ-အကြင် သင်္ကန်း၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည်လည်း၊ ဝါ-အကြင် သင်္ကန်း
 ရခြင်းသည်လည်း၊ (အတ္ထိ) တသ္မိ အာဝါသေ-ထိုကထိန်ခင်းရာ ကျောင်းတိုက်၌၊
 သံယံသု-သို့၊ ဥပ္ပန္နစိဝရဉ္စ-ဖြစ်ပေါ်လာသော သင်္ကန်းသည်လည်း၊ (အတ္ထိ) (တံ-
 ထို သင်္ကန်းသည်၊ တေသံ - ထိုကထိန် အာနိသင်ရသော ရဟန်းတို့အတွက်၊

အသမာဒါနစာရော။ ။ သမ္မာ+အာဒါနံ သမာဒါနံ၊ တိစိဝရိတ် အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်သော
 သင်္ကန်းကို သွားလေရာသို့ ယူသွားခြင်း၊ နတ္ထိ+သမာဒါနံ ယဿာတိ အသမာဒါနော (စာရော)၊
 ယူသွားခြင်း မရှိသော လှည့်လည်ခြင်း၊ ယူမသွားဘဲ လှည့်လည်နိုင်ခြင်း၊ [စိဝရဝင် အဝိပ္ပဝါသ
 သိက္ခာပုဒ်ဟုခေါ်သော ဒုတိယကထိန်သိက္ခာပုဒ်တော်အရ အာပတ်မသင့်ခြင်း၊] “အသမာဒါန
 စာရော-အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်, သင်္ကန်း မြတ်ကို, အရပ်တစ်ပါး, မယူဘဲ သွားနိုင်ခြင်းလည်း
 ကောင်း” ဟု ပေး။

ယာဝဒတ္ထစိဝရံ။ ။ ယာဝ+အတ္ထော ယာဝဒတ္ထံ၊ ယာဝဒတ္ထံ-အလိုရှိတိုင်း+စိဝရဓာရဏံ-
 သင်္ကန်းကို ဆောင်ထားနိုင်ခြင်းသည်၊ ယာဝဒတ္ထစိဝရံ-မည်၏၊ [ဓာရဏပုဒ် အကျေကြို]
 အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာ မပြုဘဲ သင်္ကန်းများကို အလိုရှိသလောက် ထားနိုင်ခြင်းတည်း၊ ပဌမ
 ကထိန်သိက္ခာပုဒ်တော်အရ အာပတ်မသင့်ခြင်း-ဟူလို၊ “ယာဝဒတ္ထစိဝရံ-ဓိဋ္ဌာန်ဝိကပ်, မပြု
 လတ်ဘဲ, လိုအပ်အများ, သင်္ကန်းကို ဆောင်ထားနိုင်ခြင်းလည်းကောင်း” ဟု ပေး။

ဂဏဘောဇနံ။ ။ ဂဏဿ- ၄ ပါးစသော ရဟန်းအပေါင်းအား+ဒါတဗ္ဗ-လှူထိုက်
 သော+ဘောဇနံ-ဘောဇနံတည်း၊ ဂဏဘောဇနံ-ဇနံ၊ ထိုဂဏဘောဇနံကို အတူတကွ ခံယူခြင်း
 ကိုပင် “ဂဏဘောဇနံ” ဟု အတိုကောက် ဆိုထားသည်၊ ဘောဇနဝင်၌ ပါသော ဂဏဘောဇန
 သိက္ခာပုဒ်တော်ကြောင့် အာပတ်မသင့်ခြင်းတည်း။ “ဂဏဘောဇနံ-၄ ပါးမှစ, ဝိဇ္ဇာဂဏအား,
 လှူကြဖိတ်ငြား, ဘောဇနံများကို, ၄ ပါးအတူ, ခံယူနိုင်ခြင်းလည်းကောင်း” ဟု ပေး။

မှတ်ချက်။ ။ ထိုသိက္ခာပုဒ်နှင့် တစ်ဆက်တည်းလာသော “ပရမ္မရဘောဇနသိက္ခာပုဒ်”
 ၌လည်း “စိဝရဒါနသမယ” ပါ၏၊ ထို့ကြောင့် ကထိန်အာနိသင်ရသောအခါ ပရမ္မရဘောဇန
 သိက္ခာပုဒ်ကြောင့်လည်း အာပတ်မသင့်၊ [ထိုသိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီကို ကြည့်ပါ] ဂဏဘောဇန
 အရတွင် ပရမ္မရဘောဇနပါ သွင်းဟန်တူသည်။

တတ္ထစိဝရပျံဒေါ။ ။ ထိုကထိန်ခင်းရာ ကျောင်းတိုက်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသမျှ သင်္ကန်း
 (အဝတ်စတွေပါ) အားလုံးသည် ကထိန်အာနိသင်ရထားသော ပုရိမဝါသား ရဟန်းများနှင့်သာ
 သက်ဆိုင်ခြင်း၊ “တသ္မိ အာဝါသေ ဥပ္ပန္နစိဝရဉ္စ” ကား “တတ္ထ စိဝရပျံဒေါ” ၏ အဖွင့်တည်း၊
 “တံ တေသံ ဘဝိဿတီတိ အတ္ထော” ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် ထိုအတိုင်း (နိယမဝါကျ)
 ထည့်၍ ပေးသည်။

ဘဝိဿတိ-လတံ) ဣတိ-သို့၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဣမေ အာနိသံသေ-ဤအာနိသင် တို့ကို၊ လဘန္တိ-ကုန်၏။ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ တာဝ-ကထိနုဒ္ဓါရမ္ပ ရှေးဦးစွာ၊ ကထိနုတ္တာရော-ကထိန်ခင်းပုံတည်း။

ဝန-ကား၊ (ကထိနုတ္တာရမ္ပတစ်ပါး၊ ကထိနုဒ္ဓါရကား) တံ ဧတံ ကထိနံ-ထို ကထိန်ကို၊ (ဥဒ္ဓရိယတိ-၌ စပ်) “အဋ္ဌိမာ ၊ပေ၊ သဟုဗ္ဗာရာ” တိ-ရာဟူ၍၊ ဧဝံ- သို့၊ ဝုတ္တာသု--ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော၊ အဋ္ဌသု-ကုန်သော၊ မာတိကာသု- ကာတို့တွင်၊ အညတရဝသေန - တစ်ပါးပါးသော မာတိကာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဥဒ္ဓရိယတိ-နုတ်အပ်၏။ ဝါ-ရုပ်သိမ်းအပ်၏။ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ကထိနုဿ-တို့၊ ဥတ္တာ ရာယ-နုတ်ခြင်းငှာ၊ မာတိကာ-တို့သည်၊ ပတ္တမနန္တိကာ-ဖဲသွားခြင်း အဆုံးရှိသော

မှတ်ချက်။ ။ “ဤပြခဲ့သော ၅ ပါးတွင် ၂ နံပါတ်မှ တစ်ပါး ကျန် ၄ ပါးသည် ကထိန် မခင်းလျှင် သင်္ကန်းလခေါ် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်အထိ၊ ကထိန်ခင်းလျှင် တပေါင်းလပြည့် အထိ ရ၏။ ၂ နံပါတ်ကား ကထိန်ခင်း ပြီးချိန်မှစ၍ တပေါင်းလပြည့်အထိ ရ၏။ ကထိန်မခင်း လျှင် မရ” ဟု ဋီကာဆို၏။ ထိုအဆိုသည် ပတ္တဝဂ်-နဝမ(သာသကံ) သိက္ခာပုဒ်နှင့်လည်း ညီ၏။ [အနတ္ထကထိနာ ပန ဣမေသု ပဉ္စသု အာနိသံသေသု စီဝရမာသေ အသမာဒါနစာရံ ထပေတွာ သေသာနိသံသေ လဘန္တိ၊ ယဒိ အသမာဒါနစာရောပိ လဗ္ဗေယျ၊ ပါဝေယျကာ ဘိက္ခု၊ ဝဿံ ဝုတ္တာ ဩကပုဏ္ဏေဟိ စီဝရေဟိ န ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမေယျ-အသမာဒါနစာရ အာနိသင်သည် ကထိန်အာနိသင် မရသော ရဟန်းတို့အား ရနိုင်လျှင် သီတင်းကျွတ် စီဝရ ကာလ၌ ဘုရားအထံ လာကြကုန်သော ပါဝေယျက ရဟန်းတို့သည် သင်္ကန်းကြီးကို ထားပစ်ခဲ့ ကုန်ရာ၏။ မိုးရေပြည့်နေသော သင်္ကန်းတို့ကို ယူဆောင်၍ ဘုရားအထံ မလာကုန်ရာ။]

၁။ ပတ္တမနန္တိကာ။ ။ ကထိန်ခင်းပြီးနောက် (ကထိန်ခင်းရာမှ မိမိဖို့ရအပ်သော) အဝတ်ကို သင်္ကန်းပြီးအောင် ချုပ်ဆိုးပြီးမှ “ဤကျောင်းတိုက်သို့ တပေါင်းလပြည့်အတွင်း ပြန်မလာတော့အံ့” ဟု ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဖဲခွာထွက်သွား၏။ ထိုရဟန်းမှာ သင်္ကန်းပြီးဘုန်းက စီဝရပလိဗောဓ မရှိတော့ပြီ။ ကျောင်းအာဝါသဟူသော ပလိဗောဓကြောင့်သာ ကထိန် အာနိသင် ၅ ပါး ရနေ၏။ ယခုသော် “ဤကျောင်းတိုက်သို့ ပြန်၍ မလာတော့အံ့” ဟု ထွက် သွားသောကြောင့် အာဝါသပလိဗောဓလည်း ပြတ်စဲပြီ။ ထို့ကြောင့် “ပတ္တမနံ + အန္တော ဧတိဿာ” ဟူသော ဝစနတ္ထအရ “ပတ္တမနန္တိကာ-ဖဲသွားခြင်းအဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်း” မည်၏။ [မာတိကာကို ငဲ့၍ ဣတ္ထိလိန် ချသည်၊ ကထိန်နုတ်ခြင်း ဥဒ္ဓါရောကို ငဲ့လျှင် ပုလ္လိန် ချရမည်။]

၂။ နိဋ္ဌာနန္တိကာ။ ။ သင်္ကန်းမချုပ်ရသေးသော (ကထိန်၏ အကျိုးရဖြစ်၍ “အာနိသင် ဟု ခေါ်ရသော) အဝတ်ကို ယူ၍ အရပ်တစ်ပါးသို့ ဖဲသွား၏။ ကျောင်းတိုက် ပြင်ဘက်

နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ နိဋ္ဌာနန္တိကာ-သင်္ကန်းပြီးဆုံးခြင်း အဆုံးရှိသော နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ သန္နိဋ္ဌာနန္တိကာ-ဆုံးဖြတ်ခြင်း အဆုံးရှိသော နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ နာသနန္တိကာ-သင်္ကန်းလျာ အဝတ် ပျောက်ဆုံးခြင်း အဆုံးရှိသော နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ သဝနန္တိကာ-“ကထိန်နုတ်ကြသတဲ့” ဟု ကြားခြင်းအဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အာသာဝစ္ဆေဒိကာ-အာသာပြတ်စဲခြင်း ရှိသော နုတ်ခြင်း

ရောက်ပြီးနောက် “ဤအဝတ်ကို ရောက်ရာအရပ်မှာပင် ချုပ်တော့မည်၊ ကထိန်ခင်းရာ ကျောင်းတိုက် မပြန်တော့အံ့” ဟု ကြံ၏။ ထိုသို့ကြံလျှင်ပင် အာဝါသပလိဗောဓ ပြတ်ပြီ။ ထို့နောက် ရောက်ရာအရပ်၌ သင်္ကန်းချုပ်ဆုံး၍ ပြီးလျှင် စီဝရပလိဗောဓလည်း ပြတ်တော့၏။ ထိုနုတ်ခြင်းကို “နိဋ္ဌာနံ+အန္တော ဧတိဿာ” အရ “နိဋ္ဌာနန္တိကာ-သင်္ကန်းပြီးခြင်း အဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်း” မည်၏။

၃။ သန္နိဋ္ဌာနန္တိကာ။ ။ အာနိသင်အဝတ်စကို ယူ၍ အရပ်တစ်ပါးသို့ ဖဲသွားပြီးနောက် “ဤအဝတ်ကိုလည်း သင်္ကန်း မချုပ်တော့အံ့၊ မူလကျောင်းတိုက်သို့လည်း မပြန်တော့အံ့” ဟု ဆုံးဖြတ်ခြင်း အဆုံးရှိသောကြောင့် သန္နိဋ္ဌာနန္တိကာမည်၏။ [သန္နိဋ္ဌာနံ+အန္တော ဧတိဿာတိ သန္နိဋ္ဌာနန္တိကာ၊ သမာသန္တကပစ္စည်း သက်၍ ဣတ္ထိလိန်ဖြစ်သောကြောင့် အကို ဣပ္ပု။]

၄။ နာသနန္တိကာ။ ။ မူလကျောင်းတိုက်မှ ဖဲသွားပြီးနောက် အပြင်ဘက်ရောက်သော် “မူလကျောင်းတိုက်သို့ မပြန်တော့အံ့၊ ဤနေရာမှာပင် သင်္ကန်းချုပ်တော့အံ့” ဟု ကြံ၍ သင်္ကန်းချုပ်နေစဉ် ထိုသင်္ကန်း မပြီးခင် အဝတ်သည် အကယ်၍ ပျောက်အံ့၊ သို့မဟုတ် ချဲ့ခြင်း စသည်ကြောင့် ပျက်စီးအံ့၊ သို့မဟုတ် မီးလောင်သွားအံ့၊ ဤသို့ တစ်နည်းနည်းဖြင့် ပျက်စီးလျှင်လည်း သင်္ကန်းကိစ္စပြီးစီး၍ ကထိန်နုတ်ရာရောက်သောကြောင့် “နာသနံ+အန္တော ဧတိဿာ” အရ “နာသနန္တိကာ” မည်၏။

၅။ သဝနန္တိကာ။ ။ “တပေါင်းလ မပြည့်ခင် ပြန်လာနိုင်မည်” ဟု ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ကထိန်အာနိသင်အဝတ်စကို ယူ၍ အရပ်တစ်ပါးသို့ ဖဲသွားပြီးနောက် “ငါတို့ နေခဲ့ရာ ကျောင်းတိုက်၌ သံဃာများသည် တပေါင်းလမပြည့်ခင် အကြား၌ပင် ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် ထိုကထိန်ကို နုတ်ကြသတဲ့” ဟု ကြားရ၏။ ထိုကြားရခြင်းသည်ပင် “သဝနံ+အန္တော ဧတိဿာ” အရ သဝနန္တိကာ ကထိန်နုတ်ခြင်းမည်၏။

၆။ အာသာဝစ္ဆေဒိကာ။ ။ ကထိန်ခင်းရာမှ ရအပ်ပြီးသော အဝတ်သည် သင်္ကန်းချုပ်ဖို့ မလောက်၊ အခြားတစ်နေရာမှ အဝတ်ရစရာ မျှော်လင့်ချက် (အာသာ) ရှိ၏။ “ဤကျောင်းသို့ မပြန်တော့အံ့” ဟု ကြံ၍ အာသာရှိရာသို့ သွားလေသော် ထိုနေရာမှ “မလှူနိုင်တော့” ဟု လျှောက်သောကြောင့် အာသာပြတ်သွား၏။ ထိုအာသာပြတ်လျှင် သင်္ကန်းကိစ္စ ပြီးတော့ရကား “အာသာယ+အဝစ္ဆေဒေါ ဧတိဿာ” အရ အာသာဝစ္ဆေဒိကာ နုတ်ခြင်း မည်၏။

လည်းကောင်း၊ သီမာတိတ္တန္တိကာ-ဥပစာရ သိမ်ပြင်ပ၌ သင်္ကန်းကာလကို လွန်ခြင်း ရှိသော နတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ သဟဗ္ဗာရာ-အတူတကွ နတ်ခြင်းရှိသော နတ်ခြင်း လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာ အဋ္ဌ - ဤ ၈ ပါးတို့တည်း၊ တတ္ထ - ထို မာတိကာတို့ ၌၊ ဝိတ္ထာရဝိနိစ္ဆယော-အကျယ် အဆုံးအဖြတ်ကို၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ-၌၊ (ကထိန ကုန္တက အဋ္ဌကထာ၌) ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဣတိ-လျှင်၊ ဥဗ္ဘတသ္မိံ ကထိနေတိ ကုမိနာ-နေဟူသော ဤပါဠိဖြင့်၊ သေသပလိဗောဓာဘာဝံ-ကြွင်းသော ပလိဗောဓ၏ မရှိခြင်းကို၊ ဒဿေတိ-၏။ ဒသာဟပရမံတိ-ကား၊ အဿ-ထို ကာလ၏၊ ဒသအဟာနိ-၁၀ ရက်တို့ဟူကုန်သော၊ ပရမော-အလွန်ဆုံးဖြစ်သော၊

၇။ သီမာတိတ္တန္တိကာ။ ။ “မူလကျောင်းတိုက်သို့ ပြန်လာဦးမည်” ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ထွက်သွားပြီးနောက် ပြန်လာသောအခါ တပေါင်းလပြည့်အမှီ မရောက်၊ ကျောင်းတိုက်အပြင် မှာပင် ကထိန်ခေတ်ကို ကျော်လွန်ရ၏။ ထိုနတ်ခြင်းကား ဥပစာရသိမ်ပြင်ဘက်၌ သင်္ကန်းကာလ ကို လွန်ခြင်းရှိသောကြောင့် “သီမာယံ+အတိတ္တန္တော ဒေတိဿာ” အရ သီမာတိတ္တန္တိကာမည်၏။

၈။ သဟဗ္ဗာရာ။ ။ ကျောင်းတိုက်ပြင်ဘက်သို့ သွားပြီးနောက် ပြန်လာသောအခါ တပေါင်းလပြည့်အမှီ ရောက်၍ ကျောင်းတိုက်ရှိ သံဃာများနှင့် အတူ နတ်ရသောကြောင့် “သဟ+ဥဗ္ဘာရော ဒေတိဿာ” အရ သဟဗ္ဗာရာမည်၏။

သေသပလိဗောဓာဘာဝံ။ ။ “ပရိပုဗ္ဗတိ-တားမြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ပလိဗောဓော” နှင့် အညီ ကထိန်အာနိသင်များကို မပြယ်မပျောက်အောင် တားမြစ်ထားတတ်သော ပလိဗောဓ သည် “အာဝါသ-ကထိန်ခင်းရာ ကျောင်းတိုက်၊ စီဝရ-ကထိန်ခင်းရာမှ မိမိအတွက် ရထား သော အဝတ်” ဤသို့ ၂ ပါးရှိ၏။ ထိုတွင် နိဋ္ဌိတစီဝရသို့ဖြင့် စီဝရပလိဗောဓ မရှိကြောင်းကို ပြ၏။ ထိုစီဝရပလိဗောဓ ပြတ်စဲရာတွင် “နိဋ္ဌာနန္တိကာ၊ နာသနန္တိကာ၊ အာသာဝစ္ဆေဒိကာ” ကထိန်နတ်ခြင်း ၃ ပါး ပါဝင်လေပြီ။ “ဥဗ္ဘတသ္မိံ ကထိနေ” ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်ကား အာဝါသ ပလိဗောဓ မရှိကြောင်းကို ပြ၏။ ထိုအာဝါသပလိဗောဓ ပြတ်စဲရာတွင် ပက္ကမနန္တိကာစသော ကြွင်းကထိန်နတ်ခြင်း ၅ ပါးတို့ ပါဝင်၏။ ထို့ကြောင့် ထို ၅ ပါး ပါဝင်သော အာဝါသပလိဗောဓ ကို ရည်ရွယ်၍ “သေသပလိဗောဓာဘာဝံ”ဟု ဆိုသည်။

ဒသ ပေ၊ ပရမော။ ။ ဒသ+အဟာနိ ဒသာဟံ-ဆယ်ရက်၊ ပရမသဒ္ဓါသည် ဥက္ကဋ္ဌ (အလွန်)، ပဓာန၊ အာဒိ၊ ပဏဝ (“အောင်” ဟူသောအသံ) အနက်များကို ဟော၏။ ဤနေရာ၌ ဥက္ကဋ္ဌ အနက်ဟောတည်း၊ “အလွန်” ဟူသည်လည်း အပိုင်းအခြား အလွန်တည်း၊ ထို့ကြောင့်

ပရိစ္ဆေဒေါ-သည်၊ (အတ္ထိ၊) ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ၁၀ ရက် အလွန်အပိုင်းအခြား ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) သော-ထိုကာလသည်၊ ဒသာဟပရမော-မမည်၏၊ ဒသာဟပရမံ-၁၀ ရက်အလွန်အပိုင်းအခြား ရှိသော၊ တံ ကာလံ-ထိုကာလပတ်လုံး၊ ဓာရေတဗ္ဗံ-ဆောင်ထားအပ် ဆောင်ထားနိုင်၏၊ ဣတိ အတ္ထော၊ အဓိဋ္ဌိတ ဝိကပ္ပိတေသု-အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်သော သင်္ကန်း၊ ဝိကပ္ပနာပြုအပ်သော သင်္ကန်းတို့၌၊ အပရိယာပန္နတ္ထာ-မပါဝင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အတိရေကံ-အပိုအလုံ ဖြစ်သော၊ စီဝရံ-တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အတိရေကစီဝရံ-ရမည်၏။

စီဝရံနာမ-ရမည်သည်၊ (အညတရံ-၅ စပါ) ခေါမံ-ခေါမတိုင်း၌ ဖြစ်သော သင်္ကန်းလည်းကောင်း၊ ကပ္ပိသိကံ-ဝါချည်ဖြင့် ယက်အပ်သောသင်္ကန်းလည်း ကောင်း၊ ကောသေယျံ-ပိုးချည်ဖြင့် ယက်အပ်သော သင်္ကန်းလည်းကောင်း၊ ကမ္မလံ-သားမွေးဖြင့် ယက်အပ်သော သင်္ကန်းလည်းကောင်း၊ ဝါ-သတလပ် သင်္ကန်းလည်းကောင်း၊ သာဏံ-ပိုက်ဆံလျော်ချည်ဖြင့် ယက်အပ်သော သင်္ကန်း လည်းကောင်း၊ ဘင်္ဂီ- ၅ မျိုးစုံရော၍ ယက်အပ်သော သင်္ကန်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတေသံ-ဤ ၆ မျိုးတို့တွင်၊ အညတရံဝါ-တစ်မျိုးမျိုးသော သင်္ကန်း သည်လည်းကောင်း၊ တဒနုလောမာနံ-ထို ၆ မျိုးတို့အားလျော်သော သင်္ကန်း

ပရမော၏ နောက်၌ “ပရိစ္ဆေဒေါ” ဟု အဘိဓေယျ-ဟောနက် ပြသည်၊ “ဒသာဟံ+ပရမော အသာတိ ဒသာဟပရမော” ဟု ပြုစေလိုရင်းတည်း။

အတိရေကစီဝရံ ဓာရေတဗ္ဗံ။ ။ အဓိဋ္ဌာန်တင်ထားအပ်သော သင်္ကန်းမှလည်းကောင်း၊ ဝိကပ္ပနာပြုထားအပ်သော သင်္ကန်းမှလည်းကောင်း၊ ပိုလုံနေသည်ကို “အတိရေကံ” ဟု ဆိုသည်၊ အတိရေကံ+စီဝရံ အတိရေကစီဝရံ၊ ဓာရေတဗ္ဗံ၌ တဗ္ဗပစ္စည်းသည် အတိသတ္တ (ခွင့်လွတ်- ခွင့်ပြုခြင်း) အနက်ဟောတည်း၊ ဆောင်ထားနိုင်၏၊ “ဆောင်ထားခွင့်ပြု၏” ဟုလို။

ခေါမံ ၊ ပေ၊ ကောသေယျံ။ ။ ခေါမေဟိ-ခေါမတိုင်းဖြစ် ချည်တို့ဖြင့်+ဝါယိတံ-ယက် အပ်သော အဝတ် (သင်္ကန်း) သည်၊ ခေါမံ-မည်၏၊ ကပ္ပိသေဟိ-ဝါချည် (ဝါမှဖြစ်သောချည်) တို့ဖြင့်+ ဝါယိတံ ကပ္ပိသိကံ၊ ကောသိယေဟိ-ပိုးချည် (ပိုးအိမ်မှဖြစ်သောချည်) တို့ဖြင့်+ဝါယိတံ ကောသေယျံ။

ကမ္မလံ။ ။ မနုဿလောမဝါဠလောမေ ထပေတွာ (လူ့အမွေး၊ မြသေ့၊ သစ်ကျား စသော သားရဲအမွေးတို့ကို ချန်ထား၍) သေသလောမေဟိ-ကြွင်းသတ္တဝါတို့၏ အမွေးတို့ဖြင့်၊ ဝါယိတွာ-ယက်၍၊ ကတဝတ္ထံ-ပြုအပ်သော သားမွေးအဝတ်တည်း။

သာဏံ၊ ဘင်္ဂီ။ ။ သာဏေဟိ-ပိုက်ဆံလျော်ချည်တို့ဖြင့်+ကတံ-ပြုအပ်သော အဝတ် တည်း။ သာဏံ-ဝတ်၊ ဘင်္ဂီနာမ ခေါမသုတ္တာဒိဟိ ပဉ္စဟိ မိသောတွာ ကတဝတ္ထံ-ခေါမစသော ချည် ၅ မျိုးတို့ဖြင့် ရော၍ ယက်အပ်သော အဝတ်။

တို့တွင်၊ အညတရံဝါ-တစ်မျိုးမျိုးသော သင်္ကန်းသည်လည်းကောင်းတည်း၊ အယံ-
ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ အဿ-ထိုသင်္ကန်း၏၊ ဇာတိ-အမျိုးဇာတ်တည်း။

ပန-ကား၊ ပမာဏတော-အားဖြင့်၊ တံ-ထိုသင်္ကန်းကို၊ ဝိကပ္ပနပဝံပစ္စိမံ-
ဝိကပ္ပနာလောက်သော နောက်ဆုံးဖြစ်သော သင်္ကန်းကို၊ ဝါ-အငယ်ဆုံး ဝိကပ္ပနာ
လောက်သော သင်္ကန်းကို၊ ဣမ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အဓိပ္ပေတံ-၏၊ ဟိ-သာဓကကား၊
“အနုဇာနာမိ၊ ပေ၊ ဝိကပ္ပေတံ” တိ-တုံဟူသော၊ ဧတံ (သုတ္တံ)-ဤပါဠိကို၊
(ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြု၊ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ အာယာမတော-အလျားအားဖြင့်၊ သုဂတင်္ဂံ
လေန-မြတ်စွာဘုရား၏၊ လက်သစ်တော်ဖြင့်၊ အဋ္ဌင်္ဂုလံ-လက်ရှစ်သစ်ရှိသော၊
စတုရင်္ဂုလဝိတ္ထတံ-လက် ၄ သစ် အပြန်ရှိသော၊ ဝါ-လက် ၄ သစ်အနံရှိသော၊
ပစ္စိမံ-နောက်ဆုံးဖြစ်သော၊ ဝါ-အငယ်ဆုံးဖြစ်သော၊ စီဝရံ-ကို၊ ဝိကပ္ပေတံ-ဝိကပ္ပနာ
ပြုခြင်းငှာ၊ အနုဇာနာမိ-ခွင်ပြုတော်မူ၏၊-မဟာဝါ၊ စီဝရက္ခန္ဓကပါဠိတော်။]

တဒနုလောမာနံဝါ။ ။ ဒုက္ခလ (ဘွဲ့ဖြူအဝတ်) ပတ္တဏ္ဏ (ပတ္တဏ္ဏတိုင်း၌ ဖြစ်သော
ပိုးချည်အဝတ်) သောမာရပဋ္ဌံ (သောမာရတိုင်း၌ ဖြစ်သော အဝတ်) စိနပဋ္ဌံ (စိန့်တိုင်း၌
ဖြစ်သောအဝတ်) ဣဒ္ဓိဇ (“ဧဟိ ဘိက္ခု” ဟု ခေါ်တော်မူသောအခါ ကမ္မဒိဒ္ဓိကြောင့် ဖြစ်သော
အဝတ်) ဒေဝဒိန္န (နတ်လှူအပ်သော အဝတ်၊ အရှင်အနုရုဒ္ဓါအား ဇာလိနိနတ်သမီး လှူအပ်
သော အဝတ်မျိုး) ဣတိ တေသံ ခေါမာဒိနံယေဝ အနုလောမာ ဆန္တံ စီဝရာနံဝါ-ဋီကာ။

ဝိကပ္ပနပဝံ။ ။ ဝိကပ္ပနံ-သို့ + ဥပဂစ္ဆတိ-ကပ်ရောက်နိုင်၏၊ ဝါ-လောက်၏၊ ဣတိ
ဝိကပ္ပနပဝံ၊ ထိုသို့ ဝိကပ္ပနာလောက်သော အငယ်ဆုံးအဝတ် (သင်္ကန်း) ဟူသည် အလျား
တစ်တောင်၊ အနံ တစ်ထွာရှိသော အဝတ်တည်း၊ [ဒိယတော ဝဗ္ဗကိဟတ္ထပ္ပမာဏံ (လက်သမား
တစ်တောင် ပမာဏရှိသော) ဝိတ္ထာရတော တတော ဥပမုပ္ပမာဏံ (ထိုတစ်တောင်မှ ထက်ဝက်
တစ်ထွာ ပမာဏရှိသော) အဝတ်သည်၊ ဝိကပ္ပနပဝံ ပစ္စိမံ-ဋီကာ။]

အဋ္ဌင်္ဂုလံ သုဂတင်္ဂံလေန။ ။ သုဂတင်္ဂုလံနာမ ဣဒ္ဓါနိ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ တီဏိ
အင်္ဂုလာနိ-အလယ်အလပ် ပမာဏရှိသော ယောက်ျား၏ လက် ၃ သစ်သည် ဘုရားရှင်၏
၁ သစ်မည်၏၊ ဧတန သုဂတင်္ဂုလေန အဋ္ဌင်္ဂုလံ၊ ဝဗ္ဗကိဟတ္ထပ္ပမာဏံတိ အတ္ထော၊ ဘုရား
လက် ၈ သစ်တော်နှင့် ဝဗ္ဗကိတစ်တောင် ညီမျှ၏-ဟူလို၊ စတုရင်္ဂုလ ဝိတ္ထတံတိ ဧတ္ထာပိ
ယထာဝုတ္ထာနုသာရေန အတ္ထော ဝေဒိတဗျော-ဘုရားလက် ၄ သစ်သည် ဝဗ္ဗကိ တစ်ထွာနှင့်
ညီမျှသည်-ဟူလို။

ပန-ဆက်း[ပြတ်ပြီးဆက်] “အဓိဋ္ဌိတံ၊ ပေ၊ အပရိယာပန္နတ္တာ” တိ-တ္တာဟူသော၊
 ယံ-အကြင်စကားကို၊ ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ၊ ဧတ္ထံ-ဤစကားရပ်၌၊ (ဇာနိတဗ္ဗာ-၌ စပ်ပါ။)
 “အနုဇာနာမိ၊ ပေ၊ န ဝိကပေတု” န္တိ-တုံဟူသော၊ ဣမိနာနယေန-ဖြင့်၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗ
 ဝိကပေတဗ္ဗတာ-အဓိဋ္ဌာန်တင်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်၊ ဝိကပ္ပနာပြုထိုက်သည်၏
 အဖြစ်ကို၊ ဇာနိတဗ္ဗာ-သိထိုက်၏၊ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ တိစီဝရံ-၃ ထည်သော်] သင်္ကန်း
 ကို၊ အဓိဋ္ဌာတုံ-သံယာဇ္ဇိစသော အမည်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်းငှာ၊ အနုဇာနာမိ-
 ၏၊ ဝိကပေတုံ-သံယာဇ္ဇိစသော အမည်ဖြင့် ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းငှာ၊ န (အနုဇာနာမိ)-
 ခွင့်ပြုတော်မမူ၊ ဝဿိကသာဇ္ဇိကံ-မိုးရေခံသင်္ကန်းကို၊ ဝဿာနံ-မိုးလတို့၏၊
 စတုမာသံ- ၄ လပတ်လုံး၊ အဓိဋ္ဌာတုံ-ဝဿိကသာဇ္ဇိကံ အမည်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်
 တင်ခြင်းငှာ၊ (အနုဇာနာမိ) တတော-ထို မိုး ၄ လမှ၊ ပရံ-၌၊ ဝိကပေတုံ-စီဝရံ
 အမည်သာမညဖြင့် ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းငှာ၊ (အနုဇာနာမိ) နိသီဒနံ-နိသီဒိန်ကို၊
 အဓိဋ္ဌာတုံ-နိသီဒနအမည်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်းငှာ၊ (အနုဇာနာမိ) ဝိကပေတုံ-
 နိသီဒနအမည်ဖြင့် ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းငှာ၊ န (အနုဇာနာမိ) ပစ္စတ္ထရဏံ-အပေါ်လွှမ်း
 အိပ်ရာခင်းကို၊ အဓိဋ္ဌာတုံ-ပစ္စတ္ထရဏ အမည်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်းငှာ၊ (အနု
 ဇာနာမိ) ဝိကပေတုံ-ပစ္စတ္ထရဏ အမည်ဖြင့် ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းငှာ၊ န (အနုဇာနာမိ)

အဓိဋ္ဌာတုံ န ဝိကပေတုံ။ ။ နာမံ ဝတ္တာ အဓိဋ္ဌာတုံ-“ဣမံ သံယာဇ္ဇိ၊ ဣမံ ဥတ္တရာ
 သင်္ဂီ၊ ဣမံ အန္တရဝါသကံ၊ ဣမံ ဝဿိကသာဇ္ဇိကံ” စသည်ဖြင့် သူ့နာမည်အတိုင်း ဆို၍
 အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်းငှာ၊ အနုဇာနာမိ-၏၊ ဝိကပေတုံ-“ဣမံ သံယာဇ္ဇိ ဝိကပေမိ” စသည်ဖြင့်
 သူ့နာမည်အတိုင်း ဆို၍ ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းငှာ၊ န အနုဇာနာမိတိ အတ္ထော၊ သူ့နာမည်အတိုင်းသာ
 ဝိကပ္ပနာ မပြုရ၊ စီဝရဟူသော အမည်သာမညဖြင့်ကား ဝိကပ္ပနာပြုရပါ၏။ [ဝိကပေန္တေန
 ပန “ဣမံ သံယာဇ္ဇိ” တိ အာဒိနာ တဿ တဿ စီဝရဿ နာမံ အဂ္ဂဟေတ္တာ “ဣမံ စီဝရံ
 တုယံ ဝိကပေမိ”တိ ဝိကပေတဗ္ဗံ။]

သင်္ကန်း ၉ မျိုး။ ။ သံယာဇ္ဇိ၊ ဥတ္တရာသင်္ဂီ (ကိုယ်ရုံ-အပေါ်ခြံ)၊ အန္တရဝါသက
 (သင်းပိုင်)၊ ဝဿိကသာဇ္ဇိက-စသည်ဖြင့် သင်္ကန်း ၉ မျိုးကို မှတ်သားရာ၏။ ဝဿိကသာဇ္ဇိကာ
 စသည်ကို ရတနဝဂ်၌ သိရလတ်၊ ပစ္စတ္ထရဏ၊ မုခပုဏ္ဏနတို့သည် သူ့အနက်တိုင်းသာ သိသာ၏။
 “ပရိက္ခာရစောဠ”-ဟူသည် လက်သုတ်ပဝါ-သပိတ်အိတ်စသော အသုံးအဆောင် ပရိက္ခရာပြုဖို့
 အဝတ်တည်း၊ ပရိက္ခာရဿ+စောဠ ပရိက္ခာရစောဠ။

[ဆောင်] သင်း-ကိုယ်-၃-အိပ်, မျက်-ပရိက်, နိသီဒံ-မိုးအမာ။

ကဏ္ဍပုဋိတ္တဒိ-အနာလွမ်း သင်္ကန်းကို၊ ယာဝ အာဗာဓာ-အနာရှိသည့်တိုင်အောင်၊
 ဝါ-အနာပျောက်သည့်တိုင်အောင်၊ အဓိဋ္ဌာတုံ-ကဏ္ဍပုဋိတ္တဒိ အမည်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်
 တင်ခြင်းငှာ၊ (အနုဇာနာမိ) .တတော-ထိုအနာရှိရာအခါမှ၊ ပရံ-၌၊ ဝိကပ္ပေတုံ-
 စီဝရ အမည်သာမညဖြင့် ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းငှာ၊ (အနုဇာနာမိ) မုခပုဋ္ဌနစောဠ-
 မျက်နှာသုတ်ပုဝါကို၊ အဓိဋ္ဌာတုံ-ဠ အမည်ဖြင့်၊ ပေ၊ ပရိက္ခာရစောဠ-ပရိက္ခရာ
 အဝတ်ကို၊ အဓိဋ္ဌာတုံ-ပရိက္ခာရစောဠ အမည်ဖြင့်၊ ပေ၊ ဝိကပ္ပေတုံ-ပရိက္ခာရစောဠ
 အမည်ဖြင့် ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းငှာ၊ န (အနုဇာနာမိ)-ခန္ဓကပါဠိတော်ပင်။]

တတ္ထ-ထိုသင်္ကန်း ၉ မျိုးတို့တွင်၊ တိစီဝရံ-ကို၊ အဓိဋ္ဌဟန္တေန-အဓိဋ္ဌာန်တင်
 လိုသော ရဟန်းသည်၊ ရဇိတွံ-ဆိုးပြီး၍၊ ကပ္ပပိန္နဲ-နွဲ့ကို၊ ဒတွာ-ပေးပြီး၍၊
 ပမာဏယုတ္တမေဝ-ပမာဏနှင့် ယှဉ်သော သင်္ကန်းကိုသာ၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ-အဓိဋ္ဌာန်
 တင်ထိုက်၏၊ တဿ-ထိုသင်္ကန်း၏၊ ပမာဏံ-ပမာဏသည်၊ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန-
 အလွန်ဆုံး အပိုင်းအခြားဖြင့်၊ သုဂတစီဝရတော-ဘုရားရှင်၏ သင်္ကန်းတော်
 အောက်၊ ဥိနကံ-ယုတ်လျော့သော ပမာဏသည်၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ [သုဂတစီဝရ
 ပမာဏကို ရတနဝဂ် သုဂတစီဝရသိက္ခာပုဒ်အတိုင်း သိပါ။] လာမကပရိစ္ဆေဒေန-
 ယုတ်လျော့သော အပိုင်းအခြားဖြင့်၊ တာဝ-အန္တရဝါသကမ္ပ ရှေးဦးစွာ၊ သံဃာ
 ဋီယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥတ္တရာသင်္ဂဿစ-၏လည်းကောင်း၊ ဒီဃတော-အလျား
 အားဖြင့်၊ မုဋ္ဌိပဉ္စကံ-တောင်ဆုပ်၏ ၅ တောင်ရှိသော ပမာဏသည်၊ (ဝဋ္ဋတိ-
 ၏) တိရိယံ-အနံအားဖြင့်၊ မုဋ္ဌိတ္တိကံ-တောင်ဆုပ်၏ ၃ တောင်ရှိသော ပမာဏ

မုဋ္ဌိပဉ္စကံ။ ။ ပဉ္စ+ပရိမာဏံ အဿာတိ ပဉ္စကံ၊ အဿ-ထိုပမာဏ၏၊ ပဉ္စ- ၅ တောင်
 တို့ဟူသော+ပရိမာဏံ-သည်၊ အတ္တိ၊ ဣတိ ပဉ္စကံ၊ မုဋ္ဌိဿ (မုဋ္ဌိဟတ္ထဿ)-လက်ဆုပ်
 အတောင်၏၊ ပဉ္စကံ-ငါးတောင်ရှိသော ပမာဏတည်း၊ မုဋ္ဌိပဉ္စကံ-လက်ဆုပ်၏ ငါးတောင်ရှိ
 သော ပမာဏံ၊ (ဋီကာဝိဂ္ဂဟ)၊ ဤဝိဂ္ဂဟအရ ငါးတောင်-တောင်ရာ၌ “လက်ဆုပ် အတောင်
 ဖြင့်ချည်း တောင်ရမည်” ဟု ဆိုလိုဟန် တူ၏၊ ယခုအခါ၌ကား ၎် တောင်ကို လက်ဖျားဆန့်၍
 ထောင်ပြီးလျှင် ငါးခုမြောက် အတောင်ကိုသာ လက်ဆုပ်တောင်-တောင်၍ “၅ တောင်-တောင်
 ဆုပ်” ဟု ခေါ်ကြသည်၊ မုဋ္ဌိတ္တိကံ၌လည်း နည်းတူ၊ [ဤပြုခဲ့သော ပမာဏသည် အငယ်ဆုံး
 ပမာဏဖြစ်ရကား ယခုခေတ် သင်္ကန်းများ၌ အလျား ၅ တောင်ထွက်ခန့်၊ အနံ ၄ တောင်ထွာခန့်
 ပမာဏ ရှိ၏။]

သည်။ (ဝဋ္ဋတိ-၏။) အန္တရဝါသကော-သည်။ ဒီဃတော-ဖြင့်၊ မုဋ္ဌိပဉ္စကော-
 တောင်ဆုပ်၏ ၅ တောင်ရှိသည်။ (ဟုတ္တာ) တိရိယံ-ဖြင့်၊ ဒွိဟတ္ထောပိ- ၂ တောင်ရှိ
 သော သင်းပိုင်သည်လည်း၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။ ပန-ကား၊ ဝုတ္တပ္ပမာဏတော-ဆိုအပ်ပြီး
 သော ပမာဏထက်၊ ဝါ-ဏ အောက်၊ အတိရေကဉ္စ-ပိုလွန်သော သင်္ကန်းကို
 လည်းကောင်း၊ ဦးနက္ခ-ယုတ်လျော့သော သင်္ကန်းကိုလည်းကောင်း၊ ပရိက္ခာရ
 စောဠန္ဒိ-ဠ ဟူ၍၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗ-၏။

တတ္ထ-ထိုသို့ အဓိဋ္ဌာန်တင်ရာ၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ “ဒွေ၊ ပေ၊ အဓိဋ္ဌေတီ” တိ-
 တိဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီး၊ [စီဝရဿ-၏။ အဓိဋ္ဌာနာနိ-အဓိဋ္ဌာန်တင်နည်း
 တို့သည်၊ ဒွေ- ၂ ပါးတို့တည်း၊ ကာယေနဝါ-ကိုယ်ဖြင့်သော်လည်း၊ အဓိဋ္ဌေတိ-
 အဓိဋ္ဌာန်တင်၏၊ ဝါစာယဝါ-နှုတ်ဖြင့်သော်လည်း၊ အဓိဋ္ဌေတိ-၏၊ (ပရိဝါ-
 ဧကုတ္တရိကနယ-ဒူကာ)] တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ကိုယ်နှုတ် ၂ ပါ တစ်ပါးပါးဖြင့်
 အဓိဋ္ဌာန်တင်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကို ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်) ပုရာဏ
 သံယာဇိ-အဟောင်းဖြစ်သော သင်္ကန်းကြီးကို၊ “ဣမံ၊ ပေ၊ ပစ္စုဒ္ဓရာမီ” တိ-မိဟူ၍၊
 ဝါ-ဤသင်္ကန်းကြီးကို အဓိဋ္ဌာန် ချပါ၏ဟူ၍၊ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ-အဓိဋ္ဌာန် ချထား၍၊
 ဝါ-အဓိဋ္ဌာန် စွန့်၍၊ [ပစ္စုဒ္ဓရာမီတိ ထပေမိ၊ ပရိစ္စုဇာမီတိဝါ။] နဝံ-အသစ်ဖြစ်သော
 သင်္ကန်းကြီးကို၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ “ဣမံ၊ ပေ၊ အဓိဋ္ဌာမီ” တိ-
 မိဟူ၍၊ ဝါ-ဤသင်္ကန်းကြီးကို အဓိဋ္ဌာန်တင်ပါ၏ဟူ၍၊ စိတ္တေန-ဖြင့်၊ အာဘောဂံ-
 နှလုံးသွင်းမှုကို၊ ကတွာ-၍၊ ကာယဝိကာရံ - ကိုယ်၏ ထူးခြားသော အမူအရာ
 ကို၊ ကရောဇ္ဈေန-ပြုလျက်၊ ကာယေနဝါ - သော်လည်း၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ-ထိုက်၏။

ဒွိဟတ္ထောပိ။ ။ သင်းပိုင်ဝတ်ရာ၌ အထက်ဘက်က ချက်ကို ဖုံးမိ၍၊ အောက်ဘက်၌
 ခြေသလုံး ခူးဆစ်အောက် လက်ရှစ်သစ် ကျလျှင် သင့်တော်ပြီ၊ ထို့ကြောင့် အထက်အောက်
 (အနံ) ၂ တောင်ရှိလျှင်ပင် အပ်၏။ ဒွိဟတ္ထောပိဖြင့် အမုတေယျဟတ္ထ= ၂ တောင်ထွာရှိ
 သင်းပိုင်းကို ဆည်းသည်။ [ပါရုပနေနာပိ-ခြံခြင်းအားဖြင့်လည်း၊ (သင်းပိုင်ကို မလိပ်ဘဲ ခြံ၍၊
 ခါးပန်းကြိုးပတ်ထားခြင်းဖြင့်လည်း၊) သက္ကာ နာဘိ ပဋိစ္ဆာဒေတုံ-ချက်ကို ဖုံးနိုင်လောက်၏။
 ဣတိ ဒွိဟတ္ထောပိ ဝဋ္ဋတိတိ၊ န ကောဝလံ အမုတေယျောဝ-ဝဋ္ဋတိ၊ အထခေါ ဒွိဟတ္ထောပိ
 ဝဋ္ဋတိတိ ပိသဒ္ဓဿ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။]

ကာယဝိကာရံ ကရောဇ္ဈေန။ ။ ဟတ္ထာဒိနာ စီဝရံ ပရမသဲန္တေနံ၊ စာလေန္တနဝါ-
 လက်စသော ကိုယ်အစိတ်အပိုင်းဖြင့် သင်္ကန်းကို သုံးသပ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် သင်္ကန်းကို လှုပ်စေ
 ခြင်းကို “ကာယဝိကာရ ပြု” ဟု ခေါ်သည်။

ဝစီဘေဒံ - နှုတ်မြွက်မှုကို၊ ကတ္တာ - ရှိ၊ ဝါစာယဝါ - သော်လည်း၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ - ထိုက်၏။

တတ္ထ-ထိုနှုတ်မြွက်၍ အဓိဋ္ဌာန်တင်ရာ၌၊ အဓိဋ္ဌာန်-အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်းသည်၊ ဒုဝိဓံ-မျက်မှောက်၊ မျက်ကွယ်အားဖြင့် ၂ ပါးအပြားရှိ၏။ (သံဃာဋီ-သည်)၊ ဟတ္ထ ပါသေ-ဟတ္ထပါသည်။ သစေ ဟောတိ-အကယ်၍ ရှိအံ့၊ (ဧဝံသတိ) က္ကမံ၊ ပေ၊ အဓိဋ္ဌာမိတိ-မိဟူ၍၊ ဝါစာ-စကားလုံးကို၊ ဘိန္ဒိတဗ္ဗာ-သိသာထင်ရှား ခွဲခြားထိုက်၏။ (တစ်နည်း) ဝါစာဘိန္ဒိတဗ္ဗာ-နှုတ်မြွက်ထိုက်၏။ အထ-သို့မဟုတ်၊ အန္တောဂတ္တာ ဒီသုဝါ-အခန်းတွင်း အစရှိသော အရပ်တို့၌သော်လည်းကောင်း၊ [မိမိနေရာ ကျောင်း၏ အခန်းတွင်း-ဟူလို၊ အာဒိဖြင့် ဥပရိပါသာဒ စသည်ကို ယူ။] သာမန္တ ဝိဟာရေဝါ-အနီးကျောင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ (သစေ) ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) [သာမန္တဝိဟာရသည် ဥပလံက္ခဏမျှသာ၊ အဝေး၌လည်း လှမ်း၍ အဓိဋ္ဌာန်တင် ကောင်း၏] ထပိတဋ္ဌာနံ-ထားအပ်ရာ အရပ်ကို၊ သလ္လက္ခေတ္တာ-မှတ်သားပြီး၍၊ ဧတံ၊ ပေ၊ အဓိဋ္ဌာမိတိ-ဟူ၍၊ ဝါစာ-ကို၊ ဘိန္ဒိတဗ္ဗာ-ထိုက်၏။ [ဟတ္ထပါသံ အတွင်း၌ “က္ကမံ” ဟတ္ထပါသံ အပြင်၌ “ဧတံ” ဟု ဆိုပါ-ဟူလို။]

ဥတ္တရာသင်္ဂေစ-၌လည်းကောင်း၊ အန္တရဝါသကေစ-၌လည်းကောင်း၊ ဧသနယော-ဤနည်းတည်း၊ ဟိ-မှန်၏၊ နာမမတ္တမေဝ-ဥတ္တရာသင်္ဂ၊ အန္တရဝါသက ဟူသော နာမည်မျှသည်သာ၊ ဝိသေသော-သံဃာဋီ အဓိဋ္ဌာန်တင်ပုံမှ ထူးတော့၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (နာမည်မျှသာ ထူးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ သဗ္ဗာနိ-အလုံးစုံသော သင်္ကန်း ၃ ထည်တို့ကို၊ သံဃာဋီ၊ ဥတ္တရာသင်္ဂ၊ အန္တရဝါသကန္တိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ၊ မိမိ၏၊ နာမေနေဝ-နာမည်ဖြင့်သာ၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာနိ- ကုန်၏။ အဓိဋ္ဌဟိတ္တာ-ပစ္စတ္ထရဏ စသည်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်ပြီး၍၊ [ပစ္စတ္ထရဏ၊ မုခပုဋ္ဌနစောဠ၊ ပရိက္ခာရစောဠဝသေန အဓိဋ္ဌဟိတ္တာ။] ထပိတဝတ္ထေဟိ-ထားအပ် သော အဝတ်တို့ဖြင့်၊ သံဃာဋီအာဒိနိ-သင်္ကန်းကြီး အစရှိသည်တို့ကို၊ သစေ ကရောတိ၊ (ဧဝံသတိ) ရဇနေစ - ဆိုးခြင်းကိစ္စသည်လည်းကောင်း၊ ကပ္ပေစ-

ဝစီဘေဒံ ကတ္တာ။ ။ဝစီယာ-စကားလုံး၏+ဘေဒေါ-သိသာထင်ရှား ကွဲပြားခြင်း၊ “က္ကမံ သံဃာဋီ-အဓိဋ္ဌာမိ” ဟု ဆိုရာ၌ က္ကဟူသော -မံဟူသော-(စသည်ဖြင့်) စကားလုံး သိသာခြားနား ကွဲပြားခြင်းတည်း၊ ဤသို့ စကားလုံး ကွဲပြားအောင် ဆိုခြင်းကိုပင် “နှုတ်မြွက် ခြင်း” ဟု ခေါ်ကြသည်။

ကပ္ပဗိန္ဒူ ထိုးခြင်းကိစ္စသည်လည်းကောင်း၊ နိဋ္ဌိတေ-ပြီးဆုံးလတ်သော်၊ ဣမံ ပစ္စုဒ္ဓရာမိတိ-ဟူ၍၊ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ-ပစ္စုဒ္ဓိရံ ပြု၍၊ ဝါ-အဓိဋ္ဌာန်ချ၍၊ ပုန-ဖန်၊ အဓိဋ္ဌာ တဗ္ဗာနိ-ကုန်၏။ [သံဃာဋီစသော နာမည်ဖြင့် ထပ်၍ အဓိဋ္ဌာန်တင်ပါ-ဟူလို။]

စပန-ထပ်၍ဆက်၊ ဣဒံ တိစီဝရံ-ကို၊ သုခပရိဘောဂတ္ထံ-လွယ်ကူစွာ သုံးစွဲနိုင်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပရိက္ခာရစောဠ-ငှကို၊ အဓိဋ္ဌာတံပိ-ငှာလည်း၊ စဇ္ဇတိ-အပ်၏။ ဝဿိကသာဋီကာ-သည်၊ အနတိရိတ္တ ပမာဏာ-မပိုလွန်သော ပမာဏရှိသည်၊ (သမာနာ-သော်)၊ [ဝဿိကသာဋီကာ သိက္ခာပုဒ်၌ လာသော ပမာဏထက် မလွန်လျှင်-ဟူလို]၊ နာမံ-ဝဿိကသာဋီကအမည်ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဝုတ္တနယေ နေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ဝဿိကေ-မိုးဥတု၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ မာသေ-လတို့ပတ်လုံး၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ-ထိုက်၏၊ တတော-ထိုမိုး ၄ လမှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ-၍၊ ဝါ-၍၊ ဝိကပ္ပေတဗ္ဗာ-ဝိကပ္ပနာ၊ ပြုထိုက်၏၊ စ-ဆက်၊ ဝဏ္ဏဘေဒမတ္တရတ္တာပိ-အဆင်းပျက်ရုံမျှ ဆိုးအပ်သည်လည်းဖြစ်သော။

ဣမံ ပစ္စုဒ္ဓရာမိတိ။ ။ သံဃာဋီစသော နာမည် မရသေး၊ နဂိုက ပစ္စုတ္တရဏလည်း သက်န်းချပ်ဆိုးပြီးဖြစ်၍ ပစ္စုတ္တရဏ မဟုတ်တော့၊ ထို့ကြောင့် နာမည်အထူး မတပ်ဘဲ “ဣမံ” ဟု ဆိုသည်။ ဋီကာသစ်၌ကား “ဣမံ ပစ္စုတ္တရဏံ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ” ဟု နာမည်တပ်လျှင်လည်း အပြစ်မရှိ-ဟု ဆိုသည်။

သုခပရိဘောဂတ္ထ။ ။ သံဃာဋီစသော နာမည်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်ထားလျှင် အရုဏ် တက်ချိန်၌ ကင်း၍ မနေရ၊ စိပွဝါသသိက္ခာပုဒ်အရ နိသဂ္ဂိယပါစိတ် အပြစ်ရှိ၏။ “ဣမံ စီဝရံ ပရိက္ခာရစောဠ အဓိဋ္ဌာမိ” ဟု ပရိက္ခာရစောဠ အဓိဋ္ဌာန်တင်ထားလျှင် ထိုစိပွဝါသ အပြစ်မရှိ၊ ဝတ်ရုံ သုံးဆောင်ခြင်းငှာလည်း အပ်၏။ ထို့ကြောင့် သုံးစွဲရာ၌ လွယ်ကူသည်-ဟူလို၊ ဤစကား အရ ပရိက္ခာရစောဠနာမည်ဖြင့် သက်န်း ၉ မျိုးလုံးကို အဓိဋ္ဌာန်တင်နိုင်၏-ဟုမှတ်။

တတောပရံ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ။ ။ ဝဿိကသာဋီကာသည် မိုးလလွန်၍ ဆောင်းလရောက် လျှင် အလိုလို အဓိဋ္ဌာန်ပျက်၏။ ထို့ကြောင့် “ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ” အရ ဝဿိကသာဋီကာအဖြစ်မှ စွန့်ပယ်ခြင်းကို “ပစ္စုဒ္ဓရဏ” ဟု ဆိုသည်။ “ဣမံ ဝဿိကသာဋီကံ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ” ဟု ဆိုဖွယ် မလို၊ ထိုသို့ ဝဿိကသာဋီကာအဖြစ်မှ ပယ်ပြီးနောက် “ဣမံ စီဝရံ တုယံ ဝိကပ္ပေမိ” စသည်ဖြင့် ဝိကပ္ပနာ ပြုရသည်။ [ဝဿိကသာဋီကာဘာဝတော အပနေတွာ “ဣမံ စီဝရံ တုယံ ဝိကပ္ပေမိ” တိ အာဒိနာနယေန ဝိကပ္ပေတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။]

ဝဏ္ဏဘေဒမတ္တရတ္တာပိ။ ။ ရေချိုးသောအခါ ခေတ္တဝတ်ဖို့ ဖြစ်သောကြောင့် တစ်ကြိမ် လောက်ဆိုး၍ အဖြူရောင် အဆင်းပျက်လျှင်ပင် အပ်ပြီ၊ အဓိဋ္ဌာန် ၂ ထည် မတင်ကောင်း သောကြောင့် ၂ ထည်ကား မအပ်။

ဒော-ဤမိုးရေခဲ သင်္ကန်းသည်၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။ ပန-ထိုသို့ပင် အဆင်းပျက်ရုံမျှ ဆိုခြင်းဖြင့် အပ်ပါသော်လည်း၊ ဒွေ-၂ ထည်တို့သည်၊ န ဝဋ္ဋန္တိ-မအပ်ကုန်။

နိသီဒနံ-ကို၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗမေဝ-ထိုက်သည်သာ၊ တဉ္စ-ထို နိသီဒနံသည်လည်း၊ ပမာဏယုတ္တံ-ဏနှင့် ယှဉ်သော၊ [ပမာဏကို ရတနဝဂ် နိသီဒနသိက္ခာပုဒ်အတိုင်း သိပါ။] ဧကမေဝ-တစ်ထည်တည်းသာ၊ (ဝဋ္ဋတိ-၏။) ဒွေ-၂ ထည်တို့သည်၊ န ဝဋ္ဋန္တိ၊ ပစ္စတ္တရဏံပိ-ကိုလည်း၊ ၊ပေ၊ ပန-အထူးကား၊ တံ-ထိုအပေါ်လွှမ်း အိပ်ရာခင်းသည်၊ မဟန္တံပိ-အကြီးသည်လည်းကောင်း၊ ဧကံပိ- တစ်ထည်သည်လည်းကောင်း၊ ဗဟူနိပိ-အများတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋန္တိ- ကုန်၏။ [အချို့စာ၌ မဟန္တံပိ ဝဋ္ဋတိ ဧကံပိ ဝဋ္ဋတိဟု ဝဋ္ဋတိ ပါနေ၏။ စာသွား မကောင်း၊] နီလံပိ-ညိုသော အခင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပီတကံပိ-ရွှေသောအခင်း သည်လည်းကောင်း၊ သဒသံပိ-အဆာရှိသော အခင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပုပ္ဖဒသံ ပိ-ပန်းအဆာရှိသော အခင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့ အစရှိသော၊ သဗ္ဗပ္ပ ကာရံ-အလုံးစုံသော အပြားရှိသော အခင်းသည်၊ [အချို့စာ၌ “ဝိ” ပါ၏။ မကောင်း၊] ဝဋ္ဋတိ-၏။

ကဏ္ဍပဋိစ္စာဒိ-ကို၊ ယာဝ-လောက်၊ အာဗာဓေ-အနာသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏။ တာဝ-ထိုအနာရှိသမျှ ကာလပတ်လုံး၊ ပမာဏိကာ-ပမာဏနှင့် ယှဉ်သော အနာလွှမ်းသင်္ကန်းကို၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ-ထိုက်၏။ အာဗာဓေ-သည်၊ ဝူပသန္တေ-ငြိမ်း ပျောက်လတ်သော်၊ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ-ပြု၍၊ ဝါ-အဓိဋ္ဌာန်အဖြစ်မှ ဖယ်ရှား၍၊ [တမင် ပစ္စုဒ္ဓါရိပြုနေဖွယ် မလို၊ ဝသိကသာဋီကာအဖွင့်ကို ကြည့်ပါ။] ဝိကပ္ပေတဗ္ဗာ-ဝိကပ္ပနာ ပြုထိုက်၏။ သာ-ထိုအနာလွှမ်း သင်္ကန်းသည်၊ ဧကာဝ-တစ်ထည် တည်းသာ၊ ၊ပေ၊ ပန-အထူး၊ တံ-ထိုမျက်နှာသုတ် ပုဝါသည်၊ ဧကမ္ပိ-တစ်ထည်သည် သည်လည်းကောင်း၊ ဗဟူနိပိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ မဟန္တံပိ-အကြီးသည်လည်း ကောင်း၊ ဝဋ္ဋတိယေဝ-သည်သာ၊ [မှတ်ချက်-ကတ္တားအများရှိရာ၌ နောက်ဆုံး ကတ္တားနှင့် ဝစ်တူအောင် ထားရသည်၊ ထို့ကြောင့် “မဟန္တံ”ကို ကြည့်၍ ဝဋ္ဋတိဟု ဧကဝုစ်ဖြင့် ထားသည်။]

ပရိက္ခာရစောဠေ-ပရိက္ခာရစောဠေ၌၊ ဂဏနာ-အရေအတွက်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ယတ္ထကံ-အကြင်မျှလောက်ကို၊ (အဓိဋ္ဌာတံ-ငှာ၊ ပရိက္ခာရစောဠေအမည်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်းငှာ-ဟူလို၊) ဣစ္ဆတိ-အလိုရှိ၏။ တတ္ထကံ-ကို၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗမေဝ- အဓိဋ္ဌာန်တင်ကောင်းသည်သာ၊ ထဝိကာပိ-သပိတ်အိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ [အဝတ်ကို ချုပ်ထားသော အဝတ် သပိတ်အိတ်ကို ဆိုသည်။] ပရိဿာဝနမ္ပိ - ပုဝါရေစစ်ကိုလည်းကောင်း၊ [ဓမ္မကရိုဏ် ရေစစ်မဟုတ်၊ လက်ကိုင်ပုဝါမျိုးကို

ဖြန့်၍ စစ်ရသော ရေစစ်တည်း။] ဝိကပ္ပနပဝံ-ဝိကပ္ပနာလောက်သော၊ ပစ္ဆိမပ္ပမာ
 ဣ-နောက်ဆုံး ပမာဏရှိသည်။ (သမာန-ဖြစ်လတ်သော်) ပရိက္ခာရစောဋ္ဌန္တိ-ဟူ၍၊
 အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗမေဝ-သာ၊ ဗဟူနိပိ-အများတို့ကိုလည်း၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊
 ကတ္တာ-၍၊ ဣမာနိ ၊ပေ၊ အဓိဋ္ဌာမိတိ အာဒိနာ-မိ အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊
 အဓိဋ္ဌာတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိယေဝ-သာ၊ [အာဒိနာဖြင့် “ဧတာနိ စီဝရာနိ” စသည်ဖြင့်
 အဝေးအဓိဋ္ဌာန်တင်ရာ၌ ဆိုရမည်ကို သိပါ။]

ပန-ကား၊ မဇ္ဇဘိသိ-ညောင်စောင်းပေါ်၌ ခင်းအပ်သော ဘုံလျှိုလည်းကောင်း၊
 [အိပ်ချုပ်၍ အတွင်း၌ သစ်ရွက်-အုန်းဆံ စသည်သွတ်ထားသော အခင်းကို ဘိသိ
 (ဘုံလျှို) ဟု ခေါ်သည်။] ဝိဋ္ဌဘိသိ-အင်းပျဉ်ပေါ်၌ ခင်းအပ်သော ဘုံလျှိုလည်း
 ကောင်း၊ ဝိဇ္ဇောဟနံ - ခေါင်းအုံးလည်းကောင်း၊ ပါဝါရော-ခြုံထည်လည်းကောင်း၊
 ကောဇဝေါ-ကော်ဇောလည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧတေသု-ဤပရိက္ခရာတို့၌လည်း
 ကောင်း၊ သေနာသနပရိက္ခာရတ္ထာယ-သေနာသန အသုံးအဆောင် အကျိုးငှာ၊
 ဒိန္နုပစ္စတ္ထရဏေ စ-ပေးလှူအပ်သော အခင်း၌လည်းကောင်း၊ အဓိဋ္ဌာနကိစ္စံ-
 အဓိဋ္ဌာန်တင်ဖွယ် ကိစ္စသည်၊ နတ္ထိယေဝ-မရှိသည်။

ပန-ကား၊ (အဓိဋ္ဌာန်တင်ပုံမှ တစ်ပါး၊ အဓိဋ္ဌာန်ပျက်ပုံကား) သဗ္ဗဗ္ဗ-အလုံးစုံ
 သာလျှင်ဖြစ်သော၊ (စ-သဒ္ဓါ ဧဝတ္ထိ) ဝုတ္တပုကာရေန-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြား
 အားဖြင့်၊ အဓိဋ္ဌိတံ-အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်ပြီးသော၊ ဧတံ စီဝရံ-သည်၊ အညဿ-
 အခြားသူအား၊ ဒါနေန-ပေးခြင်းလည်းကောင်း၊ အစ္ဆိန္နိတွာ-လှယ်ကံ၍၊ ဂဟဏေ
 န-ယူခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝိဿာသဂ္ဂါဟေန-အကျွမ်းဝင်သဖြင့် ၊ယူခြင်းလည်း
 ကောင်း၊ ဟီနာယ-ယုတ်ညံ့သော လူ့အဖြစ်အကျိုးငှာ၊ အာဝတ္ထနေန-လည်
 ခြင်းလည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း)၊ ဟီနာယာဝတ္ထနေန-လူထွက်ခြင်းလည်းကောင်း။

မဇ္ဇဘိသိ ၊ပေ၊ ဧတေသု။ ။ဤပစ္စည်းများသည် ပုဂ္ဂလိကပင်ဖြစ်သော်လည်း သေနာ
 သန အသုံးအဆောင်ဖြစ်သောကြောင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်ဖွယ် မလို၊...[ဘိသိ ဝိဇ္ဇောဟန ပါဝါရ
 ကောဇဝါနမ္ပိ သေနာသနပရိက္ခာရတောယေဝ အဓိဋ္ဌာနကိစ္စံ နတ္ထိတိ ဝေဒိတဗျံ] ထိုသို့ဖြစ်လျှင်
 ခေါင်းအုံးစွပ်၊ ခြင်ထောင်များလည်း ဤနည်း ဖြစ်နိုင်စရာ ရှိ၏။ သို့သော်-ထိုပစ္စည်းများကို
 ဖျက်၍ သင်္ကန်းလုပ်နိုင်လျှင် ပရိက္ခာရစောဋ္ဌ အဓိဋ္ဌာန်တင်ထား၍ မလွန်နိုင်ပါ။

ပါဝါရော။ ။“ပါဝါရော-ဥတ္တရာသင်္ဂေါ” ဟု အဘိဓာန်၌ ပရိယာယ်ဆို၏။-ဥတ္တရာသင်္ဂ
 ဟူရာ၌ အပေါ်၌ခြုံရသော “စောင် = တဘက် ” တို့ကို ယူ၊ ရှေးက “ စုလျားတဘက် ” ဟု
 အနက်ပေးကြ၏။

သိက္ခာပစ္စက္ခာနေန-သိက္ခာချခြင်းလည်းကောင်း၊ ကာလံကိရိယာယ-သေခြင်းလည်းကောင်း၊ လိင်္ဂပရိဝတ္တနေန - လိင်္ဂပြန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပစ္စုဒ္ဓရဏေန-ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ အဋ္ဌဟိ-ကုန်သော၊ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ-တို့ကြောင့်၊ အဓိဋ္ဌာနံ-ကို၊ ဝိဇဟတိ-စွန့်၏။

ပန-အထူးကား၊ တိစီဝရံ-သည်၊ ကနိဋ္ဌဂုံလိနခပိဋ္ဌိပမာဏေန-လက်သန်းလက်သည်း၏ ကျောက်ကုန်း ပမာဏရှိသော၊ ဆိဒ္ဓေနာပိ-အပေါက်ကြောင့်လည်း၊ (ပိ-ဖြင့် ရှေ့ ၈ ပါးပေါင်း၊) ဝိဇဟတိ - စွန့်၏။ တဉ္စ - ထိုတိစီဝရိတ်သည်လည်း၊

သဗ္ဗပနေတံ။ ။ “ပြခဲ့သော နည်းဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်ပြီးသော သင်္ကန်း ၉ မျိုးသည် အဘယ်အကြောင်းကြောင့် အဓိဋ္ဌာန်ကို စွန့်ပါသနည်း” ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “သဗ္ဗ” စသည်မိန့်၊ သူတစ်ပါးအား ပေးခြင်းစသော အကြောင်းရှစ်ပါးတွင် တစ်ပါးပါးကြောင့် အဓိဋ္ဌာန်ကို စွန့်သည် (အဓိဋ္ဌာန် ပျက်သည်) ဟူလို၊ [ဆောင်ပုဒ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာမှာ ရှု။]

ထိုတွင် ဟိနာယာဝတ္တနဟူသည် သီလမပျက်သေးဘဲ လူဝတ်လဲခြင်းတည်း၊ တစ်နည်း-ဘိက္ခုနီများ၏ လူဝတ်လဲခြင်းတည်း၊ ဘိက္ခုတို့မှာ သီလမပျက်ဘဲ လူဝတ်လဲရုံဖြင့် “အဓိဋ္ဌာန်မပျက်” ဟု အပရေဆရာတို့ ဆိုသတတ်၊ “သိက္ခာပစ္စက္ခာန” ကား သင်္ကန်းဝတ်လျက် သိက္ခာချခြင်းတည်း၊ [သိက္ခာချခြင်းကြောင့် အဓိဋ္ဌာန်ပျက်လျှင် ပါရာဇိကကျသူအတွက် အထူးဆိုဖွယ်မလို။]

ဒါနေနတျာဒိ။ ။ ဒါနေန စသော ပုဒ်တို့သည် ဣတိတွင် စပ်ရ၏။ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် “ပေးခြင်းကြောင့်” ဟု ဟိတ်အနက် မပေးနိုင်၊ “ဝိဇဟတိ” ကြိယာ၌ စပ်မှသာ ဟိတ်အနက် ပေးနိုင်သည်၊ ဣတိသဒ္ဓါ ခြားနေသောကြောင့် ထိုကြိယာ၌လည်း မစပ်သင့်၊ ထို့ကြောင့် နာဝိဘတ်ကို လိင်္ဂအနက်၌ သက်စေ၍ “ပေးရခြင်းလည်းကောင်း” ဟု အနက်ပေးရသည်။

တစ်နည်း- “ဒါနေန-ကြောင့်လည်းကောင်း” ဟု ပေးလိုလျှင် “ဣတိ-ဤသို့” ဟု မပေးဘဲ “ဣတိ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ” ဟု တွဲပေးပါ။ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိသည် ဣတိ၏ အဖွင့်၊ ထိုသို့ပေးလျှင် “ဒါနေန” စသည်တို့က အစိတ်စိတ်ဖြစ်သော ဟိတ်၊ ဣတိ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိတို့က အပေါင်းဖြစ်သော ဟိတ်-ဟု စပ်နိုင်သည်၊ နေရာတိုင်းမှာ ဤနည်းချည်းတည်း။

အမှာ။ ။ ဤအဓိဋ္ဌာန်ပျက်မှုနှင့် စပ်သော အကျယ်ကို အဋ္ဌကထာကြီးမှ ယူ၍ ဋီကာဆိုထားသည်၊ ရှုစားလေတော့၊ ယခုခေတ် သင်းပိုင်းဟောင်းကို အလယ်ကဖြတ်၍ အဖျား ၂ ဘက်ကို စပ်ကာ (ကုံးပြန်သောအားဖြင့်) ချုပ်လေ့ရှိကြ၏၊ ထိုသို့ ချုပ်ရာ၌ အဖျား ၂ ဘက်ကို ပဌမစပ်၍ ချုပ်ပြီးမှ အလယ်ကို ဖြတ်လျှင် အဓိဋ္ဌာန်မပျက်၊ အလယ်ကို ပဌမဖြတ်ပြီးမှ ချုပ်လျှင်ကား ဖြတ်တုန်းကပင် အဓိဋ္ဌာန်ပျက်၏။

ဝိနိဗ္ဗေဒနေဝ-ထုတ်ခြင်းပေါက်သော အပေါက်ကြောင့်သာ၊ (ဝိဇဟတိ-၏) ဟိ-မှန်၊ ဆိဒ္ဓဿ-၏၊ အပ္ပန္တရေ-အတွင်း၌၊ ဧကတန္တုပိ-တစ်ချောင်းသော ချည်မြှင်သည်လည်း၊ အစ္စ္စိန္နော-မပြတ်သေးသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ရက္ခတိ ယေဝ-အဓိဋ္ဌာန်မှ စောင့်သေးသည်သာ၊ တတ္ထ-ထို ၃ ထည်သော သင်္ကန်းတို့၌၊ သံယာဋိယာစ-၏လည်းကောင်း၊ ဥတ္တရာသင်္ကဿစ-လည်းကောင်း၊ ဒီယန္တတော-အလျားအစွန်းမှ၊ ဝိဒတ္ထိပမာဏဿ-တစ်ထွာပမာဏရှိသော၊ တိရိယန္တတော-အနံအစွန်းမှ၊ အဋ္ဌင်္ဂုလပ္ပမာဏဿ-လက်ရှစ်သစ် ပမာဏရှိသော၊ ပဒေသဿ-အရပ်၏၊ ဩရတော-အတွင်း၌၊ ဆိဒ္ဓံ-သည်၊ အဓိဋ္ဌာန်-ကို၊ ဘိန္ဒုတိ-ဖျက်၏၊ အန္တရဝါသကေပိ-၌လည်း၊ ဒီယန္တတော-မှ၊ ဧတဒေဝပမာဏံ-ဤပမာဏသည်ပင်၊ (ဟောတိ-၏) တိရိယန္တေန ပန-အနံ အစွန်းအားဖြင့်ကား၊ စတုရင်္ဂုလတာ-လက် ၄ သစ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ထိုက်၏၊ တိဏ္ဏမ္ပိ- ၃ ထည်သော သင်္ကန်းတို့၏လည်း၊ ဝုတ္တောကာသဿ - ဆိုအပ်ပြီးသော အရပ်၏၊ ပရတော-ပြင်ဘက်၌၊ (ဆိဒ္ဓံ-သည်၊ အဓိဋ္ဌာန်-ကို) န ဘိန္ဒုတိ-မဖျက်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (အပေါက်အတွက် အဓိဋ္ဌာတ်ပျက်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဆိဒ္ဓေ-သည်၊ ဇာတေ-ဖြစ်လတ်သော်၊ တိစီဝရံ-သည်၊ အတိရေကစီဝရဋ္ဌာနေ-အတိရေက သင်္ကန်းအရာ၌၊ တိဋ္ဌတိ-တည်တော့၏၊ သူစိကမ္ပံ-အပ်ချုပ်မှုကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ-အဓိဋ္ဌာန်တင်ရာ၏။

ဝဿိသသာဋိကာ-သည်၊ ဝဿာနမာသာတိက္ကမေနာပိ-မိုးလကိုလွန်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကဏ္ဍုပဋိစ္စာဒိ-သည်၊ အာဟာဓဝူပသမေနာပိ-အနာငြိမ်းပျောက်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ (ပိ-တို့ဖြင့် ရှေ့ ၈ ပါး ပေါင်း)၊ ပေ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ မိုးလလွန်သည့်အတွက် အဓိဋ္ဌာန်စွန့်ခြင်း၊ အနာပျောက်သည့်အတွက် အဓိဋ္ဌာန်စွန့်ခြင်းကြောင့်) တာ-ထိုဝဿိသသာဋိကာ၊ ကဏ္ဍုပဋိစ္စာဒိတို့ကို၊ တတော-ထိုအခါမှ၊ (မိုးလအခါ၊ အနာပျောက်ရာအခါမှ) ပရံ-၌၊ ဝိကပ္ပေတဗ္ဗာ-ထိုက်ကုန်၏၊ ပန-ဆက်၊ သဗ္ဗစီဝရာနံ-အလုံးစုံသော သင်္ကန်းတို့၏၊ ဝိကပ္ပနလက္ခဏံ - ဝိကပ္ပနာလက္ခဏာကို၊ ဝိကပ္ပနသိက္ခာပဒေယေဝ - ပုဒ်၌သာ၊ ဝဏ္ဏယိဿာမ-ဖွင့်ကုန်တော့အံ့၊ ဟိ-မှန်၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ [ဝေဒိတဗ္ဗာ-၌ စပ်၊ ဝိကပ္ပနာပြုပုံ မဖက် သက်သက် သိပါ-ဟူလို၊ ဣမသ္မိံ ဩကာသေ-ဤသိက္ခာပုဒ်အရာ၌၊ ယံ-အကြင်သင်္ကန်းကို၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ အနဓိဋ္ဌိတံ-

အဓိဋ္ဌာန်လည်း မတင်အပ်၊ အဝိကပ္ပိတဉ္စ-ဝိကပ္ပနာလည်း မပြုအပ်၊ တံ-ထိုသင်္ကန်းကို၊ အတိရေကစီဝရန္တိ-ရဟူ၍၊ ဝေဒိတဗွဲ-ထိုက်၏။ [ဤနေရာကျမှ အတိရေကစီဝရ်၏ အဖွင့်ဆုံးသည်။]

တံ၊ ပေ၊ ပါစိတ္တိယံတိ-ကား၊ ယထာဝုတ္တဇာတိပ္ပမာဏံ-အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော ဇာတ်၊ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော ပမာဏရှိသော၊ တံ စီဝရ်-ကို၊ ဒသာဟပရမံ-၁၀ ရက်အလွန် အပိုင်အခြားရှိသော၊ ကာလံ-ကာလကို၊ (တစ်နည်း) ယထာဝုတ္တဇာတိပ္ပမာဏံ-သော၊ စီဝရ်-ကို၊ ဒသာဟပရမံ-သော၊ တံ ကာလံ-ထိုကာလကို၊ အတိတ္တာမယတော-လွန်စေသော ရဟန်း၏၊ ဧတ္တန္တရေ-ဤ ၁၀ ရက်အတွင်း၌၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြုလတ်သော်၊ အတိရေကစီဝရ်-သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ တထာ-ထိုအတိရေကစီဝရ် မဖြစ်နိုင်လောက်အောင် သောအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အကြဗ္ဗတော-မပြုသော ရဟန်း၏၊ (ပါစိတ္တိယံ-၌ စပ်) ဝါ-သည်၊ (နိသဂ္ဂိယံ-၌ စပ်) နိသဂ္ဂိယံ-ထိုသင်္ကန်းကိုလည်း စွန့်ထိုက်၏၊ ပါစိတ္တိယံ-ပါစိတ်အာပတ်လည်း၊ (ဟောတိ) တဉ္စ စီဝရ်-ကိုလည်း၊ ဝါ-သည်လည်း၊ နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်အပ် စွန့်ထိုက်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ အဿ-ထို ရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယာ-ပါစိတ်မည်သော၊ အာပတ္တိစ-သည်လည်း၊ ဟောတိ-၏၊ ဝါ-သင့်၏၊ ဣတိ အတ္ထော။

တံ အတိတ္တာမယတော။ ။ “တံ ယထာဝုတ္တ ဇာတိပ္ပမာဏံ စီဝရ်၊ ဒသာဟ ပရမံ ကာလံ အတိတ္တာမယတော” ဟု ဖွင့်၏၊ တံဖြင့် စီဝရ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကာလံကိုသော်လည်းကောင်း စွဲနိုင်၏၊ [တံတိ စီဝရ်၊ ကာလံဝါ-ဋီကာ။] “တံ-ထိုသင်္ကန်းကို၊ (တစ်နည်း) တံ-ထိုဆယ်ရက်ကာလကို” ဟု ပေး၊ [“ယထာဝုတ္တဇာတိ၊ ယထာဝုတ္တပ္ပမာဏံ” ဟု ခွဲ၍ ယထာဝုတ္တဇာတိဖြင့် ခေါ်မ-စသော (သင်္ကန်း) အမျိုးကို၊ ယထာဝုတ္တပ္ပမာဏံဖြင့် (အငယ်ဆုံး) အလျားတစ်တောင်၊ အနံတစ်ထွာ ပမာဏကို ညွှန်သည်။]

ဧတ္တန္တရေ၊ ပေ၊ အကြဗ္ဗတော။ ။ ဤပါဌ်ဖြင့် အတိတ္တာမယတောကို ထပ်၍ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်သည်၊ ထိုသို့ဖွင့်သဖြင့် ဆယ်ရက်အတွင်း၌ အတိရေကစီဝရ် မဖြစ်အောင် အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာ တစ်ခုခု မပြုဘဲ ထားသည်ကို “အတိတ္တာမယ” ခေါ်ကြောင်း သိရသည်။

နိသဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ ။ “တဉ္စ စီဝရ်၊ ပေ၊ ဟောတိတိ အတ္ထော” ဟု ဖွင့်၏၊ ဤအလို “နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်အပ် စွန့်ထိုက်သည်၊ ဟောတိ၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်လည်း၊ ဟောတိ” ဟု စကား ၂ ရပ် ခွဲ၍ပေး။

အထဝါ-ထို့ပြင်တစ်နည်းကား၊ နိသဇ္ဇနံ-စွန့်ခြင်း၊ နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်ခြင်း၊ ဧတံ-
 ဤနိသဂ္ဂိယဟူသော အမည်သည်၊ ပုဗ္ဗဘာဂေ-အာပတ်ကို ဒေသနာမပြောမီ
 ရှေ့အဖို့၌၊ ကတ္တဗ္ဗဿ-ပြုထိုက်သော၊ ဝိနယကမ္မဿ-ဝိနည်းကံ၏၊ နာမံ-အမည်
 တည်း၊ အဿ-ထိုသဘော၏၊ နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်ခြင်း ဝိနည်းကံသည်၊ အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ-
 ကြောင့်၊ (ထိုသို့စွန့်ခြင်း ဝိနည်းကံရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) တံ-ထိုသဘောသည်၊
 နိသဂ္ဂိယမိစ္စေ-နိသဂ္ဂိယပင်မည်၏၊ [အဿတ္ထိ ဆင့်သော်လည်း မဆင့်ခင်က
 နာမည်အတိုင်းပင် ဖြစ်သောကြောင့် နိသဂ္ဂိယမိစ္စေ-ဟု ဣစ္စေဝဖြင့် ဆိုသည်၊]
 တံ-ထိုနိသဂ္ဂိယဟူသော အမည်သည်၊ ကိံ-အဘယ်နည်း၊ ပါစိတ္တိယံ-ပါစိတ်တည်း၊
 တံ-ထိုသင်္ကန်းကို၊ (တစ်နည်း) တံ-ထို ၁၀ ရက်ကာလကို၊ အတိက္ကာမယတော-
 လွန်စေသော ရဟန်း၏၊ [ဤနေရာ၌ အချို့စာများတွင် “သဟနိသဂ္ဂိယေန” ဟု
 ပိုနေ၏၊ နိသဂ္ဂိယ ဝိနယကမ္မံနှင့် သဘောတူဖြစ်၍ မကောင်း၊] နိသဂ္ဂိယဝိနယကမ္မံ-
 စွန့်ခြင်း ဝိနည်းကံရှိသော၊ ပါစိတ္တိယံ-ပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဝါ-
 သင့်၏၊ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤဒုတိယ ဝိကပ်၌၊ (အထဝါ-
 တက်သော ဝိကပ်-၌ ဟူလို) အတ္ထော-တည်း။

စပန-ထပ်၍ ဆက်၊ တံ ဧတံ စီဝရံ-ထိုကဲ့သို့သော ဤသင်္ကန်းသည်၊ (ထို
 နိသဂ္ဂိထိုက်သော ဤသင်္ကန်းသည်-ဟူလို) ယံ ဒီဝသံ-၌၊ ဥပ္ပန္နံ-၏၊ တဿ-ထို

အထဝါ။ ။ ဤနည်း၌ ဣပစ္စည်းကို ဘောဟောကြံ၍ “နိသဇ္ဇနံ နိသဂ္ဂိယံ” ဟု ပဌမ
 ပြု၊ ပါစိတ်အာပတ်ကို ဒေသနာမပြောမီ (ဝိနည်းထုံးစံအတိုင်း) ရှေးဦးစွာ စွန့်မှုဝိနည်းကံကို
 ပြုရ၏၊ ထိုစွန့်မှုကို “နိသဂ္ဂိယံ” ဟု ခေါ်သည်၊ ဤပါစိတ်အာပတ်သည် သုဒ္ဓါပါစိတ်ကဲ့သို့
 ပါစိတ်သက်သက် မဟုတ်၊ စွန့်မှုဝိနည်းကံရှိသော ပါစိတ်အာပတ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “နိသဂ္ဂိယံ
 အဿ အတ္ထိတိ နိသဂ္ဂိယံ (ပါစိတ္တိယံ)” ဟု အဿတ္ထိဝိဂ္ဂဟ ဆက်၍ပြုရသည်။ [“နိသဂ္ဂိယံ”
 အရ ပါစိတ်အာပတ်ရသော်လည်း “ကိံ တံ” စသည်ဖြင့် အရကောက်ကို ပြုလတ်ဖြစ်သော
 ကြောင့် ထိုအရကောက်ကို မသိသေးသလို သဘောထား၍ “အဿ-ထိုသဘော၏” ဟု
 ပေးသည်။]

မှတ်ချက်။ ။ “ပုဗ္ဗဘာဂေ ကတ္တဗ္ဗဝိနယကမ္မဿ” ပါဌ်ကို ကြည့်၍ “နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်ခြင်း
 ဝိနည်းကံရှေးရှိသော၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်၊ ဟောတိ-၏” ဟု ပေးကြ၏၊ ပါစိတ်အာပတ် သင့်တုန်း၌
 စွန့်ခြင်း ဝိနည်းကံ ရှေးမရှိသေး၊ ပါစိတ်အာပတ်ကို ဒေသနာပြောသော အခါ၌သာ (သင်္ကန်းကို
 စွန့်ပြီးမှ ဒေသနာပြောရသောကြောင့်) စွန့်ခြင်းရှေးရှိသည်၊ ထို့ကြောင့် အာပတ်သင့်ပုံကို ပြရာ၌
 ရှေးဟု မထည့်ဘဲ “စွန့်ခြင်းဝိနည်းကံရှိသော”ဟုသာ ပေးပါ၊ ထို့ကြောင့် အဖြောင့်ပြရာ၌
 “နိသဂ္ဂိယဝိနယကမ္မံ ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ”ဟု အဋ္ဌကထာ၌ “ပုဗ္ဗဘာဂေ”မပါဘဲ မိန့်သည်။

သင်္ကန်းဖြစ်ရာနေ၏။ ယော အရုဏော-အကြင်လွန်ပြီး အရုဏ်သည်၊ အတ္ထိ-၏။ သော-ထိုအရုဏ်သည်၊ ဥပ္ပန္နဒိဝသနိသိတော-ဖြစ်ရာနေ့ကို မှီ၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုအရုဏ်၏ ဖြစ်ရာနေ့ကို မှီသည်၏အဖြစ်ကြောင့်) စီဝရုပ္ပါဒဒိဝသေန-သင်္ကန်း ဖြစ်ရာနေ့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ဧကာဒသေ- ၁၁ ခုမြောက်ဖြစ်သော၊ အရုဏဂ္ဂုမနေ- အရုဏ်တက်ရာ အခါ၌၊ ဒသာဟံ- ၁၀ ရက်ကို၊ အတိက္ကာမိတံ-လွန်စေအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏။ တံ-ထိုသင်္ကန်းကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ သံဃဿဝါ-သံဃာအားသော် လည်းကောင်း၊ ပေ၊ နိသဇ္ဇိတဗ္ဗံ-စွန့်ရာ၏။

တကြ-ထို “သံဃဿဝါ ပေ၊ နိသဇ္ဇိတဗ္ဗံ” ဟူသော ပါဠိ၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ် လတုံကား၊ နိသဇ္ဇနနယော - စွန့်ပုံ စွန့်နည်းတည်း၊ တာဝ - ဂဏ၊ ပုဂ္ဂလတို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဓိဋ္ဌဿ-ညွှန်ပြအပ်သော) သံဃဿ-အား၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝါ-ဤဆိုအပ် လတုံသည့်အတိုင်း၊ နိသဇ္ဇိတဗ္ဗံ-စွန့်ရာ၏။ (ကိ-နည်း) “ဣဒံ ပေ၊ နိသဇ္ဇမိ” တိ- မိဟူ၍၊ နိသဇ္ဇိတဗ္ဗံ-ရာ၏။ [ဘန္တေ-တို့၊ မေ-တပည့်တော်၏၊ ဝါ-သည်၊ ဣဒံ စီဝရံ- ကို၊ ဒသာဟာတိက္ကန္တံ-ဆယ်ရက်ကို လွန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်ထိုက် ပါ၏၊ အဟံ-သည်၊ ဣမံ-ဤသင်္ကန်းကို၊ သံဃဿ-အား၊ နိသဇ္ဇမိ-စွန့်ပါ၏။] နိသဇ္ဇိတွာ-စွန့်ပြီး၍၊ “အဟံ ပေ၊ ပဋိဒေသေမိ” တိ-မိဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အာပတ္တိ- ကို၊ ဒေသေတဗ္ဗာ-ဒေသနာ ပြောထိုက်၏။ ဒွေ-၂ ချက်သော အာပတ်တို့သည်။

တစ္စ ပေ၊ ဟောတိ။ ။ဒသာဟတိက္ကန္တ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ထပ်၍ ဆက်ပြလိုသော ကြောင့် “တစ္စ ပန” စသည် မိန့်၊ [တံ ဧတံ စီဝရံကို အတိက္ကာမိတံ-၌ စပ်] လဆန်း ၁ ရက် နေ့၌ သင်္ကန်းရလျှင် ထိုလဆန်း ၁ ရက်၏ လွန်ခဲ့သော အရုဏ်ကို တစ်အရုဏ်ဟု မှတ်၊ ဤသို့ သင်္ကန်းရရှိရာနေ့၏ အရုဏ်နှင့်တကွ ရေတွက်၍ တစ်ဆယ့်တစ်အရုဏ်တက်လျှင် (လဆန်း ၁၁ ရက်နေ့ရောက်လျှင်) ၁၀ ရက် လွန်ပြီးဖြစ်၏။

စီဝရုပ္ပါဒဒိဝသေန။ ။[ရခြင်းကို “ဥပ္ပန္န” ဟု ဆိုသည်] သင်္ကန်းရရာနေ့၏ အရုဏ် ကိုပင် ထိုနေ့၌ မှီသောကြောင့် ဌာနူပစာရအားဖြင့် “စီဝရုပ္ပါဒဒိဝသ” ဟု ဆိုသည်၊ [စီဝရုပ္ပါဒ ဒိဝသေန သဒ္ဓိတိ-စီဝရုပ္ပါဒဒိဝသဿ အရုဏေန သဒ္ဓိ၊ ဒိဝသသဒ္ဓေန စေတ္ထ တံ ဒိဝသ နိသိတော အရုဏော ဝုတ္တော၊-ဋီကာ။]

မှတ်ချက်။ ။“တစ်နေ့” ဟု ရေတွက်သောအခါ ရှေ့အရုဏ်မှစ၍ နောက်အရုဏ် တက်ခါနီးအထိ တွက်ရ၏။ ထို့ကြောင့် သင်္ကန်းရရာနေ့၏ ရှေ့ဘက်အရုဏ်ကိုပါ ယူ၍ ပြထား သည်။ ထိုရှေ့ဘက်အရုဏ်နှင့်တကွ တစ်ဆယ့်တစ်ခုမြောက် အရုဏ်တက်လျှင် ၁၀ ရက်ကို လွန်ရာရောက်သည်-ဟူလို။

သစေ ဟောန္တိ, (ဧဝံ သန္တေသု-ကုန်လတ်သော်) ဒွေတိ-ဒွေဟူ၍၊ ဝတ္တဗ္ဗံ-၏၊ တဒုတ္တရိ-ထို ၂ ချက်ထက် အလွန်တို့သည်၊ သစေ ဟောန္တိ, ဧဝံသန္တေသု) သမ္ပဟုလာတိ-လာဟူ၍၊ ဝတ္တဗ္ဗံ-ရာ၏၊ နိသဇ္ဇနေပိ-စွန့်ခြင်း၌လည်း၊ ဒွေဝါ-၂ ထည်တို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဗဟူနိဝါ-အများတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ သစေ ဟောန္တိ, (ဧဝံသန္တေသု) ဣမာနိ၊ ပေ၊ နိသဇ္ဇာပီတိ-မိ ဟူ၍၊ ဝတ္တဗ္ဗံ-ရာ၏၊ ပါဠိ-ပါဠိကို၊ ဝါ-ပါဠိလို၊ ဝတ္တံ-ဆိုခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တေန-မစွမ်းနိုင်သော ရဟန်း သည်၊ အညထာပိ-တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း၊ ဝါ-မိမိနားလည် သော ဘာသာဖြင့်လည်း၊ ဝတ္တဗ္ဗံ-ဆိုရာ၏၊ ဝါ-ဆိုနိုင်သည်။ [အညထာပိတိ- ဘာသန္တရေနပိ၊ ယာယကာယစိ ဘာသာယပိတိ အတ္ထော။]

ဗျတ္တေန-ထက်မြက်သော၊ ပဋိဗလေန-ပီသစွာ ရွတ်စွမ်းနိုင်သော၊ ဘိက္ခုနာ- သည်၊ သံယော-ကို၊ ဉပေတဗ္ဗော-သိစေထိုက်၏၊ (ကိ-အဘယ်သို့ သိစေထိုက် သနည်း) “သုဏာတု၊ ပေ၊ ပဋိဂ္ဂဏေယျံ”တိ-ဟူ၍၊ ဉပေတဗ္ဗော-၏၊ [ဘန္တေ- တို့၊ သံယော-သည်၊ မေ-၏၊ (ဝစနံ-ကို)၊ သုဏာတု-ပါ၊ ဣတ္ထန္နာမော-ဤအမည် ရှိသော၊ အယံ ဘိက္ခု-သည်၊ အာပတ္တိ-ကို၊ သရတိ-အမှတ်ရပါ၏၊ ဝိဝရတိ- ဖွင့်လှစ်ပါ၏၊ (ဖုံးမထား-ဟူလို) ဥတ္တာနိ-ပေါ်လွင့်သည်ကို၊ ကရောတိ-ပြုပါ၏၊ (အများသိအောင် ပြုပါသည်-ဟူလို) ဒေသေတိ-ဒေသနာ ပြောပါ၏၊ သံဃဿ- ၏၊ (ကမ္မ-အာပတ္တိပဋိဂ္ဂဟဏကံသည်)၊ ပတ္တကလ္လံ-လျောက်ပတ်သော အခါရှိ သည်၊ ယဒိ သိယာ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) အဟံ၊ ဣတ္ထန္နာမဿ-သော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ပဋိဂ္ဂဏေယျံ-ခံယူရာပါ၏။]

ဣမိနာ လက္ခဏေန-ဤလက္ခဏာဖြင့်၊ အာပတ္တိံ, ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-၍၊ ဝတ္တဗ္ဗော- ထိုက်၏၊ (ကိ-နည်း...တွံ-သည်၊ အာပတ္တိံ-ကို)၊ ပဿသိ-ရှု၏လော၊ ဣတိ ဝတ္တဗ္ဗော၊ (ဒေသနာခံသူ၏ စကား)၊ အာမ-မှန်ပါ၊ ပဿာမိ- ရှုပါ၏၊ ဣတိ

ဗျတ္တေန, ပဋိဗလေန။ ။ “ပဋိဗလေနာတိ ဝတ္ထုသမတ္တေန-ဥတ်ကို ရွတ်ဆိုစွမ်းနိုင် သော” ဟု ဖွင့်၏၊ ပါးစပ်, လျှာ, သွားတို့၌ တစ်စုံတစ်ရာ ရောဂါမရှိသဖြင့်လည်းကောင်း, ဌာန်-ကရိုဏ်းကို နားလည်သဖြင့်လည်းကောင်း, ဌာန်ကရိုဏ်းကို ပီသစွာ ရွတ်ဆိုစွမ်းနိုင်သူကို “ပဋိဗလ” ဟု ခေါ်၏၊ ဗျတ္တအနက်ကား အထူးမဖွင့်သော်လည်း အရဆောင်ထားရသော ရှေးခေတ်၌ နှုတ်တက်ရနေသူကို “ဗျတ္တ-ဉာဏ်ထက်မြက်သူ” ဟု ခေါ်သည်၊ ယခုခေတ်၌ကား ကမ္မဝါစာကို ကြည့်၍ ဖတ်ရာ၌ အနက်အဓိပ္ပာယ် နားလည်သူကို “ဗျတ္တ” ဟု ခေါ်သင့်၏။

ဝတ္ထုဗ္ဗော၊ (ဒေသနာပြောသူ၏ စကား) အာယတီ-နောင်အခါ၌၊ သံဝရေယျာသိ-
 စောင့်စည်းလော၊ ဣတိ ဝတ္ထုဗ္ဗော၊ (ဒေသနာခံသူ၏ စကား) သံဝရ-ကောင်းပါပြီ၊
 သုဋ္ဌ၊ သံဝရိဿာမိ-ကောင်းစွာ စောင့်စည်းပါမည်၊ ဣတိ ဝတ္ထုဗ္ဗော၊ (ဒေသနာ
 ပြောသူ၏ စကား) ပန-ဆက်၊ ဒွိသုဝါ-၂ ချက်သော အာပတ်တို့၌သော်လည်း
 ကောင်း၊ သမ္ပဟုလာသုဝါ-များစွာသော အာပတ်တို့၌သော်လည်းကောင်း၊ ပုရိမ
 နယေနေဝ-ရှေ့နည်းဖြင့်ပင်၊ ဝစနဘေဒေါ-ဝစ်အထူးအပြားကို၊ ကာတဗ္ဗော-
 ထိုက်၏၊ အာပတ္တိယာ-ကို၊ ဒေသိတာယ-ဒေသနာ ပြောအပ်ပြီးသော်၊ သုဏာတု
 မေ၊ ပေ၊ ဒဒေယျာတိ-ယျဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ နိသဋ္ဌစီဝရံ-စွန့်အပ်ပြီးသော သင်္ကန်းကို၊
 ဒါတဗ္ဗံ-ပြန်၍ ပေးထိုက်၏၊ [ဘန္တေ-တို့၊ ပေ၊ ဣဒံ စီဝရံ-ကို၊ ဣတ္ထန္နာမဿ-
 သော၊ ဘိက္ခူနော-သည်၊ ဝါ-၏၊ နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်အပ် စွန့်ထိုက်သော သင်္ကန်းသည်၊
 (ဟုတ္တာ-၍)၊ သံဃဿ-အား၊ နိသဋ္ဌံ-စွန့်အပ်ပါပြီ၊ သံဃဿ-၏၊ (ကမ္ပံ-နိသဋ္ဌစီဝရ
 ဒါနကံသည်)၊ ပေ၊ ဒဒေယျ-ပြန်၍ပေးရာပါ၏၊] ဒွိသုဝါ-၂ ထည်သော သင်္ကန်းတို့
 ၌သော်လည်းကောင်း၊ ဗဟူသုဝါ-များစွာသော သင်္ကန်းတို့၌သော်လည်းကောင်း၊
 ဝစနဘေဒေါ ကာတဗ္ဗော။

ပန-ကား၊ (သံဃာအား စွန့်ပုံမှတစ်ပါး၊ ဂိုဏ်းအား စွန့်ပုံကား) ဂဏဿ-၃
 ပါး ဂိုဏ်းအား၊ နိသဇ္ဇန္တေန-စွန့်လိုသော ရဟန်းသည်၊ ဣမာဟန္တိဝါ-ဟံဟူ၍သော်
 လည်းကောင်း၊ ဣမာနိ အဟန္တိဝါ-ဟံဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝတ္တာ - ၍၊
 အာယသ္မန္တာနံ-တို့အား၊ နိသဇ္ဇာမိ-ပါ၏၊ ဣတိ ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ အာပတ္တိပဋိဂ္ဂါဟကေနာပိ-
 အာပတ်ကို ခံယူသော ရဟန်းသည်လည်း၊ (၃ ပါးတွင် အာပတ်ကို ခံယူသော
 တစ်ပါးက-ဟူလို) သုဏန္တု၊ ပေ၊ ပတ္တကလ္လန္တိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ-လျှောက်ရာ၏၊ စီဝရ
 ဒါနေပိ-နိသဋ္ဌသင်္ကန်းကို ပြန်ပေးရာ၌လည်း၊ သုဏန္တု၊ ပေ၊ ဒဒေယျန္တိ-ယျဟူ၍၊
 ဝတ္ထုဗ္ဗံ-ဆိုရာ၏၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ [အာပတ်အများ ဒေသနာ
 ကြားပုံ၊ သင်္ကန်း ၂ ထည်၊ သို့မဟုတ် အများကို ပြန်၍ပေးပုံ အစီအရင်သည်၊]
 ပုရိမသဒိသမေဝ-ရှေ့နည်းနှင့် တူသည်သာ။ [“သံဃာအား ဒေသနာကြားပုံ၊
 သံဃာက ပြန်ပေးပုံနှင့် တူပြီ”-ဟူလို။]

ဣမိနာ လက္ခဏေန။ ။ဤ ၂ တ်ကို ဥပလက္ခဏနည်းအားဖြင့် ပြထားခြင်းဖြစ်သော
 ကြောင့် “ဣမိနာ လက္ခဏေန” ဟု ဆိုသည်၊ “ဣတ္ထန္နာမော” နေရာ၌ ဒေသနာပြောသူ၏
 နာမည်တစ်ရဦးမည်၊ အာပတ်များလျှင် “အာပတ္တိယော” ဟု ဆိုရဦးမည်ကို လက္ခဏာ
 အဖြစ်ဖြင့် သိပါ-ဟူလို။

ပန-ကား၊ (ဂိုဏ်းအား စွန့်ပုံမှတစ်ပါး၊ ပုဂ္ဂိုလ်အားစွန့်ပုံကား၊) ပုဂ္ဂလဿ-
 အား၊ နိသဇ္ဇန္တေန-စွန့်သော ရဟန်းသည်၊ ဣမာဟန္တိဝါ-ဟံဟူ၍သော်လည်း
 ကောင်း၊ ဣမာနိ အဟန္တိဝါ-ဟံဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝတ္တာ-ပြီး၍၊ အာယသ္မ
 တော နိသဇ္ဇာမိတိ-မိဟူ၍၊ ဝတ္ထုဗွဲ-ရာ၏၊ [တစ်ထည်စွန့်လျှင် “ဣဒံ မေ ဘန္တေ
 စိဝရံ ဒဿဟာတိတ္တန္တံ နိသဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ အာယသ္မတော နိသဇ္ဇာမိ” ဟု ဆို၊
 အများစွန့်လျှင်ကား-“ဣမာနိ မေ ဘန္တေ စိဝရာနိ ဒဿဟာတိတ္တန္တံ နိသဂ္ဂိယာနိ၊
 ဣမာနာဟံ အာယသ္မတော နိသဇ္ဇာမိ” ဟု ဆိုလေ။] နိသဇ္ဇိတ္တာ-စွန့်ပြီး၍၊ အဟံ
 ပပေ၊ ပဋိဒေသေမိတိ-မိဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ပပေ၊ ပန-ဆက်၊ နဝကဓာရော-သီတင်း
 ငယ်သည်၊ ပပေ၊ အာဂုသောတိ-သောဟူ၍၊ ဝတ္ထုဗွဲ-ရာ၏၊ တေနာပိ-ထိုဒေသနာ
 ခံသော ရဟန်းသည်လည်း၊ ပဿသီတိဝါ - သိဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ (အကြီးက
 အငယ်အား ဆိုပုံ၊) ပဿထာတိဝါ - ထဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ (အငယ်က
 အကြီးအား ဆိုပုံ၊) ဝုတ္တေ-ဆိုအပ်ပြီးသော်၊ အာမ ဘန္တေတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊
 အာမ အာဂုသောတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝတ္တာ-ပြီး၍၊ ပဿာမိတိ-မိဟူ၍၊
 ဝတ္ထုဗွဲ-ရာ၏၊ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ အာယတိ သံဝရေယျာသီတိဝါ-ဟူ၍
 သော်လည်းကောင်း၊ ပပေ၊ သာဓု၊ သုဗ္ဗ၊ သံဝရိဿာမိတိ-မိဟူ၍၊ ဝတ္ထုဗွဲ-ရာ၏၊
 ဧဝံ-သို့၊ အာပတ္တိယာ-ကို၊ ဒေသိတာယ-ဒေသနာ ပြောအပ်ပြီးသော်၊ ဣမံ ပပေ၊
 ဒမ္မိတိ-မိဟူ၍၊ (ဝတ္တာ-ဆို၍၊) ဒါတဗွဲ-ရာ၏၊ ဒ္ဓိသုဝါ-၂ ချက်သော အာတ်၊ ၂
 ထည်သော သင်္ကန်းတို့၌သော်လည်းကောင်း၊ တီသုဝါ-၃ ချက်သော အာတ်၊ ၃
 ထည်သော သင်္ကန်းတို့၌သော်လည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ဝုတ္တာနုသာရေနေဝ-
 ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းသို့ အစဉ်လိုက်သဖြင့်သာလျှင်၊ နယော - ကို၊ ဝေဒိ
 တဗ္ဗော-၏။

ပန-ကား၊ (၁ ပါးအား စွန့်ပုံမှတစ်ပါး၊ ၂ ပါးအား စွန့်ပုံကား၊) ဂဏဿ-၃
 ပါး ဂိုဏ်းအား၊ နိသဇ္ဇိတဗွဲ ယထာ-စွန့်ရာသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ဒ္ဓိန္နံ-၂ ပါးတို့အား၊
 နိသဇ္ဇိတဗွဲ-ရာ၏၊ တတော-ထို စွန့်ပြီးရာ အခါမှ၊ (နောက်၌) အာပတ္တိပဋိဂ္ဂဟဏဉ္စ-

ဒ္ဓိသုဝါ ပပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ။[ဒ္ဓိသု တီသုဝါ အာပတ္တိသုစေဝ၊ ဒါတဗွဲစိဝရေသုစ-
 ပြန်ပေးထိုက်သော သင်္ကန်းတို့၌လည်းကောင်း၊-ဋီကာ] အာပတ် ၂ ပါးဖြစ်လျှင် “ဒွေ
 နိသဂ္ဂိယာနိ” ဟု ၃ ပါးကစ၍ များလျှင် “သမ္မဟုလာနိ နိသဂ္ဂိယာနိ” ဟု ဆို၊ သင်္ကန်း ၂
 ထည်ကစ၍ အများဖြစ်လျှင် “ဣမာနိ စိဝရာနိ” ဟု ဆို၍ ပြန်ပေးပါ-ဟူလို။

ဒ္ဓိန္နံ ပန။ ။သံယာ၊ ၃ ပါးဂိုဏ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးအား စွန့်ပုံကို ပြပြီး၍၊ ၂ ပါးအား
 စွန့်ပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “ဒ္ဓိန္နံ ပန” ဟု မိန့်၊-၃ ပါးဂိုဏ်းအား စွန့်သကဲ့သို့ ၂ ပါးဂိုဏ်းအား
 “အာယသ္မန္တာနံ နိသဇ္ဇာမိ” ဟု ဆို၍ စွန့်ပါ။

အာပတ်ကို ခံယူပုံကိုလည်းကောင်း၊ နိသဋ္ဌစီဝရဒါနဋ္ဌ-စွန့်အပ်ပြီးသော သင်္ကန်းကို ပြန်ပေးပုံကိုလည်းကောင်း၊ တေသံ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ အညတရေန-တစ်ပါးပါး သော ရဟန်းသည်၊ ဧကေန - သော၊ ပုဂ္ဂလေန - သည်၊ ကတံ ယထာ - ပြုအပ် သကဲ့သို့၊ တထာ-ထို့အတူ၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုရာ၏။ ပန-ဆက်၊ ဣဒံ-ဤအစီအရင်သည်၊ သဗ္ဗနိသဂ္ဂိယေသု-အလုံးစုံသော နိသဂ္ဂိယတို့၌၊ ဝိဓာနံ-အစီအရင်တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ စီဝရပတ္တော နိသီဒနန္တိ-စီဝရံ၊ ပတ္တော၊ နိသီဒနံဟူ၍၊ ဝတ္ထုမတ္တမေဝ-ဝတ္ထုမျှ သည်သာ၊ ဝါ-ဝတ္ထုလောက်သာ၊ နာနံ-ထူးတော့၏။ ပန-ကား၊ ပရမ္ပုခံ-မျက်ကွယ်၌၊ ဝတ္ထု-သင်္ကန်းစံသော ဝတ္ထုကို၊ ဧတန္တိ-ဧတံဟူ၍၊ (ဝတွာ-ပြီး၍)၊ နိသဋ္ဌိတဗ္ဗံ-ရာ၏။ ဗဟူနိ-များစွာသော ဝတ္ထုတို့သည်၊ ပေ၊ ဧတာနီတိ-နိဟူ၍၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ-ရာ၏။ နိသဋ္ဌဒါနေပိ-စွန့်အပ်ပြီးသော ဝတ္ထုကို ပြန်ပေးရာ၌လည်း၊ ဒေဝဝနယော-ပင်တည်း၊ (“ဧတံ၊ ဧတာနိ” ဟု သင့်သလို ဆိုရုံပင်-ဟူလို။)

နိသဋ္ဌဝတ္ထု-စွန့်အပ်ပြီးသော ဝတ္ထုကို၊ ဣဒံ-ဤဝတ္ထုကို၊ ဣမိနာ-ဤရဟန်း သည်၊ မယံ-အား၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်ပြီ၊ ဣတိ သညာယ-ဤသို့သော အမှတ်ဖြင့်၊ (တကယ် ပေးတာဘဲဟူသော အမှတ်ဖြင့်-ဟူလို)၊ န ပဋိဒေန္တဿ-ပြန်မပေးသော ရဟန်း၏၊ ပေ၊ တဿ-ထိုဥစ္စာရှင် ရဟန်း၏၊ သန္တကဘာဝံ-ဥစ္စာ၏အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ-သိ၍၊ (သုဉ္ဇုစ္စာမှန်း အသိသားနဲ့-ဟူလို)၊ လေသေန-အနည်းငယ်သော အကြောင်းဖြင့်၊ ဝါ-အမြှောက်ထောင်သဖြင့်၊ အစ္စန္ဒန္တော-လူယူသော ရဟန်းကို၊ သာမိကဿ-ဥစ္စာရှင် ရဟန်း၏၊ ဓုရနိက္ခေပေန-ဝန်ချသဖြင့်၊ ဘဏ္ဍံ-ဘဏ္ဍာကို၊ အတ္ထိပေတွာ-အဖိုးပြတ်စေ၍၊ ကာရေတဗ္ဗော-ပြုစေထိုက်၏၊ ဝါ-ဆုံးဖြတ်ထိုက်၏၊ ဣတိ-သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ဝေသာလိယံ-၌၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယေ-ယ ရဟန်းတို့ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ အတိရေကစီဝရဓာရဏဝတ္ထုသို့-အပိုအလွန် သင်္ကန်းကို ဆောင်ခြင်းဟူသော

တတော၊ ပေ၊ ကာတဗ္ဗံ။ ။ ၃ ပါးဂိုဏ်းအား စွန့်ရာ၌ ဥတံထားပြီးမှ အာပတ်ကို ခံယူရ-စွန့်အပ်သော သင်္ကန်းကို ပြန်ပေးရသည်၊ ဤ ၂ ပါးအား စွန့်ရာ၌ကား ဥတံထားဖွယ် မလို၊ ဂိုဏ်းအား စွန့်ပုံအတိုင်း “ဣဒံ မေ ဘန္တေ၊ ပေ၊ အာယသန္တာနံ နိသဇ္ဇာမိ” ဟု ဆို၍ စွန့်ရသည်၊ ထို ၂ ပါးတွင် တစ်ပါးက အာပတ်ကို ခံ၍ စွန့်အပ်သော သင်္ကန်းကို ပြန်ပေးရ မည်။

အကြောင်းကြောင့် ၊ပေ၊ အနိသဇ္ဇိတွာ-မစွန့်မူ၍၊ ပရိဘူဇန္တဿ-သုံးစွဲသော ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) စ-ဆက်၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ (အနိသဇ္ဇိတွာ ပရိဘူဇန္တဿ၊ ဒုက္ကဋ်-သည်) ဟောတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံတူ၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ (အနိသဇ္ဇိတွာ ပရိဘူဇန္တဿ ဒုက္ကဋ် ဟောတိ) တသ္မာ-ကြောင့်၊ (နိသဂ္ဂိယဝတ္ထုကို မစွန့်ဘဲ သုံးသူမှာ ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) နံ-ထိုဒုက္ကဋ်အာပတ်ကို၊ ပရတော-နောက်သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ န ဝက္ခာမ-မဆိုကုန် တော့အံ့။

ဒသာဟံ-၁၀ ရက်ကို၊ အနတိက္ကန္တေပိ-မလွန်သေးပါသော်လည်း၊ အတိက္ကန္တ သညိနော-၁၀ ရက်လွန်ပြီဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပရိဘူဇန္တဿ-သုံးစွဲသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ဝေမတိကဿ-ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပရိ ဘူဇန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊ [ဧတ္ထပိ ပရိဘူဇန္တဿာတိ အာနေတွာ သမ္ပန္နိတဗ္ဗံ] ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) အတိက္ကန္တေ - ၁၀ ရက်လွန်ပြီးသော သင်္ကန်း၌၊ အတိက္ကန္တ သညိနောပိ-၁၀ ရက်လွန်ပြီဟု အမှတ်ရှိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အနတိက္ကန္တ သညိနောပိ- ၁၀ ရက်မလွန်သေးဟု အမှတ်ရှိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿပိ-ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ နိသဂ္ဂိယံ- စွန့်ခြင်းဝိနည်းကံရှိသော၊ ပါစိတ္တိယမေဝ-ပါစိတ်အာပတ်သည်သာ၊ (ဟောတိ- ၏။) [ထို ၃ မျိုးလုံးအတွက် နိသဂ္ဂိယပါစိတ်ချင်း တူသောကြောင့် “ပါစိတ္တိယ မေဝ” ဟု ဧဝံထည့်သည်။]

အနဓိဋ္ဌိတာ ၊ပေ၊ ဝိလုတ္တေသု-အဓိဋ္ဌာန်မတင်အပ်သော သင်္ကန်း၊ ဝိကပ္ပနာ မပြုအပ်သော သင်္ကန်း၊ သူတစ်ပါးတို့အား မစွန့်လှူအပ်သော သင်္ကန်း၊ ခိုးသူ

အနိသဇ္ဇိတွာ ၊ပေ၊ ဒုက္ကဋ်။ ။နိသဂ္ဂိထိုက်နေသော သင်္ကန်းစသည်ကို ပြခဲ့သော ဝိနည်းထုံးစံအတိုင်း မစွန့်ဘဲ သုံးစွဲနေလျှင် “သင်္ကန်း နိဝတ္တံဝါ သင်္ကန်း ပါရုတံဝါ ကာယတော အမောစေတော ဒိဝသမ္ပိ စရတိ၊ ဧကမေဝ ဒုက္ကဋ်-တစ်ကြိမ်ဝတ်ထားသော သင်္ကန်းကို ကိုယ်မှ မခွာလျှင် တစ်နေ့လုံး လှည့်လည်နေသော်လည်း ဝတ်တန်းက ဒုက္ကဋ်တစ်ချက်သာ သင့်၏။ ကိုယ်မှ ခွာ၍ ထပ်ကာထပ်ကာ ဝတ်လျှင်ကား “ပယောဂေ ပယောဂေ ဒုက္ကဋ်-ထပ်၍ဝတ်မှု ပယောဂတိုင်း ဒုက္ကဋ်အာပတ်များစွာ သင့်၏။

အတိက္ကန္တေ။ ။ဒသာဟံ အတိက္ကန္တေ စီဝရေ “အတိက္ကန္တ ကုဒံ”တိ ဧဝံ သညိနော၊ ဤအတိုင်း နိဿယ၌ ပေးထားသည်။ ဒသာဟေဝါ အတိက္ကန္တေ “အတိက္ကန္တော ဒသာဟော”တိ ဧဝံ သညိနော၊ ဤအလို “အတိက္ကန္တေ-၁၀ ရက်လွန်ပြီးလတ်သော်၊ အတိက္ကန္တသညိနော-၁၀ ရက် လွန်ပြီဟု အမှတ်ရှိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း”ဟု ပေး။

အတွက် မပျောက်ပျက်သော သင်္ကန်း၊ ခြစသည်ကြောင့် မပျက်ပြားသော သင်္ကန်း၊ မီးမလောင်အပ်သော သင်္ကန်း၊ ဓားပြတို့ မလုယူအပ်သော သင်္ကန်းတို့၌ အဓိဋ္ဌိတာ ဒိ သညိနော-အဓိဋ္ဌိတ အစရှိသည်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏) တထာ-ထို့အတူ နိသဂ္ဂိယပါစိတ်ပင်တည်း။

အန္တောဒဿဟံ-၁၀ ရက်အတွင်း၌၊ အဓိဋ္ဌိတေ-အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်ပြီးသော သင်္ကန်း၌လည်းကောင်း၊ ဝိကပ္ပိတေ-ဝိကပ္ပနာ ပြုအပ်ပြီးသော ၊ပေ၊ ဝိသဇ္ဇိတေ- သူတစ်ပါးတို့အား စွန့်လျှူအပ်သော ၊ပေ၊ နုဋ္ဌေ-ခိုးသူအတွက် ပျောက်ပျက်သော ၊ပေ၊ ဝိနုဋ္ဌေ-ခြ စသည်ကြောင့် ပျက်ပြားသော ၊ပေ၊ ဒမ္ဗေ-မီးလောင်အပ်သော ၊ပေ၊ အတ္ထိန္ဒေ-ဓားပြတို့ လုယူအပ်သော ၊ပေ၊ ဝိဿာသေန-အကျွမ်းဝင်ခြင်းကြောင့်၊ ဂဟိတေ-ယူအပ်သော သင်္ကန်း၌လည်းကောင်း၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း) ဥမ္မတ္တကာဒိနံစ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ။

အာစာရဝိပတ္တိ-တို့ တည်း၊ စ-ဆက်၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ (အာစာရ ဝိပတ္တိ-သည်) ဟောတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဣတော-ဤပဌမကထိန သိက္ခာ ပုဒ်မှ ပရာနိပိ-နောက်သိက္ခာပုဒ်တို့သည်လည်း၊ အာစာရဝိပတ္တိ-တို့သည်၊ ဟောန္တိ- ကုန်၏၊ [ပရာနိပိကို ကြည့်၍ “ဟောန္တိ” ဟု ထည့်သည်။] ဟိ-မှန်၊ ဥဘတော ပါတိမောက္ခေသုပိ-ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီအားဖြင့် ၂ ပါးသော် ပါတိမောက်တို့၌လည်း၊ ပါရာဇိကာနိစ-ပါရာဇိက အာပတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သံယာဒိသေသာစ- သံယာဒိသေသ် အာပတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သီလဝိပတ္တိ-တည်း၊ သေသာ- ကြွင်းကုန်သော၊ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ အာစာရဝိပတ္တိ-တည်း၊ အာဇီဝိပတ္တိဝါ- တို့ သော်လည်းဖြစ်သော၊ ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိဝါ-တို့ သော်လည်းဖြစ်သော၊ ကာစိ-တစ်စုံ တစ်ခုသော၊ အာပတ္တိနာမ-မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် အာဇီဝိပတ္တိ၊ ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိအာပတ် မရှိပါသော်လည်း၊ အာဇီဝိပတ္တိပစ္စယာ-တို့ ဟူသောအကြောင်း

အဓိဋ္ဌိတာဒိ။ ။ အာဒိဖြင့် ဝိကပ္ပိတ စသည်ကို ယူ၊ အနဓိဋ္ဌိတ၌ အဓိဋ္ဌိတဟု ၊ အဝိကပ္ပိတ၌ ဝိကပ္ပိတဟု ၊ သူတစ်ပါးအား မစွန့်မလျှူအပ်သော အဝိသဇ္ဇိတ၌ ဝိသဇ္ဇိတဟု ၊ သူတစ်ပါး၏ သင်္ကန်းနှင့်အတူ ရော၍ထားရာ၌ သူခိုး ခိုးသွားသောကြောင်းကြားရာ မိမိသင်္ကန်း ပါမသွားဘဲ အနုဋ္ဌဖြစ်သော သင်္ကန်း၌ နုဋ္ဌဟု ၊ အတူထားသော သင်္ကန်းများကို ခြဓားသည် (ကြွက်ကိုက်သည်) ဟု ကြားရာ ၊ မိမိသင်္ကန်း မပျက်စီး၍ အဝိနုဋ္ဌဖြစ်လျက် ဝိနုဋ္ဌဟု ၊ ဓားပြတိုက်ရာ၌ အဝိလုတ္တဖြစ်လျက် ဝိလုတ္တဟု မှတ်ထင်ခြင်းရှိသူကို “အဓိဋ္ဌိတာဒိသည်” ဟု ဆိုသည်။

ကြောင့်၊ ဒုဗ္ဘာသိတံ - တ အာပတ်ကို၊ ထပေတွာ - ထား၍၊ ဆ - ကုန်သော၊ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ-အာပတ်အစုတို့ကို၊ ပညတ္တာ-ပညတ်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ ပစ္စယာ-ကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယဒုက္ကဋ္ဌဝသေန-ပါစိတ် ဒုက္ကဋ္ဌတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ-တို့ကို၊ ပညတ္တာ-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ ဣဒံ-ဤ ဆိုအပ် ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤဝိပတ္တိကထာတို့၌၊ [“ဧတ္တာတိ-ဝိပတ္တိကထာသု” ဋီကာ။] လက္ခဏာ-မှတ်ကြောင်း စကားတည်း၊ဝါ-မှတ်ချက်တည်း၊ ဣတိ-ဤစကားအစဉ်ဖြင့်၊ ဝိပတ္တိ ကထာ-သည်၊ ဣဓေဝ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌ပင်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ နံ-ထို ဝိပတ္တိကထာကို၊ ဣတော-ဤသိက္ခာပုဒ်မှာ၊ ပရံ-နောက်၌၊ န ဝိစာရယံသာမ-မစိစစ်ကုန်တော့အံ့။

ဇာတိပမာဏသမ္ပန္နဿ-ဇာတ်နှင့်ပြည့်စုံ၊ ပမာဏနှင့်ပြည့်စုံသော၊ စီဝရဿ-၏၊ အတ္တနော-၏၊ သန္တကတာ - ဥစ္စာ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဂဏနုပဂတာ-

အာဇီဝိပတ္တိပစ္စယာ ပန။ ။ အာဇီဝိပတ္တိ သိက္ခာပုဒ်၊ ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ သိက္ခာပုဒ်ဟူ၍ တိုက်ရိုက် မရှိ၊ သို့သော် အာဇီဝိပတ္တိကို အကြောင်းပြု၍ ပညတ်အပ်သော (အာပတ်) သိက္ခာပုဒ်ကား ဒုဗ္ဘာသိတံကို ချန်၍ “ပါရာဇိက” စသောအားဖြင့် ၆ ပါးရှိ၏။ ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိကို အကြောင်းပြု၍ ပါစိတ်နှင့် ဒုက္ကဋ္ဌဟု ၂ မျိုးရှိ၏။ ချဲ့ဦးအံ့-စတုတ္ထပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မမူမီက ရဟန်းတို့၏ အသက်မွေးမှု (အာဇီဝ) ချောင်လည်အောင် “မည်သူသည် ဈာန်ရ၏၊ မဂ်ရ၏” စသည်ဖြင့် မုသားပြော၍ ဆွမ်းကို ရှာမှီးကြကုန်၏။ ထိုမုသားပြောမှုကား အာဇီဝိပတ္တိတည်း။ ထိုအာဇီဝ ပျက်မှုကို အကြောင်းပြု၍ စတုတ္ထပါရာဇိကကို ပညတ် တော်မူသည်။

(၂) သဗ္ဗရိတ္တသံယာဒိသေသံ၊ (၃) “သင်၏ ကျောင်း၌နေသော ရဟန်းသည် ရဟန္တာ တည်း” ဟု သွယ်ဝိုက်၍ ပြောမှုကြောင့် ထုလ္လစွဉ်း၊ (၄) ပဏီတဘောဇနပါစိတ်၊ (၅) ဘိက္ခုနီ အတွက် ပဏီတဘောဇနပါဠိဒေသနီ၊ (၆) သေခိယ၌ သူပေါ်ဒနဝိညတ္တိဒုက္ကဋ္ဌံ၊ ဤအာပတ်များ လည်း အာဇီဝိပတ္တိကို အကြောင်းပြု၍ ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်များတည်း။ အရိဋ္ဌသိက္ခာ ပုဒ်၌ အရိဋ္ဌ၏ မိစ္ဆာအယူကို မစွန့်ခြင်းသည် ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ (အယူပျက်ခြင်း) တည်း။ ထိုဒိဋ္ဌိကို စွန့်ဖို့ရန် ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် ဆုံးမသောအခါ ဥတ်ကြောင့် ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ ကမ္မဝါစာကြောင့် ပါစိတ် အာပတ်သင့်၏။ ဤ ၂ မျိုးသည် ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိကို အကြောင်းပြု၍ ပညတ်အပ်သော အာပတ် တို့တည်း။

ဇာတိပမာဏ ပေ၊ သန္တကတာ။ ။ ခေါမ၊ ကောသေယျ-စသော သင်္ကန်းအမျိုး အစားတွင် ပါဝင်သည်ကို “ဇာတိသမ္ပန္န” ဟု ခေါ်၏။ အငယ်ဆုံး အလျားတစ်တောင် အနံ တစ်ထွာရှိသော အဝတ်ကို “ပမာဏသမ္ပန္န”ဟု ခေါ်၏။ ထိုအဝတ်၏ ကိုယ့်ဥစ္စာဖြစ်ခြင်း။

အရေအတွက် လောက်သည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း ဆိန္ဒူပလိဗောဓဘာဝေါ-
 ပြတ်ပြီးသော ပလိဗောဓရှိသည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အတိရေကစီဝရတာ-
 အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာပြုအပ်သော သင်္ကန်းမှ ပိုလွန်သော သင်္ကန်း၏အဖြစ်လည်း
 ကောင်း၊ ဒသာဟာတိက္ကမော-၁၀ ရက်ကိုလွန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊
 ဣမှာနိ ပဉ္စ-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ ပေ၊ ဣတိ-
 သာဓာရဏ ဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။... နိသဂ္ဂိယေ-ယ သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝါ-တွင်၊ ပဌမံ-
 ပဌမသိက္ခာပုဒ်သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

၂။ ဒုတိယကထိန သိက္ခာပုဒ်

ဒုတိယေ-၌၊ နိဋ္ဌိတစီဝရသို့ ဘိက္ခုနာတိဧတ္ထ-နာဟူ
 သော ဤပါဌ၌၊ ပုရိမသိက္ခာပဒေဝိယ-ရှေ့သိက္ခာပုဒ်
 ၌ကဲ့သို့၊ အတ္ထံ-အနက်ကို၊ အဂ္ဂဟေတွာ-မယူမူ၍၊
 ဘိက္ခုနော-၏။ စီဝရသို့-သည်၊ နိဋ္ဌိတေ-ပြီးပြီးလတ်သော်၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ သာမိ
 ဝသေန- သာမိဝိဘတ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ကရဏဝစနဿ - ကရိုဏ်းဝိဘတ်၏၊
 အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ-ချဲ့၊ ကရဏဝသေန-
 ကရိုဏ်းဝိဘတ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (နတ္ထိ-၌ စပ်) ဘိက္ခုနာ-သည်၊ ဣဒံ နာမကမ္မံ-
 ဤမည်သောအမှုကို၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုထိုက်၏၊ ဣတိ-ဤသို့သော အနက်သည်၊ နတ္ထိ-
 မရှိ၊ ပန-အနွယ်ကား၊ သာမိဝသေန-ဖြင့်၊ (ယုဇ္ဇတိ-၌ စပ်) ဘိက္ခုနော-၏။

ဂဏနုပဂတာ။ ။ “သင်္ကန်းရရာ ရက်”ဟု ရက်အရေအတွက်သို့ ရောက်သည်ကို
 “ဂဏနာ+ဥပဂ-အရေအတွက်သို့ ရောက်သောသင်္ကန်း”ဟု ဆိုသည်၊ သူတစ်ပါးလက်၌ အပ်၍
 အဝေးမှ လှူလိုက်သဖြင့် မိမိဥစ္စာဖြစ်ပြီးပါသော်လည်း မိမိမသိသေးသမျှ ရက်တွေသည်
 ဂဏနုပဂ မဟုတ်သေး၊ မိမိထံ ရောက်ရာရက်မှ စ၍လည်းကောင်း၊ မိမိအား လှူလိုက်ကြောင်း
 သိရာရက်မှ စ၍လည်းကောင်း၊ “သင်္ကန်းရရာရက်”ဟု အရေအတွက်ပြုရသည်။

ဆိန္ဒူပလိဗောဓဘာဝေါ။

။ပြခဲ့သောနည်းဖြင့် အာဝါသပလိဗောဓ, စီဝရပလိဗောဓ
 ၂ မျိုးလုံး ပြတ်စဲပြီး ဖြစ်ခြင်း, ... အတိရေကစီဝရတာ-ဒသာဟာတိက္ကမောတို့ ထင်ရှားပြီ၊
 အကျယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာမှာ ရှုပါလေ။

ပုရိမ ပေ၊ အဂ္ဂဟေတွာ။

။ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌ “ဓာရေတဗ္ဗံ”ကြိယာ၏ ကတ္တားဖြစ်၍
 “ဘိက္ခုနာ-သည်”ဟု ကတ္တားအနက် ယူရသည်၊ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ထိုသို့စပ်ပုဒ် မရှိသောကြောင့်
 ထိုကတ္တားအနက် မယူဘဲ “ဘိက္ခုနာ-၏” ဟု နာဝိဘတ်ကို သာမိအနက်၌ သက်စေ၍
 စီဝရသို့၌ စပ်ပါ၊ “ရဟန်း၏+သင်္ကန်း” ဟူလို။

စီဝရသို့-သည်၊ နိဋ္ဌိတေ-ပြီးလတ်သော်လည်းကောင်း၊ ကထိနေ-ကို၊ ဥဗ္ဘတေစ-
 နုတ်အပ်ပြီးသော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ဣမေဟိ စီဝရနိဋ္ဌာနကထိန္ဒဗ္ဗာရေဟိ-
 ဤသင်္ကန်း ပြီးဆုံးခြင်း၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းတို့ဖြင့်၊ ဆိန္ဒပလိဗောဓော-ပြတ်ပြီးသော
 ပလိဗောဓရိသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ဧကရတ္တမ္ပိ-တစ်ညဉ့်မျှလည်း၊ (ဂရဟာဇောတက
 ပိ၊ ၂ ညဉ့် ၃ ညဉ့် စသည်မှာ ဆိုဖွယ် မရှိ၊) တိစီဝရေန-နှင့်၊ စေ ဝိပွဝသေယျ-
 အကယ်၍ ကင်းနေအံ့၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အတ္ထော-သည်၊ ယုဇ္ဇတိ-သင့်၏။

တတ္ထ-ထိုတိစီဝရေန ဝိပွဝသေယျဟူသော ပါဠိ၌၊ တိစီဝရေနာတိ-ကား၊
 တိစီဝရာဓိဋ္ဌာနနယေန-တိစီဝရိတ် အဓိဋ္ဌာန်တင်နည်းဖြင့်၊ အဓိဋ္ဌိတေသု-အဓိဋ္ဌာန်
 တင်အပ်ပြီးကုန်သော၊ သံဃာဋ္ဌိအာဒိသု-သင်္ကန်းကြီး အစရှိသော ၃ ထည်သော
 သင်္ကန်းတို့တွင်၊ ယေနကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော- သင်္ကန်းနှင့်။

ဝိပွဝသေယျာတိ-ကား၊ ဝိပွယုတ္တော-မယှဉ်သည်၊ ဝါ-ကင်းသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊
 ဝသေယျ-နေအံ့၊ ဂါမောနာမ |ပေ၊ အာဒိနာ-ဂါမောနာမ ဧကူပစာရော နာနူ
 ပစာရော အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ပါဠိယံ-၌၊ (ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီ၌၊)
 ဝုတ္တာနံ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော၊ ဂါမ-ရွာ၊ နိဝေသန-အိမ်၊ (ဥဒေါသိတ စသည်
 မဟုတ်သော မှီတင်းနေထိုင်ရာ အိမ်ကို “နိဝေသနံ” ဟု ခေါ်သည်၊) ဥဒေါသိတ-
 ဘဏ္ဍာတိုက်၊ (ဥ-အဝ၊ သိဓာတ်ဖြစ်၍ ဒတစ်လုံးလာရုံဖြင့် ပြီးနိုင်၏၊) အဋ္ဌ-ပြအိုး၊
 (ရန်သူတို့အား ကာကွယ်နိုင်ရန် နန်းတော်မြို့ရိုး၌ ထားအပ်သော ၄ ထပ် ၅
 ထပ်ရှိ ပြအိုး၊) မာဠ-တန်ဆောင်ဝိုင်း၊ ပါသာဒ-အထွဋ်တပ်အပ်သော ပြသာဒ်ရှည်၊

တိစီဝရေန။ ။ ၃ထည်လုံးနှင့် ကင်းနေမှ ဝိပွဝါသမည်သည် မဟုတ်၊ အဓိဋ္ဌာန်တင်
 အပ်သော ၃ ထည်တွင် တစ်ထည်နှင့် ကင်းနေလျှင် ဝိပွဝါသမည်၏၊ ထို့ကြောင့် “တိစီဝရာ
 |ပေ၊ ယေနကေနစိ” ဟု ဖွင့်သည်၊ တိစီဝရေနသည် အပေါင်း၏ အမည်ကို အစိတ် တစ်ထည်
 တစ်ထည်၌ တင်စားသော ဧကဒေသုဗ္ဗာရတည်း-ဟု ဆိုလိုသည်။ [ဋီကာ၌ ဧကဒေသုပစာရ
 အပြင် မုချနည်းကိုလည်း ပြသေး၏၊ ထိုနည်းကား “တိစီဝရနှင့် ကင်း၍မနေရ”ဟု ဆိုလျှင်
 “ထိုတိစီဝရတွင် ပါဝင်သော တစ်ထည်တည်းနှင့်လည်း ကင်း၍မနေရ”ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသတဲ့။]

ဂါမောနာမ။ ။ ဝိပွဝသေယျနှင့် စပ်၍ သင်္ကန်းထားရာ အရပ် ၁၅ ပါးကို ပြလိုသော
 ကြောင့် “ဂါမောနာမ” စသည် မိန့်၊ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဂါမစသော အရပ်၌ သင်္ကန်းကို
 ထားလျှင် ထိုအရပ်၏ အပြင်ဘက်၌ ဟတ္ထပါသ်ကို လွန်၍ (အရုဏ်တက်ချိန်မှာ) မနေအပ်-
 ဟူလို။

ဟမ္ပိယ-အထွဋ်မတပ်အပ်သော ပြဿဒိဦးပြည်၊ ဝါ-အုတ်တိုက်၊ နာဝါ-လှေ၊ သတ္တ-လှည်းကုန်သည်၊ လှေကုန်သည် အပေါင်း၊ ခေတ္တ-လယ်၊ ရာ၊ ဓညကရဏ-စပါးပြုလုပ်ရာ ကောက်နယ်တလင်း၊ အာရာမ-သစ်သီးအာရာမ်၊ ပန်းအာရာမ်၊ (သစ်သီးခြံ၊ ပန်းခြံ) ဝိဟာရ-ကျောင်းတိုက်၊ ရုက္ခမူလ-သစ်ပင်၏ အနီးအောက်၊ အဇ္ဈောကာသပဘေဒါနံ-လွင်တီးခေါင် အပြားရှိကုန်သော၊ ပန္နရသန္ဓ်-ကုန်သော၊ နိက္ခေပဌာနာနံ-သင်္ကန်းထားရာ အရပ်တို့တွင်၊ ယတ္ထကတ္ထစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အရပ်၌၊ နိက္ခိပိတ္တာ-ထားပြီး၍၊ တေသံ ဂါမာဒီနံ-ထို ဂါမအစရှိ သော အရပ်တို့၏၊ ဗဟိ-အပြင်ဘက်၌၊ ဟတ္ထပါသာတိတ္ထမေန-ဟတ္ထပါသ်ကို လွန်ခြင်းဖြင့်၊ အရုဏံ-ကို၊ ဥဌာပေယျ-တက်စေအံ့၊ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤကဒါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာ၌၊ သင်္ခေါ-အကျဉ်းချုပ်တည်း၊ ဝိတ္ထာရော ပန-အကျယ်ကိုကား၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ-၌၊ (မယာ)၊ ဝုတ္တော-အပ်ပြီ၊ ဝါ-ခဲ့ပြီ။

အညတြ ဘိက္ခုသမ္ပတိယာတိ-ကား၊ သံယော-သည်၊ ဝိလာနဿ-ဝိလာန ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ တိစီဝရေန-နှင့်၊ ယံ အဝိပွဝါသသမ္ပတိ-အကြင် ကင်း၍နေသည် မမည်ကြောင်း သမ္ပတိကို၊ ဒေတိ-ပေး၏၊ တံ-ထိုအဝိပွဝါသ

အယမေတ္ထ သင်္ခေါပေါ။ ။["ဧတ္ထာတိ တိစီဝရေန ဝိပွဝသေယျတိ တေသ္မိံ ပဒေ" ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ထိုအလို "ဧတ္ထ-ဤတိစီဝရေန ဝိပွဝသေယျဟူသော ပုဒ်၌" ဟု ပေး၊ ရိုးရာ ကျမည် မထင်၍ နိဿယံ၌ တစ်မျိုးပေးထားသည်၊] ဤအဋ္ဌကထာ၌ "အကာအရံ ရှိသော ရွာ၌ သင်္ကန်းထားလျှင် ထိုရွာတွင်း အလိုရှိရာ အိမ်၌ နေနိုင်၏၊ အကာအရံ မရှိသော ရွာ၌ ထားလျှင် သင်္ကန်းထားရာ အိမ်၌သာ နေရမည်" ဤသို့ စသည်ဖြင့် အကျယ်မပြသောကြောင့် "အယမေတ္ထ သင်္ခေါပေါ" ဟု ဆိုသည်၊ သမန္တပါသာဒိကာမည်သော ဝိနည်းအဋ္ဌကထာကြီး၌ ကား အကျယ်ပြထားသောကြောင့် ထိုအဋ္ဌကထာ၌ ကြည်ကြပါလေ-ဟူလို။

ဘိက္ခုသမ္ပတိယာ။ ။ ဘိက္ခုနော-ဝိလာနရဟန်းအား+ဒိန္နာ-ပေးအပ်သော+သမ္ပတိ- သမုတ်ခြင်းတည်း၊ ဘိက္ခုသမ္ပတိ-ခြင်း၊ ဝိလာနရဟန်းအား (တိစီဝရိတ်နှင့် ကင်း၍ နေသော် လည်း ကင်းရာ မရောက်အောင်- နိသဂ္ဂိယပါစိတ်အာပတ် မသင့်အောင်) ပေးအပ်သော သမ္ပတိတည်း။ ["ဒိန္နာ" ဟူသော အလယ်ပုဒ်ကျေ။]

အဝိပွဝါသသမ္ပတိ။ ။ အဝိပွဝါသာ-ကင်း၍နေသည် မမည်သော၊ သမ္ပတိ-တည်း၊ (တစ်နည်း) အဝိပွဝါသာယ-ဝိပွဝါသ မဖြစ်ခြင်းအကျိုးငှာ+ဒိန္နာ-ပေးအပ်သော+သမ္ပတိ- တည်း၊ အဝိပွဝါသသမ္ပတိ။

သမ္မုတိကို၊ ထပေတွာ-၍၊ အလဒ္ဓသမ္မုတိကဿ-မရအပ်သော သမ္မုတိရှိသော၊ ဘိက္ခုနော-၏။ ဝါ-သည်။ ဧကံရတ္တဓိ-မျှလည်း၊ ဝိပုဝသတော-ကင်း၍ နေလတ်သော်၊ (တစ်နည်း) ဝိပုဝသတော-ကင်း၍ နေသော၊ ဘိက္ခုနော-၏။ ဝုတ္တနယေ နေဝ-ဖြင့်ပင်၊ (ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်းပင်-ဟူလို၊) နိသဂ္ဂိယံ-သော၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်။ (ဟောတိ) ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဣဒံ မေ၊ ပေ၊ နိသဂ္ဂိယန္တိအာဒိနာ-ယံ အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ဝစနဘေဒေါ-သဒ္ဓါအထူးသည်။ ဟောတိ-၏။ [ဘန္တေ-တို့၊ မေ-၏။ ဣဒံ စီဝရံ-ကို၊ ဘိက္ခုသမ္မုတိယာ - ဝိလာနရဟန်းအား ပေးအပ်သော သမ္မုတိကို၊ အညတြ-၍၊ ရတ္တိဝိပုဝတ္ထံ-ညဉ့်၌ ကင်းနေအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်ထိုက်ပါ၏။ “ဣမာယံ သံဃဿ နိသဇ္ဇာမိ” ဟု ဆက်၊] အယံ-ဤဝစနဘေဒသည်၊ ဝိသေသော-ထူး၏။ (သံဃာ၊ ဝိဇ္ဇာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်အား စွန့်ပုံမှာ မထူးပြီ-ဟူလို။)

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) သာဝတ္ထိယံ-၌၊ သမ္မဟုလေ-များစွာကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ သန္တရတ္တရေန-သင်းပိုင်းနှင့် တကွဖြစ်သော ကိုယ်ရုံဖြင့်၊ ဇနပဒ စာရိကံ-ဇနပုဒ် ဒေသစာရိကို၊ ပတ္တမနဝတ္ထုသို့-ဖဲသွားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ အနာဏတ္တိကံ-တည်း။

အဝိပုဝုတ္ထေ-ညဉ့်အခါဝယ် ကင်း၍မနေအပ်သော သင်္ကန်း၌၊ ဝိပုဝုတ္ထသညိ နောစေဝ-ကင်း၍နေအပ်သော သင်္ကန်းဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿစ-ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ (ပရိဘူန္တဿ-သုံးစွဲသော ရဟန်း၏) ဒုက္ကဋ်၊ ဟောတိ၊ [ဝိပုဝုတ္ထဟု အမှတ်ရှိရုံ၊ ယုံမှားရုံဖြင့်

ဝစနဘေဒေါ။ ။ ရှေ့ကသိက္ခာပုဒ်၌လည်း “ဣဒံ မေ ဘန္တေ” စသည်ဖြင့် ဧကဝုဗ်ကိုသာ ပြခဲ့သောကြောင့် “ဝစနဘေဒေါ” အရ ဝုဗ်အထူးအပြားကို မယူဘဲ “ဒဿဟာတိတ္တန္တိ” အရာဝယ် “ရတ္တိဝိပုဝုတ္ထံ အညတြ ဘိက္ခုသမ္မုတိယာ” ကို လဲလှယ်ဖို့ရန် သဒ္ဓါကွဲပြားခြင်းကို “ဝစနဘေဒ” ဟု ဆိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ ဝစနဘေဒေါ၏ နောက်၌ “အယံ ပန ဝိသေသော” ဟု ရှိ၏။ ထိုဝါကျမျိုး၌ “ပန” ပါလျှင် လာလတုံကို ငဲ့၏။ ဤ၌ လာလတုံကို ငဲ့ဖို့ရာလည်း အထူးမရှိ၊ ဆိုပြီးကို ငဲ့ရာ၌ကား “ပန” ပါရိုး မရှိ၊ ဤသိက္ခာပုဒ် အဆုံးနား၌လည်းကောင်း၊ တတိယကထိနသိက္ခာပုဒ် အဆုံးနား၌လည်းကောင်း “ပန” မပါဘဲ “အယံ ဝိသေသော” ဟုသာ ရှိ၏။

သန္တရတ္တရေန။ ။ အန္တရသဒ္ဓါသည် အတွင်းဝတ် (ခါးဝတ်) သင်းပိုင် အနက်ကို ဟော၏။ ဥတ္တရသဒ္ဓါကား အပေါ်ခြုံ ဧကသီ အနက်ကို ဟော၏။ သဟ+အန္တရေန ယံ ဝတ္တတိတိ သန္တရံ၊ သန္တရံစ+တံ+ဥတ္တရဉ္စာတိ သန္တရတ္တရံ။

အာပတ်မသင့်ရကား” ပရိဘူဂ္ဂန္ဓဿ” ဟု ထည့်ရသည်။ ဝိပ္ပဝုတ္တေ-ညဉ့်အခါဝယ် ကင်း၍ နေအပ်သော သင်္ကန်း၌၊ ဝိပ္ပဝုတ္တသညိနောပိ- ကင်း၍ နေအပ်သော သင်္ကန်းဟု အမှတ်ရှိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အဝိပ္ပဝုတ္တသညိနောပိ-ကင်း၍ မနေအပ်သော သင်္ကန်းဟု အမှတ်ရှိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဝေမတိ ကဿပိ-၏လည်းကောင်း၊ နိသဂ္ဂိယံ-သော၊ ပါစိတ္တိယမေဝ-ပါစိတ်ချည်းသာ၊ အပစ္စဒ္ဓဋ္ဌ အဝိသဇ္ဇိတာဒိသုစ- ပစ္စုဒ္ဓါရ် မပြုအပ်သော သင်္ကန်း၊ မစွန့်အပ်သော သင်္ကန်း အစရှိသည်တို့၌လည်း၊ [အာဒိဖြင့် ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌ ပြခဲ့သော အနဋ္ဌ၊ အဝိနဋ္ဌ၊ အဒမ္မ၊ အဝိလုတ္တ၊ တို့ကို ယူ] ပစ္စုဒ္ဓဋ္ဌဝိသဇ္ဇိတာဒိသညိနော-ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြု အပ်သော သင်္ကန်း၊ စွန့်အပ်သော သင်္ကန်း အစရှိသည်ဟု အမှတ်ရှိသော ရဟန်း ၏၊ တထာ-ထို့အတူ နိသဂ္ဂိယပါစိတ်တည်း။

ပန-ကား၊ အန္တောအရုဏေ-အရုဏ်အတွင်း၌၊ ပစ္စုဒ္ဓတေ-ပစ္စုဒ္ဓါရ် ပြုအပ်သော သင်္ကန်း၌လည်းကောင်း၊ ပဌမကထိနေ-ပဌမကထိန သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တဝိသဇ္ဇိတာဒိ ဘေဒေစ-ဆိုအပ်ပြီးသော ဝိသဇ္ဇိတ အစရှိသော အပြားရှိသော သင်္ကန်း၌လည်း ကောင်း၊ [အာဒိဖြင့် နဋ္ဌ-စသည်ကို ယူ] အနာပတ္တိ-တည်း၊ လဒ္ဓသမ္မုတိကဿ- ရအပ်သော သမ္မုတိရှိသော ရဟန်း၏၊ ဝိပ္ပဝါသေ-ကင်း၍ နေခြင်းကြောင့်၊ တထာ- ထို့အတူ အနာပတ်တည်း၊ ပန-ထိုသို့ပင် အာပတ် မသင့်ပါသော်လည်း၊ အာဗာဓေ- အနာသည်၊ ဝူပသန္တေ-ငြိမ်းအေးလတ်သော်၊ ပစ္စာဂန္တဗ္ဗံ-သင်္ကန်းရှိရာသို့ ပြန်လာ ရာ၏၊ ဝါ-ရမည်၊ တတ္ထေဝ-ထိုရောက်ရာ အရပ်၌ပင်၊ ဌိတေန-တည်လျက်၊ ပစ္စုဒ္ဓရိ တပ္ပံဝါ-ပစ္စုဒ္ဓါရ်သော်လည်း ပြုရာ၏၊ ဝါ-ရမည်၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပန-ဖန်၊

အန္တောအရုဏေ ပစ္စုဒ္ဓတေ။ ။ ဂါမ စသည်၌ သင်္ကန်းထားခဲ့၍ အခြားတစ်နေရာသို့ သွားသော ရဟန်းသည် သင်္ကန်းရှိရာသို့ အရုဏ်မတက်မီ မပြန်နိုင်လျှင် အဝေးမှနေ၍ “ဧတံ (သံဃာဋီ) ပစ္စုဒ္ဓရာမိ” ဟု ပစ္စုဒ္ဓါရ် ပြုလိုက်ရ၏။ ထိုသို့ ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြုလိုက်လျှင် သံဃာဋီ အဖြစ်မှ ရုပ်သိမ်းလိုက်သောကြောင့် နိသဂ္ဂိယ မထိုက်တော့၊ ထို့ကြောင့် “အနာပတ္တိ” ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့ အရုဏ်မတက်ခင် ပစ္စုဒ္ဓါရ် ပြုပြီးနောက် အရုဏ်တက်သောအခါ ထပ်၍ အဝေးမှပင် အဓိဋ္ဌာန်တင်နိုင်သည်။

အာဗာဓေ ပန။ ။ “အနာရောဂါကြောင့်-သမ္မုတိရ၍ အနာပတ်ဖြစ်သော်လည်း အနာပျောက်လျှင် သင်္ကန်းရှိရာသို့ ပြန်လာရမည်” ဟူရာ၌ ပြန်လာသည့်အတွက် ရောဂါ ထပ်၍ မဖြစ်လောက်မှ “ရောဂါ ပျောက်ပြီ” ဟု မှတ်ရမည်။ ထိုသို့ ရောဂါပျောက်၍ ပြန်မည်ဟု အစီအစဉ် ပြုနေသမျှ ပစ္စုဒ္ဓါရ် မပြုဘဲ အပ်သေး၏။ မပြန်တော့ဟု ဆုံးဖြတ်လျှင်ကား “တုတ္ထေဝ ဝါ ဌိတေန ပစ္စုဒ္ဓရိတပ္ပံ”-ထိုရောဂါပျောက်ရာ အရပ်ကနေ၍ ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြုရမည်။

သော ဝါ အာဗာဓော-ထိုအနာသည်သော်လည်းကောင်း၊ အညောဝါ အာဗာဓော-
အခြားအနာ သည်သော်လည်းကောင်း၊ အထာပိ ကုပ္ပတိ-အကယ်၍ မူလည်း
ဖောက်ပြန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) လဒ္ဓကပ္ပိယမေဝ-ရအပ်သော အပ်သည်၏
အဖြစ် ရှိသည်သာ။

အဓိဋ္ဌိတစိဝရတာ-အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်ပြီးသော သင်္ကန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊
အနတ္တတကထိနတာ-မခင်းအပ်သော ကထိန်ရှိသူ၏ အဖြစ်လည်း ကောင်း၊
အလဒ္ဓသမ္ပုတိကထာ-မရအပ်သော သမ္ပုတိရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊
ရတ္တိဝိပ္ပဝါသော-ညဉ့်အခါ၌ ကင်း၍ နေခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ
စတ္တာရိ-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ သမုဋ္ဌာနာဒီနိ-သမုဋ္ဌာန် အစရှိသည်
တို့သည်၊ ပဌမကထိနေ-၌၊ ဝုတ္တပ္ပကာရာနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိကုန်သည်
သာ၊ ဟိ-မှန်၏၊ ကေဝလံ - သက်သက်၊ တတ္ထ - ထိုပဌမကထိန သိက္ခာပုဒ်၌၊
အနဓိဋ္ဌာနံ-အဓိဋ္ဌာန် မတင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အဝိကပ္ပနဉ္စ-ဝိကပ္ပနာ မပြု
ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အကြိယာ-ပြုထိုက်သောအမှုကို မပြုခြင်းတည်း၊ ဣဓ-
ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အပစ္စုဒ္ဓရဏံ-ပစ္စုဒ္ဓိရ် မပြုခြင်းသည်၊ အကြိယာ-တည်း၊ အယံ-
ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဝိသေသော-တည်း၊ ဣတိ-သာဓာရဏာ ဝိနိစ္ဆယအပြီးတည်း။
ဒုတိယသိက္ခာပဒံ-ဒုတိယကထိနသိက္ခာပုဒ်သည်၊ သမတ္တံ-ပြီးပြီ။

၃။ တတိယ ကထိန သိက္ခာပုဒ်

တတိယေ-ယ ကထိနသိက္ခာပုဒ်၌၊ နိဋ္ဌိတစိဝရသို့
ဘိက္ခုနာတိ (ဧတ္ထ)-ဤပါ၌၌၊ သာမိဝသေနေဝ-
သာမိအနက်၏ အစွမ်းဖြင့်ပင်၊ [ဒုတိယသိက္ခာ
ပုဒ်၌ကဲ့သို့ “သာမိအနက်ပဲ” ဟူလို။] ၊ပေ၊ (အကာလစိဝရနာမ-ကို နောက်မှ
ပေး၊) အနတ္တတေ ၊ပေ၊ ပဉ္စမာသတိ-သာဟူသော၊ ယွာယံ (ယော အယံ) စိဝရ
ကာလော-အကြင် သင်္ကန်းကာလကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

လဒ္ဓကပ္ပိယမေဝ။ ။ နောက်ထပ် အဝိပ္ပဝါသ သမ္ပုတိ တောင်းဖွယ် မလို၊ ပဌမပေးအပ်
ပြီးသော သမ္ပုတိဖြင့်ပင် သင်္ကန်းနှင့် ကင်း၍ နေကောင်း၏-ဟူလို၊ ကပ္ပိယံ၌ “ကပ္ပိယဘာဝ”
ဟု ဆိုလိုလျက် ဘာဝပုဒ် အကျေကြံပါ။ လဒ္ဓံ+ကပ္ပိယံ ယသ္မာတိ လဒ္ဓကပ္ပိယံ-(ကင်း၍
နေဖို့ရန်) ရအပ်သော အပ်သည်၏အဖြစ်ရှိသော၊ အာဗာဓကပ္ပုနံ-အနာ၏ ထခြင်း “ရှိ” ဟူရာ၌
လည်း “ကာရဏဘာဝေန အတ္ထိတာ-အကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့် ရှိခြင်း”တည်း။

ဝိပ္ပဝါသော။ ။ အဝိပ္ပဝါသ သိမ်ထည်း၌ ထားလျှင် ထိုသိမ်အတွင်း အလိုရှိရာ၌
ကင်း၍ နေနိုင်၏။ ထိုသိမ်ပြင်ဘက်-ဂါမ စသည်တို့၏ ပြင်ဘက်၌ကား ဟတ္ထပါသံ စွန့်၍
ကင်းမနေရ။

[ကထိနေ-ကို၊ အနတ္တတေ-မခင်းအပ်သော်၊ ဝဿာနဿ-မိုးဥတု၏၊ ပုစ္ဆိမောမာသော-နောက်ဆုံး တစ်လသည်လည်းကောင်း၊ ကထိနေ-ကို၊ အတ္တတေ-အပ်သော်၊ ပဉ္စမာသာ-၅ လတို့သည်လည်းကောင်း၊ (စီဝရကာလသမယော-ယတည်း)] တံ-ထိုသင်္ကန်းကာလကို၊ ထပေတွာ-၍၊ အညဒါ-စီဝရကာလမှ တစ်ပါးသောအခါ၌၊ ဥပ္ပန္နံ -ဖြစ်သောသင်္ကန်းသည်၊ အကာလစီဝရနာမ - ရမည်၏၊ ကာလေပိ - သင်္ကန်းအခါ၌လည်း၊ သံဃဿ - အား၊ ဣဒံ - ဤသင်္ကန်းသည်၊ အကာလစီဝရ-အကာလ သင်္ကန်းပါတည်း၊ ဣတိ-သို့လျှောက်၍၊ ဒိန္နံဝါ-ပေးလှူအပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ပုဂ္ဂလဿ-အား၊ ဣဒံ-ဤသင်္ကန်းကို၊ တုယံ-အရှင်ဘုရားအား၊ ဒမ္ပိ-ပေးလှူပါ၏၊ ဣတိ အာဒိနာ-ဤသို့အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ဒိန္နံဝါ-ပေးလှူအပ်သည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ ယံ စီဝရ-အကြင် သင်္ကန်းသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏) ဧတံ စ-ဤသင်္ကန်းသည်လည်း၊ (ယဉ္ဇမ္ပ စယူ၍ ပေးသည်) အကာလစီဝရနာမ-မည်၏။

ယွာယံ ၊ပေ၊ ကာလော။ ။ “အနတ္တတေ ကထိနေ” စသော ပါဠိတော်ကို စီဝရကာလသမယပါသော ဂဏဘောဇနသိက္ခာပုဒ် စသည်၌ ဟောတော်မူ၏။ ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနိ၌ကား “အကာလစီဝရနာမ အနတ္တတေ ကထိနေ ဧကောဒသမာသေ ဥပ္ပန္နံ၊ အတ္တတေ ကထိနေ သတ္တမာသေ ဥပ္ပန္နံ၊ ကာလေပိ အာဒိဿ ဒိန္နံ” ဟု ဟောတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် “အညဒါ ဥပ္ပန္နံ” အရ “သင်္ကန်းကာလမှ အခြားသော ကထိန်မရလျှင် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော်မှ သီတင်းကျွတ်လပြည့်အထိ ၁၁ လ၊ ကထိန်ရလျှင် တပေါင်းလပြည့်ကျော်မှ သီတင်းကျွတ်လပြည့်အထိ ၇ လအတွင်း၌ဖြစ်သော သင်္ကန်း”ဟု မှတ်။

ပဉ္စ ၊ပေ၊ ဒိန္နံ။ ။ ဤအဖွင့်ကား “ကာလေပိ အာဒိဿ (သီးခြားရည်စူး၍) ဒိန္နံ”ဟု သော ပါဠိတော်ကို လိုက်၍ ဖွင့်အပ်သော အဖွင့်တည်း၊ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော်မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်အထိ၊ တစ်နည်း-တပေါင်းလပြည့်အထိကို သင်္ကန်းကာလဟု ခေါ်၏။ ထိုကာလအတွင်း၌ပင် ဖြစ်သော်လည်း “သံဃာအား အကာလသင်္ကန်းကို လှူပါ၏” ဟု ဖြစ်စေ “အရှင်ဘုရားအား (ပုဂ္ဂလိက) လှူပါ၏” ဟု ဖြစ်စေ သီးခြားလျှောက်ထား၍ လှူလျှင်လည်း ကာလသင်္ကန်းပင် ဖြစ်၏။

မှတ်ချက်။ ။ “သံဃာအား အကာလသင်္ကန်း လှူပါ၏”ဟု လျှောက်၍ သံဃိကလှူလျှင် ဝါကျိုး ဝါပျက် ပစ္စိမဝါသားနောက်မှ ရောက်လာသော ရဟန်းများအားလုံးနှင့် ဆိုင်၏။ ထိုသို့မလျှောက်ဘဲ “သံဃာအား လှူပါ၏” ဟု သာမညလျှောက်လျှင် ထိုတိုက်၍ ပုရိမဝါသား ကထိန်အာနိသင် ရသော ရဟန်းများနှင့်သာ ဆိုင်သည်။

ဥပ္ပဇ္ဇေယျာတိ-ကား၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ စီဝရံ-အကာလ သင်္ကန်းသည်၊ (ဥပ္ပဇ္ဇေယျ-၌ စပ်) အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဘာဂပဋိလာဘဝသေန-အဖို့ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သံယတောဝါ-သံယာမှသော်လည်းကောင်း၊ သုတ္တန္တိကာဒိဂဏတောဝါ-သုတ္တန္တိက အစရှိသော၊ ဝိုဏ်းမှသော်လည်းကောင်း၊ ဉာတိတောဝါ-ဆွေမျိုးထံမှ သော်လည်းကောင်း၊ မိတ္တတောဝါ-မိတ်ဆွေထံမှသော်လည်းကောင်း၊ ပံသုကူလံဝါ-ပံသုကူသင်္ကန်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-၏၊ ဓနေနဝါ-ဝါဂွမ်း၊ ချည်စသော ဥစ္စာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ-ဖြစ်အံ့၊ ဝါ-ရအံ့၊ အထ ဝါပန-ထို့ပြင် တစ်နည်းကား၊ အဋ္ဌိမာ ဘိက္ခဝေ |ပေ၊ ဒေတီတိ-တိဟူသော၊ အဋ္ဌန္တံ-ဂပါးကုန်သော၊ ဣမာသံ မာတိကာနံ-ဤမာတိကာတို့တွင်၊ အညတရတော-တစ်ပါးပါးသော မာတိကာမှ၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ-ဖြစ်အံ့၊ ဝါ-ရအံ့၊ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ စီဝရဿ-၏၊ ဥပါဒါယ-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ မာတိကာ-ကာ တို့သည်၊ ဣမာ အဋ္ဌ-ဤ ဂ ပါးတို့သည်၊ သီမာယ-သိမ်၌၊ (သံယဿ-အား၊) ဒေတီ-ပေး၏၊ ကတိကာယ-ကတိကဝတ်၌၊ (သံယဿ - အား၊) |ပေ၊ ဘိက္ခာပညတ္တိယာ - ဆွမ်းကို ဝတ်တည်ရာအရပ်၌၊ (သံယဿ-အား၊) ဒေတီ-၏၊ သံယဿ-အား |ပေ၊ ဥဘတောသံယဿ-အား |ပေ၊ ဝသံဝုတ္ထသံယဿ - ထွ သံယာအား၊ |ပေ၊ အာဒိဿ - ရည်ညွှန်း၍ |ပေ၊ ပုဂ္ဂလဿ-အား၊ ဒေတီ-၏၊] စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤမာတိကာတို့တွင်၊ သီမာယဒမ္ပိတိ-မိဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ သီမံ-ကို၊ ပရာမသိတွာ-သုံးသပ်၍၊ ဒေန္တော-ပေးလှူသူသည်၊ သီမာယဒေတိနာမ-သီမာယဒေတိမည်၏၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော မာတိကာတို့၌၊ ဒေ (ဒေသော)-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်၊ နယော-သိကြောင်း အစီအရင်တည်း။... [ကတိကာယဒမ္ပိတိ ဧဝံကတိကံ ပရာမသိတွာ ဒေန္တော ကတိကာယ ဒေတိနာမ။... ဤသို့စသည်ဖြင့် သိပါ။]

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသီမာယ ဒမ္ပိဟူသော ပါဠိ၌၊ သီမာတိ-ကား၊ ခဏ္ဍသီမာ-ခဏ္ဍသိမ်လည်းကောင်း၊ (ဥပစာရသီမာ-ဥပစာရသိမ်လည်းကောင်း။..စသည်ပေး။)

အတ္တနောဘာဂပဋိလာဘဝသေန။ ။သံယိက သင်္ကန်းကို ဝေသောအခါ သံယအထံမှလည်းကောင်း၊ သုတ္တန်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်စသည်နှင့်သာ ဆိုင်သော ဂဏီကသင်္ကန်းကို ဝေသောအခါ ဝိုဏ်းအထံမှလည်းကောင်း၊ မိမိအတွက် ဝေစုခြင်းကို “အတ္တနောဘာဂပဋိလာဘ-မိမိဖို့ရခြင်း” ဟု ဆိုသည်၊ ဉာတိ မိတ္တတို့အထံမှကား ဝေစုမဟုတ် တိုက်ရိုက်ရခြင်းတည်း၊ ထို့အတူ ပံသုကူရခြင်း၊ မိမိပိုင် ဝါဂွမ်းစသော ဥစ္စာတစ်ခုခုဖြင့် လဲယူ၍ ရခြင်းများလည်း တိုက်ရိုက်ရခြင်းပင်တည်း၊ ဤစကားအားလုံးဖြင့် ဥပ္ပဇ္ဇေယျနှင့် စပ်၍ သင်္ကန်းရဖို့ရန် နည်းအမျိုးမျိုးကို ပြသည်။

စက္ကဝါဠသီမာ-စကြဝဠာသိမ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပန္နရသဝိဇာ-၁၅ ပါး အပြားရှိ၏။ တတ္ထ-ထို တစ်ဆယ့်ငါးပါးသော သိမ်တို့တွင်၊ ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရံ အပ်သော၊ ဝိဟာရဿ-ကျောင်းတိုက်၏၊ ပရိက္ခေပေန-အကာအရံဖြင့်လည်းကောင်း၊ အပရိက္ခိတ္တဿ-မကာရံအပ်သော၊ ဝိဟာရဿ-၏၊ ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနေန-အကာအရံထိုက်သော အရပ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပရိစ္ဆိန္နာ-ပိုင်းခြားအပ်သော သိမ်သည်၊ ဥပစာရသီမာနာမ-မည်၏၊ အပိစ-သည်သာ မကသေး၊ ဘိက္ခုနီ-တို့၏၊ ဓုဝသန္နိပါတဋ္ဌာနတောဝါ-အမြဲစုဝေးရာ အရပ်မှသော်လည်းကောင်း၊ ပရိယန္တေ-အစွန်ဆုံး၌၊ ဌိတဘောဇနသာလတောဝါ-တည်သောဆွမ်းစားကျောင်းမှ သော်လည်းကောင်း၊ နိပဒ္ဒဝသနကအာဝါသတောဝါ-အမြဲနေရာ ကျောင်းမှသော်လည်းကောင်း၊ ထာမမဇ္ဈိမဿ-အားအစွမ်းအားဖြင့် အလယ် အလတ်၌ဖြစ်သော၊ ပုရိသဿ-၏၊ ဒွိန္နံ-၂ ခုကုန်သော၊ လေဋ္ဌပါတာနံ-ခဲကျရာ အရပ်တို့၏၊ အန္တော-အတွင်းကို၊ ဥပစာရသီမာတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ [ဥပစာရေန+ပရိစ္ဆိန္နာ+သီမာ ဥပစာရသီမာ။]

ပန-ဆက်၊ သာ-ထိုဥပစာရသိမ်သည်၊ အာဝါသေ-ကျောင်းသည်၊ ဝမုန္တေ-တိုးပွားလတ်သော်၊ ဝမုတိ-တိုးပွား၏၊ ဟာယန္တေ-ဆုတ်ယုတ်လတ်သော်၊ ဟာယတိ-၏၊ ယောဇနသတမ္ပိ-ယူဇနာ တစ်ရာသည်လည်း၊ ဥပစာရသီမာဝ-သိမ်သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ [“ကျောင်းငံတွဲ တိုးလာလျှင် (သို့မဟုတ်-သံဃာတော် တွေက တစ်ဆက်တည်း ရှည်လျားနေလျှင်) ယူဇနာ တစ်ရာတိုင်အောင်လည်း ဥပစာရသိမ် ကျယ်နိုင်၏”-ဟူလို။] တတ္ထ-ထို ဥပစာရသိမ်၌၊ ဒိန္နလာဘော-ပေးလျှူအပ်သော လာဘ်သည်၊ သဗ္ဗေသံ-ကုန်သော၊ အန္တောသီမာဂတာနံ-ဥပစာရ သိမ်အတွင်း၌ တည်ကုန်သော (ရဟန်းတို့အား) ပါပုဏာတိ-ရောက်၏၊ ဝါ-ရ၏၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ အာရာမပုဝေသန သေနာသနာပုစ္ဆနာနိ-အာရာမသို့ ဝင်ခြင်း၊ အိပ်ရာနေရာဟူသော သေနာသနကို ခွင့်ပန်ခြင်းတို့လည်းကောင်း၊ ပရိဝါသ မာနတ္တာရောစနံ - ပရိဝါသ မာနတ်ကိုလျှောက်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝဿစ္ဆေဒ

ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနေန။ ။ ဣမိနာ-ဤပါ၌ဖြင့်၊ ဓုဝသန္နိပါတဋ္ဌာနာဒိတော ပဌမလေဋ္ဌ ပါတဿ အန္တော ဥပစာရသီမာတိ ဒေသေတိ၊ ဣဒါနိ ဒုတိယလေဋ္ဌပါတဿပိ အန္တော ဥပစာရ သီမာယေဝါတိ ဒေသေတုံ အပိဇာတိ အာဒိ အာရမ္မံ၊ အပိစ တက်သောနည်းမှ ရှေ့နည်း၌ အကာအရံ မရှိလျှင် အစွန်ဆုံး သန္နိပါတဋ္ဌာနမှ ခဲတစ်ကျအတွင်းကို ဥပစာရသိမ်ဟု ဆို၏။ အပိစ တက်သောနည်း၌ကား အကာအရံ မရှိလျှင် ခဲ ၂ ကျအတွင်းကို ဥပစာရသိမ်ဟု ခိုသည်။

နိဿယသေနာသနဂ္ဂဟာဒိဝိဓာနံ-ဝါပြတ်ခြင်း၊ နိဿယည်း ယူခြင်း၊ ကျောင်းခံယူခြင်း အစရှိသော အစီအရင်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣဒံပိ သဗ္ဗံ-ဤ အလုံးစုံကိုလည်း၊ ဣမိဿာဝသီမာယ - ဤ ဥပစာရသိမ်၏သာ၊ ဝသေန - ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

အာရာမ ဝေ၊ ပုစ္ဆနာနိ။ ။ ဘိက္ခုနီပါတိမောက်ဝယ် အာရာမဝင်၌ အာရာမပွဝေသန သိက္ခာပုဒ် ပါရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “ဘိက္ခုနီနိ အာရာမပွဝေသန” ဟု ဆိုသည်။ အာဂန္တုက ဘိက္ခုနီတို့သည် ရဟန်းယောကျ်ားရှိသော ကျောင်းတိုက်သို့ ဝင်လိုလျှင် အာရာမ ဥပစာမရောက်မီ ခွင့်ပန်ပြီးမှ ဝင်ရ၏။ ဘိက္ခုပါတိမောက် ဘူတဂါမဝင်၌ သေနာသနသိက္ခာပုဒ် ၂ ပါး ပါ၏။ ထိုသိက္ခာပုဒ်အရ သံယိက ညောင်စောင်း စသည်ကို ခင်းပြီးနောက် ဖဲသွားလိုသော အခါ မသိမ်းနိုင်လျှင် ခွင့်ပန်တိုင်ကြား၍ သွားရ၏။ ခွင့်ပန်မှုမပြုဘဲ သွားလျှင် ဥပစာအလွန်တွင် အာပတ်သင့်၏။

ပရိဝါသမာနတ္တာရောစနံ။ ။ ပရိဝါသ် မာနတ်ကျင့်သော ရဟန်းသည် ဥပစာအတွင်း ရှိ သံဃာအားလုံးနှင့် ဥပစာအတွင်း ရောက်လာသော အာဂန္တုတို့အား ပရိဝါသ်-မာနတ် ကျင့်နေကြောင်း လျှောက်ကြားရ၏။

ဝဿစ္ဆေဒ ဝေ၊ ဝိဓာနံ။ ။ ဝဿစ္ဆေဒဝိဓာန၊ နိဿယဂ္ဂါဟဝိဓာန၊ သေနာသနဂ္ဂါဟဝိဓာန-ဟု ခွဲ၊ ထိုတွင် ဝါကပ်ပြီးသော ရဟန်းသည် အကြောင်းထူးမရှိဘဲ အခြားကျောင်းတိုက်သို့ ညဉ့်အိပ်မသွားရ၊ သွားလျှင် ဥပစာလွန်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ဝါပျက်၏။ ဝါဆိုနေ၌ ဝါမကပ်ဘဲ ကျောင်းတိုက်ကို လွန်သွားလျှင်လည်း ကျောင်းတိုက်တိုင်း၏ ဥပစာကို လွန်တိုင်း လွန်တိုင်း အာပတ်သင့်၏။ ဤအစီအရင်ကို ဝဿစ္ဆေဒဝိဓာနဟု ဆိုသည်။ [ဝဿုပနာယိကက္ခန္ဓက ပါဠိအဋ္ဌကထာ ကို ကြည့်ပါ။]

နိဿယဂ္ဂါဟဝိဓာန။ ။ နိဿယည်း ယူခြင်းကို နိဿယဂ္ဂါဟဟု ဆို၏။ ထိုနိဿယည်းကိုလည်း ဆရာတပည့် ၂ ဦးလုံး ဥပစာရသိမ်အတွင်း၌ တည်နေမှသာ ရ၏။ တစ်ဦးဦးက ဥပစာရ သိမ်ပြင်ဘက်သို့ (အရှက်တက်ချိန်) ရောက်နေလျှင် နိဿယည်း ပျက်၏။ [မဟာဝါမဟာခန္ဓက အဋ္ဌကထာကို ကြည့်ပါ။]

သေနာသနဂ္ဂါဟဝိဓာန။ ။ ဝါတွင်း၌ ဝါကပ်လို၍ ဖြစ်စေ၊ ဝါပ၌ ဖြစ်စေ သံယိက ကျောင်းနေရာကို မိမိအတွက် မှတ်ထားရ-ယူထားရ၏။ ထိုသို့ ယူထားခြင်းကို “သေနာသနဂ္ဂါဟ” ဟု ဆို၏။ ထိုယူခြင်းကို ဥပစာရသိမ်အတွင်း၌ နေ၍ ယူမှ ရသည်။ အပြင်ဘက်နေ၍ ယူလျှင် မရ၊ ကျောင်းတိုက်တစ်ခု၌ ကျောင်းယူပြီးနောက် အခြားကျောင်းတိုက်သို့ ကျောင်းယူဖို့ရန် သွားလျှင် ဥပစာလွန်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ပဌမကျောင်းယူမှု ပျက်၏။ [စူဠဝါ-သေနာသနာက္ခန္ဓက ပါဠိအဋ္ဌကထာကို ကြည့်ပါ။]

အာဒိ။ ။ ဝါဟာဒိ ဝိဓာနံ၌ အာဒိဖြင့် အာဒိဂ္ဂဟဏေန နိဿယပုဋိပဿဒ္ဓိ (ပြခဲ့သော နိဿယည်း ပျက်ငြိမ်းခြင်း)، လာဘဂ္ဂါဟ (သံယိကလာဘလမ်းများကို ဝေဘန်ရာဝယ် ဥပစာရ သိမ်တွင်း ရှိသူသာ ယူနိုင်ခြင်း)، အာဂန္တုဝတ္တံ ပူရေတွာ အာရာမပွဝေသနန္တိ ဝေမာဒိကံ သင်္ဂဏှာတိ။

လဘသီမာတိ-ကား၊ [ယံကို ရာဇရာဇမဟာမတ္တာဒယော၏ စပ်ရာ ထပေန္တိ ကျမှ စပ်၊] ရာဇရာဇမဟာမတ္တာဒယော-မင်း၊ မင်း၏ အမတ်ကြီး အစရှိသူတို့သည်၊ ဝိဟာရ-ကျောင်းတိုက်ကို၊ ကာရာပေတွာ-ပြုလုပ်စေပြီး၍၊ ဂါဝုတံဝါ-တစ်ဂါဝုစ် အရပ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အမုယောဇနံဝါ-ယူဇနာဝက် အရပ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယောဇနံဝါ-တစ်ယူဇနာ အရပ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သမန္တာ-ကျောင်း တိုက်၏ ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ [သမန္တာတိ ဝိဟာရဿ သမန္တာ၊] ပရိစ္ဆိန္နိတွာ-ပိုင်းခြား ကန့်သတ်ပြီး၍၊ အယံ-ဤအပိုင်းအခြားသည်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဝိဟာရဿ-ကျောင်းတိုက်၏၊ လာဘသီမာ-လာဘ်အကျိုးငှာ ထားအပ်သော အပိုင်းအခြား တည်း၊ [လာဘာယ-လာဘ်အကျိုးငှာ+ထပိတာ-ထားအပ်သော+သီမာ-အပိုင်း အခြားတည်း၊ လာဘသီမာ။] ယံ-အကြင် ကင်းခွန်၊ ကောက်စပါး စသော ဝတ္ထု သည်၊ [ယန္တိ သုကံသဿာဒိ၊] ဧတ္ထန္တရေ-ဤအတွင်း၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ တံ သဗ္ဗံ-ထို အလုံးစုံသော ကင်းခွန်၊ ကောက်စပါး စသောဝတ္ထုကို၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဝိဟာ ရဿ-အား၊ ဒေမ-လှူပါကုန်၏၊ ဣတိ-သို့ ပြောဆိုလျှောက်ထား၍၊ ယံ သီမံ- အကြင်အပိုင်းအခြားကို၊ ထပေန္တိ-ထားကြကုန်၏။ [သီမံ ထပေန္တိတိ ပါဌသေ သော၊] အယံ-ဤအပိုင်းအခြားသည်၊ လာဘသီမာနာမ-မည်၏။

ပန-ကား၊ ကာသိကောသလာဒီနံ-ကာသိတိုင်း ကောသလတိုင်း အစရှိကုန် သော၊ ရဋ္ဌာနံ-တိုင်းတို့၏၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ ဗဟူ-ကုန်သော၊ ဇနပဒါ-တို့သည်၊ ဟောန္တိ-ရှိကုန်၏၊ တတ္ထ-ထိုဇနပုဒ်တို့တွင်၊ ဧကော-တစ်ခုသော၊ ဇနပဒပရိစ္ဆေဒေါ- ဇနပုဒ် အပိုင်းအခြားသည်၊ ဇနပဒသီမာနာမ-မည်၏၊ [ဇနပဒဿ သီမာ ဇနပဒ သီမာ။] ကာသိကောသလာဒီရဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေါ-ကာသိတိုင်း ကောသလတိုင်း အစရှိ သော တိုင်း၏ အပိုင်းအခြားသည်၊ ရဋ္ဌသီမာ-မည်၏၊ ဧကဿ-တစ်ယောက် သော၊ ရညော-၏၊ အာဏာပဝတ္တိဋ္ဌာနံ-အာဏာဖြစ်ရာ အရပ်သည်၊ ရဇ္ဇသီမာ- မည်၏၊ ဝါ-ပြည်အပိုင်းအခြားမည်၏၊ သမုဒ္ဒန္တေန-သမုဒ္ဒရာအဆုံးဖြင့်၊ ပရိစ္ဆိန္နော- ပိုင်းခြားအပ်သော၊ မဟာဒီပေါဝါ-ကျွန်းကြီးသည်လည်းကောင်း၊ အန္တရဒီပေါဝါ- အကြား၌ကျွန်းသည်လည်းကောင်း၊ ဒီပသီမာ-မည်၏၊ ဧကစက္ကဝါဠပဗ္ဗတပရိက္ခေပ

ဒီပသီမာ။ ။ ဒွိဓာ အပေါ (ဂတော) ဧတ္ထာတိ ဒီပေါ- ၂ ဖြာကွ၍ ရေသွားရာအရပ်ကို ဒီပဟု ခေါ်၏။ “ဒွိ + အာပ” မှ ဒွိကို ဒိပြု၊ အာကို ချေ၊ ဒီယပြု၊ ဒီပေါဝ+သီမာ ဒီပသီမာ- ကျွန်းသည်ပင် ရေ ၂ မျိုး၏ အပိုင်းအခြားဖြစ်၍ “သီမာ” မည်၏။

အတ္တန္တရုံ-တစ်ခုသော စကြဝဠာတောင်ဟူသော အကာအရံ၏ အတွင်းအရပ်သည်၊ စက္ကဝါဠသီမာ-မည်၏။ [စက္ကဝါဠေန-စကြဝဠာတောင်ဖြင့်+ပရိစ္ဆိန္ဒာ+သီမာ စက္ကဝါဠသီမာ] သေသာ-ကြွင်းသော ခဏ္ဍစသော သိမ်တို့သည်၊ နိဒါနကထာယံ-နိဒါနကထာ၌၊ ဝုတ္တနယာ ဇေ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိကုန်သည်သာ။ [သေသာတိ ခဏ္ဍသီမာဒယော။]

တတ္ထ-ထိုသိမ်တို့တွင်၊ ခဏ္ဍသီမာယဒေမာတိ-မဟူ၍၊ (ဝတ္တာ-ဆိုပြီး၍) ဒိန္နံ-ပေးလှူအပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုသည်၊ ခဏ္ဍသီမဋ္ဌာနံယေဝ-ခဏ္ဍသိမ်၌ တည်ကုန်သော ရဟန်းတို့အားသာ၊ ပါပုဏာတိ-ရောက်၏။ [ခဏ္ဍသီမာယံ+တိဋ္ဌန္တိတိ ခဏ္ဍသီမဋ္ဌာ] တတော-ထိုခဏ္ဍသိမ်မှ၊ ဗဟိသီမာယံ-သိမ်ပြင်ဘက်၌၊ သီမန္တရိကဋ္ဌာနမ္ပိ-သီမန္တရိက်၌ တည်ကုန်သော ရဟန်းတို့အားလည်း၊ န ပါပုဏာတိ-မရောက်၊ [ခဏ္ဍသိမ်နှင့် မဟာသိမ်တို့၏ ကြားအရပ်ကို သီမန္တရိက်ဟု ခေါ်သည်၊ သီမန္တရိကာယံ+တိဋ္ဌန္တိတိ သီမန္တရိကဋ္ဌာ] ပန-ကား၊ ဥပစာရသီမာယ ဒေမာတိ-မဟူ၍၊ (ဝတ္တာ-ပြီး၍) ဒိန္နံ-သည်၊ အန္တောပရိစ္ဆေဒေ-အပိုင်းအခြား၏ အတွင်း၌၊ ခဏ္ဍသီမာ သီမန္တရိကာသု-ခဏ္ဍသိမ် သီမန္တရိက်တို့၌၊ ဌိတာနမ္ပိ-တည်ကုန်သော ရဟန်းတို့အားလည်း၊ ပါပုဏာတိ-၏။

သမာနသံဝါသသီမာယံ-၌၊ (သံဃဿ-အား၊) ဒိန္နံ-ပေးလှူအပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုသည်၊ ခဏ္ဍသီမာ သီမန္တရိကဋ္ဌာနံ-ခဏ္ဍသိမ်၌ တည်ကုန်၊ သီမန္တရိက်၌ တည်ကုန်သော ရဟန်းတို့အား၊ န ပါပုဏာတိ-မရောက်၊ အဝိပွဝါသသီမာ လာဘသီမာသု-တို့၌၊ (သံဃဿ၊) ဒိန္နံ-သည်၊ တာသံ-ထိုအဝိပွဝါသသိမ်၊ လာဘသိမ်တို့၏၊ အန္တောဂတာနံယေဝ - အတွင်း၌ ရောက်ကုန်သော ရဟန်းတို့အားသာ။

ခဏ္ဍသီမာယ ဒေမာတိ ဒိန္နံ။ ။ ခဏ္ဍသီမာယ-၌၊ ကေနစိ ကမ္မေန သန္နိပတိတံ သံဃံ ဒိသ္မာ “ခဏ္ဍသီမာယံ သံဃဿ ဒေမာတိ” ဒိန္နံ၊ ဤအဖွင့်ကို ထောက်၍ “သီမာယ ဒေတိ” စသော မာတိကာ၌ “သီမာယ-၌၊ သံဃဿ-အား၊ ဒေတိ” ဟု အနက်ပေးခဲ့ရသည်။ [“သိမ်၌+သံဃာ-သိမ်ထည်းက+သံဃာ” ဟူလို။]

သမာနသံဝါသသီမာယ ဒိန္နံ။ ။ ဤနေရာ၌ “သမာနသံဝါသိမ်” ဟူသည် မဟာသိမ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ခဏ္ဍသီမာ သီမန္တရိကဋ္ဌာနံ န ပါပုဏာတိ-သမာနသံဝါသသိမ်ထည်းက သံဃာအား လှူအပ်သော ဒါနဝတ္ထုသည် ခဏ္ဍသိမ်၌ တည်သောရဟန်း၊ သီမန္တရိက်၌ တည်သောရဟန်းတို့အား မရောက်” ဟု ဆိုသည်။ [၁-ခဏ္ဍသိမ်၊ ၂-မဟာသိမ်ခေါ် သမာနသံဝါသသိမ်၊ ၃-ထိုသိမ် ၂ လုံး၏ အကြား သီမန္တရိက်” ဟု ၃မျိုး ကွဲပြားပုံကို သိပါ။]

ပါပုဏ္ဏာတိ-၏။ ဂါမသီမာဒီသု-ဂါမသိမ် အစရှိသည်တို့၌၊ (သံဃဿ-အား) ဒိန္နံ-သည်။ တာသံ သီမာနံ-ထိုဂါမသိမ် အစရှိသည်တို့၏။ အပ္ပန္နရေ-အတွင်း၌၊ ဗဒ္ဒ သီမဋ္ဌာနမ္ပိ-ဗဒ္ဒသိမ်၌ တည်ကုန်သော ရဟန်းတို့အားလည်း၊ ပါပုဏ္ဏာတိ-၏။ အပ္ပန္နရသီမာ ဥဒကုက္ခေပသီမာသု-တို့၌၊ (သံဃဿ) ဒိန္နံ-သည်။ တတ္ထ - ထို အပ္ပန္နရသိမ်၊ ဥဒကုက္ခေပသိမ်တို့၌၊ အန္တောဂတာနယေဝ-တို့အားသာ၊ ပါပုဏ္ဏာတိ-၏။ ဇနပဒသီမာဒီသု-တို့၌၊ (သံဃဿ) ဒိန္နမ္ပိ-သည်လည်း၊ တာသံ-ထိုဇနပဒသိမ် အစရှိသည်တို့၏။ အပ္ပန္နရေ-၌၊ ဗဒ္ဒသီမာဋ္ဌာနမ္ပိ-အားလည်း၊ ပါပုဏ္ဏာတိ-၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယံ-အကြင် ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ ဇမ္ပုဒီပေ-ဇမ္ပုဒိပ်၌၊ [ဒီယတိ၌ စပ်၊ ဇမ္ပုဒိကနေ၍ လျှူအပ်သည်-ဟူလို၊ မဇ္ဈိမဒေသ၊ ဣန္ဒိယအလယ်ပိုင်းကို “ဇမ္ပုဒီပ” ဟုခေါ်သည်] တမ္ပပါဏိဒီပေ-တမ္ပပါဏိကျွန်း၌၊ ဝါ-သီဟိုဠ်ကျွန်း၌၊ သံဃဿ-အား၊ ဒေမ-ကုန်၏။ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ ဒီယတိ-ပေးလျှူအပ်၏။ တံ-ထို ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ တမ္ပပါဏိဒီပတော-မှ၊ ဧကောပိ-တစ်ပါးသော ရဟန်းသည်လည်း၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သဗ္ဗေသံ - အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့အတွက်၊ ဂဏှိတုံ - ငှာ၊ လဘတိ - ၏။ တတ္ထေဝ-ထိုဇမ္ပုဒိပ်၌ပင်၊ [ဤအဋ္ဌကထာက သီဟိုဠ်ကျွန်းမှာ ရေးသောကြောင့် “တတ္ထ-ထိုဇမ္ပုဒိပ်ကျွန်း” ဟု စွဲသည်] ဧကော-သော၊ သဘာဂေါ-သဘောတူသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သဘာဂါနံ-သဘောတူသော သီဟိုဠ်ကျွန်းနေ ရဟန်းတို့၏။ ဘာဂံ-အဖို့ကို၊ သစေပိ ဂဏှာတိ-အကယ်၍မူလည်း ယူအံ့၊ (ဧဝံသတိ) န ဝါရေတဗ္ဗော-မှတားမြစ်ထိုက်။

ပန - ကား၊ ယော - အကြင် ဒါယကာသည်၊ ဝိဟာရံ - ကျောင်းတိုက်သို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ အသုကသီမာယာတိ-မည်သည့် သိမ်၌ဟူ၍၊ အဝတွာဝ-မလျှောက်

အဝိပ္ပဝါသလာဘသီမာသု။ ။ အဝိပ္ပဝါသသိမ်ဟူသည် သမာနသံဝါသသိမ်ပေါ်၌ ထပ်၍ သမုတ်အပ်သော သိမ်ပင်တည်း။ သို့သော် ထိုကမ္မဝါစာ၌ “ထပေတွာ ဂါမဉ္ဇ ဂါမူ ပစာရဉ္ဇ” ဟု ဆိုသောကြောင့် အဝိပ္ပဝါသသိမ်သည် ရွာနှင့် ရွာ၏ ဥပစာပေါ်၌ မတည်၊ သမာနသံဝါသသိမ်ကား ရွာနှင့် ရွာ ဥပစာအပေါ်၌လည်း တည်၏။ ဤသို့ ထူးခြားကြသည်။ [လာဘသိမ် ထင်ရှားပြီ။]

ယံ ဇမ္ပုဒီပေ ၊ပေ၊ ဂဏှိတုံ လဘတိ။ ။ ဤဝါကျကို ထောက်၍ ကျောင်းတိုက် ပြင်ဘက်၌ တည်လျက် လိုရာကျောင်းတိုက်ကို နာမည်တပ်၍ သံယိကရေစက်ချလျှင် အပ်၏-ဟု မှတ်၊ ဥပမာ-ရွာထည်း၌ နေ၍ “ဣမံ စီဝရံ ဂန္ဓာရာမေ သံဃဿ ဒေမ” ဟု သံယိက ရေစက်ချနိုင်၏-ဟူလို။

မူ၍သာလျှင်၊ ကေဝလ-နာမည်ထူး မဖက် သက်သက်၊ (ခဏှ၊ သမာနသံဝါသ စသည် နာမည်ထူး မဖက် သက်သက်-ဟူလို၊) သီမာယဒဗ္ဗိတိ-သီမာယ ဒဗ္ဗိဟူ၍၊ ဝဒတိ-လျှောက်အံ့၊ သော-ထိုဒါယကာကို၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော-မေးထိုက်၏၊ (ကိ-နည်း၊) သီမာနာမ-သိမ်မည်သည်၊ ဗဟုဝိဓာ-များသော အပြားရှိ၏၊ ကတရံ-အဘယ် သိမ်ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဝဒသိ-လျှောက်သနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (ပုစ္ဆိတဗ္ဗော) သစေ ဝဒတိ-အကယ်၍ လျှောက်အံ့၊ (ကိ)၊ အဟံ-သည်၊ ဧတံ ဘေဒံ-ဤသိမ်အထူး အပြားကို၊ န ဇာနာမိ-မသိပါ၊ သီမဋ္ဌကသံယော-သိမ်၌တည်သော သံဃာသည်၊ ဂဏှတု-ယူတော်မူပါ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝဒတိ-အံ့) ဥပစာရသီမဋ္ဌေဟိ-ဥပစာရသိမ်၌ တည်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ဘာဇေတဗ္ဗံ-ဝေဘန်ထိုက်၏၊ [“လာဘဿ ဥပစာရ သီမာယ ပရိစ္ဆန္ဒတ္တာ=ပစ္စည်းလာဘ်ကို ဥပစာရသိမ်ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ် (ပိုင်းခြားရိုး ရှိ) သောကြောင့်”-ဟူလို။]

ကတိကာယာတိ ဧတ္ထ-ယဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ကတိကာနာမ-ကတိကာမည် သည်၊ သမာနလာဘကတိကာ-တူသော လာဘ်ရှိအောင် ပြုအပ်သော ကတိက ဝတ်တည်း၊ ပန-ဆက်၊ (အချို့စာ၌ မပါ) သာ-ထိုကတိကဝတ်ကို၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ် လတုံသော နည်းဖြင့်၊ ကာတဗ္ဗာ-ထိုက်၏၊ (ကိ)၊ ဧကသ္မိံ ဝိဟာရေ-၌၊ သန္နိပတိ တေဟိ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ ယံ ဝိဟာရံ-အကြင် ကျောင်းတိုက်ကို၊ သံဂဏှိတုကာမာ-ချီးမြှောက်လိုကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သမာနလာဘံ-တူသော လာဘ်ရှိအောင်၊ ကာတု-ငှာ၊ ဣစ္ဆန္တိ-အလိုရှိကြကုန်၏၊ တဿ-ထိုကျောင်းတိုက်၏၊ နာမံ-အမည်ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ အသုကောနာမ-ထိုမည်သော၊ ဝိဟာရော- သည်၊ ပေါရာဏကော-ရှေး၌ဖြစ်၏၊ အပ္ပလာဘော-နည်းသော လာဘ်ရှိ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ယံကိစ္ဆိံ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ကာရဏံ-အကြောင်းကို၊ ဝတ္တာ- ပြောဆို၍၊ တံ ဝိဟာရံ-ကို၊ ဣမိနာ ဝိဟာရေန-ဤကျောင်းတိုက်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ- တက္က၊ဧကလာဘံ-တူသော လာဘ်ရှိအောင်၊ ကာတု-ငှာ၊ သံဃဿ-အား၊ ရုစ္စတိ-

---

သမာနလာဘကတိကာ။ ။ သမာနော+လာဘော ယဿာတိ သမာနလာဘော- လာဘ်ပေါများသော ကျောင်းတိုင်နှင့် တူသောလာဘ်ရှိသော လာဘ်နည်းသော ကျောင်းတိုက်၊ ဧကလာဘံ-တူသောလာဘ်ရှိအောင်+ကတာ+ကတိကာ ဧကလာဘကတိကာ။ [ယံကိစ္ဆိံ ကာရဏံဖြင့် လာဘ်တူအောင်ပြုကြောင်းဖြစ်သော “အုပ်ချုပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ချင်း ဆရာတူ တပည့်ဖြစ်ခြင်း”စသည်ကို ယူ]

နှစ်သက်ပါ၏လော၊ ဣတိ-သို့၊ တိက္ခတ္တံ-ကြိမ်၊ သာဝေတဗ္ဗ-ကြားသိစေထိုက်၏။
 [မြန်မာလိုလည်း “ထိုကျောင်းတိုက်ကို ဤကျောင်းတိုက်နှင့်တကွ တူသော လာဘ်
 ရှိအောင်ပြုခြင်းငှာ သံဃာအား နှစ်သက်ပါ၏လော” ဟု ဆိုနိုင်သည်။] ဧတ္တာဝတာ-
 ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ကတိကဝတ်ပြုခြင်းဖြင့်၊ တသ္မိံ ဝိဟာရေ-၌၊ နိသိ
 န္ဓောပိ-နေသော ရဟန်းသည်လည်း၊ ဣဓ-ဤကျောင်းတိုက်၌၊ နိသိန္ဓောဝ-နေသူ
 မည်သည်သာ၊ ဟောတိ-၏။ တသ္မိံ ဝိဟာရေပိ-၌လည်း၊ ဧဝမေဝ-ဤအတူ
 သာလျှင်၊ ကာတဗ္ဗ-ပြုရာ၏။ [တံ ဝိဟာရံ-စသော စကားအတိုင်း အပလောကန
 ကံ ပြုရမည်-ဟူလို။] ဧတ္တာဝတာ-ဖြင့်၊ ဣဓ-ဤကျောင်းတိုက်၌၊ နိသိန္ဓောပိ-
 လည်း၊ တသ္မိံ-ထိုကျောင်းတိုက်၌၊ နိသိန္ဓောဝ-သည်သာ၊ ဟောတိ-၏။ [“လာဘ်
 ဝေသောအခါ အတူတူရသဖြင့် ဟိုမှာနေသော်လည်း ဤမှာနေတာနှင့် အတူတူ
 ပင်ဖြစ်သည်-ဟူလို] ဧကသ္မိံ ဝိဟာရေ-၌၊ လာဘေ-ကို၊ ဘာဇီယမာနေ-ဝေဘန်
 အပ်သော်၊ ဣတရသ္မိံ-အခြားကျောင်းတိုက်၌၊ ဌိတဿ-တည်ဆော ရဟန်း၏။
 ဘာဂံ-ကို၊ ဂဟေတုံ-ယူခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏။

ဘိက္ခာပညတ္တိယာတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဘိက္ခာပညတ္တိနာမ-မည်သည်၊ ဒါယကဿ-
 ဒါယကာ၏။ ပရိစ္စာဂပညတ္တိဌာနံ-စွန့်ကြဲအပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထု၏ ဝတ်တည်အပ်
 ရာ အရပ်တည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယတ္ထ-အကြင်ကျောင်းတိုက်၌၊ မယံ-တပည့်
 တော်၏။ ဓုဝကာရာ-အမြဲပြုအပ်သော ကောင်းမှုတို့ကို၊ ကရိယန္တိ-ပြုအပ်ကုန်၏။
 တတ္ထ-ထိုကျောင်းတိုက်၌၊ (သံဃဿ-အား၊) ဒမ္ဗိ-ပါ၏။ ဣတိဝိ-ဤသို့သော်လည်း
 ကောင်း၊ တတ္ထ-၌၊ (သံဃဿ-အား၊) ဒေဝ-ကုန်လော၊ ဣတိဝိ- ဤသို့သော်

တိက္ခတ္တံ သာဝေတဗ္ဗ။ ။ တံ ဝိဟာရံစသော စကားကို မြန်မာလိုလည်း ၃ ကြိမ်
 ပြောနိုင်၏။ ဥ တ်ကမ္မဝါစာ မဟုတ်သောကြောင့် သိမ်အပြင်၌လည်း ကြားသိစေနိုင်သည်။
 ဤကံကို အပလောကန (ခွင့်ပန်ကြောင်း) ကံ ဟု ခေါ်၏။

ပရိစ္စာဂပညတ္တိဌာနံ။ ။ ဌာနံကို ထောက်၍ “ပညာပီယတိ ဧတ္တာတိ ပညတ္တိ၊
 ဘိက္ခာယ + ပညတ္တိ ဘိက္ခာပညတ္တိ-ဆွမ်းဝတ်ကို + တည်ထားအပ်ရာ အရပ် (ကျောင်းတိုက်)” ဟု
 ဝိဂ္ဂဟပြု။

ဓုဝကာရာ။ ။ ကရိယန္တိတိ ကာရာ-ပြုအပ်သော ကောင်းမှုတို့+ဓုဝံ-အံမြဲ+ကာရာ
 ဓုဝကာရာ၊ ထိုဓုဝကာရတို့ကား “ပါကဝတ္ထ၊ နိစ္စဘောဇန၊ ကတသေနာသန” တို့တည်း၊
 ထို့ကြောင့် “ပါကဝတ္ထံ ဝါ ဝတ္ထတိ” စသည်ဖြင့် သရုပ်ဖော်သည်။

လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ ယတ္ထ-အကြင်ကျောင်းတိုက်၌၊ တဿ-
 ထိုဒါယကာ၏၊ ပါကဝတ္တံဝါ-ချက်အပ်သော ဆွမ်းဝတ်သည်သော်လည်း၊ ဝတ္တတိ-
 ဖြစ်၏၊ ယတောဝါ-အကြင် ကျောင်းတိုက်မှမူလည်း၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ နိစ္စံ-အမြဲ
 ဘောဇေတိ-ဆွမ်းကျွေး၏၊ ယတ္ထဝါ-အကြင်ကျောင်းတိုက်၌မူလည်း၊ တေန-
 ထိုဒါယကာသည်၊ ကိစ္ဆိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ သေနာသနံ-ကျောင်းသည်၊ ဝါ-ကို၊
 ကတံ-ပြုအပ်ပြီးသည်၊ (ဟောတိ) သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ကျောင်းတိုက်၌၊
 ဒိန္နမေဝ-ပေးလှူအပ်သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ ပန-ဆက်၊ ဧကသ္မိ-တစ်ခုသော၊
 ဓုဝကာရဋ္ဌာနေ-ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို အမြဲပြုအပ်ရာ အရပ်၌၊ ထောကတရာ-
 အနည်းငယ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သစေ ဟောန္တိ-အကယ်၍ ရှိကုန်အံ့၊
 ဧကမေဝ-တစ်ထည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဝတ္တံဝါ-အဝတ်သည်သော်လည်း၊ သစေ
 ဟောတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) မာတိကံ-မာတိကာသို့၊ အာရောပေတွာ-
 တင်၍၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သော-ထိုဒါယကာသည်၊ ဝဒတိ-
 လျှောက်၏၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဂါဟေတဗ္ဗံ-ယူစေရာ၏။

သံဃဿ ဒေတီတိ ဧတ္ထ-ပါဠိ၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဝိဟာရ်-ကျောင်း
 တိုက်သို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ သံဃဿ-အား၊ ဒမ္မိ-လှူပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊

ပါကဝတ္တံ။ ။ ပစ္စိတ္တာတိ ပါကော-ချက်အပ်ပြီးသော ဆွမ်း၊ ဝတ္တတိတိ ဝတ္တံ-အမြဲဖြစ်
 သော ဝတ်၊ ပါကောယေဝ+ဝတ္တံ ပါကဝတ္တံ-အမြဲဖြစ်သော ဆွမ်း၊ ဝါ-ဆွမ်းဝတ်၊ [ဥပလက္ခဏ
 နည်းအားဖြင့် ဆွမ်းကို မှတ်၍ ပြသည်၊ ကွမ်းဝတ် လဘက်ဝတ် နွားနို့ဝတ် စသော အမြဲ
 ဒါနဝတ်ဟူသမျှကို ယူ] ထို့ကြောင့် “ပါကဝတ္တံတိ ဒါနဝတ္တံ” ဟု ဖွင့်သည်။

မာတိကံ အာရောပေတွာ။ ။ ဧကသ္မိ ဝိဟာရေ ဘိက္ခု ဗဟုတရာ၊ ဧကသ္မိ ထောက
 တရာ-ဒါယကာ၏ ဓုဝကာရကျောင်းတို့တွင် “တစ်ကျောင်းမှာ ရဟန်းအများရှိ၍၊ အခြား
 တစ်ကျောင်းမှာတော့ အနည်းငယ်သာ ရှိတယ်” ဤသို့ပြန်၍ မေးခြင်းကို “မာတိကံ အာရော
 ပေတွာ” ဟု ဆိုသည်၊ တစ်နည်း-ဧကဉ္စ ဝတ္တံ၊ ဓုဝကာရဋ္ဌာနဉ္စ ဗဟုတံ၊ ကတ္ထ ဒေမ-ဒကာ၏
 အဝတ်က တစ်ခုတည်း ဖြစ်တယ်၊ ဒကာ၏ ဓုဝဋ္ဌာနကာရတွေကလည်း အများဖြစ်နေတယ်၊
 ဘယ်နေရာ၌ ပေးရမည်နည်း” ဤသို့ မေးခြင်းကို “မာတိကံ အာရောပေတွာ” ဟု ဆိုသည်။
 [သူ့အဖြေ ရဖို့ အကျဉ်းချုပ် မေးပါ-ဟူလို]

ယထာ ၊ပေ၊ ဂါဟေတဗ္ဗံ။ ။ ထိုသို့မေးပြီးလျှင် ထိုဒါယကာက ခွဲခြား၍ လျှောက်
 သလို ယူစေရ-ဝေငှရသည်၊ ဒါယကာက အထူးမလျှောက်လျှင် သံဃာက သင့်ဇော်သလို
 စီစဉ်၍ (ညောင်စောင်းစသည်ဖြစ်လျှင်) ထေရ်ကြီးနေရာ၊ ရှားပါးသောနေရာ၌ ထားခွင့် ဝေခွင့်
 ရှိသည်။

ဒိန္နံ-လှူအပ်သော ဝတ္ထုသည်၊ ဥပစာရဂတာနဉ္စ-ဥပစာရသိမ်၌ ရောက်ကုန်သော ရဟန်းတို့အားလည်းကောင်း၊ တတော-ထိုဥပစာရသိမ်မှ၊ ဗဟိဒ္ဓါပိ-အပြင်ဘက်၌ လည်း၊ တေဟိ-ထိုဥပစာရသိမ်တွင်းရှိ ရဟန်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဧကာဗဒ္ဓါဉ္စ-တစ်စပ်တည်း စပ်နေသော ရဟန်းတို့အားလည်းကောင်း၊ ပါပုဏာတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဥပစာရသိမ်တွင်းရှိ ရဟန်းများနှင့် ဥပစာရသိမ်ပြင်ဘက်ရှိ ဧကာဗဒ္ဓ ရဟန်းတို့အားလည်း ရောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) တေသံ-ထိုရဟန်းတို့ဖို့၊ ဂါဟကေ-ကိုယ်စားယူမည့်သူသည်၊ သတိ-သော်၊ အသမ္ပတ္တာနဓိ-ဝေရာ အရပ်သို့ မရောက်လာကုန်သော ရဟန်းတို့၏လည်း၊ ဘာဂေါ-အဖို့ကို၊ (ဂါဟကာနံ-ကိုယ် စား ယူသူတို့အား) ဒါတဗ္ဗော-၏။

ပန-ကား၊ [ဥပစာရသိမ်တွင်း၌ လှူပုံမှတစ်ပါး၊ ဥပစာရသိမ်၏ ပြင်ဘက်၌ လှူပုံကား၊) ဥပစာရသီမာယ-၏၊ ဗဟိ-ပြင်ဘက်၌၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ သံဃဿ-အား၊ (ဒမ္မိ-၏) ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ ယံ-အကြင်ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ ဒီယတိ-လှူအပ်၏၊ တံ-ထိုပစ္စည်းဝတ္ထုသည်၊ ဧကာဗဒ္ဓပရိသာယ-တစ်စပ်တည်း စပ်နေသော ပရိသတ်အား၊ ပါပုဏာတိ-၏၊ ပန-ဗျတိရိတ်ကား၊ ယေ-အကြင်ရဟန်းတို့သည်၊ ဒ္ဓါဒသဟိ ဟတ္ထေဟိ-၁၂ တောင်တို့ဖြင့်၊ ပရိသံ-သို့၊ အသမ္ပတ္တာ-မရောက်ကုန်၊ တေသံ-ထို ၁၂ တောင်အပြင်ရှိ ရဟန်းတို့အား၊ န ပါပုဏာတိ-မရောက်။

ပန-ကား၊ ဥဘတောသံဃဿာတိ ဧတ္ထ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ယံ-အကြင်ပစ္စည်း ဝတ္ထုကို၊ ဥဘတောသံဃဿ-ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီ အားဖြင့် ၂ ဘက်သော သံဃားအား၊ ဒိန္နံ-လှူအပ်ပြီ၊ တတော-ထိုပစ္စည်းဝတ္ထုမှ၊ ဥပမုံ-တစ်ဝက်ကို၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ဒါတဗ္ဗံ-၏၊ ဥပမုံ-ကို၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့အား၊ ဒါတဗ္ဗံ-၏၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းသည်၊ ဝါ-ရဟန်း၏ ဃက်က၊ ဧကော-တစ်ပါးတည်းသည်။

ဝိဟာရံ ပဝိသိတွာ။ ။ ကျောင်းတိုက်တွင်း ဝင်၍ “ဣမာနိ စီဝရာနိ သံဃဿ ဒမ္မိ” ဟု လျှောက်၍ လှူလျှင် ဥပစာရသိမ်တွင်းရှိ အားလုံးအားလည်းကောင်း ထိုဥပစာရသိမ်တွင်း ရဟန်းများနှင့် ဟတ္ထပါသ် စပ်နေသော ဥပစာရသိမ်ပြင်ဘက်၌ သံဃာရဟန်းတို့အားလည်း ကောင်း ရောက်၏၊ (ဘဒ္ဒကြောင့် အပြင်ဘက် ပုဂ္ဂိုလ်များ ရနိုင်သနည်း ဥပစာရသိမ်သည် ပရိသတ်အားဖြင့် ကျယ်ပွားနိုင်သောကြောင့်တည်း) ထို့ကြောင့် သင်္ကန်းဝေရာသို့ ရောက်အောင် မလာနိုင်သော အပြင်ဘက်ကပုဂ္ဂိုလ်များ အတွက်လည်း အစားယူမည့်သူ ရှိလျှင် ဝေရမည်။

သစေဝိ ဟောတိ-အကယ်၍ပင် ဖြစ်စေဦးတော့၊ ဘိက္ခုနီဝါ-ရဟန်းမသည်သော်လည်း၊ ဝါ-ရဟန်းမားဘက်က သော်လည်း၊ ဧကာ-တစ်ပါးတည်းသည်၊ သစေဝိ ဟောတိ-တော့၊ (ဧဝံသတိဝိ-ဤသို့ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဥပမုံ-ကို၊ ဒါတဗ္ဗ-၏) အန္တမသော-အားဖြင့်၊ အနုပသမ္ပန္နဿဝိ-သာမဏေအားလည်း၊ ဥပမုမေဝ-ကိုပင်၊ ဒါတဗ္ဗ-၏။

ပန-ကား၊ ဥဘတောသံယဿစ-အားလည်းကောင်း၊ တုယုဉ္စ-အားလည်းကောင်း၊ (ဒမ္ဗိ-၏) ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-အပ်သော်၊ ဒသ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခုစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒသ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီယောစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ သစေဟောန္တိ၊ (ဧဝံသတိ) ဧကဝီသတိ- ၂၁ ဖို့သော၊ ပဋိဝီသေ-အဖို့တို့ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ဧကော - တစ်ဖို့ကို၊ ပုဂ္ဂလဿ - အား၊ ဒါတဗ္ဗော - ၏၊ ဒသ - ၁၀ ဖို့တို့ကို၊ ဘိက္ခုသံယဿ-အား၊ ဒါတဗ္ဗော ၊ပေ၊ ယေန-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ပုဂ္ဂလိကော-ပုဂ္ဂလိကအဖို့ကို၊ လဒ္ဓေါ-ရအပ်ပြီ၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ သံယတောဝိ-သံယအတံမှလည်း၊ အတ္တနော-၏၊ ဝဿဂ္ဂေန-ဝါစဉ်အားဖြင့်၊ ဂဟေတုံ-ယူခြင်းငှာ၊ လဘတိ-၏၊ [ကသ္မာ-ကြောင့်၊ လဘတိ-နည်း၊ ဥဘတောသံယဂ္ဂဟဏေန-ဥဘတောသံယသဒ္ဓါဖြင့်၊ ဂဟိတတ္တာ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဤတွင်းအတွင်းက စားများသည် အချို့စာ၌ မပါ၊ အဋ္ဌကထာကြီးမှ ယူထည့်ဟန်တူသည်။]

ဥဘတောသံယဿစ-အားလည်းကောင်း၊ စေတိယဿစ-အားလည်းကောင်း၊ (ဒမ္ဗိ-လျှပါ၏) ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေဝိ-လျှောက်အပ်ရာ၌လည်း၊ ဒေသေဝ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်၊ နယော - သိကြောင်း အစီအရင်တည်း၊ ပန -

ဧကော ၊ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နဿဝိ။

။ ဘိက္ခုနီအများ၊ ဘိက္ခုတစ်ပါး ဖြစ်စေကာမူ၊ သို့မဟုတ် ဘိက္ခုအများ ဘိက္ခုနီ တစ်ပါး ဖြစ်စေကာမူ ပစ္စည်းကို တစ်ဝက်စီ ခွဲ၍ ဝေရမည်-ဟူလို၊ ထိုသို့ဝေရာ၌ တစ်ဘက်မှာ ဘိက္ခု-သို့မဟုတ် ဘိက္ခုနီ မရှိဘဲ သာမဏေ-သာမဏေမ၊ သိက္ခမာန် ရှိစေကာမူ တစ်ဝက်ပင်ခွဲ၍ ဝေရမည်၊ ဤစကားအရ “သာမဏေများလည်း သံဃာစာရင်းတွင် ပါဝင်၏”ဟု မှတ်။ [အနုပသမ္ပန္န-အရ၌ သာမဏေ၊ သာမဏေမ၊ သိက္ခမာန်တို့ကိုပါ ယူပါ။]

စေတိယဿ။

။ စေတိယသာတိ-ထူပါဒိနော၊ အာဒိဖြင့် ဆင်းတုတော် စာအုပ်များကို ယူ၊ တံ ဟိ ဓာတာယတနာဒိဘာဝေန (ဓာတ်တော်၏ တည်ရာ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်) စိတတ္တာ (အုတ်စသည်တို့ဖြင့် စီအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊) စိတ္တိကာရဋ္ဌာနတာယစ (လူအများ၏ အရှိအသေ ပြုအပ်ရာ ဌာန၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း)

အထူးကား၊ ဣမ-ဤဥဘတောသံဃဿ စေတီယဿဟု လျှောက်ရာ၌၊ စေတီယဿ-စေတီအတွက်၊ သံဃတော-သံဃအထံမှ၊ ပါပုဏနကောဋ္ဌာသောနာမ-ရောက်အပ်သော အဖို့မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဧကပုဂ္ဂလဿ-တစ်ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်အတွက်၊ ပတ္တကောဋ္ဌာသသမော-ရောက်အပ်သော အဖို့နှင့်တူသော၊ ဧကော-တစ်ခုသော၊ ကောဋ္ဌာသော-အဖို့သည်၊ ဟောတိ-၏၊ [စေတီမှာ တစ်ဖို့သာ ရသည်-တူလို့] ပန-ကား၊ ဘိက္ခုသံဃဿ အားလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီနဉ္စ-တို့အားလည်းကောင်း၊ (ဒမ္မိ-ပါ၏။) ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ မဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ ဘိန္နိတွာ-ခွဲ၍၊ န ဒါတဗ္ဗံ-မပေးရာ၊ ဘိက္ခုစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီယောစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဂဏေတွာ-ရေတွက်၍၊ ဒါတဗ္ဗံ-ပေးရာ၏။

ဘိက္ခုသံဃဿ-အားလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီနဉ္စ-တို့အားလည်းကောင်း၊ တုယုဉ္စ-အရှင်ဘုရားအားလည်းကောင်း၊ (ဒမ္မိ-ပါ၏။) ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ ဝိသုံ-သီးခြား၊ န လဘတိ-မရ၊ ပါပုဏနကောဋ္ဌာသတော-ရောက်အပ်သော အဖို့မှ၊ ဧကမေဝ-တစ်ဖို့ကိုသာ၊ လဘတိ-၏၊ ပန-ကား၊ (ဘိက္ခုသံဃဿ ဘိက္ခုနီနဉ္စ-တို့အားလည်းကောင်း၊ ရှေ့ဝါကျမှ လိုက်စေ၊) စေတီယဿ စ-အားလည်းကောင်း၊ (ဒမ္မိ) ဣတိ ဝုတ္တေ၊ စေတီယဿ-စေတီသည်၊ ဧကော-တစ်ခု သော၊ ပုဂ္ဂလပဋိဝိသော-ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖို့ကို၊ လတ္တတိ-၏၊ [စာများ၌ “ပုဂ္ဂလဿ ပဋိဝိသော” ဟု ရှိ၏၊ ပုဂ္ဂလပဋိဝိသောဟု ရှိမှ ကောင်းသည်၊] ဘိက္ခုနဉ္စ ၊ပေ၊ ဝုတ္တေပိ-လျှောက်အပ်ရာ၌လည်း၊ မဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ ဘိန္နိတွာ-ခွဲ၍၊ န ဒါတဗ္ဗံ-ထိုက်၊ ပုဂ္ဂလဂဏနာယဧဝ-ပုဂ္ဂိုလ် အရေအတွက်အားဖြင့်သာလျှင်၊ ဝိဘဇိတဗ္ဗံ-

စေတီယန္တိ ဝုစ္စတိ၊ [စိတတ္တာဖြင့် “စီယတေတိ စိတံ၊ စိတံယေဝ စေတီယံ” ဟု သွတ္တ၌ ဣကသက်၊ ကကို ယပြု-ဟု ပြသည်၊ စိတ္တိကာရဋ္ဌာနတာယဖြင့် စေတီယသဒ္ဒါသည် အရိအသေ ပြုအပ်သော အရပ်ကို ဟောသော အနိပ္ပန္နပါဠိပဒိက ပုဒ်ဟု ပြ၏။]

ဘိက္ခုသံဃဿ ၊ပေ၊ တုယုဉ္စ။ ။ “ဘိက္ခုသံဃာအားလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီတို့အားလည်းကောင်း အရှင်ဘုရားအားလည်းကောင်း လျှူပါ၏”ဟု လျှောက်ရာ၌ “ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် သီးခြားတစ်ခု မရတော့” ဟူသော စကားကို အဋ္ဌကထာကို လေးစားသောအားဖြင့်သာ မှတ်ရတော့သည်၊ သဘောသွားကို စဉ်းစား လျှင်ကား “ဥဘတောသံဃဿစ တုယုဉ္စ ဒမ္မိ” တုန်းကနှင့် လျှောက်ပုံ မထူးလှချေ၊ ထိုတုန်းက ပုဂ္ဂိုလ်မှာ သံဃာထည်းက တစ်ခု၊ မိမိအတွက် တစ်ခုဟု ၂ စုရခဲ့၏၊ ဤ၌ မိမိအတွက် တစ်ခု သီးခြား မရတော့-ဟု ဆိုထားသည်၊ [ပုဂ္ဂလော ဝိသုံ န လဘတိတိ ဣဒံ အဋ္ဌကထာပမာဏေ နေဝ ဂတေတဗ္ဗံ၊ နဟေတ္ထ ဝိသေသကာရဏံ ဥပလတ္တတိ၊-တေရသကဏံ၊ စီဝရက္ခန္ဓက။] ဝိမတိ၌ တစ်မျိုးကြံသေး၏ ရှုလေတော့။

ဝေဘန်ရာ၏။ တေဟိ-ထိုဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ပုဂ္ဂလစေတီယပရာ မသနံ-ပုဂ္ဂိုလ်ကို သုံးသပ်ခြင်း၊ စေတီကို သုံးသပ်ခြင်းသည်။ အနန္တရနယသဒ္ဓိသ မေဝ-အခြားမဲ့နည်းနှင့် တူသည်သာ။

စ-ဆုက်၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ယာကို၊ အာဒိ-ကတွာ-၍၊ နယော-နည်းကို၊ နိတော ယထာ-ဆောင်အပ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ဘိက္ခုနိသံဃံ-ကို၊ အာဒိ ကတွာပိ-၍လည်း၊ (နယော-ကို) နေကဗ္ဗော-ဆောင်ထိုက်၏။ ဘိက္ခုသံဃဿ-အားလည်း ကောင်း၊ တုယုဉ္ဇ- အားလည်းကောင်း၊ (ဒမ္မိ) ဣတိ - သို့၊ ဝုတ္တေပိ - ဌ်လည်း၊ ပုဂ္ဂလဿ-သည်၊ ဝိသု-ခြား၊ န လဗ္ဘတိ-မရအပ်၊ စေတီယဿ ပန-သည်ကား၊ (ဝိသု-ခြား) လဗ္ဘတိ-၏။ ဘိက္ခုနဉ္ဇ-တို့အားလည်းကောင်း၊ တုယုဉ္ဇ-အားလည်း ကောင်း၊ (ဒမ္မိ) ဣတိ ဝုတ္တေပိ ၊ပေ၊ လဗ္ဘတိယေဝ-အပ်သည်သာ။

ဝဿဝုတ္တသံဃဿာတိ ဧတ္ထ-ဤပါဌ်၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတုဗ္ဗော) ဝိဟာရ်-ကျောင်းတိုက်သို့၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်ပြီး၍၊ ဝဿဝုတ္တသံဃဿ ဒမ္မိတိ-မိဟူ၍၊ ဝါ-မိုးလပတ်လုံး နေပြီးသော သံဃာအား လှူပါ၏ဟူ၍၊ သစေ ဝဒတိ-အကယ်၍ လျှောက်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ယေ-အကြင်ရဟန်းတို့သည်၊ တတ္ထ-ထိုကျောင်းတိုက်၌၊ ဝဿစ္ဆေဒံ-ဝါပြတ်ခြင်းကို၊ အကတွာ-မပြုမူ၍၊ ပုရိမဝဿ-ပုရိမဝါပတ်လုံး၊ ဝုတ္တာ-နေပြီးကုန်ပြီ၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့အား၊ ဗဟိသီမဋ္ဌာနံပိ-ဥပစာရသိမ်ပြင်ဘက်၌ တည်ပါကုန်သော်လည်း၊ ပါပုဏာတိ - ၏၊ အညေသံ - အခြားရဟန်းတို့အား၊ န (ပါပုဏာတိ)-မရောက်၊ ပန-ကား၊ ဥပစာရသီမာယ - ၏၊ ဗဟိ-ပြင်ဘက်၌၊

အနန္တရနယသဒ္ဓိသမေဝ။ ။ “ဘိက္ခုနံ ဘိက္ခုနီနဉ္ဇ တုယုဉ္ဇ” ဟု ဆိုလျှင် တုယုအရ ပုဂ္ဂလိက မရတော့၊ ဘိက္ခုနံတွင် ပါဝင်သွားပြီ၊ “ဘိက္ခုနံ ဘိက္ခုနီနဉ္ဇ စေတီယဿစ” ဟု ဆိုလျှင်ကား ဘိက္ခုနံတွင် စေတီမပါဝင်သောကြောင့် စေတီယအတွက် တစ်ဖို့ရသည်-ဟူလို။

ယထာစ ဘိက္ခုသံဃံ ၊ပေ၊ နေကဗ္ဗော။ ။ ပြခဲ့သော နည်းများ၌ “ဘိက္ခုသံဃဿ” စသည်ဖြင့် ဘိက္ခုသံဃာကို အစထား၍ ပြခဲ့၏။ “ဘိက္ခုနိသံဃဿစ ဘိက္ခုနံစ” စသည်ဖြင့် ဘိက္ခုနိသံဃာကို အစထား၍ လျှောက်ရာ၌လည်း ဤနည်းအတိုင်းပင် သိပါ-ဟူလို။

န အညေသံ။ ။ (ရှေ့ဝါကျ၌ တတ္ထကို ထောက်၍) ဤကျောင်းတိုက်၌ ဝဿဝုတ္တ မဟုတ်သော အခြားကျောင်းတိုက်၌ ဝဿဝုတ္တဖြစ်သူ၊ (ဝဿစ္ဆေဒံ ထောက်၍) ဝါကျီးသူ၊ (ပါရိမဝဿ ဝုတ္တာနံ ထောက်၍) ပစ္စိမဝါသား ဖြစ်သူတို့အား မရ-ဟူလို။

[အချို့စာ၌ “ဗဟိဥပစာရသီမာယံ” ဟု ရှိ၏။ မကောင်း၊ “သီမာယ” ဟု ရှိမှ
 ကောင်းသည်။ ရှေ့၌လည်း “ဗဟိဥပစာရသီမာယ” ဟု ရှိခဲ့သည်။] ဌိတော-တည်
 လျက်၊ ဝဿ-လုံး၊ ဝုတ္တသံယဿ-နေပြီးသော သံယာအား၊ (ဒမ္မိ-လျှူပါ၏။) ဣတိ-
 သို့၊ သစေ ဝဒတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ။) ယတ္ထကတ္ထစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော
 ကျောင်းတိုက်၌၊ ဝဿ - လုံး၊ ဝုတ္တာနံ - နေပြီးကုန်သော၊ သဗ္ဗေသံ - ကုန်သော၊
 သမ္ပတ္တာနံ-ပစ္စည်းဝေငှာရာ အရပ်သို့ ရောက်လာကုန်သော ရဟန်းတို့အား၊ ပါပု
 ဏာတိ-၏။ အထ-သို့မဟုတ်၊ အသုကဝိဟာရေ ဝဿ ဝုတ္တဿာတိ-သာဟူ၍၊
 သစေ ဝဒတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ။) ဝတ္ထ-ထိုနာမည်တပ်၍ သတ်မှတ်အပ်သော
 ကျောင်းတိုက်၌၊ ဝဿ-လုံး၊ ဝုတ္တာနံယေဝ-ကုန်သော ရဟန်းတို့အားသာ၊ ကထိ
 နဿ-ကို၊ ယာဝ ဥပ္ပာရာ-နုတ်ရာကာလတိုင်အောင်၊ ပါပုဏာတိ-၏၊ ဂိမ္မာနံ-
 နွေလတို့၏၊ ပဌမဒိဝသတော-ပဌမနေ့မှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့သတ်မှတ်၍၊
 သစေ ဝဒတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ။) တတြ-ထိုကျောင်းတိုက်၌၊ သမ္ပုခိဘူတာနံ-မျက်
 မှောက်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့အား၊ ပါပုဏာတိ-
 ၏။ အညေသံ-အခြားရဟန်းတို့အား၊ န (ပါပုဏာတိ)-မရောက်။

အာဒိဿ ဒေတီတိ-ကား၊ အာဒိသိတွာ-ရည်ညွှန်း၍၊ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ-ပိုင်းခြား
 ကန့်သတ်၍၊ [နောက်၌ “တပည့်တော် ယာဂုသောက်သော ရဟန်း”ဟု ရည်ညွှန်း
 ပိုင်းခြားလိမ့်မည်။] ဒေတီ-၏။ ကထံ-အဘယ်သို့ လျှူသနည်း၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊
 အဇ္ဇတနာယဝါ-ယနေ့၌ဖြစ်သော ဘုဉ်းပေးခြင်းငှာသော်လည်းကောင်း၊ [အဇ္ဇ+

အထ အသုကသ္မိံ ဝိဟာရေ။ ။ဥပစာရသိမ်ပြင်ဘက် (ရွာထည်းစသည်၌) တည်
 နေသော ဒါယကာသည် “မည်သည့် ကျောင်းတိုက်၌ ဝါကျွတ်သော သံယာအား လျှူပါ၏”ဟု
 ကျောင်းတိုက်နာမည် တပ်၍ သံယာအားလျှူလျှင် (ကထိန်နုတ်ရာ ကာလအထိ) ထို ကျောင်း
 တိုက် သံယာနှင့်သာ ဆိုင်၏။ [ဤစကားအရ “ကထိန်သင်္ကန်းကို ကျောင်းတိုက် ပြင်ဘက်၌
 နေလျက် အလိုရှိရာ ကျောင်းတိုက်ကို နာမည်တပ်၍ ရေစက်ချ လျှူကောင်း၏”ဟု မှတ်။]

ဂိမ္မာနံ ၊ပေ၊ န အညေသံ။ ။ကထိန်ခေတ် ကုန်ရာ တပေါင်းလပြည့်ကျော် ၁ ရက်
 (နေ့အစ) နေ့မှစ၍ “ဝဿဝုတ္တသံယဿ ဒေမိ” ဟု လျှောက်လျှင် လွန်ပြီးဝါ၏ ခေတ်ကုန်ပြီး
 ဖြစ်ရကား မျက်မှောက် သံယာအားလုံးနှင့်သာ ဆိုင်၏။ မျက်မှောက် မဟုတ်သော အခြားရဟန်း
 များနှင့် မဆိုင်။

ဘဝံ အဇ္ဇတနံ၊ သေဝ+ဘဝံ သွာတနံ၊ သကို အာယုပ္ပာယ် ယာဂုယာ-ဖြင့်၊ နိမန္တေတွာ-
 ပင့်ဖိတ်ပြီး၍၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့ကို၊ ယရေ-အိမ်၌၊ ယာဂု-ကို၊ ပါယေတွာ-သောက်
 စေ၍၊ ဣမာနိ စိဝရာနိ-တို့ကို၊ ယေဟိ-အကြင်ရဟန်းတို့သည်၊ မယံ-၏၊ ယာဂု-
 ကို၊ ပီတာ-သောက်အပ်ပြီ၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့အား၊ (တပည့်တော်၏၊ ယာဂုကို
 ဘုဉ်းပေးသော ရဟန်းတို့အား) ဒမ္ဗိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ သစေ ဝဒတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊
 နိမန္တိတေ-ပင့်ဖိတ်အပ်ကုန်သော၊ ယေဟိ-အကြင်ရဟန်းတို့သည်၊ ယာဂု-ယာဂုကို၊
 ပီတာ-သောက်အပ်ပြီ၊ တေသံဟေဝ-ထိုရဟန်းတို့အားသာ၊ ပါပုဏာတိ-ရောက်၏၊
 ဘတ္တခဇ္ဇကာဒိဟိ-ဆွမ်း၊ ခဲဖွယ် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ နိမန္တိတေသုပိ-ပင့်ဖိတ်အပ်သော
 ရဟန်းတို့၌လည်း၊ ဒေဝေဝ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်၊ နယော-သိ
 ကြောင်း အစီအရင်တည်း။

ပုဂ္ဂလဿ ဒေတီတိ-ကား၊ ဣဒံ စိဝရံ-ကို၊ ဣတ္ထန္နာမဿ-ဤအမည်ရှိသော
 ရဟန်းအား၊ ဒမ္ဗိ-ပါ၏၊ ဣတိဧဝံ-သို့၊ ပရမ္ပုခါဝါ-မျက်ကွယ်၌သော်လည်းကောင်း၊
 ပါဒမူလေ-ခြေရင်း၌၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ ဣဒံ-ဤသင်္ကန်းကို၊ တုမှာကံ-တို့အား၊
 (ဒမ္ဗိ) [အဋ္ဌကထာကြီး၌ “တုယံ” ဟုရှိ၏၊ ပုဂ္ဂလိကတစ်ပါးအား လှူသောအရာ
 ဖြစ်၍ “တုယံ” ရှိခြင်းက ကောင်း၏၊] ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ သမ္ပုခါဝါ-မျက်မှောက်၌
 သော်လည်း ကောင်း၊ ဒေတိ-လှူ၏၊ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤ
 ကင်္ခါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာ၌၊ သင်္ခေပကထာ-အကျဉ်းချုပ် စကားတည်း၊ [“ဧတ္ထာတိ
 အဋ္ဌသု မာတိကာသု” ဟု ရှိသော ဋီကာသစ်အတိုင်း ဆိုလျှင် “ဧတ္ထ-ဤရှစ်ပါးသော
 မာတိကာတို့၌” ဟု ပေး၊] ဝိတ္ထာရော ပန-ကိုကား၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ -၌၊
 (စိဝရက္ခန္ဓက အဖွင့်၌) ဝုတ္တော-ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ အဋ္ဌန္တံ-ကုန်သော၊
 ဣမာသံ မာတိကာပဒါနံ-ဤမာတိကာပုဒ်တို့၏၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ယံ-အကြင်
 သင်္ကန်းကို၊ အကာလစိဝရလက္ခဏေန - အကာလသင်္ကန်း၏ လက္ခဏာဖြင့်၊
 ပဋိလဒ္ဓံ-ရအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုသင်္ကန်းကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ အကာလစိဝရံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျာတိ-
 ယုဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ။

နိမိတ္တိတေဟိ။ ။ “နိမိတ္တိတေဟိ” ဟု ဝိသေသန ပြုသောကြောင့် မဖိတ်ဘဲ ဆွမ်းခံရင်း
 လောင်းလိုက်၍ ရသူတို့နှင့် မဆိုင်၊ နိမိတ္တိတေဟိ မပါလျှင် ယာဂု အလှူခံရသူအားလုံးနှင့်
 ဆိုင်၏၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် သိလေ၊ [ဘတ္တခဇ္ဇကာဒိဟိ၌ အာဒိဖြင့် သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး
 စသည်ကို ယူ။]

အာကဓိမာနောနတိ-ကာမ၊ ဣစ္ဆမာနေန-အလိုရှိသော၊ (“ဘိက္ခုနာ-သည်။” သိက္ခာပုဒ် ပါဠိမှ ယူစပ်) ခိပ္ပမေဝ ကာရေတပ္ပတိ-ကာမ၊ သီယံ-လျှင်မြန်စွာ၊ အန္တော ဒသာဟေယေဝ-၁၀ ရက်အတွင်း၌သာ၊ ကာရေတပ္ပ-ပြုစေထိုက်၏။ နောစဿ ပါရိပူရီတိ-ကာမ၊ ပါရိပူရိ-ပြည့်စုံလုံလောက်ခြင်းသည်။ နောစေ ဘဝေယျ-အကယ်၍ မဖြစ်အံ့၊ ယတ္ထကေန-အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော အဝတ်ဖြင့်၊ ကရိယမာနံ-ပြုအပ်သည်ရှိသော်၊ အဓိဋ္ဌာနစီဝရံ-အဓိဋ္ဌာန်သင်္ကန်းသည်။ ပဟော တိ-လောက်၏။ တံ စီဝရံ-ထိုသင်္ကန်းလျာ အဝတ်သည်။ တတ္ထကံ-ထိုမျှအတိုင်း အရှည်ရှိသည်။ န ဘဝေယျ-မဖြစ်အံ့၊ ဦနကံ-ယုတ်လျော့သည်။ ဘဝေယျ-အံ့၊ ဣတိ အတ္ထော။

သတိယာ ပစ္စာသာယာတိ-ကာမ၊ အသုကဒိဝသံနာမ-ထိုမည်သော နေ၌၊ သံယော - သည်။ စီဝရာနိ - သင်္ကန်းလျာအဝတ်တို့ကို၊ လဘိဿတိ - ရလတံ့၊ တတော-ထိုသင်္ကန်းလျာ အဝတ်တို့မှ၊ မေ-ငါ့ဖို့၊ စီဝရံ-သင်္ကန်းလျာအဝတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ-ဖြစ်လတံ့၊ ဣတိ ဣမိနာ နယေန-ဤနည်းဖြင့်၊ သံဃ၊ ပေ၊ မိတ္ထေသု-သံဃာ၊ ဂိုဏ်း၊ ဆွေမျိုး၊ မိတ်ဆွေတို့တွင်၊ အညတရဋ္ဌာနတောဝါ-တစ်ပါးပါးသော ဌာနမှသော်လည်းကောင်း၊ ပံသုကူလံ-ကူကို၊ လစ္ဆာမိ-ရလိမ့်အံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ သော်လည်းကောင်း၊ ဣမိနာ ကပ္ပိယဘဏ္ဍေန-ဤဝါဂွမ်း၊ ချည် အစရှိသော ကပ္ပိယ ဘဏ္ဍာဖြင့်၊ စီဝရံ-သင်္ကန်းလျာ အဝတ်ကို၊ ဂဏှိဿာမိ-လဲယူအံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ စီဝရာသာယ-သင်္ကန်းလျာ အဝတ်၌ဖြစ်သော အာသာသည်။ ဝိဇ္ဇမာနာယ-ရှိလတ်သော်၊ (နိက္ခိပိတပ္ပံ-၌ စပ်)၊ [ဤသိက္ခာပုဒ်၌ စီဝရအရ ချုပ်ပြီးမဟုတ်သော သင်္ကန်းလျာအဝတ်ကို စီဝရဟု ခေါ်သည်။]

ယတ္ထကေန ပေ၊ အတ္ထော။ ။ “နောစေ ပါရိပူရိ ဘဝေယျ” တို့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သော ဝါကျတည်း။ အဓိဋ္ဌာန်တင်လောက်သော သင်္ကန်းဖြစ်အောင် မချုပ်လောက်သည်ကို “နောစေ ပါရိပူရိ ဘဝေယျ” ဟု ဆိုသည်။ [ဘဝေယျလည်း အဿ၏ အဖွင့်။]

သံဃ၊ ပေ၊ အညတရဋ္ဌာနတော။ ။ “သံယော စီဝရာနိ လဘိဿတိ” နေရာဝယ် “ဂဏော စီဝရာနိ လဘိဿတိ” စသည်သွင်းပါ။ ဉာတိနေရာ၌ “ဉာတိဟိ မေ စီဝရတ္ထာယ ပေသိတံ=ဆွေမျိုးတို့သည် ငါ၏သင်္ကန်းချုပ်ဖို့ရန် (အဝတ်ဝယ်ဖို့) စေလွှတ်အပ်ပြီ၊ တေ အာဂတေ စီဝရေ ဒဿန္တိ-သူတို့သည် သင်္ကန်းလျာအဝတ် ရောက်လာလျှင် လျှောက်လိမ့်မည်” ဟု အဋ္ဌကထာကြီး၌ ဆို၏။ မိတ္ထအရာ၌ “မိတ္ထေ ဟိ မေ” စသည်သွင်း၊ ဤနည်းအားဖြင့် တစ်ခုခုသော ဌာနမှ သင်္ကန်းရဖို့ မျှော်လင့်ချက် (အာသာ) ရှိသည်-ဟူလို။ [အညတရဋ္ဌာန တောကို ဝိဇ္ဇမာနာယ စီဝရာသာယ-၌ စပ်။]

တတော စေ ဥတ္တရီတိ-ကား၊ မာသပရမတော-တစ်လအလွန် အပိုင်းအခြား ထက်၊ ဥတ္တရီ-အလွန်၊ စေနိက္ခိပေယျ-အကယ်၍ ထားအံ့၊ နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်ခြင်း ဝိနည်းကံရှိသော ပါစိတ်အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ-၏။) ဣတိ အတ္ထော၊ ပန-ဆက်၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ မူလစီဝရံ-မူလသင်္ကန်းလျာ အဝတ်သည်၊ သဏှ-သိမ်မွေ့နူးညံ့သည်၊ ယဒိ ဟောတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ ပစ္စာသာစီဝရံ-ပစ္စာသာ သင်္ကန်းလျာ အဝတ်သည်၊ ထူလံ-ကြမ်းတန်းသည်၊ ယဒိ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ ဝါ-ဤသို့ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊) [“သဏှ ထူလံ” တို့၏ နောက်၌ အဋ္ဌကထာကြီးဝယ် “ဟောတိ” မပါ၊ မပါခြင်းက ကောင်း၏၊] ယောဇေတုံ-ယှဉ်စပ် ၍ ချုပ်ခြင်းငှာ၊ ယဒိ န သက္ကာ-အကယ်၍ မတတ်ကောင်းအံ့၊ ရတ္တိယောစ- ညဉ့်တို့သည်လည်း၊ သေသာ-ကြွင်းကုန်သေးသည်၊ ယဒိဟောန္တိ-ကုန်အံ့၊ မာသော- တစ်လသည်၊ ယိဒ န တာဝ ပူရတိ-အကယ်၍ မပြည့်သေးအံ့၊ [သေသာ ဟောန္တိ ကိုပင် “န တာဝ မာသော ပူရတိ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ “ကြွင်း” ဆိုသည်မှာ ထားခွင့်ရ သောတစ်လ မပြည့်သေး-ဟူလို၊] (ဧဝံသတိ-ဤသို့ဖြစ်လတ်သော်၊) အကာမာ- မချုပ်လိုဘဲ၊ စီဝရံ-ကို၊ န ကာရေတဗ္ဗံ-မပြုစေထိုက်၊ ဝါ-ပြုစေဖွယ် မလို၊ အညံ- ပဌမပစ္စာသာ သင်္ကန်းလျာ အဝတ်မှ အခြားသော၊ ပစ္စာသာစီဝရံ-ပစ္စာသာ သင်္ကန်း လျာ အဝတ်ကို၊ လဘိတွဇေ-ရ၍သာ၊ ဝါ-ရမှသာ၊ ကာလဗုဒ္ဓိရေ-တစ်လကာလ အတွင်း၌၊ ကာရေတဗ္ဗံ-ပြုထိုက်စေ၏၊ (အညံ-ပဌမပစ္စာသာ သင်္ကန်းမှ အခြား သော၊ ပစ္စာသာစီဝရံ-ဒုတိယ သင်္ကန်းလျာ ပစ္စာသာအဝတ်ကို၊) သစေ န လဘတိ-

အညံ ပစ္စာသာစီဝရံ။ ။ “ပဌမရအပ်ပြီးသော မူလပစ္စာသာ သင်္ကန်းလျာမှတစ်ပါး နောက်ထပ်ရဖို့ရန် မျှော်လင့်ချက်ရှိသော အခြားပစ္စာသာ သင်္ကန်းလျာအဝတ်”-ဟူလို၊ [ဤဒုတိယ ပစ္စာသာသင်္ကန်းကား မူလသင်္ကန်းနှင့် ရော၍ ချုပ်နိုင်လောက်အောင် အသားချင်း တူရမည်၊] ထိုသို့ နောက်ထပ်မျှော်လင့်ချက် ရှိမှသာ ထူလပစ္စာသာ သင်္ကန်းလျာနှင့် ရောနှော၍ ချုပ်မဖြစ်သော သဏှဖြစ်သော မူလသင်္ကန်းလျာကို အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာမပြုဘဲ ထားခွင့်ရှိသည်၊ နောက်ထပ် မျှော်လင့်ချက် မရှိလျှင်ကား (မူလသင်္ကန်းသည် ၁၀ ရက်စေ့နေလျှင်) ထိုနေ့၌ပင် ပရိက္ခာရစောဠ အဓိဋ္ဌာန်တင်ရမည်။

သစေ န လဘတိ။ ။ ရှေ့ဝါကျမှ “အညံ ပစ္စာသာစီဝရံ” ကို လိုက်စေ၊ ဒုတိယ ဖြစ်သော အခြားပစ္စာသာ သင်္ကန်းလျာအဝတ်ကို မရတော့မှာ သေချာလျှင်-ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။ တဉ္စ ခေါ သတိယာယေဝ ပစ္စာသာယ-ထိုသို့ မချုပ်ဘဲ ထားနိုင်ခြင်းသည် လည်း ပစ္စာသာရှိသေးမှသာ ဖြစ်သည်၊ အသတိယာ ပန ပစ္စာသာယ မူလစီဝရံ (ဒသာဟံ

အကယ်၍ မရတော့အံ့၊ [“န လဗ္ဘတီ”ဟုလည်း ရှိ၏။] (ဧဝံသတိ) ပစ္စာသာစီဝရံ-
ပစ္စာသာသင်္ကန်းလျာ အဝတ်ကိုလည်း၊ ပရိက္ခာရစောဠ-ပရိက္ခာရစောဠဟူ၍၊
(ဣတိ အကျေကြံ) အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗ-ဆောက်တည်ရမည်၊ ဝါ-အဓိဋ္ဌာန်တင်ရာ၏။

အထ-သို့မဟုတ်၊ မူလစီဝရံ-သည်၊ ထူလံ-ကြမ်းတန်းသည်၊ ယဒိ ဟောတိ-
အံ့၊ ပစ္စာသာစီဝရံ-ပစ္စာသာသင်္ကန်းလျာ အဝတ်သည်၊ သဏှံ-သိမ်မွေ့နူးညံ့သည်၊
ယဒိ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ဖြစ်လတ်သော်) မူလစီဝရံ-ကို၊ ပရိက္ခာရ
စောဠ-ဠဟူ၍၊ အဓိဋ္ဌဟိတွာ-အဓိဋ္ဌာန်ပြီး၍၊ ပစ္စာသာစီဝရမေဝ-ကိုသာ၊ မူလ
စီဝရံ-မူလသင်္ကန်းလျာ အဝတ်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ထပေတဗ္ဗ-ထားနိုင်၏၊ တံ-
ထိုမူလသင်္ကန်းပြု၍ ထားအပ်သော ပစ္စာသာသင်္ကန်းလျာ အဝတ် သည်၊ ပုန-
တစ်ဖန်၊ မာသပရိဟာရံ-တစ်လအစောင့်အရှောက်ကို၊ လဘတိ-၏၊ ဧတေန
ပါယေန-ဤနည်းဖြင့်၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ န လဘတိ-သဘောတူ
ပစ္စာသာသင်္ကန်းကို မရသေး၊ တာဝ-ထိုမရသေးသမျှ၊ အညံအညံ-အခြားအခြား
သော ပစ္စာသာသင်္ကန်းကို၊ မူလစီဝရံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ထပေတံ-ထားခြင်းငှာ၊
လဗ္ဘတိ-ရအပ်၏၊ ဣမဿ-ဤအကာလသင်္ကန်းကို၊ (နိသဇ္ဇနဝိဓာနံ-၌ စပ်၊ ဣဒိ

စေ သမ္ပတ္တိ) တဒဟေဝ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗ-ပစ္စာသာသင်္ကန်း မရှိလျှင်ကား မူလသင်္ကန်းကို (၁၀
ရက် ရောက်ပြီးဖြစ်လျှင်) ပစ္စာသာသင်္ကန်း မရှိတော့ရာ ထိုနေ့၌ပင် ပရိက္ခာရစောဠ
အဓိဋ္ဌာန်တင်ရ မည်၊ တေနာဟ-သစေ န လဘတိတိ အာဒိ၊ ဤကျမ်းတက်ပုံနှင့် အာဒိကို
ထောက်လျှင် “စေ န လဘတိ” နောက်၌ ဝါကျတစ်ခု ရှိသင့်သေး၏၊ ယခုစာများ၌
မတွေ့ရတော့။

ပစ္စာသာစီဝရံ။

။ ဤ “ပစ္စာသာသင်္ကန်း” ဟူသည် ရော၍ ချုပ်မဖြစ်သောကြောင့်
ထားခဲ့ရသော ပဌမပစ္စာသာသင်္ကန်းလျာတည်း၊ ထိုပစ္စာသာသင်္ကန်းလျာကို ပရိက္ခာရစောဠ
အဓိဋ္ဌာန်တင်ရမည်၊ ပိဖြင့် မူလသင်္ကန်းကို ပေါင်းသည်၊ မူလသင်္ကန်းလျာကိုလည်း ပရိက္ခာရ
စောဠ တင်ရမည်-ဟူလို။

ဧတေနပါယေန။

။ သဏှံဖြစ်သော ပစ္စာသာသင်္ကန်းလျာ အဝတ်ကို မူလသင်္ကန်းလျာ
လုပ်သော ဤနည်းဖြင့် “ယာဝ န လဘတိ တာဝ-သဏှံအဖြစ်ဖြင့် သဘောတူသော ပစ္စာသာ
စီဝရံကို မရသေးသမျှ” - “အညံ အညံ၊ ပေ၊ လဗ္ဘတိ-နောက်ထပ် ရသမျှ အခြားအခြားသော
ပစ္စာသာသင်္ကန်းလျာ လုပ်နိုင်သည်၊ ဤသို့ ဆက်ကာဆက်ကာ လုပ်သွားလျှင် သင်္ကန်းကာလ
မရောက်မချင်း (သီတင်းကျွတ်လပြည့်အထိ) အကာလသင်္ကန်းကို အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာ မပြုဘဲ
ထားနိုင်သည်။

မေ၊ ပေ၊ နိသဂ္ဂိယံတိ-ယံဟူသော၊ ဣမိနာနယေန-ဤနည်းဖြင့်၊ နိသဇ္ဇနဝိဓာန-
စွန့်ပုံအစီအရင်ကို၊ ဝေဒိတဗွံ-ထိုက်၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို)၊ ပေ၊ အကာလစီဝရံ-အကာလသင်္ကန်းလျှာ အဝတ်ကို၊
ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-ခံယူပြီး၍၊ မာသံ-တစ်လကို၊ အတိက္ကမနဝတ္ထုသ္မိ-ကျော်လွန်စေခြင်း
ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ပေ၊ ဣတော-ဤအနာဏတ္တိကအဖြစ်မှာ
ပရံ-နောက်ဖြစ်သော၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော အစီအရင်သည်၊ ပဌမကထိနေ-န
သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တသဒိသမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်နှင့် တူသည်သာ၊ [ပဌမ
ကထိနသိက္ခာပုဒ်ကို လှမ်းကြည့်ပါ။ အနာဏတ္တိက၏ နောက်၌ “အနိသဇ္ဇိတွာ
ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ၊ ပေ၊ အတိက္ကန္တေ အနတိက္ကန္တသညိနော” စသည်ကို တွေ့ရလိမ့်မည်၊
ထိုအားလုံး အတူပင်-ဟူလို] ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ-အထူကား၊ ကေဝလံ-
သက်သက်၊ တတ္ထ-ထိုပဌမကထိနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒသာဟာတိက္ကမော-၁၀-ရက်ကို
လွန်ခြင်းတည်း၊ ဣမ-ဤတတိယကထိနသိက္ခာပုဒ်၌၊ မာသာတိက္ကမော-တစ်လကို
လွန်ခြင်းတည်း၊ ဣတိ အယံ-ကား၊ ဝိသေသော-တည်း၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီ
အရင်ကို၊ တာဒိသမေဝ-ထိုပဌမကထိနသိက္ခာပုဒ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာ၊ ဣတိ-
သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။... တတိယသိက္ခာပဒံ-သည်၊ သမတ္ထံ-ပြီးပြီ။

ကေဝလံ ဟိ။ ။ “ဝုတ္တသဒိသမေ” ဟူသော ရှေ့စကားကို ခိုင်မြဲစေလို၍ “ကေဝလံ
ဟိ” စသည် မိန့်၊ ဒသာဟာတိက္ကမနှင့် မာသာတိက္ကမမျှသာ ထူးပါသည်၊ ကြွင်းသမျှ အားလုံးမှာ
အတူပင်ဖြစ်၍ ဝုတ္တသဒိသမေဝ ဟူသောစကား မှန်ပါသည်-ဟူလို။

[ဆောင်] ၈၀-ကေဝလံ, ၂ တန်ကပ်ရှိ၊ နိပါတ် ဟိ, ယုတ္တိဒဋ္ဌိစွဲ။

တစ်နည်း။ ။ “ဝုတ္တသဒိသမေဝ” ဟူသော စကားအရ အလုံးစုံတူသည်ဟု
မှတ်ရမည်လောဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “ကေဝလံ ဟိ” စသည် မိန့်၊ အလုံးစုံကား မတူပါ၊ ဒသာဟာ
တိက္ကမနှင့် မာသာတိက္ကမ ထူးပါသေးသည်-ဟူလို၊ ဤအလို “အလုံးစုံ တူ၏”ဟု အလွန်ပြန်နှံ
သွားမည့် အတိဗျာပိတ ဒေါသကို ပယ်လို၍ “ကေဝလံ ဟိ”ဟု တက်ရကား ဝိသေသဝါကျဟု
မှတ်။

[ဆောင်] ကေဝလံ ဟိ, နိပါတ်ရှိ, အတိဒေါသပယ်။

၄။ ပုရာဏစီဝရ သိက္ခာပုဒ်

စတုတ္ထေ-၌၊ အညာတိကာယာတိ-ကာ၊ န ဉာတိကာယ-
ဆွေမျိုးမတော်သော၊ မာတိတောဝါ-အမိဘက်မှသော်
လည်းကောင်း၊ ပိတိတောဝါ-အဘဘက်မှသော်လည်း

ကောင်း၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ သတ္တမံ-၇ ဆက်တို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော၊
ယုဝံ-အစုံသည်၊ (အတ္ထိ-၏) တာဝ-ထို ၇ စုံတိုင်အောင်၊ ဂေနစိ-တစ်စုံတစ်ခု
သော၊ အာကာရေန-အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အသမ္ပဒ္ဓါယ-မစပ်သော၊ (ဘိက္ခုနိယာ
၌ စပ်) ကူတိ အတ္ထော၊ ဘိက္ခုနိယာတိ-ကာ၊ သာကိယာနိယော ဝိယ-သာကီဝင်
မင်းသမီး ငါးရာတို့ကဲ့သို့၊ သုဒ္ဓဘိက္ခုသံဃေဝါ-သက်သက်သော ဘိက္ခုသံဃာ၌

အညာတိကာယ။

။ အမှာကံ အဗ္ဘန္တရောတိ-ငါတို့၏ အတွင်းလူဟူ၍၊ ဉာယတိ-သိ
အပ်၏၊ ကူတိ ဉာတိ၊ ဉာတိစေ ဉာတိကာ၊ [ကပစ္စည်း သုတ္တ]၊ န+ဉာတိကာ အညာတိကာ၊
ထိုအညာတိကာကို သရုပ်ဖော်ပြလို၍ “မာတိတောဝါ၊ ပေ၊ အသမ္ပဒ္ဓါယ” ဟု မိန့်။

ယုဝံ။

။ ယုဝသဒ္ဓါသည် အဘိဓာန်လာ အနက်တို့တွင် ယုဂဠ (အစုံ)အနက်ဟော
တည်း၊ “ဘ၊ ဘိုး၊ ဘေး၊ ဘီ၊ ဘင်၊ ဘောင်၊ ဘော” ဟု အထက် ၇ ဆက်ရှိရာဝယ် “ဘနှင့်
အမိ၊ ဘိုနှင့်ဘွား၊ ဘေးထီးနှင့် ဘေးမ၊ ဘီထီးနှင့် ဘီမ၊ ဤသို့ စသောအားဖြင့် ဘောထီးနှင့်
ဘောမ” ဟု ၇စုံတိုင်အောင်ကိုလည်းကောင်း၊ “သား၊ မြေး၊ မြစ်၊ တီ၊ တွတ်၊ ကျွတ်၊
ကျွတ်ဆက်”ဟု အောက် ၇ ဆက်ရှိရာဝယ် “သားနှင့်သမီး၊ မြေးထီးနှင့်မြေးမ” ဤသို့စသည်
ဖြင့် ၇ စုံတိုင်အောင်ကိုလည်းကောင်း “သတ္တမယုဂ”ဟု ဆိုသည်၊ [ယုဂသဒ္ဓါ၏ အာယုပ္ပမာဏ
အနက်ကိုလည်း ဖွင့်ကြသေး၏၊ ဤအဋ္ဌကထာအလိုမှာ “အစုံ” အနက်သာ သင့်သည်။]

ဂေနစိ၊ ပေ၊ အသမ္ပဒ္ဓါယ။

။ ဘသည် ပဌမဉာတိ၊ ဘ၏ အမိ-အဖွားသည် ဒုတိယ
ဉာတိ၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် တိုက်ရိုက်အားဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ဘသည် ပဌမ၊ ဘ၏ သမီး (မောင်နှမ
အရင်း) သည် ဒုတိယဉာတိ၊ နှမ၏ သမီး (တူမအရင်း) သည် တတိယဉာတိ၊ ဤသို့စသည်ဖြင့်
ဘေးကို ဖျာ၍ ထွက်သော ဆွေမျိုးစပ်နည်းဖြင့် ဖြစ်စေ သွေးသား မစပ်သူကို “ဂေနစိ
အာကာရေန အသမ္ပဒ္ဓါ” ဟု ဆိုသည်။ [သွေးသားဖြင့် ဆက်၍မရသော ညီအကိုအရင်း၏
မယား၊ တူအရင်း၏ မယားတို့သည် အညာတိကာများပင်တည်း။]

သုဒ္ဓဘိက္ခုသံဃေဝါ။

။ မိထွေးတော် ဂေါတမိနှင့်အတူ ဘိက္ခုနိပြုကြသော သာကီ
ဝင် မင်းသမီးငါးရားတို့သည် ထိုအချိန်၌ (ဘိက္ခုနိသံဃာ မရှိသေးသောကြောင့်) ဘိက္ခုသံဃာ
တစ်ဘက်၌သာ ဥပသမ္ပန္နအဖြစ်ကို ခံယူကြရသည်၊ ထို့ကြောင့် “သာကိယာနိယော ဝိယ”
ဟု ဆိုသည်၊ ဝိယဖြင့် ဘိက္ခုဘဝမှ လိန်ပြန်သွားသော ဘိက္ခုနိများကို ညွှန်ပြ၏၊ ထိုဘိက္ခုနိများ
လည်း ဘိက္ခုသံဃာ တစ်ဘက်၌သာ ပဉ္စင်းဖြစ်ကြသူများတည်း။

သော်လည်းကောင်း၊ ဥဘတောသံယေဝါ-ဘိက္ခု ဘိက္ခုနီအားဖြင့် ၂ ဘက်သော သံယာဉ်သော်လည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပန္နာယ-မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်သော ရဟန်းမကို၊ (ဓောဝါပေယျဝါ-စသည်၌ စပ်။)

ပုရာဏစီဝရန္တိ-ကား၊ ရဇိတွာ-ဆိုးပြီး၍၊ ကပုံ-ကပုဗိန္ဒူကို၊ ကတွာ-ပြီး၍၊ ဧကဝါရမ္ပိ-တစ်ကြိမ်မျှလည်း၊ နိဝတ္ထံဝါ-ဝတ်အပ်သော သင်းပိုင်သည်လည်းကောင်း၊ ပါရုတံဝါ-ခြုံအပ်၊ ရုံအပ်သော ဧကသီ-သင်္ကန်းကြီးသည်လည်းကောင်း၊ (ပုရာဏစီဝရမေဝ-၌ စပ်)၊ ယံ-အကြင်သင်္ကန်းကို၊ (ကတွာ-၌ စပ်)၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ပရိဘောဂသီသေန-သုံးစွဲခြင်းကို အဦးပြုသဖြင့်၊ ဝါ-သုံးစွဲသည့်အနေအားဖြင့်၊ [ကာယေန ဖုသိတွာ ပရိဘောဂသီသေန-ကိုယ်ဖြင့် ထိ၍ သုံးစွဲသည့်အနေအားဖြင့်] အံသေဝါ-ပခုံး၌သော်လည်းကောင်း၊ မတ္တကေဝါ-ဦးထိပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ကတွာ-၍၊ မဂုံ-ခရီးကို၊ ဂတော-သွားဖူးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဥသီသကံ-အထက်၌ ဦးခေါင်းရှိသည်ကို၊ ဝါ-ခေါင်းအုံးကို၊ ကတွာဝါ-ပြု၍သော်လည်း၊ နိပန္နော-အိပ်ဖူးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဧတံပိ-ဤသင်္ကန်းသည်လည်း၊ ပုရာဏစီဝရမေဝ-ပုရာဏစီဝရပင်တည်း။ [ဥဒ္ဓံ+သီသံ ယဿာတိ ဥသီသကံ။]

ဓောဝါပေယျဝါတိ-ကား၊ ဓောဝ-ဖွပ်လော၊ ဣတိ-သို့ ဝါစာယ-နုတ်ဖြင့်၊ သစေ ဝဒတိ-အကယ်၍ ပြောအံ့၊ ကာယဝိကာရံဝါ-ကိုယ်၏ ထူးခြားသော အမူအရာကိုလည်း၊ [“ငါ့ကို ဖွပ်ပေးစေလိုသည်”ဟု သိလောက်သော ကိုယ်အမူအရာကို] သစေ ကရောတိ-အံ့၊ ဟတ္ထေနဝါ-မိမိလက်ဖြင့်မူလည်း၊ ဟတ္ထေ-ဘိက္ခုနီမ၏ လက်၌ သစေ ဒေတိ-အကယ်၍ တိုက်ရိုက်ပေးအံ့၊ ပါဒမူလေဝါ-ခြေရင်း၌မူလည်း၊ သစေ ထပေတိ-အကယ်၍ ထားအံ့၊ အန္တောဒ္ဓါဒသဟတ္ထေ-၁၂ တောင်အတွင်း ဖြစ်သော၊ ဩကာသေ-အရပ်၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ ဥပရိဝါ-အထက်၌မူလည်း၊ သစေ ခိပတိ-အကယ်၍ ပစ်ပေးလိုက်အံ့၊ အညဿ-အခြားသူ၏၊ ဟတ္ထေဝါ-၌လည်း၊ သစေ ပေသေတိ-အကယ်၍ ပို့လိုက်အံ့၊ တာယ-ထိုဘိက္ခုနီမသည်၊ ဓောတံ-ဖွပ်လျှော်အပ်ပြီး သင်္ကန်းသည်၊ ဓောဝါပိတမေဝ-ဖွပ်စေအပ်ပြီးမည်တော့သည်သာ။

အန္တောဒ္ဓါဒသဟတ္ထေ။ ။ ဤနေရာ၌ ၁၂ တောင်အတွင်းကို “ဥပစာရ” ဟု ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် ၁၂ တောင်ပြင်ဘက်မှနေ၍ ပစ်ပေးလျှင် အနာပတ္တိတုံ့။ [“အညဿဝါ ဟတ္ထေ ပေသေတိ” ၌လည်း ၁၂ တောင်အတွင်း၌ နေ၍ အပို့ခိုင်းမှ အာပတ်သင့်၏။]

ဟောတိ-၏။ ရဇပနာကောဋ္ဌာပနေသုပိ-ဆိုးစေခြင်း၊ ထုရိုက်စေခြင်းတို့၌လည်း၊
ဧသေဝ-သည်ပင်၊ နယော-တည်း။

သိက္ခမာနာယဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ သာမဏေရိယာဝါ-၏သော်လည်း
ကောင်း၊ ဥပါသိကာယဝါ - ကာမ၏သော်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထေ -၌၊ ဧဝံ
နတ္ထာယ-ငှာ၊ ဒေတိ-ပေး၏။ သာ-ထိုသိက္ခမာန်၊ သို့မဟုတ် သာမဏေရိ၊ သို့မဟုတ်
ဥပါသိကာမသည်။ ဥပသမ္ပဇ္ဇိတွာ-ရဟန်းပြုပြီး၍၊ ဝါ-ပြီးမှ၊ သစေ ဧဝံ-အံ့၊
ဧဝံ- ဤသို့ဖွပ်လျှော်ပါသော်လည်း၊ နိသဂ္ဂိယံ - ရှိသော၊ ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ၊
ဥပါသကဿဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ သာမဏေရဿဝါ - ၏သော်လည်း
ကောင်း၊ ဟတ္ထေ-၌၊ ဒိန္နံ-အပ်သည်၊ ဟောတိ-၏။ သော-ထိုဥပါသကာ၊ သို့မဟုတ်
သာမဏေသည်။ လိင်္ဂေ-လိန်သည်။ ပရိဝတ္ထေ-ပြန်လည်လတ်သော်၊ ဝါ-ပြန်လည်
ပြီးမှ၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇိတွာ-ရဟန်းပြုပြီး၍၊ သစေ ဧဝံ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ နိသဂ္ဂိယံ
ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ၊) ဒဟရဿ-ငယ်ရွယ်သော၊ ဘိက္ခုဿဝါ-၏သော်လည်း၊
(ဟတ္ထေ-၌) ဒိန္နံ ဟောတိ၊ သောပိ-ထိုရဟန်းငယ်သည်လည်း၊ လိင်္ဂေ ပရိဝတ္ထေ
ဧဝံ-အံ့၊ နိသဂ္ဂိယံ-ရှိသော၊ ပါစိတ္တိယမေဝ-ပင်တည်း၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊
တတ္ထ-ထိုဧဝံပန ရဇပန အာကောဋ္ဌာပနတို့တွင်၊ [အချို့စာအုပ်၌ “တတ္ထ”
မပါ] ဣဒံ မေ ပေ၊ ဧဝံဝါပိတံတိ-တံဟူသော၊ ဣမိနာ နယေန-ဖြင့်၊ ဧတ္ထ-
ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ နိသဇ္ဇနဝိဓာနံ-စွန့်ပုံ အစီအရင်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။ [ဧဝံဝါပိတံ
နိသဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ အာယသ္မတော နိသဇ္ဇမိ၊ ရဇပနံ၌ “ရဇပိတံ”ဟုလည်း
ကောင်း၊ အာကောဋ္ဌာပနံ၌ “အာကောဋ္ဌာပိတံ”ဟုလည်းကောင်း ပြောင်းလွဲ၍
ဆိုပါ-ဟူလို။... ဘန္တေ-ရားတို့၊ မေ-သည်၊ ဣဒံ ပုရာဏစီဝရံ-ဤသင်္ကန်းဟောင်းကို၊
အညာတိကာယ-သော၊ ဘိက္ခုနိယာ-ကို၊ ဧဝံဝါပိတံ-အပ်ပါပြီ။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို)၊ ပေ၊ ပုရာဏစီဝရ ဧဝံဝါပနဝတ္ထုသ္မိ-သင်္ကန်းဟောင်း
ကို ဖွပ်လျှော်စေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ -ပြီ၊ အသာဓာရဏ
ပညတ္တိ-ဘိက္ခုနီတို့နှင့် ဆက်ဆံခြင်း မရှိသောပညတ်တည်း၊ ဧဝံ-ဖွပ်လော၊
ဣတိ အာဒိကာယ-ဤသို့ အစရှိသော၊ အာဏတ္တိယာ-စေခိုင်းခြင်းအားဖြင့်၊
သာဏတ္တိကံ-တည်း၊ စ-ဆက်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဏာတ္ထာယ-စေခိုင်းအပ်သော၊ ဘိက္ခုနိ
ယာ-၏။ ဥဒ္ဓန္ဓနသဇ္ဇနာဒီသု-ဖိုခနောက်ကို စီစဉ်ခြင်း အစရှိကုန်သော၊ သဗ္ဗပယော
ဂေသု-အလုံးစုံသော ပယောဂတို့၌၊ [ရေန္တေးဖြင့် ပြုတ်၍ ဖွပ်လျှော်ရန် ရေန္တေး
ကြိုဖို့ ဖိုခနောက်ပြင်ခြင်း စသော ပယောဂ၊] ဘိက္ခုနော-၏၊ ဒုတ္တံ (ဟောတိ၊)

ဓောဝိတ္တာ-ပြီး၍၊ ဥက္ခိတ္တမတ္တ-မြောက်အပ်ပြီးကာမျှဖြစ်သော သင်္ကန်းသည်လည်းကောင်း၊ [ရေခွေး၌ နှစ်၍ နှစ်၍ လျှော်ရာ၊ ပြီးသောအခါ မြောက်လိုက်သည်ကို “ဥက္ခိတ္တမတ္တ” ဟု ဆိုသည်] ရတ္တမတ္တ-ဆိုးအပ်ပြီးကာမျှဖြစ်သော သင်္ကန်းသည်လည်းကောင်း။ အာကောဋိတမတ္တဥ-ထုရိုက်အပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်သော သင်္ကန်းသည်လည်းကောင်း၊ နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်အပ် စွန့်ထိုက်သည်၊ ဟောတိ-၏။

ဓောဝနာဒီနိ-ဖွပ်လျှော်ခြင်း အစရှိကုန်သော၊ တီဏိပိဝါ-၃မျိုးလုံးတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ဝါ-ကို ပြန်၍ လိုက်စေ၊) ဒွေဝါ- ၂ မျိုးတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကာရာပေန္တဿ-၏၊ ဧကေန-တစ်ပါးသော၊ ဝတ္ထုနာ-ဝတ္ထုကြောင့်၊ နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်ခြင်း ဝိနည်းကံရှိသော ပါစိတ်အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတရေဟိ-အခြားသော ဝတ္ထုတို့ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ဓောဝ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တာ-ပြောဆိုအပ်သော ဘိက္ခုနီသည်၊ သဗ္ဗာနိပိ-အလုံးစုံသော ဖွပ်လျှော်ခြင်း၊ ဆိုးခြင်း၊ ထုရိုက်ခြင်းတို့ကိုလည်း၊ သေစ ကရောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဓောဝနပစ္စယာဝ-ဖွပ်လျှော်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်သာ၊ အာပတ္တိ-အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣမသ္မိံ စိဝရေ-၌၊ ယံ-အကြင်အမှုကို၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ထိုက်၏၊ တံ-ထိုအမှုကို၊ ကရောဟိ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝစနတော ပန-ပြောဆိုသော ရဟန်း၏ကား၊ ဧကာဝါစာယ-တစခွန်းသော စကားကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ ဒွေ-၂ ချက်ကုန်သာ၊ ဒုက္ကဋာနိ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ။)

ဘိက္ခုနီသံယဝသေန-ဘိက္ခုနီသံယာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာယ-ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာ ဘိက္ခုနီကို၊ ဓောဝါပေန္တဿ-ဖွပ်လျှော်စေသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ (ဒုက္ကဋ်-၌ စပ်၊) အနိသဇ္ဇိတ္တာ-မစွန့်မူ၍၊ ပရိဘူဠန္တဿ-သုံးစွဲသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အညဿ-အခြားသူ၏၊ သန္တကံဝါ-ဥစ္စာဖြစ်သော-သင်္ကန်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ နိသီဒနပစ္စတ္ထရဏံဝါ-နိသီဒိုင်၊ သီးခြားအခင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဓောဝါပေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဉာတိကာယ-ဆွေမျိုးတော်

ဓောဝနာဒီနိ။ ။ဣတ္ထစ ဧကဿ တိက္ခတ္တံ၊ နိသဇ္ဇနာဘဝတော (တစ်ထည်ကို ၃ ကြိမ် စွန့်လွှဲမဖြစ်သောကြောင့်) တီဏိပိ ကာရေန္တဿ ဧကေန (တစ်မှုကြောင့်) နိသဂ္ဂိယံ၊ ဒွိဟိ ဒွေ ဒုက္ကဋာနိ၊ ဒွေ (၂ မျိုးတို့ကို) ကာရေန္တဿ ဧကေန နိသဂ္ဂိယံ၊ ဒုတိယေန ဒုက္ကဋ်။

အညဿ သန္တကံ။ ။အညဿ သန္တကံ ပုရာဏစိဝရံ ဓောဝါပေန္တဿာတိ အတ္ထော။... နိသီဒနပစ္စတ္ထရဏန္တိ အညဿဝါ အတ္ထနောဝါ နိသီဒနဉ္စေဝ ပစ္စတ္ထရဏံ။

သော ဘိက္ခုနီ၌၊ အညာတိကသည်နောစေဝ-ဆွေမျိုးမတော်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿစ-၍လည်းကောင်း၊ (ဓောဝါပေန္တဿ-၏ လည်းကောင်း၊) ဒုက္ကဋ် ဟောတိ၊ အညာတိကာယ-၌၊ ဉာတိကသည်နောပိ-ဖြစ်၍ လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿပိ-ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ (ဓောဝါပေန္တဿ-၏၊) နိသဂ္ဂိယံ-ရှိသော၊ ပါစိတ္တိယမေဝ-သည်ပင်၊ (ဟောတိ၊) ပန-ဆက်၊ ဣတော- ဤသိက္ခာပုဒ်မှ၊ ပရံ-၌၊ ဧဝံရှုပေသု-ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ ဌာနေသု-အရာ တို့၌၊ တိကပါစိတ္တိယံတိ-ယံဟူ၍၊ ဝက္ခာမ-ဆိုကုန်တော့အံ့။

ဉာတိကာယ-ဆွေမျိုးတော်သော ဘိက္ခုနီ၏၊ သဟာယိကာ-သူငယ်ချင်းဖြစ် သော၊ အညာတိကာ-ဆွေမျိုးမတော်သော ဘိက္ခုနီသည်၊ သစေ ဓောဝတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိဝါ-ဤသို့ဖွပ်သော်လည်းကောင်း၊) အဂုတ္တာ-မပြောဆိုအပ်သော ဘိက္ခုနီ သည်၊ သစေ ဓောဝတိ၊ (ဧဝံသတိ) ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ အပရိဘုတ္တံ-မသုံးစွဲ အပ်သေးသော သင်္ကန်းအသစ်ကို၊ (သစေ ဓောဝါပေတိ-အကယ်၍ ဖွပ်လျှော်စေ အံ့၊ ဧဝံသတိ၊ ဝါ-လည်းကောင်း၊ အညံ-သင်္ကန်းမှ တစ်ပါးသော၊ ပရိက္ခာရံ- ပရိက္ခရာကို၊ သစေ ဓောဝါပေတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဝါ-လည်းကောင်း၊ (ပါဠိတော်၌ “ဓောဝါပေတိ” ဟု တိုက်ရိုက်ပါသည်။) သိက္ခမာနသာမဏေရိယော-သိက္ခမာန်၊ သာမဏရီတို့သည်၊ သစေ ဓောဝန္တိ၊ (ဧဝံသတိ) ဝါ-လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ- သည်၊ (ဟောတိ၊) ဥဗ္ဗတ္တကာဒိနံ-တို့၏၊ အနာပတ္တိယေဝ-သည်ပင်၊ (ဟောတိ။)

ပုရဏစီဝရတာ-သင်္ကန်းဟောင်း၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥပစာရေ-၁၂ တောင် ဥပစာတွင်း၌၊ ဌာတွာ-တည်၍၊ အညာတိကာယ-သော၊ ဘိက္ခုနီယာ-ကို၊ အာဏာပနံ-စေခိုင်းခြင်းလည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုဘိက္ခုနီ၏၊ ဓောဝနာဒိနိစ- ဖွပ်လျှော်ခြင်း အစရှိသည်တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ တီဏိ-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ သဗ္ဗရိတ္တသမုဋ္ဌာနံ-သဗ္ဗရိတ္တသမုဋ္ဌာန် ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ပေ၊ တိဝေဒနံ-၃ပါးသော ဝေဒနာရှိသော သိက္ခာပုဒ် တည်း၊ ဣတိ-သာဓာရဏာဝိနိစ္ဆယအပြီးတည်း။... စတုတ္ထသက္ခာပဒံ-သည်၊ သမတ္တိ- ပြီးပြီ။

တိကပါစိတ္တိယံ။ ။ အညာတိကာ၌ (၁) အညာတိကာဟုပင် မှတ်ထင်၍ ခိုင်းခြင်း၊ (၂) ဉာတိကာထင်၍ ခိုင်းခြင်း၊ (၃) ဉာတိလေလား၊ အညာတိလေလားဟု ယုံမှားဖြစ်လျက် ခိုင်းခြင်းအားဖြင့် ပါစိတ် ၃ မျိုးကို တိကပါစိတ်ဟု ဆိုသည်။ [ဤနေရာ၌ (၁) ခိုင်းခြင်းမှာ သိက္ခာပုဒ် ပါရှိရင်းဖြစ်၍ အထူးမဆိုတော့ချေ။]

၅။ စီဝရပဋိဂ္ဂဟဏ
သိက္ခာပုဒ်

ပဉ္စမေ-၌၊ အညာတိကာယာတိ ဣဒံ - ယဟူသော ဤပုဒ်သည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ - သည်သာ၊ တသ္မာ-
ကြောင့်၊ (အညာတိကာယဟူသော ပုဒ်၏ ဆိုအပ်ပြီး
သောနည်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ ဣတော-ဤသိက္ခာပုဒ်မှ၊ ပရံ-၌၊ ကတ္တစိ-
တစ်စုံတစ်ခုသော သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝါ-မည်သည့် သိက္ခာပုဒ်၌မျှ၊ န ဝိစာရယိဿာမ-
မစိစစ်ကုန်တော့အံ့၊ စီဝရန္တိ-ကား၊ ဆန္ဒ-၆ မျိုးကုန်သော၊ စီဝရာနံ-ခေါ်မ၊ ကောသေ
ယျ စသော သင်္ကန်းတို့တွင်၊ အညတရံ-တစ်မျိုးမျိုးသော၊ ဝိကပ္ပနုပဝံ-ဝိကပ္ပနာ
လောက်သော သင်္ကန်းကို၊ [ပဋိဂ္ဂဏှေယျ၌ စပ်] သဗ္ဗေသု-ကုန်သော၊ စီဝရ
ပဋိသံယုတ္တသိက္ခာပဒေသု-သင်္ကန်းနှင့်စပ်သော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဧသ (ဧသော)-
ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်၊ နယော-သိကြောင်း အစီအရင်တည်း၊
[“ဝိကပ္ပနာလောက်သော သင်္ကန်းချည်း ဖြစ်သည်”-ဟူလို]၊ ယတ္ထပန-အကြင်
သိက္ခာပုဒ်၌ကား၊ ဝိသေသော-အထူးသည်၊ ဘဝိဿတိ-လတ်၊ တတ္ထ-ထိုသိက္ခာပုဒ်
၌၊ ဝိက္ခာမ-ဆိုကုန်တော့အံ့။

ပဋိဂ္ဂဏှေယျာတိ ဧတ္ထ-ပါဌ်၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဘိက္ခုနီ-သည်)၊
ဟတ္ထေနဝါ-လက်ဖြင့်မူလည်း၊ ဟတ္ထေ-ဘိက္ခု၏ လက်၌၊ ဒေတု-ပေးပစေ၊ ပါဒ
မူလေဝါ - ဘိက္ခု၏ ခြေရင်း၌မူလည်း၊ ထပေတု - ချထားပစေ၊ ဓမ္မကထံ - ကို၊
ကထေန္တဿ-ပြောဟောစဉ်၊ ဝတ္ထေသု-အဝတ်တို့ကို၊ ဒိဝိယမာနေသု-ပစ်၍လှူ
အပ်ကုန်သော်၊ (ဘိက္ခုနီ-သည်) ဥပစာရံ-၁၂ တောင် ဥပစာကို၊ မုဂ္ဂိတွာပိ-လွတ်၍
လည်း၊ ဥပရိဝါ-ရဟန်း၏ အထက်၌မူလည်း၊ ဒိပတု-ပစ်ချပစေ၊ (ဘိက္ခု-သည်)၊
သစေ သာဒယတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ-ခံယူအပ်သည် မည်တော့
သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ ပန-ကား၊ (မအပ်သည်မှ တစ်ပါး အပ်သည်ကား)၊ ယဿ
ကဿစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-ဦးပဉ္စင်းမဟုတ်သူ၏။

ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ။ ။ ကိဉ္စာပိ ဣဒံ ဘိက္ခုနီယာ၊ ဣဒံ အညေသန္တိ ဉာတုံ န သက္ကာ
တထာပိ-တရားနာသူ လူအများက ပစ်၍ လှူဒါန်းကြသဖြင့် ဤအဝတ်က ဘိက္ခုနီ လှူအပ်
သော အဝတ် ဤအဝတ်က အခြားသူတို့ လှူအပ်သော အဝတ်ဟု ခွဲခြား၍ မသိနိုင်သော်
လည်း၊ အစိတ္တကဘာဝေန ဝဟိတမေ ဟောတိ-ဤသိက္ခာပုဒ်က ဝတ္ထုကိုသိသော စိတ်မရှိဘဲ
သင့်ရသော အစိတ္တက၏ အဖြစ်ကြောင့် ထိုအဝတ်ကို သာယာလျှင် ဘိက္ခုနီ၏အဝတ်ကို
(တိုက်ရိုက် မခံယူသော်လည်း) ခံယူရာ ရောက်တော့သည်-ဟူလို။

[သိက္ခမာန သာမဏေရ သာမဏေရိ ဥပါသကဥပါသိကာဒိသု-တို့တွင်၊ ယဿ ကဿစါ] ဟတ္ထေ-၌၊ ပေသိတံ-ပေးပို့အပ်သော သင်္ကန်းကို၊ ဂဏှတံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ပံသုကူလံ-ပံသုကူကို၊ ဂဏှိဿတိ-ကောက်ယူလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ သင်္ကာရကုဋ္ဌာဒိသု-အမှိုက်ပုံထိပ် အစရှိသည်တို့၌၊ ထပိတမ္ပိ-ဘိက္ခုနီ ထားအပ်သော သင်္ကန်းကိုလည်း၊ ပံသုကူလံ-ပံသုကူသင်္ကန်းဟူ၍၊ အဓိဋ္ဌဟိတွာ-စိတ်၌ ဆောက်တည်၍၊ ဂဟေတံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိယေဝ-အပ်သည်သာ။

အညတြပါရိဝတ္တကာတိ-ကား၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ဟရိတကက္ခဏ္ဍမ္ပိ-ရှစ်ရှားသီးပိုင်းကိုလည်း၊ ဒတွာဝါ-ပေး၍သော်လည်းကောင်း၊ (ပါရိဝတ္တကံ၌ စပ်) ဒဿာမိ-တစ်စုံတစ်ခုကို ပေးအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ အာဘောဂံ-နှလုံးသွင်းမှုတို့၊ ကတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပါရိဝတ္တကံ-လဲလှယ်အပ်သော၊ ယံ-အကြင်သင်္ကန်းကို၊ ဂဏှာတိ-၏၊ တံ-ထိုသင်္ကန်းကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ အညံ-အခြားသော၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ဝိကပ္ပနုပဂံ-နာ လောက်သော၊ ပဋုပရိဿာဝနမ္ပိ-ပုဝါရေစံစ်ကိုလည်း၊ ဂဏှန္တဿ-၏၊ နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်ခြင်း ဝိနည်းကံရှိသော ပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တတြ-ထိုသို့စွန့်ရာ၌၊ ဣဒံ မေ၊ ပေ၊ နိသဂ္ဂိယံ-ယံဟူသော၊ ဣမိနာနယေန-ဖြင့်၊ နိသဇ္ဇနဝိဓာနံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ထိုက်၏၊ [ဘန္တေ-တို့၊ မေ-သည်၊ ဝါ-၏၊ ဣဒံ စီဝရံ-ကို၊ အညာတိကာယ-သော၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ ဟတ္ထတော-မှ၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံ-ခံယူအပ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်ထိုက်ပါ၏၊ (ဣမာဟံ သံယဿ နိသဇ္ဇာမိ) ဟု ဆက်။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို)၊ ပေ၊ စီဝရပဋိဂ္ဂဟဏဝတ္ထုသ္မိ-သင်္ကန်းကို ခံယူခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အညတြ ပါရိဝတ္တကာတိ-ဟူသော၊ အယံ-ဤပညတ်သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ ပေ၊ ဂဟဏတ္တာယ-ယူခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဟတ္ထပသာရဏာဒိပ္ပယောဂေ-လက်ကို ဆန့်တန်းခြင်း အစရှိသော ပယောဂကြောင့်၊ ဒုက္ကဋံ (ဟောတိ)၊ ပဋိလာဘေ-ရခြင်းကြောင့်၊ (အချို့စာ၌ ပဋိလာဘေနဟု ရှိ၏၊ ပယောဂေနှင့် တူအောင် ပဋိလာဘေဟု ရှိမှ ကောင်းမည်။)

ပါရိဝတ္တကံ။ ။ ပရိဝတ္တေတဗ္ဗံ-လဲထိုက်၏၊ ဣတိ ပရိဝတ္တံ၊ [ပရိပုဗ္ဗ၊ ဝတ္ထုဇာတ် အပစ္စည်း၊] ပရိဝတ္တံယေဝ ပါရိဝတ္တကံ၊ ကပစ္စည်း သုတ္ထ၊ [“အချင်းချင်း” ကျေနပ်ကြလျှင် ဘိက္ခုနီက အဝတ်၊ ဘိက္ခုက ရှစ်ရှားသီးပိုင်းနှင့် လဲ၍လည်း ယူနိုင်၏” ဟု ပြုလို၍ “အန္တမသော ဟရိတကက္ခဏ္ဍမ္ပိ ဒတွာ” ဟု မိန့်သည်။]

နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်ခြင်းရှိသော ပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ-၏။ နိသဂ္ဂတဗ္ဗံ-စွန့်
 ထိုက်၏။ တိကပါစိတ္တိယံ-တိကပါစိတ်တည်း။ ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာယ-တစ်ဘက်
 သော ဘိက္ခုနီသံယာဉ် ပ-ဗ္ဗုဒ္ဓိဖြစ်သော ဘိက္ခုနီ၏။ [ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာယာတိ-
 ဘိက္ခုနီနံ သန္တိကေ ဥပသမ္ပန္နာယ] (ဟတ္ထတော-မှ၊ ပဋိဂ္ဂဏှန္တဿစ-ခံယူသော
 ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ညာတိကာယ-ဆွေမျိုးတော်သော ဘိက္ခုနီ၏။ (ဟတ္ထ
 တော-မှ၊) အညာတိကသညိဿဝါ-ဆွေမျိုးမတော်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်
 လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ပဋိဂ္ဂဏှန္တဿစ-၏လည်း
 ကောင်း၊) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ။)

ဝိသာသဂ္ဂါယော-အကျွမ်းဝင်သဖြင့် ယူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ တာဝကာ
 လိကေ-အခိုက်အတန့် ငှားရမ်းခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပတ္တတ္ထဝိကာဒိမိဗ္ဗိ-
 သပိတ် အိပ် အစရှိသော၊ အနဓိဋ္ဌာတဗ္ဗပရိက္ခာရေစ-အဓိဋ္ဌာန်မတင်ထိုက်သော
 ပရိက္ခရာ ကို ခံယူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ [ပတ္တတ္ထဝိကာဒိမိဗ္ဗိ- အာဒိဖြင့်
 ဘိသိစ္စဝိပိ (ဘုံလျှိုအရေး-မွေ့ရာအခွံ၊ သင်္ဂဏှာတိ] သိက္ခမာနသာမဏေရိနံ-
 သိက္ခမာန် သာမဏေရိတို့၏။ ဟတ္ထတော-မှ၊ ဂဟဏေ-ခံယူခြင်းကြောင့်လည်း
 ကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-တို့၏။ (ဂဟဏေ) စ-ခံယူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊
 အနာပတ္တိ-အနာပတ်သည်၊ (ဟောတိ-၏။) ဝိကပ္ပနပဂတာ-ဝိကပ္ပနာလောက်
 သောသင်္ကန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပါရိဝတ္တကာဘာဝေါ-လဲလှယ်အပ်သော
 သင်္ကန်းမဟုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ [ပါရိဝတ္တကာဿ+အဘာဝေါ ပါရိဝတ္တကာ
 ဘာဝေါ] အညာတိကာယ-သော ဘိက္ခုနီ၏။ ဟတ္ထတော-မှ၊ ဂဟဏံ-
 ခံယူခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဣမာနိ တိဏိ-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤ
 သိက္ခာပုဒ်၌၊ အဂါနိ-တို့တည်း။ သဗ္ဗရိတ္တသမုဋ္ဌာနံ-တ္ထ သမုဋ္ဌာန်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်
 တည်း။ ကိရိယာကိရိယံ-တည်း။ [ခံယူ ခြင်းသည် ကိရိယ၊ လဲလှယ်မှုကို မပြုခြင်းကား
 အကိရိယ] သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ (နော သညာ ဝိမောက္ခံ
 အစရှိသော အစီအရင်သည်။) စတုတ္ထသဒိသမေဝ-စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုအပ်ပြီး
 သော အစီအရင်နှင့် တူသည်သာ၊ ဣတိ-သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။...
 ပဗ္ဗမသိက္ခာပဒံ-သည်၊ သမတ္ထံ-ပြီးပြီ။

တိကပါစိတ္တိယံ။ ။ တိဏိ ပရိမာဏာနိ အဿာတိ တိကံ၊ တိကဗ္ဗ+တံ+ပါစိတ္တိယဗ္ဗာ
 တိ တိကပါစိတ္တိယံ- ၃ ချက်အတိုင်းအရှည်ရှိသော ပါစိတ်၊ အညာတိကာ၌ (၁) ဉာတိကာဟု
 ထင်၍ (၂) ဝေမတိကဖြစ်၍ (၃) အညာတိကာဟု သိလျက် ခံယူခြင်းအားဖြင့် ပါစိတ် ၃
 ချက်တည်း။

၆။ အညာတကဝိညတ္တိ သိက္ခာပုဒ်

ဆဋ္ဌေ-၌၊ ဂဟပတိတိ-ကား၊ ဘိက္ခုသု-တို့၌၊ အပဗ္ဗဇိတမနုဿံ-ရဟန်းမပြုသော လူကို၊ ဂဟပတာနိတိ-ကား၊ ဘိက္ခုနီသု-တို့၌၊ အပဗ္ဗဇိ

တိတ္ထိ-ရဟန်းမပြုသော မိန်းမကို၊ သဗ္ဗေသု-ကုန်သော၊ ဂဟပတိပဋိသံယုတ္တေသု-ဂဟပတိနှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊ သိက္ခာပဒေသု-တို့၌၊ ဧသ-သည်၊ နယော-တည်း၊ ဝိညာပေယျာတိ-ကား၊ ယာစေယျဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း တောင်းအံ့၊ ယာစာပေယျဝါ-သူတစ်ပါးကိုမူလည်း တောင်းစေအံ့၊ အညတြသမယာတိ-ကား၊ ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ အစ္ဆိန္နစီဝရောဝါ-လူယူအပ်သော သင်္ကန်းရှိသူသော်လည်းကောင်း၊ နဋ္ဌစီဝရောဝါ-ပျက်စီးသော သင်္ကန်းရှိသူသော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-၏၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ တံ သမယံ-ထိုအခါကို၊ ထပေတွာ-၍၊ အညသ္မိ-အခြားသော အခါ၌၊ ဝိညာပနပယောဂေ - သိစေခြင်းဟူသော ပယောဂကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ ပဋိလာဘေ - ကြောင့်၊ နိသဂ္ဂိယံ - သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ တတ္ထ - ထိုသို့ စွန့်ရာ၌၊ ဣဒံ မေ |ပေ၊ နိသဂ္ဂိယံတိ-ယံဟူသော၊ ဣမိနာ နယေန-ဖြင့်၊ နိသဇနဝိဓာနံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ [ဘန္တေ-တို့၊ မေ-သည်၊ ဝါ-၏၊ ဣဒံ စီဝရံ-ကို၊ အညာတိကံ-ဆွေမျိုးမတော်သော၊ ဂဟပတိကံ-အိမ်ရှင်သူကြွယ်ကို၊ သမယာ-သိစေသင့် တောင်းသင့်ရာအခါကို၊ အညတြ-၍၊ ဝိညာပိတံ-သိစေအပ်သည်၊ (ဟုတွာ) နိသဂ္ဂိယံ-ပါ၏။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ - ကို) |ပေ၊ စီဝရဝိညာပနဝတ္ထုသ္မိ-သင်္ကန်းကို၊ (အလိုရှိကြောင်း) သိစေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဝါ-သင်္ကန်းကို တောင်းခြင်း

ဂဟပတိ။ ။ ဂဟဿ+ပတိ ဂဟပတိ=အိမ်၏ အရှင်၊ အိမ်ပိုင်ရှိသူ၊ ဤဝိဂ္ဂဟနှင့် အညီဆိုလျှင် အိမ်ပိုင်ရှိသူကိုမှ “ဂဟပတိ” ဟု ခေါ်ရမည်ဖြစ်သော်လည်း မတောင်းကောင်းချင်း တူသောကြောင့် အိမ်ပိုင်မရှိသူနှင့် ရသေ့ ပရိပွိုလ်များကိုပါ သဒိသုပစာရ-ဥပလက္ခဏနည်းအားဖြင့် ယူ-ဟု ပြလို၍ “ဘိက္ခုသု အပဗ္ဗဇိတမနုဿံ” ဟု ဖွင့်သည်။

ဝိညာပေယျ။ ။ ဝိပုဗ္ဗ၊ ဉာဓာတ်၊ ဣာပေပစ္စည်း ဖြစ်၍ “မိမိက အလိုရှိကြောင်းကို သိစေအံ့” ဟု သဒ္ဓတ္ထ ဖြစ်၏၊ ထိုသို့ သိစေခြင်းဟူသည် ကိုယ်တိုင် တောင်းသောအားဖြင့် သိစေခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို အတောင်းခိုင်းသောအားဖြင့် သိစေခြင်းဟု ၂ မျိုးရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် “ယာစေယျ၊ ယာစာပေယျ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက် ဖွင့်သည်။

အစ္ဆိန္နံ၊ နဋ္ဌံ။ ။ မင်း၊ ခိုးသူ၊ သေသောက်ကြူး စသူတို့က လူယူအပ်သည်ကို အစ္ဆိန္နံ ဟု ဆို၏၊ မီး၊ ရေ၊ ကြွက် စသည်တို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သုံး၍ စုတ်သွားခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပျက်စီးသည်ကို နဋ္ဌံ ဟု ဆိုသည်။

ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အညတြသမယာ တိ-ယာဟူသော၊ အယံ-ဤပညတ်သည်၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ ဩ၊ ဉာတကေ- ဆွေမျိုးတော်သ၌၊ အညာတကသညိနော-ဆွေမျိုးမတော်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿစ-၍လည်းကောင်း၊ (ဝိညာပေန္တဿ-သိစေသော ရဟန်း၏) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) သမယေဝါ-တောင်းသင့်ရာ အခါ၌သော်လည်း၊ (ဝိညာပေန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ဉာတကပဝါရိတေဝါ-ဆွေမျိုးတော်သူ ဖိတ်မန်သူတို့ကိုသော်လည်း၊ ဝိညာပေန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊ (ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စမှ စလိုက်စေ၊) အညဿဝါ-အခြားသူ၏မူလည်း၊ ဉာတကပဝါရိတေ - တို့ကို၊ တဿေဝ-ထိုအခြားသူ၏ပင်၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ဝိညာပေန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-၏၊ ဓနေန-အပ်သော ဥစ္စာဖြင့်၊ ဂဏန္တဿစ-လဲယူသော ရဟန်း၏ လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ) ဝိကပ္ပနပဂစိဝရတော-အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သမယာဘာဝေါ-တောင်းသင့်ရာ အခါမဟုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အညာတကဝိညတ္တိ-ဆွေမျိုးမတော်သူကို တောင်း ခြင်းလည်းကောင်း၊ တာယ-ထိုတောင်းခြင်းဖြင့်၊ ပဋိလာဘောစ-ရခြင်းလည်း ကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ စတ္တာရိ-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အင်္ဂါနိ- တို့တည်း၊ သမုဋ္ဌာနာဒိနိ-တို့သည်၊ စတုတ္ထသဒိသာနေဝ-စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာန်အစရှိသည်တို့နှင့် တူကုန်သည်သာ၊ ဣတိ-သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီး တည်း။... ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ-သည်၊ သမတ္တံ-ပြီးပြီ။

အနာဏတ္တိယံ။ ။ တောင်းရုံ သက်သက်, အတောင်းခိုင်းရုံ သက်သက်ကြောင့် နိသဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ် မသင့်သေး၊ တောင်း၍ရမှ နိသဂ္ဂိပါစိတ်သင့်၏။ [“ဝိညာပနပယောဂေ ဒုက္ကဋ်, ပဋိလာဘော နိသဂ္ဂိယံ” ကိုထောက်၊] ထိုရမှုကား စေခိုင်းအပ်သူနှင့် မဆိုင်၊ စေခိုင်း အပ်သူမှာ နိသဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ် မသင့်၊ ရသောပုဂ္ဂိုလ်မှသာ သင့်၏။ ထို့ကြောင့် “အနာ ဏတ္တိကံ-စေခိုင်းခြင်းကြောင့် သင့်အပ်သော သိက္ခာပုဒ် မဟုတ်” ဟု ဆိုသည်။ [စေခိုင်းမှုသည် နိသဂ္ဂိပါစိတ်၏ ဝတ္ထုမဟုတ်, ဒုက္ကဋ်ဝတ္ထုသာ ဖြစ်၏။ ဤသိက္ခာပုဒ်ကား နိသဂ္ဂိပါစိတ်သိက္ခာပုဒ် ဖြစ်သည်-ဟူလို။]

အညဿ ဩ၊ ဝိညာပေန္တဿ။ ။ ဦးတိဿသည် မိမိမှ အခြားသော ဦးနာဂ၏ ဆွေမျိုးတော်သူ သို့မဟုတ် ဖိတ်မန်ထားသူကို ထိုဦးနာဂအတွက် တောင်းပေးလျှင် အနာပတ္တိ၊ ဦးနာဂ၏ ဉာတိပဝါရိတတို့ကို မိမိအတွက်ကား မတောင်းကောင်း၊ မိမိ၏ ဉာတိပဝါရိတတို့ကို ကား သူတစ်ပါးအတွက် တောင်းပေးကောင်း၏။

၇။ တတုတ္တရိ သိက္ခာပုဒ်

သတ္တမေ - ဌ၊ တဉ္ဇေတိ - ကား၊ အစ္ဆိန္ဒစီဝရံဝါ - လုယူအပ်သော သင်္ကန်းရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ နဋ္ဌစီဝရံဝါ-ပျက်စီးသော သင်္ကန်းရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ တံ-ထိုရဟန်းကို၊ (ပါရေယျ-၌ စပ်၊) အဘိဟဋ္ဌံတိ (ဧတ္ထ)-ဋ္ဌံဟူသော ဤပါဌ်၌၊ အဘိတိ-အဘိဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ ဥပသဂ္ဂေါ-ဥပသာရပုဒ်တည်း၊ ဟရိတုံ-ဆောင်ယူခြင်းငှာ၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဂဏှိတုံ-ယူခြင်းငှာ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ပဝါရေယျာတိ-ကား၊ ဣစ္ဆာပေယျ-အလိုရှိစေအံ့၊ ဣစ္ဆံ , ရှစ်-အလိုကို၊ ဥပ္ပါဒေယျ-ဖြစ်စေအံ့၊ နိမန္တေယျ-ဖိတ်မန်အံ့၊ ယာဝတ္တကံ-အကြင်မျှလောက်သော အဝတ်ကို၊ ဣစ္ဆတိ-၏၊ တာဝတ္တကံ-ထိုမျှလောက်သော အဝတ်ကို၊ ဂဏှာဟိ-ယူပါလော၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ နိမန္တေယျ-အံ့၊ ဣတိ အတ္ထော။

ဝါ-တစ်နည်း၊ နေက္ခမ္ပံ ဒဠုခေမတောတိ ဧတ္ထ -တောဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဒိသ္မာတိ-ဒိသ္မာဟူသော၊ အတ္ထော-အနက်သည်၊ ဟောတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊ [နေက္ခမ္ပံ-ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ ခေမတော-ဘေးမရှိသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ ဒဠု-မြင်၍၊] ဧဝံ-ဤအတူ၊ ဣဓာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ အဘိဟဋ္ဌံ ပဝါရေယျာတိ (ပဒဿ)-၏။

တဉ္ဇေ။ ။ တံသဒ္ဓါသည် ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အစ္ဆိန္ဒစီဝရ-နဋ္ဌစီဝရ ရဟန်းကို စွဲရသော ပက္ကန္တဝိသယ (တ)တည်း-ဟု သိစေလို၍ “တံ အစ္ဆိန္ဒစီဝရံဝါ” စသည်မိန့်၊ [တံသဒ္ဓေါ စေတ္ထ ပကတတ္ထဝစနော-အပြားအားဖြင့် ပြုအပ်ပြီး လွန်ပြီးအနက်ကို ဟော၏၊ စေတိ နိပါတမတ္တံ (ဤအလို စေနိပါတ်ပုဒ် အနက်မရှိ၊ ပရိကပ္ပအနက်ကိုကား ပဝါရေယျ၌ ဧယျဝိဘတ်က ဟောပြီးဖြစ်သည်-ဟူလို) စေတိဝါ ယဒိတိ အတ္ထော၊ ဤအလို ဧယျဝိဘတ်၏ ပရိကပ္ပအနက်ကို စေနိပါတ်က ထွန်းပြသည်။]

အဘိဟဋ္ဌံ။ ။ အဘိဥပသာရသည် အနက်အထူးမရှိ၊ ဟဋ္ဌံ၌ ဟရဓာတ် တုံပစ္စည်းမှ တကို ၄ ပြုထားသည်-ဟု သိစေလို၍ “ဟရိတုံတိ အတ္ထော” ဟု ဖွင့်၊ ဟရဓာတ်သည် (သတ္တ ဟာရကံ၌ကဲ့သို့ ပယ်ရှားသောအားဖြင့် ဆောင်ခြင်းအနက်ကိုလည်း ဟော၏၊ ဤနေရာ၌) ယူဆောင်ခြင်းအနက်ဟောဟု သိစေလို၍ “ဂဏှိတုံတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ” ဟု ဖွင့်သည်။ [သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ “အဘိဟဋ္ဌံ” ဟုလည်း ရှိ၏။]

ပဝါရေယျ။ ။ “ပပုဗ္ဗ ဝရဓာတ်သည် ဣစ္ဆာအနက်ဟော၊ ဣစ္ဆာပစ္စည်း” ဟု သိစေလို၍ “ဣစ္ဆာပေယျ” ဟု သံဒ္ဒတ္ထ ဖွင့်သည်၊ “နိမန္တေယျ” ကား ဝေါဟာရတ္ထ (ပေးရိုးအနက်) တည်း။

ယထာဝါ။ ။ ဤနည်း၌ တုံပစ္စည်းသည် တွာပစ္စည်းအနက်ကို ဟော၏၊ “အဘိဟဋ္ဌံ-ဆောင်ယူ၍” ဟု ပေး၊ ထိုသို့ဆောင်ယူ၍ ဖိတ်ရာ၌ ပစ္စည်းကို ယူလာခြင်းဟူသော ကာယ အဘိဟရဏ၊ ပစ္စည်းရှိရာကို ညွှန်ပြ၍ နှုတ်ဖြင့်သာ ဆောင်ခြင်းဟူသော ဝါစာအဘိဟရဏဟု ၂ မျိုးရှိကြောင်း သိစေလို၍ “ဥပနေတွာ” စသည် မိန့်။

(အတ္ထော-၌ စပ်) ဥပနေတ္တာ-အနီးသို့ ဆောင်ယူ၍၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ထပေန္တော-ထားလျက်၊ ကာယေနဝါ-ကိုယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ (အာဟရိတ္တာ နိမန္တေယျ-၌ စပ်) အမှာကံ-တပည့်တော်တို့၏၊ ဒုဿကောဋ္ဌာဂါရတော-အဝတ်ထားရာ ကျီတိုက်မှ၊ ဝါ-အဝတ်ဝိုဒေါင်မှ၊ ယတ္ထကံ-အကြင်မျှလောက်သော အဝတ်ကို၊ ဣစ္ဆယ-အလိုရှိကုန်၏၊ တတ္ထကံ-ထိုမျှလောက်သော အဝတ်ကို၊ ဂဏှထ-ယူပါကုန်၊ ဣတိ-သို့ ဝဒန္တော-လျှောက်လျက်၊ ဝါစာယဝါ-နှုတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အဘိဟရိတ္တာ-ဆောင်၍၊ နိမန္တေယျ-အံ့၊ ဣတိ အတ္ထော။

သန္တရုတ္တရပရမန္တိ-ကား၊ အဿ စီဝရဿ-၏၊ သအန္တရံ-သင်းပိုင်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဥတ္တရံ-အပေါ်ရံဧကသီဟူသော၊ ပရမံ-အလွန်ဆုံး အပိုင်းအခြားသည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ-ကြောင့်၊ (သင်းပိုင်နှင့်တကွ အပေါ်ရံဧကသီဟူသော အလွန်ဆုံး အပိုင်းအခြားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) တံ-ထိုသင်္ကန်းသည်၊ သန္တရုတ္တရပရမံ-မ မည်၏၊ အဿ-ထိုသင်္ကန်း၏၊ နိဝါသနေန-သင်းပိုင်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ပါရုပနံ-အပေါ်ခြံဟူသော၊ ဥတ္တဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေါ-အလွန်ဆုံး အပိုင်းအခြားသည်၊ (အတ္ထိ-၏) ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ တတောစီဝရံ သာဒိတဗ္ဗန္တိ-ကား၊ တတော အဘိဟဋ္ဌ စီဝရတော-ထိုဆောင်ယူအပ်သော သင်္ကန်းမှ၊ ဧတ္ထကံ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ စီဝရံ-သင်းပိုင်၊ ဧကသီ ၂ ထည်သော သင်္ကန်းကို၊ ဂဟေတဗ္ဗံ-ခံယူနိုင်၏၊ တတော-ထို ၂ ထည်သော သင်္ကန်းထက်၊ ပရံ-အလွန်၊ န (ဂဟေတဗ္ဗံ)-နိုင်။

တကြ-ထိုတတောစီဝရံ သာဒိတဗ္ဗဟူသော စကားရပ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတံ့ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော - တည်း၊ အဓိဋ္ဌိတစီဝရဿ - အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်သော

အဿ စီဝရဿ။ ။“အဿ” ဟု ဆိုသော်လည်း တစ်ထည်သာ မဟုတ်၊ သင်းပိုင်နှင့် ဧကသီ ၂ ထည်တည်း၊ ဇာတျာပေက္ခနည်းအားဖြင့် “အဿ” ဟု ဧကဝုစ်ထားသည်၊ ထို “အဿ” အရတွင် သအန္တရ-ဥတ္တရဟူသော သမာသံပုဒ်အနက်တို့ ပါဝင်သောကြောင့် “သန္တရုတ္တရ ပရမံ” သည် တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ ဗဟုဗ္ဗိဟိတည်း၊ [အန္တရ-အတွင်းဝတ် သင်းပိုင်၊ ဥတ္တရ-အပေါ်ရမ်း ဧကသီ၊ နိဝါသနေန သဒ္ဓိသည် အန္တရံ၏ အဖွင့်၊ ပါရုပနံသည် ဥတ္တရံ၏ အဖွင့်၊ ဥတ္တဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေါသည် ပရမံ၏ အဖွင့်။]

အဓိဋ္ဌိတစီဝရဿ။ ။တိစီဝရာဓိဋ္ဌာနနယေနဝါ ပရိက္ခာရစောဠဝသေနဝါ ယေန ဧကနစိ အဓိဋ္ဌိတစီဝရဿ-တိစီဝရိကံ အဓိဋ္ဌာန်တင်နည်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ပရိက္ခာရစောဠ အဓိဋ္ဌာန်တင်နည်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊ အဓိဋ္ဌာန်တင်၍ ဆောင်ထားသော ရဟန်းသည် “အဓိဋ္ဌိတစီဝရ” မည်၏။

သင်္ကန်း ၃ ထည်ရှိသော၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏၊ တီဏိ-၃ ထည်တို့သည်၊ နဋ္ဌာနိ-ပျောက်ကုန်ပြီ၊ တေန-ထို ၃ ထည်ပျောက်သော ရဟန်းသည်၊ ဒွေ-၂ ထည်တို့ကို၊ သာဒိတဗ္ဗာနိ-သာယာနိုင်ကုန်၏၊ ဧကံ-တစ်ထည်ကို၊ နိဝါသေတွာ-ဝတ်၍၊ ဧကံ-ကို၊ ပါရပိတွာ-ရုံ၍၊ အညံ-အခြား တစ်ထည်ကို၊ (သင်္ကန်းကြီးကို-ဟူလို၊) သဘာဂဋ္ဌာနတော-သဘောတူသော အရပ်မှ၊ (မိဘ၊ ဆွေမျိုးတော်သူ၊ သီတင်းသုံးဖော်စသော သဘောတူအရပ်မှ) ပရိယေသိတဗ္ဗံ-ရှာမှီးရာ၏၊ ဝါ-ရမည်၊ အဓိဋ္ဌိတစီဝရဿ-အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်ပြီးသော သင်္ကန်း ၃ ထည်ရှိသော၊ (လိုက်စေ၊) ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏၊ ဒွေ-၂ ထည်တို့သည်၊ နဋ္ဌာနိ-ကုန်ပြီ၊ တေန-ထို ၂ ထည် ပျောက်သောရဟန်းသည်၊ ဧကံ-ကို၊ သာဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ပန-ဆက်၊ (သော-ထို ၂ ထည် ပျောက်သော ရဟန်းသည်) ပကတိယာဝ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်ပင်၊ သန္တရုတ္တရေန-သင်းပိုင်နှင့်တကွ အပေါ်ရုံ ဧကသီဖြင့်၊ (သင်္ကန်းကြီး မပါဘဲ) သစေ စရတိ-အကယ်၍ လှည့်လည်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဒွေ-၂ ထည်တို့ကို၊ သာဒိ တဗ္ဗာနိ-ကုန်၏၊ ဧဝံ-ဤသို့ ၂ ထည်သာယာလတ်သော်၊ ဧကံ-ကို၊ သာဒယန္တေန-သာယာသော ရဟန်းနှင့်၊ သမောဧဝ-တူမျှတော့သည်သာ၊ ဘဝိဿတိ-လတ်၊ ယဿ - အကြင် ရဟန်း၏၊ တီသု - ၃ ထည်တို့တွင်၊ ဧကံ - တစ်ထည်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ “အဓိဋ္ဌိတစီဝရဿ” ဟူသော စကားကို များသောအားဖြင့် အဓိဋ္ဌာန် တင်၍ ဆောင်တတ်သောကြောင့် ယေဘုယျနည်းအားဖြင့် ဆိုသည်။ ဝိကပ္ပနာပြု၍ ဆောင် ထားစဉ် အစ္ဆိန္ဒစီဝရ နဋ္ဌစီဝရဖြစ်လျှင်လည်း သင်းပိုင်၊ ဧကသီ ၂ ထည်မျှကို သာယာကောင်း ၏-ဟုမှတ်၊ ထို့ပြင်-ဝိကပ္ပနာပြုထားသော အပိုသင်္ကန်းများ အခြားအရပ်၌ ရှိသော်လည်း အစ္ဆိန္ဒနဋ္ဌစီဝရ ဖြစ်ရာအရပ်၌ မရှိလျှင် (ယခုလတ်တလော ဝတ်စရာ မရှိရကား) သန္တရုတ္တရ ပရမသင်္ကန်းကို သာယာကောင်း၏။

ပကတိယာ သန္တရုတ္တရေန စရတိ။ ။ ကထိန်ခင်းထားသဖြင့် သင်္ကန်းကြီးကို မယူဘဲ လှည့်လည်ခွင့် (အသမာဒါန အာနိသင်) ရသူ ဖြစ်သောကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ သာသင်္ကံသိက္ခာပုဒ်အရ သင်္ကန်းကြီးကို ရွာတွင်း၌ ထားခဲ့သောကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိလာနဖြစ်၍ အဝိပွဝါသသမ္ပတိရသောကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ သင်္ကန်းကြီးက ရှိကိုမရှိ သောကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ (အစ္ဆိန္ဒစီဝရ မဖြစ်မီ နဂိုကပင်) သန္တရုတ္တရဖြင့် လှည့်လည် သည်-ဟူလို။

ဧဝံ ၊ ပေ၊ သမော ဘဝိဿတိ။ ။ ဤသို့ ၂ ထည်တည်းရှိသူက ၂ ထည်ပျောက်၍ ၂ ထည်ကို သာယာလျှင် ၃ ထည်ရှိသူက (၂ ထည်ပျောက်ရာ၌) တစ်ထည်ကို သာယာခြင်းနှင့် (သင်းပိုင်၊ ကိုယ်ရုံ ၂ ထည်ရှိခြင်းအားဖြင့်) သဘောတူပင် ဖြစ်လိမ့်မည်။

နဋ္ဌ-ပြီ၊ (တေန-ထိုတစ်ထည်ပျောက်သော ရဟန်းသည်) ကိဗ္ဗိ-ဘာကိုမျှ၊ န သာဒိတဗွဲ-ထိုက်။

ပန-ကား၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏၊ ဒွိသု-တို့တွင်၊ ဧကံ-သည်၊ နဋ္ဌ-ပြီ၊ (တေန-သည်) ဧကံ-ကို၊ သာဒိတဗွဲ-၏၊ ယဿ-၏၊ ဧကံယေဝ-တစ်ထည်သာလျှင်၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ တဗ္ဗ-ထိုတစ်ထည်သည်လည်း၊ နဋ္ဌ-ပြီ၊ (တေန-သည်) ဒွေ-တို့ကို၊ သာဒိတဗ္ဗာနိ-ကုန်၏၊ ပန-ကား၊ ဘိက္ခုနိယာ-သည်၊ ပဉ္စသု-၅ ထည်တို့သည်၊ နဋ္ဌေသု-ပျောက်ကုန်လတ်သော်၊ ဒွေ သာဒိတဗ္ဗာနိ၊ စတူသု-၄ ထည်တို့သည်၊ နဋ္ဌေသု-သော်၊ ဧကံ-ကို၊ သာဒိတဗွဲ-၏၊ တီသု-၃ ထည်တို့သည်၊ နဋ္ဌေသု-သော်၊ ကိဗ္ဗိ-မျှ၊ န သာဒိတဗွဲ-ထိုက်၊ ဒွိသု-၂ ထည်တို့သည်၊ (နဋ္ဌေသု) ဝါ-ကုန်သော်လည်းကောင်း၊ ဧကသ္မိ-တစ်ထည်သည်၊ (နဋ္ဌေ) ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝါဒေါ-တစ်စုံတစ်ခုမျှ မသာယာထိုက်ဟု ပြောဆိုဖွယ်သည်၊ ကော ပန-အဘယ်မှာ ရှိတော့အံ့နည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ယေနကေနစိ- အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ဝါ- မည်သူမဆို၊ သန္တရုတ္တရပရမတာယ-သင်းပိုင်နှင့်တကွ အပေါ်ရုံဧကသီဟူသော အလွန်ဆုံး အပိုင်းခြားရှိသည်၏ အဖြစ်၌၊ ဌာတဗွဲ-တည်ရာ၏၊ (ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း) [ဤသို့၊ ဣတိ ထည့်၍ ဝိနိစ္ဆယော ပြန်လှည့်မှ ကောင်းမည်။] တတော-ထို ၂ ထည်သော သင်္ကန်းထက်၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ ဝိညာပနပ္ပယောဂေ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) ပဋိလာဘေ နိသဂ္ဂိယံ ဟောတိ၊ တတ္ထ-ထိုသို့ စွန့်ရာ၌၊ ဣဒံ မေ |ပေ၊ နိသဂ္ဂိယံတိ-ယံဟူသော၊ ဣမိနာ နယေန-ဖြင့်၊ (တချို့ စာ၌ အာဒိနာဟု ရှိ၏) နိသဇ္ဇနဝိဓာနံ-ကို၊ ဝေဒိတဗွဲ-ထိုက်၏၊ [ဘန္တေ-တို့၊ မေသည်၊ ဝါ-၏၊ ဣဒံ စီဝရံ-ကို၊ အညာတကံ-ဆွေမျိုးမတော်သော၊ ဂဟပတိကံ-ကို၊ တတုတ္တရိ-ထို ၂ ထည်ထက်အလွန်၊ ဝိညာပိတံ-သိစေအပ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍) နိသဂ္ဂိယံ-၏။] ဣတိ-အသာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယေ-ဆဗ္ဗဂ္ဂိယမည်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ ဗဟုစီဝရဝိညာပနဝတ္ထုသ္မိ-များစွာသော သင်္ကန်းကို တောင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ |ပေ၊ ဉာတကေ-၌၊ အညာတကသည်နော-၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-၍ သော်လည်းကောင်း၊ (ဝိညာပေန္တဿ) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) ဒွေ- ၂ ထည်ကုန်သော၊ စီဝရာနိ-တို့ကို၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ သေသကံ-အကြွင်းကို၊ အာဟရိဿာမိ-ပြန်ဆောင်အံ့၊ ဝါ-ပြန်ပို့အံ့၊ [ပုန အာဟရိဿာမိတိ အတ္ထော-ဋီကာ။] ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ဂဏန္တဿ-ဆောင်ယူသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ သေသကံ - အကြွင်းသည်၊ တုယံယေဝ - အရှင်

ဘုရား၏ (ဥစ္စာသာ) ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တဿ-လျှောက်ထားအပ်
 သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အစ္စန္ဒနဋ္ဌကာရဏာ-လုယူခြင်း၊ ပျက်စီးခြင်းဟူ
 သော အကြောင်းကြောင့်၊ န ဒိန္နံ-ပေးလှူအပ်သည် မဟုတ်သော အဝတ်ကို၊
 ဂဏန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တနယေန-ဆိုအပ်သောပြီးသော နည်းဖြင့်၊
 ဉာတကပဝါရိတေ-တို့ကို၊ ဝိညာပေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊
 ဓနေနဝါ-ဖြင့်မူလည်း၊ ဂဏန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ-တို့၏လည်း
 ကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ) တတုတ္တရိတာ-ထိုသင်းပိုင်၊ ကိုယ်ရုံထက်
 ပိုလွန်သည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အစ္စန္ဒနဒိကာရဏတာ-အစ္စန္ဒ အစရှိသော
 အကြောင်းရှိသည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အညာတကဝိညတ္တိ-ခြင်းလည်း
 ကောင်း၊ တာယ-ဖြင့်၊ ပဋိလာဘော-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ စတုတ္ထသဒိသာနေဝ-
 စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာန်အစရှိသည်တို့နှင့် တူကုန်သည်သာ၊ ဣတိ-
 သာဓာရဏ ဝိနိစ္ဆယအပြီးတည်း။... သတ္တမသိက္ခာပဒ် သမတ္ထံ။

၈။ ဥပက္ခဋ္ဌ သိက္ခာပုဒ် အဋ္ဌမေ-၌၊ ဘိက္ခုပနေဝ ဥဒ္ဓိဿာတိ-ကာ၊ ဣတ္ထန္နာမဿ-
 သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ ဒဿာမိ-ပေးလှူအံ့၊ ဣတိ ဧဝံ-
 သို့၊ အပဒိသိတ္တာ-ပြောဆို ညွှန်ပြ၍၊ စီဝရစေတာပန္နံ-ကာ၊
 ဟိရညာဒိကံ-ငွေ အစရှိသော၊ စီဝရမူလံ-သင်္ကန်းဖိုးသည်၊ ဝါ-ကို၊ (ဥပက္ခဋ္ဌ

န အစ္စန္ဒ ပေ၊ ဒိန္နံ။ ။ အစ္စန္ဒ နဋ္ဌစီဝရဖြစ်သောကြောင့် လှူအပ်သည် မဟုတ်၊
 ဗာဟုဿစ္စ စသော ဂုဏ်ကြောင့် လှူအပ်သည်-ဟူလို။

ဝုတ္တနယေန။ ။ ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌ “ဉာတကပဝါရိတေဝါ ဝိညာပေန္တဿ၊ အညဿဝါ
 ဉာတကပဝါရိတေ တဿေဝတ္ထာယ ဝိညာပေန္တဿ” ဟု ဆိုခဲ့သော နည်းမှီး၍ တတုတ္တရိ
 သင်္ကန်းကို သာယာလျှင် အနာပတ္တိ-ဟူလို။

ဘိက္ခုပနေဝ ဥဒ္ဓိဿ။ ။ ပန+ေ အနက် မရှိ၊ ဥဒ္ဓိဿလည်း စိတ်ဖြင့်ရည်မှန်းခြင်း
 မဟုတ်၊ နှုတ်ဖြင့် ပြောဆိုညွှန်ပြခြင်းတည်း” ဟု သိစေလို၍ “ဣတ္ထန္နာမဿ ပေ၊ အပဒိသိတ္တာ”
 ဟု မိန့်။

စီဝရစေတာပန္နံ။ ။ စုရာဒိ စိတဓာတ်သည် ဝေါဟာရ (ရောင်းဝယ် လဲလှယ်ခြင်း)
 အနက်ကို ဟော၏၊ စီဝရံ+စေတာပေန္တိ ဧတေနာတိ စီဝရစေတာပန္နံ-သင်္ကန်းကို လဲလှယ်
 ဝယ်ယူစေကြောင်းဖြစ်သော၊ ဟိရညာဒိကံ မူလံ-ငွေ အစရှိသော အဖိုး၊ အာဒိဖြင့် သုဝဏ္ဏ
 (ရွှေ) စသော လဲ၍ရနိုင်သော ဝတ္ထုများကို ယူ။ [ဏာပေ၊ ယုပစ္စည်းဖြင့် “စေတာပန” သာ
 ပုဒ်ရင်း၊ (နံ) လာ၍ “စေတာပန္နံ” ဟု ဖြစ်သည်။]

ဟောတိ-၌၊ စပ်) ဥပက္ခန္ဓံ ဟောတိတိ-ကား၊ သဇ္ဇိတံ-စီရင်အပ်သည်။ သံဟရိတွာ-
 စုဆောင်း၍၊ ထပိတံ-ထားအပ်သည်။ ဟောတိ-၏၊ စေတာပေတွာတိ-ကား၊ ပရိ
 ဝတ္ထေတွာ-လဲလှယ်၍၊ ကာရေတွာဝါ-ပြုစေ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ကိဏိတွာဝါ-
 ဝယ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထာဒေဿာမိ-၌၊ စပ်) ဣတိ အတ္ထော၊ စီဝရေန
 အတ္ထာဒေဿာမိတိ ဧတံ-မိဟူသော ဤစကားသည်၊ ဝေါဟာရဝစနံ-ပြောရိုးဆိုစဉ်
 စကားတည်း။ [သင်္ကန်းပေးလှူခြင်းကို ထိုခေတ်က “သင်္ကန်းဖြင့် ဖုံးလွှမ်း” ဟု
 သုံးနှုန်းကြသည်-ဟို] ပန-စင်စစ်ကား၊ ဣတ္ထိန္ဒာမဿ-သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊
 ဒဿာမိ-လှူအံ့၊ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤစီဝရေန အတ္ထာဒေဿာမိ
 ဟူသော ပါဠိ၌၊ အတ္ထော-အဓိပ္ပာယ်နက်တည်း။

တတြစေသောတိ-ကား၊ ယတြ-အကြင်အရပ်၌၊ သော ဂဟပတိဝါ-ထိုအိမ်ရှင်
 ယောက်ျားသည်သော်လည်းကောင်း၊ (သာ) ဂဟပတာနိဝါ-ထိုအိမ်ရှင်မသည်သော်
 လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ-၏) တတြ-ထိုအလှူရှင်ရှိရာ အရပ်သို့၊ သော ဘိက္ခု-
 သည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ အပ္ပဝါရိတော-မဖိတ်မန်အပ်ဘဲ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ စီဝရေ-
 ၌၊ ဝိကပ္ပံ-ထူးအောင် စီမံခြင်းသို့၊ စေ အာပဇ္ဇေယျ-အကယ်၍ ရောက်အံ့၊ ဣတိ
 အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤတတြ စေ သောဟူသော ပါဠိ၌၊ ပဒသမ္ပန္နော-
 ပုဒ်တို့၏ ဆက်စပ်ခြင်းတည်း။

ဝိကပ္ပံ အာပဇ္ဇေယျာတိ-ကား၊ ဝိသိဋ္ဌကပ္ပံ-ထူးအောင် စီမံခြင်းသို့၊ အဓိက
 ဝိဇာနံ-ပိုလွန်အောင် စီမံခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇေယျ-အံ့၊ ပန-ဆက်၊ ယထာ-အကြင်
 အခြင်းအရာအားဖြင့် စီမံလတ်သော်၊ တံ-ထိုထူးအောင် စီမံခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇတိ-

ဥပက္ခန္ဓံ။ ။ [ဥပ + ကရ၊ တပစ္စည်း၊ ကရကို ခပြု၊ တကို ဋပြု] ဥပရှေးရှိသောကြောင့်
 “သဇ္ဇန-စီစဉ်ထားခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “သဇ္ဇိတံ” ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖွင့်ပြီးလျှင်
 “သံဟရိတွာ ထပိတံ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက် ဖွင့်သည်။

ပရိဝတ္ထေတွာ။ ။ “စေတာပေတွာကို ပရိဝတ္ထေတွာဟု ဓာတ်နက်ဖွင့်၏၊ ထိုလဲလှယ်
 ခြင်းဟူသည် သင်္ကန်းအဖို့ကို ပေး၍ အဝတ်မယက်ရသေးလျှင် ယက်စေခြင်း၊ ယက်ပြီးဖြစ်လျှင်
 ဝယ်ယူခြင်းတည်းဟု အဓိပ္ပာယ်ကို ပြလို၍ “ကာရေတွာ၊ ကိဏိတွာ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်
 ဖွင့်သည်။

ဝိကပ္ပံ။ ။ ဝိသည် ဝိသိဋ္ဌ (မူလမှန်းသည်ထက် ထူးအောင် ပိုအောင်) ဟူသော
 အနက်ကို ဟော၏၊ ကပ္ပဓာတ်ကား ဝိမိ (ပြုစီမံခြင်း) အနက်ဟောတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဝိသိဋ္ဌ
 ကပ္ပံ-အဓိကဝိဇာနံ” ဟု ဖွင့်သည်။

၏။ တံ-ထိုစီမံပုံ အခြင်းအရာကို၊ ဒသေတုံ-ငှာ၊ သာဓုဝတာဒိ အာဒိ-ဝတ အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထိုသာဓုဝတ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သာဓုတိ-သာဓုဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ အာယာစနေ-တောင်းပန်ခြင်း အနက်၌၊ (ပဝတ္ထော-သော) နိပါတေ-တည်း၊ ဝတာတိ-ဝတဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ပရိဝိတက္ကေ-ကြံစည်ခြင်းအနက်၌၊ (ပဝတ္ထော-သော) နိပါတေ-တည်း၊ မံတိ-မံဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ နိဒ္ဒိသတိ-ညွှန်ပြ၏၊ အာယသ္မာတိ-အာယသ္မာဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ ပရံ-သူတစ်ပါးကို၊ အာလပတိ-ခေါ်၏၊ ဝေရူပံဝါ ဝေရူပံဝါတိ-ကား၊ အာယတာဒီသု-အာယတ အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရံ-တစ်မျိုးမျိုးကို၊ [စေတာပေယျ-၌ စပ်၊ အာဒိဖြင့် မဟာပေသာကာရသိက္ခာပုဒ်၌ လာသော ဝိတ္တတ စသည်ကို ယူ။]

ကလျာဏကမ္ပတံ ဥပါဒါယာတိ-ကား၊ သုန္ဒရကာမတံ-ကောင်းသော သင်္ကန်းကို အလိုရှိသူ၏ အဖြစ်ကို၊ [ဤအဖွင့်ကို ကြည့်၍ ဣပစ္စည်း သုတ္တဟု သိလေ၊] ဝိသိဋ္ဌကာမတံ-ထူးသော သင်္ကန်းကို အလိုရှိသူ၏ အဖြစ်ကို၊ စိတ္တေန-ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-၍၊ တဿ-ထိုကလျာဏကမ္ပတံ ဥပါဒါယဟူသော ပါဠိ၏၊ အာပဇ္ဇေယျ စေတိ ဣမိနာ-စေဟူသော ဤပါဠိနှင့်၊ သမ္ပန္နော-စပ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ [ကြိယာဝိသေသန၊ ကြိယာဝိသေသျ အဖြစ်စပ်ပါ-ဟူလျှ်] ပန-ဆက်၊ ဝေရူပံ-ဤသို့ သဘောရှိသော စီမံခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇန္တဿ-ရောက်သော၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဝစနေန-ကြောင့်၊ ယော-အကြင်ဒါယကာသည်၊ ပဌမံ-စွာ၊ အဓိပေတံတော- အလိုရှိအပ်သော သင်္ကန်းထက်၊ ဝါ-ရည်မှန်းအပ်သော သင်္ကန်းထက်၊ (သုန္ဒရတရံ-၌ စပ်) မူလံ-အဖိုးကို၊ ဝဇေတွာ-တိုးပွားစေ၍၊ သုန္ဒရတရံ-သာ၍ကောင်းသော သင်္ကန်းကို၊ သစေ စေတာပေတိ-အကယ်၍ လဲလှယ်စေအံ့၊ ဝါ-ဝယ်ယူစေအံ့၊ (ဧဝံသတိ) တဿ-ထိုဒါယကာ၏၊ ပယောဂေ-ကြောင့်၊ ပေ၊ ဟောတိ-၏၊ တတ္ထ- ထိုသို့ စွန့်ရာ၌၊ ဣဒံ မေ၊ ပေ၊ နိသဂ္ဂိယန္တိ-ယံဟူသော၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ [ဘန္တေ-တို့၊ မေ-သည်၊ ဝါ-၏၊ ဣဒံ စိဝရံ-သည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ အပ္ပဝါရိတံ-ဖိန်မန်သူ မဟုတ်သော၊ အညာတကံ-သော၊ ဂဟပတိကံ-ကို၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ဝိကပ္ပံ-ထူးအောင် စီမံခြင်းသို့၊ အာပန္နံ (အာပန္နဿ)-ရောက်သည်ဖြစ်၍၊ နိသဂ္ဂိယံ-ပါ၏။... စာအုပ်အများ၌ “အာပန္နံ” ဟု ရှိ၏၊ မေနှင့် အရတူသောကြောင့် “အာပန္နဿ” ဟု ရှိမှ စာသွားထုံးစံကျမည်။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို)၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ ဉာတကေ-၌၊ အညာတက သညိနောဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (စီဝရေ ဝိကပ္ပံ၊ အာပဇ္ဇန္တဿ-၏) ဒုက္ကဋံ (ဟောတိ) မဟန္တံ-များသော အဖိုးရှိသော သင်္ကန်းကို၊ စေတာပေတုကာမံ-ဝယ်စေလိုသော ဒါယကာကို၊ (ဝဒန္တဿ-၌ စဝါ) အပ္ပတ္တံ-နည်းသော အဖိုးရှိသော သင်္ကန်းကို၊ ဒေဟိ-လှူလော၊ ဣတိဝါ- ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ (၂၀ တန် မှန်းထားသူကို ၁၀ တန် စသည်ဖြင့် လျှော့၍ ဝယ်စေခြင်း)၊ ဧတေနေဝ မူလေန-ဤမှန်းထားရင်း အဖိုးဖြင့်ပင်၊ အညံ-အခြား သော၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော သင်္ကန်းကို၊ [ဒါယကာမှန်းထားသော အဝတ်မှ တစ်မျိုးဖြစ်သော မိမိသဘောကျ အဝတ်ကို “အညံ ဧဝရူပံ” ဟု ညွှန်ပြ သည်] ဒေဟိ-လှူလော၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝဒန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ပုတ္တနယေန-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ) စီဝရေ- ၌၊ ဘိယျောကဗျတာ-အကောင်းကို အလိုရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ စတုတ္ထ သဒိသာနေဝ-စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာန်စသည်တို့နှင့် တူကုန်သည်သာ၊ ဣတိ- သာဓာရဏ ဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း... အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၉။ ဒုတိယဥပက္ခဋ္ဌ သိက္ခာပုဒ်

နဝမေ-၌၊ ဣမိနာဝ နယေန-ဤနည်းဖြင့်သာလျှင်၊ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဟိ - မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣဒံ-ဤနဝမသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ပုရိမ သ-ရှေးအဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ်၏၊ အနုပညတ္တိသဒိသံ-အနုပညတ်နှင့်တူ၏။ ဝါ-အနု ပညတ် သဘောရှိ၏။ (တသ္မာ ဣမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော) ကေဝလံ- သက်သက်၊ တတ္ထ-ထိုအဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဧကဿ-တစ်ယောက်သော ဒါယကာကို၊ ပီဠာ-နှိပ်စက်ခြင်းကို၊ ကတာ-ပြီ၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒွိန္ဒု-နှစ်ယောက်သော ဒါယကာတို့ကို၊ (ပီဠာ ကတာ) အယံ-ဤတစ်ယောက်ကို နှိပ်စက်ခြင်း နှစ်ယောက်

ဣဒံ ဟိ။ ။ကသ္မာ ဣမိနာဝ နယေန ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အာဟ-ဣဒံတိတိ အာဒိ၊ ဤသို့ ဋီကာ ကျမ်းတက်ကို ကြည့်၍ “ဟိ (ယသ္မာ)” ဟု ဟေတုဇောတက တစ်နည်းကြံရသည်။

ကေဝလံ။ ။ “ရှေးသိက္ခာပုဒ်အတိုင်း အနက်ကို သိလေ” ဟု ဆိုရာ၌ “န ကောစိ ဝိသေသော-တစ်စုံတစ်ခုမျှ အထူးမရှိပြီလော” ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “ကေဝလံ” စသည် မိန့်၊ “အတိ ဗျာပိတဒေါသကို ပယ်လို၍ တက်သော ဝါကျတည်း၊ အားလုံးတော့ မတူတတ်ပါ။ ရှေးသိက္ခာ ပုဒ်၌ ဒါယကာတစ်ယောက်ကို စိတ်ဆင်းရဲအောင် အပိုစီမံခြင်း၊ ဤ၌ ၂ ယောက်ကို စိတ်ဆင်းရဲအောင် စီမံခြင်းလောက်တော့ ထူးပါသေးသည်-ဟူလို။

တို့ကို နှိုက်စက်ခြင်းသည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ် နှစ်ရပ်၌၊ ဝိသေသော-အထူးတည်း၊ သေသံ-သော၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော အစီအရင်သည်၊ ပုရိမသဒိသမေဝ-ရှေးသိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်နှင့် တူသည်သာ၊ စ-ဆက်၊ ဒွိန္ဒံ-နှစ်ယောက်သော ဒါယကာတို့ကို၊ (ပိဋံ-ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ဂဏှတော-ယူသော ရဟန်း၏၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ) ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဗဟူနံ-များစွာသော ဒါယကာတို့ကို၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ထိုက်၏၊ [ဗဟူနံပိ ဂဏှတောပိဟု ပိ ၂ ချက် ပါသည်ကား မကောင်း၊ ဝါကျသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထဇောတက ပိတစ်ချက်သာ ပါရမည်၊] စ-ဆက်၊ နိသဇ္ဇန ဝိဓာနေ-၌၊ ဣဒံ မေ ပေ၊ နိသဂ္ဂိယန္တိ-ယံဟူသော၊ ဣမိနာ နယေန-ဖြင့်၊ ဝစန ဘောဒေါ-ဝှစ်အထူးကို၊ ဉာတဗ္ဗော-၏။ (အာကာရဝါကျအနက် ထင်လောက်ပြီ) ဣတိ-သာဓာရဏ ဝိနိစ္ဆယအပြီးတည်း... နဝမသိက္ခာပဒ သမတ္ထံ။

၁၀။ ရာဇဘောဂ္ဂ သိက္ခာပုဒ် ဒသမေ -၌၊ ရာဇဘောဂ္ဂေါတိ - ကား၊ အဿ-ထိုအမတ်၏၊ ရာဇတော-မင်း (အထံ) မှ၊ (လဒ္ဓံ-ရအပ်သော) ဘောဂ္ဂံ၊ ဘုဂ္ဂိတဗ္ဗံ-သုံးဆောင် ခံစားထိုက်သော စည်းစိမ်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ မင်းအထံမှ ရအပ်သော စည်းစိမ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) သော-ထိုအမတ်သည်၊ ရာဇဘောဂ္ဂေါ-ဝှစ်မည်၏၊ (လဒ္ဓံဟူသော အလယ်ပုဒ်ကျေ) ရာဇဘောဂေါတိပိ-ဂေါဟူ၍လည်း၊ ပါဠော-ပါဠိတော်ပါဠိ ရှိသေး၏၊ အဿ-ထိုအမတ်၏၊ ရာဇတော-မှ၊ (လဒ္ဓေါ-သော) ဘောဂေါ-စည်းစိမ်သည်၊ ဝါ-ရာထူးသည်၊ အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော၊ စီဝရစေတာပန္နန္တိ -ကား၊ ဟိရညာဒိကံ -ငွေ အစရှိသော၊ အကပ္ပိယံ-မအပ်သော ဝတ္ထုကို၊ ပဟိဏောယျာတိ-ကား၊ ပေသေယျ-ပို့အံ့၊ ဣမိနာတိ အာဒိ-ဣမိနာ အစရှိသော ဝါကျကို၊ အာဂမနသုဒ္ဓိ-လာခဲ့ရာစကား၏ စင်ကြယ်ပုံကို၊ ဒသေတံ-ငှာ၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ဟိ-မှန်၊ ဣဒံ-ဤသက်န်းဖိုးကို၊ ဣတ္ထန္နာမဿ-

---

ရာဇဘောဂ္ဂံ။ ။ ဘုဇောတ်၊ ကျပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော ဘောဂ္ဂံပုဒ်သည် နပုလ္လိန်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဘောဂ္ဂံ" ဟု ထားသည်၊ ဘုဂ္ဂိတဗ္ဗံကား ဘောဂ္ဂံ အဖွင့်၊ [ကျ-တ္ထ-တ္ထန၊ ဝပစ္စည်းမှာ၊ နပုံသာ] ရာဇဘောဂဟူသော ပါဠိ၌ ဘုဇောတ်၊ ကပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ဘောဂသဒ္ဓါသည် ပုလ္လိန်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဘောဂေါ" ဟု ထားသည်၊ [အ-ဣပစ္စယ၊ ဒုတိယဏော၊ ဤသဘော၊ အယော ပုလ္လိန်သာ] ရာဇဘော ဘောဂေါတိ-ရညာဒိန္ဒံ+ဣဿရိယံ (ရာထူး)-ဋီကာ။

သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ ဒေဟိ-လှူလေလော၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ သစေ
 ပေသေယျ-အကယ်၍ စေလွှတ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) အာဂမနဿ-လာခဲ့ရာ အရင်း
 အစ၏၊ အသုဒ္ဓတ္တာ-ကြောင့်၊ အကပ္ပိယဝတ္ထု-အကပ္ပိယဝတ္ထုဖြစ်သော သင်္ကန်း
 အဖိုးကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ဘိက္ခုနာ-သည်၊ ကပ္ပိယကာရကောပိ-ကသည်လည်း၊ ဝါ-
 ကိုလည်း၊ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော-ညွှန်ပြထိုက်သည်၊ န ဘဝေယျ-မဖြစ်ရာ။

အာဘတန္တိ-ကား၊ အာနိတံ-ဆောင်ယူအပ်ပါပြီ၊ [ဘရဓာတ်၏ မွေးမြူခြင်း
 ပေါသနအနက်ကို ယုံမည်စိုး၍ “အာနိတံ” ဟု ဖွင့်] န ခေါ် မယန္တိအာဒိ-မယံ
 အစရှိသော စကားကို၊ [ဝုတ္တံ-၌ စပ်] ကပ္ပိယဝသေန-အပ်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်၊
 ဝါ-အပ်သောနည်းလမ်းဖြင့်၊ အာဘတံ-ဆောင်ယူအပ်သည်၊ (သမာနံ) ပိ-ဖြစ်ပါ-
 သော်လည်း၊ ဝါ-ဖြစ်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဣဒံ စီဝရမူလံ-သည်၊ ဤဒိသေန-
 ဤကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ ဒူတဝစနေန-တမန်၏ စကားကြောင့်၊ (တမန်၏ “သင်္ကန်းဖိုး
 ကို အလှူခံပါ” ဟူသော စကားကြောင့်) အကပ္ပိယံ-မအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏။

အာဂမနသုဒ္ဓိ။ ။ “မူလသုဒ္ဓိ”ဟု ဋီကာ ဖွင့်၏၊ အာဂစ္ဆတိ ဣတောတိ အာဂမနံ-
 လာခဲ့ရာအရင်းအစ၊ အာဂမနဿ+သုဒ္ဓိ အာဂမနသုဒ္ဓိ၊ “အရင်းအစ”ဟူသည် အလှူရှင်၏
 ပဌမ စေခိုင်းကြောင်း စကားတည်း၊ ထိုအလှူရှင်၏ မှာလိုက်ပုံစကားက “ဤသင်္ကန်းဖိုးဖြင့်
 ဝယ်၍ သင်္ကန်းလှူပါလေ” ဟု ဆိုသောကြောင့် “သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သည်-ဝိနည်းတော်နှင့်
 လျော်သည်” ဟု ဆိုလိုသည်၊ ထိုသို့ အာဂမနသုဒ္ဓိ ဖြစ်သည့်အတွက် တမန်က “သင်္ကန်းဖိုး
 ငွေကို အလှူခံပါ” ဟု လျှောက်သော်လည်း အလှူမခံဘဲ ပယ်လှန်၍၊ နောက်ထပ် ကပ္ပိယ
 ကာရကကို တောင်းလျှင် ညွှန်ပြကောင်းသည်-ဟူလို။

သစေ ဟိ ၊ ပေ၊ န ဘဝေယျ။ ။ “ဤသင်္ကန်းအဖိုးကို လှူပါလေ” ဟု မှာ၍
 စေခိုင်းလျှင် အာဂမနသုဒ္ဓိ မဖြစ်သောကြောင့် ထိုအဖိုးငွေကို ပယ်ပြီးမှ “ကပ္ပိယ ညွှန်ပြပါ”ဟု
 တောင်းသော်လည်း မညွှန်ကောင်း။

မှတ်ချက်။ ။ မူလအလှူရှင်က လျှောက်ထားနည်းကို နားမလည်၍ “ဤသင်္ကန်းဖိုး
 ကို လှူပါလေ” ဟု မှာလိုက်သောကြောင့် အာဂမနသုဒ္ဓိ မဖြစ်သော်လည်း တမန်လုပ်သူက
 (ဝိနည်းသဘောကို နားလည်၍) သင်္ကန်းအဖိုးကို မလှူဘဲ “ကပ္ပိယကာရကကို ညွှန်ပြပါ”
 ဟု လျှောက်လျှင်လည်း ညွှန်ကောင်း၏။ [သိက္ခာပုဒ် ဝတ္ထုရင်း၌ သင်္ကန်းလှူလာသောကြောင့်
 သင်္ကန်းကိုသာ မှတ်၍ဆိုသည်၊ ဆွမ်းစသော ပစ္စည်းများအတွက် လှူရာ၌လည်း ဤနည်းပင်]

တသ္မာ-ကြောင့်၊ (မူလက အပ်သော်လည်း တမန်၏ စကားအတွက် မအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) တံ-ထိုသင်္ကန်းဖိုးကို၊ ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗံ-ပယ်မြစ်ထိုက်၏။ ဣတိ-ဤ အနက်ကို၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

ဟိ-ချဲ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ (နောက်၌ တသ္မာရှိသည်) သုဝဏ္ဏံ-ရွှေလည်းကောင်း၊ ရဇတံ-ငွေလည်းကောင်း၊ ကဟာပဏော-အသပြာလည်းကောင်း၊ မာသကော-ပဲပိုက်ဆံလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ စတ္တာရိ- ၄ ပါးကုန်သော၊ ဣမာနိ နိသဂ္ဂိယဝတ္ထုနိ-ဤနိသဂ္ဂိယပါစိတ်အာပတ်၏ အကြောင်းဝတ္ထုတို့ကိုလည်းကောင်း၊ (သမ္ပုဋ္ဌိတုံ နဝဋ္ဌန္တိ-၌ စပ်...ထို ၄ မျိုးကို ခံယူလျှင် နိသဂ္ဂိပါစိတ်သင့်မည်) မုတ္တာ-ပုလဲလည်းကောင်း၊ မဏိ-ပတ္တမြားလည်းကောင်း၊ ဝေဠုရိယော-ကြောင်မျက်ရွဲလည်းကောင်း၊ သဒ္ဓေါ-ခရုသင်းလည်းကောင်း၊ သီလာ-ကျောက်သလင်းလည်းကောင်း၊ ပဝါဠံ-သန္တာလည်းကောင်း၊ လောဟိတင်္ဂော-ပတ္တမြားနီလည်းကောင်း၊ မသာရဂလ္လံ-ပတ္တမြားပြောက်လည်းကောင်း၊ သတ္တဓညာနိ-၇ မျိုးသော စပါးတို့လည်းကောင်း၊ ဒါသိ၊ ပေ၊ ဖလာရာမာဒယော-ကျွန်မိန်းမ၊ ကျွန်ယောက်ျား၊ လယ်၊ ယာ၊ ပန်းခြံ၊ သစ်သီးခြံ အစရှိသည်တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုနိ-ဤဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်၏ အကြောင်းဝတ္ထုတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အတ္တနောဝါ-မိမိ၏လည်းကောင်း၊ စေတိယ၊ ပေ၊ ပုဂ္ဂလာနံဝါ-စေတီ၊

ကဟာပဏ။ ။ ရွှေဒဂါး ဖြစ်စေ၊ ငွေဒဂါး ဖြစ်စေ၊ ငွေစက္ကူ ဖြစ်စေ၊ ထိုအချိန်၌ ရောင်းဝယ်ဖို့ရာ အသိအမှတ်ပြုအပ်သော အသပြာကို “ကဟာပဏ” ဟု ခေါ်၊ [သုဝဏ္ဏ မယောဝါ ရူပိယမယောဝါ ပါကတိကောဝါ (ရွှေ၊ ငွေ သန့်သန့်ဖြင့် ပြုအပ်သည် မဟုတ်သော ထိုခေတ်၌ အသုံးပြုအပ်သော အသပြာဖြစ်စေ) ကဟာပဏော-မည်၏။ ပါကတိကောနာမ-တေရဟိ (ယခုခေတ်၊ ထိုခေတ်) ပကတိ ကဟာပဏော-အများသုံး ရိုးရာဖြစ်သော အသပြာ-တေရသကဏ်ဋီကာ။]

မာသကော။ ။ ဒါရုမာသကောဝါ ဟောတု (သစ်သားဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော ပဲပိုက်ဆံဖြစ်စေ) ဇတု (ချိပ်) မာသကောဝါ ဟောတု၊ ယောယော ယတ္ထယတ္ထ ဇနပဒေ ယဒါ ယဒါ ဝေါဟာရံ (သုံးစွဲခြင်းသို့) ဂစ္ဆတိ၊ အန္တမသော အဋ္ဌိမယောပိ စမ္မမယောပိ ရုက္ခဖလဗီဇ မယောပိ သမုဋ္ဌာပိတရူပေါပိ (ထင်ပေါ်စေအပ်သော ဒေါင်းရုပ် ဒေါင်းတံဆိပ် စသော အရုပ် ရှိသည်လည်းဖြစ်သော) အသမုဋ္ဌာပိတရူပေါပိ (အရုပ်အမှတ်အသား မပါသည်လည်းဖြစ်သော) သဗ္ဗော (အားလုံးကို) ဣမ မာသကောတိ အဓိပ္ပေတော။

သီလာ။ ။ ဓောတဝိဒ္ဓါ-ဆေးကြောအပ် (သွေးအပ်) အပေါက်ဖောက်အပ်သော၊ ရတနသံယုတ္တာ-ရွှေရတနာနှင့် စပ်ယှဉ်သော၊ မုဂ္ဂဝဏ္ဏာ-ပဲနောက်အဆင်းရှိသော၊ သီလာ-ကျောက်သလင်းတည်း၊ ရတနသံယုတ္တ မဟုတ်လျှင်ကား အပ်သကဲ့သို့ ထင်ရ၏။

သံဃာ၊ ဂိုဏ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လည်းကောင်း၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ သမ္ပုဋ္ဌိစွဲတုံ-ခံယူခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋန္တိ-မအပ်ကုန်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-ထိုသင်္ကန်းဖိုးကို၊ (အကပ္ပိယဝတ္ထုတွင် ပါဝင်သော သင်္ကန်းဖိုးကို-ဟူလို၊) သာဒိတုံ-သာယာခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ၊ ဣတိ (ဣမဿ အတ္ထဿ)-ကို၊ ဒဿနတ္ထံ-ငှာ၊ န ခေါ မယန္တိအာဒိ-ယံ အစရှိသော စကားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

ပန-ကား၊ စီဝရဉ္စ ခေါ မယံ ပဋိဂုဏှာမာတိ ဣဒံ-မဟူသော ဤစကားကို၊ (ဝုတ္တံ-၌ စပ်) အတ္တာနံ-မိမိကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်စူး၍၊ အာဘတတ္တာ-ဆောင်ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝတ္တံ-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ တသ္မာ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ကာလေနာတိ-ကား၊ ယုတ္တပတ္တကာလေန-သင့်လျော် လျောက်ပတ်သော အခါ၌၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ နော-ငါတို့အား၊ အတ္ထော-အလိုသည်၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ တဒါ-၌၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သော၊ စီဝရံ-ကို၊ ပဋိဂုဏှာမ-ခံယူကုန်၏၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဝေယျာဝစ္စကရောတိ-ကား၊ ကပ္ပိယကာရကော-အပ်သော အမှုကို ပြုတတ်သော ဒါယကာသည်၊ (အတ္ထိ ပန-၌ စပ်) နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗောတိ-နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော ဟူသော၊ ဣဒံ-ဤညွှန်ပြခြင်းကို၊ အတ္ထိ ပန၊ ပေ၊ ဝေယျာဝစ္စကရောတိ-ရောဟူ၍၊ ကပ္ပိယဝစ္စနေန-အပ်သော စကားဖြင့်၊ ဝုတ္တတ္တာ-တမန်က လျှောက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အနုညာတံ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ ပန-ဗျတိရိတ်ကား၊ ဒုတော-တမန်သည်၊ ဝါ-က၊ ကော-အဘယ်သူသည်၊ ဣမံ-ဤသင်္ကန်းဖိုးကို၊ ဂဏှာတိ-ယူပါသနည်း၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ကဿ-အား၊ ဒေမိ-ပေးရပါအံ့နည်း၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ သစေ ဝဒတိ၊ (ဧဝံသတိ) န နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော-မညွှန်ပြ ထိုက်၊ ဝါ-မညွှန်ပြကောင်း။

အာရာမိကောဝါ ဥပါသကောဝါတိ ဣဒံ-ဝါဟူသော ဤစကားကို၊ သာရုပ္ပတာယ-လျှောက်ပတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ သဟဓမ္မိကေ-သီတင်းသုံဖော်တို့ကို၊ ထပေတွာ-၍၊ ယောကောစိ-

ဝေယျာဝစ္စကရော။ ။ ဝေယျာဝစ္စံ-ရဟန်းများ၏ အမှုကိစ္စကို+ကရောတိတိ ဝေယျာဝစ္စကရော၊ ကပ္ပိယကာရကော-အပ်သောအမှုကို ပြုတတ်သူတည်း။

သာရုပ္ပတာယ။ ။ အာရာမိကနှင့် ဥပါသကာတို့ကိုသာ သိက္ခာပုဒ်၌ ထည့်၍ ဟောပြခြင်းသည် ကပ္ပိယအဖြစ်ဖြင့် ညွှန်ပြဖို့ရန် လျှောက်ပတ်သောကြောင့်တည်း။ မှန်၏-အခြားသော လူဝတ်ကြောင် ရသေ့မ စသည်ကို ညွှန်ပြလျှင် တမန်၏ စိတ်တွင် အထင်လွဲစရာ ရှိ၏-ထို့ကြောင့် မလျှောက်ပတ်၊ သို့သော် အခြားသူများကိုလည်း ကပ္ပိယအဖြစ်ဖြင့် ညွှန်ပြကောင်း၏-ဟု ပြလို၍ “ထပေတွာ ပန” စသည် မိန့်။

အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ ကပ္ပိယကာရကော-ကသည်၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။
 ဒေသော ခေါ် အာဝုသောတိ ဣဒံ-ကို၊ ဘိက္ခုဿ-၏။ ကပ္ပိယဝစနဒဿနတ္ထံ-
 အပ်သောစကားကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝုတ္တံ၊ ဟိ-မှန်၊ ဧဝမေဝ-ဤအတိုင်းသာ၊
 ဝတ္ထပ္ပံ-ပြောဆိုရာ၏။ ဝါ-ရမည်၊ ဧတဿ-ထိုသူအား၊ ဒေဟိ-ပေးခဲ့လော၊ ဣတိ
 အာဒိ-ဤသို့ အစရှိသော စကားကို၊ န ဝတ္ထပ္ပံ-ရာ၊ ဝါ-ရ။

သညတ္တော သော မယာတိ-ကား၊ သော-ထိုသူကို၊ မယာ-တပည့်တော်သည်၊
 အာဏတ္တော-စေခိုင်းအပ်ပါပြီ၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြောဆိုအပ်
 သော်၊ တုမှာကံ-တို့အား၊ စီဝရေန-ဖြင့်၊ အတ္ထေ-အလိုသည်၊ သတိ-သော်၊ စီဝရံ-
 ကို၊ ဒဿတိ-လှူရစ်ပါလိမ့်မည်၊ ဧဝံ-ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝုတ္တော-ပြောဆို
 အပ်ပါပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဟိ-မှန်၊ ဒူတေန-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာရောစိတေယေဝ-
 လျှောက်အပ်သော်သာ၊ ဝါ-လျှောက်အပ်မှသာ၊ တံ-ထိုသင်္ကန်းကို၊ စောဒေတုံ-
 တောင်းခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။ တဿ-ထိုကပ္ပိယကာရက၏၊ ဟတ္ထေ-၌၊ ဒတွာ-၍၊
 ဂတမတ္တကာရဏေန-သွားခြင်းမျှဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ (စောဒေတုံ-ငှာ၊)
 နေဝ (ဝဋ္ဋတိ)-မအပ်သည်သာ။

ပန-ကား၊ (ပရမ္မုခါ နိဒ္ဒိဋ္ဌမှ တစ်ပါး သမ္မုခါနိဒ္ဒိဋ္ဌကား၊) အယံ-ဤသူသည်၊
 ဝေယျာဝစ္စကရော-ရတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ သမ္မုခါ-၌၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌော-ညွှန်ပြအပ်သည်၊ သစေ
 ဟောတိ-အံ့၊ ဒူတောစ-သည်လည်း၊ ဝါ-ကလည်း၊ သမ္မုခါ ဧဝံ-၌ပင်၊ တဿ-ထို
 ဝေယျာဝစ္စကရ၏၊ ဟတ္ထေ-၌၊ စေတာပန္နံ-သင်္ကန်းဖိုးကို၊ ဒတွာ-၍၊ ထေရဿ-
 အား၊ စီဝရံ-ကို၊ ကိဏိတွာ-ဝယ်၍၊ ဒေဟိ-လှူလိုက်ပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊
 သစေ ဂစ္ဆတိ-အံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့ဖြစ်လတ်သော်၊ (ရဟန်းက မျက်မှောက်၌ ညွှန်ပြ၍
 တမန်ကလည်း မျက်မှောက်၌ပင် သင်္ကန်းဖိုးပေးပြီးလျှင် သင်္ကန်းဝယ်လှူလိုက်
 ပါ ဟု ထားသွားလတ်သော်) သညတ္တော သော မယာတိ-မယာဟူ၍၊ အဝုတ္တေပိ-
 တမန်က မလျှောက်အပ်ပါသော်လည်း၊ စောဒေတုံ-တောင်းခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။

ပန-ကား၊ (ပရမုခတစ်မျိုးကား၊) ဒူတော-သည်၊ ဂစ္ဆန္တောဝ-သွားလတ်သော်
 သာ၊ ဝါ-သွားခါနီးမှာပင်၊ အဟံ-သည်၊ တဿ-ထိုဝေယျာဝစ္စကရ၏၊ (အရှင်ဘုရား

ဒေသော ခေါ်။ ။ “မည်သည့်လမ်း၊ မည်သည့်အိမ်မှာ နေသော မည်သည့်နာမည် ရှိသူ”ဟု မျက်ကွယ်၌ လှမ်း၍ညွှန်ပုံကို ပြသော စကားဖြစ်သည်။

ညွှန်ပြအပ်သော ဝေယျာဝစ္စကရ၏။ ဟတ္ထေ-၌၊ ဒဿာမိ-ပေးခဲ့ပါအံ့၊ တုမေ-
 တို့သည်၊ စီဝရံ-ကို၊ ဂဏေယျာထ-ခံယူရစ်ပါကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဘိက္ခုနော-အား၊
 ဝတ္တာဝါ - လျှောက်၍သော်လည်း၊ သစေ ဝစ္ဆတိ - အံ့၊ အညံ - အခြားသူကို၊
 ပေသေတွာဝါ-စေလွှတ်၍သော်လည်း၊ သစေ အာရောစာပေတိ-အကယ်၍
 ပြန်လျှောက်စေအံ့၊ ဧဝံသတိ-သော်၊ (ရဟန်းအား လျှောက်၍ သွားခြင်း၊ သူတစ်ပါး
 အား စေလွှတ်၍ လျှောက်စေခြင်း ဖြစ်လတ်သော်၊) ဣတရံပိ-အခြားသော ကပ္ပိယ
 ကာရကကိုလည်း၊ (ဣတရမ္ပိတိ ပရမ္ပါဒါ နိဒ္ဒိဋ္ဌမ္ပိ) စောဒေတံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိယေဝ-
 သည်သာ။

စ-ဆက်၊ ဒုတေနာတိ ဧတံ-နဟူသော ဤစကားသည်၊ ဒေသနာမတ္ထမေဝ-
 ဒေသနာ၏ ဦးခေါင်းမျှသာတည်း၊ (တချို့စာ၌ “ဒေသနာသီသမတ္ထမေဝ”ဟု
 သီသပါသည်... ဥပလက္ခဏနည်း-ဟူလို) ယောပိ-အကြင်ဒါယကာသည်လည်း၊
 အတ္တနာ - ကိုယ်တိုင်၊ အာဟရိတွာ - ဆောင်၍၊ ဧဝံ- ဤသိက္ခာပုဒ်၌ လာသည့်
 အတိုင်း၊ (“အရှင်ဘုရားဖို့ သင်္ကန်းဖိုး ယူလာပါ၏၊ သင်္ကန်းဖိုးကို အလှူခံပါ”ဟု
 သိက္ခာပုဒ်လာသော လျှောက်နည်းအတိုင်း၊) ပဋိပဇ္ဇတိ-ကျင့်အံ့၊ တသ္မိပိ-ထို
 ဒါယကာ၌လည်း၊ ဣဒမေဝ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်သာ၊ လက္ခဏာ-
 မှတ်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။

အတ္ထော ၊ပေ၊ စီဝရေနာတိ ဧတံ - နဟူသော ဤစကားသည်၊ စောဒနာ
 လက္ခဏနိဒဿနံ-စောဒနာခြင်း၏ အမှတ်အသားကို ညွှန်ပြကြောင်း စကား
 တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ဝါစာယ-နှုတ်မြွက်သဖြင့်၊ သစေ စောဒေတိ-အံ့၊ ဣဒံ ဝစနံဝါ-
 ဤအတ္ထော မေ အစရှိသော စကားကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယာယကာယစိ-
 အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ဘာသာယ-သာဖြင့်၊ ဧတဿ-ဤအတ္ထော မေ
 အစရှိသော စကား၏၊ အတ္ထောဝါ - အနက် အဓိပ္ပာယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊
 ဝတ္ထဗ္ဗော-ဆိုထိုက်၏၊ ဝါ-ဆိုနိုင်၏၊ ပန-ဗျတိရိတ်ကား၊ မေ-အား၊ (စီဝရံ-ကို)
 ဒေဟိ-ပေးလော၊ မေ-ငါဖို့၊ (စီဝရံ-ကို) အာဟရ-ဆောင်ခဲ့လော၊ ဣတိ အာဒိနာ-
 ရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ဝတ္တံ-ငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ အဘိနိပ္ပိဒေယျာတိ-ကား၊
 ဧဝံ-သို့၊ ဝစီဘေဒံ-စကားလုံး၏ ကွဲပြားမှုကို၊ ဝါ - နှုတ်မြွက်မှုကို၊ ကတွာ - ၍။

လက္ခဏနိဒဿနံ။ ။ ဝါစာယ စောဒနာလက္ခဏနိဒဿနံ-နှုတ်ဖြင့် တောင်းပုံ
 အမှတ်အသားကို ညွှန်ပြကြောင်း စကား၊ ဥပလက္ခဏ နိဒဿနနည်းဟု ဆိုလိုသည်၊ ထို့ကြောင့်
 “သစေ ဟိ” စသည်ဖြင့် အလားတူ တောင်းကောင်းသော နည်းကို ပြ၍ “ဒေဟိ မေ” စသည်
 ဖြင့် မတောင်းကောင်းသော နည်းကိုလည်း ပြသည်။

တိက္ခတ္တံ-ကြိမ်၊ စောဒယမာနော-တောင်းလတ်သော်၊ ပဋိလာဘဝသေန-ရခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သာဓေယျ-ပြီးစေအံ့၊ ဣစ္ဆေတံ ကုသလံတိ-ကား၊ ဧတံ-ဤသို့ ပြီးစေခြင်းသည်၊ သုန္ဒရံ-ကောင်း၏။

ဆက္ခတ္တုပရမံတိ ဧတံ-မံ ဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ ဘာဝနပုံသကဝစနံ-ကသဒ္ဒါတည်း၊ ဝါ-ကြိယာဝိသေသနတည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ဆက္ခတ္တုပရမံ- ၆ ကြိမ်အလွန်အတိုင်းအရှည်ရှိသော ရပ်ခြင်းတိုင်အောင်၊ တေန-ထိုရဟန်းသည်၊ စီဝရံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-၍၊ တုဏှိဘူတေန-ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်၊ (ဟုတွာ) ဌာတဗ္ဗံ-ရပ်ရာ၏၊ န နိသီဒိတဗ္ဗံ-(ထိုင်ပါဟု လျှောက်သော်လည်း) မထိုင်ရာ၊ အာမိသံ-သကို၊ န-ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ-(ခံယူပါဟု လျှောက်သော်လည်း) မခံယူရာ၊ ဓမ္မော-ကို၊ န ဘာသိတဗ္ဗော-(ဟောပါဟု လျှောက်သော်လည်း) မဟောထိုက်၊ ကိ ကာရဏာ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ အာဂတော-လာသည်၊ အသိ-ဖြစ်ပါသနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ ပန-လျှောက်အပ်သော်ကား၊ အာဝုသော-ဒါယကာ၊ ဇေနာဟိ-သိလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတ္တကမေဝ-ဤမျှလောက်ကိုသာ၊ ဝတ္တဗ္ဗံ-ပြောဆိုရာ၏၊ နိသဇ္ဇနာဒီနိ-ထိုင်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ သစေ ကရောတိ၊ (ဧဝံသတိ) ဌာနံ-ရပ်ခြင်းကို၊ ဘဉ္စတိ-ချိုးဖျက်၏၊ အာဂတကာရဏံ-လာခြင်း၏ အကြောင်းရင်းကို၊ ဝိနာသေတိ-ဖျက်ဆီး၏။

ဣဒံ-ဤဆက္ခတ္တု ပရမံ တုဏှိဘူတေန ဥဒ္ဓိဿ ဌာတဗ္ဗံ-ဟူသောစကားကို၊ ကာယနေ-ဖြင့်၊ စောဒနာယ-၏၊ လက္ခဏံဒဿနတ္ထံ-အမှတ်အသားကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤတောင်းခြင်း ရပ်ခြင်း၌၊ ဥတ္တဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန-အလွန်ကို ပိုင်းခြားခြင်းအားဖြင့်၊ တိဿန္တံ- ၃ ကြိမ်ကုန်သော၊ စောဒနာနံ-တို့၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဆန္တံ-ကုန်သော၊ ဌာနာနံ-ရပ်ခြင်းတို့၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အနုညာတတ္တာ-ခွင့်ပြုတော်မူ

ဆက္ခတ္တုပရမံ။ ။ ဆက္ခတ္တံ+ပရမော (ပရိစ္ဆေဒေါ) အသာတိ ဆက္ခတ္တုပရမံ (ဌာနံ) ဌာတဗ္ဗံ၏ ကြိယာဝိသေသနဟု ပြလို၍ “ဘာဝနပုံသကဝစနမေတံ” ဟု ဆိုသည်၊ [ဘာဝေဓာတ်နက်ကြိယာ၌+(သမ္ပဇ္ဇိတဗ္ဗံ-စပ်ထိုက်သော)+နပုံသကဝစနံ-နပုလ္လိန်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း၊ ဘာဝနပုံသကဝစနံ-သဒ္ဒါ။]

ဌာနံ ဘဉ္စတိ။ ။ ထိုင်မှုစသည်ကို ပြုလျှင် တစ်ကြိမ်ရပ်ခြင်းကိစ္စ ပြီးတော့၏-ဟူလို၊ ထိုဌာနံ ဘဉ္စတိကို “အာဂတကာရဏံ ဝိနာသေတိ” ဟု ဖွင့်သည်၊ လာခြင်းအကြောင်းသည် ရပ်ခြင်းသာတည်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ အာမိသံခံယူခြင်း၊ တရားဟောခြင်းတို့သည် ဤဒကာထံသို့ လာခြင်း၏ အကြောင်းများ မဟုတ်ကြ၊ ထို့ကြောင့် ထိုင်ခြင်းစသည်ကို မပြုပါနှင့်-ဟု ဆိုလိုသည်။

အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ စောဒနာယ-၏၊ ဒိဂုဏံ-၂ ဆတက်သော၊ ဌာန-
 ရပ်ခြင်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ အနုညာတံ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ-
 ကြောင့်၊ သစေ စောဒေတိယေဝ-အကယ်၍ တောင်းရုံသာ တောင်းအံ့၊ သစေ
 န တိဋ္ဌတိ-အကယ်၍ မရပ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ဆ-ကုန်သော၊ စောဒနာယော-
 တို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ-ကုန်၏၊ သစေ တိဋ္ဌတိယေဝ-အကယ်၍ ရပ်ရုံသာ ရပ်အံ့၊ သစေ
 န စောဒေတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ၊) ဒွါဒသ-ကုန်သော၊ ဌာနာနိ-တို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ-ကုန်၏၊
 ဥဘယံ-တောင်းခြင်း၊ ရပ်ခြင်း ၂ ပါးစုံကို၊ သစေ ကရောတိ၊ (ဧဝံသတိ၊) ဧကာယ-
 တစ်ကြိမ်သော၊ စောဒနာယ-တောင်းခြင်းဖြင့်၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဌာနာနိ-တို့ကို၊
 ဟာပေတဗ္ဗာနိ-ယုတ်လျော့စေထိုက်ကုန်၏။

တတ္ထ-ထိုတောင်းခြင်း၊ ရပ်ခြင်းတို့၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ယော-
 အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဧကဒိဝသမေဝ-တစ်နေ့တည်း၌ပင်၊ ပုနပျုနံ-ထပ်ကာ
 ထပ်ကာ၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဆက္ခတ္တံ-ကြိမ်၊ စောဒေတိ-အံ့၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ သကိယေဝ-
 တစ်ကြိမ်သာ၊ (ဧဝဖြင့် ပုနပျုနံ ဂန္ဓာကို ကနံ၊) ဂန္ဓာ-၍၊ အတ္ထော၊ ပေ၊ စိဝရေနာ
 တိ-နဟူ၍၊ ဆက္ခတ္တံ-ကြိမ်၊ ဝဒတိ-အံ့၊ တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ (တောင်းခြင်းမှ
 တစ်ပါး၊ ရပ်ခြင်းကား၊) ဧကဒိဝသမေဝ-၌ပင်၊ ပုနပျုနံ-ဖန်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဒွါဒသက္ခတ္တံ-
 ကြိမ်၊ တိဋ္ဌတိ-အံ့၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ သကိယေဝ-သာ၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တတြတတြဌာနေ-
 ထိုထိုအရပ်၌၊ တိဋ္ဌတိ-အံ့၊ သောပိ-ထိုရဟန်းသည်လည်း၊ သဗ္ဗစောဒနာယော-
 အလုံးစုံသော တောင်းခြင်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗဌာနာနိစ-အလုံးစုံသော
 ရပ်ခြင်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘဂ္ဂတိ-၏၊ နာနာဒိဝသေသု-အထူးထူးသော နေ့တို့၌၊
 ဧဝံ - ဤသို့၊ (ဤ ၆ ကြိမ်တောင်းခြင်း၊ သို့မဟုတ် ၁၂ ကြိမ် ရပ်ခြင်းကို၊)
 ကရောန္တဿ-၏၊ ဝါဒေါ-ပြောဆိုဖွယ်သည်၊ (အလုံးစုံတောင်းခြင်း၊ အလုံးစုံ ရပ်ခြင်း
 ကို ဖျက်၏ဟု ပြောဖွယ်သည်၊) ကောပန-အဘယ်မှာ ရှိတော့အံ့နည်း၊ အယံ-
 ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤတောင်းခြင်း၊ ရပ်ခြင်းတို့၌၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း။

ပန-ကား၊ (ဘိက္ခုနီဒိဋ္ဌိဋ္ဌ ကပ္ပိယကာရတို့မှတစ်ပါး၊ ဒါယကနိဒ္ဓိဋ္ဌ ကပ္ပိယ
 ကာရကတို့ကား၊) ယေ ကပ္ပိယကာရေ-တို့ကို၊ ဒါယကော-အလျှူရှင်သည်၊
 သယမေဝ-ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊ (ဂန္ဓာပါသည်ကား အပို၊) နိဒ္ဓိသတိ-ညွှန်ပြ၏။

တတြတတြဌာနေ။ ။ပဌမရပ်ရာ အရပ်မှ ဖဲ၍ နောက်တစ်နေရာ၌လည်းကောင်း၊
 ထိုနောက်တစ်နေရာမှ ဖဲ၍ အခြားနောက်တစ်နေရာ၌လည်းကောင်း၊ ဤသို့ နေရာပြောင်း၍
 ပြောင်း၍ သင်္ကန်းကို ရည်မှန်းလျက် ရပ်အံ့-ဟူလို။

တေ-ထိုကပိယကာရကတို့ကို၊ သတက္ခတ္တုတ္တိ-အကြိမ်တစ်ရာလည်း၊ ဝါ-အကြိမ်
 များစွာလည်း၊ (အနေကသင်္ချာဖြစ်၍ အကြိမ်များစွာ-ဟု ပေးသည်။) စောဒေတုံ-
 ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။ ပန-ကား၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌမှတစ်ပါး၊ အနိဒ္ဒိဋ္ဌကား၊) ဥဘောဟိပိ-ရဟန်း၊
 ဒါယကာ ၂ ယောက်တို့သည်လည်း၊ အနိဒ္ဒိဋ္ဌော-မညွန့်ပြအပ်သော၊ ယော-မုခ
 ဝေဝဋ္ဋိကကပိယကာရကောစ-အကြင်မုခဝေဝဋ္ဋိက ကပိယကာရကသည် လည်း
 ကောင်း၊ ယော ပရမ္ပုခကပိယကာရကောစ-အကြင် ပရမ္ပုခကပိယကာရကသည်
 လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ-၏။) သော-ထိုကပိယကာရကကို၊ ကိစ္ဆိ-ဘာကိုမျှ၊ န
 ဝတ္တဗ္ဗော-မပြောထိုက်၊ ဝါ-မတောင်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ဣဓံ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒသပိ-
 တစ်ကျိပ်လည်းဖြစ်ကုန်သာ၊ ကပိယကာရကာ-တို့ကို၊ ဒသပိတာ-ပြအပ်ကုန်သည်၊
 ဟောန္တိ-ကုန်၏။ [ထိုကပိယကာရက တစ်ကျိပ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာ ဋီကာ၌
 အကျယ်ပြထားပြီ။]

တတော စေ ဥတ္တရိန္တိ-ကား၊ ဝုတ္တစောဒနာဌာနပရိမာနတော-ဆိုအပ်ပြီးသော
 တောင်းခြင်း အတိုင်းအရှည်၊ ရပ်ခြင်း အတိုင်းအရှည်ထက်၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊
 နိသဂ္ဂိယန္တိ-ကား၊ ဥတ္တရိ-လွန်၊ ဝါယမာနဿ-အားထုတ်သော ရဟန်း၏ ၊ ပေ၊
 ဟောတိ-၏။ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤစွန့်ရာ၌၊ ဣဒံ မေ ၊ ပေ၊ နိသဂ္ဂိယန္တိ-ယံဟူသော
 ၊ ပေ၊ ဝေဒိတပွဲ-ထိုက်၏။ [ဘန္တေ-တို့၊ မေ-သည်၊ ဝါ-၏။ ဣဒံ စီဝရံ-ကို၊ အတိရေက

မုခဝေဝဋ္ဋိက။ ။ဝိဝဋ္ဋိ-ဖွင့်အပ်သည်ကို+ကရောတီတိ ဝေဝဋ္ဋိကော၊ မုခံ+ဝေဝဋ္ဋိကော
 မုခဝေဝဋ္ဋိကော-ခံတွင်းကို ဖွင့်အပ်သည်ကို ပြုသူ၊ “ခံတွင်းကို ဖွင့်၍ မိမိဘာသာ ကပိယလုပ်
 မည်ဟု ပြောသူ” ဟူလို၊ အလျူလာသူက “ကပိယရိပါသလား” ဟုမေးလျှင် မရှိ၍လည်းကောင်း၊
 ကပိယမညွန့်လို၍လည်းကောင်း “မရှိ” ဟု ရဟန်းက ပြော၏။ ထိုစကားကို ကြားသော
 လူတစ်ယောက်က “သင်္ကန်းအဖိုးကို ယူခဲ့ပါ။ သူ- ကပိယလုပ်မည်” ဟု ပြော၏။ ထိုသူကို
 “မုခဝေဝဋ္ဋိက ကပိယကာရက” ဟု ခေါ်သည်။ အလျူရှင်သည် ထိုသူထံ သင်္ကန်းအဖိုးကို
 အပ်နှံ၍ ရဟန်းအား “သင်္ကန်းတောင်းရစ်ပါ” ဟုလည်း မလျှောက်ဘဲသွားလျှင် လုံးဝ
 မတောင်းကောင်း။

ပရမ္ပုခကပိယကာရက။ ။မုခဝေဝဋ္ဋိကသည် ရဟန်း၏မျက်မှောက် ဖြစ်၏။ ရဟန်း
 ၏ မျက်ကွယ်၌ တစ်ယောက်ယောက်ထံ အလျူရှင်က သင်္ကန်းဖိုးငွေကို (သင်္ကန်းလျူရစ်ပါ-
 ဟု ပြော၍) အပ်နှံသွား၏။ ရဟန်းကိုကား ထိုအကြောင်းကို မလျှောက်၊ ထိုသူသည် ပရမ္ပုခ
 ကပိယကာရက မည်၏။ ထိုသူကိုလည်း လုံးဝမတောင်းရ၊ ဆွေမျိုးမတော်သူ-မဖိတ်မန်သူတို့
 ကဲ့သို့ သူတို့ဘာသာ လျှူမှသာ ရတော့သည်။

တိက္ခတ္တံ-သုံးကြိမ်ထက် အလွန်၊ စောဒနာယ-ဖြင့်၊ (အတိရေကဆက္ခတ္တံ-၆ ကြိမ်ထက် အလွန်၊ ဌာနေန-ဖြင့်) အဘိနိပ္ပဒိတံ-ပြီးစေအပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍) နိသဂ္ဂိယ-ထိုက်ပါ၏။

ယတဿ ၊ပေ၊ အာဘတံတိ-ကား၊ ယတော ရာဇတောဝါ-အကြင်မင်းအထံမှ သော်လည်းကောင်း၊ ယတော ရာဇဘောဂ္ဂတောဝါ-အကြင်အမတ်အထံမှသော် လည်းကောင်း၊ အဿ ဘိက္ခုနော-ဖို့၊ စိဝရစေတာပန္နံ-ကို၊ အာနိတံ-ဆောင်အပ် ပြီ၊ ယတွဿာတိပိ-ဿဟူ၍လည်း၊ ပါဌော-ပါဠိတော်ပါဠိသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိသေး၏)၊ အယမေဝအတ္ထော-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ပင်တည်း၊ (ယတော+အဿဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ ဤအနက်ပင် ပေး-ဟူလို) တတ္ထာတိ-ကား၊ တဿ ရညောဝါ-ထိုမင်း၏ သော်လည်းကောင်း၊ တဿ ရာဇဘောဂ္ဂဿဝါ-ထိုအမတ်၏သော်လည်းကောင်း၊ သန္တိကံ-အထံသို့၊ ဟိ-မှန်၊ ဣဒံ-ဤတတ္ထဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ သမိပတ္ထေ-သမိပ အနက်၌၊ ဘုမ္မဝစနံ-သတ္တမိဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း၊ န တံ ၊ပေ၊ အနုဘောတိတိ- ကား၊ တံ စေတာပန္နံ-သည်၊ တဿ ဘိက္ခုနော-၏၊ အပ္ပမတ္တကံပိ-အနည်းငယ်မျှ လည်းဖြစ်သော၊ ကမ္မံ-အမှုကို၊ န နိပ္ပဒေတိ-မပြီးစေနိုင်။

ယုဉ္ဇန္တာ ၊ပေ၊ သကန္တိ-ကား၊ အာယသ္မန္တော-အရှင်တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ သန္တိကံ၊ ဓနံ-ဥစ္စာကို၊ ပါပုဏန္တု-ရကြပစေကုန်၊ ဝါ-ပြန်၍ ရအောင် အားထုတ်ကြ ကုန်၊ မာ ဝေါ သကံ ဝိနဿာတိ-ကား၊ တုမှာကံ-တို့၏၊ သန္တိကံ-သည်၊ မာ ဝိနဿတု-သူများလက်၌ မပျောက်ပျက်စေလင့်၊ အယံ တတ္ထ သာမိစိတိ-ကား၊ အယံ-ဤသို့ ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ စေလွှတ်၍ ဖြစ်စေ ပြောခြင်းသည်၊ တတ္ထ-ထို သက်န်းဖိုးက ကိစ္စကို မပြီးစေရာ၌၊ အနုဓမ္မတာ-လောကုတ္တရာတရားသို့ အစဉ် လိုက်သော သဘောတည်း၊ လောကုတ္တရဓမ္မံ-လောကုတ္တရာသို့၊ အနုဂတာ-အစဉ်

သမိပတ္ထေ။ ။ တတ္ထကို “တဿ ၊ပေ၊ သန္တိကံ” ဟု အဘယ့်ကြောင့် ဖွင့်နိုင်ပါ သနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “သမိပတ္ထေ ဟိ” စသည် မိန့်၊ တတ္ထ၌ (သတ္တမိဝိဘတ်၏ ကိုယ်စား) ထပစ္စည်းသည် သမိပအနက် (သာမိဝိကာစာရအနက်)၌ သက်သောကြောင့် “တဿ+ သန္တိကံ” ဟု ဖွင့်နိုင်သည်-ဟူလို။ [သန္တိကံနှင့် သမိပံကား ပရိယာယ်တည်း။]

ယုဉ္ဇန္တာ။ ။ သကံကို “အတ္တနော+သန္တိကံ” ဟု ဖွင့်သဖြင့် “သဿ+ဣဒံ သကံ” ဣဒံတဒ္ဓိတ် ပြုစေလို၏၊ ဓနံကား သကံ၏ အဘိဓေယျတည်း၊ ယုဉ္ဇန္တာကို “ပါပုဏန္တု” ဟု ဖွင့်၏၊ ပပုဗ္ဗ အပဓာတ်သည် ရောက်ခြင်းသာမက၊ ရခြင်းအနက်ကိုလည်း ဟော၏၊ ထိုကြောင့် “ပါပုဏန္တု-ပြန်၍ရကြပါစေကုန်” ဟု အဓိပ္ပာယ်နက်-ဖွင့်သည်၊ “ပြန်၍ရအောင် အားထုတ်ကြ ကုန်”-ဟူလို။

လိုက်သော သဘောတည်း၊ ဝတ္တံ-ကျင့်ဝတ်တည်း၊ ဓမ္မတာ-သဘောတည်း၊ ဝါ-
ထုံးစံတည်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ [ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊
စေလွှတ်၍ဖြစ်စေ ပြောမှုကို-ဟူလို၊] အကရောန္တော-မပြုသော ရဟန်းသည်၊
ဝတ္ထဘေဒေ-ဝတ်ပျက်ခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏။ [“ဝတ္ထဘေဒ
ဒုက္ကဋ်အာပတ်” ဟု အာပတ်နာမည်ကို မှတ်ပါ။]

(ဣဒံသိက္ခာပဒံ-ကို)၊ ပေ၊ အာရဗ္ဗ၊ ဘန္တေ-တို့၊ အဇ္ဈင်္ကျော-ယနေ တစ်ရက်မျှ၊
အာဂမေဟိ-ဆိုင်းငံ့ပါဦး၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုစ္စမာနော-ပြောဆိုအပ်ပါလျက်၊ နာဂမေသိ-
မဆိုင်းငံ့၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ ဥိနကေသု-ယုတ်လျော့ကုန်သော၊ စောဒနာ
ဌာနေသု-တောင်းခြင်း ရပ်ခြင်းတို့၌၊ အတိရေကသညိနောဝါ-ပိုလွန်၏ဟု အမှတ်
ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (အဘိ
နိပ္ပါဒေန္တဿ-ပြီးစေသော ရဟန်း၏) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) အစောဒနာယ-အပို
မတောင်းဘဲ၊ လဒ္ဓေ-ရအပ်သော်၊ (ဂဏန္တဿစ-ထိုသင်္ကန်းကို ခံယူသော ရဟန်း၏
လည်းကောင်း) [၃ ကြိမ်တောင်းပြီး၊ ၆ ကြိမ် ရပ်ပြီးနောက် မတောင်းထော့ဘဲ
ကပ္ပိယဘာသာ လျှ၍ ရအပ်သောသင်္ကန်း ဟူလို] သာမိကေဟိ-ဥစ္စာရှင်တို့သည်၊
စောဒေတွာ-အပိုတောင်း၍၊ ဒိန္နေ-ပေးအပ်သော်၊ (ဂဏန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊)

အနုဓမ္မတာ။ ။ “လောကုတ္တရဓမ္မံ+အနုဂတာ” ကြည့်၍ “ဓမ္မောယေဝ+ဓမ္မတာ”
ဟု ပြု၊ တာပစ္စည်း သတ္တု၊ ဓမ္မတံ+အနုဂတာ အနုဓမ္မတာ၊ ဝတ္တံသည် အဘိဓေယျ၊ ထိုဝတ္တံကို
“ဓမ္မတာ” ထပ်ဖွင့်သည်၊ ဓမ္မတာ၌ ဓမ္မလည်း သဘာဝအနက်ဟောတည်း၊ လောကထုံးစံ
အားဖြင့် ထင်ရှား၍နေသော ကျင့်ဝတ်ဖြစ်သည်-ဟူလို။

အဇ္ဈင်္ကျော။ ။ မောဂ္ဂုလ္လာန်-တတိယကဏ္ဍ (၁၀၀) သုတ်၌ အဇ္ဈင်္ကျော အဟကို
ကျပြု၍ “အဇ္ဈင်္ကျော” ဟု ရှိ၏၊ တေရသကဏ်ဋီကာ၌ “အဇ္ဈင်္ကျောတိ ပါဠိ “အဇ္ဈင်္ကျောတိပိ
ပဌန္တိ” ဟု ရှိသော်လည်း “ကျော”ပင် ဖြစ်ဟန်ရှိသည်၊ အဇ္ဈနှင့် အဇ္ဈကား “ဣမသ္မိံ ကာလေ
အဇ္ဈ-အဇ္ဈ” ဟု သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ပရိယာယ်ဆိုရကား ပါဠိ ၂ မျိုးလုံးပင် အသင့်ဟု မှတ်၊ အဇ္ဈ
(အဇ္ဈ)-ယနေ+အဟ (ကျ)-ရက်၊ အဇ္ဈင်္ကျော-ယနေတစ်ရက်။ [အဇ္ဈစ+သော+အဟောစာတိ
အဇ္ဈင်္ကျော။]

ဝိမတိ၌ကား “အဇ္ဈင်္ကျောတိ-“အဇ္ဈ+နော” တိ ဝတ္ထဗ္ဗေ ဟကာရာဂမ် နကာရဿစ
ဏကာရံကတွာ ဝုတ္ထောတိ အာဟ-အဇ္ဈ ဧကဒိဝသံ+အမှာကံတိ” ဟု ရှိ၏၊ တေရသကဏ်
မဟာနာမသိက္ခာပုဒ်၌မူ “ပါဠိယံ အဇ္ဈင်္ကျောတိ အဇ္ဈဧကဒိဝသံတိ အတ္ထော”ဟုလည်းကောင်း၊
“အဇ္ဈ+နော”တိ ဝါ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော၊ နော-အမှာကံ”ဟုလည်းကောင်း ၂ နည်းဖွင့်၏၊
ထိုအရပ်ရပ်ကိုထောက်၍ “အဇ္ဈင်္ကျော”ဟု မုဒ္ဒလ ဇာ (ဟထိုးနှင့်) ပါဠိသည် သဒ္ဒါကျမ်းနှင့်
ဋီကာတို့ ဆိုလိုအပ်သော ပါဠိဟု မှတ်။

[သုံးကြိမ်ရပ်ပြီးနောက် ရဟန်းက မတောင်းတော့ဘဲ ဥစ္စာရှင်တို့က တောင်း၍ လှူလာသော သင်္ကန်း-ဟူလို] ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ) ကပိယကာရကဿ-၏။ ဘိက္ခုနာ-သည်၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌဘာဝေါ-ညွှန်ပြအပ်သည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ (ဒုတနိဒ္ဒိဋ္ဌ မဟုတ်-ဟူလို) ဒုတေန-သည်၊ အပိတတာ-သင်္ကန်းဖိုးကို အပ်နှံအပ်သည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ တတုတ္တရိ-ထို ၃ ကြိမ် တောင်းခြင်း၊ ၆ ကြိမ်ရပ်ခြင်းထက် အလွန်၊ ဝါယာမော-အားထုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ တေန ဝါယာမေန-ကြောင့် ၊ပေ၊ စတုတ္ထသဒိသာနေဝ-တည်း၊ ဣတိ-သာမာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။... ဒသမသိက္ခာပဒံ သမတ္တံ။ ပဌမော-သော၊ စီဝရဝဂ္ဂေါ-စီဝရဝဂ်တည်း။

၁၁။ ကောသိယ သိက္ခာပုဒ်   ဧဋ္ဌကလောမဝဂ္ဂဿ-မဝဂ်၏။ ပဌမေ-ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌၊ ကောသိယမိဿကန္တိ-ကား၊ ဧကေနပိ-တစ်မျှင်မျှလည်းဖြစ်သော၊ ကောသိယံသုနာ-ပိုးချည်မျှင်ဖြင့်၊

(မိဿိကတံ-၌ စပ်)၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ တဿ-ထိုသန္တတကို၊ ကရဏဋ္ဌာနေ-ပြုရာအရပ်၌၊ ဝါတဝေဂေန-လေအဟုန်သည်၊ နိပါတိတေနာပိ-ကျစေအပ်သော ပိုးချည်မျှင်ဖြင့်လည်း၊ မိဿိကတံ-ရောနှောအောင် ပြုအပ်သော၊ (သန္တတံ-၌ စပ်)၊ သန္တတံတိ-ကား၊ သမေ-ညီညွတ်သော၊ ဘူမိဘာဝေ-မြေအဖို့၌၊ [တည်ရာဟူသမျှကို “ဘူမိ” ဟု ခေါ်ထားသည်၊ ထို့ကြောင့် ကြမ်းပြင်စသည်ကိုလည်း “ဘူမိဘာဝ” ဟု မှတ်] ကောသိယံသုနိ-ပိုးချည်မျှင်တို့ကို၊ ဥပရူပရိ-အထက်အထက်၌၊ ဝါ-အထပ်ထပ်၊ သန္တရိတွာ - ဖြန့်ခင်း၍၊ ကဗ္ဗိကာဒိဟိ - ကလည်ရည် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ သိဉ္စိတွာ-သွန်းဖြန်း၍၊ ကတ္တဗ္ဗတာလက္ခဏံ-ပြုထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော မှတ်ကြောင်းရှိသော အခင်းကို၊ (ကာရာပေယျ-၌ စပ်။)

ကောသိယမိဿကံ။   ။ ကောသတော-ပိုးကောင်းငယ်တို့၏ အိမ်မှနိဗ္ဗတ္တံ-ဖြစ်သော ချည်တည်း၊ ကောသိယံ-ချည်၊ (ကောသတော နောင် နိဗ္ဗတ္တအနက်၌ ဣယပစ္စည်း၊ ဣယျပစ္စည်းဖြင့် “ကောသေယျ” လည်း ရှိ၏။ ကောသိယေန+မိဿံ ကောသိယမိဿကံ) သမာသန္တ (က) လာ။

သန္တတံ။   ။ သန္တရိယတေ-ဖြန့်ခင်းအပ်၏။ ဝါ-ခင်း၍ ပြုအပ်၏။ ဣတိ သန္တတံ၊ ညီညွတ်သောနေရာ၌ ပိုးချည်တို့ကို ဖြစ်စေ၊ သားမွေးစသော အခြားချည်တို့ကို ဖြစ်စေ၊ အလျားအနံ လိုသလောက် ဖြန့်ခင်း၍ ထူစေလိုသလောက် ထပ်၍ထပ်၍ ထည့်ပြီးလျှင် ကလည်ရည် (ကော်ရည်) လောင်း၍ ကျစ်နေအောင် ဖိပေးရသော အခင်းတည်း။ [ရှေးက တရပ်ပြည်မှ လာသော ကော်ဇောမျိုးတည်း။]

ကာရာပေယျ နိသဂ္ဂိယံတိ-ကား၊ ကရုဏကာရာပဏပယောဂေသု-ကိုယ်တိုင် ပြုခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို ပြုစေခြင်း ပယောဂတို့ကြောင့် ၊ပေ၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ စွန့်ရာ၌ ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ [ဘန္တေ-တို့၊ မေ-သည်၊ ဝါ-၏၊ ကောသိယမိဿကံ- ပိုးချည်ဖြင့် ရောနှောအပ်သော၊ ဣဒံ သန္တကံ-ကို၊ ကာရာပိတံ-ပြုစေအပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ) နိသဂ္ဂိယံ-ပါ၏၊] ဣမသေဝ ဝစနဿ-ဤပဌမသန္တတ စွန့်ပုံအစီအရင် ကိုဆိုကြောင်း စကားကိုပင်၊ အနုသာရေန-အစဉ်လိုက်သဖြင့်၊ ဣတော-ဤ ပဌမသိက္ခာပုဒ်မှ၊ ပရံ-၌၊ သဗ္ဗသန္တတံ-အလုံးစုံ သန္တတ စွန့်ပုံအစီအရင်ကို၊ ဝေဒိ တဗ္ဗံ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ ဧတ္တာဝတာ-ဖြင့်၊ ဇာနိတုံ-သိခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-၏၊ တံ-ထို သန္တတ စွန့်ပုံ အစီအရင်ကို၊ ဣတော-ဤသိက္ခာပုဒ်မှ၊ ပရံ-၌၊ န ဒဿယိဿာမ-မပြကုန် တော့အံ့။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို၊) ၊ပေ၊ အသာဓာရဏပညတ္တိ-တည်း၊ အတ္တနော-၏၊ အတ္တာယ-အကျိုးငှာ၊ ကာရာပနဝသေန-ပြုစေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သာဏတ္တိကံ- တည်း၊ အတ္တနာဝိပ္ပကတပရိယောသာပနနယေန-အတ္တနာဝိပ္ပကတ ပရိယောသာ ပန နည်းဖြင့်၊ စတုတ္ထပါစိတ္တိယံ- ၄ ချက် အတိုင်းအရှည်ရှိသော ပါစိတ်အာပတ်

မေးဖွယ်။ ။ဤအဋ္ဌကထာ၌လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌကထာကြီး၌လည်းကောင်း ကောသိ ယံသူနိ ဥပရူပရိ သန္တရိတ္တာ-ပိုးချည်မျှင်တို့ကို “အထပ်ထပ် ခင်း၍” ဟု ရှိ၏၊ သိက္ခာပုဒ်၌ကား “ကောသိယမိဿကံ”ဟု ဆိုထား၏၊ ထို့ကြောင့် ကောသိယံသူနိကို အဘယ်သို့မှတ်ရမည်နည်း- ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား- “ကောသိယံသူနိ” စသော စကားသည် ဥပလက္ခဏနည်း အားဖြင့် ပိုးချည်ကို မှတ်၍ သန္တတ လုပ်နည်းကိုပြသော စကားရပ် ဖြစ်သည်၊ ဤသိက္ခာပုဒ်နှင့် ဆိုင်သော သန္တတကို ပြလိုရင်း မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် “ကတ္တဗ္ဗတာ လက္ခဏံ” ဟု လက္ခဏာသဒ္ဒါ ထည့်၍ ဆိုသည်၊ သိုးမွေးချည် ဖြစ်စေ၊ ဝါချည်စသည် ဖြစ်စေ ဤနည်းအတိုင်း သန္တတ လုပ်နိုင်ပါသည်-ဟုလို့။

ဣမသေဝ ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ။ဣမသေဝ ပဌမသန္တတဿ နိသဇ္ဇနဝိဓာန ဝစနဿ အနုသာရေန (ဤပဌမသန္တတကို စွန့်ပုံအစီအရင်ပြ စကားကို အစဉ်လိုက်သဖြင့်)၊ သဗ္ဗသန္တတံတိ သဗ္ဗသန္တတနိသဇ္ဇနဝိဓာနံ-ဋီကာထောက်၍ သဗ္ဗတ္ထသန္တတံ” ဟု မရှိစေရ “သဗ္ဗသန္တတံ” ဟု ရှိရမည်။

အတ္တနာ ၊ပေ၊ နယေန။ ။အတ္တနာ ဝိပ္ပကတံ (အပြားအားဖြင့် ပြုခြင်းမရှိသော အခင်းကို၊ ဝါ-ပြု၍ မပြီးသေးသော အခင်းကို)၊ အတ္တနာ ပရိယောသာပေတိ-ကိုယ်တိုင်ပြီးစေ အံ့၊ နိသဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ၊ ပရေဟိ ပရိယောသာဝါပေတိ-သူတစ်ပါးတို့ကို ပြီးအောင် အပြုခိုင်း အံ့၊ နိသဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ၊ ပရေဟိ ဝိပ္ပကတံ အတ္တနာ ပရိယောသာပေတိ၊ နိသဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ၊ ပရေဟိ ပရိယောသာဝါပေတိ-ပြီးပစေဟု စေခိုင်းအံ့၊ နိသဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ၊ ဤ ၄ ချက်ကို “ဝိပ္ပကတပရိယောသာပနနယ” ဟု ဆိုသည်။

တည်း၊ အညဿ-၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ကရဏကာရာပနေသု-ကိုယ်တိုင်ပြုခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို ပြုစေခြင်းတို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အညေန-အခြားသူသည်၊ ကံတံ-ပြုအပ်ပြီးသော အခင်းကို၊ ပဋိလဘိတွာ-ရံ၍၊ ပရိဘုဉ္ဇနေစ-သုံးစွဲခြင်း ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌ (ဟောတိ)၊ ဝိတာနာဒိကရဏေ-ဝိတာနံ (မျက်နှာ ကြက်) အစရှိသည်ကို ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-တို့၏၊ ကရဏ ကာရာပနေသုစ-တို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အနာပုတ္တိ (ဟောတိ)၊ ကောသိယ ဘာဝေါ-ပိုးချည် ပါရှိသည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဝုတ္တနယာနေဝ-ကုန်သည် သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။...ပဌမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၁၂။ သုဒ္ဓကာဠက သိက္ခာပုဒ်

ဒုတိယေ - ဌှိ၊ သုဒ္ဓကာဠကနံတိ-ကား၊ သုဒ္ဓါနံ - သက်သက်ကုန်သော၊ ကာဠကနံ-မည်းနက်သော အဆင်းရှိကုန်သော၊ အညေဟိ - အခြားအဆင်း တို့နှင့်၊ အမိသီကတာနံ-ရောနှောအောင် မပြုအပ်ကုန်သော၊ (ဧဠကလောမာနံ- ဌှိ စပ်)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို)၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယေ-ဆဗ္ဗဂ္ဂိယ ရဟန်းတို့ကို၊ အာရဗ္ဘ-၍၊ တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ (သုဒ္ဓကာဠကဖြစ်သော-ဟူလို)၊ သန္တတံ-ကို၊ ကရဏဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ သေသံ-သည်၊ ပဌမသဒိသမေဝ-သာ၊ ဣတိ- အပြီးတည်း၊ ဒုတိယသိက္ခာပဒံ-သည်၊ သမတ္ထံ-ပြီ။

၁၃။ ဒွေဘာဂ သိက္ခာပုဒ်

တတိယေ-ဌှိ၊ ဒွေဘာဂါတိ-ကား၊ ဒွေ ကောဋ္ဌာသာ- ၂ ဖို့ ၂ စုတို့ကို၊ အာဒါတဗ္ဗာတိ-ကား၊ ဂဟေတဗ္ဗာ-ယူ ထိုက်ကုန်၏၊ ဂေါစရိယာနန္တိ-ကား၊ ကပိလဝဏ္ဏာနံ- ကြောင်သော အဆင်းရှိကုန်သော၊ [ကာဠက-ဩဒါတမှ ကျန်သမျှ အဆင်းကို “ဂေါစရိယ” ၌ သွင်း] ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတုံကား၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာ ပုဒ်၌၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း၊ ယတ္ထကေဟိ-အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော သိုးမွေး တို့ဖြင့်၊ ကတ္တုကာမော-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တေသု-ထိုသိုးမွေးတို့တွင်၊ (တုလ ယိတွာ - ချိန်၍၊ “တုလယိတွာ” သည် အဋ္ဌကထာကြီး၌ မပါ)၊ ကာဠကနံ - မည်းနက်သော အဆင်းရှိကုန်သော သိုးမွေးတို့၏၊ ဒွေ ကောဋ္ဌာသာ-တို့ကို၊

ကောသိယဘာဝေါ။ ။ တေရသကဏ်, ဝိမတိတို့၌, “ကောသိယမိဿကတာ” ဟု ရှိ၏။ “ကောသိယမိဿကံ သန္တတံ” ဟု သိက္ခာပုဒ်၌ ရှိသောကြောင့် ဋီကာပါဠိက ကောင်း၏- ဟု ထင်သည်။ ထို့ကြောင့် “ပိုးချည်ပါရှိသည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း” ဟု ပေးလိုက်သည်။

ဂဟေတဗ္ဗာ-ကုန်၏။ သြဒါတာနံ-ဖြူသော အဆင်းရှိကုန်သော သိုးမွေးတို့၏။ ဧကော-တစ်ဖို့ကို၊ (ဂဟေတဗ္ဗော) ဂေါစရိယာနံ-ကြောင်သော အဆင်းရှိကုန်သော သိုးမွေးတို့၏။ ဧကော-ကို၊ (ဂဟေတဗ္ဗော) ဧကဿာပိ-တစ်မျှင်လည်း ဖြစ်သော၊ ကာဠကလောမဿ-နက်သော အဆင်းရှိသာ အမွေး၏။ အတိရေကဘာဝေ-၂ ဖို့ထက် ပိုလွန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နိသဂ္ဂိယံ၊ ဟောတိ-၏။ ဥိနကံ-၂ ဖို့အောက် ယုတ်လျော့သည်။ (သမာနံ-ဖြစ်လတ်သော်၊) ဝဇ္ဇတိ-၏။ [ကာဠကလောမတို့ လျော့နေလျှင် အပ်သည်-ဟု ဆိုသဖြင့် သြဒါတလောမ၊ ဂေါစရိယလောမတို့ကား သိက္ခာပုဒ်မှာ ပါသော ပမာဏထက် များသော်လည်း အပ်၏-ဟု သိသာသည်။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို)၊ ပေ၊ တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဝါ-အနက်ရောင် ၂ ပုံထက် ပိုလွန်သော သဘောရှိသော၊ သန္တတံ-ကို၊ ကရဏဝတ္ထုသို့-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ကိရိယာကိရိယံ-တည်း၊ ပေ၊ တတိယသိက္ခာပဒံ-သည်၊ (သမတ္တံ-ပြီ) ပန-ဆက်၊ ဣမာနိ တီဏီ-ဤသုံးမျိုးသော အခင်းတို့သည်၊ နိသဇ္ဇိတွာ-၍၊ ပဋိလဒ္ဓါနိပိ-ပြန်၍ ရအပ်ပါကုန်သော်လည်း၊ ပရိဘုဂ္ဂိတံ-သုံးစွဲခြင်းငှာ၊ န ဝဇ္ဇန္တိ-ကုန်၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

၁၄။ ဆဗ္ဗဿ သိက္ခာပဒ

စတုတ္ထေ-၌၊ သြရေန ဝေ ဆန္တံ ဝဿာနန္တိ-ကား၊ ဆန္တံ ဝဿာနံ-၆ နှစ်တို့၏။ သြရိမဘာဂေ-ဤမှာဘက် အဖို့၌၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ (သြရိမဘာဂေ ကိုပင် “အန္တော” ဟု ဖွင့်သည်။) အညတြ ဘိက္ခုသမ္ပတိယာတိ-ကား၊ သံဃော-သည်၊ ဂိလာနဿ-သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ ယံ သန္တတသမ္ပတိ-အကြင်သန္တတသမ္ပတိကို၊ ဒေတိ - ၏။ တံ-ထိုဂိလာန ရဟန်းအား ပေးအပ်သော သန္တတသမ္ပတိကို ထပေတွာ-၍၊ (ကာရာပေယျ-၌ စပ်) အလဒ္ဓသမ္ပတိကဿ-မရအပ်

ကိရိယာကိရိယံ။ ။ ဝုတ္တပရိစ္ဆေဒန-သိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုထားအပ်သော အပိုင်းအခြားဖြင့်၊ အာဒါယစ-မယူရသည်ကို အပိုယူ၍လည်းကောင်း၊ အနာဒါယစ-ကာဠကကို အတိကျ (သို့မဟုတ် လျော့၍) ယူရမည်ကို မယူဘဲလည်းကောင်း၊ ကရဏတော-ကြောင့်၊ ကိရိယာကိရိယံ-ကိရိယာကိရိယာတည်း၊ ယူခြင်းက ကိရိယ၊ မယူခြင်းက အကိရိယ-ဟူလို။

ဣမာနိ တီဏီ ပေ၊ န ဝဇ္ဇန္တိ။ ။ ဒသာဟာတိက္ကန္တစီရ စသည်တို့သည် စွန့်ပြီးနောက် ပြန်ရလျှင် သုံးကောင်းသေး၏။ ဤသန္တတကား အထည်ကိုယ်က ကောသိယမိဿက စသည်ဖြစ်နေ၍ မအပ်သောကြောင့် ဝိနည်းထုံးစံအတိုင်း စွန့်ပြီး၍ ပြန်ရသော်လည်း မသုံးကောင်း-ဟူလို။

သော သန္တတသမ္ပတိရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝါ-သန္တတသမ္ပတိကို မရဘဲ၊ (ကရောက္ခဿ-
၌ စပ်) ဆဗ္ဗဿဗုဒ္ဓိရေ- ၆ နှစ်အတွင်း၌၊ အည-အခင်းဟောင်းမှ အခြားသော၊
သန္တတံ - အခင်းသစ်ကို၊ ကရောက္ခဿ - ပြုသော ရဟန်း၏၊ နိသဂ္ဂိယံ - သည်၊
ဟောတိ-၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ၊ပေ၊ အနုဝဿံ-နှစ်စဉ်၊ သန္တတံ-ကို၊ ကာရာပနဝတ္ထုသ္မိ-
ပြုစေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အညတြ ဘိက္ခုသမ္ပတိယာတိ-
သော၊ အယံ-ဤပညတ်သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ သာ-
ထိုသန္တတသမ္ပတိသည်၊ ဝါ-ကို၊ ယေန-အကြင်ရဟန်းသည်၊ လဒ္ဓါ-ရအပ်ပြီးသည်၊
ဟောတိ-၏၊ တဿ-ထိုသန္တတသမ္ပတိ ရသောရဟန်း၏၊ ယာဝ-အကြင်မျှ
လောက်၊ ရောဂေါ-ရောဂါသည်၊ န ဝူပသမ္ပတိ-မငြိမ်းပျောက်သေး၊ ဝူပသန္တော-
ငြိမ်းပျောက်ပြီးသည်၊ (သမာနော) စ-ဖြစ်ပြန်သော်လည်း၊ ပုန-ဖန်၊ ကုပ္ပတိ-ပျက်၏၊
(တစ်နည်း) ပန ကုပ္ပတိ-ပြန်ထ၏၊ တာဝ-လောက်၊ (ရောဂါ မပျောက်သေးသမျှ၊
သို့မဟုတ် ပျောက်ပြီးသော်လည်း ပြန်ထသေးသမျှ) ဂတဂတဋ္ဌာနေ-ရောက်အပ်
ရောက်အပ်သော အရပ်၌၊ [ဂစ္ဆိယိတ္တာတိ ဂတံ၊ ဂတံ ဂတံဟု ဝိတ္တာပြု၊ ဂတဂတဉ္စ+
တံ+ဋ္ဌာနံစာတိ ဂတဂတဋ္ဌာနံ၊ တစ်နည်း-“ဂစ္ဆတိ ဧတ္တာတိ ဂတံ”ဟု ပြု၍
“ရောက်ရာ ရောက်ရာအရပ်”ဟု ပေး၊] အနုဝဿံပိ-နှစ်စဉ်လည်း၊ ကာတုံ-ငှာ၊
ဝဋ္ဋတိ-၏၊ အညဿ-အခြားသူ၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ကာရေတုံ-ပြုစေခြင်းငှာလည်း
ကောင်း၊ ကတံ-သူတစ်ပါးတို့ ပြုအပ်ပြီးသော သန္တတကို၊ ပဋိလဘိတွာ-ရ၍၊
ပရိဘုဉ္ဇိတုံစ-သုံးစွဲခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ [ကတဉ္စ၌ သမုစ္စယတ္ထ
ဇောတကရိပြီးဖြစ်၍ ပရိဘုဉ္ဇိတုမ္ပိ-၌ ပိ ပိုဟန်တူသည်၊ ပဌမသိက္ခာပုဒ်တွင်လည်း
“ကရဏ ကာရာပဏေသု ၊ပေ၊ ပရိဘုဉ္ဇနေစ”ဟု စ တစ်လုံးထည်းသာ ရှိခဲ့သည်၊
၊ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊ ...စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၁၅။ နိသိဒန သိက္ခာပုဒ်   ပဉ္စမေ-၌၊ ယတ္ထ-အကြင်အခင်း၌၊ သကိမ္ပိ - တစ်ကြိမ်
လည်း၊ နိသိန္ဒောဝါ - ထိုင်ဘူးသည်သော်လည်းကောင်း၊
နိပန္ဒောဝါ - လျောင်းဘူးသည်သော် လည်းကောင်း၊
ဟောတိ-၏၊ (တံ-ထိုအခင်းသည်) ပုရာဏသန္တတံနာမ-တမည်၏၊ သမန္တာတိ-
ကား၊ ဧကပဿတော-တစ်ခုသော နံပါးမှ၊ ဝါ-ဘေးတစ်ဘက်မှ၊ ဝဋ္ဋဝါ-အပိုင်းကို

သမန္တာ။   ။ “ပုရာဏသန္တတဿ သမန္တာပုရာဏသန္တတ၏ ပတ်ဝန်းကျင်”ဟူရာ၌
(အလယ်သားတို့က ထိုင်ဖုန်းများ၍ ရိနေစရာ ရှိသောကြောင့်) “ဧကပဿတော-မရိသေးသော
ဘေးတစ်နေရာ အရပ်မှ ဖြတ်၍ယူပါ ” ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ ဖြတ်၍ ယူရာ၌လည်း

သော်လည်းကောင်း၊ စတုရသံဝါ-လေးထောင့်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဆိန့်တွာ-
ဖြတ်၍၊ ဂဟိတဋ္ဌာနံ-ယူအပ်သော အရပ်ကို၊ (ဂဟေတပွဲ-၌ စပ်)၊ ယထာ-အကြင်
အခြင်းအရာအားဖြင့် ယူအပ်သော်၊ ဝိဒတ္ထိမတ္တံ-တစ်ထွာအတိုင်းအရှည်ရှိသည်၊
ဟောတိ-၏။ ဧဝံ-ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဂဟေတပွဲ-ယူထိုက်၏။

ပန-ဆက်၊ သန္တရန္တေန-ဖြန့်ခင်းသော ရဟန်းသည်၊ ဧကဒေသေဝါ-တစ်စိတ်
တစ်ပိုင်းအရပ်၌သော်လည်း၊ သန္တရိတပွဲ-ဖြန့်ခင်းနိုင်၏၊ ဝိဇေဋ္ဌတွာ-ဖြေရှင်း၍၊
မိဿကံ-အသစ်သိုးမွေးနှင့် ရောသည်ကို၊ ကတွာဝါ-ပြု၍သော်လည်း၊ သန္တရိတပွဲ-
၏။ ဧဝံ - ဤသို့ ဖြေရှင်း၍ ဖြန့်ခင်းလတ်သော်၊ ထိရတရံ - သာ၍ ခိုင်သည်။

အပိုင်းရနိုင်လျှင် အပိုင်း ၄ ထောင့်ရနိုင်လျှင် ၄ ထောင့် ဖြတ်ပါ-ဟု ပြလို၍ “ဝဋ္ဋံဝါ၊ ပေ၊
ဝုတ္တံ ဟောတိ” ဟု မိန့်၊ [အဝုတ္တဝိကပ္ပန ဝါသဒ္ဓါကြောင့် ဝဋ္ဋစတုရသမရလျှင် ရသမျှလည်း
ဖြတ်၍ယူနိုင်၏-ဟုမှတ်။]

ယထာဝိဒတ္ထိ မတ္တံ။ ။ “သုဂတဝိဒတ္ထိ အာဒါတဗ္ဗာ” ဟုသိက္ခာပုဒ်၌ မိန့်သော
ကြောင့် “ယထာဝိဒတ္ထိမတ္တံ၊ ပေ၊ ဧဝံ” ဟု ဆိုသည်။ သန္တတအဟောင်း၌ တစ်ထွာလောက်မျှ-
အကောင်းမရှိလျှင် ရသမျှကိုပင် ဖြတ်၍ ယူရမည်။ [ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေါ စာယံ-တစ်ထွာ
ဆိုသည်မှာ အလွန်ဆုံး အပိုင်းအခြား ဖြစ်သည်။ ဘာကြောင့်နည်း- “အနာပတ္တိ အလဘန္တော
(တစ်ထွာလောက် မရလျှင်) ထောကတရံ အာဒိယိတွာ ကရောတိ-အနာပတ္တိ” ဟု ပဒဘာဇနီ၌
ဟောတော်မူသောကြောင့်တည်း။]

ဧကဒေသေဝါ၊ ပေ၊ သန္တရိတပွဲ။ ။ အဟောင်းမှ ဖြတ်၍ယူအပ်သော ထိုအပိုင်း
ကို အသစ်၏ တစ်နေရာမှာ သွင်း၍ အပြတ်တိုင်းသော်လည်း ထည့်ပါ။ သို့မဟုတ် ထိုအပိုင်းကို
ဖြေရှင်းပြီးလျှင် အမျှင်ဖြစ်မှ အသစ်သိုးမွေးများနှင့် ရော၍သော်လည်း ခင်းပါ-ဟုလို၊ “ဧဝံ
ထိရတရံ ဟောတိ” ကား ဖြေရှင်း၍ ရောခင်းခြင်း၏ အကျိုးရကိုပြသော ဝါကျတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ “နိသီဒန သန္တတံ” ၌ “နိသီဒန” ဟု ဝိသေသန ပြုခြင်းသည် “သင်္ကန်း
မဟုတ်၊ အိပ်စရာ ထိုင်စရာဖြစ်သော သန္တတံ” ဟု သိစေရခြင်း အကျိုးရှိ၏။ [ဧတ္ထစ နိသီ
ဒနဂ္ဂဟဏံ သန္တတေ စိဝရသညာယ နိဝါရဏတ္ထံ-ဋီကာ။]

ဝိမတိ။ ။ ရတနဝဂ်၌လာသော နိသီဒိန်သည် သင်္ကန်း ၉ ထည်တွင် ပါဝင်၏။
အတိုင်းအရှည် ပမာဏလည်း ရှိရ၏။ ယက်ကန်း၌ ယက်ရသော အဝတ်တည်း။ အဓိဋ္ဌာန်
ဝိကပ္ပနာပြု၍ သုံးစွဲရ၏။ ဤ၌လာသော နိသီဒိန်ကား ပမာဏ မရှိ၊ မယက်ဘဲ ခင်း၍ ပြုရ၏။
အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာ မပြုဘဲ သုံးစွဲနိုင်သည်။ [သန္တတဿ အဝါယိမတာယ သယနာသန
ပရိက္ခာရတာယစ စိဝရတာ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗတာစ နတ္ထိ၊ (ဝိမတိ)၊ သာရတ္ထ၌ကား ဤနိသီဒိန်နှင့်
ရတနဝဂ်လာ နိသီဒိန်တို့သည် သဘောတူပင်ဟု ယူသောဝါဒ ပါသေး၏။]

ဟောတိ-၏။ အနာဒါစေတိ-ကာ။ ပုရာဏသန္တတေ-အခင်းဟောင်းသည်။ သတိ-
 ရှိလတ်သော်၊ ဝါ-ရှိပါလျက်၊ အဂ္ဂဟေတွာ-မယူမူ၍၊ (ကာရာပေယျ-အံ့) အသတိ
 ပန-မရှိသော်ကာ။ အဂ္ဂဟေတွာပိ-မယူမူ၍လည်း၊ (ကာရာပေတုံ-ငှာ) ဝဋ္ဋတိ-
 ၏။ အညဿ-သူတစ်ပါး၏။ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ပေ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။ ပေ၊ သန္တတဝိသဇ္ဇန
 ဝတ္ထုသ္မိ-အခင်းကို စွန့်ပစ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ... ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ
 သမတ္ထံ။

၁၆။ ဧဋ္ဌကလောမ သိက္ခာပုဒ်

ဆဋ္ဌေ-၌၊ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပဋိပန္နဿာတိ-ကာ။ အဒ္ဓါန
 သဒီတံ-အခွန်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ဒီယမဂ္ဂ-ရှည်သော
 ခရီးကို၊ ပဋိပန္နဿ-သွားစဉ်၊ (ဥပ္ပဇ္ဇေယျ-၌ စပ်) [အဒ္ဓါနမေဝ-အခွန်ရှည်
 သာလျှင်ဖြစ်သော+မဂ္ဂေါ အဒ္ဓါနမဂ္ဂေါ] စ-ဆက်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ ဧတံ-
 “အဒ္ဓါန မဂ္ဂပဋိပန္နဿ၊ ပေ၊ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာနိ” ဟူသော စကားသည်၊ ဝတ္ထု
 မတ္တဒီပနမေဝ-ဝတ္ထုကိုပြကြောင်း စကားမျှသာတည်း၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ယတ္ထ
 ကတ္တစိ-အမှတ် မထား တစ်ပါးပါးသော အရပ်၌၊ ဓမ္မေန-တရားသဖြင့်၊ လဘိတွာ-
 ၍၊ ဂဏှတော-ခံယူသော ရဟန်း၏၊ ဒေါသော-အပြစ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တိယောဇန
 ပရမံတိ-ကာ။ ဂဟိတဋ္ဌာနတော-ခံယူအပ်ရာ အရပ်မှ၊ (ဂယုတေ ဧတ္ထာတိ
 ဂဟိတံ) တိယောဇနပုမာဏံ - ၃ ယူဇနာ အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဒေသံ- အရပ်သို့
 တိုင်အောင်၊ (ဟရိတဗ္ဗာနိ-၌ စပ်) သဟတ္ထာတိ-ကာ။ သဟတ္ထေန-လက်ဖြင့်၊
 အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ ဟရိတဗ္ဗာနိ-ဆောင်ယူနိုင်ကုန်၏၊ ဣတိ အတ္ထော။

သဗ္ဗဉ္စ ပေ၊ ဒီပနမေဝ။

။ ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ဝတ္ထု၌ ရဟန်းတစ်ပါး ခရီးသွားစဉ်
 သိုးမွေးများကို ရသော အကြောင်းအရာ ပါရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “ဘိက္ခုနောပနေဝ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပဋိ
 ပန္နဿ ဧဋ္ဌကလောမာနိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ။ အာကင်္ခမာနေန၊ ပေ၊ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာနိ” ဟု ဝတ္ထုကြောင်း
 အတိုင်း ဆိုထားသည်။ အမှန်မှာ- ခရီးသွားစဉ် ရသည်ဖြစ်စေ၊ ကျောင်းမှာနေစဉ် ရသည်ဖြစ်စေ
 မည်သည့်နေရာ၌ ရ-ရ၊ ခံယူကောင်းသည်သာ၊ ထို့ကြောင့် “ယတ္ထကတ္တစိ၊ ပေ၊ ဒေါသော
 နတ္ထိ” ဟု မိန့်သည်။

သဟတ္ထေန။

။ သဟတ္တာ၌ ပဉ္စမိဝိဘတ်သည် ကရိုဏ်းအနက်၌ သက်-ဟု ပြလို၍
 “သဟတ္ထေန” ဟု မိန့်၊ ဥပလက္ခဏာနည်းအားဖြင့် ဟတ္ထကို မှတ်၍ ဆိုသည်။ ကိုယ်၏ အစိတ်
 အပိုင်း တစ်ခုခုဖြင့်လည်း ဆောင်ယူနိုင်သည်သာ၊ ထို့ကြောင့် “အတ္တနာ ဟရိတဗ္ဗာနိ”
 (သဟတ္ထာကို အတ္တနာ) ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက် ဖွင့်သည်။ [ကရဏတ္ထေ နိသတ္တဝစနန္တိ အာဟ-
 သဟတ္ထေနာတိ၊ လက္ခဏဝစနဉ္စေတံ၊ တသ္မာ ယေနကေနစိ သရိရာဝယဝေနာတိ အတ္ထော
 ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ တေနာဟ-အတ္တနာ ဟရိတဗ္ဗာနိတိ အတ္ထောတိ။]

အသန္တေ ဟာရကေတိ-ကား၊ အညသ္မိ-မိမိမှ တစ်ပါးသော၊ (ပိ ပါသည်ကား ပိုဟန်တူ၏။) ဟာရကေ-ဆောင်ယူမည့်သူသည်၊ အသန္တေယေဝ-မရှိသော်သာ၊ ဝါ-မရှိမှသာ၊ (ဟရိတဗ္ဗာနိ-၌ စပ်) ပန-ဆက်၊ (အညော-အခြားသော၊ ဟာရကော-ဆောင်ယူမည့်သူသည်။) သစေ အတ္ထိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ။) တံ-ထိုအခြားသူကို၊ ဂါဟေတုံ-ယူစေခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏။ ပန-ဆက်၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ (အဒါယ၊ အတိက္ကာမေန္တဿ-၌ စပ်) အန္တမသော-ဖြင့်၊ ဝါတာဗာဓပုဋိကာရတ္ထံ-နားလေထွက်သောအနာကို ကုစားခြင်းအကျိုးငှာ၊ သုတ္တကေန-ချည်ငယ်ဖြင့်၊ အပန္နိတွာ-မဖွဲ့မသီမူ၍၊ ကဏ္ဍစ္ဆိဒ္ဒေ-နားကလောင်ပေါက်၌၊ ပက္ခိတ္တာနိပိ-ထည့်အပ်၊ ဆို့အပ်သော သိုးမွေးတို့ကိုလည်း၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ တိယောဇနံ- ၃ ယူဇနာ အရပ်ကို၊ ဧကံပါဒံ-ခြေတစ်လှမ်းကို၊ အတိက္ကာမေန္တဿ-လွန်စေသော ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ။) ဒုတိယပါဒါတိက္ကမေ - ဒုတိယခြေလှမ်းကို လွန်စေခြင်းကြောင့်၊ နိသဂ္ဂိယံ (ပါစိတ္တိယံ)-သည်၊ (ဟောတိ။)

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ ဦးနကတိယောဇနေ- ၃ ယူဇနာ အောက် ယုတ်လျော့သော ခရီး၌၊ အတိရေကသညိနော (ဝါ)-ပိုလွန်၏ဟု အမှတ် ရှိသည် ဖြစ်သော်လည်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ဟရန္တဿ-၏။) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ။) တိယောဇနံ - ၃ ယူဇနာ အရပ်သို့၊ ဟရဏပစ္စာဟရဏေ-အသွားဆောင်ခြင်း၊ အပြန်ဆောင်းခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ [မူလနေရာမှ

အသန္တေယေဝ။ ။ “သဗ္ဗပဒံ သာဝဓာရဏံ” နှင့်အညီ ပုဒ်တိုင်းမှာ အဝဓာရဏရုံ နိုင်သောကြောင့် အသန္တေကို ဧဝံထည့်၍ “ အသန္တေယေဝ ” ဟု ဖွင့်သည်။ ထို ဧဝံဖြင့် “အကယ်၍ ဆောင်ယူမည့် လူ-သာမဏေ စသူရှိလျှင် ကိုယ်တိုင်ယူသွား၍ အာပတ်မသင့် သော်လည်း အမြင်မတော်ရကား ထို လူ-သာမဏေကို အယူခိုင်းသင့်သည်” ဟူသော အဓိပ္ပာယ် ကို သိစေ၏။ ထို့ကြောင့် “သစေ ပေ၊ ဝဋ္ဋတိ” ဟု မိန့်သည်။

ဝါတာဗာဓပတိကာရံ။ ။ “ကဏ္ဍစ္ဆိဒ္ဒေ ပက္ခိတ္တာနိ-နား၏ အလယ်ခေါင် အပေါက်၌ (နားကလောင်ထည်း၌) ထည့်အပ်ကုန်သော” ဟု ဆိုသဖြင့် နားမှ လေထွက်နေသော ရောဂါကို “ဝါတာဗာဓ” ဟု မှတ်။

သုတ္တကေန အပန္နိတွာ။ ။ သိုးမွေးတို့ကို ချည်မျှင်ငယ်ဖြင့် ဖွဲ့သီထား-ခက်ထား လျှင် “သိုးမွေး မဟုတ်ဘဲ သိုးမွေးကို ပြုလုပ်ထားသော ဘဏ္ဍာဖြစ်သွားတော့ရကား တိယောဇန ထက် အလွန်ဆောင်ကောင်း၏။ ထို့ကြောင့် “သုတ္တကေန အပန္နိတွာ-ချည်မျှင်ဖြင့် မဖွဲ့ဘဲ” ဟု ဆိုသည်။ နောက် အနာပတ္တိဝါရ၌ “သုတ္တကေန ပန္နကတဘဏ္ဍဟရဏေ” ဟု လာလတံ့။

အခြားတစ်နေရာသို့ ယူသွားခြင်းကို ဟရဏ၊ မူလနေရာသို့ ပြန်ယူလာခြင်းကို ပစ္စာဟရဏဟု ဆိုသည်။ ဝါသာဓိပ္ပာယေန-နေခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုဖြင့်၊ (နေလိုသဖြင့်) ဂန္ဓာ-ပြီး၍၊ တတော-ထိုအရပ်မှ၊ ပရံ-တစ်ပါးအရပ်သို့၊ ဟရဏေ-ဆောင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ အစ္ဆိန္နံဝါ-ခိုးသူစသည်တို့ လုယူအပ်သော သိုးမွေးကိုသော်လည်းကောင်း၊ နိသဋ္ဌိဝါ-ဝိနည်းထုံးစံအတိုင်း စွန့်အပ်ပြီးသော သိုးမွေးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပဋိလဘိတွာ-ပြန်ရ၍၊ ဟရဏေ-ဆောင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ အညံ-အခြားသူကို၊ ဟရာပဏေ-ဆောင်စေခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ သုတ္တကေနပိ-ချည်မျှင်ငယ်ဖြင့်လည်း၊ ဗဒ္ဒကတဘဏ္ဍာဟရဏေ-ဖွဲ့ခက်အပ်သော ကတဘဏ္ဍာကို ဆောင်ခြင်း ကြောင့်လည်းကောင်း၊ (ဘိက္ခုနံ-ဥမ္မတ္တကာဒိ မဟုတ်သော ရဟန်းတို့၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ။)

ဧဠကလောမာနံ-တို့၏၊ အကတဘဏ္ဍာတာ-မပြုအပ်သော ဘဏ္ဍာ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပဌမံပဋိလာဘော-ပဌမရခြင်းလည်းကောင်း၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ အာဒါယဝါ-ယူ၍သော်လည်းကောင်း၊ အညဿ-၏၊ (ယာနေ-၌ စပ်၊) ဝါ-သည်၊ (အဇနန္တဿ-၌ စပ်၊) အဇနန္တဿ-မသိစဉ်၊ ယာနေ-ယာဉ်၌၊ ပက္ခိပိတွာဝါ-ထည့်၍သော်လည်းကောင်း၊ တိယောဇနာတိက္ကမနံ- ၃ ယူဇနကို လွန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အဟရဏပစ္စာဟရဏံ-အသွားဆောင်မှု၊ အပြန်ဆောင်မှု မဟုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အဝါသာဓိပ္ပာယတာ-ဝါသာဓိပ္ပာယ မရှိသည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ (နေလို၍ သွားပြီးမှ ၃ ယူဇနထက် ပို၍ ဆောင်ခြင်း မဟုတ်-ဟူလို၊) ပေ၊ (တိဝေဒနံ-တည်း၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၁၇။ **ဧဠကလောမ သိက္ခာပဒ** သတ္တံမံ-ကို၊ (ပညတ္တံ-၌ စပ်၊ သတ္တမေဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊) သက္ကေသု-သက္ကာဟု ဗဟုဝစ် အမည်ရသော ဇနပုဒ်၌ ပေ၊ ဧဠကလောမ ဓောဝါပနဝတ္ထုသ္မိ-သိုးမွေးတို့ကို ဖွပ်လျှော်စေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊

ဝါသာဓိပ္ပာယေန။ ။မူလနေရာမှ သုံးယူဇနာဝေးသော အရပ်သို့ ရွှေ့ပြောင်းနေလို၍ သွားစဉ် သိုးမွေးတို့ကို ယူသွား၏။ ထိုနေရာ၌ သပ္ပာယ် မဖြစ်၍ နောက်တစ်ဖန် သုံးယူဇနာရှိသော အရပ်သို့ ရွှေ့သွားပြန်၏။ ထိုနေရာ၌လည်း သပ္ပာယ် မဖြစ်၍ နောက်ထပ် ရွှေ့ပြန်၏။ ဤသို့နေရာ ရွှေ့ရင်း သိုးမွေးတို့ကို ဆောင်သွားရာ၌ တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသည် ယ၏သုံးယူဇနာထက် မပိုလျှင် ယူဇနာတစ်ရာတိုင်အောင် ဆက်၍ဆက်၍ ရွှေ့သော်လည်း အနာပတ္တိ။

ပညတ္တံ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုသတ္တမ သိက္ခာပုဒ်၌၊ ပုရာဏစီဝရဓောဝါပနေ-ပုရာဏ စီဝရဓောဝါပန သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ပင်၊ သဗ္ဗေပိ-သော၊ ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။ (ဣတိ-အပြီးတည်း။) သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ-ပြီ။)

၁၈။ ဇာတရူပ သိက္ခာပုဒ်

အဋ္ဌမေ-၌၊ ဇာတရူပရဇတံတိ - ကား၊ သုဝဏ္ဏဉ္ဇေဝ-ရွှေကိုလည်းကောင်း၊ ရူပိယဉ္ဇေဝ-ငွေကိုလည်းကောင်း၊ (ဥဂ္ဂဏှေယျဝါ-စသည်၌ စပ်) အပိစ-သည်သာမက သေး၊ ကဟာပဏော-အသပြာကိုလည်းကောင်း၊ (ရဇတန္တေဝ ဝုတ္တာ-၌ စပ်) လောဟ၊ ပေ၊ ဇတုမာသကာဒယော-ကြေးပဲ၊ သစ်သားပဲ၊ ချိပ်ခဲ အစရှိကုန်သော၊ ယေ-အကြင်ပဲပိုက်ဆံတို့သည်၊ ဝေါဟာရ်-ရောင်းဝယ်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-ရောက်ကုန်၏။ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ တေပိ-ထိုပဲပိုက်ဆံတို့ကိုလည်းကောင်း၊ (အာဒယောပိမှ ပိကို ယူစပ်) ဣမ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ရဇတန္တေဝ-ရဇတဟူ၍ပင်၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ-ပဒဘာဇနိ၌ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဥဂ္ဂဏှေယျဝါတိ-ကား၊ အတ္တနော-၏။ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ဒိယမာနံဝါ-ပေးအပ်သော ရွှေ ငွေကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကတ္တစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော အရပ်၌၊ ဌိတံ-တည်သော၊ နိပ္ပရိဂ္ဂဟိတံဝါ-တစ်စုံတစ်ယောက် မသိမ်းပိုက်အပ်သော ရွှေငွေကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ပိုင်ရှင် မရှိသော ရွှေငွေကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ဒိသ္မာ-ဟု ပါသည်ကား စာသွား မကောင်း) သယံဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း၊ ဂဏှေယျ-ယူအံ့၊ ဥဂ္ဂဏှာပေယျဝါတိ-ကား၊ တဒေဝ-ထိုရွှေငွေကိုပင်၊ (အတ္တနော အတ္ထာယ ဒိယမာနံ , ကတ္တစိ ဌိတ နိပ္ပရိဂ္ဂဟိတ ရွှေငွေကိုပင်) အညေနဝါ-အခြားသူသည်မူလည်း၊ (ဓာတ်ကတ္တာ။)

ရူပိယံ။ ။ ရူပိယသဒ္ဓါသည် “ရူပိယ-တန်ဆာစသော ဘဏ္ဍာအကျိုးငှာ၊ အာဟ ညဉ္ဇေ-ထုရိုက်အပ်၏။ ဣတိ ရူပိယံ” ဟူသော ထောမနိမိနှင့်အညီ ရွှေငွေ ၂ မျိုးလုံးကို ဟောသော်လည်း သုဝဏ္ဏနှင့် တွဲနေသောကြောင့် (သုဝဏ္ဏအနက်ကို ချန်၍ ငွေကိုသာ ပါရိသေသနည်းအားဖြင့်) ယူပါ။

အပိစ။ ။ ရဇတသဒ္ဓါသည် ငွေသား (ငွေတုံး-ငွေခဲ)ကိုသာ ဟောသော်လည်း ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ငွေဒဂါး ငွေစက္ကူ ပဲပိုက်ဆံ အမျိုးမျိုးကို “ရဇတ” ဟု ယူစေလို၍ “အပိစ” ဟု မိန့်သည်၊ ထို့ကြောင့် “အပိစ-တစ်နည်းကား” ဟု မပေးဘဲ “သည်သာမကသေး” ဟု သမုစ္စယတ္ထ ပေးရသည်။ [ရဇတံတိ န ကေဝလံ ရူပိယမေဝ ဣမ အဓိပ္ပေတံ၊ အထခေါ ယံကိဉ္စိ ဝေါဟာရဂမနိယံ ကဟာပဏာဒိစ၊ ဧတံ အဓိပ္ပေတံတိ အာဟ အပိစာတိ အာဒိ။]

ဝါ-ကိုမူလည်း၊ (ကာပေ-၌ ကာရိတ်ကံ) ဝါဟာပေယျ-ယူစေအံ့၊ [ဤအဖွင့်များကို ထောက်၍ “ဥ” အနက် မရှိဟု မှတ်။]

ဥပနိက္ခိတ္တံဝါ သာဒယေယျာတိ-ကား၊ ဣဒံ-ဤရွှေသည်၊ ဝါ-ဤငွေသည်၊ အယုဿ-အရှင်ဖို့၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ သမ္ပုခါ-မျက်မှောက်၌၊ ဌိတံဝါ-တည်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ [“ပရမ္ပုခါ ဌိတံဝါ-မှ ဌိတံကို ယူ၍ ပေး၊] အသုကသ္မိနာမ ဌာနေ-ထိုမည်သော အရပ်၌၊ မမ-၏၊ ဟိရညသုဝဏ္ဏံ-ရွှေ ငွေသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိပါ၏) တံ-ထိုရွှေငွေသည်၊ တယံ-ဖို့၊ ဟောတု-စေ၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ပရမ္ပုခါ-မျက်ကွယ်၌၊ ဌိတံဝါ-တည်သည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ ကေဝလံ-ကိုယ်နှင့်မဖက် သက်သက်၊ ဝါစာယဝါ-နှုတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ (ကေဝလံ-နှုတ်နှင့်မဖက် သက်သက်) ဟတ္ထမုဒ္ဒါယဝါ-လက်ချောင်း ချိုးပြခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ တယံ-ဖို့၊ (ဟောတု-စေ) ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-လျှောက်၍၊ ပရိစ္စတ္ထံ-စွန့်လျှူအပ်သော ရွှေငွေကို၊ (အဓိဝါသေယျ-၌ စပ်)၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ကာယဝါစာဟိ-ကိုယ်နှုတ်တို့ဖြင့်၊ အပ္ပဋိက္ခိပိတ္တာ-မပယ်မြစ်မူ၍၊ စိတ္တေန-ဖြင့်၊ အဓိဝါသေယျ - လက်ခံအံ့၊ အယံ - ဤ ရဟန်းကို၊ သာဒယေယျာတိ - ယူ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

ပန-ကား၊ စိတ္တေန-ဖြင့်၊ သစေ သာဒယတိ-အကယ်၍ သာယာအံ့၊ ဂဏှိတု ကာမော-ခံယူလိုသည်၊ (သစေ) ဟောတိ-အံ့၊ (သာဒယတိကိုပင် “ဂဏှိတုကာမော ဟောတိ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်)၊ ကာယေနဝါ-ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါစာယဝါ-ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဤဒံ-ဤရွှေသည်၊ ဝါ-ဤငွေသည်၊ န ကပ္ပတိ-မအပ်၊ ဣတိ-သို့၊ (သစေ) ပဋိက္ခိပတိ-အံ့၊ ကာယဝါစာဟိ-တို့ဖြင့်၊ အပ္ပဋိက္ခိပတ္တာ-မပယ် မူ၍၊ သုဒ္ဓစိတ္တော-စင်ကြယ်သော စိတ်ရှိသည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ပေ၊ ဣတိ-သို့ ပြော၍၊ သစေ န သာဒယတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊ စိတ်ဖြင့်သာယာသော်လည်း ကိုယ် နှုတ်ဖြင့် ပယ်မြစ်လျှင် သို့မဟုတ် ကိုယ်နှုတ်ဖြင့် မပယ်မြစ်သော်လည်း စိတ်က မသာယာလျှင်) ဝုစ္စတိ-အပ်၏။

ကေဝလံ။ ။ ဤပုဒ်ကို ဝါစာယ-ဟတ္ထမုဒ္ဒါယ ၂ ပုဒ်လုံးနှင့် တွဲ၊ ကေဝလံ ဝါစာယဝါ-ဟတ္ထမုဒ္ဒါ မပါဘဲ နှုတ်သက်သက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကေဝလံ ဟတ္ထမုဒ္ဒါယဝါ-နှုတ်မပါဘဲ လက်ပြခြင်း သက်သက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း-ဟူလို၊ [ဤ “ကေဝလံ ပေ၊ ပရိစ္စတ္ထံ” ကား သမ္ပုခါ ဌိတံဝါ-ပရမ္ပုခါ ဌိတံဝါတို့ကိုပင် ထပ်၍ (အထူးပြုသော) စကားတည်း။]

နိသဂ္ဂိယန္တိ-ကား၊ ဥဂ္ဂဟဏာဒိသု-ခံယူခြင်း အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယံကိစ္ဆိ-
 အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုကို၊ ကရောန္တဿ-ပြုသောရဟန်း၏၊ အယနဗဒ္ဒေသု-
 တစ်ခဲနက် မဖွဲ့အပ်ကုန်သော၊ ဝတ္ထုသု-ဝတ္ထုတို့၌၊ ဝတ္ထုဂဏနာယ-ဝတ္ထုအရေ
 အတွက်အားဖြင့်၊ နိသဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ) တံ-ထိုဝတ္ထုကို၊ နိသဇ္ဇန္တေန-
 သည်၊ အဟံ၊ ပေ၊ နိသဇ္ဇာမိတိ-မိဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ သံဃမဇ္ဈေယေဝ-သံဃအလယ်
 ၌သာ၊ (ဧဝဖြင့် ဂဏကို ကန့်)၊ နိသဇ္ဇိတဗ္ဗ-စွန့်ရာ၏၊ [ဘန္တေ-တို့၊ အဟံ-သည်၊
 ရူပိယံ-ရွှေကို၊ ဝါ-ငွေကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေသိ-ခံယူမိပါပြီ၊ ဘန္တေ-တို့၊ မေ-သည်၊ ဣဒံ-
 ဤရွှေကို၊ ဝါ-ဤငွေကို၊ နိသဂ္ဂိယံ-ပါ၏၊ အဟံ-သည်၊ ဣမံ-ဤရွှေကို၊ ဝါ-ဤငွေကို၊
 နိသဇ္ဇာမိ-ပါ၏။]

တတ္ထ-ထိုစွန့်ရာ အရပ်၌၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ ဂဟဋ္ဌော-လူဝတ်
 ကြောင်သည်၊ သစေ အာဂစ္ဆတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဣဒံ-ဤဟာကို၊ ဇနာဟိ-
 သိလော၊ ဣတိ ဝတ္ထဗော၊ ပန-ဆက်၊ ဣမိနာ-ဤရွှေဖြင့်၊ ဝါ-ဤငွေဖြင့်၊ ကိ-
 အဘယ်ဝတ္ထုပစ္စည်းကို၊ အာဟရိယတု-ဆောင်အပ်စေလိုပါသနည်း၊ ဣတိ-သို့၊
 ဘဏန္တေ-လျှောက်လတ်သော်၊ ဣဒံနာမ-ဤမည်သောပစ္စည်းကို၊ (အာဟရိယတု-
 ဆောင်အပ်စေလို၏)၊ ဣတိ-သို့၊ အဝတွာမပြောမူ၍၊ သပ္ပိအာဒိနိ-ထောပတ်
 အစရှိသော ဝတ္ထုတို့သည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ကပ္ပန္တိ-အပ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊
 ကပ္ပိယံ-အပ်သော ဝတ္ထုကို၊ အာစိက္ခိတဗ္ဗ-ပြောရာ၏၊ သော-ထိုလူဝတ်ကြောင်
 သည်၊ သစေ အာဟရတိ-အကယ်၍ ဆောင်ယူလာအံ့၊ (ထောပတ်စသည်ကို

အယနဗဒ္ဒံ။ ။ တစ်ခုတည်း ထင်ရအောင် ကျစ်ကျစ်ဖွဲ့အပ်သည် မဟုတ်ဘဲ၊
 ခတ်လျော့လျော့ ဖွဲ့အပ်သော အထုပ်ကို “အယနဗဒ္ဒံ” ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ လျော့လျော့ဖွဲ့တုပ်
 ထားလျှင် အတွင်း၌ရှိသော အသပြာတို့ကို တစ်ခုစီကိုင်၍ ရသဖြင့် ဝတ္ထုအရေအတွက်
 များသလောက် အာပတ်များသည်-ဟူလို။

သံဃမဇ္ဈေယေဝ။ ။ သံဃာက မခံယူကောင်းသောကြောင့် (အခြား နိသဂ္ဂိပစ္စည်း
 များ စွန့်တုန်းကကဲ့သို့) “သံဃဿ” ဟု မဆိုဘဲ “သံဃမဇ္ဈေယေဝ” ဟု ဆိုသည်၊ ဧဝဖြင့်
 ဂဏမဇ္ဈေကို ကန့်၊ ပုဂ္ဂလတစ်ပါးအတွက်ကား မဇ္ဈေ မရနိုင်။

မှတ်ချက်။ ။ ဘုရားရှင်သည် ရွှေငွေကို မခံကောင်းသော်လည်း ထိုရွှေငွေဖြင့် တစ်စုံ
 တစ်ခုကို မဝယ်ရသေးသောကြောင့် ခံယူသော ရဟန်းမှတစ်ပါး အခြားရဟန်းများအတွက်
 ထိုရွှေငွေမှ ဖြစ်သော ပစ္စည်းကို အပ်စပ်သောနည်းဖြင့် သုံးစွဲခွင့်ရစေတော်မူလိုသောကြောင့်
 ရွှေငွေစွန့်နည်းကိုလည်းကောင်း၊ ထိုရွှေငွေမှဖြစ်သော ပစ္စည်း သုံးစွဲနည်းကိုလည်းကောင်း
 ပြတော်မူသည်။

ဆောင်ယူလာအံ့၊ ဧဝံသတိ၊) ရူပိယပ္ပဋိဂ္ဂါဟကံ-ရွှေငွေ ခံယူသော ရဟန်းကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ သဗ္ဗေဟိ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည်၊ ဘာဇေတွာ-ဝေဘန်၍၊ ပရိဘုဒ္ဓိတဗ္ဗံ-သုံးဆောင်ကောင်း၏၊ ပန-ဗျတိရိတ်ကား၊ ရူပိယပ္ပဋိဂ္ဂါဟကဿ-အား၊ ယံ-အကြင်ဝတ္ထုသည်၊ တပ္ပစ္စယာ-ထိုရွှေငွေဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်၏၊ တံ-ထိုဝတ္ထုသည်၊ ဝါ-ကို၊ အညေန-အခြားသူသည်၊ (ရဟန်းဖြစ်စေ၊ ကပ္ပိယစသို့ ဖြစ်စေ) လဘိတွာ-၍၊ ဒီယမာနမ္ပိ-တစ်ဆင့်ပေးအပ်သော ဝတ္ထုသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ အန္တမသော-ဖြင့်၊ တတော-ထိုဝတ္ထုမှ၊ နိဗ္ဗတ္တ ရုက္ခန္ဓာယာပိ-ဖြစ်သော သစ်ပင်ရိပ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပရိဘုဒ္ဓိတံ-သုံးစွဲခြင်းငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ-မအပ်တော့။

ပန - ဆက်၊ သော - ထိုလူဝတ်ကြောင်သည်၊ ကိဉ္စိ - ဘာကိုမျှ၊ အာဟရိတုံ - ဆောင်ယူခြင်းငှာ၊ သစေ န ကုစ္ဆတိ-အကယ်၍ အလိုမရှိအံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ကုမံ-ဤဟာကို၊ ဆဋ္ဌေဟိ-စွန့်လိုက်လော၊ ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တဗ္ဗော-ပြောဆိုထိုက်၏၊ ယတ္ထကတ္ထစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အရပ်၌၊ သစေ နိက္ခိပတိ-အကယ်၍ ထားသွားအံ့၊ (ဧဝံသတိဝါ-ဤသို့ ထားသွားသော်လည်းကောင်း၊) ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ သစေ ဂစ္ဆတိ - အံ့၊ (ဧဝံသတိဝါ - ဤသို့ယူသွားသော်လည်းကောင်း၊) န ဝါရေ တဗ္ဗော-ထိုက်၊ နောစေ ဆဋ္ဌေဟိ-အကယ်၍ မစွန့်ပစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့မစွန့်ပစ်လတ်သော်၊) ပဉ္စဂံသမန္နာဂတော-အင်္ဂါငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ရူပိယ ဆဋ္ဌကော-ရွှေငွေကို စွန့်ပစ်တတ်သူဟူ၍၊ သမ္ပန္နိတဗ္ဗော-သမုတ်ထိုက်၏၊ တေန-ထိုရူပိယဆဋ္ဌက ရဟန်းသည်၊ အနိမိတ္တံ ကတွာ-အမှတ်အသား မပြုမူ၍သာလျှင်၊ ဂူထံဝိယ-ကျင်ကြီးကိုကဲ့သို့၊ ဆဋ္ဌေတဗ္ဗံ-လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် စွန့်ပစ်ရမည်။

တတော နိဗ္ဗတ္တရုက္ခန္ဓာယာပိ။ ။ ထိုစွန့်အပ်သော ရွှေငွေဖြင့် ကပ္ပိယက သံရက်သီး စသည်ကို ဝယ်၍ သံသာများ သုံးဆောင်ဖို့ရန် ဆောင်ယူလာလျှင် ရွှေငွေခံသော ရဟန်းမှာ ထိုပစ္စည်းကို မသုံးကောင်းရုံသာမက၊ ထိုအသီး၏ အစေ့မှ ပေါက်သော သရက်ပင် အရပ်ကိုမျှ မခိုကောင်း၊ အကယ်၍ ခိုမိလျှင် “မိမိရွှေငွေမှ ဖြစ်သော သရက်စေ့၏ အပင်” ဟု မသိသော်လည်း အစိတ္တက ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏-ဟူလို။

န ဝါရေတဗ္ဗံ။ ။ “စွန့်ပစ်လိုက်” ဟု ဆိုသည့်အတွက် တစ်နေရာရာ၌ စွန့်ပစ်ထားသွားလျှင် “ထိုနေရာ၌ မထားနှင့်” ဟုလည်းကောင်း၊ “ငါယူသွားတော့မည်” ဟု ကြံ၍ ယူသွားလျှင်လည်း “ယူမသွားနှင့်” ဟုလည်းကောင်း မတားမြစ်ထိုက်။

ပဉ္စဂံသမန္နာဂတော။ ။ ဆန္ဒ-ဒေါသ-ဘယ-မောဟသို့ မလိုက်ခြင်းအားဖြင့် ၄ ပါး၊ စွန့်ပစ်ပြီး မစွန့်ရသေးကို သိခြင်းတစ်ပါးတည်း။

(သော-ထိုရူပိယဆဋ္ဌက ရဟန်းသည်) နိမိတ္တံ-အမှတ်အသားကို သစေ ကရောတိ-အံ့၊ (မည်သည့်နေရာ၌ ကျလေ၏ဟု အမှတ်အသားကို ပြုအံ့-ဟူလို) (ဧဝံသတိ-သော်) ဒုက္ကဋ်-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို)၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အရူပိယေ-ရွှေ-ငွေ အစစ် မဟုတ်သော ရွှေငွေအတု၌၊ ရူပိယသည်နော-ရွှေငွေအစစ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ [ခရပတ္တာဒိသု-ကုလားရွှေ အစရှိသည်တို့၌၊ သုဝဏ္ဏသည် နော-၏၊-ဋီကာ] ဝေမတိကဿဝါ-ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ (ဂဏန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) သံယစေတိယာဒိနံ-သံယာ၊ စေတီ အစ ရှိသည်တို့၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊ ဂဏန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ မုတ္တာမဏိအာဒိပဋိဂ္ဂ ဟဏေ-ပုလဲ၊ ပတ္တမြားစသော ဒုက္ကဋ်ဝတ္ထုကို ခံယူခြင်း၌၊ (ဂဏန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) ရတနသိက္ခာပဒနယေန-ရတနသိက္ခာပုဒ်၌ လာသော နည်းဖြင့်၊ [လူတို့ မေ့ကျန်ရစ်သော ရတန၊ ရတနသမ္ပတ ဥစ္စာကို သိမ်းရသော နည်းဖြင့်] နိက္ခိပန္တဿ-သိမ်းထားသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဇံတရူပ ရဇတဘာဝေါ-ရွှေငွေ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အတ္ထုဒ္ဓေသိကတာ-မိမိဟူသော ညွှန်ပြထိုက်သူ ရှိသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မိမိဖို့ ဖြစ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဂဟဏာဒိသု-ယူခြင်း အစရှိသည်တို့တွင်၊ (အာဒိဖြင့် ဂဏှာပန , ဥပနိက္ခိတ္တ သာဒယနတို့ကို ယူ) အညတရဘာဝေါ-တစ်ပါးပါး၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ သမုဋ္ဌာနာဒိသု-တို့တွင်၊ ဂဟဏေန-ယူခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-ယူသည့်အတွက်၊ အာပဇ္ဇန တော-သင့်ရောက်ခြင်းကြောင့်၊ သိယာ-ရံခါ၊ ကိရိယံ-တည်း၊ ပဋိက္ခေပဿ-ပယ်မြစ်မှုကို၊ အကရဏတော-မပြုခြင်းကြောင့်၊ သိယာ၊ အကိရိယံ-တည်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊... အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၁၉။ ရူပိယသံဝေါဟာရ သိက္ခာပဒ

နဝမေ - ၌၊ နာနပုကာရကန္တိ-ကား၊ ကတာဒိ ဝသေန - တန်ဆာ ပြုအပ်ပြီးသော ရွှေငွေ စသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ အနေကဝိဓံ- တစ်ပါးမက များသော် အပြားရှိသော၊ ရူပိယသံဝေါဟာရန္တိ -ကား၊ ဇာတရူပ

နိမိတ္တံ။ ။ ရူပိယကို ပစ်လွှင့်၍ စွန့်သောအခါ (ဂုဏ်ဝိယ) မစင်ကို စွန့်ရာ၌ ပြန်၍ ယူလိုမှု မရှိသကဲ့သို့ ပြန်ယူချင်စိတ် မရှိဘဲ မျက်စိကိုမှိတ်၍ မြစ်ထည်း၊ ချောက်ကမ်းပါး၊ ချုံရုပ်အရပ်များ၌ စွန့်ရမည် ဖြစ်ပါလျက် ထိုသို့မစွန့်ဘဲ အမှတ်အသားပြုလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်-ဟူလို။

ကတာဒိဝသေန။ ။ အာဒိဖြင့် အကတ၊ ကတာကတကို ယူ၊ ပုတီး နားကပ်စသော တန်ဆာဘဏ္ဍာဖြစ်အောင် ပြုအပ်ပြီးသော ရူပိယကို ကတ၊ တန်ဆာဘဏ္ဍာဖြစ်အောင် မပြု အပ်သော ရူပိယကို အကတ၊ ထို ၂ မျိုးစုံကို ကတာကတဟု ခေါ်သည်။

ရဇတပရိဝတ္တနံ-ရွှေငွေကို လဲလှယ်ခြင်းသို့၊ (သမာပဇ္ဇေယျ-၌ စပ်၊) ဟိ-ချဲ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသွာ)-ကြောင့်၊ ပုရိမသိက္ခာပဒေန-ဖြင့်၊ နိသဂ္ဂိယဝတ္ထုဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုနံ-နိသဂ္ဂိယဝတ္ထု ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုတို့ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟဏံ-ခံယူခြင်းကို၊ ဝါရိတံ-တားမြစ်တော်မူအပ်ပြီ၊ (နိသဂ္ဂိယဝတ္ထု၊ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုများကို ရာဇဘောဂ္ဂသိက္ခာပုဒ်၌ ဖွင့်ခဲ့ပြီ) ဣမိနာ-ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ (နိသဂ္ဂိယဝတ္ထု ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုနံ-တို့ကို) ပရိဝတ္တနံ-လဲလှယ်ခြင်းကို၊ (ဝါရိတံ-ပြီ) တသွာ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုနာ-ပုလဲစသော ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုဖြင့်၊ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုကပ္ပိယဝတ္ထုနိ-ပုလဲစသော ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထု၊ သင်္ကန်းစသော ကပ္ပိယဝတ္ထုတို့ကို၊ (ပရိဝေတ္တန္တဿ-လဲလှယ်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ကပ္ပိယဝတ္ထုနာ-သင်္ကန်းစသော ကပ္ပိယဝတ္ထုဖြင့်၊ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထု - ပုလဲစသော ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုကို၊ ပရိဝေတ္တန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ။)

ပန-ကာ၊ နိသဂ္ဂိယဝတ္ထုနာ-ဝတ္ထုဖြင့်၊ နိသဂ္ဂိယဝတ္ထု-ဝတ္ထုကို၊ (ပရိဝေတ္တန္တဿ) ဝါ-၏လည်းကောင်း၊ (ငွေဖြင့် ရွှေကို ဝယ်ခြင်းမျိုး၊) ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထု-ဝတ္ထုကို၊ (ပရိဝေတ္တန္တဿ) ဝါ-၏လည်းကောင်း၊ (ငွေဖြင့် ပုလဲစသည်ကို ဝယ်ခြင်းမျိုး၊) ကပ္ပိယဝတ္ထု-ကို၊ (ပရိဝေတ္တန္တဿ) ဝါ-၏လည်းကောင်း၊ (ငွေဖြင့် သင်္ကန်းစသည်ကို ဝယ်ခြင်းမျိုး၊) ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုကပ္ပိယဝတ္ထုဟိစ-တ္ထုတို့ဖြင့်လည်း၊ နိသဂ္ဂိယဝတ္ထု-ကို၊ ပရိဝေတ္တန္တဿဝါ-၏လည်းကောင်း၊ (ပုလဲ၊ သို့မဟုတ် သင်္ကန်းစသည်ဖြင့် ရွှေငွေကို လဲခြင်းမျိုး၊) နိသဂ္ဂိယံ ဟောတိ၊ တံ-ထိုလဲလှယ်အပ်သော ရွှေငွေကို၊ ပုရိမနယာ နုသာရေနေဝ-ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းသို့ အစဉ်လိုက်သဖြင့်သာလျှင်၊ သံယမဇ္ဈေ -၌၊ နိသဇ္ဇိတဗ္ဗံ - ရာ၏၊ စ - ဆက်၊ နိသဋ္ဌဝတ္ထုသ္မိံ - စွန့်အပ်ပြီးသော ဝတ္ထု၌၊ တတ္ထ-ထိုရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ - ဖြင့်သာလျှင်၊ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ - ကျင့်ရာ၏။

ဇာတရူပရဇတပရိဝတ္တနံ။ ။ ဇာတရူပရဇတဿ-ကို+ပရိဝတ္တနံ-လဲလှယ်ခြင်း၊ ဝါ-ရောင်းဝယ်ခြင်း၊ ဇာတရူပရဇတပရိဝတ္တနံ-ခြင်း၊ ရူပိယသဒ္ဓါ၏ ရွှေ ငွေ ၂ မျိုးလုံး ဟောနိုင်ကြောင်းကို ရှေ့၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ထို့ကြောင့် ရူပိယကို ဇာတရူပရဇတဟု ဖွင့်၍ သံဝေါဟာရကို ပရိဝတ္တနဟု ဖွင့်သည်၊ ဝယ်သူက ကတဖြင့် ရောင်းသူ၏ အကတကိုဖြစ်စေ ကတာတက ၂ မျိုးလုံးကို ဖြစ်စေ လဲခြင်း၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး လဲနိုင်ပုံကို သိပါ၊ ဤသို့လဲလှယ်ရာဝယ်တစ်ဘက်ဘက်မှ ရူပိယပါနေလျှင် သင်္ကန်းစသော ကပ္ပိယဝတ္ထုနှင့် လဲသော်လည်း ရူပိယ သံဝေါဟာရ ဖြစ်တော့၏။

(ကုဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို)၊ ပေ၊ အနာဏတ္တိကံ-တည်း၊ ယံ-အကြင်ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ အတ္တနော-၏၊ ဓနေန-ဖြင့်၊ ပရိဝတ္ထေတိ-အပြန်အလှန် ဖြစ်စေ၏၊ (သဒ္ဓတ္ထာ) ဝါ-လဲလှယ်၏၊ (ဝေါဟာရတ္ထာ) တဿဝါ-ထိုလဲလှယ်အပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထု၏ သော်လည်းကောင်း၊ ဓနဿဝါ-လဲလှယ်ကြောင်း၊ ဥစ္စာ၏သော်လည်းကောင်း၊ ရူပိယဘာဝေါစေ-ရွှေငွေ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [တဿ ရူပိယဘာဝ၊ သို့မဟုတ် ဓနဿ ရူပိယဘာဝ၊ ဤ ၂ မျိုးမှ အင်္ဂါ ၁ ပါး ယူ။] ပရိဝတ္ထနဗ္ဗ-လဲလှယ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနန္တရသိက္ခာပဒေ - အခြားမဲ့ သိက္ခာပုဒ်၌ ပေ၊... နဝမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၂၀။ ကာဝိက္ကယ သိက္ခာပုဒ်

ဒသမေ-၌၊ နာနပ္ပကာရကံတိ-ကား၊ စိဝရာဒီနံ-ကုန်သော၊ ကပ္ပိယဘဏ္ဍာနံ - အပ်သော ဘဏ္ဍာတို့၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ အနေကဝိဓံ-တစ်ပါးမကများသော အပြားရှိသော၊ ကယဝိက္ကယံတိ-ကား၊ ကယဉ္စေဝ-ဝယ်ခြင်းသို့လည်းကောင်း၊ ဝိက္ကယံဉ္စ-ရောင်းခြင်းသို့လည်းကောင်း၊ (သမာပဇ္ဇေယျ-၌ စပ်၊) ဟိ-ချဲ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣမိနာ-ဤဝတ္ထုဖြင့်၊ ဣမံ-ဤဟာကို၊ ဒေဟိ-ပေးလော၊ [တချို့စာ၌ “ကုဒံ ဒေဟိ” ဟု ရှိသော်လည်း အဋ္ဌကထာကြီး၌ “ကုမံ ဒေဟိ” ဟု ရှိ၏၊ ပါဠိအဋ္ဌထာတို့၌ ပဌမန္တနေရာမှာသာ “ကုဒံ” ထားလေ့ရှိကြသည်။] ကုမံ-ဤဟာကို၊ အာဟာရ-ဆောင်ယူခဲ့လော၊ ပရိဝတ္ထေတိ-လဲလှယ်လော၊ စေတာပေဟိ-ဝယ်လော၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမိနာ နယေန-ဖြင့်၊ ပရဿ-၏၊ ကပ္ပိယဘဏ္ဍာ-အပ်သောဘဏ္ဍာကို၊ ဂဏှန္တော-ယူသော ရဟန်းသည်၊ ကယံ-ဝယ်ခြင်းသို့၊ သမာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏၊ အတ္တနော-၏၊ ကပ္ပိယဘဏ္ဍာ-ကို၊ ဒေန္တော-ပေးသော ရဟန်းသည်၊ ဝိက္ကယံ-ရောင်းခြင်းသို့၊ သမာပဇ္ဇတိ-၏၊ [အကပ္ပိယဘဏ္ဍာဖြင့် လဲလျှင် ရူပိယသံဝေါဟာရတွင် ပါဝင်၏၊ ကပ္ပိယဘဏ္ဍာချင်း လဲရာ၌သာ

နာနပ္ပကာရံ။ ။ နာနာ+ပကာရာ ယဿာတိ နာနပ္ပကာရကော (ကယဝိက္ကယော) ဝယ်ခြင်း ရောင်းခြင်း အမှုအရာကြိယာသည် အမျိုးမျိုးအစားစား မရှိသော်လည်း ဝယ်ကြောင်း ရောင်းကြောင်း ပစ္စည်းဘဏ္ဍာတို့က သင်္ကန်း-ဆွမ်း-ကျောင်း-ဆေး စသောအားဖြင့် အမျိုးမျိုး ရှိသောကြောင့် ဝယ်ကြောင်း ရောင်းကြောင်းဘဏ္ဍာတို့၏ နာနပ္ပကာရ အမည်ကို ဝယ်မှု ရောင်းမှုအပေါ် တင်စား၍ ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ကယဝိက္ကယကိုလည်း “နာနပ္ပကာရ ကယဝိက္ကယ” ဟု ခေါ်ရသည်-ဟု ပြလို၍ “စိဝရာဒီနံ ပေ၊ အနေကဝိဓံ” ဟု ဖွင့်သည်။ [“နာနပ္ပကာရံ ရူပိယသံဝေါဟာရံ” တုန်းကလည်း ဤနည်းပင်။]

ကယဝိက္ကယ ဖြစ်သည်။ တဆွာ-ကြောင့်၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ သဟဓမ္မိကေ-သီတင်း သုံးဖော်တို့ကို၊ ထပေတွာ-၍၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော၊ (ဣမိနာ ဣမံ ဒေဟိ စသော) နည်းဖြင့်၊ အတ္တနော-၏၊ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ-ကို၊ ဒတွာ-ပြီး၍၊ မာတု-၏၊ သန္တကမ္ပိ-ဥစ္စာလည်းဖြစ်သော၊ ယံ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ-ကို၊ ဂဏှာတိ-၏၊ တံ-ထိုကပ္ပိယ ဘဏ္ဍာသည်၊ ဝါ-ကို၊ နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်သင့် စွန့်ထိုက်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဝုတ္တလက္ခဏာ ဝသေန-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သံဃဂဏပုဂ္ဂလေသု-တို့တွင်၊ ယဿကဿစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးအား၊ နိသဂ္ဂိတဗ္ဗ-ရာ၏။

ဣမံ-ဤဟာကို၊ ဘုဉ္စိတွာဝါ-စားပြီး၍သော်လည်းကောင်း၊ ဂဟေတွာဝါ- ယူပြီး၍သော်လည်းကောင်း၊ ဣမံနာမံ-ဤမည်သော ဥစ္စာကို၊ အာဟရ-ဆောင် ယူခဲ့လော၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ပြော၍သော်လည်းကောင်း၊ (ဣမံနာမံ-ဤမည်သော အမှုကို) ကရောဟိ-လော၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ပြော၍သော်လည်းကောင်း၊ ရဇနာဒိ- ဆိုးရည်ခေါက် အစရှိသည်ကို၊ အာဟရပေတွာဝါ-ဆောင်ယူစေ၍သော်လည်း ကောင်း၊ ဝါ-ဆောင်စေခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မကရဏာဒိပရိက္ခာရံ

မာတုသန္တကံပိ။ ။ အဓိဥစ္စာကို တောင်း၍ဖြစ်စေ၊ မတောင်းဘဲ ဝိဿာသဂ္ဂါဟဖြင့် ဖြစ်စေ ယူနိုင်သော်လည်း တစ်စုံတစ်ခုဖြင့် လဲ၍ကား မယူကောင်း-ဟု သတိပြုပါ။ [ပိသဒ္ဒါ သည် သမ္ဘာဝနာဇောတက။] “အလွန်ရင်းသော အဓိဥစ္စာကိုသော်မှ မလဲကောင်း” ဟု သမ္ဘာဝနာပြု၍ ထိုမျှလောက်မရင်းနှီးသော အခြားသူ၏ ဥစ္စာမှာ (မလဲကောင်းဟု) အထူးဆို ဖွယ်မရှိတော့ ဟု ဂရဟာပြုသည်။

ဝုတ္တလက္ခဏာဝသေန။ ။ ပြခဲ့သော နိသဂ္ဂိယဝတ္ထုများ စွန့်ပုံသည် ဥပလက္ခဏာ- မှတ်သားကြောင်း နည်းတည်း၊ ထိုနည်းကိုမှီး၍ “အဟံ ဘန္တေ နာနပ္ပကာရကံ ကယဝိက္ကယံ သမာပဇ္ဇိ၊ ဣဒံ မေ ဘန္တေ နိသဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ သံဃဿ နိသဇ္ဇာမိ” ဟု ဆိုလေ-ဟူလို၊ နဂို ပစ္စည်းက အပ်သောကြောင့် သံဃာစသည်အား စွန့်ကောင်းသည်။

ဣမံ ဘုဉ္စိတွာဝါ ၊ပေ၊ ကာရေတွာဝါ။ ။ “ဤထမင်းကို စားပြီး၍၊ သို့မဟုတ် ဤမျက်နှာသုတ်ပုဝါကို ယူပြီး၍ တောထည်းက ဆိုးရည်ခေါက်ကို ခွာယူခဲ့စမ်းပါ။ သို့မဟုတ် ဓမ္မကရဏံ (ရေစစ်) လုပ်ပေးစမ်းပါ။ သို့မဟုတ် မြက်ရွပ်နေသော မြေကို ရှင်းလင်းပေးစမ်းပါ” ဟု စကားတစ်ဆက်တည်း ခိုင်းလျှင် ကယဝိက္ကယ ဖြစ်၏။ ထမင်းကျွေးခြင်း စသည်က ဝိက္ကယ ဖြစ်၍ ဆိုးရည်ခေါက်ခွာ၍ ယူခဲ့စေခြင်း စသည်က ကယ ဖြစ်သည်-ဟူလို။ [ဤနေရာ၌ အပ်သောခိုင်းနည်းများကို ပါရာဇိကဏံ အဋ္ဌကထာအတိုင်း ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားသည်။]

(စ)-ဓမ္မကရုဏ် ရေစစ် အစရှိသော ပရိက္ခရာကိုလည်းကောင်း၊ ဘူမိသောဓနာဒိ-
 မြေကို သုတ်သင်ခြင်း အစရှိသော၊ နဝကမ္ပဝ - အမှုသစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကာရေ
 တွာဝါ-၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ သန္တိ-ထင်ရှားရှိ
 သော၊ ဝတ္ထု-ကို၊ နိသဇ္ဇိတဗွံ-စွန့်ရာ၏၊ (ဝတ္ထုသို့-သည်) အသန္တေ-ထင်ရှားမရှိ
 လတ်သော်၊ ပါစိတ္တိယံ-ပါစိတ်အာပတ်ကို၊ ဒေသေတဗ္ဗမေဝ-ဒေသနာ ပြောရာ
 သည်သာ၊ (ဧဝဖြင့် ဝတ္ထုစွန့်ခြင်းကို ကန့်။)

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ - ကို)။ ပေ၊ ဣဒံ - ဤပစ္စည်းဝတ္ထုသည်၊ ကိ-အဘယ်ကို၊
 အဂ္ဂတိ-ထိုက်တန်သနည်း၊ (တစ်နည်း) ကိ အဂ္ဂတိ-ဘယ်လောက် တန်သနည်း၊
 ဣတိ ဧဝံ - သို့၊ အတ္ထံ - တန်ဖိုးကို၊ ပုစ္ဆန္တဿ - မေးသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊
 ယဿ-အကြင်ဥစ္စာရှင်၏၊ ဟတ္ထတော-မှ၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ ဂဏှိတုကာမော-ယူလိုသည်၊
 ဟောတိ-၏၊ တံ-ထိုဥစ္စာရှင်ကို၊ ထပေတွာ-၍၊ အညံ-အခြားသူကို၊ အန္တမသော-
 အားဖြင့်၊ တဿေဝ-ထိုဥစ္စာရှင်၏ပင်၊ ပုတ္တဘာတုကံပိ-သား၊ ညီကိုလည်း၊ ကပ္ပိယ
 ကာရကံ-ကကို၊ ကတွာ-၍၊ ဣမိနာ-ဤဝတ္ထုဖြင့်၊ ဣမံနာမ-ဤမည်သော ဝတ္ထုကို၊
 ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဒေဟိ-ပေးလော၊ ဣတိ-သို့၊ အာစိက္ခန္တဿ-ပြောသော ရဟန်း၏
 လည်းကောင်း၊ ဣဒံ-ဤဝတ္ထုသည်၊ အမှာကံ-တို့အား၊ အတ္ထိ-၏၊ အမှာကံစ-
 ငါတို့အားလည်း၊ ဣမိနာစ ဣမိနာစ-ဤမည် ဤမည်သော ဝတ္ထုဖြင့်လည်း၊
 အတ္ထော-အလိုရှိ၏၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့ ဝတ္ထု-ပြော၍၊ အတ္တနော-၏၊ ဓနေန-ဥစ္စာဖြင့်၊
 လဒ္ဓံ-ရအပ်သော ဝတ္ထုကို၊ ဂဏန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ သဟမေဓိကေဟိ-နှင့်။

သန္တိ ပေ၊ ဒေသေတဗ္ဗမေဝ။ ။ ဆိုးရည်ခေါက် အခွာခိုင်းရာ၌ အရာဝတ္ထု ထင်ရှား
 ရှိသောကြောင့် ထုံးစံအတိုင်း သံဃာစသည်အား စွန့်ရမည်၊ ဘူမိသောဓန.. ခိုင်းရာ၌ကား
 စွန့်ဖို့ရာဝတ္ထု မရှိသောကြောင့် ပါစိတ်အာပတ်ကို ဒေသနာသာ ကြားစေရမည်၊ ဧဝဖြင့် ဝတ္ထု
 စွန့်ခြင်းကို ကန့်။ [ဘူမိသောဓနာဒိ၌ အာဒိဖြင့် သင်္ကန်းဖွပ်ခိုင်းခြင်း၊ ခေါင်းရိတ်ခိုင်းခြင်း
 စသည်ကို ယူ၊ မိမိပစ္စည်းကို ဓမ္မကရုဏ် အလုပ်ခိုင်းရာ၌လည်း ဒေသနာသာ ကြားရမည်။]

ပုတ္တဘာတုကံပိ။ ။ ဈေးသည်စသော ဥစ္စာရှင်မှတစ်ပါ၊ သူ၏သား-ညီ စသူကို
 ကပ္ပိယ အလုပ်ခိုင်း၍ “ဤငါ့သင်္ကန်းဖြင့် သူ၏သပိတ်ကို လဲပေးစမ်းပါ” ဟု ပြောနိုင် ခိုင်းနိုင်
 သည်-ဟူလို။

ဣမိနာ ပေ၊ ဂဏန္တဿ။ ။ ဈေးသည်စသော ဥစ္စာရှင်နှင့် တိုက်ရိုက်လဲရာ၌ကား
 “ငါ့မှာ သင်္ကန်းရှိ၏၊ ဤသင်္ကန်းကို ငါအလိုမရှိ၊ သပိတ်ကို အလိုရှိ၏” ဟု ပြောနိုင်၏၊ ထိုသို့
 ပြော၍ သပိတ်ရလျှင် အပ်၏-ဟူလို။

သဒ္ဓိ-ကွ၊ ကယဝိက္ကယံ-ဝယ်ခြင်း၊ ရောင်းခြင်းကို၊ ဝါ-လဲလှယ်ခြင်းကို၊ ကရောန္တသု-
 ဇာ်လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနိဉ္စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ၊)
 ယံ-အကြင်ဝတ္ထုကို၊ အတ္တနော-၏၊ ဓနေန-ဖြင့်၊ ပရိဝတ္ထေတိ-အပြန်အလှန် ဖြစ်စေ
 ၏။ ဝါ-လဲလှယ်၏။ ယေနစ-အကြင်ဝတ္ထုဖြင့်လည်း၊ ပရိဝတ္ထေတိ-၏။ ဝါ-၏။
 တေသံ-ထိုလဲလှယ်အပ်သော ဝတ္ထု၊ လဲလှယ်ကြောင်း ဝတ္ထုတို့၏။ ကပ္ပိယဝတ္ထုတာ-
 အပ်သော ဝတ္ထုတို့၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အသဟဓမ္မိကတာ-သီတင်းသုံးဖော်
 မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ကယဝိက္ကယာပဇ္ဇနဉ္စ-ဝယ်ခြင်း ရောင်းခြင်း
 သို့ ရောက်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။...ဒသမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ၊
 ဒုတိယော-သော၊ ဇဠကလောမဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၂၁။ ပတ္တသိက္ခာပုဒ် ပတ္တဝဂ္ဂဿ-၏။ ပဌမေ-၌၊ အတိရေကပတ္တော
 တိ-ကား၊ အနုမိဋ္ဌိတောစ-အဓိဋ္ဌာန်လည်း မတင်
 အပ်သော၊ အဝိကပ္ပိတောစ-ဝိကပ္ပနာလည်း မပြုအပ်သော၊ (အတိရေက၏ အဖွင့်၊
 အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်၊ ဝိကပ္ပနာပြုအပ်သော သပိတ်မှ အပိုအလွန်-ဟူလို၊ ပတ္တော
 ဓာရေတဗ္ဗော-၌ စပ်၊) သောစ-ထိုသပိတ်သည်လည်း၊ ဥက္ကဋ္ဌမဇ္ဈိမောမ ကာနံ-
 ဥက္ကဋ္ဌသပိတ်၊ မဇ္ဈိမသပိတ်၊ ဩမကသပိတ်တို့တွင်၊ အညတရော-တစ်လုံး
 လုံးသော၊ ပမာဏယုတ္တောဝ-ပမာဏနှင့် ယှဉ်သော သပိတ်သာတည်း၊ တဿ-
 ထိုသပိတ်၏၊ ပမာဏံ-ဏကို၊ အမ္မာဠကောဒနံ ဂဏှာတီတိ အာဒိနာ-တိ အစရှိ
 သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ပါဠိယံ-၌၊ (ဘဂဝတာ၊) ဝုတ္တံ၊ တတြ-ထိုပါဠိတော်၌၊ အယံ-
 ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း။

သုကောဋ္ဌိတပရိသုဒ္ဓါနိ-ကောင်းစွာ ထောင်းအပ်သည်ဖြစ်၍ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်
 ကုန်သော၊ အနုပဟတပုရာဏသာလိတဏှုလာနံ-မကြီးမပြတ်သော သလေးဆန်
 ဟောင်းတို့၏၊ [ဆန်သစ်ကို ချက်လျှင် ထမင်း သိပ်မပွားသောကြောင့် ထမင်း
 တိုးပွားသော ဆန်ဟောင်းကို ပြသည်၊] ဒွေမာဂဓနာဠိယော-မဂဓတိုင်းသုံး ၂
 ကွမ်းစားတို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ တေဟိ တဏှုလေဟိ-ထိုသလေးဆန်ဟောင်း

အနုပဟတ ပေ၊ တဏှုလာနံ။   ။န+ဥပဟတ-မကြီးမပြတ်သော (ဆန်ကွဲ
 ဆန်ကြီး ဆန်ညာ မဟုတ်သော) ပုရာဏသာလိတဏှုလ-ဟောင်းသော သလေးဆန်၊ (နှစ်ချို့
 သလေးဆန်ဟောင်း။)

သုကောဋ္ဌိတ သုပရိသုဒ္ဓါနိ။   ။[သု-ကောင်းစွာ+ကောဋ္ဌိတ-ထောင်းအပ် (ဖွပ်အပ်
 ကြိတ်အပ်) သုပရိသုဒ္ဓ-ဖွဲ့နုတို့မှ သန့်စင်သော ဆန်၊] ထိုဆန်များ၏ ၂ စုံလယ် (ဝါ-တစ်ပြည်)
 ကို ယူ၍ ချက်သောအခါ....

တို့ဖြင့်၊ အနုတ္တဏှာလံ-မနပ်တနပ် မာဆတ်ဆတ်လည်း မဟုတ်သော၊ အင်္ဂါလိန္ဒ-
 စိုစိုစွပ်စွပ် ပြောဖတ်ဖတ်လည်း မဟုတ်သော၊ အပိဏ္ဍိတံ-မထွေး မခဲသော၊
 သုဝိသဒံ-အလွန်သန့်ရှင်း စင်ကြယ်သော၊ ကုန္ဒမကုဋ္ဌရာသိသဒိသံ-သင်းခွေပန်းငုံ
 အစုနှင့်တူသော၊ အဝဿာဝိတောဒနံ-ငဲ့အပ်သော ထမင်းရည်ရှိသော ထမင်းကို၊
 ဝါ-ချိုးမကပ်သော ထမင်းကို၊ ပစိတွာ-ချက်ပြီး၍၊ နိရဝသေသံ-အကြွင်းအကျန်
 မရှိအောင်၊ ပတ္တေ-၌၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်၍၊ တဿ သြဒနဿ-၏၊ စတုတ္ထ
 ဘာဂပ္ပမာဏော-လေးခုမြောက် အဖို့ပမာဏရှိသော၊ ဝါ-လေးဖို့ တစ်ဖို့ ပမာဏ
 ရှိသော၊ နာတိယနော-ပြစ်လည်း မပြစ်လွန်းသော၊ နာတိတနုကော-ကျလည်း
 မကျလွန်းသော၊ ဟတ္ထဟာရိယော-လက်ဖြင့် ဆောင်အပ်ဆောင်နိုင်သော၊ ဝါ-
 လက်ကော်ရဖြစ်သော၊ (ဟတ္ထေန+ဟာရိယော ဟတ္ထဟာရိယော) သဗ္ဗသမ္ဘာရ
 သင်္ခိတော-ဇိယာ ကရဝေး အစရှိသော အလုံးစုံ အဆောက်အဦတို့ဖြင့် စီရင်အပ်
 သော၊ မုဂ္ဂသူပေါ-ပဲနောက်ဟင်းကို၊ ပက္ခိပိတဗ္ဗော-ထည့်ထိုက်၏၊ တတော-ထိုမှ
 နောက်၌၊ အာလောပဿ အာလောပဿ-ဆွမ်းလုပ်တိုင်း ဆွမ်းလုပ်တိုင်းအား၊
 အနုရူပံ-လျော်သော၊ ယာဝစရိမာလောပပဟောနကံ-နောက်ဆုံး ဆွမ်းလုပ်တိုင်
 အောင် လောက်သော၊ မစ္ဆမံသာဒိဗျဉ္ဇနံ-ငါး၊ အမဲ အစရှိသော ဟင်းလျာကို၊
 (ပက္ခိပိတဗ္ဗံ-၏။)

ဒေ မာဂဓနာဋီယော။ ။မဂတိုင်း၌ သုံးစွဲအပ်သော ကွမ်းစားသည် ရိုးရိုးကွမ်းစား
 ထက် ၂ ဆ ကြီးသတတ်၊ ထို့ကြောင့် ၂ ကွမ်းစား (၂ စလယ်) ဟူသည် တစ်ပြည်ပင်တည်း။

အနုတ္တဏှာလံ။ ။[န+ဥတ္တဏှာလံ] ပါကတော-ကျက်ခြင်းမှ+ဥက္ကန္တံ-ရှောင်လွှဲသော၊
 ဝါ-မကျက်သော၊ မနပ်သော+တဏှာလံ-ဆန်တည်း၊ ဥတ္တဏှာလံ-မနပ်သော ဆန်၊ န+ဥတ္တဏှာလံ
 အနုတ္တဏှာလံ။

အင်္ဂါလိန္ဒ။ ။ ကိလိဇ္ဇတိ-စိုစွပ်၏၊ ဣတိ ကိလိန္ဒံ-စိုစွပ်သော ထမင်း၊ မနပ်သော
 ထမင်း၊ န+ကိလိန္ဒံ။ [ကိလိန္ဒံ-၌ “ကိလိဒ” ဓာတ်။]

အာလောပဿ ၊ပေ၊ **အနုရူပံ။** ။ အာလောပဿ စတုတ္ထဘာဂပ္ပမာဏံ ဗျဉ္ဇနံ-ဆွမ်း
 လုပ်၏ ၄ ပုံ တစ်ပုံ ပမာဏရှိသော သားဟင်း၊ သို့မဟုတ် ငါးဟင်း၊ [ဗျဉ္ဇနဿမတ္တာနာမ
 သြဒနစတုတ္ထဘာဂေါ-ဟူသော ပြဟ္မာယုသုတ် အဋ္ဌကထာနှင့် သဘောတူပင်။]

ပန-ဆက်၊ သပ္ပိ၊ ပေ၊ ကဗ္ဗိကာဒီနိ-ထောပတ်၊ ဆီ၊ ရက်တက်ရည်၊ ပအုန်းရည် အစရှိသည်တို့သည်၊ ဂဏနူပဂါနိ-ရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သည်။ ဝါ-ရေတွက်လောက်ကုန်သည်၊ န ဟောန္တိ-မဖြစ်ကုန်၊ ဟိ-မှန်၊ တာနိ-ထိုထောပတ်စသော ဝတ္ထုတို့သည်၊ သြဒနဂတိကာနေဝ-ထမင်း၏ အသွားနှင့် တူသော အသွားရှိကုန်သည်သာ၊ ဝါ-ထမင်းနှင့် အလားတူကုန်သည်သာ၊ (ဟုတ္တာ-၍)၊ ဟာပေတုံ-ယုတ်လျော့စေခြင်းငှာလည်း၊ နေဝ သက္ကောန္တိ-မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ ဝမေတုံ-တိုးပွားစေခြင်းငှာလည်း၊ န သက္ကောန္တိ-ကုန်၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ သဗ္ဗမ္ပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ပက္ခိတ္တံ-ထည့်အပ်သော၊ ဧတံ-ဤဆွမ်း၊ ပဲဟင်း၊ ဟင်းလျာသည်၊ ပတ္တဿ-၏၊ မုခဝဋ္ဋိယာ-နားခမ်းရစ်၏၊ ဟေဋ္ဌိမရာဇိသမံ-အောက်အရေးနှင့် ညီမျှသည်၊ (ဟုတ္တာ) သစေ တိဋ္ဌတိ-အံ့၊ သုတ္တေနဝါ-ချည်မျှင်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဟီရေနဝါ-လျော်မျှင်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဆိန္နန္တဿ-ဖြတ်လတ်သော်၊ (တတုတ်တိုက်သကဲ့သို့ တိုက်ကြည့်လတ်သော်)၊ သုတ္တဿဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ ဟီရဿဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ ဟေဋ္ဌိမန္တံ-အောက်အစွန်းကို၊ သစေ ဖုသတိ-အကယ်၍ ထိအံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ဖြစ်လတ်သော်)၊ အယံ-ဤသပိတ်သည်၊ ဥက္ကဋ္ဌောနာမ-ဥက္ကဋ္ဌမည်သော၊ ပတ္တော-သပိတ်တည်း၊ တံ ရာဇိ-ထိုအောက်အရေးကို၊ အတိက္ကမ္မ-ကျော်လွန်၍၊ ထူပီကတံ-ထူပကဲ့သို့ ပြုအပ်လျက်၊ (မို့မောက်လျက်-စို့စို့တက်လျက်)၊ သစေ တိဋ္ဌတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ အယံ-ဤသပိတ်သည်၊ ဥက္ကဋ္ဌောနာမ-ကမည်သော၊ ပတ္တော-တည်း၊ တံ ရာဇိ-ထိုအောက်အရေးသို့၊ သစေ န သမ္မာပုဏ္ဏာတိ-အကယ်၍ မရောက်အံ့၊ အန္တောဂဓမေဝ-အတွင်းဝင်သည်သာ၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ အယံ-ဤသပိတ်သည်၊ ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌောနာမ-ဋ္ဌမည်သော၊ ပတ္တော-တည်း။

သဗ္ဗမ္ပိ ပက္ခိတ္တံ။   ။ ဆန်တစ်ပြည်ချက်လျှင် (တစ်ဝက်ကို ပွား၍) ထမင်း ၂ ပြည် ဖြစ်သတတ်၊ ၂ ပြည်၏ ၄ ပုံတစ်ပုံ ပဲဟင်း (တစ်ခွက်သား) ၄ ပုံ တစ်ပုံ သား-ငါး တစ်မျိုးမျိုး ဟင်း (တစ်ခွက်သား) အားလုံးပေါင်းလျှင် သုံးပြည်ဖြစ်၏။

ဟေဋ္ဌိမရာဇိသမံ။   ။ သပိတ်၏ နားခမ်းရစ်သည် အတွင်းအပြင် ၂ မျိုးရှိ၏။ အတွင်း နားခမ်းရစ်သည် နိမ့်၏။ ထို အားလုံးသော ဆွမ်းဟင်းကို ထည့်၍ ချည်ကြိုးမျှင်ဖြင့် သို့မဟုတ် ထန်းလက်စသော လျော်မျှင်ဖြင့် (တတုတ်) တိုက်ကြည့်သောအခါ ချည်မျှင်၏ အောက်အနားနှင့် ထိရုံထိလျှင် ဥက္ကဋ္ဌ (သပိတ် သုံးမျိုးတွင် အကြီးစား) သပိတ်ဖြစ်၏။ [မဇ္ဈိမ ဩမကသပိတ် များနှင့်တကွ ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌစသော သပိတ် ၉ လုံးကို ပါတိမောက် ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

ဥက္ကဋ္ဌတော-ဥက္ကဋ္ဌသပိတ်မှ၊ ဥပဗုပ္ပမာဏော-ထက်ဝက် ပမာဏရှိသော သပိတ်သည်၊ မဇ္ဈိမော-မ သပိတ်တည်း၊ (သပိတ်လတ်-ဟူလို) မဇ္ဈိမပတ္တတော-မှ၊ ဥပဗုပ္ပမာဏော-သည်၊ ဩမကော-က သပိတ်တည်း၊ (သပိတ်ငယ်-ဟူလို) တေသမ္ပိ-ထိုမဇ္ဈိမသပိတ်၊ ဩမကသပိတ်တို့၏လည်း၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်၊ (ဥက္ကဋ္ဌသပိတ်၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်-ဟူလို) ဝုတ္တပဘေဒေါ-ဆိုအပ်ပြီးသော အထူးအပြားကို၊ (မဇ္ဈိမုက္ကဋ္ဌ၊ မဇ္ဈိမောမက၊ ဩမကုက္ကဋ္ဌ၊ ဩမကောမက အပြားကို-ဟူလို) ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ နဝသု-၉ မျိုးကုန်သော၊ ဧတေသု-ဤသပိတ်တို့တွင်၊ ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌောစ-၄ သပိတ်လည်းကောင်း၊ ဩမကောမကောစ-က သပိတ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒွေ-၂ မျိုးသော သပိတ်တို့သည်၊ အပတ္တာ-သပိတ် မဟုတ်ကြကုန်၊ သေသာ-ကုန်သော၊ သတ္တ-၇ မျိုးကုန်သော၊ ပတ္တာ-တို့သည်၊ ပမာဏယုတ္တာနာမ-ပမာဏနှင့် ယှဉ်သောသပိတ်တို့မည်၏၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤကင်္ခါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာ၌၊ သင်္ခေါ-အကျဉ်းချုပ်တည်း၊ ပေ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ [ထိုသို့ သပိတ် ၇ လုံးသာ ပမာဏယုတ္တ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊] (ယသ္မာ သတ္တပတ္တာ ပမာဏယုတ္တာ တသ္မာ၊) ဧဝံ-သို့၊ ပမာဏယုတ္တံ-ပမာဏနှင့်ယှဉ်သော၊ သမဏသာရုပ္ပေန-ရဟန်းတို့အား လျှောက်ပတ်သောအားဖြင့်၊ ပက္ကံ-ဖုတ်အပ်သော၊ အယောပတ္တံဝါ-သံသပိတ်ကိုသော်

ဒွေ အပတ္တာ။ ။ ဤနှစ်လုံးကို သပိတ်အဖြစ်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာပြု၍ မသုံးစွဲရ၊ သာမန်ခွက်အဖြစ်ဖြင့်သာ သုံးစွဲရသည်။ [ဧတေ ပန ဘာဇနပရိဘောဂေန ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာ၊ န အဓိဋ္ဌာနူပဂါ န ဝိကပ္ပနူပဂါ၊ ဣတရေပန သတ္တ အဓိဋ္ဌတိတ္တာဝါ ဝိကပ္ပေတ္တာဝါ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာ၊ တေနာဟ-သေသာ သတ္တ ပမာဏယုတ္တာနာမာတိ။]

သမဏသာရုပ္ပေန ပက္ကံ။ ။ ဧတ္ထ အယောပတ္တော ပဉ္စဟိ ပါကေဟိ ပတ္တော သမဏသာရုပ္ပေန ပတ္တော ဟောတိ၊ မတ္တိကာပတ္တော ဒွိဟိပါကေဟိ (၂ ကြိမ် ဖုတ်ခြင်းတို့ဖြင့်) (ပတ္တော-ဖုတ်အပ်သည်၊ သမာနော-သော်၊ သမဏသာရုပ္ပေန ပတ္တော ဟောတိ။)

မှတ်ချက်။ ။ “သံသပိတ်ကို ၅ ကြိမ်ဖုတ်၊ မြေသပိတ်ကို ၂ ကြိမ်ဖုတ်” ဟူသော စကားသည် သာရုပ္ပဖြစ်လောက်သော အကြိမ်ကို မှန်း၍ဆိုအပ်သော စကားတည်း။ ထို့ကြောင့် (ဖုတ်ခြင်း၏ အကြိမ်ကို မရေတွက်ဘဲ) အဆင်းအရောင် ညှိမှောင်နေလျှင် သင့်တော်လောက် ပြီး-ဟု ယူဆ၍ ယခုကာလ၌ သားရိုးကိုင်ထားအပ်သော သပိတ်ကို အဓိဋ္ဌာန်-ဝိကပ္ပနာပြု၍ သုံးစွဲနေကြလေသည်။ အချို့ဝိနည်းစိုရ်များကား ထိုသားရိုးကိုင် သပိတ်ကို (၅ ကြိမ် မဖုတ်ရသောကြောင့်) မသုံးလိုကြ။

လည်းကောင်း၊ မတ္တိကာပတ္တဝါ-မြေသပိတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ လဘိတွာ-၍၊ ဝါ-ရလတ်သော်၊ ပုရာဏပတ္တံ-သပိတ်ဟောင်းကို၊ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ-ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြု၍၊ ဝါ-အဓိဋ္ဌာန်ချ၍၊ အန္တောဒသာဟေ-၁၀ ရက်အတွင်း၌၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗော-အဓိဋ္ဌာန်တင် ထိုက်၏။

ပန-ဆက်၊ အဿ-ထိုသပိတ်၏၊ မူလတော-အဖိုးအားဖြင့်၊ ကာကိဏိက မတ္တမ္ပိ-တစ်ချင်ရွေးမျှလည်းဖြစ်သော၊ ဒါတဗ္ဗံ-ပေးထိုက်သော အဖိုးသည်၊ အဝ သိဋ္ဌံ-ကျန်နေသေးသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ ကျန်နေသေးလတ် သော်)၊ အဓိဋ္ဌာနူပဂေါ-အဓိဋ္ဌာန်လောက်သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ အပစ္စုဒ္ဓရန္တေန- ပစ္စုဒ္ဓိရ် မပြုလိုသော ရဟန်းသည်၊ ဝိကပ္ပေတဗ္ဗော-ဝိကပ္ပနာပြုထိုက်၏၊ တတ္ထ- ထိုပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြုရာ၌၊ ပစ္စုဒ္ဓရဏာဓိဋ္ဌာနလက္ခဏံ-ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြုပုံ၊ အဓိဋ္ဌာန်တင်ပုံ လက္ခဏာကို၊ စီဝရဝဂ္ဂေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ [“ဣမံ ပတ္တံ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ၊ ဣမံ ပတ္တံ အဓိဋ္ဌာမိ” စသည်ဖြင့် သိလေ၊] ဝိကပ္ပနာလက္ခဏံ- ဝိကပ္ပနာပြုပုံ လက္ခဏာကို၊ ပရတော-၌၊ ဝက္ကာမ-ဆိုကုန်တော့အံ့၊ (သုရာပါနဝဂ်၊ နဝမသိက္ခာပုဒ်ကျမှ ဆိုကုန်တော့အံ့-ဟူလို။)

ပန-ဆက်၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ အပတ္တကော-သပိတ်မရှိသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ဒသ-ဆယ်လုံးကုန်သော၊ ပတ္တေ-တို့ကို၊ လဘိတွာ-၍၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံ သော သပိတ်တို့ကို၊ အတ္တနာဝ-မိမိချည်းသာ၊ ပရိဘုဂ္ဂိတုကာမော-သုံးစွဲလိုသည်၊ သစေ ဟောတိ၊ (ဧဝံသတိ) ဧကံ-တစ်လုံးသော၊ ပတ္တံ-ကို၊ အဓိဋ္ဌာယ-အဓိဋ္ဌာန် တင်ပြီး၍၊ ပုနဒိဝသေ-၌၊ တံ-ထိုသပိတ်ကို၊ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ-၍၊ ဝါ-၍၊ အညော- အခြားသပိတ်ကို၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗော - ထိုက်၏၊ ဧတေနုပါပေန - ဤနည်းဖြင့်၊

သစေ ပန |ပေ၊ န ဟောတိ။ ။ သပိတ်လုပ်သူအား အဖိုးကို ပြေအောင် မပေးရ သေးလျှင် (ငွေတစ်ရွေးသားမျှ ပေးဖွယ်ကျန် သေးလျှင် ဖုတ်၍ ကျက်သဖြင့် သပိတ်ဟုတ်သော် လည်း မိမိလက်၌လည်း ရောက်နေစေကာမူ ကိုယ်ပိုင်မဖြစ်သေးရကား၊) အဓိဋ္ဌာန် မတင်ထိုက် သေး၊ [ကာကိဏိကမတ္တံနာမ ဒိယဗုဝိဟိ-ကောက်တစ်လုံးခွဲခန့် ရှိ၏၊ ပိုက်ဆံ တစ်ပြား၏ ၄ ဖို့ တစ်ဖို့လည်း ကာကိဏိက မည်၏။]

အပစ္စုဒ္ဓရန္တေန။ ။ သပိတ်ဟောင်းကို (အဓိဋ္ဌာန်ချသောအားဖြင့်) ပစ္စုဒ္ဓိရ် မပြု လိုလျှင် သပိတ်သစ်ကို “ဣမံ ပတ္တံ တုယံ ဝိကပ္ပမိ” ဟု ဆို၍ ဝိကပ္ပနာပြုရမည်၊ ဘာကြောင့် ၊ ညှိုး-အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်သော သပိတ် နှစ်လုံး မရှိကောင်းသောကြောင့်တည်း။

ဝဿသတံပိ-အနှစ်တစ်ရာပတ်လုံးလည်း၊ (အသက်ရှည်သလောက်-ဟူလို၊) ပရိဟရိတုံ-သွားလေရာရာ ဆောင်ယူခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်း၏။

ပန-ဆက်၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ယော ပတ္တော-အကြင်သပိတ်သည်၊ မုခ ဝဋ္ဋိတော-နားခမ်းရစ်မှ၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ ဒွင်္ဂုလမတ္တောကာသတော-လက် နှစ်သစ် အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ယတ္ထကတ္တစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော အရပ်၌၊ ကင်္ဂုသိတ္ထနိက္ခမနမတ္တေန-ဆတ်ဆန်ထမင်း ထွက် လောက်ရုံမျှဖြစ်သော၊ ဆိဒ္ဓေန-အပေါက်အားဖြင့်၊ ဆိဒ္ဓေါ-အပေါက်ရှိသည်၊ ဟောတိ-၏။ သော-ထိုသပိတ်သည်၊ အဓိဋ္ဌာနူပဂေါ-သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ [စပါး ၇ မျိုးတွင် ကင်္ဂုမည်သော ဆတ်စပါးသည် အသေးဆုံးဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုစပါး၏ ထမင်းကို ပြသည်၊] ပန-ဖန်၊ ဆိဒ္ဓေ-ကို၊ ပါကတိကေ-ပင်ကိုယ်အတိုင်း ရှိသည်ကို၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ ဝါ-မှ၊ (ဖာထေးပြီးမှ) အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗော-၏၊ သေသံ-အပေါက်မှ ကြွင်းသော၊ အဓိဋ္ဌာနုပိဇာနံ-အဓိဋ္ဌာန်စွန့်ပုံ အစီအရင်သည်၊ တိစိဝရေ-တိစိဝရိက် သင်္ကန်း၌၊ ဝုတ္တနယမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာ၊ [တိစိဝရိက်၌ လက်သန်း၏ လက်သည်းခွံမျှ ပေါက်လျှင် အဓိဋ္ဌာန်ပျက်၏၊ အပေါက်မှ ကြွင်းသော အဓိဋ္ဌာန်ပျက်ပုံမှာ သဘောတူပင်-ဟူလို၊] (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ- ကို)၊ ပေ၊ သေသဝဏ္ဏနာက္ကမော-ကြွင်းသော အဖွင့်အစဉ်ကို၊ (ဒဿာဟပရမံ အဖွင့်၊ နိသဂ္ဂိယအဖွင့် စသည်ကို ဆိုသည်)၊ စိဝရဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမသိက္ခာပဒေ- ၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။... ပဌမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၂၂။ ဦနပဉ္စဗန္ဓန သိက္ခာပုဒ်

ဒုတိယေ-၌၊ (အတ္တော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) အဿ- ထိုသပိတ်၏၊ ဦနာနိ - ယုတ်လျော့ကုန်သော၊ ပဉ္စ- ငါးခုကုန်သော၊ ဗန္ဓနာနိ-အဖွဲ့တို့သည်၊ (သန္တိ) ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ငါးခုအောက် ယုတ်လျော့သော အဖွဲ့ရှိသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ သော-ထိုသပိတ်သည်) ဦနပဉ္စဗန္ဓနော-မည်၏၊ အဿ-ထိုသပိတ်၏။

ဝဿသတမ္ပိ ပဟရိတုံ။ ။ အဓိဋ္ဌာန်ချပြီးသော သပိတ်ကို နောက်ထပ် အဓိဋ္ဌာန် မတင်ဘဲ ၉ ရက်ထားနိုင်သောကြောင့် သပိတ် ၁၀ လုံးကို တစ်လုံးပြီးတစ်လုံး အဓိဋ္ဌာန်တင်- နောက်တစ်ရက် အဓိဋ္ဌာန်ချ၍ ၁၀ ရက်ပြည့်မှ ထပ်၍တစ်ဖန် အဓိဋ္ဌာန်တင်သောအားဖြင့် အသက်ရှည်သမျှ သွားလေရာသို့ ဆောင်သွားနိုင်သည်-ဟူလို။

ပဉ္စ-ငါးခုကုန်သော၊ ဗန္ဓနာနိ-တို့သည်၊ န ပူရေန္တိ-မပြည့်ကုန်၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဦးပဉ္စဗန္ဓနေန-ယုတ်လျော့သော ငါးဖွဲ့ရှိသော၊ တေန-ထိုသပိတ်ဖြင့်၊ (စေတော ပေယျ-၌ စပ်၊) (ဧတံ-ဤဦးပဉ္စဗန္ဓနေနဟူသော သဒ္ဒါသည်၊) ဣတ္ထမ္ဘူတဿ- တစ်စုံတစ်ခု အထူးသို့ ရောက်သော ရဟန်းကို၊ လက္ခဏေ-မှတ်ကြောင်းအနက်၌၊ (ပဝတ္တံ-ဖြစ်သော၊) ကရဏာဝစနံ-ကရိုဏ်းဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း၊ တတ္ထ-ထို ဦးပဉ္စဗန္ဓနေနဟူသော ပါဠိ၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အဗန္ဓနဿာပိ-အဖွဲ့မရှိသော သပိတ်၏လည်း၊ ပဉ္စ-ငါးခုကုန်သော၊ ဗန္ဓနာနိ-တို့သည်၊ န ပူရေန္တိ-ကုန်၊ (ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊) သဗ္ဗသော-ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့်၊ နုတ္တိတာယ- အဖွဲ့မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ တေန-ကြောင့်၊ အဿ-ထိုဦးပဉ္စဗန္ဓနေန ဟူသောပုဒ်၏၊ ပဒဘာဇနေ-ပဒဘာဇနီ၌၊ ဦးပဉ္စဗန္ဓနေနာနာမ၊ ပေ၊ ဧကဗန္ဓနော ဝါတိ အာဒိ-ဝါ အစရှိသော စကားကို၊ (ဘဂဝတာ၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။ [အဗန္ဓနော-အဖွဲ့ အတုပ် မရှိသော၊ (ပတ္တော)ဝါ-သပိတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဧကဗန္ဓနော-တစ်ခု သော အဖွဲ့အတုပ်ရှိသော၊ (ပတ္တော ဝါ-သည်လည်းကောင်း၊) ဦးပဉ္စဗန္ဓနောနာမ- န မည်သော၊ ပတ္တော-တည်း။]

စ-ဆက်၊ ဦးပဉ္စဗန္ဓနေနာတိ-နဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏၊ ပတ္တော-သည်၊ ပဉ္စဗန္ဓနော-ငါးဖွဲ့ရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ပဉ္စဗန္ဓနောကာသော-၅ ဖွဲ့ ဖွဲ့လောက်ရာ အရပ်ရှိသည်၊ (ဟောတိ-၏၊) တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ သော-ထိုသပိတ်သည်၊ အပတ္တော-သပိတ်

ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏေ။   “ယော ပန ဘိက္ခု ဦးပဉ္စဗန္ဓနေန” ဟူသော ပါဠိ၌ ငါးဖွဲ့ မပြည့်သေးသော သပိတ်သည် ရဟန်းကို မှတ်သားကြောင်းဖြစ်၍ လက္ခဏတည်း၊ တောင်း ခြင်းကြိယာကား လက္ခတည်း၊ ဤသို့ တောင်းခြင်းကြိယာကို အထူးပြုသောအားဖြင့် မှတ်သား တတ်သောကြောင့် ဤဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏကို ကြိယာဝိသေသန တစ်မျိုးဟု မှတ်၊ ကြွင်းသော မှတ်ဖွယ်ကို သဒ္ဒါကျမ်း အဖွင့်များ၌ ရှုပါ။

ဦးပဉ္စဗန္ဓနပတ္တ။   ။ နောက်၌ လာမည့် ဖွဲ့တုပ်နည်းအတိုင်း တစ်ဖွဲ့၊ ၂ ဖွဲ့၊ ၃ ဖွဲ့၊ ၄ ဖွဲ့၊ ရှိသော သပိတ်သာ ဦးပဉ္စဗန္ဓန မည်သည် မဟုတ်သေး၊ လုံးလုံး မဖွဲ့ မတုပ်ရသေးသော သပိတ်လည်း ဦးပဉ္စဗန္ဓနပင် မည်သည်၊ ထို့ကြောင့် “တတ္ထ၊ ပေ၊ ဝုတ္တံ” ဟု ပဒဘာဇနီ ပါဠိတော်ကို ကိုးကား၍ ဆိုသည်။

ပဉ္စဗန္ဓနောကာသော။   ။ ပဉ္စဗန္ဓနဿ+ဩကာသော ယဿာတိ ပဉ္စဗန္ဓနောကာ သော၊ ငါးဖွဲ့ပြည့်အောင်တော့ မဖွဲ့တုပ်ရသေး၊ သို့သော် သပိတ်၌ ကွဲအက်နေသော အကြောင်း မှာ ၅ ဖွဲ့ ဖွဲ့တုပ်လောက်အောင် နေရာရှိနေသည်-ဟူလို။

မဟုတ်တော့၊ [အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာလောကံသော သပိတ် မဟုတ်-ဟူလို] တသ္မာ-
ကြောင့်၊ အည-အခြားသပိတ်ကို၊ ဝိညာပေတုံ-မိမိ အလိုရှိကြောင်းကို သိစေခြင်း
ငှာ၊ (သဒ္ဓတ္ထ) ဝါ-တောင်းခြင်းငှာ၊ (ဝေါဟာရတ္ထ) ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။

ပန-ဆက်၊ ယသ္မိံ ပတ္တေ-၌၊ မုခဝဋ္ဋိတော-နားခမ်းရစ်မှ၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊
ဘဋ္ဌာ-ကွဲအက်သော၊ ဒွင်္ဂုလပ္ပမာဏာ-လက် ၂ သစ် ပမာဏရှိသော၊ ဧကာပိ-
တစ်ခုလည်းဖြစ်သော၊ ရာဇိ-အက်ကြောင်းသည်၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ တံ-ထိုသပိတ်ကို၊
တဿာ ရာဇိယာ-ထိုအက်ကြောင်း၏၊ ဟေဋ္ဌိမပရိယန္တေ-အောက်အစွန်၌၊ ပတ္တ
ဝေဓကေန-သပိတ်ထွင်း စူးငယ်ဖြင့်၊ ဝိဇ္ဇိတွာ-ဖောက်ထွင်း၍၊ ပစိတွာ-ဖုတ်၍၊
[ဖောက်သောနေရာ၌ အတွင်းသားကျက်၍ ခိုင်အောင် ပစိတွာဟု မီးဖုတ်ဖို့
ညွှန်ပြဖန်တူသည်] သုတ္တရဇ္ဈကမကစိရဇ္ဈကာဒီဟိဝါ-ချည်မျှင်ငယ်၊ သင်ပန်း
လျော်မျှင် ကြိုးငယ် အစရှိသည်တို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ တိပုသုတ္တကေနဝါ-
သလွဲမည်း ချည်မျှင်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ [သံနန်းကြိုး၊ ကြေးနန်းကြိုးငယ်
များလည်း ရနိုင်သည်] ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့တုပ်၍၊ တံ ဗန္ဓနံ-ထိုဖွဲ့တုပ်အပ်သော အရပ်ကို၊
(ပဋိစ္ဆာဒေတဗ္ဗံ-၌ စပ်) အာမိသဿ-ဆွမ်းစသော အာမိသ၏၊ အလဂ္ဂနတ္ထံ-မငြိ
မကပ်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝါ-မငြိကပ်အောင်၊ တိပုပဋ္ဌကေနဝါ-သလွဲပြား ပါးပါးဖြင့်
သော်လည်းကောင်း၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ 'ဗန္ဓသိလေသာဒိနာဝါ-ဖွဲ့စပ်
ငြိကပ်တတ်သော အစေးအစရှိသည်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊' ပဋိစ္ဆာဒေတဗ္ဗံ-
ဖုံးထိုက်၏၊ ဝါ-ဖုံးရမည်၊ စ-ဆက်၊ သော ပတ္တော-ထိုဖုံးအပ်သော သပိတ်ကို၊
အဓိဋ္ဌဟိတွာ-၍၊ ပရိဘုဒ္ဓိတဗ္ဗော-ထိုက်၏၊ [အပေါက်ဖောက်တုန်းက ကျယ်သွား
သဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်ပျက်သောကြောင့် အဓိဋ္ဌာန်ထပ် တင်ပါ-ဟူလို] သုခုမံ-သိမ်မွေ့

ယသ္မိံ ပန ပတ္တေ။ ။ ဖွဲ့တုပ်လောက်သော အရပ်၏ လက္ခဏာနှင့် ဖွဲ့ပုံ (ချည်တုပ်
ပုံ) အစီစဉ်ကို ပြလို၍ “ယသ္မိံ ပန” စသည် မိန့်၊ [ပတ္တံ+ဝိဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ ပတ္တဝေဓကော၊]
သပိတ်နားခမ်း အစ၌ ဖောက်လျှင် သပိတ်ကွဲသွားမည်စိုး၍ နားခမ်းအောက် လက် ၂ သစ်
လောက် အက်ကြောင်းရှိမှ လက် ၂ သစ် အဆုံးနေရာ၌ ဖောက်ပါဟု ဖောက်ဖို့နေရာကို
ပြသည်။

ပဋိစ္ဆာဒေတဗ္ဗံ။ ။ ချည်တုပ်ထားသော ကြိုးကလေးများ အပေါ်၌ ဆွမ်းစသော
အာမိသကပ်စရာရှိ၍ (ထိုသို့ မကပ်အောင်) သလွဲပြား ပါးပါး၊ သို့ပဟုတ် သစ်စေးဖြင့်
ကြိုးကလေးများ အပေါ်မှာ ဖုံးထားပါ-ဟူလို။

သေးငယ်သော၊ ဆိဒ္ဓဝါ-အပေါက်ကိုမူလည်း၊ (ဆတ်ဆန်-ထမင်း မဝင်နိုင်လောက်သော အပေါက်ကိုမူလည်း၊) ကတ္တာ-ပြီး၍၊ ဗန္ဓိတဗော-ဖွဲ့စပ်ထိုက်၏၊ ဖာဏိတံ-တင်လဲကို၊ ဝါ-သကာကို၊ ဈာပေတွာ-မီးဖြင့်ချက်၍၊ ပါသာဏစုဏ္ဏေန-ကျောက်မှုန့်ဖြင့်၊ ဗန္ဓိတံပိ-ဖွဲ့စပ်ဖာထေးခြင်းငှာလည်း၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။

ပန-ဆက်၊ ယဿ-အကြင်သပိတ်၏၊ ဒွေ-၂ ခုကုန်သော၊ ရာဇိယောဝါ-အက်ကြောင်းတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဧကာယေဝ-တစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ စတုရင်္ဂလာ-လက် ၄ သစ်ရှိသော၊ (ရာဇိဝါ-အက်ကြောင်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊) တဿ-ထိုသပိတ်အား၊ ဒွေ-၂ ခုကုန်သော၊ ဗန္ဓနာနိ-အဖွဲ့အတုပ်တို့ကို၊ ဒါတဗ္ဗာနိ-ပေးထိုက်ကုန်၏၊ ယဿ-အကြင်သပိတ်၏၊ တိသော-ကုန်သော၊ ရာဇိယောဝါ-တို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဧကာယေဝ-ဖြစ်သော၊ ဆဋ္ဌင်္ဂလာ-လက် ၆ သစ်ရှိသော၊ (ရာဇိဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-၏၊) တဿ-ထိုသပိတ်အား၊ တီဏိ-ကုန်သော၊ (ဗန္ဓနာနိ ဒါတဗ္ဗာနိ၊) ယဿ-အကြင်သပိတ်၏၊ စတသော-ကုန်သော၊ ရာဇိယောဝါ၊ ဧကာယေဝ အဋ္ဌင်္ဂလာ-လက်ရှစ်သစ်ရှိသော၊ (ရာဇိဝါ ဟောတိ၊) တဿ-ထိုသပိတ်အား၊ စတ္တာရိ-ကုန်သော၊ (ဗန္ဓနာနိ ဒါတဗ္ဗာနိ၊) ယဿ-အကြင်သပိတ်၏၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ရာဇိယောဝါ၊ ဧကာယေဝ ဒသင်္ဂလာ-လက် ၁၀ သစ်ရှိသော၊ (ရာဇိဝါ ဟောတိ၊) သော-ထိုသပိတ်သည်၊ ဗဒ္ဒေါ-ဖွဲ့အပ်သည်၊ (သမာနော) ပိ-သော်လည်းကောင်း၊ အပဒ္ဒေါ-မဖွဲ့အပ်သည်၊ (သမာနော) ပိ-သော်လည်းကောင်း၊ အပတ္တောယေဝ-သပိတ်မဟုတ်တော့သည်သာ၊ အညော-အခြားသပိတ်ကို၊ ဝိညာပေတဗော-တောင်းနိုင်၏၊ ဒေ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ တာဝ-သံသပိတ်မှ ရှေးဦးစွာ၊ မတ္တိကာပတ္တေ-မြေသပိတ်၌၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း။

သုခုမံဝါ ဆိဒ္ဓံ။ ။နောက်ထပ် အဓိဋ္ဌာန် မတင်လိုလျှင် အပေါက်ဖောက်စဉ်က အဓိဋ္ဌာန် မပျက်စေခြင်းငှာ ဆတ်ဆန်ထမင်း မထွက်နိုင်လောက်အောင် သေးငယ်သော အပေါက်ကိုသော်လည်း ဖောက်ပါ-ဟူလို။

ဖာဏိတံ ဈာပေတွာ ပါသာဏစုဏ္ဏေန။ ။ပါသာဏစုဏ္ဏေန သဒ္ဓိ ဖာဏိတံ ပစိတွာ-ကျောက်မှုန့်ရော၍ တင်လဲရည် (သကာရည်-သကြားရည်-ထန်းလျက်ရည်) ကို ချက်ပြီးလျှင်၊ တထာပတ္တေန ပါသာဏစုဏ္ဏေန-ထိုနည်းအတိုင်း ချက်အပ်ပြီး၊ (ကျက်ပြီး) ဖြစ်သော [တင်လဲရည် အစေးပါသော] ကျောက်မှုန့်ဖြင့် အက်ကြောင်းကို ဖားထေးခြင်းငှာ အပ်သည်၊ ဤနည်း၌ အပေါက်ဖောက်ဖွယ် မလို။

ပန-ကာ၊ အယောပတ္တေ-သံသပိတ်၌၊ ပဉ္စဝါ-၅ ပေါက်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အတိရေကာနိဝါ- ၅ ပေါက်ထက် အလွန်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဆိဒ္ဓါနိ- အပေါက်တို့သည်၊ သစေပိ ဟောန္တိ- အကယ်၍ပင် ရှိစေကုန်ဦးတော့၊ တာနိ-ထိုအပေါက်တို့သည်၊ အယစုဏ္ဏေနဝါ-သံမူနိဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အာဏိယာဝါ -မယ်နဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ- စို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ လောဟမဏ္ဍလေနဝါ-သံပြားဝိုင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဗဒ္ဓါနိ-ဖွဲ့စပ်အပ်ကုန်သည်၊ သမာနာနိ-ဖြစ်ကုန်လတ်သော်၊ မဋ္ဌာနိ-ညက်ညောကုန်သည်၊ စေ ဟောန္တိ-ကုန်အံ့၊ [အပေါက်သေးလျှင် သံမူနိဖြင့်ဖာ၊ နည်းနည်း ကြီးလျှင် စို့ဖြင့် ရိုက်၍ဖာ၊ ထို့ထက်ကြီးလျှင် သံပြားဝိုင်းဖြင့် ဖာ-ဟူလို။] (ဧဝံ ဟောန္တေသု-ကုန်လတ်သော်၊) သွေဝ-ထိုသပိတ်ကိုသာ၊ ပရိဘုဒ္ဓိတဗ္ဗော-သုံးစွဲထိုက်၏၊ ဝါ-ရမည်၊ အညော-အခြားသပိတ်ကို၊ န ဝိညာပေတဗ္ဗော-မတောင်းထိုက်၊ ပန-သို့မဟုတ်၊ ဧကံ-တစ်ပေါက်သော၊ ဆိဒ္ဓံ-အပေါက်သည်၊ (သမာနံ) ပိ-သော်လည်း၊ မဟန္တိ-ကျယ်သည်၊ အထဟောတိ-အံ့၊ (ကျယ်သောကြောင့်) လောဟမဏ္ဍလေန-ဖြင့်၊ ဗဒ္ဓံ-ဖွဲ့စပ်အပ်သည်၊ (သမာနံ)ပိ-သော်လည်း၊ မဋ္ဌံ-ညက်ညောသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်တော့၊ (မညက်ညောသောကြောင့်) ပတ္တေ-၌၊ အာမိသံ-ဆွမ်းစသော အာမိသသည်၊ လဂ္ဂတိ-ငြိကပ်၏၊ (ငြိကပ်သောကြောင့်) အကပ္ပိယော-မအပ်သည်၊ အပတ္တော-သပိတ်မဟုတ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ (မအပ်သောကြောင့်) အညော-အခြားသပိတ်ကို၊ ဝိညာပေတဗ္ဗော-၏၊ [ရှေးရှေးဝါကျသည် ကာရဏ၊ နောက်နောက်ဝါကျသည် ဖလ၊ “အကပ္ပိယော ဟောတိ၊ အယံ ပတ္တော”ဟု အယံကို ကြိုယာနောက်၌ ထားသည်ကား စာသွားရိုးရာ မကျ၊ “အကပ္ပိယော ဟောတိ အပတ္တော”ဟု ရှိမှ ရိုးရာကျမည်။]

ပန-ဆက်၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ပတ္တသဇံပဂတေ-သပိတ်အမျိုးအစား၌ ထည့်သွင်းအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်သော၊ အယောပတ္တေ-သံသပိတ်သည်၊ (သတိ)ဝါ-ရှိလျက်သော်လည်းကောင်း၊ ဦနပဉ္စဗန္ဓနေသု-ယုတ်လျော့သော ၅ ဖွဲ့ရှိသော၊ မတ္တိကာပတ္တေ-မြေသပိတ်သည်၊

ပတ္တသဇံပဂတေ။ ။ ပတ္တေ-သပိတ်အမျိုးအစား၌+သဇံပေါ-ထည့်သွင်းအပ်သော သပိတ်တည်း၊ ပတ္တသဇံပံ - သပိတ်အမျိုးအစား၌ ထည့်သွင်းအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ (ဘာဝပ္ပဓာန)+ဂတော-ရောက်သော သပိတ်တည်း၊ ပတ္တသဇံပဂတော၊ အပ်သောသပိတ်အမျိုးအစားတွင် ပါဝင်နိုင်သော သပိတ်အစစ်ဖြစ်သည်၊ ခွက်အမျိုးအစား မဟုတ်-ဟူလို။

သတိဝါ-လျက်သော်လည်းကောင်း၊ အညံ-အခြားသပိတ်ကို၊ ဝိညာပေတိ-တောင်းအံ့၊ (တဿ-ထိုရဟန်း၏) ပယောဂ-ကြောင့်၊ [အတောင်းသွားဖို့ ပြင်ခြင်း၊ သွားခြင်း၊ တောင်းခြင်း ပယောဂကြောင့်] ဒုတ္တဋ် (ဟောတိ) ပဋိလာဘေ-ကြောင့်၊ နိသဂ္ဂိယော-ဂိုထိုက်သည်၊ နိသဇ္ဇိတဗော-စွန့်ထိုက်သည်၊ (ထပ်ဖွင့်သည်) ဟောတိ-၏၊ နိသဇ္ဇန္တေန-သည်၊ သံဃမဇ္ဈေဝ-သံဃအလယ်၌သာ၊ နိသဇ္ဇိတဗော-၏၊ တေန-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ သံဃအလယ်၌သာ စွန့်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဘိက္ခုပရိသာယ နိသဇ္ဇိတဗောတိ-ဗောဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

ယောစ ပပေ ပရိသာယာတိ ဧတ္ထ-ယဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗော) တေဟိ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ ပကတိယာဇဝ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်ပင်၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ မိမိ၏၊ အဓိဋ္ဌိတံ-အဓိဋ္ဌာန် တင်အပ်ပြီးသော၊ [ယခု ကိစ္စကြုံမှ အကောင်းသပိတ်ကို ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြု၍ မကောင်းသပိတ်ကို အဓိဋ္ဌာန် မတင်ရပင်ကိုယ်ကပင် အဓိဋ္ဌာန်တင်၍ ဆောင်ထားသော-ဟူလို] ပတ္တံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ သန္နိပတိတဗွံ-စည်းဝေးရာ၏၊ ဝါ-ရမည်၊ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ သမ္ပတေန-သမုတ်အပ်သော၊ ဝါ-ပတ္တဂ္ဂါဟာပက သမ္ပတိရသော၊ ပတ္တဂ္ဂါဟာပကေန-သပိတ်ကို ယူစေသော ရဟန်းသည်၊ [ပဒဘာဇနီ၌ လာသော ဥတ္တိဒုတိယ ကမ္မဝါစာဖြင့် သမုတ်အပ်သောရဟန်း-ဟူလို၊ ထိုရဟန်းကို “ပတ္တဂ္ဂါဟာပကရဟန်း” ဟု ခေါ်သည်] ပတ္တဿ-၏၊ ဝိဇ္ဇမာနဂုဏ်-ထင်ရှားရှိသော ဂုဏ်ကို၊ ဝတွာ-လျှောက်၍၊ ဘန္တေ-ရား၊ ဣမံ-ဤသပိတ်ကို၊ ဂဏှထ-ယူပါကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ထေရော-ကို၊ ဝတ္ထဗော-လျှောက်ထိုက်၏၊ ထေရဿ-အား၊ သော ပတ္ထော-သည်၊ သစေ န ရုစွတိ-အကယ်၍ မနှစ်သက်အံ့၊ ဝါ-သို့မဟုတ်၊ အပ္ပိစ္ဆတာယ-နည်းသော အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သစေ) န ဂဏှာတိ-အကယ်၍ မယူအံ့၊ (ဧဝံ သတိ-ဤသို့ မယူလတ်သော်) ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ ပန-ဆက်၊ တသ္မိ-ထိုသပိတ်တောင်းလာသော ရဟန်း၌၊ အနုကမ္မာယ-သနားစောင့်ရှောက် ချီးမြှောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ [သကို အာယပြုထားသော တဒတ္ထသမ္ပဒါနံ] အဂဏှန္တဿ-မယူသော ထေရ်၏၊ ဒုတ္တဋ်-သည်၊ (ဟောတိ-၏။)

ဝိဇ္ဇမာနဂုဏ်။ ။ “အယံ ဘန္တေ ပတ္ထော ပမာဏယုတ္ထော-ဤသပိတ်ဟာ မကြီးလွန်းမငယ်လွန်းဘဲ တော်ရုံဘဲဘုရား၊ သုန္ဒရော ထေရနုရူပေါ-တယ်ကောင်းပါတယ်၊ ဆရာတော်ဘုရားနှင့် တော်ပါတယ်” စသည်ဖြင့် ယူချင်လာအောင် အမှန်ရှိသော ဂုဏ်ကို လျှောက်၍-ဟူလို။

ပန-ဆက်၊ (ထေရော-သည်) သစေ ဂဏှာတိ-အကယ်၍ ယူအံ့၊ (ဧဝံသတိ) ထေရဿ-၏။ ပတ္တံ-ကို၊ ဒုတိယထေရ်-ဒုတိယထေရ်ကို၊ ဂါဟာပေတွာ-ယူစေ၍၊ ဧတေနော ဥပါယေန-ဤနည်းဖြင့်ပင်၊ ယာဝသံဃနဝကာ-သံဃနော ရဟန်းတိုင်အောင်၊ ဝါ-သံဃာတွင် အငယ်ဆုံးရဟန်းတိုင်အောင်၊ [တာဝ မပါသမျှ ပဉ္စမုန္တနှင့်သာ ရှိရမည်]၊ ဂါဟာပေတဗ္ဗော-ယူစေထိုက်၏။ ပန-ဆက်၊ တေန-ထိုသံဃာတွင် အငယ်ရဟန်းသည်၊ ပရိစ္ဆတ္တပတ္တော-စွန့်လွှတ်အပ်သော သပိတ်သည်၊ ပတ္တပရိယန္တောနာမ-န္တမည်၏။ [ပတ္တာနံ-သပိတ်တို့တွင်+ပရိယန္တော-အစွန့်ဆုံး (နေ့ကဆုံး) သပိတ်တည်း၊ ပတ္တပရိယန္တော] သော-ထိုသပိတ်ကို၊ တဿ ဘိက္ခုနော-ထိုသပိတ်တောင်းလာသော ရဟန်းအား၊ ပဒါတဗ္ဗော-ပေးထိုက်၏။ တေနာပိ-ထို သပိတ်တောင်းသော ရဟန်းသည်လည်း၊ သော-ထိုသပိတ်ကို၊ ဝိညာပေတွာ-တောင်း၍၊ ဂဟိတပတ္တောယထာ-ယူအပ်သော သပိတ်ကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-ဤအတူပင်၊ သက္ကစ္စံ-ရိုသေစွာ၊ ဝါ-ကောင်းကောင်းမွန်မွန်၊ ပရိဘူဠိတဗ္ဗော-သုံးစွဲထိုက်၏။ [တောင်း၍ရလာသော သပိတ်ကို သုံးစွဲသောနည်းဖြင့် သုံးစွဲပါ-ဟူလို]၊ ပန-ဗျတိရိက်ကား၊ တံ-ထိုအစွန့်ဆုံး သပိတ်ကို၊ ဇီဝုစ္ဆန္တော-စက်ဆုပ်သည်၊ ဝါ-ရွံရှာသည်၊ (ဟုတွာ) အဒေသေဝါ-မထားသင့်သော အရပ်၌မူလည်း၊ သစေ နိက္ခိပတိ-အကယ်၍ ထားအံ့၊ အပရိဘောဂေနဝါ-မသင့်လျော်သော သုံးစွဲခြင်းဖြင့်မူလည်း၊ (သစေ) ပရိဘူဠတိ-အကယ်၍ သုံးစွဲအံ့၊ (သစေ) ဝိသဇ္ဇေတိဝါ-အကယ်၍မူလည်း စွန့်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဒုက္ကဋ်-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏။

အဒေသေ။ ။ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်ပေါ်၊ ထီးပေါ်၌လည်းကောင်း၊ ဆင်စွယ်ကောက်၌ ချိပ်၍လည်းကောင်း သပိတ်ကို မထားကောင်း၊ ထိုမဇ္ဇဝိဌ စသော အရပ်များသည် "အဒေသ-ထားရာ မဟုတ်သောအရပ်" မည်၏။ ထိုအရပ်များကား စူဠဝဂ္ဂ ခုဒ္ဒကဝတ္ထုက္ခန္ဓက၌ အကျယ်ပါသည်။

အပရိဘောဂေန။ ။ယာဂုရုန္ဓန၊ ရဇနပစနာဒိနာ-ယာဂုကြိုခြင်း၊ ဆိုးရည်ကြိုခြင်း အစရှိသော အယုတ္တပရိဘောဂေန-မသင့်သော သုံးစွဲခြင်းဖြင့်။ [လမ်းခရီး၌ ရောဂါဖြစ်လျှင် ကား အခြားအိုးခွက်လည်း မရှိလျှင် သပိတ်ကို မြေသရွတ်မံ၍ ထိုသပိတ်ဖြင့် ယာဂု-ရေနွေးကြိုကောင်း၏။]

ဝိသဇ္ဇေတိ။ ။သူတစ်ပါးပေးစွန့်ရာ၌ ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်သော်လည်း တပည့်စသူက သူ၏ သပိတ်ကောင်းကို ပေး၍၊ ဤပတ္တပရိယန္တသပိတ်ဟာ သူနှင့် သင့်တော်ပါသည်-ဟု ယူလျှင် အပ်၏။ ငါ၏ ပတ္တပရိယန္တသပိတ်ကို ပြန်ယူခဲ့ပါ-ဟု တောင်းဖွယ်မလို။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) သက္ကေသု-သက္ကာဟု ဗဟုဝုဉ်အမည်ရသော ဇနပုဋ်၌၊
 ပေ၊ ဗဟူ-များစွာကုန်သော၊ ပတ္တေ-တို့ကို ပေ၊ အပန္နနေန-အဖွဲ့မရှိသော သပိတ်
 ဖြင့်၊ (ဥပလက္ခိတော-မှတ်သားအပ်သည်၊ ဟုတ္တာ-၍) [ဣတ္ထုဗ္ဗတ လက္ခဏဖြစ်၍
 ဤသို့လည်း ပေးနိုင်သည်။] အပန္နနံ-အဖွဲ့မရှိသော သပိတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊
 ဧကပန္နနံ-တစ်ဖွဲ့ရှိသော သပိတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒုပန္နနံ-၂ ဖွဲ့ ရှိသော
 သပိတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တိပန္နနံ-၃ ဖွဲ့ ရှိသော သပိတ်ကိုသော်လည်း
 ကောင်း၊ စတုပန္နနံ-၄ ဖွဲ့ ရှိသော သပိတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အပန္နနောကာသံ-
 ဖွဲ့ခြင်း၏တည်ရာ အရပ်မရှိသော သပိတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဖွဲ့လောက်
 သော အရပ်မရှိသော သပိတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဧက (ပန္နနောကာသံ)-
 တစ်ဖွဲ့၏ တည်ရာအရပ်ရှိသော သပိတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တစ်ဖွဲ့
 ဖွဲ့လောက်သော အရပ်ရှိသော သပိတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ဝါကျချုံးထားသည်၊
 ပန္နနောကာသံကို လိုက်၍ ပေး) ဒွိပန္နနောကာသံ- ၂ ဖွဲ့၏တည်ရာ အရပ်ရှိသော
 သပိတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-၂ ဖွဲ့ ဖွဲ့လောက်သော အရပ်ရှိသော သပိတ်ကို
 သော်လည်းကောင်း၊ တိ (ပန္နနောကာသံ)-သုံးဖွဲ့၏တည်ရာ အရပ်ရှိသော သပိတ်
 ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-သုံးဖွဲ့ ဖွဲ့လောက်သော အရပ်ရှိသော သပိတ်ကိုသော်
 လည်းကောင်း၊ စတုပန္နနောကာသံ-၄ ဖွဲ့၏တည်ရာ အရပ်ရှိသော သပိတ်ကိုသော်
 လည်းကောင်း၊ ဝါ-၄ ဖွဲ့ ဖွဲ့လောက်သော အရပ်ရှိသော သပိတ်ကိုသော်လည်း
 ကောင်း၊ စေတာပေတိ-တောင်းအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဧကေကေန-တစ်လုံးတစ်လုံး
 သော၊ ပတ္တေန-ဖြင့်၊ ဒသဓာ-၁၀ ပါး အပြားအားဖြင့်၊ ဒသဝိဓံ-ဆယ်ပါးအပြား
 ရှိသော၊ [ဒသဓာဒသဝိဓံ-တစ်ဆယ်ဆယ်လီ အပြားရှိသော] ပတ္တံ-ကို၊ စေတာပန

ဒသဓာဒသဝိဓံ။   ။ မိမိ၏ လက်ရှိသပိတ်မှာ လုံးလုံးအဖွဲ့အတုပ် မရှိသေးပါ
 ဘဲလျက် (၁) အပန္နနသပိတ်ကို တောင်းလျှင် နိသဂ္ဂိယပါစိတ်အာပတ်သင့်၏၊ ထို့အတူ (၂)
 ဧကပန္နနသပိတ်ကို တောင်းလျှင် နိသဂ္ဂိယပါစိတ်အာပတ် သင့်၏၊ ဤနည်းအတိုင်းပင် (၃) ဒွိ
 ပန္နနကို (၄) တိပန္နနကို၊ (၅) စတုပန္နနကို [ပဉ္စပန္နနကား သပိတ်မဟုတ်တော့၍ မလို]၊
 (၆) အပန္နနောကာသ သပိတ်ကို၊ (၇) ဧကပန္နနောကာသ သပိတ်ကို၊ (၈) ဒွိပန္နနောကာသ
 သပိတ်ကို၊ (၉) တိပန္နနောကာသ သပိတ်ကို၊ (၁၀) စတုပန္နနောကာသ သပိတ်ကို တောင်း
 လျှင် နိသဂ္ဂိယပါစိတ်အာပတ် သင့်၏။ [အက်ကြောင်းရှိလျှင် မဖွဲ့မတုပ်ရသေးဘော သပိတ်ကို
 “ပန္နနောကာသ”ဟု ဆိုသည်။]

ဧကပန္နနမူ စသည်။   ။ ဤသို့ နိသဂ္ဂိယပါစိတ် ၁၀ ချက် သင့်သကဲ့သို့ ဧကပန္နန
 သပိတ်ကို မူတည်၍ ဆယ်ချက်၊ ဒွိ၊ တိ-စတုပန္နန သပိတ်တို့ကို မူတည်၍ ဆယ်ချက်စီ၊
 အပန္နနောကာသ-ဧက-ဒွိ-တိ-စတုပန္နနောကာသ သပိတ်တို့ကို မူတည်၍လည်း ၁၀ ချက်စီ
 အားဖြင့် (တစ်ဆယ်ဆယ်လီ) နိသဂ္ဂိယပါစိတ် တစ်ရာဖြစ်သည်။

ဝသေန-တောင်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ဝသေန၏ နောက်၌ ပန ရှိသည်ကား အပို) ဧကံ နိသဂ္ဂိယပါစိတ္တိယသကံ-နိသဂ္ဂိပါစိတ် အာပတ်တစ်ရာသည်။ ဟောတိ-၏။

နဋ္ဌပတ္တဿ-ပျောက်သော သပိတ်ရှိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဘိန္နု ပတ္တဿ-ကွဲပြီးသော သပိတ်ရှိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ (အတ္တနော စသည် မှာ ရှေ့၌ ပါခဲ့ပြီ)၊ ပေ၊ အဓိဋ္ဌာနပုဂ္ဂပတ္တဿ-အဓိဋ္ဌာန်လောက်သော သပိတ်၏၊ ဥိနပဉ္စပဉ္စနတာ-ယုတ်လျော့သော ၅ ဖွဲ့ရှိသည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အတ္တုဒ္ဒေ သိကတာ-မိမိဟူသော ညွှန်ပြထိုက်သူ ရှိသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မိမိဖို့ ဖြစ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အကတဝိညတ္တိ-("အလိုရှိလျှင် တောင်းပါ" ဟု) ဖိတ်မန်မှုကို မပြုအပ်ရာ အရပ်၌ တောင်းခြင်းလည်းကောင်း၊ တာယ-ထိုတောင်းခြင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ဓောဝါပနသိက္ခာပဒေ-စီဝရဓောဝါပန သိက္ခာပုဒ်၌၊ ပေ... ဒုတိယသိက္ခာပဒ် သမတ္ထံ။

၂၃။ ဘောသဇ္ဇ သိက္ခာပုဒ်   တတိယေ-၌၊ ပဋိသာယနိယာနိတိ-ကား၊ ပဋိသာယိ တဗ္ဗာနိ- သာယာထိုက် သာယာကောင်းကုန်သော၊ ပရိဘုဒ္ဓိတဗ္ဗာနိ-သုံးဆောင်ထိုက် သုံးဆောင်ကောင်း ကုန်သော၊ (ဘောသဇ္ဇာနိ-၌ စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော၊ ဧတေန-ဤပဋိသာယနိယာနိ ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ သယံ - ကိုယ်တိုင်၊ ဥဂ္ဂဟေတွာ - အကပ်မခံဘဲ ကိုင်ယူ၍၊ နိက္ခိတ္တာနံ-သိမ်းထားအပ်ကုန်သော ထောပတ်စသည်တို့၏၊ သတ္တာဟာတိက္ကမေပိ- ၇ ရက်လွန်ခြင်းကြောင့်လည်း၊ အနာပတ္တိ-အနာပတ်ကို၊ ဒဿေတိ-ပြ၏၊ ဟိ- မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ တာနိ-ထိုအကပ်မခံဘဲ ကိုယ်တိုင်ကိုင်ယူ အပ်သော ထောပတ်စသည်တို့သည်၊ ပဋိသာယိတံ-သာယာခြင်းငှာ၊ ဝါ-သုံးဆောင် ခြင်းငှာ၊ နဝဋ္ဏန္တိ-မအပ်ကုန်၊ (တသ္မာ - ကြောင့်၊ ဧတေန - ဤပဋိသာယနိယာနိ

အကတဝိညတ္တိ။   ။ "ဝဒထ ဘန္တေ ပစ္စယေန-အရှင်ဘုရားတို့ ပစ္စည်းဖြင့် အလို ရှိလျှင် ပြောကြပါ-ဟု" ဧဝံ အကတဋ္ဌာနေ-ဤသို့ ဖိတ်မန်မှုကို မပြုအပ်ရာဋ္ဌာန၌+ဝိညတ္တိ- အကတဝိညတ္တိ။ [မဖိတ်မန်သူကို တောင်းခြင်း-ဟူလို။]

ပဋိသာယိတဗ္ဗာနိ။   ။ ပဋိပုဗ္ဗ, သာ (အဿာဒေ) ဟူသော ဒိဝါဒိဓာတ်နောင် အနိယပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော ပဋိသာယနိယာနိကို အနိယနှင့် အနက်တူဖြစ်သော တဗ္ဗပစ္စည်းဖြင့် လဲ၍ "ပဋိသာယိတဗ္ဗာနိ" ဟု ဖွင့်သည်၊ သာယိ၌ ယသည် ဒိဝါဒိယတည်း။

ဧတေန ပေ၊ ဒဿေတိ။   ။ "သာယနိယ-သာယာထိုက် သာယာကောင်း" ဟု ဆို သဖြင့် အကပ်မခံဘဲ ကိုယ်တိုင်ကိုင်ယူ သိမ်းထားအပ်သော ထောပတ်စသည်တို့သည် ၇ ရက်ကျော်လွန်သော်လည်း နိသဂ္ဂိယ မထိုက်ဟု ပြ၏၊ ဘာကြောင့်နည်း - "တာနိ ဟိ

ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ ဥဂ္ဂဟေတွာ-၍၊ နိက္ခိတ္တာနံ-တို့၏။ သတ္တာဟာတိတ္ထမေပိ-ကြောင့်လည်း၊ အနာပတ္တိ-ကို၊ ဒဿေတိ-၏။ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ-သိအပ်၏။ [ဥပကဟိတ်ဖြစ်၍ ဝိညာယတိ ထည့်ရသည်။] ဘေသဇ္ဇာနီတိ-ကား၊ ဘေသဇ္ဇကိစ္စံ-ဆေးကိစ္စကို၊ ကရောန္တုဝါ-ပြုမူလည်း ပြုပါစေကုန်၊ မာ (ကရောန္တု) ဝါ-မပြုမူလည်း မပြုပါစေကုန်၊ ဧဝံ-ဤသို့ဘေသဇ္ဇဟူ၍၊ လဒ္ဓဝေါဟာရာနိ-ရအပ်သော အခေါ်အဝေါ်ရှိကုန်သော၊ ဝါ-အခေါ်ခံရကုန်သော၊ (ဘေသဇ္ဇာနိ သန္တိ-၌ စပ်။)

ဂဝါဒီနံ-နွားမ အစရှိသည်တို့၏။ သပ္ပိ-ထောပတ်သည်၊ သံပိနာမ-သပ္ပိမည်၏။ ယေသံ-အကြင်သတ္တဝါတို့၏။ မသံ-အသားသည်၊ ကပ္ပတိ-အပ်၏။ တေသံ-ထို

ပဋိသာယိတုံ န ဝဇ္ဇန္တိ-အကပ်မခံဘဲ ကိုယ်တိုင်ကိုင်ယူ သိမ်းထားအပ်သော ထောပတ်စသည်တို့က မစားကောင်းသောကြောင့်တည်း။ [မစားကောင်းရုံသာမက၊ ကိုင်ယူတုန်းက ဥပ္ပဟိတဒုက္ကဋ်ပင် သင့်သေး၏။]

ဘေသဇ္ဇာနိ။ ။ အနာရောဂါနှင့် မသင့်၍ ဆေးကိစ္စ မပြုစေနိုင်ကာမူ သပ္ပိစသည်ကို လူတို့က “ဆေးဘက်ဝင်အစာ” ဟု အသိအမှတ်ပြုထားသောကြောင့် ဘေသဇ္ဇနာမည် ရထားသည်-ဟူလို။ [ဘိသိယဂေတိ ဘေသော၊ ဘေသံ (ရောဂဘယံ)-ရောဂါဘေးကို+ဇယတိ-အောင်နိုင်တတ်၏။ “ဣတိ ဘေသဇံ” ဟု ထောမနိစိ ပြု၏။ ဘေသဇမေဝ+ဘေသဇံ” ဟု သွတ္တံ၌ ဣသက်၊ ပါဠိကျမ်းတို့၌ကား “ဘိသတိ-ဆေးကုတတ်၏။ ဣတိ ဘေသဇော၊ ဘိသဓာတ်နောင် အဇပစ္စည်းသက်၊ ဇကို ဝု ၂ လုံးပြုလျှင် ဘိသဂ္ဂေါဟု ဖြစ်၏။ ဘိသဂ္ဂဿ-ဆေးဆရာ၏+ဣဒံ ဘေသဇံ-ဟု ပြုကြသည်။]

ဂဝါဒီနံ။ ။ ဣဒါနိ သတ္တာဟကာလိကံ နိသဂ္ဂိယဝတ္ထုဘူတံ သပ္ပိနဝနီတိ ဒဿေတုံ သပ္ပိနာမ ဂဝါဒီနီတိ အာဒိ ဝုတ္တံ(ဋီကာ)။ ယခုပြမည့် သပ္ပိ-နဝနီတတို့သည် သတ္တာဟကာလိကဖြစ်သော သပ္ပိ-နဝနီတတို့တည်း။ ဂဝါဒီနံ၌ အာဒိဖြင့် ဆိတ်မ-ကျဲမစသော (နိညစ်ယူဖို့ရာ ထင်ရှားသော) အမများကို ယူ။

ယေသံ ၊ပေ၊ တေသံ သပ္ပိ။ ။ ဤစကားဖြင့် နွားမ-ကျဲမ-ဆိတ်မ-တို့ကဲ့သို့ နိညစ်ဖို့ရန် မထင်ရှားသော သမင်-ခိုင်-ဆတ်-ဂျီ-ယုန်စသော သတ္တဝါများ၏ ထောပတ်ကို ပြသည်။ [ယေသံ မံသံ ကပ္ပတိတိ ဣမိနာ ပါကဋေဟိ ဂေါအဇိကာဒိဟိ (တို့မှ) အညာနိပိ မိဂရောဟိ တာဒီနိ သင်္ဂဏှာတိ။]

မှတ်ချက်။ ။ အသားကြီးဆယ်ပါးတွင် ပါဝင်၍ မအပ်သော အသားရှိသော ဆင်-ကျား မြင်းမတို့၏ ထောပတ်စသည်မှာ စားဖို့ အပ်ပါ၏။ သို့သော် နိသဂ္ဂိယပါစိတ္တိယဝတ္ထုမဟုတ်၊ ၇ ရက်လွန်လျှင် ဒုက္ကဋ်ဝတ္ထုဖြစ်၍ နိသဂ္ဂိယဝတ္ထုကိုသာ “ယေသံ မံသံ ကပ္ပတိ၊ တေသံ သပ္ပိ”ဟု ပြသည်။

သတ္တဝါတို့၏၊ သပ္ပိ-သည်၊ (သပ္ပိနာမ-မည်၏။) နဝနီတံ-ဆီဦးသည်၊ တထာ-ထို့
 အတူတည်း၊ တိလသာသပမဓုကဇရဏ္ဍကဝသာဒီဟိ-နှမ်းစေ့၊ မုန်ညင်းစေ့၊
 သစ်မည်စည်စေ့၊ ကြက်ဆူစေ့၊ အဆီခဲ အစရှိသည်တို့မှ၊ နိဗ္ဗတ္တိတံ-ဖြစ်စေအပ်
 သော ဆီသည် ဝါ-ထုတ်ယူအပ်သော ဆီသည်၊ တေလံနာမ-တေလမည်၏။
 [ရှေးခေတ်က မြေပဲဆီ မရှိသေး၍ ပဲဆီမပါ၊ ယခုခေတ်တွင် ပဲဆီက သာ၍ထင်ရှား
 သည်] မက္ခိကာမဓုမေဝ-ပျားကောင်တို့ ပြုအပ်သော ပျားရည်သည်သာ၊ မဓုနာမ-
 မဓုမည်၏။ (ဖာဏိတံနာမ-ဖာဏိတမည်သည်ကား၊ ဤပါဠိ၊ ပိုဟန်တူသည်။)
 ဥစ္ဆူရသံ-ကြံရည်ကို၊ ဥပါဒါယံ-အစပြု၍၊ အပတ္တာဝါ-မချက်အပ်သည်မူလည်း

တထာ နဝနီတံ။ ။ “နဝုဒ္ဓဋံတု နောနီတံ”-အဘိဓာန် (၅၀၀)၊ နဝ၌ အဝကို ဩ
 ပြုလျှင် “နောနီတံ” ဟု ဖြစ်၏။ နဝ+ဥဒ္ဓဋံ၊ နဝ+နီတံ-အသစ်ထုတ်ဆောင်အပ်သော (ထောပတ်
 မဖြစ်မီ) ဆီဦး၊ ထောပတ်ကဲ့သို့ နွားမစသည်မှ ဖြစ်စေအပ်သော နို့ရည်၏ ဆီဦးတည်း။
 “ထောပတ်စိမ်း၊ မသကာ၊ ထောပေး” ဟု လည်း ခေါ်သည်။

ဝသာဒီဟိ။ ။ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဝသာနိ ဘေသဇ္ဇဂနိ” ဟု အစချိတော်မူ၍
 “အစ္ဆ၊ မစ္ဆ၊ သုသုကာ၊ သူကရ၊ ဂဠာ” ဟု အဆီထုတ်ယူဖို့ရာ ၅ မျိုးသော သတ္တဝါတို့ကို
 ပြတော်မူ၏။ “ဝံ၊ ငါး၊ လပိုင်၊ ဝက်၊ မြည်းသတ္တဝါတို့၏ အဆီကို ထုတ်၍ ထိုအဆီကို ချက်လျှင်
 သတ္တာဟကာလိက ဆေးတွင် ပါဝင်သော ဆီတစ်မျိုးရသည်-ဟူလို။ [သုသုကာဟူသော
 ဣတ္ထိလိန်ကို “လင်ပိုင် (လပိုင်)” ဟု အဘိဓာန် နိဿယသစ် ပေး၏။ “မကာရ်း” ဟု ရှေးက
 ပေးကြသည်။]

မက္ခိကာမဓုမေဝ။ ။ “ခုဒ္ဒါဒိ မက္ခိကာဘေဒေ-ခုဒ္ဒ၊ ဘမရ၊ မဓုကရိတို့သည် မက္ခိကာ
 အထူးအပြား” ဟု အဘိဓာန်(၆၄၅) ၌ ဆိုသောကြောင့် ခုဒ္ဒ၊ ဘမရ၊ မဓုကရိဟိ-ပျားငယ်၊
 ပျားပိတုန်း၊ ပျားကြီးတို့သည်၊ ကတံ မဓုမေဝ။ [သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ မဓုနှင့် သံဝဏ္ဏနာ မဓုတို့
 ထပ်တူဖြစ်နေသောကြောင့် ဝေထည့်၍ ဖွင့်သည်။]

ဥစ္ဆူရသံ ဥပါဒါယ။ ။ [ဥပ-အစ+အာဒါယ-ယူ၍] ကြံရည်မှစ၍ ကြံမှဖြစ်သော
 ဝုဠ (တင်လဲခဲ-ကြံသကာ) ဖာဏိတ (သကာရည်)၊ ခဏ္ဍ (သကြားနီ သကြားရိုင်း)၊ မစ္ဆဏ္ဍီ
 (မှန်ရောင်သကြားခဲ) သက္ကရ (သကြားဖြူ) တို့ကို ယူ၊ ထိုဝုဠ စသည်တို့နှင့် သဘောတူသော
 ထန်းရည် ထန်းလျက်ခဲ စသည်များကိုလည်း ဖာဏိတတွင်း၌ သွင်းနိုင်၏။ [“ဝုဠောစ ဖာဏိတံ
 ခဏ္ဍော၊ မစ္ဆဏ္ဍီ သက္ကရာ ဣတိ၊ ဣမေ ဥစ္ဆူ ဝိကာရာထ”-အဘိဓာန် (၄၆၂)။]

မှတ်ချက်။ ။ ယခုခေတ်၌ တချို့ သကြားသည် ကြံရည်မှဖြစ်သည် မဟုတ်၊ သို့သော်
 ကြံသကြားနှင့် အဆင်းအရောင် အရသာ တူသဖြင့် သတ္တာဟကာလိက သကြားနှင့် အလား
 တူပင် သုံးစွဲနေကြသည်။

ဖြစ်သော၊ (ကြံရည်အစိမ်းကို ဆိုသည်။) အဝတ္ထုကပတ္တာဝါ-ဝတ္ထုမပါဘဲ ချက်သည် မူလည်းဖြစ်သော၊ သဗ္ဗာပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ဥစ္ဆှိဝိကတိ-ကြံ၏ အထူးပြု အပ်သော ပစ္စည်းကို၊ ဖာဏိတန္တိ-ဖာဏိတဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

တာနိ ပဋိဂ္ဂဟေတွာတိ-ကား၊ တာနိ ဘေသဇ္ဇနိ-ထိုဆေးတို့ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ- အကပ်ခံ၍၊ တေသံ-ထိုဆေးတို့၏၊ ဝတ္ထုနိ-နို့ရည်စသော အကြောင်းဝတ္ထုတို့ကို၊ န (ပဋိဂ္ဂဟေတွာ)-အကပ်မခံမူ၍၊ [တေသံ သပ္ပိအာဒီနံ ကာရဏာနိ ခီရာဒီနိ အပဋိဂ္ဂဟေတွာတိ အတ္ထော-နို့ရည်စသည်ကို အကပ်မခံဘဲ] (“သတ္တာဟပရမံ သန္တိမိကာရကံ ပရိဘုဂ္ဂိတဗ္ဗာနိ” တို့၌ စပ်၊) ဧတေန-ဤတာနိ ပဋိဂ္ဂဟေတွာဟူ သော ပါဌ်ဖြင့်၊ (ဒေသေတိ-၌စပ်၊) ဝသာတေလံ-အဆီခဲမှဖြစ်သော ဆီကို၊ ထပေတွာ-၍၊ ဧတ္ထ-ဤဆေးတို့တွင်၊ (ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း-ဟု စွဲကြသေး ၏။) ယာနိ-အကြင်ဆေးတို့သည်၊ ယာဝကာလိကဝတ္ထုကာနိ-ယာဝကာလိကဝတ္ထု ရှိကုန်၏၊ ဝါ-ယာဝကာလိကဝတ္ထုမှ ဖြစ်လာကုန်၏၊ တေသံ-ထိုဆေးတို့၏၊ ဝတ္ထုနိ- (နို့ရည်စသော) အကြောင်းဝတ္ထုတို့ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-အကပ်ခံယူ၍၊ ကတာနိ- ပြုအပ်ကုန်သော၊ သပ္ပိအာဒီနိ-တို့ကို၊ သတ္တာဟံ-၇ ရက်ကို၊ အတိက္ခာမယတောပိ- လွန်စေပသော်လည်း၊ ဝါ-လွန်စေသော ရဟန်း၏လည်း၊ အနာပတ္တိ-ကို၊ ဒေသေ တိ-ပြု၏။ [နို့ရည်စသော ဝတ္ထုကို အကပ်ခံ၍ ပြုရကား နဂိုကပင် သတ္တာဟကာ လိက မဟုတ်သောကြောင့် ၇ ရက်လွန်သော်လည်း အနာပတ်ဟု ဆိုသည်။]

ပန-ဆက်၊ ဝသာတေလံ-အဆီခဲမှဖြစ်သော ဆီကို၊ ကာလေ-နံနက်အခါ၌၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံ-အကပ်ခံအပ်သော၊ ကာလေ-၌၊ နိပက္ကံ-ချက်အပ်သော၊ ကာလေ-၌၊ သံသဋ္ဌံ-စစ်အပ်သော ဆီကို၊ (အသားမှုန် အကြောဖတ် စသည် မပါအောင် စစ်အပ်သော ဆီကို) တေလပရိဘောဂေန-သတ္တာဟကာလိက ဆီဟူသော သုံးဆောင်ခြင်းဖြင့်၊ ပရိဘုဂ္ဂိတံ- သုံးဆောင်ခြင်းငှာ၊ အနုညာတံ - သီးခြားခွင့်ပြု

အဝတ္ထုပတ္တာ။ ။ ကြံရည်၏ တည်ရာအကြောင်းဝတ္ထုဟူသည် ကြံချောင်း ကြံဖတ် တည်း၊ ထိုအဖတ်မပါဘဲ အရည်သက်သက်စစ်၍ ချက်အပ်သည်ကို “အဝတ္ထုပတ္တာ” ဟု ဆိုသည်။

ဝသာ ပေ၊ အနုညာတံ။ ။ ထောပတ် စသည်ကို နွားနို့က စ၍ အကပ်ခံလျက် ကိုယ်တိုင် မချက်ကောင်း၊ ဝသာကိုကား အဆီခဲကို အကပ်ခံလျက် ဆီဖြစ်အောင် ကိုယ်တိုင် ချက်ဖို့ရန် သီးခြား ခွင့်ပြုတော်မူ၏၊ ထို့ကြောင့် အဆီခဲဟူသော ဝတ္ထုနှင့်တကွ အကပ်ခံ၍ တေလဖြစ်သောအခါ ၇ ရက်ထားသော်လည်း အာပတ်မသင့်ပါ။

တော်မူအပ်ပြီ၊ တသွာ-ကြောင့်၊ (ဝသာတေလကို သီးခြားခွင့်ပြုတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) မနုဿဝသံ-လူ့ဆီကို၊ ထပေတွာ-၍၊ အညံ-လူ့အဆီမှ တစ်ပါး သော၊ ယံကိုဋ္ဌိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဝသံ-အဆီကို၊ ပုရောဘတ္တံ-နံနက် အခါ၌၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-၍၊ သာမံ-ကိုယ်တိုင်၊ ပစိတွာ-ချက်၍၊ နိဗ္ဗတ္တိတတေလံပိ- ဖြစ်စေအပ်သော ဆီသည်လည်း၊ (တစ်နည်း) နိဗ္ဗတ္တိတ (နိ+ဝတ္တိတ) တေလံပိ- ယာဝကာလိက အဖြစ်မှ နှစ်စေအပ်သော ဆီသည်လည်း၊ ဝါ-ထုတ်ယူအပ်သော ဆီသည်လည်း၊ သတ္တာဟံ-၇ ရက်ပတ်လုံး၊ နိရာမိသပရိဘောဂေန-အာမိသ မရှိ သော သုံးဆောင်ခြင်းဖြင့်၊ (ဆွမ်းစသော အာမိသနှင့် မရောဘဲ သုံးဆောင်ခြင်း ဖြင့်) (ပရိဘုဉ္ဇိတုံ-ငှာ) ဝဇ္ဇတိ-၏၊ အနုပသမ္ပန္နေန-လူ-သာမဏေသည်၊ ပစိတွာ- ချက်၍၊ ဒိန္နံ ပန-ပေးအပ်သော ဆီကိုကား၊ တဒဟု-ထိုအကပ်ခံရာနေ၌၊ ပုရေ ဘတ္တံ-၌၊ သာမိသံပိ-ဆွမ်းစသော အာမိသနှင့် တကွလည်း၊ (ဆွမ်းစသော အာမိသ နှင့် ရော၍လည်း) ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဝဇ္ဇတိ။

အညေသံ-ဝသာတေလမှ တစ်ပါးကုန်သော၊ ယာဝကာလိကဝတ္ထုနံ-ယာဝ ကာလိကဝတ္ထုရှိသော ဆေးတို့၏၊ ဝါ-ယာဝကာလိကဝတ္ထုမှဖြစ်သော ဆေးတို့၏။

ထပေတွာ မနုဿဝသံ။ ။ ဝသာတေလတွင် အစ္ဆဝသ (မစားကောင်းသော အသား ကြီး ၁၀ ပါးတွင် ပါဝင်သော ဝံသတ္တဝါ၏ အဆီလည်း) ပါ၏။ ထိုအဆီခဲမှဖြစ်သော ဆီကို ကိုယ်တိုင်ချက်ကောင်း၏။ ထို့အတူ ဆင်စသော အကပ္ပိယ အသားရှိသော အခြားသတ္တဝါများ၏ ဝသာတေလများလည်း အပ်၏။ သို့သော် လူ့အဆီကား မအပ်ဟု ပြလို၍ “ထပေတွာ မနုဿ ဝသံ” ဟု ဆိုသည်။

နိရာမိသပရိဘောဂေန။ ။ ကိုယ်တိုင်ချက်ထားသော ဆီဖြစ်ရကား ဆွမ်းစသော အာမိသနှင့် ရော၍ ထိုချက်ရာ နံနက်မှာပင် မစားကောင်း၊ ရော၍ စားလျှင် ဆွမ်းစသော အာမိသပါ ကိုယ်တိုင်ချက်ရာရောက်၍ သာမံပါကဒုက္ခငှ် အာပတ်သင့်စရာရှိ၏။ နောက် ရက်များ၌ ရော၍စားလျှင် ဆီကို အလျှင်နေ့က အကပ်ခံထားသဖြင့် ထိုအာမိသပါ အလျှင် နေ့က အကပ်ခံရာရောက်သောကြောင့် သန္နိမိပါစိတ် အာပတ်လည်း သင့်စရာရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “သတ္တာဟံ နိရာမိသပရိဘောဂေန” ဟု ဆိုသည်။

အနုပသမ္ပန္နေန ပေ၊ ဝဇ္ဇတိ။ ။ အဆီခဲကို ရဟန်းကိုယ်တိုင် အကပ်ခံထားသော် လည်း ဆီဖြစ်အောင်ကား လူ (သို့မဟုတ်-သာမဏေ) ချက်ပေးသောကြောင့် သာမံပါက မဖြစ် ရကား ထိုနေနံနက်၌ ဆွမ်းစသည်နှင့် ရော၍ စားကောင်း၏။ နောက်နေ့များ၌ကား အာမိသနှင့် ရော၍ မစားကောင်း။

ဝတ္ထု-နို့ရည်စသော ဝတ္ထုကို၊ ပစိတုံ-ကိုယ်တိုင် ချက်ခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိယေဝ-မအပ်သည်သာ၊ နိဗ္ဗတ္တိတသပ္ပိဝါ - ယာဝကာလိကဝတ္ထုမှ ထုတ်အပ်ပြီးသော ထောပတ်ကိုလည်းကောင်း၊ နဝနီတံဝါ-ယာဝကာလိကဝတ္ထုမှ ထုတ်အပ်ပြီးသော ဆီဦးကိုလည်းကောင်း၊ ပစိတုံ-ကိုယ်တိုင်ချက်ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။ ပန-ထိုသို့ပင် ကိုယ်တိုင်ချက်ကောင်းပါသော်လည်း၊ တံ-ထိုထောပတ်သည်၊ ဝါ-ထိုဆီဦးသည်၊ ဝါ-ကို၊ တဒဟု-ထိုနေ၌၊ ပုရောဘတ္တံပိ-နံနက်၌သော်မှလည်း၊ သာမိသံ-ဆွမ်းစသော အာမိသနှင့်တကွ၊ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ-သုံးဆောင်ခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ ပုရောဘတ္တံ-နံနက်အခါ၌၊ ပဋိဂ္ဂဟိတခိရာဒိတော-အကပ်ခံအပ်ပြီးသော နွားနို့ အစရှိသော ဝတ္ထုမှ၊ အနုပသမ္ပန္နေန-သည်၊ ပစိတွာ-၍၊ ကတသပ္ပိအာဒိနိ ပန-ပြုအပ်သော

အညသံ ပေ၊ န ဝဋ္ဋတိ။ ။ ယာဝကာလိကံ+ဝတ္ထု ဧတေသံတိ ယာဝကာလိက ဝတ္ထုနိ-နွားနို့စသော ယာဝကာလိကဝတ္ထုရှိသော ဆေးတို့၊ ဝသာတေလမှ တစ်ပါးသော ယာဝကာလိကဟူသော အကြောင်းဝတ္ထုရှိသော ဆေးတို့၏ (နွားနို့စသော) ဝတ္ထုကို ကိုယ်တိုင် ချက်လျှင် သာမံပါကဒုက္ကဋ်သင့်သောကြောင့် မအပ်-ဟူလို။ [ပစိတုံ န ဝဋ္ဋတိယေဝ သာမံ ပါကတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော၊ (ဋီကာ)။]

နိဗ္ဗတ္တိတသပ္ပိဝါ။ ။ ယာဝကာလိကဝတ္ထုတော ဝိဝေစိတသပ္ပိဝါ၊ နိဗ္ဗတ္တိတကို “နိဝတ္တိတ” ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ “ယာဝကာလိကဖြစ်သော နို့ခမ်းရက်တက်တို့မှ ဆုတ်နစ်စေအပ်-ကင်းကွာစေအပ်ပြီးသော ထောပတ်ကို” ဟု အနက်ဆို၊ ယာဝကာလိကဝတ္ထု လုံးဝမပါအောင် “သီးခြားထုတ်အပ်ပြီးသော ထောပတ်ကို” ဟု အဓိပ္ပာယတ္ထ ဆို၊ နဝနီတံဝါ၌လည်း နိဗ္ဗတ္တိတ လိုက်စေ၍ “နိဗ္ဗတ္တိတနဝနီတံဝါ-ရက်တက် နို့ခမ်းတို့မှ နစ်စေအပ်-သီးခြားထုတ်အပ်ပြီးသော ဆီဦးကို” ဟု ဆို၊ ယာဝကာလိက နို့ခမ်း-ရက်တက်တို့ လုံးဝမပါသော ထောပတ်-ဆီဦးကို ထပ်ချက်သောအားဖြင့် ကိုယ်တိုင် ချက်ကောင်း၏၊ ဘုကြောင့်နည်း-သတ္တာဟကာလိက ယာဝဇီဝိကတို့၌ သာမံပါကအပြစ် မရှိသောကြောင့်တည်း။

တံ ပန ပေ၊ န ဝဋ္ဋတိ။ ။ ထိုသို့ကိုယ်တိုင် ချက်ကောင်းသော်လည်း ထိုထောပတ် ဆီဦးကို (နောက်နောက်နေ့ကို မဆိုထားဘိ) ထိုအကပ်ခံရာ ပဌမနေ့ နံနက်၌သော်မှလည်း ဆွမ်းစသော အာမိသနှင့်ရော၍ မစားကောင်း၊ ရော၍စားလျှင် ဆွမ်းစသော အာမိသပါ သာမံ ပါကဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊ မှန်၏-ရက်ရှည်ကာလိကနှင့် ရက်တိုကာလိကကို ရောလျှင် ရက်တိုကာလိက၏ သဘောသို့ လိုက်ရရှိတည်း၊ ယာဝကာလိက-ယာမကာလိကတို့သည် ရက်တိုကာလိကတို့တည်း၊ သတ္တာဟကာလိကသည် ရက်ရှည်ကာလိက၊ သတ္တာဟကာလိက လည်း ယာဝဇီဝိကကိုထောက်လျှင် ရက်တိုကာလိက၊ ယာဝဇီဝိကသည် ရက်ရှည်ကာလိက တည်း။ [ယာဝနှင့် ယာမလည်း ယာဝသည် အတို၊ ယာမသည် အချိန်ကြာ၍ အရှည်ဟု မှတ်။]

ထောပတ် အစရှိသည်တို့သည်ကား၊ တဒဟု-ထို အကပ်ခံရာနေ၌၊ ပုရောဘတ္တံ-နံနက်အခါ၌၊ သာမိသံပိ-လည်း၊ (ပရိဘူတိုတုံ-ငှာ) ဝဋ္ဋန္တိ-ကုန်၏။ ပစ္ဆာဘတ္တတော-နေလွဲအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ အနဇ္ဈောဟရကီယာနိ-ခံတွင်းသို့ မဆောင်အပ် မဆောင်ထိုက်ကုန်၊ ဝါ -မသုံးဆောင်အပ် မသုံးဆောင်ထိုက်တော့ကုန်၊ သတ္တာဟာ တိက္ကမေဝိ- ၇ ရက်လွန်ခြင်းကြောင့်လည်း၊ အနာပတ္တိ-အာပတ်မသင့်။

သန္နိမိကာရက် ပရိဘူတိုတဗ္ဗာနိတိ-ကား၊ သန္နိမိ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းမှုကို၊ ကတ္တာ-၍၊ နိဒဟိတ္တာ-သိုမှီး၍၊ ပုရောဘတ္တံ-၌၊ ဝါ-၌၊ ပဋိဂ္ဂဟိတာနိ-အကပ်ခံအပ်ပြီးသော ဆေးတို့သည်၊ တဒဟု-၌၊ ပုရောဘတ္တံ-၌၊ သာမိသပရိဘောဂေနပိ-ဆွမ်းစသော အာသမိသနှင့်တကွ သုံးဆောင်ခြင်းဖြင့်လည်း၊ (ပရိဘူတိုတုံ-ငှာ) ဝဋ္ဋန္တိ-ကုန်၏။ ပစ္ဆာဘတ္တတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ ပန-စ၍ ကား၊ တာနိစ-ထိုပုရောဘတ္တ အခါ၌ အကပ်ခံ အပ်သော ဆေးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပစ္ဆာဘတ္တံ-၌၊ ပဋိဂ္ဂဟိတာနိစ-အကပ်ခံအပ်ခဲ့ သော ဆေးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တာဟံ-လုံး၊ နိရာမိသပရိဘောဂေန-အာမိသ မရှိသော သုံးဆောင်ခြင်းဖြင့်၊ ပရိဘူတိုတဗ္ဗာနိ-ကုန်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ စ-ဆက်၊ ပရိဘူတိုတဗ္ဗာနိတိ-နိဟူ၍၊ ဝစနတော-ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ အန္တောသတ္တာ ဟေ-၇ ရက်အတွင်း၌၊ အဗ္ဘုနာဒီနံ-ခြေနယ်ဆီ အစရှိသည်တို့၏။ [အာဒိဖြင့် မုဒ္ဒနိတေလ-ဦးခေါင်းလိမ်းဆီ၊ အရမက္ခန-အမာလိမ်းဆီ၊ ယရဓူပန-ကျောင်းသုတ်

ပုရောဘတ္တံ ၊ပေ၊ အနာပတ္တိ။ ။နံနက်ပိုင်း၌ ရဟန်းအကပ်ခံထားသော နွားနို့ကို လူ-သာမဏေက ထောပတ်ချက်ပေး၏။ သာမံပါက မဟုတ်သောကြောင့် ထိုနေ့နံနက်၌ ဆွမ်း စသည်နှင့် ရော၍ စားကောင်း၏။ ယာဝကာလိက နွားနို့ကို အကပ်ခံခဲ့သောကြောင့် နေလွဲကစ၍ မမျိုကောင်း မစားကောင်းတော့၊ “ခြေနယ်ဆီ စသော အပြင်အသုံးသာ သုံးကောင်းလေတော့သည်” ဟူလို၊ နဂိုကပင် သတ္တာဟကာလိက မဟုတ်သောကြောင့် ၇ ရက်လွန်ခြင်းကြောင့်လည်း အာပတ်မသင့်။

သန္နိမိ ကတ္တာ။ ။သန္နိမိကာရက်၌ ဒုတိယာသည် (စပုစပုကာရက်-စသည်ကဲ့သို့) ကြိုယာဝိသေသန အနက်ဟောဟု ပြလို၍ “သန္နိမိ ကတ္တာ” ဟု ဖွင့်သည်။ “နိဒဟိတ္တာ”ကား သန္နိမိ ကတ္တာ၏ အဓိပ္ပာယ်တည်း။

ပုရောဘတ္တံ ၊ပေ၊ ဝဋ္ဋန္တိ။ ။ထောပတ်ကို ယနေ့နံနက် အကပ်ခံလျှင် ယနေ့တစ်ရက် တော့ ဆွမ်းစသည်နှင့် ရော၍ စားကောင်း၏။ မွန်းလွဲမှစ၍ နံနက်တုန်းက အကပ်ခံခဲ့သော ထောပတ်စသည် သည်လည်းကောင်း၊ မွန်းလွဲမှ အကပ်ခံအပ်သော ထောပတ်စသည်သည် လည်းကောင်း အာမိသမပါဘဲ ၇ ရက်အတွင်း သုံးစားခြင်းငှာ အပ်၏။

လိမ်းဆေး စသည်များကို ယူ။] အတ္ထာယ-ငှာ၊ အဓိဋ္ဌဟိတ္တာ-ဆောက်တည်၍၊ ထပ်တေသု-ထားအပ်သော ဆေးတို့၌၊ အနာပတ္တိ-အာပတ်မသင့်၊ (ပရိဘုခွိတဗ္ဗ မဟုတ်သောကြောင့် ၇ ရက်လွန်သော်လည်း အာပတ်မသင့်-ဟူလို)။... ကုတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ-သိအပ်၏။... [ဝစနတောဟူသော ဉာပကဟိတ်ကြည့်၍ “ကုတိ ဝိညာယတိ” ဟု ထည့်သည်။]

ယာဝဇီဝိကာနိ-ယာဝဇီဝိကဖြစ်ကုန်သော၊ သာသပ |ပေ၊ အဋ္ဌိနိ-မုန်ညင်းစေ့၊ သစ်မည်စည်စေ့၊ ကြက်ဆူစေ့တို့ကို၊ တေလကရဏတ္ထံ-ဆီပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-အကပ်ခံပြီး၍၊ တဒဟေဝ-ထိုအကပ်ခံရာ နေ့၌ပင်၊ ကတတေလံ-ပြုအပ်ပြီးသော ဆီသည်၊ သတ္တာဟကာလိကံ-ကတည်း၊ ဝါ-၇ ရက်ကာလပတ်လုံး သုံးဆောင်ထိုက်သော ဆေးဗည်း၊ ဒုတိယဒိဝသေ-၂ ရက်မြောက်နေ့၌၊ ကတံ-ပြုအပ်သော ဆီသည်၊ ဆာဟံ-၆ ရက်ပတ်လုံး၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊ တတိယဒိဝသေ- ၃ ရက်မြောက်နေ့၌၊ ကတံ-သည်၊ ပဉ္စာဟံ-၅ ရက်ပတ်လုံး၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊ [ပယေပာလ မြှုပ်ထားသည်၊ ဖော်ပေး] စတုတ္ထဒိဝသေ-၌၊ ကတံ-သည်၊ စတူဟံ-၄ ရက်ပတ်လုံး၊ ဝဇ္ဇတိ၊ ပဉ္စမဒိဝသေ-၌၊ ကတံ၊ တီဟံ-၃ ရက်ပတ်လုံး၊ ဝဇ္ဇတိ၊ ဆဋ္ဌဒိဝသေ-၌၊ ကတံ၊ ဒွိဟံ-၂ ရက်ပတ်လုံး၊ ဝဇ္ဇတိ၊ သတ္တမဒိဝသေ-၌၊ ကတံ၊ တဒဟေဝ-ထို တစ်ရက်သာ၊ ဝဇ္ဇတိ၊ အရုဏဿ-အရုဏ်၏၊ ယာဝဉဂ္ဂမနာ-တက်ချိန်တိုင်အောင်၊ သစေ တိဋ္ဌတိ-အကယ်၍ တည်ရှိအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်ခြင်းဝိနည်းကံရှိ သော ပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ အဋ္ဌမဒိဝသေ-၌၊ ကတံ-ကို၊ အနဇ္ဈော ဟရဏီယံ-မမျှအပ် မမျှထိုက်တော့၊ ပန-အနွယကား၊ အနိသဂ္ဂိယတ္တာ-နိသဂ္ဂိယ ဝတ္ထု မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဗာဟိရပရိဘောဂေန-အပြင်ပ၌ သုံးဆောင် ခြင်းဖြင့်၊ [ခြေနယ်ဆီ ဦးခေါင်းလိမ်းဆီ စသော ကိုယ်အပြင်ပ အသုံးဆောင် အားဖြင့်၊] (ပရိဘုခွိတုံ)၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊ ယာဝဇီဝိကာနိ-ကုန်သော၊ သာသပမဓုက ဧရဏ္ဍကအဋ္ဌိနိ-တို့ကို၊ တေလကရဏတ္ထံ-ငှာ၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-အကပ်ခံပြီး၍၊ တေလံ-ဆီကို၊ (လိုက်စေ) သစေပိ န ကရောတိ-အကယ်၍ပင် မပြုစေဦးတော့၊ ပန-ထိုသို့ပင် မပြုပါသော်လည်း၊ (ဒုက္ကဋံ အာပဇ္ဇတိ-၌ စပ်)၊ တေလတ္ထာယ-ဆီ

ယာ |ပေ၊ တိဋ္ဌတိ။ ။ ၇ ရက်မြောက် နေ့ကျမှ ပြုအပ်သော ဆီသည် ထိုတစ်နေ့ လွန်ပြီးနောက် အရုဏ်တက်သည့်တိုင်အောင် တည်လျှင်... ဆီဖြစ်နေရကား (ထောပတ် စသည် ကဲ့သို့) နိသဂ္ဂိထိုက်သည်-ဟူလို။

အကျိုးငှာ၊ ပဋိဂ္ဂဟိတသာသပါနံ-အကပ်ခံအပ်ပြီးသော မုန်ညှင်းစေ့ အစရှိသည် တို့၏သော်လည်းကောင်း၊ ပါဠိယံ-ပါဠိတော်၌၊ အနာဂတသပ္ပိအာဒိနဉ္စ-တိုက်ရိုက် မလာသော ထောပတ် အစရှိသည်တို့၏သော်လည်းကောင်း၊ သတ္တာဟာတိက္ကမေ- ၇ ရက်လွန်ခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်၊ အာပဇ္ဇတိ၊ ပန-အထူးကား၊ သီတုဒကေန-ရေ အေးဖြင့်၊ ကတမဓုကပုပ္ဖာဏိတံ-ပြုအပ်သော သစ်မည်စည်ပွင့်၏ တင်လဲသည်၊ ဖာဏိတဝတိကမေဝ-ကြံတင်လဲနှင့် အလားတူသည်သာ၊ အမ္မဖာဏိတာဒိနိ- သရက်တင်လဲ အစရှိသည်တို့သည်၊ (ယခုခေတ် သရက်ပြင်များပင်တည်း။) ယာဝ ကာလိကာနိ-တို့တည်း။

ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဆေးတို့တွင်၊ ယံ-အကြင်ဆေးသည်၊ သတ္တာဟကာလိကံ- ကတည်း၊ တံ-ထိုဆေးသည်၊ ဝါ-ကို၊ နိသဋ္ဌံ-စွန့်အပ်ပြီးသော ဆေးကို၊ [ဝိနည်း ထုံးစံအတိုင်း စွန့်အပ်ပြီးသော ဆေးကို၊] ပဋိလဘိတွာပိ - ပြန်ရ၍လည်း။

သာသပါဒိနိ ၊ပေ၊ သပ္ပိအာဒိနဉ္စ။ ။သာသပစသော ယာဝဇီဝိက ဝတ္ထုတို့သည် ဆီကြိတ်ဖို့ အကပ်ခံထားလျှင် ၇ ရက်လွန်သောအခါ ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်၏။ ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက် မလာသော ထောပတ်စသည်တို့လည်း ၇ ရက်လွန်လျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်သည်- ဟူလို။

ပါဠိတော်၌ မလာသော ထောပတ်စသည်။ ။ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီပါဠိ တော်၌ ဂေါ-အဇိကာ-မဟိံဘတို့၏ သပ္ပိသာ တိုက်ရိုက်လာ၏။ မိဂ-ရောဟိတ (စိုင့်) စသော နိညှစ်ဖို့ မထင်ရှား သော သတ္တဝါတို့၏ သပ္ပိသည် ပါဠိတော်၌ မလာသော သပ္ပိတည်း။ နဝနိတ လည်း နည်းတူ တိလ ၊ပေ၊ ဝသာတေလတို့သာ ပါဠိတော်၌ လာ၏။ နာဠိကေရ-နိမ္မ-ကောသမ္မ- ကရမန္တတို့၏ အုန်းဆီ၊ တမာဆီ၊ ကြို့ဆီ၊ ခံဆီတို့ကား ပါဠိတော်၌ မလာ၊ မဓုကပုပ္ဖာဏိတ (သစ်မည်စည်ပွင့်တင်လဲ) ပါဠိတော်၌ မလာ။

သီတုဒကေန ၊ပေ၊ ဂတိကမေဝ။ ။မဓုကပုပ္ဖာဏိတသည် ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက် မလာသော်လည်း ရေအေး၌ အပွင့်တို့ကို ထည့်၍ (မနယ်ဘဲ) ပန်းအရည်သက်သက်ကို ယူ၍ ကြိုချက်သောအခါ ပြစ်ချဲ့သော တင်လဲဖြစ်လာလျှင် ပါဠိတော်လာ တင်လဲနှင့် သဘောတူ (သတ္တာဟကာလိက) ဖြစ်၏။ သို့သော် ၇ ရက်လွန်လျှင် ပါစိတ်အာပတ်မသင့်၊ ဒုက္ကဋ်သာ သင့်သတတ်။ [ဖာဏိတဂတိကမေဝါတိ ဣမိနာ သတ္တာဟကာလိကန္တိ ဒေသေတိ၊ န ပန နိသပ္ပိယဝတ္ထုတံ (ဒေသေတိ) တသ္မာ သတ္တာဟံ အတိက္ကာမယတောပိ ဒုက္ကဋ်တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။]

အမ္မဖာဏိတာဒိနိ။ ။အာဒိဖြင့် ဇမ္ဗူ (သပြေ)၊ ပနသ (ပိန်နဲ)၊ ကဒလီ (ငှက်ပျော)၊ ခရူရီ (သင်ပန်း)၊ စိဉ္စာ (မန်ကျီး) စသော ယာဝကာလိကဝတ္ထုတို့၏ ပြစ်ချဲ့သော အရည် တင်လဲကိုယူ။

အရုအာဒိနိ-အနာအစရှိသည်တို့ကို၊ မက္ခေတုံဝါ-သုတ်လိမ်းခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟရိတုံဝါ-မျိုးခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ န ဝဇ္ဇတိ-မအပ်၊ ပဒီပေ-ဆီမီး၌လည်းကောင်း၊ ကာဠဝဏ္ဏေါ-မည်းနက်သော အဆင်း၌လည်းကောင်း၊ ဥပနေတဗ္ဗ-ကပ်ဆောင်ထိုက်၏။ [မီးထွန်းကောင်း၏။ နံရံစသည်၌ မည်းအောင် သုတ်လိမ်းကောင်း၏-ဟူလို] အညဿ-အခြားသော၊ ဘိက္ခူနော-၏။ ကာယိကပရိဘောဂံ-ကိုယ်၌ဖြစ်သော အသုံးအဆောင်ကို၊ (ကာတုံ-ငှာ) ဝဇ္ဇတိ-၏။

ပန-ကား၊ ယံ-အကြင်ဆေးကို၊ နိရပေက္ခော-ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ) ပရိစ္စဒိတ္တာ-စွန့်ပေးပြီး၍၊ ပန-တစ်ဖန်၊ လဘတိ-ရ၏။ တံ-ထိုဆေးကို၊ အဇ္ဈောဟရိတုံပိ-မျိုးခြင်းငှာလည်း၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။ စိသု-သီးခြား၊ ထပိတသပ္ပိအာဒိသု-ထားအပ်သော ထောပတ်အစရှိသည်တို့၌လည်းကောင်း၊ ဧကဘာဇနေ-တစ်ခုတည်းသော ခွက်၌၊ အမိဿိတေသုဝါ-မရောအပ်သော ထောပတ်အစရှိသည်တို့၌လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထုဂဏနာယ-ဝတ္ထုအရေအတွက်အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ-ကုန်၏။) (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို ၊ပေ၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ [သတ္တာဟံ အနတိက္ကန္တပိ အတိက္ကန္တသညိနော-စသော အစီအရင်ကို-ဟူလို] ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-ထိုက်၏။ ဣတိ-အပြီးတည်း၊...တတိယသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

ကာယိကပရိဘောဂံ။ ။ ကာယဿဝါ-ကိုယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကာယေ-၌၊ အရုနောဝါ-အနာကိုသော်လည်းကောင်း၊ မက္ခန္ဒံ-သုတ်လိမ်းခြင်းကို၊ (ကာတုံ) ဝဇ္ဇတိ။

နိရပေက္ခော။ ။ ဤထောပတ်ကို “အမှန်ပင် ငါမစားတော့အံ့” ဟု ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိဘဲ လူ သာမဏေအား စွန့်ပေးလိုက်ခြင်းတည်း၊ ထိုသို့စွန့်ပြီးမှ လူ သာမဏေက သူပိုင်ပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် ပြန်၍ ကပ်လျှင် စားကောင်း၏-ဟူလို၊ အဇ္ဈောဟရိတုံပိ၌ ပိဖြင့် “အရုမက္ခန္ဒ စသည်မှာ ဆိုဖွယ်မလို” ဟု သမ္ဘာဝနာပြုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ သာမဏေက ပြန်ကပ်ရမှန်း နားမလည်လျှင် အခြားရဟန်းက “ကိုရင်ဆေးရှိသေးလျှင် ပေးပါ” ဟု တောင်း၍လည်း စားကောင်း၊ သုံးစွဲကောင်း၏။ မူလဥစ္စာရှင်ကိုယ်တိုင်တောင်းလျှင်လည်း အပြစ်ရှိမည် မထင်။

ဧကဘာယဇနေဝါ။ ။ တစ်ခွက်တည်း တစ်အိုးတည်းမှာပင် ထန်းလျှက်အလုံးများ ဖြစ်စေ ထောပတ်တစ်ခြား၊ သကာခဲတစ်ခြား စသည်ဖြင့်ဖြစ်စေ မရောဘဲတည်နေလျှင်-ဟူလို။

၂၄။ ဝဿိကသာဋီကာ
သိက္ခာပုဒ်

စတုတ္ထေ - ဤ၊ မာသော သေသော ဂိမ္မာနံတိ-
ကာ၊ စတုန္ဒံ- ၄ လကုန်သော၊ ဂိမ္မာမာသာနံ-
နွေလတို့၏။ [“ မနုဿဿ သီသံ ” ကဲ့သို့

အဝယဝီ၊ အဝယဝသမ္ပန် စပ်၊] ဝါ-တို့တွင်၊ ဧကော-တစ်ခုသော၊ ပစ္ဆိမမာသော-
နောက်ဆုံးလသည်၊ သေသော-ကြွင်းတော့၏။ ပရိယေသိတဗုဒ္ဓိ-ကာ၊ ဂိမ္မာနံ-
တို့၏။ ဝါ-တို့တွင်၊ ပစ္ဆိမမာသဿ-၏။ ပဌမဒိဝသတော-ပဌမနေ့မှ၊ ပဌာယ-၍၊
ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ ကတ္တိကမာသဿ-တန်ဆောင်းမုန်းလ၏။ ပစ္ဆိမဒိဝ
သော-နောက်ဆုံးနေ့သည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏။) တာဝ-ထိုနောက်ဆုံးနေ့တိုင်အောင်၊
ဝဿိကသာဋီကာယ-မိုးရေခံသင်္ကန်း၏။ ကာလော-အခါတည်း၊ ဣတိ အာဒိနာ-
ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့်၊ သတုပ္ပါဒကရဏေန-သတိဖြစ်အောင် ပြုခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-
သတိပေးခြင်းဖြင့်၊ သံဃဿ-၏။ ပဝါရိတဋ္ဌာနတော-ဖိတ်မန်သူ့အထံမှ၊ (ပရိ
ယေသိတဗု-ရှာမိုးအပ်၏။ ဝါ-ရှာမိုးနိုင်၏။) အတ္တနော-၏။ ဉာတကပဝါရိတဋ္ဌာန
တော ပန-ဆွေမျိုးတော်သူ၊ ဖိတ်မန်သူတို့၏ အထံမှကား၊ မေ-အား၊ ဝဿိက
သာဋီကစီဝရံ-ကို၊ ဒေထ-ပေးကြကုန်၊ ဣတိ အာဒိကာယ-ဤသို့အစရှိသော
စကားဖြင့်၊ ဝိညတ္တိယာပိ-တိုက်ရိုက်တောင်းခြင်းဖြင့်လည်း၊ ပရိယေသိတဗု-နိုင်၏။

ပစ္ဆိမမာသဿ ၊ပေ၊ ပဌာယ။ ။ ဇေဋ္ဌမူလ ပုဏ္ဏမာသိယာ-ဇေဋ္ဌနက္ခတ် မူလနက္ခတ်
နှင့် စန်းယှဉ်သော နယုန်လပြည့်နေ့၏။ ပစ္ဆိမပါဠိပဒဒိဝသတော ပဌာယ-(နောက် အထွက်
တစ်ရက်ခေါ်) လပြည့်ကျော်တစ်ရက်နေ့မှစ၍။ [နယုန်လပြည့်ကျော် ၁ ရက်မှစ၍ ဝါဆို
လပြည့်အထိ နွေလ၏ နောက်ဆုံးလတည်း။]

ကတ္တိကမာသဿ ပစ္ဆိမဒိဝသော။ ။ မဇ္ဈိမဒေသအခေါ်အားဖြင့် လပြည့်နေ့
သည် တစ်လပြည့်သော နေ့တည်း၊ ထို့ကြောင့် “တန်ဆောင်မုန်းလ၏ နောက်ဆုံးနေ့” ဟူသည်
တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့တည်းဟု မှတ်။

ကာလော ဝဿိကသာဋီကာယ။ ။ ဤစကားသည် သံဃာအား ဖိတ်မန်ထား
သော ဒါယကာ့ထံ သွား၍ သတိပေးပုံ (ပြောပုံ)ကို ပြသော စကားတည်း။ [သတုပ္ပါဒ (သတိ+
ဥပ္ပါဒ)+ကရဏ-သတိဖြစ်အောင်+ပြုခြင်း၊ ဝါ-သတိပေးခြင်း ပြောဆိုခြင်း၊] အာဒိဖြင့်
“သမယော ဝဿိသသာဋီကာယ” ကိုလည်းကောင်း၊ “အညေပိ မနုဿာ ဝဿိကသာဋီကစီဝရံ
ဒေန္တိ-အခြားလူများ မိုးရေခံသင်္ကန်း လှူနေကြ၏” ကိုလည်းကောင်း ယူ။

အတ္တနော ၊ပေ၊ ဝိညတ္တိယာပိ။ ။ မိမိ၏ ဉာတိပဝါရိတအထံ သွား၍ကား “ဒေထ
မေ ဝဿိကသာဋီကစီဝရံ” ဟု တိုက်ရိုက် တောင်းကောင်း၏။ အာဒိကာယ၌ အာဒိဖြင့်
“အာဟရထ မေ ဝဿိကသာဋီကစီဝရံ” ဟုလည်းကောင်း၊ “ပရိဝတ္ထေထ မေ-ငါဖို့ မိုးရေခံ

အညာတကအပ္ပဝါရိတဋ္ဌာနေ-ဆွေမျိုး မတော်သူ၊ မဖိတ်မန်သူတို့၏ အထံ၌၊ သတုပ္ပါဒ်-သတိဖြစ်ခြင်းကို၊ ဝါ-သတိဖြစ်အောင်၊ ကရောန္တဿ-၏။ ဝတ္ထဘောဒေ-ဝတ်ပျက်ခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတီ) ယထာဝါ တထာဝါ-ဟုတ်ဟုတ် ငြားငြားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ မေ-အား၊ ဒေထ-ကုန်၊ ဣတိ အာဒိဝစနေန-ဤသို့အစရှိသော စကားဖြင့်၊ ဝိညာပေန္တဿ-၏။ အညာတက ဝိညတ္တိသိက္ခာပဒေန - တွံ သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ နိသဂ္ဂိယံ - ရှိသော၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတီ)။

ကတွာ နိဝါသေတဗ္ဗတိ-ကား၊ ဂိမှာနံ-တို့၏။ ဝါ-တို့တွင်၊ ပစ္ဆိမဗုဒ္ဓိဿ-နောက်ဆုံးလထက်ဝက်၏။ ပဌမဒိဝသတော-မှ၊ ပဌာယ-၍၊ ယာဝ-လောက်၊ ကတ္တိကမာသဿ-၏။ ပစ္ဆိမဒိဝသော-သည်၊ (အတ္တိ) တာဝ-အောင်၊ သူစိကမ္မ နိဋ္ဌာပနေန-အပ်ချုပ်မှုကို ပြီးစေခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သင်္ကမ္ပိ-တစ်ကြိမ်လည်း၊ ဝဏ္ဏဘေဒမတ္တရဇနေန-အဆင်းပျက်ရုံမျှ ဆိုးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကပ္ပဝိန္နု၊ ကရဏေနစ-ကပ္ပဝိန္နုပြုခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကတွာ-၍၊ ပရိဒဟိတဗ္ဗာ-ဝတ်ရုံ ထိုက်၏။ ဝါ-ဝတ်ရုံကောင်း၏။ ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော စကား အစဉ်ဖြင့်၊ (ဒသိတော ဟောတိ-၌ စပ်) ဂိမှာနံ-တို့၏။ ဝါ-တို့တွင်၊ ပစ္ဆိမော-

သင်္ကန်း လဲလှယ်ကြ” ဟုလည်းကောင်း၊ “စေတာပေထ မေ”-ဟုလည်းကောင်း တိုက်ရိုက် တောင်းမှုကို ယူ၊ ဝိညတ္တိယာပိ၌ ဝိသည် သမ္ဘာဝနာ၊ တောင်းခြင်းဖြင့်သော်မှလည်း ရှာနိုင် သေး၏။ သတုပ္ပါဒကရဏဖြင့် ရှာမှုမှာ ဆိုဖွယ်ရာ မရှိ-ဟုလို။

ဝတ္ထဘောဒေ။ ။ မိမိ၏ ဉာတိ-ပဝါရိတ မဟုတ်သူတို့အား သတိမပေးဘဲ နေဖို့ရာ ဝတ္ထရားရှိ၏။ ယခုသော် သတိပေးမိ၍ ဝတ်ပျက်ရသည်။ ဉာတိပဝါရိတ မဟုတ်သော်လည်း ရှေးကလျှင်နေကျဖြစ်သူတို့အထံ၌ကား သတိပေးကောင်း၏။ [ဝတ္ထဘောဒေ ဒုက္ကဋ်တံ ဣဒံ ပုဗ္ဗေ အဒေန္တေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ယေ ပန ပုဗ္ဗေပိ ဒေန္တိ၊ တေသု (ထိုသူတို့၌ သတိပေးလျှင်) ဝတ္ထဘော ဒေါ နတ္ထိ။]

အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပဒေန။ ။ “အညာတကံ ဂဟပတိဝါ၊ ပေ၊ ဝိညာပေယျ” စသော သိက္ခာပုဒ်ကို “အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပုဒ်” ဟု ခေါ်၏။ အညာတက-အပ္ပဝါရိတ တို့သည် ရှေးကလျှင်နေကျဖြစ်သော်လည်း “ဒေထ မေ” စသည်ဖြင့် တိုက်ရိုက်မတောင်းကောင်း၊ တောင်းလျှင် နိသဂ္ဂိယပါစိတ်သင့်၏။

ဝတ္ထ ပေ၊ ရစနေန။ ။ မိုးရေခဲသင်္ကန်းသည် အဖြူရောင် အဆင်းပျက်ရုံ တစ်ကြိမ် ဆိုးခြင်းမျှဖြင့် အပ်၏။ [“သူစိကမ္မနိဋ္ဌာပနေန ပေ၊ ကတွာ” တို့သည် ကတွာ နိဝါသေတဗ္ဗ ဟူသော သိက္ခာပုဒ်ပါ၌ ကတွာ၏ အဖွင့်တည်း၊ သူစိကမ္မနိဋ္ဌာပနေန စသော ၃ ပုဒ်ကို ကတွာ၌ အဘိန္ဒဝိသေသန စပ်။]

နောက်ဆုံးဖြစ်သော၊ မာသော - တစ်လသည်၊ ပရိယေသနခေတ္တံ - ရှာမှီးရာခေတ်တည်း၊ ပစ္ဆိမော-သော၊ အမူမာသော-လခွဲသည်၊ ကရဏနိဝါသနခေတ္တမ္ပိ- (ပရိယေသန ခေတ်သာမက) ချုပ်ဆိုး ဗိန္နုထိုးမှုကိုပြု၍ ဝတ်ရာခေတ်တည်း၊ ဝဿာနဿ-မိုးလ၏။ စတုသုမာသေသု-၄ လတို့၌၊ သဗ္ဗပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ တံ-ထို ပရိယေသန စသောအမှုသည်၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ ဣတိ-သို့၊ အယံ အတ္ထော-ဤအနက် သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒသိတော-ပြအပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-၏။

စ-ဆက်၊ ဂိမ္မာနံ-တို့၏။ ဝါ-တို့တွင်၊ ပစ္ဆိမော-သော၊ ယော အယံ မာသော-အကြင်လကို၊ အနုညာတော-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤနောက်ဆုံးတစ်လ၌၊ ကတပရိယေသိတံ-ချုပ်ဆိုး ဗိန္နုထိုးမှု ပြုအပ်ပြီး၊ ရှာမှီးအပ်ပြီးသည်၊ (သမာနံ)ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဝါ-ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဝဿိကသာဋီကံ-ကို၊ အဓိဋ္ဌာတု-ငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ၊ [မိုးလရောက်မှ အဓိဋ္ဌာန်တင်ကောင်းသောကြောင့်တည်း၊] တသ္မိမာသေ-ထိုနောက်ဆုံးလသည်၊ အတိက္ကန္တေ-လွန်သွားလတ်သော်၊ ဝဿံ-နှစ်ကို၊ သစေ ဥက္ကမ္ပိယတိ-အကယ်၍ အထက်သို့ ငင်အပ်ငြားအံ့၊ ဝါ-အကယ်၍ ဝါထပ်အံ့၊ [သံဝစ္ဆရံ ဥဒ္ဓံ ကမ္ပိယတိ ဝမ္ပိယတိ (တိုးပွားစေအပ်သည် ဖြစ်အံ့)] (ဧဝံသတိ-ဤသို့ဝါထပ်လတ်သော်၊) ပုန-တစ်ဖန်၊ မာသပရိဟာရံ-တစ်လအစောင့်အရှောက်ကို၊ လဘတိ-ရ၏။ ပန-ဆက်၊ ဓောဝိတ္တာ-ဖွပ်လျော်၍၊ နိက္ခိပိတ္တာ-သိမ်းထား၍၊ ဝဿုပနာယိကဒိဝသေ-ဝါကပ်ရာနေ၌၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ-၏။

သဗ္ဗပိ တံ။   ။(၁) ရှာခြင်း (၂) ချုပ်မှု၊ ဆိုးမှု၊ ဗိန္နုထိုးမှုကို ပြုခြင်း၊ (၃) ဝတ်ခြင်း ဤအားလုံးကို ဆိုသည်။ “မရသေးလျှင် ထိုမိုးလအတွင်းမှာလည်း ဆက်၍ ရှာနိုင်၏။ ရပြီး၍ မချုပ်ရ မဆိုးရသေးလျှင်လည်း ဆက်၍ ချုပ်ဆိုး ကပ္ပဗိန္နုထိုး၍ ဝတ်နိုင်၏” ဟူလို၊ ဋီကာ၌ “သဗ္ဗပိတိ (၁) ပရိယေသနံ, (၂) ကရဏံ, (၃) နိဝါသနံ, (၄) အဓိဋ္ဌာနဉ္စာတိ သဗ္ဗပိ” ဟု ရှိ၏။ ထိုဋီကာအလို “သဗ္ဗပိ တံ”ဟု (တံ) ပါဟန်မတူ၊ တံပါလျှင် ဆိုပြီးသမျှကိုသာ စွဲရမည်၊ အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်းကား ဆိုပြီးမဟုတ်သေး။

ကတပရိယေသိတံပိ။   ။ ပရိယေသနအမှုကအလျှင်ဖြစ်၍ ချုပ်ဆိုး ဗိန္နုထိုးမှုက နောက်ကျသော်လည်း စကားချောအောင် ကတကို ရှေ့က ထားဟန်တူ၏။ ဒွန်သမာသ် မဟုတ်၍ သရနည်းသောကြောင့် ရှေ့ကထားခြင်းကား မဟုတ်။ [“ကတဉ္စ+တံ+ပရိယေ သိတဉ္စာတိ ကတပရိယေသိတံ” ဟု ဝိသေသနောဘယ ကမ္မဓာရဲတွဲ။]

ဝဿုပနာယိကဒိဝသေ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ။   ။ ရသည်နေ့မှစ၍ တွက်လျှင် တချို့ ဝဿိကသည် ၁၀ ရက်လွန်ခဲ့၍ အတော်ကြာလောက်ပြီ။ [အဓိဋ္ဌာန်တင်ရမည့် ရက်မဟုတ် ၍သာ အဓိဋ္ဌာန်မတင်ဘဲ ထားခွင့်ရခဲ့သည်။] ယခုသော် အဓိဋ္ဌာန်တင်ရမည့် ခေတ်တွင်း

သတိသမ္မောသေနဝါ-သတိပျောက်ကင်းခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မေ့လျော့ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အပ္ပဟောနုကဘာဝေနဝါ-သင်္ကန်းပမာဏ မလောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ (ဝဿိကသာဠိကာ သိက္ခာပုဒ်လာ ပမာဏ မလောက်-ဟူလို) အကတာ-မပြုအပ်သေးသည်၊ ဝါ-မချုပ်ဆိုအပ်သေးသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ၊ သာ-ထိုအဝတ်သည်၊ ထည့်) တေစ ဒွေမာသေ-ထို ၂ လတို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ဒုတိယဝါဆိုနှင့်တကွ ၂ လ၊) ဝဿာနဿ-မိုးလ၏၊ စတုမာသံ-၄ လပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဆမာသေ-၆ လတို့ပတ်လုံး၊ ပရိဟာရံ-အစောင့်အရှောက်ကို၊ လဘတိ-ရ၏၊ ပန-ဆက်၊ ဝါ-သည်သာမကသေး၊ ကတ္တိကမာသေ-တန်ဆောင်မှန်းလ၌၊ ကထိနံ-ကို၊ သစေ အတ္ထရိယတိ-အကယ်၍ ခင်းအပ်ငြားအံ့၊ (ဧဝံသတိ၊) အပရေပိ-အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ စတ္တာရော မာသေ-ဆောင်း ၄ လတို့ပတ်လုံး၊ (ပရိဟာရံ) လဘတိ၊ [ကထိနံအာနိသင်ရ၍ တပေါင်းလအထိ အဓိဋ္ဌာန်မတင်ဘဲ ထားနိုင်ပြန်၏-ဟူလို] ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဝါ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ ဒသမာသာ-၁၀ လတို့သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ တတော-ထို ၁၀ လမှ၊ ပရမ္ပိ-နေောက်၌လည်း၊ ပစ္စာသာယ-သင်္ကန်း၌ဖြစ်သော အာသာသည်၊ သတိယာ-ရှိလတ်သော်၊ တံ-ထိုအဝတ်ကို၊ [မိုးရေခဲသင်္ကန်း မချုပ်လိုက်ရသော ပိတ်တို ဖျင်စကို] မူလစီဝရံ-မူလသင်္ကန်းကို၊ ကတွာ-၍၊ ထပေန္တဿ-ထားလိုသော ရဟန်း၏၊ ဧကမာသံ-လုံး၊ (ပရိဟာရံ-လဘတိ) ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဧကာဒသ မာသေ- ၁၁ လတို့ပတ်လုံး၊ ပရိဟာရံ လဘတိ၊ ဣတော-ဤ ၁၁ လမှ၊ ပရံ-နေောက်၌၊ ဧကာဟမ္ပိ-၁ ရက်မျှလည်း၊ (ပရိဟာရံ) န လဘတိ-မရတော့။

ရောက်သောကြောင့် ဝါဆိုလပြည့်ကျော် (မိုးလ ပဌမဆုံးရက်) မှာပင် အဓိဋ္ဌာန်တင်ပါ။ ထိုရက်ကို မလွန်ပါစေနှင့်-ဟူလို။ [ဝဿာနတော ပုဗ္ဗေယေဝ ဒသာဟဿ အတိက္ကန္တတ္တာ ဝဿပနာယိကဒိဝေယေဝ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ၊ တံ ဟိ ဒိဝသံ အတိက္ကာမေတံ န ဝဋ္ဋတိ။]

ဧကာဟမ္ပိ န လဘတိ။ ။ ဤပြုခဲ့သော ၁၁ လမှတစ်ပါး အာပတ်မသင့်အောင် စောင့်ရှောက်နိုင်သော ရက်၏ မရှိတော့ခြင်းကြောင့် ၁ ရက်မျှ အစောင့်အရှောက် မရတော့-ဟူလို။ [ဣတော အညဿ ပရိဟာရဿ အဘာဝတေတိ အဓိပ္ပာယော၊] နဂိုကလည်း ၁၀ ရက်လွန်ခဲ့ပြီးဖြစ်၍ အစောင့်အရှောက်ရက် ကုန်လွန်ပြီးရာ နေ့မှာပင် ပရိက္ခာရစောင့် အဓိဋ္ဌာန်၊ သို့မဟုတ် ဝိကပ္ပနာ ပြုရမည်။ [အာပတ်မသင့်အောင် စောင့်ရှောက်နိုင်ခြင်းကို “ပရိဟာရံ” ဟု ဆိုသည်။]

ဩရေန ပေ၊ ဂိမ္မာနံတိ-ကာ၊ ဂိမ္မာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့တွင်၊ ပစ္စိမမာသဿ-၏၊ ဩရိမဘာဂေ-ဤမှာဘက်အဖို့၌၊ ယာဝ-လောက်၊ ဟေမန္တဿ-ဆောင်းလ၏၊ ပဌမဒိဝသော-ပဌမနေ့သည်၊ (အတ္ထိ-၏) တာဝ-ထိုပဌမနေ့တိုင်အောင်၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ပရိယေသေယျာတိ-ကာ၊ သတ္တသု- ၇ လကုန်သော၊ ဧတေသု ပိဋ္ဌိ သမယမာသေသု-ဤနောက်ကျောအခါဟူသော လတို့၌၊ အညာတကအပ္ပဝါရိတ ဋ္ဌာနတော-မှ၊ သတုပ္ပါဒကရဏေန-ဖြင့်၊ ပရိယေသန္တဿ-ရှာသော ရဟန်း၏၊ ဝါ-ရှာ၍ရသော ရဟန်း၏၊ ပေ၊ ဝိညာပေန္တဿ-တောင်းသော ရဟန်း၏၊ ဝါ-တောင်း၍ရသော ရဟန်း၏၊ အညာတကဝိညတ္ထိသိက္ခာပဒေန-ဖြင့်၊ ပေ၊ ဉ တကပ္ပဝါရိတေ-တို့ကို၊ ဝိညာပေန္တဿ-၏၊ ဝါ-၏၊ တေန သိက္ခာပဒေန-ထိုအညာ တကဝိညတ္ထိ သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ) သတုပ္ပါဒ်-ကို၊ ကရောန္တဿ- ပြုသောရဟန်း၏၊ ဝါ-ပြု၍ရသော ရဟန်း၏၊ ဣမိနံ သိက္ခာပဒေန-ဖြင့်၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ။)

ဩရေန ပေ၊ ဂိမ္မာနံတိ-ကာ၊ ဂိမ္မာနဿ-၏၊ ပစ္စိမမုမာသတော-နောက်ဆုံး မာသတော-နောက်ဆုံးတစ်လ ထက်ဝက်မှ၊ ဩရိမဘာဂေ-ဤမှာဘက်အဖို့ဖြစ် သော၊ ဧကသ္မိ အမူ မာသေ-တစ်ခုသော လဝက်၌၊ ကတ္တာ နိဝါသေယျာတိ- ကာ၊ ဧတ္တန္တရေ-ဤတစ်ခုသော လဝက်အတွင်း၌၊ ဓမ္မေန-တရားသဖြင့်၊ ဥပ္ပန္နံပိ- ဖြစ်သောအဝတ်ကိုလည်း၊ ကုတ္တာ-ပြု၍၊ ဝါ-ချုပ်ဆိုး၍၊ နိဝါသေန္တဿ-ဝတ်သော ရဟန်း၏၊ နိသဂ္ဂိယံ ဟောတိ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒ်-ကို)၊ ပေ၊ ဝသိကသာဋီကပရိယေသနဝတ္ထုသ္မိ-မိုးရေခံ သင်္ကန်းကို တင်ကြို၍ ရှာမှီးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ (ရှာချိန် မရောက်

ယာဝဟေမန္တဿ ပေ၊ တာဝ။ ။ နွေလတို့၏ နောက်ဆုံးတစ်လဖြစ်သော (နယုန် လပြည့်ကျော် ၁ ရက်မှ ဝါဆိုလပြည့်အထိ) ဤဘက်ဟူသည် နယုန်လပြည့်မှ စ၍ နောက်ပြန် တွက်သောအားဖြင့် (ကဆုန်၊ တန်ခူး၊ တပေါင်း စသည်ဖြင့် တွက်၍) တန်ဆောင်မုန်းလပြည့် ကျော် ၁ ရက်အထိ ၇ လတည်း။

တေနသိက္ခာပဒေန အနာပတ္တိ။ ။ ဉာတိပဝါရိတတို့ကို ပိဋ္ဌိသမယ၌ တောင်း၍ ရလျှင် ထိုအညာတကဝိညတ္ထိသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ်မသင့်သော်လည်း ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ်သင့်၏။ ဘာကြောင့်နည်း-ဝသိကသာဋီကကို တောင်းချိန်မဟုတ်သောကြောင့်တည်း။ [ဣမိနာ ပန သိက္ခာပဒေန အာပတ္တိယေဝ၊ အသမယတ္တာ-ဋီကာ။]

သတုပ္ပါဒ် ကရောန္တဿ။ ။ သတိပေးချိန်အခါ မဟုတ်ဘဲ သတိပေးခြင်းကြောင့် သတိပေး၍ရလျှင် ဤသိက္ခာပုဒ်အရ နိသဂ္ဂိပိတံသင့်၏။

သေးဘဲ တင်ကြို၍ ရှာကြခြင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ဦးနုကမာသမုမာသေသု-ယုတ်လျော့သော တစ်လ၊ ယုတ်လျော့သော လထက်ဝက်တို့၌၊ အတိရေကသည်နော-သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ပရိယေသန္တဿ-ရှာမှီးသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ နိဝါသေန္တဿ - ဝတ်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) ဝဿိကသာဋိကာယ-မိုးရေခဲသင်္ကန်းသည်၊ သတိယာ-ရှိလျက်၊ နဂ္ဂဿ-အချည်းနှီးဖြစ်၍၊ ကာယံ-ကိုယ်ကို၊ ဩဝဿာပယတော-မိုးစွပ်စေသော ရဟန်း၏၊ ဝါ-မိုးရေခဲသော ရဟန်း၏၊ (မိုးတွင်းအခါ၌ အချည်းနှီးမိုးရေခဲသော ရဟန်း၏) တထာ-ထို့အတူ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏။ [တထာတိ ဣမိနာ ဒုက္ကဋ် အတိဒိဿတိ။]

ပန-ကား၊ ပေါက္ခရဏီယာဒိသု-ရေကန် အစရှိသည်တို့၌၊ (နဂ္ဂဿ-အချည်းနှီးဖြစ်၍) နှာယန္တဿစ-ရေချိုးသောရဟန်း၏သော်လည်းကောင်း၊ (ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စမှ စလိုက်စေ၊) အစ္စန္ဒစီဝရဿဝါ-မိုးရေခဲသင်္ကန်းမှတစ်ပါး လုယူအပ်သော အခြားသင်္ကန်းရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ နဋ္ဌစီဝရဿဝါ-မိုးရေခဲသင်္ကန်းမှတစ်ပါး ပျက်စီးပြီးသော အခြားသင်္ကန်းရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ အနိဝတ္တံ - မဝတ်အပ်သော မိုးရေခဲသင်္ကန်းသစ်ကို၊ စောရာ-တို့သည်၊ ဟရန္တိ-ဆောင်ယူတတ်

ဦးနုကမာသမုမာသေသု။ ။ “ဦးနုကမာသ-ဦးနုကမာသမုမာသ” ဟုဆိုလျက် ဧကဒေသ သရူပေကသေသံ ပြုထားသည်။ ဦးနုကမာသဖြစ်ရာ၌ အတိရေကမာသဟုထင်၍ ရှာလျှင် ဒုက္ကဋ်၊ ဦးနုကမာသဖြစ်ရာ၌ အတိရေကမာသထင်၍ ချုပ်ဆိုး ဝိနွှာထိုးဝတ်လျှင် ဒုက္ကဋ်-ဟူလို၊ ဝေမတိကဖြစ်ရာ၌လည်း နည်းတူ။

နှာယန္တဿ။ ။ “နှာယန္တဿဝါ” ဟု အချို့စာ၌ ရှိ၏။ ဝိကပ်ပြုစရာ မရှိ၊ အနာပတ္တိချင်း တူ၍ ဆည်းစရာသာ ရှိသောကြောင့် ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စမှ စကို လိုက်စေနိုင်ရကား ထိုဝါသည် အပိုသာ၊ အနာပတ္တိဟူသည်လည်း ဝဿိကသာဋိကာရုံပါလျက် နဂ္ဂဖြစ်၍ ရေကန်စသည်၌ ရေချိုးသော ရဟန်းအား ဒုက္ကဋ်အာပတ် မသင့်-ဟု ဆိုသည်။ [ပေါက္ခရဏီအာဒိသု ပန သတိယာပိ ဝဿိကသာဋိကာယ နဂ္ဂဿ န ဟာယန္တဿ နတ္ထိ ဒုက္ကဋ်ပတ္တိတိ အတ္ထော။]

အစ္စန္ဒစီဝရဿဝါ။ ။ ဧဝံ အန္တရာပတ္တိယာ အနာပတ္တိ ဒေသေတွာ ဣဒါနိ နိသဂ္ဂိယေန အနာပတ္တိ ဒေသေတုံ အစ္စန္ဒစီဝရဿာတိ အာဒိ ဝုတ္တံ၊ တတ္ထအစ္စန္ဒစီဝရဿာတိ အစ္စန္ဒသေသစီဝရဿ တဿာပိ အသမယေ နိဝါသယတော အနာပတ္တိ၊ လုယူအပ်သော (မိုးရေခဲသင်္ကန်းမှ) ကြွင်းသောသင်္ကန်းရှိသူမှာ-ကြွင်းသောသင်္ကန်းကို အလုခံရသူမှာ အခါမဟုတ်ဘဲ မိုးရေခဲသင်္ကန်းကို ဝတ်ခြင်းကြောင့် အနာပတ်၊ ဒေသနယော နဋ္ဌစီဝရဿဝါတိ ဧတ္တာပိ-ဝတ်ခြင်းကြောင့်အနာပတ်ဖြစ်သလို ရှာမှီးခြင်းကြောင့်လည်း အနာပတ်ပင်။

ကုန်၏။ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အာပဒါသု-ဘေးရန်တို့ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိဝါသယတောစ-အခါမဟုတ်ဘဲ မိုးရေခဲသင်္ကန်း ဝတ်ရသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း။

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝသိကသာဋီကာယ-၏။ အတ္ထုဒ္ဓေသိကတာ-မိမိဟူသော ညွှန်ပြထိုက်သူရှိသည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မိမိဖို့ဖြစ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အသမယေ-မရှာသင့်ရာ အခါ၌၊ ပရိယေသနတာ-ရှာခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ တာယ-ထိုရှာခြင်းကြောင့်၊ ပဋိလာဘောစ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တာဝ၊ နိဝါသန-အာပတ်မှ ရှေးဦးစွာ၊ ဣမာနိ တီဏိ-တို့သည်၊ ပရိယေသနာပတ္တိယာ-ပရိယေသနအာပတ်၏၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ သစီဝရတာ-မိုးရေခဲသင်္ကန်းမှတစ်ပါး အခြားသင်္ကန်းရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အာပဒါဘာဝေါ-ဘေးရန်၏ မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝသိကသာဋီကာယ-၏၊ သကဘာဝေါ-မိမိဥစ္စာ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အသမယေ-မဝတ်သင့်ရာ အခါ၌၊ နိဝါသန-ဝတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ စတ္တာရိ-တို့သည်၊ နိဝါသနာပတ္တိယာ-နိဝါသန အာပတ်၏ ၊ပေ၊ စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

အာပဒါသုဝါ နိဝါသယတော။ ။ အာပဒါသု ဝိရုမာနာသု အသမယေ နိဝါသေန္တဿ (ဝတ်ချိန်မဟုတ်သော ပိဋိသမယ၌ ဝတ်သောရဟန်း) ဧတ္ထ ပန မဟန္တံ ဝသိကသာဋီကံ ထပေတွာ (အဖိုးတန်သော မိုးရေခဲသင်္ကန်းကို မဝတ်ဘဲ ထားခဲ့၍) နဟာယန္တဿ စောရူပဒ္ဒဝေါ (ခိုးသူဘေးရန်သည်) အာပဒါနာမာတိ အာဟ အနိဝတ္ထံတိ အာဒိ။

ဧတ္ထစ။ ။ အခြားသိက္ခာပုဒ်များ၌ အာပတ်တစ်မျိုး အတွက်သာ အင်္ဂါပြုရသော်လည်း ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ပရိယေသနအာပတ်အတွက် အင်္ဂါတစ်မျိုး၊ နိဝါသနအာပတ်အတွက် အင်္ဂါတစ်မျိုး-ဟု အင်္ဂါ ၂ မျိုးကို ပြလိုသောကြောင့် “ဧတ္ထစ” စသည် မိန့်။

သစီဝရတာ။ ။ မိုးရေခဲသင်္ကန်းမှတစ်ပါး အခြားဝတ်စရာ သင်္ကန်းရှိခြင်း၊ [ထိုသို့ရှိလျှင် ဝတ်ချိန်မဟုတ်ဘဲ မိုးရေခဲသင်္ကန်းကို မဝတ်ကောင်း၊ သင်္ကန်းဝတ်စရာ မရှိလျှင်ကား ဝတ်ကောင်း၏-ဟူလို။]

အာပဒါဘာဝေါ။ ။ “အနိဝတ္ထံ စောရာ ဟရန္တိ” ဟု ပြုလဲ့သော ဘေးရန်၏ မရှိခြင်း၊ [အဖိုးတန်သော မိုးရေခဲသင်္ကန်းကို မဝတ်ဘဲထားလျှင် ခိုးသူယူတတ်၏၊ ဤသို့ ဘေးမရှိခြင်းကို “အာပဒါ+အဘာဝ” ဟု ဆိုသည်။] မိုးရေခဲသင်္ကန်းကို မဝတ်ဘဲ သင်္ကန်းရိုးရိုးကို ဝတ်သွား၍ အခြားဘေးတစ်မျိုးမျိုး ဖြစ်ဖွယ်ရှိလျှင်လည်း “အာပဒါ” ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် မည်သည့် နည်းနှင့် တွေးတွေး ဘေးမရှိခြင်းကို “အာပဒါ+အဘာဝ” ဟု ယူသင့်၏၊ ကြွင်းအင်္ဂါများမှာ ထင်ရှားပြီ။

**၂၅။ စီဝရအစ္စန္ဒနု
သိက္ခာပဒံ**

ပဉ္စမေ - ဌှိ၊ သာမံ စီဝရံ ဒတ္တာတိ-ကား၊ ဝေယျာ
ဝစ္စာဒီနိ-မိမိ၏ ဝေယျာဝစ္စ အစရှိသည်တို့ကို၊ ပစ္စာ
သီသမာနော-မျှော်လင့်တောင်းတသည်၊ (ဟုတ္တာ)။

သယမေဝ-ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊ ဒတ္တာ-ပေး၍၊ အစ္စန္ဒေယျာတိ-ကား၊ ဝေယျာဝစ္စာ
ဒီနိ-တို့ကို၊ အကရောန္တံ-မပြုသည်ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ သကသညာယ-မိမိဥစ္စာဟူ
သော အမှတ်ဖြင့်၊ အစ္စန္ဒန္တဿ-လူယူသော ရဟန်း၏၊ ဝတ္ထုဂဏနာယ-ဖြင့်၊
အာပတ္တိ ယော-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ပန-ကား၊ အစ္စန္ဒန္တပေယျာတိ ဧတ္ထ-ပါဌ်ဌှိ၊
အစ္စန္ဒ-လူယူလော၊ ဣတိ - သို့၊ အာဏတ္တိယာ - ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် - သည်၊ (ဟောတိ)။
အစ္စန္ဒေသု-လူယူအပ်ပြီးကုန်လတ်သော်၊ ယတ္တကာနိ-အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်
ရှိသော သင်္ကန်းတို့ကို၊ (ဂဏိတံ-လူယူခြင်းငှာ) အာဏတ္တာနိ-စေခိုင်းအပ်ကုန်ပြီ၊
[ယတ္တကာနိ စီဝရာနိ ဂဏိတံ အာဏတ္တာနိတိ အတ္ထော] တေသံ-ထိုသင်္ကန်းတို့၏၊
ဂဏနာယ-ဖြင့်၊ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ၊ပေ၊ စီဝရအစ္စန္ဒနုဝတ္ထုသို့-သင်္ကန်းကို လူယူခြင်းဟူသော
အကြောင်းကြောင့် ၊ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နေ-လူ၊ သာမဏေဌှိ၊ ဥပသမ္ပန္နသညိနော
(ဝါ)-ရဟန်းဟု မှတ်ထင်ခြင်း ရှိသည်ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ
(ဝါ)-သော်လည်းကောင်း၊ အနုပသမ္ပန္နသညိနောဝါ-လူ သာမဏေဟု အမှတ်ရှိ
သည်ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ (အစ္စန္ဒတောစ-လူယူသော ရဟန်း၏လည်း
ကောင်း၊) ဥပသမ္ပန္နဿာပိ-ရဟန်းပင်ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ (ပိ သမ္ဘာဝနာ) ဝါ-
ရဟန်းဖြစ်သူ၏လည်း၊ ဝိကပ္ပနုပဂပစ္စိမစီဝရံ-ဝိကပ္ပနာလောက်သော နောက်ဆုံး
အဝတ်သင်္ကန်းကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ အညံ-သင်္ကန်းမှ တစ်ပါးသော၊ ပရိက္ခာရံ-
သပိတ်စသော ပရိက္ခရာကို၊ [ပတ္တာဒိ အညံ ပရိက္ခာရံ အန္တမသော သုစိပိ]၊
(အစ္စန္ဒတောစ-၏လည်းကောင်း၊) အနုပသမ္ပန္နဿ-၏၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား
တစ်ပါးပါးသော သင်္ကန်းသပိတ် ပရိက္ခရာကို၊ [စီဝရံဝါ ဟောတု၊ ပတ္တာဒိ ယံကိဉ္စိ
ပရိက္ခာရံဝါ] အစ္စန္ဒတောစ-လည်းကောင်း၊ (အစ္စန္ဒတောဝါ-ဟု ဝါပါသည်ကား
အပို) ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)။

ဝေယျာဝစ္စာဒီနိ။ ။ နဂိုပေးစဉ်က စွန့်လွှတ်သော သဘောဖြင့် လွတ်လွတ်
ကျွတ်ကျွတ် ပေးလိုက်ခြင်း မဟုတ်၊ “ဤသို့ သင်္ကန်းပေးလိုက်ရလျှင် ငါ၏ ဝေယျာဝစ္စကို
ပြုလိမ့်မည်၊ ငါ၏အနားမှာ နေလိမ့်မည်” စသော မိမိအကျိုးကို မျှော်ကိုး၍ ပေးခြင်းဖြစ်သည်-
ဟူလို။

ပန-ကား၊ (အနာပတ္တိဝါရကား၊) တေန-ထိုမိမိပေးအပ်ရာ ရဟန်းသည်၊ တုဋ္ဌေန-နှစ်သက်သည်၊ ဝါ-ကျေနပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ကုပိတေန-စိတ်ဆိုးသည်၊ (ဟုတ္တာ)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဒိန္နံဝါ-ပြန်ပေးအပ်သော သင်္ကန်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုမိမိပေးရာ ရဟန်း၏ (အပေါ်၌) ဝိဿာသံဝါ-အကျွမ်းဝင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ [ယဿ ဒိန္နံ၊ တဿ ဝိဿာသေန ဂဏှန္တဿ၊တတိယတ္ထေစေတံ ဥပယောဂဝစနံ] ဂဏှန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဝိကပ္ပနုပဂပစ္ဆိမစိဝရတာ-ဝိကပ္ပနာလောက်သော နောက်ဆုံးအဝတ်သင်္ကန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သာမံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဒိန္နတာ-ပေးအပ်သည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သကသညိတာ-မိမိဥစ္စာဟု အမှတ်ရှိသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပန္နတာ - လူယူစဉ် အချိန်၌ ရဟန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [အတ္ထိန္နသမယေ ဥပသမ္ပန္နဘာဝေါ] ကောဓဝသေန-စိတ်ဆိုးခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အတ္ထိန္နနံ ဝါ-လူယူခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ အတ္ထိန္နာပနံဝါ-လူယူစေခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ပဉ္စ-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ ဝေဒနာယ-နာကို၊ အညတြ-ကြည့်၌၊ သမုဋ္ဌာနာဒီနိ-တို့သည်၊ အဒိန္နာဒါနသဒိသာနိ-ကုန်၏၊ ပန-အထူး၊ ဝေဒနာ-သည်၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒုက္ခဝေဒနာယေဝ-သာတည်း၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊...ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၂၆။ သုတ္တဝိညတ္တိ သိက္ခာပုဒ်

ဆဋ္ဌေ-၌၊ သုတ္တန္တိ - ကား၊ ဆဗ္ဗိမံ-၆ ပါးအပြားရှိသော၊ ခေါမသုတ္တာဒိဝါ-ခေါမချည် အစရှိသည်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တေသံ-ထိုခေါမချည် အစရှိသည်တို့အား၊ အနုလောမံဝါ-လျော်သော ချည်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝိညာပေ တွာတိ-ကား၊ စိဝရတ္တာယ-သင်္ကန်းအကျိုးငှာ၊ ယာစိတွာ-တောင်းပြီး၍၊ ဝါယာပေယျာတိ-ကား၊

သကသညိတာ။ ။ ပေးတုန်းကပင် မိမိအကျိုးကို မျှော်၍ မစွန့်လွှတ်ဘဲ ပေးလိုက်သောကြောင့် မိမိဆိုင်သေးသည်ဟု ထင်နေခြင်းတည်း၊ ထိုသို့မထင်ဘဲ သူပိုင်ထင်လျက် လူယူလျှင်ကား ပါရာဇိကတည်း။

ဆဗ္ဗိမံ။ ။ စိဝရဝင် ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌ “ခေါမ” စသော သင်္ကန်း ၆ မျိုးနှင့်၊ အနုလောမသင်္ကန်း ၆ မျိုးကို ပြခဲ့ပြီ၊ ထိုသင်္ကန်းမျိုး ယက်ဖို့ရန် ချည်များကိုပင် ဤ၌ “ခေါမသုတ္တ” စသည်ဖြင့် နာမည်တပ်သည်။

ဝါယာပေယျ။ ။ ထိုခေါမစသော ချည်များကို မအပ်သောနည်းဖြင့် တောင်းခဲ့၍ “ငါ့ဖို့ သင်္ကန်းယက်ပေးကြ” ဟု မအပ်သောနည်းဖြင့်ပင် အယက်ခိုင်း၏၊ ဉာတိ-ပဝါရိတ မဟုတ်သူကို ဤသို့ နှိုက်ရိုက်မတောင်းကောင်း-မခိုင်းကောင်း၊ ဉာတိ-ပဝါရိတ မဟုတ်လျှင် သင်္ကန်းရုံ၍ ဥစ္စာရှင်ထံသွားပြီးမှ မတ်တတ်ရပ်ရ၏၊ ဥစ္စာရှင်က “ဘာအလိုရှိပါတုန်း” ဟု

အာဝုသော-ဒါယကာတို့၊ မေ-ငါဖို့၊ စီဝရ်-ကို၊ ဝါယထ-ယက်ပေးပါကုန်လော၊
 ဣတိ-သို့၊ အကပ္ပိယာယ-မအပ်သော၊ ဝိညတ္တိယာ-တောင်းခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-ခိုင်း
 ခြင်းဖြင့်၊ ဝါယာပေယျ-ယက်စေအံ့၊ နိသဂ္ဂိယန္တိ-ကာ၊ 'ဧဝံ-ဤသို့၊ 'ဝါ-ဤမအပ်
 'သော ခိုင်းခြင်းဖြင့်၊ ဝါယာပေန္တဿ -ယက်စေသော ရဟန်း၏၊ 'ဝါ- အယက်ခိုင်း
 သော ရဟန်း၏၊ ယော တန္တဝါယော-အကြင်ယက်ကန်းသည်သည်၊ စီဝရ
 ဝါယနတ္ထံ-သင်္ကန်းယက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ တုရိဝေမသဇ္ဇနာဒိကေ-လိပ်ကို ဆင်ပြင်
 ခြင်း၊ လက်ခတ်ကို 'ဆင်ပြင်ခြင်း' အစရှိကုန်သော၊ ပယောဂေ-ပယောဂတို့ကို၊
 ကရောတိ-ပြု၏၊ တဿ-ထို ယက်ကန်းသည်၏၊ သဗ္ဗပယောဂေသု-အလုံးစုံသော
 ပယောဂတို့ကြောင့်၊ ဒုက္ကမံ- သည်၊ (ဟောတိ၊) ပဋိလာဘေ-ကြောင့်၊ နိသဂ္ဂိယံ-
 သည်၊ ဟောတိ-၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို)၊ ပေ၊ စီဝရဝါယာပနဝတ္ထုသို့-သင်္ကန်းကို ယက်စေခြင်း
 ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ ဝိညာပိတသုတ္တံ-မအပ်သော
 နည်းဖြင့် တောင်းအပ်သောချည်ကို၊ ဝိညာပိတတန္တဝါယေန-မအပ်သောနည်းဖြင့်
 ခိုင်းအပ်သော ယက်ကန်းသည်သည်၊ (ဓာတ်ကတ္တား၊) ဝါ-ကို၊ (ကာရိတ်ကံ၊)
 ဝါယာပေန္တဿ-၏၊ (ပါစိတ္တိယံ-၌ စပ်၊) ဒီယတော-အလျားမှ၊ ဝိဒတ္ထိမတ္ထေ-တစ်
 ထွာ အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ တိရိယံ-အနံ့မှ၊ ဟတ္ထမတ္ထေစ-
 တစ်တောင် အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝီတေ-ယက်အပ်
 ပြီးသော်၊ နိသဂ္ဂိယံ၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်၊ (ဟောတိ၊) ဣတိ-သို့၊ ယာဝ-အကြင်မျှ
 လောက်၊ စီဝရ်-ယက်အပ်သော အဝတ်သင်္ကန်းသည်၊ ဝဗ္ဗတိ-တိုးပွား၏၊ ဝါ-
 ရှည်လျား၏၊ တာဝ-ထိုတိုးပွားသလောက်၊ ဣမိနာ ပမာဏေန-ဤပမာဏဖြင့်၊
 (အလျားတစ်ထွာ၊ အနံ့တစ်တောင် ပမာဏဖြင့်၊) အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ ဝဗ္ဗန္တိ-
 တိုးပွားကုန်၏။

မေးမှ "ချည်အလိုရှိသည်" ဟု ပြော၍ ရလျှင် အပ်သောနည်းဖြင့် တောင်းခံ၍ ရခြင်းတည်း၊
 ထို့အတူ သွား၍ရပ်ပြီးလျှင် "ဘာအလိုရှိပါတုန်း" ဟု မေး၍ "ဤချည်ကို သင်္ကန်းယက်ပေးစေ
 လို၏" ဟု ပြော၍ ခိုင်းခြင်းသည် အပ်သောနည်းဖြင့် ခိုင်းခြင်းတည်း။]

တုရိဝေမသဇ္ဇနာဒိကေ။   ။ တုရိတိ-ဝါယာနုပကရဏော-ယက်ခြင်း၏ အဆောက်
 အဦ တစ်မျိုးတည်း၊ ဝိတဝိတဌာနံ ယတ္ထ သံဟရိတွာ ထပေန္တိ၊ ထိုတုရိ၌ ယက်အပ် ယက်အပ်
 ပြီးကို လိပ်၍ထားကြရ၏၊ ဝေမန္တိ-ဝါယာနုပကရဏော ဧကော ဒဏ္ဍော၊ သုတ္တံ ပဝေသေတွာ
 ယေန အာကောဋေန္တော ယနဘာဝံ သမ္မာဒေန္တိ-ချည်ကိုသွင်း၍ ထိုဝေမဖြင့် ခတ်လျက်
 တစ်ခဲနက် (ပိတ်ပိတ်သဲသဲ) အဖြစ်ကို ပြီးစေတုန်၏။

ပန-ဆက်၊ တေနေဝ-ထိုယက္ကန်းသည်သည်ပင်၊ ဝါ-ကိုပင်၊ အဝိညတ္တိယာ-မတောင်းခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-မတောင်းဘဲ၊ လဒ္ဓသုတ္တံ-ရအပ်သော ချည်ကို၊ ဝါယာပေန္တဿ-၏။ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ [အတောင်း-အယက်ခိုင်း ၂ မျိုးလုံး မအပ်ရာ၌] နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်ခြင်းဝိနည်းကံရှိသော ပါစိတ်အာပတ်သည်၊ (ဟောတီ) ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ဣမ-ဤအရာ၌၊ (မတောင်းဘဲ ရအပ်သောချည်ကို ယက်စေရာ၌) ဒုက္ကဋ် (ဟောတီ) တေနေဝ-ထိုမအပ်သော ယက္ကန်းသည်သည်ပင်၊ ဝါ-ကိုပင်၊ ဝိညတ္တိ စ-တောင်းအပ်သော ချည်ကိုလည်းကောင်း၊ အဝိညတ္တိ စ-မတောင်းအပ်သော ချည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါယာပေန္တဿ-၏။ ဝုတ္တပုမာဏေန-ဆိုအပ်ပြီးသော ပမာဏဖြင့်၊ (အလျားတစ်ထွာ၊ အနံတစ်တောင် ပမာဏဖြင့်) ကေဒါရဗဒ္ဓံ ဝိယ-လယ်ကန်သင်း ဖွဲ့အပ်သကဲ့သို့၊ စီဝရံ-သည်၊ သစေ ဟောတီ-အံ့၊ (ဧဝံသတီ) အကပ္ပိယသုတ္တမယေ-မအပ်သော ချည်ဖြင့် ယက်အပ်သော၊ ပရိစ္ဆေဒေ-အပိုင်းအခြား၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတီ) ဣတရသ္မိ-အခြား အပိုင်းအခြား၌၊ [မအပ်သော ချည်ဖြင့် ယက်အပ်သော အပိုင်းအခြားမှတစ်ပါး၊ အပ်သောချည်ဖြင့် ယက်အပ်သော အပိုင်းအခြား၌] တထေဝ-ထို့အတူပင်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတီ) တတော-ထိုပမာဏအောက်၊ ဦနတရာ -ယုတ်လျော့ကုန်သော၊ ပရိစ္ဆေဒါ - တို့သည်၊ စေ (ဟောန္တိ)-ကုန်အံ့၊ (ဧဝံ ဟောန္တေသု) သဗ္ဗပရိစ္ဆေဒေသု-အလုံးစုံသော အပိုင်းအခြားတို့၌၊ [အပ်သောချည်၏ အပိုင်းအခြား၊ မအပ်သော ချည်၏ အပိုင်းအခြားတို့၌] ဒုက္ကဋာနေဝ-ဒုက္ကဋ်အာပတ်တို့ချည်းသာ၊ (ဟောန္တိ။)

အထ-သို့မဟုတ်၊ ဧကန္တရိကေန-တစ်ချောင်းခြားဖြစ်သော၊ သုတ္တေနဝါ-ချည်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဒီယတော-၌၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သောချည်ကို၊ တိရိယံ-၌၊ အကပ္ပိယံ-မအပ်သောချည်ကို၊ ကတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝီတံ-ယက်အပ်သည်၊ (စေ) ဟောတီ၊ (ဧဝံသတီ) ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ဝုတ္တပမာဏဂဏနာယ-ဆိုအပ်ပြီးသော ပမာဏ၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ဒုက္ကဋာနိ (ဟောန္တိ) ဧတေနေဝ ဥပါယေန-ဤနည်းဖြင့်ပင်၊ ကပ္ပိယတန္တဝါယေန-အပ်သော ယက္ကန်းသည်သည်၊ ဝါ-ကို၊ အကပ္ပိယသုတ္တေ-မအပ်သော ချည်ကို၊ (ဝါယာပိတေ-ယက်စေအပ်သော်

ဧတေနေဝ ဥပါယေန။ ။ “ဝိညာပိတသုတ္တံ ဝိညာပိတတန္တဝါယေန ၊ပေ၊ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပမာဏဂဏနာယ ဒုက္ကဋာနိ” ဟု ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းကိုမှီး၍ ကပ္ပိယတန္တဝါယနှင့် အကပ္ပိယသုတ္တံ၌လည်းကောင်း၊ ကပ္ပိယာကပ္ပိယ (စုံတွဲ) တန္တဝါယကို မူတည်၍ ကပ္ပိယ၊ အကပ္ပိယ၊ ကပ္ပိယာကပ္ပိယသုတ္တံ ၃ မျိုးနှင့် မြောက်ရာ၌လည်းကောင်း၊ ရထိုက်သော အာပတ်အပြားကို သိပါလေ။ [ဋီကာ၌ အကျယ်ပြထား၏။]

လည်းကောင်း၊ ဝါ-ယက်စေအပ်ရာ၌လည်းကောင်း၊) ကပ္ပိယာကပ္ပိယေဟိ-အပ်၊ မအပ်ကုန်သော၊ တန္တဝါယေဟိ-ယက္ကန်းသည် ။ ယောက်တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ သုတ္တေပိ-ချည်ကိုလည်း၊ ကပ္ပိယေ-အပ်သောချည်ကိုလည်းကောင်း၊ အကပ္ပိယေ-မအပ်သောချည်ကိုလည်းကောင်း၊ ကပ္ပိယာကပ္ပိယေစ-အပ်၊ မအပ်သော ချည်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဝါယာပိတေစ - သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-၌လည်းကောင်း၊) အာပတ္တိဘေဒေါ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း။

အဝါယာပိတေ - မအပ်သောနည်းဖြင့် ယက်စေအပ်သည် မဟုတ်သော ယက္ကန်းသည်၌၊ ဝါယာပိတသည်နော-မအပ်သောနည်းဖြင့် ယက်စေအပ်၏ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ဝါယာပေန္တဿ-ယက်စေသော ရဟန်း၏၊) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ၊) စီဝရသိဗ္ဗန၊ ဖောပရိဿာဝနာနံ-သင်္ကန်းချုပ်ခြင်း၊ အာယောဂပဋိ၊ ခါးပန်းကြိုး၊ ပခုံးလွယ်ကြိုး၊ သပိတ်အိတ်၊ ပုဝါရေစစ်တို့၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ သုတ္တံ-ချည်ကို၊ ဝိညာပေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ (အနာပတ္တိ-၌ စပ်၊) ဉာတကပဝါရိတေဟိ-တို့သည်၊ ကပ္ပိယသုတ္တံ-အပ်သောချည်ကို၊ ဝါယာပေန္တဿ-ယက်စေသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အညဿ-အခြားရဟန်း၏၊ အတ္ထာယ (ဝါယာပေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) အတ္တနော-၏၊ ဓနေန-အပ်သော ဥစ္စာဖြင့်၊ (ဝါယာပေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ စီဝရတ္ထာယ-သင်္ကန်းအကျိုးငှာ၊

အဝါယာပိတေ ။ပေ၊ ဒုက္ကဋ်။ ။ (ချည်ဖြစ်စေ ယက်ကန်းသည်ဖြစ်စေ) မအပ်သောနည်းဖြင့် အယက်ခိုင်းအပ်သူ မဟုတ်သော ယက်ကန်းသည်၌ မအပ်သောနည်းဖြင့် အယက်ခိုင်းအပ်ပြီးဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ အပ်သောနည်းဖြင့် ခိုင်းတာလေလား၊ မအပ်သောနည်းဖြင့် ခိုင်းတာလေလားဟု ယုံမှားရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ အယက်ခိုင်းသော ရဟန်းမှာ ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်သည်-ဟူလို။

စီဝရသိဗ္ဗန ။ပေ၊ ဝိညာပေန္တဿ။ ။ သင်္ကန်းချုပ်ရန် အပ်ချည်၊ “အာယောဂပဋိ” ဟု ခေါ်အပ်သော ဒူးနှစ်ဖက်နှင့် ကိုယ်ကိုပတ်ဖွဲ့ကြောင်း ကြိုးပြားယက်ဖို့ရန် ချည်၊ ခါးပန်းကြိုး ယက်ဖို့ရန် ချည်၊ အံသပန္နက-လွယ်အိတ်ကို ပခုံး၌ ဖွဲ့ချည်လွယ်ကြောင်းဖြစ်သော ပခုံးလွယ်ကြိုးကို ယက်ဖို့ရန်ချည် သပိတ်အိတ် ပုဝါရေစစ် ယက်ဖို့ရန်ချည်ကို တောင်းသော ရဟန်းမှာ အနာပတ္တိ။ [ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ်မသင့်သော်လည်း အညာတကပိညတ္တိ သိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ်သင့်၏ဟု ဝိမတိ၌ ဝဒန္တိဝါဒရှိ၏။]

အညဿ အတ္ထာယ။ ။ ဥိနပဉ္စပန္နနသိက္ခာပုဒ်၌ ပြခဲ့သည်ကို နည်းမှီး၍ “အညဿ အတ္ထာယ တဿေဝ အညဿ ဉာတကပဝါရိတေဟိ ကပ္ပိယသုတ္တံ ဝါယာပေန္တဿ” ဟု ဆိုသည်။

ဝိညာပိတသုတ္တံ-တောင်းအပ်သော ချည်လည်းကောင်း၊ အတ္တုဒ္ဓေသိကတာ-အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မိမိဖို့ယက်စေခြင်းလည်းကောင်း၊ အကပ္ပိယဝန္တဝါယေန-မအပ်သော ယက်ကန်းသည်သည်၊ ဝါ-ကို၊ အကပ္ပိယဝိညတ္တိယာ-မအပ်သော သိစေခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-မအပ်သော ခိုင်းခြင်းဖြင့်၊ ဝါယာပနံ-ယက်စေခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း...ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၂၇။ မဟာပေသကာရ သိက္ခာပုဒ်

သတ္တမေ-၌၊ တတြ စေ သော ဘိက္ခုတိ-ကား၊ ယတြ ဂါမေဝါ - အကြင်ရွာ၌သော်လည်းကောင်း၊ (ယတြ) နိဂမေဝါ-အကြင် နိဂုံး၌

သော်လည်းကောင်း၊ တန္တဝါယာ-ယက်ကန်းသည်တို့သည်၊ (သန္တိ-ကုန်၏) တတြ-ထိုယက်ကန်းသည်တို့ ရှိရာရွာသို့၊ ဝါ-နိဂုံးသို့၊ ပုဗ္ဗေ အပ္ပဝါရိတောတိ-ကား၊ စီဝရသာမိကေဟိ-သင်္ကန်းရှင်တို့သည်၊ အပ္ပဝါရိတော-မဖိတ်မန်အပ်သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ဝါ-ဖြစ်ပါလျက်၊ ဝိကပ္ပံ အာပဇ္ဇေယျာတိ-ကား၊ ဝိသိဋ္ဌကပ္ပံ-ထူးသော စီမံခြင်းသို့၊ အဓိကဝိဓာနံ-ပိုလွန်အောင် စီမံခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇေယျ-အံ၊ ဣဒါနိ - ယခုအခါ၌၊ ယေနကာရေန - အကြင်အခြင်းအရာဖြင့်၊ ဝိကပ္ပံ - ထူးအောင်စီမံခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇော-ရောက်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တံ-ထိုအခြင်းအရာကို၊ ဒဿေတံ-ငှာ၊ ဣဒံ ခေါ အာဝုသောတိ အာဒိ - သော အစရှိသော စကားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

တတ္ထ-ထိုဣဒံ ခေါ အာဝုသော အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အာယတန္တိ-ကား၊ ဒီယံ-အလျားရှည်သည်ကို၊ ဝါ-အလျားရှည်အောင်၊ ဝိတ္ထတန္တိ-ကား၊ ပုထုလံ-အနံပြန်သည်ကို၊ ဝါ-အောင်၊ အပ္ပိတန္တိ-ကား၊ ယနံ-ပိတ်ပိတ် သဲသဲ တစ်ခဲနက်ကို၊ ဝါ-ကျစ်ကျစ်လစ်လစ် ရှိအောင်၊ [ယနဘာဝံ အပေါတိ (ရောက်၏)၊ ဣတိ အပ္ပိတံ] သုဝိတန္တိ-ကား၊ သုဋ္ဌ-ကောင်းစွာ၊ ဝိတံ-ယက်အပ်သည်ကို၊ သဗ္ဗဋ္ဌာနေသု-အလုံးစုံသော အရပ်တို့၌၊ သမံ-ညီညွတ်သည်ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ဝိတံ-ကို၊ [“သု-ကောင်းစွာ” ဟူသည် အသားညီနေအောင် ယက်ခြင်းတည်း-ဟူလို] သုပ္ပဝါယိတန္တိ-ကား၊ သုဋ္ဌ-စွာ၊ ပဝါယိတံ - ဖြန့်ခင်းအပ်သည်ကို၊ သဗ္ဗဋ္ဌာနေသု - တို့၌၊

သုပ္ပဝါယိတံ။ ။ သုကို သုဋ္ဌဟု ဖွင့်၍၊ ထိုသုဋ္ဌကိုပင် “သဗ္ဗဋ္ဌာနေသု သမံ ကတ္တာ” ဟု ဖွင့်ပြန်သည်။ ပဝါယိတံ၌ ပပုဗ္ဗ ဝေဓာတ်သည် “တန္တသန္တာန-ချည်မျှင်အစဉ်ကို ပြုခြင်း” အနက်ကို ဟော၏။ ဤနေရာ၌ ဖြန့်သောအားဖြင့် အစဉ်ပြုခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “တန္တပသာရိတံ” ဟု ဖွင့်သည်။

သမံ-ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ တန္တေ-ယတ္တန်းအစဉ်၌၊ ပဿာရိတ်-ဖြန့်အပ်သည်ကို၊ ဝါ-
 ရှည်အပ်သည်ကို၊ သုဝိလေခိတန္တိ-ကား၊ လေခနိယာ-နယ်ဖြင့်၊ သုဠ-စွာ၊
 ဝိလေခိတ်-ထိုး ခြစ်အပ်သည်ကို၊ ဝါ-ကန်အပ်သည်ကို၊ သုဝိတစ္ဆိတန္တိ-ကား၊
 ကောဇ္ဈေန-ဘီးဖြင့်၊ သုဠ-စွာ၊ ဝိတစ္ဆိတ်-ဖီးအပ်သည်ကို၊ သုဠ-စွာ၊ နိဒ္ဒေါတ်-
 အကြွင်းအကျန် မရှိအောင် ဆေးကြော ဖွပ်လျှော်အပ်သည်ကို၊ (ကရောထ-၌
 စပ်) ဣတိ အတ္ထော။

စ-ဆက်၊ ပိဏ္ဏပါတမတ္တမ္ပိတိ ဧတ္ထ - မွဲဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဘိက္ခုနော-၏၊
 ပိဏ္ဏပါတဒါနမတ္တေန-ဆွမ်းကို ပေးခြင်းမျှကြောင့်၊ တံ-ထိုအဝတ်သည်၊ နိသဂ္ဂိယံ-
 စွန့်အပ် စွန့်ထိုက်သည်၊ န ဟောတိ-မဟုတ်၊ ပန-အဟုတ်ကား၊ တေ-ထိုယက်ကန်း
 သည်တို့သည်၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဝစနေန-စကားကြောင့်၊ စီဝရသာမိကာနံ-
 တို့၏၊ ဟတ္ထတော-မှ၊ သုတ္တံ-ချည်ကို၊ ဂဟေတွာ-အပိုယူ၍၊ ဤသကမ္ပိ-အနည်း
 ငယ်မျှလည်း၊ အာယတံဝါ-အလျားရှည်သည်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝိတ္ထတံဝါ-
 အနံပြန့်သည်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အပွိတံဝါ-ပိတ်ပိတ်သံသံ တစ်ခဲနက်ကိုသော်
 လည်းကောင်း၊ သစေ ကရောန္တိ-အံ့၊ အထ-ထိုသို့ပြုကုန်လတ်သော်၊ တေသံ-ထို
 ယက်ကန်းသည်တို့၏၊ ပယောဂေ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်၊ ပေ၊ နိသဂ္ဂိယံ ဟောတိ၊ (ဣဒံ
 သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ဝိကပ္ပံ-သို့၊ အာပဇ္ဇန္တဿ-
 ရောက်သော ရဟန်း၏၊) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) ဉာတကပ္ပဝါရိတာနံ-တို့၏၊ တန္တ
 ယေဟိ-တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ (ဝါယာပေန္တဿ-ယက်စေသော ရဟန်း၏လည်း
 ကောင်း၊) အညဿ-အခြားရဟန်း၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ (ဝါယာပေန္တဿစ-၏လည်း
 ကောင်း၊) [အခြားရဟန်း၏ ဉာတကပ္ပဝါရိတတို့၏ ယက်ကန်းသည်တို့ကို အယက်
 ခိုင်းသော ရဟန်း-ဟူလို။] အတ္ထနော-၏၊ ဓနေန-ဖြင့်၊ (ဝါယာပေန္တဿ) မဟတ္ထံ-

လေခနိယာ သုဠဝိလေခိတ်။   ။ အပ်ချွန်တပ်ထားသော တုတ်တန် ၂ ချောင်းကို
 လေခနိဟု ခေါ်၏။ ထိုတုတ်တန်ဖြင့် စန့်အောင် ကန်ထားခြင်းကို “သုဠဝိလေခိတ်” ဟု
 ဆိုသည်။

သုဠနိဒ္ဒေါတ်။   ။ ချည်စာနယ်စဉ်က ထမင်းလုံးများကို ဘီးဖြင့် ဖီးပစ်ရ၏။ ထိုသို့
 ပြု၍ ကောင်းစွာ စင်ကြယ်အောင် လုပ်ရသောကြောင့် “သုဠနိဒ္ဒေါတ်” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွ
 ဖွင့်သည်။ [နိဿေသံ-အကြွင်းမရှိအောင်+ဓောတ-ဖွပ်လျှော်အပ်။]

အာယတံ စသည်။   ။ အာယတ၊ ဝိတ္ထတ၊ အပွိတဖြစ်အောင် အယက်ခိုင်းလျှင်
 အလျှူရှင်မှာ ချည်ပို၍ ကုန်သောကြောင့် ထိုပို၍ ကုန်သည့်အတွက် နိသဂ္ဂိထိုက်ရသည်၊
 သုဝိတ၊ သုပွဝါယိတ၊ သုဝိလေခိတဖြစ်အောင် ခိုင်းရာ၌ကား ချည်ပို၍ မကုန်ပါ။

များသော အဖိုးရှိသော သင်္ကန်းကို၊ ဝါယာပေတုကာမံ-ယက်စေလိုသော ဒါယကာကို၊ အပုတ္တို-နည်းသော အဖိုးရှိသော သင်္ကန်းကို၊ ပေ၊ အညာတကအပူဝါရိတာနံ-ဆွေးမျိုးမတော်သူ၊ မဖိတ်မန်သူတို့၏၊ တန္တဝါယေ-တို့သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ဝိကပ္ပံ-သို့၊ အာပဇ္ဇနတာ-ရောက်သူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ စီဝရဿ-၏၊ အတ္တုဒ္ဒေသိကတာ-အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဖြစ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဝစနေန-ကြောင့်၊ သုတ္တဝဗုဒ္ဓံ-ချည်တို့၏ တိုးပွားခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ...သတ္တမသိက္ခာပဒံ သမတ္တံ။

၂၈။ အစွေကစီဝရ သိက္ခာပုဒ်

အဋ္ဌမေ-၌၊ ဒသာဟာနာဂတန္တိ-ကား၊ ဒသ-ဆယ် ခုတုန်သော၊ အဟာနိ-ရက်တို့တည်း၊ ဒသာဟံ-ဆယ်ရက်၊ တေန ဒသာဟေန-ထို ၁၀ ရက်သည်၊ အနာဂတာ-မရောက်အပ်သေးသော လပြည့်နေ့တည်း၊ ဒသာဟာနာဂတာ-၁၀ ရက်သည် မရောက်အပ်သေးသော လပြည့်နေ့၊ ဒသာဟေန-၁၀ ရက်သည်၊ အသမ္ပတ္တာ-မရောက်အပ်သေးသော လပြည့်နေ့တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဒသာဟာနာဂတံ-၁၀ ရက်သည် မရောက်အပ်သေးသော၊ တံ-ထိုလပြည့်ပတ်လုံး၌၊ အစူန္တသံယောဂဝသေန-ဂ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဘုမ္မတ္ထေ-သတ္တမိအနက်၌၊ ဥပယောဂဝစနံ-ဒုတိယာဝိဘတ်သည်၊ (ဟောတိ။)

ကတ္တိက ပေ၊ ပုဏ္ဏမံတိ-ကား၊ ပဌမကတ္တိကပုဏ္ဏမံ-ပဌမကြတ္တိကာ နက္ခတ်နှင့် ယှဉ်သော လပြည့်နေ့ပတ်လုံး၌၊ ဝါ-သီတင်းကျွတ် လပြည့်နေ့ပတ်လုံး၌၊ ဣဓာပိ-

အနာဂတံ။ ။ ဤပုဒ်ကို ကတ္တာဟော ကြံ၍ “၁၀ ရက်ဖြင့် မရောက်သေးသော” ဟု ပေးကြ၏။ “အဘယ်သို့ မရောက်သေးသနည်း” ဟု ကံကို မေးလျှင် “ကတ္တိကပုဏ္ဏမသို့ မရောက်သေး” ဟု ဖြေရလိမ့်မည်။ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ထိုကတ္တိကပုဏ္ဏမသည် အနာဂတနှင့် အရတူရကား “ကံလည်း သူ၊ ကတ္တာလည်း သူပင်” ဖြစ်နေပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် “ဆယ်ရက်သည်+ မရောက်အပ်” ဟု တစ်မျိုးကြံ၍ ပေးလိုက်သည်။

အစူန္တ ပေ၊ ဥပယောဂဝစနံ။ ။ “ဒသာဟာနာဂတ ကတ္တိကတေမာသိကပုဏ္ဏမ” ဟူသည် သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့ ရောက်ဖို့ရန် ဆယ်ရက်လိုသေးသော သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၅ ရက်နေ့တည်း၊ ထို ၅ ရက်နေ့ တစ်နေ့တည်းသာ မဟုတ်၊ ရောက်ဖို့ရန် လိုသေးသော ဆယ်ရက်အားလုံးတည်း- ဟု သိစေလို၍ “အစူန္တသံယောဂဝသေန” ဟု ဖွင့်သည်။ ထိုအစူန္တသံယောဂ ကိုလည်း သတ္တမိအနက်၌ သက်ရသော အစူန္တသံယောဂဟု သိစေလို၍ “ဘုမ္မတ္ထေ” ဟု ဖွင့်ပြန်သည်။ သီတင်းကျွတ် လမပြည့်ခင် ဆယ်ရက်ပတ်လုံး နေ့စဉ်နေ့စဉ်၌ အစွေကသင်္ကန်း ရအံ့-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် သစေပိ တာနိ ဒိဝသာနိ ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ” ဟု ဖွင့်လိမ့်မည်။

ဤကတ္တိကတေမာသိကပုဏ္ဏမံဟူသော ပါဠိ၌လည်း၊ (ဥပယောဂဝစနံ-၌ စပ်) ပဌမပဒဿ-ဒသာဟာနာဂတံဟူသော ပဌမပုဒ်၏။ အနုပယောဂတ္တာ-အစဉ် လိုက်၍ ယှဉ်စပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုရိမနယေနေဝ-ရှေးအစွန္တသံယောဂ နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဘုမ္မတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ (ဟောတိ) ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ-၏။ (ကိ ဝုတ္တံ ဟောတိ) ယတော-အကြင်နေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ပဌမပဝါရဏာ-ဏာနေကို၊ ဒသာဟာနာဂတာတိ-တာ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။ တာနိ ဒိဝသာနိ-ထိုနေ့တို့ပတ်လုံး၊ ဝါ-ထိုနေ့အားလုံးတို့၌၊ အစွန္တမေဝ-အဆက်မပြတ်သာလျှင်၊ ဘိက္ခုနော-၏။ အစွေကစီဝရံ-အစွေက သင်္ကန်းသည်၊ သစေပိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ-အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်အံ့၊ ဝါ-လည်း ရအံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဣဒံ--သင်္ကန်းသည်၊ အစွေကံ-အစွေက သင်္ကန်းတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနဗာနေန-သိသော၊ ဘိက္ခုနာ-သည်၊ သဗ္ဗပိ- အလုံးစုံကိုလည်း၊ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗ - ခံယူနိုင်၏။ ဣတိ - ဤအနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ (ဝုတ္တံ ဟောတိ။)

ပဌမကတ္တိကပုဏ္ဏမံ။ ။ ကတ္တိကာနက္ခတ်သည် ပုံဗ္ဗ-ပစ္ဆိမဟု ၂ မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် ပုဗ္ဗကတ္တိကာကို ယူစေလို၍ “ပဌမကတ္တိက” ဟု ဖွင့်သည်။ ထိုပဌမကတ္တိကာနက္ခတ်နှင့် ယှဉ်သော လပြည့်သည် မိုး ၃ လတို့၏ အဆုံးဖြစ်သောကြောင့် “တေမာသိက” ဟု သိက္ခာပုဒ်၌ မိန့်တော်မူသည်။ တယော + မာသာ + တိမာသံ၊ တိမာသံ၊ ယဿာ အတ္တိတိ တေမာသိကာ (ပုဏ္ဏမာ)။

ဣဓာပိ ၊ပေ၊ ဥပယောဂဝစနံ။ ။ ဒသာဟာနာဂတံ၌ သာမက၊ ဤပုဏ္ဏမံ၌လည်း “အစွန္တသံယောဂ ဘုမ္မတ္တ၌ပင် ဒုတိယာသက်” ဟု သိစေလို၍ “ဣဓာပိ ၊ပေ၊ ဥပယောဂဝစနံ” ဟု မိန့်၊ ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း-... ပဌမပဒဿ အနုပယောဂတ္တာ-ဒသာဟာနာဂတံဟူသော ပဌမပုဒ်က (ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့်) လိုက်၍ ယှဉ်စပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဝိသေသျပုဒ်သည် ဝိသေသနပုဒ်နှင့် အနက်တူ ဝိဘတ်တူရိုးဖြစ်သောကြောင့်-ဟူလို။

တာနိ ၊ပေ၊ အစွန္တမေဝ။ ။ ဋီကာ၌ “တေသု ဒသာဟေသု ယတ္ထကတ္တစိ ဒိဝံသေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ” ဟု ဖွင့်သည်ကို ဆင်ခြင်၊ ထိုဆယ်ရက်တွင် ယတ္ထကတ္တစိနေမှာ ရခြင်းကို ဆိုလိုသည် မဟုတ်၊ အစွန္တသံယောဂ (အဆက်မပြတ်ဘဲ) ဆယ်ရက်လုံးမှာ ရခြင်းကို ဆိုလို သည်၊ ထို့ကြောင့် “သစေပိ” ဟု သမ္ဘာဝနာ ဇောတကပိဖြင့်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗပိ-ရသမျှ အားလုံးကိုလည်းကောင်းဟု ဆိုသည်၊ ထိုပိဖြင့် “ဆယ်ရက်ပတ်လုံးမှာ ရသမျှကိုသော်မှ ခံယူ ကောင်းသေးလျှင် ထိုဆယ်ရက်တည်းတွင် တစ်ရက်ရက်၌ ရသောသင်္ကန်းကို ခံယူကောင်း ကြောင်းမှာ ဘာပြောစရာ လိုတော့မှာလဲ” ဟု ဂရဟာဆည်း။

တေန-ထို “ဒသာဟာနာဂတံ ကတ္တိကာတေမာသိကပုဏ္ဏမံ” ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ ပဝါရုဏာမာသဿ-ဏာ လ၏။ ဝါ-သီတင်းကျွတ်လ၏။ ဇုက္ခပက္ခပဉ္စမိတော-လဆန်းပက္ခ ၅ ရက်မြောက်နေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဥပ္ပန္နဿ-ဖြစ်သော၊ စီဝရဿ-၏။ နိဓာနကာလော-သို့မှီးရာကာလသည်။ ဝါ-ကို၊ (အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာ မပြုဘဲ ထားရာအခါကို-ဟူလို၊) ဒဿိတော-ပြအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏။ စ-ဆက်၊ ဒေ-ဤသင်္ကန်းသို့မှီးရာ ကာလကို၊ ဒသာဟ |ပေ၊ ဓာရေတဗ္ဗတိ ဣမိနာဝ-ဗ္ဗဟူသော ဤပါဠိဖြင့်ပင်၊ ကာမံ သိဒ္ဓေါ-အကယ်၍ကား ပြီးပါပေပြီ၊ ပန-ထိုသို့ပင် ပြီးပါသော်လည်း၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိဝသေန-ဖြစ်ပေါ်လာသော အကြောင်းဝတ္ထု၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-သိက္ခာပုဒ် ဝတ္ထုနိဒါန်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အပုဗ္ဗဝိယ-အသစ်ကိုကဲ့သို့၊ အတ္ထံ-ကို၊ ဒသေတွာ-ပြတော်မူ၍၊ သိက္ခာပဒ်-ကို၊ (ဘဂဝတာ) ထပိတံ-ထားတော်မူအပ်ပြီ။

ကာမဉ္စေသ |ပေ၊ ထပိတံ။ ။ သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၅ ရက်နေ့မှ စ၍ လပြည့်အတွင်း ရအပ်သောသင်္ကန်းသည် လပြည့်နေ့၌ ၁၀ အရက်ရ၏။ ထုံးစံအတိုင်းဆိုလျှင် နောက်တစ်အရက် မတက်စေရ ထိုနေ့၌ အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာ ပြုရမည်။ သို့သော် လပြည့်ကျော် ၁ ရက်အတွက် တက်သော အရက်လည်း အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာ မပြုဘဲ ထားကောင်းသော သင်္ကန်းကာလတွင် ပါဝင်၏။ ထို့ကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ်မရှိသော်လည်း “ဒသာဟပရမံ” စသော ပဋ္ဌမကထိနသိက္ခာပုဒ် စကားဖြင့်ပင် ဤဆယ်ရက်အတွင်း ရသမျှသင်္ကန်း၏ အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာ မပြုဘဲ ထားခွင့်ရကြောင်း ပြီးနိုင်သည် မဟုတ်လော၊ အဘယ့်ကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ်ကို ထားတော်မူပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိရကား “ကာမဉ္စေ” စသည်မိန့်။

ဆိုလိုရင်းကား- ပြခဲ့သောသင်္ကန်းများ၏ ဆယ်ရက်အတွင်း ထားခွင့်ရကြောင်း ပြီးပါသော်လည်း အမတ်ကြီးတစ်ယောက်သည် အရပ်တစ်ပါးသို့ သွားခါနီး၌ ရဟန်းများအား “ကြာခဲ့ကြပါ၊ ဝဿာဝါသိကသင်္ကန်းကို လှူလိုပါသည်” ဟု ပင့်သောအခါ “ဝဿာဝါသိက သင်္ကန်းဆိုတာ ဝါကျွတ်ပြီး ရဟန်းများကိုသာ ခွင့်ပြုတော်မူသည်” ဟု ယူဆ၍ အလှူခံကောင်း-မခံကောင်း သံသယဖြစ်ကာ မသွားဘဲ နေကြသဖြင့် အကဲ့ရဲ့ခံရသော ဝတ္ထုဖြစ်၏။ ထိုသို့ အတ္ထုပ္ပတ္တိ (ဝတ္ထု) ဖြစ်ပေါ်လာသောကြောင့်-ထိုဝတ္ထုကို ပဋ္ဌမကထိနသိက္ခာပုဒ်မှ အသစ်ကဲ့သို့ သီးခြားပြု၍ ဤသိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မူအပ်ပါသည်-ဟူလို၊ ဤကား အဋ္ဌကထာအလိုတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ ဤအဋ္ဌကထာအတိုင်းပင် ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၌လည်း ရှိ၏။ ဤကာမဉ္စေ- စသည်ကို ပမာဒလေခ-ပါဠိပျက်ဟု ဋီကာတို့ ဆို၍ ၅ ရက်နေ့၌ ရအပ်သော သင်္ကန်းသည် ပဋ္ဌမကထိနအတိုင်းသာ ဆိုလျှင် လပြည့်နေ့ အရက်တက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် နိသဂ္ဂိထိုက်ရမည်။ ဤသိက္ခာပုဒ်ကြောင့် နိသဂ္ဂိထိုက်ဘဲ ရှိရသည်ဟု ဋီကာတို့ ယူဆကြသည်။ ကြွင်းသောမှတ်ဖွယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာမှာ ကြည့်ပါ။

အစွေကစီဝရန္တိ - ကား၊ ဂမိက၊ ပေ၊ အဘိနဝုပ္ပန္နသဒ္ဓါနံ - ခရီးသွားမည့်သူ၊ မကျန်းမာသူ၊ ကိုယ်ဝန်ရှိသူ၊ အသစ်ဖြစ်ပေါ်လာသော သဒ္ဓါတရားရှိသူ ဟူကုန်သော၊ ပုဂ္ဂလာနံ-တို့တွင်၊ အညတရေန - တစ်ယောက်ယောက်သည်၊ ဝဿာဝါသိကံ ဒဿာမိတိ-မိဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အာရောစေတွာ-လျှောက်၍၊ ဒိန္နံ-ပေးလှူအပ်သော သင်္ကန်းသည်၊ (ဥပ္ပဇ္ဇေယျ-အံ) [ဝဿာဝါသိကံ-မိုးလပတ်လုံး နေကုန်ပြီးသော ရဟန်းတို့အား လှူအပ်သော သင်္ကန်းကို၊ ဒဿာမိ-လှူပါ၏၊] တံ-ထိုသင်္ကန်းကို၊ ပဝါရဏာယ-ဏာနေ၏၊ ပုရေ-ရှေ့၌၊ (တစ်နည်း) ပုရေပုဝါရဏာယ-ပဝါရဏာ မတိုင်မီ၊ သစေ ဝိဘဇိတံ-အကယ်၍ ဝေဘန်အပ်ငြားအံ၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ဝေဘန်အပ်သော်)၊ ယေန-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဂဟိတံ-ယူအပ်ပြီ၊ တေန-ထိုရဟန်းသည်၊ ဝဿစ္ဆေဒေါ-ဝါပြတ်ခြင်းကို၊ န ကာတဗော-ထိုက်၊ (ဝဿစ္ဆေဒံ-ကို)၊ စေ ကရောတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ) တံ စီဝရံ-သည်၊ သံယံကံ-သံယာဥစ္စာသည်၊ ဟောတိ-၏။ [ဝေစုရထားသော်လည်း ထိုရဟန်း မပိုင်-ဟူလို။]

ယာဝ စီဝရကာလသမယန္တိ-ကား၊ ကထိနေ-ကို၊ အနတ္ထတေ-မခင်းအပ်သော်၊ ယာဝ-လောက်၊ ဝဿာနဿ-မိုးဥတု၏၊ ပစ္ဆိမော-နောက်ဆုံးဖြစ်သော၊ မာသော-တန်ဆောင်မုန်းလသည်၊ (အတ္ထိ-၏၊ တာဝ-ထိုတန်ဆောင်းမုန်းလတိုင်အောင်၊ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ-ထားနိုင်၏) ကထိနေ-ကို၊ အတ္ထတေ-ခင်းအပ်သော်၊ ယာဝ-လောက်၊ ပဉ္စမာသာ-၅ လတို့သည်၊ (သန္တိ) တာဝ-ထို ၅ လတိုင်အောင်၊ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ-၏၊ ပေ၊ အစွေကစီဝရဿ-အစွေကသင်္ကန်းကို၊ စီဝရကာလသမယံ-သင်္ကန်းကာလအခါကို၊ အတိက္ကာမနဝတ္ထုသ္မိံ - လွန်စေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊

အစွေကစီဝရံ။   ။ “အစွာယိကစီဝရ” ဟု ဖွင့်၏၊ အစွာယိက၌ “အတိ+အာယိက” ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ အတိသဒ္ဓါ သီယအနက်ဟော၊ “သီယံ-လျင်စွာ+အာယိတဗ္ဗံ (ပဝတ္ထေတဗ္ဗံ)-ဖြစ်စေထိုက်၏၊ ဣတိ အစွာယိကံ” ဟု ပြု၊ အစွေက၌လည်း “အတိ+ဣဇာတ်, ကာရိတ်ကျေ၊ ဣပစ္စည်းကြံ၍ “သီယံ+အာယိတဗ္ဗံ” ဟုပင် ပြု၊ ခရီးသွားဖို့ ကိစ္စ စသည်ရှိ၍ အရေးတကြီး ကဗျာကယာ လှူအပ်သော သင်္ကန်း-ဟူလို၊ လှူသောအခါ၌ကား “ဝဿာဝါသိကံ ဒဿာမိ-ဝါတွင်း၌နေသော သံယာ-ဝိုဏ်း-ပုဂ္ဂိုလ်အား လှူပါ၏” ဟု လျှောက်မှ ဤသိက္ခာပုဒ်နှင့် ဆိုင်သော အစွေကသင်္ကန်းဖြစ်သည်။ [သီယံ ပဝတ္ထေတဗ္ဗကိစ္စံ အစွာယိကံ၊ သီယတ္ထော ဟိ အတိသဒ္ဓေါ၊ ပါဏာတိပါတောတိ အာဒိသု ဝိယာ-သီလက္ခန် ဋီကာသစ်, သာမညဖလသုတ် အဖွင့်။]

ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ ပေ၊ အဋ္ဌမ သိက္ခာပဒ်၊ သမတ္တံ။

၂၉။ သာသကံ သိက္ခာပုဒ်

နဝမေ - ၌၊ ဥပဝဿံ ခေါ် ပနာတိ ဧတ္ထ - နဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဥပဝဿန္တိ (ပဒဿ) - ဥပဝဿံဟူသော ပုဒ်၏၊ ဥပဝဿာတိ အတ္ထော-ဥပဝဿဟူသော

အနက်ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏။ ဥပဝသိတွာ-ကပ်နေပြီး၍၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဟိ-မှန်၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇန္တိ အာဒိသု ဝိယ-ဇွံ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌ ကဲ့သို့၊ ဧတ္ထ-ဤဥပဝဿံဟူသော ပါဠိ၌၊ အနုနာသိကော-နိဂ္ဂဟိတ်ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏။ [ဈာနဝိဘင်း-ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ၏ ဝိဘင်း၌ ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးငှာ “ဥပသမ္ပဇ္ဇတိ” ဟု နိဂ္ဂဟိတ်နှင့်တကွ ဖွင့်ပြသကဲ့သို့ ဤဥပဝဿံ၌လည်း နိဂ္ဂဟိတ်လာထားသည်-ဟူလို။] ဝဿံ-ဝါသို့၊ ဥပဂန္တာ-ကပ်ပြီး၍လည်းကောင်း၊ ဝသိတွာစ-နေပြီး၍လည်းကောင်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ စ-ဆက်၊ ဣမဿ ပဒဿ-ဤဥပဝဿံဟူသော ပုဒ်၏၊ တထာ ရူပေသု၊ ပေ၊ ဝိဟရန္တောတိ ဣမိနာ-န္တောဟူသော ဤပါဠိနှင့်၊ သမ္ပန္နော-စပ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ-၏) [ဝိဟရန္တော-၌ ကြိယာဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် စပ်-ဟူလို] ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ (ကိ ဝုတ္တံ ဟောတိ) ဝဿံ-သို့၊ ဥပဂန္တာ-၍လည်းကောင်း၊ ဝသိတွာစ-၍လည်းကောင်း၊ တတော-ထိုဝါမှ၊ ပရံ-၌၊ ပစ္ဆိမ၊ ပေ၊ ကာလံ-နောက်ဆုံး၌ဖြစ်သော ကတ္တိကာနက္ခတ်နှင့် ယှဉ်သော လပြည့်အဆုံးရှိသော ကာလတိုင်အောင်၊ ဝါ-တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်တိုင်အောင်၊ သာသကံသမ္ပတာနိ-ယုံမှား ဖွယ်ရှိ၏ဟု သမုတ်အပ်ကုန်သော၊ သပ္ပဋိဘယာနိ-ဘေးရန်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော၊ အာရညကာနိ-တောရဖြစ်ကုန်သော၊ ယာနိ တာနိ သေနာသနာနိ-အကြင်ကျောင်းတို့သည်၊ (သန္တိ-ကုန်၏) တထာရူပေသု-ထိုသို့သဘောရှိကုန်သော၊ သေနာသနေသု-တို့၌၊ ဝိဟရန္တော-နေသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ အာကင်္ခမာနော-ထားလိုလသော်၊ တိဏ္ဍံ- ၃ ထည်ကုန်သော၊ စီဝရာနံ-တို့တွင်၊ အညတရံ-တစ်ထည်ထည်

သေသံ။ ။ သာဓာရဏပညတ္တိ အာဒိကံ၊ အယံ ပန ဝိသေသော၊ တတ္ထ (ထိုပဌမ ကထိနသိက္ခာပုဒ်) အတိရေကစီဝရေ အတိရေကစီဝရသညိအာဒိနော-အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဒသာဟာတိတ္တမော၊ ဣဓ (ဤသိက္ခာပုဒ်၌) အဓ္မေကစီဝရေ အဓ္မေကစီဝရသညိ အာဒိနော စီဝရကာလာတိတ္တမော၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ထူးခြားပုံကို သိပါ။

ဥပဝသိတွာ။ ။ ဤပါဠိဖြင့် ဥပ+ဝသဓာတ်၊ တွာပစ္စည်းကို ယပြု၊ သျှကို သပြု၊ ဒွေဘော်လာ၍ “ဥပဝဿ” ဟု ပြီးကြောင်းကို ပြ၏။

သော၊ စိဝရံ-ကို၊ အန္တရယရေး-ရွာတွင်း၌၊ နိက္ခိပေယျ-ထားနိုင်၏။ ဣတိ-ဤ အနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ (ဝုတ္တံ ဟောတိ။)

တတ္ထ-ထိုသာနိ ခေါ် ပန တာနိ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ အာရညကာနိတိ- ကား၊ သဗ္ဗပစ္စိမာနိ-အလုံးစုံတို့၏ နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ [ကတသေနာ သနာနိ- ၌ စပ်] အာရောပိတေန-ညှို့တင်အပ်ပြီးသော၊ အာစရိယဓနုနာ-လေးဆရာ၏ လေးဖြင့်၊ ဂါမဿ-ရွာ၏၊ ဣန္ဒြိလတော-တံခါးခုံမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ပဉ္စဓနု သတပုမာဏေ-လေးအပြန်ငါးရာ ပမာဏရှိသော၊ ပဒေသေ-၌၊ ကတသေနာ သနာနိ-ပြုအပ်သော ကျောင်းတို့သည်၊ [တိုင်းတာနည်းကို ပြလို၍ “သစေ ပန” စသည်မိန့်] ပန-ဆက်၊ အပရိက္ခိတ္ထော-မကာရ်အပ်သော၊ ဂါမော-သည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနတော-အကာအရံ ထိုက်ရာ အရပ်မှ၊ [အစွန်ဆုံး အိမ်ဥပစာမှ ခဲတစ်ကျအရပ်သည် ရွာ၏ အရံထိုက်ရာ အရပ် တည်း] ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ မိနေတဗ္ဗ-တိုင်းတာရာ၏၊ ဝိဟာရဿ-ကျောင်း၏၊ ပရိက္ခေ ပေါ- အကာအရံသည်၊ သစေ (ဟောတိ)-အံ့၊ (ဧဝံသတိ၊) ယာဝ-အကြင်မျှ လောက်၊ သော-ထိုအကာအရံသည်၊ အတ္ထိ-၏၊ တာဝဝါ-ထိုအကာအရံတိုင်အောင် သော်လည်းကောင်း၊ အပရိက္ခိတ္ထဿ-သော၊ (ဝိဟာရဿ-၏၊) ဂါမတော-ရွာ ဘက်၌၊ ဝါ-က၊ သဗ္ဗပဋ္ဌမံ-အလုံးစုံတို့၏ ရှေးဦးစွာ၊ ယံ သေနာသနံဝါ-အကြင်- ကျောင်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ ယံ စေတီယံဝါ-အကြင်စေတီသည်သော်လည်း ကောင်း၊ ယော ဗောဓိဝါ-အကြင်ဗောဓိသည်သော်လည်းကောင်း၊ ယံ ဓုဝသန္နိပါတ ဋ္ဌာနံဝါ-အကြင်အမြဲ စည်းဝေးရာ အရပ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ၊) ယာဝ- လောက်၊ တံ-ထို သေနာသနအစရှိသော အရပ်သည်၊ (အတ္ထိ၊) တာဝ ဝါ- တိုင်အောင်သော်လည်းကောင်း၊ ပကတိမဂ္ဂေန-သွားရိုးလမ်းဖြင့်၊ မိနေတဗ္ဗ- ရာ၏၊ အညံ-အခြားသော၊ မဂ္ဂံ-လမ်းသစ်ကို၊ ကာတုံ-ငှာလည်းကောင်း၊ အမဂ္ဂေန- လမ်းမဟုတ်သော အရပ်ဖြင့်၊ မိနေတုံဝါ-ငှာလည်းကောင်း၊ န ဝဇ္ဇတိ-မအပ်။

အာစရိယဓနုနာ။ ။ အာစရိယဓနုနာမ ပကတိဟတ္ထေန နဝပိအတ္ထိပ္ပမာဏံ၊ ဇိယာယ ပန အာရောပိတာယ (ညှို့တင်အပ်သော်ကား) စတုဟတ္ထပ္ပမာဏန္တိ ဝဒန္တိ။

သစေ ဝိဟာရဿ ပရိက္ခေပေါဝါ။ ။ ဤဝါသည် သေနာသနံဝါ စသည်၌ ပါသော ဝါတို့နှင့် အညမညဝိကပွန အနက်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “ယာဝ, တာဝ” တို့နှင့် တွဲစပ်၍ “ကျောင်းတိုက်၏ အရံသည် အကြင်အရပ်၌ ရှိ၏။ ထိုအရပ်တိုင်အောင်” ဟု အဓိပ္ပာယ် မှတ်ပါ။ ယံ သေနာသနံဝါ စသည်၌ အနက်ရှည်ပေးလျှင် “ယံ သေနာသနံ အတ္ထိ၊ ယာဝ တံ သေနာသနံ အတ္ထိ၊ တာဝဝါ-လည်းကောင်း” ဟု အသီးသီး ခွဲ၍ပေးရမည်။

သာသင်္ကံသမ္ပတာနီတိ-ကား၊ စောရာဒီနံ-ခိုးသူအစရှိသည်တို့၏၊ နိဝိဋ္ဌော
 ကာသာဒိဒဿနေန-သက်ဝင်တည်နေရာအရပ် အစရှိသည်ကို မြင်ခြင်းကြောင့်၊
 ဝါ-ခိုအောင်းရာ အရပ် အစရှိသည်ကို မြင်ခြင်းကြောင့်၊ သာသင်္ကာနီတိ-ယုံမှား
 ဖွယ်ရှိကုန်၏ဟူ၍၊ [သဟ+အာသင်္ကာယ (ယုံမှားဖွယ်နှင့်) ဝတ္တန္တိတိ သာသင်္ကာနိ]
 သမ္ပတာနိ-သမုတ်အပ်ကုန်သော၊ ဧဝံ-ဤသို့ သာသင်္ကာဟူ၍၊ သညာတာနိ-
 အသိအမှတ် ပြုအပ်ကုန်သော၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ပဋိဘယေန-စုဝေးတည်နေသော
 ဘေးရန်နှင့်၊ သဟ-တကွဖြစ်ကုန်သော၊ သပ္ပဋိဘယာနိ-စုဝေးတည်နေသော
 ဘေးရန်နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော၊ [“သဟ+ပဋိဘယေန ဝတ္တန္တိတိ သပ္ပဋိဘယာနိ”
 ဟု ပြုစေလိုသည်၊ “သဟ+ပဋိဘယေန” ကား ဝိဂြိုဟ်ပြသာတည်း၊] စောရေဟိ-
 တို့သည်၊ မနုဿာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဟတဝိလုတ္တာကောဋိတဘာဝဒဿနတော-
 သတ်အပ်ကုန်ပြီး၏ အဖြစ်၊ လုယက်အပ်ကုန်ပြီး၏ အဖြစ်၊ ရိုက်နှက်အပ်ကုန်ပြီး၏
 အဖြစ်ကို မြင်ခြင်းကြောင့်၊ သန္တိဟိတဗလဝဘယာနိ-စုဝေးတည်နေသော
 အားကြီးသော ဘေးရန်ရှိကုန်သော၊ (သေနာသနာနိ သန္တိ-၌ စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော။

အန္တရယရေ နိက္ခိပေယျာတိ-ကား၊ အာရညကဿ-တော၌ဖြစ်သော၊ သေနာ
 သနဿ-ကျောင်း၏၊ သမန္တာ-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ သဗ္ဗဒိသာဘာဂေသု-အလုံးစုံသော
 အရပ်မျက်နှာအဖို့တို့၌၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ အဘိရုစိတေ-အလွန်နှစ်သက်အပ်
 သော၊ ဂေါစရဂါမေ-ဆွမ်းခံရွာ၌၊ နိက္ခိပေယျ-ထားနိုင်၏၊ တဉ္စ-ထိုထားနိုင်ခြင်း
 သည်လည်း၊ အင်္ဂံသမ္ပတ္တိယာ-အင်္ဂါ၏ ပြည့်စုံခြင်းသည်၊ သတိယာ-ရှိသော်သာ၊
 ဝါ-ရှိမှသာ၊ (ဟောတိ-၏၊) [တဉ္စာတိ “နိက္ခိပနဉ္စ” ဟူသော ဋီကာနည်းအတိုင်း
 ပေးသည်၊] [တစ်နည်း-စ-ဆက်၊ တံ-ထိုတစ်ထည်သော သင်္ကန်းကို၊ အင်္ဂံသမ္ပတ္တိ
 ယာ-သည်၊ သတိယာ-သော်သာ၊ ဝါ-မှသာ၊ နိက္ခိပေယျ-ထားနိုင်၏။]

တကြ-ထိုသတိယာ အင်္ဂံသမ္ပတ္တိယာ ဟူသော ပါဠိ၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ်
 ကား၊ အင်္ဂံသမ္ပတ္တိ-အင်္ဂါ၏ ပြည့်စုံခြင်းတည်း၊ ပုရိမိကာယ-ပုရိမဝါ၌၊ ဥပဂန္တာ-
 ဝါကပ်၍၊ မဟာပဝါရဏာယ-ပဌမ မဟာပဝါရဏာနေ၌၊ ပဝါရိတော-ပဝါရဏာ
 ပြုပြီးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣဒံ- ဤ ပဌမ မဟာပဝါရဏာ ပြုနိုင်လောက်အောင်

အန္တရယရေ။ ။ အန္တရေ ယရာနိ ဧတ္ထ၊ တေဿ ဝါတိ အန္တရယရံ-ရွာတွင်းလမ်းတို့၏
 အကြား၌ အိမ်ရှိသော ရွာ။

ဝါမကြီးခဲ့ခြင်းသည်၊ ဧကံ-တစ်ပါးသော၊ အင်္ဂီ-အင်္ဂါတည်း၊ ကတ္တိကမာသော ယေဝ-တန်ဆောင်မှန်းလသည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ ဣဒံ-ဤတန်ဆောင်မှန်းလ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဒုတိယံ-၂ ခုမြောက်သော၊ အင်္ဂီ ၊ပေ၊ ပဉ္စ ၊ပေ၊ ပမာဏယုတ္တံ-လေးအပြန်ငါးရာ အတိုင်းအရှည်ရှိသော နောက်ဆုံးပမာဏနှင့် ယှဉ်သော သေနာသနံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣဒံ-ဤတောရကျောင်း ဖြစ်ခြင်းသည်၊ တတိယံ အင်္ဂီ၊ ဥိနပုမာဏေ-လေးအပြန်ငါးရာအောက် ယုတ်လျော့သော ပမာဏရှိသော၊ (သေနာသနေ)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဂါဝုတတော-တစ်ဂါဝုစ်ထက်၊ အတိရေ ကပ္ပမာဏေ - ပိုလွန်သော ပမာဏရှိသော၊ (သေနာသနေ)ဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ (နိက္ခိပိတုံ-ထားခြင်းငှာ) နလဘတိ-မရ၊ ဟိ-မှန်း၊ ယတြ (သေနာသနေ)-အကြင်တောရကျောင်း၌၊ ဝါ-သို့၊ ပိဏ္ဏာယ-ဆွမ်းအလို့ငှာ၊ စရိတွာ-ပြီး၍၊ ဘုတ္တ ဝေလာယမေဝ-ဆွမ်းစားချိန်၌ပင်၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ အာဂန္တံ-ပြန်လာခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်း၏၊ တဒေဝ (သေနာသနံ)-ထိုတောရကျောင်းကိုသာ၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အဓိပ္ပေတံ-အလိုရှိအပ်၏၊ သာသင်္ဂံသပ္ပဋိဘယမေဝ-ယုံမှားဖွယ်နှင့်တကွ၊ ဘေးရန်နှင့်တကွဖြစ်သော တောရကျောင်းသည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ ဣဒံ-ဤသာသင်္ဂံသပ္ပဋိဘယ၏ အဖြစ်သည်၊ စတုတ္ထံ-သော၊ အင်္ဂီ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ (အင်္ဂံသမ္ပတ္တိ-တည်း။)

ကောစိဒေဝပစ္စယောတိ-ကား၊ ကိစ္စိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင် ဖြစ်သော၊ ကာရဏံ-အကြောင်းသည်၊ (သိယာ-၌ စပ်)၊ တေန စိဝရေနာတိ-ကား၊ အန္တရ ယရေ-ရွာတွင်း၌၊ တေန နိက္ခိတ္တစိဝရေန-ထိုထားအပ်သော သင်္ကန်းနှင့်၊ ဝိပွဝါသာ ယာတိ-ကား၊ ဝိယောဂဝါသာယ-ကင်းသောနေခြင်းငှာ၊ တတော စေ ဥတ္တရိပိပူ ဝသေယျာတိ-ကား၊ ဆာရတ္တတော-၆ ညဉ့်ထက်၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ တသ္မိံ သေနာ သနေ-ထိုမူလနေရာ ကျောင်း၌၊ သတ္တမံ - ၇ ခုမြောက်ဖြစ်သော၊ အရုဏံ-ကို၊

ပဝါရိတော။ ။ဝါကြီးသူသည် ပဝါရဏာ မပြုနိုင်၊ ထို့ကြောင့် “မဟာပဝါရဏာယ ပဝါရိတော” ပါဠိဖြင့် ပဝါရဏာပြုခြင်းကို အင်္ဂါဟု မဆိုလို၊ ပုရိမဝါ ကပ်၍ ဝါမကြီးဘဲ နေနိုင်ခြင်းကို အင်္ဂါတစ်ပါးဟု ဆိုလိုသည်။

ယတြ ဟိ ၊ပေ၊ တဒေဝ။ ။တဒေဝကို ကြည့်၍ “ယတြ-အကြင်ကျောင်းသို့” ဟု စွဲရမည်၊ ထိုယတြကိုလည်း “အာဂန္တံ” ၌ စပ်၊ ထို့ကြောင့် ပုန (ဝိဟာရံ) ဟု “ဝိဟာရံ” ပါနေသည်မှာ အပိုသာ။

န ဥဋ္ဌာပေယျ-မတက်စေအံ့၊ ဣတိ အတ္ထော၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊
 (ထိုမူလနေရာ ကျောင်း၌ ၊ ခုမြောက် အရုဏ်ကို တက်စေခြင်းငှာ-ဟူလို၊)
 အသက္ကောန္တေန ပန-မစွမ်းနိုင်သော ရဟန်းသည်ကား၊ ဝါမသီမံ-သင်္ကန်းထားရာ
 ရွာအပိုင်းအခြားသို့၊ ဩက္ကမိတွာ-သက်ရောက်၍၊ သဘာယံဝါ-ဈေး၌သော်လည်း
 ကောင်း၊ ယတ္ထကတ္ထစိဝါ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အရပ်၌သော်လည်း
 ကောင်း၊ ဝသိတွာ-နေ၍၊ စီဝရပဝတ္တိ-သင်္ကန်း၏ဖြစ်ပုံ အကြောင်းကို၊ ဥ တ္တာ-
 သိပြီး၍၊ ဝါ-မှ၊ ပတ္တမိတုံ-ဖဲသွားခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။

အညတြ ဘိက္ခု သမ္ပတိယာတိ-ကား၊ သံယော-သည်၊ ဝိလာနဿ-သော၊
 ဘိက္ခုနော-အား၊ စီဝရေန-နှင့်၊ ယံ ဝိပွဝါသသမ္ပတိ-အကြင်ကင်း၍ နေနိုင်ကြောင်း
 သမ္ပတိကို၊ ဒေတိ-၏၊ တံ-ထိုဝိလာနရဟန်းအား ပေးအပ်သော သမ္ပတိကို၊
 ထပေတွာ-၍၊ အလဒ္ဓသမ္ပတိကဿ-မရအပ်သော သမ္ပတိရှိလျက်၊ အတိရေက
 ဆာရတ္တံ-၆ ညဉ့်ထက်အလွန်၊ ဝိပွဝါသတော-ကင်း၍နေသော ရဟန်း၏၊ နိသဂ္ဂိယံ
 ဟောတိ ၊ပေ၊ စီဝရေန-အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်သော သင်္ကန်းနှင့်၊ ဝိပွဝါသဝတ္ထုသို့-
 ကင်း၍နေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ၊ပေ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-
 ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းကို၊ စီဝရဝဂ္ဂဿ-၏ ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊
 နဝမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

တထာ အသက္ကောန္တေန။ ။ ဝတဋ္ဌာနဿ ဒွရုတယ သေနာသနံ အာဂန္ဓာ
 (ပြန်လာ၍) သတ္တမံ အရုဏံ ဥဋ္ဌာပေတုံ အသက္ကောန္တေန၊... ဧဝမိ အသက္ကောန္တေန (သင်္ကန်း
 ထားရာ ရွာ၏အပိုင်းအခြားသို့ လာခြင်းကိုမျှ မစွမ်းနိုင်သူသည်) တကြေဝ ဌိတေန (ထိုရောက်
 ရာ၌ပင် တည်လျက်) ပစ္စုဒ္ဓရိတဗ္ဗံ အတိရေက ဌာနေဌဿတီတိ-အဓိဋ္ဌာန်မတင်အပ်သော
 အတိရေက သင်္ကန်းအရာ၌ တည်လိမ့်မည်-ဟု ကြံ၍ ပစ္စုဒ္ဓိရိပြုလိုက်ရမည်။

စီဝရေန ဝိပွဝါသသမ္ပတိ။ ။ ယခုစာများ၌ “ဝိပွဝါသသမ္ပတိ” ဟု တွေ့ရ၏၊
 ဒုတိယကထိနသိက္ခာပုဒ်၌ “တိစီဝရေန အဝိပွဝါသသမ္ပတိ” “ဒေတိ” ဟု ရှိခဲ့၏၊ ထို့ကြောင့်
 “အဝိပွဝါသသမ္ပတိ” ဟု ရှိသင့်သည်၊ “ကင်း၍နေသည် မမည်ကြောင်းဖြစ်သော သမ္ပတိကို”
 ဟု ပေး။

သေသံ။ ။ သေသန္တိ အညတြ ဘိက္ခုသမ္ပတိယာတိ အယမေတ္ထ အနုပညတ္တိတိ
 အာဒိကံ၊ တတ္ထ ဟိ အင်္ဂေသု ယံ ရတ္တိဝိပွဝါသော စတုတ္ထံ အင်္ဂံ၊ တံ ဣဓ ဆာရတ္တတော
 ဥတ္တရိ ဝိပွဝါသော ဟောတီတိ အယမေတ္ထ ဝိသေသော။

၃၀။ ပရိဏတ
သိက္ခာပုဒ်

ဒေသမေ-၌၊ သံယံကန္တိ-ကား၊ သံယဿ-သံယာဇာ၊
သန္တကံ-ဥစ္စဖြစ်သော၊ (လာဘ်-၌ စပ်)၊ ဟိ-မှန်၏၊
သော-ထိုလာဘ်သည်၊ သံယဿ-သံယာဇာ အထံသို့၊

ပရိဏတတ္တာ-ညွတ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဟတ္ထေ-၌၊ အနာရုဋ္ဌော-မတက်
ရောက်သေးသည်၊ (သမာနော)ဝိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဧကေန ပရိယာယေန-
ညွတ်ပြီးခြင်းဟူသော ပရိယာယ်တစ်မျိုးအားဖြင့်၊ သံယသန္တကော-သံယာဇာ
ဥစ္စာသည်၊ ဟောတိ-၏၊ လာဘန္တိ-ကား၊ လဘိတဗ္ဗံ-ရထိုက်သော၊ စီဝရာဒိဝတ္ထိ-
သင်္ကန်း အစရှိသောဝတ္ထုကို၊ ပရိဏတန္တိ-ကား၊ ဒဿာမ-ပေးလှူကုန်အံ့၊
ကရိဿာမ-ပြုကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝစီဘေဒေနဝါ-စကားလုံး ကွဲပြားခြင်းဖြင့်
သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-နှုတ်မြွက်သဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထမုဒ္ဒါယဝါ-
လက်ချောင်းချိုး သဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ - လက်ပြသဖြင့်သော်လည်း
ကောင်း၊ သံယဿ-သံယာဇာအထံသို့၊ နိန္ဒံ-ညွတ်ပြီးသည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ဌိတံ-
တည်သော၊ (လာဘ်-၌ စပ်။)

အတ္တနော ပရိဏာမေယျာတိ-ကား၊ ဣမံ-ဤသင်္ကန်းစသော ဝတ္ထုကို၊ မယံ-
အား၊ ဒေထ - ပေးလှူကြကုန်၊ ဣတိ အာဒိနိ - ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့ကို၊
ဝဒန္တော-ပြောဆိုလျက်၊ အတ္တနိ-မိမိအထံ၌၊ နိန္ဒံ-ညွတ်သည်ကို၊ ဝါ-ညွတ်အောင်၊
ကရေယျ-ပြုအံ့၊ ပန-ဆက်၊ သံယဿ-အား၊ ဒိန္တံ-လှူအပ်ပြီးသည်၊ သစေ ဟောတိ-
အံ့၊ တံ-ထိုလာဘ်ကို၊ ဂဟေတံ-ငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ သံယဿေဝ-အားသာ၊
ဒါတဗ္ဗံ-ပေးရာ၏၊ ပန-ကား၊ ပရိဏတံ-ညွတ်ပြီးသော၊ သဟဓမ္မိကာနံဝါ-သီတင်း
သုံးဖော်တို့၏ သော်လည်းကောင်း၊ ဂိဟိနံဝါ-လူဝတ်ကြောင်တို့၏သော်လည်း
ကောင်း၊ (သန္တကံ-ကို) အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ မာတုသန္တကမ္ပိ-
အမိ၏ ဥစ္စာကိုသော်လည်း၊ အတ္တနော-မိမိ၏အထံသို့၊ ပရိဏာမေန္တဿ-ညွတ်စေ
သော ရဟန်း၏၊ ပယောဂေ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကမံ (ဟောတိ) ပဋိလာဘေ နိသဂ္ဂိယံ
ဟောတိ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ၊ပေ၊ ပရိဏာမနဝတ္ထုသို့-မိမိသို့ ညွတ်စေခြင်းဟူသော
အကြောင်းကြောင့် ၊ပေ၊ အနာဏတ္တိကံ-တည်း၊ ပရိဏတေ-ညွတ်ပြီးသောလာဘ်၌၊
ဝေမတိကဿ-၍၊ (ပရိဏာမေန္တဿစ-ညွတ်စေသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊)

သော ဟိ။ ။ သံယာအား ညွတ်ရုံသာညွတ်ရသေး၍ မစွန့်လှူအပ်သေးပါလျက်
အဘယ်နည်းဖြင့် သံယာဇာ ဥစ္စာဖြစ်ပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “သော ဟိ” စသည်
မိန့်၊ မလှူအပ်သေး၍ သံယာလက်သို့ မရောက်သော်လည်း “ညွတ်ပြီးသား” ဟူသော ပရိယာယ်
တစ်မျိုးအားဖြင့် သံယာဥစ္စာ ဖြစ်နိုင်ပါသည်-ဟူလို။

အပရိဏာတေ-မညွတ်ရသေးသော လာဘ်၌၊ ပရိဏာတသညိနောစေဝ-ညွတ်ပြီးဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿစ-၍ သော်လည်းကောင်း၊ (ပရိဏာမေန္တဿစ-၏လည်းကောင်း) သံဃ ၂၀၀ ပုဂ္ဂလေသု-သံဃာ၊ စေတီ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ယဿကဿစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါး၏ အထံသို့၊ ပရိဏာတ-ညွတ်ပြီးသော လာဘ်ကို၊ အညသံဃာဒီနံ-အခြားသံဃာ အစရှိသူတို့၏ အထံသို့၊ ပရိဏာမေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) အပရိဏာတသညိနော-မညွတ်ရသေးဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပရိဏာမေန္တဿ-မိမိသို့ ညွတ်စေသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း) ကတ္ထ-အဘယ်၌၊ ဒေမ-လှူရပါကုန်အံ့နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတေ-မေးအပ်ရာ၌၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ တုမှာကံ-သင်တို့၏၊ စိတ္တံ-သည်၊ ပသီဒတိ-ကြည်ညို၏၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊ ဒေထ-လှူကြကုန်၊ (ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌) တုမှာကံ-တို့၏၊ ဒေယျမံမော-ပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသော ပစ္စည်းသည်၊ ပရိဘောဂံ-သုံးဆောင်ခြင်းကို၊ လဘေယျ-ရရာ၏၊ တတ္ထဝါ-ထိုအရပ်၌မူလည်း၊ ဒေထ-လှူကြကုန်၊ ဣတိ အာဒီနိ-ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ၂၀၀ အနာပတ္တိ-အာပတ်မသင့်၊ သံဃေ-၌၊ ဝါ-သံဃာအထံ၌၊ ပရိဏာတဘာဝေါ-ညွတ်ပြီး၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ တံ-ထိုသံဃာ၌ ညွတ်ပြီး၏အဖြစ်ကို၊ ၂ တွာ-သိပါလျက်၊ အတ္တနော-မိမိ၏ ထံသို့၊ ပရိဏာမနံ-ညွတ်စေခြင်းလည်းကောင်း၊ ၂၀၀ ဣတိ-အပြီးတည်း၊...ဒသမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။ ကင်္ခါဝိတရဏိယာ-ကင်္ခါဝိတရဏိ မည်သော၊ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ-ပါတိမောက်၏ အဖွင့်၌၊ နိသဂ္ဂိယပါစိတ္တိယ ဝဏ္ဏနာ-နိသဂ္ဂိယပါစိတ်၏ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

ပရိဏာတံ။   ။ “နိန္ဒံ ဟုတ္တာ ဌိတံ” ဟု ဖွင့်၏။ နိန္ဒံဖြင့် ပရိပုဗ္ဗ၊ နမုဓာတ်ဟု သိစေ၏။ (ရိ) ကြောင့် နကို ကပြုထားသည်။ “ဟုတ္တာ ဌိတံ” ဖြင့် တပစ္စည်း၏ အတိတ်ဖြစ်ကြောင်း-ကတ္တားဟောဖြစ်ကြောင်းကို ပြ၏။ မှန်၏-“ဖြစ်၍တည်” ဟု ဆိုသဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကိစ္စ ပြီးကြောင်း သိရသည်။ “ပရိဏာမိတ္ထ-ညွတ်ပြီးပြီ၊ ဣတိ ပရိဏာတံ” ဟု ပြ။ [ဤသဒ္ဒါနေပုံကို ကြည့်၍ “ပရိဏာတံ-ညွတ်စေအပ်ပြီးသော” ဟု မပေးနိုင်ကြောင်းကို သတိပြုပါ။]

အာဒီနိ ဝဒန္တဿ။   ။ အာဒီသဒ္ဒေန ပဋိသင်္ခါရံဝါ (ပြုပြင်ခြင်းကိုသော်လည်း) လဘေယျ၊ စိရဋ္ဌိတိကောဝါ (ကြာရှည်တည်ခြင်း ရှိသည်သော်လည်း) အဿ၊ (ယတ္ထ တုမှာကံ စိတ္တံ ပသီဒတိ၊ တတ္ထ ဒေထ (ဤဝါကျသည် အဋ္ဌကထာ စာအုပ်များ၌လည်း ပါနေ၏)-သင်တို့ ကြည်ညိုရာ လှူကြ၊ ဣတိ ဝစနာနံ ဝဟဏံ။-ဋီကာ။

နိသဂ္ဂိယပါစိတ်အဖွင့် ပြီးပြီ။

